1979/80:103

med överlämnande av 1980 års kommittéberättelse;

beslutad den 21 december 1979.

Regeringen överlämnar till riksdagen enligt bifogade utdrag av regeringsprotokoll, 1980 års kommittéberättelse.

THORBJÖRN FÄLLDIN

HÅKAN WINBERG

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
Vid regerings-
sammanträde
1979-12-21

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Boman, Mundebo, Wikstrom, Friggebo, Mogård, Dahlgren, Asling, Söder, Krönmark, Burenstam Linder, Johansson, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Adelsohn, Danell.

Föredragande: statsrådet Håkan Winberg

Skrivelse med överlämnande av 1980 års kommittéberättelse.

1 1980 ÅRS KOMMITTÉBERÄTTELSE

Enligt tilläggsbestämmelse 3.6.2 till riksdagsordningen skall regeringen årligen, samtidigt med budgetpropositionen, lämna riksdagen redogörelse för verksamheten inom de kommittéer som har tillsatts på grund av regeringens beslut. En sådan redogörelse har utarbetats inom justitiedepartementet. Berättelsen är uppdelad i två volymer, en huvuddel som innehåller personredovisning m.m. (del I) och en del som innehåller kommittédirektiv som meddelats efter det redovisningen i 1979 års kommittéberättelse färdigställdes (del II).

Del I bör fogas i detta ärende som *bilaga 1*, och del II som *bilaga 2*.

2 ÖVERSYNEN AV FORMERNA FÖR KOMMITTÉVERKSAMHETEN

Under senare år har formerna för kommittéverksamheten och därmed sammanhängande frågor setts över i olika sammanhang. Vissa ändringar har därvid gjorts i fråga om uppläggningen av kommittéberättelsen. 1980 års berättelse är dock i huvudsak redigerad och upplagd på samma sätt som 1979 års berättelse.

Frågan om ytterligare ändringar i kommittéberättelsen övervägs f.n. i regeringskansliet. I det sammanhanget aktualiseras frågan om en särskild redovisning av fördelningen av kommittéuppdrag mellan kvinnor och män. Under år 1980 fortsätter även i övrigt översynen av de administrativa rutiner som rör kommittéväsendet.

3 HEMSTÄLLAN

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen överlämnar 1980 års kommittéberättelse till riksdagen.

4 REGERINGENS BESLUT

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

Skr 1979/80:103

Bilaga 1

Kommitté-berättelse 1980

Del I
Kommittéernas sammansättning

Redaktionell anm.

1. Två delar

Kommittéberättelsen är uppdelad i två delar.

Del I innehåller uppgifter om kommittéernas sammansättning, adress och telefonnummer, redogörelse för arbetet under den tid berättelsen avser, kostnader samt register.

Direktiv och tilläggsdirektiv utges löpande i en för hela regeringskansliet gemensam serie. Liksom departementspromemorior och betänkanden i SOU-serien sprids de genom LiberFörlag.

Direktiv som getts ut i denna serie trycks på nytt en gång om året i del II. Där anges för varje direktiv omedelbart under rubriken numret i direktivserien.

Del II innehåller direktiv och tilläggsdirektiv som meddelats sedan redovisningen i 1979 års berättelse färdigställdes samt register. De är ordnade departementsvis liksom kommittéerna i del I. Inom departementet står de i den ordning de numrerats i direktivserien.

2. Kommittébeteckning

För varje departement används fr.o.m. år 1971 en löpande nummerserie för år. Nummerbeteckningen anges med förkortning för departement samt årtal, kolon och löpnummer och anges inom parentes omedelbart efter ordet kommitté (motsvarande). Exempel: x-kommitten (Ju 1979:00) och kommittén (Ju 1979:00) om — — —. Beteckningen är avsedd att användas vid såväl hänvisningar i löpande text som i kamerala sammanhang.

För kommitté (motsvarande) som tillkommit före år 1971 används som löpnummer det nummer i riksdagsberättelsen under vilket kommittén första gången redovisats.

3. Rollfördelning inom kommitté

Enligt 2 § kommittéförordningen (1976:119) består en kommitté av ordförande och en eller flera andra ledamöter. Kommitté kan biträdas av

bl.a. sakkunniga, experter och sekreterare. Kommittéförordningen innehåller föreskrifter om nämnda medverkandes befogenheter.

Denna uppdelning av de medverkande avser kommittéer som har tillkallats efter den 30 april 1976. Beträffande befogenheter för medverkande i äldre kommittéer hänvisas till övergångsbestämmelserna till kommittéförordningen.

4. Uppgifter om kommittéer i berättelsen

1980 års berättelse redovisar uppgifter inkomna till justitiedepartementet före den 1 december 1979 utom vad avser kommittékostnaderna i underbilagan.

5. Uppgifter om kommittéer under löpande år

De uppgifter som ingår i berättelsen registreras fortlöpande i ett datorstött informationssökningssystem. Kommittéberättelsen framställs med hjälp av systemet. Under löpande år kan uppgifter om kommittéernas verksamhet erhållas ur detta system efter hänvändelse till justitiedepartementet.

Justitiedepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1979: 6, 7, 9, 10, 16, 21, 25, 26, 28, 35, 38, 41, 43 och 45

Följande kommittéer inom avsnittet fullgör inte egentliga utredningsuppdrag: 2 och 11

1. Integritetsskyddskommittén (Ju 1967:62)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 maj 1966 (se Post- och Inrikes tidn. den 14 juni 1966) och regeringens bemyndigande den 1 september 1977 för att utreda frågor om förstärkt integritetsskydd på personrättens område:

Ordförande:

Lännergren, E. Bengt, f.d. justitiekansler

Ledamöter:

Bernström, Bonnie L. I., redaktör, ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1976)
Dahlberg, K. Thure, ombudsman, f.d. led. av riksdagen
Fahlström, Jan Magnus, redaktör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Kristensson, Astrid M., landshövding, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 november 1974)
Larfors, E. V. Tage, direktör, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 november 1974)
Litzén, Anders G., hovrättslagman
Wiklund, Svea S. S., f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 november 1974)

Expert:

Ljungberg, Göran L. D., chefsjurist

Sekreterare:

Widebäck, Ulf M., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 februari 1975)

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 30 61 (ordföranden), 20 31 66 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1967 års riksdagsberättelse Ju 62.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sex sammanträden. Därutöver har en särskild arbetsgrupp hållit tre sammanträden.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1980.

2. Samarbetsorganet (Ju 1968:59) för rättsväsendets informationssystem (SARI)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 december 1966 för att bereda frågan om omläggning av rutiner inom rättsväsendet för automatisk databehandling och därmed sammanhängande frågor:

Ordförande:

Hillerudh, G. Lars-Olov E., expeditionschef (fr.o.m. den 1 februari 1976)

Ledamöter:

Börjesson, Mats R., generaldirektör (fr.o.m. den 3 september 1975)
Carnhagen, Göran E. T., departementsråd (fr.o.m. den 14 december 1978)
Ekstam, Gunnar E., avdelningschef (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Fischier, Sven G. O. M., tjf. överdirektör
Nilsson, K. F. Lennart, generaldirektör (fr.o.m. den 15 maj 1979)
Petri, Gunnar G. B., statssekreterare (fr.o.m. den 15 september 1977 t.o.m. den 13 december 1978)
Romander, Holger A. G., rikspolischef
Sjöberg, K. G. Magnus, riksåklagare (fr.o.m. den 1 april 1978)
Skarvall, Karl-Erik, hovrättspresident (fr.o.m. den 15 december 1976)

Ersättare för ledamot:

Arkéus, L. O. Sune, datachef (för Romander) (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Fälth, J. Harald B., kammarrättsfiskal (för Carnhagen) (fr.o.m. den 1 september 1978)
Gardmo, Irma M., datachef (för Fischier) (fr.o.m. den 11 september 1978)
Herner, E. Eva M., statistikchef (för Nilsson) (fr.o.m. den 13 oktober 1978)
Ljunggren, Nils G., byråchef (för Börjesson) (fr.o.m. den 1 november 1978)
Wikström, K. Arne, byråchef (för Sjöberg) (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Åkesson, Hans C., avdelningsdirektör (för Ekstam) (fr.o.m. den 1 oktober 1975)

Expert:

Grönvall, S. Gunnar, hovrättsråd (fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 30 april 1979; fr.o.m. den 1 december 1979 t.o.m. den 31 januari 1980)

Sekreterare:

Alpsten, A. Börje, departementsråd

Ordförande i arbetsgrupp eller kontaktmän:
Arkéus, L. O. Sune, datachef, rikspolisstyrelsen
Carlson, N. Gunnar, avdelningsdirektör, riksåklagaren
Carlsson, Ulf V., överdirektör, DAFA
Frenning, Lars W., bitr. skattedirektör, riksskatteverket
Gardmo, Irma M., datachef, kriminalvårdsstyrelsen
Herner, E. Eva M., statistikchef, statistiska centralbyrån
Lindberg, Bert H., bitr. skattedirektör, riksskatteverket
Lundquist, C. Lennart, förste arkivarie, riksarkivet
Müntzing, Lars, avdelningsdirektör, statens naturvårdsverk
Ringström, Björn M., revisionsdirektör, riksrevisionsverket
Sandqvist, Ingrid R. J., byrådirektör, generaltullstyrelsen
Söderlund, A. Göran, avdelningsdirektör, socialstyrelsen
Vallerö, Rolf A. T., förste arkivarie, riksarkivet
Weibo, Björn S., avdelningschef, statens invandrarverk
Wikström, K. Arne, byråchef, riksåklagaren
Wranghult, Hans O., byråchef, rikspolisstyrelsen
Åkesson, Hans C., avdelningsdirektör, statskontoret
Österlund, Tord H:son, bitr. skattedirektör, riksskatteverket

Lokal: Justitiedepartementet, Mynttorget 2, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 10 57 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Arbetet har liksom tidigare varit inriktat på ADB-system för brottmålsförfarandet hos polis, åklagare och domstolar samt rutiner för kriminalvårdens myndigheter (BROTTSRI), system för lagstiftningsförfarandet samt rättspraxis, m.m. (LAGRI) och planeringsrutiner (PLANRI).

Samarbetsorganet har sammanställt tre rapporter om olika delar av SARI:s verksamhet, nämligen rapport 1978:1 Regler för inskrivning av text som skall fotosättas - Tryckgruppen, rapport 1978:3 Diarieföring och beslutsregistrering med ADB - En uppföljning - DT-gruppen och rapport 1978:5 Projekt INDEX - En första rapport - Indexgruppen.

Samarbetsorganet har vidare gjort en enkät om intresset för sökning via terminal i dataregister i LAGRI (se rapport 1978:6 LAGRI En allmän beskrivning i anledning av en enkät).

Samarbetsorganets verksamhet beräknas pågå under hela år 1980.

3. Familjelagssakkunniga (Ju 1970:52)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 augusti 1969 med uppdrag att verkställa utredning angående den familjerättsliga lagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 27 augusti 1969):

Ordförande:
Kjellin, Björn T. M., f.d. hovrättspresident

Ledamöter:
Bjelle, Britta M., distriktsåklagare (fr.o.m. den 29 november 1978)
Hansson, Lilly E., mentalskötare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 14 februari 1974)
Mattson, Lisa, förbundsordförande, led. av riksdagen
Olsson, N. Martin, bankkamrer, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1976)
Sundberg, Ingrid E., fil. kand., led. av riksdagen
Svensson, Evert I., förbundsordförande, led. av riksdagen

Experter:
Anclow, Per R., departementsråd (fr.o.m. den 11 juni 1979)
Grabe, A. Gerhard, försäkringsdirektör (fr.o.m. den 11 mars 1974)
Magnusson, Staffan E., rättschef (fr.o.m. den 28 januari 1974)
Trost, Jan L. E., docent
Wahlström, Bror A., advokat
Wittorp, I. Birgitta, departementssekreterare (fr.o.m. den 28 januari 1974)
Åkesson, Hans O., professor

Sekreterare:
Tottie, Lars W., hovrättsråd

Bitr. sekreterare:
Ekman, Lena B., hovrättsassessor
Engström, Lars-Göran, hovrättsassessor

Lokal: Riddarhuskajen 1, tel. 10 82 92 (Tottie), 11 87 14 (Ekman). Postadress: Justitiedepartementet, 103 33 Stockholm. Departementens utredningsavdelning, Box 187, 201 21 Malmö, tel. växel 040/749 50 (Engström)

Direktiven för de sakkunniga, se 1970 års riksdagsberättelse Ju 52. Tilläggsdirektiv, se 1974 års riksdagsberättelse Ju 21.

De sakkunniga har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 13 sammanträden, därav ett med familjerättsadvokater. De sakkunniga har den 26 november 1979 haft överläggningar i Stockholm med motsvarande kommittéer i de andra nordiska länderna. Ordföranden och sekreterarna har deltagit i nordiska överläggningar i Helsingfors den 30 - 31 maj 1979 samt haft överläggningar med en arbetsgrupp inom det finska justitieministeriet. Ordföranden och sekreterarna har vidare deltagit i den av juridiska fakulteten vid Uppsala universitet i samarbete med The International Society on Family Law anordnade tredje

världskonferensen i familjerätt, vilken hölls i Uppsala den 5 - 9 juni 1979.

De sakkunnigas arbete beräknas pågå under hela år 1980.

4. Konkurslagskommittén (Ju 1971:06)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 juni 1971 för översyn av konkurslagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 4 september 1971):

Ordförande:
Hellners, E. Trygve, hovrättslagman (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Rydin, Bengt C. K. A., justitieråd (t.o.m. den 31 juli 1979)

Ledamöter:
Lundberg, Per-Ivan S., verkst. direktör (fr.o.m. den 21 mars 1979)
Wilhelmsson, Arne E., rådman (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Åvall, Sven K., direktör (t.o.m. den 20 mars 1979)
Öhman, Anders R., advokat

Experter:
Lindström, J. Christian, verkst. direktör (fr.o.m. den 5 september 1977 t.o.m. den 20 mars 1979)
Nilsson, Lars S. E., bitr. kronofogde (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Tjernberg, K. V. Harry, lagman (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Åkerdahl, Magnus F., hovrättsassessor (fr.o.m. den 5 september 1977)

Sekreterare:
Jerrstedt, Lars-Göran, hovrättsassessor (fr.o.m. den 17 oktober 1977)

Bitr. sekreterare:
Wiking-Johnsson, I. H. Peter, hovrättsassessor (fr.o.m. den 17 oktober 1977)

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 26 37 (Jerrstedt), 20 25 47 (Wiking-Johnsson). Postadress: Justitiedepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1972 års riksdagsberättelse Ju 54. Tilläggsdirektiv, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 6.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fem sammanträden.

Kommittén har den 21 februari 1979 avgett delbetänkandet (SOU 1979:13) Konkurs och rätten att idka näring.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

5. Utredningen (Ju 1972:04) angående ny lagstiftning om befordran med järnväg

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 maj 1972 för att lägga fram förslag till ny lagstiftning om befordran med järnväg (se Post- och Inrikes tidn. den 9 juni 1972):

Utredningsman:
Weidstam, Åke, hovrättsråd

Experter:
Iacobaeus, Anders G., hovrättsassessor (fr.o.m. den 7 mars 1975)
Norelius, Per E., järnvägsdirektör (fr.o.m. den 3 november 1977)
Torgils, A. Gunnar, lagman

Lokal: Umeå tingsrätt, Rådhuset, Storgatan 51 C, Box 138, 901 04 Umeå, tel. växel 090/11 82 70 (utredningsmannen)

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse Ju 50.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sju sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

6. Namnlagsutredningen (Ju 1972:06)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 maj 1972 med uppdrag att verkställa översyn av namnlagen (se Post- och Inrikes tidn. den 14 juli 1972):

Utredningsman:
Höglund, Olof A., justitieråd (t.o.m. den 10 maj 1979)

Experter:
Dahlsten, Gösta O. L., kyrkoherde (fr.o.m. den 14 februari 1975 t.o.m. den 10 maj 1979)
Hiljding, Stig G. O., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 12 september 1973 t.o.m. den 10 maj 1979)
Uggla, Claës A., patenträttsråd (fr.o.m. den 12 september 1973 t.o.m. den 10 maj 1979)
Ålander, Birgit V., byrådirektör (fr.o.m. den 2 juni 1975 t.o.m. den 10 maj 1979)

Sekreterare:
Ericsson, Brit-Marie L. B. M., hovrättsråd (t.o.m. den 10 maj 1979)

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse Ju 52.

Utredningen har under tiden november 1978 - april 1979 hållit 15 sammanträden.

Utredningen har den 27 april 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:25) Nya namnregler.

Uppdraget är därmed slutfört.

7. Konsumenttjänstutredningen (Ju 1972:07)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 juni 1972 för att verkställa utredning angående lagstiftning om konsumentskydd vid privat serviceverksamhet (se Post- och Inrikes tidn. den 15 juli 1972):

Utredningsman:

Bernitz, Ulf, professor (t.o.m. den 30 juni 1979)

Experter:

Edling, N. Axel, ställföreträdande konsumentombudsman (fr.o.m. den 27 september 1974 t.o.m. den 30 juni 1979)

Grobgeld, Lennart M., revisionssekreterare (fr.o.m. den 1 april 1977 t.o.m. den 11 september 1979)

Hellner, Jan E., professor (t.o.m. den 30 juni 1979)

Hillbom, Lars H., civilekonom (t.o.m. den 30 juni 1979)

Holm, A. Ernst Olaf, verkst. direktör (t.o.m. den 30 juni 1979)

Johansson, Hans F. G., jur. kand. (fr.o.m. den 20 januari 1975 t.o.m. den 30 juni 1979)

Steneby, Jan, jur. kand. (t.o.m. den 30 juni 1979)

Sundberg-Weitman, Brita F., hovrättsråd (fr.o.m. den 27 september 1974 t.o.m. den 30 juni 1979)

Wallin, Per J., direktör (t.o.m. den 30 juni 1979)

Sekreterare:

Hertzman, A. Olov, hovrättsassessor (t.o.m. den 31 augusti 1979)

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse Ju 53.

Utredningen har den 28 juni 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:36) Konsumenttjänstlag.

Uppdraget är därmed slutfört.

8. Utredningen (Ju 1972:12) angående företagsinteckning

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 september 1972 för att verkställa översyn av lagstiftningen om företagsinteckning (se Post- och Inrikes tidn. den 14 oktober 1972):

Utredningsman:
Rune, Christer L., hovrättslagman

Experter:
Heuman, Jan G. M., lagman
Liljeqvist, Rolf A., kammarrättsråd (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Löfberg, Karl Axel, f.d. departementsråd
Nordén, Joar, bankdirektör
Renmyr, Lars E., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 12 september 1978)
Törnell, Inga-Britt, bostadsdomare
Wiberg, G. Lennart E:son, direktör (fr.o.m. den 19 januari 1977)

Sekreterare:
Dahlgren, Rolf O., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 juli 1974)

Bitr. sekreterare: Lundquist, Ulla M. L., hovrättsassessor (fr.o.m. den 17 december 1979)

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 26 82 (Dahlgren), 20 26 73 (Lundquist). Postadress: Justitiedepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse Ju 58.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sex sammanträden, varav ett med företrädare för domstolsverket.Därjämte har utredningsmannen och sekreteraren haft överläggningqar med företrädare för domstolsverket och datamaskincentralen för administrativ databehandling (DAFA).

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under slutet av år 1980.

9. Produktansvarskommittén (Ju 1973:08)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 december 1972 (se Post- och Inrikes tidn. den 8 januari 1973) för utredning angående ersättning för produktskador:

Ordförande:
Conradi, Erland G. F., f.d. justitieråd

Ledamöter:
Bengtsson, T. Bertil, justitieråd
Sturkell, Carl-Edvard, lagman

Experter:
Ahlström, Iwan, direktör
Dufwa, Bill W., universitetslektor (fr.o.m. den 17 oktober 1975)

Edling, N. Axel, ställföreträdande konsumentombudsman (fr.o.m. den 9 maj 1978)
Göransson, Lars G., direktör (fr.o.m. den 17 april 1974)
Heurgren, Sven C. O., generaldirektör (fr.o.m. den 25 mars 1975)
Lindstedt, Hans G., direktör
Nöteberg, Rolf M., rådman (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Oldertz, Carl M., bitr. direktör
Strömbäck, Erland H. D. D:son, direktör
Swarén, Ulla M., byråchef

Sekreterare:
Olsson, P. L. Göran, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 november 1977)

Direktiven för kommittén, se 1974 års riksdagsberättelse Ju 50. Tilläggsdirektiv, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 18.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fem sammanträden. Därutöver har hållits en överläggning med företrädare för försäkringsbranschen.

Kommittén har den 11 december 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:79) Produktansvar 2. Produktansvarslag.

Uppdraget är därmed slutfört.

10. Hemförsäljningskommittén (Ju 1973:10)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 mars 1973 för att verkställa översyn av reglerna om hemförsäljning m.m. (se Post- och Inrikes tidn. den 7 april 1973):

Ordförande:
Ag, Lars E., generaldirektör (t.o.m. den 30 november 1979)

Ledamöter:
Bernitz, Ulf, professor (t.o.m. den 30 november 1979)
Hillbom, Lars H., civilekonom (t.o.m. den 30 november 1979)
Schierbeck, Per W., direktör (t.o.m. den 30 november 1979)
Westlund, Göran, ombudsman (fr.o.m. den 1 augusti 1978 t.o.m. den 30 november 1979)

Experter:
Freivalds, Laila, byråchef (fr.o.m. den 11 januari 1979 t.o.m. den 30 november 1979)
Hellstadius, Jan R., direktör (t.o.m. den 30 november 1979)
Huldt, Jan F., revisionssekreterare (fr.o.m. den 17 februari 1975 t.o.m. den 31 december 1979)

Nykvist, Ann-Christin, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juni 1978 t.o.m. den 30 november 1979)

Sekreterare:

Swahn, Jan-Olov, hovrättsassessor (t.o.m. den 31 december 1979)

Direktiven för kommittén, se 1974 års riksdagsberättelse Ju 52.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fyra sammanträden, varav ett tvådagarssammanträde. Därutöver har särskilda arbetsgrupper hållit tolv sammanträden.

Kommittén har den 13 november 1979 avgett slutbetänkandet (SOU 1979:76) Ny hemförsäljningslag.

Uppdraget är därmed slutfört.

11. Energirådet (Ju 1974:03)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 december 1973:

Ordförande:

Fälldin, N. O. Thorbjörn, statsminister, led. av riksdagen (fr.o.m. den 26 november 1979)

Ullsten, S. K. Olof (Ola), utrikesminister, led. av riksdagen (fr.o.m. den 20 november 1978 t.o.m. den 24 november 1979)

Ledamöter:

Andersson, Torsten Ch., direktör
Anér, Kerstin, statssekreterare, led. av riksdagen
Bengtsson, Folke L., direktör (fr.o.m. den 1 april 1974)
Björnström, Björn S., direktör
Boalt, Carin M., professor
Bodström, T. Lennart, förbundsordförande, TCO
Claeson, Tore M., ombudsman, led. av riksdagen
Edberg, Rolf F., f.d. landshövding
Ekberg, J. Göran, direktör
Engqvist, Lars F., chefredaktör
Eskel, Arvid, f.d. landstingsråd
Essén, Ingemar, direktör
Falk, Hans G., direktör
Gerholm, Tor R., bitr. professor
Grafström, Erik O. Hj., f.d. generaldirektör
Grenander, Nils, direktör
Hagson, Carl A., direktör
Hambraeus, S. Birgitta, fil. kand., led. av riksdagen

Hambraeus, Gunnar A., professor
Holmqvist, Sture L., fastighetschef
Kypengren, Sven H., direktör
Lantz, A. Benne, direktör
Lindahl, Lars O. H., direktör
Lindell, Bo G., professor
Molin, N. Rune, sekreterare
Nilsson, Alde E., direktör
Norland, Sven-Anders, civilingenjör (fr.o.m. den 2 september 1974)
Norrby, Jonas V., generaldirektör
Olsson, E. Billy, byråchef (fr.o.m. den 24 oktober 1974)
Paulsson, Kurt-Inge, pol. mag. (fr.o.m. den 2 september 1974)
Petri, Carl Axel H., statsråd (fr.o.m. den 26 november 1979)
Rylander, Nils B., direktör
Schierbeck, Per W., direktör
Sjunnebo, K. Ivan L., direktör
Sundblad, K. Erik, disponent
Svensson, S. I. R. Erik, förbundsordförande
Tham, Carl G. W., förutv. statsråd led. av riksdagen (fr.o.m. den 20 november 1978 t.o.m. den 24 november 1979)
Tobisson, Lars F., partisekreterare (fr.o.m. den 24 april 1974)
Tågmark, Sven G., lantbrukare, f.d. led. av riksdagen
Waldenby, Torbjörn, verkst. direktör
Walin, Gösta A., f.d. justitieråd
Weinehall, Lars E. J., förbundsordförande (fr.o.m. den 24 oktober 1974)
Wetterberg, Gunnar, studerande
Wiberg, Ragne, kanslichef

Sakkunnig:
Dahllöf, Lars, informationssekreterare (fr.o.m. den 26 november 1979)

Sekreterare:
Bolang, Carl Olof, informationssekreterare (fr.o.m. den 20 november 1978 t.o.m. den 24 november 1979)

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 21 28 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

12. Försäkringsrättskommittén (Ju 1974:09)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 april 1974 med uppdrag att göra en översyn av försäkringsavtalslagen m.m. (se Post- och Inrikes tidn. den 24 maj 1974):

Ordförande:
Hellner, Jan E., professor

Ledamöter:
Ernulf, T. Gudmund, borgmästare, f.d. led. av riksdagen
Gustafsson, Stig G., förbundsjurist, f.d. ers. för led. av riksdagen
Larsson, B. Roland, förbundsordförande
Schönmeyr, C. Richard A. C., verkst. direktör
Skantz, Anna-Greta, ombudsman, led. av riksdagen

Experter:
Anclow, Per R., departementsråd (fr.o.m. den 9 oktober 1979)
Grabe, A. Gerhard, försäkringsdirektör (fr.o.m. den 25 november 1977)
Hallgren, Sven, direktör (fr.o.m. den 14 februari 1978)
Persson, R. Kjell-Åke, utredningschef (fr.o.m. den 18 december 1974)
Roos, Carl Martin, professor (fr.o.m. den 2 juli 1974)
Rosencrantz, Gunde, försäkringschef (fr.o.m. den 9 oktober 1979)
Sandell, Arne, bitr. direktör (fr.o.m. den 18 december 1974)
Skaar, Nils, kommendörkapten (fr.o.m. den 2 juli 1974 t.o.m. den 8 oktober 1979)
Stenberg, Hans O., byråchef (fr.o.m. den 2 juli 1974 t.o.m. den 11 april 1979)
Utterström, Thomas O., hovrättsfiskal (fr.o.m. den 12 april 1979)
von Willebrand, Karin M., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 25 november 1977)
Åberg, Hilding, direktör (fr.o.m. den 16 maj 1974)

Sekreterare:
Carbell, Leif E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 10 december 1976)

Bitr. sekreterare:
Jacobson, Hans P. W., hovrättsassessor (fr.o.m. den 15 december 1978)

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 67 35 (Carbell), 20 67 49 (Jacobson). Postadress: Justitiedepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1975 års kommittéberättelse Ju 62.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sex sammanträden, varav ett med företrädare för försäkringsbranschen.

Nordiska överläggningar angående kommitténs arbete med översyn av de försäkringsrättsliga reglerna om livförsäkring har hållits i Helsingfors den 16 mars 1979.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

13. Varumärkesutredningen (Ju 1974:10)

illkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 april 1974 för att verkställa översyn av varumärkeslagstiftningen m.m. (se Post- och Inrikes tidn. den 24 maj 1974):

Ordförande:
Knutsson, P. Anders, justitieråd

Ledamöter:
Göransson, Lars G., direktör
Nittzell, Gunnar O., direktör
Ström, Turid, avdelningschef, f.d. ers. för led. av riksdagen
Uggla, Claës A., patenträttsråd

Experter:
Carlman, J. Holger, f.d. patenträttsråd (fr.o.m. den 1 augusti 1974)
Holmqvist, Lars J. H., docent
Lundberg, Bengt I., byråchef
Norberg, Sven, departementsråd (fr.o.m. den 9 september 1977)

Sekreterare:
Olsson, Agne Henry O., hovrättsassessor

Lokal: Justitiedepartementet, Mynttorget 2, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 11 06 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Ju 63.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sex sammanträden.

Utredningen skall enligt sina direktiv bl.a. följa utvecklingen på varumärkesområdet inom EG där man f.n. söker att skapa ett gemensamt varumärkessystem. Utredningen har därför funnit det lämpligt att inte slutföra utredningsarbetet nu utan tills vidare avvakta den fortsatta utvecklingen av arbetet inom EG.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

14. Massmediekoncentrationsutredningen (Ju 1974:13)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 juni 1974 för att pröva frågan om särskilda regler för kontroll av företagskoncentration inom massmediebranschen (se Post- och Inrikes tidn. den 12 juli 1974):

Ordförande:
Öhman, Frank G. H., f.d. regeringsråd (fr.o.m. den 1 januari 1977)

Ledamöter:
Andersson, J. Sven G., utredningssekreterare (fr.o.m. den 18 augusti 1978)
Ericson, Sture T., redaktör, led. av riksdagen
Hernelius, J. Allan, bankofullmäktig, led. av riksdagen
Hirschfeldt, S. Lennart, chefredaktör
Nordin, Sven-Erik, led. av riksdagen
Ström, Turid, avdelningschef, f.d. ers. för led. av riksdagen

Expert:
Holgersson, K. Jörgen, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 juni 1978)

Sekreterare:
Qviström, N. Jörgen, rådman (fr.o.m. den 1 juli 1974)

Bitr. sekreterare:
Ulmander, Jan, hovrättsassessor (fr.o.m. den 11 juni 1979)

Lokal: Nyköpings tingsrätt, Tingshuset, Box 342, 611 01 Nyköping, tel. 0155/850 70 (Qviström), Birger Jarls torg 5, tel. 20 35 36 (Ulmander). Postadress: Justitiedepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Ju 66.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sex sammanträden.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

15. Utredningen (Ju 1974:14) om reklam i videogram (RIV)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 juni 1974 för att utreda användningen av reklam i videogram (se Post- och Inrikes tidn. den 12 juli 1974):

Ordförande:
Hörjel, Nils J., landshövding

Ledamöter:
Andersson, A. Gösta J., skogsbrukare, led. av riksdagen
Ström, Turid, avdelningschef, f.d. ers. för led. av riksdagen

Experter:
Fagerlind, Östen, direktör (fr.o.m. den 8 april 1975)
Knutsson, P. Anders, justitieråd (fr.o.m. den 12 december 1974)

Sekreterare:
Stenefeldt, Ulf I., rådman (fr.o.m. den 1 september 1974)

Lokal: Malmö tingsrätt, Rådhuset, Kalendegatan 1, Box 265, 201 22 Malmö, tel. växel 040/763 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Ju 67.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tre sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

16. 1974 års bolagskommitté (Ju 1974:21)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 oktober 1974 (se Post- och Inrikes tidn. den 21 december 1974) samt regeringens bemyndiganden den 25 november och den 9 december 1976 för att utreda frågor om handelsbolag m.m.:

Ordförande:

Stark, Hans O., f.d. justitieråd, ordförande i arbetsdomstolen (t.o.m. den 4 juli 1979)

Ledamöter:

Hammarberg, Sven O., ombudsman, f.d. led. av riksdagen (t.o.m. den 4 juli 1979)

Löfgren, N. Sigfrid J., disponent, f.d. led. av riksdagen (t.o.m. den 4 juli 1979)

Ollén, R. Joakim, sekreterare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 december 1976 t.o.m. den 4 juli 1979)

Olsson, Johan A., fabrikör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 december 1976 t.o.m. den 4 juli 1979)

Experter:

Eriksson, Bo I., jur. kand. (fr.o.m. den 17 juni 1975 t.o.m. den 4 juli 1979)

Gustafsson, Kerstin M., förbundsjurist (fr.o.m. den 17 juni 1975 t.o.m. den 4 juli 1979)

Hanner, Per V. A., auktoriserad revisor (fr.o.m. den 14 februari 1978 t.o.m. den 4 juli 1979)

Johanson, Lars R., länsråd (fr.o.m. den 10 mars 1975 t.o.m. den 4 juli 1979)

Lindström, J. Christian, verkst. direktör (fr.o.m. den 10 mars 1975 t.o.m. den 4 juli 1979)

Norén, Alf-Erik, ombudsman (fr.o.m. den 10 mars 1975 t.o.m. den 4 juli 1979)

Strand, Åke P. E., revisor (fr.o.m. den 10 mars 1975 t.o.m. den 4 juli 1979)

Sekreterare:
Pettersson, Per A., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 januari 1975 t.o.m. den 4 juli 1979)

Bitr. sekreterare:
Zethraeus, Sten Å., advokat (fr.o.m. den 1 januari 1975 t.o.m. den 30 september 1978)

Direktiven för kommittén, se 1975 års kommittéberättelse Ju 74. Tilläggsdirektiv, se 1979 års kommittéberättelse del II Ju 5.

Kommittén har under tiden november 1978 - juni 1979 hållit fyra sammanträden.

Kommittén har den 29 juni 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:46) Koncernbegrepp m.m.

Uppdraget är därmed slutfört.

17. Stiftelseutredningen (Ju 1975:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 20 februari 1975 för översyn av lagstiftningen om stiftelser (se Post- och Inrikes tidn. den 19 april 1975):

Ordförande:
Ekberg, Leif, president i försäkringsöverdomstolen (fr.o.m. den 1 maj 1979)
Ulveson, H. N. Ingemar, justitieråd (t.o.m. den 30 april 1979)

Ledamöter:
Ahrland, Karin M., förste länsassessor, led. av riksdagen
von Bahr, Stig V., kammarrättsassessor (fr.o.m. den 20 augusti 1975)
Hammarberg, Sven O., ombudsman, f.d. led. av riksdagen
Sandberg, Hans A. S., f.d. landstingsdirektör

Experter:
Cederlund, Lars Johan O. B., departementssekreterare (fr.o.m. den 28 september 1977)
Henriz, Gunnar, bankdirektör (fr.o.m. den 20 april 1977)
Holmström, Leif, jur. kand. (fr.o.m. den 21 april 1978)
Kleberg, Carl-Johan V. E. M., avdelningsdirektör
Nöteberg, Rolf M., rådman (fr.o.m. den 8 december 1976)

Sekreterare:
Peterson, Staffan A. A., hovrättsassessor (fr.o.m. den 28 maj 1975 t.o.m. den 31 januari 1980)

Bitr. sekreterare:
Bengtsson, Jörgen, byråchef (fr.o.m. den 1 november 1979)

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 31 09 (Peterson), 20 46 41 (Bengtsson). Postadress: Justitiedepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse Ju 57.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit elva sammanträden samt haft överläggningar med motsvarande utredningar i de nordiska länderna samt myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har den 6 mars 1979 avgett promemorian (Ds Ju 1979:4) Stiftelser. En statistisk undersökning utförd av statistiska centralbyrån på uppdrag av och i samverkan med stiftelseutredningen.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

18. Småhusköpkommittén (Ju 1975:02)

Tillkallade enligt regeringens bemyndiganden den 6 mars 1975 (se Post- och Inrikes tidn. den 26 april 1975) och den 25 november 1976 för utredning angående förbättrat konsumentskydd vid förvärv av småhus m.m.:

Ordförande:
Tranell, E. Olof B., lagman (fr.o.m. den 22 november 1976)

Ledamöter:
Bernitz, Ulf, professor
Gellerman, Kerstin (fr.o.m. den 1 december 1976)
Hjalmarsson, H. Yngve J., utredningssekreterare
Lindkvist, Oskar W., ombudsman, led. av riksdagen
Oskarsson, Ingegärd J., led. av riksdagen
Åkerlind, Allan J. G., byggnadsarbetare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 11 april 1978)

Experter:
Hagman, Jan-Erik R., jur. kand. (fr.o.m. den 2 december 1975)
Hegardt, Nils A., direktör (fr.o.m. den 9 mars 1976)
Leander, Sven A., kanslichef (fr.o.m. den 25 januari 1979)
Lidvall, Johan E., byrådirektör (fr.o.m. den 2 december 1975 t.o.m. den 31 december 1978)
Rimvall, Per O., bankdirektör (fr.o.m. den 9 mars 1976)
Sköld, B. Anders, byrådirektör (fr.o.m. den 3 april 1979)

Sekreterare:
Drangel, Bo F. E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 21 maj 1975)

Bitr. sekreterare:
Markborn-Söräs, Catharina, advokat (fr.o.m. den 1 juni 1978)

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 75 58 (Drangel), 20 66 38 (Markborn-Söräs). Postadress: Justitiedepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1976 års kommittéberättelse Ju 58.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit nio sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

19. Arrendelagskommittén (Ju 1975:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 5 juni 1975 för översyn av vissa delar av arrendelagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 23 juni 1975):

Ordförande:
Widén, K. A. Ingvar, generaldirektör (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Ledamöter:
Larsson, L. Thorsten, led. av riksdagen
Lindberg, Sven J., ombudsman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 9 februari 1978)

Experter:
Janvid, B. Staffan, hovrättsassessor (fr.o.m. den 3 mars 1977)
Söderberg, Elmer, agronom (fr.o.m. den 3 mars 1977)
Wallin, Alf G., tf. överdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1976)

Sekreterare:
Ohlsson, K. Agneta, hovrättsassessor (fr.o.m. den 4 augusti 1975)

Bitr. sekreterare:
Lundgren, C. Bertil, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 september 1977)

Lokal: Departementens utredningsavdelning, Västergatan 47, Box 187, 201 21 Malmö, tel. växel 040/749 50 (sekreterarna)

Direktiven för kommittén, se 1976 års kommittéberättelse Ju 60. Tilläggsdirektiv, se 1980 års kommittéberättelse del II Ju 5.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit åtta sammanträden.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

20. Hyresrättsutredningen (Ju 1975:06)

Tillkallade enligt regeringens bemyndiganden den 5 juni 1975 (se Post- och Inrikes tidn. den 17 juli 1975), den 25 november 1976 och den 25 maj 1978 för översyn av hyreslagen:

Ordförande:
Vängby, Staffan O. S., justitieråd

Ledamöter:
Andersson, Kerstin V., led. av riksdagen (fr.o.m. den 28 november 1978 t.o.m. den 7 november 1979)
Bengtsson, K.-E. Bengt, ombudsman, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1976)
Fagander, Arne, vice verkst. direktör (fr.o.m. den 27 januari 1978)
Jansson, Sven I., direktör
Johansson, Erik, tandläkare (fr.o.m. den 29 maj 1978)
Nyquist, S. Yngve, länsbostadsdirektör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 8 november 1979)
Strömberg, Karl-Erik J., skoldirektör, f.d. led. av riksdagen
Svensson, S. I. R. Erik, förbundsordförande

Experter:
Blomgren, Sture, sakkunnig i bostadsdepartementet (fr.o.m. den 1 september 1978)
Freivalds, Laila, byråchef (fr.o.m. den 29 maj 1978)
Josephsson, Leif E., förbundsjurist (fr.o.m. den 15 september 1975)
Mildner, Erwin A., länsbostadsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1979)
Svahn, Bertil A., rådman (fr.o.m. den 7 mars 1978)
Åsbring, Lars-Göran G., bostadsdomare (fr.o.m. den 15 september 1975)

Sekreterare:
Lundeberg, Magnus, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 januari 1978)

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 25 41 (Lundeberg). Postadress: Justitiedepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse Ju 62.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sex sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter och organisationer som berörs av utredningens arbete. Därutöver har åtta sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

21. 1975 års polisutredning (Ju 1975:08)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 26 juni 1975 för att utreda polisens uppgifter, utbildning och organisation m.m. (se Post- och Inrikes tidn. den 8 september 1975):

Ordförande:

Montgomery, J. Henry A., kammarrättspresident (fr.o.m. den 1 februari 1977 t.o.m. den 30 november 1979)

Ledamöter:

Blom, S. T. Lennart, led. av riksdagen (t.o.m. den 30 november 1979)

Gustavsson, Bengt T., ombudsman, led. av riksdagen (t.o.m. den 30 november 1979)

Nygren, Arne J., redaktör, led. av riksdagen (t.o.m. den 30 november 1979)

Petersson, Hans E., folkskollärare, led. av riksdagen (t.o.m. den 30 november 1979)

Polstam, K. Åke S., poliskommissarie, led. av riksdagen (t.o.m. den 30 november 1979)

Segerström, Ingrid B., led. av riksdagen (t.o.m. den 30 november 1979)

Experter:

Erlandsson, Bengt H., polismästare (fr.o.m. den 1 oktober 1975 t.o.m. den 30 november 1979)

Erling, E. Harald, polismästare (fr.o.m. den 1 oktober 1975 t.o.m. den 30 november 1979)

Erstam, Sven-Erik F., länspolischef (fr.o.m. den 1 oktober 1975 t.o.m. den 30 november 1979)

Hjälm, Nils G. O., byrådirektör (fr.o.m. den 18 mars 1976 t.o.m. den 30 november 1979)

Nyqvist, N. Tore, länsöverdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1975 t.o.m. den 30 november 1979)

Romander, Holger A. G., rikspolischef (fr.o.m. den 1 januari 1978 t.o.m. den 30 november 1979)

Welander, Gösta, departementsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1975 t.o.m. den 30 november 1979)

Wendin, Sture E. W., förbundsordförande (fr.o.m. den 1 oktober 1975 t.o.m. den 30 november 1979)

Sekreterare:

Alpsten, A. Börje, departementsråd (t.o.m. den 30 november 1979)

Bitr. sekreterare:

Munck, Johan, departementsråd (fr.o.m. den 1 mars 1977 t.o.m. den 30 november 1979)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse Ju 64.

Utredningen har under tiden november 1978 - juni 1979 hållit sju sammanträden.

Utredningen har den 16 februari 1979 resp. den 6 november 1979 avgett betänkandena (SOU 1979:6) Polisen och (SOU 1979:75) Polisen och totalförsvaret.

Uppdraget är därmed slutfört.

22. Upphovsrättsutredningen (Ju 1976:02)

Tillkallade enligt regeringens bemyndiganden den 4 mars 1976 (se Post- och Inrikes tidn. den 30 mars 1976) och den 24 februari 1977 för översyn av upphovsrättslagstiftningen m.m.:

Ordförande:

Hesser, S. C. E. Torwald, justitieråd (fr.o.m. den 21 januari 1977)

Ledamöter:

Gustafsson, Lars, författare (fr.o.m. den 25 februari 1977)
Karlsson, K. Gösta, folkhögskolerektor, f.d. led. av riksdagen
Lindquist, Inger G., rådman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 25 februari 1977)
Nordenskiöld, Otto, f.d. radiochef (fr.o.m. den 9 november 1979)
Palm, N. Sture, redaktör, led. av riksdagen (t.o.m. den 8 november 1979)

Experter:

Bergman, Lars, direktör (fr.o.m. den 19 april 1977 t.o.m. den 19 oktober 1979)
Böttiger, E. Marie A., jur. kand. (fr.o.m. den 17 november 1978)
Ekberg, Karl-Henrik, direktör
Furumo, Gunnar, ombudsman (fr.o.m. den 26 februari 1979)
Gehlin, Jan H. M., hovrättsråd
Hernlund, Carl-Hugo H., förste ombudsman
Holming, Klas J. L., direktör
Karnell, G. Gunnar W., professor
Landquist, Eddie L., direktör
Lindstedt, Gustaf, hovrättsassessor (fr.o.m. den 22 oktober 1979)
Magnusson Sessler, Gun I., förbundsjurist
Modig, Jonas E., direktör
Nordmark, Hans A., direktör
Olsson, Agne Henry O., hovrättsassessor
Peyron, Ulf C. C., programjurist
Rembe, Rolf D., teaterchef (t.o.m. den 25 februari 1979)

Storm, C. Olof, direktör (fr.o.m. den 23 april 1976)
Åkerberg, Yngve, förbundsordförande (fr.o.m. den 25 februari 1977)

Sekreterare:
Berg, L. Christer, hovrättsassessor

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 31 22 (Berg), 20 45 72 (Böttiger). Postadress: Justitiedepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II Ju 4. Tilläggsdirektiv, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 10.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fyra sammanträden samt haft överläggningar med kommittéer, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Sammanträden har vidare ägt rum inom särskilda arbetsutskott för frågor rörande dels upphovsrätt i anställningsförhållanden, dels upphovsrätten närstående rättigheter (droits voisins). Därutöver har utredningens ordförande och sekretariat sammanträtt med företrädare för motsvarande utredningar i de övriga nordiska länderna.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

23. Förmögenhetsbrottsutredningen (Ju 1976:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 25 mars 1976 (se Post- och Inrikes tidn. den 8 maj 1976) och den 27 januari 1977 för att se över lagstiftningen om förmögenhetsbrott:

Ordförande:
Skarvall, Karl-Erik, hovrättspresident

Ledamöter:
Bergander, Lilly K., led. av riksdagen
Ollén, R. Joakim, sekreterare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 november 1979)
Polstam, K. Åke S., poliskommissarie, led. av riksdagen
Winberg, S. Håkan, statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 28 januari 1977 t.o.m. den 11 oktober 1979)

Experter:
Jareborg, Nils B., docent
Jonsson, Torsten J., länsåklagare

Sekreterare:
Hegrelius Jonson, Barbro M., hovrättsassessor

Lokal: Hovrätten för Nedre Norrland, Hovrättsgatan 8, Box 170, 851 03 Sundsvall, tel. växel 060/12 83 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II Ju 7. Tilläggsdirektiv, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 4.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sex sammanträden. Därjämte har fem sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp inom utredningen.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

24. Datalagstiftningskommittén (Ju 1976:05) (DALK)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 11 mars 1976 för att göra en översyn av lagstiftningen om personorienterad ADB-information m.m. (se Post- och Inrikes tidn. den 22 maj 1976):

Ordförande:

Wijkman, Anders I. S., generalsekreterare, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 november 1976)

Ledamöter:

Anér, Kerstin, statssekreterare, led. av riksdagen
Gustafsson, Stig G., förbundsjurist, f.d. ers. för led. av riksdagen
Hugosson, Kurt I., byråchef, led. av riksdagen
Kindbom, Bengt M. L., sekreterare, led. av riksdagen
Sundblad, Yngve (fr.o.m. den 24 februari 1977)

Expert:

Freese, Jan P. G. H:son, generaldirektör (fr.o.m. den 1 januari 1977)

Sekreterare:

Nilsson, Torbjörn M. E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 oktober 1976)

Bitr. sekreterare:

Sjögren, Bengt L. B., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 september 1976)

Lokal: Datainspektionen, Bergsgatan 51, Box 12050, 102 22 Stockholm, tel. växel 22 79 80 (sekretariatet)

Direktiven för kommittén, se 1977 års kommittéberättelse del II Ju 5.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit elva sammanträden samt haft överläggningar med myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

25. Utredningen (Ju 1976:06) om kriminalvårdsstyrelsens organisation, m.m.

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 20 maj 1976 för att utreda kriminalvårdsstyrelsens organisation m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 19 juni 1976):

Ordförande:

Hillerudh, G. Lars-Olov E., expeditionschef (fr.o.m. den 1 februari 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)

Ledamöter:

Ekstam, Gunnar E., avdelningschef (t.o.m. den 31 augusti 1979)
Fischler, Sven G. O. M., tjf överdirektör (t.o.m. den 31 augusti 1979)
Håkansson, I. Marianne, departementsråd (fr.o.m. den 1 september 1978 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Lönnberg, C. Gunnar I., avdelningsdirektör (t.o.m. den 31 augusti 1979)
Martinsson, Bo N. O., generaldirektör, f.d. led. av riksdagen (t.o.m. den 31 augusti 1979)
Mattsson, Morgan N., ombudsman (t.o.m. den 31 augusti 1979)
Palmlund, K. Ingar, överdirektör (fr.o.m. den 1 september 1978 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Söderman, Elis A., ombudsman (t.o.m. den 31 augusti 1979)

Experter:

Ettarp, Lars G., departementsråd (fr.o.m. den 7 december 1978 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Leche, Johan H., lagman (fr.o.m. den 1 september 1978 t.o.m. den 31 augusti 1979)

Sekreterare:

Karlström, Vilhelm H., byråchef (fr.o.m. den 15 september 1976 t.o.m. den 31 augusti 1979)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II Ju 8.

Utredningen har under tiden november 1978 - augusti 1979 hållit tio sammanträden.

Utredningen har den 8 augusti 1979 avgett betänkandet (Ds Ju 1979:7) Kriminalvårdsstyrelsens organisation.

Uppdraget är därmed slutfört.

26. Utredningen (Ju 1976:07) om isolering inom kriminalvården

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 20 maj 1976 för att utreda frågan om isolering inom kriminalvården (se Post- och Inrikes tidn. den 24 juli 1976):

Ordförande:
Nygren, Arne J., redaktör, led. av riksdagen (t.o.m. den 22 mars 1979)

Ledamöter:
Gahrton, Per, redaktör, f.d. led. av riksdagen (t.o.m. den 22 mars 1979)
Martinsson, Bo N. O., generaldirektör, f.d. led. av riksdagen (t.o.m. den 22 mars 1979)
Schött, Lars E., fögderidirektör, f.d. led. av riksdagen (t.o.m. den 22 mars 1979)
Selin, Sven, ombudsman (t.o.m. den 22 mars 1979)

Experter:
Blomquist, Clarence, docent (fr.o.m. den 24 november 1976; avliden)
Sveri, Knut O., professor (fr.o.m. den 10 december 1976 t.o.m. den 22 mars 1979)

Sekreterare:
Levén, P. Staffan, hovrättsassessor (fr.o.m. den 18 oktober 1976 t.o.m. den 27 maj 1979)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II Ju 9.

Utredningen har under tiden november 1978 - januari 1979 hållit fem sammanträden.

Utredningen har den 8 mars 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:4) Avskildhet och gemenskap inom kriminalvården.

Uppdraget är därmed slutfört.

27. 1977 års sexualbrottskommitté (Ju 1977:03)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 3 februari 1977 för att se över lagstiftningen om sedlighetsbrott:

Ordförande:
Nordenson, Ulf K., justitieråd

Ledamöter:
André, Gunilla K., led. av riksdagen
Bergström, Britta J., fil. lic., f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 24 november 1979)

Hjelmström, I. Eva K., tjänsteman, led. av riksdagen
Mårtensson, Bengt C. L., pol. mag.
Ström, Turid, avdelningschef, f.d. ers. för led. av riksdagen
Svegland, Stina L., skyddskonsulent (t.o.m. den 23 november 1979)

Experter:
Liljeström, Rita, universitetslektor (fr.o.m. den 14 februari 1978)
Meyerson, Anita, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 oktober 1979)
Persson, Leif G. W., kriminolog (fr.o.m. den 7 juni 1977)

Sekreterare:
Almbladh, Ingrid A. M., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 oktober 1979)
Meyerson, Anita E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 22 februari 1977 t.o.m. den 30 september 1979)

Bitr. sekreterare:
Almbladh, Ingrid A. M., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 30 september 1979)

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 73 10 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 5.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sju sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

28. Spionbrottsutredningen (Ju 1977:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 27 januari 1977 för att utreda frågan om vissa straffbestämmelser till skydd för rikets säkerhet:

Ordförande:
Holmberg, Carl V., justitieråd (t.o.m. den 10 maj 1979)

Ledamöter:
Hernelius, J. Allan, bankofullmäktige, led. av riksdagen (t.o.m. den 10 maj 1979)
Hilding, Per, chefredaktör (t.o.m. den 10 maj 1979)
Leijon, Anna Margareta (Anna-Greta) M., led. av riksdagen (t.o.m. den 10 maj 1979)
Nyquist, S. Yngve, länsbostadsdirektör, led. av riksdagen (t.o.m. den 10 maj 1979)
Polstam, K. Åke S., poliskommissarie, led. av riksdagen (t.o.m. den 10 maj 1979)

Expert:
Frånstedt, Olof R., länspolischef (fr.o.m. den 24 maj 1977 t.o.m. den 10 maj 1979)

Sekreterare:
Almbladh, Ingrid A. M., hovrättsassessor (fr.o.m. den 12 april 1977 t.o.m. den 30 april 1979)

Bitr. sekreterare:
Andersson, S.-Å. Lennart, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 januari 1978 t.o.m. den 10 maj 1979)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 3.

Utredningen har under tiden november 1978 - april 1979 hållit tre sammanträden.

Utredningen har den 18 april 1979 avgett betänkandet (Ds Ju 1979:6) Översyn av spioneribrottet m.m.

Uppdraget är därmed slutfört.

29. Byggnadspantutredningen (Ju 1977:05)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 3 februari 1977 för att utreda frågorna om överlåtelse och pantsättning av byggnad på annans mark m.m.:

Särskild utredare:
Rune, Christer L., hovrättslagman

Sakkunniga:
Corell, Hans A. V., departementsråd
Dryselius, Harald S., hovrättsassessor
Gregow, P. J. Torkel, hovrättsråd
Nordén, Joar, bankdirektör

Sekreterare:
Ekstedt, Olle U.-E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 maj 1977)

Lokal: Departementens utredningsavdelning, Västergatan 47, Box 187, 201 21 Malmö, tel. växel 040/749 50 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 8.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit åtta sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

30. Rättegångsutredningen (Ju 1977:06)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 3 februari 1977 för att göra en översyn av rättegångsförfarandet vid allmän domstol:

Ordförande:
Gullnäs, S. Ingvar, justitiekansler

Ledamöter:
Ericsson Köhler, Ella, chefsrådman
Laurin, Lars, advokat
Persson, Arvid, f.d. kommunalråd (avliden)
Sandberg, Lennart, lantmästare (fr.o.m. den 10 januari 1979)
Styring, Sten, länsåklagare
Thörngren, John, nämndeman (fr.o.m. den 6 december 1978)

Sakkunniga:
Wasteson, Lennart, lagman (fr.o.m. den 5 september 1977)
Wentz, Nils O., kammarrättspresident (fr.o.m. den 5 september 1977)

Experter:
Blomkvist, Curt B., advokat (fr.o.m. den 10 juni 1977)
Lindblom, Per Henrik, professor (fr.o.m. den 28 mars 1978)
Lindegård, Jan, chefsåklagare (fr.o.m. den 5 september 1977)

Sekreterare:
Fitger, Peter, hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:
Eklycke, S. Lars G., hovrättsassessor (fr.o.m. den 5 september 1977)
Junestad, N. Tony, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 maj 1978)

Lokal: Riddarhuskajen 1, 1 tr., 111 28 Stockholm, tel. 11 87 23 (Fitger), 10 82 73 (Eklycke), 10 82 76 (Junestad)

Direktiv och tilläggsdirektiv för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 7 och 19.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tio sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har under våren 1979 genomfört en statistisk undersökning rörande handläggningen av mål vid tingsrätt.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

31. Kommittén (Ju 1977:07) om ställföreträdare för dödsbo i vissa fall m.m.

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 3 februari 1977 för att utreda frågor om ställföreträdare för dödsbo i vissa fall m.m.:

Särskild utredare:
Hedman, Bengt, hovrättslagman (t.o.m. den 28 februari 1979)

Ordförande:
Hedman, Bengt, hovrättslagman (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Ledamöter:
Cederqvist, S. Wivi-Anne, arbetsförmedlare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Johansson, N. Filip, lantbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Lidgard, H. Bertil I., jur. kand., led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Mathsson, Karl-Gustaf, ombudsman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Schönberg, Astrid, bankjurist (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Sakkunniga:
Annevall, Sture, direktör (fr.o.m. den 6 april 1977 t.o.m. den 14 maj 1979)
Burman, Bengt B., överlantmätare (fr.o.m. den 1 april 1977)
Eliason, Bo, lantmätare, (fr.o.m. den 15 maj 1979)
Warensjö, J. A. Folke, lantbruksdirektör (fr.o.m. den 20 april 1979)

Sekreterare:
Adebäck, Sten I., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 april 1977)

Lokal: Hovrätten för Nedre Norrland, Hovrättsgatan 18, Box 170, 851 03 Sundsvall, tel. växel 060/12 83 00 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 9. Tilläggsdirektiv, se 1980 års kommittéberättelse del II Ju 4.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tre sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

32. Utredningen (Ju 1977:08) om barnens rätt

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 24 februari 1977 för att utreda frågan om barns rättsliga ställning:

Ordförande:
Sverne, Tor E., justitieråd

Ledamöter:
Dencik, Lars, tf. professor (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Fredrikson, Märta E. B., led. av riksdagen
Hedvall, Yvonne M., fil. kand., f.d. ers. för led. av riksdagen
Sandelius, Kerstin, utredningssekreterare
Strand, Lars B., departementssekreterare
West, Maria, ombudsman (t.o.m. den 31 december 1978)

Sakkunniga:
von Euler, Rigmor, f.d. barnombudsman
Grunewald, Karl R., medicinalråd
Holmquist, Gertrud, hovrättsassessor (fr.o.m. den 18 september 1979)
Jentzsch, Gunnie V., byråföreståndare
Krantz, P. Gunnar, direktör
Linde, Gunnel, författare
Lundgren, Valborg, advokat
Melldén, Anna-Lisa, avdelningsdirektör
Ottoson, Ivan, byråchef
Pripp, Nina M. E., hovrättsassessor
Thunved, Anders E., hovrättsråd

Experter:
Bohman, Michael, professor (fr.o.m. den 19 december 1977)
Gustafsson, Inga, fil. lic. (fr.o.m. den 3 april 1978)

Sekreterare:
Röst-Andréasson, E. Barbro, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 april 1977)

Bitr. sekreterare:
Ewerlöf, K. Göran, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 juni 1978)

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 50 23 (Röst-Andréasson), 20 49 58 (Ewerlöf). Postadress: Justitiedepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 11.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 13 sammanträden och haft en hearing med företrädare för sociala myndigheter, domstolar och BUP-kliniker m.fl. Utredningen har vidare haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har den 12 oktober avgett betänkandet (SOU 1979:63) Barnens rätt 2. Om föräldraansvar m.m.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

33. Militäransvarskommittén (Ju 1977:09)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 24 mars 1977 för att se över det militära ansvarssystemet m.m.:

Ordförande:
Thyresson, Gunnar, f.d. justitieombudsman

Ledamöter:
Gustafsson, C. E. Torsten, lantbrukare, led. av riksdagen
Hagberg, Helge M. H., f.d. kommunalråd, led. av riksdagen

Sakkunniga:
Allmér, Jan, ombudsman (fr.o.m. den 5 maj 1977)
Andersson, Lars G., länsåklagare (fr.o.m. den 5 maj 1977)
Asp, K. Åke, hovrättslagman (fr.o.m. den 5 maj 1977)
Bjerndell, Jörgen H., ombudsman (fr.o.m. den 5 maj 1977)
Carlsson, Håkan A. (fr.o.m. den 11 september 1978)
Edström, Rune, ombudsman (fr.o.m. den 5 maj 1977)
Forssberg, E. Olof, rättschef (fr.o.m. den 28 mars 1979)
Skarstedt, Carl-Ivar S., hovrättspresident (fr.o.m. den 5 maj 1977)
Wallroth, Bengt, överste av 1. graden (fr.o.m. den 5 maj 1977)

Experter:
Blomberg, E. Gunnar, överstelöjtnant (fr.o.m. den 13 juni 1977)
Fernqvist, Dan E. I., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1979)

Sekreterare:
Fernqvist, Dan E. I., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 13 april 1977 t.o.m. den 31 maj 1979)
Jonasson, Hans-Erik, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 juni 1979)

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 57 14 (Thyresson). Postadress: Justitiedepartementet, 103 33 Stockholm. Göta hovrätt, Hovrättstorget, Box 422, 551 02 Jönköping, tel. växel 036/11 94 30 (Jonasson)

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 12.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sju sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter och andra som berörs av kommitténs arbete.

Ordföranden och en av experterna har företagit en studieresa till Danmark och har deltagit i åttonde kongressen med International Society for Military Law and the Law of War i Ankara, Turkiet.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

34. Yttrandefrihetsutredningen (Ju 1977:10)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 9 juni 1977 för att utreda frågan om en ny yttrandefrihetsgrundlag:

Ordförande:
Schöier, Hans E., chefredaktör

Ledamöter:
Ehnmark, Anders
Fiskesjö, Bertil A. N., universitetslektor, led. av riksdagen
Ljunggren, Anders, förbundsordförande
Mattson, Lisa, förbundsordförande, led. av riksdagen
Svensson, Olle F. S., chefredaktör, led. av riksdagen
Unckel, Per C. G., jur. stud., led. av riksdagen

Sakkunniga:
Eklundh, Claes G. B., rättschef
Holmberg, Erik G., hovrättslagman
Vallinder, Torbjörn, universitetslektor

Expert:
Lundahl, Per C. I., fil. mag. (fr.o.m. den 19 februari 1979)

Sekreterare:
Behrman, Carl, rådman

Bitr. sekreterare:
Påhlman, Anders T., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 december 1977)

Lokal: Katrineholms tingsrätt, Storgatan 25, 641 00 Katrineholm, tel. 0150/163 30 (Behrman), Birger Jarls torg 5, tel. 20 55 23 (Påhlman). Postadress: Justitiedepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 16.

Utredningen har den 24 augusti 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:49) Grundlagsskyddad yttrandefrihet.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 14 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Därutöver har tio sammanträden hållits med ordföranden och de sakkunniga.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

35. Allmänna advokatbyråkommittén (Ju 1977:11) (ABK)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 2 juni 1977 för att se över systemet med allmänna advokatbyråer m.m.:

Ordförande:
Petri, Carl Axel H., statsråd (t.o.m. den 26 september 1979)

Ledamöter:
Johansson, N. Bertil M., lantbrukare, f.d. led. av riksdagen (t.o.m. den 26 september 1979)
Karlsson, Torsten A., metallarbetare, led. av riksdagen (t.o.m. den 26 september 1979)
Körlof, Björn H. B., departementssekreterare, led. av riksdagen (t.o.m. den 26 september 1979)

Experter:
Brandelius, Gunnel, assistent (t.o.m. den 26 september 1979)
Bäckström, Jan-Åke, avdelningsdirektör (t.o.m. den 26 september 1979)
Fresk, Svante, advokat (t.o.m. den 26 september 1979)
Fälth, J. Harald B., kammarrättsassessor (fr.o.m. den 1 september 1978 t.o.m. den 26 september 1979)
Håstad, Torgny, bitr. professor (t.o.m. den 26 september 1979)
Kildén, Gunnar, advokat (t.o.m. den 26 september 1979)

Sekreterare:
Stenstad, Barbro, försäkringsrättsassessor (t.o.m. den 16 september 1979)

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 14.

Kommittén har under tiden november 1978 - september 1979 hållit åtta sammanträden.

Kommittén har den 20 september 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:68) De allmänna advokatbyråerna.

Uppdraget är därmed slutfört.

36. Tomträttskommittén (Ju 1977:12)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 16 juni 1977 för att se över bestämmelserna om tomträttsavgäld m.m.:

Ordförande:
Scherman, Karl Gustaf, sjukhusdirektör

Ledamöter:
Färm, Gunnel, ombudsman, landstingsledamot
Göransson, Bengt, kommunalråd
Lindkvist, Oskar W., ombudsman, led. av riksdagen
Olsson, Karl-Erik T., lantbrukare, f.d. led. av riksdagen
Persson, S. Erik, universitetslektor
Persson, H. Magnus W., led. av riksdagen
Svegfors, J. Mats A., statssekreterare

Sakkunniga:
Brunfelter, Ulf, direktör
Fridell, G. Ingvar, direktör
Ridderstrand-Linderoth, E. Inger A., stadsjurist
Romson, Rolf, direktör
Svensson, S. I. R. Erik, förbundsordförande

Experter:
Hall, A. Bertil, fastighetsråd
Strömberg, Rolf E., hovrättsassessor

Sekreterare:
Eliasson, Bengt E., hovrättsassessor

Lokal: Bostadsdepartementet, Jakobsgatan 26, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 35 67 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 15.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sju sammanträden.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1980.

37. Konsumentköpsutredningen (Ju 1977:13)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 juni 1977 och den 7 december 1978 med uppdrag att utreda frågor om konsumentköp:

Ordförande:
Knutsson, P. Anders, justitieråd (fr.o.m. den 15 januari 1979)

Särskild utredare:
Knutsson, P. Anders, justitieråd (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 14 januari 1979)

Ledamöter:
Fraenkel, Ingegärd C. E., studierektor, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 januari 1979)

Lewén-Eliasson, Anna Lisa, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 januari 1979)

Sakkunniga:
Beck-Friis, Jörgen Å. E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 30 augusti 1979)
Bergström, Knut-Elis, direktör (fr.o.m. den 22 januari 1979)
Broomé, N. G. Bo, tf. rättschef (fr.o.m. den 27 september 1977 t.o.m. den 29 augusti 1979)
Edling, N. Axel, ställföreträdande konsumentombudsman (fr.o.m. den 27 september 1977)
Fyrberg, Lars Erik, direktör (fr.o.m. den 27 september 1977 t.o.m. den 14 januari 1979)
Hillbom, Lars H., civilekonom (fr.o.m. den 27 september 1977)
Hjalmarsson, H. Yngve J., utredningssekreterare (fr.o.m. den 27 september 1977)
Holm, A. Ernst Olaf, verkst. direktör (fr.o.m. den 15 januari 1979)
Persson, Gustav E., direktör (fr.o.m. den 27 september 1977)
Sundquist, A. Åke, direktör (fr.o.m. den 27 september 1977)
Wiberg, G. Lennart E:son, direktör (fr.o.m. den 27 september 1977)

Expert:
Carbell, Leif E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 27 september 1977)

Sekreterare:
Adolfsson, Marianne, revisionssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1977)

Bitr. sekreterare:
Olsson, P. L. Göran, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 maj 1979)

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 35 44 (Adolfsson), 20 14 11 (Olsson). Postadress: Justitiedepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 17. Tilläggsdirektiv, se 1980 års kommittéberättelse del II Ju 1.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sex sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

38. Utredningen (Ju 1977:14) om vissa arvsrättsliga frågor

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 24 augusti 1977 med uppdrag att utreda frågor om dödsbodelägares ansvar för avlidens skulder m.m.:

Särskild utredare:

Mangård, Nils, hovrättsråd, ordförande i allmänna reklamationsnämnden (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. 30 juni 1979)

Experter:

Gillenius, Leif, advokatfiskal (fr.o.m. den 1 oktober 1977 t.o.m. den 30 juni 1979)

Henriques, Bertil, advokat (fr.o.m. den 1 oktober 1977 t.o.m. den 30 juni 1979)

Modigh, Pontus, direktör (fr.o.m. den 25 november 1977 t.o.m. den 30 juni 1979)

Sekreterare:

Melin, P. Torgil H., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 oktober 1977 t.o.m. den 30 juni 1979)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 20.

Utredningen har under tiden november 1978 - april 1979 hållit fyra sammanträden.

Utredningen har den 13 juni 1979 avgett promemorian (Ds Ju 1979:11) Dödsbodelägares ansvar för avlidens skulder m.m.

Uppdraget är därmed slutfört.

39. Utredningen (Ju 1977:15) rörande rätten till arbetstagares uppfinningar

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 1 september 1977 med uppdrag att utreda frågor rörande rätten till arbetstagares uppfinningar:

Särskild utredare:

Lind, Johan A. L., hovrättslagman, ordförande i arbetsdomstolen (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Sakkunniga:

Carlhammar, Åke, direktör (fr.o.m. den 17 oktober 1977)

Gustafsson, Kerstin M., förbundsjurist (fr.o.m. den 17 oktober 1977)

Halén, E. Torsten, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 28 oktober 1977)

Karlsson, Karl Gustav A., ingenjör (fr.o.m. den 17 oktober 1977)

Ljung, Bengt, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 17 oktober 1977)

Nilsson, Ulf, förbundsjurist (fr.o.m. den 17 oktober 1977)

Nyrén, Einar, byrådirektör (fr.o.m. den 17 oktober 1977)

Swan, Brita, rådman (fr.o.m. den 17 oktober 1977)

Wallerius, Olof, ingenjör (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Öhman, Bengt, civilingenjör (fr.o.m. den 17 oktober 1977)

Experter:
Holmstrand, N. G. Anders, hovrättsassessor (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Jacobsson, Måns, hovrättsassessor (fr.o.m. den 28 oktober 1977)

Sekreterare:
Trulsson, Rolf G. K., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Lokal: Departementens utredningsavdelning, Västergatan 47, Box 187, 201 21 Malmö, tel. växel 040/749 50 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 21.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit åtta sammanträden samt haft överläggningar med organisationer, näringsliv och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

40. Sjölagsutredningen (Ju 1977:16)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 1 december 1977 med uppdrag att se över sjölagen:

Ordförande:
Blom, K.A. Birgitta, hovrättslagman (fr.o.m. den 5 december 1977)

Ledamöter:
Hagberg, Lennart, advokat (fr.o.m. den 5 december 1977)
Hedborg, Per Erik, direktör (fr.o.m. den 5 december 1977)

Sakkunnig:
Grönfors, Kurt G. W., professor (fr.o.m. den 22 december 1977)

Experter:
Bergfelt, K. Lennart, kanslichef (fr.o.m. den 22 december 1977)
Edling, N. Axel, ställföreträdande konsumentombudsman (fr.o.m. den 22 december 1977)

Sekreterare:
Hellbacher, Ulf H., hovrättsassessor (fr.o.m. den 5 december 1977)

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 12 47 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Ju 23.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fyra sammanträden. Därutöver har utredningens ordförande samt företrädare för utredningen deltagit i tre sammanträden med representanter för motsvarande utredningar i övriga nordiska länder.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

41. Utredningen (Ju 1977:17) om förfarandet i vissa disciplinärenden m.m.

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 17 november 1977 för att se över förfarandet i vissa disciplinärenden m.m.:

Ordförande:

Sjöberg, K. G. Magnus, riksåklagare (fr.o.m. den 22 december 1977 t.o.m. den 5 oktober 1979)

Ledamöter:

Andersson, J. Arne L., inspektör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 22 december 1977 t.o.m. den 5 oktober 1979)

André, Gunilla K., led. av riksdagen (fr.o.m. den 22 december 1977 t.o.m. den 5 oktober 1979)

Experter:

Ekman, Rolf G. E., ombudsman (fr.o.m. den 16 maj 1978 t.o.m. den 5 oktober 1979)

Erlandsson, Bengt H., polismästare (fr.o.m. den 15 juni 1978 t.o.m. den 5 oktober 1979)

Håkansson, Sven-Olof H., överåklagare (fr.o.m. den 7 mars 1978 t.o.m. den 5 oktober 1979)

Olsson, Sten G., stiftssekreterare (fr.o.m. den 16 maj 1978 t.o.m. den 5 oktober 1979)

Åhnberg, Lars, utredningssekreterare (fr.o.m. den 16 maj 1978 t.o.m. den 5 oktober 1979)

Sekreterare:

Alvå, Jan A., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 februari 1978 t.o.m. den 30 november 1979)

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II Ju 1.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fem sammanträden.

Utredningen har den 3 oktober 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:71) Handläggningen av anmälningar mot polispersonal.

Uppdraget är därmed slutfört.

42. 1978 års vallagskommitté (Ju 1978:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 8 december 1977 för att göra en översyn av vallagen:

Ordförande:

Nordin, Sven-Erik, led. av riksdagen (fr.o.m. den 3 januari 1978)

Ledamöter:

Eriksson, Erik, sekreterare (fr.o.m. den 3 januari 1978)
Karlsson, Ronny, ombudsman (fr.o.m. den 3 januari 1978)
Mossberg, K. Holger, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 3 januari 1978)
Pettersson, Lars, organisationssekreterare (fr.o.m. den 3 januari 1978)
Schultz, Kerstin, ombudsman (fr.o.m. den 3 januari 1978)
Strindberg, Per-Olof J., länsombudsman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 3 januari 1978)

Sekreterare:

Nilsson, Bengt-Åke, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 mars 1978)

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 56 23 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II Ju 2.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sju sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

43. Utredningen (Ju 1978:02) om vidgad ortspressannonsering m.m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 8 december 1977 för att se över frågan om vidgad ortspressannonsering m.m.:

Särskild utredare:

Nilsson, Per-Erik, justitieombudsman (fr.o.m. den 5 januari 1978 t.o.m. den 16 november 1979)

Sakkunniga:

Berg, Ulf G., hovrättsassessor (fr.o.m. den 5 januari 1978 t.o.m. den 16 november 1979)

Brade, James, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 5 januari 1978 t.o.m. den 16 november 1979)

Engström, Johan, direktör (fr.o.m. den 5 januari 1978 t.o.m. den 16 november 1979)

Fälth, J. Harald B., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 1 september 1978 t.o.m. den 16 november 1979)

Östlund, Sverker S. H., redaktör (fr.o.m. den 5 januari 1978 t.o.m. den 16 november 1979)

Sekreterare:

Fallenius, Lars E. G., försäkringsrättsråd (fr.o.m. den 16 januari 1978 t.o.m. den 16 november 1979)

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II Ju 3.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fyra sammanträden.

Utredningen har den 12 november 1979 avgett betänkandet (Ds Ju 1979:16) Kungörelseannonsering - men till vilket pris?

Uppdraget är därmed slutfört.

44. LTO/LOB-utredningen (Ju 1978:03)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 2 mars 1978 för att göra en utvärdering av tillämpningen av lagen (1973:558) om tillfälligt omhändertagande och lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.:

Särskild utredare:

Petersson, Hans E., folkskollärare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 14 mars 1978)

Experter:

Erlandsson, Bengt H., polismästare (fr.o.m. den 16 maj 1978)

Lindh, Ove M. I., statssekreterare (fr.o.m. den 16 maj 1978)

Magnusson, Nils, departementsråd (fr.o.m. den 16 maj 1978)

Sekreterare:

Orton, Frank L. B., hovrättsfiskal (fr.o.m. den 15 maj 1978)

Lokal: Departementens utredningsavdelning, Västergatan 47, Box 187, 201 21 Malmö, tel. växel 040/749 50 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II Ju 4.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sex sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

45. Särskild näringspolitisk delegation (Ju 1978:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 2 mars 1978:

Ordförande:

Bjurel, A. Bertil E., f.d. generaldirektör (fr.o.m. den 11 april 1978 t.o.m. den 28 februari 1979)

Ledamöter:

Brohult, Sven F. A., professor (fr.o.m. den 11 april 1978 t.o.m. den 28 februari 1979)

Höök, Erik S. V., professor (fr.o.m. den 25 november 1978 t.o.m. den 28 februari 1979)

Lehman, Erik, förbundsordförande (fr.o.m. den 11 april 1978 t.o.m. den 28 februari 1979)

Lindbeck, C. Assar E., professor (fr.o.m. den 11 april 1978 t.o.m. den 28 februari 1979)

Ramström, Dick O., professor (fr.o.m. den 11 april 1978 t.o.m. den 28 februari 1979)

af Trolle, Ulf, professor (fr.o.m. den 11 april 1978 t.o.m. den 28 februari 1979)

Westerberg, K. Arne R., verkst. direktör (fr.o.m. den 11 april 1978 t.o.m. den 28 februari 1979)

Wickman, H. Krister, f.d. riksbankschef, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 11 april 1978 t.o.m. den 28 februari 1979)

Expert:

Borg, L. Göran, professor (fr.o.m. den 1 juli 1978 t.o.m. den 28 februari 1979)

Huvudsekreterare:

Dahlgren, Lars M. T., direktör (fr.o.m. den 11 april 1978 t.o.m. den 31 mars 1979)

Bitr. sekreterare:

Juås, Birgitta, fil. lic. (fr.o.m. den 22 maj t.o.m. den 30 november 1978)

Delegationen har den 6 mars 1979 avgett betänkandet (Ds Ju 1979:1) Vägar till ökad välfärd.

Uppdraget är därmed slutfört.

46. Fyndlagstiftningsutredningen (Ju 1978:05)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 13 april 1978 för att utreda frågor angående lagstiftningen om hittegods samt om bärgning och sjöfynd:

Särskild utredare:
Mejegård, O. Sigvard W., hovrättslagman (fr.o.m. den 9 maj 1978)

Sakkunniga:
Gustafsson, Lars-Olof, tullinspektör (fr.o.m. den 14 juni t.o.m. den 30 augusti 1978)
Jonsson, Bengt Å., polisintendent (fr.o.m. den 14 juni 1978)
Wennerström, E. Allan, byrådirektör (fr.o.m. den 12 september 1978)

Expert:
Forsström, Ingrid, hovrättsassessor (fr.o.m den 14 juni 1978)

Sekreterare:
Melin, P. Torgil H., hovrättsassessor (fr.o.m. den 9 maj 1978)

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 31 74 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II Ju 6.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fyra sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

47. Tvångsmedelskommittén (Ju 1978:06)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 juni 1978 för att se över tvångsmedelsregleringen vid förundersökning i brottmål m.m.:

Ordförande:
Wennergren, C. Bertil O., lagman (fr.o.m. den 29 juni 1978)

Ledamöter:
Andersson, Kerstin G., folkskollärare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 29 juni 1978)
Andrén, Margareta, ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 21 november 1978)
Cederqvist, S. Wivi-Anne, arbetsförmedlare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 29 juni 1978)
Junzell, Sven H., advokat (fr.o.m. den 29 juni 1978)
Klöver, A. Helge M., järnvägsexpeditör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 29 juni 1978)

Sakkunniga:
Baekkevold, Arne E., kammarrättsassessor (fr.o.m. den 18 september 1979)
Björne, B. Gunnar, regeringsråd (fr.o.m. den 7 mars t.o.m. den 17 september 1979)
Lambe, Bengt R., departementsråd (fr.o.m. den 7 mars 1979)
Nilsson, Sam, programdirektör (fr.o.m. den 7 mars 1979)
Nord, Karl-Erik, skattedirektör (fr.o.m. den 7 mars 1979)
Rabenius, Lars-Erik, ombudsman (fr.o.m. den 7 mars 1979)
Rosengren, Lars, advokat (fr.o.m. den 7 mars 1979)
Waldau, Ulf, avdelningschef (fr.o.m. den 7 mars 1979)
Wikström, K. Arne, byråchef (fr.o.m. den 7 mars 1979)

Sekreterare:
Helin, G. Sigvard, hovrättsassessor (fr.o.m. den 25 oktober 1978)

Lokal: Departementens kommittéer, Lilla Kungsgatan 3, Box 347, 401 25 Göteborg, tel. växel 031/17 38 00 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II Ju 8.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fyra sammanträden.

Kommittén avser att under år 1980 avge ett delbetänkande med förslag till tvångsmedelslag.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

48. BRÅ-utredningen (Ju 1978:07)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 20 juli 1978 för att göra en översyn av brottsförebyggande rådet:

Ordförande:
Nyman, Erik O., justitieråd (fr.o.m. den 21 juli 1978)

Ledamöter:
Körlof, Björn H. B., departementssekreterare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 november 1979)
Nygren, Arne J., redaktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 21 juli 1978)
Winberg, S. Håkan, statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 21 juli 1978 t.o.m. den 12 oktober 1979)

Sekreterare:
von Greyerz, Christina A. M., byrådirektör (fr.o.m. den 27 november 1978)

Bitr. sekreterare:
Fallenius, Ann Marie, byrådirektör (fr.o.m. den 1 augusti 1979 t.o.m. den 20 januari 1980)

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 47 80 (sekreterarna). Postadress: Justitiedepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II Ju 10.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sju sammanträden.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

49. Miljöskadeutredningen (Ju 1978:08)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 29 juni 1978 med uppdrag att utreda frågor om skadestånd vid miljöskador:

Särskild utredare:
Bengtsson, T. Bertil, justitieråd (fr.o.m. den 28 september 1978)

Sakkunniga:
Beckman, Lars K. A. G., departementsråd (fr.o.m. den 28 september 1978)
Freivalds, Laila, byråchef (fr.o.m. den 28 september 1978)
Helmerson, Bo I. H., direktör (fr.o.m. den 28 september 1978)
Kardell, J. Arne, hovrättsassessor (fr.o.m. den 28 september 1978)
Pontén, Erik J., rådman (fr.o.m. den 28 september 1978)
Strömbäck, Erland H. D. D:son, direktör (fr.o.m. den 28 september 1978)

Experter:
Edstam, Lars, chefsombudsman (fr.o.m. den 15 december 1978)
Lindgren, J. Gunnar, jur. kand. (fr.o.m. den 11 september 1979)
Ullman, Harald C. G., ombudsman (fr.o.m. den 15 december 1978)

Sekreterare:
Olsson, P. L. Göran, hovrättsassessor (fr.o.m. den 2 oktober 1978)

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 14 11 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II Ju 9.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fem sammanträden.
Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

50. Förvaltningsrättsutredningen (Ju 1978:09)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 28 september 1978 med uppdrag att utreda frågan om översyn av förvaltningslagen m.m.:

Ordförande:
Sterzel, Fredrik A. C., justitieråd (fr.o.m. den 23 november 1978)

Ledamöter:
Gustafsson, Stig G., förbundsjurist, f.d. ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 23 november 1978)
Lindquist, Inger G., rådman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 23 november 1978)

Sakkunniga:
Björnberg, Kjell E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 22 januari t.o.m. den 15 maj 1979)
Palm, R. Elisabeth, statssekreterare (fr.o.m. den 22 januari 1979)

Sekreterare:
Björnberg, Kjell E.,hovrättsassessor (fr.o.m. den 16 maj 1979)

Bitr. sekreterare:
Fribergh, B. Erik R., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 28 maj 1979)

Lokal: Departementens kommittéer, Lilla Kungsgatan 3, Box 347, 401 25 Göteborg, tel. växel 031/17 38 00 (sekreterarna)

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II Ju 11.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 13 sammanträden.
Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

51. Kommissionslagskommittén (Ju 1978:10)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 26 oktober 1978 för att se över kommissionslagen m.m.:

Ordförande:
Grönfors, Kurt G. W., professor (fr.o.m. den 15 december 1978)

Ledamöter:
Ollén, R. Joakim, sekreterare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 december 1978)
Olsson, Stig E., led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 december 1978)

Sakkunniga:
Carlhammar, Åke, direktör (fr.o.m. den 11 september 1979)
Gustafsson, Kerstin M., förbundsjurist (fr.o.m. den 8 februari 1979)
Herrlin, Hans, direktör (fr.o.m. den 10 januari 1979)
Josephsson, Leif E., förbundsjurist (fr.o.m. den 10 januari 1979)
Lindahl, Lars O. H., direktör (fr.o.m. den 10 januari 1979)
Löfberg, Christer, förbundsdirektör (fr.o.m. den 10 januari 1979)
Neuman, Gun, jur. kand. (fr.o.m. den 8 februari 1979 t.o.m. den 10 september 1979)
Söderlund, Herbert, advokat (fr.o.m. den 10 januari 1979)

Expert:
Nyström, Jan-Åke, jur.kand. (fr.o.m. den 26 november 1979)

Sekreterare:
Josefson, S. Bertil, hovrättsassessor (fr.o.m. den 15 februari 1979)

Lokal: Departementens kommittéer, Lilla Kungsgatan 3, Box 347, 401 25 Göteborg, tel. växel 031/17 38 00

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II Ju 13.

Kommittén har under tiden januari - oktober 1979 hållit två sammanträden.

Kommitténs sekreterare var i juni 1979 närvarande vid UNIDROITs diplomatkonferens i Bukarest rörande enhetlig lagstiftning om handelsagenter m.fl. mellanmän.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

52. Viteskommittén (Ju 1979:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 2 november 1978 med uppdrag att utreda frågan om straffrättslig kompensation vid bortfallet av förvandlingsstraffet och att göra en översyn av vitesinstitutet:

Ordförande:
Löfmarck, Madeleine, docent (fr.o.m. den 22 januari 1979)

Ledamöter:
Pettersson, Hans A., kranmaskinist, led. av riksdagen (fr.o.m. den 22 januari 1979)
Tillander, Ulla B., ämneslärare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 22 januari 1979)

Expert:
Lavin, H. S. Rune, professor (fr.o.m. den 17 september 1979)

Sekreterare:
Kinberg, Anders U., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Lokal: Birger Jarls torg 7, tel. 20 90 17 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II Ju 12.

Kommittén har under tiden mars - oktober 1979 hållit fyra sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommittén beräknas i början av år 1980 avge delbetänkande beträffande frågan om straffrättslig kompensation vid bortfallet av förvandlingsstraffet.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

53. Pantbrevsutredningen (Ju 1979:02)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 25 januari 1979 med uppdrag att utreda frågor angående panträttsreglerna i fastighets-, sjö- och lufträtten:

Särskild utredare:
Conradi, Erland G. F., f.d. justitieråd (fr.o.m. den 19 februari 1979)

Sakkunniga:
Ackermark, Sixten, jur. kand. (fr.o.m. den 12 mars 1979)
Balk-Möller, Stig, chefsjurist (fr.o.m. den 12 mars 1979)
Bruzelius, Krister, jur. kand. (fr.o.m. den 12 mars 1979)
Gregow, P. J. Torkel, hovrättsråd (fr.o.m. den 29 mars 1979)
Kärrberg, Stig, bankdirektör (fr.o.m. den 12 mars 1979)
Rönnberg, Mats, direktör (fr.o.m. den 12 mars 1979)

Sekreterare:
Qwist, Lars S. E., revisionssekreterare (fr.o.m. den 1 april 1979)

Lokal: Birger Jarls torg 7, tel. 20 94 39 (Conradi), 20 90 74 (Qwist). Postadress: Justitiedepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II Ju 2.

Utredningen har under tiden maj - oktober 1979 hållit två sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

54. Patentprocessutredningen (Ju 1979:03)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 25 januari 1979 med uppdrag att utreda frågor rörande patentprocessen och sanktionssystemet inom patenträtten:

Särskild utredare:
Lidbeck, P. Ingmar, regeringsråd (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Sakkunniga:
Andersson, Andy, patentingenjör (fr.o.m. den 5 mars 1979)
Engström, Fritz, advokat (fr.o.m. den 5 mars 1979)
Geijer, Lennart, f.d. statsråd (fr.o.m. den 5 mars 1979)
Grundén, Örjan, advokat (fr.o.m. den 5 mars 1979)
Kransell, Arne, civilingenjör (fr.o.m. den 5 mars 1979)
Uggla, Claës A., patenträttsråd (fr.o.m. den 5 mars 1979)
Westlander, Olle, rådman (fr.o.m. den 5 mars 1979)

Experter:
Arvidsson, Solveig M., byrådirektör (fr.o.m. den 12 juli 1979)
Törnroth, Lennarth, patenträttsråd (fr.o.m. den 29 maj 1979)

Sekreterare:
Kvillner, Bo E. M., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 april 1979)

Lokal: Birger Jarls torg 7, tel. 20 90 38 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II Ju 3.

Utredningen har under tiden april - oktober 1979 hållit fyra sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

55. Fängelsestraffkommittén (Ju 1979:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 15 mars 1979 för att utreda vissa frågor om fängelse och kriminalvård i anstalt:

Ordförande:
Cosmo, Carl-Johan, hovrättslagman (fr.o.m. den 16 maj 1979)

Ledamöter:
Klöver, A. Helge, järnvägsexpeditör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 maj 1979)
Littmarck, Blenda M. V., led. av riksdagen/m (fr.o.m. den 16 maj 1979)

Mattson, Lisa, förbundsordförande, led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 maj 1979)
Nilsson, Jan, pol. mag. (fr.o.m. den 16 maj 1979)
Winqvist, Kay-Vilhelm, fil. kand. (fr.o.m. den 16 maj 1979)

Sakkunniga:
Aspelin, L. B. Erland, hovrättsråd (fr.o.m. den 18 juni 1979)
Martinsson, Bo N. O., generaldirektör f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 18 juni 1979)

Experter:
Brorsson, Kent, jur. kand. (fr.o.m. den 22 oktober 1979)
Engström, B. Gunnar, kriminalvårdsdirektör (fr.o.m. den 18 juni 1979)
Gustafsson, Stig G., förbundsjurist, f.d. ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 22 oktober 1979)
Karlsson, K. Harry, anstaltsdirektör (fr.o.m. den 22 oktober 1979)
Kühlhorn, Eckart, byråchef (fr.o.m. den 18 juni 1979)
Victor, Dag, jur. dr (fr.o.m. den 7 september 1979)
Walander, Håkan I., ombudsman (fr.o.m. den 22 oktober 1979)

Sekreterare:
Lundqvist, Axel G. B., hovrättsassessor (fr.o.m. den 28 maj 1979)

Bitr. sekreterare:
Borgeke, C. Martin, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 oktober 1979 t.o.m. den 31 mars 1980)

Lokal: Departementens utredningsavdelning, Västergatan 47, Box 187, 201 21 Malmö, tel. växel 040/749 50 (sekreterarna)

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II Ju 6.

Kommittén har under tiden augusti - oktober 1979 hållit ett sammanträde samt haft överläggningar med olika myndigheter och andra som berörs av kommitténs arbete. Företrädare för kommittén har i september 1979 besökt Danmark för överläggningar med olika danska myndigheter.

Kommittén avser att i början av år 1980 avge ett delbetänkande om minimitiden för fängelsestraff.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

56. Frivårdskommittén (Ju 1979:05)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 15 mars 1979 för att pröva vissa frågor om kriminalvård i frihet m.m.:

Ordförande:
Börjeson, C. Olof A., lagman (fr.o.m. den 16 maj 1979)

Ledamöter:
Andersson, J. Sven G., utredningssekreterare (fr.o.m. den 16 maj 1979)
Johnsson, Ella I., led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 maj 1979)
Lindquist, Inger G., rådman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 maj 1979)
Nygren, Arne J., redaktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 maj 1979)
Petersson, Hans E., folkskollärare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 maj 1979)

Sakkunnig:
Fischler, Sven, G. O. M., tjf. överdirektör (fr.o.m. den 18 juni 1979)

Experter:
Bishop, Norman, byråchef (fr.o.m. den 18 juni 1979)
Meethz, Lennart, skyddskonsulent (fr.o.m. den 18 juni 1979)
Berntson, Eskil, skyddskonsulent (fr.o.m. den 30 oktober 1979)
Färm, Ingemar, utredningssekreterare (fr.o.m. den 30 oktober 1979)
Gustafsson, Stig G., förbundsjurist, f.d. ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 30 oktober 1979)
Sandström, Annika, jur. kand. (fr.o.m. den 30 oktober 1979)

Sekreterare:
Levén, P. Staffan, hovrättsassessor (fr.o.m. den 28 maj 1979)

Lokal: Departementens kommittéer, Lilla Kungsgatan 3, Box 347, 401 25 Göteborg, tel. växel 031/17 38 00 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II Ju 7.

Kommittén har under tiden juni - oktober 1979 hållit två sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

57. Delegationen (Ju 1979:06) för kontraktsvård

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 28 juni 1979 för planering och uppföljning av försöksverksamhet med s.k. kontraktsvård av narkotikamissbrukare som har begått brott:

Ordförande:
Börjeson, C. Olof A., lagman (fr.o.m. den 15 augusti 1979)

Ledamöter:
Johnsson, Ella I., led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 augusti 1979)

Lindquist, Inger G., rådman led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 augusti 1979)
Nygren, Arne J., redaktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 augusti 1979)
Petersson, Hans E., folkskollärare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 augusti 1979)
Öhrsvik, Lena M., kurator, led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 augusti 1979)

Experter:
Burman, Egon, bitr. socialdirektör (fr.o.m. den den 19 november 1979)
Olsson, Orvar, departementssekreterare (fr.o.m. den 19 november 1979)
Östman, Olle, medicinalråd (fr.o.m. den 19 november 1979)

Sekreterare:
Levén, P. Staffan, hovrättsassessor (fr.o.m. den 15 augusti 1979)

Lokal: Departementens kommittéer, Lilla Kungsgatan 3, Box 347, 401 25 Göteborg, tel. växel 031/17 38 00 (sekreteraren)

Direktiven för delegationen, se 1980 års kommittéberättelse del II Ju 8.

Delegationen har under tiden september - oktober 1979 hållit ett sammanträde.
Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

58. Kommittén (Ju 1979:07) för utredning av den fortsatta fastighetsdataverksamheten

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 16 augusti 1979:

Ordförande:
Freese, Jan P. G. H:son, generaldirektör (fr.o.m. den 16 augusti 1979)

Ledamöter:
Gustafsson, C. E. Torsten, lantbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 augusti 1979)
Landberg, Maj-Lis H. A., kassör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 augusti 1979)
Nilsson, Per-Axel E., avdelningschef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 augusti 1979)
Turesson, Bo, civilingenjör, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 augusti 1979)
Österdahl, Sven Otto, byrådirektör (fr.o.m. den 16 augusti 1979)

Sakkunnig:
Nilsson, Torbjörn M. E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 26 september 1979)

Sekreterare:
Persson, Gert I. E., planeringsdirektör (fr.o.m. den 27 augusti 1979)

Bitr. sekreterare:
Isoz, N. G. Henning, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 december 1979)

Lokal: Datainspektionen, Bergsgatan 51, Box 12050, 102 22 Stockholm, tel. växel 22 79 80 (sekreterarna)

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II Ju 9.

Kommittén har under tiden september - oktober 1979 hållit två sammanträden. Därutöver har kontakter tagits med myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

59. Kommittén (Ju 1979:08) om marknadsanpassad arbetsersättning till intagna i kriminalvårdsanstalter m.m.

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 augusti 1979:

Ordförande:
Nilsson, Gunnar E., ordförande i LO, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 september 1979)

Ledamöter:
Andersson, Elis G., byggnadsarbetare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 september 1979)
Blom, S. T. Lennart, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 september 1979)
Exner, Lahja, beklädnadsarbetare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 september 1979)

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II Ju 10.

60. Utredningen (Ju 1979:09) om skydd för företagshemligheter

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 30 augusti 1979 för att utreda frågor om skyddet för företagshemligheter m.m.:

Särskild utredare:
Roos, Carl Martin, professor (fr.o.m. den 12 september 1979)

Sakkunniga:
Eklöf, Bo E., direktör (fr.o.m. den 12 september 1979)
Eriksson, Kurt, jur. kand. (fr.o.m. den 12 september 1979)
Forstadius, Erik L. W., direktör (fr.o.m. den 12 september 1979)
Holgersson, K. Jörgen, hovrättsassessor (fr.o.m. den 12 september 1979)
Schirren, Nils, förbundsjurist (fr.o.m. den 12 september 1979)
Öhman, Toivo, förbundsjurist (fr.o.m. den 12 september 1979)

Sekreterare:
Grobgeld, Lennart M., revisionssekreterare (fr.o.m. den 12 september 1979)

Lokal: Birger Jarls torg 5, tel. 20 49 19 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II Ju 11.

Utredningen har under oktober 1979 hållit ett sammanträde.
Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

61. Utredningen (Ju 1979:10) om internationella faderskapsfrågor

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 15 november 1979 för att utreda de internationella faderskapsfrågorna:

Särskild utredare:
Pålsson, N. D. Lennart, professor (fr.o.m. den 16 november 1979

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II Ju 12.

62. Kommittén (Ju 1979:11) med uppdrag att se över fastighetsbildningslagstiftningen

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 15 november 1979:

Ordförande:
Landahl, E. Tore, hovrättspresident (fr.o.m. den 1 december 1979)

Sekreterare:
Alvå, Jan A., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 december 1979)

Lokal: Departementens utredningsavdelning, Västergatan 47, Box 187, 201 21 Malmö, tel. växel 040/749 50 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II Ju 15.

63. Utredningen (Ju 1979:12) med uppdrag att se över valkretsindelningen vid riksdagsval i Malmöhus län

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 29 november 1979:

Särskild utredare:
Hjelmqwist, Karl-Gustaf, lagman (fr.o.m. den 1 december 1979)

Expert:
Buregren, Torsten, f.d. byråchef (fr.o.m. den 1 december 1979)

Sekreterare:
Heckscher, Sten, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 december 1979)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II Ju 14.

64. Kommittén (Ju 1973:13) om ansvar för funktionärer i offentlig verksamhet

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 6 december 1979:

Ordförande:
Ljungar, Jan, f.d. justitieråd
Ledamöter m.fl. ej utsedda.

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II Ju 13.

Utrikesdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1979: 3 och 4

1. Delegationen (UD 1972:02) för utveckling av folkrättens regler om humanitet i krig

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 juli 1972 för att utveckla folkrättens regler om humanitet i krig:

Ordförande:
Blix, Hans M., statssekreterare (fr.o.m. den 3 november 1976)

Ledamöter:
Blomqvist, Gunnar, huvudavdelningschef (fr.o.m. den 16 februari 1979)
Hellström, Mats J., fil. kand., led. av riksdagen
Hirdman, H. Sven, statssekreterare (fr.o.m. den 9 november 1979)
Lindblad, Hans B., redaktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 3 november 1976)
Nilsson, Bengt G., departementsråd (fr.o.m. den 3 november 1976)
Nordbeck, S. E. Gunnar, f.d. statssekreterare (fr.o.m. den 3 november 1976 t.o.m. den 15 februari 1979)
Petri, Gunnar G. B., statssekreterare (fr.o.m. den 16 februari t.o.m. den 8 november 1979)
Skala, Björn, departementsråd (fr.o.m. den 8 mars 1977)
Skarstedt, Carl-Ivar S., rättschef (fr.o.m. den 25 april 1974 t.o.m. den 15 februari 1979)
Wulff, Torgil H:son, kommendör av 1. graden

Experter:
Anderberg, Bengt G., major (fr.o.m. den 29 augusti 1977)
Janzon, Bo, förste forskningsingenjör (fr.o.m. den 16 oktober 1972)
Johnson, Bo F., folkrättssakkunnig (fr.o.m. den 16 december 1976)
Prawitz, Jan, laborator
Rybeck, Bo, förste marinläkare (fr.o.m. den 16 oktober 1972)
Sandström, Anders G., ambassadör (fr.o.m. den 6 juni 1977)

Sekreterare:
Bring, Ove, jur. dr (fr.o.m. den 20 april 1976)

Lokal: Utrikesdepartementet, Gustav Adolfs torg 1, Box 16121, 103 23 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för delegationen, se 1973 års riksdagsberättelse UD 5.

Delegationen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tre sammanträden. Därutöver har åtta sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för frågan om extremt inhumana vapen.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

2. Nedrustningsdelegationen (UD 1976:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 26 maj 1976 för att fortlöpande följa utvecklingen på nedrustningsområdet samt utarbeta förslag till Sveriges agerande i olika aktuella nedrustningsfrågor:

Ordförande:

Thorsson, Inga M., statssekreterare, f.d. led. av riksdagen

Ledamöter:

Andersson, Georg L., rektor, led. av riksdagen
Eckerberg, C. Lennart, ambassadör (fr.o.m. den 13 augusti 1979)
Ericson, Sture T., redaktör, led. av riksdagen
Hirdman, Sven, statssekreterare (fr.o.m. den 29 oktober 1979)
Jonäng, Gunnel M., led. av riksdagen
Lidgard, Curt S. H., ambassadör (fr.o.m. den 11 juli 1978)
Nordbeck, S. E. Gunnar, f.d. statssekreterare (fr.o.m. den 13 januari 1977 t.o.m. den 15 februari 1979)
Petri, Gunnar G. B., statssekreterare (fr.o.m. den 23 oktober 1978 t.o.m. den 28 oktober 1979)
Sandström, Anders G., ambassadör (fr.o.m. den 6 juni 1977 t.o.m. den 30 september 1979)
Skala, Björn, departementsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1979)
Sundberg, Ingrid E., fil. kand., led. av riksdagen (fr.o.m. den 28 mars 1977)
Thyberg, O. Knut, ambassadör (fr.o.m. den 2 juni 1977 t.o.m. den 12 augusti 1979)
Ångström, Rune T., led. av riksdagen

Experter:

Björeman, Carl E., överste av 1. graden (fr.o.m. den 1 oktober 1978)
Cars, Hans Christian, tf. kansliråd (fr.o.m. den 31 augusti 1978)
Dahlén, Per Olof (Olle) R., ambassadör
Dahlman, S. Ola, laborator
Ericsson, Ulf A., minister

Johnson, Bo F., folkrättssakkunnig (fr.o.m. den 18 januari 1977)
Jonsson, Lars O., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 december 1978)
Lind, Johan H., departementssekreterare
Lundin, S. Johan, forskningschef
Norberg, Lars R., förste ambassadsekreterare (fr.o.m. den 13 januari 1977)
Prawitz, Jan, laborator
Skala, Björn, departementsråd (fr.o.m. den 10 oktober 1977 t.o.m. den 30 september 1979)
Strömbäck, Stig, kommendör (fr.o.m. den 1 oktober 1978)

Sekreterare:
Hyltenius, Carl-Magnus, departementssekreterare (fr.o.m. den 16 juli 1978)

Lokal: Utrikesdepartementet, Gustav Adolfs torg 1, Box 16121, 103 23 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för delegationen, se 1977 års kommittéberättelse del II UD 1.

Delegationen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tre sammanträden.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

3. Kommittén (UD 1977:03) för de svenska förberedelserna inför FN:s konferens om vetenskap och teknik för utveckling

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 26 maj 1977 med uppdrag att svara för de svenska förberedelserna inför FN:s konferens om vetenskap och teknik för utveckling:

Ordförande:
Blix, Hans M., statssekreterare (fr.o.m. den 18 oktober 1978)
Ullsten, S. K. Olof (Ola), utrikesminister, led. av riksdagen (t.o.m. den 16 oktober 1978)

Ledamöter:
Andersson, Curt, civilingenjör
Andersson, Johnny, departementsråd (fr.o.m. den 1 juni 1977)
Anell, Lars E. R., departementsråd
Anér, Kerstin, statssekreterare, led. av riksdagen
von Bahr, Erik, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 april 1979)
Cavallin, Jens, departementssekreterare
Eliasson, Anna B., fil. mag., led. av riksdagen

Ericsson, Gösta, avdelningschef
Hambraeus, Gunnar A., professor
Kettis, Pär, departementsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Knutsson, Karl Eric, professor
Landberg, Hans W., docent
Lindahl-Kiessling, Kerstin M., professor
Martin-Löf, C. Johan E., civilingenjör
Möller, S. A. Birger, universitetslektor
Odhnoff, Jan E., förbundsekonom
Rydén, H. Rune O., fil. lic., led. av riksdagen
Tandberg, Olle G., fil. lic.
Teikmans, André, tekn. dr (t.o.m. den 31 mars 1979)
Wångby, Erik, ombudsman
Zachrisson, Bertil J., led. av riksdagen

Sekreterare:
Skala, Björn, departementsråd (fr.o.m. den 15 juli 1978)

Bitr. sekreterare:
Båge, Lennart, departementssekreterare

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fyra sammanträden.

Uppdraget är slutfört.

4. Utredningen (UD 1978:01) om formerna för stiftelsen Stockholms internationella fredsforskningsinstituts (SIPRI) framtida verksamhet

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 11 maj 1978 med uppdrag att utreda frågan om formerna för SIPRI:s framtida verksamhet:

Särskild utredare:
Andersson, Sven O. M., f.d. led. av riksdagen/s (fr.o.m. den 1 september 1978)

Sakkunniga:
Carlson, S. Svante, hovrättsassessor (fr.o.m. den 25 september 1978)
Hirdman, H. Sven, statssekreterare (fr.o.m. den 25 september 1978)

Experter:
Francke, Jan, departementsråd (fr.o.m. den 1 december 1978)
Larsson, Nils, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 december 1978)
Nitzelius, Tor, ombudsman (fr.o.m. den 25 september 1978)
Waahler, Bengt, departementsråd (fr.o.m. den 1 december 1978)

Sekreterare:
Sahlin, Michael, kanslisekreterare (fr.o.m. den 25 september 1978)

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II UD 1.

Utredningen har under tiden november 1978 - 1979 hållit 15 sammanträden.

Utredningen har den 18 oktober 1979 avgett betänkandet (Ds UD 1979:1) Stockholms Internationella Fredsforskningsinstitut (SIPRI): Organisation och verksamhetsformer.

Uppdraget är därmed slutfört.

5. Utredningen (UD 1978:02) om utrikesrepresentationen

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 29 juni 1978 med uppdrag att utreda frågan om hur de resurser som utrikesförvaltningen disponerar bäst bör utnyttjas samt avge förslag härom liksom om möjliga rationaliseringsåtgärder:

Särskild utredare:
Engblom, Göran, ambassadör (fr.o.m. den 2 oktober 1978)

Sakkunniga:
Bothén, Kerstin, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1978)
Kjellén, Bo, departementsråd (fr.o.m. den 1 november 1978)
Lindståhl, Mårten, kansliråd (fr.o.m. den 1 november 1978)
Montelius, Jan-Christian, expeditionschef (fr.o.m. den 1 november 1978)

Experter:
Andersson, Karl-Erik, generalkonsul (fr.o.m. den 1 november 1978)
Bergman, Agneta, byråassistent (fr.o.m. den 1 november 1978)
Björkman, Rune, byråassistent (fr.o.m. den 1 november 1978)
Djurberg, Maj, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1978)
Ekdahl, Lennart, byggnadsråd (fr.o.m. den 1 november 1978)
Göransson, Bo, avdelningschef (fr.o.m. den 1 november 1978)
Hallström, Maj, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1978)
Liljegren, Henrik, departementsråd (fr.o.m. den 1 november 1979)
Malmsten, Cecilia, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1979)
Olander, Anders, kansliråd (fr.o.m. den 1 november 1978)

af Sillén, Jan, ambassadör (fr.o.m. den 1 november 1978)
Sternby, Björn, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1978)
Tallroth, Tore, ambassadör (fr.o.m. den 1 november 1978)
Wiik, Curt, departementsråd (fr.o.m. den 1 november 1978)
Årefeldt, Ann, assistent (fr.o.m. den 1 november 1978)

Sekreterare:
Amnéus, Henrik, ambassadråd (fr.o.m. den 25 september 1978)

Lokal: Utrikesdepartementet, Tysta Marigången 2., tel. växel 763 10 00. Postadress: Box 16121, 103 23 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II UD 2.

Utredningen har under tiden november 1978 - november 1979 hållit sju sammanträden. Därutöver har överläggningar ägt rum med myndigheter, organisationer, företag och enskilda som berörs av utredningens arbete. En till utredningen knuten interdepartemental samrådsgrupp har sammanträtt en gång.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

6. Kommittén (UD 1979:01) för att förbereda 1981 års konferens om nya och förnybara energikällor

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 14 juni 1979 för att organisera förberedelserna för svenskt vidkommande:

Ordförande:
Tham, Carl, förutv. statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 29 augusti 1979)

Vice ordförande:
Crafoord, Carl-George, bitr. kabinettsekreterare (fr.o.m. den 29 augusti 1979)

Ledamöter:
Assarsson, Bo, departementssekreterare (fr.o.m. den 29 augusti 1979)
Bildt, Carl, statssekreterare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 29 augusti 1979)
Edqvist, Olle, tekn. dr (fr.o.m. den 29 augusti 1979)
Hjorth, Lars, departementsråd (fr.o.m. den 29 augusti 1979)
Håkansson, Per Olof, byggnadsingenjör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 29 augusti 1979)

Johanson, Bo C., departementssekreterare (fr.o.m. den 29 augusti 1979)
Johansson, Olof, statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 29 augusti 1979)
Kettis, Pär, departementsråd (fr.o.m. den 29 augusti 1979)
Kjellén, Bo, departementsråd (fr.o.m. den 29 augusti 1979)
Kristoferson, Lars, fil. dr (fr.o.m. den 29 augusti 1979)
Narfström, Petter, överingenjör (fr.o.m. den 29 augusti 1979)
Nordbäck, Magnus, kansliråd (fr.o.m. den 29 augusti 1979)
Rey, Lars, verkst. ledamot (fr.o.m. den 29 augusti 1979)
Söderkvist, Oswald, led. av riksdagen (fr.o.m. den 29 augusti 1979)
Ullenhag, Jörgen, fil. dr, led. av riksdagen (fr.o.m. den 29 augusti 1979)
Wennerberg, Sigfrid, verkst. ledamot (fr.o.m. den 29 augusti 1979)

Sekreterare:
Ringborg, Mats, departementssekreterare (fr.o.m. den 29 augusti 1979)

Bitr. sekreterare:
Beijer, Bruno, departementssekreterare (fr.o.m. den 29 augusti 1979)

Lokal: Utrikesdepartementet, Gustav Adolfs torg 1, Box 161 21, 103 23 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Kommittén hade den 1 november 1979 ännu inte haft sitt första sammanträde.
Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

7. Utredningen (UD 1979:02) om utbildningsbehovet för det svenska framtida utvecklingssamarbetet

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 21 juni 1979:

Särskild utredare:
Bergman, Olov, docent (fr.o.m. den 1 augusti 1979)

Experter:
Ask, Sten, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Asp, Ulf, internationell sekreterare (fr.o.m. den 15 augusti 1979)
Bretschneider, Alfred, revisionsdirektör (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Dagrup-Strand, Marie-Louise, byråsekreterare (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Epstein, Viktor, direktör (fr.o.m. den 15 augusti t.o.m. den 25 oktober 1979)
Falk, Anders, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 augusti 1979)

Hultin, Mats, direktör (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Janebäck, Tord, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Lewenhaupt, Krister, jur.kand. (fr.o.m. den 26 oktober 1979)
Ringmar, Torgil, avdelningschef (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Söderberg, Lennart, ombudsman (fr.o.m den 1 augusti 1979)
Winninge, Carol, sekreterare (fr.o.m. den 1 augusti 1979)

Sekreterare:
Wallberg, Börje, biståndsattaché (fr.o.m. den 1 augusti 1979)

Lokal: Utrikesdepartementet, Gustav Adolfs torg 1, Box 161 21, 103 23 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II UD 1.

Utredningen har under tiden augusti - oktober 1979 hållit två sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

Försvarsdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1979: 1, 2, 3, 8 och 9

Följande kommitté inom avsnittet fullgör inte något egentligt utredningsuppdrag: 1

1. Militära pensionsåldersdelegationen (Fö 1971:04) (MPD)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 september 1971 med uppgift att till Kungl. Maj:t lämna förslag i frågor som hör samman med genomförandet av höjningen av pensionsåldern för militär personal (se Post- och Inrikes tidn. den 8 november 1971):

Ordförande:

Wetterblad, R. Ingmar T., generaldirektör (t.o.m. den 20 november 1978)

Ledamöter:

Bodin, K. Berndt, föredragande i riksdagens försvarsutskott (t.o.m. den 20 november 1978)

Bäcklin, Lars R., ombudsman (t.o.m. den 20 november 1978)

Lord, Jan A. T., ombudsman (fr.o.m. den 12 december 1977 t.o.m. den 20 november 1978)

Winéus, Bengt G., departementssekreterare (t.o.m. den 20 november 1978)

Ersättare för ledamöter:

Liedberg, Anders J. B., ombudsman (för Bäcklin) (t.o.m. den 20 november 1978)

Sandberg, K. G. Ulf, ombudsman (för Lord) (t.o.m. den 20 november 1978)

Experter:

Lindahl, Carl-Fredrik H., departementssekreterare (t.o.m. den 20 november 1978)

Sjöö, Curt O., överstelöjtnant (fr.o.m. den 1 juli 1975 t.o.m. den 20 november 1978)

Sekreterare:

Stålhandske, O. Lennart, överstelöjtnant (t.o.m. den 30 september 1979)

Bitr. sekreterare:
Otterberg, L. Håkan, kapten (t.o.m. den 20 november 1978)

Direktiven för delegationen, se 1972 års riksdagsberättelse Fö 21.

Delegationen har den 20 november 1978 avgett sitt slutförslag rörande pensionsåldersreformens genomförande.
Uppdraget är därmed slutfört.

2. Försvarsmaktens ledningsutredning (Fö 1974:03) (FLU-74)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 september 1974 för att utreda det militära försvarets centrala och högre regionala ledningsorganisation m.m. (se Post- och Inrikes tidn. den 28 september 1974):

Ordförande:
Gustafsson, Hans L., f.d. landshövding, f.d. led. av riksdagen/s (t.o.m. den 30 november 1979)

Ledamöter:
Glimnér, J. Erik, hemmansägare, f.d. led. av riksdagen (t.o.m. den 30 november 1979)
Gustavsson, Åke E. G., redaktör, led. av riksdagen (t.o.m. den 30 november 1979)
Göransson, J. Olle, verkmästare, led. av riksdagen (t.o.m. den 30 november 1979)
Lindblad, Hans B., redaktör, led. av riksdagen (t.o.m. den 30 november 1979)
Oskarson, K. F. Gunnar, major, led. av riksdagen (fr.o.m. den 10 januari t.o.m. den 30 november 1979)
Träff, Sven-Olov A., direktör, f.d. led. av riksdagen (t.o.m. den 30 november 1979)

Experter:
Berggren, Alf, kommendör av 1. graden (fr.o.m. den 10 januari t.o.m. den 30 november 1979)
Edmén, Lars H., försvarsdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1977 t.o.m. den 30 januari 1979)
Edström, Lennart N., kanslichef (fr.o.m. den 1 januari 1977 t.o.m. den 30 januari 1979)
Gåsste, Carl-Henrik, överste av 1. graden (fr.o.m. den 10 januari t.o.m. den 30 november 1979)

Håkansson, L. Arne, överstelöjtnant (fr.o.m. den 1 januari 1977 t.o.m. den 30 januari 1979)
Janson, Björn C., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 mars t.o.m. den 30 november 1979)
Jarmar, L. Håkan, organisationsdirektör (t.o.m. den 30 november 1979)
Kamph, Bertil C. J., överste av 1. graden (fr.o.m. den 10 januari t.o.m. den 30 november 1979)
Levinson, K. Bo, överstelöjtnant (fr.o.m. den 1 januari 1977 t.o.m. den 30 januari 1979)
Olhede, Torleif E., departementssekreterare (t.o.m. den 30 november 1979)
Orrö, Sven-Erik O., departementsråd (fr.o.m. den 21 december 1976 t.o.m. den 30 november 1979)
Palmgren, Nils A., överste av 1. graden (fr.o.m. den 1 januari 1977 t.o.m. den 30 november 1979)
Skoglund, Claes G., generalmajor (t.o.m. den 30 november 1979)

Sekreterare:
Ludvik, Klaus, organisationsdirektör (t.o.m. den 31 december 1979)

Bitr. sekreterare:
Lundqvist, Sten T:son, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 februari 1976 t.o.m. den 30 november 1979)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Fö 14. Kompletterande direktiv, se 1977 års kommittéberättelse del II Fö 3. Tilläggsdirektiv, se 1978 års kommittéberättelse del II Fö 2 och 1979 års kommittéberättelse del II Fö 3.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 17 sammanträden.

Utredningen har den 16 januari 1979 avgett delbetänkandet (SOU 1978:77) Högre regional ledning.

Utredningen har den 30 november 1979 avgett slutbetänkandet (SOU 1979:84) Lekmän i försvaret.

Uppdraget är därmed slutfört.

3. Tjänstereglementsutredningen (Fö 1974:05) (TjRU)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 november 1974 för översyn av tjänstereglementet för krigsmakten (se Post- och Inrikes tidn. den 14 december 1974):

Ordförande:
Skarstedt, Carl-Ivar S., hovrättspresident (t.o.m. den 21 augusti 1979)

Ledamöter:
Hårdefelt, S. Börje, generaldirektör (t.o.m. den 21 augusti 1979)
Peyron, Gustaf F. C., generalmajor (t.o.m. den 21 augusti 1979)

Expert:
Hultan, Ivan H., personaldirektör (fr.o.m. den 12 april 1976 t.o.m. den 21 augusti 1979)

Huvudsekreterare:
Holmquist, K. O. Rolf, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 januari 1977 t.o.m. den 21 augusti 1979)

Sekreterare:
Andersson, Jan-Åke L., överstelöjtnant (t.o.m. den 21 augusti 1979)
Forssberg, E. Olof, rättschef (fr.o.m. den 1 januari 1977 t.o.m. den 21 augusti 1979)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse Fö 14.

Utredningen har under tiden november 1978 - juni 1979 hållit tolv sammanträden samt haft överläggningar med myndigheter, organisationer och andra som berörts av utredningens arbete.

Utredningen har den 21 augusti 1979 avgett betänkandet (Ds Fö 1979:4) Nytt tjänstereglemente för försvarsmakten.

Uppdraget är därmed slutfört.

4. Beredningen (Fö 1975:01) för det fortsatta arbetet om kvinnan i försvaret (BKF)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 27 februari 1975 för det fortsatta arbetet om kvinnan i försvaret (se Post- och Inrikes tidn. den 13 mars 1975):

Ordförande:
Frändås, S. G. Berit, studierektor, f.d. led. av riksdagen

Ledamöter:
Aulin, Olle M., överstelöjtnant, led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 december 1976)
Barke, Christine, rikslottachef
Ekelund, Ulla G., led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 december 1976)

Ekman, Kerstin M., led. av riksdagen (fr.o.m. den 30 mars 1978)
Larsson, Carl-Otto, överste

Experter:
Barringer, Hans O., major (fr.o.m. den 26 oktober 1979)
Blomkvist, Claes Göran V., major (fr.o.m. den 7 november 1978 t.o.m. den 25 oktober 1979)
Ershammar, Mats O. T., konsulent (fr.o.m. den 15 april 1975)
Hultan, Ivan H., personaldirektör (fr.o.m. den 6 maj 1975)
Mohall, Carl-Erik, förste ombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Pålsson, Kerstin L., departementssekreterare (fr.o.m. den 2 oktober 1978)
Sjöö, Curt O., överstelöjtnant (fr.o.m. den 18 april 1975)
Wahlberg, Per V., örlogskapten (fr.o.m. den 10 januari 1977)

Sekreterare:
Ershammar, Mats O. T., konsulent (fr.o.m. den 1 februari 1976)

Lokal: Kommendörsgatan 28, 5 tr., 114 48 Stockholm, tel. 61 58 16 (sekreteraren)

Direktiven för beredningen, se 1976 års kommittéberättelse Fö 15. Tilläggsdirektiv, se 1979 års kommittéberättelse del II Fö 2.

Beredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit nio sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter som berörs av beredningens arbete.

Beredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

5. 1975 års skyddsrumsutredning (Fö 1975:03) (SkrU-75)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 18 juni 1975 för att lämna förslag till bestämmelser för övergången till ändrat skyddsrumssystem (se Post- och Inrikes tidn. den 5 juli 1975):

Ordförande:
Gustafsson, M. Gunnar, generaldirektör, f.d. led. av riksdagen

Ledamöter:
Welin, E. Gösta, direktör
Wiklund, Svea S. S., f.d. led. av riksdagen
Williamsson, Uno E. I., länsråd

Experter:
Edmén, Lars H., försvarsdirektör (fr.o.m. den 8 januari 1976)
Egnell, S. Jan-Erik, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 8 januari 1976)

Janson, Björn C., hovrättsassessor
Krona, Kurt, sektionschef (fr.o.m. den 15 november 1975)
Terstad, I. Gösta A., kansliråd

Sekreterare:
Tjörneryd, John E. E., avdelningschef

Lokal: Civilförsvarsstyrelsen, Karolinen, 651 80 Karlstad, tel. växel 054/10 30 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse Fö 17.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sju sammanträden.

Utredningen har i skrivelser till regeringen den 5 december 1978 avgett förslag till Förordning om skyddsrum och Förordning om ändring i civilförsvarskungörelsen samt den 26 juni 1979 förslag till Bestämmelser för produktion av skyddsrum.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

6. Värnpliktsinflytandekommittén (Fö 1977:01) (VIK)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 10 mars 1977 för att utreda formerna m.m. för de värnpliktigas medinflytande:

Ordförande:
Malmberg, Östen F. G., f.d. stadsjurist

Ledamöter:
Eliasson, Björn E. A., bonde, f.d. ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 6 mars 1978)
Olsson, E. Billy, byråchef
Selö, Christer, ombudsman
Svartberg, Karl-Erik, rektor, led. av riksdagen
Unckel, Per C. G., jur. stud., led. av riksdagen

Sakkunniga:
Bjerndell, Jörgen H., ombudsman (fr.o.m. den 3 maj 1977)
Hedström, Hans, ombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1979)
Lerner, Thomas, studerande (fr.o.m. den 16 maj 1977 t.o.m. den 30 september 1979)
Mohall, Carl-Erik, förste ombudsman
Petterson, Lars-Olov, ombudsman
Sandberg, Ulf K., förste ombudsman
Spångberg, Jan, ombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1979)
Svensson, S. Raymond, facklig sekreterare

Wiklund, Jerry J., ombudsman (fr.o.m. den 18 april 1977 t.o.m. den 30 september 1979)

Experter:
Månsson, E. O. Sigvard, överste av 1. graden (t.o.m. den 21 oktober 1979)
Sandgren, Gösta, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 3 oktober 1977)
Tamfeldt, Bengt G., överste av 1. graden (fr.o.m. den 22 oktober 1979)

Huvudsekreterare:
Holmquist, K. O. Rolf, hovrättsassessor (t.o.m. den 30 september 1979)
Sjöholm, Erik G. R., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1979)

Bitr. sekreterare:
Pantzerhielm, H. Henrik G., kanslisekreterare (fr.o.m. den 9 maj 1977)

Lokal: Fredsgatan 2, 3 tr., 111 52 Stockholm, tel. 11 39 35 (huvudsekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II Fö 3.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 13 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommittén har den 27 juni 1979 avgett huvudbetänkandet (Ds Fö 1979:2) Värnpliktigas medinflytande under grundutbildning.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

7. Sårbarhetskommittén (Fö 1977:02) (SÅRK)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 28 april 1977 för att utreda frågan om datasystemens sårbarhet och föreslå åtgärder i syfte att minska denna:

Ordförande:
Eriksson, B. Allan, kansliråd

Ledamöter:
Carlsson, Ulf V., överdirektör
Freese, Jan P. G. H:son, generaldirektör
Hertz, Olof A., avdelningsdirektör
Martin-Löf, C. Johan E., civilingenjör
Tengelin, Ulf E. G., avdelningsdirektör
Vinge, Per-Gunnar, direktör

Expert:
Tengelin, Ulrika Ch., kammarrättsassessor (fr.o.m. den 16 januari 1978)

Huvudsekreterare:
Wranghult, Hans O., byråchef

Sekreterare:
Siversen, Bengt I., kammarrättsassessor

Lokal: Datainspektionen, Bergsgatan 51, Box 12050, 102 22 Stockholm, tel. växel 22 79 80 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II Fö 4.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tolv sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

8. Fredstandvård-80 (Fö 1977:03)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 2 juni 1977 med uppdrag att kartlägga formerna för tandvård åt värnpliktiga m.fl. vid överförande av den militära fredstandvården till folktandvården m.m.:

Särskild utredare:
Lindgren, S. Åke, generalläkare (t.o.m. den 14 november 1979)

Experter:
Adolfsson, Erik J., ombudsman (fr.o.m. den 2 september 1977 t.o.m. den 14 november 1979)
Bergqvist, Bo Y., värnpliktig (fr.o.m. den 2 september 1977 t.o.m. den 14 november 1979)
Blomberg, Carl-Gunnar V., försvarsövertandläkare (fr.o.m. den 2 september 1977 t.o.m. den 14 november 1979)
Cronström, J. N. Runo, tandläkare (fr.o.m. den 2 september 1977 t.o.m. den 14 november 1979)
Egelstedt, Ingemar T. A., förste sekreterare (fr.o.m. den 2 september 1977 t.o.m. den 14 november 1979)
Fredriksson, H. Einar, byråchef (fr.o.m. den 2 september 1977 t.o.m. den 14 november 1979)
Malmqvist, Jan S. N., tandläkare (fr.o.m. den 2 september 1977 t.o.m. den 14 november 1979)
Reuterdahl, Gad, överstelöjtnant (fr.o.m. den 2 september 1977 t.o.m. den 14 november 1979)

Rådström, Roger, värnpliktig (fr.o.m. den 2 september 1977 t.o.m. den 14 november 1979)
Sjöström, J. Folke, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 2 september 1977 t.o.m. den 14 november 1979)
Wintzer, P. U., Stig, sekreterare (fr.o.m. den 2 september 1977 t.o.m. den 14 november 1979)

Sekreterare:
Pellborn, Lars Åke, kanslichef (t.o.m. den 30 november 1979)

Direktiven för den särskilde utredaren, se 1978 års kommittéberättelse del II Fö 6.

Den särskilde utredaren har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fem sammanträden med experterna.

Utredaren har den 14 november 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:70) Tandvård i fred för värnpliktiga.

Uppdraget är därmed slutfört.

9. Flygindustrikommittén (Fö 1978:01) (FLIK)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 12 januari 1978 med uppdrag att utreda vissa frågor rörande flygindustrin m.m.:

Ordförande:
Wåhlin, Sten, f.d. generaldirektör (fr.o.m. den 30 januari 1978 t.o.m. den 31 mars 1979)

Ledamöter:
Angelöf, Arne, ombudsman (fr.o.m. den 30 januari 1978 t.o.m. den 21 mars 1979)
Björk, Gunnar E., bankkonsulent, led. av riksdagen (fr.o.m. den 30 januari 1978 t.o.m. den 21 mars 1979)
Danell, C. Georg V., statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 30 januari 1978 t.o.m. den 21 mars 1979)
Gustavsson, Åke E. G., redaktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 30 januari 1978 t.o.m. den 21 mars 1979)
Lundin, Ulf W., statssekreterare (fr.o.m. den 30 januari 1978 t.o.m. den 21 mars 1979)

Sakkunniga:
Bystedt, P. Gösta, verkst. direktör (fr.o.m. den 3 april 1978 t.o.m. den 21 mars 1979)

Fehrm, E. Martin, tekn. dr (fr.o.m. den 30 januari 1978 t.o.m. den 21 mars 1979)
Lübeck, S. A. Lennart, statssekreterare (fr.o.m. den 30 januari 1978 t.o.m. den 21 mars 1979)
Ottoson, Benn E., ingenjör (fr.o.m. den 30 januari 1978 t.o.m. den 21 mars 1979)
Pettersson, Lars-Olov, ombudsman (fr.o.m. den 30 januari 1978 t.o.m. den 21 mars 1979)
Strand, Karl-Erik, departementsråd (fr.o.m. den 26 oktober 1978 t.o.m. den 21 mars 1979)

Experter:
Fredricson, N. A. Bengt, byrådirektör (fr.o.m. den 4 december 1978 t.o.m. den 21 mars 1979)
Hjalmarsson, S. Åke, byråchef (fr.o.m. den 1 maj 1978 t.o.m. den 21 mars 1979)
Regårdh, Carl Gustaf, arméöverdirektör (fr.o.m. den 1 maj 1978 t.o.m. den 21 mars 1979)
Sundén, Åke U., generaldirektör (fr.o.m. den 1 maj 1978 t.o.m. den 21 mars 1979)

Sekreterare:
Cars, Hans Christian, tf. kansliråd (fr.o.m. den 30 januari 1978 t.o.m. den 21 mars 1979)
Holgersson, Svante O., departementssekreterare (fr.o.m. den 30 januari 1978 t.o.m. den 21 mars 1979)

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II Fö 1.

Kommittén har under tiden november 1978 - mars 1979 hållit fem sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörts av kommitténs arbete.

Kommittén har den 21 mars 1979 avgett betänkandet (Ds Fö 1979:1) Flygindustrikommitténs betänkande, del 2.

Uppdraget är därmed slutfört.

10. 1978 års försvarskommitté (Fö 1978:02) (FK-78)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 mars 1978 med uppdrag att överväga och lämna förslag om säkerhetspolitikens inriktning och totalförsvarets fortsatta utveckling m.m. efter år 1982:

Ordförande:
Nordbeck, S. E. Gunnar, generaldirektör (fr.o.m. den 6 april 1978)

Ledamöter:

Björk, Gunnar E., bankkonsulent, led. av riksdagen
Brännström, Roland J., verkmästare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 6 april 1978)
Ekelund, Ulla G., led. av riksdagen/c (fr.o.m. den 6 april 1978)
Frändås, S. G. Berit, studierektor, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 6 april 1978)
Gustavsson, Bengt T., ombudsman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 6 april 1978)
Göransson, J. Olle, verkmästare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 6 april 1978)
Hernelius, J. Allan, bankofullmäktig, led. av riksdagen (fr.o.m. den 6 april 1978)
Larsson, Ulf O., utredningssekreterare (fr.o.m. den 6 april 1978)
Lewén-Eliasson, Anna Lisa, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 6 april 1978)
Lindblad, Hans B., redaktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 6 april 1978)
Petersson, Per M., hemmansägare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 6 april 1978)
Wirmark, B. David I., fil. mag., ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 6 april 1978)

Experter:

Björck, Berndt H., kanslichef (fr.o.m. den 30 juni 1978)
Brodin, Katarina, fil. dr (fr.o.m. den 24 april 1978)
Broström, Ulf T. F., byråchef (fr.o.m. den 24 april 1978)
Dahlberg, Lars C., departementsråd (fr.o.m. den 24 april 1978)
Eliasson, Jan K., kansliråd (fr.o.m. den 30 juni 1978)
Eliasson, Lars-Mårten, överingenjör (fr.o.m. den 27 augusti 1979)
Flodin, Bertil E., informationschef (fr.o.m. den 30 juni 1978)
Frödin, Sven-Erik R., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 27 augusti 1979)
Gyllö, Sture, f.d. avdelningschef (fr.o.m. den 27 augusti 1979)
Hemborg, Bo E. Y., kansliråd (fr.o.m. den 24 april 1978)
Janson, Björn C., hovrättsassessor (fr.o.m. den 24 september 1979)
Krona, Kurt A., sektionschef (fr.o.m. den 27 augusti 1979)
Landahl, Per-Axel V., kanslichef (fr.o.m. den 22 januari 1979)
Linder-Aronsson, B. Lennart, tf. länsråd (fr.o.m. den 24 september 1979)
Lindkvist, Börje K., generalsekreterare (fr.o.m. den 30 juni 1978)
Lindow, M.-V. Styrbjörn R. A., kanslichef (fr.o.m. den 30 juni 1978)
Nicklasson, Stina A. R., skolinspektör (fr.o.m. den 30 juni 1978)
Orrö, Sven-Erik O., departementsråd (fr.o.m. den 24 april 1978)
Rangnitt, F. Harald O., departementsråd (fr.o.m. den 27 augusti 1979)

Schuback, Bengt J., viceamiral (fr.o.m. den 24 april 1978)
Sjöstedt, Stig, byrådirektör (fr.o.m. den 27 augusti 1979)
Terstad, I. Gösta A., kansliråd (fr.o.m. den 27 augusti 1979)
Thyberg, O. Knut, ambassadör (fr.o.m. den 24 april 1978)
Thyberg, P. Erik, planeringschef (fr.o.m. den 24 april 1978)
Wahlbäck, M. Krister, docent (fr.o.m. den 24 april 1978)
Wiktorin, Bengt K. A., förste sekreterare (fr.o.m. den 27 september 1979)

Huvudsekreterare:
Wigur, J. T. Rolf, generalmajor (fr.o.m. den 6 april 1978)

Sekreterare:
Dreiwitz, Bo G., överstelöjtnant (fr.o.m. den 6 april 1978)
Hellman, Sven R., överingenjör (fr.o.m. den 6 april 1978)
Linder, Sven G., kansliråd (fr.o.m. den 1 december 1978)
Romare, Jan O. G., kansliråd (fr.o.m. den 6 april t.o.m. den 30 november 1978)
Staaf, Ingemar G:son, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 1 mars t.o.m. den 31 december 1979)

Bitr. sekreterare:
Anderberg, Bengt G., major (fr.o.m. den 22 januari 1979)

Lokal: Försvarsdepartementet, Regeringsgatan 1-3, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 25 04 (sekreteraren), 763 37 86, (kansli)

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II Fö 4.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 35 sammanträden.

Kommittén har den 27 juni 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:42) Vår säkerhetspolitik.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

11. Delegationen (Fö 1978:03) för samordning av ny befälsordning (SamD NBO)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 1 juni 1978 för samordning av arbetet med att genomföra den nya befälsordningen för det militära försvaret:

Ordförande:
Ehrling, G. O. Ingvar, departementsråd (fr.o.m. den 1 juni 1978)

Ledamöter:
Ahlin, Per A. G., överstelöjtnant (fr.o.m. den 1 oktober 1979)
Albrektson, Hans B., departementsråd (fr.o.m. den 1 juni 1978)
Back, K. Gunnar, kommendörkapten (fr.o.m. den 1 juni 1978)
Carlson, Lars O., överstelöjtnant (fr.o.m. den 1 juni 1978)
Jansson, C. G. Eric, överste (fr.o.m. den 1 juni 1978)
Nilsson, Alice H. C., departementsråd (fr.o.m. den 17 januari 1979)
Palm, Hans G. G., departementsråd (fr.o.m. den 1 juni 1978)
Pettersson, Per-Arne, departementsråd (fr.o.m. den 1 juni 1978 t.o.m. den 16 januari 1979)
Tamfeldt, Bengt G., överste (fr.o.m. den 1 juni 1978)
Österlund, Nils E., överste (fr.o.m. den 1 juni 1978 t.o.m. den 30 september 1979)

Sekreterare:
Ridderstad, Gunnar C. A., major (fr.o.m. den 1 juni 1978)

Lokal: Försvarsdepartementet, Regeringsgatan 1-3, 103 33 Stockholm tel. växel 763 10 00, direktval 763 25 97 (ordföranden)

Direktiven för delegationen, se 1979 års kommittéberättelse del II Fö 5.

Delegationen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sju sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av delegationens arbete.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

12. Civilmilitärutredningen (Fö 1978:04) (CMU)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 1 juni 1978 med uppdrag att utreda frågan om kategoritillhörighet, rekrytering och utbildning för viss civilmilitär personal m.m.:

Särskild utredare:
Arvas, Dag G. C., konteramiral (fr.o.m. den 30 juni 1978)

Experter:
Ahrenstedt, Bengt A., stabsmeteorolog (fr.o.m. den 19 februari 1979)
Borgquist, Frithiof, byråchef (fr.o.m. den 30 juni 1978)
Huldt, C. Kristoffer, marindirektör av 1. graden (fr.o.m. den 5 december 1978)
Jidborg, Leif L., armédirektör av 1. graden (fr.o.m. den 5 december 1978)
Palbring, Ove, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 5 december 1978 t.o.m. den 7 oktober 1979)

Rittsél, K. Ingvar, överste (fr.o.m. den 19 februari 1979)
Rybeck, Bo, arméstabsläkare (fr.o.m. den 19 februari 1979)
Tegenfeldt, Hans G., flygdirektör av 1. graden (fr.o.m. den 5 december 1978)
Wallin, Björn A., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 21 maj 1979)
Zetterström, Björn E., försvarsöverläkare (fr.o.m. den 5 december 1978)

Sekreterare:
Lindahl, Carl-Fredrik H., departementssekreterare (fr.o.m. den 30 juni 1978)

Bitr. sekreterare:
Nystedt, Stig H., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 23 oktober 1978)

Lokal: Kommendörsgatan 28, 5 tr., 114 48 Stockholm, tel. 61 20 34 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II Fö 6.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 35 sammanträden samt företagit studiebesök vid krigsförbandsövningar.
Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

13. Hälso- och sjukvård i försvaret (Fö 1978:05) (HSF)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 29 juni 1978 med uppdrag att överväga vissa frågor och genomföra vissa överläggningar m.m. i samband med organisationsförändringar inom försvarsmaktens hälso- och sjukvård i fred:

Särskild utredare:
Romberg, N. Wilhelm A., direktör (fr.o.m. den 1 augusti 1978)

Sakkunnig:
Nilsson, Alice H. C., departementsråd (fr.o.m. den 1 augusti 1978)

Experter:
Köhler, N. Christer, major (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Lagerholm, Göran E., försvarsöverläkare (fr.o.m. den 1 augusti 1978)

Sekreterare:
Lundquist, David N., departementssekreterare (fr.o.m. den 21 augusti 1978)

Lokal: Försvarsdepartementet, Regeringsgatan 1-3, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval, 763 37 83 (utredaren), 763 25 63 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II Fö 7.

Den särskilde utredaren har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit elva sammanträden med den sakkunnige, experterna och sekreteraren samt haft överläggningar med olika myndigheter och utredningar som berörs av den särskilde utredarens arbete. Överläggningar har bl.a. ägt rum med 60 militära förband och 21 sjukvårdshuvudmän (landsting/kommuner).

Utredarens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

14. Folkrättskommittén (Fö 1978:06)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 juni 1978 för att utreda och lämna förslag angående tolkning och tillämpning av samt information och undervisning om folkrättens regler under krig, neutralitet och ockupation.

Ordförande:

Skarstedt, Carl-Ivar S., hovrättspresident (fr.o.m. den 23 oktober 1978)

Ledamöter:

Björeman, Carl E., överste av 1. graden (fr.o.m. den 23 oktober 1978)
Johnson, Bo F., folkrättssakkunnig (fr.o.m. den 23 oktober 1978)
Lundqvist, Roland S., byråchef (fr.o.m. den 23 oktober 1978)
Munck, Johan, departementsråd (fr.o.m. den 23 oktober 1978)
Wulff, Torgil H:son, kommendör av 1. graden (fr.o.m. den 23 oktober 1978)

Sakkunniga:

Broström, Ulf T. F., byråchef (fr.o.m. den 23 oktober 1978)
von Celsing, Elof F. H. T. H., överstelöjtnant (fr.o.m. den 23 oktober 1978)
Forssbeck, Bengt G. I:son, byråchef (fr.o.m. den 23 oktober 1978)
Grahl-Madsen, Atle, professor (fr.o.m. den 23 oktober 1978)
Landahl, Per-Axel V., kanslichef (fr.o.m. den 23 oktober 1978)
Mattsson, Ingemar, undervisningsråd (fr.o.m. den 23 oktober 1978)
Stroh, Olof, f.d. generalsekreterare (fr.o.m. den 23 oktober 1978)
Sundelius, Ove R. S., länsråd (fr.o.m. den 23 oktober 1978)
Åstrand, K. Gunnar, kanslichef (fr.o.m. den 23 oktober 1978)

Experter:

Pedersson, Ingemar, major (fr.o.m. den 1 april 1979)
Wallberg, C. G. Börje J., överste av 1. graden (fr.o.m. den 1 april 1979)

Huvudsekreterare:

Johnson, Bo F., folkrättssakkunnig (fr.o.m. den 23 oktober 1978)

Bitr. sekreterare:
Brandel, Erik J. M., jur. kand. (fr.o.m. den 1 november 1978)

Lokal: Försvarsdepartementet, Regeringsgatan 1-3, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 28 00 (bitr. sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II Fö 8.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit åtta sammanträden. Åtta arbetsgrupper har därjämte haft 52 sammanträden.
Kommittén har den 19 november 1979 avgett delbetänkandet (SOU 1979:73) Krigets lagar.
Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

15. Kommittén (Fö 1979:01) om vissa frågor rörande den militära underrättelsetjänsten

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 21 juni 1979 för att utreda vissa frågor rörande den militära underrättelsetjänsten m.m.:

Ordförande:
Wieslander, Bengt, regeringsråd (fr.o.m. den 2 juli 1979)

Ledamöter:
Jödahl, Ole, f.d. ambassadör (fr.o.m. den 2 juli 1979)
Skarvall, Karl-Erik, hovrättspresident (fr.o.m. den 2 juli 1979)

Sekreterare:
Holmquist, K. O. Rolf, hovrättsassessor (fr.o.m. den 3 augusti 1979)

Lokal: Försvarsdepartementet, Regeringsgatan 1-3, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 25 17 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II Fö 1.

Kommittén har under tiden juni - oktober 1979 hållit fyra sammanträden samt haft överläggningar med myndigheter och andra som berörs av kommitténs arbete.
Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

16. 1979 års militära flygindustrikommitté (Fö 1979:02) (MFK-79)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 21 juni 1979:

Ordförande:
Norling, Bengt O., landshövning, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Ledamöter:
Angelöf, Arne, ombudsman (fr.o.m. den 3 september 1979)
Aulin, Olle M., överstelöjtnant, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 oktober 1979)
Danell, C. Georg V., statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 3 september t.o.m. den 16 oktober 1979)
Gustavsson, Åke, led. av riksdagen (fr.o.m. den 3 september 1979)
Johansson, Göran, statssekreterare (fr.o.m. den 3 september 1979)
Thörner, Brivio, direktör, (fr.o.m. den 17 oktober 1979) kunniga:

Sakkunniga:
Lagerblad, J. Peter, departementsråd (fr.o.m. den 3 september 1979)
Strand, Karl-Erik, departementsråd (fr.o.m. den 3 september 1979)
Tegnér, Per, departementssekreterare (fr.o.m. den 3 september 1979)

Sekreterare:
Jarmar, L. Håkan, organisationsdirektör (fr.o.m. den 17 september 1979)

Bitr. sekreterare:
Eriksson, E. M. Björn, förste forskare (fr.o.m. den 15 november 1979)
Tjäder, Thomas H., kanslisekreterare (fr.o.m. den 19 november 1979)

Lokal: Fredsgatan 2, 3 tr. 111 52 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 37 88 (sekreteraren). Postadress: Försvarsdepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för kommitéen, se 1980 års kommittéberättelse del II Fö 2.

Kommittén har under tiden juli - oktober 1979 hållit ett sammanträde. Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

17. Utredningen (Fö 1979:03) om vissa frågor rörande försvares materielverks uppgifter och organisation m.m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 13 september 1979:

Särskild utredare:
Petri, Gunnar G. B., statssekreterare (fr.o.m. den 29 oktober 1979)

Sakkunniga:
Hjalmarsson, Åke, byråchef, (fr.o.m. den 28 november 1979)
Lagerblad, J. Peter, departementsråd (fr.o.m. den 28 november 1979)
Lehander, Bengt A., generalmajor, (fr.o.m. den 28 november 1979)
Persson, Ragnar, generalmajor, (fr.o.m. den 28 november 1979)
Petzäll, Ingvar, direktör (fr.o.m. den 30 november 1979)
Wigur, J. T. Rolf, generalmajor, (fr.o.m. den 28 november 1979)

Sekreterare:

Rosell, E. Egon, organisationsdirektör (fr.o.m. den 12 november 1979)

Bitr. sekreterare:

Larsson, Hans B. H., departementssekreterare (fr.o.m. den 28 november 1979)

Lokal: Försvarsdepartementet, Regeringsgatan 1-3, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 27 74 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II Fö 3.

Socialdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1979: 5, 10, 11, 14, 17, 21, 24 och 33

Följande kommittéer inom avsnittet fullgör inte egentliga utredningsuppdrag: 1 och 7

1. Socialdepartementets sjukvårdsdelegation (S 1966:39)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1965 för att som en till socialdepartementet knuten delegation följa utbyggnaden av sjukvårdsresurserna i landet och verka för en samordning av sjukvårdsplaneringen:

Ordförande:

Ifvarsson, Carl-Anders, statssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1978)

Ledamöter:

Alsén, Sven, avdelningschef
Barenthin, Willy, tf. kansliråd (fr.o.m. den 31 maj 1979)
Carlsson, G. Rune, förbundsdirektör
Ekholm, Lars V., kansliråd (fr.o.m. den 1 april 1978 t.o.m. den 30 maj 1979)
Eriksson, Evert G., landstingsråd
Hedengren, Sven-Olof G., överdirektör (fr.o.m. den 16 mars 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Heideman, Gunnar A., kommunalråd
Hjerne, Gunnar, f.d. landstingsråd (fr.o.m. den 21 juni 1977)
Hörnlund, O. Börje, skogsmästare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 21 juni 1977)
Ihrfors, Carl-Johan, landstingsledamot (fr.o.m. den 21 juni 1977)
Johansson, Einar, landstingsledamot (fr.o.m. den 21 juni 1977)
Kärnek, Ruth I. C., oppositionsråd
Larsson, Gerhard, statssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1978)
Lindström, Alice M. F., undervisningsråd
Lindvall, Karl-Erik, andre förbundsordförande (fr.o.m. den 1 april 1978 t.o.m. den 26 september 1979)
Ringborg, Erland, planeringschef (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Rollén, Berit M., avdelningschef (fr.o.m. den 10 november 1978)
Ruin, Olof K., planeringschef (fr.o.m. den 1 april 1978 t.o.m. den 28 februari 1979)

Strand, Karl-Erik, departementsråd (fr.o.m. den 15 november 1977)
Svensson, Margareta, andre förbundsordförande (fr.o.m. den 27 september 1979)
Söderqvist, Bengt O. A., expeditionschef
Thor, Thorsten, direktör (fr.o.m. den 1 september 1976)
Westerborn, Olle O. A., docent
Westerholm, Barbro, generaldirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1979)
Zetterström-Lagerwall, Gerd M., direktör

Experter:
Bergman, Sven-Eric, avdelningschef (fr.o.m. den 21 juni 1977)
Bergstedt, Tord L. H., sjukvårdsdirektör
Fredriksson, H. Einar, byråchef (t.o.m. den 30 maj 1979)
Jönsson, E. Gustav, departementsråd
Lindgren, S. Åke, generalläkare
Lönnquist, John Gunnar, förste sekreterare (fr.o.m. den 1 november 1978 t.o.m. den 10 oktober 1979)
Nygren, G. Ingemar, departementsråd
Orava, Olavi A. (Olle), byråchef
Wennström, K. Gunnar, avdelningschef
Wictorson, Karl-Eric A., avdelningschef

Sekreterare:
Bratthall, I. Birgitta, departementssekreterare

Lokal: Socialdepartementet, Jakobsgatan 26, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Sjukvårdsdelegationen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit två sammanträden.

Delegationen har bl.a. behandlat olika frågor angående läkarfördelningsprogrammet och vårdpersonalprogram avseende sjuksköterskor och undersköterskor. Vidare har arbete pågått med att ta fram ett nytt principprogram för den framtida hälso- och sjukvården med sikte på åren 1990 - 2000 (HS 90).

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

2. Pensionskommittén (S 1970:40)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 maj 1970 för att utreda frågan om pensionsåldern m.m. (se Post- och Inrikes tidn. den 25 juni 1970):

Ordförande:
Granqvist, Liss M., f.d. president

Ledamöter:
Andersson, M. Alvar, lantbrukare, f.d. led. av riksdagen
Bergström, Britta J., universitetslektor, f.d. led. av riksdagen
Jönsson, E. Gustav, departementsråd
Karlsson, F. Göran, redaktör, led. av riksdagen
Nordberg, S. Ivar, ombudsman, led. av riksdagen
Regnéll, Carl Göran, fil. dr, f.d. led. av riksdagen

Experter:
Alkman, Leif A., försäkringsrättsråd (fr.o.m. den 1 november 1977)
Bratthall, Kenneth, försäkringsdomare
Nilsson, K. F. Lennart, generaldirektör
Persson, Gustav B., sekreterare
Svensson, Inge G., direktör
Wilhelmsson, A. Börje, försäkringsrättsråd (fr.o.m. den 1 maj 1977)
Ödman, Margot, ombudsman

Sekreterare:
Abelson, Lars Göran, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Eriksson, Per E., hovrättsfiskal (fr.o.m. den 4 oktober 1978)

Lokal: Departementens utredningsavdelning, Västergatan 47, Box 187, 201 21 Malmö, tel. växel 040/749 50 (Abelson, Eriksson)

Direktiven för kommittén, se 1971 års riksdagsberättelse S 34. Tilläggsdirektiv, se 1977 års kommittéberättelse del II S 1.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit elva sammanträden samt har i oktober 1979 företagit en studieresa till Förbundsrepubliken Tyskland.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

3. Barnomsorgsgruppen (S 1973:07)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1973 för frågor rörande verksamheten för barn med särskilda behov av stödåtgärder m.m.:

Ordförande:
Lundblad, Grethe, socialinspektör, led. av riksdagen

Ledamöter:
Baude, Annika M. C., avdelningschef (t.o.m. den 31 maj 1979)
Henriksson, E. Sture F., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1979)

Johnsson, Ella I., led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Karlsson, Tore, sekreterare (fr.o.m. den 1 november 1978)
Viklund, Margareta, sekreterare
Wahrby, Elsa M., skolkonsulent (fr.o.m. den 15 september 1977)

Sakkunniga:
Gardeström, Linnéa, kanslichef (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Hedenström, Bengt, studieombudsman (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Henriksson, E. Sture F., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1977 t.o.m. den 31 maj 1979)
Klingberg, Karl Erik, konsulent (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Malmström, Hugo, landstingsledamot (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Svensson, K. Sten H., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1977)

Experter:
Kindlund, Sören, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Liberg, Laila, förskollärare (fr.o.m. den 15 september 1977)
Spörndly, Barbro I., utredningssekreterare (fr.o.m. den 15 september 1977)

Sekretariat:
Blom-Nyman, K. Margot, lärare (fr.o.m. den 1 mars 1977)
Gemming, E. Anna-Lena K., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 27 november 1978)
Isaksson, Britt D., bibliotekarie (fr.o.m. den 1 september 1978)
Lauritzen, Sonja, tf. byrådirektör (fr.o.m. den 1 januari 1976 t.o.m. den 7 oktober 1979)
Söderberg, Per-Olof, sekreterare

Bitr. sekreterare:
Lejdström, Kristina, projektledare

Lokal: Drottninggatan 20, 2 tr., tel. 21 14 01 (kansli). Postadress: Socialdepartementet, 103 33 Stockholm

Utvidgat uppdrag angående föräldrautbildning, se 1975 års kommittéberättelse S 19.

Gruppen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit nio sammanträden. Därutöver har hållits en konferens med invandrarorganisationerna om föräldrautbildning. Gruppen deltar aktivt i försöksverksamhet med föräldrautbildning.

Gruppen beräknas avge sitt slutbetänkande angående föräldrautbildning under första delen av år 1980.

4. Familjestödsutredningen (S 1974:01)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 januari 1974 för att pröva vissa frågor inom föräldraförsäkringen m.m. (se Post- och Inrikes tidn. den 22 januari 1974):

Utredningsman:
Odhnoff, Camilla, landshövding

Experter:
Arneving, Ulla, ombudsman (fr.o.m. den 15 mars 1979)
Carlestam, Margareta, ombudsman (fr.o.m. den 14 maj 1979)
Hallberg, Kajsa, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Karlsson, Vanja M., seminarielärare (fr.o.m. den 1 augusti 1978)
Kindlund, A. Sören, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 augusti 1978)
Liljeström, Rita, universitetslektor
Nelander, Sven, utredningssekreterare (fr.o.m. den 15 september 1977 t.o.m. den 13 maj 1979)
Olin, Patrick, med. lic. (fr.o.m. den 1 augusti 1978)
Persson, Gustav B., sekreterare
Persson, Inger, förskollärare (fr.o.m. den 1 augusti 1978)
Sjöberg, Margit E., länsarbetsdirektör
Svensson, Inge G., direktör
Svensson, K. Sten H., departementssekreterare (fr.o.m. den 10 mars 1978)
Winberg, Ylva, sekreterare (fr.o.m. den 23 oktober 1978)

Sekreterare:
Blomqvist, Karen, byrådirektör (fr.o.m. den 1 augusti 1978)

Bitr. sekreterare:
Arve-Parés, Birgit E., fil. kand.
Gurner, Ulla, fil. kand. (fr.o.m. den 1 augusti 1978)
Karlsson, M. Malene, familjedaghemsassistent (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 30 juni 1979)
Korpi, Jane L., psykolog (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 december 1979)
Sjöblom, Kerstin, psykolog (fr.o.m. den 1 april 1976)

Lokal: Drottningholmsvägen 14, 1 tr., 112 42 Stockholm, tel. 51 84 39 (kansli), 51 75 51 (Blomqvist)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse S 22.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit elva sammanträden.

Utredningen har i januari 1979 avgett en sammanfattning på engelska av diskussionspromemorian Daghem för små barn, Daycare for Small Children.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1980.

5. Medicinalansvarskommittén (S 1974:02) (MAK)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 januari 1974 för att utreda vissa ansvarsfrågor m.m. inom hälso- och sjukvården (se Post- och Inrikes tidn. den 25 januari 1974):

Ordförande:
Lidbeck, P. Ingmar, regeringsråd

Sakkunniga:
Hjern, Bo G., verkst. direktör
Hjerne, Gunnar, f. d. landstingsråd
Karlsson, F. Göran, redaktör, led. av riksdagen
Larsson, Erik, lantbrukare, led. av riksdagen
Wilander, Sven E., landstingsman

Experter:
Herner, N. Birger E., överläkare
Hult, Lennart A. F. W., professor (fr.o.m. den 31 augusti 1978)
Hultstrand, Lars R., hovrättsassessor
Kullberg, Gunni V., förste förbundssekreterare
Langton, Börje, byråchef
Lundqvist, Lilly M., första skötare
Malmqvist, Jan S. N., tandläkare
Roos, Kurt H. G., tf. avdelningschef
Royen, Sverre N. H., direktör
Serner, Uncas, sekreterare (fr.o.m. den 26 februari 1976)
Sullivan, Lars G. M., överläkare (fr.o.m. den 31 augusti 1978)

Sekreterare:
Prom, Peter F. G., hovrättsassessor (t.o.m. den 30 juni 1979)

Direktiven för kommittén, se 1975 års kommittéberättelse S 23.

Kommittén har den 5 april 1979 avgett betänkandet (Ds S 1979:2) Kiropraktorer m.fl.

Uppdraget är därmed slutfört.

6. Nykterhetsvårdens erkända och enskilda vårdanstalters personalorganisationsutredning (S 1974:04) (NEPO)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 januari 1974 med uppdrag att företa en översyn av personalorganisationen vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare:

Utredningsman:
Jonsson, Folke, byråchef

Experter:
Blixt, Olov, ombudsman
Danielsson, Birger, direktör
Nordström, Gösta, byråchef
Söderman, Elis A., ombudsman

Sekreterare:
Roslönn, Ulf, byrådirektör (fr.o.m. den 10 november 1977)

Lokal: Tegeluddsvägen 90, 4 tr., 115 28 Stockholm, tel. 68 86 76.

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit åtta sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete vid årsskiftet 1979-1980.

7. Delegationen (S 1974:05) för social forskning

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 28 juni 1974 för att som en till socialdepartementet knuten delegation ha till uppgift dels att med utgångspunkt i departementets verksamhetsområden svara för bedömning och samordning av pågående och planerade projekt avseende forsknings- och utvecklingsarbete samt försöksverksamhet inom den sociala sektorn, dels att initiera forsknings- och utvecklingsarbete av betydelse för socialpolitiken:

Ordförande:
Ifvarsson, Carl-Anders, statssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1978 t.o.m. 14 november 1979)
Pettersson, S. Åke E., statssekreterare (fr.o.m. den 15 november 1979)

Ledamöter:
Anderson, K. G. Göthe, kommunalråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Bjurulf, Per, professor (fr.o.m. den 15 mars 1978)
Engström, Arne V., professor, generaldirektör

Göransson, G. Bertil, oppositionsråd (fr.o.m. den 1 december 1976 t.o.m. den 1 april 1979)
Hedlén, Bengt R., socialdirektör
Nilsson, Ruth, landstingsledamot (fr.o.m. den 23 maj 1978)
Rehn, L. Gösta, professor
Sjöberg, Hilding, landstingsledamot (fr.o.m. den 2 april 1979)
Wennström, K. Gunnar, avdelningschef (fr.o.m. den 1 november 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Westerholm, Barbro, generaldirektör (fr.o.m. den 20 augusti 1979)
Wiklund, Svea S. S., f.d. led. av riksdagen
Åström, Lars-Åke E., generaldirektör

Ersättare:
Baude, Annika M. C., avdelningschef (för Wennström) (fr.o.m. den 1 november 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Bergman, Sven-Eric, avdelningschef (för Nilsson) (fr.o.m. den 5 november 1976)
Eriksen, Tor, byråchef (för Åström) (fr.o.m. den 14 maj 1979)
Janson, Carl-Gunnar, professor (för Bjurulf)
Johansson, Karl-Axel, sektionschef (för Andersson) (fr.o.m. den 1 september 1979)
Kjellgren, Eivor, intendent (för Wiklund) (fr.o.m. den 1 april 1977)
Korpi, F. Walter, professor (för Rehn)
Lovén, John T., sektionschef (för Andersson) (fr.o.m. den 13 maj 1976 t.o.m. den den 31 augusti 1979)
Magnusson, Nils, departementsråd (för Pettersson)
Smedmark, Göran G:son, byråchef (för Åström) (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 13 maj 1979)
Stark, K. Birger, socialchef (för Hedlén)
Wennström, K. Gunnar, avdelningschef (för Westerholm)
Villner, Ina, sekreterare (för Sjöberg) (fr.o.m. den 23 maj 1978)

Experter:
Elmhammer, Nils E. I., tf. avdelningschef (fr.o.m. den 6 mars 1978)
Forslund, E. Birger, f.d. kansliråd (t.o.m. den 30 juni 1979)
Wictorson, Karl-Eric A., avdelningschef (fr.o.m. den 1 april 1976)

Sekreterare:
Dahl, Christer, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 maj 1979)
Uggla, G. Inga-Lill, fil. lic., forskningssekreterare
Wickberg, Nils, forskningssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1979)

Lokal: Socialdepartementet, Jakobsgatan 26, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Delegationen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fyra sammanträden. Dessutom har delegationens arbetsutskott sammanträtt fem gånger.

Under året har en initiativgrupp för tonårsforskning arbetat. Inom ramen för delegationens initiativverksamhet har äldreomsorg, social planering och narkomanvårdsforskning bedömts som de mest angelägna områdena att prioritera f.n. Delegationen har anordnat symposier inom områdena äldreomsorg och narkomanvårdsforskning.

Delegationen har under året startat en rapportserie. Två rapporter har givits ut: - Förorten - granskapsarbete och förändringsmöjligheter samt Invandrarprojektet i Huddinge - Rapport över erfarenheter från en psykiatrisk mottagning för finska, jugoslaviska och grekiska invandrare.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

8. Utredningen (S 1974:09) beträffande sjukvård i livets slutskede (SLS)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 november 1974 för att utreda vissa frågor beträffande sjukvård i livets slutskede:

Ordförande:
Rexed, Bror A., f.d. generaldirektör

Sakkunniga:
Biörck, C. Gunnar W., professor, led. av riksdagen (t.o.m. den 30 augusti 1979)
Einhorn, Jerzy, professor
Giertz, Gustav B., professor
Göransson, G. Bertil, oppositionsråd
Karlsson, F. Göran, redaktör, led. av riksdagen
Kärnek, Ruth I. C., oppositionsråd
Linder, Lars G., överläkare
Zetterström-Lagervall, Gerd M., direktör
Willig, Anna, undersköterska

Experter:
Carlheim-Gyllensköld, Karin, fil. dr
Feigenberg, Loma, bitr. överläkare
Langton, Börje, byråchef

Sekreterare:
Björkman, Marie-Louise (Malou) K., fil. kand. (t.o.m. den 31 mars 1979)
Wistrand, Birgitta M., sekreterare (fr.o.m. den 1 december 1976)

Lokal: Socialstyrelsen, Linnégatan 87, Fack, 106 30 Stockholm, tel. växel 14 06 00

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sex sammanträden.

Utredningen har i januari 1979 avgett rapporten (SOU 1979:20) I livets slutskede - Anhöriga, i februari 1979 rapporten (SOU 1979:21) I livets slutskede - Plötslig och oväntad död - anhörigas sjuklighet och psykiska reaktioner och i maj 1979 rapporten (SOU 1979:22) I livets slutskede - Barn och döden samt den 23 november 1979 betänkandet (SOU 1979:59) I livets slutskede.

Utredningen beräknas avsluta sitt arbete under våren 1980 med ett betänkande om transplantationer.

9. Socialpolitiska samordningsutredningen (S 1975:02) (SSU)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 18 juni 1975 om samordningsfrågor i det socialpolitiska bidragssystemet:

Ordförande:
Sjöberg, N. Björn V., rättschef

Ledamöter:
Andersson, Elis G., byggnadsarbetare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 november 1976)
Carlsson, Bo, barnombudsman (fr.o.m. den 27 januari 1978)
Ekberg, Leif, president
Håvik, I. Doris H., assistent, led. av riksdagen
Karlsson, Helge G., metallarbetare, led. av riksdagen
Ringaby, Per-Eric, godsägare, f.d. led. av riksdagen

Experter:
Björne, B. Gunnar, regeringsråd
Edvardsson, P. Einar, byråchef
Nasenius, B. Jan V., departementssekreterare
Nelander, Sven, utredningssekreterare
Nordin, Å. Ingvar, förbundsdirektör
Pårud, Nils G., universitetslektor
Smedmark, Göran G:son, byråchef
Svensson, Inge G., direktör
Walander, Håkan I., ombudsman

Sekreterare:
Eriksson, C. Ingemar, avdelningsdirektör
Gustavsson, Bengt A., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Kärrström, Margit E. V., kammarrättsråd (fr.o.m. den 1 februari 1976)
Schering, Per E., försäkringsrättsassessor

Lokal: Oxtorgsgatan 4, 7 tr., tel. 21 58 95 (Eriksson), 745 33 00 (Schering) och 031/17 38 00 (Gustavsson och Kärrström). Postadress: Socialdepartementet, Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse S 29.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tio sammanträden.

Utredningen har i januari 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:1) Utbyggt skydd mot höga vård- och läkemedelskostnader.

Utredningen beräknas avge ett betänkande om en samordnad socialförsäkring i början av år 1980.

10. Hälso- och sjukvårdsutredningen (S 1975:04)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 16 december 1975 för att utreda frågan om ny lagstiftning för hälso- och sjukvården:

Ordförande:
Hörnlund, O. Börje, skogsmästare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1976)

Sakkunniga:
Carlshamre, Nils O. G., lektor, led. av riksdagen
Fridh, K. Göte, landshövding (fr.o.m. den 1 december 1976)
Göransson, G. Bertil, oppositionsråd
Holst, Hans-Eric, landstingsråd
Kärnek, Ruth I. C., oppositionsråd
Olsson, M. Gunnar, journalist, led. av riksdagen
Petersson, Karl-Anders P., bankkamrer, f.d. led. av riksdagen
Swartz, Kersti V., fru, led. av riksdagen

Experter:
Bergman, Sven-Eric, avdelningschef (fr.o.m. den 22 februari 1977)
Bratthall, I. Birgitta, departementssekreterare
Croné, Ulrica, vice ordförande i Svensk sjuksköterskeförening (fr.o.m. den 5 april 1976)
Hjern, Bo G., verkst. direktör (fr.o.m. den 29 december 1975)
Hultstrand, Lars R., hovrättsassessor (fr.o.m. den 29 december 1975)
Lönnquist, John Gunnar, sekreterare (fr.o.m. den 2 november 1978)

Marjasin, Sigvard, förbundsordförande (fr.o.m. den 5 april 1976)
Rahm, Håkan, f.d. överdirektör (fr.o.m. den 29 december 1975 t.o.m. den 31 maj 1979)
Royen, Sverre N. H., direktör (fr.o.m. den 22 februari 1977)
Wennström, K. Gunnar, avdelningschef (fr.o.m. den 29 december 1975)

Sekreterare:
Brynolfsson, Gustaf V., avdelningschef (fr.o.m. den 1 november 1977)
Serner, Uncas, sekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Ågren, Staffan, kanslichef (fr.o.m. den 1 november 1977)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II S 2.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit åtta sammanträden.

Utredningen har i november 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:78) Mål och medel för hälso- och sjukvården, Förslag till hälso- och sjukvårdslag.

Uppdraget är därmed slutfört.

11. Planeringsgruppen (S 1976:03) för barnomsorg

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 1 april 1976 med uppgift att på grundval av de praktiska erfarenheterna förbättra underlaget för kommunernas utbyggnadsplanering och beräkningar av platsbehovet inom barnomsorgen:

Ordförande:
Thorstenson, R. Billy, kansliråd

Ledamöter:
Henriksson, E. Sture F., avdelningsdirektör
Karlsson, Tore, sekreterare (fr.o.m. den 6 november 1978)

Experter:
Dreber, I. Agneta, förste revisor (fr.o.m. den 16 mars 1978)
Elmhammer, Nils E. I., tf. avdelningschef
Hammarberg, Margareta, departementssekreterare
Jonsson, Bo A., departementssekreterare
Westin, Aina V. H., ombudsman

Sekreterare:
Johansson, E. Gunnel L., byrådirektör (fr.o.m. den 21 november 1977)
Torring, Lisbeth, socionom (t.o.m. den 23 september 1979)

Bitr. sekreterare:
Terne, Eva, fil. kand. (fr.o.m. den 24 oktober 1977 t.o.m. den 16 april 1979)

Direktiven för planeringsgruppen, se 1977 års kommittéberättelse del II S 4.

Gruppen har under tiden november 1978 - juni 1979 hållit åtta sammanträden.

Gruppen har i juni 1979 avgett betänkandena (SOU 1979:57) Barnomsorg - behov, efterfrågan, planeringsunderlag och (SOU 1979:58) Barnomsorg. Redovisning av särskilda undersökningar.

Uppdraget är därmed slutfört.

12. Utredningen (S 1976:05) om sjukvården i krig

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 december 1976 för att utreda frågan om sjukvård i krig:

Ordförande:
Petersson, Per M., hemmansägare, led. av riksdagen

Ledamöter:
Hansson, Lilly E., mentalskötare, led. av riksdagen
Litzner, Ragnar, landstingsråd
Nilsson, Göte, landstingsledamot
Ångström, Rune T., led. av riksdagen

Experter:
Börjeson, Börje, driftchef
Gyllö, Sture A., avdelningschef
Hultstrand, Lars R., hovrättsassessor
Lindgren, S. Åke, generalläkare
Lundgren, Nils-Gunnar, överstelöjtnant
Orrö, Sven-Erik O., departementsråd
Persson, Sven-Åke, landstingsdirektör
Wennström, K. Gunnar, avdelningschef
Wiktorin, Bengt, sektionschef

Sekreterare:
Skoglund, Caj U.

Lokal: Värmlands läns landsting, Box 426, 651 07 Karlstad, tel. växel 054/10 02 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II S 17. Tilläggsdirektiv, se 1980 års kommittéberättelse del II S 10.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fem sammanträden.

Förslag avseende sjukvårdens skydd i krig kommer att redovisas under år 1980.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

13. Prostitutionsutredningen (S 1977:01)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 3 februari 1977 för att göra en kartläggning av prostitutionen m.m.:

Särskild utredare:
Lindquist, Inger G., rådman, led. av riksdagen

Sakkunniga:
Borg, Arne, bitr. socialdirektör
Elwien, Folke, polisintendent
Grönwall, Lars O., departementsråd
Liljeström, Rita, universitetslektor
Månsson, Sven-Axel, sociolog
Nelin, Anders, polisintendent
Persson, Leif G. W., kriminolog
Sjöberg, Tage B., departementssekreterare

Expert:
Heckscher, Sten, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 januari 1979)

Sekreterare:
Frühling Michael, fil. kand. (fr.o.m. den 1 januari 1978)
Olsson, Hanna, byrådirektör

Lokal: Oxtorgsgatan 4, 7 tr., tel. 21 19 72 (Olsson). Postadress: Socialdepartementet, Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II S 1.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sju sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

14. Utredningen (S 1977:02) om sjukvårdens inre organisation

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 17 februari 1977 för att utreda vissa frågor om sjukvårdens inre organisation:

Ordförande:
Wieslander, K. H. Bengt, regeringsråd

Ledamöter:
Ekberg, Sewon, personalchef
Göransson, G. Bertil, oppositionsråd
Ihre, Thomas, docent
Lundqvist, Marianne, förbundsordförande
Marjasin, Sigvard, förbundsordförande
Pettersson, S. Åke E., landstingsråd

Experter:
Alsén, Sven, tf. överdirektör
Bratthall, I. Birgitta, departementssekreterare
Gardell, Bertil G. T. B., professor
Gavelin, Wanja, sektionschef
Lamnevik, Gunilla, förste sekreterare (fr.o.m. den 12 september 1978)

Sekreterare:
Boivie, Marianne, sekreterare (fr.o.m. den 2 juni 1977 t.o.m. den 15 juni 1979)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II S 2.

Utredningen har under tiden november 1978 - februari 1979 hållit fyra sammanträden. Därutöver har en expertgrupp inom utredningen sammanträtt nio gånger.

Utredningen har i februari 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:26) Sjukvårdens inre organisation - en idépromemoria.

Uppdraget är därmed slutfört.

15. Tobakskommittén (S 1977:03)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 17 mars 1977 för att utarbeta ett program för arbetet med att nedbringa tobakskonsumtionen och motverka dess skadeverkningar:

Ordförande:
Hillerdal, N. Olof, docent

Ledamöter:
Andrén, Margareta, ers. för led. av riksdagen
Hyttring, Jan, landstingsråd
Litzner, Ragnar, landstingsråd
Mårtensson, A. Iris, studieombudsman, led. av riksdagen

Experter:
Lindau, Christer, kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 1 juni 1978)
Ramström, Lars, direktör
Sevéus, Vallentin, förbundssekreterare
Östby, Nils, avdelningsdirektör

Sekreterare:
Nordgren, Paul, sekreterare (fr.o.m. den 22 augusti 1977)

Postadress: Socialdepartementet, 103 33 Stockholm, tel. 34 24 22

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II S 3.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit åtta sammanträden.

En särskild arbetsgrupp inom kommittén har handlagt frågan om nikotintuggummi. Kommittén har vidare genomfört en enkät till landsting och motsvarande om deras nuvarande arbete för att motverka tobaksbruket.

Kommitténs arbete beräknas bli slutfört under år 1980.

16. Utredningen (S 1977:04) om narkotikamissbrukets omfattning

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 17 mars 1977 för att göra en kartläggning av narkotikamissbrukets omfattning:

Särskild utredare:
Palm, Böret, justitieråd

Sakkunniga:
Bishop, Norman, byråchef
Carlsson, Gösta, professor
Esbjörnson, Esbjörn, byråchef
Fors, Åke Hj., departementsråd
Ording, Jan, byråchef

Expert:
Hagnell, Olle, professor (fr.o.m. den 15 juni 1977 t.o.m. den 31 oktober 1979)

Sekreterare:
Karlsson, Christer, departementssekreterare
Olsson, Orvar, fil. lic. (fr.o.m. den 1 maj 1977)

Bitr. sekreterare:
Björling, Bam, forskningsassistent (fr.o.m. den 1 oktober 1979 t.o.m. den 31 mars 1980)
Fant, Maj, socionom (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Johansson, Stina, forskningsassistent (fr.o.m. den 1 oktober 1979 t.o.m. den 31 mars 1980)
Johansson, Torbjörn, byråassistent (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Olsson, Börje, byråsekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Roth, Christer, föreståndare (fr.o.m. den 28 maj 1978)
Zetterberg, Eva, socionom (fr.o.m. den 1 februari 1979)

Lokal: Tegeluddsvägen 90, 4 tr., 115 28 Stockholm, tel. 67 38 55 (Orvar Olsson).

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II S 4.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit nio sammanträden.

Utredningen beräknas avsluta sitt arbete under år 1980.

17. Barnolycksfallsutredningen (S 1977:07)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 24 februari 1977 för att utreda frågan om barnolycksfallen:

Särskild utredare:
von Euler, Rigmor, barnombudsman (fr.o.m. den 15 juni 1977)

Sakkunniga:
Eek, Karin, skolöverläkare (fr.o.m. den 15 juni 1977)
Fredriksson, Ulla M., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 juni 1977)
Lantz, V. Inga B., fil. kand., led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 februari 1978)
Lindencrona, Hanne, departementssekreterare (fr.o.m. den 15 juni 1977)
Lindquist, Ivonne, byrådirektör (fr.o.m. den 15 juni 1977)
Petersson, Owe, sjukhusdirektör (fr.o.m. den 15 juni 1977)
Ringstedt, Nils A. E., byråchef (fr.o.m. den 15 juni 1977)
Sterner, Anna-Lisa, sekreterare (fr.o.m. den 15 juni 1977)

Experter:
Barr, Mats, barnhälsovårdsöverläkare (fr.o.m. den 15 juni 1978)
Berfvenstam, Ragnar A. G., professor (fr.o.m. den 1 november 1977)
Johansson, Lars, förste sekreterare (fr.o.m. den 1 november 1977)

Mann, Kent V., sekreterare (fr.o.m. den 15 juni 1978)
Westius, Stefan, forskare (fr.o.m. den 15 juni 1978)

Sekreterare:
Lundqvist, Lars-Åke, jur. kand. (fr.o.m. den 15 juni 1977 t.o.m. den 31 mars 1979)

Bitr. sekreterare:
Bäckström, Kerstin R. A., fil. kand. (fr.o.m. den 1 juni 1978 t.o.m. den 31 maj 1979)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II S 6.

Utredningen har i april 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:28) Barnolycksfall.
Uppdraget är därmed slutfört.

18. Utredningen (S 1977:10) om ADB inom den allmänna försäkringen m.m. (ALLFA)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 mars 1977 för att utreda frågor om ADB inom den allmänna försäkringen m.m.:

Ordförande:
Kindbom, Bengt M. L., sekreterare, led. av riksdagen

Ledamöter:
Lindström, Gunvor, försäkringstjänsteman
Ollén, R. Joakim, sekreterare, led. av riksdagen
Pettersson, N. Lennart, fil. kand., led. av riksdagen
Stephansson, Jan, civilekonom

Sakkunniga:
Bergvall, Olof, överdirektör
Engman, Jan G., avdelningschef
Ljungholm, Kurt, avdelningschef (fr.o.m. den 12 december 1978)
Osvald, Thomas, byråchef
Tengvall, Sven-Erik G., departementssekreterare

Experter:
Alexandersson, Stefan, byrådirektör (t.o.m.den 10 oktober 1979)
Bohman, Sven, direktör
Carlman, Synnöve, assistent
Holmberg, Stig, direktör
Johansson, Börje, ombudsman
Lundberg, Bengt T., avdelningsdirektör
Öster, Tjelvar, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 11 oktober 1979)

Sekreterare:
Torpefält, Leif, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 21 juli 1977)
Öström, Klasgöran, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 21 juli 1977)

Lokal: Oxtorgsgatan 4, 7 tr., tel. 21 14 6 (Torpefält), 21 67 05 (Öström). Postadress: Socialdepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II S 7.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit nio sammanträden.

Utredningen har i april 1979 utarbetat lägesrapporten (Ds S 1979:4) ADB inom den allmänna försäkringen - på 1980-talet och därefter.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

19. Omsorgskommittén (S 1977:12)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 12 augusti 1977 för att utreda vissa frågor om omsorgerna för psykiskt utvecklingsstörda, psykotiska barn och flerhandikappade:

Ordförande:
Larsson, Gerhard, direktör (fr.o.m. den 1 november 1978)

Ledamöter:
Anderson, K. G. Göthe, kommunalråd
Hallerby, Nils, landstingsråd
Signell, E. Sven-Gösta, led. av riksdagen (fr.o.m. den 24 oktober 1977)
Swartling, Fredrik, landstingsråd
Wiklund, Svea S.S., f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 13 november 1978)

Sakkunniga:
Grunewald, Karl R., medicinalråd
Grönwall, Lars O., departementsråd
Wessman, Lennart, särskoleinspektör

Experter:
Dahlin, Gunilla, psykolog
Everitt, Allan, ombudsman
Karlsson, Tore, sekreterare (fr.o.m. den 20 oktober 1978)
Linder, Bengt, förste sekreterare
Mattsson, Bengt-Olof T., departementssekreterare

Sekreterare:
Bolander, Lars, socialchef
Fellenius, Olle, regeringsrättssekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1978)

Kildén, Anna-Lisa, avdelningschef (fr.o.m. den 18 september 1978 t.o.m. den 31 december 1979)
Lindberg, E. Jakob M., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 12 november 1979)
Nolte, Lennart R. J., anpassningslärare

Bitr. sekreterare:
Wendel, Maj-Britt, socionom (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Lokal: Oxtorgsgatan 4, 7 tr., tel. 21 67 01 (Bolander), 21 48 23 (Fellenius), 21 59 12 (Kildén), 21 50 88 (Nolte). Postadress: Socialdepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II S 12. Tilläggsdirektiv, se 1980 års kommittéberättelse del II U 6.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit nio sammanträden.

Kommittén har i februari 1979 avgett Rapport om psykotiska barn, i maj 1979 konferensrapporten Flerhandikapp avgränsning - ansvar samt den 20 augusti 1979 betänkandet (Ds S 1979:10) Undervisning av psykiskt utvecklingsstörda.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

20. Fluorberedningen (S 1977:13)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 4 augusti 1977 för vissa frågor om användning av fluor i kariesförebyggande syfte:

Ordförande:
Larsson, Gerhard, direktör (fr.o.m. den 4 augusti 1977)

Ledamöter:
Bengtsson, K.-E. Bengt, ombudsman, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 4 augusti 1977)
Hjelmström, I. Eva K., tjänsteman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 4 augusti 1977)
Karlsson, K. Ove, skogsarbetare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 4 augusti 1977)
Klingvall, Maj-Inger, utredningsassistent (fr.o.m. den 4 augusti 1977)
Wachtmeister, Knut G. N., led. av riksdagen (fr.o.m. den 4 augusti 1977)
Östergren, Karin, leg. sjuksköterska (fr.o.m. den 4 augusti 1977)

Sakkunniga:
Berglund, Fredrik, professor (fr.o.m. den 4 augusti 1977)

Hedlin, John W. A., medicinalråd (fr.o.m. den 4 augusti 1977)
Holmstedt, Bo R., professor (fr.o.m. den 4 augusti 1977
Torell, Per, docent (fr.o.m. den 4 augusti 1977)
Winberg, Jan, professor (fr.o.m. den 4 augusti 1977)

Experter:
Bruce, Åke, laborator (fr.o.m. den 26 september 1977)
Cronström, J. N. Runo, tandläkare (fr.o.m. den 8 september 1977)

Sekreterare:
Lindgren, Anders, departementssekreterare (fr.o.m. den 4 augusti 1977)

Lokal: Socialdepartementet, Jakobsgatan 26, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00.

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Beredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fem sammanträden och genomfört ett studiebesök till utlandet.
Beredningen beräknas slutföra sitt arbete under första kvartalet 1980.

21. KS-utredningen (S 1977:14)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 1 september 1977 med uppdrag att utreda huvudmannaskapet för karolinska sjukhuset och därmed sammanhängande frågor:

Särskild utredare:
Persson, Carl J. G., landshövding (fr.o.m. den 16 januari 1978)

Sakkunniga:
Kihl, Kristina, sjuksköterska (fr.o.m. den 1 mars 1978)
Lagergren, Curt H., överläkare (fr.o.m. den 1 april 1978)
Nenzén, Sigrid, expeditionsföreståndare (fr.o.m. den 1 mars 1978)
Norberg, Bengt, ombudsman (fr.o.m. den 1 mars 1978)

Experter:
Bergkvist, Nils L., direktör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Bergstedt, Tord L. H., sjukvårdsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Skilje, Ivar, finansdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Biträde:
Olofsson, Gunnar, sjukhusdirektör

Sekreterare:
Palmstierna, T. Carl Oswald K., f.d. byråchef (fr.o.m. den 1 mars 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II S 13.

Utredningen har under tiden november 1978 - maj 1979 hållit tre sammanträden.

Utredningen har i maj 1979 avgett betänkandet (Ds S 1979:6) Betingelser för överförande av huvudmannaskapet för karolinska sjukhuset till Stockholms läns landstingskommun.

Uppdraget är därmed slutfört.

22. Texttelefongruppen (S 1977:15)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 7 juli 1977 för att i överensstämmelse med riktlinjerna i prop. 1976/77:87 utarbeta plan för hur olika grupper handikappade skall få tillgång till telefon:

Ordförande:

Fors, Åke Hj., departementsråd (fr.o.m. den 3 oktober 1977)

Ledamöter:

Andersson, Christer, departementsråd (fr.o.m. den 1 september 1979)
Gellstedt, Björn P. T., departementsråd (fr.o.m. den 3 oktober 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Lindström, Jan-Ingvar, förste ingenjör (fr.o.m. den 3 oktober 1977)
Nilsson, Alf G., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Silwer, Jan, överingenjör (fr.o.m. den 3 oktober 1977)
Winblad, Ulf, sekreterare (fr.o.m. den 3 oktober 1977)
Åsbrink, Erik, departementssekreterare (fr.o.m. den 29 maj 1978 t.o.m. den 31 januari 1979)

Experter:

Mattsson, Bengt-Olof T., departementssekreterare (fr.o.m. den 3 oktober 1977)
Nolte, Lennart R. J., anpassningslärare (fr.o.m. den 3 oktober 1977)
Thordin, Bengt, byrådirektör (fr.o.m. den 3 oktober 1977)

Sekreterare:

Sundelius, Claes-Göran, departementssekreterare (fr.o.m. den 3 oktober 1977)

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Vasagatan 8-10, Stockholm, tel. växel 763 10 00

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Gruppen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit nio sammanträden.

I samråd med projektgruppen för vuxendöva har en begränsad försöksverksamhet med förmedling av samtal mellan texttelefonabonnenter och vanliga abonnenter genomförts. En första etapp slutfördes den 31 december 1978 och utvärderades våren 1979. Texttelefongruppen förbereder i samarbete med televerket en utvidgad försöksverksamhet till våren 1980. Resultatet av dessa försök avses ligga till grund för gruppens slutbetänkande hösten 1980.

23. Ensamförälderkommittén (S 1977:16)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 22 september 1977 för att göra en översyn av samhällsstödet till ensamstående föräldrar:

Ordförande:

André, Gunilla K., led. av riksdagen (fr.o.m. den 10 november 1977)

Ledamöter:

Forslund, Bo E., led. av riksdagen (fr.o.m. den 10 november 1977)
Heinemann, Kerstin, ombudsman (fr.o.m. den 10 november 1977)
Johansson, Ulla, led. av riksdagen (fr.o.m. den 10 november 1977)
Åkerlind, Allan J. G., byggnadsarbetare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 10 november 1977)

Sakkunniga:

Björne, B. Gunnar, departementsråd (fr.o.m. den 7 februari 1978 t.o.m. den 20 september 1979)
Hulgaard, Bodil C., hovrättsassessor (fr.o.m. den 21 september 1979)
Jönsson, E. Gustav, departementsråd (fr.o.m. den 7 februari 1978)
Pripp, Nina M. E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 7 februari 1978)
Sterner, Anna-Lisa, sekreterare (fr.o.m. den 7 februari 1978 t.o.m. den 31 januari 1979)

Experter:

Björklund, Rolf, sekreterare (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 20 februari 1979)
Karlsson, Tore, sekreterare (fr.o.m. den 21 februari 1979)
Kindlund, A. Sören, departementssekreterare (fr.o.m. den 18 september 1978)

Sekreterare:

Börestam, Eva, ombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1979)
Hägg, Monica, regeringsrättssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1979)
Johansson, Karl-Axel, sekreterare (fr.o.m. den 18 september 1978 t.o.m. den 31 juli 1979)
Lundkvist, Gunnel, regeringsrättssekreterare (fr.o.m. den 17 augusti 1978)

Lokal: Tegeluddsvägen 90, 4 tr., 115 28 Stockholm, tel 61 27 81 (Lundkvist), 67 49 20 (Hägg), 61 95 07 (Börestam)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II S 14.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit nio sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

24. THX-utredningen (S 1977:17)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 september 1977 för översyn av THX-frågan m.m.:

Ordförande:

Hjern, Bengt K. L., regeringsråd (fr.o.m. den 9 november 1977)

Ledamöter:

Einhorn, Jerzy, professor (fr.o.m. den 9 november 1977)

Hammarbacken, Britta K. M., leg. sjuksköterska, led. av riksdagen (fr.o.m. den 9 november 1977)

Larsson, Svante, leg. läkare (fr.o.m. den 9 november 1977)

Littmark, Blenda M. V., led. av riksdagen (fr.o.m. den 9 november 1977)

Stålberg, Marianne G. E., skolkurator, led. av riksdagen (fr.o.m. den 9 november 1977)

Sekreterare:

Johnsson, Lars-Åke, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 december 1977)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II S 15.

Utredningen har den 3 april 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:2) Naturmedel för injektion.

Uppdraget är därmed slutfört.

25. Beredningsgruppen (S 1977:19) för att förbereda det internationella barnåret 1979

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 13 oktober 1977 för att förbereda det internationella barnåret 1979:

Ordförande:

Romanus, Gabriel, led. av riksdagen (fr.o.m. den 6 november 1978)

Vice ordförande:
Palmlund, Thord G., departementsråd (fr.o.m. den 6 november 1978)

Ledamöter:
Andersson, Karin E., statsråd led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1977 t.o.m. den 31 oktober 1979)
Andersson, Örjan, informationskonsulent (Sveriges ungdomsorganisationers landsråd) (fr.o.m. den 6 mars 1978)
Anér, Kerstin, statssekreterare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1977)
Baude, Annika M. C., avdelningschef (fr.o.m. den 6 mars 1978)
Gustavsson, Bengt, förbundsordförande (fr.o.m. den 1 november 1977)
Hedvall, Yvonne M., fil. kand., ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1977)
Hellström, Mats J., fil. kand., led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1977)
Landström, Sten-Sture H., direktör (fr.o.m. den 1 november 1977)
Michanek, Ernst N., sakkunnig (fr.o.m. den 1 november 1977)
Nilsson, Anna-Lisa, handelsträdgårdsmästare, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1977)
Nordlander, Nils Brage, överläkare (fr.o.m. den 1 november 1977)
Sellergren, Ulf G. E., departementsråd (fr.o.m. den 15 mars 1978)
Sjöberg, Gunvor, sekreterare (fr.o.m. den 1 november 1977)
Svensson, Jerry, förbundssekreterare (fr.o.m. den 6 mars 1978)
Thedin, Nils, direktör (fr.o.m. den 1 november 1977)
Thorstenson, R. Billy, kansliråd (fr.o.m. den 1 november 1977)
Ulvhammar, Birgitta, generaldirektör (fr.o.m. den 1 november 1977)

Expert:
Fredriksson, Ulla M., departementssekreterare (fr.o.m. den 6 november 1978)

Sekreterare:
Hardeberg, Gunilla I., departementssekreterare (fr.o.m. den 6 november 1978)

Bitr. sekreterare:
Orrell, E. Margareta, fil. kand. (fr.o.m. den 1 januari 1978)

Lokal: Socialdepartementet, Jakobsgatan 26, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för beredningsgruppen, se 1978 års kommittéberättelse del II S 16.

Beredningsgruppen har under tiden november 1978 - oktober 1979

hållit fyra sammanträden. Dessutom har sammanträden hållits i två särskilda arbetsutskott.

Gruppen har givit ut en sammanställning över planer och förberedelser inför barnåret, en broschyr om barnåret och rapporter inom olika ämnesområden med anknytning till barnens situation.

Statistiska centralbyrån har genom gruppen fått ett särskilt uppdrag att utreda orsakerna till det minskande barnafödandet i landet.

Gruppen beräknas avsluta sitt arbete under första kvartalet 1980 och i samband därmed överlämna en rapport om verksamheter i landet i anslutning till barnåret.

26. Utredningen (S 1977:21) om de homosexuellas situation i samhället

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 8 december 1977 för att undersöka de homosexuellas situation i samhället:

Ordförande:
Sturkell, Carl-Edvard, lagman (fr.o.m. den 17 januari 1978)

Ledamöter:
Ahlmark, Lars F., avdelningschef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 januari 1978)
Bohlin, Eva, lärare (fr.o.m. den 17 januari 1978)
Hansson, Lilly E., mentalskötare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 januari 1978)
Jonäng, Gunnel M., led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 januari 1978)
Malmgren, Lena, komminister (fr.o.m. den 17 januari 1978)

Experter:
Ekdahl, Bertil, hovrättsassessor (fr.o.m. den 14 mars 1978)
Petersson, Stig-Åke, byråsekreterare (fr.o.m. den 11 september 1979)
Wittorp, I. Birgitta, departementssekreterare (fr.o.m. den 17 januari 1978)

Sekreterare:
Hansson, Johan, hovrättsassessor (fr.o.m. den 17 april 1978)

Bitr. sekreterare:
Håkansson, Per Arne, fil. kand. (fr.o.m. den 21 maj 1979 t.o.m. den 30 april 1980)

Lokal: Departementens utredningsavdelning, Västergatan 47, Box 187, 201 21 Malmö, tel. växel 040/749 50

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II S 2.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tio sammanträden, varav en del haft formen av s.k. hearings med olika myndigheter. Vissa sociologiska undersökningar pågår.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

27. 1978 års tandvårdsutredning (S 1978:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 22 december 1977 för att göra en översyn av den allmänna tandvårdsförsäkringen m.m.:

Ordförande:

Englund, K. Svante I., överdirektör (fr.o.m. den 16 januari 1978)

Ledamöter:

Carlshamre, Nils O. G., lektor, led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 januari 1978)
Claesson, Halvard, landstingsråd (fr.o.m. den 16 januari 1978)
Dahl, Gerd B., ombudsman (fr.o.m. den 16 januari 1978)
Gustafsson, Hans I., stadsdirektör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 januari 1978)
Öfström, Sylve, landstingsledamot (fr.o.m. den 16 januari 1978)

Sakkunniga:

Hedlin, John W. A., medicinalråd (fr.o.m. den 16 januari 1978)
Marits, Arvo A., byråchef (fr.o.m. den 16 januari 1978)
Sandberg, Lars, förbundsdirektör (fr.o.m. den 16 januari 1978)
Strand, Karl-Erik, departementsråd (fr.o.m. den 16 januari 1978)
Tengvall, Sven-Erik G., departementssekreterare (fr.o.m. den 16 januari 1978)
Wintzer, Stig, sekreterare (fr.o.m. den 16 januari 1978)

Experter:

Böhlin, Erling, tandläkare (fr.o.m. den 9 juni 1978)
Ek, Bengt, tandvårdschef (fr.o.m. den 16 januari 1978)
Gardeström, Linnéa, kanslichef (fr.o.m. den 9 juni 1978)
Markén, Karl-Erik, övertandläkare (fr.o.m. den 9 juni 1978)
Mattsson, Bengt-Olof T., departementssekreterare (fr.o.m. den 9 juni 1978)
Sundberg, Hans E., tandvårdschef (fr.o.m. den 16 januari 1978)
Ågren, Sture, tandtekniker (fr.o.m. den 16 januari 1978)

Sekreterare:

Högberg, Gunnar, avdelningschef (fr.o.m. den 16 januari 1978)

Bitr. sekreterare:
Carlsson, Birgitta, byrådirektör (fr.o.m. den 16 januari 1978)
Kindlund, Hannelotte, byrådirektör (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Malmqvist, Jan S. N., tandläkare (fr.o.m. den 16 januari 1978)

Lokal: Spri, Sehlstedtsgatan 9, Box 27310, 102 54 Stockholm, tel. 63 05 60 (Högberg)

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II S 4.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sex sammanträden.

Utredningen har den 14 februari 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:7) Tandvården i början av 80-talet.

En särskild arbetsgrupp för frågor om tandvård till handikappade har därjämte hållit tio sammanträden.

Utredningen har under våren 1979 börjat arbetsstudier på tandläkarmottagningar och tandtekniska laboratorier. Studierna beräknas vara avslutade våren 1980.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

28. Organisationskommittén (S 1978:02) för försäkringsrätterna

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 2 mars 1978 för att ombesörja erforderliga förberedelser för försäkringsrätternas verksamhet fr.o.m. den 1 januari 1979:

Ordförande:
Järnbrink, Hans G., f.d. överdirektör (fr.o.m. den 6 mars 1978)

Ledamöter:
Bengtsson, Albert, försäkringsrättsråd (fr.o.m. den 1 december 1978)
Blom, Åke M., försäkringsrättsråd (fr.o.m. den 6 mars 1978)
Jönsson, E. Gustav, departementsråd (fr.o.m. den 6 mars 1978)
Sjöberg, N. Björn V., rättschef (fr.o.m. den 6 mars 1978)
Wilhelmsson, Börje A., försäkringsrättsråd (fr.o.m. den 1 december 1978)

Experter:
Krook, Inger, departementssekreterare (fr.o.m. den 6 mars 1978)
Kärrström, Margit E. V., kammarrättsråd (fr.o.m. den 6 mars 1978)
Linde, Torsten, f.d. chef för försäkringsrådet (fr.o.m. den 6 mars 1978)
Nilsson, Gunnel, assistent (fr.o.m. den 6 mars 1978)
Strand, Birgit, byråchef (fr.o.m. den 6 mars 1978)

Sekreterare:

Blomgren, Lars A., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 17 april 1978)
Horneij, Lennart, organisationsdirektör (fr.o.m. den 17 april 1978)
Tengvall, Sven-Erik G., departementssekreterare (fr.o.m. den 6 mars 1978)

Lokal: Drottninggatan 20, 2 tr., tel. 21 22 69 (Järnbrink), 21 29 89 (Blomgren), 21 29 82 (Hordneij). Postadress: Socialdepartementet, 103 33 Stockholm

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Organisationskommittén har under november 1978 - oktober 1979 hållit 14 sammanträden.

Kommittén har genomfört de organisatoriska och praktiska förberedelserna för verksamheten vid försäkringsrätterna som startade den 1 januari 1979. Under år 1979 har kommittén i enlighet med regeringens beslut den 10 november 1978 svarat för avvecklingen av försäkringsrådets verksamhet, fullföljt anskaffningen av lokaler, inredning och utrustning m.m. till försäkringsrätterna samt bedrivit rådgivnings- och utredningsarbete angående administrativa frågor för försäkringsrätterna.

Kommittén har i november 1979 avgett en promemoria med förslag om den administrativa samordningen mellan försäkringsrätterna inbördes samt mellan dessa och försäkringsdomstolen resp. riksförsäkringsverket.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete vid årsskiftet 1979-1980.

29. Beredningen (S 1978:03) för internationellt läkemedelssamarbete

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 8 juni 1978 med uppdrag att planera, samordna och successivt utvärdera en försöksverksamhet rörande samarbete inom läkemedelsområdet med vissa utvecklingsländer samt lämna förslag beträffande utformningen av en eventuell framtida reguljär verksamhet inom detta område:

Ordförande:

Lennmarker, Göran, sakkunnig (fr.o.m. den 2 oktober 1978)

Ledamöter:

Abramowicz, Isak, departementssekreterare (fr.o.m. den 2 oktober 1978)
Elfwendahl, Bo, kansliråd (fr.o.m. den 2 oktober 1978)
Mandahl, Håkan, byråchef (fr.o.m. den 2 oktober 1978)

Poluha, Olov, departementssekreterare (fr.o.m. den 2 oktober 1978 t.o.m. den 26 mars 1979)
Stenson, Bo, byrådirektör (fr.o.m. den 2 oktober 1978)
Tyndal, Anders, departementssekreterare (fr.o.m. den 2 oktober 1978)
Ängeby, Ragnar, departementssekreterare (fr.o.m. den 27 mars 1979)

Sakkunniga:
Karlsson, Bengt, direktör (fr.o.m. den 2 oktober 1978)
Lundbäck, Holger, professor (fr.o.m. den 2 oktober 1978)
Nohrlander, Åke, direktör (fr.o.m. den 27 mars 1979)
Rönmark, John, direktör (fr.o.m. den 2 oktober 1978)
Wahlqvist, Stig, direktör (fr.o.m. den 2 oktober 1978)

Sekreterare:
Karlén, Ingvar, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 13 november 1978)
Lundgren, Dan, byrådirektör (fr.o.m. den 13 november 1978 t.o.m. den 16 september 1979)
Lönnquist, J. Gunnar, förste sekreterare (fr.o.m. den 1 september 1979)

Lokal: Fredsgatan 2, 111 52 Stockholm, tel. 11 59 23 (Lönnquist)

Direktiven för beredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II S 8.

Beredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sex sammanträden.

Detta första verksamhetsår har huvudsakligen ägnats åt kontaktskapande aktiviteter rörande ett flertal länder, myndigheter, och organisationer samt förberedande insatser för ett internationellt utbildningsseminarium i Sverige under tiden maj - juni 1980. Beredningen har under året också initierat och medverkat till bilaterala samarbetsöverenskommelser.

Beredningens arbete kommer att pågå under hela år 1980.

30. Sjukpenningkommittén (S 1978:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 15 juni 1978 med uppdrag att göra en översyn av sjukpenningförsäkringen:

Ordförande:
Granqvist, Liss M., f.d. president (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Ledamöter:
Arrbäck Falk, Gunnel, kommunalråd (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Berggren, Ulf, direktör (fr.o.m. den 15 september 1979)
Hållsten, E. Bertil, direktör (fr.o.m. den 1 juli 1978 t.o.m. den 31 maj 1979)

Håvik, I. Doris H., assistent, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Karlehagen, Sigvard, företagsläkare (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Lönnerblad, Sara, utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Nilsson, H. Christer, socionom, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Persson, R. Kjell-Åke, utredningschef (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Unge, Torkel, direktör (fr.o.m. den 1 juli 1978 t.o.m. den 14 september 1979)
Walander, Håkan I., ombudsman (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Wennerfors, Alf, informationschef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Sakkunniga:
Backman, Ulla-Britt, konsulent (fr.o.m. den 25 september 1978)
Horn af Rantzien, Hans, sektionschef (fr.o.m. den 25 september 1978)
Jönsson, E. Gustav, departementsråd (fr.o.m. den 25 september 1978)
Strand, Karl-Erik, departementsråd (fr.o.m. den 25 september 1978)

Experter:
Edvardsson, P. Einar, byråchef (fr.o.m. den 25 september 1978)
Smedmark, Göran G:son, byråchef (fr.o.m. den 25 september 1978)
Svensson, Inge G., direktör (fr.o.m. den 25 september 1978)
Svärd, Göran, förbundssekreterare (fr.o.m. den 25 september 1978)

Sekreterare:
Nordborg, Kjerstin M., hovrättsassessor (fr.o.m. den 25 september 1978 t.o.m. den 31 mars 1979)
Thelin, Krister, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 april 1979)
Thoresson, Per Göran, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 27 november 1978)

Lokal: Departementens utredningsavdelning, Västergatan 47, Box 187, 201 21 Malmö, tel. växel 040/749 50 (Thelin, Thoresson)

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II S 6.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit åtta sammanträden. Kansliet har i oktober 1979 företagit en studieresa till Förbundsrepubliken Tyskland.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

31. Utredningen (S 1978:05) om familjevård för missbrukare, m.m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 29 juni 1978 för att initiera, samordna och utvärdera viss försöksverksamhet samt att med

utgångspunkt häri utreda vissa frågor rörande vård i familjehem av missbrukare:

Särskild utredare:
Sannegård, Wilhelm, redaktionschef (fr.o.m. den 20 september 1978)

Sakkunniga:
Hedlund, Maj-Britt, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 20 september 1978)
Minell, Marita, sekreterare (fr.o.m. den 20 september 1978)
Sandberg, Ove, psykolog (fr.o.m. den 20 september 1978)
Villner, Ina, sekreterare (fr.o.m. den 20 september 1978)

Experter:
Danielsson, Lars, arkitekt (fr.o.m. den 20 september 1978 t.o.m. den 21 oktober 1979)
Heijbel, Claes, redaktör (fr.o.m. den 22 oktober 1979)
Hultstrand, Lars R., hovrättsassessor (fr.o.m. den 20 september 1978)
Linderoth, Tore, ombudsman (fr.o.m. den 20 september 1978)
Olsson, Birger, lantbrukare (fr.o.m. den 20 september 1978)
Sambergs, Åke, fil. lic. (fr.o.m. den 6 september 1979)
Vikström, Björn, psykolog (fr.o.m. den 20 september 1978)

Sekreterare:
Stymne, Anders, forskningsassistent (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Wiig, Pål, fil. kand. (fr.o.m. den 9 augusti 1979)

Lokal: Oxtorgsgatan 4, 7 tr., tel. 21 50 96 (Stymne). Postadress: Socialdepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II S 7.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sju sammanträden.

Försöksverksamhet har i samarbete med utredningen pågått i Jämtlands, Skaraborgs och Norrbottens län. Förberedelser har skett för försöksverksamhet i Gotlands kommun. I samband med försöksverksamheten har överläggningar ägt rum med skilda lokala och regionala myndigheter och organisationer.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

32. Kortvågsutredningen (S 1978:06)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 21 december 1978 för att utreda vissa frågor rörande användningen av apparatur för behandling med kortvåg, mikrovåg och ultraljud m.m.:

Särskild utredare:
Lindgren, S. Åke Lindgren, generalläkare (fr.o.m. den 1 maj 1979)

Sekreterare:
Sävenstrand, Ulf, civilingenjör (fr.o.m. den 1 september 1979)

Lokal: Spri, Sehlstedtsgatan 9, Fack, 102 50 Stockholm, tel. 63 05 60 (Sävenstrand)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II S 1.

Utredningen har under tiden september - oktober 1979 hållit ett sammanträde.
Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

33. Utredningen (S 1979:01) för vissa frågor rörande regionsjukhuset i Örebro m.m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 21 december 1978 för att utreda vissa frågor rörande regionsjukhuset i Örebro m.m.:

Särskild utredare:
Lindgren, S. Åke, generalläkare (fr.o.m. den 15 januari 1979)

Sakkunnig:
Hamberger, Carl-Axel, professor (fr.o.m. den 15 januari 1979)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen har i juli 1979 avgett betänkandet (Ds S 1979:8) RSÖ 79 En konsekvensutredning till regionsjukvårdsutredningen.
Uppdraget är därmed slutfört.

34. Kontraktsvårdsutredningen (S 1979:02)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 1 februari 1979 med uppdrag att utreda frågan om kontraktsvård för missbrukare av alkohol eller narkotika:

Särskild utredare:
Rådö, Göran, bitr. sjukvårdsdirektör (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Sakkunniga:
Holmquist, Gertrud, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Lindberg, Jakob, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Lundborg, Hans, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Rigbäck, Berndt, anstaltsdirektör (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Tunving, Kerstin, överläkare (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Sekreterare:
Jonsson, Lars-Åke, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Lokal: Tegeluddsvägen 90, 4 tr., 115 28 Stockholm, tel. 67 38 06

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II S 2.

Utredningen har under tiden april - oktober 1979 hållit sex sammanträden och genomfört ett flertal studiebesök.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första kvartalet 1980.

35. Kommittén (S 1979:03) om hemspråksträning för förskolebarn

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 15 mars 1979 för att kartlägga språksituationen för invandrarbarn i förskoleåldern och föreslå erforderliga åtgärder:

Ordförande:
von Euler, Rigmor, f.d. barnombudsman (fr.o.m. den 15 september 1979)

Ledamöter:
Andersson, Karin E., statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 september t.o.m. den 30 november 1979)
Bengtsson, Per-Olof, kanslichef (fr.o.m. den 15 september 1979)
Grabö, Paul, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1979)
Liljegren, Gunnel, led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 september 1979)
Sandéhn, Margit, led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 september 1979)
Strömberg, Karl-Erik, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 september 1979)

Sakkunniga:
Pentinsaari, Helena, byrådirektör (fr.o.m. den 15 september 1979)
Thorstenson, Billy, kansliråd (fr.o.m. den 15 september 1979)
Widgren, Jonas, kansliråd (fr.o.m. den 15 september 1979)
Wigart, Anne-Outram, departementssekreterare (fr.o.m. den 15 september 1979)
Winberg, Ylva, sekreterare (fr.o.m. den 15 september 1979)
Åstedt, Inga-Britta, byrådirektör (fr.o.m. den 15 september 1979)

Experter:
Krausz, Elisabeth, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1979)

Rättö-Nilsson, Lydia, metodiklärare (fr.o.m. den 15 september 1979)

Sekreterare:

Lundqvist, Lars-Åke, förste sekreterare (fr.o.m. den 15 november 1979)

Mannheimer, Solweig B., förbundssekreterare (fr.o.m. den 15 november 1979)

Lokal: Drottningholmsvägen 14, 1 tr. 112 42 Stockholm, tel. 51 84 29

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II S 3.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

36. Bilstödskommittén (S 1979:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 26 april 1979 för att utreda frågan om bilstöd till handikappade:

Ordförande:

Jonsson, Elver A. D., postiljon, led. av riksdagen (fr.o.m. den 22 maj 1979)

Ledamöter:

Littmarck, Blenda M.V., led. av riksdagen (fr.o.m. den 22 maj 1979)

Nilsson, K. Börje, förbundsordförande, led. av riksdagen (fr.o.m. den 22 maj 1979)

Pehrsson, Maj R., led. av riksdagen (fr.o.m. den 22 maj 1979)

Segerström, Ingrid, led. av riksdagen (fr.o.m. den 22 maj 1979)

Sakkunniga:

Ahlenius, Inga-Britt, departementssekreterare (fr.o.m. den 22 maj 1979)

Andersson, Christer, departementssekreterare (fr.o.m. den 22 maj 1979)

Carlsson, Rolf, byrådirektör (fr.o.m. den 22 maj 1979)

Lagerlöf, Inga-Britt, byrådirektör (fr.o.m. den 22 maj 1979)

Mattsson, Bengt-Olof, departementssekreterare (fr.o.m. den 22 maj 1979)

Månsson, Bo, konsulent (fr.o.m. den 22 maj 1979)

Thordin, Bengt, byrådirektör (fr.o.m. den 22 maj 1979)

Experter:

Jönsson, Arne, ingenjör (fr.o.m. den 22 maj 1979)

Stenquist, Margareta, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 22 maj 1979)

Sekreterare:
Hammar, Beate-Charlotte, byrådirektör (fr.o.m. den 15 september 1979)

Lokal: Tegeluddsvägen 90, 4 tr., 115 28 Stockholm, tel. 62 40 76.

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II S 5.

Kommittén har under tiden september - oktober 1979 hållit fyra sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

37. Utredningen (S 1979:05) om alkoholfri motellverksamhet

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 5 april 1979 för att utreda frågan om stöd till alkoholfri motellverksamhet:

Särskild utredare:
Ivestedt, Ragnar, bankdirektör (fr.o.m. den 17 maj 1979)

Experter:
Göransson, Bengt, verkst. direktör (fr.o.m. den 17 maj 1979)
Wegerman, Åke, byråchef (fr.o.m. den 17 maj 1979)

Sekreterare:
Flygare, Karl-Gunnar, jur. kand. (fr.o.m. den 17 maj 1979)

Lokal: Länsstyrelsen, 701 86 Örebro, tel. 019/13 60 00 (Flygare)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II S 4.

Utredningen har under tiden juni - oktober 1979 hållit två sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första kvartalet 1980.

38. Familjeekonomiska kommittén (S 1979:06)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 3 maj 1979 för att göra en översyn av det ekonomiska stödet till barnfamiljerna med särskild inriktning på flerbarnsfamiljerna:

Ordförande:
Ifvarsson, Carl-Anders, statssekreterare (fr.o.m. den 28 augusti 1979)

Ledamöter:
Johansson, Sune, led. av riksdagen (fr.o.m. den 28 augusti 1979)
Johansson, Ulla, led. av riksdagen (fr.o.m. den 28 augusti 1979)

Tillander, Ulla, led. av riksdagen (fr.o.m. den 28 augusti 1979)
Troedsson, Ingegerd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 28 augusti 1979)
Sundling, Sylvia, sekreterare (fr.o.m. den 28 augusti 1979)

Sakkunniga:
Kindlund, Sören, departementssekreterare (fr.o.m. den 28 augusti 1979)
Strand, Karl-Erik, departementsråd (fr.o.m. den 28 augusti 1979)
Strand, Lars B., departementssekreterare (fr.o.m. den 28 augusti 1979)

Expert:
Hulgaard, Bodil, hovrättsassessor (fr.o.m. den 28 augusti 1979)

Bitr. sekreterare:
Orrell, Margareta E., fil. kand. (fr.o.m. den 15 september 1979)

Lokal: Drottningholmsvägen 14, 1 tr., 112 42 Stockholm, tel. 51 44 48

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II S 6.

Kommittén har under tiden augusti - oktober 1979 hållit två sammanträden.
Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

39. Cancerkommittén (S 1979:07)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 3 maj 1979 för att utreda frågor om cancerförebyggande åtgärder:

Ordförande:
Bergström, Sune, professor (fr.o.m. den 7 juni 1979)

Ledamöter:
Ehrenberg, Lars, professor (fr.o.m. den 7 juni 1979)
Einhorn, Jerzy, professor (fr.o.m. den 7 juni 1979)
Friberg, Lars, professor (fr.o.m. den 7 juni 1979)
Gustafsson, Bengt, professor (fr.o.m. den 7 juni 1979)
Carlheim-Gyllensköld, Karin, universitetslektor (fr.o.m. den 7 juni 1979) Holmberg, Bo, laborator (fr.o.m. den 7 juni 1979)
Larsson, Lars-Gunnar, överläkare (fr.o.m. den 7 juni 1979)
Lindau, Lars, byråchef (fr.o.m. den 7 juni 1979)
Mileikowsky, Curt, docent (fr.o.m. den 7 juni 1979)
Swarén, Ulla, kanslichef (fr.o.m. den 7 juni 1979)
Söderbaum, Peter, docent (fr.o.m. den 7 juni 1979)
Thor,Thorsten, direktör (fr.o.m. den 7 juni 1979)
Westermark, Torbjörn, professor (fr.o.m. den 7 juni 1979)

Sekreterare:
Englund, Anders, chefläkare (fr.o.m. den 7 juni 1979)

Lokal: Tegeluddsvägen 90, 4 tr., 115 28 Stockholm, tel. 63 85 31

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II S 7.

Kommittén har under tiden juni - oktober 1979 hållit fyra sammanträden. Därutöver har sammanträde skett i undergrupper inom kommittén.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

40. Kommittén (S 1979:08) för översyn av riksförsäkringsverkets organisation m.m. (RFV-översynen)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 14 juni 1979 för översyn av riksförsäkringsverkets organisation m.m.:

Ordförande:
Åström, Lars-Åke, generaldirektör (fr.o.m. den 29 juni 1979)

Ledamöter:
Engman, Jan, avdelningschef (fr.o.m. den 29 juni 1979)
Engström, Wilhelm, chefrevisor (fr.o.m. den 29 juni 1979)
Persson, Gustav, sekreterare (fr.o.m. den 29 juni 1979)
Stephansson, Jan, civilekonom (fr.o.m. den 29 juni 1979)

Sakkunniga:
Krook, Inger, departementssekreterare (fr.o.m. den 29 juni 1979)
Strand, Karl-Erik, departementsråd (fr.o.m.den 29 juni 1979)

Experter:
Dahlberg, Lill, ombudsman (fr.o.m. den 29 juni 1979)
Johansson, Börje, ombudsman (fr.o.m. den 29 juni 1979)
Tjärnberg, Marianne, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 29 juni 1979)

Sekreterare:
Eriksen, Kersti, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 29 juni 1979)

Bitr. sekreterare:
Luthander, Erik, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 29 juni 1979)

Lokal: Riksförsäkringsverket, Fack 103 60 Stockholm, tel. 22 10 80

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II S 8.

Kommittén har under tiden september - oktober 1979 haft sammanlagt fem sammanträden.

Kommittén beräknas slutföra sitt uppdrag under år 1980.

41. Utredningen (S 1979:09) om sjukförsäkringens ersättningssystem vid sjukresor

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 21 juni 1979 för att se över sjukförsäkringens ersättningssystem vid sjukresor:

Särskild utredare:
Olsson, Bengt, landshövding (fr.o.m. den 30 augusti 1979)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II S 9.

Postadress: Socialdepartementet, 103 33 Stockholm

42. Kommittén för förberedelser för internationella handikappåret 1981

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 6 september 1979:

Ledamöter m.fl. ej utsedda.

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II S 11.

43. Kommittén om vård av anhörig i hemmet, m.m.

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 augusti 1979:
Ledamöter m.fl. ej utsedda.

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II S 12.

Kommunikationsdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1979: 1, 9, 10, 12, 15 och 16

Följande kommitté inom avsnittet har inte fullgjort något egentligt utredningsuppdrag: 1

1. Trafikpolitiska delegationen (K 1965:38)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 april 1964, den 24 november 1967 och den 7 september 1971 för att ingå i en trafikpolitisk delegation:

Ordförande:

Lübeck, S.A. Lennart, statssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)

Ledamöter:

Björkman, N. G. Folke, redaktör, f.d. led. av riksdagen (t.o.m. den 30 juni 1979)
Ericson, Hans E., förbundsordförande (t.o.m. den 30 juni 1979)
Grafström, Erik O. Hj., f.d. generaldirektör (t.o.m. den 30 juni 1979)
Grebäck, Erik H., agronom, f.d. led. av riksdagen (t.o.m. den 30 juni 1979)
Himmelstrand, Gunnar G. F., direktör (t.o.m. den 30 juni 1979)
Högberg, Mats J. G., ekonomidirektör (t.o.m. den 30 juni 1979)
Kolare, Gustav C. K., f.d. förste förbundsordförande (t.o.m. den 30 juni 1979)
Lindberg, Sven J., ombudsman, led. av riksdagen (t.o.m. den 30 juni 1979)
Mellqvist, Sven A., expeditör, f.d. led. av riksdagen (t.o.m. den 30 juni 1979)
Persson, N. Arne, lantbrukare, f.d. led. av riksdagen (t.o.m. den 30 juni 1979)
Sellgren, Rolf O. M., transportplaneringschef, led. av riksdagen (t.o.m. den 30 juni 1979)
Sundblad, Lars G., disponent (t.o.m. den 30 juni 1979)
Thorell, K. Arne B., direktör (t.o.m. den 30 juni 1979)
Öhrn, J. Bruno, departementsråd (t.o.m. den 30 juni 1979)

Experter:
Kritz, Lars O., fil. dr (t.o.m. den 30 juni 1979)
Ranhem, Lars H., civilingenjör (t.o.m. den 30 juni 1979)
Sjöberg, E. Arne, direktör (t.o.m. den 30 juni 1979)
Sjökvist, Stig A. R., ingenjör (t.o.m. den 30 juni 1979)

Sekreterare:
Carlsund, H. Bo H., departementssekreterare (t.o.m. den 30 juni 1979)
Norrbom, N. Claes-Eric, departementsråd (t.o.m. den 30 juni 1979)

Direktiven för delegationen, se Kungl. Maj:ts beslut den 23 april 1964. Tilläggsdirektiv, se 1972 års riksdagsberättelse K 6.

Delegationen har entledigats den 30 juni 1979.

2. Sakkunniga (K 1972:01) för att leda visst utrednings- och utvecklingsarbete i fråga om metoder för märkning av olja i fartyg (UMOF)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 februari 1972 för att leda visst utrednings- och utvecklingsarbete i fråga om metoder för märkning av olja i fartyg samt den 16 augusti 1979 för att utreda de tekniska möjligheterna till och effekterna av märkning av andra oljerester i fartyg än rester av tung olja i lasttankar på tankfartyg samt de tekniska möjligheterna till märkning av oljerester i tankar försedda med inertgasanläggning:

Ordförande:
Steen, Göran A., generaldirektör

Sakkunniga:
Agnedal, Per-Olov, fil. lic. (fr.o.m. den 13 september 1979)
Carlbom, Lars E., överingenjör (t.o.m. den 12 september 1979)
Engdahl, O. Roland, gränschef
Eriksson, Per A., sjösäkerhetsdirektör (fr.o.m. den 13 september 1979)
Fahlin, Per G., avdelningsdirektör
Ölundh, Eva M., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 13 september 1979)

Sekreterare:
Agnedal, P. O., fil. lic. (t.o.m. den 12 september 1979)
Torngren, Jerker R., departementssekreterare (fr.o.m. den 13 september 1979)

Lokal: Statens Haverikommission, Kungsgatan 38, 7 tr., 111 35 Stockholm, tel. växel 14 36 60 (ordföranden), Kommunikationsdepartementet, Vasagatan 8-10, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 24 19

Direktiven för de sakkunniga, se 1973 års riksdagsberättelse K 38. Tilläggsdirektiv, se 1977 års kommittéberättelse del II K 3.

Sekreteraren har deltagit i de överläggningar som ägt rum med Östersjöstaterna för planering av ett gemensamt märkningsförsök i Östersjön. Försöken påbörjades i juli månad 1979. Sekreteraren har därefter deltagit i det arbete som bedrivits av den styrkommitté som bildats för försöken.

De sakkunniga har erhållit utvidgat uppdrag enligt regeringsprotokoll den 16 augusti 1979.

De sakkunnigas arbete beräknas pågå under hela år 1980.

3. Fartygsmiljöutredningen (K 1973:04)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juli 1973 för att utreda frågor som hänger samman med de ombordanställdas arbets- och miljöförhållanden m.m. (se Post- och Inrikes tidn. den 23 augusti 1973, den 10 februari 1975 och den 25 oktober 1975):

Utredningsman:

Sidenbladh, Karl J. E., f.d. hovrättspresident (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Experter:

Ahlkvist, Ture W., ombudsman (fr.o.m. den 15 mars 1976 t.o.m. den 4 oktober 1979)
Alarik, K. Lennart O., hovrättsassessor (fr.o.m. den 16 mars 1977)
Baecklund, Lars I., direktör
Egstedt, Hans B., ombudsman (fr.o.m. den 12 juni 1978)
Eliasson, Rolf E., skeppsredare
Eriksson, Jens, ombudsman (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Eriksson, Per A., sjösäkerhetsdirektör (fr.o.m. den 15 mars 1976)
Grenander, Nils, direktör
Gullberg, Hans E., hovrättsråd
Hadrup, Knut E. H., direktör (t.o.m. den 4 oktober 1979)
Havik, Folke, direktör (fr.o.m. den 5 oktober 1979)
Johansson, Bertil E., ombudsman (t.o.m. den 31 januari 1979)
Lindskog, Björn E., jur. kand. (fr.o.m. den 25 januari 1977)
Rude, Karl R., verkst. direktör
Sjöstedt, K. Lennart T., hovrättsråd (fr.o.m. den 1 december 1978)

Stenmark, Bengt-Erik, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Säfbom, Erland, ombudsman (fr.o.m. den 1 december 1978)
Themnér, J. Christer, förbundsjurist (fr.o.m. den 1 december 1978)
Thornström, J. H. Torgny, verkst. direktör
Tygesen, Lars S., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 december 1978)
Wahlström, Per E., andre förbundsordförande

Sekreterare:
Hogebrandt, S. Göran, hovrättsassessor (fr.o.m. den 16 november 1978)

Lokal: Lilla Nygatan 1, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00. Fr.o.m. den 7 januari 1980: Regeringsgatan 13, 6 tr. 111 53 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse K 37. Tilläggsdirektiv, se 1976 års kommittéberättelse K 20, 1978 års kommittéberättelse del II K 6 och 1979 års kommittéberättelse, del II K 11.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tio sammanträden. En särskild arbetsgrupp för sjöarbetstidsfrågor har under samma tid hållit nio sammanträden.

Utredningen avser att under år 1980 avge ett delbetänkande avseende sjöarbetstidsfrågor, m.m.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

4. Trafiksäkerhetsutredningen (K 1973:07)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 5 juli och den 21 september 1973 och regeringens bemyndigande den 22 december 1976 för att utreda vissa trafiksäkerhetsfrågor (se Post- och Inrikes tidn. den 25 augusti 1973):

Ordförande:
Tjällgren, Per Olov L., f.d. generaldirektör

Ledamöter:
Annerstedt, Ylva S. V., adjunkt, ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 22 december 1976)
Backman, Gösta B., departementsråd
Håkansson, Alfred L., lantbrukare, f.d. led. av riksdagen
Komstedt, P. L. Wiggo, disponent, led. av riksdagen
Nilsson, Elvy I., led. av riksdagen
Printz, Å. Lennart, överdirektör (fr.o.m. den 25 februari 1977)
Rejdnell, Eric H., kamrer, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1976)

Rosqvist, G. Birger, mästerlots, led. av riksdagen
Ryding, Gunvor I., industritjänsteman, f. d. led. av riksdagen
Ternryd, Carl-Olof, generaldirektör

Experter:
Arnalid, Bengt L., ingenjör (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Cronier, Sven S., förbundsjurist (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Douglas, Jacob L., kansliråd
Gummesson, G. Margit K., skolkonsulent (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Håkansson, K. Ragnar, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1977 t.o.m. den 31 oktober 1979)
Kritz, Lars-Bruno, avdelningsdirektör
Martling, Per-Roland M., poliskommissarie
Mohlin, Hans H., departementssekreterare
Nilsson, Jan-Erik L., major
Norberg, Randolph, sekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Oskarsson, K. O. Alf, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Pettersson, Bengt G., byrådirektör
Sohlberg, Lennart, herr (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Thorson, G. Alvar, f.d. verkst. direktör

Sekreterare:
Gunnarson, E. J. Ingvar, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 augusti 1978)
Roosmark, G. Per-Olov, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 17 februari 1975)

Bitr. sekreterare:
Rindlöw, Leif G., byråchef

Lokal: Lilla Nygatan 1, 3 tr., 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00. Fr.o.m. den 7 januari 1980: Regeringsgatan 13, 6 tr., 111 53 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse K 40.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tolv sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Därutöver har sex sammanträden hållits med arbetsgruppen för barns säkerhet i trafiken, fem med arbetsgruppen för mc- och mopedfrågor, sex med arbetsgruppen för förarutbildningsfrågor och fyra sammanträden med arbetsgruppen för väg- och trafikmiljöfrågor.

Utredningen har den 27 februari 1979 avgett delbetänkandet (Ds K 1979:3) Säkrare mopedtrafik, den 7 juni 1979 delbetänkandet (Ds K 1979:6) Barns trafiksäkerhet och den 15 november 1979 delbetänkandet (Ds K 1979:11) Trafikant- och förarutbildning.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

5. Sakkunnig (K 1975:07) med uppdrag att utreda vissa säkerhetsfrågor vid användning av truckar

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 26 juni 1975 för att utreda vissa säkerhetsfrågor vid användning av truckar:

Sakkunnig:
Lundbergh, Per C., hovrättsråd

Expert:
Svenson, Gösta E., ingenjör

Lokal: Koncessionsnämnden för miljöskydd, Rålambsvägen 7, Box 34067, 100 26 Stockholm, tel. växel 22 39 00

Direktiven för den sakkunnige, se 1976 års kommittéberättelse K 32.

Den sakkunnige har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tre sammanträden med experten samt haft överläggningar med vissa myndigheter och organisationer.

Den sakkunnige beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1980.

6. Utredningen (K 1976:01) om samverkansmöjligheterna hos vissa affärsverks och myndigheters verkstadsrörelser m.m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 11 december 1975 för att utreda om samverkansmöjligheterna hos vissa affärsverks och myndigheters verkstadsrörelser m.m. (se Post- och Inrikes tidn. den 3 januari 1976):

Sakkunnig:
Swanstein, Stig N. S., generaldirektör (fr.o.m. den 1 september 1978)

Experter:
Andersson, Christer, departementsråd (fr.o.m. den 1 september 1979)
Carlsson, Jan M., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 november 1977 t.o.m. den 30 september 1979)
Dahlin, N. Åke S., överingenjör (fr.o.m. den 17 november 1977)
Gellstedt, Björn P. T., departementsråd (fr.o.m. den 1 november 1976 t.o.m. den 31 augusti 1979)

Sekreterare:
Brunsson, Karin M., byrådirektör (fr.o.m. den 1 november 1978)

Lokal: c/o Generaldirektör Stig Swanstein, Fortifikationsförvaltningen, Lidingövägen 24, Fack, 104 50 Stockholm, tel. växel 67 90 00 ankn. 1855 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II K 2. Tilläggsdirektiv, se 1977 års kommittéberättelse del II K 5.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tre sammanträden med experter och kontaktmän från personalorganisationerna samt tre sammanträden med kontaktmän från berörda verk.

Utredningen avser att avge ett betänkande under år 1980.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

7. SMHI-utredningen (K 1977:01)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 27 januari 1977 för att göra en översyn av Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts verksamhet och organisation:

Särskild utredare:

Bruno, Gösta F., f.d. överdirektör

Ledamöter i samrådsgrupp:

Berggren, K. Roy, byråchef (fr.o.m. den 12 maj 1977)
Farholt, Torborg, förste lokalvårdare (fr.o.m. den 12 maj 1977)
Holmström, Ingemar, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 12 maj 1977)
Larsson, Hans, statsmeteorolog (fr.o.m. den 12 maj 1977)
Lönnqvist, Olov, byråchef (fr.o.m. den 12 maj 1977)
Olsson, Lars E., byråchef (fr.o.m. den 12 maj 1977)
Rosenqvist, Stig, förste statsmeteorolog (fr.o.m. den 12 maj 1977)
Stéen, Manfred, ingenjör (fr.o.m. den 12 maj 1977)

Experter:

Bolin, Bert R. J., professor (fr.o.m. den 27 september 1977)
Häggfeldt, Göran, byrådirektör (fr.o.m. den 27 september 1977)
Jonason, Arne, förste stabsmeteorolog (fr.o.m. den 27 september 1977)
Lindgren, I. Lennart, departementsråd (fr.o.m. den 27 september 1977)
Lindh, E. Gunnar, professor (fr.o.m. den 28 mars 1979)
Lundbom, Per-Olof, överingenjör (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Madsen, Magnus E., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 13 november 1978)
Sundberg-Falkenmark, Malin F. S., fil. dr (fr.o.m. den 27 september 1977)
Svärd, Lars-Göran, ADB-direktör (fr.o.m. den 27 september 1977)
Synnerholm, Bo, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 27 september 1977)
Åkesson, Bengt, civilingenjör (fr.o.m. den 13 november 1978)

Sekreterare:
Dreber, Ulf P., departementssekreterare

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Vasagatan 8-10, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 36 44

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II K 1. Tilläggsdirektiv, se 1978 års kommittéberättelse del II K 8 samt 1980 års kommittéberättelse del II K 2.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit ca 30 sammanträden.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

8. Typbesiktningsutredningen (K 1977:02)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 10 mars 1977 för att överväga och föreslå förbättringar i typbesiktningssystemet:

Särskild utredare:
Johnsson, Jan G., lagman

Sakkunniga:
Eklund, E. Sven-Olof, byråchef (fr.o.m. den 9 maj 1977)
Gawell, Jonas, direktör (fr.o.m. den 9 maj 1977)
Hibe, Erik G., direktör (fr.o.m. den 9 maj 1977)
Kardell, J. Arne, hovrättsassessor (fr.o.m. den 22 augusti 1977)
Lagerstam, Kurt, direktör (fr.o.m. den 1 november 1978)
Sigfridsson, Sven-Erik I., hovrättsassessor (fr.o.m. den 9 maj 1977)
Åslander, A. Nils-Olof (Olle), avdelningsdirektör (fr.o.m. den 9 maj 1977)

Experter:
Egebäck, Karl-Erik, laborator (fr.o.m. den 19 september 1977)
Ekberg, K. Gustav, civilingenjör (fr.o.m. den 19 september 1977)
Gustafson, Bernt J., ingenjör (fr.o.m. den 1 oktober 1979)
Rein, Henrik, ingenjör (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Salinger, Gerhard, civilingenjör (fr.o.m. den 19 september 1977)
Wallin, Mats A. T., civilingenjör (fr.o.m. den 1 oktober 1979)

Sekreterare:
Björklund, Bengt T., hovrättsassessor (fr.o.m. den 9 maj 1977)

Bitr. sekreterare:
Tejle, Gunnar, civilingenjör (fr.o.m. den 1 mars 1978 t.o.m. den 30 september 1979)

Lokal: Departementens kommittéer, Lilla Kungsgatan 3, Box 347, 401 25 Göteborg, tel. växel 031/17 38 00

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II K 3. Tilläggsdirektiv, se 1980 års kommittéberättelse del II K 4.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit åtta sammanträden. Därutöver har 13 sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp inom utredningen.

Utredningen har den 5 september 1979 avgett delbetänkandet (Ds K 1979:7) Fordon i föreskrivet skick.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

9. Containerutredningen (K 1977:04)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 9 juni 1977 med uppdrag att utreda vissa containerfrågor:

Särskild utredare:

Wilhelmsson, Börje A., försäkringsrättsråd och chef för försäkringsrätten för Södra Sverige (t.o.m. den 15 mars 1979)

Experter:

Bergman, Knut Gunnar, departementssekreterare (fr.o.m. den 20 september 1977 t.o.m. den 15 mars 1979)

Jahnke, A. A. F. Ulrich, sjökapten (fr.o.m. den 20 september 1977 t.o.m. den 15 mars 1979)

Kjellegård, Bo C., byrådirektör (fr.o.m. den 20 september 1977 t.o.m. den 15 mars 1979)

Linder, Mats O. H., byrådirektör (fr.o.m. den 20 september 1977 t.o.m. den 15 mars 1979)

Lindh, N. H. Göran, byråchef (fr.o.m. den 20 september 1977 t.o.m. den 15 mars 1979)

Rönngren, Bo E., förbundsombudsman (fr.o.m. den 20 september 1977 t.o.m. den 15 mars 1979)

Sekreterare:

Göransson, E. Magnus, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 juli 1977 t.o.m. den 15 mars 1979)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II K 4.

Utredningen har under tiden november 1978 - mars 1979 hållit fyra sammanträden.

Utredningen har den 2 mars 1979 avgett betänkandet (Ds K 1979:1) Containerfrågor.

Uppdraget är därmed slutfört.

10. Sjöfartspolitiska utredningen (K 1977:05)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 9 juni 1977 med uppdrag att göra en sjöfartspolitisk utredning:

Särskild utredare:

Gerentz, Sven, direktör (fr.o.m. den 27 juni 1977 t.o.m. den 22 oktober 1979)

Sakkunniga:

Blennow, Ingemar, direktör (fr.o.m. den 12 september 1977 t.o.m. den 25 januari 1979)

Grenander, Nils, direktör (fr.o.m. den 12 september 1977 t.o.m. den 22 oktober 1979)

Havik, Folke, direktör (fr.o.m. den 12 september 1977 t.o.m. den 22 oktober 1979)

Johansson, S. K. Lennart, generaldirektör (fr.o.m. den 12 september 1977 t.o.m. den 22 oktober 1979)

Karlsson, Gunnar B. S., förbundsordförande (fr.o.m. den 12 september 1977 t.o.m. den 22 oktober 1979)

Koch, Arne G. M., direktör (fr.o.m. den 22 februari t.o.m. den 22 oktober 1979)

Patriksson, Folke, skeppsredare (fr.o.m. den 12 september 1977 t.o.m. den 22 oktober 1979)

Rickard, Bengt O., ekonomidirektör (fr.o.m. den 12 september 1977 t.o.m. den 22 oktober 1979)

Rude, Karl R., verkst. direktör (fr.o.m. den 12 september 1977 t.o.m. den 22 oktober 1979)

Wahlström, Per E., andre förbundsordförande (fr.o.m. den 12 september 1977 t.o.m. den 22 oktober 1979)

Ödner, E. P. Sture, direktör (fr.o.m. den 12 september 1977 t.o.m. den 22 oktober 1979)

Experter:

Ekström, John E., ekon. lic. (fr.o.m. den 12 september 1977 t.o.m. den 22 oktober 1979)

Forsström, Ingrid, hovrättsassessor (fr.o.m. den 12 september 1977 t.o.m. den 22 oktober 1979)

Francke, Jan Å., kammarrättsråd (fr.o.m. den 12 september 1977 t.o.m. den 22 oktober 1979)

Jobin, Bengt Å., sekreterare (fr.o.m. den 12 september 1977 t.o.m. den 22 oktober 1979)
Källsson, Jan K.-Å., direktör (fr.o.m. den 12 september 1977 t.o.m. den 22 oktober 1979)
Lasson, Knut-Inge L., f. d. överdirektör (fr.o.m. den 12 september 1977 t.o.m. den 22 oktober 1979)
Nordström, Lars E., bitr. professor (fr.o.m. den 19 april t.o.m. den 15 september 1978)
von Oelreich, Carl-Erik H., kommerseråd (fr.o.m. den 12 september 1977 t.o.m. den 22 oktober 1979)
Olofsson, K. A. Lennart, riksbanksdirektör (fr.o.m. den 12 september 1977 t.o.m. den 22 oktober 1979)
Rispe, Curt B., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 16 november 1978 t.o.m. den 22 oktober 1979)
Sandström, B. Gustaf T., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 15 februari 1979 t.o.m. den 22 oktober 1979)
Sohlman, Staffan, departementsråd (fr.o.m. den 14 juli 1978 t.o.m. den 22 oktober 1979)
Strömberg, Ingemar, avdelningsombudsman (fr.o.m. den 1 februari 1978 t.o.m. den 22 oktober 1979)
Tallroth, N. Börje, departementssekreterare (fr.o.m. den 12 september 1977 t.o.m. den 22 oktober 1979)
Voss, Bertil G. P., departementsråd (fr.o.m. den 12 september 1977 t.o.m. den 22 oktober 1979)

Sekreterare:
Hyllengren, Jan, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 augusti 1977 t.o.m. den 13 mars 1979)
Renck, Olle, ekon. lic. (fr.o.m. den 12 september 1977 t.o.m. den 14 november 1979)

Bitr. sekreterare:
Cronberg, Kerstin, byråsekreterare (fr.o.m. den 10 oktober 1977 t.o.m. den 31 oktober 1979)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II K 5.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tolv sammanträden.

Utredningen har i januari 1979 avgett (Ds K 1979:2) Promemoria med vissa förslag från sjöfartspolitiska utredningen, den 24 augusti 1979 betänkandet (SOU 1979:67) Svensk sjöfartspolitik samt den 11 oktober 1979 (Ds K 1979:10) Promemoria angående frågan om svenska rederiers utlandsinvesteringar samt flaggöverföringar.

Uppdraget är därmed slutfört.

11. Särskild utredare (K 1978:02) med uppdrag att ta upp överläggningar med Stockholms kommun och Stockholms läns landsting om flygplatsfrågan på lång sikt i Stockholmsregionen

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 16 februari 1978 med uppdrag att ta upp överläggningar med Stockholms kommun och Stockholms läns landsting om flygplatsfrågan på lång sikt i Stockholmsregionen:

Särskild utredare:
Lyberg, Bengt, f.d. landshövding (fr.o.m. den 16 februari 1978)

Experter:
Elghuvud, Gösta E., f.d. fastighetschef (fr.o.m. den 14 september 1978)
Hellström, Erik, hovrättsassessor (fr.o.m. den 14 september 1978)
Lidbjörk, Gunnar, flygplatsdirektör (fr.o.m. den 14 september 1978)

Sekreterare:
Andersson, Christer, departementsråd (fr.o.m. den 10 mars 1978)

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Vasagatan 8-10, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 36 43

Direktiven för den särskilde utredaren, se 1979 års kommittéberättelse del II K 3.

Den särskilde utredaren har under tiden november 1978 - oktober 1979 haft överläggningar med berörda parter.
Utredaren beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

12. Särskild utredare (K 1978:03) med uppdrag att se över lagstiftningen rörande säkerheten på försvarsmaktens fartyg

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 16 februari 1978 med uppdrag att se över lagstiftningen rörande säkerheten på försvarsmaktens fartyg:

Särskild utredare:
Steen, Göran A., generaldirektör (fr.o.m. den 21 februari 1978 t.o.m. den 31 oktober 1979)

Experter:
Alarik, K. Lennart O., hovrättsassessor (fr.o.m. den 3 april 1978 t.o.m. den 31 oktober 1979)

Gullberg, Hans E., hovrättsråd (fr.o.m. den 3 april 1978 t.o.m. den 31 oktober 1979)
Jonasson, Rolf A. E., ombudsman (fr.o.m. den 3 april 1978 t.o.m. den 31 oktober 1979)
Klaar, Bengt J. I., kommendörkapten (fr.o.m. den 2 oktober 1978 t.o.m. den 31 oktober 1979)
Melander, Kent A., byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1978 t.o.m. den 31 oktober 1979)
O'Konor, Bengt G. W., kommendör (fr.o.m. den 3 april 1978 t.o.m. den 31 oktober 1979)
Stenmark, Bengt-Erik, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 3 april 1978 t.o.m. den 31 oktober 1979)

Sekreterare:
Lindencrona, Gustaf, f.d. sjöfartsråd (fr.o.m. den 3 april 1978 t.o.m. den 31 oktober 1979)

Direktiven för den särskilde utredaren, se 1979 års kommittéberättelse del II K 4.

Den särskilde utredaren har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sju sammanträden med experterna, därav ett tredagarssammanträde vid Gullmarsbasen på västkusten.

Utredaren har i oktober 1979 avgett betänkandet (Ds K 1979:9) Säkerheten på örlogsfartyg.

Uppdraget är därmed slutfört.

13. Utredaren (K 1978:06) av differentierade körkort

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 8 juni 1978 med uppdrag att utreda det fortsatta genomförandet av reformen med differentierade körkort:

Särskild utredare:
Dahlberg, Rolf I., yrkesvalslärare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 14 juni 1978)

Experter:
Bengtsson, Hans, hovrättsassessor (fr.o.m. den 29 augusti 1978)
Ericsson, Per-Inge, byråchef (fr.o.m. den 29 augusti 1978)
Frohm, B. Allan, intendent (fr.o.m. den 29 augusti 1978)
Hagander, Sten I., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 29 augusti 1978)
Wållström, Lennart G., direktör (fr.o.m. den 23 november 1978)

Sekreterare:

Ringborg, Bengt, departementssekreterare (fr.o.m. den 29 augusti 1978)

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Vasagatan 8-10, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 36 90

Direktiven för den särskilde utredaren, se 1979 års kommittéberättelse del II K 7.

Den särskilde utredaren har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tio sammanträden med experterna. Därutöver har 19 sammanträden hållits med sekreteraren. Utredaren har också överlagt med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av hans arbete.

Utredaren beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

14. Lufttransportutredningen (K 1978:07)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 25 maj 1978 med uppdrag att utreda vissa frågor beträffande luftfartens roll i en samordnad trafikpolitik, m.m.:

Ordförande:

von Sydow, Gunnar, f.d. landshövding (fr.o.m. den 26 juni 1978)

Ledamöter:

Andersson, Christer, departementsråd (fr.o.m. den 1 september 1979)
Björk, Jimmy, sektionschef (fr.o.m den 26 juni 1978)
Gellstedt, Björn P. T, departementsråd (fr.o.m. den 26 juni 1978 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Nordell, J. Olof C., trafikdirektör (fr.o.m. den 26 juni 1978)
Winberg, Henrik A., generaldirektör (fr.o.m. den 26 juni 1978)

Ledamöter i referensgrupp:

Bengtsson, Karl F., verkmästare, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 26 juni 1978)
Clarkson, Rolf A., direktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 26 juni 1978)
Gustavsson, G. Ingvar, kommunalråd (fr.o.m. den 26 juni 1978)
Håkansson, Alfred L., lantbrukare, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 26 juni 1978)
Nyqvist, S. Yngve, länsbostadsdirektör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 26 juni 1978)

Experter:
Andersson, Christer, departementsråd (fr.o.m. den 1 november 1978 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Hägglund, Bengt, ekonomichef (fr.o.m. den 1 november 1978)
Nilsson, Alf G., departementssekreterare (fr.o.m. den 2 februari 1979)
Norström, Göran, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 5 mars 1979)
Olsson, Lennart, direktör (fr.o.m. den 1 november 1978)
Persson, Tore, överste av 1. graden (fr.o.m. den 1 november 1978)
Sundberg, Kjell M., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1979)
Swarting, Sven, direktör (fr.o.m. den 1 november 1978)
Åsbrink, Erik, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november t.o.m. den 27 december 1978)

Sekreterare:
Nilsson, N. Johnny, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 november 1979)
Sundberg, Kjell M., departementssekreterare (fr.o.m. den 26 juni 1978 t.o.m. den 31 oktober 1979)

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Vasagatan 8-10, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 31 70

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II K 6.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 16 sammanträden samt haft överläggningar med myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Utredningen har vidare gjort besök i olika regioner.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

15. Pilotutbildningsutredningen (K 1978:08)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 29 juni 1978 med uppdrag att utreda frågan om rekrytering och utbildning av flygförare till den civila luftfarten m.m.:

Särskild utredare:
Letzén, K. Sven-Roland, ekonomidirektör (fr.o.m. den 29 juni 1978 t.o.m. den 30 september 1979)

Experter:
Bandholz, Tommy C.-G., flygstyrman (fr.o.m. den 26 september t.o.m. den 31 december 1978)
Engstrandh, P. Torgny B., flygkapten (fr.o.m. den 26 september 1978 t.o.m. den 30 september 1979)

Fahlgren, Gunnar, flygkapten (fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 30 september 1979)
Holmberg, Anders, flygstyrman (fr.o.m. den 26 september 1978 t.o.m. den 30 september 1979)
Liljedahl, Svante R., överstelöjtnant (fr.o.m. den 26 september 1978 t.o.m. den 30 september 1979)
Palmqvist, Bengt G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 26 september 1978 t.o.m. den 30 september 1979)
Tengner, Onni, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 26 september 1978 t.o.m. den 30 september 1979)

Sekreterare:
Cederwall, Ulf C., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 3 juli 1978 t.o.m. den 30 september 1979)

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II K 8.

Utredningen har under tiden november 1978 - juli 1979 hållit 17 sammanträden samt gjort åtta studiebesök och haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och företag som berörts av utredningens arbete. Fyra möten har hållits med motsvarande utredningar i Danmark och Norge.

Utredningen har den 1 augusti 1979 avgett betänkandet (Ds K 1979:5) Rekrytering och utbildning av flygförare till den civila luftfarten.

Uppdraget är därmed slutfört.

16. Särskild utredare (K 1978:09) med uppdrag att företa en översyn av taxinäringen

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 14 september 1978 med uppdrag att företa en översyn av taxinäringen:

Särskild utredare:
Cederschiöld, Carl, borgarråd (fr.o.m. den 14 september 1978 t.o.m. den 31 juli 1979)

Experter:
Levin, Jan L., hovrättsassessor (fr.o.m. den 12 oktober 1978 t.o.m. den 31 juli 1979)
Selén, Jan-Olof, departementssekreterare (fr.o.m. den 12 oktober 1978 t.o.m. den 31 juli 1979)

Sekreterare:
Waara, Rolf, civilekonom (fr.o.m. den 1 november 1978 t.o.m. den 31 juli 1979)

Direktiven för den särskilde utredaren, se 1979 års kommittéberättelse del II K 9.

Den särskilde utredaren har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tio sammanträden med experterna samt haft överläggningar med olika organisationer som har berörts av utredarens arbete.

Utredaren har den 19 juni 1979 avgett betänkandet (Ds K 1979:4) Taxi - krav och utvecklingsmöjligheter.

Uppdraget är därmed slutfört.

17. Tomtparkeringsutredningen (K 1978:10)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 10 november 1978 med uppdrag att utreda frågor om parkeringsöverträdelser på tomtmark m.m.:

Särskild utredare:

Huldén, K. O. Tomas, rådman (fr.o.m. den 13 december 1978)

Experter:

Ohlsson, Sven I. B., driftchef (fr.o.m. den 24 januari 1979)

Sigfridsson, Sven-Erik I., hovrättsassessor (fr.o.m. den 24 januari 1979)

Sekreterare:

Persson, I. B. Gunilla, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 januari 1979)

Lokal: Lilla Nygatan 1, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00. Fr.o.m. den 7 januari 1980: Regeringsgatan 13, 6 tr., 111 53 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II K 10.

Utredningen har under tiden januari - oktober 1979 hållit fem sammanträden. Därutöver har ett sammanträde hållits med företrädare för Stockholms kommun.

Utredningen har den 4 oktober 1979 avgett en promemoria om gatumarksparkering. Arbetet i fråga om tomtmarksparkering beräknas avslutas under år 1980.

Utredningens arbete om gatumarksparkering för boende beräknas därefter fortsätta och pågå under hela år 1980.

18. Utredningen (K 1979:01) om transport av farligt gods

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 11 januari 1979 med uppdrag att utreda vissa frågor om transport av farligt gods:

Särskild utredare:

Danell, C. Georg V., statsråd led. av riksdagen (fr.o.m. den 11 januari t.o.m. den 12 oktober 1979)

Sellgren, Rolf O. M., transportplaneringschef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 30 oktober 1979)

Experter:

Björkman, Fredrik A. M., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Eriksson, Hans G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 maj 1979)

Hoppe, Hans V., jur. kand. (fr.o.m. den 1 maj 1979)

Strömgren, Bo E., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 maj 1979)

Svensson, S. K. Tuve, intendent (fr.o.m. den 1 maj 1979)

Sekreterare:

Striby, I. Christina, hovrättsassessor (fr.o.m. den 5 mars 1979)

Bitr. sekreterare:

Nyström, Göran K., departementssekreterare (fr.o.m. den 5 mars 1979)

Lokal: Lilla Nygatan 1, 3 tr., 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00. Fr.o.m. den 7 januari 1980: Regeringsgatan 13, 6 tr., 111 53 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II K 1.

Utredningen har under tiden april - oktober 1979 hållit fem sammanträden samt haft överläggningar med myndigheter och andra som berörs av utredningens arbete. Därutöver har sammanträden hållits i fem särskilda arbetsgrupper.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

19. Mönstringsutredningen (K 1979:02)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 1 mars 1979 med uppdrag att se över lagstiftningen om mönstring och registrering av sjömän:

Särskild utredare:

Kristensson, Astrid M., landshövding, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 4 april 1979)

Experter:

Alarik, K. Lennart O., hovrättsassessor (fr.o.m. den 4 april 1979)

Kjellstenius, Börje, socionom (fr.o.m. den 4 april 1979)

Ljungqvist, Claes, ombudsman (fr.o.m. den 4 april 1979)

Persson, Börje, förbundsombudsman (fr.o.m. den 4 april 1979)

Revborn, Lennart, byrådirektör (fr.o.m. den 4 april 1979)
Sjöstedt, K. Lennart T., hovrättsråd (fr.o.m. den 4 april 1979)
Themnér, J. Christer, förbundsjurist (fr.o.m. den 4 april 1979)
Tygesen, Lars S., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 4 april 1979)

Sekreterare:
Wikmark, Stefan G., hovrättsassessor (fr.o.m. den 15 maj 1979)

Lokal: Departementens kommittéer Lilla Kungsgatan 3, Box 347, 401 25 Göteborg, tel. växel 031/17 38 00

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II K 3.

Utredningen har under tiden juni - oktober hållit två sammanträden samt haft överläggningar med myndigheter och organisationer som berörs av utredningens arbete.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

20. Särskild utredare (K 1979:03) av Göteborgs hamns internationella konkurrensförhållande

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 1 mars 1979 med uppgift att undersöka Göteborgs hamns internationella konkurrensförhållande:

Särskild utredare:
Dahlgren, Lars M. T., direktör (fr.o.m. den 1 april 1979)

Sakkunnig:
Godlund, Sven A. I., professor (fr.o.m. den 1 april 1979)

Sekreterare:
Williamson, Morgan, fil. lic. (fr.o.m. den 1 april 1979)

Bitr. sekreterare:
Cronberg, Kerstin, byråsekreterare (fr.o.m. den 1 april 1979)

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Vasagatan 8-10, 103 33 Stockholm, växel 763 10 00, direktval 763 36 49 (Cronberg)

Direktiven för den särskilde utredaren, se 1980 års kommittéberättelse del II K 5.

Den särskilde utredaren har under tiden april - oktober 1979 haft överläggningar med den sakkunnige samt med olika in- och utländska myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredarens arbete.

Utredaren har avgett betänkandet (Ds K 1979:12) Göteborgs hamn och den transoceana linjesjöfarten.

Utredaren beräknas slutföra sitt arbete under januari 1980.

21. Särskild utredare (K 1979:04) av statsbidragssystemet för kommunal väghållning m.m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 22 februari 1979 för översyn av statsbidragssystemet för kommunal väghållning m.m.:

Särskild utredare:
Hedborg, Gustaf T:son, kammarrättspresident (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 30 november 1979)

Sakkunniga:
Dahlberg, Helge B., sekreterare (fr.o.m. den 1 maj 1979)
Sicking, Karl-Otto, teknisk direktör (fr.o.m. den 1 maj 1979)

Experter:
Ahlenius, Inga-Britt M. S., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 maj 1979)
Gustafson, Carl-Erik, f.d. teknisk direktör (fr.o.m. den 1 maj 1979)
Johansson, Rolf B., förste vägingenjör (fr.o.m. den 1 maj 1979)
Persson, Ingvar, sekreterare (fr.o.m. den 1 maj 1979)
Skagersjö, Bengt, trafikingenjör (fr.o.m. den 1 maj 1979)
Svantemark, Lennart S. I., departementssekreterare (fr.o.m. den 4 maj 1979)

Sekreterare:
Sjöblom, Per Å. G., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 30 november 1979)

Bitr. sekreterare:
Svensson, Birgit M., kanslist (fr.o.m. den 4 maj 1979)

Lokal: Lilla Nygatan 1, 3 tr., 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00. Fr.o.m. den 7 januari 1980: Regeringsgatan 13, 6 tr., 111 53 Stockholm

Direktiven för den särskilde utredaren, se 1980 års kommittéberättelse del II K 6.

Den särskilde utredaren har under tiden maj - oktober 1979 hållit tre sammanträden med experterna och de sakkunniga.
Utredarens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

22. Körkortsmedicinska utredningen (K 1979:05)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 30 augusti 1979 med uppdrag att se över formerna för den utredning som skall ligga till grund för den medicinska prövningen i körkortsärenden:

Särskild utredare:
Andréasson, Rune, föredragande i trafikmedicin i socialstyrelsen (fr.o.m. den 30 augusti 1979)

Sakkunniga:
Bengtsson, Hans, hovrättsassessor (fr.o.m. den 30 augusti 1979)
Liliewall, E. Birgitta, departementssekreterare (fr.o.m. den 30 augusti 1979)

Experter:
Hedin, Anders, docent (fr.o.m. den 30 augusti 1979)
Irnell, Lars, docent (fr.o.m. den 30 augusti 1979)

Sekreterare:
Hallström, Anita M., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 30 augusti 1979)

Lokal: Lilla Nygatan 1, 3 tr., 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00. Fr.o.m. den 7 januari 1980: Regeringsgatan 13, 6 tr., 111 53 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II K 7.

Utredningen har under tiden september - oktober 1979 hållit ett sammanträde.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

23. Särskild utredare (K 1979:06) av sjömanspension genom kollektivavtal

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 13 september 1979 med uppdrag att undersöka förutsättningarna för en sjömanspensionering grundad på kollektivavtal:

Särskild utredare:
Petri, Carl Axel H., statsråd (fr.o.m. den 14 september t.o.m. den 5 november 1979)
Wilhelmsson, Börje A., försäkringsrättsråd (fr.o.m. den 19 november 1979)

Expert:
Hyllengren, Jan, kansliråd (fr.o.m. den 1 oktober 1979)

Sekreterare:
Kastman, B. H. Göran, kammarrättsassessor (fr.o.m. den 1 november 1979)

Lokal: Kammarrätten i Jönköping, Östra Storgatan 7, Box 564, 551 02 Jönköping, tel. växel 036/16 99 10

Direktiven för den särskilde utredaren, se 1980 års kommittéberättelse del II K 8.

Utredarens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

24. Beredningen (K 1979:07) om den kollektiva tätortstrafiken

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 13 september 1979 för att finna vägar att förbättra nuvarande kollektivtrafiksystem:

Ordförande:

Norrbom, Claes-Eric N., förordnad generaldirektör (fr.o.m. den 19 november 1979)

Ledamöter:

Färm, Gunnel, ombudsman (fr.o.m. den 19 november 1979)
Komstedt, P. L. Wiggo, disponent (fr.o.m. den 19 november 1979)
Norling, S. Åke, kommunalråd (fr.o.m. den 19 november 1979)
Segerström, Ingrid, led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 november 1979)
Sellgren, Rolf O. M., transportplaneringschef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 november 1979)
Vinthagen, Rolf, landstingsråd (fr.o.m. den 19 november 1979)
Wohlin-Andersson, Anna M., ers. för led. av riksdagen

Direktiven för beredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II K 9.

Lokal: Transportrådet, Industrivägen 7, 171 48 Solna, tel. 730 58 80

Ekonomidepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1979: 1, 4 och 6

1. Utredningen (Fi 1970:70) rörande förhållandet mellan bankgiro och postgiro

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 december 1969 för att utreda förhållandet mellan bankgiro och postgiro (se Post- och Inrikes tidn. den 29 januari 1970):

Särskild utredare:

Walberg, Sten S., generaldirektör (fr.o.m. den 16 februari 1978 t.o.m. den 2 juli 1979)

Experter:

Anderberg, K. Ingvar, direktör (fr.o.m. den 22 februari 1978 t.o.m. den 2 juli 1979)

Hallman, Eric R., överdirektör (fr.o.m. den 22 februari 1978 t.o.m. den 2 juli 1979)

Lindeberg, Sven A., byrådirektör (fr.o.m. den 22 februari 1978 t.o.m. den 2 juli 1979)

Nilsson, Gösta V., postgirochef (fr.o.m. den 22 februari 1978 t.o.m. den 2 juli 1979)

Telestam, Gösta L., direktör (fr.o.m. den 16 februari 1978 t.o.m. den 2 juli 1979)

Sekreterare:

Wärnsund, Sven-Olof, byrådirektör (fr.o.m. den 16 februari 1978 t.o.m. den 2 juli 1979)

Direktiven för utredningen, se 1971 års riksdagsberättelse Fi 56. Tilläggsdirektiv, se 1979 års kommittéberättelse del II E 1.

Utredningen har under tiden november 1978 - juni 1979 hållit 20 sammanträden.

Utredningen har den 2 juli 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:35) Rationellare girohantering.

Uppdraget är därmed slutfört.

2. Betalningsbalansdelegationen (Fi 1975:02)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 oktober 1974 för samordning av betalningsbalansstatistiken (se Post- och Inrikes tidn. den 1 mars 1975):

Ordförande:
Jakobsson, Ulf G., planeringschef (fr.o.m. den 14 november 1979)
Wohlin, Lars M., riksbankschef (fr.o.m. den 1 mars 1977 t.o.m. den 13 november 1979)

Ersättare för ordförande:
Wahlstedt, Bengt, departementssekreterare (fr.o.m. den 14 november 1979)

Ledamöter:
Hansson, Lars R., bankokommissarie
Lönnqvist, Åke S. G., avdelningschef

Ersättare för ledamot:
Esaieson, Erik R. A., statistikchef (för Lönnqvist)
Franzén, J. Thomas H., avdelningsdirektör (för Hansson) (fr.o.m. den 18 oktober 1977)

Sekreterare:
Persson, Nils Eric, byrådirektör (fr.o.m. den 16 oktober 1979)
Svensson, Hans O., byrådirektör (fr.o.m. den 19 juni 1975 t.o.m. den 15 oktober 1979)

Lokal: Sveriges Riksbank, Brunkebergstorg 11, Box 16283, 103 25 Stockholm tel. växel 787 00 00, direktval 787 01 46 (sekreteraren)

Direktiven för delegationen, se 1976 års kommittéberättelse Fi 36.

Delegationen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 7 sammanträden.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

3. Utredningen (Fi 1975:03) om löntagarna och kapitaltillväxten

Tillkallade enligt regeringens bemyndiganden den 30 januari 1975 och den 12 maj 1977 för att utreda frågor om löntagarfonder (se Post- och Inrikes tidn. den 8 februari 1975):

Ordförande:
Larsson, Y. Allan G., chefredaktör (fr.o.m. den 24 augusti 1979)
Mehr, Hjalmar L., f.d. landshövding (t.o.m. den 23 augusti 1979)

Ledamöter:

Alderin, Robert B., vice verkställande direktör (fr.o.m. den 21 november 1979)
Bartley, A. Osborne, professor (fr.o.m. den 19 oktober 1977 t.o.m. den 2 februari 1979)
Bergström, N. Hans I., tf. kansliråd (fr.o.m. den 5 december 1978)
Burenstam Linder, H. M. Staffan, statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 13 december 1978 t.o.m. den 5 november 1979)
Edin, Per Olov, utredningschef (fr.o.m. den 19 oktober 1977)
Feldt, Kjell-Olof, led. av riksdagen (fr.o.m. den 22 januari 1979)
Landberg, Maj-Lis H. A., led. av riksdagen
Meidner, Rudolf A., fil. dr (t.o.m. den 30 juni 1979)
Molin, N. Rune, sekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Nilsson, Karl-Erik, bitr. direktör
Nilsson, Kjell O. H., metallarbetare, led. av riksdagen (t.o.m. den 19 januari 1979)
Rämgård, Rolf I., led. av riksdagen
Sandebring, Hans, statssekreterare (fr.o.m. den 22 maj t.o.m. den 5 november 1979)
Stefanson, R. Stig S., optikermästare, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli 1977 t.o.m. den 20 november 1979)
Tobisson, Lars F., led. av riksdagen (fr.o.m. den 21 november 1979)
Ulfhielm, Monica H.V., utredningssekreterare (fr.o.m. den 21 november 1979)
Waldenström, Erland, direktör
Wijkman, Anders I. S., generalsekreterare, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 12 december 1978)
Önnesjö, Karl Erik A., direktör

Experter:

Boman, Ragnar Å., civilekonom (fr.o.m. den 1 september 1977)
Böök, Sven Åke, föreståndare (fr.o.m. den 14 juli 1977)
Dahlsten, Ulf L., stadsdirektör (fr.o.m. den 9 mars 1976)
Edenhammar, Hans, auktoriserad revisor (fr.o.m. den 1 november 1979)
Eidem, Rolf I., civilekonom (fr.o.m. den 1 april 1977)
Johansson, Sven-Erik N., professor (fr.o.m. den 9 mars 1976)
Kristoffersson, Anders W., fil. kand. (fr.o.m. den 1 april 1977)
Låftman, Lennart R., civilekonom (fr.o.m. den 1 december 1977)
Saläng, B. Stefan, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)

Sekreterare:

Öhman, Berndt, universitetslektor (fr.o.m. den 1 december 1975)

Bitr. sekreterare:
Nordell, J. Olof C., trafikdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1975 t.o.m. den 8 maj 1979)
Skog, Rolf R., civilekonom (fr.o.m. den 7 november 1978)

Lokal: Regeringsgatan 19, 1 tr., 111 53 Stockholm, tel. 21 08 20 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse Fi 37.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tio sammanträden. Därutöver har en särskild referensgrupp om sambandet mellan löner och vinster hållit två sammanträden.

Utredningen har i maj 1979 avgett delbetänkandena (SOU 1979:8) Löntagarfonder - bakgrund, problem och möjligheter, (SOU 1979:9) innehållande tre expertrapporter nämligen Den svenska förmögenhetsfördelningens utveckling, Löntagarfonder och aktiemarknaden - en introduktion och Internationella koncerner och löntagarfonder, (SOU 1979:10) innehållande tre expertrapporter nämligen Löner, lönsamhet och soliditet i svenska industriföretag, Vinstbegreppet och Den lokala lönebildningen och företagens vinster - en preliminär analys samt (SOU 1979:11) Lantbrukskooperationen - ideologi och verklighet.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

4. Finansieringsbolagskommittén (Fi 1975:08)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 25 september 1975 för utredning om finansieringsbolagen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 19 november 1975):

Ordförande:
Eklöf, Kurt G. A., riksbanksdirektör (t.o.m. den 30 september 1979)

Sakkunniga:
Jansson, Paul G., elektriker, riksgäldsfullmäktig, led. av riksdagen (t.o.m. den 30 september 1979)
Regnéll, Carl Göran, fil. dr, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 12 januari 1977 t.o.m. den 30 september 1979)

Experter:
Livijn, Claes-Olof, direktör (fr.o.m. den 15 mars 1976 t.o.m. den 30 september 1979)
Persson, Lars E. H., hovrättsråd (fr.o.m. den 12 januari 1977 t.o.m. den 30 september 1979)
Telestam, Gösta L., direktör (fr.o.m. den 1 april 1976 t.o.m. den 30

september 1979)
Ödlund, Lars-Olof, direktör (fr.o.m. den 15 mars 1976 t.o.m. den 30 september 1979)

Sekreterare:
Klangby, Lars-Erik, avdelningsdirektör (t.o.m. den 30 september 1979)

Bitr. sekreterare:
Uggla, J. Magnus, byråsekreterare (fr.o.m. den 15 november 1976 t.o.m. den 39 september 1979)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse Fi 42.

Kommittén har i december 1977 avgett betänkandet (SOU 1977:97) Finansieringsbolag.

Kommittén har därefter avvaktat beslut om behandling av den kreditpolitiska lagstiftningen om fondkommissionärer m.m. Det står nu klart att kommittén inte ska behandla denna fråga.

Kommitténs arbete är därmed slutfört.

5. Banklagsutredningen (Fi 1976:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 23 juni 1976 för att göra en översyn av banklagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 20 juli 1976):

Ordförande:
Malmgren, Kurt K-G., rättschef

Ledamöter:
Danielsson, C. Bertil, bankdirektör
Danielsson, Stig A., bankinspektör
Eklöf, Kurt G. A., riksbanksdirektör
Lindquist, Sven B. E., direktör
Svenson, Sven G., direktör
Thunholm, Lars-Erik, bankdirektör

Sakkunnig:
Thörn, Lars-Olof, avdelningsdirektör

Experter:
Bökmark, Jan S., hovrättsassessor
Dahlheim, Bo I. G., byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Lindstrand, H. Tomas, civilekonom (fr.o.m. den 1 april 1978)
Utterström, Thomas O., avdelningschef (fr.o.m. den 20 mars 1979)

Sekreterare:
Bredin, Lars A. G., kansliråd (fr.o.m. den 20 april 1977)

Bitr. sekreterare:
Noltorp, Lars G. N., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 januari 1978)
Nordström, L. Anders, hovrättsassessor (fr.o.m. den 20 november 1978)

Lokal: Göta hovrätt, Hovrättstorget, Box 422, 551 02 Jönköping, tel. växel 036/11 94 30 (bitr. sekreterarna)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II E 1.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit nio sammanträden. Därutöver har tio sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp, vars arbete främst avser en teknisk översyn av bankrörelselagen efter mönster av aktiebolagslagen och bokföringslagen.

Utredningen har i juni 1979 avgett delbetänkandet (Ds E 1979:5) Blancokrediter och bankkontorsetablering.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

6. Utredningen (E 1977:01) angående statistiska centralbyråns (SCB) uppgiftsinsamling

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 24 mars 1977 för att utreda frågan om statistiska centralbyråns uppgiftsinsamling:

Särskild utredare:
Hallberg, Dag R., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 februari 1979)
Landberg, K. Erik, byrådirektör (fr.o.m. den 25 april 1977 t.o.m. den 14 februari 1979)

Experter:
Levenius, Gustav B. G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 20 september 1977 t.o.m. den 23 april 1979)
Printz, Bengt-Åke L., organisationsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 31 december 1979)
Sandström, K. Rune, direktör (fr.o.m. den 20 september 1977 t.o.m. den 31 december 1979)
Widén, Marie-Louise, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 24 april t.o.m. den 31 december 1979)

Sekreterare:
Hallberg, Dag R., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 19 september 1977 t.o.m. den 14 februari 1979)

Lokal: Fredsgatan 6, 4 tr., 111 52 Stockholm, tel. 21 62 73

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II E 1.

Utredningen har i mars 1979 avgett delbetänkandet (Ds E 1979:2) Industristatistiken - uppgiftskrav och användbarhet samt i december 1979 slutbetänkandet (Ds E 1979:7). Lantbruksregistret som uppgiftskrav samt sammanfattande synpunkter på företagens uppgiftslämnande till statistiska centralbyrån.

Uppdraget är därmed slutförd.

7. Kommittén (E 1977:03) med uppdrag att utreda med valutaregleringen sammanhängande spörsmål

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 juni 1977 för att utreda med valutaregleringen sammanhängande spörsmål:

Ordförande:

Wickman, H. Krister, f.d. riksbankschef, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 20 september 1977)

Ledamöter:

Berg, Bengt R., direktör (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Berg, Bengt Åke, utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Eklöf, Kurt G. A., riksbanksdirektör (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Ekman, Jan E. H. M., bankdirektör (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Grönfors, Kurt G. W., professor (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Johansson, Göran, ombudsman (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Larsson, L. Thorsten, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Nilsson, Bengt G., utredningschef (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Wachtmeister, Knut G. N., led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Wibble, Anne M., ekon. lic. (fr.o.m. den 12 december 1978)

Experter:

Hall, Kurt Arne, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1978)
Nipstad, Jan A., bankokommissarie (fr.o.m. den 15 november 1977)
Nyström, Lars A., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 augusti 1978)
Persson, Lars E. H., hovrättsråd (fr.o.m. den 7 november 1978)
Sandén, Peter, fil. kand. (fr.o.m. den 1 juni 1978)

Huvudsekreterare:

Sahlén, Anders F., pol. mag. (fr.o.m. den 1 september 1978)

Sekreterare:
Öjeheim, Per-Göran, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 juni 1978)

Bitr. sekreterare:
de Neergaard, Claes D., civilekonom (fr.o.m. den 1 juli 1978 t.o.m. den 28 februari 1979)

Lokal: Regeringsgatan 65, 3 tr., Box 7311, 103 90 Stockholm, tel. 21 55 20 (huvudsekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II E 3.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sex sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

8. Försäkringsrörelseutredningen (E 1977:05) (FRU)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 13 oktober 1977 för att se över lagen om försäkringsrörelse m.m.:

Särskild utredare:
Lind, Johan A. L., hovrättslagman, ordförande i arbetsdomstolen (fr.o.m. den 21 november 1977)

Experter:
Bökmark, Jan S., hovrättsassessor (fr.o.m. den 10 januari 1978)
Eriksson, A. A. Tage, direktör (fr.o.m. den 10 januari 1978)
Svensson, Åke E. F., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 10 januari 1978)
von Willebrand, Karin M., f.d. avdelningsdirektör (fr.o.m. den 10 januari 1978)

Sekreterare:
Hahn, R. A. Birgitta, hovrättsassessor (fr.o.m. den 10 januari 1978)

Lokal: Salviigränd 1, 3 tr., 111 28 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 14 58 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II E 5.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tio sammanträden. Därutöver har fyra sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för frågan om uppställning av försäkringsbolagens resultat- och balansräkningar.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

9. Delegationen (E 1978:01) med uppdrag att följa de nya formerna för lönsparande m.m.

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 21 september 1978 för att följa och analysera det nya lönsparsystemet m.m.:

Ordförande:
Jakobsson, Ulf G., planeringschef (fr.o.m. den 13 december 1978)

Ledamöter:
Roos, J. Olle, skattedirektör (fr.o.m. den 13 december 1978)
Rylander, Gunnel I., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 13 december 1978)
Widestrand, Lars O., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 13 december 1978)
Ysander, Bengt-Christer, docent (fr.o.m. den 13 december 1978)

Expert:
Herin, Jan C.G.E.F, departementsråd (fr.o.m. den 1 september 1979)

Sekreterare:
Björhn, Arne, L., civilekonom (fr.o.m. den 1 september 1979)

Lokal: Ekonomidepartementet, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 15 02 (sekreteraren)

Direktiven för delegationen, se 1979 års kommittéberättelse del II E 2.

Delegationen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fyra sammanträden samt haft kontakter med organisationer och andra som berörs av delegationens arbete.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

10. Försäkringsverksamhetskommittén (E 1979:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 14 december 1978 med uppdrag att se över lagstiftningen om försäkringsbolagens och försäkringsinspektionens verksamhet m.m.:

Ordförande:
Westerlind, Erik A., landshövding (fr.o.m. den 5 april 1979)

Ledamöter:
Fernlund, B. Dan, byråchef (fr.o.m. den 5 april 1979)
Gabrielsson, A. Edmund B., expeditionschef/rättschef (fr.o.m. den 5 april 1979)

Gustavsson, K. Rune, socionom, led. av riksdagen (fr.o.m. den 5 april 1979)
Hörnlund, Gördis K., f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 5 april 1979)
Lindwall, Lars E., direktör (fr.o.m. den 5 april 1979)
Schönmeyr, C. Richard A. C., verkst. direktör (fr.o.m. den 5 april 1979)

Experter:
Brege, J. Lennart O., organisationsdirektör (fr.o.m. den 24 april 1979)
Odelius, Bo G., försäkringsombudsman (fr.o.m. den 6 juni 1979) (ingående i sekretariatet)
Olanders, Anders O., distriktskontorschef (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Olby, A. Jan E., byrådirektör (fr.o.m. den 24 april 1979)
Utterström, Thomas O., avdelningschef (fr.o.m. den 24 april 1979)

Sekreterare:
Lundgren, Bo K., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 21 augusti 1979)

Bitr. sekreterare:
Svensson, M. Christina, civilekonom (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Lokal: Salviigränd 1, 3 tr., 111 28 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 14 28 (sekreteraren)

Direktiv för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II E 1.

Kommittén har under tiden april - oktober 1979 hållit fyra sammanträden.

Kommittén har i december avgett promemorian (Ds E 1979:8) Lekmannastyrelse för försäkringsinspektionen.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

11. Utredningen (E 1979:02) om tillsynen över värdepappersmarknaden m.m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 28 juni 1979:

Särskild utredare:
Wahlgren, E. Göran, regeringsråd (fr.o.m. den 4 september 1979)

Sekreterare:
Svensson, S. Göran, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 15 oktober 1979)

Lokal: Göta hovrätt, Box 422, 551 02 Jönköping, tel. växel 036/11 94 30 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II E 3.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

12. Utredningen (E 1979:03) angående översyn av den statliga fondförvaltningen m.m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 28 juni 1979:

Särskild utredare:
Abelin, Hans Henrik, bankinspektör (fr.o.m. den 2 oktober 1979)

Sakkunniga:
Nordling, Carl-Einar, kammarråd (fr.o.m. den 25 oktober 1979)
Telestam, Gösta L., direktör (fr.o.m. den 25 oktober 1979)

Experter:
Karlsson, Erik L., bitr. riksbanksdirektör (fr.o.m. den 27 november 1979)
Lalin, Per Olov, revisionsdirektör (fr.o.m. den 27 november 1979)
Lindberg, P. Lennart, byråchef (fr.o.m. den 27 november 1979)

Sekreterare:
Frii, Lennart W., hovrättsassessor (fr.o.m. den 29 oktober 1979)

Lokal: Hovrätten över Skåne och Blekinge, Fack, 201 10 Malmö, tel. 040/734 30 (sekreteraten)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II E 4.

Utredningen har under november 1979 hållit två sammanträden. Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

13. Kommittén om jordbrukets kapitalförsörjning

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 7 juni 1979:
Ledamöter m.fl. ej utsedda.

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II E 2.

14. Kommittén om den statliga statistiken

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 25 oktober 1979:
Ledamöter m.fl. ej utsedda.

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II E 5.

Budgetdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1979: 13, 21, 22, 23 och 28

1. 1969 års punktskatteutredning (Fi 1970:57)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 21 mars 1969, den 29 juni 1970 samt den 18 juni 1971 för att se över gällande bestämmelser på punktskatteområdet i vissa delar (se Post- och Inrikes tidn. den 5 juni 1969 och den 2 oktober 1970):

Ordförande:
Edstrand, Karl-Ingmar, departementsråd (fr.o.m. den 12 juli 1976)

Ledamöter:
Thulin, Einar E:son, f.d. skattedirektör
Wadell, Ulla G. S., skattedirektör (fr.o.m. den 12 juli 1976)
Willart, N. Bo, byråchef

Experter:
Andersson, Fritz A. R., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 12 juli 1976)
Friedner, Lars F. V., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 28 september 1977)
Olsson, Bertil O., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 14 september 1976)
Schultz, J. Allan S., f.d. bitr. skattedirektör
Sjöstrand, A. Mats T., byrådirektör (fr.o.m. den 14 september 1976)

Sekreterare:
Lindgren, Per Anders, kammarrättsassessor (fr.o.m. den 25 april 1977)

Bitr. sekreterare:
Körner, Klas-Håkan (Håkan), kammarrättsassessor (fr.o.m. den 17 oktober 1977)

Lokal: Gamla riksdagshuset, tel. växel 14 10 00 (ordföranden och sekreteraren). Postadress: Budgetdepartementet, 103 33 Stockholm

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 15 sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

2. Mervärdeskatteutredningen (Fi 1971:05)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 oktober 1971 med uppdrag att verkställa teknisk översyn av mervärdeskatten (se Post- och Inrikes tidn. den 11 november 1971):

Utredningsman:
Fridolin, Hans R., f.d. departementsråd

Experter:
Crabo, Sven, direktör
Helmers, Dag, professor
Lindstam, Leif E., departementsråd
Mellbin, B. Lennart, byråchef
Norrman, Bo U. S., taxeringsdirektör (fr.o.m. den 1 mars 1978)

Sekreterare:
Olofsson, L. Göran, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 augusti 1976)

Bitr. sekreterare:
Skarell, Gunnar E. A., departementssekreterare

Lokal: Budgetdepartementet, Kanslihusannexet, Riddarhustorget 7-9, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren och bitr. sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 16 sammanträden.

Utredningen har den 22 augusti 1979 avgett delbetänkandet (Ds B 1979:2) Översyn av mervärdeskatten Del IV Exportbegreppet m.m.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

3. Utredningen (Fi 1972:06) om underställning av avtal

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1972 för att utreda vilka frågor om arbets- och anställningsvillkor för tjänstemän som skall underställas Kungl. Maj:t och vilka som därutöver skall underställas riksdagens lönedelegation (se Post- och Inrikes tidn. den 10 juli 1972):

Utredningsman:
Foyer, Lars O., kanslichef

Lokal: Riksdagens näringsutskott, Brunkebergsterrassen 1, 100 12 Stockholm, tel. växel 14 20 20

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse Fi 46.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 haft överläggningar med riksdagens lönedelegation och medverkat i en arbetsgrupp inom lönedelegationen som övervägt delegationens arbetsformer.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

4. Utredningen (Fi 1973:01) om säkerhetsåtgärder m.m. i skatteprocessen

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 februari 1973 för att utreda frågan om regler om kvarstad, skingringsförbud m.m. i skatteprocessen (se Post- och Inrikes tidn. den 7 mars 1973):

Ordförande:
Nordenadler, Anders, länsåklagare

Ledamöter:
Andersson, Kerstin G., folkskollärare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 7 mars 1979)
Bergh, Sten, länsråd
Bergqvist, Jan G., pol. mag., led. av riksdagen (fr.o.m. den 20 juni 1979)
Gustafsson, K. G. Wilhelm, rektor, led. av riksdagen (fr.o.m. den 30 juni 1978)
Söderström, Kurt I. W., ingenjör, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 30 juni 1978)
Welander, Gösta, departementsråd
Westberg, H-O. (Olle), svarvare, led. av riksdagen

Sakkunnig:
Nord, Karl-Erik, skattedirektör (fr.o.m. den 30 juni 1978)

Experter:
Bjernstad, S. L. Börje, kronofogde
Björnesjö, Sven G., taxeringsrevisor
Bruhn, Sigleif (Leif) E., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 30 juni 1978)
Hirschfeldt, Johan H., bitr. skattedirektör (fr.o.m. den 30 juni 1978)
Jarenius, J. Christer I., direktör
Johanson, Lars R., länsråd (fr.o.m. den 17 februari 1976)
Ljungwall, N. E. Folke, länsåklagare (fr.o.m. den 17 februari 1976)

Sekreterare:
Erling, E. Martin H., hovrättsfiskal (fr.o.m. den 22 april 1974)

Bitr. sekreterare:
Grinneröd-Nordahl, Monica L. M., distriktsåklagare (fr.o.m. den 1 september 1979)
Kronholm, Birgit S. B., distriktsåklagare (fr.o.m. den 15 april 1979)

Lokal: Departementens utredningsavdelning, Västergatan 47, Box 187, 201 21 Malmö, tel. växel 040/749 50 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse Fi 40. Tilläggsdirektiv, se 1979 års kommittéberättelse del II B 6.

Utredningen har den 1 mars 1979 avgett delbetänkandet (SOU 1978:87) Lag om preskription av skattefordringar m.m.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit elva sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

5. Skattetilläggsutredningen (Fi 1975:06) (SU)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 13 februari 1975 för att utreda frågan om det skatteadministrativa sanktionssystemet (se Post- och Inrikes tidn. den 16 maj 1975):

Ordförande:
Widmark, P. Sverker V., kammarrättslagman

Sakkunniga:
Sundkvist, K. R. Tage, lantbrukare, led. av riksdagen
Westberg, H-O. (Olle), svarvare, led. av riksdagen

Experter:
Baekkevold, Arne E., kammarrättsassessor (fr.o.m. den 1 augusti 1975)
Burström, Brita A., byråchef (fr.o.m. den 1 augusti 1975)
Fries, Ingmar F., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1978)
Gustafson, G. Arne, direktör (fr.o.m. den 20 oktober 1975)
Johansson, Bo G. H., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 augusti 1975)
Lundholm, Eric L. O., bitr. skattedirektör (fr.o.m. den 1 augusti 1975)
Matsson, Tommy, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 augusti 1975)

Sekreterare:
Werdinius, Claes A., hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 augusti 1975)

Bitr. sekreterare:
Olsson, E. Ragnar, taxeringsintendent (fr.o.m. den 12 september 1977)

Lokal: L. Nygatan 1, 1 tr., tel. växel 763 10 00 (sekreteraren). Postadress: Budgetdepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse Fi 40.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 14 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1980.

6. Utredningen (Fi 1976:02) om beskattning av tjänstepensioner

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 11 mars 1976 för att utreda vissa frågor angående avdrag vid inkomsttaxering för kostnader för tryggande av anställds pensionering, m.m. (se Post- och Inrikes tidn. den 23 mars 1976):

Utredningsman:
Wahlgren, E. Göran, regeringsråd

Experter:
Berglöf, J. Sigvard C. D:son, skattedirektör
Eriksson, Gösta, direktör (t.o.m. den 13 maj 1979)
Fries, Ingmar F., departementssekreterare (fr.o.m. den 4 september 1978)
Grop, Erik H., försäkringstjänsteman (fr.o.m. den 14 maj 1979)
Kihlström, Laila K. E., direktör (fr.o.m. den 19 januari 1977)
Lindberg, Göran, direktör (t.o.m. den 7 december 1978)
Nilson, Lars-Erik, direktör (fr.o.m. den 8 december 1978)
Sköllerholm, S. Ove J., hovrättsassessor (fr.o.m. den 22 februari 1977)
Thornell, Anders B., länsråd (fr.o.m. den 19 januari 1977)
Öhman, Arne J. P., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 19 januari 1977)

Sekreterare:
Edling, A. Roland, rådman
Salsbäck, K. Johan, kammarrättsassessor (fr.o.m. den 1 januari 1979)

Lokal: Länsrätten i Örebro län, Box 59, 701 02 Örebro, tel. växel 019/13 60 00 (Edling)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II B 3.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tolv sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

7. Företagsobeståndskommittén (Fi 1976:03)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 12 februari 1976 för att utreda frågan om samordning av statliga åtgärder vid företags obestånd (se Post- och Inrikes tidn. den 22 maj 1976):

Ordförande:
Westerlind, Erik A., landshövding

Ledamöter:
Boström, Curt B., kamrer, led. av riksdagen
Fransson, Arne A. E., personalchef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 30 juni 1977)
Fridolfsson, Filip W., fabrikör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 30 juni 1977)
Löfberg, Karl Axel, f.d. departementsråd
Wilhelmsson, Arne E., rådman
Ångström, Rune T., led. av riksdagen

Sakkunniga:
Ekström, Bert O., avdelningschef (fr.o.m. den 15 juni 1976)
Jäderqvist, K. Bertil, kronofogde (fr.o.m. den 1 september 1976)
Spendrup, K. Aksel, avdelningschef (fr.o.m. den 30 juni 1977)
Åvall, Sven K., direktör (fr.o.m. den 15 juni 1976)

Experter:
Björklund, Jan O., byråchef (fr.o.m. den 9 september 1976)
Bovidson, Thure, direktör (fr.o.m. den 9 september 1976)
Herrstedt, Henry T. O., länsarbetsdirektör (fr.o.m. den 9 september 1976)
Thornell, Anders B., länsråd (fr.o.m. den 9 september 1976)

Sekreterare:
Ohlsson, J. Staffan C., kammarrättsassessor (fr.o.m. den 15 juni 1976)

Bitr. sekreterare:
Berge, Lars Magnus, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 18 september 1978 t.o.m. den 17 juni 1979)
Kristiansson, Erling B., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 1 juni 1979)

Lokal: Gamla riksdagshuset, tel. växel 14 10 00 (sekreteraren och bitr. sekreteraren). Postadress: Budgetdepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1977 års kommittéberättelse del II B 1.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sju sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver

har två sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper för frågan om inrättande av ett bolag för rekonstruktionsinsatser.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

8. 1976 års fastighetstaxeringskommitté (Fi 1976:05)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 16 september 1976 för att göra en översyn av reglerna för fastighetstaxering (se Post- och Inrikes tidn. den 30 oktober 1976):

Ordförande:

Björne, B. Gunnar, regeringsråd

Ledamöter:

Hall, A. Bertil, fastighetsråd

Jansson, Paul G., elektriker, riksgäldsfullmäktig, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 mars 1978)

Josefson, Stig A., lantbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 mars 1978)

Lundgren, Bo A. M., civilekonom, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 mars 1978)

Malmberg, C. Lars E., bitr. skattedirektör

Stensson, S. L. Börje, skolchef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 mars 1978)

Wadell, Ulla G. S., skattedirektör

Sakkunnig:

Fredelius, Bo B., kammarrättsråd (fr.o.m. den 10 februari 1977 t.o.m. den 25 januari 1979)

Experter:

Carlegrim, N. Erik A., professor (fr.o.m. den 10 februari 1977)

Edlund, C. Bertil, departementsråd (fr.o.m. den 20 november 1979)

Fridell, G. Ingvar, direktör (fr.o.m. den 20 mars 1978)

Fries, Ingmar F., departementssekreterare (fr.o.m. den 12 september 1977)

Hansson, Bo R. A., byråchef (fr.o.m. den 12 december 1978)

Henriksson, Kjell-Åke, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 12 juni 1978)

Jönsson, Per Ivan, vattenrättsråd (fr.o.m. den 10 februari 1977)

Nilsson, Nils-Erik, avdelningschef (fr.o.m. den 19 september 1977)

Rispe, Curt B., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 22 januari 1979)

Sekreterare:

Bergenstjerna, Johan P., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 1 maj 1979)

Hübinette, Ewa L. E., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 28 april 1978 t.o.m. den 15 maj 1979)
Widebäck, I. Birgitta, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 6 oktober 1976)

Lokal: Lilla Nygatan 1, 1 tr., 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för kommittén, se 1977 års kommittéberättelse del II B 4. Tilläggsdirektiv, se 1979 års kommittéberättelse del II B 4.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 23 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper inom kommittén.

Kommittén har den 14 maj 1979 avgett delbetänkandet (SOU 1979:32) Fastighetstaxering 81 samt bilaga 1-2 (SOU 1979:33) Fastighetstaxering 81.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

9. Förvaltningsutredningen (B 1977:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 december 1976 för att utreda frågan om bättre metoder för planering och hushållning i statsförvaltningen:

Ordförande:
Tarschys, N. Daniel, ers. för led. av riksdagen

Ledamöter:
Hanson, Per-Olof, f.d. borgarråd
Karlsson, F. Göran, redaktör, led. av riksdagen
Kristiansson, N. Axel, f.d. ers. för led. av riksdagen
Lewén-Eliasson, Anna Lisa, f.d. led. av riksdagen
Pettersson, S. Arne, sekreterare, led. av riksdagen
Svegfors, J. Mats A., statssekreterare (fr.o.m. den 7 december 1978)
Träff, Sven-Olov A., direktör, f.d. led. av riksdagen (t.o.m. den 6 december 1978)

Sakkunniga:
Andersson, B. Göran, ombudsman
Båfält, B. Evert, kanslichef (fr.o.m. den 15 mars 1977)
Carlsson, Jan-Olof, bergsingenjör
Carnhagen, Göran E. T., departementsråd (fr.o.m. den 15 mars 1977)
Olsson, E. Olof, andre förbundsordförande

Experter:
Birgersson, Bengt Owe, docent (fr.o.m. den 28 maj 1979)

Dahlberg, Lars B. L., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 14 november 1977)
Dahlberg, Lars C., departementsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Engström, Odd E. L., utredningssekreterare (fr.o.m. den 25 mars 1977)
Esping, Hans G., revisionsdirektör (fr.o.m. den 22 september 1977)
Fallenius, Ann Marie, byrådirektör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Fransson, Bo-Gunnar L., avdelningschef (fr.o.m. den 25 mars 1977)
Hillman, Bo I., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 13 juni 1977 t.o.m. den 7 oktober 1979)
Magnander, Ebbe E. A., f.d. avdelningschef (fr.o.m. den 10 februari 1977)
Printz, Bengt-Åke L., organisationsdirektör (fr.o.m. den 15 september 1977)
Wetterberg, Ulf G., tf. departementsråd (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Widebäck, Ulf M., hovrättsassessor (fr.o.m. den 30 augusti 1977)
Wittenmark, Lars T. N., byrådirektör (fr.o.m. den 9 juli 1979)

Sekreterare:
Annerberg, Rolf G., departementssekreterare (fr.o.m. den 12 april 1977)
Carlsson, Sture E., tf. revisionsdirektör (fr.o.m. den 12 april 1977)

Bitr. sekreterare:
Norén, Agneta, byrådirektör (fr.o.m. den 1 februari 1978 t.o.m. den 9 september 1979)
Schück, Johan H., byrådirektör (fr.o.m. den 11 september 1978 t.o.m. den 9 september 1979)

Lokal: L. Nygatan 1, 1 tr., tel. växel 763 10 00 (sekretariatet)
Postadress: Budgetdepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II B 11. Tilläggsdirektiv, se 1980 års kommittéberättelse del II B 7.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 16 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, utredningar och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har den 25 april 1979 avgett delbetänkandet (SOU 1979:23) Avgifter i staten - nuläge och utvecklingsmöjligheter och den 7 september 1979 avgett huvudbetänkandet (SOU 1979:61) Förnyelse genom omprövning.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

10. Vägtrafikskatteutredningen (B 1977:05)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 24 mars 1977 med uppdrag att göra en teknisk översyn av vägtrafikbeskattningen:

Särskild utredare:
Lindstam, Leif E., departementsråd

Experter:
Borgstrand, Björn J., byrådirektör (fr.o.m. den 12 december 1978)
Bornhager, Sven-Åke (Sven) I., förste byråsekreterare
Carlson, Å. Lennart, bitr. skattedirektör
Eriksson, K. Birger, avdelningsdirektör
Guste, Göran L., byrådirektör
Skarell, Gunnar E. A., departementssekreterare

Sekreterare:
Hamberg, Lennart T. C., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 14 maj 1979)
Sjöstrand, A. Mats T., byrådirektör

Lokal: Gamla riksdagshuset, tel. växel 14 10 00 (sekreterarna). Postadress: Budgetdepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II B 2. Tilläggsdirektiv, se 1980 års kommittéberättelse del II B 3.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit åtta sammanträden samt haft överläggningar med olika organisationer som berörs av utredningens arbete. Därutöver har sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper inom utredningen. En av arbetsgrupperna har företagit ett studiebesök i Finland.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

11. Stämpelskatteutredningen (B 1977:06)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 21 april 1977 med uppdrag att se över reglerna om stämpelskatt och expeditionsavgift samt avgiften för förhandsbesked i taxeringsfrågor:

Särskild utredare:
Francke, Jan Å., departementsråd

Experter:
Bredin, Lars A. G., kansliråd
Hagman, Björn O., byrådirektör
Kleist, Åke O., revisionsdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1978)

Lundholm, Eric L. O., bitr. skattedirektör
Rehnström, K. Åke H., hovrättsassessor
Åhlén, Lars, lagman

Sekreterare:
Torngren, Håkan E., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 11 juni 1977)

Lokal: Gamla riksdagshuset, tel. växel 14 10 00 (sekreteraren). Postadress: Budgetdepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II B 5.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 17 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter som berörs av utredningens arbete.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

12. Utredningen (B 1977:07) med uppdrag att utreda frågan om lokalisering av ny verksamhet till Västerbottens län

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 18 maj 1977 med uppdrag att utreda frågan om lokalisering av ny verksamhet till Västerbottens län:

Särskild utredare:
Ångström, Rune T., led. av riksdagen

Sakkunniga:
Beckman, Lars E. A., bitr. professor, universitetsrektor
Carlsson, P. Bertil, kommunalråd
Forsell, Harry A., länsråd
Lundberg, Henry L., direktör
Svensson, Åke G., fil. dr, utbildningsledare

Expert:
Pärson, Hanns B. S., direktör (fr.o.m. den 15 augusti 1977)

Sekreterare:
van der Capellen, Constance (Connie) E., departementssekreterare
Peterson, Christer B. O., byrådirektör (fr.o.m. den 1 februari 1978)

Lokal: Länsstyrelsen i Västerbottens län, 901 86 Umeå, tel. växel 090/12 20 00 (Peterson)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II B 6.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 haft sammanträden med olika myndigheter, organisationer och andra som

berörs av utredningens arbete. Därutöver har sammanträden hållits med en särskild expertgrupp inom utredningen.

Utredningen har under maj 1979 efter samråd med arbetsmarknadsdepartementet och riksföreningen för trafik- och polioskadade lagt fram förslag om ett rehabiliteringshem i Hörnefors.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

13. Monopolutredningen (B 1977:08)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 7 juli 1977 med uppdrag att utreda frågan om särställning för vissa myndigheter och företag vid leveranser till staten:

Särskild utredare:

Lindencrona, Gustaf C. A., bitr. professor (fr.o.m. den 1 augusti 1977 t.o.m. den 31 maj 1979)

Expert:

Bergkvist, Arne B. S., t.f. revisionsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977 t.o.m. den 31 maj 1979)

Sekreterare:

Róman, Rolf-Erik, pol. mag. (fr.o.m. den 15 oktober 1977 t.o.m. den 31 maj 1979)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II B 7.

Utredningen har den 4 maj 1979 avgett slutbetänkandet (Ds B 1979:1) Datakonkurrens.

Uppdraget är därmed slutfört.

14. Delegationen (B 1977:09) för företagens uppgiftslämnande m.m. (DEFU)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 juni 1977 för att aktivt verka för att begränsa och underlätta företagens och kommunernas uppgiftslämnande:

Ordförande:

Wirsäll, Nils-Erik, verkst. direktör (fr.o.m. den 1 september 1977)

Ledamöter:

Ahrfelt, Bengt, avdelningschef (fr.o.m. den 1 september 1977)

Andersson, Bengt I., vice verkst. direktör (fr.o.m. den 1 september 1977; avliden)

Bergstig, Lars H., informationssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1977)
de Woul, Jan T. J., pol. mag. (fr.o.m. den 1 september 1977)
Haglund, Sune K., boktryckare (fr.o.m. den 1 september 1977)
Hallenius, G. Ingemar, lantbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 5 december 1978)
Hedberg, Stig E., förbundsjurist (fr.o.m. den 1 september 1977)
Myrbeck, Arne K. D., sektionschef (fr.o.m. den 1 september 1977)
Radesjö, G. Wivi-Anne, företagare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 september 1977)
Tarschys, N. Daniel, ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 4 december 1978)
Wästberg, Greta E., direktör (fr.o.m. den 1 september 1977)

Experter:
Densjö, K. A. Sören, byrådirektör (fr.o.m. den 1 september 1979)
Ekwall, Thomas F. H., byrådirektör (fr.o.m. den 1 december 1978)
Landberg, K. Erik, byrådirektör (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 30 april 1979)

Delegationens kansli är organiserat i sektorer med utgångspunkt från departementens verksamhetsområden.

Sekreterare:
Armholt, Roland H., byrådirektör (fr.o.m. den 1 november 1978 t.o.m. den 30 april 1979)
Densjö, K. A. Sören, byrådirektör (fr.o.m. den 13 oktober 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Hagberg, Ann-Charlott, departementssekreterare (fr.o.m. den 15 oktober 1979 t.o.m. den 15 januari 1980)

Socialdepartementet:
Hallberg, Dag R., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1978)

Budget- och utbildningsdepartementen:
Ihrmark, Astrid K. M., byrådirektör (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Kommun- och försvarsdepartementen:
Jakobsson, Kjell G. L., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 november 1979)

Jordbruks- och arbetsmarknadsdepartementen:
Lefvert, Helena, förste revisor (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Handels- och kommunikationsdepartementen:
Nordqvist, Rolf G., pol. mag. (fr.o.m. den 1 januari 1979)

Ekonomi- och utrikesdepartementen samt miljöfrågor inom jordbruksdepartementet:
Pedersen, Zaid O. B., byrådirektör (fr.o.m. den 13 oktober 1977)

Bostads- och industridepartementen:
Werbell, Bror I., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1978)

Justitiedepartementet:
Printz, Bengt-Åke L., organisationsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1977), kanslichef

Lokal: Birger Jarls torg 7-9, 103 33 Stockholm, tel. växel 22 36 00 (sekreterarna)

Direktiven för delegationen, se 1978 års kommittéberättelse del II B 8.

Delegationen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit elva sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, företag, organisationer och andra som berörs av delegationens arbete.

Delegationen har den 1 november 1979 överlämnat verksamhetsberättelse för 1978/79 till budgetdepartementet.

Delegationens arbete beräknas pågå t.o.m. år 1980.

15. Traktamentsbeskattningssakkunniga (B 1978:02)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 19 januari 1978 med uppdrag att se över reglerna om beskattning av traktamenten m.m.:

Ordförande:
Reuterswärd, Erik A. P., regeringsråd (fr.o.m. den 16 mars 1978)

Ledamöter:
Boström, Curt B., kamrer, led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 mars 1978)
Hägelmark, S. Eric L., kapten, led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 mars 1978)

Sakkunniga:
Anclow, Per R., departementsråd (fr.o.m. den 16 mars 1978 t.o.m. den 20 september 1979)
Hirschfeldt, Johan H., bitr. skattedirektör (fr.o.m. den 16 mars 1978)
Hägglund, Sven-Olof, ombudsman (fr.o.m. den 16 mars 1978)
Högberg, K. Gunnar, direktör (fr.o.m. den 16 mars 1978)
Ljungh, Claes W., utredningssekreterare (fr.o.m. den 16 mars 1978)
Rispe, Curt B., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 21 september 1979)
Ulfhielm, Monica H. V., sekreterare (fr.o.m. den 16 mars 1978)

Experter:
Edlund, C. Bertil, departementsråd (fr.o.m. den 16 mars 1978)
Karlson, Matts E., förste revisor (fr.o.m. den 29 juni 1978)
Wilhelmsson, F. Uno, förhandlingsdirektör (fr.o.m. den 16 mars 1978)

Sekreterare:
Palme, Sven C. G., regeringsrättssekreterare (fr.o.m. den 14 mars 1978)
Ström, Ivan S., länsrättsassessor (fr.o.m. den 14 mars 1978)

Lokal: Gamla riksdagshuset, tel. växel 14 10 00 (sekreterarna). Postadress: Budgetdepartementet, 103 33 Stockholm.

Direktiven för de sakkunniga, se 1979 års kommittéberättelse del II B 2.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sju sammanträden. Därutöver har sammanträden hållits i särskilda arbetsgrupper.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

16. Konsultexportutredningen (B 1978:03)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 2 mars 1978 med uppdrag att utreda frågan om samverkan i fråga om statlig konsultverksamhet i utlandet m.m.:

Särskild utredare:
Dennis, Bengt, ambassadör (fr.o.m. den 13 mars 1978)

Experter:
Lonaeus, G. Håkan N., departementssekreterare (fr.o.m. den 10 april 1978)
Norberg, Sven E. O., tf. departementsråd (fr.o.m. den 2 maj 1979)

Sekreterare:
Skogö, Ingemar, byrådirektör (fr.o.m. den 13 mars 1978)

Bitr. sekreterare:
Svensson, Carl-Gustaf Å., civilekonom (fr.o.m. den 13 november 1978)

Lokal: Regeringsgatan 1, 4 tr., tel. växel 763 10 00. Postadress: Konsultexportutredningen, Utrikesdepartementet, Box 16121, 103 23 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II B 3.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 haft

överläggningar med olika myndigheter och företag som berörs av utredningens arbete.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

17. Utredningen (B 1978:05) om åtgärder vid beskattningen för att främja forsknings- och utvecklingsinsatser

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 14 september 1978 med uppdrag att utforma förslag till åtgärder vid beskattningen för att främja forsknings- och utvecklingsinsatser:

Särskild utredare:

Mileikowsky, Curt, tekn. dr (fr.o.m. den 14 september 1978)

Sakkunniga:

von Bahr, Stig V., departementsråd (fr.o.m. den 6 november 1978)
Gustafson, G. Arne, direktör (fr.o.m. den 6 november 1978)
Hedborg, Anna M., sekreterare (fr.o.m. den 6 november 1978)
Henkow, Sten R., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1979)
Hållsten, E. Bertil, utredningschef (fr.o.m. den 6 november 1978 t.o.m. den 1 juni 1979)
Ljungh, Claes W., utredningssekreterare (fr.o.m. den 6 november 1978)
Sidenbladh, Thomas P., tf. departementsråd (fr.o.m. den 6 november 1978 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Ulfhielm, Monica H. V., sekreterare (fr.o.m. den 2 juni 1979)

Experter:

Lundin, N. Tore H., bitr. skattedirektör (fr.o.m. den 15 oktober 1979)
Törnros, E. A. Christer, rådman (fr.o.m. den 1 oktober 1979)

Sekreterare:

Törnros, E. A. Christer, rådman (fr.o.m. den 20 november 1978 t.o.m. den 30 september 1979)
Herrlin, Klas G. E., bitr. skattedirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1979)

Lokal: Gamla Riksdagshuset, tel. växel 14 10 00 (sekreteraren). Postadress: Budgetdepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II B 7.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 13 sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

18. Solnautredningen (B 1978:06)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 28 september 1978 för att företräda staten vid förhandlingar med Solna kommun om överlåtelse av vissa markområden, m.m.:

Förhandlare:
Englund, K. Svante I., överdirektör (fr.o.m. den 6 november 1978)

Sakkunniga:
Hägg, Y. O. Sture, avdelningschef (fr.o.m. den 6 november 1978)
Smith, A. Åke, planeringsdirektör (fr.o.m. den 6 november 1978)

Experter:
Norell, Thomas P., departementssekreterare (fr.o.m. den 6 november 1978)
Tengwall, Jan O., byråchef (fr.o.m. den 6 november 1978)

Lokal: Statens förhandlingsnämnd, Sturegatan 24, 114 36 Stockholm, tel. växel 67 96 50

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 28 sammanträden, därav tio med representanter för motparten. Utredningen har därjämte, efter vederbörligt bemyndigande, anordnat en konferens med bl.a. företrädare från markförvaltande statliga myndigheter för att diskutera vissa frågor som är förenade med överlåtelse av statliga markområden till Solna kommun.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

19. Realbeskattningsutredningen (B 1978:07)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 2 november 1978 med uppdrag att belysa konsekvenserna av en real beskattning av räntor och kapitalvinster, m.m.:

Särskild utredare:
Lindencrona, Gustaf C. A., bitr. professor (fr.o.m. den 7 november 1978)

Sakkunniga:
von Bahr, Stig V., departementsråd (fr.o.m. den 27 december 1978)
Bargholtz, Percy B., fil. kand. (fr.o.m. den 27 december 1978)
Jussil, Sune K., departementsråd (fr.o.m. den 27 december 1978)

Sekreterare:
Róman, Rolf-Erik, pol. mag. (fr.o.m. den 27 december 1978)

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II B 8.

Lokal: Lilla Nygatan 1, 1 tr., tel. växel 763 10 00 (sekreteraren). Postadress: Budgetdepartementet, 103 33 Stockholm
Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

20. Kronoholmsutredningen (B 1978:08)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 28 december 1978 med uppdrag att utreda frågan om de s.k. kronoholmarnas framtida disposition:

Särskild utredare:
Knös, A. Gustaf, chefsrådman (fr.o.m. den 28 december 1978)

Sakkunnig:
Dahnell, Karin A. B., kammarråd (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Sekreterare:
Eklund, Per A., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Lokal: Gamla riksdagshuset, tel. växel 14 10 00 (sekreteraren). Postadress: Budgetdepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II B 1.

Utredningen har haft kontakt med olika myndigheter som berörs av utredningens arbete för bl.a. en inventering av beståndet av de bebyggda kronoholmarna.
Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

21. Utredningen (B 1979:01) om central rationalisering och ADB

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 25 januari 1979 för att se över organisationen för de centrala myndighetsuppgifterna avseende rationalisering och ADB i statsförvaltningen:

Särskild utredare:
Widén, K. A. Ingvar, generaldirektör (fr.o.m. den 1 februari 1979)

Sekreterare:
Hjalmarsson, S. Åke, byråchef (fr.o.m. den 1 februari 1979)

Bitr. sekreterare:
Ribbing, N. Peder G. G:son, byrådirektör (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 oktober 1979)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II B 2.

Utredningen har under tiden januari - oktober 1979 hållit 19 sammanträden. Därutöver har utredningen haft överläggningar med myndigheter, organisationer och företag.

Utredningen har den 25 oktober 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:72) Rationalisering och ADB i statsförvaltningen.

Uppdraget är därmed slutfört.

22. Organisationskommittén (B 1979:02) för statens arbetsmarknadsnämnd

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 8 februari 1979 med uppgift att förbereda regeringens kommande beslut om SAMN:s arbetsuppgifter, ställning och organisation:

Ordförande:
Hårdefelt, S. Börje, rättschef (fr.o.m. den 28 februari 1979)

Ledamöter:
Andersson, B. Göran, ombudsman (fr.o.m. den 28 februari 1979)
Engdahl, K. Anders F., departementssekreterare (fr.o.m. den 28 februari 1979)
Gothefors, Per L., ombudsman (fr.o.m. den 28 februari 1979)
Gustafsson, N. Lennart, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 28 februari 1979)
Jansson, Kurt S., avdelningschef (fr.o.m. den 28 februari 1979)
Karlsson, Alf L., ombudsman (fr.o.m. den 28 februari 1979)

Sekreterare:
Bergqvist, Lars G., tf. personaldirektör (fr.o.m. den 28 februari 1979)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Kommittén har under tiden mars - juni 1979 hållit 18 sammanträden samt haft överläggningar med myndigheter, organisationer och andra som berörts av kommitténs arbete.

Kommittén har lämnat förslag rörande organisation, budget, lokalisering m.m. för statens arbetsmarknadsnämnd (SAMN).

SAMN startade sin verksamhet den 1 juli 1979.

Kommitténs arbete är därmed slutfört.

23. Arbetsgruppen (B 1979:03) med uppgift att förbereda regeringens beslut om inrättande av en myndighet för personalutbildning och personaladministration

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 8 februari 1979 med uppgift att förbereda regeringens beslut om inrättande av de nya myndigheten och att därvid överväga dess ställning, uppgifter och organisation:

Ordförande:

Rosenblad, Urban S., generaldirektör (fr.o.m. den 28 februari 1979)

Ledamöter:

Andersson, B. Göran, ombudsman (fr.o.m. den 28 februari 1979)
Andersson, L. Ingemar, ombudsman (fr.o.m. den 28 februari 1979)
Engdahl, K. Anders F., departementssekreterare (fr.o.m. den 28 februari 1979)
Gothefors, Per L., ombudsman (fr.o.m. den 28 februari 1979)
Gustafsson, N. Lennart, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 28 februari 1979)
Jeding, Lars G., tf. utbildningschef (fr.o.m. den 28 februari 1979)

Sekreterare:

Bergqvist, Lars G., t.f. personaldirektör (fr.o.m. den 28 februari 1979)
Lundqvist, Rolf W. G:son, byrådirektör (fr.o.m. den 28 februari 1979)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Arbetsgruppen ombildades den 1 juni 1979 till organisationskommittén (B 1979:08) för statens institut för personaladministration och personalutbildning.

Redogörelse för arbetsgruppens arbete redovisas under B 1979:08.

24. Bruttoskattekommittén (B 1979:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 1 mars 1979 med uppdrag att utreda olika former av bruttoskatter:

Ordförande:

Walberg, Sten S., generaldirektör (fr.o.m. den 13 mars 1979)

Ledamöter:

Andersson, Karl Olov, direktör (fr.o.m. den 13 mars 1979)
Bargholtz, Percy B., fil. kand. (fr.o.m. den 13 mars 1979)
Åberg, Carl Johan, docent (fr.o.m. den 13 mars 1979)

Sakkunnig:
von Bahr, Stig V., departementsråd (fr.o.m. den 13 mars 1979)

Expert:
Normann, N. Göran, fil. dr (fr.o.m. den 13 mars 1979)

Sekreterare:
Hulgaard, Bodil C., hovrättsassessor (fr.o.m. den 13 mars 1979)

Lokal: Budgetdepartementet, Kanslihusannexet, Riddarhustorget 7-9, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II B 6.

Kommittén har under tiden mars - oktober 1979 hållit 15 sammanträden.

Kommittén har den 3 september 1979 avgett delbetänkandet (Ds B 1979:3) Bruttoskatter.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

25. Kapitalvinstkommittén (B 1979:05)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 15 mars 1979 med uppdrag att göra en teknisk översyn av aktievinstbeskattningen och pröva vissa andra frågor angående realisationsvinstbeskattningen av lös egendom:

Ordförande:
Swartling, Anders J. A., departementsråd (fr.o.m. den 15 mars 1979)

Ledamöter:
Atterwall, Göran L., bankdirektör (fr.o.m. den 15 mars 1979)
Berglöf, J. Sigvard C. D:son, skattedirektör (fr.o.m. den 15 mars 1979)
Hagstedt, J. Anders, professor (fr.o.m. den 15 mars 1979)

Sakkunnig:
Bargholtz, Percy B., fil. kand. (fr.o.m. den 15 mars 1979)

Experter:
Edlund, C. Bertil, departementsråd (fr.o.m. den 28 maj 1979)
Forsström, Jan E. C., hovrättsassessor (fr.o.m. den 10 september 1979)

Sekreterare:
Andersson, C. Staffan, kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 17 april 1979)

Lokal: Gamla riksdagshuset, tel. växel 14 10 00 (sekreteraren). Postadress: Budgetdepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II B 5.

Kommittén har under tiden april - oktober 1979 hållit sex sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har tre sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för frågan om beskattning av vinst vid försäljning av andel i äkta bostadsföretag.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

26. Energiskattekommittén (B 1979:06)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 1 mars 1979 med uppdrag att utreda beskattningen av energi, m.m.:

Ordförande:

Hanson, Per-Olof, f.d. borgarråd (fr.o.m. den 15 maj 1979)

Ledamöter:

Blom, S. T. Lennart, borgarråd (fr.o.m. den 15 maj 1979)
Carlstein, Rune A., stadskassör (fr.o.m. den 15 maj 1979)
Hansson, Lilly E., mentalskötare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 maj t.o.m. den 30 oktober 1979)
Silfverstrand, Bengt H., företagsekonom, led. av riksdagen (fr.o.m. den 31 oktober 1979)
Örtendahl, Per Anders, f.d. statssekreterare (fr.o.m. den 15 maj 1979)

Sakkunniga:

Dahlström, Gösta E., fil. lic. (fr.o.m. den 15 maj 1979)
Eklund, Erik G., direktör (fr.o.m. den 15 maj 1979)
Fridolin, Hans R., f.d. departementsråd (fr.o.m. den 15 maj 1979)
Lindstam, Leif E., departementsråd (fr.o.m. den 15 maj 1979)
Ljungh, Claes W., utredningssekreterare (fr.o.m. den 15 maj 1979)
Ulfhielm, Monica H. V., utredningssekreterare (fr.o.m. den 15 maj 1979)

Sekreterare:

Aspén, B. Urban, statistikchef (fr.o.m. den 1 januari 1980)

Postadress: Budgetdepartementet, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II B 4.

Kommittén har under tiden den 15 maj - den 31 oktober 1979 hållit ett sammanträde.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

27. Utredningen (B 1979:07) om minskning av statens bestånd av uthyrningsbostäder

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 26 april 1979 med uppdrag att utreda i vilken utsträckning statens bestånd av uthyrningsbostäder bör minskas samt framlägga en plan för sådan minskning.

Särskild utredare:
Törnquist, Harry E., förvaltningsdirektör (fr.o.m. den 15 maj 1979)

Experter:
Extergren, E. Anders, byrådirektör (fr.o.m. den 15 maj 1979)
Lindberg, Bengt S., överingenjör (fr.o.m. den 15 maj 1979)
Stime, Pär-Eric W., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 maj 1979)

Sekreterare:
Nensén, Astrid B., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 maj 1979)

Lokal: Budgetdepartementet, Kanslihusannexet, Riddarhustorget 7-9, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II B 8.

Utredningen har under tiden juni - oktober 1979 hållit fyra sammanträden. Därutöver har överläggningar ägt rum med vissa myndigheter som berörs av utredningens arbete.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

28. Organisationskommittén (B 1979:08) för statens institut för personaladministration och personalutbildning

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 3 maj 1979 med uppgift att förbereda regeringens beslut om myndighetens uppgifter, organisation m.m.:

Ordförande:
Rosenblad, Urban S., generaldirektör (fr.o.m. den 1 juni 1979)

Ledamöter:
Andersson, B. Göran, ombudsman (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Andersson, L. Ingemar, ombudsman (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Engdahl, K. Anders F., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Gothefors, Per L., ombudsman (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Gustafsson, N. Lennart, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Jeding, Lars G., utbildningschef (fr.o.m. den 1 juni 1979)

Sekreterare:
Bergqvist, Lars G., tf. personaldirektör (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Lundqvist, Rolf W. G:son, byrådirektör (fr.o.m. den 1 juni 1979)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Kommittén har under tiden mars - juni 1979 haft överläggningar med myndigheter, organisationer och andra som berörts av kommitténs arbete.

Kommittén har lämnat förslag rörande organisation, budget, lokalisering m.m. för den nya myndigheten (statens institut för personaladministration och personalutbildning - SIPU).

SIPU startade sin verksamhet den 1 juli 1979.

Kommitténs arbete är därmed slutfört.

29. Utredningen (B 1979:09) av frågor om samordnad anskaffning av utrustning för automatisk databehandling (ADB) i statsförvaltningen

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 28 juni 1979 för att se över frågor rörande samordnad anskaffning av ADB-utrustning i statsförvaltningen.

Särskild utredare:
Ternryd, Carl-Olof, generaldirektör (fr.o.m. den 6 augusti 1979)

Sakkunniga:
Frank, S. Torsten, organisationsdirektör (fr.o.m. den 18 september 1979)
Lundberg, Bengt T., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 18 september 1979)
Åstrand, Berit E., organisationsdirektör (fr.o.m. den 18 september 1979)

Experter:
Hjalmarsson, S. Åke, byråchef (fr.o.m. den 18 september 1979)
Lindby-Ragsten, Barbro F. M. S., tf. revisionsdirektör (fr.o.m. den 18 september 1979)
Rosén, J. Axel, byråchef (fr.o.m. den 18 september 1979)
Tufvesson, Jan O. I., avdelningschef (fr.o.m. den 18 september 1979)
Wall, Nils Olof, organisationsdirektör (fr.o.m. den 18 september 1979)

Sekreterare:
Färm, Håkan A.F., tf. avdelningsdirektör (fr.o.m. den 10 september 1979)

Bitr. sekreterare:
Ericsson, L.E. Staffan, byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1979)

Lokal: L. Nygatan 1, 1 tr., tel. växel 763 10 00 eller tel. växel 22 96 60 (sekreteraren och bitr. sekreteraren). Postadress: Budgetdepartementet, 103 33 Stockholm.

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II B 10.

Utredningen har under tiden oktober - november 1979 hållit två sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

30. Utredningen (B 1979:10) om mottagandet av visst testamentariskt förordnande till förmån för staten, m.m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 3 maj 1979 för att utreda dels omfattningen av den av Florence Stephens till staten testamenterade egendom och vilka konsekvenser som ett eventuellt mottagande skulle få för staten, dels hur egendomen lämpligen bör användas, förvaltas och redovisas bland statens tillgångar, om staten tar emot den:

Särskild utredare:
Reuterswärd, B. Edvard, generaldirektör (fr.o.m. den 25 juni 1979)

Sakkunniga:
Enander, Gunnar M., skogsdirektör (fr.o.m. den 25 juni 1979)
Herslöf, Rolf B., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 25 juni 1979)
Sellvall, L., Göran, kansliråd (fr.o.m. den 25 juni 1979)

Sekreterare:
Edenman,Gunnar H., advokatfiskal (fr.o.m. den 25 juni 1979)

Lokal: Kammarkollegiet, Birger Jarls torg 14, Box 2218, 103 15 Stockholm, tel. växel 23 45 60 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II B 9.

Utredningen har under tiden juni - oktober 1979 hållit ett sammanträde samt haft överläggningar med olika myndigheter och andra som berörs av utredningens arbete. Därutöver har sammanträden hållits med ett särskilt arbetsutskott inom utredningen.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

31. Kommittén (B 1979:11) för utbildning av högre chefer inom statsförvaltningen

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 21 juni 1979 med uppdrag att utreda frågor om hur utbildningen av högre chefer inom statsförvaltningen skall läggas upp:

Ordförande:
Skillner, Rolf G., statssekreterare (fr.o.m. den 18 juli 1979)

Ledamöter:
Börjesson, Mats R., generaldirektör (fr.o.m. den 18 juli 1979)
Jeding, Lars G., utbildningschef (fr.o.m. den 18 juli 1979)
Lennerlöf, N. O. Lennart, professor (fr.o.m. den 18 juli 1979)
Rainer, A. Ove, generaldirektör (fr.o.m. den 18 juli 1979)
Rydén, Jan E., överdirektör (fr.o.m. den 18 juli 1979)
Sjönell, I. Marianne, överdirektör (fr.o.m. den 18 juli 1979)

Expert:
Larsson, Gösta E., personaldirektör (fr.o.m. den 18 juli 1979)

Sekreterare:
Holmqvist, Hans, pol. mag. (fr.o.m. den 18 juli 1979)

Lokal: Budgetdepartementet, Kanslihusannexet, Riddarhustorget 7-9, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II B 11.

Kommittén har under tiden juli - oktober 1979 hållit tre sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

32. Kommittén om folkbokföringens framtida organisation

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 16 augusti 1979:
Ledamöter m.fl. ej utsedda.

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II B 12.

33. Kommittén om översyn av beskattningsreglerna för familjeföretag

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 augusti 1979: Ledamöter m.fl. ej utsedda.

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II B 13.

34. Kommittén om kulturarbetares och uppfinnares skatter och avgifter

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 augusti 1979: Ledamöter m.fl. ej utsedda.

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II B 14.

35. Kommittén om översyn av reglerna för beskattning av statsbidrag m.m.

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 18 oktober 1979: Ledamöter m.fl. ej utsedda.

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II B 15.

36. Kommittén om översyn av reglerna om folkpensionärernas skattelättnader

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 15 november 1979: Ledamöter m.fl. ej utsedda.

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II B 16.

Utbildningsdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1979: 1, 3, 5, 6, 7, 10, 11, 15, 19, 27, 32 och 43

Följande kommittéer inom avsnittet har inte fullgjort eller fullgör inte egentliga utredningsuppdrag: 1, 2, 3, 6, 9 och 14

1. Lokal- och utrustningsprogramkommittéerna (E 1965:54) för universitet och högskolor (LUP-kommittéerna)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1964 för att utarbeta lokalprogram och utrustningsprogram för universitet och högskolor (se Post- och Inrikes tidn. den 21 juli 1964):

Samarbetsnämnden (E 1965:54:01) för LUP-kommittéerna:

Ordförande:
Löwbeer, Hans, universitetskansler

Ledamöter:
Almefelt, Paul V., byråchef
Beckman, Lars E.A., professor, rektor
Hammar, Stig H., universitetsråd
Hultin, S. Erland V., tekn. lic.
Konnander, Benkt A. V., överdirektör
Lindstrand, Leif, byggnadsråd
Lundgren, Georg E. H., professor, rektor
Norberg, Dag L., professor
Philipson, Lars H. G., civilingenjör
Törnquist, Harry E., byggnadsråd
Wijkman, E. Gunnar B., universitetsråd

Experter:
Abel, Enno, professor
Allander, Claes C. G., professor
Andersson, A. Owen, tekn. lic.
Angvik, Lennart, läromedelsintendent (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Arrhenius, N. Erik A., professor
Bjerkén, Torsten, universitetslektor (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Ehrner-Samuel, Harriet S. K., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1978)
Eskilsson, Per H., revisionsdirektör
Fors, Sixten R., f. d. byråchef

Johansson, Bertil C. Å., förste forskningsingenjör
Kjellén, Bengt I., civilingenjör (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Lindquist, B. Rune L., universitetsdirektör
Lustig, Gunnar, intendent
Mattsson, Lars G., verkmästare (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Mårtensson, Skotte, universitetslektor
Nygren, Jan, högskoledirektör (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Waller, Tage E., veterinär
Öbrink, Karl Johan, professor

Huvudsekreterare:
Johnsson, Roland, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Moll, Olof G., byråchef (tjänstledig)
Nygren, Jan, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1977 t.o.m. den 31 december 1978)

Bitr. sekreterare:
Hallgren, E. Margaretha, fil. kand.
Johnsson, Roland G., avdelningsdirektör (t.o.m. den 31 december 1978)
Kugelberg, Otto F. R. I., fil. dr (fr.o.m. den 1 april 1975)
Ozolins, H. Berit, fil. kand. (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Persson, Ann C., byrådirektör (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Sellers, Pia M., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1976 t.o.m. den 30 juni 1979)
Tunebro, B. Torsten J., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Österman, Elsa, byrådirektör (fr.o.m. den 1 januari 1977)

Direktiven för kommittéerna, se 1965 års riksdagsberättelse E 54.

Nämnden har under tiden november 1978 - juni 1979 hållit tre sammanträden.

Nämndens arbete är slutfört.

LUP-kommittén (E 1965:54:02) för Uppsala:

Ordförande:
Wijkman, E. Gunnar B., universitetsråd

Ledamöter:
Augustsson, Arne, byrådirektör (fr.o.m. den 1 maj 1977)
Lindfors, Leif W., byråchef (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Ling, Lars, institutionstekniker
Ringborg, S. Erland, tf. planeringschef (fr.o.m. den 1 januari 1977 t.o.m. den 31 januari 1979)

Rydén, Jan E., överdirektör
Täckholm, Fredrik, fil. stud. (fr.o.m. den 1 juli 1977)

Kommittén har under tiden november 1978 - juni 1979 hållit fyra sammanträden.

Kommitténs arbete är slutfört.

LUP-kommittén (E 1965:54:03) för Lund:

Ordförande:
Hammar, Stig H., universitetsråd

Ledamöter:
Broberg, K. Bertram, professor
Frostell, Anders, jur. stud. (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Hellgren, G. Bertil, maskinist
Juthagen, Leif R., byggnadsråd
Lindfors, Leif W., byråchef (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Moll, Olof G., byråchef
Rydén, Jan E., överdirektör

Kommittén har under tiden november 1978 - juni 1979 hållit fyra sammanträden.

Kommitténs arbete är slutfört.

LUP-kommittén (E 1965:54:04) för Göteborg:

Ordförande:
Lundgren, Georg E. H., professor, rektor

Ledamöter:
Balsvik, Karin, tf. byråchef (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Juthagen, Leif R., byggnadsråd
Knape, Anders, fil. stud. (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Lindfors, Leif W., byråchef (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Rydén, Jan E., överdirektör
Rydin, Roland Y., fil. kand.
Thun, K. Ragnar, högskoledirektör
Wemminger, Lars V., förste forskningsingenjör

Kommittén har under tiden november 1978 - juni 1979 hållit sex sammanträden.

Kommitténs arbete är slutfört.

LUP-kommittén (E 1965:54:05) för Stockholm:

Ordförande:
Norberg, Dag L., professor

Ledamöter:
Eklund, K. Ronnie, jur. kand.
Ekman, Stig Rune, forskningsingenjör
Lindfors, Leif W., byråchef (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Lindstrand, Leif, byggnadsråd
Moll, Olof G., byråchef
Pernow, Bengt B., professor, rektor (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Rasmuson, Anders S. H., professor, rektor
Rydén, Jan E., överdirektör

Kommitén har under tiden november 1978 - juni 1979 hållit fem sammanträden.

Kommitténs arbete är slutfört.

LUP-kommittén (E 1965:54:06) för Umeå:

Ordförande:
Beckman, Lars E. A., professor, rektor

Ledamöter:
Enquist, N. Daniel, högskoledirektör (fr.o.m. den 9 december 1977)
Larsson, Staffan, soc. stud. (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Lindfors, Leif W., byråchef (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Lindstrand, Leif, byggnadsråd (fr.o.m. den 1 maj 1977)
Nordlander, N. Arne, universitetslektor
Rydén, Jan E., överdirektör
Wickholm, Jan, tekn. stud. (fr.o.m. den 9 december 1977)

Kommittén har under tiden november 1978 - juni 1979 hållit fyra sammanträden.

Kommitténs arbete är slutfört.

LUP-kommittén (E 1965:54:07) för Linköping:

Ordförande:
Almefelt, Paul V., universitetsdirektör

Ledamöter:
Balsvik, Karin, tf. byråchef (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Bengtsson, Bernt-Olof, teknolog (fr.o.m. den 19 januari 1977)
Lindell, Mats G., avdelningsdirektör
Lindfors, Leif W., byråchef (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Olsson, Björn E., förste driftsingenjör
Rydén, Jan E., överdirektör

Kommittén har under tiden november 1978 - juni 1979 hållit fyra sammanträden.

Fr.o.m. den 1 juli 1979 tillhör lokal- och utrustningsprogramkommit-

téerna för universitet och högskolor universitets- och högskoleämbetets organisation.

Kommitténs arbete är slutfört.

2. Sakkunniga (U 1968:49) för förhandling om avtalsreglering av upphovsrättsliga frågor på undervisningsområdet (AUU-sakkunniga)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1967 med uppgift att förhandla om en avtalsreglering av de upphovsrättsliga frågorna på undervisningsområdet.

De sakkunnigas uppgift är att förhandla om en avtalsreglering rörande inspelning av upphovsrättsligt skyddat material inom undervisningsverksamheten. Från upphovsrättslig synpunkt gäller olika regler för inspelning av ljudradioprogram och TV-program. De sakkunnigas förhandlingar skall enbart omfatta TV-programmen. Därvid skall beaktas att olika regler kan böra gälla för undervisningsprogram och andra program. De sakkunniga skall inte ta upp frågor som rör storleken av de ersättningar som kan komma ifråga.

Ordförande:
Hesser, S. C. E. Torwald, justitieråd

Ledamot:
Bergström, Svante B., professor

Experter:
Ahlström, Bengt, avdelningsdirektör
Dahlbom, Bengt S., avdelningsdirektör
Eliasson, Per-Erik, statssekreterare
Landström, Sten-Sture H., direktör
Sandberg, A. Birger, förhandlingsdirektör

Sekreterare:
Gréting, Britt M., departementssekreterare

Lokal: Utbildningsdepartementet, Storkyrkobrinken 4, tel. växel 763 10 00, direktval 763 23 94 (sekreteraren). Postadress: 103 33 Stockholm

Särskilda direktiv har ej meddelats.

De sakkunniga har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 18 sammanträden samt haft överläggningar med företrädare för intressen, som berörs av uppdraget.

De sakkunniga har gjort en undersökning angående AV-centralernas

inspelning (kopiering) av TV-program för det allmänna skolväsendets behov.

De sakkunnigas arbete beräknas pågå under hela år 1980.

3. Universitetsrestaurangkommittén (U 1970:46)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 mars 1969 för att planera och samordna m.m. restaurangverksamheten vid universiteten och högskolorna (se Post- och Inrikes tidn. den 27 mars 1969 och den 29 juli 1972):

Ordförande:

Hagbergh, Göran G. E., kanslichef (fr.o.m. den 15 september 1975)

Ledamöter:

Almefelt, Paul V., byråchef
Brundell, Nils-Erik, direktör
Eskilsson, Per H., revisionsdirektör
Fors, Sixten R., f.d. byråchef
Juthagen, Leif R., byggnadsråd
Magnusson, Leif, divisionschef (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Philipson, Lars H. G., civilingenjör

Experter:

Heister, Per, mellanstadielärare (fr.o.m. den 1 juni t.o.m. den 10 december 1978)
Johnsson, Roland, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 11 december 1978)

Sekreterare:

Heister, Per, mellanstadielärare (fr.o.m. den 11 december 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Johnsson, Roland G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juni t.o.m. den 10 december 1978)

Direktiven för kommittén, se 1970 års riksdagsberättelse U 46. Tilläggsdirektiv, se 1973 års riksdagsberättelse U 21.

Kommittén har under tiden november 1978 - juni 1979 hållit fyra sammanträden.

Fr.o.m. den 1 juli 1979 tillhör planering och samordning m.m. av restaurangverksamheten vid universitet och högskolor universitets- och högskoleämbetets organisation.

Uppdraget är därmed slutfört.

4. Bibelkommissionen (U 1972:07)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 december 1972 för att nyöversätta Nya testamentet (se Post- och Inrikes tidn. den 19 januari 1973):

Ordförande:

Ljungberg, Blenda M., adjunkt, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 20 oktober 1978)

Ledamöter:

Björck, Staffan, professor
Erlander, Lillemor, kyrkoadjunkt (fr.o.m. den 24 januari 1978)
Forkman, Göran, docent
Lindström, Harry, fil. lic.
Martling, Carl Henrik, direktor
Mattsson, S. M. Lennart, distriktsstudieledare, f.d. led. av riksdagen
Narrowe, Morton H., rabbin (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Vallquist, Gunnel, författare

Experter:

Andersson, Lars, författare (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)
André, Gunnel, teol. kand. (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Bagg, Aron, ingenjör (fr.o.m. den 1 mars 1976 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Bergsten, Torsten, lektor (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Björndalen, Anders J., docent (fr.o.m. den 1 april 1978 t.o.m. den 29 februari 1980)
Blomqvist, Jerker, docent (fr.o.m. den 1 juli 1974 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Brandt, Krister, pastor (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Dewailly, Léon N. G., teol. dr (fr.o.m. den 1 september 1975 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Edman, Stefan, folkhögskollärare (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Gellerstam, Martin, docent (fr.o.m. den 1 mars 1976 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Gerhardsson, Birger, professor (t.o.m. den 31 augusti 1979)
Gerleman, Gillis H., professor (fr.o.m. den 15 november 1975 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Hammar, Anna Karin, kyrkoadjunkt (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)

Hartman, Lars, professor (fr.o.m. den 1 juli 1974 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Hartman, Olov, teol. dr (fr.o.m. den 1 mars 1976 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Hedin, Benkt-Erik, författare (fr.o.m. den 15 december 1978)
Hellström, Jan Arvid, docent (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Hemrin, Sven, teol. lic. (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Hidal, Sten, docent (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Hildebrand, Karl-Gustaf, professor (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Huldén, Lars, professor (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Illman, Karl-Johan, tf. professor (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Johnson, Bo, docent (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Julén, Björn, docent (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Kieffer, René, docent (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Kronholm, B. Tryggve, professor
Lindén, Ingemar, docent (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Mettinger, N. D. Tryggve, professor (fr.o.m. den 1 november 1977)
Molde, F. Bertil, professor
Mårtensson, Jean-Erik, pastor (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Nilsson, Torsten, folkhögskollärare (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Nivenius, Olle, biskop (fr.o.m. den 1 mars 1976 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Norin, Stig, docent (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Nygren, Åke, talpedagog (fr.o.m. den 1 mars 1976 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Olingdahl, Göte, lektor (fr.o.m. den 1 mars 1976 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Olsson, Birger, docent (fr.o.m. den 1 september 1978)
Paillard, Jean, pater (fr.o.m. den 1 mars 1976 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Petrén, Erik, lektor (fr.o.m. den 1 mars 1976 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Ringgren, K. V. Helmer, professor (fr.o.m. den 1 oktober 1975 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Rinkmar-Bengtsson, Gun, adjunkt (fr.o.m. den 1 september 1977

t.o.m. den 31 augusti 1979)
Rodhe, Sten, lektor (t.o.m. den 31 augusti 1979)
Rubinstein, Harry, studierektor (fr.o.m. den 1 mars 1976 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Stolt, Birgit, professor (fr.o.m. den 1 juli 1974 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Sundström, Gun-Britt, författare (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Söderström, Herbert, redaktör (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Tengström, Sven, teol. dr (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Toll, C. Christopher, professor (fr.o.m. den 1 november 1977)
Westman, Margareta, docent (fr.o.m. den 1 maj 1976 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Wettéus, Bo, pastor (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Vitestam, N. Gösta, professor (fr.o.m. den 1 oktober 1975 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Örnberg, Sune, redaktör (fr.o.m. den 1 september 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)

Översättningsenheten för Nya testamentet:

Ordförande:
Björck, Staffan, professor

Ledamöter:
Block, Per H. L., teol. lic. (fr.o.m. den 1 september 1975)
Jonason, Olov, översättare (t.o.m. den 30 juni 1979)
Palm, Jonas, professor (t.o.m. den 30 juni 1979)
Riesenfeld, Harald, professor
Vennberg, Karl, författare (t.o.m. den 30 juni 1979)

Översättningsenheten för Gamla testamentet:

Ledamöter:
Albrektson, Bertil, professor (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Björck, Staffan, professor (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Malmström, Sten, professor (fr.o.m. den 1 juli 1975; avliden den 11 oktober 1979)
Koordinator:
Åsberg, Christer, fil. mag. (fr.o.m. den 1 september 1978)

Sekreterare:
Åsberg, Christer, fil. mag.

Bitr. sekreterare:
Jonsson, K. E. Johnny, B. D. (Bachelor of Divinity) (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Nilsson, Herbert, departementssekreterare
Olofsson, Staffan, fil. och teol. kand. (fr.o.m. den 1 mars t.o.m. den 30 juni 1979 fr.o.m. den 1 november 1979 t.o.m. den 31 maj 1980)
Rydén, Bo I., fil. kand. (fr.o.m. den 1 juli 1978 t.o.m. den 30 juni 1980)
Secher, Jörgen, fil. lic.
Wiklander, Bertil, fil. mag., teol. kand. (fr.o.m. den 1 november 1975)

Lokal: Åsgränd 1, 1/2 tr. ög., 752 35 Uppsala, tel. 018/12 83 97 (sekreteraren), 018/12 83 95 (kansli)

Direktiven för kommissionen, se 1974 års riksdagsberättelse U 46. Tilläggsdirektiv, se 1976 års kommittéberättelse U 25 samt 1978 års kommittéberättelse del II U 11.

Bibelkommissionen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sju sammanträden med styrelsen, elva med översättningsenheten för Nya testamentet samt sju med översättningsenheten för Gamla testamentet. Därutöver har tre sammanträden hållits med en särskild referentkommitté för Nya testamentet.

Kommissionen har under år 1979 avgett en volym med gammaltestamentliga texter, Fem bibelböcker.

Kommissionens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

5. 1974 års lärarutbildningsutredning (U 1974:04) - LUT 74

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 maj 1974 för att utreda lärarutbildningens mål, struktur och innehåll (se Post- och Inrikes tidn. den 25 juni 1974):

Ordförande:
Bosson-Nordbö, Maj, f.d. skolråd

Ledamöter:
Dahl, R. Birgitta, led. av riksdagen
Gustafsson, Lars I., universitetslektor, led. av riksdagen
Hansson, Bertil, statsråd
Larsson, Lennart, utbildningschef (fr.o.m. den 1 september 1974)
Marcusson, Sten G., utredningssekreterare (fr.o.m. den 8 december 1976)
Nordstrandh, Ove H., f.d. lektor, f.d. led. av riksdagen
Persson, Henry A., utbildningschef (fr.o.m. den 1 september 1974)

Persson, Sten, sekreterare
Rogestam, A. Christina, avdelningschef, led. av riksdagen

Experter:
Andersson, Lennart, rektor (fr.o.m. den 1 april 1978)
Askling, Berit, lektor (fr.o.m. den 1 juni 1977)
Björkman, Jerker, ombudsman (fr.o.m. den 2 januari 1975)
Bäckström, Maja, undersköterska (fr.o.m. den 5 oktober 1977)
Christofferson, Birger, rektor (fr.o.m. den 20 mars 1975)
Eklund, Solveig, fritidspedagog (fr.o.m. den 20 mars 1975)
Fjällhed, Åke, fortbildningsledare (fr.o.m. den 16 augusti 1976)
Fogelström, Hans, ombudsman (fr.o.m. den 5 oktober 1977)
From, Hans-Sören, studerande (fr.o.m. den 29 april 1975)
Gran, Bertil, lektor (fr.o.m. den 20 mars 1975)
Hanstorp, Erling, studierektor (fr.o.m. den 16 augusti 1976 t.o.m. den 31 maj 1977 och fr.o.m. den 15 augusti 1977)
Henricson, Sven-Eric, undervisningsråd (fr.o.m. den 16 augusti 1976)
Jalling, Hans G. T., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 16 augusti 1976)
Jansson, Sven, studierektor (fr.o.m. den 16 augusti 1976 t.o.m. den 31 maj 1977 och fr.o.m. den 15 augusti 1977)
Javette, Bo, ombudsman (fr.o.m. den 2 januari 1975)
Kågström, Olof, adjunkt (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Lareke, Carl-Axel, lektor (fr.o.m. den 2 januari 1975)
Larsson, Tore, studierektor (fr.o.m. den 24 maj 1976)
Lundberg, P. J. Thorsten, rektor (fr.o.m. den 16 augusti 1976 t.o.m. den 31 maj 1977 och fr.o.m. den 15 augusti 1977)
Lunde, Ingrid, kanslichef (fr.o.m. den 2 januari 1975)
Löfqvist, Stig, fortbildningsledare (fr.o.m. den 18 oktober 1976)
Mundebo, K. Lillemor, utredningssekreterare (fr.o.m. den 5 oktober 1977)
Nilsson, Lars G., utredningssekreterare (fr.o.m. den 2 januari 1975)
Nordin, Karl-Anders, lektor (fr.o.m. den 20 mars 1975)
Rehnman, Ann-Marie, hushållslärare (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Rosendahl, Gunnar, studierektor (fr.o.m. den 16 augusti 1976)
Rubenson, Kjell, docent (fr.o.m. den 5 oktober 1977)
Skagert, Stig, adjunkt (fr.o.m. den 16 augusti 1976)
Sondér, Ebbe, yrkeslärare (fr.o.m. den 5 oktober 1977)
Stern, Tommy, rektor (fr.o.m. den 28 april 1977)
Svingby, Gunilla, fil. lic. (fr.o.m. den 1 september 1975)
Wallgren, Åke, adjunkt (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Wallin, Erik, professor (fr.o.m. den 1 september 1975)
Wingborg, Mats, studerande (fr.o.m. den 5 oktober 1977)
Zetterlund, Sven, skoldirektör (fr.o.m. den 29 april 1975)

Bitr. sekreterare:
Atterfors, Kerstin, byrådirektör (fr.o.m. den 15 september 1977 t.o.m. den 31 december 1978)
Eklund, Harald, lektor (fr.o.m. den 1 november 1974 t.o.m. den 15 mars 1979)
Stahle, Gun, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 april 1976)
Ternström, Anders, lektor (fr.o.m. den 15 oktober 1974 t.o.m. den 31 maj 1979)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse U 51. Tilläggsdirektiv, se 1976 års kommittéberättelse U 36 och 1978 års kommittéberättelse del II U 3.

Utredningen har under november 1978 hållit två sammanträden.
Utredningen har den 10 januari 1979 avgett betänkandet (SOU 1978:86) Lärare för skola i utveckling.
Uppdraget är därmed slutfört.

6. Beredningen (U 1975:05) för internationellt utbildningssamarbete

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 15 maj 1975 för försöksverksamhet rörande utbildningssamarbete med vissa utvecklingsländer:

Ordförande:
Östlund, Hans-Erik, departementsråd

Ledamöter:
Forsse, Anders P., generaldirektör (fr.o.m. den 1 april 1978)
Hultner, Gunnar, departementsråd (fr.o.m. den 14 mars 1979)
Lönnberg, C. Åke B., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Palmlund, Thord G., statssekreterare (fr.o.m. den 23 juni 1975 t.o.m. den 13 mars 1979)
Persson, Bengt Rudolf, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 april 1977)
af Sillén, Jan, departementsråd (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Öhman, Carl Ivar, kansliråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Ölander, Jan A., kansliråd (fr.o.m. den 1 april 1977)

Sekreterare:
Karlén, Ingvar, avdelningsdirektör (t.o.m. den 30 juni 1979)

Bitr. sekreterare:
Alton, Finn, byrådirektör (t.o.m. den 30 juni 1979)
Hökerberg, Annika S. O., byrådirektör (fr.o.m. den 24 januari 1977 t.o.m. den 30 juni 1979)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Beredningen har under tiden november 1978 - juni 1979 hållit fyra sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av beredningens verksamhet.

Beredningen har fr.o.m. den 1 juli 1979 överförts till utrikesdepartementet samt ombildats till myndighet.

Uppdraget är därmed slutfört.

7. Utredningen (U 1975:14) om studiedokumentation och statistik för högskolan

Tillkallade enligt regeringens bemyndiganden den 29 maj 1975 (se Post- och Inrikes tidn. den 21 juli 1975) och den 13 januari 1977:

Ordförande:
Berg, C. G. Håkan, kanslichef

Ledamöter:
Bergendal, Gunnar S., rektor
Höglund, E. Olov, organisationsdirektör
Jos, N. Olof, statistikchef (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Kuylenstierna, B. Gunvor, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 24 mars 1977)
Ringborg, S. Erland, tf. planeringschef (fr.o.m. den 9 november 1976)
Rydén, Nils, byråchef (fr.o.m. den 24 mars 1977)
Sandström, L. Annika, jur. stud.
Sanner, Leif H., utbildningsledare
Sannerstedt, Lars T. G., universitetsadjunkt
Schneider, Werner, driftschef

Experter:
Elgqvist-Saltzman, Inga, docent (fr.o.m. den 1 juli 1977 t.o.m. den 14 november 1978)
Frisk, K. Åke, utbildningsledare (fr.o.m. den 1 april 1976)
Kim, Lillemor A. B., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1977 t.o.m. den 14 november 1978)
Lindström, Claes-Göran, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Rodin, J. Anders, byrådirektör (fr.o.m. den 1 april 1976)
Sanger, J. Stefan, byrådirektör (fr.o.m. den 1 april 1976)

Stigendal, Lars, byrådirektör (fr.o.m. den 15 maj 1978)
Strandell, Hans V., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1976)
Svanfeldt, Göran H., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Törnqvist, Ingvar B., rektor (fr.o.m. den 17 januari 1977)
Åström, Urban, bitr. utbildningsledare (fr.o.m. den 11 oktober 1976)

Sekreterare:
Sävborg-Lundgren, Görel, byrådirektör (fr.o.m. den 8 november 1976 t.o.m. den 30 november 1979)

Bitr. sekreterare:
Lindahl, Lars E., folkskollärare (fr.o.m. den 1 april 1977 t.o.m. den 28 februari 1979)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse U 56. Tilläggsdirektiv, se 1978 års kommittéberättelse del II U 5.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit nio sammanträden. Därutöver har åtta sammanträden hållits med en särskild delegation för arbetsmarknadsstatistik.

Utredningen har den 23 augusti 1979 avgett huvudbetänkandet (SOU 1979:47) Dokumentation och statistik för högskoleutbildning.

Utredningen har den 22 november 1979 avgett slutbetänkandet (SOU 1979:80) Prognoser och arbetsmarknadsstatistik för högskolan.

Utredningen har även avgett en specialbilaga (Ds U 1979:6) Redovisning och behovsanalys.

Uppdraget är därmed slutfört.

8. Studiestödsutredningen (U 1975:16)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 25 september 1975 för att utreda det studiesociala stödet (se Post- och Inrikes tidn. den 7 oktober 1975):

Ordförande:
Andersson, Johnny, departementsråd

Ledamöter:
Andersson, Tore, ombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Båhlerud, Hilligert, kassör (fr.o.m. den 22 oktober 1977)
Kärrström, Margit, kammarrättsråd (fr.o.m. den 1 november 1979)
Lindström, Ralf E., ombudsman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Lundgren, Bo Richard, sekreterare (fr.o.m. den 26 januari 1978)

Mundebo, K. Lillemor, utredningssekreterare (fr.o.m. den 20 oktober 1976)
Nilsson, Christer, politisk sekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1978)
Odelsparr, Margit E., jur. kand., ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Waldenström, Sven, civilekonom (fr.o.m. den 29 maj 1978)
Westerlund, Uno, ombudsman
Wiklund, Bengt O., journalist, led. av riksdagen
Öhrsvik, Lena M., kurator, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 augusti 1976)

Experter:
Annell, Johan G., hovrättsassessor (fr.o.m. den 12 december 1975)
Dalén, Ingrid K., departementssekreterare (fr.o.m. den 3 november 1976)
Edelholm, Olof Gunnar (Olle), överdirektör (fr.o.m. den 1 april 1978)
Elmqvist, Fred, sekreterare (fr.o.m. den 2 oktober 1978)
Hedvall, Jan, sekreterare (fr.o.m. den 2 oktober 1978)
Honeth, Peter, t.f. departementssekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1978)
Jonsson, Nils Ingemar, skolkamrer (fr.o.m. den 30 oktober 1978)
Kindlund, A. Sören, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1976)
Kärrström, Margit, kammarrättsråd (fr.o.m. den 1 november 1979)
Sibe, Jan, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 december 1976)
Svanfeldt, Göran H., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 17 december 1975)

Sekreterare:
Mattsson, Stig, överdirektör (fr.o.m. den 1 april 1978)

Bitr. sekreterare:
Dahlquist, Lars-Ola, utredningssekreterare (fr.o.m. den 15 januari 1976)
Lundquist, Olof, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 april 1978)

Lokal: Svartmangatan 9, 1 tr., 111 29 Stockholm, tel. 10 18 96 (sekreteraren), 10 24 59 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse U 58. Tilläggsdirektiv, se 1977 års kommittéberättelse del II U 14 och 1979 års kommittéberättelse del II U 14.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit åtta sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har den 5 januari 1979 överlämnat promemorian (Ds U

1978:15) Gymnasieskoleelevernas resor och inackordering - Överflyttning av ansvaret på kommunerna.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

9. Styrelsen (U 1975:17) för sekretariatet för framtidsstudier

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 16 oktober 1975 med uppgift att leda verksamheten på framtidsstudieområdet (se Post- och Inrikes tidn. den 3 november 1975):

Ordförande:

Anér, Kerstin, statssekreterare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 23 oktober 1976)

Ledamöter:

Biörck, C. Gunnar W., professor, led. av riksdagen
Dahl, R. Birgitta, led. av riksdagen
Hambréus, S. Birgitta, fil. kand., led. av riksdagen (fr.o.m. den 6 december 1976)
Ingelstam, Lars E., professor
Israelsson, Per J., apparatskötare, led. av riksdagen
Remgård, Arne, lektor (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Tarschys, N. Daniel, statssekreterare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 10 december 1976 t.o.m. den 31 december 1978)
Thorsson, Inga M., statssekreterare, f.d. led.. av riksdagen

Experter:

Andersson, Simon, byrådirektör (fr.o.m. den 16 juli t.o.m. den 14 oktober 1979)
Borg, Astrid, fil. lic. (fr.o.m. den 26 november 1979)
Bäckstrand, K. Göran M., departementssekreterare
Ekström, E. Sören, departementsråd (fr.o.m. den 27 december 1977 t.o.m. den 14 augusti 1979)
Engellau, Patrik, biståndsattaché (fr.o.m. den 1 september 1978)
Johansson-Hedberg, Birgitta, psykolog (fr.o.m. den 1 augusti 1978 t.o.m. den 28 februari 1979)
Johansson, Ola, pol. mag.
Laestadius, Staffan, fil. kand. (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Lagergren, Mårten, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Lundh, Lena, sjuksköterska (fr.o.m. den 15 oktober 1977 t.o.m. den 30 juni 1978; fr.o.m. den 31 juli 1978 t.o.m. den 30 juni 1979; fr.o.m. den 1 juli 1979)
Lönnroth, Måns, civilingenjör (fr.o.m. den 30 oktober 1975)
Murray, Mac, departementssekreterare (fr.o.m. den 30 juni t.o.m. den

30 september 1979; fr.o.m. den 1 oktober t.o.m. den 30 november 1979)
Nygren, Birgitta, civilekonom (fr.o.m. den 17 maj 1978)
Orkan, Inga-Britt, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 31 december 1979; fr.o.m. den 1 januari 1980)
Sanne, Christer, civilingenjör (fr.o.m. den 1 oktober 1977 t.o.m. den 30 juni 1979; fr.o.m. den 1 juli 1979)
Steen, F. Peter, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1978)
Tägil, Sven O., professor
Wentzel, Ann-Kristin, fil. mag. (fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 31 juli 1979)

Huvudsekreterare:
Ingelstam, Lars E., professor

Lokal: Regeringsgatan 65, tel. växel 763 10 00, direktval 763 38 17 (Ingelstam), 763 38 18 (Bäckstrand), 21 10 35 (kansli). Postadress: Box 7502, 103 92 Stockholm.

Direktiven för styrelsen, se 1976 års kommittéberättelse U 59.

Sekretariatet för framtidsstudier har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fem sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av sekretariatets arbete.

Sekretariatet publicerar rapporter och arbetsmaterial fortlöpande från symposium och seminarier. Redovisningen av material m.m. framgår av en särskild folder som kan rekvireras från sekretariatet.

Styrelsens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

Fr.o.m. den 1 juli 1980 överförs sekretariatet till forskningsrådsnämndens organisation.

10. Folkbildningsutredningen (U 1975:19)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 oktober 1975 för att utreda vissa folkbildningsfrågor m.m. (se Post- och Inrikes tidn. den 29 november 1975):

Ordförande:
Gustafsson, Lars I., universitetslektor, led. av riksdagen

Ledamöter:
Ahlmark, Lars F., fil. mag., avdelningschef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 25 augusti 1977)
Anderson, Nils Erik, utbildningsdirektör (fr.o.m. den 25 augusti 1977)
Andersson, B. Sivert, avdelningsordförande, led. av riksdagen

Bengtsson, K. Lennart A., verkmästare, f.d. ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 25 augusti 1977)
Edelholm, Olof Gunnar (Olle), överdirektör
Eriksson, Maria Kristina (Maja-Stina), bildningskonsulent
Frändås, S. G. Berit, studierektor, f.d. led. av riksdagen
Gustavsson, Åke E. G., redaktör, led. av riksdagen
Johansson, K. Inge, förbundsordförande
Karlsson, K. Gösta, folkhögskolerektor, f.d. led. av riksdagen
Mundebo, K. Lillemor, utredningssekreterare
Nyhage, Hans B., rektor, led. av riksdagen
Swedberg, Bo G. R., redaktör (fr.o.m. den 25 augusti 1977)

Experter:
Alexandersson, Olle, rektor (fr.o.m. den 3 juni 1976)
Andersson, Tore, ombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Andersson, U. Gunnar, folkbildningskonsulent (fr.o.m. den 1 september 1976)
Andersson, Sven-Gustav, studiekonsulent (fr.o.m. den 13 september 1976)
Björkman, Jan, språklärare (fr.o.m. den 25 augusti 1976)
Blinke, Maj-Britt, studiesekreterare (fr.o.m. den 3 juni 1976)
Book, Hans, studierektor (fr.o.m. den 25 augusti 1976)
Ekström, Solweig, sekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Engberg, Peter O., sekreterare (fr.o.m. den 6 augusti 1977)
Engström, Åke, folkhögskolerektor (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Garmo, Sune, komminister (fr.o.m. den 25 augusti 1976)
Hallenberg, Ingemar, studiekonsulent (fr.o.m. den 1 september 1977)
Hög, Alfhild, kanslist (fr.o.m. den 3 juni 1976)
Johansson, Bengt, studieombudsman (fr.o.m. den 3 juni 1976)
Larsson, Hans, rektor (fr.o.m. den 25 augusti 1976)
Lindgren, Seved, studieinstruktör (fr.o.m. den 25 augusti 1976)
Lindstén, Ingrid, hovrättsassessor (fr.o.m. den 15 september 1978)
Lyrberg, Bengt, studieombudsman (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Möllstam, Bengt, studieombudsman (fr.o.m. den 1 september 1979)
Nilsson, Åke, sekreterare (fr.o.m. den 3 juni 1976)
Nitzelius, Tor, ombudsman (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Norén, Åke, rektor (fr.o.m. den 3 juni 1976)
Ohlsson, Gunnar, skolinspektör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Olsson, Hans Erik, doktorand (fr.o.m. den 25 september 1977)
Ottoson, Ulf, rektor (fr.o.m. den 25 augusti 1976)
Persson, Mårten, studierektor (fr.o.m. den 3 juni 1976)
Qvarlander, Eva, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 3 juni 1976)
Sandberg, Jan-Eric, studieombudsman (fr.o.m. den 25 augusti 1976)
Sjögren, Boo, studierektor (fr.o.m. den 25 augusti 1976)

Sjöqvist, Eric G., folkhögskolerektor (fr.o.m. den 1 augusti 1976)
Stellborn, Kurt, studiesekreterare (fr.o.m. den 3 juni 1976)
Sundqvist, Allan, studierektor (fr.o.m. den 3 juni 1976)
Svanfeldt, Göran H., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 3 juni 1976)
Svensson, Alvar, studiesekreterare (fr.o.m. den 3 juni 1976)
Thoursie, Kerstin A., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 mars 1977)
Wessman, Lennart, särskoleinspektör (fr.o.m. den 6 september 1976)
Westlund, Jan, bildningskonsulent (fr.o.m. den 1 september 1979)
Wickberg, Sven, folkhögskolerektor (fr.o.m. den 25 augusti 1976)
Widén, Åke, intendent (fr.o.m. den 3 juni 1976)
Åkesson, Sigvard, ordförande i TBV (fr.o.m. den 25 augusti 1976)

Sekreterare:
Högemark, Karl H., folkhögskolerektor (fr.o.m. den 15 april 1977)

Bitr. sekreterare:
Andersson, Gunnar, folkbildningskonsulent (fr.o.m. den 21 december 1977)
Möllstam, Bengt L. G., studieombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1976 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Westlund, Jan, bildningskonsulent (fr.o.m. den 28 juni 1976 t.o.m. den 31 augusti 1979)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse U 61. Tilläggsdirektiv, se 1979 års kommittéberättelse del II U 3 och 1980 års kommittéberättelse del II U 6.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 13 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Därutöver har tre sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för ekonomiska frågor.

Utredningen beräknas avge sitt slutbetänkande i mitten av december månad 1979.

Uppdraget är därmed slutfört.

11. Byggnadsvårdsutredningen (U 1976:02)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 18 mars 1976 för att avge förslag om formerna för stödåtgärder för vård och bevarande av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse (se Post- och Inrikes tidn. den 3 april 1976):

Ordförande:
Edenman, Ragnar H. L., landshövding, f.d. led. av riksdagen

Ledamöter:
Fraenkel, Ingegärd C. E., studierektor, f.d. led. av riksdagen
Green, Åke, studieombudsman, led. av riksdagen
Ryding, Gunvor I., industritjänsteman, f.d. led. av riksdagen
Svanström, K. Ivan H., lantbrukare, led. av riksdagen
Svartberg, Karl Erik, rektor, led. av riksdagen
Wachtmeister, Hans W. A:son, civiljägmästare, led. av riksdagen

Experter:
Gustafsson, K. G. Evald, länsantikvarie (fr.o.m. den 3 maj 1977)
Ivarsson, I. Holger, överingenjör (fr.o.m. den 13 mars 1978)
von Platen, Fredrik, planarkitekt (fr.o.m. den 24 mars 1977)
Svedberg, Sten-Olof (Olle), universitetslektor (fr.o.m. den 16 september 1977)

Sekreterare:
Lindstedt, Gustaf, hovrättsassessor (fr.o.m. den 2 augusti 1976)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II U 3.

Utredningen har under tiden november 1978 - februari 1979 hållit tre sammanträden.

Utredningen har den 26 februari 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:17) Kulturhistorisk bebyggelse - värd att vårda.

Uppdraget är därmed slutfört.

12. Kommittén (U 1976:04) om läromedelsmarknaden (ULÄ)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 13 maj 1976 och den 29 mars 1979 för att kartlägga läromedelsmarknaden (se Post- och Inrikes tidn. den 4 juni 1976):

Ordförande:
Lindeberg, Hilla-Britta, rektor (fr.o.m. den 17 april 1979)

Utredningsman:
Andersson, N. G. Bertil, kanslichef (t.o.m. den 16 april 1979)

Ledamöter:
Allmér, Göran, rektor, led. av riksdagen (fr.o.m. den 23 november 1979)
Andersson, N. G. Bertil, kanslichef (fr.o.m. den 17 april 1979)
Björinder, Henry, avdelningschef (fr.o.m. den 17 april 1979)
Edman, Elov, direktör (fr.o.m. den 1 oktober 1979)
Engstrand, Sten, kommunalråd (fr.o.m. den 17 april 1979)

Johansson, Larz, utredningssekreterare led. av riksdagen (fr.o.m. den 23 november 1979)
Storm, C. Olof, direktör (fr.o.m. den 17 april t.o.m. den 30 september 1979)

Sakkunniga:
Björinder, Henry, sektionschef (fr.o.m. den 28 juni 1976 t.o.m. den 16 april 1979)
Lemne, Marja, departementssekreterare (fr.o.m. den 17 april 1979)
Lövgren, Esse T. C., undervisningsråd (fr.o.m. den 28 juni 1976)
Malmborg, Curt, kanslisekreterare (fr.o.m. den 17 april 1979)
Schyl-Bjurman, Gertrud S., fil. lic. (fr.o.m. den 28 juni 1976)
Storm, C. Olof, direktör (fr.o.m. den 28 juni 1976 t.o.m. den 16 april 1979)

Experter:
Ahnmé, Eva, seminarielärare (fr.o.m. den 27 oktober 1976)
Altan, Birgitta, speciallärare (fr.o.m. den 25 februari 1977)
Björkman, Jerker, ombudsman (fr.o.m. den 27 oktober 1976)
Bryntesson, Lars, studerande (fr.o.m. den 12 juni 1979)
Bryntesson, Lars, studerande (fr.o.m. den 12 juni 1979)
Engman, Ove, adjunkt (fr.o.m. den 6 april 1978)
Gustafsson, Christina, fil. dr (fr.o.m. den 1 november 1977 t.o.m. den 30 november 1979)
Hallén, Håkan, sekreterare (fr.o.m. den 27 oktober 1976)
Höglund, Hans, studierektor (fr.o.m. den 27 oktober 1976)
Johansson, Karl-Axel, sekreterare (fr.o.m. den 27 oktober 1976)
Keil, Hans, studerande (fr.o.m. den 27 oktober 1976)
Larsson, Gösta H. F., sekreterare (fr.o.m. den 27 oktober 1976)
Lundgren, Ulf, professor (fr.o.m. den 25 februari 1977)
Nilsson, Ulla A., förskollärare (fr.o.m. den 18 januari 1978)
Norenlind, I. Märit, bitr. psykolog (fr.o.m. den 10 oktober 1977)
Persson, Per-Ebbe, ombudsman (fr.o.m. den 27 oktober 1976)
Sandberg, N. Börje K., skolkamrer (fr.o.m. den 14 januari 1977)
Sondér, Ebbe, yrkeslärare (fr.o.m. den 27 oktober 1976)
Storm, C. Olof, direktör (fr.o.m. den 12 november 1979)
Thorsell, Lars, bitr. skoldirektör (fr.o.m. den 27 oktober 1976)
Torper, Ulf, fil. kand. (fr.o.m. den 1 december 1978)
Wingborg, Mats, studerande (fr.o.m. den 14 november 1977)

Sekreterare:
Englund, David, förlagschef (fr.o.m. den 1 maj 1979)
Rudhe, Catharina, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 augusti 1976 t.o.m. den 4 februari 1979)

Lokal: Skeppargatan 51, 114 58 Stockholm, tel. 63 68 34 (sekreteraren), 63 68 36 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II U 5. Tilläggsdirektiv, se 1980 års kommittéberättelse del II U 7.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 16 sammanträden.

Kommittén har den 28 februari 1979 avgett betänkandena (Ds U 1979:2) Läromedlen i konsumentperspektiv och (Ds U 1979:3) Lekmateriel i förskolan - kulturresurs eller stapelvara?

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

13. Gymnasieutredningen (U 1976:10)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 5 augusti för att göra en översyn av den gymnasiala utbildningen (Se Post- och Inrikes tidn. den 17 augusti 1976):

Ordförande:
Dahllöf, Urban S., professor (fr.o.m. den 29 januari 1979)
Sköld, Lars G., överdirektör (t.o.m. den 28 januari 1979)

Ledamöter:
Alemyr, Stig R., folkhögskolerektor, led. av riksdagen
Fogelström, Hans, ombudsman
Gren, Arne, kommunalråd (fr.o.m. den 21 oktober 1977)
Grénewald, Björn M., civilekonom
Hjelm-Wallén, Lena B., adjunkt, led. av riksdagen (fr.o.m. den 20 januari 1977)
Mundebo, K. Lillemor, utredningssekreterare
Paul, Lars, ombudsman (fr.o.m. den 1 september 1977)
Rogestam, A. Christina, avdelningschef, led. av riksdagen
Stålhammar, Bert E. J., skolinspektör, f.d. led. av riksdagen
Sundberg, Ingrid E., fil. kand., led. av riksdagen

Sakkunniga:
Anneling, Ingvar, köpman (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Arndt, Nils, rektor
Hellström, E. Emil, länsarbetsdirektör
Holmberg, Olle, ombudsman (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Hälleberg, Allan, sekreterare
Kalin, Göran, förbundsordförande
Nilsson, Johnny, studerande
Nilsson, Lars G., utredningssekreterare

Nilsson, Matts G., avdelningschef
Ringborg, S. Erland, tf. planeringschef (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Rådmark, Johan, studerande (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Teveborg, Lennart, skolråd

Experter:
Beckman, Anita, studierektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Beckne, Rolf A. P., lektor (fr.o.m. den 1 november 1979)
Belfrage, Göran, civilingenjör (fr.o.m. den 15 oktober 1979)
Berggren, Sören V., utbildningsintendent (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Björkman, Jerker, ombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Boldt, Göran B. L., förbundssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Brändström, Dan A., kanslichef (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Dahlander, Gunnar, rektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977 t.o.m. den 14 oktober 1979)
Dahllöf, Urban S., professor (fr.o.m. den 9 juni 1977 t.o.m. den 28 januari 1979)
Ejerhed, Anders G., civilingenjör (fr.o.m. den 1 oktober 1977 t.o.m. den 14 oktober 1979)
Eklund, Svea I., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Fredriksson, Bert, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Fredriksson, Ingrid, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Göranson, Ulf G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 maj 1977)
Hektor, Carl-Magnus, civilingenjör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Hellgren, Kristina, studerande (fr.o.m. den 1 oktober 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Henningsson, Anna Louise, fil. kand. (fr.o.m. den 1 november 1979 t.o.m. den 31 januari 1980)
Holmberg, Per H., rektor (fr.o.m. den 15 oktober 1979)
Holmkvist-Svensson, Ruth I., utbildningssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Härnqvist, Kjell, professor (fr.o.m. den 1 januari 1978)
Javette, Bo, ombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Jirlow, Krister, byrådirektör (fr.o.m. den 26 november 1979 t.o.m. den 25 januari 1980)
Johansson, Bengt, E. A., sekreterare (fr.o.m. den 15 oktober 1979)
Johansson, Martin, skolkonsulent (fr.o.m. den 15 oktober 1979)
Johnsson, Inga, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Jonsson, Ingela, studerande (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Jorg, Johann M., ingenjör (fr.o.m. den 10 oktober 1977)
Jos, N. Olof, statistikchef (fr.o.m. den 9 juni 1977)
Karlsdotter-Jonshagen, Ingrid C., byråchef (fr.o.m. den 9 juni 1977)
Klein, Alexander, lektor (fr.o.m. den 15 oktober 1979)

Lagerström, Martin, studerande (fr.o.m. den 1 oktober 1977 t.o.m. 26 april 1979)
Larsson, Hans, ombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Lind, Siv I., byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Lindell, Ebbe, professor (fr.o.m. den 15 oktober 1979)
Lindskough, Ingemar, fil. lic. (fr.o.m. den 1 november 1979)
Lindström, Alice M. F., undervisningsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Ljungqvist, Björn U. T., sekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Lundeberg, Christer N. S., undervisningsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Lundgren, Ulf, professor (fr.o.m. den 29 januari 1979)
Magnusson, Göran, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Malmenstedt, Curt O., ombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1977 t.o.m. 11 juni 1979)
Marklund, Inger, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 9 juni 1977)
Murray, U. Mac, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977 t.o.m. den 31 december 1978)
Myrberg, Mats, fil. dr (fr.o.m. den 1 oktober 1978)
Naeslund, Lars G., psykolog (fr.o.m. den 3 september 1979)
Nerdrum-Ullman, Wenche, rektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Owens, Marie, vice ordförande (fr.o.m. den 12 juni 1979)
Persson, Ann, studerande (fr.o.m. den 1 september 1979)
Petrusch, Inger E., syokonsulent (fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 31 augusti 1979; fr.o.m. den 1 oktober t.o.m. den 31 december 1979)
Pettersson, Kenth J. L., utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1978)
Rosén, Tommy B., sekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977 t.o.m. den 14 oktober 1979)
Schelin, Leif Ericsson, fil. mag. (fr.o.m. den 1 september 1977)
Schöldström, Ulf C. W. S., utredningschef (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Stridh, Arne, utbildningschef (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Ström, Gunnar O. F., professor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Svanfeldt, Göran H., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 9 juni 1977)
Söderström, Göran, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Thelin, Bengt A., undervisningsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Waern, Karl-Gustav, tf. avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Vestin, F. E. Margareta, f.d. undervisningsråd (fr.o.m. den 1 april 1978)
Westman, Anna-Christina, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1979)
Vikman, Sven, tekn. lic. (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Åhman, A. Sune, rektor (fr.o.m. den 15 september 1979)
Örne, Ingegerd, sekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Sekreterare:
Ekholm, Lars V., kansliråd (fr.o.m. den 29 januari 1979)
Furumark, Ann-Marie, byråchef (fr.o.m. den 1 oktober 1976 t.o.m. den 31 december 1978)

Bitr. sekreterare:
Bergstrand-Wilson, Kerstin, musikpedagog (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Lokal: Vasagatan 36, 3 tr., 111 20 Stockholm, tel. 11 91 14 (sekreteraren), 10 39 25 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II U 11. Tilläggsdirektiv, se 1978 års kommittéberättelse del II U 1 samt 1980 års kommittéberättelse del II U 11.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sju sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, kommittéer och övriga som berörs av utredningens arbete.

Därutöver har nio sammanträden hållits med en särskild grupp för frågor rörande statistik, forskning och undersökningar. Vidare har två sammanträden hållits med en arbetsgrupp för teknisk utbildning, tre sammanträden med en grupp för administrativ och ekonomisk utbildning samt tre sammanträden med arbetsgrupper för vårdutbildning och övrig socialt inriktad utbildning.

Vidare har sammanträden hållits med interna utskott inom kommittén.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

14. Svenska delegationen av finsk-svenska utbildningsrådet (U 1976:11)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 9 september 1976 för att ingå i den svenska delegationen av finsk-svenska utbildningsrådet (se Post- och Inrikes tidn. den 14 oktober 1976):

Ordförande:
Stiernstedt, K. Jan T., expeditionschef

Ledamöter:
Baude, Annika M. C., avdelningschef (t.o.m. den 20 mars 1979)
Ebbeson, Ulf, byrådirektör
Norberg, Randolph, sekreterare

Teveborg, Lennart, skolråd
Åstedt, Inga-Britta, byrådirektör (fr.o.m. den 1 november 1979)

Sakkunniga:
Hamber, Hans O. A., undervisningsråd (fr.o.m. den 1 november 1979)
Lundgren, Staffan, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 12 november 1976)
Olsson, Arthur, skolråd (fr.o.m. den 15 februari 1979)
Vrethammar, Harald, undervisningsråd (t.o.m. den 30 juni 1979)
Åstedt, Inga-Britta, byrådirektör (t.o.m. den 31 oktober 1979)

Expert:
Johansson, Lars E. I., fil. och pol. mag. (fr.o.m. den 24 februari 1978 t.o.m. den 31 oktober 1979)
Kenttä, V. Matti, adjunkt (fr.o.m. den 1 januari 1980)
Lidbaum, Marja, skolkonsulent (fr.o.m. den 24 februari 1978)
Sparrman, Carl-Axel, adjunkt (fr.o.m. den 26 oktober 1978)
Strömberg, Silja K., departementssekreterare (fr.o.m. den 24 februari 1978)

Sekreterare:
Kenttä, V. Matti, adjunkt (fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 31 december 1979) Santesson, Lars, kanslisekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1980)

Lokal: Utbildningsdepartementet, Mynttorget 1, 103 33 Stockholm, tel. 763 10 00 (växel), direktval 763 18 39 (sekreteraren)

Direktiven för delegationen, se 1977 års kommittéberättelse del II U 12.

Delegationen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit åtta sammanträden, varav tre tillsammans med finska delegationen, två i Sverige och ett i Finland. Därutöver har delegationen tillsammans med finska delegationen anordnat ett tvåspråkighetssymposium på Hanaholmens kulturcentrum i Esbo. Vidare har delegationen haft kontakt med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av delegationens arbete.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

15. Arbetsgruppen (U 1976:12) för vissa frågor rörande De blindas förenings biblioteksverksamhet

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 14 oktober 1976 för att utreda vissa frågor rörande De blindas förenings (numera Synskadades riksförbunds) biblioteksverksamhet:

Ordförande:
Svensson, Gunnar, departementsråd

Ledamöter:
Böhlin, Birgitta, departementssekreterare
Engman, Jan G., avdelningschef
Lindqvist, Bengt, förbundsordförande

Expert:
Höglund, E. Olov, organisationsdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1978)

Sekreterare:
Rüdel, Wolfgang H. A., byrådirektör (fr.o.m. den 1 juni 1978)

Direktiven för arbetsgruppen, se 1977 års kommittéberättelse del II U 13.

Arbetsgruppen har slutfört sitt arbete i början av år 1979.

16. Utredningen (U 1977:03) om kvinnliga skolledare

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 20 januari 1977 med uppgift att genom olika initiativ öka andelen kvinnor på skolledande befattningar:

Ordförande:
Du Rietz, Lars B. Hj., rektor

Ledamöter:
Berggren, Ann-Marie, fil. mag. (fr.o.m. den 27 april 1979)
Hammarlund, Olof, förbundsordförande
Jurén, Ing-Britt, fil. lic.
Lindstedt, Lars, lönedirektör
Nilsson, Asta, sekreterare
Sönnerlind, Arne, skolråd

Experter:
Breski, Lillemor, fil. kand. (fr.o.m. den 1 augusti 1978)
Carlsson, Lennart, skolinspektör (fr.o.m. den 1 augusti 1978)
Claesson-Heljeberg, Margareta, rektor (fr.o.m. den 1 augusti 1978)
Ekholm, Mats, docent (fr.o.m. den 1 november 1977)
Herlin, Helena, byrådirektör (fr.o.m. den 15 december 1977 t.o.m. den 30 juni 1979; fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 30 september 1979; fr.o.m. den 1 oktober t.o.m. den 31 december 1979)
Meijer, Lisbeth, psykolog (fr.o.m. den 1 april t.o.m. den 15 juni 1979)
Stegö, Eskil, rektor (fr.o.m. den 1 november 1977)

Vestin, F. E. Margareta, f.d. undervisningsråd (fr.o.m. den 1 januari 1978)

Sekreterare:
Berggren, Ann-Marie, fil. mag.

Lokal: Svartmangatan 9, 4 tr., 111 29 Stockholm, tel. 11 75 73 (Berggren), 21 17 74 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II U 2.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit två sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

17. Lärartjänstutredningen (U 1977:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 14 april 1977 den 15 februari 1979 för att utreda vissa tjänsteorganisatoriska frågor inom högskolan m.m.:

Ordförande:
Ullenhag, Jörgen U., byråchef led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1978)

Ledamöter:
Elmstedt, Claes Y., lantbrukare, led. av riksdagen
Grudevall, Lennart, sektionschef
Johansson, Birgitta, metallarbetare, led. av riksdagen
Lindqvist, Ingvar F., professor (fr.o.m. den 15 februari 1979)
Löfström, J. Henric, sekreterare
Marcusson, Sten G., utredningssekreterare
Nilsson, Sven, sekreterare
Ringborg, S. Erland, tf. planeringschef (fr.o.m. den 15 februari 1979)
Ruin, Olof K., professor (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Rydén, Rune O., fil. lic., led. av riksdagen
Sundgren, E. Roland, ombudsman, led. av riksdagen
Ulvhammar, Birgitta, generaldirektör (t.o.m. den 25 april 1979)
Åkerstedt, Jonas, ombudsman

Sakkunniga:
Egardt, Peter A. N., fil. kand.
Lindqvist, Ingvar F., professor (fr.o.m. den 25 april 1977 t.o.m. den 14 februari 1979)
Sandberg, A. Birger, förhandlingsdirektör

Experter:

Cornelius, Claes, byrådirektör (fr.o.m. den 1 september 1978 t.o.m. den 31 mars 1979)

Dahl, Sonja, kanslichef (fr.o.m. den 1 september 1978 t.o.m. den 31 mars 1979)

Fenne, Gunilla, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1978 t.o.m. den 31 mars 1979)

Holmstrand, N. G. Anders, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 januari 1979)

Köhler, Karl-Johan, fil. mag. (fr.o.m. den 16 oktober 1979)

Linnarsson, Håkan, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 augusti 1979)

Olsson, Ingrid M., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 juli 1977 t.o.m. den 30 juni 1979)

Reinhold, Sune, byrådirektör (fr.o.m. den 23 september 1977 t.o.m. den 31 mars 1978; fr.o.m. den 1 mars 1979)

Ringborg, S. Erland, tf. planeringschef (fr.o.m. den 1 februari 1978 t.o.m. den 14 februari 1979)

Sahlin, John-Erik, lönedirektör (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 30 september 1978; fr.o.m. den 1 januari 1979)

Stahl, Ivar, kanslisekreterare (fr.o.m. den 1 maj 1979)

Steiner, Peter, universitetslektor (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 30 september 1978; fr.o.m. den 1 januari 1979)

Stille, Leif, fil. lic. (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 30 september 1978; fr.o.m. den 1 januari 1979)

Thun, John-Erik, universitetslektor (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 30 september 1978; fr.o.m. den 1 januari 1979)

Vallin, Ivar, departementssekreterare (fr.o.m. den 15 oktober 1978)

Sekreterare:

Kirsebom, Bjarne A., departementssekreterare

Bitr. sekreterare:

Köhler, Karl Johan, fil. mag. (fr.o.m. den 1 oktober 1977 t.o.m. den 30 juni 1979; fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 15 oktober 1979)

Lindborg, Carin, byrådirektör (fr.o.m. den 22 augusti 1977 t.o.m. den 30 juni 1979)

Reinhold, Sune, byrådirektör (fr.o.m. den 1 april t.o.m. den 30 juni 1978; fr.o.m. den 1 juli 1978 t.o.m. den 28 februari 1979; fr.o.m. den 1 mars 1979)

Lokal: Stora Nygatan 33, 1 tr., 111 27 Stockholm, tel. 20 69 84 (Kirsebom), 20 33 05 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II U 6. Tilläggsdirektiv, se 1980 års kommittéberättelse del II U 3.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 15 sammanträden.

Utredningens arbete beräknas slutföras i början av år 1980.

18. Videogramutredningen (U 1977:05)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 21 april 1977 med uppdrag att utreda frågan om samhällets insatser på videogramområdet:

Ordförande:
Sundman, Per Olof, författare, f.d. led. av riksdagen

Ledamöter:
Björck, Anders P.-A., led. av riksdagen
Bladh, Lennart W., yrkesvalslärare, led. av riksdagen
Ingelstam, Margareta, producent
Ström, Gunnar, partisekreterare

Experter:
Arlinger, Stig, docent (fr.o.m. den 13 mars 1978)
Bergold, Jan Olov, utredningssekreterare (fr.o.m. den 16 oktober 1978)
Bolander, Lars, socialchef (fr.o.m. den 1 maj 1979)
Böttiger, E. Marie A., jur. kand. (fr.o.m. den 16 maj 1978)
Edwall, Ingvar, studiekonsulent (fr.o.m. den 13 mars 1978)
Eklindh, Kenneth, skolkonsulent (fr.o.m. den 13 mars 1978)
Elmhorn, Kerstin M., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 september 1977 t.o.m. den 30 april 1979; fr.o.m. den 22 oktober 1979 t.o.m. den 31 januari 1980)
Fransson, Arne, rektor (fr.o.m. den 13 mars 1978)
Gustavsson, Sture, redaktör (fr.o.m. den 13 mars 1978)
Hederström, C. Christer, byrådirektör (fr.o.m. den 6 oktober 1977 t.o.m. den 30 juni 1979; fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 31 december 1979; fr.o.m. den 1 januari 1980)
Jacobson, Brita A., apotekare (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Lindstén, Ingrid, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 september 1978)
Lundström, Beata, informationssekreterare (fr.o.m. den 15 februari 1978)
Mattsson, Bengt-Olof, departementssekreterare (fr.o.m. den 10 april 1979)
Olsson, Agne Henry O., hovrättsassessor (fr.o.m. den 3 juni 1977)
Preisler, Gunilla, doktorand (fr.o.m. den 13 mars 1978)
Svanberg, Lars, redaktör (fr.o.m. den 3 juni 1977)
Söderlind, Olof, förbundsdirektör (fr.o.m. den 13 mars 1978)

Wahlström, Victor, ombudsman (fr.o.m. den 10 april 1979)
Östman, Bertil, universitetslektor (fr.o.m. den 29 januari t.o.m. den 30 juni 1979; fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 31 december 1979; fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 30 juni 1980)

Sekreterare:
Svärd, Stig, studiesekreterare

Bitr. sekreterare:
Hallenberg, Ingemar, studieinstruktör (fr.o.m. den 1 november 1977)
Lindencrona, Birgitta, fil. lic. (fr.o.m. den 16 november 1977)

Lokal: Västerlånggatan 46, 2 tr., tel. 20 74 18 (Svärd), 20 73 64 (kansli).
Postadress: Utbildningsdepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II U 7.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 20 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Vid två tillfällen har överläggningar ägt rum med utredningar och myndigheter i de övriga nordiska länderna.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

19. Utredningen (U 1977:07) om museijärnvägsföreningar

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 9 juni 1977 med uppdrag att utreda frågan om stöd till museijärnvägsföreningarna:

Särskild utredare:
Jonsson, Elver A. D., postiljon, led. av riksdagen (t.o.m. den 20 mars 1979)

Expert:
Berg, Hans E., departementssekreterare (fr.o.m. den 21 oktober 1977 t.o.m. den 20 mars 1979)

Sekreterare:
Fredén, Sven, avdelningsdirektör (t.o.m. den 28 februari 1979)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II U 8.

Utredningen har under tiden november 1978 - januari 1979 hållit fem sammanträden.

Utredningen har den 20 mars 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:18) Museijärnvägar.

Uppdraget är därmed slutfört.

20. Utredningen (U 1977:08) om visningsersättning

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 30 juni 1977 med uppgift att klarlägga möjligheterna att konstruera ett system som ger bildkonstnärerna ersättning för att verk som inte längre är i upphovsmannens ägo visas offentligt:

Särskild utredare:
Reuterswärd, B. Edvard, generaldirektör (fr.o.m. den 6 september 1977)

Experter:
Bergman, Lars, direktör (fr.o.m. den 28 augusti 1978)
Hedfeldt, Erik, f.d. justitieråd (fr.o.m. den 6 september 1977)

Sekreterare:
Lindstén, Ingrid, hovrättsassessor (fr.o.m. den 28 augusti 1978)

Bitr. sekreterare:
Grüting, Britt M., departementssekreterare (fr.o.m. den 6 september 1977 t.o.m. den 14 oktober 1979)
Stenqvist, Gunnel M., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 oktober 1979)

Lokal: Utbildningsdepartementet, Mynttorget 1, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 17 45 (Lindstén), 763 18 96 (Stenqvist)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II U 10.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 37 sammanträden samt haft överläggningar med företrädare för myndigheter, organisationer och andra som berörs av uppdraget.

Utredningen har gjort en undersökning rörande innehavet och förvärvet av konst hos kommuner, landstingskommuner och vissa museer.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

21. Uppslagsverkskommittén (U 1977:09)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 13 oktober 1977 med uppdrag att utreda frågan om utgivning av svenskt uppslagsverk:

Ordförande:
Tynell, Lars V., riksbibliotekarie (fr.o.m. den 13 oktober 1977)

Ledamöter:
Barenthin, Willi, kansliråd (fr.o.m. den 13 oktober 1977)
Furhammar, Brita, bibliotekarie (fr.o.m. den 13 oktober 1977)
Jacobson Widding, Anita, professor (fr.o.m. den 13 oktober 1977)
Lannegren, Göran S., departementssekreterare (fr.o.m. den 13 oktober 1977)
Peterson, Kjell, bokförläggare (fr.o.m. den 13 oktober 1977)
Sandqvist, Inga-Britta, förste arkivarie (fr.o.m. den 13 oktober 1977)

Sekreterare:
Sundkvist, Leif G., civilekonom (fr.o.m. den 13 oktober 1977)

Lokal: Storkyrkobrinken 2-4, tel. växel 763 10 00. Postadress: Utbildningsdepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II U 12.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tolv sammanträden.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1980.

22. Arbetsgruppen (U 1977:10) för samefrågor

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 september 1977:

Ordförande:
Wikström, Jan-Erik, statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Vice ordförande:
Svensson, Gunnar, departementsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Ledamöter:
Anell, Kerstin, departementssekreterare (fr.o.m. den 2 februari 1978)
Isacsson, Bert, departementsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977 t.o.m. den 23 mars 1979)
Karlson, Rolf A., departementssekreterare (fr.o.m. den 10 september 1979)
Lagerlöf, Inga-Britt, departementssekreterare (fr.o.m. den 24 mars 1979)
Redbrandt, Lars-Göran, pol. mag. (fr.o.m. den 24 mars 1979)
Söderström, Bengt H. T:son, kansliråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977 t.o.m. den 9 september 1979)
Thorstenson, R. Billy, kansliråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Tornborg, Curt G. F., departementsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Zetterberg, Leif, sekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977 t.o.m. den 23 mars 1979)
Öster, Karl-Olov, departementsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Experter:
Andersson, Gösta, skolinspektör (fr.o.m. den 16 januari 1978 t.o.m. den 30 november 1979)
Arell, Nils, universitetslektor (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Jonsson, Aina, renskötare (fr.o.m. den 16 januari 1978 t.o.m. den 30 november 1979)
Simma, Lars H:son, adjunkt (fr.o.m. den 16 januari 1978 t.o.m. den 30 november 1979)
Svonni, Mikael, studerande (fr.o.m. den 16 januari 1978 t.o.m. den 30 november 1979)
Utsi, Per-Mikael, studerande (fr.o.m. den 16 januari 1978 t.o.m. den 30 november 1979)

Sekreterare:
Englund, Karin, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Lokal: Utbildningsdepartementet, Storkyrkobrinken 4. Postadress: 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 19 15 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Arbetsgruppen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fyra sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter och organisationer som berörs av gruppens arbete.

Därutöver har en expert anlitats för att kartlägga skogssamernas problem. Denne har haft två överläggningar med representanter för sameorganisationerna.

För arbetsgruppens räkning har utarbetats en promemoria (Ds Kn 1979:8) Samerna och kommunerna.

Arbetsgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

23. Dagspresskommittén (B 1978:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 19 januari 1978 med uppdrag att göra en allmän översyn över gällande bestämmelser för statligt stöd till dagspressen:

Ordförande:
Nilsson, N. Per-Erik, justitieombudsman (fr.o.m. den 25 januari 1978)

Ledamöter:
Andersson, A. Gösta J., skogsbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 25 januari 1978)

Andersson, J. Sven G., utredningssekreterare (fr.o.m. den 25 januari 1978)
Hanson, Per-Olof, f. borgarråd (fr.o.m. den 25 januari 1978)
Karlsson, K. J. Urban, internationell sekreterare (fr.o.m. den 25 januari 1978)
Nordin, Sven-Erik, led. av riksdagen (fr.o.m. den 25 januari 1978)
Svensson, Olle F. S., chefredaktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 25 januari 1978)
Tobisson, Lars F., partisekreterare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 25 januari 1978)

Sakkunniga:
Andersson, Björn, ombudsman (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Engström, Johan L. E., verkst. direktör (fr.o.m. den 25 januari 1978)
Johansson, Östen, redaktör (fr.o.m. den 25 januari 1978)
Prântare, Bo L. O., kanslichef (fr.o.m. den 25 januari 1978)
Ramstén, Nils E., ombudsman (fr.o.m. den 25 januari 1978 t.o.m. den 31 januari 1979)

Experter:
Göransson, Lars, t.f. kansliråd (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Hedén, Kerstin E., kanslisekreterare (fr.o.m. den 2 mars 1978)
Ohlsson-Leijon, S. H. Lennart, direktör (fr.o.m. den 2 augusti 1978)
Rehnström, Åke, hovrättsassessor (fr.o.m. den 14 september 1979)
Westergren, Håkan W., byrådirektör (fr.o.m. den 2 augusti 1978)

Sekreterare:
Gustafsson, Karl Erik, docent (fr.o.m. den 25 januari 1978)

Bitr. sekreterare:
Hallström, Marie-Louise, fil. mag. (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Hanson, H. Samuel (Sam) M., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1978)

Lokal: Fredsgatan 2, 2 tr., 111 52 Stockholm, tel. 21 58 23 (Gustafsson), 21 52 93 (Hallström), 21 61 54 (Hanson)

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II B 1. Tilläggsdirektiv, se 1980 års kommittéberättelse del II U 22.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit nio sammanträden.

Kommittén har den 12 september 1979 avgett forskningsrapporten (Ds U 1979:9) Dagspressen struktur och ekonomi.

Huvudmannaskapet för kommittén har under året överförts till utbildningsdepartementet från budgetdepartementet.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under våren 1980.

24. Forskningssamverkanskommittén (U 1978:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 16 februari 1978 med uppdrag att utreda högskolans forskningssamverkan med forskningsråd, myndigheter, företag och organisationer, m.m.:

Ordförande:

Richardson, N. Gunnar E., docent, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 mars 1978)

Ledamöter:

Balsvik, Karin, byråchef (fr.o.m. den 29 maj t.o.m. den 7 oktober 1979)
Bjurel, A. Bertil E., f.d. generaldirektör (fr.o.m. den 1 mars 1978)
Gadd, P. E. Arne, revisionsdirektör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 mars 1978)
Gradin, Anita I., departementssekreterare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 mars 1978)
Johansson, Sven A. E., professor (fr.o.m. den 1 mars 1978)
Lindqvist, Ingvar F., professor (fr.o.m. den 1 mars 1978)
Marklund, Inger, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 mars 1978)
Ohlsson, J. S. Ragnar, forskningschef (fr.o.m. den 1 mars 1978)
Ringborg, S. Erland, tf. planeringschef (fr.o.m. den 8 oktober 1979)
Ruin, Olof K., professor (fr.o.m. den 1 mars 1978 t.o.m. den 28 maj 1979)

Sakkunniga:

Carlsson, Arne, departementsråd (fr.o.m. den 15 november 1978 t.o.m. den 28 februari 1979)
Dahl, Sonja, kansliråd (fr.o.m. den 15 november 1978 t.o.m. den 28 februari 1979)
Johansson, Bo C, departementssekreterare (fr.o.m. den 19 november 1979)
Magnusson, Nils, departementsråd (fr.o.m. den 15 november 1978 t.o.m. den 28 februari 1979)
Sidenbladh, Thomas P., departementsråd (fr.o.m. den 24 augusti 1978 t.o.m. den 18 november 1979)

Experter:

Andersson, Curt, civilingenjör (fr.o.m. den 1 april 1978)
Broberg, Björn, byråchef (fr.o.m. den 1 april 1978)
Ekenberg, Bengt, jur. kand. (fr.o.m. den 1 oktober 1978)
Elvin, Stig, byrådirektör (fr.o.m. den 1 april 1978)
Ettarp, Lars G., departementsråd (fr.o.m. den 1 maj 1978 t.o.m. den 28 februari 1979)
Farm, Ante T., forskningsassistent (fr.o.m. den 1 maj 1978 t.o.m. den 28 februari 1979)

Hammarström, Olle, civilekonom (fr.o.m. den 1 maj 1978 t.o.m. den 28 februari 1979)
Ivarsson, S. Tore, sekreterare (fr.o.m. den 1 april 1978)
Johansson, Sten, professor (fr.o.m. den 1 maj 1978 t.o.m. den 28 februari 1979)
Kirsebom, Bjarne A., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Magnusson, Nils, departementsråd (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 14 november 1978)
Nyquist, Per-Olof (Ola) G. B., statssekreterare, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 april t.o.m. den 31 december 1978)
Olsson, Birgitta, ekonom (fr.o.m. den 1 april 1978)
Schröder, Lena, assistent (fr.o.m. den 1 maj 1978 t.o.m. den 28 februari 1979)
Sidenbladh, Thomas P., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 april 1978)
Westerlund, Uno, ombudsman (fr.o.m. den 1 april 1978)
Åberg, C. Anders, civilingenjör (fr.o.m. den 1 april 1978)
Öhman, Per, kanslisekreterare (fr.o.m. den 1 april 1978)
Österberg, Rolf, ombudsman (fr.o.m. den 1 april 1978)

Sekreterare:
Franzén, Anders, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1978)

Bitr. sekreterare:
Andersson, B. E. Christer, fil. kand. (fr.o.m. den 1 mars 1978)
Christensen-Sköld, Beatrice, fil. mag. (fr.o.m. den 1 oktober 1978)
Wallin, Kerstin, fil. kand. (fr.o.m. den 1 mars 1978)

Lokal: Svartmangatan 9, 111 29 Stockholm, tel. 21 59 27 (Franzén), 21 56 24 (Andersson), 20 81 27 (Wallin), 11 80 02 (Christensen - Sköld)

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II U 2.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit elva sammanträden. Kommitténs arbetsgrupp för behandling av frågan om institutet för social forskning har under tiden november 1978 - februari 1979 hållit fyra sammanträden. Härutöver har kommittén haft överläggningar med myndigheter, företag, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommittén har den 2 mars 1979 avgett delbetänkandet (Ds U 1979:4) Ett institut för social- och arbetsmarknadspolitisk forskning samt den 15 november 1979 rapporten (Ds U 1979:13) Adjungerade professorer - utvärdering av försöksverksamheten åren 1973-1979.

Inom ramen för den av kommittén ledda försöksverksamheten med kontaktforskare arbetar regionala arbetsgrupper i Gävleborgs,

Malmöhus, Älvsborgs samt Norrbottens och Västerbottens län.

Kommittén avser att under år 1980 avge sitt huvudbetänkande. Försöksverksamheten med kontaktforskare avses fortsätta även därefter.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

25. Gäststuderandekommittén (U 1978:03)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 20 april 1978 med uppdrag att utreda vissa frågor rörande utländska studerande:

Ordförande:
Mattsson, Stig, överdirektör (fr.o.m. den 24 april 1978)

Ledamöter:
Hermelin, Johan, studerande (fr.o.m. den 24 april 1978)
Körlof, Björn H. B., departementssekreterare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 24 april 1978)
Öhrsvik, Lena M., kurator, led. av riksdagen (fr.o.m. den 24 april 1978)

Sakkunniga:
Enocksson, Sten Arne, odont. kand. (fr.o.m. den 15 augusti 1978)
Holm, Birgitta, departementssekreterare (fr.o.m. den 15 augusti 1978)

Experter:
Brunnberg, Jan-Erik, byrådirektör (fr.o.m. den 15 augusti 1978)
Cleve, Lars, utbildningsledare (fr.o.m. den 7 maj 1979)
Hildeman, Nils Gustav, programdirektör (fr.o.m. den 15 augusti 1978)
Jacobson, Bengt A., undervisningsråd (fr.o.m. den 15 augusti 1978)
Klette, Tove, kursföreståndare (fr.o.m. den 27 april 1979)
Kristensson, Inge B. E., avdelningsdirektör (fr.o m. den 15 augusti 1978)
Nylund, Elisabeth, kursföreståndare (fr.o.m. den 7 maj 1979)
Stendahl, Christina, utbildningsledare (fr.o.m. den 27 april 1979)
Wedelin, Kerstin B., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 augusti 1978)

Sekreterare:
Ekholm, Brittmari byrådirektör (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Sparring, Leena, tf. avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Lokal: Svartmangatan 9, 1 tr., 111 29 Stockholm, tel. 20 51 41 (Ekholm), 20 87 69 (Sparring), 20 97 64 (kansli)

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II U 6.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sju sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, orga-

nisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har fyra sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för frågan om förutbildning för utländska studerande. Försöksverksamhet med förutbildning för utländska studerande har inletts i Göteborg och Stockholm.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

26. Kommittén (U 1978:04) om kommunal vuxenutbildning (Komvux)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 16 mars 1978 med uppdrag att göra en översyn av den kommunala vuxenutbildningen:

Ordförande:

Alemyr, Stig R., folkhögskolerektor, led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 mars 1978)

Ledamöter:

Häll, Karl-Erik, led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 mars 1978)
Hällgren, Martin, länsbildningskonsulent (fr.o.m. den 16 mars 1978)
Karlsson, K. Gösta, folkhögskolerektor, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 mars 1978)
Nordstrandh, Ove H., lektor, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 mars 1978)
Nordström, Marie, fil. lic. (fr.o.m. den 16 mars 1978)
Oscarsson, Berit, studiesekreterare (fr.o.m. den 16 mars 1978)

Sakkunniga:

Andersson, Tore, ombudsman (fr.o.m. den 16 mars 1978)
Holmberg, Gösta, direktör (fr.o.m. den 12 april 1979)
Hultqvist, Tore, ombudsman (fr.o.m. den 16 mars 1978)
Landström, Sten-Sture H., direktör (fr.o.m. den 16 mars 1978)
Larsson, Leif, studerande (fr.o.m. den 16 mars 1978)
Olsson, Artur, skolråd (fr.o.m. den 16 mars 1978)
Wallmark, Nils, adjunkt (fr.o.m. den 16 mars 1978)

Experter:

Backman, Bernt, studierektor (fr.o.m. den 1 april t.o.m. den 31 maj 1979)
Borgström, Lena, forskningsassistent (fr.o.m. den 29 januari t.o.m. den 15 april 1979)
Fernkvist, Hans, bitr. skoldirektör (fr.o.m. den 12 februari t.o.m. den 13 maj 1979; fr.o.m. den 14 maj t.o.m. den 31 maj 1979)
Johansson, Hans, budgetsekreterare (fr.o.m. den 26 april t.o.m. den 30 september 1979)

Kettner, Bengt, studierektor (fr.o.m. den 1 oktober t.o.m. den 31 december 1979)
Pettersson, Ingvar, intendent (fr.o.m. den 26 april t.o.m. den 30 september 1979)
Wångdahl, Agneta, fil. kand. (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 30 juni 1979; fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 31 december 1979)

Sekreterare:
Salin, Sven, fil. lic, lektor (fr.o.m. den 1 juni 1978)

Bitr. sekreterare:
Berger, Anita, sekreterare (fr.o.m. den 1 december 1978 t.o.m. den 31 oktober 1979)
Wickberg, Barbro I., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1978)

Lokal: Vasagatan 36, 3 tr., 111 20 Stockholm, tel. 21 28 51 (Salin), 21 00 53 (Wickberg) 21 13 80 (kansli)

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II U 4. Tilläggsdirektiv, se 1980 års kommittéberättelse del II U 9.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 15 sammanträden samt haft överläggningar med folkbildningsutredningen, SFI-kommittén och gäststuderandeutredningen. Därutöver har kommittén gjort studiebesök i elva kommuner samt träffat företrädare för studieförbund, organisationer och myndigheter som berörs av utredningens arbete.

Den 15 oktober 1979 har kommittén lämnat delbetänkandet (Ds U 1979:12) Statens skolor för vuxna och avser att i december 1979 avlämna delbetänkandet (SOU 1979:92) Komvux och studieförbund, arbetsfördelning och samråd.

27. Organisationskommittén (U 1978:05) för arkivet för ljud och bild

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 25 maj 1978 med uppgift att utföra det förberedelsearbete som behövs för att arkivet för ljud och bild skall kunna börja sin verksamhet den 1 januari 1979.

Ordförande:
Kromnow, E. Åke, f.d. riksarkivarie (fr.o.m. den 2 juni 1978)

Ledamöter:
Höglund, E. Olov, organisationsdirektör (fr.o.m. den 2 juni 1978)
Rhodin, Arne, teknisk direktör (fr.o.m. den 2 juni 1978)

Sand, Hans E. N., departementssekreterare (fr.o.m. den 2 juni 1978)
Torbacke, Jarl, docent (fr.o.m. den 2 juni 1978)

Experter:
Ahlborg, Staffan, förste arkivassistent (fr.o.m. den 2 juni 1978)
Hennel, Lennart, arkivchef (fr.o.m. den 2 juni 1978)
Johanson, Bo, byråingenjör (fr.o.m. den 1 november 1978)
Körner, Sten G., landsarkivarie (fr.o.m. den 2 juni 1978)
Olsson, Agne Henry O., hovrättsassessor (fr.o.m. den 2 juni 1978)
Olsson, Per Sören, hovrättsassessor (fr.o.m. den 2 juni 1978)
Sanfridsson, Arne, civilingenjör (fr.o.m. den 2 juni 1978)
Smedberg, Staffan, arkivarie (fr.o.m. den 1 november 1978)

Sekreterare:
Larson, Leif, direktör (fr.o.m. den 2 juni 1978)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Kommittén har under tiden november 1978 - april 1979 hållit fem sammanträden. Därutöver har sammanträden hållits inom särskilda arbetsgrupper.

Kommittén har avgett förslag till förhandlingsunderlag (befattningsbeskrivningar), anslagsframställningar för arkivet för ljud och bild budgetåret 1979/80, förslag till tillämpningsföreskrifter till lagen om pliktexemplar m.m. samt förslag till instruktion för arkivet för ljud och bild.

Den nya myndigheten startade sin verksamhet den 1 januari 1979 och har därefter fungerat parallellt med organisationskommittén.

Kommittén har härmed fullgjort sitt uppdrag.

28. Elevvårdskommittén (U 1978:06)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 mars 1978 för att utreda organisation, innehåll, arbetssätt och arbetsformer i elevvårdsarbetet:

Ordförande:
Petersson, Ann-Marie, fil. dr (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Ledamöter:
Backmann, Sven, skoldirektör (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Hedvall, Jan, sekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1978 t.o.m. den 26 november 1979)
Jönsson, N. Paul, sekreterare (fr.o.m. den 27 november 1979)
Melldén, Anna-Lisa, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Paulsson, Solveig, rektor (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Persson, Per-Ebbe, ombudsman (fr.o.m. den 6 april 1979)

Sakkunniga:
Andrae, Lars, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1978 t.o.m. den 30 september 1979)
Honeth, Peter, tf. departementssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1979)
Sjöberg, Tage B., departementssekreterare (fr.o.m. den 2 oktober 1978 t.o.m. den 15 november 1979)
Svensson, Sten, departementssekreterare (fr.o.m. den 16 november 1979)

Experter:
Bjarnehäll, Karl-Gustav, skoldirektör (fr.o.m. den 14 mars 1979)
Bolme, Per, leg. läkare (fr.o.m. den 1 november 1978)
Eriksson, Ann-Charlotte, studerande (fr.o.m. den 1 november 1978)
From, Gun-Britt, syokonsulent (fr.o.m. den 14 mars 1979)
Granér, Anna-Lena, studerande (fr.o.m. den 1 november 1978)
Holmgren, Jacomien, speciallärare (fr.o.m. den 1 november 1978)
Jelder, Gunnel, kurator (fr.o.m. den 14 mars 1979)
Jonsson, Elisabeth, psykolog (fr.o.m. den 14 mars 1979)
Thorsell, Gunnar, rektor (fr.o.m. den 14 mars 1979)

Sekreterare:
Berntsson, Gert, rektor (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Bitr. sekreterare:
Ansiger, Arne, rektor (fr.o.m. den 8 oktober 1979)
Colnerud, Gunnel, skolpsykolog (fr.o.m. den 12 februari t.o.m. den 10 juni 1979; fr.o.m. den 11 juni t.o.m. den 31 december 1979; fr.o.m. den 1 januari 1980)

Lokal: Svartmangatan 9, 2 tr., 111 29 Stockholm, tel. 10 19 65 (Ansiger), 20 39 26 (Berntsson), 10 23 71 (Colnerud), 20 38 18 och 20 97 94 (kansli)

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II U 5. Tilläggsdirektiv, se 1980 års kommittéberättelse del II U 6.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 11 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, kommittéer och övriga som berörs av kommitténs arbete.

Därutöver har 4 sammanträden hållits med referensgrupp bestående av representanter för föräldrar och elever, samt 7 sammanträden med särskild arbetsgrupp för behandling av elevvården i gymnasieskolan. Försöksverksamheten med beredningsgrupper vid länsskolenämnderna

i Malmöhus län, Jönköpings län, Uppsala län och Norrbottens län samt vid skolförvaltningen i Stockholm har pågått under året. Kommittén har under en vecka studerat elevvård i Danmark.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

29. Integrationskommittén (U 1978:07)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 8 juni 1978 för att utreda frågan om integration av handikappade elever i skolväsendet jämte därmed sammanhängande frågor:

Ordförande:

Orehag, Lennart, överdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Ledamöter:

Crona, Ulf, gymnastiklärare (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Martinsson, Åke, slöjdlärare (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Odelsparr, Margit E., jur. kand., led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Pekkari, Olle, studierektor (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Rydle, M. Birgitta, ämneslärare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Wiklund, Bengt O., journalist, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Wohlin-Andersson, Anna M., f.d. ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 31 december 1978)

Sakkunniga:

Larsson, Gunvi, kanslisekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Odre, Torsten, speciallärare (fr.o.m. den 15 november 1978)

Experter:

Bernhardsson, Göte, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 mars 1979)
Eklindh, Kenneth, skolkonsulent (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Hammar, Åsa B., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 31 oktober 1979)
Karlerö, Lars-Ingemar, länsskolinspektör (fr.o.m. den 1 oktober 1978)
Mattsson, Bengt-Olof T., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Nicklasson, Stina A. R., skolinspektör (fr.o.m. den 1 oktober 1978)
Pettersson, Lennart, skolinspektör (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Sibbe, Tora, rektor (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Sjöqvist, Brita, skolkonsulent (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Svensson, Harry, forskningsassistent (fr.o.m. den 1 november 1979)

Trowald, Nils, projektledare (fr.o.m. den 15 november 1978 t.o.m. den 15 mars 1979)

Sekreterare:
Lagercrantz, Richard C. H., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Bitr. sekreterare:
Hammar, Åsa B., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 november 1979)
Magnusson, Birgitta, byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1978)

Lokal: Svartmangatan 9, 4 tr., 111 29 Stockholm, tel. 11 42 18 (sekreteraren), 10 53 54 (kansli)

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II U 10. Tilläggsdirektiv, se 1980 års kommittéberättelse del II U 6 och U 14.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sju sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommittén har den 10 september 1979 avgett delbetänkandet (SOU 1979:50) Huvudmannaskapet för specialskolan (detta delbetänkande finns även i s.k. lättläst version) (Ds U 1979:8) och betänkandet (Ds U 1979:11) Under visningen för synskadade elever - planering i ett kortare perspektiv samt den 19 november 1979 betänkandet (Ds U 1979:14) Gymnasial utbildning för döva och gravt hörselskadade i Örebro (förslaget finns också i s.k. lättläst version) och delbetänkandet (SOU 1979:82) Personell assistans för handikappade.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

30. Nääs-utredningen (U 1978:08)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 18 maj 1978 med uppdrag att utreda frågan om den framtida användningen av August Abrahamsons stiftelse på Nääs:

Särskild utredare:
Stetler, Emil, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Experter:
Bothén, Anders, huvudredaktör (fr.o.m. den 13 september 1979)
Krantz, Hans, departementssekreterare (fr.o.m. den 14 augusti 1979)

Lokal: Skolöverstyrelsen, Karlavägen 108, tel. växel 14 06 60. Postadress: 106 42 Stockholm

Direktiven för den särskilde utredaren, se 1979 års kommittéberättelse del II U 7.

Den särskilde utredaren har haft överläggningar med olika myndigheter som berörs av hans arbete. Utredaren har också haft fortlöpande kontakter med Lerums kommun samt styrelser för August Abrahamsons stiftelse.

Utredarens arbetare beräknas pågå under hela år 1980.

31. Skolforskningskommittén (U 1978:09)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 juni 1978 för att utreda det pedagogiska forsknings- och utvecklingsarbetet inom skolväsendet m.m.:

Ordförande:
Dahllöf, Urban S., professor (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Ledamöter:
Engqvist, Olle, skolinspektör (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Eriksson, Per-Erik, skolinspektör (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Gillström, K. Åke, rektor, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Nordstrandh, Ove H., f.d. lektor, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Rubenson, Kjell, docent (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Sakkunnig:
Sävhagen, Ruth, kansliråd (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Experter:
Höglund, Margareta, fortbildningsledare (fr.o.m. den 1 december 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Johansson, Henning, fil. dr (fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 31 augusti 1979)
Naeslund, Lars, psykolog (fr.o.m. den 19 februari t.o.m. den 24 mars 1979; fr.o.m. den 25 mars t.o.m. den 23 april 1979)
Nilsson, Bengt L. J., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 december 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Stukat, Karl-Gustaf, professor (fr.o.m. den 1 december 1978 t.o.m. den 30 juni 1979; fr.o.m. den 1 juli 1979)

Sekreterare:
Marklund, Inger, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Lokal: Svartmangatan 9, 3 tr., 111 29 Stockholm, tel. 20 98 93 (Marklund), 20 83 53 (kansli)

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II U 9. Tilläggsdirektiv, se 1980 års kommittéberättelse del II U 6.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tolv sammanträden samt haft överläggningar med berörda myndigheter och organisationer.

Kommittén har slutfört uppdrag enligt regeringens tilläggsdirektiv (Dir 1979:37) till vissa utredningar inom skolväsendet.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

32. Organisationskommittén (U 1978:10) för vissa åtgärder på informationsförsörjningsområdet, m.m.

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 15 juni 1978 med uppdrag att förbereda vissa åtgärder på informationsförsörjningsområdet, m.m.:

Ordförande:

Brynielsson, Harry A. B., civilingenjör (fr.o.m. den 1 juli 1978 t.o.m. den 20 juni 1979)

Ledamöter:

Håkansson, Hans E. V., verkst. ledamot (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Martin-Löf, C. Johan E., civilingenjör (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Snellman, Karin M., överbibliotekarie (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Tynell, Lars V., riksbibliotekarie (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Thomasson, Björn E., kanslichef (fr.o.m. den 1 juli 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)

Experter:

Holmborn, Börje, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1978)
Johnsen, K. Gösta, bibliotekarie (fr.o.m. den 1 september 1978)
Lindeberg, Roy, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 september 1978)
Nilsson, Kjell G., biblioteksassistent (fr.o.m. den 1 september 1978)
Olsson, Agne Henry O., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 september 1978)
Thorberg, Klas, ombudsman (fr.o.m. den 1 september 1978)

Sekreterare:

Thomasson, Björn E., kanslichef (fr.o.m. den 1 juli 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II U 8.

Kommittén har under tiden november 1978 - juni 1979 hållit sex

sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommittén har lämnat förslag i särskilda skrivelser till regeringen.

Den 1 maj 1979 tillsattes en interimsstyrelse för inrättande av en särskild myndighet för delegationen för vetenskaplig och teknisk informationsförsörjning.

Fr.o.m. den 1 juli 1979 är delegationen egen myndighet.

Uppdraget är slutfört.

33. Närradiokommittén (U 1978:11)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 20 juli 1978 med uppdrag att utreda frågan om närradio och när-TV:

Ordförande:

Norrby, Karl-Eric, lantbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 20 juli 1978)

Ledamöter:

Andersson, Georg L., rektor, led. av riksdagen (fr.o.m. den 20 juli 1978)

Forslund, Britt-Marie, redaktör (fr.o.m. den 20 juli 1978)

Knutson, Göthe K. L., redaktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 20 juli 1978)

Swedberg, Bo G. R., redaktör (fr.o.m. den 20 juli 1978)

Sakkunniga:

Leijonborg, Lars, kanslichef (fr.o.m. den 1 september 1978)

Olsson, Agne Henry O., hovrättsassessor (fr.o.m. den 4 oktober 1978)

Olsson, Per Sören, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 september 1978)

Persson, Valdemar, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 4 oktober 1978)

Experter:

Hedman, Lars Owe (Lowe), fil. dr (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Lindstedt, Gustaf, hovrättsassessor (fr.o.m. den 29 mars 1979)

Rosenlund, Stig U., överingenjör (fr.o.m. den 25 mars 1979)

Sekreterare:

Palmborg, Olle, fil. kand. (fr.o.m. den 1 september 1978)

Bitr. sekreterare:

Andreasson, Sture, ingenjör (fr.o.m. den 1 november 1978)

Gustafson, Kalle, redaktör (fr.o.m. den 1 juni 1979)

Jonsson, M. I. Anita, fil. mag. (fr.o.m. den 7 mars t.o.m. den den 30 juni 1979; fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 30 september 1979; fr.o.m. den 1

oktober t.o.m. den 31 december 1979; fr.o.m. den 1 januari 1980)
Zetterberg, Leif R., sekreterare (fr.o.m. den 18 december 1978

Lokal: Tegeluddsvägen 90, 115 28 Stockholm, tel. 63 34 80 (Palmborg), 24 43 35 (växel, kansli)

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II U 11.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 19 sammanträden.
Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

34. Informationsteknologiutredningen (U 1978:12)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 20 juli 1978 med uppdrag att utreda frågan om den nya informationsteknologin:

Ordförande:
Gustafson, Sven H., bankkamrer, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 20 juli 1978)

Ledamöter:
Andersson, Leif, kanslichef (fr.o.m. den 20 juli 1978)
Björck, Anders P.-A., led. av riksdagen (fr.o.m. den 20 juli 1978)
Eriksson, Olle, entreprenör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 20 juli 1978)
Rönnung, Catarina E. M., led. av riksdagen (fr.o.m. den 20 juli 1978)

Sakkunniga:
Brandberg, Arvid, direktör (fr.o.m. den 20 juli 1978)
Lannegren, Göran S., departementssekreterare (fr.o.m. den 20 juli 1978)
Olander, Håkan, ombudsman (fr.o.m. den 20 juli 1978)
Pennlöv, Jan, kansliråd (fr.o.m. den 20 juli 1978)
Sommar, Carl Olov, direktör (fr.o.m. den 20 juli 1978)
Unsgaard, Håkan, programdirektör (fr.o.m. den 20 juli 1978)
Wåhlström, Ingemar, marknadsdirektör (fr.o.m. den 20 juli 1978)

Experter:
Fjaestad, Björn, docent (fr.o.m. den 20 juli 1978)
Gerentz, Sven, direktör (fr.o.m. den 20 juli 1978)
Holmlöv, Per Gunnar, ekon. dr (fr.o.m. den 1 december 1978 t.o.m. den 31 mars 1979)
Olsson, Agne Henry, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Pihlgren, L. Gunnar, direktör (fr.o.m. den 2 maj 1979)

Sekreterare:
Ohlin, Tomas, fil. lic. (fr.o.m. den 14 augusti 1978)

Bitr. sekreterare:
Essén, Erik I., hovrättsassessor (fr.o.m. den 20 juli 1978)
Holmlöv, Per Gunnar, ekon. dr (fr.o.m. den 1 april 1979)

Lokal: Stora Nygatan 33, 2 tr., tel. 20 21 78 (Gustafson), 20 21 77 (Ohlin), 20 92 63 (Essén), 20 70 82 (Holmlöv), 20 88 49, 20 78 34 (kansli). Postadress: 103 33 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II U 12.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit elva sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Därutöver har fem sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för pressfrågor.

Utredningen har den 28 september 1979 avgett kartläggningsrapporten (SOU 1979:69) NYA VYER Datorer och nya massmedier - hot eller löfte?

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

35. Utredningen (U 1978:13) för översyn av den interna organisationen för livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet

Genom beslut den 6 april 1978 uppdrog regeringen åt styrelsen för myndigheten livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet att se över myndighetens interna organisation.

Vidare förordnade regeringen docenten Birgitta Ericsson, förste bibliotekarien Sten G. Lindberg, generaldirektören Edvard Reuterswärd, ståthållaren vid Kungl. Slottet Harald Smith, riksdagsledamoten godsägaren Hans Wachtmeister och förste intendenten Dag Widman att vara ledamöter i styrelsen för livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet. Åt Reuterswärd uppdrogs att vara styrelsens ordförande.

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 6 april 1978:

Expert:
Johansson, Bertil, arkivarie (fr.o.m. den 1 november 1979)
Lindahl, Jan-Mats, kansliråd (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Sekreterare:
Munkhammar, Ann Charlotte, byrådirektör (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Bitr. sekreterare:
Grunewald, Ingelise, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Lokal: Storkyrkobrinken 2-4, Postadress: Utbildningsdepartementet, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 19 25 (Munkhammar), 763 19 30 (Grunewald)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Styrelsen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 15 sammanträden. Därutöver har en särskild arbetsgrupp hållit sammanträden samt haft överläggningar med berörda museichefer och de lokala personalorganisationerna.

Styrelsen har den 8 augusti 1979 avgett betänkandet (Ds U 1979:7) Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet - Förslag till organisation. Styrelsen fortsätter sitt utredningsarbete med sådana interna frågor som inte fordrar regeringens eller riksdagens ställningstaganden.

Styrelsen beräknas slutföra sitt utredningsarbete under år 1980.

36. Utredningen (U 1978:14) om förutsättningarna för en närmare samverkan mellan livrustkammaren och övrig museiverksamhet inom Kungl. Slottet

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 6 april 1978 för att undersöka förutsättningarna för en närmare samverkan mellan, å ena sidan, livrustkammaren och, å den andra husgerådskammaren och övrig museiverksamhet inom Kungl. Slottet:

Utredningsman:
Reuterswärd, B. Edvard, generaldirektör

Experter:
Fogelmarck, Stig, överintendent (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Holmquist, Kersti, museidirektör (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Lindahl, Jan-Mats, kansliråd (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Smith, Harald S. W., ståthållare (fr.o.m. den 22 februari 1979)

Sekreterare:
Munkhammar, Ann Charlotte, byrådirektör (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Bitr. sekreterare:
Grunewald, Ingelise, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Lokal: Storkyrkobrinken 2-4. Postadress: Utbildningsdepartementet, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 19 25 (Munkhammar), 763 19 30 (Grunewald)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen har under tiden november - oktober 1979 hållit åtta sammanträden. Därutöver har sammanträden hållits med de tjänstemän som svarar för informations- och visningsverksamheten vid berörda muséer.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

37. TV-avgiftsutredningen (U 1978:15)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 20 juli 1978 för att göra en översyn av principerna och formerna för uppbörd och inkassering av TV-avgifter m.m.:

Särskild utredare:

Rydén, Jan E., överdirektör (fr.o.m. den 20 juli 1978 t.o.m. den 30 november 1979: fr.o.m. den 1 december 1979)

Sekreterare:

Lindh, Sören B., avdelningsdirektör fr.o.m. den 20 juli 1978 t.o.m. den 30 november 1979: fr.o.m. den 1 december 1979)

Lokal: Lilla Nygatan 1, 1 tr. tel. direktval 763 23 38 (Rydén), 763 23 36 (Lindh). Postadress: Utbildningsdepartementet, 103 33 Stockholm

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Den särskilde utredaren har under tiden december 1978 - januari 1979 träffat samråd med televerket och haft överläggningar med Sveriges Radio. Vidare har utredaren haft överläggningar med riksskatteverket, postverket och televerket samt andra myndigheter som berörts av utredarens arbete.

Utredaren har den 26 januari 1979 avgett betänkandet (Ds U 1978:16) TV-avgifter: inkassering, kontroll och avgiftsskolk.

Utredaren beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

38. Huvudmannaskapskommittén (U 1978:16)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 20 juli 1978 med uppdrag att utreda frågan om enhetligt huvudmannaskap för högskolan:

Ordförande:

Sköld, Lars G., överdirektör (fr.o.m. den 1 december 1978)

Ledamöter:

Ahlmark, Lars F., avdelningschef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1978)

Gustafsson, Lars I., universitetslektor, led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 september 1978)

Nordlander, Nils-Brage, överläkare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1978)

Pettersson, S. Åke E., statssekreterare (fr.o.m. den 15 september 1978 t.o.m. den 31 oktober 1979)

Sandell, Ulla, kommunalråd (fr.o.m. den 15 september 1978)

Experter:

Barenthin, Willi, kanslirâd (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Björinder, Henry, sektionschef (fr.o.m. den 1 februari 1979)

Klässbo, Maria, sjukgymnast (fr.o.m. den 1 februari 1979)

Marcusson, Sten G., utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1979)

Nilsson, Matts G., avdelningschef (fr.o.m. den 1 februari 1979)

Nilsson, Sven, sekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1979)

Orava, Olavi A. (Olle), byråchef (fr.o.m. den 1 februari 1979 t.o.m. den 6 januari 1980)

Persson, Jan, kanslichef (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Teveborg, Lennart, skolråd (fr.o.m. den 1 februari 1979)

Törnqvist, Ingvar B., rektor (fr.o.m. den 1 maj 1979)

Westerlund, Uno, ombudsman (fr.o.m. den 1 februari 1979)

Åhgren-Lange, Ulla, byråchef (fr.o.m. den 1 februari 1979)

Sekreterare:

Holmberg, Gunnar L., byrådirektör (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Bitr. sekreterare:

Aggebo, Claes-Göran, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 1 april 1979)

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II U 13.

Lokal: Skeppargatan 51, 1 tr., 114 58 Stockholm, tel. 63 68 33 (Sköld), 67 53 81 (Holmberg), 63 26 17 (Aggebo).

Kommittén har under tiden februari - oktober 1979 hållit fyra sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

39. Kommittén (U 1978:17) för översyn av den statliga skoladministrationen

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 7 december 1978 med uppdrag att göra en översyn av den statliga skoladministrationen:

Ordförande:

Arfwedson, Anders, statssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1979)
Lundin, Ulf W., statssekreterare (fr.o.m. den 7 december 1978 t.o.m. den 31 oktober 1979)

Ledamöter:

Edam, Carl Tomas, utredningssekreterare (fr.o.m. den 7 december 1978)
Elmstedt, Claes Y., lantbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 7 december 1978)
Landström, Sten-Sture, direktör (fr.o.m. den 7 december 1978)
Orehag, Lennart, överdirektör (fr.o.m. den 7 december 1978)
Turesson, Bo, överlantmätare, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 7 december 1978)

Experter:

Andersson, Bernt S. G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 8 januari 1979)
Andersson, Ingemar, ombudsman (fr.o.m. den 31 januari 1979)
Ekelius, Våge, byrådirektör (fr.o.m. den 8 januari 1979)
Eklöf, Olof, rektor (fr.o.m. den 22 januari 1979)
Eliasson, Olof, sekreterare (fr.o.m. den 31 januari 1979)
Elmgren, Sören, skolkonsulent (fr.o.m. den 22 januari t.o.m. den 31 juli 1979)
Eriksson, Inge, drätselchef (fr.o.m. den 31 januari 1979)
Gozzi, Sören, ombudsman (fr.o.m. den 31 januari 1979)
Gunvall, Per, expert (fr.o.m. den 8 januari 1979)
Hansson, Kristina, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Hassler, John, studerande (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Hjorth, Sonja, departementssekreterare (fr.o.m. den 8 januari 1979)
Höglund, E. Olov, organisationsdirektör (fr.o.m. den 8 januari 1979)
Johansson, Sven-Åke, rektor (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Johnson, Olle, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Klason, Lars-Erik, förbundssekreterare (fr.o.m. den 31 januari 1979)
Kvist, Olof, förbundsdirektör (fr.o.m. den 31 januari 1979)
Larsson, Lennart, utbildningschef (fr.o.m. den 31 januari 1979)
Lindholm, Bernt, utredningssekreterare (fr.o.m. den 31 januari 1979)
Lunde, Ingrid, kanslichef (fr.o.m. den 31 januari 1979)
Lundmark, E. Gunnar, kanslichef (fr.o.m. den 8 januari 1979)

Mogård, Sven, skolchef (fr.o.m. den 8 januari t.o.m. den 31 juli 1979)
Mundebo, Lillemor, sekreterare (fr.o.m. den 31 januari 1979)
Nilsson, Ann-Marie, organisationskonsulent (fr.o.m. den 8 januari 1979)
Nordin, Eva, studerande (fr.o.m. den 31 januari t.o.m. den 31 maj 1979)
Olsson, Sven Robert, sekreterare (fr.o.m. den 31 januari 1979)
Pettersson, Lennart, skolinspektör (fr.o.m. den 15 januari 1979)
Rådmark, Johan, förbundsordförande (fr.o.m. den 31 januari 1979)
Sköldstedt, Agneta, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 8 januari t.o.m. den 31 juli 1979)
Wahlström, Tommy, civilekonom (fr.o.m. den 31 januari 1979)
Wahlström, Ulf, utredningssekreterare (fr.o.m. den 31 januari 1979)
Westin-Lindgren, Gunilla, fil. dr (fr.o.m. den 24 oktober 1979)
Wetterberg, Ulf, tf. departementsråd (fr.o.m. den 8 januari 1979)
Ånséhn, Lars Olov, organisationskonsulent (fr.o.m. den 8 januari 1979)
Åsén, Carl-Eric, planeringssekreterare (fr.o.m. den 31 januari 1979)
Örne, Ingegärd, sekreterare (fr.o.m. den 31 januari 1979)

Sekreterare:
Lukkari, Bror, undervisningsråd (fr.o.m. den 1 januari 1979)

Lokal: Svartmangatan 9, 3 tr. 111 29 Stockholm, tel. 20 32 55 (Lukkari), 20 77 57 (kansli)

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II U 1.

Kommittén har under tiden januari - oktober 1979 hållit sex sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har fyra sammanträden hållits med en till kommittén knuten referensgrupp samt fyra sammanträden med en för skolöverstyrelsen och länsskolnämnderna intern samarbertsgrupp (SÖ/Ln-översynen).

Kommitténs första etapp enligt direktiven beräknas bli slutförda under januari 1980. I övrigt beräknas kommitténs arbete pågå under hela år 1980.

40. Utredningen (U 1979:01) om förstärkta kontakter mellan hem och skola

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 1 februari 1979 för att se över frågor som rör kontaktverksamheten mellan hemmen och skolan:

Särskild utredare:
Annerstedt, Ylva S. V., adjunkt, f.d. ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 februari 1979)

Sakkunniga:
Berntsson, Gert, rektor (fr.o.m. den 15 februari 1979)
Grunewald, Karl R., medicinalråd (fr.o.m. den 15 februari 1979)
Lindberg, Dag-Henrik, skolkonsulent (fr.o.m. den 15 februari 1979)
Rosengren, Bodil C., fil. mag. (fr.o.m. den 15 februari 1979)
Sellergren, Ulf G. E., departementsråd (fr.o.m. den 15 februari 1979)
Svensson, K. Sten H., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 februari 1979)

Expert:
Lundgren, Per, lektor (fr.o.m. den 15 maj t.o.m. den 15 augusti 1979)
Westin-Lindgren, Gunilla, fil. dr (fr.o.m. den 24 oktober 1979)

Sekreterare:
Lindahl, Lars E., folkskollärare (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Lokal: Svartmangatan 9, 111 29 Stockholm, tel. 21 43 54 (Lindahl), 10 23 41 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II U 2.

Utredningen har under tiden februari - oktober 1979 hållit sex sammanträden med de sakkunniga samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första hälften av år 1980.

41. Talbokskommittén (U 1979:02)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 1 mars 1979 för att förbereda ett statligt övertagande av Synskadades riksförbunds (SRF) bibliotek och därmed sammanhängande frågor:

Ordförande:
Andersson, Bertil, kanslichef (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Ledamöter:
Edmar, Désirée, departementsråd (fr.o.m. den 1 mars t.o.m. den 14 november 1979)
Höglund, Olov, organisationsdirektör (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Lindahl, Jan-Mats, kansliråd (fr.o.m. den 15 november)

Lindqvist, Bengt, förbundsordförande (fr.o.m. den 30 oktober 1979)
Persson, Jan, kanslichef (fr.o.m. den 1 mars t.o.m. den 29 oktober 1979)
Thorell Rittby, Elisabet, bitr. bibliotekschef (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Sakkunniga:
Lindqvist, Bengt, förbundsordförande (fr.o.m. den 1 mars t.o.m. den 29 oktober 1979)
Ullander, Kerstin, sekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Experter:
Cahling, Ulla, bibliotekschef (fr.o.m. den 12 mars 1979)
Ellebring, Nils, ombudsman (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Emanuelsson, Bernt, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 2 maj 1979)
Engström, Gunnar, ekonomichef (fr.o.m. den 12 mars 1979)
Gurinder, Jan-Olof, departementssekreterare (fr.o.m. den 15 november 1979)
Hägermalm, Per, direktör (fr.o.m. den 12 mars 1979)
Jonsson, Kerstin, lektor (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Lindstén, Ingrid, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Sjöström-Rédei, Ingeborg, bibliotekarie (fr.o.m. den 25 juni t.o.m. den 31 december 1979)
Svensson, Astrid, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 25 juni t.o.m. den 31 december 1979)
Öhrström, Sven T. A., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 12 november 1979)

Sekreterare:
Rüdel, Wolfgang, byrådirektör (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Bitr. sekreterare:
Martinson, Monica, kanslisekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Lokal: S:t Eriksgatan 20, 1 tr., Box 12258, 102 26 Stockholm, tel. 52 03 50 (Andersson), 52 79 20 (Rédel), 52 76 90 (Martinson), 52 62 48 (kansli)

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II U 5.

Kommittén har under tiden mars - oktober 1979 hållit åtta sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har fem sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp om biblioteksrutinerna.

Kommittén har den 30 april 1979 avgett rapporten Verksamhetsform och organisation för talboks- och punktskriftsbiblioteket.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

42. Uppföljningskommittén (U 1979:03)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 1 mars 1979 för att följa utvecklingen av högskolereformen:

Ordförande:

Levin, Bert L., statssekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Ledamöter:

Alemyr, Stig R., folkhögskolerektor, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Biörck, Gunnar, professor, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 oktober 1979)

Egardt, Peter A. N., fil. kand. (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Elmstedt, Claes Y., lantbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Gustafsson, Lars I., universitetslektor, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Rogestam, A. Christina, byråchef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Svegfors, J. Mats A., sekreterare (fr.o.m. den 1 mars t.o.m. den 30 september 1979)

Ullenhag, Jörgen U., byråchef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Experter:

Bauer, D. E. Marianne, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Hoel, Christer, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 21 mars 1979)

Larby, Karin M., kanslisekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Lokal: Utbildningsdepartementet, Mynttorget 1, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 18 62 (Larby)

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II U 4.

Kommittén har under tiden mars - oktober 1979 hållit tre sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

43. Kommittén (U 1979:04) om verksamheten vid Musikaliska akademiens bibliotek, Musikhistoriska museet och Svenskt musikhistoriskt arkiv

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 5 april 1979:

Ordförande:
Svensson, Gunnar, departementsråd (fr.o.m. den 5 april 1979)

Ledamöter:
Höglund, Olov, organisationsdirektör (fr.o.m. den 5 april 1979)
Persson, Jan, kanslichef (fr.o.m. den 5 april t.o.m. den 31 augusti 1979)
Virdebrant, Carl-Erik, kanslichef (fr.o.m. den 5 april 1979)
Öhman, Ulf, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1979)

Experter:
Ahlborg, Staffan, förste arkivassistent (fr.o.m. den 5 april 1979)
Bergstrand, Arne, förste bibliotekarie (fr.o.m. den 1 september 1979)
Helmer, Axel, arkivchef (fr.o.m. den 5 april 1979)
Larsson, Gunnar, museichef (fr.o.m. den 5 april 1979)
Lilliestam, Åke, förste bibliotekarie (fr.o.m. den 5 april 1979)
Lundgren, Bo, överbibliotekarie (fr.o.m. den 5 april t.o.m. den 31 augusti 1979)
Nordmark, Hans, direktör (fr.o.m. den 5 april 1979)
Olsson, Anthe, assistent (fr.o.m. den 5 juni 1979)
Olsson, Per Sören, hovrättsassessor (fr.o.m. den 5 april 1979)
Åstrand, Hans, sekreterare (fr.o.m. den 5 april 1979)

Sekreterare:
Erikson, Birgitta, departementssekreterare (fr.o.m. den 5 april 1979)

Bitr. sekreterare:
Häggroth, Maud, kanslist (fr.o.m. den 5 april t.o.m. den 31 augusti 1979)

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II U 8.

Kommittén har under tiden april - oktober 1979 hållit sex sammanträden.

Kommittén avser att i december 1979 avge sitt betänkande.

Uppdraget är därmed slutfört.

44. Utredningen (U 1979:05) om översyn av vissa radiorättsliga frågor

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 10 maj 1979:

Särskild utredare:
Pennlöv, Jan I., kansliråd (fr.o.m. den 10 maj 1979)

Experter:
Fahlberg, Håkan, jur. kand. (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Göransson, Lars, tf. kansliråd (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Lannegren, Göran, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Mossler, Åke, chefsjurist (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Olsson, Agne Henry O., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Olsson, Per Sören, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Regner, Göran, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Sekreterare:
Hellner Carin, kammarrättsassessor (fr.o.m. den 18 juni 1979)

Lokal: Utbildningsdepartementet Mynttorget 1, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 17 36 (Pennlöv), 763 18 84 (Hellner)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II U 10.

Utredningen har under tiden maj - oktober 1979 hållit fyra sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

45. Filmpolitiska beredningen (U 1979:06)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 21 juni 1979 med uppgift att delta i beredningen av vissa filmpolitiska frågor.

Ordförande:
Levin, Bert, statssekreterare (fr.o.m. den 21 juni 1979)

Ledamöter:
Ahlmark, Lars, avdelningschef (fr.o.m. den 21 juni 1979)
Göransson, Bengt, direktör (fr.o.m. den 21 juni 1979)
Sundström, Gudrun, led. av riksdagen (fr.o.m. den 21 juni 1979)
Zetterberg, Leif R., sekreterare (fr.o.m. den 21 juni 1979)

Sakkunniga:
Lindstén, Ingrid, hovrättsassessor (fr.o.m. den 21 juni 1979)

Svensson, Gunnar, departementsråd (fr.o.m. den 21 juni 1979)
Wetterberg, Ulf, t.f. departementsråd (fr.o.m. den 21 juni 1979)

Experter:
Ahlmark, Per, förutv. statsråd, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 21 juni 1979)
Clason, Anders, chefredaktör (fr.o.m. den 21 juni 1979)
Donner, Jörn, författare (fr.o.m. den 21 juni 1979)
Elmhorn, Kerstin, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 21 juni 1979)
Hald, Peter, produktionsledare (fr.o.m. den 21 juni 1979)
Larson, Leif, direktör (fr.o.m. den 21 juni 1979)
Lindenbaum, Gustaf, direktör (fr.o.m. den 21 juni 1979)

Sekreterare:
Marén, Lars, departementssekreterare (fr.o.m. den 21 juni 1979)

Bitr. sekreterare:
Söderström, Karin, kanslist (fr.o.m. den 21 juni 1979)

Lokal: Storkyrkobrinken 2-4, Postadress: Utbildningsdepartementet, 103 33 Stockholm, tel. 763 19 37 (Marün), 763 19 31 (Söderström)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Beredningen har avgett betänkandet (Ds U 1979:5) Den svenska filmpolitiken. Lägesbeskrivning och probleminventering.
Beredningens arbete beräknas avslutas under år 1980.

46. Utredningen (U 1979:07) om den civila flyghistoriska museiverksamheten

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 19 juli 1979:

Särskild utredare:
Dyring, Eric, museidirektör (fr.o.m. den 19 juli 1979)

Experter:
Nordström, Lars-Erik, flygsäkerhetsdirektör (fr.o.m. den 19 juli 1979)
Sandqvist, Inga-Britta, förste arkivarie (fr.o.m. den 19 juli 1979)

Sekreterare:
Sahlholm, Bo, civilingenjör (fr.o.m. den 19 juli 1979)

Lokal: Tekniska museet, 115 27 Stockholm, tel. växel 63 10 85

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II U 13.

Utredningen har under tiden augusti - oktober 1979 hållit sex sammanträden med olika intressenter som berörs av utredningens arbete.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

47. Utredningen (U 1979:08) om utbildning av konservatorer m.m.

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 21 juni 1979 för att utreda frågan om utbildning av konservatorer m.m.

Särskild utredare:
Berg, Håkan, kanslichef (fr.o.m. den 1 oktober 1979)

Experter:
Möller, Eva, konservator (fr.o.m. den 1 oktober 1979)
Zetterström, Kjell, museichef (fr.o.m. den 1 oktober 1979)

Sekreterare:
Rådström, Dag T., byrådirektör (fr.o.m. den 1 december 1979)

Lokal: Svartmangatan 9, 111 29 Stockholm, tel. 11 80 01 (Rådström)

Direktiven för kommittén, se 1980 års riksdagsberättelse U 12.

48. Utredningen (U 1979:09) om behov av radiobiologisk forskning m.m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 19 juli 1979:

Särskild utredare:
Berg, Håkan, kanslichef (fr.o.m. den 19 juli 1979)

Sekreterare:
Samuelsson, Bengt, byråchef (fr.o.m. den 1 oktober 1979)

Lokal: Naturvetenskapliga forskningsrådet, Box 23136, 104 35 Stockholm, tel. 15 15 80 (växel)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II U 16.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

49. Kommittén (U 1979:10) om forskningens och forskarutbildningens situation i den nya högskolan

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 19 juli 1979:

Ordförande:
Andrén, Carl-Gustaf, professor (fr.o.m. den 19 juli 1979)

Ledamöter:
André, Gunnel, teol. kand. (fr.o.m. den 19 juli 1979)
Jacobsson, Ulla, professor (fr.o.m. den 19 juli 1979)
Jönsson, Hans-Åke, teknolog (fr.o.m. den 19 juli 1979)
Klein, Eva, professor (fr.o.m. den 19 juli 1979)
Lagerroth, Ulla-Britta, docent (fr.o.m. den 19 juli 1979)
Magnusson, Robert, professor (fr.o.m. den 19 juli 1979)
Ruin, Olof, professor (fr.o.m. den 19 juli 1979)
Ryd, Harriet, professor (fr.o.m. den 19 juli 1979)
Stephansson, Ove, professor (fr.o.m. den 19 juli 1979)
Stråby, Kerstin, docent (fr.o.m. den 19 juli 1979)
Terenius, Lars, professor (fr.o.m. den 19 juli 1979)
Åkerlind, Ulla, docent (fr.o.m. den 19 juli 1979)

Sekreterare:
Myhrberg, Harry, docent (fr.o.m. den 1 oktober 1979)

Bitr. sekreterare:
Ottosson, Hans, byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1979)

Postadress: Regionstyrelsen för Lund/Malmö högskoleregion, Box 1066, 221 04 Lund, tel. 046/ 12 41 00 (växel) tet, 103 33 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II U 15.

50. Delegationen (U 1979:11) för bättre skolmiljö och uppföljning av reformbesluten rörande grundskolan

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 19 juli 1979:

Ordförande:
Arfwedson, Anders, statssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1979)
Lundin, Ulf W., statssekreterare (fr.o.m. den 19 juli t.o.m. den 31 oktober 1979)

Ledamöter:
Göthberg, Kerstin, led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 juli 1979)
Haglund, Ann-Cathrin, led. av riksdagen/ (fr.o.m. den 15 oktober 1979)

Hjelm-Wallén, Lena, led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 juli 1979)
Hörlén, Linnea, led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 juli 1979)
Kallos, Daniel, docent (fr.o.m. den 19 juli 1979)
Mogård, Britt, statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 juli t.o.m. den 14 oktober 1979)
Persson, Göran, led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 juli 1979)

Sakkunniga:
Börjesson, Bengt, docent (fr.o.m. den 19 juli 1979)
Elvander, Nils, professor (fr.o.m. den 19 juli 1979)
Lundgren, Ulf, professor (fr.o.m. den 19 juli 1979)

Sekretariat: Utbildningsdepartementet, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 17 80 (rektor Sven-Åke Johansson, sakkunnig i utbildningsdepartementet)

Direktiven för delegationen, se 1980 års kommittéberättelse del II U 17.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

51. Skolförfattningsutredningen (U 1979:12)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 6 september 1979:

Särskild utredare:
Sanmark, P. Arvid L., rättschef (fr.o.m. den 6 september 1979)

Experter:
Björinder, Henry, sektionschef (fr.o.m. den 16 oktober 1979)
Johansson, Lillemor U., departementssekreterare (fr.o.m. den 16 oktober 1979)
Johnson, Olle P., departementssekreterare (fr.o.m. den 16 oktober 1979)
Larsson, B. Kenneth, språkexpert (fr.o.m. den 16 oktober 1979)
Persson, P. Östen, f.d. länsskolinspektör (fr.o.m. den 16 oktober 1979)

Sekreterare:
Håkansson, Lars Eric, hovrättsassessor (fr.o.m. den 22 oktober 1979)

Lokal: Departementens utredningsavdelning, Västergatan 47, Box 187, 201 21 Malmö, tel. växel 040/749 50 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II U 20.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

52. Kommittén (U 1979:13) angående skolor med annan huvudman än stat och kommun

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 6 september 1979:

Ordförande:
Edmar, Staffan, kanslichef (fr.o.m. den 6 september 1979)

Ledamöter:
Ekelund, Ulla, led. av riksdagen (fr.o.m. den 6 september1979)
Karlsson, Ingemar, kommunalråd (fr.o.m. den 15 oktober 1979)

Sakkunniga:
Carlgren, Frantz, fil. lic. (fr.o.m. den 6 september 1979)
Malmeström, Göran, rektor, teol.lic. (fr.o.m. den 15 oktober 1979)

Experter:
Marcusson, Olof, departementssekreterare (fr.o.m. den 15 oktober 1979)
Rodhe, Birgit, rektor (fr.o.m. den 15 oktober 1979)

Sekreterare:
Sjöberg, Lars-Olof, skolinspektör (fr.o.m. den 6 september 1979)

Lokal: St. Nygatan 33, 1 tr., 111 27 Stockholm, tel. 20 69 75 (Sjöberg)

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II U 21. Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

53. Dansteaterutredningen (U 1979:14)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 6 september 1979 för att utreda frågan om en dansteaterscen i Stockholm:

Särskild utredare:
Lindenbaum, Gustaf, direktör (fr.o.m. den 6 september 1979)

Experter:
Lidemark, Ebbe, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 november 1979)
Thorell, Bernt, teknisk chef (fr.o.m. den 1 november 1979)

Lokal: Statens biografbyrå, Oxtorgsgatan 5, plan 5, 111 57 Stockholm, tel. 24 34 25 (växel)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II U 18.

Utredningen har hållit ett sammanträde samt haft föreberedande kontakter med vissa myndigheter och organisationer.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

54. Särskild utredare (U 1979:15) med uppdrag att utreda frågan rörande den framtida verksamheten vid Stiftelsen Drottningholms teatermuseum m.m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 6 september 1979:

Särskild utredare:
Virdebrandt, Carl-Erik, kanslichef (fr.o.m. den 6 september 1979)

Sekreterare:
Bogefeldt, Christer, fil. kand. (fr.o.m. den 6 september 1979)

Postadress: Utbildningsdepartementet, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för den särskilde utredaren, se 1980 års kommittéberättelse del II U 19.

55. Sista Serafenutredningen (U 1979:16)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 13 september 1979 med uppdrag att inkomma med förslag om vilka åtgärder som vid Serafimerlasarettets nedläggning bör vidtas med avseende på dels vissa icke landstingsägda fasta och lösa konst- och kulturföremål, deponerade inventarier, arkiv m.m., dels till lasarettet knutna fonder:

Särskild utredare:
Biörck, C. Gunnar W., professor (fr.o.m. den 13 september 1979)

Expert:
Annell, Johan G., hovrättsassessor (fr.o.m. den 13 september 1979)

Sekreterare:
Rylander, Kristina, soc. stud. (fr.o.m. den 13 september 1979)

Lokal: Serafimerlasarettet, Hantverkargatan 2, tel. växel 54 06 00 (Biörck och Rylander) samt växel 763 10 00, direktval 763 17 47 (Annell). Postadress: 112 83 Stockholm

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen har under tiden september - oktober 1979 haft

överläggningar, samråd och andra kontakter med myndigheter och övriga som berörs av eller som kunnat lämna uppgifter av betydelse för utredningens arbete.

Utredningen har den 30 november 1979 avgett delbetänkandet (Ds U 1979:18) Sista Serafenutredningen. Del 1.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under februari 1980.

Jordbruksdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1979: 1, 2, 3, 6, 8, 9, 12, 14, 16 och 21

Följande kommitté inom avsnittet har inte fullgjort något egentligt utredningsuppdrag: 1

1. Lokal- och utrustningsprogramkommittén (Jo 1966:31) för jordbrukets högskolor

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 juni 1965 för att utarbeta lokalprogram och utrustningsprogram för lantbrukshögskolan, skogshögskolan och veterinärhögskolan (fr.o.m. den 1 januari 1977 Sveriges lantbruksuniversitet) (se Post- och Inrikes tidn. den 23 juni 1965):

Ordförande:
Törnquist, Harry E., förvaltningsdirektör

Ledamöter:
Hagman, Bengt, agr. stud. (fr.o.m. den 3 oktober 1978)
Hansen, Hans-Jörgen, professor, föreståndare (fr.o.m. den 1 januari 1975)
Hjelm, K. G. Lennart, professor, rektor
Lindfors, Leif W., byråchef (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Oscarsson, Görel B. A., tf. universitetsdirektör (fr.o.m. den 1 november 1976)
Rydén, Jan E., överdirektör
Schmiterlöw, Carl G., professor, prorektor
von Segebaden, Gustaf, professor, dekanus (fr.o.m. den 7 december 1976)
Söderman, S. Olof, ingenjör

Expert:
Eriksson, Harald, avdelningsföreståndare

Sekreterare:
Ehrengren, K. Lennart, tf. avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 november 1976)

Bitr. sekreterare:
Forssman, Åke V., avdelningsdirektör
Olsson, J. Malte, kansliråd

Direktiven för kommittén, se 1966 års riksdagsberättelse Jo 31. Tilläggsdirektiv, se kungl. brev den 30 juni 1967.

Kommittén har under tiden november 1978 - juni 1979 hållit fem sammanträden. Därutöver har överläggningar hållits med företrädare för institutioner och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommittén har bl.a. framlagt lokalprogram för centrala förvaltningen, U-landsavdelningen och institutionen för mikrobiologi på Ultuna, maskinförvaringsutrymmen för växtskyddet och södra husdjursförsöksdistriktet på Alnarp samt maskinförvaringsutrymmen i Röbäcksdalen resp. Öjebyn. Utrustningsprogram har framlagts för bl.a. central service på Ultuna samt fytotron och husdjurförsöksstation på Alnarp.

Kommitténs arbete upphörde den 30 juni 1979.

2. Naturvårdskommittén (Jo 1970:28)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 februari 1970 för översyn av naturvårdslagen (se Post- och Inrikes tidn. den 6 mars 1970):

Ordförande:

Karlsson, F. Göran, redaktör, led. av riksdagen

Ledamöter:

Grebäck, Erik H., agronom, f.d. led. av riksdagen
Hjorth, Nils T., förrådsförvaltare, led. av riksdagen
Lothigius, Carl-Wilhelm, lantbrukare, f.d. led. av riksdagen
Ludvigsson, Ingrid M., fru, f.d. led. av riksdagen
Lönnqvist, Ulf R., utredningssekreterare
Rosén, Bo G. F., redaktör (fr.o.m. den 19 mars 1978)

Experter:

Damgren, H. G. Fredrik, departementsråd (fr.o.m. den 14 januari 1976)
Frisén, Rune E., byråchef (fr.o.m. den 1 april 1977)
Holm, J. Lennart, generaldirektör
Knutsson, Gert O. I., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Lindskog, J. Lennart, länsråd
Öster, Karl Olov, departementsråd (fr.o.m. den 14 januari 1976)

Sekreterare:

Kardell, J. Arne, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 april 1977)

Bitr. sekreterare:

Lindén, Anders G. B., statsgeolog (fr.o.m. den 17 oktober 1977)

Direktiven för kommittén, se 1971 års riksdagsberättelse Jo 21. Tilläggsdirektiv, se riksdagsberättelse 1973 Jo 12 samt 1974 Jo 10.

Kommittén har den 22 mars 1979 avgett betänkandena (SOU 1979:14) Naturvård och täktverksamhet samt (SOU 1979:15) Naturvård och täktverksamhet. Bilagor.

Uppdraget är därmed slutfört.

3. Förhandlingsgruppen (Jo 1973:03) för renskötselanläggningar (FFR)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 februari 1973 för att förhandla med samebyarna om renskötselanläggningar m.m. (se Post- och Inrikes tidn. den 9 mars 1973):

Ordförande:
Persson, Sven G. F., lantarbetare, f.d. led. av riksdagen

Sakkunniga:
Bäärnhielm, G. Mauritz, hovrättsråd
Landahl, O. Sixten H., f.d. lantbruksdirektör

Experter:
Bohman, Bengt A. H., länsråd
Ekblad, Carl E. A., byrådirektör (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Lundberg, J. Iwan, avdelningsdirektör
Lundvall, A. Göran, avdelningsdirektör
Lithander, Per H., avdelningsdirektör
Stenberg, Bruno, renägare
Stenberg, Nikolaus, renägare
Åhrén, Anders, renägare

Sekreterare:
Ekendahl, Bengt G. M., tf. avdelningsdirektör

Lokal: Lantbruksstyrelsen, Vallgatan 6, 551 83 Jönköping, tel. växel 036/16 94 20 (sekreteraren)

Direktiven för förhandlingsgruppen, se 1974 års riksdagsberättelse Jo 22.

Förhandlingsgruppen har den 19 december 1978 avgett slutredovisning (Ds Jo 1978:11) Delrapport 5. Samebyar i Norrbottens län, södra delen m.m.

Uppdraget är därmed slutfört.

4. Genbankutredningen (Jo 1973:04)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 februari 1973 för att utreda frågan om bevarande av genetiskt material (se Post- och Inrikes tidn. den 9 mars 1973):

Sakkunnig:
Ehrenberg, Carin M. S. H., docent (fr.o.m. den 5 september 1975)

Experter:
Gullberg, H. Urban, fil. lic. (fr.o.m. den 28 februari 1975 t.o.m. 23 oktober 1979)
Hallander, K. I. Håkan, fil. dr (fr.o.m. den 6 oktober 1978)
Johansson, Göran, depå- och stuterichef (fr.o.m. den 6 oktober 1978)
Junback, Carl Gunnar, departementssekreterare (fr.o.m. den 28 februari 1975)
Krutzsch, A. Peter M., byrådirektör (fr.o.m. den 1 januari 1976 t.o.m. 23 oktober 1979)
Lindhé, N. Bengt H., docent (fr.o.m. den 6 oktober 1978)
Matzon, Curt L., agronom (fr.o.m. den 10 oktober 1979)
Nilsson, Karl-Erik, skogschef (fr.o.m. den 1 juli 1976 t.o.m. 23 oktober 1979)
Palm, Per-Olof, intendent (fr.o.m. den 6 oktober 1978)
Wilhelmson, S. Martin, försöksledare (fr.o.m. den 6 oktober 1978)
Zachrisson, K. Sune R., styresman (fr.o.m. den 10 oktober 1979)

Lokal: Jordbruksdepartementet, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (experten Junback). Besöksadress Jakobsgatan 26.

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse Jo 23. Tilläggsdirektiv, se 1979 års kommittéberättelse del II Jo 8.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fem sammanträden samt haft överläggningar med olika organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har den 18 december 1978 avgett delbetänkandet (Ds Jo 1978:12) Skogliga genresurser - bevarande, skötsel och utnyttjande.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

5. Skogsadministrativa utredningen (Jo 1974:03)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 april 1974 för att utreda den statliga administrationen på skogsbrukets område (se Post- och Inrikes tidn. den 25 maj 1974):

Ordförande:
Hedström, Bo S., generaldirektör

Ledamot:
Brännström, Roland J., verkmästare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 7 april 1978)

Sakkunnig:
Norrby, Karl-Eric, lantbrukare, led. av riksdagen

Experter:
Agebro, Albin S., förbundssekreterare (fr.o.m. den 8 april 1976)
Andersson, Gösta R., skogsvårdskonsulent (fr.o.m. den 7 september 1974)
Falk, Eric G. R., avdelningschef (fr.o.m. den 7 september 1974)
Hammarlund, F. Gösta E., länsjägmästare (fr.o.m. den 8 april 1976)
Lindgren, K. Erik, organisationsdirektör (fr.o.m. den 2 april 1975)
Nilsson, Nils-Erik, professor, avdelningschef (fr.o.m. den 2 april 1975)
Segergren, N. E. Ingemar, revisionsdirektör (fr.o.m. den 17 januari 1978)

Sekreterare:
Holmgren, Anders F., jägmästare

Bitr. sekreterare:
Dahlström, Bo S., förste revisor (fr.o.m. den 1 september 1978)

Lokal: Jordbruksdepartementet, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren). Besöksadress Jakobsgatan 26.

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Jo 25.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sex sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

6. Jordförvärvsutredningen (Jo 1974:07)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1974 för att se över jordförvärvslagstiftningen, m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 11 juli 1974):

Ordförande:
Widén, K. A. Ingvar, generaldirektör

Sakkunniga:
Johansson, Gunnar A., häradsdomare, f.d. led. av riksdagen

Johansson, N. Filip, lantbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 11 februari 1977)
Johnsson, John E., ombudsman, led. av riksdagen
Larsson, K. Einar A., lantbrukare, led. av riksdagen
Lindberg, Sven J., ombudsman, led. av riksdagen
Ludvigsson, Ingrid M., fru, f.d. led. av riksdagen
Stjerna, G. Henry, lantbrukare

Experter:
Agebro, Albin S., förbundssekreterare (fr.o.m. den 7 september 1974)
Andreasson, A. Osvald, utredningssekreterare (fr.o.m. den 7 september 1974)
Gunsell, Tor A., överingenjör (fr.o.m. den 7 september 1974)
Henriksson, Rune I., departementsråd (fr.o.m. den 4 april 1975)
Jansson, Harald, fastighetsdirektör (fr.o.m. den 7 september 1974)
Johansson, S. Arne H., länsjägmästare (fr.o.m. den 7 september 1974)
Köhl, Olof F. E., rättschef (fr.o.m. den 1 februari 1976)
Lindh, Birger V., ombudsman (fr.o.m. den 1 november 1976)
Lindström, Ingvar A., generaldirektör (fr.o.m. den 7 september 1974)
Millgård, E. Olof (Olle), teknisk direktör (fr.o.m. den 7 september 1974)
Nilsson, N. Thorsten G., lantbrukare (fr.o.m. den 7 september 1974)
Romson, Rolf, direktör (fr.o.m. den 7 september 1974)
Wessén, Vilhelm, direktör (fr.o.m. den 7 september 1974)
Åkerman, N. Håkan, f.d. överdirektör (fr.o.m. den 7 september 1974)

Sekreterare:
Warensjö, J. A. Folke, byråchef (fr.o.m. den 1 februari 1976)

Bitr. sekreterare:
Holmgren, Gunnar, hovrättsassessor (fr.o.m. den 14 oktober 1974)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Jo 29. Tilläggsdirektiv, se 1978 års kommittéberättelse del II Jo 10.

Utredningen har den 29 mars 1979 avgett slutbetänkandet (Ds Jo 1979:5) Tillskottsarrenden.

Uppdraget är därmed slutfört.

7. 1974 års trädgårdsnäringsutredning (Jo 1974:09)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 september 1974 för att utreda trädgårdsnäringen (se Post- och Inrikes tidn. den 5 oktober 1974):

Ordförande:
Henriksson, Rune I., departementsråd

Sakkunniga:
Bergqvist, Jan G., pol. mag., led. av riksdagen (t.o.m. den 19 juni 1979)
Björk, Villiam E., kommunalråd, f.d. led. av riksdagen
Carlström, A. Valdo, direktör, f.d. led. av riksdagen
Nilsson, Anna-Lisa, handelsträdgårdsmästare, f.d. led. av riksdagen
Strömberg, K. Håkan, metallarbetare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 20 juni 1979)

Experter:
Carlsson, C. Mårten, professor (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Gustafsson, N. Henry, avdelningschef (fr.o.m. den 19 oktober 1974)
Lööw, Herbert P. D., agronom (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Moberg, C. E. Ragnar, direktör (fr.o.m. den 19 oktober 1974)
Nyström, Holger R. B., direktör (fr.o.m. den 19 oktober 1974)
Svensson, S. Börje F., förbundsordförande (fr.o.m. den 19 oktober 1974)

Sekreterare:
Gradin, Lars-Erik, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 16 januari 1976)

Bitr. sekreterare:
de Maré, Stefan S., departementssekreterare (fr.o.m. den 14 september 1976)
Lidén, B. Carl Johan, departementssekreterare (fr.o.m. den 27 maj 1976)
von Schantz, Dag I. H., kanslisekreterare (fr.o.m. den 15 juni 1979)

Lokal: Lantbruksnämnden i Malmöhus län, Celsiusgatan 38 C, 212 14 Malmö, tel. växel 040/93 45 80 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Jo 31.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 18 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har sju sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för frågor om tullar under kapitel 20 i tulltaxan.

Utredningen har den 8 december 1978 avgett ett delbetänkande (Ds Jo 1978:13) om rådgivning och den 18 september 1979 avgett en promemoria om provning av trädgårdsmaskiner.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

8. Utredningen (Jo 1976:04) om den regionala laboratorieverksamheten

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 29 december 1975 för att utreda frågan om den regionala laboratorieverksamheten inom livsmedelshygien, veterinärmedicinsk diagnostik, miljövård och närbelägna områden (se Post- och Inrikes tidn. den 20 februari 1976):

Särskild utredare:
Odhnoff, Camilla, landshövding

Experter:
Ehn, Bengt, länsveterinär
Ekedahl, N. A. Gunnar, laborator
Junback, Carl Gunnar, departementssekreterare
Skjönberg, P. Guldbrand, byrådirektör
Tammelin, Lars-Erik, avdelningschef
Ågren, Lars O. T., direktör

Sekreterare:
Hoel, Christer O., departementssekreterare

Bitr. sekreterare:
Brunsberg, Karin D. M., naturvårdsdirektör
Ekström, Georg G., assistent (fr.o.m. den 1 februari 1978)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II Jo 2.

Utredningen har under tiden november 1978 - februari 1979 hållit tre sammanträden.

Utredningen har den 7 mars 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:3) Regional laboratorieverksamhet.

Uppdraget är därmed slutfört.

9. Utredningen (Jo 1976:05) om översyn av skördeskadeskyddet

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 4 mars 1976 för att se över skördeskadeskyddet inom jordbruket (se Post- och Inrikes tidn. den 22 maj 1976):

Ordförande:
Jansson, N. Ewald, f.d. förbundsordförande

Sakkunniga:
Andersson, L. Arne, lantbrukare, led. av riksdagen
Bladh, Lennart W., yrkesvalslärare, led. av riksdagen

Hallenius, G. Ingemar, lantbrukare, led. av riksdagen
Strömberg, K. Håkan, metallarbetare, led. av riksdagen

Experter:
Friberg, B. Torsten, avdelningschef
Johnsson, Bertil Å. H., statsagronom (fr.o.m. den 7 oktober 1977)
Larsson, Folke K. E., lantbrukare
Lidén, B. Carl Johan, departementssekreterare
Medin, Knut H., avdelningschef
Nilsson, N. Folke, direktör (fr.o.m. den 7 oktober 1977)
Sandqvist, B. Eje G., byråchef
Swedborg, Erik H., direktör (fr.o.m. den 3 februari 1978)

Sekreterare:
Jeppsson, O. Gunnar, lantbruksdirektör

Bitr. sekreterare:
Hagströmer, Erik J. J. A., statskonsulent

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II Jo 4.

Utredningen har under tiden november 1978 - maj 1979 hållit elva sammanträden.

Utredningen har den 21 augusti 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:53) Nytt skördeskadeskydd.

Uppdraget är därmed slutfört.

10. Utredningen (Jo 1976:06) om översyn av miljöskyddslagstiftningen

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 18 mars 1976 för att göra en översyn av miljöskyddslagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 22 maj 1976):

Ordförande:
Petri, Carl Axel H., kammarrättspresident (fr.o.m. den 21 december 1976 t.o.m. den 14 november 1979)

Sakkunniga:
Adolfsson, Tage V. A., företagare, led. av riksdagen
Håkansson, Per Olof, byggnadsingenjör, led. av riksdagen
Larsson, Lars-Åke G., ombudsman, led. av riksdagen
Lindahl, Torkel R. N., segelmakare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1976)
Mattsson, Kjell A., led. av riksdagen
Theorin, K. Maj Britt M., sekreterare, led. av riksdagen

Experter:
Beckman, Lars K. A. G., departementsråd
Damgren, H. G. Fredrik, departementsråd
Helmerson, Bo I. H., direktör
Johansson, Caj-Aage, trafikdirektör (fr.o.m. den 6 mars 1979)
Olerud, Eric Hj., sekreterare
Persson, Göran A., avdelningschef
Svärd, Stig Olof, vattenrättsdomare

Sekreterare:
Ander, C. Peter E., hovrättsassessor (t.o.m. den 31 december 1979)

Bitr. sekreterare:
Dahllöf, Lars A., hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 december 1977)

Lokal: Jordbruksdepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II Jo 8.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sju sammanträden.

Utredningen har i december 1978 avgett delbetänkandet (SOU 1978:80) Bättre miljöskydd I.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

11. Utredningen (Jo 1976:09) om fjällägenheter

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 23 juni 1976 för att utreda frågan efter vilka riktlinjer användningen och förvaltningen skall ske av staten tillhöriga lägenheter, som är belägna ovanför odlingsgränsen eller på renbetesfjällen i Jämtlands län (se Post- och Inrikes tidn. den 3 augusti 1976):

Ordförande:
Stridsman, Torsten U., affärsledare, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 3 mars 1978)

Ledamöter:
Landahl, O. Sixten H., f.d. lantbruksdirektör
Nisser, Carl Wilhelm B. G., chefsjurist

Sakkunniga:
Bohlin, E. Jörgen, förbundsjurist (fr.o.m. den 13 januari 1977)
Lövgren, Lars Göran, direktör (fr.o.m. den 26 mars 1977)

Expert:
Agerberg, Nils, f.d. lantbruksdirektör (fr.o.m. den 26 mars 1977)

Sekreterare:
Wikman, L. Åke, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 maj 1977)

Lokal: Jordbruksdepartementet, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren). Besöksadress Jakobsgatan 26.

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II Jo 7.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 34 sammanträden.

Utredningen har den 3 april 1979 avgett delbetänkandet (Ds Jo 1979:1) Förvaltningen av fjällägenheter m.m. inom renskötselområdet.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

12. Hjälmarutredningen (Jo 1976:10)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 21 oktober 1976 för att utreda ändrad reglering av Hjälmaren: digande den 21 oktober 1976 för att utreda ändrad reglering av Hjälmaren:

Särskild utredare:
Larsson, Erik, lantbrukare, led. av riksdagen

Sakkunnig:
Wetterhall, Sven C. E., byråchef

Experter:
Andersson, Ingvar H. D., lantbruksingenjör
Axelsson, K. A. Thorsten, civilingenjör
Beckman, Lars K. A. G., departementsråd
Petersson, Bengt-Eve A., byrådirektör (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Sprinchorn, K. Göran, avdelningsdirektör

Sekreterare:
Ericsson, Mats Y., hovrättsassessor (fr.o.m. den 11 januari 1977)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II Jo 8.

Utredningen har under tiden november 1978 - september 1979 hållit 14 sammanträden.

Utredningen har den 27 september 1979 avgett betänkandet (Ds Jo 1979:10) Ändrad vattenhushållning i Hjälmaren.

Uppdraget är därmed slutfört.

13. Djursjukhusutredningen (Jo 1977:02)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 17 februari 1977 för att se över finansieringen av djursjukhusen m.m.:

Ordförande:
Björkman, K. Gösta, f.d. generaldirektör

Sakkunniga:
Björk, Jimmy, sektionschef
Junback, Carl Gunnar, departementssekreterare
Wohlmer, H. Lennart, avdelningsdirektör

Experter:
Fredricson, Karl Gustav, direktör (fr.o.m. den 20 september 1977)
Ganting, Gösta E., f.d. överveterinär (fr.o.m. den 20 september 1977)
Persson, Folke, docent

Sekreterare:
Kolk, Raimond, avdelningsdirektör

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Jo 2.

Utredningen har den 7 juni 1979 avgett betänkandet (Ds Jo 1979:7) Hundavel och hundhandel.
Uppdraget är därmed slutfört.

14. Utredningen (Jo 1977:03) om vissa utbildningsfrågor på veterinärmedicinens område (VU 77)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 10 mars 1977 med uppdrag att se över vissa utbildningsfrågor på veterinärmedicinens område:

Särskild utredare:
Nordblom, Bengt S. J., veterinärråd (fr.o.m. den 11 maj 1978)

Experter:
Adler, Hans V., byråchef
Berenvik, Ove, vet.med. kand.
Gozzi, A. Sören, ombudsman
Kuylenstjerna, C. Göran J., direktör
Larsson, Ingemar, förbundssekreterare
Lundström, C. V. Herbert, länsveterinär (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Månsson, Ingmar M., professor
Nilsson, N. A. Sigvard, avdelningsdirektör
Sefastsson, Sigurd T.-B., byråchef

Sekreterare:
Andersson, Bernt S. G., avdelningsdirektör
Oskarsson, Sven E., byrådirektör (fr.o.m. den 1 juni 1978)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Jo 3.

Utredningen har under tiden november 1978 - april 1979 hållit fyra sammanträden.

Utredningen har den 5 april 1979 avgett betänkandet (Ds Jo 1979:6) Veterinärmedicinsk utbildning.

Uppdraget är därmed slutfört.

15. Jakt- och viltvårdsberedningen (Jo 1977:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 24 mars 1977 för att göra en översyn av vissa jakt- och viltvårdsfrågor:

Ordförande:
Ekström, E. Sören, departementsråd

Ledamöter:
Andersson, Elis G., byggnadsarbetare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 augusti 1979)
Andersson, J. Arne L., inspektör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 augusti 1979)
Flodström, Karin A.-M., lågstadielärare, ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 augusti 1979)
Jönsson, Elias I., lantbrukare (fr.o.m. den 16 augusti 1979)
Lindberg, Sven J., ombudsman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 augusti 1979)
Pettersson, Jan-Olof, byråchef (t.o.m. den 15 augusti 1979)
Thelander, Bo R., riksjaktvårdskonsulent (fr.o.m. den 1 augusti 1978 t.o.m. den 15 augusti 1979)

Ledamöter i referensgrupp:
Andersson, Elis G., byggnadsarbetare, led. av riksdagen (t.o.m. den 15 augusti 1979)
Dahlén, Bertil V., avdelningschef, led. av riksdagen (t.o.m. den 15 augusti 1979)
Lindberg, Sven J., ombudsman, led. av riksdagen (t.o.m. den 15 augusti 1979)
Lindqvist, Bernt O. S., förbundsjurist (t.o.m. den 15 augusti 1979)
Sundberg, Hans F., byggnadsinspektör (t.o.m. den 15 augusti 1979)

Sakkunniga:
Johansson, Stig E., överdirektör (fr.o.m. den 16 augusti 1979)
Karlsson, Thure W., lantbrukare (fr.o.m. den 16 augusti 1979)
Lindqvist, Bernt O. S., förbundsjurist (fr.o.m. den 16 augusti 1979)
Pettersson, Jan-Olof A., byråchef (fr.o.m. den 16 augusti 1979)
Sköld, Per I., verkst. direktör (fr.o.m. den 16 augusti 1979)

Experter:
Dahl, A. Erik, professor (fr.o.m. den 1 september 1979)
Hermansson, Nils T., kanslichef (fr.o.m. den 1 augusti 1978)
Holmgren, Gunnar, hovrättsassessor
Sjöberg, Tommie W., kanslisekreterare (fr.o.m. den 1 september 1979)
Weinberg, Ulf C., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 16 januari 1978)

Sekreterare:
Petterson, Hans H. J. A., hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:
Sjöberg, Tommie W., kanslisekreterare (t.o.m. den 31 augusti 1979)
Anefall, Bengt, arkitekt (fr.o.m. den 1 september 1979)

Lokal: Jordbruksdepartementet, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekretariatet). Besöksadress Jakobsgatan 26.

Direktiven för beredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Jo 4.

Beredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 13 sammanträden varav sex med referensgruppen samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av beredningens arbete. Därutöver har en inom beredningen tillsatt expertgrupp för översyn av jaktlagstiftningen hållit ett sammanträde.

Beredningen har den 20 mars 1979 avgett delbetänkandet (SOU 1979:19) Jaktvårdsområden och den 29 augusti 1979 delbetänkandet (SOU 1979:52) Viltskador och den 11 oktober 1979 delbetänkandet (Ds Jo 1979:12) Ändringar i jaktlag och jaktstadga.

Beredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

16. Utredningen (Jo 1977:05) för förhandling om nya avtal rörande forskning och utvecklingsverksamhet på de jordbrukstekniska och skogstekniska områdena samt rörande skogsträdsförädling och skogsgödsling m.m.

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 24 mars 1977 för att för statens räkning förhandla och - under förbehåll av regeringens godkännande - träffa nya avtal med Stiftelsen Svensk jordbruksteknisk forskning om den fortsatta gemensamma finansieringen av forsknings-

och utvecklingsverksamheten på det jordbrukstekniska området, med Stiftelsen Skogsteknisk FoU om den fortsatta gemensamma finansieringen av forskning och utvecklingsverksamhet på det skogstekniska området och med Stiftelsen Skogsförbättring om den fortsatta gemensamma finansieringen av forsknings- och utvecklingsverksamheten rörande skogsträdsförädling och skogsgödsling m.m.:

Ordförande:
Kronvall, R. G. Stellan, tf. departementsråd

Ledamöter:
Boberg, L. Håkan, departementssekreterare
Erngren, Birgit, avdelningsdirektör

Sakkunniga:
Holmgren, Anders F., jägmästare
Lidén, B. Carl Johan, departementssekreterare

Sekreterare:
Edwinson, Vanja A. M., departementssekreterare

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen har den 21 februari 1979 avgett promemorian (Ds Jo 1979:3) Stöd till kollektiv forskning rörande Skogsträdsförädling och skogsgödsling m.m. och promemorian (Ds Jo 1979:4) Stöd till kollektiv skogsteknisk forskning.

Uppdraget är därmed slutfört.

17. Vattenplaneringskommittén (Jo 1977:06)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 mars 1977 för att utreda frågan om vattenplanering:

Ordförande:
Gustafsson, G. Einar, landshövding

Ledamöter:
Nilsson, Per-Axel E., avdelningschef, led. av riksdagen
Rosén, Bo G. F., redaktör

Sakkunniga:
Céwe, Tord G., naturvårdsdirektör
Ericsson, Gunnar, sekreterare
Wetterhall, Sven C. E., byråchef

Experter:
Ahlgren, Nils U., planeringschef
Berggren, Erik J. R., länsråd (fr.o.m. den 1 december 1977)
Berggren, K. Roy, byråchef (fr.o.m. den 9 september 1977)
Högberg, Lars I., naturvårdsdirektör (fr.o.m. den 5 december 1978)
Hörberg, Ingvar K. P., civilingenjör (fr.o.m. den 5 december 1978)
Knutsson, Gert O. I., professor (fr.o.m. den 9 september 1977)
Sundberg-Falkenmark, Malin F. S., docent (fr.o.m. den 9 september 1977)
Wallin, Sten-Erik J., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 9 september 1977)
Wendt, Curt A. G., byråchef (fr.o.m. den 9 september 1977)
Wiberg, N. Lennart, tf. byråchef (fr.o.m. den 9 september 1977)

Sekreterare:
Lettevall, Ulf G. S., byrådirektör (fr.o.m. den 1 december 1977)

Bitr. sekreterare:
Hägerhäll, Bertil G., departementssekreterare

Lokal: Länsstyrelsen i Kronobergs län, Kungsgatan 8, 351 86 Växjö, tel. växel 0470/86 000 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II Jo 5.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit åtta sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har sammanlagt 17 sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper för frågan om former och underlag för vattenplanering på olika nivåer (regionalt, kommunalt och lokalt).

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

18. Bilavgaskommittén (Jo 1977:08)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 5 maj 1977 för att utreda frågor om luftvårdsproblem på grund av bilavgaser:

Ordförande:
Svenson, S. Göte, ambassadör

Ledamöter:
Flyborg, Berit, fru
Häggström, Nils, docent
Johansson, N. Bertil M., lantbrukare, f.d. led. av riksdagen
Lorentzon, Sven Eric, lantbrukare, led. av riksdagen

Marcusson, Eric R., ombudsman, f.d. led. av riksdagen
Niblaeus, Kerstin S. E., tekn. dr

Sakkunniga:
Friberg, Lars T., professor (fr.o.m. den 16 februari 1978)
Gawell, Jonas, direktör (fr.o.m. den 16 februari 1978)
Kardell, J. Arne, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 november 1977)
Magnusson, Egon S. I., ingenjör (fr.o.m. den 16 februari 1978)
Sigfridsson, Sven-Erik I., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 november 1977)
Åslander, A. Nils-Olof (Olle), avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 november 1977)

Experter:
Egebäck, Karl-Erik, laborator (fr.o.m. den 2 november 1978)
Holmberg, Bo E. G., laborator (fr.o.m. den 2 november 1978)
Killingmo, Odd-Hroar, laborator (fr.o.m. den 2 november 1978)

Sekreterare:
Högberg, Lars G., överingenjör

Bitr. sekreterare:
Berggren, P. Anders E., trafikingenjör (fr.o.m. den 16 februari 1978)

Lokal: Statens naturvårdsverk, Smidesvägen 5, Fack, 171 20 Solna, tel. växel 98 18 00 (bitr. sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Jo 7. Tilläggsdirektiv, se 1980 års kommittéberättelse del II Jo 3.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sju sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommittén har den 28 juni 1979 avgett lägesrapporten (SOU 1979:34) Bilarna och luftföroreningarna.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

19. Naturresurs- och miljöutredningen (Jo 1978:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 12 januari 1978 med uppdrag att utforma riktlinjer för den framtida naturresurs- och miljöpolitiken:

Ordförande:
Gustafsson, G. Einar, landshövding (fr.o.m. den 21 mars 1978)

Ledamöter:

Lönnqvist, Ulf R., utredningssekreterare (fr.o.m. den 21 mars 1978)
Olsson, Karl Erik T., lantbrukare, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 21 mars 1978)
Radesjö, G. Wivi-Anne, företagare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 21 mars 1978)
Redbrandt, Lars-Göran, pol. mag. (fr.o.m. den 21 mars 1978)
Unckel, Per C. G., jur. stud., led. av riksdagen (fr.o.m. den 21 mars 1978)

Sakkunniga:

Herlitz, Agneta, fil. kand. (fr.o.m. den 27 juni 1978)
Ivarsson, S. Tore, sekreterare (fr.o.m. den 27 juni 1978)
Lund, D. Gunnar M., direktör (fr.o.m. den 27 juni 1978)
Mannerfelt, Carl O. G. M:son, fil. dr (fr.o.m. den 27 juni 1978)
Nilsson, Olof, överdirektör (fr.o.m. den 27 juni 1978 t.o.m. den 2 februari 1979)
Sandberg, F. Torsten, bitr. överlantmätare (fr.o.m. den 27 juni 1978 t.o.m. den 2 februari 1979)
Tengberg, Bo E., ombudsman (fr.o.m. den 27 juni 1978)
Wramner, Per I., f.d. statssekreterare (fr.o.m. den 21 november 1978)

Experter:

Damgren, H. G. Fredrik, departementsråd (fr.o.m. den 27 juni 1978)
Delin, P. Staffan, fil. lic. (fr.o.m. den 27 juni 1978)
Egneus, Hans, docent (fr.o.m. den 27 juni 1978)
Ejerhed, Anders G., civilingenjör (fr.o.m. den 27 juni 1978)
Emmelin, Lars, universitetsadjunkt (fr.o.m. den 27 juni 1978)
Esping, F. Lars-Erik, avdelningschef (fr.o.m. den 1 september 1978)
Falk, Bo V. P., fil. kand. (fr.o.m. den 27 juni 1978)
Jansson, Ann-Mari, docent (fr.o.m. den 27 juni 1978)
Johansson, Thomas H. B., docent (fr.o.m. den 27 juni 1978)
Kumm, Karl-Ivar, agronom (fr.o.m. den 24 april 1979)
Kågeson, Per O. R., författare (fr.o.m. den 27 juni 1978 t.o.m. den 15 september 1979)
Lindell, Rolf G., departementssekreterare (fr.o.m. den 9 november 1979)
Lindgren, I. Lennart, departementsråd (fr.o.m. den 27 juni 1978)
Löfgren, Torsten Hj., departementssekreterare (fr.o.m. den 27 juni 1978)
Malmer, Nils, professor (fr.o.m. den 27 juni 1978)
Meyerson, Per-Martin, fil. dr (fr.o.m. den 24 april 1979)
Ohlson, J. S. Ragnar, forskningschef (fr.o.m. den 9 januari 1979)
Sundberg-Falkenmark, Malin F. S., docent (fr.o.m. den 27 juni 1978)
Söderström, Bengt H. T:son, kansliråd (fr.o.m. den 27 juni 1978 t.o.m.

den 5 november 1979)
Tengström, Emin, docent (fr.o.m. den 27 juni 1978)

Huvudsekreterare:
Arrhenius, N. Erik A., professor (fr.o.m. den 21 mars 1978)

Sekreterare:
Nordström, K. Sivar V., jägmästare (fr.o.m. den 21 mars 1978)

Bitr. sekreterare:
Daléus, C. E. Lennart, informationssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1978 t.o.m. den 14 oktober 1979)
Gustafsson, Thomas B., kanslisekreterare (fr.o.m. den 1 april 1979)
Hjelm, Klas B., bitr. sekreterare (fr.o.m. den 8 januari t.o.m. den 31 december 1979)
Lindqvist, Hans Chr., jur. kand. (fr.o.m. den 1 maj 1979)
Nilsson, H. Anders, departementssekreterare (fr.o.m. den 21 mars 1978 t.o.m. den 31 mars 1979)

Lokal: Nybrogatan 6, 114 34 Stockholm (sekretariatet)

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II Jo 3.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fem sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörts av kommitténs arbete. Därutöver har ett tiotal sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper för olika projekt.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

20. Kommittén (Jo 1978:03) om långväga transport av luftföroreningar

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 26 januari 1978 med uppdrag att samordna det svenska förberedelsearbetet inför behandlingen av frågor rörande långväga transport av luftföroreningar i olika internationella organisationer:

Ordförande:
Svenson, S. Göte, ambassadör (fr.o.m. den 29 mars 1978)

Ledamöter:
Forslund, Bo E., led. av riksdagen (fr.o.m. den 29 mars 1978)
Johansson, J. Erik, lantbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 29 mars 1978)
Lindahl, Torkel R. N., segelmakare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 13 februari 1979)

Experter:
Assarsson, Bo S. G., departementssekreterare (fr.o.m. den 29 mars 1978)
Johnson, Bo F., folkrättssakkunnig (fr.o.m. den 29 mars 1978)
Lindau, Lars H., byråchef (fr.o.m. den 29 mars 1978)
Olding, Per E. M., hovrättsassessor (fr.o.m. den 29 mars 1978)
Palme, Thomas O. V., departementssekreterare (fr.o.m. den 13 februari 1979)
Persson, Göran A., avdelningschef (fr.o.m. den 1 september 1978)
Svensson, S. Ulf, departementssekreterare (fr.o.m. den 29 mars 1978)

Sekreterare:
Hägerhäll, Bertil G., departementssekreterare (fr.o.m. den 29 mars 1978)

Bitr. sekreterare:
Mannheimer, Kaj E., departementssekreterare (fr.o.m. den 29 mars 1978)

Lokal: Jordbruksdepartementet, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren). Besöksadress Jakobsgatan 26.

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II Jo 2. Tilläggsdirektiv, se 1980 års kommittéberättelse del II Jo 1.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fyra sammanträden.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

21. Kommittén (Jo 1978:04) för förhandling om den framtida växtförädlingen

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 8 juni 1978 med uppdrag att för statens räkning förhandla och - under förbehåll av regeringens godkännande - träffa avtal rörande växtförädlingens framtida organisation och därmed sammanhängande frågor:

Ordförande:
Widén, K. A. Ingvar, generaldirektör (fr.o.m. den 9 juni 1978)

Ledamöter:
Kronvall, R. G. Stellan, tf. departementsråd (fr.o.m. den 9 juni 1978)
Strand, Karl-Erik, departementsråd (fr.o.m. den 9 juni 1978)

Experter:
Boberg, L. Håkan, departementssekreterare (fr.o.m. den 9 juni 1978)

Ekström, E. Sören, departementsråd (fr.o.m. den 9 juni 1978)
Junback, Carl Gunnar, departementssekreterare (fr.o.m. den 9 juni 1978)
Lindholm, E. E. Karl-Axel, lönesekreterare (fr.o.m. den 9 juni 1978)

Sekreterare:
Nilsson, H. Anders, departementssekreterare (fr.o.m. den 9 juni 1978)

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II Jo 5.

Kommittén har den 21 februari 1979 avgett promemorian (Ds Jo 1979:2) Samarbete mellan staten och jordbrukets föreningsrörelse på växtförädlingsområdet.

Uppdraget är därmed slutfört.

22. Kommittén (Jo 1978:05) om miljörisker vid sjötransporter

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 29 juni 1978 med uppdrag att utreda frågan om åtgärder mot oljeskador m. m. till sjöss:

Särskild utredare:
Norrby, J. Sören, byrådirektör, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Experter:
Engdahl, O. Roland, gränschef (fr.o.m. den 8 september 1978)
Eriksson, Per A., sjösäkerhetsdirektör (fr.o.m. den 8 september 1978)
Fahlin, Per G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 9 oktober 1978)
Grenander, Nils, direktör (fr.o.m. den 9 oktober 1978 t.o.m. den 23 januari 1979)
Hägerhäll, Bertil G., departementssekreterare (fr.o.m. den 8 september 1978)
Källsson, Jan K.-Å., direktör (fr.o.m. den 24 januari 1979)
Lasson, Knut-Inge L., f.d. överdirektör (fr.o.m. den 9 oktober 1978)
Lidgren, Karl, fil. kand. (fr.o.m. den 9 oktober 1978)
Lindencrona, Gustaf, f.d. sjöfartsråd (fr.o.m. den 22 december 1978)
Thorell, Lars G., byråchef (fr.o.m. den 8 september 1978)
Treiberg, Alexander, sjökapten (fr.o.m. den 9 oktober 1978)
Trotzig, C. Fredrik J., avdelningschef (fr.o.m. den 9 oktober 1978)
Wernhult, Sven-Åke, sjökapten (fr.o.m. den 19 oktober 1978)

Sekreterare:
Gustavsson, Tore K.-E., departementssekreterare (fr.o.m. den 23 augusti 1978)
Henriksson, Gilbert K. G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 23 augusti 1978)

Bitr. sekreterare:

Irberger, Sture A., byrådirektör (fr.o.m. den 15 januari 1979 t.o.m. den 31 maj 1979)

Malmberg, M. D. Elizabeth, byrådirektör (fr.o.m. den 6 november 1978 t.o.m. den 30 maj 1979)

Sörman, C. Håkan, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 20 november 1978 t.o.m. den 31 juli 1979)

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II Jo 6.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tre sammanträden samt haft överläggningar med kommitténs arbetsgrupper, olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommittén har den 29 juni 1979 avgett betänkandena (SOU 1979:43) Ren Tur - program för miljösäkra sjötransporter, (SOU 1979:44) Ren Tur - program för miljösäkra sjötransporter. Bilagor 1-8, (SOU 1979:45) Ren Tur - program för miljösäkra sjötransporter. Bilagor 9-13.

Arbete pågår med en engelsk version av betänkandet.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under december 1979.

23. Kommittén (Jo 1978:06) för översyn av produktkontrollens organisation

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 juni 1978 för översyn av produktkontrollens organisation:

Ordförande:

af Klintberg, Lennart, vattenrättsdomare (fr.o.m. den 8 september 1978)

Ledamöter:

Adolfsson, Tage V. A., företagare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 8 september 1978)

Nilsson, Kjell O. H., metallarbetare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 8 september 1978)

Orring, Ulla B., nämndeman (fr.o.m. den 8 september 1978)

Petersson, S. Åke E., landstingsråd (fr.o.m. den 8 september 1978)

Theorin, K. Maj Britt M., sekreterare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 8 september 1978)

Sakkunniga:

Gerhardsson, Gideon, professor (fr.o.m. den 13 oktober 1978)

Hjalmarsson, H. Yngve J., utredningssekreterare (fr.o.m. den 13 oktober 1978)

Hoppe, Hans W., direktör (fr.o.m. den 13 oktober 1978)
Tengberg, Bo E., ombudsman (fr.o.m. den 13 oktober 1978)

Experter:
Kökeritz, Ingrid B., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 maj 1979)
Lindeberg, K. Göran, tf. organisationsdirektör (fr.o.m. den 9 februari 1979)

Sekreterare:
Hermelin, B. Samuel M., hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Kökeritz, Ingrid B., hovrättsassessor (fr.o.m. den 13 oktober 1978 t.o.m. den 30 april 1979)

Bitr. sekreterare:
Fougelberg, Björn H., departementssekreterare (fr.o.m. den 13 oktober 1978)

Lokal: Jordbruksdepartementet, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (bitr. sekreteraren). Besöksadress Jakobsgatan 26.

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II Jo 7.

Kommittén har under tiden september 1978 - oktober 1979 hållit fem sammanträden och en tvådagarsöverläggning. Därutöver har kommittén haft 13 hearings med myndigheter och organisationer som berörs eller är intressenter av kommitténs arbete.

Statskontoret har på uppdrag av kommittén kartlagt produktkontrollens nuvarande resurser.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under våren 1980.

24. Kommittén (Jo 1978:07) för industrins råvarukostnadsutjämning m.m. (RÅK)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 10 november 1978 med uppdrag att se över de olika systemen för industrins råvarukostnadsutjämning m.m.:

Ordförande:
Lindström, Ingvar, generaldirektör (fr.o.m. den 20 november 1978)

Ledamöter:
Becker, Gunnela, byrådirektör (fr.o.m. den 20 november 1978)
Brandt, Erik, direktör (fr.o.m. den 20 november 1978)
Cederberg, Thomas, direktör (fr.o.m. den 20 november 1978)
Karlander, Olof, pol. mag. (fr.o.m. den 20 november 1978)
Kristensson, Bengt, direktör (fr.o.m. den 20 november 1978)

Leuf, N. Börje, departementsråd (fr.o.m. den 20 november 1978)
Lindqvist, Gunnar, förste byråinspektör (fr.o.m. den 20 november 1978)
Näslund, Nils Erik, direktör (fr.o.m. den 20 november 1978)
Rydberg, Karl-Evert, tullråd (fr.o.m. den 20 november 1978)
Udd, S. Robert, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 20 november 1978)

Experter:
Olsson, O. Bertil, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 maj 1979)
Sandqvist, B. Eje G., byråchef (fr.o.m. den 1 maj 1979)
Sjöberg, O. Torgny, departementssekreterare (fr.o.m. den 20 november 1978)
Witt, Nils, f.d. avdelningsdirektör (fr.o.m. den 20 november 1978)

Sekreterare:
Udd, S. Robert, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 20 november 1978)

Bitr. sekreterare:
Granlund, U. Kristina, departementssekreterare (fr.o.m. den 20 november 1978)

Lokal: Jordbruksdepartementet, 103 33 Stockholm, tel. växel 036/16 94 80 (sekreteraren), tel. växel 763 10 00 (bitr. sekreteraren). Besöksadress Jakobsgatan 26

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II Jo 9.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fem sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har åtta sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper för vissa tullfrågor resp. stärkelsefrågor.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

25. Utredningen (Jo 1979:01) om åtgärder mot strålrisker i byggnader, m.m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 1 februari 1979:

Särskild utredare:
von Sydow, Gunnar, f.d. landshövding (fr.o.m. den 28 februari 1979)

Experter:
Aldrin, Lars B., direktör (fr.o.m. den 19 juli 1979)
Erikson, Bengt E., ingenjör (fr.o.m. den 11 juni 1979)
Ivarsson, Tore S., sekreterare (fr.o.m. den 19 juli 1979)

Johansson, Bengt H., byrådirektör (fr.o.m. den 19 juli 1979)
Stahre, N. Gunnar, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 21 augusti 1979)
Svedjemark, Gun Astri, laborator (fr.o.m. den 11 juni 1979)
Tell, Wilhelm, byråchef (fr.o.m. den 11 juni 1979)
Wahren, Håkan G. H., fil. lic. (fr.o.m. den 11 juni 1979)
Åkerblom, Gustav V., förste statsgeolog (fr.o.m. den 11 juni 1979)

Sekreterare:
Lindeberg, K. Göran, tf. organisationsdirektör (fr.o.m. den 11 juni 1979)

Bitr. sekreterare:
Eklund, B. Lennart, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 11 juni 1979)

Lokal: Statskontoret, Primusgatan 18, Lilla Essingen, Box 34107, 100 26 Stockholm, tel. växel 738 40 00, direktval 738 45 31

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II Jo 2.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 14 sammanträden varav tio med företrädare för berörda myndigheter.

Utredningen har den 30 maj 1979 avgett betänkandet (Ds Jo 1979:9) Preliminärt förslag till åtgärder mot strålrisker i byggnader och den 19 oktober 1979 ett förslag till program för forsknings- och utredningsarbete om strålning i byggnader.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

26. Utredningen (Jo 1979:02) om lokalisering av en central anläggning för behandling av miljöfarligt avfall

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 3 maj 1979:

Särskild utredare:
Widén, K. A. Ingvar, generaldirektör (fr.o.m. den 29 maj 1979)

Sekreterare:
Svanström, Inger K., departementssekreterare (fr.o.m. den 29 maj 1979)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II Jo 6.

Utredningen har under tiden juni - oktober 1979 hållit ett tiotal sammanträden med konsulter, myndigheter och andra som berörs av kommitténs arbete.

Utredningen har den 5 december 1979 avgett betänkandet (Ds Jo 1979:13) Lokaliseringen av SAKAB:s centrala anläggning för behandling av miljöfarligt avfall.

Uppdraget är därmed slutfört.

27. Kommittén (Jo 1979:03) om organisation och finansiering av djurens hälso- och sjukvård

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 17 maj 1979:

Ordförande:
Wallin, Alf G., överdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1979)

Ledamöter:
Andersson, L. Arne, lantbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Hallenius, G. Ingemar, lantbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juni t.o.m. den 18 juni 1979)
Lindberg, Gunvor, lantbrukare (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Nilsson, Olof, statssekreterare (fr.o.m. den 19 juni 1979)
Rhodin, Barbro, lantbrukare (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Strömberg, K. Håkan, metallarbetare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juni 1979)

Sakkunniga:
Anderholm, T. Lennart, distriktsveterinär (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Boberg, L. Håkan, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Ehn, Bengt E. A., länsveterinär (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Roos, Arne K., direktör (fr.o.m. den 1 juni 1979)

Experter:
Gozzi, A. Sören, ombudsman (fr.o.m. den 21 augusti 1979)
Junback, Carl Gunnar, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Petrelius, Torsten, avdelningschef (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Skoglund, Eric, veterinärråd (fr.o.m. den 1 juni 1979)

Sekreterare:
Adler, Hans V. H., byråchef (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Svensson, Bengt Olof, byrådirektör (fr.o.m. den 1 juni 1979)

Lokal: Jordbruksdepartementet, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekretariatet). Besöksadress Jakobsgatan 26.

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II Jo 5.

Kommittén har under tiden juni - oktober 1979 hållit två sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

28. Utredningen (Jo 1979:04) om översyn av lagstiftningen om häradsallmänningar och allmänningsskogar i Norrland och Dalarna

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 3 juni 1979:

Särskild utredare:
Thorselius, Ulf T., kansliråd (fr.o.m. den 4 maj 1979)

Experter:
Eliason, Bo C. O., lantmätare (fr.o.m. den 4 maj 1979)
Ericsson, Mats Y., hovrättsassessor (fr.o.m. den 4 maj 1979)
Nilsson, Lars-Evald, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 4 maj 1979)
Olausson, B. Göran, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 4 maj 1979)
Svanberg, Gösta, skogsförvaltare (fr.o.m. den 4 maj 1979)

Lokal: Jordbruksdepartementets kommittélokaler, Östra Storgatan 29, 552 40 Jönköping, tel. 036/11 24 90

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II Jo 4.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

29. Utredningen (Jo 1979:05) om förutsättningarna för tillverkning av etanol ur sockerbetor

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 5 juli 1979:

Särskild utredare:
Wramner, Per I., f.d. statssekreterare (fr.o.m. den 6 juli 1979)

Experter:
Assarsson, Bo S. G., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 september 1979)
Augustsson, Bo S. E., ritare (fr.o.m. den 15 september 1979)
Johanson, Bo C., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 september 1979)
Kristiansson, Axel N., lantbrukare (fr.o.m. den 15 september 1979)
Larsson, Egon A. E., fil. lic. (fr.o.m. den 15 september 1979)
Nilsson, Nils-Arne, agronom (fr.o.m. den 15 september 1979)
Persson, E. O. Werner, fabriksarbetare (fr.o.m. den 15 september 1979)
Rantzow, Lennart F., direktör (fr.o.m. den 15 september 1979)
Sjöberg, O. Torgny, departementssekreterare (fr.o.m. den 15 september 1979)

Sekreterare:
Nilsson, H. Anders, agronom (fr.o.m. den 15 september 1979)

Bitr. sekreterare:
von Schantz, Dag I. H., kanslisekreterare (fr.o.m. den 15 september 1979)

Lokal: Jordbruksdepartementet, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00. Besöksadress Jakobsgatan 26.

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II Jo 8.

Utredningen har under tiden september - oktober 1979 hållit tre sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

30. Kommittén (Jo 1979:06) om statens stöd till hästaveln

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 7 juni 1979:

Ordförande:
Pettersson, Harald, landshövding (fr.o.m. den 6 juli 1979)

Ledamöter:
Dahlén, Bertil V., avdelningschef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 6 juli 1979)
Hallenius, Ingemar, lantbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 6 juli 1979)
Hugosson, Kurt, byråchef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 6 juli 1979)
Johansson, Gunnar, häradsdomare, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 6 juli 1979)
Nilsson, Kerstin, folkhögskollärare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 6 juli 1979)

Sakkunniga:
Berg, Måns H., agronom (fr.o.m. den 4 september 1979)
Ehn, Bengt E. A., länsveterinär (fr.o.m. den 4 september 1979)
Ernmark, Hans E. G., generalsekreterare (fr.o.m. den 4 september 1979)
Lindberg, Gert G. P., verkst. direktör (fr.o.m. den 4 september 1979)
Löfvenberg, Sten, byråchef (fr.o.m. den 4 september 1979)

Sekreterare:
Bjäresten, Inger M., lantbrukskonsulent (fr.o.m. den 4 september 1979)

Bitr. sekreterare:
Lundin, Björn E., departementssekreterare (fr.o.m. den 4 september 1979)

Lokal: Jaktstigen 29, 831 43 Östersund, tel. 063/12 37 62 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II Jo 9.

Kommittén har nyligen påbörjat sitt arbete och inga sammanträden har hållits. Arbetet har bestått i planering och insamling av material.
Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

31. Utredningen (Jo 1979:07) om den statliga rekreations- och turistpolitiken

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 28 juni 1979:
Ledamöter m.fl. ej utsedda.

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II Jo 7.

32. Utredningen (Jo 1979:08) om rennäringens ekonomiska förhållanden

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 28 juni 1979:

Särskild utredare:
Lindström, Ingvar A., generaldirektör (fr.o.m. den 21 augusti 1979)

Lokal: Statens jordbruksnämnd, 551 82 Jönköping, tel. 036/16 94 80

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II Jo 10.

33. Kommittén (Jo 1979:09) om användningen av kemiska medel i jord- och skogsbruket m.m.

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 9 augusti 1979:

Ordförande:
Engström, Arne V., generaldirektör (fr.o.m. den 14 september 1979)

Ledamöter:
Andersson, L. Arne, led av riksdagen (fr.o.m. den 23 oktober 1979)
Andersson, John O., led av riksdagen (fr.o.m. den 23 oktober 1979)

Eriksson, Bo, jägmästare (fr.o.m. den 14 september 1979 t.o.m. den 12 oktober 1979)
Eriksson, Karl Erik, lantbrukare led. av riksdagen (fr.o.m. den 14 september 1979)
Krönmark, Eric A., statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 14 september 1979 t.o.m. den 12 oktober 1979)
Larsson, K. Einar A., lantbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 14 september 1979)
Lundblad, Grethe, socialinspektör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 14 september 1979)
Wictorsson, Åke V., led. av riksdagen (fr.o.m. den 14 september 1979)

Sakkunniga:
Brandt, C. Erik, direktör (fr.o.m. den 23 oktober 1979)
Falk, Eric, avdelningschef (fr.o.m. den 23 oktober 1979)
Gustafsson, N. Henry, avdelningschef (fr.o.m. den 23 oktober 1979)
Hagner, Stig O. A., direktör (fr.o.m. den 23 oktober 1979)
Holm, Lennart W., överingenjör (fr.o.m. den 23 oktober 1979)
Lundstedt, H. Håkan Å., ombudsman (fr.o.m. den 23 oktober 1979)
Lönngren, Rune D., farm. dr (fr.o.m. den 23 oktober 1979)
Nilsson, B. Ingemar, andre förbundssekreterare (fr.o.m. den 23 oktober 1979)
Olsson, Bengt M., avdelningschef (fr.o.m. 23 oktober 1979)
Tågmark, Sven G., lantbrukare (fr.o.m. den 23 oktober 1979)
Wohlström, H. Christer, hortonom (fr.o.m. den 23 oktober 1979)

Lokal: Jordbruksdepartementet, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00. Besöksadress Jakobsgatan 26.

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II Jo 11.

Kommittén har under tiden september - oktober 1979 påbörjat planläggningen av sitt arbete, vilket beräknas pågå under hela år 1980.

Handelsdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1979: 2, 3, 6, 9, 10 och 11

1. Patentpolicykommittén (H 1969:10)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 december 1967 för utredning om vissa spörsmål rörande patentverket (se Post- och Inrikes tidn. den 22 januari 1968):

Ordförande:
Borggård, Göran R., generaldirektör

Ledamöter:
Bergling, Nils B. V., direktör
Ekstam, Gunnar E., avdelningschef
Körner, F. Lennart, direktör
Larfeldt, Nils J., ingenjör
Wallerius, Olof, ingenjör

Experter:
Jonson, Lars, expeditionschef-rättschef
Lewin, Saul, avdelningschef (t.o.m. den 30 september 1979)
Persson, R. Eskil, patenträttsråd
Uggla, Claes A., patenträttsråd

Sekreterare:
Törnroth, N. Lennarth, patenträttsråd

Bitr. sekreterare:
Jacobsson, Måns, hovrättsassessor
Tersmeden, L. G. Erik, hovrättsassessor (fr.o.m. den 14 januari 1974)

Lokal: Patent- och registreringsverket, Valhallavägen 136, Box 5055, 102 42 Stockholm, tel. växel 22 55 40

Direktiven för utredningen, se 1969 års riksdagsberättelse H 10. Tilläggsdirektiv I-III, se 1975 års kommittéberättelse H 1. Tilläggsdirektiv IV, se 1978 års kommittéberättelse del II H 6.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit två sammanträden samt haft överläggningar med företrädare för näringslivet.

Kommittén har följt arbetet inom den europeiska patentorganisationen såvitt gäller frågor motsvarande dem kommittén har att utreda.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

2. Lotteriutredningen (H 1972:03)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 april 1972 med uppdrag att utreda regleringen av lotteriverksamheten (se Post- och Inrikes tidn. den 9 juni 1972):

Ordförande:
Heurgren, Sven C. O., generaldirektör (fr.o.m. den 1 maj 1975)

Ledamöter:
Andersson, Sven G., frisörmästare, led. av riksdagen
Bergérus, K. Holger E., direktör
Nilsson, K. Börje, förbundsordförande, led. av riksdagen
Nordberg, S. Ivar, ombudsman, led. av riksdagen
Norrby, Karl-Eric, lantbrukare, led. av riksdagen
Rosén, S. Åke, förste länsassessor

Sakkunniga:
Palm, Jan, kanslichef (fr.o.m. den 1 juni 1977)
Regardt, Bertil, organisationschef (fr.o.m. den 28 november 1977)

Experter:
Ankers, Mikael, departementsråd
Bergqvist, Hans A., hovrättsråd (avliden den 5 december 1978)
Ekström, Ulf, civilekonom (fr.o.m. den 21 mars 1977)
Lindström, Stig, hovrättsråd (fr.o.m. den 1 september 1978)
Rehnström, K. Åke H., hovrättsassessor (fr.o.m. den 15 augusti 1978)
Stenström, Sture B., rådman (fr.o.m. den 1 april 1978)

Sekreterare:
Andersson-Tronbacke, Bror, pol. mag. (fr.o.m. den 1 december 1978)
Plym Forshell, Kerstin, informationssekreterare (fr.o.m. den 1 december 1978)

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse H 10.

Utredningen har under tiden november 1978 - juli 1979 hållit fem sammanträden.

Utredningen har den 5 juli 1979 avgett betänkandena (SOU 1979:29) Lotterier och spel. Huvudbetänkande samt (SOU 1979:30) Lotterier och spel. Bilagedel.

Uppdraget är därmed slutfört.

3. Städbranschutredningen (H 1975:02)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 27 februari 1975 för utredning av städbranschen:

Ordförande:
Björnström, Björn S., direktör

Ledamöter:
Brodin, Sven, ombudsman (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Ingvar-Svensson, Inger, landstingsledamot, f.d. led. av riksdagen
Jerhammar, Gunnar, direktör (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Landberg, Maj-Lis H. A., led. av riksdagen
Lundgren, Rakel, utbildningsassistent (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Lundqvist, Åke, kommundirektör
Nilsson, Karl-Henry, ombudsman
Näslund, Bengt Erik, direktör (fr.o.m. den 1 januari 1977)

Sakkunniga:
Nykvist, Ann-Christin, departementssekreterare (fr.o.m. den 7 februari 1977)
Trogen, Göran, direktör (fr.o.m. den 7 februari 1977)

Sekreterare:
Ståhlberg, Karin, byrådirektör (fr.o.m. den 1 januari 1976)

Bitr. sekreterare:
Heide, Agneta, assistent (fr.o.m. den 8 oktober 1976)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse H 14.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit åtta sammanträden.

Utredningen avser att i december 1979 avge betänkandet (SOU 1979:88) Städbranschen.

Uppdraget är slutfört.

4. Prisregleringskommittén (H 1975:06)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 24 juli 1975, ändrat genom regeringens bemyndigande den 15 december 1976, för utvärdering av prispolitiken:

Ordförande:
Lemne, Mats H., landshövding (fr.o.m. den 20 januari 1977)

Ledamöter:
Dahmén, Erik V. H., professor (fr.o.m. den 20 januari 1977)
Johansson, Bengt A. W., budgetchef (fr.o.m. den 20 januari 1977)
Lundgren, Nils, fil. dr (fr.o.m. den 20 januari 1977)

Sakkunniga:
Andrée, Stig, byråchef (fr.o.m. den 1 november 1978)
Ankers, Mikael, departementsråd (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Jonung, Lars Ph. D., (fr.o.m. den 20 april 1977)
Lindström, Bertil, ekon. lic. (fr.o.m. den 31 januari 1977)
Nilsson, Allan, revisor (fr.o.m. den 20 januari 1977)

Experter:
Dahlsten, Ulf L., stadsdirektör (fr.o.m. den 23 december 1975)
Hallman, L. Åke G., avdelningschef
Herin, Jan, departementsråd (fr.o.m. den 24 januari 1977)
Sandström, Staffan, hovrättsassessor (fr.o.m. den 12 april 1976)

Sekreterare:
Göranson, Lennart, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 20 april 1977)

Bitr. sekreterare:
Thomaeus, Barbro, byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1976)

Lokal: Vasagatan 7, 6 tr., tel. 21 17 37, 14 20 80 Postadress: Handelsdepartementet, Prisregleringskommittén, Box 1115, 111 81 Stockholm

Direktiven för den sakkunnige, se 1976 års kommittéberättelse H 18. Direktiven för kommittén, med ändring av tidigare direktiv, se 1978 års kommittéberättelse del II H 9.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sex sammanträden. Därutöver har åtta sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för inventering av vissa frågor i samband med tillämpning av allmänna prisregleringslagen m.m.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

5. Insynsutredningen (H 1976:03)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 1 april 1976 och den 13 januari 1977 för att utreda frågan om insyn i företagens marknads- och produktplanering m.m.:

Ordförande:
Englund, Åke, generaldirektör

Ledamöter:
Ahlström, Iwan, direktör
Andersson, Stina S., ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 20 januari 1977)
Bohman, Clas, direktör
Landberg, Maj-Lis H. A., led. av riksdagen
Malmström, Stig, sekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Ringstedt, Nils A. E., byråchef
Wennerfors, Alf, informationschef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 20 januari 1977)
Wästberg, Olle, utredningssekreterare, led. av riksdagen

Experter:
Borg, Per, avdelningschef
Klemming, Lars-Göran, hovrättsassessor (fr.o.m. den 26 april 1978)
Odelgard, Bengt K. G., avdelningschef

Sekreterare:
Sköldefors, Walter G., tf. avdelningschef

Bitr. sekreterare:
Andersson, Sven-Gunnar, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 1 juni 1977)

Lokal: Statens pris- och kartellnämnd, Vasagatan 7, tel. växel 14 20 80. Postadress: Box 1115, 111 81 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II H 1. Tilläggsdirektiv, se 1978 års kommittéberättelse del II H 1.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sex sammanträden.

Utredningen har i december 1978 avgett rapporten (SOU 1979:5) *Konsumentinflytande genom insyn.*

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

6. Utredningen (H 1977:03) om utjämning av regionala och lokala prisskillnader på eldningsolja och bensin

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 30 juni 1977 med uppdrag att utreda frågan om utjämning av de prisskillnader på eldningsolja och bensin som följer av det nu tillämpade systemet med orts- och zontillägg:

Särskild utredare:
Edstrand, Karl-Ingmar, departementsråd (t.o.m. den 31 juli 1979)

Sakkunniga:
Carnhagen, Göran E. T., departementsråd (fr.o.m. den 19 september 1977 t.o.m. den 31 juli 1979)
Hallsten, Lars T., departementssekreterare (fr.o.m. den 19 september 1977 t.o.m. den 31 juli 1979)
Jönestedt, Bo, direktör (fr.o.m. den 19 september 1977 t.o.m. den 31 juli 1979)
Norrbom, N. Claes-Eric, departementsråd (fr.o.m. den 19 september 1977 t.o.m. den 31 juli 1979)
Nykvist, Ann-Christin, departementssekreterare (fr.o.m. den 19 september 1977 t.o.m. den 31 juli 1979)
Seger, E. Walter, direktör (fr.o.m. den 19 september 1977 t.o.m. den 31 juli 1979)
Sköldefors, Walter G., tf. avdelningschef (fr.o.m. den 19 september 1977 t.o.m. den 31 juli 1979)

Expert:
Carlson, Å. Lennart, bitr. skattedirektör (fr.o.m. den 7 november 1977 t.o.m. den 31 juli 1979)

Sekreterare:
Lindgren, Per Anders, kammarrättsfiskal (t.o.m. den 31 juli 1979)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II H 3.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit åtta sammanträden.

Utredningen har den 31 juli 1979 avgett betänkandet (Ds H 1979:3) Utjämning av ortstillägg.

Uppdraget är därmed slutfört.

7. Sjöövervakningskommittén (H 1977:05) (SÖK)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 7 juli 1977 med uppdrag att utreda frågor rörande samordning och ledning i fred av övervakningen och räddningstjänsten till sjöss:

Ordförande:
Nilsson, Per-Erik, justitieombudsman

Ledamöter:
Aulin, Olle M., överstelöjtnant, led. av riksdagen
Johnsson, Rune S. G., ombudsman, f.d. led. av riksdagen
Rosqvist, G. Birger, mästerlots, led. av riksdagen
Wikström, Margot, socionom
Åberg, Ch. Georg, fiskeriombudsman, led. av riksdagen

Sakkunniga:
Blom, E. Göte, kommendör (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Bäcklin, Lars R., ombudsman (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Engdahl, O. Roland, gränschef (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Jäderholm, Bengt, departementssekreterare (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Leuf, Nils Börje, departementsråd (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Reslow, Kjell, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Sondén, Jan A., kansliråd (fr.o.m. den 17 oktober 1977)
Waldau, Ulf, avdelningschef (fr.o.m. den 17 oktober 1977)

Experter:
Trotzig, C. Fredrik J., avdelningschef (fr.o.m. den 1 december 1977)

Sekreterare:
Lundin, Anna-Karin, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 maj 1978)

Lokal: Munkbron 17, tel. växel 763 10 00, direktval 763 19 49 (sekreteraren). Postadress: Departementens organisationsavdelning, 103 33 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II H 4.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit nio sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har sju sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1980.

8. Resegarantilagutredningen (H 1977:07)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 3 november 1977 med uppdrag att se över resegarantilagen:

Särskild utredare:
Odelgard, Bengt K. G., avdelningschef (fr.o.m. den 18 november 1977)

Sakkunniga:
Almström, Bjarne A., byråchef (fr.o.m. den 16 januari 1978)
Bagner, Hans, advokat (fr.o.m. den 16 januari 1978)
Larsson, Karl-Anders, byrådirektör (fr.o.m. den 16 januari 1978)
Lefrell, Christer, kommerseråd (fr.o.m. den 16 januari 1978)
Molin, Folke P. O., direktör (fr.o.m. den 16 januari 1978)
Nykvist, Ann-Christin, departementssekreterare (fr.o.m. den 16 januari 1978)

Paulander, Hans, byråchef (fr.o.m. den 17 mars 1978)
Sandström, Staffan, hovrättsassessor (fr.o.m. den 17 april 1978)

Sekreterare:
Klemming, Lars-Göran, hovrättsassessor (fr.o.m. den 17 april 1978)

Lokal: Handelsdepartementet, Tegelbacken 2, tel. växel 763 10 00, direktval 763 38 40 (sekreteraren). Postadress: Handelsdepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II H 8.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fem sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

9. Serviceföretagsutredningen (H 1977:08)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 3 november 1977 för att utreda verksamhetsförhållandena och finansieringssituationen för mindre företag inom servicenäringarna:

Särskild utredare:
Karleby, Olle, f.d. generaldirektör (fr.o.m. den 5 december 1977)

Sakkunniga:
Andersson, Börje, utredningschef (fr.o.m. den 6 februari 1978)
Ahlström, Iwan, direktör (fr.o.m. den 6 februari 1978)
Bergström, Knut-Elis, direktör (fr.o.m. den 6 februari 1978)
Persson, Gustav, direktör (fr.o.m. den 6 februari 1978)
Pettersson, Lars-Olof, utredningssekreterare (fr.o.m. den 6 februari 1978)
Thuresson, Sture, förbundsordförande (fr.o.m. den 6 februari 1978)

Experter:
Almqvist, Gunilla, byrådirektör (fr.o.m. den 6 februari 1978)
Sahlström, Sven C., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 6 februari 1978)
Söderberg, Bo K. G., direktör (fr.o.m. den 6 februari 1978)

Sekreterare:
Sjögren, Sven, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 6 februari 1978)

Bitr. sekreterare:
Tetzell, Tomas, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 augusti 1978)

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II H 1.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 13 sammanträden.

Utredningen har den 27 november 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:74) Serviceföretagen - vägar till utveckling.

Uppdraget är därmed slutfört.

10. 1978 års tullagsutredare (H 1978:01)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 27 april 1978 med uppdrag att se över tullagstiftningen:

Särskild utredare:

Bergstrand, Sten-Erik, expeditionschef-rättschef (fr.o.m. den 27 april 1978)

Sakkunniga:

Leuf, Nils Börje, departementsråd (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Rundlöf, Arne, byråchef (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Rydberg, Karl-Evert, tullråd (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Sandström, Staffan, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Sekreterare:

Sundström, Kerstin M., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 juli 1978 t.o.m. den 11 september 1979)

Direktiven för utredaren, se 1979 års kommittéberättelse del II H 3.

Utredaren har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tre sammanträden med de sakkunniga.

Utredaren avser att vid årsskiftet 1979-1980 avge betänkandet (Ds H 1979:5) Grundlag och tullag.

Uppdraget är därmed slutfört.

11. Utredningen (H 1978:02) om Öst Ekonomiska Byrån

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 27 april 1978:

Särskild utredare:

Swärd, Bertil, generaldirektör (fr.o.m. den 22 maj 1978)

Sekreterare:

Leijonhielm, Thorsten, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 14 juni 1978)

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II H 2.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tio sammanträden.

Utredningen har den 13 augusti 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:51) Öst Ekonomiska Byrån.

Uppdraget är därmed slutfört.

12. Utredare (H 1978:03) för översyn av import- och exportförfattningar

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 2 november 1978 med uppdrag att göra översyn av import- och exportförfattningar:

Särskild utredare:

Öhman, Frank, f.d. regeringsråd (fr.o.m. den 1 december 1978)

Sekreterare:

Sundström, Kerstin, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 december 1978)

Lokal: Birger Jarls torg 7, tel. 20 26 31 (sekreteraren). Postadress: Handelsdepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredaren, se 1979 års kommittéberätttelse del II H 4.

Utredaren har under tiden december 1978 - oktober 1979 hållit fyra sammanträden med representanter för departement och myndigheter.

Utredarens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

13. Kommittén (H 1979:01) för översyn av svensk krigsmaterielexport

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 19 juli 1979:

Ordförande:

Andersson, Sven, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 augusti 1979)

Ledamöter:

Hernelius, Allan, led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 augusti 1979)
Hjerne, Gunnar, f. landstingsråd (fr.o.m. den 15 augusti 1979)
Nordin, Sven-Erik, led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 augusti 1979)
Sundström, Gudrun, led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 augusti 1979)

Sakkunniga:

Beckius, Sven Erik, kansliråd (fr.o.m. den 1 september 1979)
Lagerblad, Peter, departementsråd (fr.o.m. den 1 september 1979)
Norberg, Sven, departementsråd (fr.o.m. den 1 september 1979)

Sekreterare:
Dromberg, Ragnar, kanslichef (fr.o.m. den 1 september 1979)

Lokal: Munkbron 17, 2 tr. tel. växel 763 10 00, direktval 763 19 66 (sekreteraren). Postadress: Handelsdepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II H 3.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

14. Utredningen (H 1979:02) om Sverigehusets framtida användning

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 19 juli 1979:

Särskild utredare:
Swarting, Sven, verkst. direktör (fr.o.m. den 20 augusti 1979)

Sekreterare:
Jargenius, Carl Johan, direktörsassistent (fr.o.m. den 3 september 1979)

Postadress: Stockholms handelskammare, Box 16050, 103 22 Stockholm, tel. växel 23 12 00

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II H 1.

Utredningen har under tiden augusti - oktober 1979 hållit 13 sammanträden med representanter för berörda institutioner.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1980.

15. Utredningen (H 1979:03) om handel med teknik

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 19 juli 1979:

Särskild utredare:
Mileikowsky, Curt, tekn. dr (fr.o.m. den 14 september 1979)

Sakkunniga:
Borggård, Göran, generaldirektör (fr.o.m. den 14 september 1979)
Hornmark, Nils, civilingenjör (fr.o.m. den 14 september 1979)

Experter:
Hedberg, Bertil, direktör (fr.o.m. den 14 september 1979)
Hjorth, Jan, direktör (fr.o.m. den 14 september 1979)
Lunell, Karl-Axel, direktör (fr.o.m. den 14 september 1979)
Odhner, Clas-Erik, agronom (fr.o.m. den 14 september 1979)

Sekreterare:
Karlsson, Leif, civilingenjör (fr.o.m. den 14 september 1979)

Bitr. sekreterare:
Ros, Mikael, civilingenjör (fr.o.m. den 14 september 1979)

Lokal: Patent- och registreringsverket, Vallhallavägen 136, Stockholm, tel. växel 22 55 40. Postadress: Box 5055, 102 42 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II H 2.

Utredningen har under tiden september - oktober 1979 hållit ett sammanträde.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

16. Kommittén (H 1979:04) för översyn av vissa konsumentpolitiska medel för producentpåverkan m.m.

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 september 1979:

Ordförande:
Wikström, Solveig, professor (fr.o.m. den 14 september 1979)

Ledamöter:
Bernitz, Ulf, professor (fr.o.m. den 14 september 1979)
Heurgren, Sven, generaldirektör (fr.o.m. den 14 september 1979)
Josephsson, Leif, chefsjurist (fr.o.m. den 14 september 1979)
Persson, Inger, hemkonsulent (fr.o.m. den 14 september 1979)
Tengelin, Sten, jur. dr (fr.o.m. den 14 september 1979)

Sakkunniga:
Sandström, Staffan, hovrättsassessor (fr.o.m. den 14 september 1979)
Sköllerholm, S. Ove J., hovrättsassessor (fr.o.m. den 27 september 1979)
Sundberg, Anita, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 14 september 1979)
Vinell, Lars, direktör (fr.o.m. den 14 september 1979)
Westlund, Göran, chefsjurist (fr.o.m. den 28 november 1979)

Sekreterare:
Andersson, Ulf, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 december 1979)

Postadress: Handelsdepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II H 4.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

17. Kommittén (H 1979:05) om marknadsöversikter, varuprovningar och andra produktundersökningar

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 augusti 1979 för att utreda frågan om jämförande varuprovningar och marknadsöversikter:

Ledamöter m.fl. ej utsedda.

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II H 6.

18. Kommittén (H 1979:06) om Sveriges medlemskap i den Interamerikanska utvecklingsbanken

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 23 augusti 1979:

Ordförande:

Lagerfelt, Karl Gustav, f.d. ambassadör (fr.o.m. den 19 november 1979)

Ledamöter:

Bildt, Carl, statssekreterare led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 november 1979)
Franzén, Ivar, led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 november 1979)
Hegardt, Margareta, statssekreterare (fr.o.m. den 19 november 1979)
Hellström, Mats J., led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 november 1979)
Lidbom, Carl G., led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 november 1979)

Sakkunniga:

Cavalli-Björkman, departementsråd (fr.o.m. den 19 november 1979)
Kjellén, Bo, departementsråd (fr.o.m. den 19 november 1979)

Experter:

Fockstedt, Sven, internationell sekreterare (fr.o.m. den 19 november 1979)
Höglund, Rune, direktör (fr.o.m. den 19 november 1979)
Karlsson, Erik, internationell sekreterare (fr.o.m. den 19 november 1979)
Lindgren, Hugo, bankdirektör (fr.o.m. den 19 november 1979)

Sekreterare:

Hjertonsson, Ulf, ambassadråd (fr.o.m. den 19 november 1979)

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II H 5.

Postadress: Handelsdepartementet, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 19 64 (hänvisning till sekreteraren)

19. Utredningen (H 1979:07) om kommersiell information till utlandet

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 13 september 1979:

Särskild utredare:
Cars, Hadar, förutv. statsråd (fr.o.m. den 1 november 1979)

Sekreterare:
Odevall, Michael, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1979)

Lokal: Regeringsgatan 1-3, 111 53 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 28 72 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II H 7.

Arbetsmarknadsdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1979: 2, 11, 13 och 15

Följande kommittéer inom avsnittet fullgör inte egentliga utredningsuppdrag: 1 och 5

1. Expertgruppen (In 1968:14) för utredningsverksamhet i arbetsmarknadsfrågor (EFA)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 januari 1967 för att i anslutning till sysselsättningsberedningens verksamhet ta initiativ till och biträda beredningen vid uppläggning av utredningsverksamhet i frågor rörande arbetsmarknadspolitikens verkningar:

Ordförande:
Canarp, Curt S. T., byråchef (fr.o.m. den 1 juni 1975)

Ledamöter:
Bäckström, O. Anders, sekreterare (fr.o.m. den 26 april 1977)
Carlsson, G. Arne V., departementsråd (fr.o.m. den 1 juni 1975)
Erixon, Lennart, forskningsassistent (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Marcusson, Sten G., utredningssekreterare (fr.o.m. den 28 oktober 1975)
Niklasson, Ö. O. Harald, universitetslektor
Rehn, L. Gösta, professor (fr.o.m. den 1 augusti 1974 t.o.m. den 31 december 1978)
Rydén, Jan E., överdirektör
Westermark, J. Gunnar, direktör (fr.o.m. den 1 januari 1975)
Wretborn, Christer, ombudsman (fr.o.m. den 1 augusti 1977)

Experter:
Dahlberg, L. Åke, avdelningsdirektör
Wadensjö, Eskil W., fil. dr

Sekreterare:
Johannesson, Jan G., byrådirektör (fr.o.m. den 1 september 1976)
Persson-Tanimura, Inga, forskarassistent (fr.o.m. den 1 september 1976)

Bitr. sekreterare:

Björklund, Anders C. T., forskningsassistent (fr.o.m. den 1 november 1977)

Lokal: Malmtorgsgatan 5, 2 tr., 111 51 Stockholm, tel. 21 16 56 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Expertgruppen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit åtta sammanträden. Expertgruppen har under våren 1979 arrangerat ett seminarium kring arbetsmarknadspolitisk forskning.

Expertgruppen forsätter sitt arbete som initiativtagare och samordnande organ för forskningen kring arbetsmarknadspolitikens verkningar och följer f.n. ett tiotal forskningsprojekt, bl.a. forskningsprojekten Studier kring arbetslöshet och arbetssökande, En studie av inkomstoch fördelningseffekter av arbetslöshet och arbetslöshetspolitik och Ekonomisk analys av sysselsättningsstöd.

Expertgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

2. Sysselsättningsutredningen (A 1974:02)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 mars 1974 för att utreda frågan om den långsiktiga sysselsättningspolitiken (se Post- och Inrikes tidn. den 26 mars 1974):

Ordförande:

Sandberg, Lars G., f.d. förbundsordförande

Ledamöter:

Artin, Stellan, direktör (fr.o.m. den 5 oktober 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Beckius, Carin E., kanslichef
Carlsson, G. Rune, förbundsdirektör
Edin, Per-Olof, utredningschef
Eriksson, B. Sune, direktör
Fransson, Arne A. E., personalchef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 4 maj 1977 t.o.m. den 30 juni 1979)
Hellström, Mats J., fil. kand., led. av riksdagen
Hörnlund, O. Börje, skogsmästare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 november 1976 t.o.m. den 30 juni 1979)
Meidner, Rudolf A., fil. dr
Pettersson, Göte J., adjunkt, f.d. ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 27 november 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Pettersson, S. Arne, sekreterare, led. av riksdagen

Ransemar, Erik, sekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Rehn, L. Gösta, professor
Rehnberg, K. Bertil, generaldirektör
Sandebring, Hans E., direktör
Svensson, Sten I., informationschef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 4 maj 1977 t.o.m. den 30 juni 1979)
af Ugglas, Margaretha M., civilekonom, led. av riksdagen (fr.o.m. den 18 maj 1977 t.o.m. den 30 juni 1979)
Wretborn, Christer, ombudsman (fr.o.m. den 12 maj 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)

Experter:
Bröms, Jan T. R., bitr. direktör (fr.o.m. den 24 september 1974 t.o.m den 30 juni 1979)
Dahl, Gerd B., ombudsman (fr.o.m. den 24 september 1974 t.o.m. den 30 juni 1979)
Dahlberg, Lars C., departementsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977 t.o.m. den 30 juni 1979)
Daimar, Margot, fru (fr.o.m. den 24 september 1974 t.o.m. den 30 juni 1979)
Engelbrecht, Per-Ove, departementssekreterare (fr.o.m. den 2 januari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Eriksson, K. Arne, byrådirektör (fr.o.m. den 6 december 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Faxén, Karl-Olof, direktör (fr.o.m. den 5 oktober 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Hansson, Stig G. E., agronom (fr.o.m. den 24 september 1974 t.o.m. den 30 juni 1979)
Ljung, Lars U., utredningssekreterare (fr.o.m. den 24 september 1974 t.o.m. den 30 juni 1979)
Nilsson, Alf G., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1977 t.o.m. den 30 juni 1979)
Nilsson, J. Ove G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1976 t.o.m. den 30 juni 1979)
Nyberg, F. Jan-Erik, departementssekreterare (fr.o.m. den 19 november 1976 t.o.m. den 30 juni 1979)
Ohlsson, Lennart Å., docent (fr.o.m. den 26 april 1977 t.o.m. den 30 juni 1979)
Persson, Lena A-M., laboratoriebiträde (fr.o.m. den 15 oktober 1974 t.o.m. den 30 juni 1979)
Pettersson, Eric B., generaldirektör (fr.o.m. den 24 september 1974 t.o.m. den 30 juni 1979)
Platin, Ulla-Britta, utredningssekreterare (fr.o.m. den 24 september

1974 t.o.m. den 30 juni 1979)
Ringholm, Bosse I. K., kansliråd (fr.o.m. den 24 september 1974 t.o.m. den 30 juni 1979)
Slunge, G. Walter R., avdelningschef (fr.o.m. den 24 september 1974)
Söderberg, Bo K. G., direktör (fr.o.m. den 24 februari 1976 t.o.m. den 30 juni 1979)

Sekreterare:
Persson, Gustav B., sekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1974)

Bitr. sekreterare:
Andersson, Kerstin G. M., fil. kand. (fr.o.m. den 17 januari 1977 t.o.m. den 31 maj 1979)
Askestig, H. Bertil S., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 april 1978 t.o.m. den 9 maj 1979)
Bernhardsson, K. Göte, byrådirektör (fr.o.m. den 1 juli 1974 t.o.m. den 30 juni 1979)
Bystedt, Ulla K., soc. stud. (fr.o.m. den 1 juli 1976 t.o.m. den 31 mars 1979)
Carling, Jan L., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 november 1974 t.o.m. den 31 mars 1979)
Guteland, Gösta A., fil. lic. (fr.o.m. den 1 juli 1974 t.o.m. den 30 juni 1979)
Johansson, D. Marianne, byrådirektör (fr.o.m. den 18 oktober 1976 t.o.m. den 30 april 1979)
Qvarfort, Anne-Marie, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 23 maj 1977 t.o.m. den 30 april 1979)
Stångberg, Olle H., departementssekreterare (fr.o.m. den 11 februari 1975 t.o.m. den 30 juni 1979)
Svensson, Leif Å., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1974 t.o.m. den 30 juni 1979)
Tånneryd, S. Allan S., civilingenjör (fr.o.m. den 1 februari 1977 t.o.m. den 30 juni 1979)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse A 17. Tilläggsdirektiv, se 1977 års kommittéberättelse del II A 4 och 1978 års kommittéberättelse del II A 1.

Utredningen har under tiden november 1978 - mars 1979 hållit 23 sammanträden.

Utredningen har den 28 mars 1979 avgett rapporten (SOU 1979:16) Ökad sysselsättning. Finansiella effekter i offentliga sektorn, och den 3 maj 1979 betänkandet (SOU 1979:24) Sysselsättningspolitik för arbete åt alla. Slutbetänkande samt (SOU 1979:27) Sysselsättningspolitik för arbete för alla. Bilagedel.

Uppdraget är därmed slutfört.

3. Delegationen för arbetstidsfrågor (A 1974:09)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 juni 1974 för vissa uppgifter inom arbetstidsområdet:

Ordförande:

Eliasson, E. Ingemar, statssekreterare (fr.o.m. den 26 oktober 1976 t.o.m. den 31 oktober 1979)

Skillner, Rolf G., statssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1979)

Sakkunniga:

Hagman, B. Anders, bitr. avdelningschef (fr.o.m. den 10 november 1977)

Håkansson, P. Harald, ombudsman (fr.o.m. den 26 oktober 1976 t.o.m. den 31 oktober 1979)

Högberg, K. Gunnar, direktör

Karlsson, H. K. Göran, ombudsman

Nelander, Sven, utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 december 1976)

Nilsson, A. Erik, förhandlingsdirektör (fr.o.m. den 2 februari 1978)

Ulfhielm, Monica H. V., utredningssekreterare (fr.o.m. den 10 september 1979)

Suppleanter:

Bengtsson, C. Ola, sektionschef (för Hagman) (fr.o.m. den 10 november 1977)

Forell, Carl-Axel, direktör (för Högberg) (fr.o.m. den 17 november 1978)

Larsson, Claes A., förhandlingsdirektör (för Nilsson) (fr.o.m. den 2 februari 1978)

Nörby, Bengt D., ombudsman (för Ulfhielm) (fr.o.m. den 10 september 1979)

Sandberg, K. Bertil, ombudsman (för Nelander)

Ulfhielm, Monica H. V., sekreterare (för Håkansson) (fr.o.m. den 17 november 1978 t.o.m. den 9 september 1979)

Westin, Aina V. H., ombudsman (för Karlsson)

Experter:

Edlund, C. Bertil, departementsråd (fr.o.m. den 1 januari 1978)

Lidbeck, Åse, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 april 1977)

Sekreterare:

Hagberg, Ann-Charlotte, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 april 1977)

Bitr. sekreterare:

Weigelt, Ulla, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 5 juni 1978)

Lokal: Arbetsmarknadsdepartementet, Mynttorget 2, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för delegationen, se 1975 års kommittéberättelse A 24.

Delegationen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tolv sammanträden.

Delegationen har den 29 juni 1979 avgett rapporten (SOU 1979:48) Arbetstiderna inför 80-talet.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

4. Utlänningslagkommittén (A 1975:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 23 oktober 1975 för att företa en översyn av utlänningslagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 3 november 1975):

Ordförande:

Bouvin, J. Åke, hovrättslagman (fr.o.m den 6 november 1979)

Petri, Carl Axel H., statsråd (fr.o.m. den 21 maj 1976 t.o.m. den 5 november 1979)

Ledamöter:

Beiming, Ragne, ombudsman (fr.o.m. den 1 juli 1977)

Gustafsson, Kerstin M., förbundsjurist (fr.o.m. den 22 juni 1976)

Göransson, J. Olle, verkmästare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 22 juni 1976)

Werenfels-Röttorp, Monica S., sekreterare (fr.o.m. den 22 juni 1976)

Sakkunniga:

Esbjörnson, Esbjörn, byråchef (fr.o.m. den 22 juni 1976)

Wahlström, Stina M., expeditionschef (fr.o.m. den 22 juni 1976)

Wikrén, R. O. Gerhard, hovrättsassessor (fr.o.m. den 22 juni 1976)

Öberg, N. P. Kjell, generaldirektör (fr.o.m. den 22 juni 1976)

Sekreterare:

Isacsson, Karin, byråchef (fr.o.m. den 21 maj 1976)

Bitr. sekreterare:

Cronstedt, Nane M., kammarrättsassessor (fr.o.m. den 1 september 1976)

Lokal: Malmtorgsgatan 5, 3 tr., tel. 11 25 74 (sekreteraren). Postadress: Arbetsmarknadsdepartementet, 103 33 Stockholm eller Malmtorgsgatan 5, 3 tr., 111 51 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II A 3.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 15 sammanträden.

Kommittén har den 15 augusti 1979 avgett delbetänkandet (SOU 1979:64) Ny utlänningslag.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

5. Expertgruppen (A 1975:05) för invandringsforskning (EIFO)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 18 december 1975 för att fastställa forskningsbehov i frågor rörande in- och utvandring m.m.:

Ordförande:

Rehn, L. Gösta, professor (t.o.m. den 31 december 1978)
Öberg, N. P. Kjell, generaldirektör (fr.o.m. den 1 januari 1979)

Ledamöter:

Beiming, Ragne, ombudsman (fr.o.m. den 7 april 1977)
Dahlberg, L. Åke, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 10 januari 1978)
Haavio-Mannila, Elina, professor
Himmelstrand, J. Ulf I., professor
Karlsson, N. Gösta, utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 december 1978)
Lövgren, Esse T. C., undervisningsråd
Myrdal, Hans Göran, direktör
Ruke-Dravina, Velta T., professor
Stenberg, Tage U., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 30 mars 1977)
Wallberg, Klas H. S., avdelningschef
Wahlström, Stina M., expeditionschef (t.o.m. den 31 mars 1979)
Widgren, Jonas kansliråd (fr.o.m. den 1 april 1979)
Öberg, N. P. Kjell, generaldirektör (t.o.m. den 31 december 1979)

Experter:

Hannerz, Ulf, docent (fr.o.m. den 11 maj 1978)
Liljeström, Rita, universitetslektor (fr.o.m. den 18 september 1978)
Reinans, Sven, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1978)
Skutnabb-Kangas, Tove, fil. lic. (fr.o.m. den 11 maj 1978)
Wadensjö, Eskil W., fil. dr (fr.o.m. den 11 maj 1978)
Widgren, Jonas O., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1978 t.o.m. den 31 mars 1979)

Sekreterare:

Hammar, K. Tomas G., docent (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Bitr. sekreterare:
Hamberg, Eva M., fil. dr (fr.o.m. den 1 december 1977)
Landén, C. G. Ragnar, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Lithman, Yngve, fil.dr (fr.o.m. den 4 oktober 1979)

Lokal: Munkbron 11, 3 tr., 111 28 Stockholm, tel. 11 66 51 (sekreteraren) eller tel. 11 66 28 (bitr. sekreteraren)

Direktiv enligt arbetsplan som fastställts i september 1979.

Expertgruppen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fyra sammanträden. Expertgruppen har under 1979 redovisat resultat från undersökningar av den utomnordiska invandringens struktur och av utländska medborgares remitteringar från Sverige samt utgivit en bibliografisk översikt över svensk invandringsforskning. Expertgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

6. Företagshälsovårdsutredningen (A 1976:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 26 februari 1976 för att utreda vissa frågor om företagshälsovård och yrkesmedicin (se Post- och Inrikes tidn. den 6 mars 1976):

Ordförande:
Danielson, Gunnar H., generaldirektör

Ledamöter:
Bengtsson, K.-E. Bengt, ombudsman, led. av riksdagen
Breidensjö, Monica, ombudsman
Hessleborn, Olle K. A., ombudsman (fr.o.m. den 1 november 1977)
Kjellstrand, Leif I., ombudsman
Lindström, Gunnar, direktör
Ronne-Björkqvist, Ingrid, barnläkare (fr.o.m. den 26 april 1977)
Rydén, H. Rune O., fil. lic., led. av riksdagen (fr.o.m. den 26 april 1977)
Wilander, Sven E., landstingsman
Östrand, P. Olov (Olle), mätningsföreståndare, led. av riksdagen

Experter:
Bolinder, S. Erik G., med. lic.
Bratthall, I. Birgitta, departementssekreterare
Claeson, Bo, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Gerhardsson, Gideon, professor
Glaas, Sten-Ove, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 19 maj 1976 t.o.m. den 28 februari 1979)
Gullberg, Hans E., hovrättsråd (fr.o.m. den 3 maj 1976)
Jonsson, Åke G., sekreterare (fr.o.m. den 1 november 1978)

Kvarfordt, Eva B., kanslisekreterare (fr.o.m. den 15 februari 1979)
Kvarnström, Sven K., leg. läkare (fr.o.m. den 26 april 1977)
Lindström, Jöns A., departementssekreterare (t.o.m. den 28 februari 1979)
Lundgren, Nils, professor
Magnusson, Egon S. I., ingenjör
Masreliez, Nils G., med. lic.
Nerell, Gunnar H. T., leg. läkare (fr.o.m. den 3 maj 1976)
Näslund, Per Olof A., sektionschef
Teljstedt, Håkan, skyddschef (fr.o.m. den 26 april 1977)
Wennström, K. Gunnar, avdelningschef
Ydreborg-Westberg, Berit, leg. sjuksköterska (fr.o.m. den 26 april 1977)

Sekreterare:
Wessman, Yvonne B.-M., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 maj 1977)

Bitr. sekreterare:
Båsk, Inga-Lill, forskningsassistent (fr.o.m. den 1 juni 1976)
Hildeland, Erling K. I., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1976 t.o.m. den 31 mars 1979)
Nilsson, Bernt, civilingenjör (fr.o.m. den 9 april 1979)

Lokal: Malmtorgsgatan 5, 3 tr., 111 51 Stockholm, tel. 11 09 83 (sekreteraren), 11 07 56 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II A 3.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sju sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter och organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Därutöver har tre sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för frågan om utbyggnad m.m. av yrkesmedicinen. En arbetsgrupp för mät- och analysteknik har haft sex sammanträden. Tre sammanträden har hållits med en arbetsgrupp som förberett kartläggning av företagshälsovården via yrkesinspektionen.

Utredningen har den 30 april 1979 avgett rapporten (Ds A 1979:3) Företagsläkarna och företagshälsovården. En enkätundersökning.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

7. Nya arbetsrättskommittén (A 1976:02)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 10 juni 1976 för att utreda vissa frågor på det arbetsrättsliga området (se Post- och Inrikes tidn. den 17 juni 1976):

Ordförande:
Nilsson, Åke, f.d. förbundsordförande

Ledamöter:
Andersson, Kerstin V., led. av riksdagen (t.o.m. den 14 november 1979)
Ekeberg, Per Olof, förbundsjurist
Elmstedt, K. Erik, direktör (fr.o.m. den 8 mars 1978)
Fagerlund, Bengt O. H., försäkringsassistent, f.d. led. av riksdagen
Gustafsson, Stig G., förbundsjurist, f.d. ers. för led. av riksdagen
Johansson, S. Anita, led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 november 1979)
Jonsson, Elver A. D., postiljon, led. av riksdagen
Larsson, P. Stig I., statssekreterare (fr.o.m. den 9 november 1979)
Nilsson, Jan-Ivan N., f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1976)
Skillner, Rolf G., statssekreterare (fr.o.m. den 13 december 1977 t.o.m. den 31 oktober 1979)
Wennerfors, Alf, informationschef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 27 april 1978)
Westerberg, Lars G. I., andre ordförande i LO

Sakkunniga:
Ahlvarsson, Lars I., direktör
Bäckström, N. Birger, direktör
von Feilitzen, Styrbjörn O. R., direktör
Forstadius, Erik L. W., direktör (fr.o.m. den 15 september 1976)

Experter:
Bergqvist, Olof, hovrättsassessor
Ettarp, Lars G., departementsråd (fr.o.m. den 15 februari 1977)

Sekreterare:
Eriksson, Lars G., hovrättsassessor

Lokal: Malmtorgsgatan 5, 3 tr., 111 51 Stockholm, tel. 10 62 78, 11 10 93

Direktiven för kommittén, se 1977 års kommittéberättelse del II A 5.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit nio sammanträden.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

8. Jämställdhetskommittén (Ju 1976:08)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 12 augusti 1976 för att utreda frågor om jämställdhet mellan män och kvinnor, m.m.:

Ordförande:

Andersson, Karin E., statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 november 1976 t.o.m. den 11 oktober 1979)

Ahrland, Karin M., förste länsassessor, led. av riksdagen (fr.o.m. den 12 oktober 1979)

Vice ordförande:

Ahrland, Karin M., förste länsassessor, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 november 1976 t.o.m. den 11 oktober 1979)

Andreé, Gunilla K., led. av riksdagen (fr.o.m. den 12 oktober 1979)

Ledamöter:

Leijon, Anna Margareta (Anna-Greta) M., led. av riksdagen (fr.o.m. den 30 november 1976 t.o.m. den 31 mars 1979)

Marklund, Eivor I., fru, led. av riksdagen (fr.o.m. den 12 augusti 1976)

Möller, S. A. Birger, universitetslektor (fr.o.m. den 1 augusti 1978 t.o.m. den 11 oktober 1979)

Stålberg, Marianne G. E., led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 april 1979)

Sundgren, E. Roland, ombudsman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 12 augusti 1976)

af Ugglas, Margaretha M., civilekonom, led. av riksdagen (fr.o.m. den 30 november 1976)

Wiklander, Torsten P., rektor (fr.o.m. den 12 oktober 1979)

Sakkunniga:

Beckérus, I. Margareta, informationssekreterare (fr.o.m. den 2 november 1979)

Werenfels-Röttorp, Monica S., sekreterare (fr.o.m. den 25 oktober 1978 t.o.m. den 1 november 1979)

Experter:

Börestam, R. Eva L. A., ombudsman (fr.o.m. den 1 oktober t.o.m. den 31 december 1979)

Edsta, Björn, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 7 februari 1979)

van der Capellen, Constance (Connie) E., departementssekreterare (för Edsta) (fr.o.m. den 7 februari 1979)

Josefsson, G. Birgitta M., studierektor (fr.o.m. den 1 januari 1979)

Larsson, Gösta E., personaldirektör (fr.o.m. den 9 september 1977 t.o.m. den 6 februari 1979)

Experter i referensgrupp (s.k. stora delegationen):

Ordförande:

Andersson, Karin E., statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 12 oktober 1979)

Winther, S. I. Eva, förutv. statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 18 oktober 1978 t.o.m. den 11 oktober 1979)

Förste vice ordförande:

Mogård, Britt E. T., statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 november 1976)

Andre vice ordförande:

Olsson, Elvy E., förutv. statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 november 1976)

Övriga experter:

Bartley, A. Osborne, professor (fr.o.m. den 12 mars 1973)

Bodström, T. Lennart, förbundsordförande

Branting, M. Charlotte K., förbundsordförande (fr.o.m.den 1 september 1977)

Brännström, Gurli (Gullan), riksförbundsordförande (fr.o.m. den 12 mars 1973 t.o.m.den 4 mars 1979)

Carlsson, G. Rune, förbundsdirektör (fr.o.m. den 3 maj 1974)

Edner, T. Margareta, andre vice ordförande (fr.o.m. den 1 november 1977)

Florén-Winther, Ethel H. D., förbundsordförande (fr.o.m. den 5 mars 1979)

Fredgardh, K. Sonja I., redaktör (fr.o.m. den 12 mars 1973)

Järdler, Sven A., direktör (fr.o.m. den 12 mars 1973)

Kakossaios, Mira, forskningsassistent (fr.o.m. den 24 februari 1977)

Löwbeer, Hans, universitetskansler (fr.o.m. den 12 mars 1973)

Mattson, Lisa, förbundsordförande, led. av riksdagen (fr.o.m. den 12 mars 1973)

Nilsson, Gunnar E., ordförande i LO, led. av riksdagen (fr.o.m. den 12 mars 1973)

Palmaer-Johansson, S. G. Eva, förbundsordförande (fr.o.m. den 18 oktober 1973)

Rehnberg, K. Bertil, generaldirektör (fr.o.m. den 12 mars 1973)

Rosenblad, Urban S., generaldirektör (fr.o.m. den 22 januari 1977)

Rugfelt, K. E. Lennart, direktör (fr.o.m. den 1 april 1978)

Ulvhammar, Birgitta, generaldirektör (fr.o.m. den 3 maj 1978)

Wernstedt, Monica, advokat (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Wistrand, Birgitta, M., förbundsordförande (fr.o.m den 25 oktober 1975)

Ersättare för expert:

Baude, Annika M. C., avdelningschef (för Rexed) (fr.o.m. den 12 mars 1973 t.o.m. den 14 mars 1979)

Edner, T. Margareta, andre vice ordförande (för Mogård) (fr.o.m. den 28 augusti 1975)

Forselius, Hans F., direktör (för Järdler) (fr.o.m. den 23 februari 1977)

Gradin, Anita I., departementssekreterare, led. av riksdagen (för Mattson) (fr.o.m. den 25 oktober 1975)

Grimlund, G. Elisabeth, förste vice förbundsordförande (för Florén-Winther) (fr.o.m. den 5 mars 1979)

Hedvall, Yvonne M., fil. kand., f.d. ers. för led. av riksdagen (för Edner) (fr.o.m. den 1 november 1977)

Johansson, K. Eivor, byrådirektör (för Löwbeer) (fr.o.m. den 15 februari 1979)

Jonasson, Sven G. J., utredningschef (för Bodström) (fr.o.m. den 14 mars 1979)

Jonäng, Gunnel M., led. av riksdagen/c (för Fredgardh)

Landerud, Brita, civilekonom (fr.o.m. den 1 juli 1978) (för Wernstedt)

Lindahl-Kiessling, Kerstin M., professor (för Löwbeer) (fr.o.m. den 12 mars 1973 t.o.m. den 14 februari 1979)

Linde, I. Gertie, farm. kand. (för Brännström) (fr.o.m. den 12 mars 1973 t.o.m. den 4 mars 1979)

Lönnerblad, Sara, sekreterare (för Bartley) (fr.o.m. den 20 oktober 1978)

Nilsson, Karl Erik, bitr. direktör (för Bodström) (fr.o.m. den 15 mars 1979)

Orring, Ulla B., nämndeman (för Branting) (fr.o.m. den 1 september 1977)

Raicevic, Erica, hemspråkslärare (för Kakossaios) (fr.o.m. den 24 februari 1977)

Rollén, Berit M., avdelningschef (för Rehnberg) (fr.o.m. den 20 oktober 1978)

Royen, Sverre N. H., direktör (för Carlsson) (fr.o.m. den 12 mars 1973)

Waldén, G. Louise, redaktör (för Palmaer-Johansson) (fr.o.m. den 18 oktober 1973)

Westin, Aina V. H., ombudsman (för Nilsson) (fr.o.m. den 18 maj 1975)

Wibell, Ingrid S., konsulent (för Rugfelt) (fr.o.m. den 1 april 1978)

Wilson-Lohse, Britt, skolkonsulent (för Ulvhammar) (fr.o.m. den 3 maj 1978)

Voss-Schrader, Ulla A., fru (för Wistrand)

Sekreterare:

Beckérus, I. Margareta, informationssekreterare (fr.o.m. den 18

september 1978 t.o.m. den 1 november 1979)
Dreber, I. Agneta, förste revisor (fr.o.m. den 18 september 1978)

Bitr. sekreterare:
Börestam, R. Eva L. A., ombudsman (fr.o.m. den 23 januari 1978 t.o.m. den 30 september 1979)
Carpelan, Lars V., journalist (fr.o.m. den 6 december 1979)
Hagman, Inger (Ninni), fil. kand. (fr.o.m. den 12 juni 1978)
Lenander, Anders, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 november 1979)
Lundberg, D. Bergliot, ombudsman (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Smitt, Myrna E. D., fil. kand. (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Sterner, Gunilla B., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 8 maj 1978)

Övriga referensgrupper:

Experter:
Andersson, Ingrid G. M., lantbrukare (fr.o.m. den 12 mars 1973)
Budd, S. M. Birgitta, metallarbetare (fr.o.m. den 12 mars 1973)
Börjeson, Peter, metallarbetare (fr.o.m. den 15 september 1977)
Dimos-Asplund, Antigone, jur. kand. (fr.o.m. den 15 september 1977)
Elmberg, Henrik B. C., leg. sjukskötare (fr.o.m. den 15 september 1977)
Ericsson, Ulf E., förskollärare (fr.o.m. den 15 september 1977)
Folestad, Ruth E., sjuksköterska (fr.o.m. den 12 mars 1973)
Frendahl, E. Maj-Britt, telefonist (fr.o.m. den 12 mars 1973)
Fromm, H. Irene, informationschef (fr.o.m. den 12 mars 1973)
Gunnarsson, A. Gunvor, förskollärare (fr.o.m. den 15 september 1977)
Jönsson, Ruth V., fabriksarbetare (fr.o.m. den 12 mars 1973)
Kuyumcu, Eija H. T., fil. kand. (fr.o.m. den 15 september 1977)
Larsson, Anna M., docent (fr.o.m. den 12 mars 1973)
Lindgren, Aina G., hemarbetande (fr.o.m. den 12 mars 1973)
Melin, K. Lennart, departementssekreterare (fr.o.m. den 15 september 1977)
Platin, Ulla Britta, utredningssekreterare (fr.o.m. den 12 mars 1973)
Samuelsson, Elvy L., sömmerska (fr.o.m. den 12 mars 1973)
Ljubica, Stefan, montör (fr.o.m. den 15 september 1977)
Törngren, Mats W., redaktör (fr.o.m. den 15 september 1977)
Apelqvist-Öberg, Edith C., studiesekreterare (fr.o.m. den 12 mars 1973)

Lokal: Drottninggatan 6, 2 tr., 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekretariatet)

Direktiven för kommittén, se 1977 års kommittéberättelse del II Ju 10. Tilläggsdirektiv, se 1977 års kommittéberättelse del II A 7.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 17 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har ett sammanträde hållits med stora delegationen och två sammanträden med referensgruppen.

Kommittén har den 12 september 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:56) Steg på väg...

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

9. Anställningsskyddskommittén (A 1977:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 6 oktober 1977 för att göra en översyn av anställningsskyddslagstiftningen m.m.

Ordförande:

Ryman, Sven-Hugo G., utbildningschef (fr.o.m. den 19 december 1977)

Ledamöter:

Ahlvarsson, Lars I., direktör (fr.o.m. den 19 december 1977)
Bergström, Olof W., f.d. avdelningschef (fr.o.m. den 19 december 1977 t.o.m. den 15 februari 1979)
Elmstedt, K. Erik, direktör (fr.o.m. den 19 december 1977)
Gustafsson, Kerstin M., förbundsjurist (fr.o.m. den 19 december 1977)
Karlsson, H. K. Göran, ombudsman (fr.o.m. den 19 december 1977)
Lidbom, Carl G., led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 december 1977)
Olsson, H. Å. Lennart, utredningsledare (fr.o.m. den 19 december 1977)
Rindborg, Stig A. J., landstingsråd (fr.o.m. den 19 december 1977)
Stridsman, Torsten U., ombudsman, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 december 1977)
Ulander, Lars G., ombudsman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 december 1977)
Zethraeus, Sten Å., advokat (fr.o.m. den 19 december 1977)
Åberg, C. Anders, civilingenjör (fr.o.m. den 19 december 1977)

Sakkunniga:

Bäckström, N. Birger, direktör (fr.o.m. den 19 december 1977)
Elmér, Anders B., förbundsjurist (fr.o.m. den 19 december 1977)
Nordin, Jan, jur. kand. (fr.o.m. den 19 december 1977)
Unga, Nils J., utredningssekreterare (fr.o.m. den 19 december 1977)
Wistrand, Anders W. H., lönedirektör (fr.o.m. den 19 december 1977)

Experter:
Bergqvist, Olof, hovrättsassessor (fr.o.m. den 19 december 1977)
Carlson, S. Svante, rådman (fr.o.m den 19 december 1977)
Holmstrand, N. G. Anders, hovrättsassessor (fr.o.m. den 30 mars 1978)
Lagerlöf, M. E. Inga-Britt, byrådirektör (fr.o.m. den 3 juli 1978)

Sekreterare:
Lempert, Erik M., hovrättsassessor (fr.o.m. den 19 december 1977)
Tocklin, Hans E., t.f. hovrättsassessor (fr.o.m. den 19 december 1977)

Lokal: Stora Nygatan 2 A, 111 27 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 14 50 och 763 14 53 (sekreterarna)

Direktiven för kommittén se 1978 års kommittéberättelse, del II A 2. Tilläggsdirektiv, se 1979 års kommittéberättelse del II A 7.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sex sammanträden samt haft överläggninar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har en särskild referensgrupp arbetat med genomförandet av en statistisk undersökning avseende vissa anställningsskyddsreglers praktiska tillämpning och verkningar.

Kommittén har den 30 januari 1979 avgett promemorian (Ds A 1979:2) Uppsägningsskydd för vissa långtidssjuka.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

10. 1978 års semesterkommitté (A 1977:02)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 1 december 1977:

Ordförande:
Nilsson, Jan-Ivan N., f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 februari 1978)

Ledamöter:
Forstadius, Erik L. W., direktör (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Fransson, Arne A. E., personalchef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Gustafsson, Stig G., förbundsjurist, f.d. ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Hultgren, Christina A., utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Håkansson, P. Harald, ombudsman (fr.o.m. den 1 februari 1978 t.o.m. 9 oktober 1979)
Hårdefelt, S. Börje, generaldirektör (fr.o.m. den 1 februari 1978)

Johnsson, John E., ombudsman, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Karlsson, H. K. Göran, ombudsman (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Mårtensson, A. Iris, studieombudsman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Svensson, Sten L., informationschef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Åkerblom, Leif G., förhandlingschef (fr.o.m. den 10 oktober 1979)

Sakkunniga:
Bergström, K. Olof L., sektionschef (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Elmér, Anders B., förbundsjurist (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Hartzell, Lars, förbundsjurist (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Stråth, Claes T., sekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Sundén, S. Bo H., civilekonom (fr.o.m. den 1 februari 1978)

Experter:
Grönwall, Lars O., departementsråd (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Wikrén, R. O. Gerhard, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Öström, Klasgöran, byrådirektör (fr.o.m. den 3 juli 1978)

Sekreterare:
Bergendal, Harald H., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 februari 1978 t.o.m. den 31 januari 1979)
Gustafsson, A. Gunilla C., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 februari 1979)

Bitr. sekreterare:
Befve, Sven G. E., sektionschef (fr.o.m. den 18 september 1978)

Lokal: Stora Nygatan 2A, 4 tr., 111 27 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 14 49 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II A 1.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tio sammanträden samt besökt Riksförsäkringsverkets tekniska byrå i Sundsvall.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

11. Utredningen (A 1977:03) med uppdrag att göra en översyn av yrkesinspektionens distriktsindelning

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 8 december 1977 för att göra en översyn av yrkesinspektionens distriktsindelning:

Särskild utredare:
Palmlund, K. Ingar, tf. överdirektör (fr.o.m. den 6 april 1978

Sakkunniga: t.o.m. den 31 oktober 1979)
Asplund, C. Christer, ombudsman (fr.o.m. den 6 april 1978
Hammarström, Ruth A. E., sekret.o.m. den 31 oktober 1979) terare (fr.o.m. den 6 april 1978 t.o.m. den 31 januari 1979)
Hessleborn, Olle K. A., ombudsman (fr.o.m. den 6 april 1978
Lindström, Jöns A., departementst.o.m. den 31 oktober 1979) sekreterare (fr.o.m. den 6 april 1978 t.o.m. den 28 februari 1979)
Nissen, L. Veronika S., byråchef (fr.o.m. den 6 april 1978
Orefors, Märta I., sekreterare t.o.m. den 31 oktober 1979) (fr.o.m. den 1 februari 1979
Persson, Sven-Erik, lackerarmästare t.o.m. den 31 oktober 1979) (fr.o.m. den 6 april 1978
Westermark, J. Gunnar, direktör t.o.m. den 31 oktober 1979) (fr.o.m. den 6 april 1978
Åslund, Ove R., ombudsman t.o.m. den 31 oktober 1979) (fr.o.m. den 6 april 1978 t.o.m. den 31 oktober 1979)

Sekreterare:
Lindström, Jöns A., departementssekreterare (fr.o.m. den 6 april t.o.m. den 15 augusti 1978)
Sverne, Jan E., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 augusti 1978 t.o.m. den 31 oktober 1979)

Lokal: Arbetarskyddsstyrelsen, Wennerbergsgatan 10, Fack, 100 26 Stockholm, tel. växel 54 02 60 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II A 2.

12. Delegationen (A 1978:01) för ungdomens sysselsättningsfrågor

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 19 januari 1978 för ungdomens sysselsättningsfrågor:

Ordförande:
Eliasson, E. Ingemar, statssekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1978 t.o.m. den 31 oktober 1979)
Skillner, Rolf, G., statssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1979)

Ledamöter:
Artin, Stellan, direktör (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Arrbäck-Falk, Gunnel, kommunalråd (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Borg, Göran K. G., ombudsman (fr.o.m. den 1 februari 1978)

Eriksson, B. Sune, direktör (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Gustafsson, K. G. Allan, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Gårdstedt, H. Birger, skolråd (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Hagman, B. Anders, bitr. avdelningschef (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Hansson, Kjell, studerande (fr.o.m. den 24 augusti 1978)
Häll, Karl-Erik, led. av riksdagen (fr.o.m. den 18 april 1978)
Högberg, Eva E., sekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Hökmark, A. Gunnar, civilekonom (fr.o.m. den 1 februari 1978 t.o.m. den 31 januari 1979)
Ingvardsson, Margo, sjukgymnast (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Karlsdotter-Jonshagen, Ingrid C., byråchef (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Leijon, Anna Margareta (Anna-Greta) M., led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Möller, I. Cecilia, utbildningssekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Nyberg, F. Jan-Erik, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Odenberg, Mikael I., ekon. stud. (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Svensson, S. Raymond, facklig sekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1978)
af Ugglas, Margaretha M., civilekonom, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Walldin, Carin M., sekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Östberg, Bertil M., förbundsombudsman (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Östlund, Hans-Erik, departementsråd (fr.o.m. den 1 februari 1978)

Ersättare för ledamot:
Ahlkvist, Birgitta, fil. lic. (för Artin) (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Andersson, Elis G., byggnadsarbetare, led. av riksdagen (för Gustafsson) (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Backgård, Margareta E., sömmerska (för Ingvardsson) (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Carlsson, Anna Ch., fil. kand. (för Östberg) (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Erneman, Ingrid M., fil. stud. (för Odenberg) (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Gustafsson, Birgitta, sjuksköterska (för Svensson) (fr.o.m. den 1 september 1978)
Göransson, Bo F. O., ombudsman (för Möller) (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Hansson, Sven Ove (för Leijon) (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Helin, Etel M., ombudsman (för Borg) (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Henriksson, Runa M., kontorist (för Häll) (fr.o.m. den 18 april 1978)

Larsson, K. L. Ingemar, sekreterare (för Eriksson) (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Lindblad, M. Ulla E., folkskollärare (för Arrbäck-Falk) (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Lindqvist, Alf, ombudsman (för Walldin) (fr.o.m. den 14 september 1978)
Magnusson, Göran, departementssekreterare (för Östlund) (fr.o.m. den 25 augusti 1978)
Nilsson, Matts G., avdelningschef (för Hagman) (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Norlander, Torsten, förbundssekreterare (för Hansson) (fr.o.m. den 24 augusti 1978)
Odenberg, Mikael L., ekon. stud. (för Hökmark) (fr.o.m. den 1 februari 1978 t.o.m. den 31 januari 1979)
Raattamaa, Bo W., sekreterare (för Högberg) (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Reuterswärd, Anders P. E., departementssekreterare (för Nyberg) (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Stigare, Jan A., undervisningsråd (för Gårdstedt) (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Svensson, Sten I., informationschef, led. av riksdagen (för af Ugglas) (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Waern, Karl-Gustav, tf. avdelningsdirektör (för Karlsdotter-Jonshagen) (fr.o.m. den 1 februari 1978)

Sekreterare:
Rangrost, Johny A. P., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1978)

Lokal: Arbetsmarknadsdepartementet, Mynttorget 2, tel. växel 763 10 00, direktval 763 12 05 (sekreteraren). Postadress: 103 33 Stockholm

Direktiven för delegationen, se 1979 års kommittéberättelse del II A 3.

Delegationen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fem sammanträden och därvid haft överläggningar med organisationer m.fl. som berörs av delegationens arbete.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

13. Nya organisationskommittén (A 1978:02) för skyddat arbete (NOSA)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 2 februari 1978 med uppdrag att utarbeta förslag till och förbereda en ny organisation för skyddat arbete:

Ordförande:

Olsson, S. O. Bertil f.d. generaldirektör (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)

Ledamöter:

Eriksson, Lars A. I., ombudsman (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)

Ettarp, Lars G., departementsråd (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)

Fagerlund, Bengt O. H., försäkringsassistent, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)

Hemb, Harald V., byråchef (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)

Holmgren, I. Margaretha, ombudsman (fr.o.m. den 13 november 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)

Jonsson, Elver A. D., postiljon, led. av riksdagen (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)

Lindström, Harry I., direktör (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)

Nordin, B. Willard, ombudsman (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)

Petersson, Karl-Anders P., bankkamrer, led. av riksdagen (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)

Slunge, G. Walter R., avdelningschef (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)

Sylvander, Inga M., psykolog (fr.o.m. den 3 februari t.o.m. den 12 november 1978)

Thurhagen, E. Ruben, direktör (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)

Experter:

Almqvist, Håkan, föreståndare (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)

Andersson, Carl-Erik, överingenjör (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)

Andersson, Robert, ombudsman (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)

Axelsson, Tord E., ombudsman (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den

30 juni 1979)
Berglund, Tage, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Blomqvist, Siv, personalchef (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Bonnevier, Gösta, arbetsvårdsdirektör (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Borgström, Roland, arbetsvårdschef (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Bökmark, Jan S., hovrättsassessor (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Carlsson, Ragnar, ombudsman (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Corneliusson, Einar, förste förbundsjurist (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Ekeberg, Per Olof, förbundsjurist (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Egelstedt, Ingemar T. A., förste sekreterare (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Eggert, Arthur, överläkare (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Eriksson, Seved, byråchef (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Hedberg, Anders, sekreterare (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Hägglund, Rolf, arbetsvårdsdirektör (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Johansson, Alf, ombudsman (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Johansson, Karl-Gustav, ingenjör (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Jonsson, Kenny, departementssekreterare (fr.o.m. den 21 december 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Karlsson, Johannes, kanslichef (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Kellquist, Tore B., direktör (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Laurén, Reidunn M. B., regeringsrättssekreterare (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Lindbergh, Olle, ombudsman (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Lindström, Jöns A., departementssekreterare (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 28 februari 1979)

Morath, Rune, arbetsvårdschef (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Mårtensson, Tore, ombudsman (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Nilsson, Alf G., departementssekreterare (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Nilsson, Bertil, arbetsvårdschef (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Nilsson, Sten, personaldirektör (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Norlander, Gunnar, arbetsvårdsdirektör (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Nyberg, Bengt L., ombudsman (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Nyqvist, Nils, ombudsman (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Pesula, Jan, byrådirektör (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Petersson, Olof H. E., f. d. kansliråd (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Sahlin, Jan E. A., förste sekreterare (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Sjöstedt, Björn, byråsekreterare (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Söderlund, Åke, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Torsteinsrud, Inger, sekreterare (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Åström, Rolf V., projektledare (fr.o.m. den 1 oktober 1978 t.o.m. den 22 april 1979)

Sekreterare:
Alm, Leif T., kanslisekreterare (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 september 1979)
Sannegård, A. Wilhelm (Willie), byrådirektör (fr.o.m. den 15 mars 1979 t.o.m. den 30 juni 1979)

Bitr. sekreterare:
Edlund, Leif E., byråsekreterare (fr.o.m. den 15 februari 1979 t.o.m. den 30 juni 1979)
Fredriksson, Bernt A., avdelningschef (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Kristiansson, K. Martin, intendent (fr.o.m. den 1 augusti 1978 t.o.m. den 30 april 1979)

Kvarfordt, Eva B., kanslisekreterare (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Månsson, C. Anders, byråsekreterare (fr.o.m. den 15 februari 1979 t.o.m. den 30 juni 1979)
Westman, Kurt G. D., tf. förste byråingenjör (fr.o.m. den 15 februari 1979 t.o.m. den 30 juni 1979)
Åström, Rolf V., projektledare (fr.o.m. den 1 oktober 1978 t.o.m. den 22 april 1979)
Öberg, H. Sören, planeringssekreterare (fr.o.m. den 3 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)

Lokal: Malmtorgsgatan 5, uppgång 2, 1 tr. ö.g., 111 51 Stockholm tel. 21 27 83 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II A 4.

Kommittén har under tiden november 1978 - mars 1979 hållit sju sammanträden. Därutöver har kommitténs arbete bedrivits i sju olika centrala arbetsgrupper och i tjugofyra länsvisa regionala organisationskommittéer. Kommittén har haft överläggningar med en rad olika myndigheter, organisationer och andra som berörts av kommitténs arbete.

Kommittén har den 15 november 1978 avgett rapporten (Ds A 1978:4) Ny organisation för skyddat arbete och den 11 januari 1979 rapporten (Ds A 1979:1) De regionala stiftelsernas organisation.

Under år 1979 har kommitténs och de regionala organisationskommittéernas ansvar för förberedelsen av den nya organiationen för skyddat arbete övertagits av den nybildade Stiftelsen Samhällsföretag och länsvisa regionala stiftelser för skyddat arbete.

Den 1 januari 1980 träder den nya samordnande organisationen för verkstäder för skyddat arbete, kontorsarbetscentraler, idustriella beredskapsarbeten och vissa former av hemarbete i kraft.

Uppdraget är därmed slutfört.

14. Utredningen (A 1978:03) av vissa arbetstidsfrågor

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 23 februari 1978 för att utreda vissa frågor på arbetstidsområdet:

Särskild utredare:
Gullberg, Hans E., hovrättsråd (fr.o.m. den 6 april 1978)

Sakkunniga:
Håkansson, P. Harald, ombudsman (fr.o.m. den 6 april 1978 t.o.m. den 9 september 1979)

Högberg, K. Gunnar, direktör (fr.o.m. den 6 april 1978)
Johansson, Hans F. G., jur. kand. (fr.o.m. den 6 april 1978)
Karlsson, H. K. Göran, ombudsman (fr.o.m. den 6 april 1978)
Kjellstrand, Leif I., ombudsman (fr.o.m. den 6 april 1978)
Krafft, Sven, förste sekreterare (fr.o.m. den 6 april 1978)
Lagerström, Thure, ombudsman (fr.o.m. den 6 april 1978 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Lundqvist, Marianne, förbundsordförande (fr.o.m. den 1 september 1979)
Nilsson, A. Erik, lönedirektör (fr.o.m. den 6 april 1978)
Nörby, Bengt D., ombudsman (fr.o.m. den 10 september 1979)
Olofsson, H. P. O. Roland, sekreterare (fr.o.m. den 6 april 1978)
Segerfalk, I Bertil T., byråchef (fr.o.m. den 6 april 1978)

Experter:
Hagberg, Ann-Charlotte, departementssekreterare (fr.o.m. den 6 april 1978)
Lindström, Jöns A., departementssekreterare (fr.o.m. den 6 april 1978)
Laurén, Reidunn M. B., regeringsrättssekreterare (fr.o.m. den 6 april 1978)
Rundqvist, Karl-Ingvar, försäkringsdomare (fr.o.m. den 6 april 1978)
Weigelt, Ulla, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 15 augusti 1979)

Sekreterare:
Laurén, Reidunn M. B., regeringsrättssekreterare (fr.o.m. den 6 april 1978)

Lokal: Arbetsmarknadsdepartementet, Mynttorget 2, tel. växel 763 10 00, direktval 763 13 08 (sekreteraren). Postadress: 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II A 5.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit elva sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter som berörs av kommitténs arbete.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

15. Nya utredningen (A 1978:04) om yrkesinriktad rehabilitering m.m. (NYR)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 mars 1978 med uppdrag att utarbeta förslag till och förbereda en ny organisation för den yrkesinriktade rehabiliteringen:

Ordförande:
Bergström, Olof W., f.d. avdelningschef (fr.o.m. den 12 maj 1978; avliden)
Rollén, Berit M., avdelningschef (fr.o.m. den 7 april 1979)

Ledamöter:
Arvidsson, Lars-Eric, pol. mag. (fr.o.m. den 12 maj 1978)
Borg, Göran K. G., ombudsman (fr.o.m. den 12 maj 1978)
Egelstedt, Ingemar T. A., förste sekreterare (fr.o.m. den 12 maj 1978 t.o.m. den 14 september 1979)
Ettarp, Lars G., departementsråd (fr.o.m. den 12 maj 1978)
Gråberg, Bertil, länsarbetsdirektör (fr.o.m. den 12 maj 1978)
Hedberg, Anders M., sekreterare (fr.o.m. den 15 september 1979)
Håkansson, Margot I., skolsköterska, led. av riksdagen (fr.o.m. den 12 maj 1978)
Jonsson, S. A. Rune, elektriker, led. av riksdagen (fr.o.m. den 12 maj 1978)
Lindholm, P. Charles, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 12 maj 1978)
Norrlund, Horst A. E., byrådirektör (fr.o.m. den 12 maj 1978)
Nyberg, Bengt L., ombudsman (fr.o.m. den 12 maj 1978)
Pehrsson, Maj R., led. av riksdagen (fr.o.m. den 12 maj 1978)
Rosén, Tommy B., sekreterare (fr.o.m. den 12 maj 1978)
Waller, Calle, institutschef (fr.o.m. den 12 maj 1978 t.o.m. den 31 maj 1979)
Österberg, S. Inger (Kim) A., ombudsman (fr.o.m. den 1 juni 1979)

Sakkunniga:
Axelsson, Tord E., ombudsman (fr.o.m. den 12 maj 1978)
Jacobsson, Birger A., ingenjör (fr.o.m. den 15 augusti 1978)
Mattsson, Bengt Olof T., departementssekreterare (fr.o.m. den 12 maj 1978)
Sjöström, Birger, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 12 maj 1978)

Ersättare för sakkunnig:
Wallin, Nils G. M., kanslichef (för Axelsson) (fr.o.m. den 12 maj 1978)

Experter:
Ahlström, Karl-Georg J., professor (fr.o.m. den 8 december 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Berglind, Hans E., tf. professor (fr.o.m. den 22 maj 1978 t.o.m. den 6 februari 1979)
Bratfisch, Oswald I., docent (fr.o.m. den 22 maj 1978)
Börjerud, Gertrud, byrådirektör (fr.o.m. den 11 juni 1979)
Ericsson, Bo F., ingenjör (fr.o.m. den 11 juni 1979)
Frimark, Jan-Olof H., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Hallsten, K. Lennart, psykolog (fr.o.m. den 22 maj 1978)

Javette, Bo Å., ombudsman (fr.o.m. den 1 maj 1979)
Jonzon, Karin E., byrådirektör (fr.o.m. den 22 maj 1978)
Lundgren, Karl-David, överläkare (fr.o.m. den 22 maj 1978)
Magnusson, Barbro, förste byråingenjör (fr.o.m. den 8 oktober 1979)
Mann, Kent V., sekreterare (fr.o.m. den 12 maj 1978)
von Meyeren, Ulla M., byrådirektör (fr.o.m. den 22 maj 1978 t.o.m. den den 31 juli 1979)
Olsson, Björn G., byråchef (fr.o.m. den 25 augusti 1978)
Sandström, Sigurd P., institutionsföreståndare (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 31 december 1979)
Starkenberg, Kerstin, byrådirektör (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Stjernberg, Karin, ergonom (fr.o.m. den 15 augusti 1979)
Waller, Carl, institutschef (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Winther, Kent R. V., byrådirektör (fr.o.m. den 7 maj 1979)
Ålund, Lennart, byrådirektör (fr.o.m. den 1 april 1979)

Experter i utredningens regionala arbetsgrupper:
Jonzon, Karin E., byrådirektör (Stockholms län) (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 december 1979)
Sallin, Karin M., byrådirektör (Uppsala län) (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 december 1979)
Nilsson, Tor Gunnar, förste inspektör (Södermanlands län) (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 december 1979)
Westberg, P. Gösta O., förste inspektör (Östergötlands län) (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 december 1979)
Sjövall, L. Gösta, förste inspektör (Jönköpings län) (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 december 1979)
Johansson, Hans G., förste inspektör (Kronobergs län) (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 december 1979)
Sjömo, Göthe L., förste inspektör (Kalmar län) (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 december 1979)
Percival, Ulf P. E., föreståndare (Gotlands län) (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 december 1979)
Bergwall, Majken I., förste konsulent (Blekinge län) (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 december 1979)
Esplund, Kjell A., förste inspektör (Kristianstads län) (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 december 1979)
Björnberg, Stellan G., tf. förste inspektör (Malmöhus län) (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 december 1979)
Löfgren, Brita I., förste inspektör (Hallands län) (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 december 1979)
Huveröd, Erik H., byrådirektör (Göteborgs- och Bohus län) (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 december 1979)
Samuelsson, Kenneth B.-E., förste inspektör (Älvsborgs län) (fr.o.m.

den 1 februari t.o.m. den 31 december 1979)
Sjögren, Thord E., förste inspektör (Skaraborgs län) (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 december 1979)
Norsell, Hans E., inspektör (Värmlands län) (fr.o.m. den 1 februari t.o.m den 31 december 1979)
Karlsson, K. Arne G., förste inspektör (Örebro län) (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 december 1979)
Andersson, L. Åke, förste inspektör (Västmanlands län) (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 december 1979)
Magnusson, Birger F., förste konsulent (Kopparbergs län) (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 december 1979)
Englund, Ingvar E., förste inspektör (Gävleborgs län) (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 december 1979)
Westling, Stig-Erik, förste inspektör (Västernorrlands län) (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 december 1979)
Hedmark, P. Magnus, förste inspektör (Jämtlands län) (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 december 1979)
Nyberg, J. Thorsten, byrådirektör (Västerbottens län) (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 december 1979)
Granström, Karl Gustav, byrådirektör (Norrbottens län) (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 31 december 1979)

Experter i utredningens centrala arbetsgrupper:
Askling, Margit E., ombudsman (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Bergman, Bengt, inspektör (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Jegenberg, Gun C., sekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Jonsson, K. Enar, ingenjör (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Lindberg, S., utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Rosenlund, H. E., inspektör (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Thorberg, Klas E., ombudsman (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Wall-Johansen, Ulla-Gerd (Ulla), inspektör (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Wilhelmsson, Hans W., överläkare (fr.o.m. den 1 februari 1979)

Sekreterare:
Nordin, P. Åke, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 april 1978)

Bitr. sekreterare:
Lagerlöf, M. E. Inga-Britt, byrådirektör (fr.o.m. den 12 maj 1978
von Meyeren, Ulla M., byrådirektör (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Simonsson, Egon B., byrådirektör (fr.o.m. den 8 maj 1978)
Starkenberg, Kerstin, byrådirektör (fr.o.m. den 1 december 1978 (t.o.m. den 31 juli 1979)

Lokal: Malmtorgsgatan 5, 1 tr., 111 51 Stockholm, tel. 21 91 24 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II A 6. Tilläggsdirektiv, se 1980 kommittéberättelse del II A 3.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit nio sammanträden. Därutöver har 13 sammanträden hållits med en arbetsgrupp för den inre organisationen av arbetsmarknadsinstitut, åtta sammanträden med en arbetsgrupp för samarbetsfrågor mellan arbetsmarknadsinstitut och arbetsförmedling samt sju sammanträden med en arbetsgrupp för organisation av centralt organ för forskning och metodutveckling. Sex sammanträden har hållits med en central facklig referensgrupp.

Utredningen har den 18 april 1979 avgett rapporten Utredning rörande lokalisering av institutet för metodutveckling och forskning knutet till arbetsmarknadsverket.

Utredningen har vidare utarbetat rapporterna Organisation av arbetsmarknadsinstitut (maj 1979), Regional organisation av arbetsmarknadsinstitut (juli 1979) och Förslag till organisation av det centrala institutet för metodutveckling, forskning och personalutbildning inom den nya organisationen för den yrkesinriktade rehabiliteringen (juli 1979).

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under december år 1979.

Uppdraget är därmed slutfört.

16. Dataeffektutredningen (A 1978:05)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 20 juli 1978 med uppdrag att utreda datateknikens effekter på produktion och arbetsliv:

Ordförande:

Ekinge, Bernt A., ombudsman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1978)

Ledamöter:

Artin, Stellan, direktör (fr.o.m. den 1 december 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)

Fagerberg, Gösta, kommunalråd (fr.o.m. den 1 december 1978)

Frejhagen E. Birgitta E., datasakkunnig (fr.o.m. den 1 december 1978)

Gustafsson, G. Olof, direktör (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Johansson, Larz A., kommunalråd (fr.o.m. den 1 december 1978)

Pettersson, N. Lennart, fil. kand., led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1978)

Sandebring, Hans E., direktör (fr.o.m. den 1 december 1978)

Unga, Nils J., utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 december 1978)
Wennerfors, Alf, informationschef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1978)

Experter:
Bengtsson, B. Ivar, forskningspsykolog (fr.o.m. den 15 mars 1979)
Brodén, Bertil E., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 mars 1979)
Hedberg, Bo L. T., professor (fr.o.m. den 15 mars 1979)
Jönsson, Gert, byrådirektör (fr.o.m. den 3 september 1979)
Magnusson, Björn H., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 mars 1979)
Nyberg, F. Jan-Erik, departementssekreterare (fr.o.m. den 15 mars 1979)
Reuterswärd, Anders P. E., departementssekreterare (fr.o.m. den 29 januari 1979)
Rollén, Berit M., avdelningschef (fr.o.m. den 15 mars 1979)

Sekreterare:
Stephansson, Jan E., civilekonom (fr.o.m. den 15 februari 1979)

Bitr. sekreterare:
Erlander, Barbro, forskare (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Thorslund, Bertil O., marknadschef (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Lokal: Drottninggatan 20, 3 tr., 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II A 8.

Utredningen har under tiden mars - oktober 1979 hållit nio sammanträden.

Utredningen har gjort företagsbesök och haft överläggningar med representanter för arbetsmarknadens parter, myndigheter, organisationer, forskare och andra som berörs av kommitténs arbete.

Utredningen har etablerat samarbete med andra offentliga utredningar inom data- och elektronikens område främst med Dafa- och Elektronikkommittén (DEK).

Under 1980 beräknas utredningen medverka i två delbetänkanden tillsammans med Data- och Elektronikkommittén (I 1978:04) om datorstyrd tillverkningsutrustning inom verkstadsindustrin samt styrsystem inom processindustrin. Utredningen kommer bl.a. att starta och avsluta ett antal branschstudier inom tjänstesektorn.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

17. Diskrimineringsutredningen (A 1978:06) (DU)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 3 augusti 1978 med uppgift att göra en utredning om fördomar och diskriminering i fråga om invandrare m.fl.:

Särskild utredare:
Öberg, N. P. Kjell, generaldirektör (fr.o.m. den 4 augusti 1978)

Experter:
Bricca, Lamberto, typograf (fr.o.m. den 1 april 1979)
Bromberg, Isaac, studerande (fr.o.m. den 1 april 1979)
Cronstedt, Nane M., tf. kammarrättsassessor (fr.o.m. den 1 oktober 1979 t.o.m. den 30 juni 1980)
Ehn, Billy G., fil. dr (fr.o.m. den 1 april 1979)
Gottfarb, Ragnar, advokat (fr.o.m. den 1 april 1979)
Hammar, K. Tomas G., docent (fr.o.m. den 1 april 1979)
Hannerz, Ulf, tf. professor (fr.o.m. den 1 april 1979)
Hanson, K. Göte, professor (fr.o.m. den 1 april 1979)
Korén-Holm, Vida, fil. kand. (fr.o.m. den 1 april 1979)
Kristal-Andersson, Binnie, leg. psykolog (fr.o.m. den 1 april 1979)
Lange, Anders L., tf. universitetslektor (fr.o.m. den 1 mars 1979 t.o.m. den 29 februari 1980)
Löwander, Birgitta E., fil. kand. (fr.o.m. den 1 april 1979)
Ofstad, Harald, professor (fr.o.m. den 1 april 1979)
Soysal, Besim, föreningskonsulent (fr.o.m. den 1 april 1979)
Terrefe, Almaz, institutionssekreterare (fr.o.m. den 1 april 1979)
Tirkkonen, Tuomo, generalsekreterare (fr.o.m. den 1 april 1979)
Trankell, Arne, professor (fr.o.m. den 1 april 1979)
Tsokanis, Georgios, bilmekaniker (fr.o.m. den 1 april 1979)
Utkutug, Hésamettin, fil. kand. (fr.o.m. den 1 april 1979)
Westin, Charles M. H., tf. universitetslektor (fr.o.m. den 1 april 1979 t.o.m. den 29 februari 1980)
Öhman, Sven E. G., professor (fr.o.m. den 1 april 1979)

Sekreterare:
Bergman, Erland C. A., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 december 1978)
Swedin, Bo W. B:son, fil. kand. (fr.o.m. den 1 oktober 1978)

Lokal: Malmtorgsgatan 5, 1 tr. ö.g. (uppg. 2), 111 51 Stockholm, tel. 10 62 45 (Bergman) och 11 25 79 (Swedin)

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II A 9.

Under tiden november 1978 - oktober 1979 har hållits tre samman-

träden med utredningens referensgrupp av forskare och fyra med dess referensgrupp av invandrare. Överläggningar har ägt rum med myndigheter och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

18. SFI-kommittén (A 1978:07)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 28 december 1978 med uppdrag att göra en översyn av svenskundervisningen m.m. för invandrare:

Ordförande:

Bouvin, J. Åke, hovrättslagman (fr.o.m. den 1 januari 1979)

Ledamöter:

Annerstedt, Ylva S. V., adjunkt (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Johansson, Birgitta K., metallarbetare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Karlsson, Marianne E., led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Liljegren, Gunnel, adjunkt led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Marcusson, Eric R., f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 januari 1979)

Sakkunniga:

Beiming, Ragne, ombudsman (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Fjällström, Thord G., studieombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1979)
Hultqvist, Nils A. L., direktör (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Hultqvist, H. Tore, ombudsman (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Jonsson, A. Henry, sektionschef (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Kirudd, B. Jan G., konsulent (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Myrdal, Hans Göran, direktör (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Ringholm, Bosse I. K., departementsråd (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Schramm, Ingrid A. T., studieombudsman (fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 30 september 1979)
Tirkkonen, Tuomo J., generalsekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Wikrén, R. O. Gerhard, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 januari 1979)

Experter:

Albinsson, Folke, undervisningsråd (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Alm, Görel G. M., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Ekman, Dag, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 september 1979)
Koch, Michael, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 september 1979)
von Mentzer, Louise, byrådirektör

Nordell, Siv, rektor (fr.o.m. den 1 september 1979 t.o.m. den 30 juni 1980)
Redemo, Arne A., byråchef (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Söderström, Nils, studierektor (fr.o.m. den 1 juli 1979 t.o.m. den 30 juni 1980)
Topalov, Anna-Kristina, fil.mag. (fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 31 december 1979)

Sekreterare:
Boye-Møller, Monica, fil. mag. (fr.o.m. den 15 mars 1979)
Qvarfort, Anne-Marie, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 15 mars 1979)

Lokal: Malmtorgsgatan 5, ltr., ö.g. 111 51 Stockholm, tel. 21 82 74

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II A 1.

Kommittén har under tiden april 1979 - oktober 1979 hållit fem sammanträden samt överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har ett sammanträde hållits med en särskild referensgrupp från invandrarorganisationerna och ett sammanträde med kommitténs projektgrupp i Södertälje.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

19. Utredare (A 1979:01) om information rörande arbetsmiljörisker

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 20 april 1979:

Särskild utredare:
Palmlund, K. Ingar, tf. överdirektör (fr.o.m. den 1 september 1979)

Sakkunniga:
Granqvist, Hans G., sekreterare (fr.o.m. den 1 november 1979)
Hjälm, N. Ingemar, överingenjör (fr.o.m. den 1 november 1979)
Keisu-Lennerlöf, Lisa, ombudsman (fr.o.m. den 1 november 1979)
Lindström, Bertil F., ombudsman (fr.o.m. den 1 november 1979)
Oscarsson, Bo S.I., kanslichef (fr.o.m. den 1 november 1979)
Schön, G. Åke, förste sekreterare (fr.o.m. den 1 november 1979)
Swarén, Ulla M., kanslichef (fr.o.m. den 1 november 1979)
Westerholm, J.M., utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1979)

Experter:
Bucht, Bengt O., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 november 1979)

Nilsson, Carina, utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1979)
Olivercrona, Christina, byrådirektör (fr.o.m. den 1 november 1979)

Sekreterare:
Åhs, Ulla M., utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1979)
Tivéus, Ylva, informationssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1979)

Lokal: Arbetsmarknadsdepartementet, Mynttorget 2, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren). Postadress: 103 33 Stockholm.

Direktiven för den särskilde utredaren, se 1980 års kommittéberättelse del II A 4.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

20. Särskild utredare (A 1979:02) för att kartlägga pensionärernas sysselsättningsförhållanden

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 1 mars 1979:

Särskild utredare:
Stark, Hans O., f.d. justitieråd, ordförande i arbetsdomstolen (fr.o.m. den 1 september 1979)

Sekreterare:
Nyberg, F. Jan-Erik, departementssekreterare (fr.o.m. den 15 oktober 1979)

Postadress: Arbetsmarknadsdepartementet, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för den särskilde utredaren, se 1980 års kommitté berättelse del II A 2.

Utredarens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

21. Särskild utredare (A 1979:03) om lokalisering av institutet för metodutveckling, forskning och personalutbildning till den yrkesinriktade rehabiliteringen

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 16 augusti 1979:

Särskild utredare:
Svensson, L. G. Roland, direktör (fr.o.m. den 17 oktober 1979)

Postadress: Arbetsmarknadsdepartementet, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för den särskilde utredaren, se 1980 års kommittéberättelse del II A 5.

Den särskilde utredarens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

22. Utredningen (A 1979:04) om arbetsmiljöinvesteringar i mindre och medelstora företag m.m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 13 september 1979:

Särskild utredare m.fl. ej utsedda.

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II A 6.

23. Utredningen (A 1979:05) om översyn av administrationen och organisationen av vapenfriverksamheten

Särskild utredare:
Skilje, Tord G., direktör (fr.o.m. den 1 november 1979)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II A 7.

Bostadsdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1979: 4, 7 och 11

Följande kommittéer inom avsnittet har inte fullgjort eller fullgör inte egentliga utredningsuppdrag: 1, 2, 3 och 4

1. Delegationen (In 1967:30) för bostadsfinansiering

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 september 1966 med uppgift att bereda och avge förslag avseende vissa spörsmål och ärenden som äger samband med bostadsbyggandets finansiering:

Ordförande:
Nyquist, Per-Olof (Ola) G. B., statssekreterare (fr.o.m. den 1 december 1978)
Scherman, Karl Gustaf, statssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1976 t.o.m. den 30 november 1978)

Ledamöter:
Andersson, J. Gunnar D., överdirektör
Elison, Magnus L., byråchef
Karlsson, Erik L., bitr. riksbanksdirektör (fr.o.m. den 11 februari 1976
Westerberg, Sten B., statssekreterare (fr.o.m. den 8 november 1979)
Westerberg, Bengt C.G., statssekreterare (fr.o.m. den 8 november 1979)
Wohlin, Lars M., riksbankschef (fr.o.m. den 3 december 1976 t.o.m. den 7 november 1979)

Sekreterare:
Jussil, Sune K., departementsråd

Bitr. sekreterare:
Grundwall, K. Ricard, departementssekreterare
Karayel, Eva, kanslisekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1977)

Lokal: Bostadsdepartementet, Jakobsgatan 26, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för delegationen, se 1967 års riksdagsberättelse In 30.

Delegationen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sju sammanträden samt haft överläggningar med kreditinstituten i olika frågor om kreditförsörjningen till bostadsbyggandet.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

2. Rådgivande expertgruppen (C 1970:24) för fysisk riksplanering

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 9 oktober 1969 och den 26 oktober 1973 för att såsom rådgivande expertgrupp i den omfattning departementschefen bestämmer biträda vid den pågående utrednings- och försöksverksamheten beträffande fysisk riksplanering:

Ordförande:
Holm, J. Lennart, generaldirektör

Sakkunniga:
Ahlberg, Carl-Fredrik J., professor
Biörnstad, Margareta, överantikvarie
Björk, Sven E. J., professor
Brasch, Erik O., byråchef (fr.o.m. den 1 september 1975)
Esping, F. Lars-Erik, avdelningschef
Falk, Erik G. R., byråchef (fr.o.m. den 1 september 1975)
Fladvad, J. Arne, direktör
Helmfrid, Staffan, professor (fr.o.m. den 1 september 1975)
Johansson, Östen B., byråchef
Kragh, Börje R. V., professor
Matsson, Sven-Arne, överlantmätare (t.o.m. den 11 januari 1979)
Olsson, Rune I., teknisk direktör (fr.o.m. den 12 januari 1979)
Wendt, Curt A. G., byråchef (fr.o.m. den 8 december 1976)
Ågren, Lars O. T., direktör

Sekretariat: Bostadsdepartementets enhet för fysisk riksplanering, Rolf Lindell, Regeringsgatan 65, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Expertgruppen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tre sammanträden i anslutning till bostadsdepartementets arbete med rapporten (SOU 1979:54,55) Hushållning med mark och vatten 2. Expertgruppen beräknas återuppta sina överläggningar hösten 1980 då remissinstansernas utlåtande sammanställts.

3. Expertgruppen (B 1974:06) för forskning om fysisk planering och bebyggelse

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 december 1974 för forskning om fysisk planering och bebyggelse (se Post- och Inrikes tidn. den 3 februari 1975):

Ordförande:
Nyquist, Per-Olof (Ola) G. B., statssekreterare (fr.o.m. den 18 april 1979)
Olsson, Rune I., teknisk direktör (t.o.m. den 28 februari 1979)

Ledamöter:
Agius, Roland H., kommunalråd (t.o.m. den 17 april 1979)
Antoni, Nils A. T., professor
Boalt, Carin M., professor (t.o.m. den 17 april 1979)
Borelius, M. Anna B., överingenjör (t.o.m. den 17 april 1979)
Eriksson, E. Olof, professor (t.o.m. den 17 april 1979)
Heimbérger, H. Peter, teknisk direktör (t.o.m. den 17 april 1979)
Holm, J. Lennart, generaldirektör (fr.o.m. den 18 april 1979)
Johansson, Bengt H., generaldirektör (fr.o.m. den 18 april 1979)
Jussil, Sune K., departementsråd (fr.o.m. den 18 april 1979)
Karlsson, Bengt Olof, departementsråd (t.o.m. den 17 april 1979)
Landberg, Hans W., docent (fr.o.m. den 18 april 1979)
Lindgren, I. Lennart, departementsråd (fr.o.m. den 1 november 1977 t.o.m. den 17 april 1979)
Lundin, S. Anders G.,, departementsråd (fr.o.m. den 18 april 1979)
Svensson, Kjell R., departementsråd (fr.o.m. den 18 april 1979)
Svensson, Nils-Eric, direktör
Thufvesson, Bengt E., departementsråd (t.o.m. den 17 april 1979)
Törnqvist, Gunnar E., professor (t.o.m. den 17 april 1979)
Welin, E. Gösta, direktör (t.o.m. den 17 april 1979)
Wickbom, Sten G., generaldirektör (fr.o.m. den 18 april 1979)
Årlin, Ingrid S., föreståndare (fr.o.m. den 18 april 1979)
Åström, C. G. Birger, departementsråd (fr.o.m. den 18 april 1979)

Sekreterare:
Häggroth, R. Sören, departementssekreterare

Lokal: Bostadsdepartementet, Regeringsgatan 65, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för expertgruppen, se 1976 års kommittéberättelse B 13.

Expertgruppen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tre sammanträden.

Gruppens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

4. Bostadssociala delegationen (B 1975:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 3 april 1975 för beredning av frågor angående särskilda åtgärder i vissa bostadsområden med uthyrningssvårigheter (se Post- och Inrikes tidn. den 12 april 1975):

Ordförande:

Gahrton, Per, redaktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 2 december 1976 t.o.m. den 18 juni 1979)

Ledamöter:

Billing, Knut, sekreterare (fr.o.m. den 20 maj 1977 t.o.m. den 18 juni 1979)

Dalén, Ingrid K., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1977 t.o.m. den 18 juni 1979)

Eliasson, Anna B., fil. mag., led. av riksdagen (fr.o.m. den 18 januari 1977 t.o.m. den 18 juni 1979)

Gålmark, Gunnel, kurator (fr.o.m. den 1 juli 1977 t.o.m. den 18 juni 1979)

Jinnergård, O. Eskil A., kommunalråd (t.o.m. den 18 juni 1979)

Knutson, Göthe K. L., redaktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 20 maj 1977 t.o.m. den 18 juni 1979)

Magnusson, K. E. Göran, kommunalråd (t.o.m. den 18 juni 1979)

Persson, John-Olof, borgarråd (t.o.m. den 18 juni 1979)

Samuelsson, Ingvar A. V., kommunalråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 18 januari 1977 t.o.m. den 18 juni 1979)

Experter:

Boberg, Leif E., organisationschef (fr.o.m. den 20 februari 1976 t.o.m. den 18 juni 1979)

Daun, Åke, docent (fr.o.m. den 1 juni 1977 t.o.m. den 18 juni 1979)

Eckerdal, A. Ingmar, skolinspektör (fr.o.m. den 22 maj 1975 t.o.m. den 18 juni 1979)

Hallberg, Bengt O. L., ombudsman (fr.o.m. den 22 maj 1975 t.o.m. den 18 juni 1979)

Hollmann, Sture L., ombudsman (fr.o.m. den 22 maj 1975 t.o.m. den 18 juni 1979)

Jansson, Sven I., direktör (fr.o.m. den 22 maj 1975 t.o.m. den 18 juni 1979)

Pettersson, Bert-Ove G., andre förbundsordförande (fr.o.m. den 22 maj 1975 t.o.m. den 18juni 1979)

Bitr. sekreterare:

Örn, Peter, sekreterare (fr.o.m. den 1 juni 1978 t.o.m. den 9 juni 1979)

Direktiven för delegationen, se 1976 års kommittéberättelse B 14.

Delegationen har under tiden november - oktober 1979 hållit fem sammanträden.

Delegationen har den 18 juni 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:37) Aktivt boende.

Uppdraget är därmed slutfört.

5. Kartutredning 78 (Bo 1977:01)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 15 december 1977 för att utreda vissa frågor angående sammanföring av vissa verksamheter avseende allmänna kartor:

Särskild utredare:
Lindskog, J. Lennart, länsråd (fr.o.m. den 23 december 1977)

Experter:
Gustavsson, Claes-Göran, departementssekreterare (fr.o.m. den 23 januari 1978)
Rodin, Göran, departementssekreterare (fr.o.m. den 25 april 1978)

Sekreterare:
Sandler, Hans E., länslantmätare (fr.o.m. den 23 januari 1978)

Lokal: Bostadsdepartementet, Jakobsgatan 26, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II Bo I. Tilläggsdirektiv, se 1980 års kommittéberättelse del II Bo 6.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 13 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har den 15 december 1978 avgett delbetänkandet (Ds Bo 1978:4) Liber - Lantmäteriet.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1980.

6. Fritidsboendekommittén (Bo 1978:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 2 februari 1978 med uppdrag att utreda frågan om fritidsboendets framtida utveckling:

Ordförande:
Mattsson, Kjell A., led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 maj 1978)

Ledamöter:
Andersson, J. Arne L., inspektör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Ingvar-Svensson, Inger, landstingsledamot, f.d. led. av riksdagen/c (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Knutson, Göthe K. L., redaktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Nilsson, E. Birger, bankofullmäktig, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 maj 1978)

Nilsson, K. Lennart, byggnadssnickare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Norrby, J. Sören, byrådirektör, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 maj 1978)

Sakkunniga:
Holm, J. Lennart, generaldirektör (fr.o.m. den 1 maj 1978 t.o.m. den 18 november 1979)
Hörngren, Sten, sekreterare (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Karlson, Rolf A., tf. kansliråd (fr.o.m. den 19 januari 1979)
Kronvall, R. G. Stellan, tf. departementsråd (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Paulsson, G. Valfrid V., generaldirektör (fr.o.m. den 1 maj 1978 t.o.m. den 18 november 1979)

Experter:
Bondesson, Rolf, turistchef (fr.o.m. den 1 november 1978 t.o.m. den 30 april 1979)
Ericsson, Gunnar, sekreterare (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Fridell, Ingvar G., direktör (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Hansson, Stig G. E., agronom (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Karlsson, Rolf A., tf. kansliråd (fr.o.m. den 1 maj 1978 t.o.m. den 18 januari 1979)
Käck, Bengt-Olof, länslantmätare (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Mehr, Katrin G., tf. avdelningsdirektör (fr.o.m. den 19 november 1979)
Rosander, Tom, arkitekt (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Sehlin, Halvar, verkst. direktör (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Svegrell, Tomas, sekreterare (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Wästlund, I. Gunilla, byrådirektör (fr.o.m. den 19 november 1979)

Sekreterare:
Schelander, Pär, kanslichef (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Bitr. sekreterare:
Malmgren, Bo, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 november 1978)
Nilsson, Lennart, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 1 december 1978)
Thorin, Leif, arkitekt (fr.o.m. den 1 december 1978)

Lokal: Linnégatan 7 n.b., 114 47 Stockholm, tel. 67 53 36 (Schelander), 67 28 94 (Malmgren), 67 57 42 (Thorin) och 67 57 53 (Nilsson)

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II Bo 2.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit nio sammanträden samt genom sekretariatet haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs

arbete. Därutöver har sekretariatet hållit sammanträden med särskilda arbetsgrupper rörande markresurser, permanentning av fritidshus samt prognosarbete.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

7. Vattenöverledningsutredningen (Bo 1978:02)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 9 februari 1978:

Särskild utredare:

Ekström, E. Sören, departementsråd (fr.o.m. den 15 mars 1978 t.o.m. den 18 juni 1979)

Sakkunniga:

Granström, L. A. Torbjörn, civilingenjör (fr.o.m. den 15 mars 1978 t.o.m. den 18 juni 1979)

Sundborg, Åke O. F., professor (fr.o.m. den 15 mars 1978 t.o.m. den 18 juni 1979)

Söderström, Bengt H. T:son, kansliråd (fr.o.m. den 15 mars 1978 t.o.m. den 18 juni 1979)

Wetterhall, Sven C. E., byråchef (fr.o.m. den 15 mars 1978 t.o.m. den 18 juni 1979)

Experter:

Angelin, Stig V., överingenjör (fr.o.m. den 15 mars 1978 t.o.m. den 18 juni 1979)

Boström, Hans, direktör (fr.o.m. den 15 mars 1978 t.o.m. den 18 juni 1979)

Jönsson, Per Ivan, vattenrättsråd (fr.o.m. den 15 mars 1978 t.o.m. den 18 juni 1979)

Pettersson, Åke I., fiskeriintendent (fr.o.m. den 15 mars 1978 t.o.m. den 18 juni 1979)

Rasmusson, K. Gunnar F., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 mars 1978 t.o.m. den 18 juni 1979)

Sand, Hans E. N., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 mars 1978 t.o.m. den 18 juni 1979)

Sprinchorn, K. Göran, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 mars 1978 t.o.m. den 18 juni 1979)

Strömberg, Rolf E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 15 mars 1978 t.o.m. den 18 juni 1979)

Sekreterare:

Anefall, Bengt G., arkitekt (fr.o.m. den 15 mars 1978 t.o.m. den 31 augusti 1979)

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II Bo 3.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tolv sammanträden.

Utredningen har den 18 juni 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:39) Vattenkraft och miljö 4.

Uppdraget är därmed slutfört.

8. Delegationen (Bo 1978:03) för frågor om energihushållning i befintlig bebyggelse

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 13 april 1978 för att bereda frågor om energihushållning i befintlig bebyggelse:

Ordförande:

Nyquist, Per-Olof (Ola) G. B., statssekreterare (fr.o.m. den 13 november 1978)

Ledamöter:

Andersson, Kjerstin G., folkskollärare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 maj 1979)

Dahl, R. Birgitta, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 maj 1979)

Dahlberg, Rolf I., yrkesvalslärare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 maj 1979)

Eliasson, E. Ingemar, statssekreterare (fr.o.m. den 14 april 1978 t.o.m. den 30 april 1979)

Lundin, Ulf W., statssekreterare (fr.o.m. den 24 november 1978 t.o.m. den 30 april 1979)

Nilsson, Kjell O. H., metallarbetare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 maj 1979)

Sterzel, Fredrik A. C., statssekreterare (fr.o.m. den 14 april 1978 t.o.m. den 30 april 1979)

Westerberg, Bengt C. G., statssekreterare (fr.o.m. den 24 november 1978 t.o.m. den 30 april 1979)

Westerberg, Sten B., statssekreterare (fr.o.m. den 14 april 1978 t.o.m. den 30 april 1979)

Wohlin, Lars M., riksbankschef (fr.o.m. den 14 april 1978 t.o.m. den 30 april 1979)

Sakkunniga:

Holm, J. Lennart, generaldirektör (fr.o.m. den 14 april 1978)

Johansson, Bengt H., generaldirektör (fr.o.m. den 14 april 1978)

Pettersson, Eric B., generaldirektör (fr.o.m. den 14 april 1978 t.o.m. den 30 april 1979)

Rehnberg, K. Bertil, generaldirektör (fr.o.m. den 14 april 1978 t.o.m. den 30 april 1979)
Ågren, Lars O. T., direktör (fr.o.m. den 14 april 1978)
Årlin, Ingrid S., föreståndare (fr.o.m. den 14 april 1978 t.o.m. den 30 april 1979)

Experter:
Alexandersson, Kerstin, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 6 september 1978 t.o.m. den 30 april 1979)
Carnhagen, Göran E. T., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 maj 1979)
Dangården, Birgitta, departementssekreterare (fr.o.m. den 6 september 1978 t.o.m. den 30 april 1979)
Hjelmqvist, Ingvar K. R., departementsråd (fr.o.m. den 14 april 1978)
Hjorth, Lars E. A., departementsråd (fr.o.m. den 14 april 1978)
Höjeberg, Mats O., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 14 april 1978)
Jussil, Sune K., departementsråd (fr.o.m. den 6 september 1978 t.o.m. den 30 april 1979)
Karlsson, Ulf G., departementssekreterare (fr.o.m. den 6 september 1978 t.o.m. den 30 april 1979; fr.o.m. den 1 juli 1979)
Krantz, Hans A., byrådirektör (fr.o.m. den 6 september 1978 t.o.m. den 30 april 1979)
Persson, Gunnar, socionom (fr.o.m. den 14 april 1978 t.o.m. den 30 april 1979)
Reuterswärd, Anders P. E., departementssekreterare (fr.o.m. den 14 april 1978 t.o.m. den 30 april 1979)
Sjöström-Hedge, Ingela, civilekonom (fr.o.m. den 1 september 1979)
Stahre, N. Gunnar, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 6 september 1978 t.o.m. den 30 april 1979)
Tallroth, N. Börje, departementssekreterare (fr.o.m. den 14 april 1978 t.o.m. den 30 april 1979)
Thunberg, Ulf Erik, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 6 september 1978 t.o.m. den 30 april 1978)
Winther, Otto W., departementssekreterare (fr.o.m. den 6 september 1978 t.o.m. den 30 april 1979)
Zetterquist, Urban G., departementssekreterare (fr.o.m. den 14 april 1978 t.o.m. den 30 april 1979)
Årlin, Ingrid S., föreståndare (fr.o.m. den 1 maj 1979)

Sekreterare:
Lundin, S. Anders G., departementsråd (fr.o.m. den 10 juli 1978)

Bitr. sekreterare:
Lagerström, Jan, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 maj 1979)

Lokal: Bostadsdepartementet, Regeringsgatan 65, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för delegationen, se 1979 års kommittéberättelse del II Tilläggsdirektiv, se 1980 års kommittéberättelse del II Bo 2.

Delegationen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sex sammanträden. Därutöver har delegationen företagit en studieresa till bl.a. Tranemo, Borås och Ulricehamns kommuner.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

9. Underhållsfondsutredningen (Bo 1978:05)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 31 augusti 1978 för att se över förutsättningarna för underhåll av hyres- och bostadsrättsfastigheter

Särskild utredare:

Könberg, Bo G., landstingsråd (fr.o.m. den 15 september 1978)

Sakkunniga:

Anclow, Per R., kammarrättsassessor (fr.o.m. den 1 oktober 1978)
Janvid, B. Staffan, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 oktober 1978)
Jonsson, Björn T., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1978)
Jussil, Sune K., departementsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1978)

Experter:

Fagander, Arne, vice verkst. direktör (fr.o.m. den 1 oktober 1978)
Karlsson, Bo-Arne, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Karlsson, Milton, ombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1978)
Lindström, S. Olle, direktör (fr.o.m. den 1 oktober 1978)
Ohlson, Björn I., verkst. direktör (fr.o.m. den 1 oktober 1978)
Olsson, K. E. Esbjörn, direktör (fr.o.m. den 1 oktober 1978)
Stahl, Ivar, kanslisekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Svensson, S. I. R. Erik, förbundsordförande (fr.o.m. den 1 oktober 1978)

Sekreterare:

Myhlback, Lennart J., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 september 1978)

Bitr. sekreterare:

Bergkvist, Karl, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 december 1978)
Rönnmark, Christer, byrådirektör (fr.o.m. den 15 oktober 1978)

Lokal: Bostadsdepartementet, Regeringsgatan 65, 103 33 Stockholm, tel. 21 58 63 (Myhlback), 21 58 88 (Bergkvist) och 21 58 04 (Rönnmark)

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II Bo 5. Tilläggsdirektiv, se 1980 års kommittéberättelse del II Bo 3.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit nio sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

10. 1978 års bostadsrättskommitté (Bo 1978:06) (BRK)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 10 november 1978 för att utreda frågan om ökad användning av bostadsrätt inom bostadsbeståndet:

Ordförande:

Dalgren, Gunnar E. S., direktör (fr.o.m. den 28 december 1978)

Ledamöter:

Dahlberg, Rolf I., yrkesvalslärare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1979)

Danell, C. Georg V., led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 mars t.o.m. den 31 oktober 1979)

Yngvesson, Nils H., kommunalråd (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Åkerfeldt, Sven Eric, lantbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Experter:

Forsström, Jan E. C., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Hulgaard, Bodil C., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Hultberg, Ralf E., verkst. direktör (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Jirlow, Ulf, administrativ direktör (fr.o.m. den 11 november 1978)

Minnbergh, J. Håkan K., direktör (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Olsson, K. E. Esbjörn, direktör (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Ramnek, J. Lennart, direktör (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Rudholm, Gösta H., verkst. direktör (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Svensson, S. Erik, förbundsordförande (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Tornée, Per H. G., direktör (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Sekreterare:

Nyman, Bengt, forskningssekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Bitr. sekreterare:

Julius, Håkan G., sekreterare (fr.o.m. den 1 april 1979)

Lokal: Tegeluddsvägen 90, 4 tr. 115 28 Stockholm, tel. 60 87 78 (Nyman), 60 11 83 (Julius)

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II Bo 6.

Kommittén har under tiden mars - oktober 1979 hållit fyra sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har två sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för frågan om prisutveckling vid försäljning av bostadsrättslägenheter.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

11. Utredningen (Bo 1978:07) om ny byggnadslagstiftning (PBL-utredningen)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 16 november 1978 för arbete med ny byggnadslagstiftning

Särskild utredare:

Scherman, Karl-Gustaf, statssekreterare (fr.o.m. den 17 november 1978 t.o.m. den 10 september 1979)

Experter:

Bargholtz, Helena, sekreterare (fr.o.m. den 22 januari t.o.m. den 10 september 1979)

Sandberg, Torsten, bitr. överlantmätare (fr.o.m. den 17 november 1978 t.o.m. den 10 september 1979)

Österberg, Tommy B., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 19 februari t.o.m. den 10 september 1979)

Utredningen har den 10 september 1979 avgett betänkandena (SOU 1979:65) Ny plan- och bygglag Del I samt (SOU 1979:66) Ny plan- och bygglag Del II.

Uppdraget är därmed slutfört.

12. Landskapsinformationsutredningen (Bo 1978:08)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 23 november 1978 med uppgift att bl.a. utreda lantmäteriets uppgifter att tillhandahålla information om landskapet:

Särskild utredare:

Johansson, Sven, landshövding (fr.o.m. den 11 december 1978)

Experter:
Lif, Göran, stadsingenjör (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Mellander, Nils, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 14 oktober 1979)
Olsson, Rune I., tekn. direktör (fr.o.m. den 11 december 1978)
Pellbäck, Gösta, stadsingenjör (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Söderström, Bengt H. T:son, kansliråd (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Wijkmark, Bo, regionplanedirektör (fr.o.m. den 1 februari 1979)

Sekreterare:
Hammar, Lars, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Johansson, Lars, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1979)

Lokal: Bostadsdepartementet, Regeringsgatan 65, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekretariatet)

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II Bo 7.

Utredningen har under tiden februari - oktober 1979 hållit 14 sammanträden. I anslutning till sammanträdena har överläggningar hållits med vissa myndigheter och organisationer som berörs av utredningens arbete.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

13. Bostadsbidragskommittén (Bo 1979:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 15 mars 1979 för att utreda bostadsbidragen till barnfamiljer m.fl.:

Ordförande:
Nilsson, Lennart K. F., generaldirektör (fr.o.m. den 1 juni 1979)

Ledamöter:
Claeson, Tore M., hyresgästombudsman led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Ekman, Kerstin, ingenjör led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Jonsson, Arne, pol. mag. (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Nilsson, Lennart K., byggnadssnickare led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Troedsson, Ingegerd, förutv. statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juni 1979)

Sakkunniga:
Dahlberg, Helge, sekreterare (fr.o.m. den 1 juni 1979)

Kindlund, A. Sören, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Orrell, P. Krister, byråchef (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Strand, Lars B., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juni 1979)

Experter:
Linde, Per Gunnar A. G.,avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Westman, Gustaf-Adolf, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Öjelind, B. Lennart, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1979)

Sekreterare:
Zetterquist, Urban, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 augusti 1979)

Bitr. sekreterare:
Hellstrand, Johan, förste sekreterare (fr.o.m. den 17 september 1979)

Lokal: Bostadsdepartementet, Jakobsgatan 26, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II Bo 1.

Kommittén har under tiden augusti - oktober 1979 hållit två sammanträden.
Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

14. Utredningen (Bo 1979:02) om planmässig sanering efter industrinedläggningar

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 30 augusti 1979:

Särskild utredare:
Ekström, Sven E. A., f.d. förvaltningschef (fr.o.m. den 1 september 1979)

Expert:
Gunnarson, Jan G., departementssekreterare (fr.o.m. den 17 september 1979)

Sekreterare:
Stenberg, Leif E., byrådirektör (fr.o.m. den 17 september 1979)

Bitr. sekreterare:
Envall, E. Håkan, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 15 oktober 1979)

Lokal: Bostadsdepartementet, Regeringsgatan 65, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II Bo 4.

Utredningen har under tiden september - oktober 1979 hållit ett sammanträde.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

15. Värmemätningsutredningen (Bo 1979:03)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 30 augusti 1979 för att utreda frågor om individuell mätning och debitering av kostnader för uppvärmning och tappvarmvattenberedning:

Särskild utredare:

Scherman, Karl-Gustaf, sjukhusdirektör (fr.o.m. den 1 september 1979)

Sakkunniga:

Blom, Folke B., ingenjör (fr.o.m. den 22 oktober 1979)
Jonsson, Bengt H. F., tekn. lic. (fr.o.m. den 22 oktober 1979)
Lundin, S. Anders G., departementsråd (fr.o.m. den 22 oktober 1979)
Nilsson, Stig R., ingenjör (fr.o.m. den 22 oktober 1979)
Palm, Sven-Olof B., ombudsman (fr.o.m. den 22 oktober 1979)
Redegren, Nils B., byrådirektör (fr.o.m. den 22 oktober 1979)
Sundelin, Leif C., kamrer (fr.o.m. den 22 oktober 1979)
Wancke, N. Folke, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 22 oktober 1979)

Experter:

Bohm, J. Peter G., professor (fr.o.m. den 22 oktober 1979)
Bohman, Mats A., forskningsassistent (fr.o.m. den 22 oktober 1979)
Bornstein, Jozef, ingenjör (fr.o.m. den 22 oktober 1979)
Janvid, B. Staffan, hovrättsassessor (fr.o.m. den 22 oktober 1979)
Lagerström, Jan, departementssekreterare (fr.o.m. den 22 oktober 1979)
Lundgren, Thomas F., arkitekt (fr.o.m. den 22 oktober 1979)
Stadler, Claes-Göran Knutsson, forskningssekreterare (fr.o.m. den 22 oktober 1979)
Swegen, Joel A., byrådirektör (fr.o.m. den 22 oktober 1979)

Sekreterare:

Eliasson, Bengt E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 12 november 1979)

Lokal: Bostadsdepartementet, Jakobsgatan 26, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II Bo 5.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

16. Stadsförnyelsekommittén (Bo 1979:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 6 september 1979 för att utreda frågor om förnyelse av bebyggelsemiljön:

Ordförande:

Hjerne, K. Gunnar, direktör (fr.o.m. den 10 september 1979)

Ledamöter:

Andréasson, A. Owe I., verktygsmakare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 10 september)

Bengtsson, Bengt, ombudsman (fr.o.m. den 10 september 1979)

Jonsson, Göte E. V., kommunalråd led. av riksdagen (fr.o.m. den 10 september 1979)

Palmqvist, Margareta, barnmorska, led. av riksdagen (fr.o.m. den 10 september 1979)

Sakkunniga:

Blomgren, Sture H., sakkunnig (fr.o.m. den 10 september 1979)

Didon, Lars Uno, rättschef (fr.o.m. den 10 september 1979)

Holm, J. Lennart, generaldirektör (fr.o.m. den 10 september 1979)

Ivestedt, P. O. Ragnar, konsult (fr.o.m. den 26 oktober 1979)

Johansson, Bengt H., generaldirektör (fr.o.m. den 10 september 1979)

Wickbom, Sten G., generaldirektör (fr.o.m. den 10 september 1979)

Ågren, Lars O. T., direktör (fr.o.m. den 10 september 1979)

Experter:

Biörnstad, Margareta, överantikvarie (fr.o.m. den 10 september 1979)

Dahlgren, Göran E., byråchef (fr.o.m. den 29 oktober 1979)

Johansson, Ralph I., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 10 september 1979)

Lindencrona, Thomas, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 10 september 1979)

Lindvall, Jöran, E. G., forskningssekreterare (fr.o.m. den 10 september 1979)

Åström, Birger C. G., departementsråd (fr.o.m. den 10 september 1979)

Österberg, Tommy B., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 10 september 1979)

Sekreterare:

Söderström, Bengt, H. T:son, kansliråd (fr.o.m. den 10 september 1979)

Lokal: Stadsförnyelsekommittéerna, Mäster Samuelsgatan 6, 3 tr., Box 7738, 103 95 Stockholm, tel. 20 74 82 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II Bo 7.

Kommittén har under tiden september - oktober 1979 hållit ett sammanträde.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

17. Utredningen (Bo 1979:05) om statligt stöd till allmänna samlingslokaler

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 6 september 1979 för att utreda principerna för det statliga stödet till allmänna samlingslokaler:

Ordförande:

Olsson, Elvy E., led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1979)

Ledamot:

Forslund, Bo E., ombudsman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1979)

Postadress: Bostadsdepartementet, Jakobsgatan 26, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II Bo 8.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

18. Nationalkommittén (Bo 1979:06) för de svenska förberedelserna inför Europarådets stadsförnyelsekampanj

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 6 september 1979:

Ordförande:

Friggebo, Birgit I. G., statsråd (fr.o.m. den 26 oktober 1979)

Ledamöter:

Claesson, Anders E. W., chefredaktör (fr.o.m. den 26 oktober 1979)
Gustavsson, Hans I., led. av riksdagen (fr.o.m. den 26 oktober 1979)
Holm, J. Lennart, generaldirektör (fr.o.m. den 26 oktober 1979)
Johansson, Bengt H., generaldirektör (fr.o.m. den 26 oktober 1979)
Lidgard, H. Bertil I., led. av riksdagen (fr.o.m. den 26 oktober 1979)
Olsson, Elvy E., led. av riksdagen (fr.o.m. den 26 oktober 1979)
Palmqvist, Margareta, barnmorska, led. av riksdagen (fr.o.m. den 26 oktober 1979)

Pålsson, E. Roland, riksantikvarie (fr.o.m. den 26 oktober 1979)
Svenson, S. Göte, landshövding (fr.o.m. den 26 oktober 1979)
Westerholm, Barbro, generaldirektör (fr.o.m. den 26 oktober 1979)
Wickbom, Sten G., generaldirektör (fr.o.m. den 26 oktober 1979)
Ågren, Lars O. T., direktör (fr.o.m. den 26 oktober 1979)

Experter:
Dahlgren, Göran E., byråchef (fr.o.m. den 26 oktober 1979)
Edsjö, Elisabeth M., byrådirektör (fr.o.m. den 26 oktober 1979)
Kalles, Lars-Erik, departementssekreterare (fr.o.m. den 26 oktober 1976) Myhlback, J. Lennart, departementssekreterare (fr.o.m. den 26 oktober 1976)
Nilsson-Nobis, E. Paula A., departementssekreterare (fr.o.m. den 26 oktober 1979)
Noord, Laila M., sekreterare (fr.o.m. den 26 oktober 1979)
Thunwall, M., Christina, sekreterare (fr.o.m. den 26 oktober 1979)

Sekreterare:
Söderström, Bengt H. T:son, kansliråd (fr.o.m. den 1 oktober 1979)

Bitr. sekreterare:
Viklund, B. M. Elisabet, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1979)

Lokal: Stadsförnyelsekommittéerna, Mäster Samuelsgatan 6, 3 tr., Box 7738, 103 95 Stockholm, tel. 20 74 82 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

Industridepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1979: 1, 12, 14, 17, 18, 19, 28, 29, 32 och 33

Följande kommittéer inom avsnittet har inte fullgjort eller fullgör inte egentliga utredningsuppdrag: 1, 2, 4, 5, 6, 8, 10 och 11

1. Expertgruppen (In 1967:24) för regional utredningsverksamhet (ERU)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 30 juni 1965 och den 18 januari 1974 samt regeringens bemyndigande den 2 juni 1977 och den 20 oktober 1978 för att i anslutning till lokaliseringsberedningens verksamhet dels biträda vid uppläggning av den regionala utredningsverksamheten, särskilt i vad avser uppgiftsfördelning samt metodologisk samordning och utveckling, dels biträda forskningsberedningen med att samla informationer om och föreslå koordinering av forskningsverksamheten samt definiera forskningsbehov i lokaliseringsfrågor:

Ordförande:

Ohlsson, P. T. Ingvar, f.d. generaldirektör (t.o.m. den 30 juni 1979)

Ledamöter:

Aldskogius, Göran, departementsråd (fr.o.m. den 1 februari 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)

Back, Pär-Erik, professor (fr.o.m. den 5 juli 1976 t.o.m. den 30 juni 1979)

Canarp, Curt S. T., byråchef (t.o.m. den 30 juni 1979)

Holm, J. Lennart, generaldirektör (t.o.m. den 30 juni 1979)

Jakobsson, Ulf G., planeringschef (fr.o.m. den 26 april 1977 t.o.m. den 30 juni 1979)

Lennartsson, Folke V., utredningssekreterare (fr.o.m. den 31 maj 1977 t.o.m. den 30 juni 1979)

Ljung, Lars U., utredningssekreterare (t.o.m. den 30 juni 1979)

Rehn, L. Gösta, professor (fr.o.m. den 1 juli 1974 t.o.m. den 28 februari 1979)

Törnqvist, Gunnar E., professor (fr.o.m. den 1 april 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)

Experter:

Andersson, Åke E., professor (t.o.m. den 30 juni 1979)

Asplund, Ture E. G., disponent (fr.o.m. den 11 maj 1976 t.o.m. den 30 juni 1979)

Bentzel, Ragnar H., professor (fr.o.m. den 11 maj 1976 t.o.m. den 30 juni 1979)

Bylund, B. Erik M., professor (t.o.m. den 30 juni 1979)

Bäck, Lars E. I., tf. planeringsdirektör (fr.o.m. den 28 oktober 1975 t.o.m. den 30 juni 1979)

Edström, N. Anders T., tf. professor (fr.o.m. den 11 maj 1976 t.o.m. den 30 juni 1979)

Elsässer, Björn A., universitetslektor (fr.o.m. den 11 maj 1976 t.o.m. den 30 juni 1979)

Godlund, Sven A. I., professor (t.o.m. den 30 juni 1979)

Hedberg, K. Anders, planeringsdirektör (fr.o.m. den 28 oktober 1975 t.o.m. den 30 juni 1979)

Helmfrid, Staffan, professor (fr.o.m. den 11 maj 1976 t.o.m. den 30 juni 1979)

Isaksson, Nils-Ivar, bitr. professor (fr.o.m. den 28 oktober 1975 t.o.m. den 30 juni 1979)

Johansson, B. Östen, byråchef (fr.o.m. den 28 oktober 1975 t.o.m. den 30 juni 1979)

Landin, Palle J., byråchef (fr.o.m. den 11 maj 1976 t.o.m. den 30 juni 1979)

Larsson, B. Gunnar, samhällsplanerare (fr.o.m. den 11 maj 1976 t.o.m. den 30 juni 1979)

von Malmborg, C. Göran A. F., professor (fr.o.m. den 4 mars 1975 t.o.m. den 30 juni 1979)

Olsson, Rune I., teknisk direktör (t.o.m. den 28 februari 1979)

Oscarsson, Gösta H., departementssekreterare (fr.o.m. den 4 mars 1975 t.o.m. den 30 juni 1979)

Petrini, Frank S. D., professor (fr.o.m. den 4 mars 1975 t.o.m. den 30 juni 1979)

Puu, Tönu, professor (fr.o.m. den 11 maj 1976 t.o.m. den 30 juni 1979)

Ramström, Dick O., verkst. direktör (fr.o.m. den 11 maj 1976 t.o.m.den 30 juni 1979)

Rubenowitz, Sigvard, professor (fr.o.m. den 11 maj 1976 t.o.m. den 30 juni 1979

Rubin, Nils A., direktör (fr.o.m. den 11 maj 1976 t.o.m. den 30 juni 1979)

Rundblad, Bengt G., docent (t.o.m. den 30 juni 1979)

Rydberg, Lars O., länsråd (fr.o.m. den 16 maj 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)

Törnqvist, Gunnar E., professor (t.o.m. den 30 juni 1979)

Wirén, Erik T., bitr. professor (fr.o.m. den 3 mars 1975 t.o.m. den 30 juni 1979)
Wohlin, Lars M., riksbankschef (fr.o.m. den 11 maj 1976 t.o.m. den 30 juni 1979)
Åkerman, Sune M. R., docent (fr.o.m. den 11 maj 1976 t.o.m. den 30 juni 1979)
Öberg, N. Sture, fil. dr (fr.o.m. den 4 mars 1975 t.o.m. den 30 juni 1979)
Öström, Kjell V., planeringsdirektör (fr.o.m. den 11 maj 1976 t.o.m. den 30 juni 1979)

Sekreterare:
Guteland, Gösta A., fil. lic. (t.o.m. den 30 juni 1979)

Bitr. sekreterare:
Felländer, Ingela K., fil. kand. (t.o.m. den 30 juni 1979)
Grahm, Leif, fil. kand. (fr.o.m. den 1 oktober 1975 t.o.m. den 30 juni 1979)
Lidström, P. Ivar, pol. mag. (fr.o.m. den 1 juli 1974 t.o.m. den 30 juni 1979)
Ohlsson, Lennart Å., docent (fr.o.m. den 1 november 1974 t.o.m. den 30 juni 1979)
Persson, Annie V., pol. mag. (fr.o.m. den 1 juli 1974 t.o.m. den 30 juni 1979)

Bitr. sekreterare vad avser projektet Stålverk 80:
Erixon, Bo, fil. kand. (fr.o.m. den 1 juli 1977 t.o.m. den 30 juni 1979)

Bitr. sekreterare vad avser projektet offentliga sektorns omfattning och utveckling:
Herlitz, Ulla, fil. kand. (fr.o.m. den 1 juli 1977 t.o.m. den 30 juni 1979)

Bitr. sekreterare vad avser projektet regionernas specialisering och internationella beroende:
Lindberg, Bertil, fil. kand. (fr.o.m. den 1 juli 1977 t.o.m. den 30 juni 1979)

Direktiv för expertgruppen, se 1979 års kommittéberättelse del II I 10.

Expertgruppen har under tiden november 1978 - juni 1979 hållit åtta sammanträden.

Expertgruppen har den 20 december 1978 avgett delbetänkandet (Ds I 1978:40) Förslag till ERU:s framtida organisation och den 24 januari 1979 delbetänkandet (Ds I 1979:3) Regionalpolitisk forskning på 1980-talet - ett förslag till forskningsprogram för ERU:s fortsatta verksamhet.

Regeringen beslöt den 28 juni 1979 att expertgruppens verksamhet skulle

upphöra med utgången av juni 1979. Samtidigt beslöts att inrätta en expertgrupp (I 1979:E) för forskning om regional utveckling som ersätter expertgruppen (In 1967:24) i dess dittillsvarande form.

2. Sveriges internationella byggnadskommitté (In 1970:34) (SIBCO)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1970 och regeringens bemyndigande den 28 juni 1974 med huvudsaklig uppgift att främja internationellt ekonomiskt, industriellt och tekniskt-vetenskapligt samarbete inom områdena för byggnadsindustri och byggnadsmaterialindustri, främst då det gäller bostadsbyggande:

Ordförande:

Cederwall, Gustav F. E., landshövding

Ledamöter:

Antoni, Nils A. T., professor
Bergvall, K. Lennart, arkitekt
Bernhard, Harry B., överingenjör
Brink, Stig H. E., expeditionschef (fr.o.m. den 1 maj 1976)
Ek, C. Olof, direktör (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Eriksson, Olof E., professor (t.o.m. den 31 december 1978)
Essunger, N. Gunnar P., överingenjör
Johnson, Arne I., professor
Karlén, F. Ingvar G. D., direktör
Liljefors, B. Anders, byggnadsråd
Lindström, S. Olle, direktör (fr.o.m. den 1 april 1974)
Lund, Carl-Eddie, arkitekt (fr.o.m. den 30 oktober 1979)
Myrlöv, Åke E., direktör
Näverfelt, Arne S., verkst. direktör (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Olsson, K. E. Esbjörn, direktör
Orlando, A. N. Henning, arkitekt (t.o.m. den 29 oktober 1979)
Persson, Rolf, direktör (fr.o.m. den 7 december 1976)
Roos, P. Åke, bitr. föreståndare (fr.o.m. den 1 januari 1979)

Sekreterare:

Bouveng, Richard E. F., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 februari 1975)

Lokal: Statens industriverk, Gamla riksdagshuset, Box 16315, 103 26 Stockholm, tel. växel 14 10 00 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Inom ramen för ingångna samarbetsöverenskommelser med Förenta staterna, Japan, Polen, Sovjetunionen och Ungern har representanter

för kommittén deltagit i överläggningar i Sverige och utomlands med företrädare för vederbörande lands bostads- och byggnadsmyndigheter m.fl. organ.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

3. Mineralpolitiska utredningen (I 1974:02) (MPU)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 mars 1974 för att utreda den långsiktiga hushållningen med mineralresurser (se Post- och Inrikes tidn. den 26 april 1974) samt regeringens bemyndigande den 10 mars 1977 och den 9 mars 1978:

Ordförande:

Frithiofson, Karl A., landshövding (fr.o.m. den 17 april 1974)

Ledamöter:

Ekevärn, Gunnar, generaldirektör (fr.o.m. den 17 april 1974)
Glimnér, J. Erik, hemmansägare, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 april 1974)
Johansson, Sven, verkst. direktör (fr.o.m. den 10 mars 1977)
Lorentzon, B. Gustav L., ombudsman, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 april 1974)
Neyman, Thorsten L., bergsingenjör (fr.o.m. den 17 april 1974)
Nilsson, Tore U., predikant, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 april 1974)
Nygren, Arne J., redaktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 april 1974)
Näslund, John, f.d. förbundsordförande (fr.o.m. den 10 mars 1977)
Palm, Åke, direktör (fr.o.m. den 10 mars 1977 t.o.m. den 7 oktober 1979)
Ribrant, Gunnar C. H., departementsråd (fr.o.m. den 17 april 1974)
Strömberg, Karl-Erik J., skoldirektör, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 april 1974)
Sundström, M. Gudrun, fru, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 april 1974)

Experter:

Almgren, E. E. Gunnar, professor (fr.o.m. den 1 december 1974)
Anell, Kerstin, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1977)
Arvidsson, Sven, byrådirektör (fr.o.m. den 1 september 1974)
Back, Östen, bergsingenjör (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Backman, John Erik, departementssekreterare (fr.o.m. den 16 februari 1979)
Bergdahl, Tommy K., direktör (fr.o.m. den 1 oktober 1974)

Björling, K. Gotthard E., professor (fr.o.m. den 1 april 1975)
Blomkvist, N. Magnus, direktör (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Bolding, Lars Erik, direktör (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Boman, Jan E., direktör (fr.o.m. den 15 juni 1974)
Börresen, Tom B., direktör (fr.o.m. den 23 oktober 1974)
Fagerberg, Bengt G., direktör (fr.o.m. den 1 januari 1978)
Fernheden, Göthe A. S., direktör (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Forssberg, K. S. Eric, professor (fr.o.m. den 1 december 1974)
Hall, Bo A., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Hallgren, Ulf, förste statsgeolog (fr.o.m. den 1 november 1977)
Hollander, Ernst E., civilekonom (fr.o.m. den 15 oktober 1976)
Hübner, Helmuth, chefsgeolog (fr.o.m. den 19 augusti 1974)
Kautsky, Gunnar F. H., fil. dr (fr.o.m. den 19 augusti 1974)
Lidström, Lars J., tekn. dr (fr.o.m. den 1 december 1975)
Ljung, Sigvard, fil. dr (fr.o.m. den 1 november 1977)
Norén, Nils-Erik, fil. dr (fr.o.m. den 19 augusti 1974)
Nyström, Lennart, sekreterare (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Parak, Tibor, docent (fr.o.m. den 1 november 1977)
Parasnis, Dattratray S., professor (fr.o.m. den 1 december 1974)
Petersson, Stig A., direktör (fr.o.m. den 1 januari 1978)
Roigart, Lennart, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1977)
Rydh, Olof G. G., utredningssekreterare (fr.o.m. den 18 april 1978)
Shaikh, Naz Ahmed, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 19 augusti 1974)
Skantze, Hugo, direktör (fr.o.m. den 23 oktober 1974)
Vinell, Lars G., docent (fr.o.m. den 23 oktober 1974)
Wallman, Folke V., överingenjör (fr.o.m. den 19 augusti 1974 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Werner, Sture, professor (fr.o.m. den 1 januari 1978)
Wikander, Alf B., bergsingenjör (fr.o.m. den 16 februari 1979)
Wredenfors, H. E. Walter, direktör (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Zweifel, Hans, chefsgeolog (fr.o.m. den 19 januari 1979)

Sekreterare:
Östensson, Olle, departementssekreterare (fr.o.m. den 15 december 1977)

Bitr. sekreterare:
Engvall, Bertil, civilekonom (fr.o.m. den 20 september 1978 t.o.m. den 18 februari 1979)
Jergelin, Lars H., bergsingenjör (fr.o.m. den 1 april 1978 t.o.m. den 31 mars 1979)
Nordqvist, Ivar, fil. kand. (fr.o.m. den 5 februari 1979)
Rubin, Karin, fil. kand. (fr.o.m. den 1 april 1979)

Thuresson, M. Carin, personalintendent (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Wåhlin, N. Anders, byråsekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1978)

Lokal: Industridepartementet, Gamla Riksdagshuset, Box 16315 103 26 Stockholm, tel. växel 14 10 00

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse I 25. Tilläggsdirektiv, se 1979 års kommittéberättelse del II I 9.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tolv sammanträden. Dessutom har 41 sammanträden hållits med utredningens expertgrupper.

Utredningen har den 3 september 1979 avgett rapporten (Ds I 1979:7) Miljöpåverkan och återställning vid mineralutvinning och den 4 oktober 1979 delbetänkandet (SOU 1979:40) Malmer och metall.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1980.

4. Energisparkommittén (I 1974:05) (ESK)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 oktober 1974 och regeringens bemyndigande den 20 oktober 1978 för att samordna och stödja myndigheternas informationsinsatser och vid behov planera och genomföra egna informationsåtgärder i energibesparande syfte (se Post- och Inrikes tidn. den 12 november 1974 och den 8 juli 1975):

Ordförande:
Petri, Bengt, f.d. landshövding (fr.o.m. den 1 april 1979)
Örtendahl, Per Anders, universitetslektor (fr.o.m. den 15 september 1978 t.o.m. den 31 mars 1979)

Vice ordförande:
Norell, Ove A., f.d. generaldirektör (fr.o.m. den 1 april 1978)

Ledamöter:
Carlsson, T. E. Roine, förbundsordförande (fr.o.m. den 1 november 1974)
Eliasson, Björn E. A., bonde, f.d. ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 september 1978)
Engerstam, Claes M., utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1974)
Francke, Per E. S., redaktör (fr.o.m. den 1 november 1974)
Helmerson, Bo I. H., direktör (fr.o.m. den 1 november 1974)
Holmqvist, Leif G., ombudsman (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Hugosson, Kurt I., byråchef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1974)

Nilsson, Kjell O. H., metallarbetare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1974)
Norrby, J. Sören, byrådirektör, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1974)
Skantz, Anna-Greta, ombudsman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1974)
Westerberg, Per, civilekonom (fr.o.m. den 15 september 1978)
Westholm, Carl-Johan, fil. dr (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Wångby, Erik, ombudsman (fr.o.m. den 29 oktober 1975)

Experter:
Ahlgren, Torsten V., stenhuggare (fr.o.m. den 21 oktober 1977)
Albinsson, Harry, docent (fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 31 oktober 1979)
Bjarnemo, Åke, byråsekreterare (fr.o.m. den 1 september 1977)
Björck, Berndt H., kanslichef (fr.o.m. den 1 november 1974)
Blom, Hugo, sekreterare (fr.o.m. den 14 juni 1977 t.o.m. den 31 oktober 1979)
Blomberg, Karl-Erik G., byrådirektör (fr.o.m. den 2 juni 1977 t.o.m. den 31 oktober 1979)
Carlsson, Bengt E., byggnadsingenjör (fr.o.m. den 21 oktober 1977)
Dangården, Birgitta, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Finney, F. Peter A., byrådirektör (fr.o.m. den 11 maj 1977)
Frantzell, A. Magnus, direktör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Frigren, Suzanne M., byråchef (fr.o.m. den 1 september 1975)
Hagson, Carl A., direktör (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Hemborg, Bo E. Y., kansliråd (fr.o.m. den 1 februari 1976)
Henriksson, Sven Åke, elmontör (fr.o.m. den 21 oktober 1977)
Heurgren, Sven C. O., generaldirektör (fr.o.m. den 8 oktober 1976)
Holm, A. Ernst Olaf, direktör (fr.o.m. den 15 september 1978)
Holm, J. Lennart, generaldirektör (fr.o.m. den 1 november 1974)
Holmström, Nina, jur. kand. (fr.o.m. den 2 juni 1977 t.o.m. den 31 december 1978)
Håkansson, Stig J., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Hällbom, Sven-Gösta, direktör (fr.o.m. den 11 maj 1977)
Johansson, Evert K., förrådsman (fr.o.m. den 21 oktober 1977)
Kempe, Bengt H., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 2 juni 1977 t.o.m. den 31 oktober 1979)
Lagrell, Lars-Åke, idrottschef (fr.o.m. den 14 juni 1977 t.o.m. den 31 oktober 1979)
Leijon, Lars, direktör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Lindblad, A. Göran, tekn. lic. (fr.o.m. den 15 januari 1978 t.o.m. den 31 oktober 1979)
Lundin, Anders, departementsråd (fr.o.m. den 15 september 1978)

Magnusson, Egon S. I., ingenjör (fr.o.m. den 2 juni 1977 t.o.m. den 31 oktober 1979)
Magnusson, Torsten E., postiljon (fr.o.m. den 21 oktober 1977)
Nellevad, Per, fil. kand. (fr.o.m. den 1 september 1977)
Norell, Torsten B., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 25 oktober 1977)
Norstedt, Inger, bitr. laboratoriechef (fr.o.m. den 15 januari 1978 t.o.m. den 31 oktober 1979)
Olsson, K. Åke, överingenjör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Persson, Alve S., ingenjör (fr.o.m. den 21 oktober 1977)
Persson, Gunnar, socionom (fr.o.m. den 2 juni 1977 t.o.m. den 31 oktober 1979)
Persson, Nils Elis, verkmästare (fr.o.m. den 21 oktober 1977)
Pettersson, Eric B., generaldirektör (fr.o.m. den 1 november 1974)
Pettersson, K. Henry, ingenjör (fr.o.m. den 15 januari 1978 t.o.m. den 31 oktober 1979)
Randers, Jan E., civilingenjör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Rengholt, Ulf, verkst. direktör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Rosberg, Klas R., civilingenjör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Sandström, Björn, byrådirektör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Seger, E. Walter, direktör (fr.o.m. den 1 juli 1977)
Sterne, Bengt G., direktör (fr.o.m. den 1 november 1974)
Strömbäck, Åke, byrådirektör (fr.o.m. den 14 juni 1977 t.o.m. den 31 oktober 1979)
Stålebrant, Rolf, överingenjör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Svenson, Gösta E., ingenjör (fr.o.m. den 1 september 1977)
Svensson, Sven-Erik, assistent (fr.o.m. den 21 oktober 1977)
Swärd, Åke E., elverksföreståndare (fr.o.m. den 21 oktober 1977)
Wahlgren, Nils-Einar, överingenjör (fr.o.m. den 1 december 1977)
Waldenby, Torbjörn, verkst. direktör (fr.o.m. den 15 september 1978)
Wiberg, Ragne, kanslichef (fr.o.m. den 1 mars 1976)
Åkesson, Karl-Gunnar, lantbruksbiträde (fr.o.m. den 21 oktober 1977)
Örnfelt, Bengt W., sekreterare (fr.o.m. den 1 november 1978)

Huvudsekreterare:
Karlsson, Ulf G., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1975)

Bitr. sekreterare:
Byman, Disa K. G., redaktör (fr.o.m. den 1 november 1974)
Carlsson, Stefan, fil. kand. (fr.o.m. den 1 november 1978)
Eriksson, Arne, ingenjör (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Furubo, Jan-Eric, fil. stud. (fr.o.m. den 17 januari 1977)
Holmqvist, Åke, byrådirektör (fr.o.m. den 20 november 1978)
Leijon, Jan E., ingenjör (fr.o.m. den 1 april 1976)

Linder, Hans O., byrådirektör (fr.o.m. den 15 september 1977)
Petersson, B. I. Lennart, kamrer (fr.o.m. den 9 maj 1977)

Lokal: Kungsgatan 56, 2 tr, 111 22 Stockholm, tel. 24 07 20

Direktiven för kommittén, se 1975 års kommittéberättelse I 28. Tilläggsdirektiv, se 1976 års kommittéberättelse I 18.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tio sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Dessutom har kommittén haft projekt- och referensgrupper med representanter för myndigheter och organisationer i samband med utredningsprojekt och utarbetande av informationsmaterial.

Informationen har spridits på många sätt. Gentemot stora målgrupper har det i stor utsträckning skett genom annonsering, broschyrer, filmer och utställningar. För mindre målgrupper, exempelvis ägare av flerfamiljshus, har anordnats konferenser och utställningar. Möjligheter finns att rekvirera material från kommittén.

Kommittén har - i anslutning till uppdraget att undersöka möjligheterna till restriktioner och förbud för visst slag av energianvändning - avgett följande rapporter:

Energianvändning inom sport- och friluftsanläggningar (ESK 1978:01),

Energianvändning inom förpackningssektorn (ESK 1979:01),

Temperaturnormer för andra byggnader än bostäder (ESK 1979:02).

Vidare har kommittén bedrivit en viss försöksverksamhet med intensifierad informationsverksamhet i samarbete med kommunerna i Blekinge län. Verksamheten har bedrivits t.o.m. juni 1979.

Under perioden har kommittén medverkat i ett antal försöksprojekt kring samåkning. Projekten har genomförts i samarbete med Linköpings och Stockholms kommuner och Chalmers tekniska högskola.

I samråd med konsumentverket har kommittén genomfört tester av energisparande produkter vid statens provningsanstalt.

Regeringen har den 1 mars och den 7 juni 1979 uppdragit åt kommittén att - med anledning av det ansträngda försörjningsläget - bedriva intensifierad information om energihushållning. Förutom informationsinsatser har kommittén slutit s.k. energisparöverenskommelser med 27 organisationer. Rapport har den 1 september 1979 avlämnats till regeringen för insatserna under mars - maj 1979.

I samband med beslut av styrelsen för International Energy Agency (IEA) om oktober som internationell energisparmånad, har kommittén fungerat som samordnande myndighet i Sverige.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

5. Företagsdemokratirådet (I 1975:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 6 mars 1975 för att följa företagsdemokratifrågorna inom de statliga aktiebolagen (se Post- och Inrikes tidn. den 12 april 1975):

Ordförande:
Huss, Erik J., statsråd (fr.o.m. den 18 oktober 1978 t.o.m. den 11 oktober 1979)
Åsling, Nils G., statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 12 oktober 1979)

Ledamöter:
Nilsson, Gunnar E., ordförande i LO, led. av riksdagen
Seregard, B. Ingvar V., ordförande i PTK
Thurhagen, E. Ruben, direktör (fr.o.m. den 31 maj 1977)

Experter:
Andersson, Alf Å. H., fil. kand.
Bertenstam, Rita S., sekreterare (fr.o.m. den 15 oktober 1979)

Sekreterare:
Brodén, E. Bertil, departementssekreterare

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 22 00 (sekreteraren)

Direktiven för rådet, se 1976 års kommittéberättelse I 20.

Rådet har under tiden november 1978 - oktober 1979 haft överläggningar med myndigheter, organisationer och andra som berörs av rådets arbete.

Rådets arbete beräknas pågå under hela år 1980.

6. Delegationen (I 1975:02) för energiforskning (DFE)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 12 juni 1975 och den 20 oktober 1978 för övergripande analys av FoU-insatser på energiområdet och för uppföljning av dem (se Post- och Inrikes tidn. den 5 juli 1975):

Ordförande:
Hörmander, H. Olof, direktör (fr.o.m. den 1 februari 1977)

Ledamöter:
Granstedt, Pär E., sekreterare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 februari 1977)

Kristoferson, Lars A., forskningsassistent (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Pettersson, N. Lennart, fil. kand., led. av riksdagen
Redbrandt, Lars-Göran, pol. mag. (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Unckel, Per C. G., jur. stud., led. av riksdagen (fr.o.m. den 10 mars 1977)
Wååg, Nils Erik, byggnadsingenjör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 23 april 1976)

Verkställande ledamot:
Wennerberg, Sigfrid B., civilingenjör

Sakkunniga:
Dahlström, Gösta E., fil. lic. (fr.o.m. den 1 maj 1977)
Lundqvist, Dick O. R., fil. lic. (fr.o.m. den 1 maj 1977)
Wångby, Erik, ombudsman (fr.o.m. den 1 maj 1977)

Experter:
Appelgren, L. Göran S., kanslidirektör (fr.o.m. den 15 augusti 1975)
Bolin, Bert R. J., professor (fr.o.m. den 1 oktober 1975 t.o.m. den 31 december 1978)
Boye, Yngve, byråchef (fr.o.m. den 15 augusti 1978)
Carling, Alf G., docent (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Edin, Karl-Axel, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1975)
Elfwing, H. Ingemar, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 21 november 1977 t.o.m. den 19 oktober 1979)
Elmquist, Eva C. E., fil. kand. (fr.o.m. den 1 mars 1977)
Eriksson, Karl-Erik E., professor (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Faugert, Sven J. E., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Frigren, Suzanne M., byråchef (fr.o.m. den 15 augusti 1975 t.o.m. den 31 december 1977; fr.o.m. den 12 juni 1978) Hagman, Björn, byrådirektör (fr.o.m. den 1 januari 1980)
Hambraeus, Gunnar A., professor (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Höjeberg, Mats O., utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1977 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Johanson, Bo C., departementssekreterare (fr.o.m. den 20 oktober 1975)
Johansson, Thomas H. B., tekn. dr (fr.o.m. den 1 september 1978)
Karlqvist, Anders, tekn. lic. (fr.o.m. den 23 april 1976)
Leman, E. Gunnar V., civilingenjör (fr.o.m. den 22 mars 1976)
Luthman, Gösta F., direktör (fr.o.m. den 15 augusti 1975)
Neuman, N. Håkan, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 april 1978 t.o.m. den 31 augusti 1979)
Persson, Göran A., avdelningschef (fr.o.m. den 15 augusti 1975)
Rasmuson, Anders S. H., professor (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Rey, Lars H., verkst. ledamot (fr.o.m. den 15 augusti 1975)

Schütt, Torgny S. R., laborator (fr.o.m. den 1 december 1975)
Steen, F. Peter, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1978)
Strangert, Per-Olof, överingenjör (fr.o.m. den 15 januari 1979)
Troedsson, Tryggve, professor (fr.o.m. den 15 maj 1979)
Ulvönäs, E. R. Staffan, överingenjör (fr.o.m. den 1 november 1977)
Wickman, Frans E., professor (fr.o.m. den 1 april 1977)
Årlin, Ingrid S., föreståndare (fr.o.m. den 1 mars 1978)
Öhman, Christer, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1979)

Sekreterare:
Josefsson, J. Thomas, civilingenjör (fr.o.m. den 20 oktober 1975)

Bitr. sekreterare:
Ellwerth, Lena B., civilekonom (fr.o.m. den 1 januari 1977 t.o.m. den 25 november 1979)
Hellström, L. Göran, byråsekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Hügard, P. Åke, bibliotekarie (fr.o.m. den 28 juni 1976)

Lokal: Sveavägen 9-11, 111 57 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för delegationen, se 1976 års kommittéberättelse I 21. Tilläggsdirektiv, se 1977 års kommittéberättelse del II I 2, 1978 års kommittéberättelse del II I 1, 1979 års kommittéberättelse del II I 12 samt 1980 års kommittéberättelse del II I 13.

Delegationen för energiforskning (DFE) har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit 14 sammanträden.

DFE har vidare haft samråd med de programansvariga organen i frågor rörande Huvudprogrammet Energiforskning. DFE har för de programansvariga organen utfärdat dels anvisningar för ekonomisk redovisning och projektredovisning inom det statliga energiforskningsprogrammet, dels samrådsriktlinjer rörande energiforskningsfrågor inom anslaget Energiforskning. Företrädare för DFE medverkar fortlöpande i samarbetet inom International Energy Agency (IEA).

Regeringen gav den 16 februari 1978 DFE i uppdrag att sammanställa och utvärdera de hittillsvarande insatserna inom Huvudprogram Energiforskning. Detta uppdrag slutfördes i juni 1979 och har redovisats i följande rapporter:

Energiforskningsprogrammet 1975/78 - verksamhetsrapport (Ds I 1979:02, DFE-rapport nr 14); överlämnad i preliminär version den 28 november 1978 och i tryckt slutlig version den 22 januari 1979,

Energiforskningsprogrammet 1975/78 värderingsrapport (Ds I 1979:4, DFE-rapport nr 16) med bilagor (DFE-rapport nr 17-19); överlämnad den 15 mars 1979,

Energiforskningsprogrammet 1975/78 - resultatrapport (DFE-

rapport nr 15); överlämnad den 6 juni 1979.

Inom ramen för DFE:s samordnande och informerande uppgift har DFE publicerat projektkatalogen Directory of Government supported Energy R&D Projects 1975/76-1977/78 (DFE-rapport nr 20). Vidare har större delen av informationsskriften DFE-rapport nr 10 översatts till engelska och publicerats som Energy research and development in Sweden 1978/81 - review of Government engagements (DFE-rapport nr 13).

Regeringen har den 23 maj 1979 uppdragit åt DFE att sammanställa och redovisa bedömningar av förutsättningarna för att utnyttja förnybara energikällor. Detta uppdrag har redovisats i rapporten Förnybara energikällor, en sammanställning av aktuella bedömningar (DFE-rapport nr 21) med bilagor (DFE-rapport nr 22); överlämnad den 22 oktober 1979.

Genom tilläggsdirektiv (Dir 1979:61) den 7 juni 1979 har DFE fått i uppdrag att utarbeta förslag till omfattning och inriktning av insatserna inom Huvudprogram Energiforskning efter den 30 juni 1981. Förslaget skall föreligga senast den 15 augusti 1980.

DFE:s verksamhet som programansvarigt organ för energiforskningens program Allmänna energisystemstudier har redovisats i anslagsframställningen för detta program.

DFE:s arbete beräknas pågå under hela år 1980.

7. Läkemedelsindustridelegationen (I 1975:09) (LIND)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 25 september 1975 för samordning av svensk läkemedelsindustri (se Post- och Inrikes tidn. den 11 november 1975):

Ordförande:

Olsson, Bengt K., landshövding (fr.o.m. den 31 januari 1977)

Ledamöter:

Andrén, Bengt, verkst. direktör (fr.o.m. den 13 augusti 1979)

Eklund, Lennart S. G., ombudsman (fr.o.m. den 24 november 1975)

Gustavsson, S. A. Göran, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juni 1978)

Ifvarsson, Carl-Anders, statssekreterare (fr.o.m. den 1 december 1978)

Larsson, Gerhard, verkst. direktör (fr.o.m. den 25 januari 1977 t.o.m. den 31 oktober 1978)

Lennholm, B. Gunnar O., förbundsdirektör (fr.o.m. den 24 november 1975)

Persson, Carl J. G., landshövding (fr.o.m. den 24 november 1975 t.o.m. den 12 augusti 1979)

Ryné, S. Olle, verkst. direktör (fr.o.m. den 24 november 1975)
Schyberg, Per-Eric J., verkst. direktör (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Ström, Sven, docent (fr.o.m. den 1 februari 1978)
Vegis, Peter, fil. mag. (fr.o.m. den 24 november 1975)
Virding, Gösta A., verkst. direktör (fr.o.m. den 24 november 1975)
Ward, Kurt K. B., landstingsråd (fr.o.m. den 24 november 1975)
Werin, Gun, ingenjör (fr.o.m. den 24 november 1975)
Werkö, Lars, professor (fr.o.m. den 1 januari 1978)
Ålander, Nils-Erik (fr.o.m. den 24 november 1975)

Experter:
Abramowicz, Isak, departementssekreterare (fr.o.m. den 15 juni 1978)
Agenäs, Ingegärd E., medicinalråd (fr.o.m. den 1 oktober 1978 t.o.m. den 30 juni 1979)
Esping, Hans, revisionsdirektör (fr.o.m. den 1 december 1978)
Löfgren, Torsten Hj., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Wennström, K. Gunnar, avdelningschef (fr.o.m. den 15 juni 1978)

Sekreterare:
Grohman, Hans Å., revisionsdirektör (fr.o.m. den 15 juni 1978)

Bitr. sekreterare:
Hörnell, Erik F., universitetslektor (fr.o.m. den 1 oktober 1978)
Sténson, Britt-Marie, jur. kand. (fr.o.m. den 1 november 1976)

Lokal: Munkbron 11, 111 28 Stockholm, tel. 11 67 24 (Grohman), 11 67 03 (Hörnell), 11 66 54 (Sténson) eller 11 67 23.

Direktiven för delegationen, se 1976 års kommittéberättelse I 28. Tilläggsdirektiv, se 1979 års kommittéberättelse del II I 6.

Delegationen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fyra sammanträden.

Delegationens sekreterare har under året företagit två studieresor till Storbritannien och Österrike för intervjuer med företrädare för utländska läkemedelsföretag.

Delegationens arbete beräknas vara slutfört i början av år 1980.

8. Norrbottendelegationen (I 1976:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 2 december 1976 och den 20 oktober 1978 för att lämna förslag till och initiera åtgärder för att öka sysselsättningen i Norrbottens län (se Post- och Inrikes tidn. den 13 december 1976):

Ordförande:
Lassinantti, Ragnar I., landshövding

Ledamöter:
Andersson, Gösta, ombudsman
Boström, Curt B., kamrer, led. av riksdagen
Hammarstedt, H. Bertil, direktör (fr.o.m. den 31 december 1978)
Pettersson, Göte J., adjunkt
Petersson, Per M., hemmansägare, led. av riksdagen
Stridsman, Torsten U., ombudsman, f.d. led. av riksdagen
Wahlström, Björn M., verkst. direktör (t.o.m. den 30 december 1978)

Sakkunniga:
Andersson, J. Gunnar D., överdirektör (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Backlund, Lars P., länsråd (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Eriksson, Björn G., departementsråd (fr.o.m. den 1 mars 1977)
Hjelmqvist, Ingvar K. R., departementsråd (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Larsson, E. Åke, jur. dr (fr.o.m. den 18 april 1977)
Luttropp, L. Thomas, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Neergaard, Erik A., rättschef (fr.o.m. den 10 januari 1977)

Experter:
Andersson, Folke W. L., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1978)
Bengtsson, Staffan, verkst. direktör (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Björkman, Magnus, kamrer (fr.o.m. den 1 oktober 1978)
Brändström, Bengt H., överlantmätare (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Eriksson, A. E. Ingemar, länsjägmästare (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Hallsten, Lars T., departementssekreterare (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Hammarstedt, H. Bertil, direktör (fr.o.m. den 10 januari 1977 t.o.m. den 30 december 1978)
Hansén, Bengt-Olof D. V., lantbruksdirektör (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Henriksson, Rune I., departementsråd (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Johansson, N. Mårten, planeringschef (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Kahlin, Tage H. G., direktör (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Lampinen, Per A., chefskonsulent (fr.o.m. den 1 oktober 1978)
Levin, P. Tage, departementsråd (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Modig, Stig, bitr. länsarbetsdirektör (fr.o.m. den 25 januari 1977)
Nordström, Lars V., föreståndare (fr.o.m. den 10 januari 1977 t.o.m. den 31 januari 1979)
Rubin, Nils A., direktör (fr.o.m. den 1 januari 1979)

Sundström, Gustaf, ombudsman (fr.o.m. den 1 februari 1979)
Sääf, K. Å. Henry, länsarbetsdirektör (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Öström, Kjell V., planeringsdirektör (fr.o.m. den 10 januari 1977)

Sekreterare:
Edström, Sven-Olof, sekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1978 t.o.m. den 30 september 1979)
Medin-Levén, Barbro, byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1979)

Bitr. sekreterare:
Hedström, A. Jan-Olof, bitr. överlantmätare (fr.o.m. den 10 januari 1977)
Johansson, Hans A., civilingenjör (fr.o.m. den 1 oktober 1978)

Bitr. sekreterare vad avser näringslivsservice:
Medin-Levén, Barbro, byrådirektör (fr.o.m. den 1 juli 1978 t.o.m. den 30 september 1979)
Rörling, Ola, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1979)

Lokal: Länsstyrelsen i Norrbottens län, Stationsgatan 5, 951 86 Luleå, tel. växel 0920/960 00

Direktiven för delegationen, se 1977 års kommittéberättelse del II I 5.

Delegationen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sju sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av delegationens arbete. Därutöver har arbetsgruppen för industrifrågor hållit elva sammanträden, arbetsgruppen för jordoch skogsbruksfrågor två sammanträden samt arbetsgruppen för näringslivsservice tre sammanträden.

Delegationen har successivt avgett förslag till myndigheter och departement om åtgärder för att främja sysselsättningen i Norrbottens län.

Delegationens fortsatta arbete är beroende av regeringens ställningstagande.

9. Kooperationsutredningen (I 1977:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 10 februari 1977 för att utreda frågan om kooperationen och dess roll i samhället:

Ordförande:
Eliasson, Lars M., f.d. landshövding, f.d. led. av riksdagen

Ledamöter:
Alsén, Hans O., ombudsman, led. av riksdagen
Gustafson, Sven H., bankkamrer, f.d. led. av riksdagen

Nilsson, Anna-Lisa, handelsträdgårdsmästare, f.d. led. av riksdagen
af Ugglas, Margaretha M., civilekonom, led. av riksdagen
Kuylenstjerna, C. Göran J., direktör
Lundevall, Owe N. A., direktör
Marcus, Lars E. P., direktör
Tågmark, Sven G., lantbrukare, f.d. led. av riksdagen

Experter:
Brodén, E. Bertil, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1978)
Forsström, Jan E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 november 1977)
Ljunggren, Sten, civilekonom (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Petersson, S. G. Roland, sekreterare (fr.o.m. den 15 mars t.o.m. den 31 december 1978)
Reinius, Ulla B., civilekonom (fr.o.m. den 16 maj 1977)
Sandström, B. Gustaf, kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Sekreterare:
Öh, E. Tage, departementssekreterare

Bitr. sekreterare:
Häggblom, Mats, fil. kand. (fr.o.m. den 1 april 1978 t.o.m. den 4 november 1979)
Westerberg, Pia-Margherite, forskningsassistent (fr.o.m. den 1 augusti 1979)

Lokal: Drottninggatan 6, 2 tr., 111 51 Stockholm, tel. 21 66 31 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II I 2. Tilläggsdirektiv, se 1980 års kommittéberättelse del II I 7.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit nio sammanträden.

Utredningen har den 19 september 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:62) Kooperationen i Sverige.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

10. Delegationen (I 1977:02) för glesbygdsfrågor

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 17 februari 1977 för att bereda, samordna och intensifiera regeringens glesbygdsinsatser:

Ordförande:
Petersson, Olof H. E., f.d. kansliråd

Ledamöter:
Berglund, Frida J., skolsköterska, led. av riksdagen
Brännström, Inger A., organisationsassistent
Dahlberg, Rolf I., yrkesvalslärare, led. av riksdagen
Jansson, Lars, byråchef
Jonasson, J. E. Bertil, lantbrukare, led. av riksdagen
Lindberg, Jan-Erik, kanslichef
Westberg, Olof (Olle), rektor

Experter:
Carlson, T. Eilert, byrådirektör (fr.o.m. den 1 mars 1978)
Ettarp, Lars G., departementsråd (fr.o.m. den 1 september 1977)
Hansson, Stig G. E., agronom (fr.o.m. den 1 september 1977)
Stålberg, P. Lennart, kanslisekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Östring, Lars A., departementssekreterare (fr.o.m. den 8 juni t.o.m. den 31 december 1978)

Sekreterare:
Hammarberg, Margareta, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1978)

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 23 11

Direktiven för delegationen, se 1978 års kommittéberättelse del II I 3.

Delegationen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sju sammanträden. Därutöver har delegationen företagit en studieresa till Västernorrlands län.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

11. Delegationen (I 1977:03) med uppgift att behandla sysselsättningsproblemen i Göteborgsregionen

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 12 maj 1977 med uppdrag att behandla sysselsättningsproblemen i Göteborgsregionen samt att till delegationen knyta en arbetsgrupp (med högst nio ledamöter) med uppgift att behandla de akuta sysselsättningsfrågorna i Göteborgsregionen:

Ordförande i delegation och arbetsgrupp:
Persson, Carl G., landshövdning (fr.o.m. den 1 februari 1979)

Ledamöter i delegationen:
Adiels, Arne, kommunalråd
Antonsson, Johannes, landshövding (fr.o.m. den 1 februari 1979)

Franzén, Ivar, kommunstyrelseordförande
Fridh, K. Göte, landshövding (fr.o.m. den 1 september 1978)
Hulterström, Sven Å., kommunalråd
Persson, Carl J. G., landshövding (fr.o.m. den 1 april 1978 t.o.m. den 31 januari 1979)
Ström, Lennart, kommunalråd

Ledamot i delegation och arbetsgrupp:
Thorén, Rune, socionom

Ledamöter i arbetsgrupp:
Axell, Göran, ombudsman
Blomqvist, Egon, länsarbetsdirektör
Hansen, Åge, ombudsman
Hultin, S. Erland V., tekn. lic. (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Mannheimer, Sören, förbundsjurist
Norling, S. Åke, kommunalråd
Sillén, Bo S. A., direktör
Tengroth, Bengt T., direktör

Experter i arbetsgrupp:
Gunnarson, Arne V., direktör (fr.o.m. den 1 augusti 1977)
Gustavsson, Ulf H., civilingenjör (fr.o.m. den 1 augusti 1977)
Wictor, Karl-Erik, byrådirektör (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Sekreterare i delegation:
Sigfridson, C. A. Richard, planeringsdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1977)

Bitr. sekreterare i delegation:
Björneld, Lars G., byrådirektör (fr.o.m. den 1 juni 1977)
Carlsson, Carl-Gustaf E., planeringsdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1977)
Jonsson, Karl-Erik, kanslichef (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Larsson, Claes, byrådirektör (fr.o.m. den 1 september 1977)

Sekreterare i arbetsgrupp:
Wennerberg, Bengt, företagskonsult (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Wictor, Karl-Erik, byrådirektör (fr.o.m. den 1 juni 1977 t.o.m. den 28 februari 1979)

Lokal: Länsstyrelsen, Fack, 403 10 Göteborg, tel. växel 031/60 50 00, direktval 031/60 58 04 (sekreteraren, delegationen), direktval 031/61 24 11 (sekreteraren, arbetsgruppen)

Direktiven för delegationen, se 1978 års kommittéberättelse del II I 4.

Delegationen har under tiden november 1978 - oktober 1979 inte hållit något sammanträde. Arbetet har bedrivits inom sekretariatet, som genomfört ett antal undersökningar. Därutöver har sju sammanträden

hållits inom en särskild arbetsgrupp inom delegationen.

Arbetsgruppen har avgett förslag i syfte att öka sysselsättningen i regionen. Gruppen har bl.a. hemställt om inrättandet av ett Havstekniskt Institut och ett Dykcentrum i Göteborg.

Arbetsgruppen beräknas fortsätta sitt arbete till den 30 juni 1980.

Delegationens arbete som är knutet till arbetet med Länsplanering 1980 beräknas pågå under hela år 1980.

12. 1977 års hemslöjdsutredning (I 1977:05)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 30 juni 1977 med uppdrag att göra en översyn av gällande riktlinjer för det statliga stödet till hemslöjden:

Särskild utredare:

Eliasson, Anna B., fil. mag., led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 oktober 1977 t.o.m. den 28 december 1979)

Experter:

Hansson, Erik, spinnrocksmakare (fr.o.m. den 1 oktober 1977 t.o.m. den 19 november 1979)

Johansson, Greta K., rektor (fr.o.m. den 1 oktober 1977 t.o.m. den 19 november 1979)

Strömgren, Bo E., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977 t.o.m. den 28 december 1979)

Sundblad, Brita A., förste hemslöjdskonsulent (fr.o.m. den 1 oktober 1977 t.o.m. den 28 december 1979)

Sekreterare:

Ahlén, Catharina M. I., studiesekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977 t.o.m. den 28 december 1979)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II I 7.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tre sammanträden samt haft överläggningar med olika organisationer, myndigheter och andra som berörts av utredningens arbete.

Utredningen har den 19 november 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:77) Hemslöjd - kulturarbete, produktion, sysselsättning.

Uppdraget är därmed slutfört.

13. Direktinvesteringskommittén (I 1977:06)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 30 juni 1977 med uppdrag att utreda frågan om de internationella investeringarnas näringspolitiska effekter:

Ordförande:
Pettersson, Eric B., generaldirektör (fr.o.m. den 7 november 1977)

Ledamöter:
Björkegren, Carl-Erik, direktör (fr.o.m. den 7 november 1977)
Engman, Hans O. R., utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Hjalmarsson, Lennart, direktör (fr.o.m. den 7 november 1977 t.o.m. den 30 november 1978)
Holm, Torsten, kanslichef (fr.o.m. den 7 november 1977 t.o.m. den 31 december 1978)
Karlander, Olof, pol. mag. (fr.o.m. den 7 november 1977)
Ljung, Lars U., utredningssekreterare (fr.o.m. den 7 november 1977)
Palmér, S. A. Anders, utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 december 1978)
Rydin, Bo Göran, direktör (fr.o.m. den 7 november 1977)

Experter:
Boheman, Christina, fil. kand. (fr.o.m. den 19 mars t.o.m. den 30 september 1979)
Carling, Alf G., docent (fr.o.m. den 7 november 1977)
Jonsson, Björn T., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 september 1978)
Sandén, Peter, fil. kand. (fr.o.m. den 7 november 1977)

Huvudsekreterare:
Vahlne, Jan-Erik, ekon. dr (fr.o.m. den 1 december 1977)

Bitr. sekreterare:
von Heland, Karl-Johan, ekon. stud. (fr.o.m. den 1 juli 1978)

Lokal: Regeringsgatan 65, Box 7785, 103 96 Stockholm, tel. växel 22 85 40

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II I 6.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit åtta sammanträden.

Därutöver har kommittén företagit studieresor till Förenta Staterna, Kanada, Frankrike, Belgien och Nederländerna.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

14. Utredningen (I 1977:07) om statsföretags verksamhetsinriktning och mål (Statsföretagsutredningen)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 1 december 1977 med uppdrag att utreda frågan om statsföretags verksamhetsinriktning och mål m.m.:

Särskild utredare:

Söder, K. Gunnar, f.d. statssekreterare (fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 30 december 1978)

Experter:

Orrenius, Jan E. A., direktör (fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 30 december 1978)

Pettersson, Gunnel, fil. kand. (fr.o.m. den 16 oktober 1978 t.o.m. den 30 december 1978)

Petersson, S. G. Roland, sekreterare (fr.o.m. den 15 mars t.o.m. den 30 december 1978)

Sundberg, L. Nore, civilekonom (fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 30 december 1978)

Experter i facklig samrådsgrupp:

Andersson, Kjell G., ombudsman (fr.o.m. den 15 mars t.o.m. den 30 december 1978)

Carlsson, Jan-Olof, planeringschef (fr.o.m. den 15 mars t.o.m. den 30 december 1978)

Juhlin, Kjell, förbundssekreterare (fr.o.m. den 15 mars t.o.m. den 30 december 1978)

Lindgärde, Jan-Erik B., ombudsman (fr.o.m. den 15 mars t.o.m. den 30 december 1978)

Stendalen, N. Anders, förbundssekreterare (fr.o.m. den 15 mars t.o.m. den 30 december 1978)

Unga, Nils J., utredningssekreterare (fr.o.m. den 15 mars t.o.m. den 30 december 1978)

Experter i parlamentarisk referensgrupp:

Andersson, Sven G., frisörmästare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 maj t.o.m. den 30 december 1978)

Berg, Bengt Åke, utredningssekreterare (fr.o.m. den 17 maj t.o.m. den 30 december 1978)

Högström, Ivar, bostadsdirektör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 maj t.o.m. den 30 december 1978)

Olsson, Johan A., fabrikör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 maj t.o.m. den 30 december 1978)

Siegbahn, Bo L. G., ambassadör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 oktober t.o.m. den 30 december 1978)

Sekreterare:

Wästlund, Jan, ekon. dr (fr.o.m. den 1 januari 1978 t.o.m. den 31 mars 1979)

Bitr. sekreterare:

Boman, Helve, byrådirektör (fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 30 december 1978)

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II I 2.

Utredningen har den 21 december 1978 avgett betänkandet (SOU 1978:85) Statligt företagande i samhällets tjänst samt den 27 februari 1979 bilagan (Ds I 1979:1) State Business. Public Enterprice Experience in the EEC.

Uppdraget är därmed slutfört.

15. 1978 års standardiseringsutredning (I 1977:10)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 22 december 1977 med uppdrag att utreda vissa frågor rörande standardisering:

Särskild utredare:

Norell, Ove A., f.d. generaldirektör (fr.o.m. den 1 januari 1978)

Sakkunnig:

Berg, Nils G., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1978)

Expert:

Carlsson, Per-Olof, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 april 1978)

Sekreterare:

Berg, Nils G., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1978)

Lokal: Lilla Nygatan 4, 1 tr., 111 28 Stockholm, tel. 20 34 28 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II I 4.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit ca 20 sammanträden. Överläggningar med myndigheter, standardiseringsorgan och näringslivsorganisationer har förekommit i nordiska länder, Belgien, Storbritannien och Förbundsrepubliken Tyskland. I februari 1979 besökte utredningen EG-kommissionen, International Organisation for Standardization (ISO), International Elektrotechnical Commission (IEC) m.fl. internationella organisationer

i Bryssel och Genéve. Statskonsult Administrationsutveckling AB har utarbetat rapporten Hänvisning till standard i myndighetsregler. Rapporten har remissbehandlats.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

16. Utredningen (I 1977:11) om omställbara eldningsanläggningar, m.m.

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 22 december 1977 och den 20 oktober 1978 med uppdrag att utreda frågan om omställbara eldningsanläggningar m.m.:

Ordförande:

Tomner, J. Sigvard A., generaldirektör (fr.o.m. den 17 april 1978)

Ledamöter:

Agius, Roland H., kommunalråd (fr.o.m. den 17 april 1978 t.o.m. den 25 februari 1979)
Förstberg, Karl-Axel, direktör (fr.o.m. den 17 april 1978)
Lindberg, Sverker, kommunalråd (fr.o.m. den 26 februari 1979)
Lundh, Erik, direktör (fr.o.m. den 17 april 1978)
Malmros, Rune, kommunalråd (fr.o.m. den 17 april 1978)

Experter:

Brandt, Rolf, byrådirektör (fr.o.m. den 12 juni 1978)
Davidsson, David, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 4 december 1978)
Fredriksson, Göran, byrådirektör (fr.o.m. den 5 december 1978)
Haag, Allan, direktör (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Larsson, Folke, byrådirektör (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Larsson, Yngve, direktör (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Lundmark, Rolf, hovrättsassessor (fr.o.m. den 28 maj 1979)
Malmström, Karl G., byråchef (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Persson, Arvid, direktör (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Sandberg, Sven-Olof, överingenjör (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Stålebrant, Rolf, överingenjör (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Svenningsson, Per Johan, civilingenjör (fr.o.m. den 1 maj 1978)
Norell, Torsten B., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 maj 1978)

Sekreterare:

Molin, Olof E. O., departementssekreterare (fr.o.m. den 17 april 1978)

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 22 33 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II I 5.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit elva sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

17. 1978 års mät- och kalibreringsutredning (I 1978:01)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 23 februari 1978:

Särskild utredare:

Brodin, Gunnar, professor (fr.o.m. den 23 februari 1978 t.o.m. den 11 juni 1979)

Experter:

Lonaeus, G. Håkan N., departementssekreterare (fr.o.m. den 23 februari 1978 t.o.m. den 11 juni 1979)

Sjöberg, Svante C., departementssekreterare (fr.o.m. den 23 februari 1978 t.o.m. den 11 juni 1979)

Sekreterare:

Noreland, Lena M., byrådirektör (fr.o.m. den 23 februari 1978 t.o.m. den 11 juni 1979)

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II I 8.

Utredningen har under tiden november 1978 - maj 1979 hållit tio sammanträden samt haft överläggningar med myndigheter, företag och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har den 11 juni 1979 avgett betänkandet (Ds I 1979:6) Svensk mätplatsorganisation.

Uppdraget är därmed slutfört.

18. Skogsägareföretagskommittén (I 1978:02)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 13 april 1978:

Ordförande:

Lemne, Mats H., landshövding (fr.o.m. den 19 april 1978 t.o.m. den 8 mars 1979)

Ledamöter:

Andersson, J. Thorsten, verkst. direktör (fr.o.m. den 19 april 1978 t.o.m. den 8 mars 1979)

Carlsson, T. E. Roine, förbundsordförande (fr.o.m. den 19 april 1978 t.o.m. den 8 mars 1979)

Martin-Löf, Rutger T., direktör (fr.o.m. den 19 april 1978 t.o.m. den 8 mars 1979)
Olson, Gösta E., bankdirektör (fr.o.m. den 19 april 1978 t.o.m. den 8 mars 1979)

Sekreterare:
Delden, Henrik, fil. kand. (fr.o.m. den 19 april 1978 t.o.m. den 8 mars 1979)

Bitr. sekreterare:
Franson, Thomas, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 augusti 1978 t.o.m. den 8 mars 1979)

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II I 11.

Kommittén har under tiden november 1978 - mars 1979 hållit fem sammanträden.

Kommittén har genomfört omfattande ekonomiska analyser av skogsägareföretagen, vilka genom successiva avrapporteringar kunnat ligga till grund för regeringens ställningstaganden i olika konkreta frågor. Mot bakgrund av bl.a. kommitténs överväganden har chefen för industridepartementet, statsrådet Huss, den 18 december 1978 uppdragit åt direktören Rutger Martin-Löf och bankdirektören Gösta Olson att biträda industridepartementet i fortsatta överläggningar med skogsindustrin, i första hand skogsägareföretagen.

Regeringen har den 8 mars 1979 beslutat att kommitténs arbete skall vara avslutat.

19. SIFU-kommittén (I 1978:03)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 29 juni 1978 med uppdrag att utreda frågan om framtida organisationsform för verksamheten inom statens industriverks enhet för företagsutveckling:

Särskild utredare:
Olsson, Johan A., fabrikör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 5 juli 1978 t.o.m. den 14 mars 1979)

Experter:
Högmark, Anders G., civilekonom (fr.o.m. den 19 september 1978 t.o.m. den 14 mars 1979)
Janlinder, Hans, byråchef (fr.o.m. den 7 augusti 1978 t.o.m. den 14 mars 1979)
Lindeberg, Per Erik, hovrättsassessor (fr.o.m. den 5 juli 1978 t.o.m. den 14 mars 1979)

Lindström, J. Christian, verkst. direktör (fr.o.m. den 7 augusti 1978 t.o.m. den 14 mars 1979)
Nick-Huttunen, Elise, assistent (fr.o.m. den 7 augusti 1978 t.o.m. den 14 mars 1979)
Pantzerhielm, Sigge-Wilhelm, direktör (fr.o.m. den 7 augusti 1978 t.o.m. den 14 mars 1979)
Sellberg, Björn, byrådirektör (fr.o.m. den 7 augusti 1978 t.o.m. den 14 mars 1979)
Wärnberg, Gustav, maskinist (fr.o.m. den 7 augusti 1978 t.o.m. den 14 mars 1979)

Sekreterare:
Strömgren, Bo E., departementssekreterare (fr.o.m. den 5 juli 1978 t.o.m. den 14 mars 1979)

Bitr. sekreterare:
Carlstedt, J. Bertil, jur. kand. (fr.o.m. den 1 september 1978 t.o.m. den 30 mars 1979)

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II I 14.

Kommittén har under tiden november - december 1978 hållit två sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörts av kommitténs arbete.

Kommittén har den 20 december 1978 avgett betänkandet (Ds I 1978:38) SIFU:s organisationsform.

Uppdraget är avslutat.

20. Data- och elektronikkommittén (I 1978:04) (DEK)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 20 juli och den 10 november 1978 med uppdrag att utreda datateknikens och elektronikens effekter på näringslivets utveckling:

Ordförande:
Mårtensson, Nils L., tf. professor (fr.o.m. den 15 augusti 1978)

Ledamöter:
Andersson, Stina S., f.d. ers. för led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 augusti t.o.m. den 31 oktober 1978)
Berglund, Thomas, sakkunnig (fr.o.m. den 13 mars 1979)
Du Rietz, Gunnar, ekon. lic. (fr.o.m. den 15 augusti 1978)
Eliasson, C. Gunnar, docent (fr.o.m. den 15 augusti 1978)
Frejhagen, Birgitta, sekreterare (fr.o.m. den 15 augusti 1978)
Gadd, P. E. Arne, revisionsdirektör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 15 augusti 1978)

Hansson, Bengt Å, ingenjör (fr.o.m. den 15 augusti t.o.m. den 31 oktober 1978)
Ingberg, William, departementssekreterare (fr.o.m. den 27 januari 1979)
Lindebro, K. Sören S., ingenjör (fr.o.m. den 1 november 1978)
Petersson, S. G. Roland, sekreterare (fr.o.m. den 1 november 1978)
Ribrant, Gunnar C. H., departementsråd (fr.o.m. den 15 augusti 1978)
Thorngren, S. Bertil, docent (fr.o.m. den 15 augusti 1978)
Tjernström, K. Sune, ekon.lic. (fr.o.m. den 10 november 1978 t.o.m. den 26 januari 1979)

Experter:
Andersson, Emil, överingenjör (fr.o.m. den 1 december 1978)
Andersson, Ture, instruktör (fr.o.m. den 1 december 1978)
Brodén, E. Bertil, departementssekreterare (fr.o.m. den 11 november 1978)
Edling, Sven, systemchef (fr.o.m. den 15 oktober 1979)
Eriksson, Lennart, docent (fr.o.m. den 15 oktober 1979)
Hegelund, Sven, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 december 1978 t.o.m. den 30 april 1979)
Johansson, John, ingenjör (fr.o.m. den 1 december 1978)
Karlsson, Kenth, ombudsman (fr.o.m. den 1 december 1978)
Lundberg, Bengt T., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 december 1978)
Nilsson, Owe, direktör (fr.o.m. den 1 december 1978)
Rann, Stig, ombudsman (fr.o.m. den 15 oktober 1979)
Reuterswärd, Anders, departementssekreterare (fr.o.m. den 15 oktober 1979)
Sohlenius, Gunnar H., professor (fr.o.m. den 1 december 1978)
Stark, Börje, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 december 1978)
Weichbrodt, Björn, civilingenjör (fr.o.m. den 1 december 1978)
Ödmansson, Erik, civilingenjör (fr.o.m. den 15 oktober 1979)
Örn, Torsten, verkstadschef (fr.o.m. den 1 december 1978)

Sekreterare:
Carlsson, Jan M., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 augusti 1978)

Bitr. sekreterare:
Brodén, Kerstin, byråassistent (fr.o.m. den 15 augusti 1978)
Odén, Nils A. G., förste aktuarie (fr.o.m. den 1 oktober 1979)
Persson, Lars G., byrådirektör (fr.o.m. den 25 september 1978)
Selg, Håkan, kanslisekreterare (fr.o.m. den 15 september 1978)

Lokal: Industridepartementet, Drottninggatan 20, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 29 08 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II I 13.

Kommittén har under tiden augusti 1978 - oktober 1979 hållit nio sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har fyra sammanträden hållits med en särskild referensgrupp i frågor rörande datorstödd produktionsutrustning.

Kommittén har under samma tid gjort fyra studieresor till Förenta staterna, Finland, Storbritannien och Förbundsrepubliken Tyskland.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

21. Kommittén (I 1978:05) för alternativ produktion vid varven

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 29 juni 1978 med uppdrag att utreda frågan om alternativ produktion vid varven och annan ny produktion inom varvsregionerna:

Särskild utredare:
Ögren, K. Olof, direktör (fr.o.m. den 1 september 1978)

Sekreterare:
Holmström, Nina E., jur. kand. (fr.o.m. den 15 januari 1979)
Sundström, Lennart, direktör (fr.o.m. den 1 april 1979)

Lokal: Kungsgatan 35, 2 tr., 111 56 Stockholm, tel. 21 43 44 (ordföranden), 21 44 44 (Holmström), 21 44 24 (Sundström) eller 21 44 55.

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II 1 15.

Kommittén har under tiden januari - september 1979 studerat ca 200 projektidéer och mera ingående behandlat ca 70 projekt.

Kommittén har under år 1979 avgett följande rapporter:

1979:1 Kockums Agrar - Utvärdering och rekommendation (Ds I 1979:1)

1979:2 Livräddningssystem på fartyg

1979:3 Walosep - oljeupptagare

1979:4 Hamstern - mobilt reningsverk

Regeringen har den 13 december 1979 beslutat att kommitténs verksamhet skall avslutas.

22. Energiprovningsutredningen (I 1978:06)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 2 november 1978 med uppdrag att utreda vissa frågor rörande provning inom energiområdet:

Särskild utredare:
Wennerberg, Sigfrid B., civilingenjör (fr.o.m. den 3 november 1978)

Sakkunniga:
Essunger, N. Gunnar P., överingenjör (fr.o.m. den 20 november 1978)
Faugert, Sven J. E., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 20 november 1978)
Horowitz, Artur, laboratoriechef (fr.o.m. den 20 november 1978)
Karlsson, Ulf G., departementssekreterare (fr.o.m. den 20 november 1978)
Södergren, Lars-Olof, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 20 november 1978)
Årlin, Ingrid S., föreståndare (fr.o.m. den 20 november 1978)

Experter:
Boström, Torbjörn, forskningssekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Finney, Peter, byrådirektör (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Håkansson, Stig, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Kinbom, Gunnar, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Leijon, Jan, ingenjör (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Nilsson, Tomas, förste avdelningsingenjör (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Odsell, Olle, forskare (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Roseen, Rutger, tekn. lic. (fr.o.m. den 20 november 1978)
Samuelson, Ingemar, förste avdelningsingenjör (fr.o.m. den 20 november 1978)
Stadler, Claes-Göran, forskningssekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Svenson, Gösta E., ingenjör (fr.o.m. den 20 november 1978)
Svensson, Torsten, civilingenjör (fr.o.m. den 20 november 1978)
Swedjemark, Åke, ingenjör (fr.o.m. den 20 november 1978)
Wallin, Allan, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 mars 1979)

Sekreterare:
Lundahl, Harald, byrådirektör (fr.o.m. den 3 november 1978)

Bitr. sekreterare:
Hallerström, Nils, departementssekreterare (fr.o.m. den 3 november 1978)

Lokal: Tegeluddsvägen 90, 4 tr., 115 28 Stockholm, tel. 67 32 73

Direktiven för utredningen, se 1979 års kommittéberättelse del II I 16.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit två sammanträden.

Sekretariatet har under samma tid hållit 22 arbetsgruppsmöten med experterna.

Sekretariatet har den 24 september 1979 avgett arbetsrapport 1 (preli-

minär version) Provning inom energiområdet - en kartläggning och den 4 december 1979 arbetsrapport 2 Energiprovning i USA.

Utredningens sekretariat har genomfört en studieresa till Förenta staterna under september 1979.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

23. Utredningen (I 1978:07) om kärnkraftens radioaktiva avfall - organisations- och finansieringsfrågor

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 30 november 1978:

Särskild utredare:
Löfberg, Bertil, landshövding (fr.o.m. den 12 mars 1979)

Experter:
Bergström, Stig, direktör (fr.o.m. den 12 mars 1979)
Edman, Rune, civilingenjör (fr.o.m. den 12 mars 1979)
Haegermark, Harald, civilingenjör (fr.o.m. den 12 mars 1979)
Hagman, Björn, byrådirektör (fr.o.m. den 12 mars 1979)
Johanson, Bo C., departementssekreterare (fr.o.m. den 12 mars 1979)
Larsson, Alf, civilingenjör (fr.o.m. den 12 mars 1979)
Lindh, Gösta, departementssekreterare (fr.o.m. den 12 mars 1979)
Norrby, Sören, förste strålskyddsinspektör (fr.o.m. den 12 mars 1979)
Rydell, Nils, överingenjör (fr.o.m. den 12 mars 1979)
Sjölin, Nils, länsråd (fr.o.m. den 12 mars 1979)
Svenke, Erik, direktör (fr.o.m. den 12 mars 1979)
Wallestam, Leif, kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 12 mars 1979)

Sekreterare:
Jensen, Birger H. L., organisationsdirektör (fr.o.m. den 12 mars 1979)

Bitr. sekreterare:
Carlstedt, J. Bertil, jur. kand. (fr.o.m. den 1 april 1979)

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 37 71 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II I 2.

Utredningen har under tiden mars - oktober 1979 hållit 9 sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1980.

24. R2-utredningen (I 1978:08)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 21 december 1978 för att utreda den fortsatta verksamheten vid R2-reaktorn i Studsvik:

Särskild utredare:
Berndt, Sune, professor (fr.o.m. den 15 februari 1979)

Sakkunniga:
Ahlström, Per-Eric, överingenjör (fr.o.m. den 26 mars 1979)
Haegermark, Harald, överingenjör (fr.o.m. den 15 februari 1979)
Jansson, Erik, reaktorinspektör (fr.o.m. den 15 februari 1979)
Johanson, Bo C., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 februari 1979)
Lindqvist, Ingvar, professor (fr.o.m. den 15 februari 1979)
Nilson, Ragnar, direktör (fr.o.m. den 15 februari 1979)

Experter:
Nicander, Lars, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 maj 1979)
Tenerz, Erland, överingenjör (fr.o.m. den 15 februari 1979)
Vallin, Ivar, departementssekreterare (fr.o.m. den 26 mars 1979)
Österlundh, Carl Gustaf, civilingenjör (fr.o.m. den 15 februari 1979)

Bitr. sekreterare:
Carlstedt, J. Bertil, jur. kand. (fr.o.m. den 1 april 1979)

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 37 76 (bitr. sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II I 1.

Utredningen har under tiden februari - oktober 1979 hållit sex sammanträden.

Studiebesök har gjorts vid reaktorerna i Kjeller och Halden i Norge, Esbo i Finland, Risö i Danmark samt Petten i Holland.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under våren 1980.

25. Flygindustridelegationen (I 1978:09)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 21 december 1978 med uppdrag att bereda frågor om civilt utnyttjande av flygindustriella resurser:

Ordförande:
Hagström, Tony, generaldirektör (fr.o.m. den 5 februari 1979)

Ledamöter:
Abrahamsson, Morgan B., bankdirektör (fr.o.m. den 5 februari 1979)
Angelöf, Arne, ombudsman (fr.o.m. den 5 februari 1979)
Bystedt, P. Gösta, verkst. direktör (fr.o.m. den 5 februari 1979)
Fehrm, E. Martin, tekn. dr (fr.o.m. den 5 februari 1979)
Ottoson, Benn E., ingenjör (fr.o.m. den 5 februari 1979)
Tomner, J. Sigvard A., generaldirektör (fr.o.m. den 5 februari 1979)

Sakkunniga:
Gustafsson, G. Yvonne, kanslisekreterare (fr.o.m. den 15 mars 1979)
Holgersson, Svante O., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 mars 1979)
Martin-Löf, C. Johan E., civilingenjör (fr.o.m. den 15 mars 1979)
Sidenbladh, Thomas P., departementsråd (fr.o.m. den 15 mars 1979)

Lokal: Svenska Rymdaktiebolaget, Tritonvägen 27, 171 54 Solna, tel. växel 98 02 00 (sekretariatet)

Direktiven för delegationen, se 1980 års kommittéberättelse del II 1 3.

Delegationen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1980.

26. Oljeersättningsdelegationen (I 1979:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 11 januari 1979 med uppdrag att mot bakgrund av förutsättningarna för ett ökat utnyttjande av solvärme och bränslen som kan ersätta olja verka för samordning av insatserna och föreslå erforderliga åtgärder för att dessa snarast införs i det svenska energiförsörjningssystemet:

Ordförande:
Pettersson, Eric, generaldirektör (fr.o.m. den 8 mars 1979)

Ledamöter:
Hjorth, Lars, departementsråd (fr.o.m. den 8 mars 1979)
Karlsson, Björn, professor (fr.o.m. den 8 mars 1979)
Liljegren, Lars, sekreterare (fr.o.m. den 8 mars 1979)
Lindau, Lars, byråchef (fr.o.m. den 8 mars 1979)
Luthman, Gösta, direktör (fr.o.m. den 8 mars 1979)
Netzler, Lars, direktör (fr.o.m. den 8 mars 1979)
Sohlman, Åsa, pol. mag. (fr.o.m. den 8 mars 1979)
Tyrstrup, Kerstin, adjunkt (fr.o.m. den 8 mars 1979)
Wahlström, Björn, verkst. direktör (fr.o.m. den 8 mars 1979)
Westlin, Arne, avdelningschef (fr.o.m. den 8 mars 1979)

Experter:
Holgersson, Svante, departementssekreterare (fr.o.m. den 15 september 1979)
Magnusson, Jan O., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 mars 1979)

Sekreterare:
Haegermark, C. Harald, civilingenjör (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Bitr. sekreterare:
Bäckstrand, Magnus H., civilekonom (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 22 51 (sekreteraren)

Direktiven för delegationen, se 1980 års kommittéberättelse del II I 4.

Delegationen har under tiden januari - oktober 1979 hållit fem sammanträden.

Delegationen har den 8 oktober 1979 avgett rapporten (Ds I 1979:9) Förutsättningar för ökad kolanvändning i Sverige, den 31 oktober 1979 promemorian Solmätningsresurser vid SMHI och den 15 november 1979 rapporten (Ds I 1979:17) Finansiering av energiteknik för oljeersättning. Förslag till komplettering av nuvarande statliga stödformer.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

27. Utredningen (I 1979:02) om planering av alternativ produktion och sysselsättning inom de delar av försvarsmaterielindustrin som inte omfattas av den militära flygindustrin

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 1 februari 1979:

Särskild utredare:
Frithiofson, Karl A. F., landshövding (fr.o.m. den 15 maj 1979)

Experter:
Angelöf, Arne, ombudsman (fr.o.m. den 3 september 1979)
Böhlin, Birgitta, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Carlsson, Jan Olof, planeringschef (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Gustafsson, G. Yvonne, kanslisekreterare (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Ingberg, William, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juni 1979)
Nygårds, Peter, sekreterare (fr.o.m. den 3 september 1979)
Odelberg, Axel, överingenjör (fr.o.m. den 19 september 1979)

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 22 32 (Ingberg)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II I 5.

Utredningen har under tiden maj - oktober 1979 hållit två sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

28. Utredningen (I 1979:03) om översyn av handläggningen av ärenden om fartygskreditgarantier, m.m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 8 februari 1979:

Särskild utredare:

Svahn, Hans L., lagman (fr.o.m. den 8 februari t.o.m. den 31 oktober 1979)

Experter:

Arnerup, Tord, byrådirektör (fr.o.m. den 15 april t.o.m. den 31 oktober 1979)

Rekke, S. F. Lars, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juni t.o.m. den 31 oktober 1979)

Sekreterare:

Brenner, Rune, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 8 februari t.o.m. den 31 oktober 1979)

Bitr. sekreterare:

Bengtsson, Hertha, kanslisekreterare (fr.o.m. den 8 februari t.o.m. den 31 oktober 1979)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II I 6.

Utredningen har under tiden mars - september 1979 hållit fyra sammanträden samt haft överläggningar med myndigheter och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har den 11 oktober 1979 avgett betänkandet (Ds I 1979:8) Handläggning av varvsstöd m.m.

Uppdraget är därmed slutfört.

29. Kommissionen (I 1979:04) för de mindre och medelstora varven

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 8 februari 1979 med uppdrag att utreda frågor om de mindre och medelstora varvens strukturanpassning och behov av stöd:

Ordförande:

Rydbo, Folke, generaldirektör (fr.o.m. den 26 februari t.o.m. den 30 november 1979)

Ledamöter:

Eriksson, Jan, direktör (fr.o.m. den 26 februari t.o.m. den 30 november 1979)

Åberg, Lars-Gunnar, bankdirektör (fr.o.m. den 26 februari t.o.m. den 30 november 1979)

Experter:

Efraimsson, Göran, civilingenjör (fr.o.m. den 1 april t.o.m. den 30 november 1979)

Lindgärde, Jan-Erik, förste ombudsman (fr.o.m. den 1 april t.o.m. den 30 november 1979)

Luttropp, Thomas, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 30 november 1979)

Mårtensson, Inge, ombudsman (fr.o.m. den 1 april t.o.m. den 30 november 1979)

Olsson, Holger, f.d. bitr. förbundsordförande (fr.o.m. den 1 april t.o.m. den 30 november 1979)

Rekke, Lars, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1979 t.o.m. den 31 januari 1980)

Thornström, Torgny, direktör (fr.o.m. den 15 maj t.o.m. den 30 november 1979)

Sekreterare:

Holmqvist, Torgny, administrativ direktör (fr.o.m. den 1 april t.o.m. den 16 augusti 1979)

Påvall, Bertil M., byrådirektör (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 14 juni 1979)

Bitr. sekreterare:

Bengtsson, Hertha, kanslisekreterare (fr.o.m. den 20 mars 1979 t.o.m. den 31 januari 1980)

Leithoff-Gunvén, Siri K., tingsnotarie (fr.o.m. den 1 augusti t.o.m. den 30 november 1979)

Direktiven för kommissionen, se 1980 års kommittéberättelse del II 1 9.

Kommissionen har under tiden mars - oktober 1979 hållit 22 sammanträden.

Överläggningar har ägt rum såväl med myndigheter, berörda varvsföretag och andra som berörs av kommissionens arbete.

Kommissionen har den 25 juni 1979 avgett en till regeringen ställd skrivelse avseende varvens borgensåtagande.

Kommissionen har den 14 november 1979 avgett betänkandet (Ds I 1979:16) Mindre och medelstora varv.

Uppdraget är därmed slutfört.

30. Atomlagstiftningskommittén (I 1979:05)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 22 februari 1979 med uppdrag att utreda frågan om översyn av lagstiftningen på atomenergiområdet:

Ordförande:

Paulsson, G. Valfrid V., generaldirektör (fr.o.m. den 12 mars 1979)

Ledamöter:

Blom, Lennart, led. av riksdagen (fr.o.m. den 12 mars 1979)
Johansson, S. Olof H., led. av riksdagen (fr.o.m. den 12 mars t.o.m. den 11 oktober 1979)
Klingvall, Maj-Inger, utredningsassistent (fr.o.m. den 12 mars 1979)
Lidbom, Carl G., led. av riksdagen (fr.o.m. den 12 mars 1979)
Söderqvist, Oswald E. J., byråsekreterare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 12 mars 1979)
Ångström, Rune T., led. av riksdagen (fr.o.m. den 12 mars 1979)

Experter:

Jacobsson, Måns, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 september 1979)
Laurén, Staffan, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 september 1979)

Sekreterare:

Eliasson, Bengt E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 21 maj 1979)

Lokal: Bostadsdepartementet, Jakobsgatan 26, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 35 67 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II I 8.

Kommittén har under tiden mars - oktober hållit två sammanträden. Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

31. Utredningen (I 1979:06) om informationssystemet företag-samhälle, m.m. (DIS-utredningen)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 1 mars 1979:

Särskild utredare:

Ohlsson, Ingvar, f.d. generaldirektör (fr.o.m. den 15 mars 1979)

Experter:

Aspén, B. Urban, statistikchef (fr.o.m. den 15 april 1979)
Engelbrecht, Per-Ove, departementssekreterare (fr.o.m. den 15 april 1979)
Herlitz,Claes A., planeringsdirektör (fr.o.m. den 15 april 1979)
Kahlin, Tage, direktör (fr.o.m. den 15 april 1979)
Lennartsson, Folke V., utredningssekreterare (fr.o.m. den 15 april 1979)
Lindström, Bengt K., kanslichef (fr.o.m. den 15 april 1979)
Moreau, Jan-Erik, utredningssekreterare (fr.o.m. den 2 maj 1979)
Pedersen, Zaid O. B., byrådirektör (fr.o.m. den 15 april 1979)

Sekreterare:

Eriksson, Arne, byrådirektör (fr.o.m. den 15 mars 1979)

Lokal: Kungsgatan 35, 2 tr., 111 56 Stockholm, tel. 21 35 78 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II I 10.

Utredningen har under tiden mars - oktober 1979 hållit två sammanträden. Därutöver har sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

32. Reaktorsäkerhetsutredningen (I 1979:07)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 26 april 1979 för att mot bakgrund av bl.a. haveriet vid kärnkraftverket Three Mile Island, block 2, dels överväga om det finns anledning att väsentligt omvärdera kärnkraftens risker, dels utreda vilka åtgärder som bör vidtagas för att stärka säkerheten vid de svenska kärnkraftverken:

Ordförande:

Löwbeer, Hans, universitetskansler (fr.o.m. den 9 maj t.o.m. den 30 november 1979)

Ledamöter:

Friberg, Lars T., professor (fr.o.m. den 9 maj t.o.m. den 30 november 1979)
Hedgran, Arne G.,professor (fr.o.m. den 9 maj t.o.m. den 30 november 1979)
Johansson, Sven A. E., professor (fr.o.m. den 9 maj t.o.m. den 30 november 1979)
Lindahl-Kiessling, Kerstin M., professor (fr.o.m. den 9 maj t.o.m. den 30 november 1979)

Lindell, Bo G., professor (fr.o.m. den 9 maj t.o.m. den 30 november 1979)
Nordström, Lars V., föreståndare (fr.o.m. den 9 maj t.o.m. den 30 november 1979)
Sjöberg, Lennart H., professor (fr.o.m. den 9 maj t.o.m. den 30 november 1979)
Sokolowski, Ewelyn, docent (fr.o.m. den 9 maj t.o.m. den 30 november 1979)
Steen, Göran A., generaldirektör (fr.o.m. den 9 maj t.o.m. den 30 november 1979)
Sundström-Frisk, Carin, forskningspsykolog (fr.o.m. den 9 maj t.o.m. den 30 november 1979)
Westermark, E. G. Torbjörn, professor (fr.o.m. den 9 maj t.o.m. den 30 november 1979)

Sakkunnig:
Lindh, Gösta E., departementssekreterare (fr.o.m. den 14 maj t.o.m. den 30 november 1979)

Experter:
Bergquist, Ingvar L., docent (fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 30 november 1979)
Bergström, Gunilla, fil. lic. (fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 31 december 1979)
Lindskog, Ambjörn, byråingenjör (fr.o.m. den 1 juni t.o.m. den 30 november 1979)
Strangert, Per-Olof, överingenjör (fr.o.m. den 25 juni t.o.m. den 30 november 1979)

Sekreterare:
Gyldén, Nils, överingenjör (fr.o.m. den 25 juni t.o.m. den 31 december 1979)
Högberg, Lars G., överingenjör (fr.o.m. den 28 maj t.o.m. den 31 december 1979)
Lindencrona, Gustaf, f.d. sjöfartsråd (fr.o.m. den 11 juni t.o.m. den 30 november 1979)

Bitr. sekreterare:
Carlstedt, J. Bertil, jur. kand. (fr.o.m. den 22 oktober t.o.m. den 31 december 1979)

Lokal: Industridepartementet, Birger Jarls torg 7, 103 33 Stockholm, tel. 20 43 53 (Gyldén), 20 43 24 (Högberg), 20 63 66 (Lindencrona)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II 1 11.

Utredningen har under tiden maj - oktober 1979 hållit nio

sammanträden. Studieresor har företagits till Ringhals kärnkraftverk, AB Kärnkraftutbildning samt till Förenta staterna. Vid den sistnämnda resan besöktes bl.a. den amerikanska kärnkraftsinspektionen (NRC) i Washington, kärnkraftanläggningen Three Mile Island och delstaten Pennsylvanias beredskapsadministration.

tredningen har den 30 november 1979 avgett betänkandet (SOU 1979:86) Säker kärnkraft?

Uppdraget är därmed slutfört.

33. Konsekvensutredningen (I 1979:08)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 7 juni 1979 för att utreda konsekvenser av en kärnkraftavveckling:

Ordförande:

Sandgren, C. Lennart, generaldirektör (fr.o.m. den 8 juni 1979)

Ledamöter:

Boman, Per-Olof, direktör (fr.o.m. den 8 juni 1979)
Carling, Alf G., docent (fr.o.m. den 8 juni 1979)
Dahlström, Gösta E., sekreterare (fr.o.m. den 8 juni 1979)
Frigren, Suzanne M., byråchef (fr.o.m. den 8 juni 1979)
Lalander, N. Sven O., driftdirektör (fr.o.m. den 20 juni 1979)
Larsson, Peter V., förbundsordförande (fr.o.m. den 8 juni t.o.m. den 9 oktober 1979)
Lind, Carl-Erik, tekn. lic. (fr.o.m. den 8 juni 1979)
Lundgren, Nils G. H., docent (fr.o.m. den 8 juni 1979)
Nilsson, N. Robert, statssekreterare (fr.o.m. den 8 juni t.o.m. den 15 oktober 1979)
Persson, Göran A., avdelningschef (fr.o.m. den 8 juni 1979)
Steen, F. Peter, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 8 juni 1979)
Söderberg, Stig, förhandlingschef (fr.o.m. den 8 juni 1979)

Sakkunniga:

Granström, L. A. Torbjörn, civilingenjör (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Jakobsson, Ulf G., planeringschef (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Experter:

Agfors, Gunnar, direktör (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Albinsson, Harry, docent (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Anefall, Bengt G., arkitekt (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Bergendorff, Hans, sakkunnig (fr.o.m. den 3 september t.o.m. den 31 oktober 1979)
Bergsten, E., Rune, departementsråd (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Bern, Lars, tekn. dr (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Bildt, Carl, sekreterare (fr.o.m. den 28 juni 1979)
Blomqvist, Bo G., länsråd (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Bond, Staffan, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 25 september t.o.m. den 2 november 1979)
Borgman, L. Erik F., direktör (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Bryntse, Göran E., herr (fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 10 oktober 1979)
Bäckström, O. Anders, utredare (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Canarp, Curt S. T., byråchef (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Christersson, N. E. Bengt, kommunalråd (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Dahlberg, L. Åke, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Edin, Karl-Axel, fil. dr (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Englund, K. Svante, överdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Grahm, N. O. Leif, forskningssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Granstedt, Pär, led. av riksdagen (fr.o.m. den 28 juni t.o.m. den 7 oktober 1979)
Hansson, Stig G., agronom (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Helzén, Berndt-Olof, civilingenjör (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Hilding, Sten, driftchef (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Hinnfors, S. Ivar, länsråd (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Hjalmarsson, Lennart, professor (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Hvalgren, G. A. Filibert, kommunstyrelseordförande (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Hål, C. E. Sture, civilingenjör (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Höjeberg, Mats, utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Hörmander, Olof, civilingenjör (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Johansson, Knut, f.d. led. av riksdagen/s (fr.o.m. den 28 juni 1979)
Kaijser, R. Arne, civilingenjör (fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 9 oktober 1979)
Kalldin, Brita, konsulent (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Kjellegård, N. Peder, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Kjellström, Björn O. J., docent (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Kågeson, Per, författare (fr.o.m. den 28 juni t.o.m. den 10 oktober 1979)
Larsson, Yngve, direktör (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Lidström, Ivar, pol. mag. (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Lindblad, Hans, led. av riksdagen (fr.o.m. den 28 juni 1979)
Linder-Aronsson, N. Lennart, tf. länsråd (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Myhrman, Johan C. D., fil. dr (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Norhammar, S. Ulf, civilingenjör (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Nytén, Tage, planeringsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Näslund, Hans, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Olsson, E. Birgitta, ekonom (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Olsson, Gösta, kommunalråd (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Persson, Arvid, verkst. direktör (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Restad, Tomas, ekon. dr (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Sandlund, Maj-Britt L., länsråd (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Silenstam, N. Per, länsarbetsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Sjöström, Ove B., bitr. direktör (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Snickars, Folke, tekn. dr (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Ström, Turid, avdelningschef (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Sundström, Monica, civilekonom (fr.o.m. den 28 juni 1979)
Svensson, S. Torsten A., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Söderström, Bengt J., marknadschef (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Tallberg, Edvin, kommunalråd (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Waldenby, Torbjörn, direktör (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Westerberg, Ulf L., ombudsman (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Wångby, Erik, ombudsman (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Öhman, Christer L., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Sekreterare:
Guteland, Gösta, fil. lic. (fr.o.m. den 8 juni 1979)

Bitr. sekreterare:
Anebäck, Kristina, förste kanslist (fr.o.m. den 7 september 1979)
Askestig, H. Bertil S., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1979)
Dargay, Joyce, forskningsassistent (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Djerf, Olof, departementssekreterare (fr.o.m. den 15 september 1979)
Jelf, Hans R., byrådirektör (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Nilsson, Per-Olof, förste avdelningsingenjör (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Sjöblom, Åke, byrådirektör (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Svensson, Lars B., planeringschef (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Lokal: Birger Jarls torg 2, 111 28 Stockholm, tel. 20 64 33 (Guteland), 20 60 43 (Anebäck), 20 21 74 (sekretariatet)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II I 12.

Utredningen har under tiden juni - oktober 1979 hållit tolv sammanträden. Därutöver har åtta sammanträden hållits med en parlamentarikergrupp, sju med arbetsgruppen för studier av energisystemets uppbyggnad, nio med arbetsgruppen för studier av elanvändningens utveckling, sju med arbetsgruppen för studier av effekterna på samhällsekonomin, sju med arbetsgruppen för studier av de regional- och sysselsättningspolitiska konsekvenserna, åtta med arbetsgruppen för studier av följderna för de kommuner som har kärnkraftverk och åtta med arbetsgruppen för studier av effekter på enskilda hushåll. Dessutom har utredningen och grupperna haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer, utredningar och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har den 23 november 1979 överlämnat betänkandet (SOU 1979:83) Om vi avvecklar kärnkraften. Konsekvenser för ekonomi, sysselsättning och miljö samt följande bilagor.

Bilaga 1 - Energisystemets uppbyggnad (Ds I 1979:10)

Bilaga 2 - Elanvändningens utveckling (Ds I 1979:11)

Bilaga 3 - Samhällsekonomiska effekter av en kärnkraftsavveckling (Ds I 1979:12)

Bilaga 4 - Regionala effekter av en kärnkraftsavveckling (Ds I 1979:13)

Bilaga 5 - Konsekvenser för berörda kommuner, kraftföretag och anställda vid en kärnkraftsavveckling (Ds I 1979:14)

Bilaga 6 - Konsekvenser för hushållen (Ds I 1979:15)

Bilaga 7 - PM om naturgas och dess möjliga användning i Sverige (Ds I 1979:18)

Bilaga 8 - Utredning om oljemarknaden (Ds I 1979:19)

Bilaga 9 - Fortsatt vattenkraftutbyggnad (Ds I 1979:20)

Bilaga 10 - Särskilda utredningar (Ds I 1979:21)

Uppdraget är därmed slutfört.

34. Kommittén (I 1979:09) för industripolitikens informationsunderlag

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 14 juni 1979:

Särskild utredare:

Rydén, Bengt G., verkst. direktör (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Experter:

Bergström, Villy, fil. lic. (fr.o.m. den 19 september 1979)
Edin, Per-Olof, ekonom (fr.o.m. den 1 december 1979)
Ekman, Bo, direktör (fr.o.m. den 19 september 1979)
Hedlund, Gunnar, ekon. dr (fr.o.m. den 19 september 1979)
Lindström, Christian, direktör (fr.o.m. den 19 september 1979)
Löfgren, Torsten, departementssekreterare (fr.o.m. den 19 september 1979)
Pettersson, Karl-Henrik, direktör (fr.o.m. den 19 september 1979)
Ramström, Dick O., verkst. direktör (fr.o.m. den 19 september 1979)
Tjernström, Sune, ekon. lic. (fr.o.m. den 19 september 1979)
Åkerman, Johan, direktör (fr.o.m. den 19 september 1979)

Sekreterare:

Hägg, Ingemund, docent (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Bitr. sekreterare:

Edberg, Jan-Olof, pol. mag. (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Lokal: Studieförbundet Näringsliv och Samhälle, Sköldungagatan 2, 114 27 Stockholm, tel. växel 23 25 20

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II I 15.

Kommittén har under tiden juli - oktober 1979 hållit ett sammanträde. Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

35. Utredningen (I 1979:10) om myndighetsorganisationen inom energiområdet m.m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 14 juni 1979 för att se över vissa frågor rörande organisationen av myndigheter m.m. inom energiområdet samt vissa frågor rörande statens vattenfallsverks framtida uppgifter och organisation:

Särskild utredare:
Moberg, Sven T., generaldirektör (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Sakkunniga:
Andersson, Sten O., ombudsman (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Danielsson, Eugen P. O. ombudsman (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Elfving, Jack O. H., ombudsman (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Janlinder, Hans G. O., byråchef (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Karlsson, Ulf G., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Nordlund, E. Assar, ombudsman (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Wennerberg, Sigfrid B., verkst. ledamot (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Ågren, Lars O. T., direktör (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Åström, Kjell G., överingenjör (fr.o.m. den 1 augusti 1979)

Experter:
Dangården, Birgitta, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Faugert, Sven J. E., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Holgersson, Svante O., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1979)
Lindencrona, Tomas, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Ljungqvist, Lennart A. B., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Roos, P. Åke, bitr. föreståndare (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Stahre, Gunnar N., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 augusti 1979)

Sekreterare:
Lindgren, K. Erik., organisationsdirektör (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Olander, Hans W., byrådirektör (fr.o.m. den 13 augusti 1979)

Bitr. sekreterare:
Larsson, Torbjörn, amanuens (fr.o.m. den 1 november 1979)
Runnström, Cecilia, amanuens (fr.o.m. den 1 oktober 1979)

Lokal: Statskontoret, Primusgatan 18, Lilla Essingen, Box 34101, 100 26 Stockholm, tel. växel 738 40 00

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II I 14.

Utredningen har under tiden augusti - oktober 1979 hållit tre sammanträden.
Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

36. Utredningen (I 1979:11) om Norrlandsfonden

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 21 juni 1979 för att utreda Norrlandsfondens uppgifter inom samhällets industri- och regionalpolitiska organisation:

Särskild utredare:
Pettersson, Göte J., adjunkt (fr.o.m. den 1 augusti 1979)

Experter:
Levin, Tage, departementsråd (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Stångberg, Olle H., kansliråd (fr.o.m. den 1 augusti 1979)

Sekreterare:
Brodén, Bertil, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 augusti 1979)

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, 103 33 Stockholm, tel. växeln 763 10 00, direktval 763 22 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II I 16.

Utredningen har under tiden augusti - oktober 1979 hållit tre sammanträden.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

37. Organisationskommittén (I 1979:12) med uppdrag att utreda vissa frågor om en träteknisk utvecklingsenhet i Skellefteå

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 21 juni 1979:

Ordförande:
Erngren, Birgit, tf. överingenjör (fr.o.m. den 6 september 1979)

Ledamöter:
Karlsson, Gunnar A., andre förbundsordförande (fr.o.m. den 6 september 1979)
Persson, Börje S., fabrikör (fr.o.m. den 6 september 1979)
Ringsand, Lilian, forskningsingenjör (fr.o.m. den 6 september 1979)
Wiklund, Torsten P., direktör (fr.o.m. den 6 september 1979)

Experter:
Henkow, Sten R., departementssekreterare (fr.o.m. den 6 september 1979)
Hånell, Per Gustaf, direktör (fr.o.m. den 6 september 1979)
Häggmark, Lars A., departementssekreterare (fr.o.m. den 6 september 1979)
Lonaeus, G. Håkan N., departementssekreterare (fr.o.m. den 6 september 1979)
Sahlin, Svenerik, direktör (fr.o.m. den 6 september 1979)

Sekreterare:
Qviberg, Stefan A., byrådirektör (fr.o.m. den 6 september 1979)

Lokal: Styrelsen för teknisk utveckling, Liljeholmsvägen 32, Fack, 100 72 Stockholm, tel. växel 744 51 00

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II I 17.

Kommittén har under tiden september - oktober 1979 hållit två sammanträden.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete till utgången av år 1979.

38. Utredningen (I 1979:13) om styrmedel för näringslivets energihushållning m.m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 19 juli 1979:

Särskild utredare:
Grafström, Erik O. H., f.d. generaldirektör (fr.o.m. den 19 juli 1979)

Sakkunniga:
Dahlström, Gösta E., ombudsman (fr.o.m. den 15 september 1979)
Ericsson, K. Gunnar T., sekreterare (fr.o.m. den 15 september 1979)
Höjeberg, Mats O., ombudsman (fr.o.m. den 15 september 1979)
Karlsson, Ulf G., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 september 1979)
Timm, Dietrich H. E., fil. lic. (fr.o.m. den 15 september 1979)
Wallenberg, Bengt E., byråchef (fr.o.m. den 15 september 1979)

Experter:

Ahlgren, Nils U., planeringschef (fr.o.m. den 15 september 1979)
Annerberg, Rolf G., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 september 1979)
Eng, Willy, departementssekreterare (fr.o.m. den 15 september 1979)
Lönnroth, Måns, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 september 1979)
Magnusson, Jan O., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 september 1979)

Sekreterare:

Hernmarck, Charlotte F., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 september 1979)

Bitr. sekreterare:

Nordqvist, Ivar, fil. kand. (fr.o.m. den 1 december 1979)

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, 103 33 Stockholm, tel. växeln 763 10 00, direktval 763 37 77 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II I 18.

Utredningen har under tiden juli - oktober 1979 hållit ett sammanträde.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

39. Teknikimportkommittén (I 1979:14)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 19 juli 1979 för att bedriva och utvärdera försöksverksamhet med produktsökning och teknikimport samt studera vissa frågor i anslutning till försöksverksamheten:

Ordförande:

Ådahl, S. Y. P. Andreas, professor (fr.o.m. den 29 augusti 1979)

Ledamöter:

Andersson, Dan E. utredningssekreterare (fr.o.m. den 29 augusti 1979)
Ekenberg, H. Lennart, direktör (fr.o.m. den 29 augusti 1979)
Flodin, Sten L., direktör (fr.o.m. den 29 augusti 1979)
Heuman, Ulf L., direktör (fr.o.m. den 29 augusti 1979)
Wiking, Gösta E., direktör (fr.o.m. den 29 augusti 1979)

Sakkunniga:

Broberg, Björn E., byråchef (fr.o.m. den 29 augusti 1979)
Henkow, Sten, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1979)

Jörgensen, Peter A., överingenjör (fr.o.m. den 29 augusti 1979)
Sidenbladh, Thomas P., departementsråd (fr.o.m. den 29 augusti t.o.m. den 31 oktober 1979)
Thufvesson, Bengt E., departementsråd (fr.o.m. den 29 augusti 1979)

Sekreterare:
Näswall, Björn G., departementssekreterare (fr.o.m. den 27 augusti 1979)

Bitr. sekreterare:
Jensman, Kjell R.G., byrådirektör (fr.o.m. den 1 november 1979)

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, 103 33 Stockholm tel. växel 763 10 00, direktval 763 37 60 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II I 19.

Kommittén har under tiden september - oktober 1979 hållit tre sammanträden.
Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

40. Utredningen (I 1979:15) om offentliga styrelseledamöter i vissa aktiebolag m.m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 30 augusti 1979 för att utvärdera försöksverksamheten med offentlig styrelserepresentation och föreslå åtgärder vad gäller sådan representation i aktiebolag och stiftelser:

Särskild utredare:
Goldman, Kjell Ph., bitr. professor (fr.o.m. den 12 september 1979)

Sekreterare:
Elfverson, Jan, civilekonom (fr.o.m. den 1 december 1979)

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II I 21.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

41. Larmutredningen (I 1979:16)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 2 augusti 1979 för utredning om behovet av officiell kontroll m.m. av vissa larmanordningar:

Särskild utredare:
Kristensson, Astrid M., landshövding (fr.o.m. den 1 september 1979)

Sakkunniga:
Sjöberg, Svante, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1979)
Vilgeus, Jan, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 september 1979)

Experter:
Engerstedt, Urban, tf. avdelningsdirektör (fr.o.m. den 12 november 1979)
Wickström, Arne, byrådirektör (fr.o.m. den 15 oktober 1979)

Sekreterare:
Engerstedt, Urban, tf. avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september t.o.m. den 11 november 1979)
Sterfelt, Ove P. E., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 12 november 1979)

Lokal: Brottsförebyggande rådet, S:t Eriksgatan 20, Box 120 70, 102 22 Stockholm, tel. 22 97 80

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II I 20.

Utredningen har under tiden september - oktober 1979 hållit ett sammanträde.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

42. Industristödsutredningen (I 1979:17)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 6 september 1979 för att utreda effekterna av industripolitisk stödverksamhet:

Ordförande:
Tjernström, K. Sune, ekon. lic. (fr.o.m. den 12 september 1979)

Ledamöter:
Sundberg, L. Ove, direktör (fr.o.m. den 12 september 1979)
Wibble, Anne M., ekon. lic. (fr.o.m. den 12 september 1979)
Österberg, Gunnar R., fil. lic. (fr.o.m. den 12 september 1979)

Experter:
Davidson, Anders, informationssekreterare (fr.o.m. den 18 oktober 1979)
Rundquist, Gerhard I. A., departementsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1979)

Sekreterare:
Renck, Per Olof, ekon. lic. (fr.o.m. den 1 oktober 1979)

Bitr. sekreterare:
Ljunggren, Sten, civilekonom (fr.o.m. den 1 oktober 1979)

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, 103 33 Stockholm tel. växel 763 10 00, direktval 763 23 89 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II I 22.

Utredningen har under tiden oktober 1979 hållit ett sammanträde.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

43. Utredningen (I 1979:18) om skogsindustrins virkesförsörjning

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 6 september 1979:

Ordförande:
Hedström, Bo S., generaldirektör (fr.o.m. den 6 september 1979)

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II I 23.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

Kommundepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1979: 4, 6, 7, 8 och 10

Följande kommitté inom avsnittet fullgör inte något egentligt utredningsuppdrag: 1

1. Riksnämnden (K 1968:57) för kommunal beredskap

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 9 juni 1967 för att handlägga vissa centrala samordningsuppgifter rörande den kommunala beredskapsplanläggningen:

Ordförande:

Gustafsson, M. Gunnar, generaldirektör, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli 1975 t.o.m. den 30 juni 1979; fr.o.m. den 1 juli 1979 t.o.m. den 30 juni 1980)

Vice ordförande:

Lundberg, Sten G. J., generaldirektör (t.o.m. den 30 juni 1979)

Nordbeck, Gunnar, generaldirektör (fr.o.m. den 1 juli 1979 t.o.m. den 30 juni 1980)

Ledamöter:

Krona, Kurt, sekreterare (t.o.m. den 30 juni 1979; fr.o.m. den 1 juli 1979 t.o.m. den 30 juni 1980)

Nyqvist, N. Tore, länsöverdirektör (t.o.m. den 30 juni 1979; fr.o.m. den 1 juli 1979 t.o.m. den 30 juni 1980)

Wiktorin, Bengt, sektionschef (fr.o.m. den 1 juli 1976 t.o.m. den 30 juni 1979; fr.o.m. den 1 juli 1979 t.o.m. den 30 juni 1980)

Experter:

Bengtsson, Gunnar G., försvarsdirektör (fr.o.m. den 6 oktober 1976)

Falkehed, Sven A. L., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 december 1978)

Gustafsson, Ulf C., sekreterare (fr.o.m. den 6 oktober 1976)

Lindencrona, Fredrik W. K., verkst. direktör (fr.o.m. den 1 december 1978)

Lindquist, Ulf W. E., hovrättsråd (fr.o.m. den 7 september 1974)

Norderheim, Paul A. M., försvarsdirektör (fr.o.m. den 6 oktober 1976)

Sekreterare:

Cedmark, Jan R. H., avdelningsdirektör

Kansli: Civilförsvarsstyrelsen, Karolinen, 651 80 Karlstad, tel. växel 054/10 41 09

Direktiven för nämnden, se 1968 års riksdagsberättelse K 57.

Riksnämnden för kommunal beredskap har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sju sammanträden samt haft överläggningar med olika centrala fackmyndigheter, kommunförbunden och andra som berörs av den kommunala och landstingskommunala beredskapsplanläggningen.

Sammanträden har hållits med särskilda arbetsgrupper för slutförande av anvisningsverket beträffande kommunal information, omhändertagande av döda civilpersoner i krig och reservanordningar.

Nämnden har under året anordnat två kurser i kommunal resp. landstingskommunal beredskapsplanläggning samt i viss utsträckning följt upp de lokala ledningsövningar, som hållits under året mot bakgrund av de Anvisningar om gemensamma ledningsövningar för totalförsvaret på lokal nivå, som nämnden meddelade tillsammans med överbefälhavaren hösten 1976. Arbetsgruppen för att ta fram anvisningar för landstingskommunala ledningsövningar har fortsatt sitt arbete.

En tvådagarskonferens med representanter för landets länsstyrelser har hållits.

Nämndens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

2. 1968 års kyrkohandbokskommitté (U 1969:44)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 mars 1968 för att inom utbildningsdepartementet biträda med revidering av Den svenska kyrkohandboken och övriga kyrkans böcker i den mån de kan beröras av en handboksrevision:

Ordförande:
Askmark, K. F. Ragnar, biskop

Ledamöter:
Andrén, Åke, professor
Edwall, Pehr A. R., kontraktsprost
Göransson, Harald O., musikdirektör
Hallqvist, Britt G., författare
Lundell, Ragnar N. O., kontraktsprost (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Stripple, S. Lennart, musikdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Experter:
Ahrén, Per-Olov A., domprost (fr.o.m. den 1 januari 1975)

Alm, Kerstin, fil. kand. (fr.o.m. den 1 mars 1977)
Andersson, Torsten N., prost
Bohlin, Folke, docent
Eckerdal, Lars H., docent
Erneholm, Berndt I., expeditionschef
Gerhardsson, Birger, professor
Godvik, Hans, kyrkoherde (fr.o.m. den 1 mars 1977)
Göransson, C. Göran N., tf. departementsråd
Helander, Sven A. B., lektor (fr.o.m. den 3 januari 1977)
Holte, K. Ragnar, professor
Ingebrand, Sven G., biskop (fr.o.m. den 3 januari 1977)
Larsson, Edvin, professor (fr.o.m. den 7 mars 1977)
Ljungdahl, Olle, domkyrkoorganist
Molde, F. Bertil, professor
Nilsson, Torsten, musikdirektör
Persson, Per Erik, professor (fr.o.m. den 1 oktober 1976)
Setterlind, Bo A. I., poet (fr.o.m. den 3 januari 1977)
Simonsson, Tord L. W., domprost
Stensson, S. Lars-Gösta, prost (fr.o.m. den 7 mars 1977)

Sekreterare:
Eckerdal, Lars H., docent (fr.o.m. den 1 januari 1975)
Gardar, Håkan, teol. dr (fr.o.m. den 8 oktober)
Wikmark, Örjan G., teol. dr (fr.o.m. den 21 december 1978 t.o.m. den 31 december 1979)

Bitr. sekreterare:
Aldén, Lars O. T., pastoratsadjunkt

Lokal: Lantmannavägen 1, 222 38 Lund, tel. 046/14 85 11, 13 82 94

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fem sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Fyra sammanträden har hållits med en särskild arbetsgrupp för frågan om förslag till ny evangeliebok.

Kommittén har den 16 mars 1979 avgett delbetänkandet (SOU 1979:12) Svenska kyrkans gudstjänst, Band 4, Evangelieboken. Dessutom har kommittén för liturgisk försöksverksamhet avgett Material för försöksverksamheten nr 8-11.

Arbetsgruppen för evangelieboken avser att under år 1980 avsluta sitt arbete genom att avge förslag om evangeliebönerna.

Kommittén beräknas avge ett betänkande rörande ordningarna för dop, konfirmation, vigsel och jordfästning under år 1980.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

3. 1969 års psalmkommitté (U 1970:47)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 mars 1969 för att inom utbildningsdepartementet biträda med utarbetande av ett tillägg till Den svenska psalmboken, avseende både psalmtexter och psalmmelodier, att prövas och brukas i svenska kyrkan intill dess en allmän revision av Den svenska psalmboken företagits.

Kommittén har den 12 februari 1976 fått regeringens uppdrag att lägga fram förslag till revision av 1937 års psalmbok och 1939 års koralbok. Vidare fick kommittén uppdrag att, under beaktande av vad 1975 års kyrkomöte anfört, dels under år 1976 färdigställa och till regeringen inkomma med förslag till en första del av tillägg till psalmboken, dels utarbeta förslag till en andra del av tillägg till psalmboken. Båda delarna av tillägget skulle avse såväl psalmtexter som psalmmelodier.

Kommittén har den 13 september 1979 bemyndigats att inom ramen för sitt uppdrag arbeta tillsammans med en ekumenisk arbetsgrupp (SAMSPALM) för att lägga fram förslag om en ekumenisk psalmbok.

Ordförande:
Björkman, Ulf L., kontraktsprost

Ledamöter:
Belfrage, H. Esbjörn G., docent
Bexell, Göran, docent (fr.o.m. den 21 september 1977)
Frostenson, Anders, f.d. kyrkoherde
Gerhardsson, Birgit, fil. mag. (fr.o.m. den 12 februari 1976)
Göransson, Harald O., professor
Åberg, Jan Håkan, f.d. domkyrkoorganist (fr.o.m. den 12 februari 1976)

Experter:
Bodén, Anna-Brita, sekreterare
Ekenberg, Anders, teol. kand. (fr.o.m. den 1 september 1976)
Erneholm, Berndt I., expeditionschef
Erséus, L. G. Torgny, musikdirektör
Forsberg, P. Roland, musikdirektör (fr.o.m. den 18 mars 1976)
Gellerstam, Martin, docent (fr.o.m. den 8 januari 1979)
Hartman, Olov, teol. dr
Haskå, Inger, docent (fr.o.m. den 8 januari 1979)
Hellström, Jan-Arvid, docent (fr.o.m. den 1 maj 1979)
Nisser, Per-Olof, utbildningssekreterare (fr.o.m. den 21 september 1977)
Sörenson, Torsten N., tonsättare

Sekreterare:
Erneholm, Berndt I., expeditionschef

Bitr. sekreterare:
Bodén, Anna-Brita, sekreterare

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, 103 33 Stockholm, tel. 10 19 46, växel 763 10 00, direktval 763 34 80 (Erneholm)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fyra sammanträden. Därutöver har tre särskilda arbetsgrupper inom kommittén hållit elva sammanträden.

Kommittén har genomfört en brett upplagd enkät. Ett häfte med exempel på bearbetade texter och melodier, en redogörelse för principerna vid revisionsarbetet samt ett särskilt frågeformulär, har sänts ut till samtliga församlingar, särskilda referensgrupper i varje stift och i övrigt till alla som varit intresserade av revisionsarbetet.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

4. Sakkunniga (C 1973:05) för översyn av brandförsvarsutbildningen m.m.

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 oktober 1973 för översyn av brandförsvarsutbildningen m.m. (se Post- och Inrikes tidn. den 8 november 1973):

Ordförande:
Holmqvist, Sture L., fastighetschef

Ledamöter:
Gustafsson, K. G. Allan, led. av riksdagen
Nilsson, E. Arne, brandmästare

Sakkunniga:
Anderberg, Carl-Gustav B., direktör (fr.o.m. den 14 mars 1974)
Bucht, Sven F. V., departementsråd (fr.o.m. den 14 mars 1974 t.o.m. den 19 april 1979)
Domvall, E. Göte, byrådirektör (fr.o.m. den 8 november 1974)
Hultqvist, Swen E. H., överdirektör (fr.o.m. den 14 mars 1974)
Knutsson, A. Ingemar, brandchef (fr.o.m. den 14 mars 1974)
Lundin, Hans-Erik V., ombudsman (fr.o.m. den 14 mars 1974)
Renning, Torsten, utbildningschef (fr.o.m. den 8 november 1974)
Stavréus, Sven O. A., sektionschef (fr.o.m. den 14 mars 1974)

Sekreterare:
Bergkvist, Ulf G. V., vice brandchef (fr.o.m. den 1 januari 1977)

Bitr. sekreterare:
Edling, Ulf P. R., byrådirektör (fr.o.m. den 23 november 1978)

Direktiven för de sakkunniga, se 1974 års riksdagsberättelse C 19.

De sakkunniga har under tiden november 1978 - juni 1979 hållit sex sammanträden.

De sakkunniga har den 21 juni 1979 avgett betänkandet (Ds Kn 1979:5) Brandförsvarsutbildningen.

Uppdraget är därmed slutfört.

5. ADB-beredningsgruppen (C 1973:06)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 2 november 1973 för att behandla frågor om utveckling och utnyttjande av automatisk databehandling (ADB) med anknytning till samhällsplaneringen inom länsstyrelserna m.m.:

Ordförande:
Åkerlund, Hans E., länsråd (fr.o.m. den 1 december 1978)

Ledamöter:
Bolin, Åke E. J., avdelningsdirektör
Henricsson, Ulf I. R., kanslichef (fr.o.m. den 4 april 1977)
Hällman, S. Håkan, departementssekreterare (fr.o.m. den 4 april 1977 t.o.m. den 7 augusti 1979)
Lindskog, J. Lennart, länsråd (t.o.m. den 27 juli 1979)
Lonaeus, G. Håkan N., departementssekreterare (fr.o.m. den 4 april 1977)
Lundmark, E. Gunnar, kanslichef
Ridal, Håkan, länsarkitekt
Söderström, Bengt H. T:son, kansliråd (fr.o.m. den 8 september 1977 (t.o.m. den 12 september 1979)

Sakkunniga:
Björk, Jimmy, sektionschef (fr.o.m. den 4 april 1977)
Hallén, Sten-Åke, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Rönnblom, Kurt R., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 4 april 1977 t.o.m. den 31 december 1978)

Experter:
Chambert, Henrik B., arkitekt (fr.o.m. den 25 september 1974)
Kjellin, G. Taro, byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Rosborg, Charlotte, arkitekt (fr.o.m. den 20 januari 1975 t.o.m. den 30 juni 1977; fr.o.m. den 1 juli 1977)
Stålberg, P. Lennart, kanslisekreterare (fr.o.m. den 4 april 1977)

Sekreterare:
Hansson, Göran, departementssekreterare (fr.o.m. den 22 mars 1976 t.o.m. den 30 juni 1979)
Lundgren, Lennart, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Lokal: Munkbron 11, tel. 11 23 61. Postadress: Kommundepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för beredningsgruppen, se 1975 års kommittéberättelse Kn 13. Tilläggsdirektiv, se 1980 års kommittéberättelse del II Kn 9.

Beredningsgruppen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit två sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter och organisationer.

Beredningsgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

6. Utredningen (U 1974:10) om andlig vård

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 juli 1974 för utredning rörande den andliga vården vid sjukhusen och vid kriminalvårdens anstalter (se Post- och Inrikes tidn. den 3 augusti 1974):

Ordförande:
Gustafsson, M. Gunnar, generaldirektör, f.d. led. av riksdagen

Ledamöter:
Aglert, Per Arne, pastor
Danielson, Åke, kriminalvårdsdirektör
Grape, Karl Gunnar, domprost
Göransson, G. Bertil, oppositionsråd
Jacobsson, Ulla, bitr. professor

Experter:
Croné, Ulrica, vice ordförande i Svensk sjuksköterskeförening (fr.o.m. den 19 februari 1976)
Holmgren, Majvor, undersköterska (fr.o.m. den 19 februari 1976)
Wistedt, Börje, överläkare (fr.o.m. den 19 februari 1976)

Sekreterare:
Göransson, C. Göran N., tf. departementsråd (fr.o.m. den 12 december 1974)

Bitr. sekreterare:
Lindegård, Karin A. M., teol. kand. (fr.o.m. den 28 mars 1977)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse U 57.

Utredningen har den 24 januari 1979 avgett betänkandet (Ds Kn 1979:2) Andlig vård vid sjukhus, kriminalvårdsanstalter m.m.
Uppdraget är därmed slutfört.

7. Decentraliseringsutredningen (Kn 1975:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 13 mars 1975 för att utreda frågan om ökad decentralisering inom förvaltningen:

Ordförande:
Eliasson, Lars M., f.d. landshövding, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 20 januari 1977)

Ledamöter:
Henricsson, Sven R., förste järnvägsexpeditör
Nordin, Sven-Erik, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 januari 1977)
Persson, John-Olof, borgarråd
Ringaby, Per-Eric, godsägare, f.d. led. av riksdagen
Ullenhag, Jörgen U., fil. dr, led. av riksdagen
Westman, Helny I., landstingsråd
Wictorsson, Åke V., planeringschef, led. av riksdagen

Sakkunniga:
Berggren, Erik G. C., kansliråd (fr.o.m. den 12 november 1977)
Bjering, Per A., länsråd (fr.o.m. den 12 november 1977)
Elfving, Jack O. H., ombudsman (fr.o.m. den 12 november 1977)
Fröjd, S. Arne, länsråd (fr.o.m. den 1 april 1975)
Granholm, Arne B., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1976)
Lundgren, H. Lennart, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 11 november 1977 t.o.m. den 30 juni 1979)
Lundmark, E. Gunnar, kanslichef (fr.o.m. den 1 april 1975)
Sjölin, Nils A., länsråd (fr.o.m. den 20 november 1975)

Experter i miljövårdsgruppen:
Esping, F. Lars-Erik, avdelningschef (fr.o.m. den 1 februari 1976)
Hallbäck, N. Thore, direktör (fr.o.m. den 1 februari 1976)
Johansson, E. Allan, länsråd (fr.o.m. den 1 februari 1976)
Karlsson, H. Karl-Göran, naturvårdsdirektör (fr.o.m. den 25 mars 1977)
Persson, Göran A., avdelningschef (fr.o.m. den 1 februari 1976)

Experter i sociala gruppen:
Aldoson, Lars O., socialchef (fr.o.m. den 12 november 1977)
Axelsson, A. Åke, sektionschef (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Hörnqvist, Sten-Åke S., borgarrådssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1976)
Jonsson, Åke G., sekreterare (fr.o.m. den 12 november 1977)
Öberg, Bernt, sekreterare (fr.o.m. den 7 september 1977)

Övrig expert:
Granström, Folke I. G., stadsombudsman (fr.o.m. den 18 augusti 1976)

Sekreterare:
Frid, Sven Rune, byråchef (fr.o.m. den 11 april 1975 t.o.m. den 15 juli 1979)

Direktiven för utredningen, se 1976 års kommittéberättelse Kn 12.

Utredningen har under tiden november 1978 - maj 1979 hållit fyra sammanträden.

Utredningen har den 28 maj 1979 avgett betänkandet (Ds Kn 1979:6) Decentralisering av beslut om tillstånd för utlänning att driva näring i Sverige m.m.

Uppdraget är därmed slutfört.

8. Fögderiutredningen (Kn 1975:02)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 18 december 1975 för att utreda frågan om lokal skattemyndighets organisatoriska ställning inom skatteförvaltningen:

Ordförande:
Tornborg, Curt G. F., departementsråd (fr.o.m. den 10 maj 1977)

Ledamöter:
Hallenius, G. Ingemar, lantbrukare, led. av riksdagen
Olsson, Mats, sparbankskonsulent, f.d. led. av riksdagen

Sakkunniga:
Björne, B. Gunnar, departementsråd (fr.o.m. den 2 februari 1976)
Knape, J. Olof B., länsråd (fr.o.m. den 21 juni 1977)
Ljungholm, Kurt A., avdelningschef (fr.o.m. den 2 februari 1976)
Nilsson, Karl-Johan, skattedirektör (fr.o.m. den 2 februari 1976)
Norén, Bill S., förste fögderisekreterare (fr.o.m. den 10 februari 1976)
Vester, G. Torbjörn, fögderidirektör (fr.o.m. den 2 februari 1976)

Expert:
Johansson, Hans I., organisationsdirektör (fr.o.m. den 20 oktober 1977)

Sekreterare:
Backrot, Hans E. G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 mars 1977)

Direktiven för utredningen, se 1977 års kommittéberättelse del II Kn 1.

Utredningen har under tiden november 1978 - mars 1979 hållit sex sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter och utredningar som berörts av utredningens arbete.

Utredningen har den 1 juni 1979 avgett betänkandet (Ds Kn 1979:4) Lokal skattemyndighets organisatoriska ställning inom skatteförvaltningen.

Uppdraget är därmed slutfört.

9. Länsdemokratikommittén (Kn 1976:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 2 december 1976 för att utreda frågan om vidgad länsdemokrati:

Ordförande:
Gustafsson, C. E. Torsten, lantbrukare, led. av riksdagen

Ledamöter:
Albinsson, N. Gillis, landstingsdirektör
Johansson, K. Hilding, fil. dr, led. av riksdagen
Lundberg, Arne H. R., kommunfullmäktiges ordförande (fr.o.m. den 1 augusti 1977)
Mattsson, Kjell A., led. av riksdagen
Eriksson, Gunnel, kommunalråd
Strindberg, Per-Olof J., länsombudsman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 maj 1979)
Stålberg, Marianne G. E., skolkurator, led. av riksdagen
Ågren, N. Gunnar S., leg. läkare

Sakkunniga:
Hultquist, P. Ove I., sekreterare
Hägglund, John E., länsråd
Klason, Lars Erik, förbundssekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Lundberg, Lars-Olof, sekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Norling, E. Gunnar E., länsråd (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Tornborg, Curt G. F., departementsråd

Experter:
Dahlberg, Helge B., sekreterare (fr.o.m. den 14 december 1977)
Damgren, H. G. Fredrik, departementsråd (fr.o.m. den 1 februari 1977)

Finnveden, Bengt A., förste bitr. avdelningschef (fr.o.m. den 14 december 1977)
Lindskog, J. Lennart, länsråd (fr.o.m. den 1 augusti 1977)
Norrbom, N. Claes-Eric, departementsråd (fr.o.m. den 1 februari 1977)
Olsson, Rune I., teknisk direktör (fr.o.m. den 1 februari 1977 t.o.m. den 28 februari 1979)
Sillén, Bo S. A., direktör (fr.o.m. den 1 september 1977)

Huvudsekreterare:
Waldenström, Hans G. W., föredragande (fr.o.m. den 1 februari 1977)

Sekreterare:
Hällman, S. Håkan, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1977)

Lokal: Kommundepartementet 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för kommittén, se 1977 års kommittéberättelse del II Kn 5. Tilläggsdirektiv, se 1980 års kommittéberättelse del II Kn 7.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fem sammanträden, varav ett i samband med studiebesök i Finland, samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

10. Byråkratiutredningen (Kn 1976:05)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 22 december 1976 för att göra en översyn av kontakterna mellan medborgare och samhällsorgan:

Ordförande:
Rogestam, A. Christina, avdelningschef, led. av riksdagen

Ledamöter:
Andersson, E. Axel, ombudsman, led. av riksdagen
Hammarbacken, Britta K. M., leg. sjuksköterska, led. av riksdagen
Henstrand, Kjell-Åke, landstingsråd
Nilsson, R. Kerstin, folkhögskollärare, led. av riksdagen
Palm, R. Elisabeth, expeditionschef
Rindborg, Stig A. J., landstingsråd
Öhrsvik, Lena M., kurator, led. av riksdagen

Sakkunniga:
Falkenberg, Eva, förbundsjurist
Groll, Lennart E. O., allmänhetens pressombudsman
Lindgren, Göte A. I., sekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1978)
Nordin, Å. Ingvar, förbundsdirektör
Peterson, Carl-Gunnar P., departementsråd
Sahlin, Jan E. A., förste sekreterare
Sandell, Anita I. M., informationssekreterare (fr.o.m. den 1 juni 1978)
Sjöström, Ove, direktör (fr.o.m. den 1 januari 1978)
Stjernberg, E. Gustaf T., avdelningsdirektör (t.o.m. den 5 mars 1979)

Experter:
Fribergh, B. Erik R., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 12 juni 1978 t.o.m. den 27 maj 1979)
Grufberg, A. Lennart, departementsråd (fr.o.m. den 1 februari t.o.m. den 30 november 1978)
Hedén, Kerstin E., kanslisekreterare (fr.o.m. den 1 december 1978)
Lindgren, A. Birgitta, tf. forskningsassistent (fr.o.m. den 21 november 1977)
Lundahl, Per C. I., fil. mag.
Molde, F. Bertil, professor
Sterzel, Fredrik A. C., statssekreterare (t.o.m. den 30 november 1978)

Huvudsekreterare:
Björnberg, Kjell E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 maj 1977)

Bitr. sekreterare:
Johansson, V. Ann-Kajsa, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 21 augusti 1978 t.o.m. den 31 maj 1979)
Paulsson, E. Ingvar, kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 11 maj 1977)
Qvarlander, Eva, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 1 maj 1977)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Kn 7.

Utredningen har under tiden november 1978 - maj 1979 hållit sju sammanträden. Därutöver har hållits fem sammanträden i särskila arbetsgrupper.

Utredningen har den 22 november 1978 avgett rapporten (Ds Kn 1978:6) Service och information, den 23 januari 1979 (Ds Kn 1979:1) Språkarbetet och den 16 maj 1979 betänkandet (SOU 1979:31) Bättre kontakter mellan enskilda och myndigheter.

Uppdraget är därmed slutfört.

11. Statskontrollkommittén (Kn 1976:06)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 22 december 1976 för att utreda frågan om minskad statskontroll över kommunerna och landstingskommunerna:

Ordförande:
Norling, S. Åke, kommunalråd

Ledamöter:
Agius, Roland H., kommunalråd
Branting, M. Charlotte K., förbundsordförande (fr.o.m. den 28 mars 1977)
Lekberg, E. E. Olov, landstingsman
Neergaard, Erik A., rättschef
Thyreen, Nils F. G., länsråd (fr.o.m. den 8 mars 1977)
Ånstrand, Claes F., kommunalråd

Sakkunniga:
Ericsson, Kjell U., förste sekreterare
Fröjd, S. Arne, länsråd
Jonsson, Göte K., direktör
Peterson, Carl-Gunnar P., departementsråd

Experter:
Dahlberg, Helge B., sekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1978)
Jonsson, Bo A., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 april 1977)
Lewensjö, Åke R., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 december 1978)
Nordbeck, Lennart V., kammarrättsråd (fr.o.m. den 15 april 1977)
Zaar, Leif G. G., sekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1978)

Sekreterare:
Persson, N. Ingvar, sekreterare (fr.o.m. den 1 december 1978)

Bitr. sekreterare:
Granborg, K. Margaretha, förbundsjurist (fr.o.m. den 9 juli t.o.m. den 31 december 1979)

Lokal: Kommundepartementet, Tysta Marigången 2, 103 33 Stockholm, tel. 24 85 00 (Persson), växel 763 10 00, direktval 763 40 22 (kansliet)

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II Kn 8.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit åtta sammanträden.

Kommittén har den 21 februari 1979 avgett betänkandet (Ds

Kn 1979:3) Ökat kommunalt väghållningsansvar - delbetänkande IV samt den 2 november 1979 rapporten (Ds Kn 1979:9) Statsbidragen till kommuner och landstingskommuner. Kommittén avser vidare att under februari månad 1980 avge ett slutbetänkande.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

12. Kyrkoberedskapskommittén (U 1976:09)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 22 juli 1976 med uppdrag att verkställa fortsatt utredning samt planläggning av själavården och övriga kyrkliga beredskapsfrågor vid krig eller krigsfara (se Post- och Inrikes tidn. den 31 juli 1976):

Ordförande:

Svensson, Torsten V., departementsråd (fr.o.m. den 15 september 1977)

Ledamöter:

Carlzon, Lars, biskop
Hedberg, Gösta, missionsföreståndare
Kollind, Hans O., krigsråd (fr.o.m. den 1 januari 1978)
Nilsson, Per-Olof, förbundsdirektör
Olsson, Sten G., stiftssekreterare
Smith, Jan, kyrkoherde

Experter:

Arfvidson, Agnar, f.d. kammarråd (fr.o.m. den 1 januari 1978)
Lundqvist, Lennart, landskapsarkitekt (fr.o.m. den 1 januari 1978)

Sekreterare:

Lenhammar, Harry K. W., docent (fr.o.m. den 19 augusti 1977)

Särskilt biträde för att utarbeta förslag till anvisningar för omhändertagande av döda civilpersoner i krig:

Cronebäck, Ove, byrådirektör (fr.o.m. den 1 november 1979)

Lokal: Munkbron 11, tel. 20 44 41 (ordföranden), 20 62 72 (sekreteraren). Postadress: Kommundepartementet, Fack, 103 33 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1977 års kommittéberättelse del II U 10.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fyra sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har två sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för området

omhändertagande av döda civilpersoner i krig. Kommittén har anordnat en konferens om krigsorganisation av de fria samfundens ledning och deltagit i lokala ledningsövningar inom totalförsvaret i Södertälje och Ängelholms kommuner samt i andra övningar.

Kommittén har lämnat förslag till lag om kyrklig beredskap.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

13. Länsdomstolskommittén (Kn 1977:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 27 januari 1977 för att utreda frågan om länsdomstolarnas organisatoriska ställning, målområde m.m.:

Ordförande:
Ericsson, K. Georg V., regeringsråd (fr.o.m. den 1 december 1978)

Ledamöter:
Sandlund, Maj-Britt L., länsråd
Styrud, S. Josef, lagman (fr.o.m. den 1 december 1978)

Sakkunniga:
Eriksson, Kjell E., direktör
Gustafsson, Stig G., förbundsjurist, f.d. ers. för led. av riksdagen
Lundborg, L. Åke, departementsråd
Palm, R. Elisabeth, statssekreterare

Sekreterare:
Paulsson, E. Ingvar, kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 1 december 1978)

Lokal: Kommundepartementet, Tysta Marigången 2, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 38 84 (Paulsson)

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II Kn 1.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fyra sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

14. Ordningsstadgeutredningen (Kn 1977:02)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 27 januari 1977 för att göra en översyn av allmänna ordningsstadgan:

Särskild utredare:
Neergaard, Erik A., rättschef

Sakkunniga:
Andersson, P. Gustaf, polisöverintendent
Ericson, E. Gerhard H., kanslichef
Palmcrantz, Hans U., revisionssekreterare
Romson, Rolf, direktör
Svensson, Bo E., departementsråd (t.o.m. den 30 juni 1979)
Vilgeus, C. Jan I., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Experter:
Paulsson,B. Staffan J., polissekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1979)
Thollander, K. Gunnar H:son, förbundsjurist (fr.o.m. den 1 oktober 1979)

Sekreterare:
Bjurman, C. G. Ulf, hovrättsassessor

Lokal: Kommundepartementet, Tysta Marigången 2, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 40 04 (Bjurman)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Kn 2.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sex sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

15. 1977 års oljeskyddskommitté (Kn 1977:03)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 16 juni 1977 för att undersöka i vad mån oljeutvinning i större skala i Nordsjön och erfarenheterna från oljeutflödet i april 1977 vid borrplattformen Bravo på Ekofiskfältet bör föranleda ändring av de riktlinjer som nu gäller för den svenska beredskapen för bekämpning av miljöfarliga utsläpp till havs samt i kustvattnen, Vänern och Mälaren. Regeringen har den 3 maj 1979 uppdragit åt kommittén att utvärdera erfarenheterna av bekämpningen av och saneringen efter de oljeutsläpp som har drabbat Bohusläns kust under hösten 1978 och Stockholms skärgård under våren 1979 samt att hos regeringen föreslå de åtgärder som utvärderingen kan föranleda:

Ordförande:
Luthman, Gösta F., direktör (fr.o.m. den 6 december 1978)

Ledamöter:
Bergander, Lilly K., led. av riksdagen
Håkansson, Per Olof, byggnadsingenjör, led. av riksdagen

Schött, Lars E., fögderidirektör, f.d. led. av riksdagen
Torwald, G. A. Rune, utredningssekreterare, led. av riksdagen
Åberg, Ch. Georg, fiskeriombudsman, led. av riksdagen

Sakkunniga:
Bucht, Sven F. V., departementsråd
Engdahl, O. Roland, gränschef
Fahlin, Per G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 25 april 1978)
Stjernberg, E. Gustaf T., avdelningsdirektör (t.o.m. den 5 mars 1979)

Experter:
Collvik, Torsten, tf. länsassessor (fr.o.m. den 3 oktober 1979)
Kaudern, A. Gösta, civilingenjör (fr.o.m. den 16 februari 1978)
Söderbaum, Erik G., civilingenjör (fr.o.m. den 29 maj 1979)

Sekreterare:
Måre, Mats O., länsassessor

Bitr. sekreterare:
Irberger, Sture A., byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1979)

Lokal: Länsstyrelsen, Fack, 403 10 Göteborg, tel. direktval 031/60 58 73 eller 60 57 83 (Måre)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit elva sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har ett sammanträde hållits med en särskild arbetsgrupp för frågor om förstärkning med militära resurser vid oljebekämpning.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete omkring årsskiftet 1979-1980.

16. Utredningen (Kn 1977:04) för översyn av lagen om församlingsstyrelse

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 12 maj 1977 med uppdrag att göra en översyn av lagen om församlingsstyrelse:

Särskild utredare:
Stolt, Lennart, direktör

Sakkunnig:
Johansson, B. Sture, förbundsdirektör

Expert:
Rydén, Sven G., departementssekreterare (fr.o.m. den 20 mars 1979)

Sekreterare:
Johansson, B. Sture, förbundsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1977
Svensson, Per Ove, kammarrättsassessor

Lokal: Kammarrätten i Göteborg, Fack, 401 10 Göteborg, tel. växeln 031/17 38 00 (Svensson)

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Kn 5.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit åtta sammanträden samt haft överläggningar med organisationer som berörs av utredningens arbete.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

17. Kommunalbesvärskommittén (Kn 1977:05)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 2 juni 1977 med uppdrag att göra en översyn av kommunalbesvärsprocessen m.m.:

Ordförande:
Hamdahl, Bengt, regeringsråd (fr.o.m. den 18 november 1977)

Ledamöter:
Sterzel, Fredrik A. C., justitieråd (fr.o.m. den 18 november 1977)
Törnvall, Peder H., regeringsrättssekreterare (fr.o.m. den 18 november 1977)

Sakkunniga:
Riberdahl, Curt S., sektionschef (fr.o.m. den 18 november 1977)
Sahlin, Jan E. A., förste sekreterare (fr.o.m. den 18 november 1977)

Expert:
Bergqvist, Olof, hovrättsassessor (fr.o.m. den 26 oktober 1979)

Sekreterare:
Börjeson, Sven, regeringsrättssekreterare (fr.o.m. den 24 november 1977)

Lokal: Regeringsrätten, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 23 86 40 ankn. 378 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II Kn 3.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit sju sammanträden.

Kommittén har den 10 januari 1979 avgett betänkandet (SOU 1978:84) Instansordningen i kommunalbesvärsmål.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

18. Kommunalrättsutredningen (Kn 1977:06) för Stockholm

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 30 juni 1977:

Särskild utredare:
Ericsson, K. Georg V., regeringsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Sakkunniga:
Calmfors, S. Hans, stadssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1977)
Ridderstrand-Linderoth, E. Inger A., stadsjurist (fr.o.m. den 1 oktober 1977)

Experter:
Roos, A. G. Thorbjörn, kanslichef (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Sundberg, Erik D., f.d. drätseldirektör (fr.o.m. den 1 juni 1978)
Waldenström, Hans G. W., kulturchef (fr.o.m. den 23 oktober 1978)

Sekreterare:
Hilborn-Arnell, M. Ingegärd, kammarrättsassessor (fr.o.m. den 1 mars 1979)
Roos, A. G. Thorbjörn, kanslichef (fr.o.m. den 1 april 1978 t.o.m. den 28 februari 1979)

Bitr. sekreterare:
Hilborn-Arnell, M. Ingegärd, kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 1 december 1978 t.o.m. den 28 februari 1979)

Lokal: Munkbron 11, tel. 11 24 69. Postadress: Kommundepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1978 års kommittéberättelse del II Kn 4.

Utredningen har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fyra sammanträden. Utredaren har därutöver haft överläggningar med företrädare för Stockholms kommun.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

19. Kommunaldemokratiska kommittén (Kn 1977:07) (KDK)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 4 augusti 1977 för fortsatt utredning av vissa kommunaldemokratiska frågor:

Ordförande:
Lindencrona, Fredrik W. K., direktör (fr.o.m. den 18 november 1977)

Ledamöter:

Andersson, Leif, överförmyndare (fr.o.m. den 18 november 1977)
Ericsson, Lars Eric, kommunalråd (fr.o.m. den 18 november 1977)
Jonnergård, Gustaf, f.d. partisekreterare, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 18 november 1977)
Jonsson, S. D. Anita, kommunalråd (fr.o.m. den 18 november 1977)
Zachrisson, Rune E., kommunalråd (fr.o.m. den 18 november 1977)
Åstrand, Göran, konsulent (fr.o.m. den 18 november 1977)

Sakkunniga:

Anderson, Hans A. T., direktionssekreterare (fr.o.m. den 1 december 1977)
Domargård, Tord V., driftchef (fr.o.m. den 1 december 1977)
Högdahl, Lars A., tf. departementsråd (fr.o.m. den 16 november 1978)
Jonsson, Olof E., sekreterare (fr.o.m. den 1 december 1977)
Karlsson, H. Urban, förste sekreterare (fr.o.m. den 1 december 1977)
Lindquist, Ulf W. E., hovrättsråd (fr.o.m. den 1 december 1977)
Peterson, Carl-Gunnar P., departementsråd (fr.o.m. den 16 november 1978)

Experter:

Birgersson, Bengt Owe, docent, föredragande i riksdagens konstitutionsutskott (fr.o.m. den 10 januari 1978)
Holmquist, Gertrud M. M., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Hult, Jan P., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1979)
Lindau, F. Christer G., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Ling, Hans G., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Olsson, Ingrid M., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 augusti 1979)
Sigfridsson, Sven-Erik I., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 augusti 1979)

Sekreterare:

Geijer, Carl-Wedig G. O., kanslidirektör (fr.o.m. den 10 januari 1978)

Bitr. sekreterare:

Nilsson, N. Jörgen, planeringssekreterare (fr.o.m. den 1 december 1978)

Lokal: Munkbron 11, 2 tr., tel. 11 27 38 (Geijer), 20 76 39 (Nilsson).
Postadress: Kommundepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1978 års kommittéberättelse del II Kn 6.
Tilläggsdirektiv, se 1980 års kommittéberättelse del II Kn 4.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tolv sammanträden samt haft överläggningar med företrädare för ett tiotal kommuner.

Kommittén har den 2 oktober 1979 avgett betänkandena (Ds Kn 1979:10) Lokala organ i kommuner - Modeller för försöksverksamhet och (Ds Kn 1979:11) Specialreglerade uppgifter för lokala organ i kommunerna.

Kommittén är administrativt ansvarig för genomförandet av det forskningsprogram om utvärdering av kommunindelningsreformen som riksdagen anvisat medel till. Forskningarna bedrivs inom den kommunaldemokratiska forskningsgruppen, som i september 1979 avgett rapport 1 (Ds Kn 1979:12) Den kommunala självstyrelsen - En utvärdering av kommunindelningsreformen.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

20. Kommunalföretagskommittén (Kn 1978:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 20 april 1978 med uppdrag att utreda frågor om kommunala företag m.m.:

Ordförande:
Petrén, Gustaf, regeringsråd (fr.o.m. den 21 juni 1978)

Ledamöter:
Gisslén, Axel, kommunalråd (fr.o.m. den 21 juni 1978)
Josefson, Stig A., lantbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 21 juni 1978)

Sakkunniga:
Lindeberg, Per Erik, hovrättsassessor (fr.o.m. den 20 september 1978)
Meyer, Lars, förbundsjurist (fr.o.m. den 21 juni 1978)
Nyström, Lennart, kanslidirektör (fr.o.m. den 21 juni 1978)
Regner, Göran I. F., hovrättsassessor (fr.o.m. den 20 september 1978)
Törnvall, Peder H., regeringsrättssekreterare (fr.o.m. den 21 juni 1978)

Sekreterare:
Graffman, Agneta C., hovrättsassessor (fr.o.m. den 6 november 1978)

Lokal: Munkbron 11, tel. 11 24 69. Postadress: Kommundepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II Kn 2.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit fyra sammanträden samt haft överläggningar med representanter för olika kommuner och kommunala företag.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

21. Kommittén (Kn 1978:02) för medbestämmandefrågor

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 31 augusti 1978 för fortsatt utredning av frågan om medbestämmande för de anställda i kommuner och landstingskommuner m.m.:

Ordförande:
Hegrelius, Olov, f.d. regeringsråd (fr.o.m. den 5 oktober 1978)

Ledamöter:
Ahlvarsson, Lars I., direktör (fr.o.m. den 12 juli 1979)
Arnström, Sven G., avdelningschef (fr.o.m. den 31 augusti 1979)
Aspegren, Lennart, rättschef (fr.o.m. den 5 oktober 1978)
Bergqvist, Olof, hovrättsassessor (fr.o.m. den 5 oktober 1978)
Boman, Svante, chefsrådman (fr.o.m. den 5 oktober 1978)
Borglund, Erik, lagman (fr.o.m. den 5 oktober 1978)
Bäckström, N. Birger,direktör (fr.o.m. den 12 juli 1979)
Gustafsson, Agne, universitetslektor (fr.o.m. den 5 oktober 1978)
Lindh, K. Rolf, ombudsman (fr.o.m. den 12 juli 1979)
Neergaard, Erik A., rättschef (fr.o.m. den 5 oktober 1978)
Rosengren, Judith, ombudsman (fr.o.m. den 12 juli 1979)
Starlander, Lillemor, ombudsman (fr.o.m. den 12 juli 1979)

Experter:
Högdahl, Lars A., tf. departementsråd (fr.o.m. den 12 september 1979)
Lewensjö, Åke, R., departementssekreterare (fr.o.m. den 12 september 1979)

Sekreterare:
Boman, Svante, chefsrådman (fr.o.m. den 5 oktober 1978)

Lokal: Departementens kommittéer, Lilla Kungsgatan 3, Box 347, 401 25 Göteborg, tel. växel 031/17 38 00

Direktiven för kommittén, se 1979 års kommittéberättelse del II Kn 3 och Kn 4. Tilläggsdirektiv, se 1980 års kommittéberättelse del II Kn 2.

Kommittén har under tiden november 1978 - oktober 1979 hållit tre sammanträden. Därutöver har ett sammanträde hållits med nytillkomna ledamöter.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

22. Räddningstjänstkommittén (Kn 1979:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 1 mars och den 7 juni 1979 för att utreda frågor om ersättning på grund av naturkatastrofer:

Ordförande:
Persson, Carl J. G., landshövding (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Ledamöter:
Aulin, Olle M., bitr. försvarsdirektör, led. av riksdagen
Bergander, Lilly K., kontorist, led. av riksdagen
Bergdahl, Hugo A., flottiljpolis, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Johnsson, Rune S. G., ombudsman, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Karlsson, Helge G., metallarbetare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Svartberg, Karl-Erik, rektor, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Sakkunniga:
Lindberg, Carl-Otto A., förste länsassessor (fr.o.m. den 16 juli 1979)
Rangnitt, F. Harald O., departementsråd (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Experter:
Bjurman, C.G. Ulf, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Ekström, O. Göran, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Sekreterare:
Frid, Sven Rune, byråchef (fr.o.m. den 16 juli 1979)

Bitr. sekreterare:
Kihlgren, C. Gunnar, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 oktober 1979)

Lokal: Munkbron 11, 1 tr., 111 28 Stockholm, tel. 11 21 74 (Frid), 031/17 38 00 (Kihlgren)

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II Kn 1 och 3.

Kommittén har under tiden augusti - oktober 1979 hållit ett sammanträde.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1980.

23. Kvinnoprästutredningen (Kn 1979:02)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 28 juni 1979 för att utreda jämställdhet mellan kvinnor och män som präster i svenska kyrkan m.m.:

Särskild utredare:
Palm, R. Elisabeth, statssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Sakkunniga:
Johansson, B. Sture, förbundsdirektör (fr.o.m. den 7 augusti 1979)
Stolt, Lennart, direktör (fr.o.m. den 7 augusti 1979)

Experter:
Boo, Karl G. H., statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 12 oktober 1979)
Engman, Gerd B., studiesekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Hammarbacken, Britta K. M., leg. sjuksköterska (fr.o.m. den 16 november 1979)
Johansson, K. Hilding, fil. dr, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Malmgren, Lena M., tf. komminister (fr.o.m. den 1 juli 1979)
Troedsson, Ingegerd, förutv. statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli 1979)

Sekreterare:
Lövén, Bo C., hovrättsassessor (fr.o.m. den 7 augusti 1979)

Lokal: Kommundepartementet, Tysta Marigången 2, 103 33 Stockholm, tel. växel 763 10 00, direktval 763 40 03

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II Kn 6.

Utredningen har under tiden juli - oktober 1979 hållit fyra sammanträden samt haft överläggningar i några av stiften med biskopen och olika kyrkliga grupper.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

24. Utredningen (Kn 1979:03) om översyn av skatteförvaltningen i Stockholms län (ÖSAB)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 28 juni 1979

Särskild utredare:
Bruno, Gösta F., f.d. överdirektör (fr.o.m. den 8 oktober 1979)

Sakkunniga:
Baekkevold, Arne E., kammarrättsassessor (fr.o.m. den 1 december 1979)
Jakobsson, Kjell G. L., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 december 1979)
Johnsson, Bengt Å. S., byrådirektör (fr.o.m. den 1 december 1979)
Tegnhed, Lars A., bitr. skattedirektör (fr.o.m. den 1 december 1979)

Sekreterare:
Hillman, Bo I., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 8 oktober 1979)
Ihrmark, Astrid K. M., länsrevisor (fr.o.m. den 1 januari 1980)

Lokal: Munkbron 11, 2 tr., tel. 20 87 56 (Bruno), 10 93 47 (Hillman). Postadress: Kommundepartementet, 103 33 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II Kn 5.

Utredningen har under oktober 1979 haft överläggningar med representanter för berörda myndigheter och de statsanställdas huvudorganisationer.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1980.

25. Utredningen (Kn 1979:04) om begravningsverksamheten

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 9 augusti 1979:

Särskild utredare:
Sterzel, Fredrik A. C., justitieråd (fr.o.m. den 1 september 1979)

Sekreterare:
Nordling, Lotty A., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 september 1979)

Lokal: Munkbron 11, 1 tr., 111 28 Stockholm, tel. 10 87 72

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

26. Utredningen (Kn 1979:05) om tillsyn av kusterna (TAK)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 6 september 1979 för att utreda frågan om bemanning längs våra kuster:

Särskild utredare:
Sandlund, Maj-Britt L., länsråd (fr.o.m. den 7 september 1979)

Sekreterare:

Österberg, Erik K.-A., byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1979)

Lokal: Länsstyrelsen i Hallands län, 301 86 Halmstad, tel. växel 035/11 83 20

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II Kn 10.

Utredningen har under oktober 1979 haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och övriga som berörs av utredningens arbete.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1980.

27. Kommittén (Kn 1979:06) för utredning av kyrkomötets ställning, befogenheter och sammansättning

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 13 september 1979:

Ordförande:

Johansson, K. Hilding, fil. dr, led. av riksdagen (fr.o.m. den 28 september 1979)

Ledamöter:

Gibson, Urban H., chefskonsult (fr.o.m. den 28 september 1979)
Grape-Lantz, Margareta, utredningssekreterare (fr.o.m. den 28 september 1979)
Johansson Gunnar A., häradsdomare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 28 september 1979)
Jonäng, Gunnel M., led. av riksdagen (fr.o.m. den 28 september 1979)
Lundgren, Carl-Eric, förbundssekretrare (fr.o.m. den 28 september 1979)

Direktiven för kommittén, se 1980 års kommittéberättelse del II Kn 8.

28. Utredare om statsbidrag till kvinnoorganisationer

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 15 november 1979:

Särskild utredare m.fl. ej utsedda.

Direktiven för utredningen, se 1980 års kommittéberättelse del II Kn 11.

Underbilaga

KOMMITTÉKOSTNADER

JUSTITIEDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor) t.o.m. 1978-06-30	1978-07-01 – 1979-06-30 Lön m.m.[2]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1979				
Namnlagsutredningen (Ju 1972:06)	1980: 6	616.0	87.9	51.5
Konsumenttjänstutredningen (Ju 1972:07)	7	1 525.7	370.0	79.8
Produktansvarskommittén (Ju 1973:08)	9	557.9	101.7	43.8
Hemförsäljningskommittén (Ju 1973:10)	10	1 404.6	346.2	54.7
1974 års bolagskommitté (Ju 1974:21)	16	658.5	164.4	40.4
1975 års polisutredning (Ju 1975:08)	21	456.9	12.3	131.6
Utredningen (Ju 1976:06) om kriminalvårdsstyrelsens organisation, m.m.	25	590.0	340.3	22.0
Utredningen (Ju 1976:07) om isolering inom kriminalvården	26	296.1	138.6	50.7
Spionbrottsutredningen (Ju 1977:04)	28	277.8	191.6	40.7
Allmänna advokatbyråkommittén (Ju 1977:11) (ABK)	35	190.1	145.3	55.0
Utredningen (Ju 1977:14) om vissa arvsrättsliga frågor	38	203.6	166.5	33.3
Utredningen (Ju 1977:17) om förfarandet i vissa disciplinärenden m.m.	41	68.7	166.5	45.3
Utredningen (Ju 1978:02) om vidgad ortspressannonsering m.m.	43	114.4	98.2	18.2
Särskild näringspolitisk delegation (Ju 1978:04)[3]	45	—	—	—
Summa			**2 329.5**	**667.0**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1980				
Integritetsskyddskommittén (Ju 1967:62)	1980: 1	1 945.0	292.9	37.0
Samarbetsorganet (Ju 1968:59) för rättsväsendets informationssystem (SARI)	2	9 179.5	70.1	32.1
Familjelagssakkunniga (Ju 1970:52)	3	3 625.7	569.1	57.2
Konkurslagskommittén (Ju 1971:06)	4	2 079.8	347.2	59.0
Utredningen (Ju 1972:04) ang. ny lagstiftning om befordran med järnväg	5	936.6	227.2	—
Utredningen (Ju 1972:12) om företagsinteckning	8	749.8	168.7	9.0
Energirådet (Ju 1974:03)	11	—	—	—
Försäkringsrättskommittén (Ju 1974:09)	12	863.6	259.9	40.9
Varumärkesutredningen (Ju 1974:10)	13	306.8	—	35.4
Massmediekoncentrationsutredningen (Ju 1974:13)	14	610.7	248.6	17.7
Utredningen (Ju 1974:14) om reklam i videogram (RIV)	15	590.3	—	25.4
Stiftelseutredningen (Ju 1975:01)	17	1 340.2	307.8	76.3
Småhusköpkommittén (Ju 1975:02)	18	499.2	308.8	45.1
Arrendelagskommittén (Ju 1975:04)	19	872.6	320.3	82.7
Hyresrättsutredningen (Ju 1975:06)	20	502.4	151.6	46.9
Upphovsrättsutredningen (Ju 1976:02)	22	477.2	219.6	83.2
Förmögenhetsbrottsutredningen (Ju 1976:04)	23	269.0	159.0	32.5
Datalagstiftningskommittén (Ju 1976:05) (DALK)	24	1 198.6	372.2	93.0
1977 års sexualbrottskommitté (Ju 1977:03)	27	437.9	250.5	85.2
Byggnadspantutredningen (Ju 1977:05)	29	257.1	172.5	11.7
Rättegångsutredningen (Ju 1977:06)	30	470.3	480.9	143.0
Kommittén (Ju 1977:07) om ställföreträdare för dödsbo i vissa fall m.m.	31	152.4	151.7	13.3

6	7	8	9	10	11
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m.m.	Summa
—	70.4	—	—	—	209.8
11.2	—	—	—	—	461.0
0.7	—	—	—	—	146.2
7.9	—	—	—	—	408.8
12.6	85.3	—	0.8	—	303.5
16.0	100.0	—	—	—	259.9
46.6	—	76.5	6.0	—	491.4
9.8	67.5	—	—	—	266.6
18.0	—	—	—	—	250.3
41.9	—	7.0	0.7	—	249.9
—	—	—	—	—	199.8
39.2	—	—	—	—	251.0
14.5	—	0.9	20.6	—	152.4
—	—	—	—	—	—
218.4	**323.2**	**84.4**	**28.1**	**—**	**3 650.6**
10.6	—	—	0.9	—	341.4
2.9	1.6	683.2	—	—	789.9
61.8	61.3	—	0.1	—	749.5
22.0	36.5	—	—	—	464.7
6.2	—	—	0.1	—	233.5
7.6	—	—	0.4	—	185.7
—	—	—	—	—	—
37.8	—	—	—	—	338.6
5.0	—	—	—	—	40.4
2.8	—	—	0.1	—	269.2
3.0	—	—	—	—	28.4
28.9	—	35.2	0.6	—	448.8
14.5	—	—	1.7	—	370.1
42.3	8.4	3.0	—	—	456.7
10.1	—	—	0.3	—	208.9
11.2	36.5	—	1.4	—	351.9
16.9	—	—	—	—	208.4
47.1	96.4	25.2	70.1	—	704.0
10.5	—	17.2	0.6	278.0	642.0
9.3	—	—	0.4	—	193.9
181.5	—	22.4	1.2	—	829.0
5.0	0.6	0.5	0.2	—	171.3

1	2	3	4	5
Utredningen (Ju 1977:08) om barnens rätt	1980:32	232.1	305.4	58.4
Militäransvarskommittén (Ju 1977:09)	33	328.5	209.7	43.6
Yttrandefrihetsutredningen (Ju 1977:10)	34	305.9	451.9	54.8
Tomträttskommittén (Ju 1977:12)	36	171.9	180.7	79.4
Konsumentköpsutredningen (Ju 1977:13)	37	143.5	170.7	50.8
Utredningen (Ju 1977:15) om rätten till arbetstagares uppfinningar	39	141.3	157.7	68.3
Sjölagsutredningen (Ju 1977:16)	40	89.1	151.7	17.8
1978 års vallagskommitté (Ju 1978:01)	42	56.4	170.4	25.2
LTO/LOB-utredningen (Ju 1978:03)	44	19.0	152.2	31.8
Fyndlagstiftningsutredningen (Ju 1978:05)	46	—	—	36.5
Tvångsmedelskommittén (Ju 1978:06)	47	—	105.8	—
BRÅ-utredningen (Ju 1978:07)	48	—	73.7	18.9
Miljöskadeutredningen (Ju 1978:08)	49	—	51.2	12.5
Förvaltningsrättsutredningen (Ju 1978:09)	50	—	33.8	—
Kommissionslagskommittén (Ju 1978:10)	51	—	57.4	—
Viteskommittén (Ju 1979:01)	52	—	38.5	9.1
Pantbrevsutredningen (Ju 1979:02)	53	—	25.2	—
Patentprocessutredningen (Ju 1979:03)	54	—	38.2	—
Fängelsestraffkommittén (Ju 1979:04)	55	—	14.4	—
Frivårdskommittén (Ju 1979:05)	56	—	15.2	—
Delegationen (Ju 1979:06) för kontraktsvård	57	—	—	—
Kommittén (Ju 1979:07) för utredning av den fortsatta fastighetsdataverksamheten	58	—	—	—
Kommittén (Ju 1979:08) om marknadsanpassad arbetsersättning till intagna i kriminalvårdsanstalter m.m.	59	—	—	—
Utredningen (Ju 1979:09) om skydd för företagshemligheter	60	—	—	—
Summa			**7 482.4**	**1 533.7**
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1979				
Utredningen (Ju 1973:11) om ev reformering av det ekonomiska sanktionssystemet inom straffrätten	1979:11	851.1	95.7	—
Utredningen (Ju 1973:17) om utländska övertaganden av svenska företag	12	1 324.3	69.3	51.3
Ordningsvaktsutredningen (Ju 1974:15)	18	621.7	0.7	—
Ungdomsfängelseutredningen (Ju 1974:16)	19	891.0	—	—
Personvals- och valkretsutredningen (Ju 1974:19)	20	519.5	0.1	—
JK-utredningen (Ju 1974:20)	21	744.8	85.1	16.3
Väktarutbildningsutredningen (Ju 1975:05)	26	356.6	0.4	15.5
Utredningen (Ju 1976:01) om vissa frågor ang mathållningen vid kriminalvårdens anstalter	29	158.7	—	5.2
Rättighetsskyddsutredningen (Ju 1977:01)	35	899.3	14.1	—
Summa			**265.4**	**88.3**
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1978/79 för sakkunniga biträden inom departementet m.m.				
Nämnden (Ju 1968:67) för Europarådets kriminologiska forskningsstipendier		7.2	—	4.9
Nordiska ämbetsmannakommittén (Ju 1974:07) för lagstiftningsfrågor		8.5	—	—
Arbetsgrupp (Ju 1978:A) för översyn av anstaltsbeståndet inom kriminalvården		—	86.5	—
1979 års särskilda juristkommission (Ju 1979:A)		—	31.3	—
Diverse myndigheter m.m.			—	—
Diverse personer			—	—
Gemensamma kostnader			342.2	—
Utestående reseförskott			—	—
Summa			**460.0**	**4.9**
Summa totalt			**10 537.3**	**2 293.9**

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg.
[2] Hyreskostnader och vissa andra lokal- och expenskostnader (städning, telefon m.m.) samt sjukvårdskostnader (c:a 8.2 mkr för samtliga departement) belastar anslaget Gemensamma kostnader för departementen.
[3] Kostnaderna har betalats från industridepartementets kommittéanslag.

6	7	8	9	10	11
68.5	13.6	–	0.3	–	446.2
22.6	–	–	0.2	–	276.1
47.6	–	–	1.8	–	556.1
5.5	–	40.0	–	–	305.6
4.0	–	–	–	–	225.5
22.1	–	–	–	–	248.1
20.5	–	–	–	–	190.0
8.3	32.4	5.6	–	–	241.9
18.9	–	–	0.5	–	203.4
–	–	–	–	–	36.5
3.2	–	–	–	–	109.0
–	–	–	–	–	92.6
–	–	–	–	–	63.7
4.3	–	–	–	–	38.1
2.9	–	–	–	–	60.3
–	–	–	–	–	47.6
0.8	0.8	–	0.4	–	27.2
–	0.8	–	0.2	–	39.2
0.1	–	–	–	–	14.5
1.0	–	–	–	–	16.2
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
767.3	**288.9**	**832.3**	**81.5**	**278.0**	**11 264.1**
–	–	–	–	–	95.7
1.8	170.6	–	–	–	293.0
0.2	67.6	–	–	–	68.5
0.1	–	–	–	–	0.1
–	–	–	–	–	0.1
3.5	59.3	–	–	–	164.2
2.0	–	–	–	–	17.9
–	–	–	–	–	5.2
–	–	–	–	–	14.1
7.6	**297.5**	**–**	**–**	**–**	**658.8**
–	–	–	–	–	4.9
3.1	–	–	–	–	3.1
12.8	–	–	–	–	99.3
4.7	–	–	–	–	36.0
–	–	–	–	20.0	20.0
0.1	–	–	–	–	0.1
9.9	2.7	17.2	409.3	–	781.3
11.3	–	–	–	–	11.3
41.9	**2.7**	**17.2**	**409.3**	**20.0**	**956.0**
1 035.2	**912.3**	**933.9**	**518.9**	**298.0**	**16 529.5**

UTRIKESDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t.o.m. 1978-06-30	1978-07-01 — 1979-06-30	
			Lön m.m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1979				
Kommittén (UD 1977:03) för de svenska förberedelserna inför FN:s konferens om vetenskap och teknik för utveckling[2]	1980:3	17.4	3.3	8.9
Utredningen (UD 1978:01) om formerna för stiftelsen Stockholms internationella fredsforskningsinstituts (SIPRI) framtida verksamhet	4	—	—	26.8
Summa		**17.4**	**3.3**	**35.7**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1980				
Delegationen (UD 1972:02) för utveckling av folkrättens regler om humanitet i krig	1980:1	498.4	93.4	7.1
Nedrustningsdelegationen (UD 1976:01)	2	24.9	—	24.0
Utredningen (UD 1978:02) om utrikesrepresentationen	5	—	312.3	20.3
Kommittén (UD 1979:01) för att förbereda 1981 års FN-konferens om nya och förnybara energikällor	6	—	—	—
Utredningen (UD 1979:02) om utbildningsbehovet för det svenska framtida utvecklingssamarbetet[3]	7	—	—	—
Summa		**523.3**	**405.7**	**51.4**
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1979				
Biståndspolitiska utredningen (UD 1972:03)[3]	1979:2	1 761.7	62.5	38.7
Utredningen (UD 1977:01) om det svenska kultur- och informationsutbytet med utlandet	4	545.8	179.5	9.3
Summa		**2 307.5**	**242.0**	**48.0**
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1978/79 för sakkunniga biträden inom departementet m.m.				
Beredningen för studiestöd och humanitärt bistånd till afrikanska flyktingar och nationella befrielserörelser			—	35.2
Svenska UNICEF-kommittén			—	10.0
Summa			**—**	**45.2**

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg
[2] Hyreskostnader och vissa andra lokal- och expenskostnader (städning, telefon m.m.) samt sjukvårdskostnader (c:a 8.2 mkr för samtliga departement) belastar anslaget Gemensamma kostnader för departementen.
[3] Kostnaderna bestrids av andra medel än kommittéanslaget

6	7	8	9	10	11
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m.m.	Summa
4.0	–	–	–	12.0	28.2
0.2	–	–		–	27.0
4.2	**–**	**–**	**–**	**12.0**	**55.2**
5.3	–	–	–	–	105.8
40.6	–	–	–	–	64.6
24.9	–	–	0.1		357.6
–	–	–	–	–	
–	–	–	–	–	
70.8	**–**	**–**	**0.1**	**–**	**528.0**
20.1	97.0	–	1.2	–	219.5
2.0	155.9	–	–	–	346.7
22.1	**252.9**	**–**	**1.2**	**–**	**566.2**
2.1	–	–	–	–	37.3
1.3	–	–	–	–	11.3
3.4	**–**	**–**	**–**	**–**	**48.6**

FÖRSVARSDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor) t.o.m. 1978-06-30	1978-07-01—1979-06-30 Lön m.m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1979				
Militära pensionsåldersdelegationen (Fö 1971:04) (MPD)	1980:1	587.7	72.1	7.5
Försvarsmaktens ledningsutredning (Fö 1974:03) (FLU-74)	2	2 181.1	378.9	174.4
Tjänstereglementsutredningen (Fö 1974:05) (TjRU)	3	460.7	138.6	82.1
Fredstandvård -80 (Fö 1977:03)	8	215.8	193.0	56.9
Flygindustrikommittén (Fö 1978:01) (FLIK)	9	—	301.2	123.2
Summa			**1 083.8**	**444.1**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1980				
Beredningen (Fö 1975:01) för det fortsatta arbetet om kvinnan i försvaret (BKF)	1980:4	624.6	150.3	32.1
1975 års skyddsrumsutredning (Fö 1975:03) (SKrU-75)	5	153.3	—	90.2
Värnpliktsinflytandekommittén (Fö 1977:01) (VIK)	6	186.0	83.0	146.3
Sårbarhetskommittén (Fö 1977:02) (SÅRK)	7	311.9	240.2	85.5
1978 års försvarskommitté (Fö 1978:02) (FK-78)	10	29.2	472.2	228.3
Delegationen (Fö 1978:03) för samordning av ny befälsordning (SamD NBO)	11	—	0.1	12.5
Civilmilitärutredningen (Fö 1978:04) (CMU)	12	—	123.1	29.6
Hälso- och sjukvård i försvaret (Fö 1978:05) (HSF)	13	—	3.6	66.3
Folkrättskommittén (Fö 1978:06)	14	—	56.7	48,8
Kommittén (Fö 1979:01) om vissa frågor rörande den militära underrättelsetjänsten	15	—	—	—
1979 års militära flygindustrikommitté (Fö 1979:02) (MFK-79)	16	—	—	—
FMV-kommittén (Fö 1979:03)	17	—	—	—
Summa			**1 129.2**	**739.6**
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1979				
Försvarets fredsorganisationsutredning (Fö 1968:20)	1979:1	3 695.4	31.7	19.8
Försvarets gymnasieutredning (Fö 1975:02) (FGU)	6	691.6	30.9	35.8
Utredningen (Fö 1977:04) om överföring av civilförsvarets ordnings- och bevakningsuppgifter till andra myndigheter	11	60.7	11.8	46.3
Summa			**74.4**	**101.9**

6	7	8	9	10	11
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m.m.	Summa
–	–	–	38.1	–	117.7
54.2	117.4	–	56.4	–	781.3
2.4	–	–	0.9	–	224.0
10.9	–	8.5	3.7	–	273.0
33.9	32.8	43.3	15.5	–	549.9
101.4	**150.2**	**51.8**	**114.6**	**–**	**1 945.9**
23.3	–	80.0	3.1	–	288.8
0.9	–	–	0.2	–	91.3
41.2	–	–	21.3	–	291.8
39.4	36.2	7.1	21.5	–	429.9
99.3	14.1	62.8	87.1	–	963.8
5.6	–	–	1.0	–	19.2
0.7	–	–	8.2	–	161.6
18.7	–	–	8.6	–	97.2
11.4	–	–	0.5	–	117.4
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
240.5	**50.3**	**149.9**	**151.5**	**–**	**2 461.0**
3.5	–	–	1.1	–	56.1
2.4	24.5	–	0.5	–	94.1
8.3	–	–	0.2	–	66.6
14.2	**24.5**	**–**	**1.8**	**–**	**216.8**

1	2	3	4	5
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1978/79 för sakkunniga biträden inom försvarsdepartementet m.m.				
Utredningen (Fö 1977:A) om samordning av allmänna landmobila radiokommunikationer, m.m. 3)		287.8	–	–
Pilotutbildningsutredningen (K 1978:08)[4]		–	127.1	64.2
Översyn av transportfrågor inom totalförsvaret (Fö 1978:B)		–	–	–
Diverse personer		-	81.0	16.7
Gemensamma kostnader		-	–	-
Utestående reseförskott		–	–	–
Summa	**208.1** **80.9** **46.1**		**–**	**583.5**

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg.
[2] Hyreskostnader och vissa andra lokal- och expenskostnader (städning, telefon, m.m.) samt sjukvårdskostnader (c:a 8.2 mkr för samtliga departement) belastar anslaget Gemensamma kostnader för departementen.
[3] Kostnaderna bestrids av kommunikationsdepartementet med 184.3 tkr 1978/79.
[4] Kostnaderna bestrids av kommunikationsdepartementet med 116.9 tkr 1978/79.

6	7	8	9	10	11
–	–	368.6	–	-	368.6
35.9	–	–	3.2	–	230.4
–	–	107.9	–	–	107.9
6.7	-	-	–	--	104.4
–	–	107.0	.	.	107.0
3.5	–	–	..	--	3.5
	3.2	**–**	**921.8**		

SOCIALDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor) t.o.m. 1978-06-30	1978-07-01 — 1979-06-30 Lön m.m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1979				
Medicinalansvarskommittén (S 1974:02)	1980:5	1 544.4	172.5	98.6
Planeringsgruppen (S 1976:03) för barnomsorg	11	722.4	394.0	41.6
Utredningen (S 1977:02) om sjukvårdens inre organisation	14	230.5	178.2	106.3
Utredningen (S 1977:07) om barnolycksfall	17	231.0	299.1	40.3
KS-utredningen	21	7.8	70.0	36.1
THX-utredningen (S 1977:17)	24	151.9	130.1	55.4
Utredningen (S 1979:01) av vissa frågor om regionsjukhuset i Örebro m.m.	33	—	—	10.8
Summa			**1 243.9**	**389.1**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1980				
Socialdepartementets sjukvårdsdelegation (S 1966:39)	1980:1	2 748.2	2.3	92.6
Pensionskommittén (S 1970:40)	2	2 638.8	283.8	107.8
Barnomsorgsgruppen (BOG) (S 1973:07)	3	2 048.0	616.4	40.7
Familjestödsutredningen (S 1974:01)	4	2 395.3	533.2	25.3
Nykterhetsvårdens erkända och enskilda vårdanstalters personalorganisationsutredning (S 1974:04) NEPO	6	563.9	98.9	63.5
Delegationen (S 1974:05) för social forskning	7	1 119.0	361.3	112.6
Utredningen (S 1974:09) betr. sjukvård i livets slutskede (SLS)		1 160:8	309.8	52.2
Socialpolitiska samordningsutredningen (S 1975:02)	9	1 178.0	475.4	88.9
Hälso- och sjukvårdsutredningen (S 1975:04)	10	832.6	651.8	105.7
Utredningen (S 1976:05) om sjukvården i krig	12	355.8	143.0	111.4
Prostitutionsutredningen (S 1977:01)	13	258.8	324.7	42.9
Tobakskommittén (S 1977:03)	15	71.9	66.9	25.5
Utredningen (S 1977:04) om narkotikamissbrukets omfattning	16	361.1	814.8	57.5
Utredningen (S 1977:10) om ADB inom den allmänna försäkringen m.m. (ALLFA)	18	677.5	351.7	80.3
Omsorgskommittén (S 1977:12)	19	810.6	965.7	129.4
Fluorberedningen (S 1977:13)	20	50.8	8.1	70.8
Texttelefongruppen (S 1977:15)	22	22.9	—	30.1
Ensamförälderkommittén (S 1977:16)	23	6.2	257.2	38.6
Beredningsgruppen för det internationella barnaåret 1979 (S 1977:19)	25	128.4	132.6	56.2
Utredningen (S 1977:21) om de homosexuellas situation i samhället	26	30.6	167.2	34.3
1978 års tandvårdsförsäkring (S 1978:01)	27	108.3	378.6	92.2
Organisationskommittén (S 1978:02) för försäkringsrätterna	28	133.7	645.3	92.9
Beredningen för internationellt läkemedelssamarbete (S 1978:03)	29	—	94.2	35.1
Sjukpenningkommittén (S 1978:04)	30	—	142.7	53.2

6	7	8	9	10	11
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m.m.	Summa[2]
30.1	—	—	0.1	—	301.3
27.1	0.3	31.4	3.2	—	497.6
23.2	40.5	108.8	0.1	—	457.1
40.8	97.1	45.0	0.6	—	522.9
6.6	—	—	—	—	112.7
10.2	31.7	—	—	—	227.4
21.5	—	98.9	—	—	131.2
159.5	**169.6**	**284.1**	**4.0**	**—**	**2 250.2**
6.7	—	—	—	—	101.6
69.5	—	1.0	3.6	—	465.7
53.0	—	—	2.6	—	712.7
26.5	158.6	77.7	29.8	—	851.1
6.9	—	—	0.4	—	169.7
27.0	17.4	—	—	—	518.3
33.9	214.0	11.7	4.5	—	626.1
36.3	24.2	6.9	4.0	—	635.7
75.2	—	—	4.5	—	837.2
83.1	42.0	17.0	2.0	—	398.5
73.2	—	10.0	2.7	175.0	628.5
18.7	—	—	1.5	—	112.6
131.7	18.3	155.7	79.4	—	1 257.4
141.9	—	137.2	0.6	—	711.7
208.0	127.4	16.9	7.3	40.0	1 494.7
33.2	—	—	1.0	—	113.1
—	—	—	—	—	30.1
6.5	—	—	0.1	—	302.4
15.2	78.9	928.6	0.5	18.7	1 230.7
16.5	—	—	1.0	—	219.0
67.3	52.9	445.3	5.2	—	1 041.5
171.6	—	—	82.2	—	992.0
12.3	0.8	—	2.4	—	144.8
14.5	—	—	0.6	—	211.0

1	2	3	4	5
Utredningen (S 1978:05) om familjevård för missbrukare m.m.	1980:31	—	135.4	31.1
Kortvågsutredningen (S 1978:06)	32	—	—	—
Kontraktsvårdsutredningen (S 1979:02)	34	—	25.5	—
Kommittén (S 1979:03) om hemspråksträning för förskolebarn	35	—	—	—
Bilstödskommittén (S 1979:04)	36	—	—	—
Utredningen (S 1979:05) om alkoholfri motellverksamhet	37	—	—	—
Kommittén (S 1979:06) för översyn av det ekonomiska stödet till barnfamiljerna med särskild inriktning på flerbarnsfamiljerna	38	—	—	—
Kommittén (S 1979:07) för cancerförebyggande åtgärder	39	—	—	—
Kommittén (S 1979:08) för översyn av riksförsäkringsverkets organisation m.m. (RFV-översynen)	40	—	—	—
Kommittén (S 1979:09) för översyn av sjukförsäkringens ersättningssystem vid sjukresor	41	—	—	—
Summa			**7 887.6**	**1 607.3**
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1979				
Sjukvårdskostnadsutredningen (S 1970:32)	1978:4	1 243.9	67.2	—
Arbetsgrupp (S 1975:01) för social information	17	5 598.7	22.3	
Utredningen (S 1977:05) avseende vissa frågor om hälso- och sjukvård för äldre	28	266.0	38.8	5.6
Barnmiljöutredningen (S 1973:08)	1979:4	1 231.0	0.2	—
Pensionärsundersökningen (S 1974:06)	9	3 172.6	179.3	24.6
Regionsjukvårdsutredningen (S 1974:07)	10	1 475.6	170.8	95.7
Hälsovårdsstadgeutredningen (S 1974:08)	11	2 437.9	51.2	67.5
Ledningsgruppen (S 1974:11) för försöksverksamhet inom socialvården	13	860.3	9.8	28.4
Ledningsgruppen (S 1977:06) för narkotikafrågor	22	371.9	7.8.0	38.5
Utredningen (S 1977:08) om frågan om kontinuitet i kontakterna mellan patient och läkare i den öppna vården m.m.	24	260.1	125.2	33.4
Utredningen (S 1977:09) om verksamheten vid Statens bakteriologiska laboratorium (SBL)	25	112.3	42.5	21.6
Utredningen (S 1977:11) om läkemedelsinformation	27	120.1	85.8	50.7
Läkemedelskontrollutredningen (S 1977:18)	34	—	134.1	15.6
Utredningen (S 1977:20) med uppdrag att se över priskontrollen av läkemedel	36	87.9	24.2	18.0
Summa			**943.4**	**399.6**
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1978/79 för sakkunniga biträden inom departementet m.m.				
Statens Handikappråd (S 1966:37)		4 905.9	873.3	41.8
Nämnden (S 1960:A) för undervisningssjukhusens utbyggande (NUU)		2 385.6	796.6	99.7
Familjepolitiska arbetsgruppen (S 1977:A)		5.6	—	3.6
Delegationen (S 1978:A) för internationella hälso- och socialvårdsfrågor		—	—	5.3
Information för föräldraledighet (S 1978:B)			0.4	—
Diverse myndigheter			—	—
Diverse firmor			—	—
Diverse personer			85.3	18.7
Gemensamma kostnader			30.9	3.5
Utestående reseförskott			—	—
Summa			**1 786.5**	**172.6**
Summa totalt			**11 960.3**	**2 632.1**

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg.
[2] Hyreskostnader och vissa andra lokal- och expenskostnader (städning, telefon m.m.) samt sjukvårdskostnader (c:a 8.2 mkr för samtliga departement) belastar anslaget Gemensamma kostnader för departementen.

6	7	8	9	10	11
32.2	—	—	0.6		199.3
—	—	—	—	—	—
2.0	—	—	0.1	—	27.6
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
1 356.0	**734.5**	**1 808.0**	**236.2**	**233.7**	**13 863.3**
—	—	—	—	—	67.2
0.7	—	—	—	—	23.0
—	—	—	—	—	44.4
0.8	—	—	—	—	4.3
39.0	15.0	195.0	—	—	452.4
78.6	310.7	—	1.3	—	657.1
2.3	93.4	—	—	—	214.4
28.6	3.4	—	0.3	—	70.5
10.5	—	—	—	—	41.0
46.4	91.3	5.4	0.3	—	302.0
0.9	0.8	—	—	—	65.8
6.5	68.3	39.2	0.8	—	251.3
1.8	28.8	—	—	—	180.3
17.1	7.8	—	—	—	67.1
233.2	**622.8**	**239,6**	**2.7**	**—**	**2 441.3**
53.2	54.9	1.3	98.4	—	1 120.3
100.0	1.0	1.8	45.0	—	1 044.1
0.2	—	—	—	—	3.8
—	—	—	—	—	5.3
—	—	260.9	718.7	—	980.0
—	3.5	—	—	2 666.7	2 670.2
—	—	—	3.6	—	3.6
0.1	—	—	—	—	104.1
0.8	7.8	—	333.0	—	376.0
36.1	—	—	—	—	36.1
190.4	**67.2**	**261.4**	**1 198.7**	**2 666.7**	**6 343.5**
1 946.0	**1 594.1**	**2 593.1**	**1 442.0**	**2 900.4**	**25 068.0**

KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor) t.o.m. 1978-06-30	1978-07-01 – 1979-06-30 Lön m.m.[1]	Dagarvoden
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1979				
Trafikpolitiska delegationen (K 1965:38)	1980:1	294.0	–	–
Utredningen (K 1977:04) om vissa containerfrågor	9	174.5	58.7	54.6
Sjöfartspolitiska utredningen (K 1977:05)	10	506.1	630.1	45.9
Särskild utredare (K 1978:03) med uppdrag att se över lagstiftningen på försvarsmaktens fartyg	12	0.4	–	48.4
Utredningen (K 1978:09) om taxinäringen	16	–	117.7	36.8
Summa			**806.5**	**185.7**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1980				
Sakkunniga (K 1972:01) för att leda visst utrednings- och utvecklingsarbete i fråga om metoder för märkning av olja i fartyg (UMOF) 3)	1980:2	666.1	–	–
Fartygsmiljöutredningen (K 1973:04)	3	–	177.8	28.8
Trafiksäkerhetsutredningen (K 1973:07)	4	2 319.4	611.3	127.8
Sakkunnig (K 1975:07) med uppdrag att utreda vissa säkerhetsfrågor vid användning av truckar	5	22.1	–	5.6
Utredningen (K 1976:01) om samverkansmöjligheterna hos vissa affärsverks och myndigheters verkstadsrörelser m.m.	6	677.1	155.4	33.8
SMHI-utredningen (K 1977:01)	7	113.5	6.5	94.7
Typbesiktningsutredningen (K 1977:02)	8	256.3	183.8	78.8
Särskild utredare (K 1978:02) med uppdrag att ta upp överläggningar med Stockholms läns landsting om flygplatsfrågan på lång sikt i Stockholmsregionen	11	–	–	12.8
Utredningen (K 1978:06) med uppdrag att utreda det fortsatta genomförandet av reformen med differentierade körkort	13	–	..	16.7
Lufttransportutredningen (K 1978:07)	14	–	28.2	51.9
Parkeringsöverträdelser på tomtmark m.m. (K 1978:10)	17	–	74.2	–
Utredningen (K 1979:01) av vissa frågor om transport av farligt gods	18		–	77.2
Särskild utredning (K 1979:02) om mönstring av sjömän	19	–	–	–
Särskild utredare (K 1979:03) av Göteborgs hamns internationella konkurrensförhållande	20	–	80.4	..
Statsbidragssystemet för kommunal väghållning (K 1979:04)	21	–	–	–
Summa			**1 394.8**	**450.9**
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1979				
Befälsbemanningsutredningen (K 1970:29)	1979: 2	1 200.9	–	5.8
Trafikpolitiska utredningen (K 1972:07)	4	3 103.7	1.4	19.2
Sakkunnig (K 1975:04) med uppdrag att behandla frågan om huvudmannaskaps- och ägareförhållanden vad avser färjetrafiken mellan Gotland och fastlandet	1978:10	701.2	–	–
1975 års Öresundsdelegation (K 1975:06)	1979: 7	5 227.5	2.1	17.2
Sjömanspensionsutredningen (K 1975:09)	9	414.1	25.9	36.3
Körkortsutredningen (K 1976:02)	11	472.6	1.4	39.1
Brommautredningen (K 1976:03)	1978:17	1 245.6	–	–
Utredningen (K 1976:04) om vissa bidrags- och författningsfrågor avseende cykeltrafiken	1979:12	55.8	–	7.8

6	7	8	9	10	11
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m.m.	Summa
1.2	–	–	–	–	1.2
37.9	–	–	–	–	151.2
53.5	1.6	318.5	8.4	–	1 058.0
7.9	–	–	0.9	–	57.2
6.3	–	–	1.0	–	161.8
106.8	**1.6**	**318.5**	**10.3**	**–**	**1 429.4**
–	–	7.8	–	–	7.8
40.7	–	–	4.4	–	251.7
30.8	33.4	180.0	7.9	–	991.2
–	–	–	–	–	5.6
6.0	–	0.3	0.2	–	195.7
27.5	–	43.9	0.8	–	173.4
79.9	–	32.8	–	–	375.3
12.9	–	–	–	–	25.7
8.9	–	1.3	–	–	26.9
41.6	–	–	–	–	121.7
2.7	–	–	0.4	–	77.3
–	0.3	–	–	1.6	– 79
–	–	–	–	–	–
12.5	–	–	2.6	–	95.5
–	–	–	–	–	–
263.8	**33.4**	**266.1**	**17.9**	**–**	**2 426.9**
–	67.7	–	–	–	73.5
0.7	–	0.5	0.1	–	21.9
–	–	23.4	–	–	23.4
16.7	160.5	10.3	0.4	50.0	257.2
2.0	6.7	–	0.4	–	71.3
1.2	65.5	–	–	–	107.2
5.3	–	–	–	–	5.3
1.2	–	–	–	–	9.0

1	2	3	4	5
Utredningen (K 1977:03) om huvudmannaskap för driften av Göta kanal	1979:15	37.2	15.7	--
Särskild utredare (K 1978:01) med uppdrag att överväga frågan om huvudmannaskap för viss drift av Nora Bergslags järnväg	18	31.2	–	6.2
VTI-utredningen (K 1978:04). Översyn av statens väg- och trafikinstituts verksamhet och finansiering	21	56.0	--	22.7
Särskild utredare (K 1978:05) med uppdrag att göra en översyn av sjöfartsverkets sjökortsframställning	20	–	28.3	18.2
Summa			**74.8**	**172.5**
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1978/79 för sakkunniga biträden inom departementet m.m.				
Kommission (K 1978:A) för vissa rederifrågor			112.6	7.1
Arbetsgruppen (K 1978:B) för översyn av trafikbullerutredningens förslag i fråga om vägtrafikbuller			3.5	3.5
Sakkunnig (K 1979:A) med uppdrag att undersöka förutsättningarna för färjetrafik i södra Öresund			1.0	–
Diverse myndigheter m.m.			–	–
Diverse personer			188.1	–
Gemensamma kostnader			95.5	–
Utestående reseförskott			–	–
Summa			**400.7**	**10.6**
Sakkunniga i nordiskt lagstiftningsarbete m.m.				
Svenska sakkunniga (K 1967:37) inom Nordisk kommitté för trafiksäkerhetsforskning (NKT)		275.9	0.2	32.1
Nordisk kommitté (K 1967:38) för transportekonomisk forskning (NKTF)		590.0	24.5	39.8
Nordiskt trafiksäkerhetsråd (K 1971:02) (NTR)		383.7	1.1	29.2
Nordisk ämbetsmannakommitté (K 1971:04) för transportfrågor (NÄT)		426.3	-	82.4
Svenska sakkunniga (K 1971:05) inom Nordisk kommitté för vägtrafiklagstiftning (NKV)		125.4	–	7.3
Nordisk bilteknisk kommitté (K 1975:03) (NBK)		27.5	–	6.3
Summa			**25.8**	**197.1**
Summa totalt			**2 702.6**	**1 016.8**

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg.
[2] Hyreskostnader och vissa andra lokal- och expenskostnader (städning, telefon m.m.) samt sjukvårdskostnader (c:a 8.2 mkr för samtliga departement) belastar anslaget Gemensamma kostnader för departementen.
[3] Kostnaderna bestrids av jordbruksdepartementet och kommundepartementet med vardera 7.8 tkr 1978/79.
Ang. Utredningen om samordning av allmänna landmobila radiokommunikationer m.m. (SAMORA) är kommunikationsdepartementets andel 184.3 tkr 1978/79, se redogörelsen till försvarsdepartementet.
Ang. Pilotutbildningsutredningen (K 1978:08) är kommunikationsdepartementets andel 116.9 tkr 1978/79, se redogörelsen till försvarsdepartementet.

6	7	8	9	10	11
0.6	—	—	—	—	16.3
1.2	—	—	—	—	7.4
18.3	—	3.0	—	—	44.0
0.6	—	—	—	—	47.1
47.8	**300.4**	**37.2**	**0.9**	**50.0**	**683.6**
1.2	—	122.1	—		243.0
0.6	—	—	—		7.6
4.9	—	—	—	—	5.9
—	—	90.6	—	1 500.0	1 590.6
—	—	—	—	—	188.1
0.1	—	45.0	9.2	—	149.8
8.0	—	—	—	—	8.0
14.8	**—**	**257.7**	**9.2**	**1 500.0**	**2 193.0**
25.0	—	—	—	—	57.3
22.9	—	—	0.9	—	88.1
19.2	13.3	—	0.4		63.2
29.4	—	0.8	0.5	—	113.1
8.1	—	—		—	15.4
9.6	—	—	0.4	—	16.3
114.2	**13.3**	**0.8**	**2.2**	**—**	**353.4**
547.4	**348.7**	**880.3**	**40.5**	**1 550.0**	**7 086.3**

EKONOMIDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor) t.o.m. 1978-06-30	1978 07-01 — 1979-06-30 Lön m.m.[1]	Dagarvoden[2]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1979				
Utredningen (Fi 1970:70) om förhållandet mellan bankgiro och postgiro	1980:1	75.7	..	161.6
1978 års långtidsutredning (E 1978:LU)	—		93.9	—
Summa			**—**	**161.6**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1980				
Betalningsbalansdelegationen (Fi 1975:02	1980:2	9.5	—	—
Utredningen (Fi 1975:03) om löntagarna och kapitaltillväxten	3	1 986.2	1 033.1	73.0
Banklagutredningen (Fi 1976:04)	5	82.2	263.9	115.0
Utredningen (E 1977:01) om statistiska centralbyråns uppgiftssamling	6	143.8	153.6	72.7
Översyn av valutaregleringen (E 1977:03)	7	17.2	324.5	83.7
Försäkringsrörelseutredningen (E 1977:05)	8	69.2	145.6	53.8
Delegationen (E 1978:01) med uppdrag att följa de nya formerna för lönsparande m.m.	9		—	—
Försäkringsverksamhetskommittén (E 1979:01)	10		—	..
Utredningen (E 1979:02) om tillsynen över värdepappersmarknaden m.m.	11		—	—
Utredningen (E 1979:03) angående översyn av den statliga fondförvaltningen m.m.	12		—	—
1980 års långtidsutredning (E 1980:LU)	—		—	—
Summa			**1 920.7**	**398.2**
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1979				
1975 års långtidsutredning (Fi 1975:A)	—	1 464.3	7.0	—
Kommittén (E 1976:02) med uppdrag att utreda frågan om behovet av framtida folk- och bostadsräkningar FOB-utr.	1979:6		245.2	70.1
Statistiska centralbyråns framtida behov av utrustning för automatisk databehandling (E 1977:04)	11		93.2	9.5
Summa			**439.3**	**79.6**
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1978/79 för sakkunniga biträden inom departementet m.m.				
Diverse myndigheter			—	—
Utestående reseförskott			—	—
Summa			**—**	**—**
Summa totalt			**2 360.0**	**639.4**

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg.
[2] Hyreskostnader och vissa andra lokal- och expenskostnader (städning, telefon m.m.) samt sjukvårdskostnader (c:a 8.2 mkr för samtliga departement) belastar anslaget gemensamma kostnader för departementen.

6	7	8	9	10	11
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m.m.	Summa[2]
–	–	–	–	–	161.6
–	209.9	212.5	0.1	–	516.4
–	**–**	**–**	**–**	**–**	**161.6**
–	–	750.0	–	–	750.0
33.6	–	479.5	31.1	–	1 650.3
33.2	–	–	4.7	–	416.8
5.9	17.1	–	0.7	–	250.0
36.8	0.5	–	14.7	–	460.2
–	–	–	0.5	–	199.9
–	–	–	–	–	–
0.6	–	–	–	–	0.6
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
110.1	**17.6**	**1 229.5**	**51.7**	**–**	**3 727.8**
–	–	30.3	–	–	37.3
13.4	40.0	–	4.6	–	373.3
1.2	–	–	1.2	–	105.1
14.6	**249.9**	**242.8**	**5.9**	**–**	**1 032.1**
–	–	–	–	400.0	400.0
5.8	–	–	–	–	5.8
5.8	**–**	**–**	**–**	**400.0**	**405.8**
130.5	**267.5**	**1 472.3**	**57.6**	**400.0**	**5 327.3**

BUDGETDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor) t.o.m. 1978-06-30	1978-07-01—1979-06-30 Lön m.m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1979				
Monopolutredningen (B 1977:08)	1980:13	203.7	116.8	37.7
Utredningen (B 1979:01) om central rationalisering och ADB	21	—	81.4	—
Organisationskommittén (B 1979:02) för statens arbetsmarknadsnämnd	22	—	—	19.3
Arbetsgruppen (B 1979:03) med uppgift att förbereda regeringens beslut om inrättande av en myndighet för personalutbildning och personaladministration	23	—	—	16.2
Organisationskommittén (B 1979:08) för statens institut för personaladministration och personalutbildning	28	—	—	—
Summa			**198.2**	**73.2**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1980				
1969 års punktskatteutredning (Fi 1970:57)	1980:1	718.8	156.7	59.2
Mervärdeskatteutredningen (Fi 1971:05)	2	566.5	198.1	44.4
Utredningen (Fi 1972:06) om underställning av avtal	3	—	—	—
Utredningen (Fi 1973:01) om säkerhetsåtgärder m.m. i skatteprocessen (USS)	4	1 663.8	244.4	102.4
Skattetilläggsutredningen (Fi 1975:06)	5	870.9	341.7	82.4
Utredningen (Fi 1976:02) om beskattning av tjänsteensioner	6	132.8	—	112.5
Företagsbeståndskommittén (Fi 1976:03)	7	1 008.8	386.2	83.6
1976 års fastighetstaxeringskommitté (Fi 1976:05)	8	405.1	291.6	228.4
Förvaltningsutredningen (B 1977:01	9	1 140.5	1 005.3	163.6
Vägtrafikskatteutredningen (B 1977:05)	10	94.2	111.5	54.3
Stämpelskatteutredningen (B 1977:06)	11	170.9	171.7	60.2
Utredningen (B 1977:07) med uppdrag att utreda frågan om lokalisering av ny verksamhet till Västerbottens län	12	164.6	138.0	18.9
Delegationen (B 1977:09) för företagens uppgiftslämnande m.m.	14	893.6	1 260.5	57.8
Traktamentsbeskattningssakkunniga (B 1978:02)	15	26.2	335.4	80.3
Konsultexportutredningen (B 1978:03)	16	23.9	228.2	41.0
Utredningen (B 1978:05) om åtgärder vid beskattningen för att främja forsknings- och utvecklingsinsatser	17	—	99.3	—
Solnautredningen (B 1978:06)	18	—	—	8.4
Realbeskattningsutredningen (B 1978:07)	19	—	11.6	1.7
Utredningen (B 1978:08) om de s.k. kronoholmarnas framtida disposition	20	—	—	—
Bruttoskattekommittén (B 1979:04)	24	—	—	—
Kapitalvinstkommittén (B 1979:05)	25	—	20.5	—
Energiskattekommittén (B 1979:06)	26	—	—	—
Utredningen (B 1979:07) om minskning av statens bestånd av uthyrningsbostäder	27	—	—	—
Utredningen (B 1979:09) av frågor om samordnad anskaffning av utrustning för ADB inom statsförvaltningen		—	—	—

6	7	8	9	10	11
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m.m.	Summa
–	38.9	–	–	–	193.4
2.9	–	–	12.4	-	96.7
–	–	–	–	–	19.3
–	–	–	–	–	16.2
–	–	–	–		
2.9	**38.9**	**–**	**12.4**	**–**	**325.6**
29.0	–	–	–	–	244.9
17.7	–	–	–	–	260.2
0.8	–	–	–	–	0.8
54.4	19.0	–	0.2	–	420.4
69.9	–	25.0	1.1	–	520.1
2.1	–	–	–	-	114.6
131.4	–	–	0.3	–	601.5
29.7	–	–	1.5	–	551.2
29.6	39.7	55.0	36.2	–	1 329.4
19.6	–	–	0.2	–	185.6
16.3	–	0.7	0.2	–	249.1
11.2	–	–	–	–	168.1
76.0	1.0	212.7	91.7	–	1 699.7
8.0	–	–	1.4	–	425.1
18.4	–	157.2	1.6	–	446.4
–	–	–	0.3	–	99.6
–	–	–	–	–	8.4
–	–	–	–	–	13.3
0.2	–	–	–	–	0.2
1.0	–	–	–	–	1.0
–	–	–	0.3	–	20.8
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–

1	2	3	4	5
Husebyutredningen (B 1979:10)	30	–	–	–
Kommittén (B 1979:11) för utbildning av högre chefer inom statsförvaltningen	31	–	–	
Summa			**5 000.7**	**1 199.1**
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1979				
Företagsskatteberedningen (Fi 1970:77)	1978:3	3 953.0	1.0	–
1972 års skatteutredning (Fi 1972:02)	1979:3	3 732.9	1.7	–
Sakkunniga (Fi 1974:02) med uppdrag att utreda frågan om gränsdragningen mellan förvaltningsrevision och rationaliseringsverksamhet inom statsförvaltningen m.m.	1978:12	275.6	74.5	40.2
Utredningen (Fi 1974:05) angående den statliga personalutbildningens fortsatta inriktning och organisation	1979:8	657.6	1.4	–
Utredningen (Fi 1976:01) om stöd till distributionen av vissa tidskrifter	1977:28	–	...	–
Utredningen (Fi 1976:06) om kommunernas ekonomi	1978:21	1 688.9	54.6	–
Utredningen (B 1977:04) om vissa organisatoriska frågor med anledning av olika reformer inom arbetsrättens område	1978:25	365.1	...	...
Organisationskommittén (B 1978:04) för statens arbetsgivarverk	1979:22	–	–	94.0
Summa			**133.2**	**134.2**
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1978/79 för sakkunniga inom departementet m.m.				
Diverse myndigheter m.m.		–	–	–
Diverse firmor		–	–	–
Gemensamma kostnader		–	246.4	–
Utestående reseförskott				
Summa			**246.4**	**–**
Summa totalt			**5 578.5**	**1 406.5**

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg.
[2] Hyreskostnader och vissa andra lokal- och expenskostnader (städning, telefon m.m.) samt sjukvårdskostnader (c:a 8.2 mkr för samtliga departement) belastar anslaget Gemensamma kostnader för departementen.
Ang. Dagspresskommittén (B 1978:01) har 290.4 tkr belastat budgetdepartementets kommittéanslag 1978/79, se redogörelsen till utbildningsdepartementet.

6	7	8	9	10	11
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
515.3	**59.7**	**450.6**	**135.0**	**–**	**7 360.4**
–	–	–	–	–	1.0
–	–	–	–	–	1.7
2.0	–	–	1.0	–	117.7
–	32.0	–	–	–	33.4
1.0	–	–	–	–	1.0
0.7	–	–	–	–	55.3
5.2	–	–	–	–	5.2
–	–	–	–	–	94.0
8.9	**32.0**	**–**	**1.0**	**–**	**309.3**
1.2	–	20.2	–	./. 400.0	./. 378:6
–	–	108.1	–	–	108.1
5.3	–	73.6	16.3	–	341.6
59.7					59.7
66.2	**–**	**201.9**	**16.3**	**./. 400.0**	**130.8**
593.3	**130.6**	**652.5**	**164.7**	**./. 400.0**	**8 126.10**

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

1 Kommitténs benämning	2 Kommitténs nr i berättelsen	3 Utgifter (i tusentals kronor) t.o.m. 1978-06-30	4 1978-07-01 – 1979-06-30 Lön m.m.[1]	5 1978-07-01 – 1979-06-30 Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1979				
Lokal- och utrustningsprogramkommittéerna (U 1965:54) för universitet och högskolor (Lup-kommittéerna)	1980: 1	12 531.1	1 288.5	232.6
Universitetsrestaurangkommittén (U 1970:46)	3	3 137.1	66.3	42.3
1974 års lärarutbildningsutredning (U 1974:04)	5	5 029.8	587.0	101.9
Beredningen (U 1975:05) för internationellt utbildningssamarbete	6	1 409.2	536.7	18.8
Utredningen (U 1975:14) för studiedokumentation och statistik för högskolan	7	963.6	418.3	77.5
Byggnadsvårdsutredningen (U 1976:02)	11	378.8	195.1	35.4
Arbetsgrupp (U 1976:12) för vissa frågor om De Blindas Förenings biblioteksverksamhet	15	6.8	76.3	20.5
Utredningen (U 1977:07) om museijärnvägsföreningar	19	94.7	63.3	25.3
Organisationskommittén för arkivet för ljud och bild (U 1978:05)	27	–	74.4	83.4
Organisationskommittén (U 1978:10) om vissa åtgärder på informationsförsörjningsområdet	32	-	238.0	22.5
Summa		**23 551.1**	**3 543.9**	**660.2**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1980				
Sakkunniga (U 1968:49) för förhandling om avtalsreglering av upphovsrättsliga frågor på undervisningsområdet(AAU-sakkunniga)	2	0.2	–	26.1
Bibelkommissionen (U 1972:07)	4	3 510.1	1 880.8	72.1
Studiestödsutredningen (U 1975:16)	8	2 072.2	718.5	77.2
Styrelsen (U 1975:17) för sekretariatet för framtidsstudier[5]	9	4 305.5	7.8	–
Folkbildningsutredningen (U 1975:19)	10	2 556.0	844.7	59.3
Utredningen (U 1976:04) om läromedelsmarknaden	12	1 830.0	675.8	59.9
Gymnasieutredningen (U 1976:10)	13	1 621.2	1 153.5	90.6
Svenska delegationen av finsk-svenska utbildningsrådet (U 1976:11)	14	77.6	–	19.6
Utredningen (U 1977:03) om kvinnliga skolledare	16	212.8	252.8	10.6
Lärartjänstutredningen (U 1977:04)	17	967.2	823.0	98.8
Videogramutredningen (U 1977:05)	18	430.2	515.1	40.1
Utredning (U 1977:08) om visningsersättning	20	13.5	1.6	74.5
Uppslagsverkskommittén (U 1977:09)	21	119.5	183.8	28.6
Arbetsgruppen (U 1977:10) för samefrågor	22	74.7	103.6	6.7
Forskningssamverkanskommittén (U 1978:01)	24	101.1	520.2	70.7
Utredningen (U 1978:03) om gäststuderande m.m.	25	–	320.0	23.5
Kommittén (U 1978:04) om kommunal vuxenutbildning	26	–	457.3	36.8
Elevvårdskommittén (U 1978:06)	28	–	267.8	16.4
Integrationsutredningen (U 1978:07)	29	–	431.7	20.5
NÄÄS-utredningen (U 1978:08)	30	–	178.7	..
Dagspresskommittén (B 1978:01)[6]	23	–	363.8	40.9
Skolforskningskommittén (U 1978:09)	31	–	343.6	25.9
Närradiokommittén (U 1978:11)	33	–	482.3	28.6
Informationsteknologiutredningen (U 1978:12)	34		447.9	47.6
Utredningen (U 1978:13) för översyn av den interna organisationen för livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska muséet	35	–	58.5	29.4

6	7	8	9	10	11
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m.m.	Summa
177.7	0.8	—	50.4	–	1 748.4
5.5	—	16.7	0.5	—	131.3
53.1	173.2	–	39.4	–	954.6
92.1	0.6	—	21.5	—	669.7
32.1	—	—	6.6	—	534.5
22.9	63.6	30.0	4.7	20.0	371.7
–	21.0	—	—	—	117.8
14.0	28.8	—	—		131.4
15.3	—	—	31.4		204.5
10.9	–	20.0	5.8	—	297.2
423.6	**286.4**	**66.7**	**160.3**	**20.0**	**5 161.1**
0.1	—	–	0.1	—	26.3
60.5	0.7	—	104.3	—	2 118.4
97.6	—	0.2	14.7	–	908.2
0.2	—	—	—	—	8.0
195.0	—	6.4	34.1	–	1 139.5
29.8	0.3	93.0	17.0	—	875.8
67.9	-	147.2	26.6	89.4	1 575.2
37.1	—	97.0	1.1	–	154.8
16.2	–	6.1	3.4	–	289.1
117.7	0.6	—	22.2	–	1 062.3
67.9	—	1.4	32.7	-	657.2
6.5	—	—	—	—	82.6
18.7	—	–	1.0	—	232.1
20.4		—	—	–	130.7
55.7	–	—	12.7		659.3
41.7	–	—	6.3	—	391.5
84.6	0.2	—	16.3	—	595.2
95.5	4.3	—	9.9	40.0	433.9
38.5	—	4.6	8.1	—	503.4
4.2	–	—	—	.	182.9
37.2	—	17.7	1.3	–	461.0
94.6	–	46.9	4.6	–	515.6
48.7	17.5	25.4	166.1	—	768.6
25.8	0.3	9.0	37.1	–	567.7
0.3	—	19.5	—	—	107.7

1	2	3	4	5
Utredningen (U 1978:14) om förutsättningarna för en närmare samverkan mellan livrustkammaren och övrig museiverksamhet inom Kungl. Slottet	1980:36	—	58.5	6.4
TV-avgiftsutredningen (U 1978:15)	37	-	248.8	13.3
Huvudmannaskapskommittén (U 1978:16)	38	—	164.8	—
Skoladministrativa kommittén (U 1978:17)	39	—	181.4	71.4
Kommittén (U 1979:01) om förstärkta kontakter mellan hem och skola	40	—	51.6	—
Talbokskommittén (U 1979:02)	41	—	94.3	—
Kommittén (U 1979:03) för uppföljning av högskolereformen	42	—	--	5.6
Kommittén (U 1979:04) om verksamheten vid Musikaliska akademiens bibliotek, Musikhistoriska muséet och Svenskt musikhistoriskt arkiv	43	—	—	—
Utredningen (U 1979:05) om översyn av vissa radiorättsliga frågor	44	—	3.3	—
Summa			**11 835.5**	**1 101.1**
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1979				
Organisationskommittén (U 1970:60) för högre musikutbildning	1978: 5	6 643.2	57.3	—
Utredningen (U 1972:06) om skolan, staten och kommunerna	1979:4	6 794.4	290.4	51.9
Förskarutbildningsutredningen (U 1974:06)	1978:17	2 342.7	1.3	4.5
Radioutredningen (U 1974:08)	1978:19	2 617.4	0.7	—
Skeppsholmsgruppen (U 1975:03)	1979:7	83.4	5.8	3.3
Biblioteks- och dokumentationssamverkanskommittén (U 1975:06)	1978:25	770.3	0.2	—
Kulturtidskriftsutredningen (U 1976:03)	1977:54	216.4	18.4	—
Litteraturstödsutredningen (U 1977:02)	1978:54	244.8	5.0	—
Utredningen (U 1977:06) om vissa vårdutbildningar inom högskolan	1979:22	935.2	81.8	30.9
Obligatorieberedningen (U 1977:11)	1979:27	136.9	85.6	23.9
Utredningen (U 1978:02) om skyddslagstiftning rörande forskning om hybrid-DNA	1979:29	2 852.6	154.4	27.8
Summa			**700.9**	**142.3**
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1978/79 för sakkunniga inom departementet m.m.				
Svenska Unescorådets arbetsutskott		345.1	3.9	145.2
Ämbetsmannakommittén (U 1971:14) för nordiskt kulturellt samarbete		307.4	—	16.2
Barnfilmrådet		115.7	1.9	12.5
Utredningen (UD 1977:01) om det svenska kultur- och informationsutbytet med utlandet		37.7	0.4	—
Arbetsgruppen för beredning av frågor om naturvetenskaplig och teknisk utbildning		65.3	65.0	—
Forskningsrådsnämnden		60.7	—	—
Arbetsgruppen kring normbildning och normöverföring i skolan		8.4	56.2	29.4
Diverse myndigheter m.m.			—	—
Diverse personer			317.2	8.5
Gemensamma kostnader			./. 7.7	—
Utestående reseförskott			—	—
Summa			**436.9**	**211.8**
Summa totalt			**16 517.2**	**2 115.4**

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg.
[2] Hyreskostnader och vissa andra lokal- och expenskostnader (städning, telefon m.m) samt sjukvårdskostnader (c:a 8.2 mkr för samtliga departement) belastar anslaget Gemensamma kostnader för departementen.
[3] Kostnaderna bestrids numera från anslaget Framtidsstudier (D 46)
[4] Kostnaderna har belastat budgetdepartementets kommittéanslag med 290.4 tkr 1978/79.

6	7	8	9	10	11
–	–	–	–	–	64.9
3.3	21.8	129.2	–	–	416.4
2.9	–	–	5.1	–	172.8
50.7	0.7	53.7	3.8	–	361.7
5.4	0.5	–	0.5	–	58.0
3.2	0.3	–	1.8	–	99.6
0.9	0.3	–	–	–	6.8
–	0.5	–	–	–	0.5
0.6	–	–	–	–	3.9
1 329.4	**48.0**	**657.3**	**530.9**	**129.4**	**15 631.6**
–	–	–	–	–	57.3
15.2	63.6	360.0	11.5	–	792.6
–	–	–	0.2	–	6.0
–	–	–	–	–	0.7
–	–	–	–	–	9.1
–	16.8	–	–		17.0
–	–	–	–	–	18.4
–	–	–	–	–	5.0
5.1	112.3	–	10.6	Ext.int. ./. 7.5	233.2
21.2	–	–	3.5	–	134.2
1.2	–	1.4	0.4		185.2
42.7	**192.7**	**361.4**	**26.2**	**./. 7.5**	**1 458.7**
32.5	–	–	6.3	–	187.9
40.6	–	–	4.1	–	60.9
33.0	–	–	1.3	–	48.7
–	–	–	–	–	0.4
3.1	–	30.1	0.2	–	98.4
–	–	3.3	–	–	3.3
38.0	328.8	21.3	2.6	13.7	490.0
3.5	–	590.6	–	438.5	1 032.6
29.0	–	–	–	200.0	554.7
–	193.9	–	568.2	83.0	837.4
59.5	–	–	–	–	59.5
239.2	**522.7**	**645.3**	**582.7**	**735.2**	**3 373.8**
2 034.9	**1 049.8**	**1 730.7**	**1 300.1**	**877.1**	**25 625.2**

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

1 Kommitténs benämning	2 Kommitténs nr i berättelsen	3 Utgifter (i tusentals kronor) t.o.m. 1978-06-30	4 1978-07-01 – 1979-06-30 Lön m.m.[1]	5 1978-07-01 – 1979-06-30 Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1979				
Lokal- och utrustningsprogramkommittén (Jo 1966:31) för jordbrukets högskolor	1980:1	667.5	–	49.3
Naturvårdskommittén (Jo 1970:28)	2	1 487.6	38.3	50.3
Förhandlingsgruppen (Jo 1973:03) för renskötselanläggingar	1979:4	631.2	–	69.7
Jordförvärvsutredningen (Jo 1974:07)	1980:6	589.3	1.2	109.2
Utredningen (Jo 1976:04) om den regionala laboratorieverksamheten	8	241.4	94.6	53.2
Utredningen (Jo 1976:05) om översyn av skördeskadeskyddet	9	383.1	119.1	140.1
Hjälmarutredningen (Jo 1976:10)	12	293.4	50.9	79.2
Djursjukhusutredningen (Jo 1977:02)	13	86.4	4.2	70.9
Utredningen (Jo 1977:03) om vissa utbildningsfrågor på veterinärmedicinens område	14	240.9	312.1	81.2
Utredningen (Jo 1977:05) för förhandling om nya avtal rörande forskning och utvecklingsverksamhet på de jordbrukstekniska och skogstekniska områdena samt om skogsträdsförädling och skogsgödsling m.m.	16	17.5	–	36.1
Fjällsäkerhetsutredningen (Jo 1978:02)	1979:29	92.1	13.9	39.7
Kommittén (Jo 1978:04) för förhandling om den framtida växtförädlingen (Svalövsgruppen)	1980:21	–	–	43.4
Kommittén (Jo 1978:05) om miljörisker vid sjötransport	22	–	452.6	57.1
Summa			**1 086.8**	**879.4**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1980				
Genbankutredningen (Jo 1973:04)	1980:4	393.6	0.1	101.4
Skogsadministrativa utredningen (Jo 1974:03)	5	503.8	16.0	79.0
1974 års trädgårdsnäringsutredning (Jo 1974:09)	7		221.0	178.1
Utredningen (Jo 1976:06) om översyn av miljöskyddslagstiftningen	10	447.1	291.5	109.1
Utredningen (Jo 1976:09) om fjällägenheter	11	208.8	322.3	101.5
Jakt- och viltvårdsberedningen (Jo 1977:04)	15	96.4	86.6	108.2
Kommittén (Jo 1977:06) för vattenplanering	17	245.3	155.5	67.6
Bilavgaskommittén (Jo 1977:08)	18	300.2	199.9	39.9
Naturresurs- och miljökommittén (Jo 1978:01)	19	40.7	499.3	75.8
Kommittén (Jo 1978:03) om långväga transport av luftföroreningar	20	1.1	–	49.0
Kommittén (Jo 1978:06) för översyn av produktkontrollens organisation	23	–	166.0	34.3
Kommittén (Jo 1978:07) med uppdrag att se över de olika systemen för industrins råvarukostnadsutjämning m.m.	24	–	–	33.9
Radonutredningen (Jo 1979:01)	25	–	1.6	–
Utredningen (Jo 1979:02) om lokaliseringen av en central anläggning för behandling av miljöfarligt avfall	26	..	–	
Djurhälsoutredningen (Jo 1979:03)	27	–	–	–
Utredning (Jo 1979:04) om översyn av lagstiftningen om häradsallmänningar och allmänningsskogar i Norrland och Dalarna	28	–	–	–

6	7	8	9	10	11
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m.m.	Summa[1]
3.8	–	–	–	–	53.1
1.0	61.9	8.1	–	–	159.6
32.3	1.7	–	–	–	103.7
15.4	1.3	–	–	–	127.1
22.3	68.9	0.6	–	–	239.6
28.6	–	0.7	1.3	–	289.7
20.7	9.7	141.8	0.5	.	302.8
8.3	1.4	1.8	–	–	86.6
36.3	23.6	–	–	–	453.2
0.9	2.5	–	–	–	39.5
35.5	2.5	3.4	–	–	95.0
13.1	1.2	66.0	–	–	123.7
58.0	0.1	351.1	13.4	–	932.3
276.2	**174.7**	**573.6**	**15.2**	**–**	**3 005.9**
10.0	1.3	–	–	–	112.8
18.5	–	–	–	–	113.5
102.8	85.3	29.5	0.1	-	616.8
19.8	93.7	40.0	3.9	–	558.0
64.3	7.7	30.0	0.6	–	526.4
14.3	28.9	–	0,5	–	238.5
91.3	–	85.6	5.7	–	405.7
26.3	–	107.0	5.6	1 800.0	2 178.7
69.8	12.1	70.0	14.9	–	741.9
2.8	–	504.1	0.1	–	556.0
1.7	–	–	–	–	202.0
7.0	–	–	–	–	40.9
1.8	–	24.1	–	–	27.5
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–

1	2	3	4	5
Utredningen (Jo 1979:05) om förutsättningar för tillverkning av etanol ur sockerbetor m.m.	1980:29	–	–	–
Kommittén (Jo 1979:06) om statens stöd till hästaveln m.m.	30	–	–	–
Utredningen (Jo 1979:07) om den statliga rekreations- och turistpolitiken	31	–	–	–
Utredningen (Jo 1979:08) om rennäringens ekonomiska förhållanden	32	–	–	–
Utredningen (Jo 1979:09) om användningen av kemiska medel i jord- och skogsbruket m.m.	33	–	–	–
Summa			**1 959.8**	**977.8**
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1979				
Utredningen (Jo 1971:08) om kostnaderna för miljövården	1979:3	18 529.0	29.5	17.2
1972 års jordbruksutredning (Jo 1972:04)	1978:4	2 949.6	./. 7.2	7.5
1973 års skogsutredning (Jo 1973:06)	1979:6	3 448.8	13.1	–
1973 års fiskevattensutredning (Jo 1973:07)	7	2 081.2	142.2	81.8
Organisationskommittén (Jo 1974:06) för beredning av vissa frågor om den framtida organisationen av växtskyddsverksamheten	1977:12	272.5	–	–
Västerdalsälvsutredningen (Jo 1975:01)	–	–	–	–
1975 års växtförädlingsutredning (Jo 1975:06)	1979:11	543.3	./. 16.6	6.3
Fiskerikommittén (Jo 1975:07)		755.1	–	64.4
Kommittén (Jo 1976:03) för de svenska förberedelserna inför FN:s vattenkonferens	1979:12	449.5	63.7	12.7
Utredningen (Jo 1976:11) om utbyggd avbytarservice inom jordbruket	1979:19	168.1	–	–
Renhållningskommittén (Jo 1977:01)	20	141.8	20.9	–
Utredningen (Jo 1977:07) om förutsättningarna för olympiska vinterspel i Sverige år 1984	26	225.2	0.9	11.2
Summa			**246.5**	**201.1**
Kostnader från kommitténanslaget under budgetåret 1978/79 för sakkunniga biträden inom departementet m.m.				
Miljövårdsberedningen (Jo 1968:A)		1 251.3	174.5	47.3
Miljödatanämnden (Jo 1974:A)		19 749.9	2 041.9	37.5
Arbetsgrupp (Jo 1977:A) för vissa frågor om dammbyggnader		72.1	–	–
Beredningen (Jo 1978:A) för livsmedels- och näringsfrågor			–	29.7
Arbetsgruppen (Jo 1979:A) för blyfri bensin			–	–
Diverse myndigheter			71.3	–
Diverse firmor			4.4	–
Diverse personer			225.0	9.5
Gemensamma kostnader			183.3	0.2
Utestående reseförskott			–	–
Summa			**2 699.5**	**124.2**
Summa totalt			**5 992.6**	**2 182.5**

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg

[2] Hyreskostnader och vissa andra lokal- och expenskostnader (städning, telefon m.m.) samt sjukvårdskostnader (ca 8.2 mkr för samtliga departement) belastar anslaget Gemensamma kostnader för departementen.

Ang. Sakkunniga (K 1972:01) för att leda visst utrednings- och utvecklingsarbete i fråga om metoder för märkning av olja i fartyg är kommundepartementets andel 7.8 tkr 1978/79, se redogörelsen till kommunikationsdepartementet.

6	7	8	9	10	11
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
430.4	**229.0**	**890.3**	**31.4**	**1 800.0**	**6 318.7**
1.0	87.6	41.5	0.2	–	177.0
–	–	–	–	–	0.3
0.6	–	–	–	–	13.7
56.7	134.6	59.6	0.2	–	475.1
–	–	–	–	80.0	80.0
–	–	–	–	152.1	152.1
–	–	–	0.7	–	./. 9.6
0.7	–	–	–	–	65.1
0.1	–	–	0.6	–	77.1
0.2	–	–	–	–	0.2
0.7	–	–	–	–	21.6
31.3	288.4	66.2	–	–	398.0
91.3	**510.6**	**167.3**	**1.6**	**232.1**	**1 450.5**
18.7	–	–	2.4	–	242.9
137.9	303.4	4 669.1	257.3	721.0	8 167.2
5.4	1.5	49.6	–	–	56.5
2.4	–	–	0.4	–	32.5
0.8	–	–	–	–	0.8
–	–	–	–	67.4	138.7
0.5	–	52.4	–	–	57.3
25.2	–	–	–	–	259.7
7.3	9.1	–	22.5	–	222.4
32.8	–	–	–	–	32.8
231.0	**314.0**	**4 771.1**	**282.6**	**788.4**	**9 210.8**
1 028.9	**1 228.3**	**6 402.3**	**330.8**	**2 820.5**	**19 985.9**

HANDELSDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t.o.m. 1978-06-30	1978-07-01 – 1979-06-30	
			Lön m.m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1979				
1972 års lotteriutredning (H 1972:03)	1980:2	2 053.6	504.9	80.0
Utredningen (H 1977:03) om utjämning av regionala och lokala prisskillnader på eldningsolja och bensin	6	475.0	371.7	–
Utredningen (H 1978:02) om Öst Ekonomiska Byrån	11	–	–	13.2
Städbranschutredningen (H 1975:02)	3	935.3	224.1	30.5
Serviceföretagsutredningen (H 1977:08)	9	4.5	3.9	109.4
1978 års tullagsutredare (H 1978:01)	10	–	331.3	4.4
Summa			**1 435.9**	**237.5**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1980				
Patentpolicykommittén (H 1969:10)	1980:1	1 055.1	–	10.6
Utvärdering av prispolitiken (H 1975:06)	4	597.5	88.8	40.7
Insynsutredningen (H 1976:03)	5	511.6	32.9	122.5
Sjöövervakningskommittén (H 1977:05)	7	200.0	147.5	38.6
Resegarantilagutredningen (H 1977:07)	8	40.0	275.5	10.8
Utredningen (H 1978:03) för översyn av import- och exportförfattningar	12	–	102.9	3.6
Kommittén (H 1979:01) för översyn av riktlinjerna för svensk krigsmaterielexport	13	–	-	--
Utredningen (H 1979:02) om Sverigehusets framtida användning	14	–	--	–
Utredningen (H 1979:03) om handel med teknik	15	–	–	–
Summa			**647.6**	**226.8**
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1979				
Hotell- och restaurangutredningen (H 1974:01)	1979:3	931.0	2.0	9.9
Skrothandelsutredningen (H 1974:04)	4	1.234.1	217.4	–
Utredningen (H 1976:01) om insamlingar	1978:9	461.2	15.0	–
Reklamationsutredningen (H 1976:02)	1979:8	398.7	4.9	17.8
Utredningen (H 1976:04) om regional konsumentpolitisk verksamhet	10	295.9	–	–
Exportfinasieringsutredningen (H 1977:01)	11	484.6	11.8	8.7
Skodelegationen (H 1977:02)	12	631.7	273.1	32.7
Sydafrikautredningen (H 1977:04)	14	427.9	113.4	58.0
Utredningen (H 1977:06) för begränsning av företagens verksamhet i Sydafrika	16	95.2	0.7	2.6
Summa			**638.3**	**129.7**

6	7	8	9	10	11
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m.m.	Summa[1]
31.0	—	—	32.4	—	648.3
1.5	—	-	—	—	373.2
0.1	0.2	—	—	—	13.5
8.4	—	103.6	20.2	—	386.8
9.9	—	200.0	—	—	323.2
—	0.3	—	0.6	—	336.6
50.9	**0.5**	**303.6**	**53.2**	**—**	**2 081.6**
1.1	—	—	—	—	11.7
7.7	—	32.0	3.7	—	172.9
10.3	39.9	—	0.3	—	205.9
76.7	—	—	—	—	262.8
—	—	—	0.7	—	287.0
—	—	—	0.4	—	106.9
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
95.8	**39.9**	**32.0**	**5.1**	**—**	**1 047.2**
—	149.4	—	—	—	161.3
0.9	10.6	—	1.9	—	230.8
—	—	—	—		15.0
—	53.0	—	0.5	—	76.2
—	—	—	0.2	—	0.2
13.5	—	—	—	—	34.0
95.5	2.9	344.6	32.4	—	781.2
61.1	74.5	—	11.7	—	318.7
1.7	—	—	—	—	5.0
172.7	**279.8**	**355.2**	**46.7**	**—**	**1 622.4**

1	2	3	4	5
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1978/79 för sakkunniga biträden inom departementet m.m.				
Delegationen (H 1978:A) för överläggningar m.m. i sydafrikafrågan			3.2	7.5
Tekodelegationen (I 1978:B)[3]			141.1	21.0
Översyn av vissa besvärsfrågor inom transportnämndens ansvarsområde (H 1979:A)			23.1	—
Delegationen (H 1972:B) för oljeförsörjningsberedskap			—	—
Diverse personer			230.4	—
Gemensamma kostnader			39.7	—
Utestående reseförskott			—	—
	Summa		**437.5**	**28.5**
	Summa totalt		**3 018.2**	**601.5**

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg.
[2] Hyreskostnader och vissa andra lokal- och expenskostnader (städning, telefon m.m.) samt sjukvårdskostnader (c:a 8.2 mkr för samtliga departement) belastar anslaget Gemensamma kostnader för departementen.
[3] Kostnaderna har belastat industridepartementets kommittéanslag t.o.m. utgången av budgetåret 1978/79.

6	7	8	9	10	11
—	—	—	—	—	10.7
18.3	1.3	136.5	13.9	—	332.1
0.5	—	—	0.3	—	23.9
0.7	—	—	—	—	0.7
—	—	—	0.1	—	230.5
—	27.4	—	31.0	—	98.1
5.9	—	—	—	—	5.9
25.4	**28.7**	**136.5**	**45.3**	**—**	**701.9**
326.5	**358.2**	**680.2**	**136.4**	**—**	**5 121.0**

ARBETSMARKNADSDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor) t.o.m. 1978-06-30	1978-07-01 — 1979-06-30 Lön m.m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1979				
Sysselsättningsutredningen (A 1974:02)	1980:2	7 603.6	1 776.1	264.7
Lagerstödsutredningen (A 1974:07)		407.1	3.5	55.9
Översyn av yrkesinspektionens distriktsindelning (A 1977:03)	11	34.9	156.6	25.0
Kommitté (A 1978:02) om organisation för skyddat arbete m.m. (NOSA)	13	1 583.6	844.4	1 279.6
Summa		**9 629.2**	**2 780.6**	**1 625.2**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1980				
Expertgruppen (In 1968:14) för utredningsverksamhet i arbetsmarknadsfrågor (EFA)	1980:1	1 577.0	396.2	59.0
Delegationen (A 1974:09) för arbetstidsfrågor (DELFA)	3	768.2	341.9	41.2
Utlänningslagkommittén (A 1975:04) (ULK)	4	838.8	355.0	81.3
Expertgruppen (A 1975:05) för invandringsforskning (EIFO)	5	516.7	418.9	32.4
Företagshälsovårdsutredningen (A 1976:01)	6	778.4	433.4	118.6
Nya arbetsrättskommittén (A 1976:02)		481.1	172.3	13.6
Kommittén (Ju 1976:08) för att utreda frågor om jämställdhet mellan män och kvinnor	8	2 725.4	1 237.0	101.9
Anställningsskyddskommittén (A 1977:01)	9	82.4	281.3	37.4
Utredningen (A 1977:02) av vissa frågor på semesterrättens område	10	60.4	260.8	56.4
Delegation (A 1978:01) för ungdomens sysselsättningsfrågor (DELFUS)	12	76.1	135.4	20.9
Utredningen (A 1978:03) av vissa arbetstidsfrågor	14	—	—	29.7
Utredningen (A 1978:04) om organisation för yrkesinriktad rehabilitering (NYR)	15	20.5	366.7	102.0
Dataeffektutredningen (A 1978:05)	16	—	67.2	—
Diskrimineringsutredningen (A 1978:06)	17	—	242.3	25.4
Kommitté (A 1978:07) med uppdrag att göra en översyn av svenskundervisningen m.m. för invandrare (SFI-kommittén)	18	—	21.7	—
Summa		**7 925.0**	**4 730.1**	**719.8**
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1979				
1974 års utredning (A 1974:08) om en allmän arbetslöshetsförsäkring (ALF)	1978:4	2 041.8	102.7	77.1
Utredningen (A 1974:10) om arbetskraftsförhållanden inom jordbruks- och trädgårdsnäringen (JOTA)	6	367.0	11.1	7.1
Utredningen (A 1975:01) om företagsutbildningen	1977:13	1 441.7	—	—
Summa		**3 850.5**	**113.8**	**84.2**

6	7	8	9	10	11
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m.m.	Summa[2]
121.7	510.4	25.4	110.0	./. 0.1	2 808.2
—	—	62.0	—	—	121.4
34.8	—	—	—	—	216.4
588.2	35.3	5 349.8	24.9	./.1368.0	6 754.2
744.7	**545.7**	**5 437.2**	**134.9**	**./.1368.1**	**9 900.2**
33.5	160.9	—	8.3	—	657.9
45.3	—	18.0	2.6	—	449.0
36.3	—	—	1.0	—	473.6
39.2	2.4	51.4	4.6	—	548.9
49.5	12.2	58.2	21.9	—	693.8
—	—	—	1.3	—	187.2
106.4	129.5	92.9	54.8	424.6	2 147.1
19.1	—	688.3	2.9	—	1 029.0
38.6	—	—	0.8	—	356.6
9.7	—	—	—	—	166.0
2.5	—	—	0.4	—	32.6
140.9	42.6	11.5	0.6	600.0	1 264.3
8.2	—	0.1	14.7	—	90.2
19.3	—	4.5	1.8	—	293.3
3.1	—	—	0.2	—	25.0
551.6	**347.6**	**924.9**	**115.9**	**1 024.6**	**8 414.5**
1.9	99.8	—	0.3	—	281.8
—	67.3	—	—	—	85.5
0.2	—	—	—	—	0.2
2.1	**167.1**	**—**	**0.3**	**—**	**367.5**

1	2	3	4	5
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1978/79 för sakkunniga biträden inom departementet m.m.				
Arbetsmarknadsrådet (A 1975:A)			–	28.3
Invandrarrådet (A 1975:I)			12.1	15.3
ILO (A 1976:I A)			–	6.0
Nämnden (1976:C) för styrelserepresentation (NFS)			–	14.4
Diverse personer			367.1	–
Gemensamma kostnader			106.0	18.9
Utestående reseförskott			.	–
	Summa		**485.2**	**82.9**
	Summa totalt	**21 404.7**	**8 109.7**	**2 512.1**

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg.
[2] Hyreskostnader och vissa andra lokal- och expenskostnader (städning, telefon m.m.) samt sjukvårdskostnader (ca 8.2 mkr för samtliga departement) belastar anslaget Gemensamma kostnader för departementen.
[3] Slutredovisad i 1979 års kommittéberättelse.

6	7	8	9	10	11
1.2	–	–	–	–	29.5
60.1	–	–	3.1	–	90.6
–	–	–	–	–	6.0
–	–	–	–	–	14.4
–	–	–	–	–	367.1
–	1.6	–	518.3	–	644.8
22.7	–	–	–	–	22.7
84.0	**1.6**	**–**	**521.4**	**–**	**1 175.1**
1 382.4	**1 062.0**	**6 362.1**	**772.5**	**./. 343.5**	**19 857.3**

BOSTADSDEPARTEMENTET

1 Kommitténs benämning	2 Kommitténs nr i berättelsen	3 Utgifter (i tusentals kronor) t.o.m. 1978-06-30	4 1978-07-01 – 1979-06-30 Lön m.m.[1]	5 Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1979				
Bostadssociala delegationen (B 1975:01)	1980: 4	2 134.4	253.9	37.0
Vattenöverledningsutredningen (Bo 1978:02)	7	35.7	187.6	52.0
Utredningen (Bo 1978:07) om ny byggnadslagstiftning	11	–	281.0	–
Summa		**–**	**722.5**	**89.0**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1980				
Delegationen (In 1967:30) för bostadsfinansiering	1980: 1	830.1	–	67.6
Rådgivande expertgruppen (C 1970:24) för fysisk riksplanering	2	1 102.8	17.8	./. 0.3
Expertgruppen (B 1974:06) för forskning om fysisk planering och bebyggelse	3	926.5	70.0	13.8
Kartutredning 78 (Bo 1977:01)	5	72.8	171.4	22.0
Fritidsboendekommittén (Bo 1978:01)	6	0.8	491.2	26.9
Delegationen för frågor om energihushållning i befintlig bebyggelse (Bo 1978:03)	8	–	45.5	57.0
Underhållsfondsutredningen (Bo 1978:05)	9	–	436.4	25.3
Bostadsrättsutredningen (Bo 1978:06)	10	–	99.6	–
Landskapsinformationsutredningen (Bo 1978:08)	12	–	129.5	8.9
Bostadsbidragskommittén (Bo 1979:01)	13	–	–	–
Utredningen (Bo 1979:02) om planmässig sanering efter industrinedläggningar	14	–	–	–
Utredningen (Bo 1979:03) om individuell mätning och debitering av kostnader för uppvärmning och tappvarmvattenberedning	15	–	–	–
Summa		**–**	**1 461.4**	**221.2**
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1979				
Låneunderlagsgruppen (In 1966:27)	1978: 1	2 099.5	–	15.9
Utredningen (C 1972:01) rörande miljöproblem m.m. i vissa industriområden	4	2 681.6	3.1	–
Referensgruppen (Bo 1978:04) för bebyggelsefrågor	1979:11	–	42.1	–
Summa		**–**	**45.2**	**15.9**
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1978/79 för sakkunniga biträden inom departementet m.m.				
Diverse myndigheter m.m.			–	–
Gemensamma kostnader			./. 0.5	–
Utestående reseförskott			–	–
Summa			**./. 0.5**	**–**
Summa totalt			**2 228.6**	**326.1**

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg.
[2] Hyreskostnader och vissa andra lokal- och expenskostnader (städning, telefon m.m.) samt sjukvårdskostnader (c:a 8.2 mkr för samtliga departement) belastar anslaget Gemensamma kostnader för departementen.

6	7	8	9	10	11
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m.m.	Summa[2]
42.1	29.0	–	10.4	–	372.4
50.5	0.3	10.0	12.0	686.0	998.4
29.8	25.0	1.9	2.8	–	340.5
122.4	**54.3**	**11.9**	**25.2**	**686.0**	**1 711.3**
–	–	–	–	–	67.6
3.2	–	–	–	–	20.7
–	–	–	6.1	16.4	106.3
12.1	–	–	1.8	–	207.3
95.3	–	353.7	50.3	–	1 017.4
2.1	0.8	–	0.1	–	105.5
92.9	0.6	1.4	10.8	–	567.4
2.4	0.7	–	10.3	–	113.0
21.3	0.9	–	0.5	–	161.1
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
229.3	**3.0**	**355.1**	**79.9**	**16.4**	**2 366.3**
–	–	–	–	–	15.9
./. 0.4	–	–	–	–	2.7
3.6	–	–	0.1	–	45.8
3.2	**–**	**–**	**0.1**	**–**	**64.4**
–	–	276.2	–	211.0	487.2
0.1	27.4	–	7.8	–	34.8
13.7	–	–	–	–	13.7
13.8	**27.4**	**276.2**	**7.8**	**211.0**	**535.7**
368.7	**84.7**	**643.2**	**113.0**	**913.4**	**4 677.7**

INDUSTRIDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor) t.o.m. 1978-06-30	1978-07-01 – 1979-06-30 Lön m.m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under år 1979				
Expertgruppen (In 1967:24) för regional utredningsverksamhet ERU	1980:1	14 876.2	1 111.9	177.3
1977 års Hemslöjdsutredning (I 1977:05)	12	73.5	113.5	48.6
1978 års mät- och kalibreringsutredning (I 1978:01)	17	17.7	78.3	38.4
Skogsägareföretagskommittén (I 1978:02)	18	–	–	37.1
SIFU-kommittén (I 1978:03)	19	–	143.3	39.1
Särskild näringspolitisk delegation (Ju 1978:04)[3]	–	65.1	842.9	25.9
Utredningen (I 1979:03) om översyn av handläggningen av ärenden om fartygskreditgarantier, m.m.	28	–	–	20.2
Kommissionen (I 1979:04) för de mindre och medelstora varven	29	–	18.7	6.7
Reaktorsäkerhetsutredningen (I 1979:07)	32	–	16.0	–
Konsekvensutredningen (I 1979:08)	33	–	–	–
Summa			**2 424.6**	**393.3**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1980				
Sveriges internationella byggnadskommitté (SIBCO) (In 1970:34)	1980:2	230.7	13.2	6.1
Mineralpolitiska utredningen (I 1974:02)	3	2 706.0	1 123.9	147.0
Energisparkommittén (I 1974:05)	4		1 214.9	140.0
Företagsdemokratirådet (I 1975:01)	5	617.5	25.1	34.9
Delegationen (I 1975:02) för energiforskning	6	5 850.9	1 900.6	71.2
Läkemedelsindustridelegationen (LIND) (I 1975:09)	7	802.0	585.2	59.8
Norrbottendelegationen (I 1976:04)	8	2 150.6	130.8	159.5
Kooperationsutredningen (I 1977:01)	9		840.8	63.1
Delegationen (I 1977:02) för glesbygdsfrågor	10	325.4	163.4	65.1
Delegationen (I 1977:03) med uppgift att behandla sysselsättningsproblemen i Göteborgsregionen	11	400.1	106.4	124.0
Direktinvesteringskommittén (I 1977:06)	13	90.8	337.7	47.8
1978 års standardiseringsutredning (I 1977:10)	15	50.1	402.8	9.9
Utredningen (I 1977:11) om omställningsbara eldningsanläggningar, m.m.	16	10.1	233.4	11.7
Data- och elektronikkommittén (DEK) (I 1978:04)	20	–	475.1	43.2
Kommittén (I 1978:05) för alternativ produktion vid varven	21	–	393.3	–
Energiprovningsutredningen (I 1978:06)	22	–	21.7	19.9
Utredningen (I 1978:07) om kärnkraftens radioaktiva avfall, organisations- och finansieringsfrågor	23	–	67.3	3.2
R 2-utredningen (I 1978:08)	24	–	1.6	–
Flygindustridelegationen (I 1978:09)	25	–	–	–
Oljeersättningsdelegationen (I 1979:01)	26	–	–	–
Utredningen (I 1979:02) om planering av alternativ produktion och sysselsättning inom de delar av försvarsmaterielindustrin som inte omfattas av den militära flygindustrin	27	–	–	–

6	7	8	9	10	11
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m.m.	Summa[1]
214.5	134.6	289.1	73.6	505.5	2 506.5
9.6	—	—	9.5	—	181.2
10.6	—	39.2	6.3	—	172.8
4.4	—	428.9	—	—	470.4
4.3	—	2.6	0.4	—	189.7
33.3	112.5	867.0	48.0	—	1 929.6
—	—	—	—	—	20.2
7.5	—	16.3	1.0	—	50.2
3.1	—	—	12.0	—	31.1
—	—	—	7.8	—	7.8
287.3	**247.1**	**1 643.1**	**158.6**	**580.5**	**5 559.5**
102.5	—	—	—	—	121.8
76.1	—	71.7	14.7	—	1 433.4
118.8	254.4	2 929.8	12 283.8	245.7	17 187.4
—	35.7	35.5	0.1	—	131.3
110.7	142.4	386.7	151.7	1 293.3	2 470.0
26.4	—	123.6	11.3	—	806.3
109.1	2.1	2 140.9	270.1	261.6	3 074.1
43.0	—	374.9	13.9	143.0	1 478.7
31.0	—	—	5.5	—	265.0
4.1	—	1 254.5	101.1	75.0	1 665.1
29.0	—	281.0	107.6	—	803.1
18.3	—	139.6	1.8	—	572.4
65.0	—	106.2	1.6	—	417.9
72.2	18.6	71.4	30.6	—	711.1
48.9	7.9	46.3	51.8	—	548.2
4.1	—	—	13.3	—	59.0
1.1	—	—	4.6	—	76.2
0.7	—	—	4.6	—	6.9
1.6	—	—	0.1	—	1.7
5.3	—	—	—	—	5.3
—	—	—	—	—	—

1	2	3	4	5
Atomlagstiftningskommittén (I 1979:05)	1980:30	—	—	—
Utredningen (I 1979:06) om informationssystemet företagsamhälle, m.m. (DIS-utredningen)	31	—	42.3	—
Kommittén (I 1979:09) för industripolitikens informationsunderlag (KIPI)	34	—	—	—
Utredningen om (I 1979:10) Myndighetsorganisation inom energiområdet	35	—	—	—
Utredningen (I 1979:11) om Norrlandsfonden	36	—	—	—
Organisationskommittén (I 1979:12) med uppdrag att utreda vissa frågor om en träteknisk utvecklingsenhet i Skellefteå	37	—	—	—
Utredningen (I 1979:13) om styrmedel för näringslivets energihushållning m.m.	38	—	—	—
Teknikimportkommittén (I 1979:14)	39	—	—	—
Utredningen (I 1979:15) om offentliga styrelseledamöter i vissa aktiebolag m.m.	40	—	—	—
Larmutredningen (I 1979:16)	41	—	—	—
Industristödsutredningen (I 1979:17)	42	—	—	—
Utredningen (I 1979:18) om Skogsindustrins virkesförsörjning	43	—	—	—
Summa			**8 077.5**	**5 060.2**
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1979				
SINFDOK-utredningen (I 1975:04)	1978:8	1 060.9	./.81.4	—
Byggkoncentrationsutredningen (I 1975:07)	11	481.5	./.67.0	—
Redovisningsutredningen (I 1976:02)	1979:9	197.7	13.5	11.5
Energikommissionen (I 1976:05)	11	19 707.0	654.8	192.1
Elvärmeutredningen (I 1977:04)	1978:23	178.8	./.28.2	—
Utredningen (I 1977:07) om statsföretags verksamhetsinriktning och mål	1979:17	303.1	500.4	40.0
Organisationskommittén (I 1977:08) för bildandet av regionala utvecklingsfonder (OKRU)	18	251.2	28.5	37.9
Bryggeriutredningen (I 1977:09)	19	35.7	—	29.2
Summa			**1 020.6**	**310.7**

6	7	8	9	10	11
–	–	–	–	–	–
–	–	–	18.0	–	60.3
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
857.9	**461.1**	**7 962.1**	**13 086.2**	**432.0**	**31 895.2**
–	16.8	–	–	–	./.64.6
–	–	–	–	–	./.67.0
3.8	28.1	–	0.9	–	57.8
101.6	419.1	1 057.0	281.4	–	2 706.0
–	–	–	–	–	./.28.2
54.2	48.5	473.4	2.7	–	1 119.2
6.3	1.2	67.6	./.62.2	–	79.3
7.3	–	–	0.2	–	36.7
173.2	**513.7**	**1 598.0**	**223.0**	**–**	**3 839.2**

1	2	3	4	5
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1978/79 för sakkunniga inom departementet m.m.				
Näringspolitiska rådet (I 1969:A)		90.7	58.7	22.2
Byggbranschrådet (I 1973:B)		899.5	321.5	32.6
Skogsbranschrådet (I 1973:C)		2 811.6	311.1	13.9
Svensk delegation (I 1974:A) att ingå i svensk-finsk arbetsgrupp för främjande av ekonomiskt samarbete mellan Sverige och Finland		53.2	—	7.6
Stålbranschrådet (I 1974:B)		2 429.7	274.7	26.7
Svensk delegation (I 1976:A) att ingå i svensk-norsk kommitté för energi- och industrisamarbete		107.5	—	51.3
Delegationen (I 1976:B) för informationssystemet företag-samhälle		2 869.7	6.0	18.2
Regionalpolitiska rådet (I 1977:A)		2.0	138.8	16.6
Teko-branschrådet (I 1977:B)		11.7	5.7	34.2
Bilindustriutredningen (I 1977:C)		196.2	107.1	—
Småföretagsdelegationen (I 1977:D)		—	—	25.4
Delegationen (I 1977:E) för strukturfrågor		—	—	209.3
KBS-projektet Kärnbränslesäkerhet (I 1978:A)		90.7	600.6	—
Gruvdelegationen (I 1978:C)		—	—	17.8
Varvsrådet (I 1975:C)		—	117.0	—
Utredningen (I 1978:D) om viss sysselsättning inom SSAB Svenskt Stål		—	40.6	—
Utvecklingsfondernas samarbetsråd (I 1978:E)		—	—	10.6
Delegationen (I 1979:A) för samordning av havsresursverksamheten		—	56.0	—
Varvsrådet (I 1979:B)		—	—	—
Bilbranschrådet (I 1979:C)		—	—	—
Barsebäcksdelegationen (I 1979:D)		—	—	—
Expertgruppen (I 1979:E) för forskning om regional utveckling (ERU)		—	—	—
Diverse myndigheter		—	18.1	—
Diverse firmor		—	1.1	—
Diverse personer		—	336.4	35.8
Gemensamma kostnader		—	37.4	—
Utestående reseförskott		—	—	—
Summa			**2 430.8**	**522.2**
Summa totalt			**13 855.5**	**2 232.6**

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg.
[2] Hyreskostnader och vissa andra lokal- och expenskostnader (städning, telefon m.m.) samt sjukvårdskostnader (c:a 8.2 mkr för samtliga departement) belastar anslaget Gemensamma kostnader för departementen.
Ang. Tekodelegationen (I 1978:B) har 332.1 tkr belastat industridepartementets kommittéanslag 1978/79, se redogörelsen till handelsdepartementet.
[3] Delegationens uppdrag slutredovisas under justitiedepartementet Ju 45.

6	7	8	9	10	11
1.0	–	626.2	1.3	–	709.4
3.4	–	4.4	2.9	–	364.8
10.4	–	380.0	30.5	–	745.9
21.8	–	–	–	–	29.4
13.4	–	524.9	3.0	–	842.7
4.5	–	–	–	–	55.8
7.4	3.5	791.6	38.0	–	864.7
2.7	–	–	2.5	–	160.6
–	–	27.5	0.2	–	67.6
24.6	–	–	3.5	–	135.2
1.9	–	–	–	–	27.3
–	–	506.7	–	–	716.0
80.9	83.0	907.8	6.2	–	1 678.5
11.9	–	–	–	–	29.7
2.5	–	–	2.7	–	122.2
1.3	1.4	–	1.5	–	44.8
2.0	–	–	–	–	12.6
1.3	–	–	31.0	–	88.3
0.9	–	–	1.2	–	2.1
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
2.6	–	1 670.3	0.2	./.4 000.0	./.2 308.8
–	3.7	1 902.2	8.8	–	1 915.8
8.5	–	–	0.1	–	380.8
1.2	6.6	151.2	260.8	–	457.2
44.9	–	–	–	–	44.9
249.1	**98.2**	**7 492.8**	**394.4**	**./.4 000.0**	**7 187.5**
1 577.5	**1 320.1**	**18 696.0**	**13 862.2**	**./.3 062.5**	**48 481.4**

KOMMUNDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor) t.o.m. 1978-06-30	1978-07-01—1979-06-30 Lön m.m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1979				
Sakkunniga (C 1973:05) för översyn av brandförsvarsutbildningen m.m.	1980: 4	310.7	33.9	61.1
Utredningen (U 1974:10) om andlig vård[3]	6	111.2	4.5	28.0
Decentraliseringsutredningen (Kn 1975:01)	7	1 887.0	699.6	53.1
Fögderiutredningen (Kn 1975:02)	8	381.9	136.0	58.8
Byråkratiutredningen (Kn 1976:05)	10	819.0	709.7	85.2
Kyrkoministerns stat-kyrka-grupp (U 1976:15)[1 5]	1979:15	2 646.4	42.5	1.3
Summa			**1 626.2**	**287.5**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1980				
Riksnämnden (K 1968:57) för kommunal beredskap	1980:1	550.5	15.0	108.6
1968 års kyrkohandbokskommitté (U 1969:44)[4]	2	1 797.4	178.3	86.0
1969 års psalmkommitté (U 1970:47)[4]	3	1 172.5	294.6	77.3
ADB-beredningsgruppen (C 1973:06)	5	905.1	4.1	34.6
Länsdemokratikommittén (Kn 1976:04)	9	262.2	12.1	29.0
Statskontrollkommittén (Kn 1976:06)	11	190.0	123.1	45.2
Kyrkoberedskapskommittén (U 1976:09)[3]	12	288.1	387.6	11.4
Länsdomstolskommittén (Kn 1977:01)	13	211.3	—	19.6
Ordningsstadgeutredningen (Kn 1977:02)	14	209.0	166.4	7.8
1977 års oljeskyddskommitté (Kn 1977:03)	15	126.8	136.0	55.7
Utredningen (Kn 1977:04) för översyn av lagen om församlingsstyrelse	16	22.2	—	25.3
Kommunalbesvärskommittén (Kn 1977:05)	17	82.1	181.7	39.5
Kommunalrättsutredningen (Kn 1977:06) för Stockholm	18	1.8	132.7	49.2
Kommunaldemokratiska kommittén (Kn 1977:07)	19	155.8	514.3	119.5
Kommunalföretagskommittén (Kn 1978:01)	20	—	104.4	13.9
Kommittén (Kn 1978:02) för medbestämmandefrågor	21	—	232.9	—
Räddningstjänstkommittén (Kn 1979:01)	22	—	—	—
Kvinnoprästutredningen (Kn 1979:02)	23	—	—	—
Utredningen (Kn 1979:03) om översyn av skatteförvaltningen i Stockholms län	24	—	—	—
Utredningen (Kn 1979:04) om begravningsverksamheten	25	—	—	—
Utredningen (Kn 1979:05) om tillsyn av kusterna	26	—	—	—
Kommittén (Kn 1978:06) för utredning av kyrkomötets ställning, befogenheter och sammansättning	27	—	—	—
Summa			**2 483.2**	**722.6**
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1979				
Indelningslagskommittén (Kn 1974:04)	1978: 8	469.3	0.2	3.9
Utredningen (Kn 1976:03) om organisationen av länsstyrelsernas planeringsavdelningar och administrativa enheter	13	235.8	47.3	41.2
Summa			**47.5**	**45.1**

6	7	8	9	10	11
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m.m.	Summa[1]
18.0	11.0	–	1.8	–	125.8
22.7	–	–	0.2	–	55.4
47.1	85.0	–	34.9	–	919.7
30.2	–	–	–	–	225.0
77.8	–	–	18.4	–	891.1
31.9	59.8	2.4	3.8	–	141.7
227.7	**155.8**	**2.4**	**59.1**		**2 358.7**
5.5	–	–	–	–	129.1
34.6	–	–	16.8	–	315.7
95.5	–	–	97.0	–	564.4
25.2	–	25.9	2.0	–	91.8
49.5	38.0	–	1.0	–	129.6
59.5	–	240.2	12.3	–	480.3
27.7	–	–	5.9	–	432.6
2.7	–	–	–	–	22.3
7.7	–	–	0.7	–	182.6
73.5	–	41.5	3.1	–	309.8
0.6	–	–	–	–	25.9
14.5	29.3	–	0.6	–	265.6
13.1	–	–	0.7	–	195.7
216.8	–	–	9.2	–	859.8
1.9	–	–	1.1	–	121.3
6.4	–	–	0.4	239.7	
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–
634.7	**67.3**	**307.6**	**150.8**		**4 366.2**
0.2	–	–	–	–	4.3
88.9	32.1	–	18.3	–	227.8
89.1	**32.1**	**–**	**18.3**	**–**	**232.1**

1	2	3	4	5
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1978/79 för sakkunniga biträden inom departementet m.m.				
Svenska kyrkans representant vid Stat-kyrka-överläggningarna (U 1975:B)[3]		542.0	88.7	—
Referensgruppen (Kn 1976:A) för folkrörelsefrågor		71.0	64.4	5.8
Arbetsgruppen (Kn 1978:A) för framställning av publikation för samhällsinformation			136.2	3.8
Ersättning till utredningsmän i indelningsfrågor (Kn 1975:A)			13.9	—
Utestående reseförskott			—	—
	Summa		303.2	9.6
	Summa totalt		**4 460.1**	**1 064.8**

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg.
[2] Hyreskostnader och vissa andra lokal- och expenskostnader (städning, telefon m.m.) samt sjukvårdskostnader (c:a 8.2 mkr för samtliga departement) belastar anslaget Gemensamma kostnader för departementen.
[3] Kostnaderna har belastat utbildningsdepartementets kommittéanslag med 139.1 tkr 1978/79.
[4] Kostnaderna har bestridits med förskott ur kyrkofonden.
[5] Slutredovisad i 1979 års kommittéberättelse.

6	7	8	9	10	11
–	–	–	–	–	88.7
4.1	–	75.0	0.7	50.0	200.0
26.5	210.0	–	13.5	–	390.0
–	–	43.3	–	–	57.2
8.7	–	–	–	–	8.7
39.3	210.0	118.3	14.2	50.0	744.6
990.8	**465.2**	**428.3**	**242.4**	**50.0**	**7 701.6**

Statens offentliga utredningar

Kronologisk förteckning

1. Utbyggt skydd mot höga vård- och läkemedelskostnader. S.
2. Naturmedel för injektion, S.
3. Regional laboratorieverksamhet. Jo.
4. Avskildhet och gemenskap inom kriminalvården Ju.
5. Konsumentinflytande genom insyn? H.
6. Polisen. Ju.
7. Tandvården i början av 80-talet. S.
8. Löntagarna och kapitaltillväxten 1. Löntagarfonder — bakgrund och problemanalys. E.
9. Löntagarna och kapitaltillväxten 2. Den svenska förmögenhetsfördelningens utveckling. Löntagarfonder och aktiemarknaden — en introduktion. Internationella koncerner och löntagarfonder. E.
10. Löntagarna och kapitaltillväxten 3. Löner, lönsmhet och soliditet i svenska industriföretag. Vinstbegreppet. Den lokala lönebildningen och företagets vinster — en preliminär analys. E.
11. Löntagarna och kapitaltillväxten 4. Lantbrukskooperationen — ideologi och verklighet. E.
12. Svenska kyrkans gudstjänst. Band 4. Evangelieboken. Kn.
13. Konkurs och rätten att idka näring. Ju.
14. Naturvård och täktverksamhet. Jo.
15. Naturvård och täktverksamhet. Bilagor. Jo.
16. Ökad sysselsättning. Finansiella effekter i offentliga sektorn. A.
17. Kulturhistorisk bebyggelse — värd att vårda. U.
18. Museijärnvägar. U.
19. Jaktvårdsområden. Jo.
20. Anhöriga. S.
21. Plötslig och oväntad död — anhörigas sjuklighet och psykiska reaktioner. S.
22. Barn och döden. S.
23. Avgifter i staten — nuläge och utvecklingsmöjligheter. B.
24. Sysselsättningspolitik för arbete åt alla. A.
25. Nya namnregler. Ju.
26. Sjukvårdens inre organisation — en idépromemoria. S.
27. Sysselsättningspolitik för arbete åt alla. Bilagedel. A.
28. Barnolycksfall. S.
29. Lotterier och spel. H.
30. Lotterier och spel. Bilagor. H.
31. Bättre kontakter mellan enskilda och myndigheter, Kn.
32. Fastighetstaxering 81. B.
33. Fastighetstaxering 81. Bilagor. B.
34. Bilarna och luftföroreningarna. Jo.
35. Rationellare girohantering. E.
36. Konsumenttjänstlag. Ju.
37. Aktivt boende. Bo.
38. Lagerstöd. A.
39. Vattenkraft och miljö 4. Bo.
40. Malmer och metaller. I.
41. Barnen i framtiden. S.
42. Vår säkerhetspolitik. Fö.
43. Ren tur. Program för miljösäkra sjötransporter. Jo.
44. Ren tur. Program för miljösäkra sjötransporter. Bilagor 1—8. Jo.
45. Ren tur. Program för miljösäkra sjötransporter. Bilagor 9—13. Jo.
46. Koncernbegreppet m.m. Ju.
47. Dokumentation och statistik om högskoleutbildning. U.
48. Arbetstiderna inför 80-talet. A.
49. Grundlagsskyddad yttrandefrihet. Ju.
50. Huvudmannaskapet för specialskolan. U.
51. Öst Ekonomiska Byrån. H.
52. Viltskador. Jo.
53. Nytt skördeskadeskydd. Jo.
54. Hushållning med mark och vatten 2. Del I. Överväganden. Bo.
55. Hushållning med mark och vatten 2. Del II. Bakgrundsbeskrivning. Bo.
56. Steg på väg . . . A.
57. Barnomsorg — behov, efterfrågan, planeringsunderlag. S.
58. Barnomsorg. Redovisning av särskilda undersökningar. S.
59. I livets slutskede. S.
60. Bidrag till folkrörelser. Kn.
61. Förnyelse genom omprövning. B.
62. Kooperationen i Sverige. I.
63. Barnets rätt 2. Om föräldraansvar m.m. Ju.
64. Ny utlänningslag A.
65. Ny plan- och bygglag. Del I. Bo.
66. Ny plan- och bygglag. Del II. Bo.
67. Svensk sjöfartspolitik. K.
68. De allmänna advokatbyråerna. Ju.
69. Nya vyer. Datorer och nya massmedier — hot eller löften. U.
70. Tandvård i fred för värnpliktiga. Fö.
71. Handläggningen av anmälningar mot polispersonal. Ju.
72. Rationalisering och ADB i statsförvaltningen. B.
73. Krigets lagar. Fö.
74. Serviceföretagen — vägar till utveckling. H.
75. Polisen i totalförsvaret. Ju.
76. Ny hemförsäljningslag. Ju.
77. Hemslöjd-kulturarbete, produktion, sysselsättning. I.
78. Mål och medel för hälso- och sjukvården. S.
79. Produktansvar 2. Produktansvarslag. Ju.

80. Prognoser och arbetsmarknadsstatistik för högskolan. U.
81. Fastighetstaxering -81. Industribyggnader. B.
82. Personell assistans för handikappade. U.
83. Om vi avvecklar kärnkraften. I.
84. Lekmän i försvaret. Fö.
85. Folkbildning för 80-talet. U.
86. Säker kärnkraft + I.
87. *Chanser till utveckling.* A.
88. Städbranschen. H.
89. Kvinnors arbete. A.
90. Regional arbetsfördelning inom industrin. I.
91. Företags obestånd. B.
92. Komvux och studieförbund. U.
93. ADB och samhällets sårbarhet. Fö.
94. En allmän socialförsäkring. S.

Statens offentliga utredningar 1979

Systematisk förteckning

Anm. Siffrorna inom klammer betecknar utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.

Justitiedepartementet

Avskildhet och gemenskap inom kriminalvården. [4]
1975 års polisutredning. 1. Polisen. [6] 2. Polisen i totalförsvaret. [75]
konkurs och rätten att idka näring. [13]
Nya namnregler. [25]
konsumenttjänstlag. [36]
Koncernbegreppet m. m.[46]
Grundlagsskyddad yttrandefrihet. [49]
Barnets rätt 2. Om föräldraansvar m. m. [63]
De allmänna advokatbyråerna. [68]
Handläggningen av anmälningar mot polispersonal. [71]
Ny hemförsäljningslag. [76]
Produktansvar 2. Produktansvarslag. [79]

Försvarsdepartementet

Vår säkerhetspolitik. [42]
Tandvård i fred för värnpliktiga. [70]
Krigets lagar. [73]
Lekmän i försvaret. [84]
ADB och samhällets sårbarhet. [93]

Socialdepartementet

Utbyggt skydd mot höga vård- och läkemedelskostnader. [1]
Naturmedel för injektion. [2]
Tandvården i början av 80-talet. [7]
Utredningen rörande vissa frågor beträffande sjukvård i livets slutskede. 1. Anhöriga. [20] 2. Plötslig och oväntad död — anhörigas sjuklighet och psykiska reaktioner. [21] 3. Barn och döden. [22] 4. I livets slutskede. [59]
Sjukvårdens inre organisation — en idépromemoria. [26]
Barnolycksfall. [28]
Barnen i framtiden. [41]
Planeringsgruppen för barnomsorg. 1. Barnomsorg — behov, efterfrågan, planeringsunderlag. [57] 2. Barnomsorg. Redovisning av särskilda undersökningar [58]
Mål och medel för hälso- och sjukvården. [78]
En allmän socialförsäkring. [94]

Kommunikationsdepartementet

Svensk sjöfartspolitik. [67]

Ekonomidepartementet

Utredningen om löntagarna och kapitaltillväxten. 1. Löntagarna och kapitaltillväxten 1. Löntagarfonder-bakgrund och problemanalys. [8] 2. Löntagarna och kapitaltillväxten 2. Den svenska förmögenhetsfördelningens utveckling. Löntagarfonder och aktiemarknaden — en introduktion. Internationella koncerner och löntagarfonder. [9 3. Löntagarna och kapitaltillväxten 3. Löner, lönsamhet och soliditet i svenska industriföretag. Vinstbegreppet. Den lokala lönebildningen och företagets vinster — en preliminär analys. [10] 4. Löntagarna och kapitaltillväxten 4. Lantbrukskooperationen — ideologi och verklighet. [11]
Rationellare girohantering. [35]

Budgetdepartementet

Avgifter i staten — nuläge och utvecklingsmöjligheter. [23]
1976 års fastighetstaxeringskommitté. 1. Fastighetstaxering 81. [32]] 2. Fastighetstaxering 81. Bilagor. [33]] 3. Fastighetstaxering 81. Industribyggnader. [81]
Förnyelse genom omprövning. [61]
Rationaliseringar och ADB i statsförvaltningen. [72]
Företags obestånd. [91]

Utbildningsdepartementet

Kulturhistorisk bebyggelse — värd att vårda. [17]
Museijärnvägar. [18]
Utredningen om studiedokumentation och statistik för högskolan.
1. Dokumentation och statistik om högskoleutbildning. [47]
2. Prognoser och arbetsmarknadsstatistik för högskolan. [80]
Integrationsutredningen. 1. Huvudmannaskapet för specialskolan. [50] 2. Personell assistans för handikappade. [82]
Nya vyer. Datorer och nya massmedier — hot eller löfte. [69]
Folkbildning för 80.talet. [85]
Komvux och studieförbund. [92]

Jordbruksdepartementet

Regional laboratorieverksamhet. [3]
Naturvårdskommittén. 1. Naturvård och täktverksamhet. [14] 2. Naturvård och täktverksamhet. Bilagor [15]
Jakt- och viltvårdsberedningen. 1. Jaktvårdsområden. [19] 2. Viltskador. [52]
Bilarna och luftföroreningarna. [34]
Miljörisker vid sjötransporter. 1. Ren tur. Program för miljösäkra sjötransporter. [43] 2. Ren tur. Program för miljösäkra sjötransporter. Bilagor 1—8. [44] 3. Ren tur. Program för miljösäkra sjötransporter. Bilagor 9—13. [45]
Nytt skördeskadeskydd. [53]

Handelsdepartementet

Konsumentinflytande genom insyn? [5]
Lotteriutredningen. 1. Lotterier och spel. [29] 2. Lotterier och spel. Bilagor. [30]
Öst Ekonomiska Byrån. [51]
Serviceföretagen – vägar till utveckling. [74]
Städbranschen. [88]

Arbetsmarknadsdepartementet

Sysselsättningsutredningen. 1. Ökad sysselsättning. Finansiella effekter i offentliga sektorn. [16] 2. Sysselsättningspolitik för arbete åt alla. [24] 3. Sysselsättningspolitik för arbete åt alla. Bilagedel. [27]
Lagerstöd. [38]
Arbetstiderna inför 80-talet. [48]
Jämställdhetskommittén. 1. Steg på väg ... [56] 2. Chanser till utveckling. [87] 3. Kvinnors arbete. [89]
Ny utlänningslag. [64]

Bostadsdepartementet

Aktivt boende. [36?]
Vattenkraft och miljö 4. [39]
Hushållning med mark och vatten 2. Del 1. Överväganden. [54]
Hushållning med mark och vatten 2. Del II. Bakgrundsbeskrivning. [5]
PBL-utredningen. 1. Ny plan- och bygglag. Del 1. [65] 2. Ny plan- och bygglag. Del II. [66]

Industridepartementet

Malmer och metaller. [40]
Kooperationen i Sverige. [62]
Hemslöjd-kulturarbete, produktion, sysselsättning. [77]
Om vi avvecklar kärnkraften. [83]
Säker kärnkraft? [86]
Regional arbetsfördelning inom industrin. [90]

Kommundepartementet

Svenska kyrkans gudstjänst. Band 4. Evangelieboken. [12]
Bättre kontakter mellan enskilda och myndigheter. [31]
Bidrag till folkrörelser. [60]

Betänkanden avgivna av kommittéer, som redovisas i kommittéberättelsen, eller upprättade inom departement (Ds-serie) som publicerats sedan redovisningen i 1979 års kommittéberättelse

(Inom parentes anges kommittébeteckning och inom klammer anges det nummer i berättelsen, under vilket vederbörande kommitté redovisas)

Justitiedepartementet
1979

1. Vägar till ökad välfärd. Särskild näringspolitisk delegation (Ju 1978:04) [45]. Slutbetänkande
2. Vägar till ökad välfärd. Särskild näringspolitisk delegation (Ju 1978:04) [45]. Expertbilaga 1 till Ds Ju 1979:1
3. Nordiska faderskapsavgöranden. Justitiedepartementet
4. Stiftelser. Stiftelseutredningen (Ju 1975:01) [17]
5. PM om internering
6. Översyn av spioneribrottet m.m. Spionbrottsutredningen (Ju 1977:04) [28]. Slutbetänkande
7. Betänkande Kriminalvårdsstyrelsens organisation. Utredningen (Ju 1976:06) om kriminalvårdsstyrelsens organisation, m.m. [25]
8. Kreditupplysning och inkasso. Justitiedepartementet
9. PM Platstillgång och platsbehov vid kriminalvårdens anstalter. Justitiedepartementet
10. Företagsböter. Förslag till lagtexter. Justitiedepartementet
11. Dödsbodelägares ansvar för avlidens skulder m.m. Utredningen (Ju 1977:14) om vissa arvsrättsliga frågor [38]
12. Utkast till konvention om internationella multimodala transporter. Justitiedepartementet
13. Revision av 1883 års Pariskonvention för industriellt rättsskydd. Justitiedepartementet
14. Nya redovisningsregler för ekonomiska föreningar m.m. Justitiedepartementet
15. PM Översyn av utredningsförfarandet i brottmål. Justitiedepartementet

Utrikesdepartementet
1979

1. Stockholms Internationella Fredsforskningsinstitut (SIPRI): Organisation och verksamhetsformer. Utredningen (UD 1978:01) om formerna för stiftelsen Stockholms internationella fredsforskningsinstituts (SIPRI) framtida verksamhet [4]

Försvarsdepartementet
1979

1. Flygindustrikommitténs betänkande. Del II. Flygindustrikommittén (Fö 1978:01) (FLIK) [9]
2. Värnpliktigas medinflytande under grundutbildning. Värnpliktsinflytandekommittén (Fö 1977:01) (VIK) [6]
3. Swedens' security policy and total defence. Försvarsdepartementet
4. Nytt tjänstereglemente för försvarsmakten. Tjänstereglementsutredningen (Fö 1974:05) (TjRU) [3]

Socialdepartementet
1979

1. Försöksverksamheten inom socialvården och den framtida socialtjänsten. Ledningsgruppen (S 1974:11) för försöksverksamhet inom socialvården. Slutbetänkande. (Ledningsgruppens arbete slutredovisades i 1979 års kommittéberättelse. [13])
2. Kiropraktorer m.fl. Medicinalansvarskommittén (S 1974:02) [5]
3. Vissa kvalitetsfrågor i daghem och fritidshem samt principerna för statsbidragsgivningen. Socialdepartementet
4. ADB inom den allmänna försäkringen — på 1980-talet och därefter. Lägesrapport. Utredningen (S 1977:10) om ADB inom den allmänna försäkringen (ALLFA). [18]
5. Pensionärsundersökningens rapporter om social hemhjälp, färdtjänst, ålderdomshem, hemsjukvård. Pensionärsundersökningens (S 1974:06) arbete slutredovisades i 1979 års kommittéberättelse [9]
6. Betingelser för överförande av huvudmannaskapet för Karolinska sjukhuset till Stockholms läns landstingskommun. Utredningen (S 1977:14) om huvudmannaskapet för karolinska sjukhuset (KS-utredningen) [21]
7. Ersättning till kommunerna för hjälp till flyktingar och personer som väntar på uppehållstillstånd
8. RSÖ 79 En konsekvensutredning till regionsjukvårdsutredningen
9. Den framtida efterfrågan på tandvårdspersonal. Rapport nr III
10. Undervisning av psykiskt utvecklingsstörda. Omsorgskommittén (S 1977:12) [19]

Kommunikationsdepartementet
1979

1. Containerfrågor. Utredningen (K 1977:04) om vissa containerfrågor (Containerutredningen) [9]
2. Sjöfartspolitiska utredningen. Promemoria med vissa förslag. Sjöfartspolitiska utredningen (K 1977:05) [10]

3. Säkrare mopedtrafik. Trafiksäkerhetsutredningen (K 1973:07) [4]
4. Taxi. Krav och utvecklingsmöjligheter. Särskild utredare (K 1978:09) med uppdrag att företa en översyn av taxinäringen [16]
5. Rekrytering och utbildning av flygförare till den civila luftfarten. Pilotutbildningsutredningen (K 1978:08) [15]
6. Barns trafiksäkerhet. Trafiksäkerhetsutredningen (K 1973:07) [4]
7. Fordon i föreskrivet skick. Delbetänkande. Typbesiktningsutredningen (K 1977:02) [8]
8. Åtgärder mot vattenförorening från fartyg
9. Säkerheten på örlogsfartyg. Särskild utredare (K 1978:03) med uppdrag att se över lagstiftningen rörande säkerheten på försvarsmaktens fartyg. [12]
10. Promemoria angående frågan om svenska rederiers utlandsinvesteringar samt flaggöverföringar. Sjöfartspolitiska utredningen (K 1977:05) [10]
11. Trafikant- och förarutbildning. Trafiksäkerhetsutredningen (K 1973:07) [4]

Ekonomidepartementet
1979

1. Transfereringar till hushållen från offentlig sektor. Underlagsmaterial till långtidsutredningen
2. Industristatistiken — uppgiftskrav och användbarhet. Utredningen (E 1977:01) angående statistiska centralbyråns uppgiftsinsamling [6]
3. Sveriges varuexport 1977—1983. Underlagsmaterial till långtidsutredningen.
4. Den svenska inkomstfördelningens utveckling 1920—1976. Underlagsmaterial till långtidsutredningen 1978

Budgetdepartementet
1979

1. Datakonkurrens. Monopolutredningen (B 1977:08) [13]

Utbildningsdepartementet
1979

1. En decentraliserad högskola
2. Läromedlen i konsumentperspektiv. Kommittén (U 1976:04) om läromedelsmarknaden (ULÄ) [12]
3. Lekmateriel i förskolan. Kommittén (U 1976:04) om läromedelsmarknaden (ULÄ) [12]
4. Ett institut för social- och arbetsmarknadspolitisk forskning. Forskningssamverkanskommittén (U 1978:01) (FOSAM) [24]
5. Den svenska filmpolitiken. Filmpolitiska beredningen (U 1979:06) [45]
6. Specialbilaga: Redovisning av behovsanalys. Utredningen (U 1975:14) om studiedokumentation och statistik för högskolan [7]
7. Livrustkammaren, Skoklosters slott, Hallwylska museet. Utredningen (U 1978:13) för översyn av den interna organisationen för livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet [35]
8. Huvudmannaskapet för specialskolan. Lättläst vers.

Jordbruksdepartementet
1979

1. Förvaltningen av fjällägenheter m.m. inom renskötselområdet. Utredningen (Jo 1976:09) om fjällägenheter [11]
2. Samarbete mellan staten och jordbrukets föreningsrörelse på växtförädlingsområdet. Promemoria av Svalövsgruppen
3. Stöd till kollektiv forskning rörande skogsträdsförädling och skogsgödsling m.m. Promemoria avgiven av särskild tillkallad förhandlingsgrupp
4. Stöd till kollektiv skogsteknisk forskning. Promemoria avgiven av särskilt tillkallad förhandlingsgrupp
5. Tillskottsarrenden m.m. Jordförvärvsutredningen (Jo 1974:07) [6]
6. Veterinärmedicinsk utbildning. Utredningen (Jo 1977:03) om vissa utbildningsfrågor på veterinärmedicinens område (VU 77) [14]
7. Hundavel och hundhandel. Djursjukhusutredningen (Jo 1977:02) [13]

Handelsdepartementet
1979

1. Exportfrämjandets organisation — en översyn. Promemoria utarbetad inom utrikes- och handelsdepartementen
2. Prisövervakning på boendeområdet
3. Utjämning av ortstillägg. Utredningen (H 1977:03) om utjämning av regionala och lokala prisskillnader på eldningsolja och bensin [6]
4. Besvär över vissa frågor inom transportnämndens ansvarsområde
5. Grundlag och tullag. 1978 års tullagsutredare (H 1978:01) [10]

Bostadsdepartementet
1978

4. Liber-Lantmäteriet. Kartutredning 78 (Bo 1977:01) [5]

1979

1. Förslag till finansiering och organisation av principprogram för undersökning av malmförhållanden vid vissa industrilägen (PNI)

Industridepartementet
1978

38. SIFU:s organisationsform. SIFU-kommittén (I 1978:03) [19]
40. Förslag till ERU:s framtida organisation Expertgruppen (In 1967) för regional utredningsverksamhet (ERU) [1]

1979

1. State Business. Public Enterprice in the EEC. Bilaga till statsföretagsutredningens betänkande SOU 1978:85. Utredningen (I 1977:07) om statsföretags verksamhetsinriktning och mål. [14]
2. Energiforskningsprogrammet 1975/78 — verksamhetsrapport. Delegationen (I 1975:02) för energiforskning (DFE) [6]
3. Regionalpolitisk forskning på 1980-talet — ett förslag till forskningsprogram för ERU:s fortsatta verksamhet. Expert-

gruppen (In 1967:24) för regional utredningsverksamhet (ERU) [1]
4. Energiforskningsprogrammet 1975—79 — värderingsrapport. En översiktlig analys av forskningsprogrammet. Sammanfattning av särskilda utvärderingar som DFE låtit göra och DFE:s egna slutsatser. Delegationen (I 1975:02) för energiforskning (DFE) [6]
5. Skogsindustrin — nuläge och utvecklingsmöjligheter
6. Svensk mätplatsorganisation. 1978 års mät- och kalibreringsutredning (I 1978:01) [17]
7. Miljöpåverkan och återställning vid mineralutvinning. Mineralpolitiska utredningen (I 1974:02) (MPU) [3]
8. Handläggning av varvsstöd m.m. Utredningen (I 1979:03) om översyn och handläggningen av ärenden om fartygskreditgarantier, m.m. [28]
9. Förutsättningar för ökad kolanvändning i Sverige. Oljeersättningsdelegationen (I 1979:01) [26]
10. Energisystemets uppbyggnad. Bilaga 1 till SOU 1979:83. Konsekvensutredningen (I 1979:08) [33]
11. Elanvändningens utveckling. Bilaga 2 till SOU 1979:83. Konsekvensutredningen (I 1979:08) [33]
12. Samhällsekonomiska effekter av en kärnkraftsavveckling. Bilaga 3 till SOU 1979:83. Konsekvensutredningen (I 1979:08) [33]
13. Regionala effekter av en kärnkraftsavveckling. Bilaga 4 till SOU 1979:83. Konsekvensutredningen (I 1979:08) [33]
14. Konsekvenser för berörda kommuner, kraftföretag och anställda vid en kärnkraftsavveckling. Bilaga 5 till Sou 1979:83. Konsekvensutredningen (I 1979:08) [33]
15. Konsekvenser för hushållen. Bilaga 6 till SOU 1979:83. Konsekvensutredningen (I 1979:08) [33]
16. Kommissionen (I 1979:04) för de mindre och medelstora varven [29]
17. Ds I 1979:17 Finansiering av energiteknik för oljeersättning. Förslag till komplettering av nuvarande statliga stödformer
18. PM om naturgas och dess möjliga användning i Sverige. Bilaga 7 till SOU 1979:83. Konsekvensutredningen (I 1979:08) [33]
19. Utredning om oljemarknaden. Bilaga 8 till Sou 1979:83. Konsekvensutredningen (I 1979:08) [33]
20. Fortsatt vattenkraftutbyggnad. Bilaga 9 till Sou 1979:83. Konsekvensutredningen (I 1979:08) [33]
21. Särskilda utredningar. Bilaga 10 tillk SOU 1979:83. Konsekvensutredningen (I 1979:08) [33]

Kommundepartementet

1978

6. Service och information. Redovisning av två rapporter. Byråkratiutredningen (Kn 1976:05) [10]

1979

1. Språkarbetre. Byråkratiutredningen (Kn 1976:05) [10]
2. Andlig vård vid sjukhus, kriminalvårdsanstalter m.m. Utredningen (U 1974:10) om andlig vård. [6]
3. Ökat kommunalt väghållningsansvar. Delbetänkande 4. Statskontrollkommittén (Kn 1976:06) [11]
4. Lokal skattemyndighets organisatoriska ställning inom skatteförvaltningen. Fögderiutredningen (Kn 1975:02) [8]
5. Brandförsvarsutbildningen. Sakkunniga (C 1973:05) för översyn av brandförsvarsutbildningen m.m. [4]
6. Decentralisering av beslut om tillstånd för utlänning att driva näring i Sverige m.m. Decentraliseringsutredningen (Kn 1975:01) [7]
7. Folkrörelsernas internationella arbete. Förslag till åtgärder
8. Samerna och kommunerna
9. Statsbidragen till kommuner och landstingskommuner. Statskontrollkommittén (Kn 1976:06) [11]
10. Lokala organ i kommuner — Modeller för försöksverksamhet. Kommunaldemokratiska kommittén (Kn 1977:07) [19]
11. Specialreglerade uppgifter för lokala organ i kommunerna. Kommunaldemokratiska kommittén (Kn 1977:07) [19]
12. Den kommunala självstyrelsen — En utvärdering av kommuniondelningsreformen. Kommunaldemokratiska kommittén, forskningsgruppen, (Kn 1977:07) [19]

Nordisk utredningsserie (Nu) 1979

Kronologisk förteckning

A 1979

1. Forebyggende tiltak mot ungdomsarbeidsløshet
2. Tiltak for likestilling mellom kvinner og menn på arbeidsmarkedet
2E. Measures for equality between women and men in the labour market in the Nordic countries
3. Malin – mätning av axellaster hos lastbilar i Norden
4. Nordisk radio och television via satellit – Huvudrapport
4F. Pohjoismaisten radio- ja televisio-ohjelmien satelliittilähetykset
5. Nordisk radio och television via satellit – Teknisk och teknisk-ekonomisk delrapport
5F. Pohjoismaisten radio- ja televisio-ohjelmien satelliittilähetykset Tekniken ja teknistaloudellinen osaraportti
6. Nordisk radio och television via satellit Band 1 Kultur- och programpolitisk delrapport
Band 2 Bilaga: Vad skulle Nordsat medföra? Masskommunikationsforskningens syn på konsekvenserna
Band 3 Bilaga: Nordisk språkförståelse – igår, idag, imorgon
6F. Pohjoismaisten radio- ja televisio-ohjelmien satelliittilähetykset
Nide 1 Kulttuuri- ja ohjelmapoliittinen osaraportti
Nide 2 Liite: Mitä Nordsat toisi tullessaan? Tiedotustutkimuksen näkökulma
Nide 3 Liite: Pohjoismaalaisten keskinäinen kielten ymmärtäminen – eilen, tänään, huomenna
7. Nordisk radio och television via satellit – Rättslig delrapport
7F. Pohjoismaisten radio- ja televisio-ohjelmien satelliittilähetykset – Taloudellinen osaraportti
8. Nordisk radio och television via satellit – Finansiell delrapport
8F. Pohjoismaisten radio- ja televisio-ohjelmien satelliittilähetykset – Taloudellinen osaraportti
9. Vuxenutbildning i arbetslivet
10. Foranstaltninger mod ungdomsarbeidsløsheden i fire nordiska lokalområder
11. Norden i världen. Samarbete rörande de nordiska utlandslektorernas verksamhet
12. Børnelitteratur i Norden
13. Kapacitetsutnyttjande vid turistanläggningar i Norden
14. Nordisk vejlederuddannelse
15. Børn og museer i Norden
16. Børnefilm i Norden
17. Arbetshygienisk specialistutbildning
18. 1954 års överenskommelse om en nordisk arbetsmarknad
19. Multinationella företags ställning i Norden
20. Framtida nordiskt samarbete rörande utvecklingsbiståndet
21. Kapitalets och arbetskraftens rörlighet i Norden

B 1979

1. Reklam i skolan
2. Normer for produkttilvirkning
3. Nordic Council; Instruments and achievements
4. Könsroller och utbildning – en lägesrapport
5. Konsumentret i Norden
6. Klinisk läkemedelsprövning – samhällets krav och kontroll i Norden
7. Fuglenes arts- og antalsmæssige fordeling som redskab i landskabsanalyser og planlægningen
8. Barnet i konsumtionssamhället
9. Produktrelatert informasjon hos myndighetene
10. Barselorlov – forældre og børns behov i perioden omkring graviditet, fødsel og barnets første leveår, specielt med henblik på barselorlov
11. Nordens ekonomi inför 1980-talet
12. Primärvård i glesbygden

A UD 2
Abel, Enno U 1
Abelin, Hans Henrik E 12
Abelson, Lars Göran S 2
Abrahamsson, Morgan B. I 25
Abramowicz, Isak S 29, I 7
Ackermark, Sixten Ju 53
Adebäck, Sten I. Ju 31
Adiels, Arne I 11
Adler, Hans V. Jo 14 27
Adolfsson, Erik J. Fö 8
Adolfsson, Marianne Ju 37
Adolfsson, Tage V. A. Jo 10 23
Ag, Lars E. Ju 10
Agebro, Albin S. Jo 5 6
Agenäs, Ingegärd E. I 7
Agerberg, Nils Jo 11
Agfors, Gunnar I 33
Aggebo, Claes-Göran U 38
Agius, Roland H. Bo 3, I 16, Kn 11
Aglert, Per Arne Kn 6
Agnedal, P. O. K 2
Ahlberg, Carl-Fredrik J. Bo 2
Ahlborg, Staffan U 27 43
Ahlén, Catharina M. I. I 12
Ahlenius, Inga-Britt S 36, K 21
Ahlgren, Nils U. Jo 17, I 38
Ahlgren, Torsten V. I 4
Ahlin, Per A. G. Fö 11
Ahlkvist, Birgitta A 12
Ahlkvist, Ture W. K 3
Ahlmark, Lars U 45, S 26, U 10 38
Ahlmark, Per U 45
Ahlström, Bengt U 2
Ahlström, Iwan Ju 9, H 5 9
Ahlström, Karl-Georg J. A 15
Ahlström, Per-Eric I 24
Ahlvarsson, Lars I. A 7 9, Kn 21
Ahnmé, Eva U 12
Ahrén, Per-Olov A. Kn 2
Ahrenstedt, Bengt A. Fö 12
Ahrfelt, Bengt B 14
Ahrland, Karin M. Ju 17, A 8
Alarik, K. Lennart O. K 3 12 19
Albinsson, Folke A 18
Albinsson, Harry I 4 33
Albinsson, N. Gillis Kn 9
Albrektson, Bertil U 4
Albrektson, Hans B. Fö 11
Aldén, Lars O. T. Kn 2
Alderin, Robert B. E 3
Aldoson, Lars O. Kn 7
Aldrin, Lars B. Jo 25
Aldskogius, Göran I 1
Alemyr, Stig R. U 13 26 42
Alexandersson, Kerstin Bo 8
Alexandersson, Olle U 10
Alexandersson, Stefan S 18
Alkman, Leif A. S 2
Allander, Claes C. G. U 1
Allmér, Göran U 12
Allmér, Jan Ju 33
Alm, Görel G. M. A 18
Alm, Kerstin Kn 2
Alm, Leif T. A 13
Almbladh, Ingrid A. M. Ju 27 28
Almefelt, Paul V. U 1 3
Almgren, E. E. Gunnar I 3
Almqvist, Gunilla H 9
Almqvist, Håkan A 13
Almström, Bjarne A. H 8
Alpsten, A. Börje Ju 2 21
Alsén, Hans O. I 9
Alsén, Sven S 1 14
Altan, Birgitta U 12
Alton, Finn U 6
Alvå, Jan A. Ju 41 62
Amnéus, Henrik UD 5
Anclow, Per R. Ju 3 12, B 15, Bo 9
Ander, C. Peter E. Jo 10
Anderberg, Bengt G. UD 1, Fö 10
Anderberg, Carl-Gustav B. Kn 4
Anderberg, K. Ingvar E 1
Anderholm, T. Lennart Jo 27
Anderson, Hans A. T. Kn 19
Anderson, K. G. Göthe S 7 19
Anderson, Nils Erik U 10
Andersson, A. Gösta J. Ju 15, U 23
Andersson, A. Owen U 1
Andersson, Alf Å. H. I 5
Andersson, Andy Ju 54
Andersson, B. E. Christer U 24
Andersson, B. Göran B 9 22 23 28
Andersson, B. Sivert U 10
Andersson, Bengt I. B 14
Andersson, Bernt S. G. U 39, Jo 14
Andersson, Bertil U 41
Andersson, Björn U 23

Andersson, Börje H 9
Andersson, C. Staffan B 25
Andersson, Carl-Erik A 13
Andersson, Christer S 22 36, K 6 11 14
Andersson, Curt UD 3, U 24
Andersson, Dan E. utrednings-sekre- I 39
Andersson, E. Axel Kn 10
Andersson, Elis G. Ju 59, S 9, Jo 15, A 12
Andersson, Emil I 20
Andersson, Folke W. L. I 8
Andersson, Fritz A. R. B 1
Andersson, Georg L. UD 2, U 33
Andersson, Gunnar U 10
Andersson, Gösta U 22
Andersson, Gösta I 8
Andersson, Gösta R. Jo 5
Andersson, Ingemar U 39
Andersson, Ingrid G. M. A 8
Andersson, Ingvar H. D. Jo 12
Andersson, J. Arne L. Ju 41, Jo 15, Bo 6
Andersson, J. Gunnar D. Bo 1, I 8
Andersson, J. Sven G. Ju 14 56, U 23
Andersson, J. Thorsten I 18
Andersson, Jan-Åke L. Fö 3
Andersson, John O. Jo 33
Andersson, Johnny UD 3, U 8
Andersson, Karin E. S 25 35, A 8
Andersson, Karl-Erik UD 5
Andersson, Karl Olov B 24
Andersson, Kerstin G. Ju 47, B 4
Andersson, Kerstin G. M. A 2
Andersson, Kerstin V. Ju 20, A 7
Andersson, Kjell G. I 14
Andersson, Kjerstin G. Bo 8
Andersson, L. Arne Jo 9 27 33
Andersson, L. Ingemar 8 23, B 23 28
Andersson, L. Åke A 15
Andersson, Lars U 4
Andersson, Lars G. Ju 33
Andersson, Leif U 34
Andersson, Leif Kn 19
Andersson, Lennart U 5
Andersson, M. Alvar S 2
Andersson, N. G. Bertil U 12
Andersson, P. Gustaf Kn 14
Andersson, Robert A 13
Andersson, S.-Å. Lennart Ju 28
Andersson, Simon U 9
Andersson, Sten O. I 35
Andersson, Stina S. H 5, I 20
Andersson, Sven H 13
Andersson, Sven G. H 2, I 14
Andersson, Sven-Gunnar H 5
Andersson, Sven-Gustav U 10
Andersson, Sven O. M. UD 4
Andersson, Tore U 8 10 26
Andersson, Torsten Ch. Ju 11
Andersson, Torsten N. Kn 2
Andersson, Ture I 20
Andersson, U. Gunnar U 10
Andersson, Ulf H 16
Andersson, Åke E. I 1
Andersson, Örjan S 25
Andersson-Tronbacke, Bror H 2
Andrae, Lars U 28
André, Gunilla K. Ju 27 41, S 23
André, Gunnel U 4 49
Andreasson, A. Osvald Jo 6
Andréasson, A. Owe I. Bo 16
Andréasson, Rune K 22
Andreasson, Sture U 33
Andreé, Gunilla K. A 8
Andrée, Stig H 4
Andrén, Bengt I 7
Andrén, Carl-Gustaf U 49
Andrén, Margareta Ju 47, S 15
Andrén, Åke Kn 2
Anebäck, Kristina I 33
Anefall, Bengt Jo 15, Bo 7, I 33
Anell, Kerstin U 22, I 3
Anell, Lars E. R. UD 3
Anér, Kerstin Ju 11 24, UD 3, S 25, U 9
Angelin, Stig V. Bo 7
Angelöf, Arne Fö 9 16, I 25 27
Angvik, Lennart U 1
Ankers, Mikael H 2 4
Anneling, Ingvar U 13
Annell, Johan G. U 8 55
Annerberg, Rolf G. B 9, I 38
Annerstedt, Ylva S. V. K 4, U 40, A 18
Annevall, Sture Ju 31
Ansiger, Arne U 28
Antoni, Nils A. T. Bo 3, I 2
Antonsson, Johannes I 11
Apelqvist-Öberg, Edith C. A 8
Appelgren, L. Göran S. I 6
Arell, Nils U 22
Arfvidson, Agnar Kn 12
Arfwedson, Anders U 39 50
Arkéus, L. O. Sune Ju 2
Arlinger, Stig U 18
Armholt, Roland H. B 14
Arnalid, Bengt L. K 4
Arndt, Nils U 13
Arnerup, Tord I 28
Arneving, Ulla S 4
Arnström, Sven G. Kn 21
Arrbäck Falk, Gunnel S 30, A 12

Arrhenius, N. Erik A. U 1, Jo 19
Artin, Stellan A 2 12 16
Arvas, Dag G. C. Fö 12
Arve-Parés, Birgit E. S 4
Arvidsson, Lars-Eric A 15
Arvidsson, Solveig M. Ju 54
Arvidsson, Sven I 3
Ask, Sten UD 7
Askestig, H. Bertil S. A 2, I 33
Askling, Berit U 5
Askling, Margit E. A 15
Askmark, K. F. Ragnar Kn 2
Asp, K. Åke Ju 33
Asp, Ulf UD 7
Aspegren, Lennart Kn 21
Aspelin, L. B. Erland Ju 55
Aspén, B. Urban B 26, I 31
Asplund, C. Christer A 11
Asplund, Ture E. G. I 1
Assarsson, Bo UD 6, Jo 20 29
Atterfors, Kerstin U 5
Atterwall, Göran L. B 25
Augustsson, Arne U 1
Augustsson, Bo S. E. Jo 29
Aulin, Olle M. Fö 4 16, H 7, Kn 22
Axell, Göran I 11
Axelsson, A. Åke Kn 7
Axelsson, K. A. Thorsten Jo 12
Axelsson, Tord E. A 13 15

B
Back, K. Gunnar Fö 11
Back, Pär-Erik I 1
Back, Östen I 3
Backgård, Margareta E. A 12
Backlund, Lars P. I 8
Backman, Bernt U 26
Backman, Gösta B. K 4
Backman, John Erik I 3
Backman, Ulla-Britt S 30
Backmann, Sven U 28
Backrot, Hans E. G. Kn 8
Baecklund, Lars I. K 3
Baekkevold, Arne E. Ju 47, B 5, Kn 24
Bagg, Aron U 4
Bagner, Hans H 8
von Bahr, Erik UD 3
von Bahr, Stig V. Ju 17, B 17 19 24
Balk-Möller, Stig Ju 53
Balsvik, Karin U 1 24
Bandholz, Tommy C.-G. K 15
Barenthin, Willi U 21 38, S 1
Bargholtz, Helena Bo 11
Bargholtz, Percy B. B 19 24 25
Barke, Christine Fö 4
Barr, Mats S 17
Barringer, Hans O. Fö 4
Bartley, A. Osborne E 3, A 8
Baude, Annika M. C. S 3 7 25, U 14, A 8
Bauer, D. E. Marianne U 42
Beck-Friis, Jörgen Å. E. Ju 37
Becker, Gunnela Jo 24
Beckérus, I. Margareta A 8
Beckius, Carin E. A 2
Beckius, Sven Erik H 13
Beckman, Anita U 13
Beckman, Lars E. A. B 12, U 1
Beckman, Lars K. A. Ju 49, Jo 10 12
Beckne, Rolf A. P. U 13
Befve, Sven G. E. A 10
Behrman, Carl Ju 34
Beijer, Bruno UD 6
Beiming, Ragne A 4 5 18
Belfrage, Göran U 13
Belfrage, H. Esbjörn G. Kn 3
Bengtsson, Albert S 28
Bengtsson, B. Ivar A 16
Bengtsson, Bengt Bo 16
Bengtsson, Bernt-Olof U 1
Bengtsson, C. Ola A 3
Bengtsson, Folke L. Ju 11
Bengtsson, Gunnar G. Kn 1
Bengtsson, Hans K 13 22
Bengtsson, Hertha I 28 29
Bengtsson, Jörgen Ju 17
Bengtsson, K.-E. Bengt Ju 20, S 20, A 6
Bengtsson, K. Lennart A. U 10
Bengtsson, Karl F. K 14
Bengtsson, Per-Olof S 35
Bengtsson, Staffan I 8
Bengtsson, T. Bertil Ju 9 49
Bentzel, Ragnar H. I 1
Berenvik, Ove Jo 14
Berfvenstam, Ragnar A. G. S 17
Berg, Bengt R. E 7
Berg, Bengt Åke E 7, I 14
Berg, C. G. Håkan U 7
Berg, Hans E. U 19
Berg, Håkan U 47 48
Berg, L. Christer Ju 22
Berg, Måns H. Jo 30
Berg, Nils G. I 15
Berg, Ulf G. Ju 43
Bergander, Lilly K. Ju 23, Kn 15 22
Bergdahl, Hugo A. Kn 22
Bergdahl, Tommy K. I 3
Berge, Lars Magnus B 7
Bergendal, Gunnar S. U 7
Bergendal, Harald H. A 10
Bergendorff, Hans I 33
Bergenstjerna, Johan P. B 8

Berger, Anita U 26
Bergérus, K. Holger E. H 2
Bergfelt, K. Lennart Ju 40
Berggren, Alf Fö 2
Berggren, Ann-Marie U 16
Berggren, Erik G. C. Kn 7
Berggren, Erik J. R. Jo 17
Berggren, K. Roy K 7, Jo 17
Berggren, P. Anders E. Jo 18
Berggren, Sören V. U 13
Berggren, Ulf S 30
Bergh, Sten B 4
Bergkvist, Arne B. S. B 13
Bergkvist, Karl Bo 9
Bergkvist, Nils L. S 21
Bergkvist, Ulf G. V. Kn 4
Berglind, Hans E. A 15
Bergling, Nils B. V. H 1
Berglund, Fredrik S 20
Berglund, Frida J. I 10
Berglund, Tage A 13
Berglund, Thomas I 20
Berglöf, J. Sigvard C. B 6 25
Bergman, Agneta UD 5
Bergman, Bengt A 15
Bergman, Erland C. A. A 17
Bergman, Knut Gunnar K 9
Bergman, Lars Ju 22, U 20
Bergman, Olov UD 7
Bergman, Sven-Eric S 1 7 10
Bergold, Jan Olov U 18
Bergquist, Ingvar L. I 32
Bergqvist, Bo Y. Fö 8
Bergqvist, Hans A. H 2
Bergqvist, Jan G. B 4, Jo 7
Bergqvist, Lars G. B 22 23 28
Bergqvist, Olof A 7 9, Kn 17 21
Bergstedt, Tord L. H. S 1 21
Bergsten, E. I 33
Bergsten, Torsten U 4
Bergstig, Lars H. B 14
Bergstrand, Arne U 43
Bergstrand, Sten-Erik H 10
Bergstrand-Wilson, Kerstin U 13
Bergström, Britta J. Ju 27, S 2
Bergström, Gunilla I 32
Bergström, K. Olof L. A 10
Bergström, Knut-Elis Ju 37, H 9
Bergström, N. Hans I. E 3
Bergström, Olof W. A 9 15
Bergström, Stig I 23
Bergström, Sune S 39
Bergström, Svante B. U 2
Bergström, Villy I 34
Bergvall, K. Lennart I 2
Bergvall, Olof S 18
Bergwall, Majken I. A 15
Bern, Lars I 33
Berndt, Sune I 24
Bernhard, Harry B. I 2
Bernhardsson, Göte U 29, A 2
Bernitz, Ulf Ju 7 10 18, H 16
Bernström, Bonnie L. I. Ju 1
Berntson, Eskil Ju 56
Berntsson, Gert U 28 40
Bertenstam, Rita S. I 5
Bexell, Göran Kn 3
Bildt, Carl UD 6, H 18, I 33
Billing, Knut Bo 4
Birgersson, Bengt Owe B 9, Kn 19
Bishop, Norman Ju 56, S 16
Biörck, C. Gunnar W. S 8, U 9 55 42
Biörnstad, Margareta Bo 2 16
Bjarnehäll, Karl-Gustav U 28
Bjarnemo, Åke I 4
Bjelle, Britta M. Ju 3
Bjering, Per A. Kn 7
Bjerkén, Torsten U 1
Bjerndell, Jörgen H. Ju 33, Fö 6
Bjernstad, S. L. Börje B 4
Bjurel, A. Bertil E. Ju 45, U 24
Bjurman, C. G. Ulf Kn 14 22
Bjurulf, Per S 7
Bjäresten, Inger M. Jo 30
Björck, Anders P.-A. U 18 34
Björck, Berndt H. Fö 10, I 4
Björck, Staffan U 4
Björeman, Carl E. UD 2, Fö 14
Björhn, Arne E 9
Björinder, Henry U 12 38 51
Björk, Gunnar E. Fö 9 10
Björk, Jimmy K 14, Jo 13, Kn 5
Björk, Sven E. J. Bo 2
Björk, Villiam E. Jo 7
Björkegren, Carl-Erik I 13
Björklund, Anders C. T. A 1
Björklund, Bengt T. K 8
Björklund, Jan O. B 7
Björklund, Rolf S 23
Björkman, Fredrik A. M. K 18
Björkman, Jan U 10
Björkman, Jerker U 5 12 13
Björkman, K. Gösta Jo 13
Björkman, Magnus I 8
Björkman, Marie-Louise (Malou) K. S 8
Björkman, N. G. Folke K 1
Björkman, Rune UD 5
Björkman, Ulf L. Kn 3
Björling, Bam S 16
Björling, K. Gotthard E. I 3
Björnberg, Kjell E. Ju 50, Kn 10
Björnberg, Stellan G. A 15
Björndalen, Anders J. U 4

Björne, B. Gunnar Ju 47, S 9 23, B 8, Kn 8
Björneld, Lars G. I 11
Björnesjö, Sven G. B 4
Björnström, Björn S. Ju 11, H 3
Bladh, Lennart W. U 18, Jo 9
Blennow, Ingemar K 10
Blinke, Maj-Britt U 10
Blix, Hans M. UD 1 3
Blixt, Olov S 6
Block, Per H. L. U 4
Blom, E. Göte H 7
Blom, Folke B. Bo 15
Blom, Hugo I 4
Blom, K.A. Birgitta Ju 40
Blom, Lennart I 30, Ju 21 59, B 26
Blom, Åke M. S 28
Blom-Nyman, K. Margot S 3
Blomberg, Carl-Gunnar V. Fö 8
Blomberg, E. Gunnar Ju 33
Blomberg, Karl-Erik G. I 4
Blomgren, Lars A. S 28
Blomgren, Sture Ju 20, Bo 16
Blomkvist, Claes Göran V. Fö 4
Blomkvist, Curt B. Ju 30
Blomkvist, N. Magnus I 3
Blomquist, Clarence Ju 26
Blomqvist, Bo G. I 33
Blomqvist, Egon I 11
Blomqvist, Gunnar UD 1
Blomqvist, Jerker U 4
Blomqvist, Karen S 4
Blomqvist, Siv A 13
Boalt, Carin M. Ju 11, Bo 3
Boberg, L. Håkan Jo 16 21 27
Boberg, Leif E. Bo 4
Bodén, Anna-Brita Kn 3
Bodin, K. Berndt Fö 1
Bodström, T. Lennart Ju 11, A 8
Bogefeldt, Christer U 54
Boheman, Christina I 13
Bohlin, E. Jörgen Jo 11
Bohlin, Eva S 26
Bohlin, Folke Kn 2
Bohm, J. Peter G. Bo 15
Bohman, Bengt A. H. Jo 3
Bohman, Clas H 5
Bohman, Mats A. Bo 15
Bohman, Michael Ju 32
Bohman, Sven S 18
Boivie, Marianne S 14
Bolander, Lars S 19, U 18
Bolang, Carl Olof Ju 11
Bolding, Lars Erik I 3
Boldt, Göran B. L. U 13
Bolin, Bert R. J. K 7, I 6
Bolin, Åke E. J. Kn 5
Bolinder, S. Erik G. A 6
Bolme, Per U 28
Boman, Helve I 14
Boman, Jan E. I 3
Boman, Per-Olof I 33
Boman, Ragnar Å. E 3
Boman, Svante Kn 21
Bond, Staffan I 33
Bondesson, Rolf Bo 6
Bonnevier, Gösta A 13
Boo, Karl G. H. Kn 23
Book, Hans U 10
Borelius, M. Anna B. Bo 3
Borg, Arne S 13
Borg, Astrid U 9
Borg, Göran K. G. A 12 15
Borg, L. Göran Ju 45
Borg, Per H 5
Borgeke, C. Martin Ju 55
Borggård, Göran H 15 1
Borglund, Erik Kn 21
Borgman, L. Erik F. I 33
Borgquist, Frithiof Fö 12
Borgstrand, Björn J. B 10
Borgström, Lena U 26
Borgström, Roland A 13
Bornhager, Sven-Åke (Sven) I. B 10
Bornstein, Jozef Bo 15
Bosson-Nordbö, Maj U 5
Boström, Curt B. B 7 15, I 8
Boström, Hans Bo 7
Boström, Torbjörn I 22
Bothén, Anders U 30
Bothén, Kerstin UD 5
Bouveng, Richard E. F. I 2
Bouvin, J. Åke A 18
Bovidson, Thure B 7
Boye, Yngve I 6
Boye-Møller, Monica A 18
Brade, James Ju 43
Brandberg, Arvid U 34
Brandel, Erik J. M. Fö 14
Brandelius, Gunnel Ju 35
Brandt, C. Erik Jo 33 24
Brandt, Krister U 4
Brandt, Rolf I 16
Branting, M. Charlotte K. A 8, Kn 11
Brasch, Erik O. Bo 2
Bratfisch, Oswald I. A 15
Bratthall, I. Birgitta S 1 10 14, A 6
Bratthall, Kenneth S 2
Bredin, Lars A. G. E 5, B 11
Brege, J. Lennart O. E 10
Breidensjö, Monica A 6
Brenner, Rune I 28
Breski, Lillemor U 16
Bretschneider, Alfred UD 7

Bricca, Lamberto A 17
Bring, Ove UD 1
Brink, Stig H. E. I 2
Broberg, Björn U 24, I 39
Broberg, K. Bertram U 1
Brodén, Bertil I 36
Brodén, Bertil E. A 16
Brodén, E. Bertil I 5 9 20
Brodén, Kerstin I 20
Brodin, Gunnar I 17
Brodin, Katarina Fö 10
Brodin, Sven H 3
Brohult, Sven F. A. Ju 45
Bromberg, Isaac A 17
Broomé, N. G. Bo Ju 37
Brorsson, Kent Ju 55
Broström, Ulf T. F. Fö 10 14
Bruce, Åke S 20
Bruhn, Sigleif (Leif) E. B 4
Brundell, Nils-Erik U 3
Brunfelter, Ulf Ju 36
Brunnberg, Jan-Erik U 25
Bruno, Gösta F. K 7, Kn 24
Brunsberg, Karin D. M. Jo 8
Brunsson, Karin M. K 6
Bruzelius, Krister Ju 53
Brynielsson, Harry A. B. U 32
Brynolfsson, Gustaf V. S 10
Bryntesson, Lars U 12
Bryntse, Göran E. I 33
Brändström, Bengt H. I 8
Brändström, Dan A. U 13
Brännström, Gurli (Gullan) A 8
Brännström, Inger A. I 10
Brännström, Roland J. Fö 10, Jo 5
Bröms, Jan T. R. A 2
Bucht, Bengt O. A 19
Bucht, Sven F. V. Kn 4 15
Budd, S. M. Birgitta A 8
Buregren, Torsten Ju 63
Burenstam Linder, H. M. E 3
Burman, Bengt B. Ju 31
Burman, Egon Ju 57
Burström, Brita A. B 5
Bylund, B. Erik M. I 1
Byman, Disa K. G. I 4
Bystedt, P. Gösta Fö 9, I 25
Bystedt, Ulla K. A 2
Båfält, B. Evert B 9
Båge, Lennart UD 3
Båhlerud, Hilligert U 8
Båsk, Inga-Lill A 6
Bäck, Lars E. I. I 1
Bäcklin, Lars R. Fö 1, H 7
Bäckstrand, K. Göran M. U 9
Bäckstrand, Magnus H. I 26
Bäckström, Jan-Åke Ju 35
Bäckström, Kerstin R. A. S 17
Bäckström, Maja U 5
Bäckström, N. Birger A 7 9, Kn 21
Bäckström, O. Anders A 1, I 33
Bäärnhielm, G. Mauritz Jo 3
Böhlin, Birgitta U 15, I 27
Böhlin, Erling S 27
Bökmark, Jan S. E 5 8, A 13
Börestam, Eva S 23, A 8
Börjerud, Gertrud A 15
Börjeson, Börje S 12
Börjeson, C. Olof A. Ju 56 57
Börjeson, Peter A 8
Börjeson, Sven Kn 17
Börjesson, Bengt U 50
Börjesson, Mats R. Ju 2, B 31
Börresen, Tom B. I 3
Böttiger, E. Marie A. Ju 22, U 18
Böök, Sven Åke E 3

C
C Cahling, Ulla U 41
Calmfors, S. Hans Kn 18
Canarp, Curt S. T. A 1, I 1 33
van der Capellen, Constance B 12, A 8
Carbell, Leif E. Ju 12 37
Carlbom, Lars E. K 2
Carlegrim, N. Erik A. B 8
Carlestam, Margareta S 4
Carlgren, Frantz U 52
Carlhammar, Åke Ju 39 51
Carlheim-Gyllensköld, Karin S 8 39
Carling, Alf G. I 6 13 33
Carling, Jan L. A 2
Carlman, J. Holger Ju 13
Carlman, Synnöve S 18
Carlshamre, Nils O. G. S 10 27
Carlson, Lars O. Fö 11
Carlson, N. Gunnar Ju 2
Carlson, S. Svante UD 4, A 9
Carlson, T. Eilert I 10
Carlson, Å. Lennart B 10, H 6
Carlsson, Anna Ch. A 12
Carlsson, Arne U 24
Carlsson, Bengt E. I 4
Carlsson, Birgitta S 27
Carlsson, Bo S 9
Carlsson, C. Mårten Jo 7
Carlsson, Carl-Gustaf E. I 11
Carlsson, G. Arne V. A 1
Carlsson, G. Rune S 1, A 2 8
Carlsson, Gösta S 16
Carlsson, Håkan A. Ju 33
Carlsson, Jan M. K 6, I 20
Carlsson, Jan-Olof B 9, I 14 27
Carlsson, Lennart U 16

Carlsson, P. Bertil B 12
Carlsson, Per-Olof I 15
Carlsson, Ragnar A 13
Carlsson, Rolf S 36
Carlsson, Stefan I 4
Carlsson, Sture E. B 9
Carlsson, T. E. Roine I 4 18
Carlsson, Ulf V. Ju 2, Fö 7
Carlstedt, J. Bertil I 19 23 24 32
Carlstein, Rune A. B 26
Carlström, A. Valdo Jo 7
Carlsund, H. Bo H. K 1
Carlzon, Lars Kn 12
Carnhagen, Göran E. T. Ju 2, B 9, H 6, Bo 8
Carpelan, Lars V. A 8
Cars, Hadar H 19
Cars, Hans Christian UD 2, Fö 9
Cavalli-Björkman H 18
Cavallin, Jens UD 3
Cederberg, Thomas Jo 24
Cederlund, Lars Johan O. Ju 17
Cederqvist, S. Wivi-Anne Ju 31 47
Cederschiöld, Carl K 16
Cederwall, Gustav F. E. I 2
Cederwall, Ulf C. K 15
Cedmark, Jan R. H. Kn 1
von Celsing, Elof F. H. Fö 14
Céwe, Tord G. Jo 17
Chambert, Henrik B. Kn 5
Christensen-Sköld, Beatrice U 24
Christersson, N. E. Bengt I 33
Christofferson, Birger U 5
Claeson, Bo A 6
Claeson, Tore M. Ju 11, Bo 13
Claesson, Anders E. W. Bo 18
Claesson, Halvard S 27
Claesson-Heljeberg, Margareta U 16
Clarkson, Rolf A. K 14
Clason, Anders U 45
Cleve, Lars U 25
Collvik, Torsten Kn 15
Colnerud, Gunnel U 28
Conradi, Erland G. F. Ju 9 53
Corell, Hans A. V. Ju 29
Cornelius, Claes U 17
Corneliusson, Einar A 13
Cosmo, Carl-Johan Ju 55
Crabo, Sven B 2
Crafoord, Carl-George UD 6
Crona, Ulf U 29
Cronberg, Kerstin K 10 20
Croné, Ulrica S 10, Kn 6
Cronebäck, Ove Kn 12
Cronier, Sven S. K 4
Cronstedt, Nane M. A 4 17
Cronström, J. N. Runo Fö 8, S 20

D
Dagrup-Strand, Marie-Louise UD 7
Dahl, A. Erik Jo 15
Dahl, Christer S 7
Dahl, Gerd B. S 27, A 2
Dahl, R. Birgitta U 5 9, Bo 8
Dahl, Sonja U 17 24
Dahlander, Gunnar U 13
Dahlberg, Helge Bo 13, K 21, Kn 9 11
Dahlberg, K. Thure Ju 1
Dahlberg, L. Åke A 1 5, I 33
Dahlberg, Lars B. L. B 9
Dahlberg, Lars C. Fö 10, B 9, A 2
Dahlberg, Lill S 40
Dahlberg, Rolf I. K 13, Bo 8 10, I 10
Dahlbom, Bengt S. U 2
Dahlén, Bertil V. Jo 15 30
Dahlén, Per Olof (Olle) UD 2
Dahlgren, Göran E. Bo 16 18
Dahlgren, Lars M. T. Ju 45, K 20
Dahlgren, Rolf O. Ju 8
Dahlheim, Bo I. G. E 5
Dahlin, Gunilla S 19
Dahlin, N. Åke S. K 6
Dahllöf, Lars Ju 11, Jo 10
Dahllöf, Urban S. U 13 31
Dahlman, S. Ola UD 2
Dahlquist, Lars-Ola U 8
Dahlsten, Gösta O. L. Ju 6
Dahlsten, Ulf L. E 3, H 4
Dahlström, Bo S. Jo 5
Dahlström, Gösta E. B 26, I 6 33 38
Dahmén, Erik V. H. H 4
Dahnell, Karin A. B. B 20
Daimar, Margot A 2
Dalén, Ingrid K. U 8, Bo 4
Daléus, C. E. Lennart Jo 19
Dalgren, Gunnar E. S. Bo 10
Damgren, H. G. Fredrik Jo 2 10 19, Kn 9
Danell, C. Georg V. Fö 9 16, K 18, Bo 10
Dangården, Birgitta Bo 8, I 4 35
Danielson, Gunnar H. A 6
Danielson, Åke Kn 6
Danielsson, Birger S 6
Danielsson, C. Bertil E 5
Danielsson, Eugen P. O. I 35
Danielsson, Lars S 31
Danielsson, Stig A. E 5
Dargay, Joyce I 33
Daun, Åke Bo 4
Davidson, Anders I 42
Davidsson, David I 16

Delden, Henrik I 18
Delin, P. Staffan Jo 19
Dencik, Lars Ju 32
Dennis, Bengt B 16
Densjö, K. A. Sören B 14
Dewailly, Léon N. G. U 4
Didón, Lars Uno Bo 16
Dimos-Asplund, Antigone A 8
Djerf, Olof I 33
Djurberg, Maj UD 5
Domargård, Tord V. Kn 19
Domvall, E. Göte Kn 4
Donner, Jörn U 45
Douglas, Jacob L. K 4
Drangel, Bo F. E. Ju 18
Dreber, I. Agneta S 11, A 8
Dreber, Ulf P. K 7
Dreiwitz, Bo G. Fö 10
Dromberg, Ragnar H 13
Dryselius, Harald S. Ju 29
Du Rietz, Gunnar I 20
Du Rietz, Lars B. U 16
Dufwa, Bill W. Ju 9
Dyring, Eric U 46

E
Ebbeson, Ulf U 14
Eckerberg, C. Lennart UD 2
Eckerdal, A. Ingmar Bo 4
Eckerdal, Lars H. Kn 2
Edam, Carl Tomas U 39
Edberg, Jan-Olof I 34
Edberg, Rolf F. Ju 11
Edelholm, Olof Gunnar (Olle) U 8 10
Edenhammar, Hans E 3
Edenman, Ragnar H. L. U 11
Edenman,Gunnar H. B 30
Edin, Karl-Axel I 6 33
Edin, Per-Olof A 2, I 34, E 3
Edling, A. Roland B 6
Edling, N. Axel Ju 7 9 37 40
Edling, Sven I 20
Edling, Ulf P. R. Kn 4
Edlund, C. Bertil B 8 15 25, A 3
Edlund, Leif E. A 13
Edman, Elov U 12
Edman, Rune I 23
Edman, Stefan U 4
Edmar, Désirée U 41
Edmar, Staffan U 52
Edmén, Lars H. Fö 2 5
Edner, T. Margareta A 8
Edqvist, Olle UD 6
Edsjö, Elisabeth M. Bo 18
Edsta, Björn A 8
Edstam, Lars Ju 49
Edstrand, Karl-Ingmar B 1, H 6
Edström, Lennart N. Fö 2
Edström, N. Anders T. I 1
Edström, Rune Ju 33
Edström, Sven-Olof I 8
Edvardsson, P. Einar S 9 30
Edwall, Ingvar U 18
Edwall, Pehr A. R. Kn 2
Edwinson, Vanja A. M. Jo 16
Eek, Karin S 17
Efraimsson, Göran I 29
Egardt, Peter A. N. U 17 42
Egebäck, Karl-Erik K 8, Jo 18
Egelstedt, Ingemar T. A. Fö 8, A 13 15
Eggert, Arthur A 13
Egnell, S. Jan-Erik Fö 5
Egneus, Hans Jo 19
Egstedt, Hans B. K 3
Ehn, Bengt Jo 8 27 30
Ehn, Billy G. A 17
Ehnmark, Anders Ju 34
Ehrenberg, Carin M. S. Jo 4
Ehrenberg, Lars S 39
Ehrengren, K. Lennart Jo 1
Ehrling, G. O. Ingvar Fö 11
Ehrner-Samuel, Harriet S. K. U 1
Eidem, Rolf I. E 3
Einhorn, Jerzy S 8 24 39
Ejerhed, Anders G. U 13, Jo 19
Ek, Bengt S 27
Ek, C. Olof I 2
Ekberg, J. Göran Ju 11
Ekberg, K. Gustav K 8
Ekberg, Karl-Henrik Ju 22
Ekberg, Leif Ju 17, S 9
Ekberg, Sewon S 14
Ekblad, Carl E. A. Jo 3
Ekdahl, Bertil S 26
Ekdahl, Lennart UD 5
Ekeberg, Per Olof A 7 13
Ekedahl, N. A. Gunnar Jo 8
Ekelius, Våge U 39
Ekelund, Ulla U 52, Fö 4 10
Ekenberg, Anders Kn 3
Ekenberg, Bengt U 24
Ekenberg, H. Lennart I 39
Ekendahl, Bengt G. M. Jo 3
Ekevärn, Gunnar I 3
Ekholm, Brittmari U 25
Ekholm, Lars V. S 1, U 13
Ekholm, Mats U 16
Ekinge, Bernt A. A 16
Eklindh, Kenneth U 18 29
Eklund, B. Lennart Jo 25
Eklund, E. Sven-Olof K 8
Eklund, Erik G. B 26
Eklund, Harald U 5
Eklund, K. Ronnie U 1

Eklund, Lennart S. G. I 7
Eklund, Per A. B 20
Eklund, Solveig U 5
Eklund, Svea I. U 13
Eklundh, Claes G. B. Ju 34
Eklycke, S. Lars G. Ju 30
Eklöf, Bo E. Ju 60
Eklöf, Kurt G. A. E 4 5 7
Eklöf, Olof U 39
Ekman, Bo I 34
Ekman, Dag A 18
Ekman, Jan E. H. E 7
Ekman, Kerstin Bo 13, Fö 4
Ekman, Lena B. Ju 3
Ekman, Rolf G. E. Ju 41
Ekman, Stig Rune U 1
Ekstam, Gunnar E. Ju 2 25, H 1
Ekstedt, Olle U.-E. Ju 29
Ekström, Bert O. B 7
Ekström, E. Sören U 9, Jo 15 21, Bo 7
Ekström, Georg G. Jo 8
Ekström, John E. K 10
Ekström, O. Göran Kn 22
Ekström, Solweig U 10
Ekström, Sven E. A. Bo 14
Ekström, Ulf H 2
Ekwall, Thomas F. H. B 14
Elfverson, Jan I 40
Elfving, Jack O. H. I 35, Kn 7
Elfwendahl, Bo S 29
Elfwing, H. Ingemar I 6
Elghuvud, Gösta E. K 11
Elgqvist-Saltzman, Inga U 7
Eliason, Bo Ju 31, Jo 28
Eliasson, Anna B. UD 3, Bo 4, I 12
Eliasson, Bengt E. Ju 36, Bo 15, I 30
Eliasson, Björn E. A. Fö 6, I 4
Eliasson, C. Gunnar I 20
Eliasson, E. Ingemar A 3 12, Bo 8
Eliasson, Jan K. Fö 10
Eliasson, Lars M. I 9, Kn 7
Eliasson, Lars-Mårten Fö 10
Eliasson, Olof U 39
Eliasson, Per-Erik U 2
Eliasson, Rolf E. K 3
Elison, Magnus L. Bo 1
Ellebring, Nils U 41
Ellwerth, Lena B. I 6
Elmberg, Henrik B. C. A 8
Elmér, Anders B. A 9 10
Elmgren, Sören U 39
Elmhammer, Nils E. I. S 7 11
Elmhorn, Kerstin U 45 18
Elmquist, Eva C. E. I 6
Elmqvist, Fred U 8
Elmstedt, Claes Y. U 17, U 39, U 42
Elmstedt, K. Erik A 7 9
Elsässer, Björn A. I 1
Elvander, Nils U 50
Elvin, Stig U 24
Elwien, Folke S 13
Emanuelsson, Bernt U 41
Emmelin, Lars Jo 19
Enander, Gunnar M. B 30
Eng, Willy I 38
Engberg, Peter O. U 10
Engblom, Göran UD 5
Engdahl, K. Anders F. B 22 23 28
Engdahl, O. Roland K 2, Jo 22, H 7, Kn 15
Engelbrecht, Per-Ove A 2, I 31
Engellau, Patrik U 9
Engerstam, Claes M. I 4
Engerstedt, Urban I 41
Englund, Anders S 39
Englund, David U 12
Englund, Ingvar E. A 15
Englund, K. Svante I 33, S 27, B 18
Englund, Karin U 22
Englund, Åke H 5
Engman, Gerd B. Kn 23
Engman, Hans O. R. I 13
Engman, Jan S 40 18, U 15
Engman, Ove U 12
Engqvist, Lars F. Ju 11
Engqvist, Olle U 31
Engstrand, Sten U 12
Engstrandh, P. Torgny B. K 15
Engström, Arne V. S 7, Jo 33
Engström, B. Gunnar Ju 55
Engström, Fritz Ju 54
Engström, Gunnar U 41
Engström, Johan Ju 43, U 23
Engström, Lars-Göran Ju 3
Engström, Odd E. L. B 9
Engström, Wilhelm S 40
Engström, Åke U 10
Engvall, Bertil I 3
Enocksson, Sten Arne U 25
Enquist, N. Daniel U 1
Envall, E. Håkan Bo 14
Epstein, Viktor UD 7
Ericson, E. Gerhard H. Kn 14
Ericson, Hans E. K 1
Ericson, Sture T. Ju 14, UD 2
Ericsson, Bo F. A 15
Ericsson, Brit-Marie L. B. Ju 6
Ericsson, Gunnar Jo 17, Bo 6
Ericsson, Gösta UD 3
Ericsson, K. Georg V. Kn 13 18

Ericsson, K. Gunnar T. I 38
Ericsson, Kjell U. Kn 11
Ericsson, L.E. Staffan B 29
Ericsson, Lars Eric Kn 19
Ericsson, Mats Y. Jo 12 28
Ericsson, Per-Inge K 13
Ericsson, Ulf A. UD 2
Ericsson, Ulf E. A 8
Ericsson Köhler, Ella Ju 30
Eriksen, Kersti S 40
Eriksen, Tor S 7
Erikson, Bengt E. Jo 25
Erikson, Birgitta U 43
Eriksson, A. A. Tage E 8
Eriksson, A. E. Ingemar I 8
Eriksson, Ann-Charlotte U 28
Eriksson, Arne I 4
Eriksson, Arne I 31
Eriksson, B. Allan Fö 7
Eriksson, B. Sune A 2 12
Eriksson, Björn G. I 8
Eriksson, Bo Jo 33
Eriksson, Bo I. Ju 16
Eriksson, C. Ingemar S 9
Eriksson, E. M. Björn Fö 16
Eriksson, E. Olof Bo 3
Eriksson, Erik Ju 42
Eriksson, Evert G. S 1
Eriksson, Gunnel Kn 9
Eriksson, Gösta B 6
Eriksson, Hans G. K 18
Eriksson, Harald Jo 1
Eriksson, Inge U 39
Eriksson, Jan I 29
Eriksson, Jens K 3
Eriksson, K. Arne A 2
Eriksson, K. Birger B 10
Eriksson, Karl Erik Jo 33
Eriksson, Karl-Erik E. I 6
Eriksson, Kjell E. Kn 13
Eriksson, Kurt Ju 60
Eriksson, Lars A. I. A 13
Eriksson, Lars G. A 7
Eriksson, Lennart I 20
Eriksson, Maria Kristina (Maja-Stina) U 10
Eriksson, Olle U 34
Eriksson, Olof E. I 2
Eriksson, Per A. K 2 3, Jo 22
Eriksson, Per E. S 2
Eriksson, Per-Erik U 31
Eriksson, Seved A 13
Erixon, Bo I 1
Erixon, Lennart A 1
Erlander, Barbro A 16
Erlander, Lillemor U 4
Erlandsson, Bengt H. Ju 21 41 44
Erling, E. Harald Ju 21
Erling, E. Martin H. B 4
Ernehölm, Berndt I. Kn 2 3
Erneman, Ingrid M. A 12
Erngren, Birgit Jo 16, I 37
Ernmark, Hans E. G. Jo 30
Ernulf, T. Gudmund Ju 12
Erséus, L. G. Torgny Kn 3
Ershammar, Mats O. T. Fö 4
Erstam, Sven-Erik F. Ju 21
Esaieson, Erik R. A. E 2
Esbjörnson, Esbjörn S 16, A 4
Eskel, Arvid Ju 11
Eskilsson, Per H. U 1 3
Esping, F. Lars-Erik Jo 19, Bo 2, Kn 7
Esping, Hans I 7, B 9
Esplund, Kjell A. A 15
Essén, Erik I. U 34
Essén, Ingemar Ju 11
Essunger, N. Gunnar P. I 2 22
Ettarp, Lars G. Ju 25, U 24, A 7 13 15, I 10
von Euler, Rigmor Ju 32, S 17 35
Everitt, Allan S 19
Ewerlöf, K. Göran Ju 32
Exner, Lahja Ju 59
Extergren, E. Anders B 27

F

Fagander, Arne Ju 20, Bo 9
Fagerberg, Bengt G. I 3
Fagerberg, Gösta A 16
Fagerlind, Östen Ju 15
Fagerlund, Bengt O. H. A 7 13
Fahlberg, Håkan U 44
Fahlgren, Gunnar K 15
Fahlin, Per G. K 2, Jo 22, Kn 15
Fahlström, Jan Magnus Ju 1
Falk, Anders UD 7
Falk, Bo V. P. Jo 19
Falk, Eric Jo 33 5, Bo 2
Falk, Hans G. Ju 11
Falkehed, Sven A. L. Kn 1
Falkenberg, Eva Kn 10
Fallenius, Ann Marie Ju 48, B 9
Fallenius, Lars E. G. Ju 43
Fant, Maj S 16
Farholt, Torborg K 7
Farm, Ante T. U 24
Faugert, Sven J. E. I 6 22, I 35
Faxén, Karl-Olof A 2
Fehrm, E. Martin Fö 9, I 25
Feigenberg, Loma S 8
von Feilitzen, Styrbjörn O. R. A 7
Feldt, Kjell-Olof E 3
Fellenius, Olle S 19
Felländer, Ingela K. I 1

Fenne, Gunilla U 17
Fernheden, Göthe A. S. I 3
Fernkvist, Hans U 26
Fernlund, B. Dan E 10
Fernqvist, Dan E. I. Ju 33
Finney, F. Peter A. I 4 22
Finnveden, Bengt A. Kn 9
Fischier, Sven Ju 56 2 25
Fiskesjö, Bertil A. N. Ju 34
Fitger, Peter Ju 30
Fjaestad, Björn U 34
Fjällhed, Åke U 5
Fjällström, Thord G. A 18
Fladvad, J. Arne Bo 2
Flodin, Bertil E. Fö 10
Flodin, Sten L. I 39
Flodström, Karin A.-M. Jo 15
Florén-Winther, Ethel H. D. A 8
Flyborg, Berit Jo 18
Flygare, Karl-Gunnar S 37
Fockstedt, Sven H 18
Fogelmarck, Stig U 36
Fogelström, Hans U 5 13
Folestad, Ruth E. A 8
Forell, Carl-Axel A 3
Forkman, Göran U 4
Fors, Sixten R. U 1 3
Fors, Åke Hj. S 16 22
Forsberg, P. Roland Kn 3
Forselius, Hans F. A 8
Forsell, Harry A. B 12
Forslund, Bo E. S 23, Jo 20, Bo 17
Forslund, Britt-Marie U 33
Forslund, E. Birger S 7
Forssbeck, Bengt G. I:son Fö 14
Forssberg, E. Olof Ju 33, Fö 3
Forssberg, K. S. Eric I 3
Forsse, Anders P. U 6
Forssman, Åke V. Jo 1
Forsström, Ingrid Ju 46, K 10
Forsström, Jan E. I 9, B 25, Bo 10
Forstadius, Erik L. W. Ju 60, A 7 10
Fougelberg, Björn H. Jo 23
Foyer, Lars O. B 3
Fraenkel, Ingegärd C. E. Ju 37, U 11
Francke, Jan UD 4, K 10, B 11
Francke, Per E. S. I 4
Frank, S. Torsten B 29
Franson, Thomas I 18
Fransson, Arne U 18
Fransson, Arne A. E. B 7, A 2 10
Fransson, Bo-Gunnar L. B 9
Frantzell, A. Magnus I 4
Franzén, Anders U 24
Franzén, Ivar H 18, I 11
Franzén, J. Thomas H. E 2
Fredelius, Bo B. B 8
Fredén, Sven U 19
Fredgardh, K. Sonja I. A 8
Fredricson, Karl Gustav Jo 13
Fredricson, N. A. Bengt Fö 9
Fredrikson, Märta E. B. Ju 32
Fredriksson, Bernt A. A 13
Fredriksson, Bert U 13
Fredriksson, Göran I 16
Fredriksson, H. Einar Fö 8, S 1
Fredriksson, Ingrid U 13
Fredriksson, Ulla M. S 17 25
Freese, Jan P. G. Ju 24 58, Fö 7
Freivalds, Laila Ju 10 20 49
Frejhagen, Birgitta I 20, A 16
Frendahl, E. Maj-Britt A 8
Frenning, Lars W. Ju 2
Fresk, Svante Ju 35
Friberg, B. Torsten Jo 9
Friberg, Lars S 39, Jo 18, I 32
Fribergh, B. Erik R. Ju 50, Kn 10
Frid, Sven Rune Kn 7 22
Fridell, G. Ingvar Ju 36, B 8, Bo 6
Fridh, K. Göte S 10, I 11
Fridolfsson, Filip W. B 7
Fridolin, Hans R. B 2 26
Friedner, Lars F. V. B 1
Fries, Ingmar F. B 5 6 8
Friggebo, Birgit I. G. Bo 18
Frigren, Suzanne M. I 4 6 33
Frii, Lennart W. E 12
Frimark, Jan-Olof H. A 15
Frisén, Rune E. Jo 2
Frisk, K. Åke U 7
Frithiofson, Karl A. I 3 27
Frohm, B. Allan K 13
From, Gun-Britt U 28
From, Hans-Sören U 5
Fromm, H. Irene A 8
Frostell, Anders U 1
Frostenson, Anders Kn 3
Frühling Michael S 13
Frånstedt, Olof R. Ju 28
Frändås, S. G. Berit Fö 4 10, U 10
Frödin, Sven-Erik R. Fö 10
Fröjd, S. Arne Kn 7 11
Furhammar, Brita U 21
Furubo, Jan-Eric I 4
Furumark, Ann-Marie U 13
Furumo, Gunnar Ju 22
Fyrberg, Lars Erik Ju 37
Fälldin, N. O. Thorbjörn Ju 11
Fälth, J. Harald B. Ju 2 35 43
Färm, Gunnel Ju 36, K 24
Färm, Håkan A.F. B 29
Färm, Ingemar Ju 56
Förstberg, Karl-Axel I 16

G
Gabrielsson, A. Edmund B. E 10
Gadd, P. E. Arne U 24, I 20
Gahrton, Per Ju 26, Bo 4
Ganting, Gösta E. Jo 13
Gardar, Håkan Kn 2
Gardell, Bertil G. T. S 14
Gardeström, Linnéa S 3 27
Gardmo, Irma M. Ju 2
Garmo, Sune U 10
Gavelin, Wanja S 14
Gawell, Jonas K 8, Jo 18
Gehlin, Jan H. M. Ju 22
Geijer, Carl-Wedig G. O. Kn 19
Geijer, Lennart Ju 54
Gellerman, Kerstin Ju 18
Gellerstam, Martin U 4, Kn 3
Gellstedt, Björn P. T. S 22, K 6 14
Gemming, E. Anna-Lena K. S 3
Gerentz, Sven K 10, U 34
Gerhardsson, Birger U 4, Kn 2
Gerhardsson, Birgit Kn 3
Gerhardsson, Gideon Jo 23, A 6
Gerholm, Tor R. Ju 11
Gerleman, Gillis H. U 4
Gibson, Urban H. Kn 27
Giertz, Gustav B. S 8
Gillenius, Leif Ju 38
Gillström, K. Åke U 31
Gisslén, Axel Kn 20
Glaas, Sten-Ove A 6
Glimnér, J. Erik Fö 2, I 3
Godlund, Sven A. I. K 20, I 1
Godvik, Hans Kn 2
Goldman, Kjell Ph. I 40
Gothefors, Per L. B 22 23 28
Gottfarb, Ragnar A 17
Gozzi, A. Sören Jo 14 27, U 39
Grabe, A. Gerhard Ju 3 12
Grabö, Paul S 35
Gradin, Anita I. U 24, A 8
Gradin, Lars-Erik Jo 7
Graffman, Agneta C. Kn 20
Grafström, Erik O. H. I 38, Ju 11, K 1
Grahl-Madsen, Atle Fö 14
Grahm, Leif I 1 33
Gran, Bertil U 5
Granborg, K. Margaretha Kn 11
Granér, Anna-Lena U 28
Granholm, Arne B. Kn 7
Granlund, U. Kristina Jo 24
Granqvist, Hans G. A 19
Granqvist, Liss M. S 2 30
Granstedt, Pär I 33 6
Granström, Folke I. G. Kn 7
Granström, Karl Gustav A 15
Granström, L. A. Torbjörn Bo 7, I 33
Grape, Karl Gunnar Kn 6
Grape-Lantz, Margareta Kn 27
Grebäck, Erik H. K 1, Jo 2
Green, Åke U 11
Gregow, P. J. Torkel Ju 29 53
Gren, Arne U 13
Grenander, Nils Ju 11, K 3 10, Jo 22
von Greyerz, Christina A. M. Ju 48
Grimlund, G. Elisabeth A 8
Grinneröd-Nordahl, Monica L. M. B 4
Grobgeld, Lennart M. Ju 7 60
Grohman, Hans Å. I 7
Groll, Lennart E. O. Kn 10
Grop, Erik H. B 6
Grudevall, Lennart U 17
Grufberg, A. Lennart Kn 10
Grundén, Örjan Ju 54
Grundwall, K. Ricard Bo 1
Grunewald, Ingelise U 35 36
Grunewald, Karl R. Ju 32, S 19, U 40
Grünewald, Björn M. U 13
Grüting, Britt M. U 2 20
Gråberg, Bertil A 15
Grönfors, Kurt G. W. Ju 40 51, E 7
Grönvall, S. Gunnar Ju 2
Grönwall, Lars O. S 13 19, A 10
Gullberg, H. Urban Jo 4
Gullberg, Hans E. K 3 12, A 6 14
Gullnäs, S. Ingvar Ju 30
Gummesson, G. Margit K. K 4
Gunnarson, Arne V. I 11
Gunnarson, E. J. Ingvar K 4
Gunnarson, Jan G. Bo 14
Gunnarsson, A. Gunvor A 8
Gunsell, Tor A. Jo 6
Gunvall, Per U 39
Gurinder, Jan-Olof U 41
Gurner, Ulla S 4
Gustafson, Bernt J. K 8
Gustafson, Carl-Erik K 21
Gustafson, G. Arne B 5 17
Gustafson, Kalle U 33
Gustafson, Sven H. U 34, I 9
Gustafsson, A. Gunilla C. A 10
Gustafsson, Agne Kn 21
Gustafsson, Bengt S 39
Gustafsson, Birgitta A 12
Gustafsson, C. E. Torsten Ju 33 58, Kn 9
Gustafsson, Christina U 12
Gustafsson, G. Einar Jo 17 19
Gustafsson, G. Olof A 16

Gustafsson, G. Yvonne I 25 27
Gustafsson, Hans I. S 27
Gustafsson, Hans L. Fö 2
Gustafsson, Inga Ju 32
Gustafsson, K. G. Allan A 12, Kn 4
Gustafsson, K. G. Evald U 11
Gustafsson, K. G. Wilhelm B 4
Gustafsson, Karl Erik U 23
Gustafsson, Kerstin M. Ju 16 39 51, A 4 9
Gustafsson, Lars Ju 22
Gustafsson, Lars I. U 5 10 38 42
Gustafsson, Lars-Olof Ju 46
Gustafsson, M. Gunnar Fö 5, Kn 1 6
Gustafsson, N. Henry Jo 7 33
Gustafsson, N. Lennart 8 23, B 22 23 28
Gustafsson, Stig G. Ju 12 24 50 55 56, A 7 10, Kn 13
Gustafsson, Thomas B. Jo 19
Gustafsson, Ulf C. Kn 1
Gustavsson, Bengt S 25
Gustavsson, Bengt A. S 9
Gustavsson, Bengt T. Ju 21, Fö 10
Gustavsson, Claes-Göran Bo 5
Gustavsson, G. Ingvar K 14
Gustavsson, Hans I. Bo 18
Gustavsson, K. Rune E 10
Gustavsson, S. A. Göran I 7
Gustavsson, Sture U 18
Gustavsson, Tore K.-E. Jo 22
Gustavsson, Ulf H. I 11
Gustavsson, Åke Fö 16 2 9, U 10
Guste, Göran L. B 10
Guteland, Gösta I 33, A 2, I 1
Gyldén, Nils I 32
Gyllö, Sture Fö 10, S 12
Gålmark, Gunnel Bo 4
Gårdstedt, H. Birger A 12
Gåsste, Carl-Henrik Fö 2
Göranson, Lennart H 4
Göranson, Ulf G. U 13
Göransson, Bengt Ju 36
Göransson, Bengt S 37, U 45
Göransson, Bo UD 5
Göransson, Bo F. O. A 12
Göransson, C. Göran N. Kn 2 6
Göransson, E. Magnus K 9
Göransson, G. Bertil S 7 8 10 14, Kn 6
Göransson, Harald O. Kn 2 3
Göransson, J. Olle Fö 2 10, A 4
Göransson, Lars U 23 44
Göransson, Lars G. Ju 9 13
Göthberg, Kerstin U 50

H
Haag, Allan I 16
Haavio-Mannila, Elina A 5
Hadrup, Knut E. H. K 3
Haegermark, C. Harald I 23 24 26
Hagander, Sten I. K 13
Hagberg, Ann-Charlott B 14, A 3 14
Hagberg, Helge M. H. Ju 33
Hagberg, Lennart Ju 40
Hagbergh, Göran G. E. U 3
Haglund, Ann-Cathrin U 50
Haglund, Sune K. B 14
Hagman, B. Anders A 3 12
Hagman, Bengt Jo 1
Hagman, Björn I 6 23, B 11
Hagman, Inger (Ninni) A 8
Hagman, Jan-Erik R. Ju 18
Hagnell, Olle S 16
Hagner, Stig O. A. Jo 33
Hagson, Carl A. Ju 11, I 4
Hagstedt, J. Anders B 25
Hagström, Tony I 25
Hagströmer, Erik J. J. Jo 9
Hahn, R. A. Birgitta E 8
Hald, Peter U 45
Halén, E. Torsten Ju 39
Hall, A. Bertil Ju 36, B 8
Hall, Bo A. I 3
Hall, Kurt Arne E 7
Hallander, K. I. Håkan Jo 4
Hallberg, Bengt O. L. Bo 4
Hallberg, Dag R. E 6, B 14
Hallberg, Kajsa S 4
Hallbäck, N. Thore Kn 7
Hallén, Håkan U 12
Hallén, Sten-Åke Kn 5
Hallenberg, Ingemar U 10 18
Hallenius, G. Ingemar B 14, Jo 9 27, Kn 8
Hallenius, Ingemar Jo 30
Hallerby, Nils S 19
Hallerström, Nils I 22
Hallgren, E. Margaretha U 1
Hallgren, Sven Ju 12
Hallgren, Ulf I 3
Hallman, Eric R. E 1
Hallman, L. Åke G. H 4
Hallqvist, Britt G. Kn 2
Hallsten, K. Lennart A 15
Hallsten, Lars T. H 6, I 8
Hallström, Anita M. K 22
Hallström, Maj UD 5
Hallström, Marie-Louise U 23
Hamber, Hans O. A. U 14
Hamberg, Eva M. A 5
Hamberg, Lennart T. C. B 10
Hamberger, Carl-Axel S 33

Hambraeus, Gunnar A. Ju 11, UD 3, I 6
Hambraeus, S. Birgitta Ju 11, U 9
Hamdahl, Bengt Kn 17
Hammar, Anna Karin U 4
Hammar, Beate-Charlotte S 36
Hammar, K. Tomas G. A 5 17
Hammar, Lars Bo 12
Hammar, Stig H. U 1
Hammar, Åsa B. U 29
Hammarbacken, Britta K. M. S 24, Kn 10 23
Hammarberg, Margareta S 11, I 10
Hammarberg, Sven O. Ju 16 17
Hammarlund, F. Gösta E. Jo 5
Hammarlund, Olof U 16
Hammarstedt, H. Bertil I 8
Hammarström, Olle U 24
Hammarström, Ruth A. E. A 11
Hanner, Per V. A. Ju 16
Hannerz, Ulf A 5 17
Hansén, Bengt-Olof D. V. I 8
Hansen, Hans-Jörgen Jo 1
Hansen, Åge I 11
Hanson, H. Samuel (Sam) U 23
Hanson, K. Göte A 17
Hanson, Per-Olof B 9 26, U 23
Hansson, Bengt Å I 20
Hansson, Bertil U 5
Hansson, Bo R. A. B 8
Hansson, Erik I 12
Hansson, Göran Kn 5
Hansson, Johan S 26
Hansson, Kjell A 12
Hansson, Kristina U 39
Hansson, Lars R. E 2
Hansson, Lilly E. Ju 3, S 12 26, B 26
Hansson, Stig G. I 33, A 2, Bo 6, I 10
Hansson, Sven Ove A 12
Hanstorp, Erling U 5
Hardeberg, Gunilla I. S 25
Hartman, Lars U 4
Hartman, Olov U 4, Kn 3
Hartzell, Lars A 10
Haskå, Inger Kn 3
Hassler, John U 39
Havik, Folke K 3 10
Heckscher, Sten Ju 63, S 13
Hedberg, Anders A 13 15
Hedberg, Bertil H 15
Hedberg, Bo L. T. A 16
Hedberg, Gösta Kn 12
Hedberg, K. Anders I 1
Hedberg, Stig E. B 14
Hedborg, Anna M. B 17
Hedborg, Gustaf T:son K 21
Hedborg, Per Erik Ju 40
Hedén, Kerstin E. U 23, Kn 10
Hedengren, Sven-Olof G. S 1
Hedenström, Bengt S 3
Hederström, C. Christer U 18
Hedfeldt, Erik U 20
Hedgran, Arne G. I 32
Hedin, Anders K 22
Hedin, Benkt-Erik U 4
Hedlén, Bengt R. S 7
Hedlin, John W. A. S 20 27
Hedlund, Gunnar I 34
Hedlund, Maj-Britt S 31
Hedman, Bengt Ju 31
Hedman, Lars Owe (Lowe) U 33
Hedmark, P. Magnus A 15
Hedström, A. Jan-Olof I 8
Hedström, Bo S. Jo 5, I 43
Hedström, Hans Fö 6
Hedvall, Jan U 8 28
Hedvall, Yvonne M. Ju 32, S 25, A 8
Hegardt, Margareta H 18
Hegardt, Nils A. Ju 18
Hegelund, Sven I 20
Hegrelius, Olov Kn 21
Hegrelius Jonson,Barbro M. Ju 23
Heide, Agneta H 3
Heideman, Gunnar A. S 1
Heijbel, Claes S 31
Heimbürger, H. Peter Bo 3
Heinemann, Kerstin S 23
Heister, Per U 3
Hektor, Carl-Magnus U 13
von Heland, Karl-Johan I 13
Helander, Sven A. B. Kn 2
Helin, Etel M. A 12
Helin, G. Sigvard Ju 47
Hellbacher, Ulf H. Ju 40
Hellgren, G. Bertil U 1
Hellgren, Kristina U 13
Hellman, Sven R. Fö 10
Hellner, Jan E. Ju 7 12
Hellner Carin U 44
Hellners, E. Trygve Ju 4
Hellstadius, Jan R. Ju 10
Hellstrand, Johan Bo 13
Hellström, E. Emil U 13
Hellström, Erik K 11
Hellström, Jan Arvid U 4, Kn 3
Hellström, L. Göran I 6
Hellström, Mats J. UD 1, S 25, H 18, A 2
Helmer, Axel U 43
Helmers, Dag B 2
Helmerson, Bo I. H. Ju 49, Jo 10, I 4

Helmfrid, Staffan Bo 2, I 1
Helzén, Berndt-Olof I 33
Hemb, Harald V. A 13
Hemborg, Bo E. Y. Fö 10, I 4
Hemrin, Sven U 4
Henkow, Sten I 39, B 17, I 37
Hennel, Lennart U 27
Henningsson, Anna Louise U 13
Henricson, Sven-Eric U 5
Henricsson, Sven R. Kn 7
Henricsson, Ulf I. R. Kn 5
Henriksson, E. Sture F. S 3 11
Henriksson, Gilbert K. G. Jo 22
Henriksson, Kjell-Åke B 8
Henriksson, Runa M. A 12
Henriksson, Rune I. Jo 6 7, I 8
Henriksson, Sven Åke I 4
Henriques, Bertil Ju 38
Henriz, Gunnar Ju 17
Henstrand, Kjell-Åke Kn 10
Herin, Jan H 4
Herin, Jan C.G.E.F E 9
Herlin, Helena U 16
Herlitz, Agneta Jo 19
Herlitz, Ulla I 1
Herlitz,Claes A. I 31
Hermansson, Nils T. Jo 15
Hermelin, B. Samuel M. Jo 23
Hermelin, Johan U 25
Hernelius, Allan H 13, Ju 14 28, Fö 10
Herner, E. Eva M. Ju 2
Herner, N. Birger E. S 5
Hernlund, Carl-Hugo H. Ju 22
Hernmarck, Charlotte F. I 38
Herrlin, Hans Ju 51
Herrlin, Klas G. E. B 17
Herrstedt, Henry T. O. B 7
Herslöf, Rolf B. B 30
Hertz, Olof A. Fö 7
Hertzman, A. Olov Ju 7
Hesser, S. C. E. Ju 22, U 2
Hessleborn, Olle K. A. A 6 11
Heuman, Jan G. M. Ju 8
Heuman, Ulf L. I 39
Heurgren, Sven H 16, Ju 9, H 2, I 4
Hibe, Erik G. K 8
Hidal, Sten U 4
Hilborn-Arnell, M. Ingegärd Kn 18
Hildebrand, Karl-Gustaf U 4
Hildeland, Erling K. I. A 6
Hildeman, Nils Gustav U 25
Hilding, Per Ju 28
Hilding, Sten I 33
Hiljding, Stig G. O. Ju 6
Hillbom, Lars H. Ju 7 10 37
Hillerdal, N. Olof S 15
Hillerudh, G. Lars-Olov E. Ju 2 25
Hillman, Bo I. B 9, Kn 24
Himmelstrand, Gunnar G. F. K 1
Himmelstrand, J. Ulf I. A 5
Hinnfors, S. Ivar I 33
Hirdman, H. Sven UD 1 2 4
Hirschfeldt, Johan H. B 4 15
Hirschfeldt, S. Lennart Ju 14
Hjalmarsson, H. Yngve J. Ju 18 37, Jo 23
Hjalmarsson, Lennart I 13 33
Hjalmarsson, S. Åke Fö 9, B 21 29, Fö 17, B 29
Hjelm, K. G. Lennart Jo 1
Hjelm, Klas B. Jo 19
Hjelm-Wallén, Lena U 50 13
Hjelmqvist, Ingvar K. R. Bo 8, I 8
Hjelmqwist, Karl-Gustaf Ju 63
Hjelmström, I. Eva K. Ju 27, S 20
Hjern, Bengt K. L. S 24
Hjern, Bo G. S 5 10
Hjerne, Gunnar S 1 5, H 13, Bo 16
Hjertonsson, Ulf H 18
Hjorth, Jan H 15
Hjorth, Lars UD 6, I 26
Hjorth, Lars E. A. Bo 8
Hjorth, Nils T. Jo 2
Hjorth, Sonja U 39
Hjälm, N. Ingemar A 19
Hjälm, Nils G. O. Ju 21
Hoel, Christer U 42, Jo 8
Hogebrandt, S. Göran K 3
Holgersson, K. Jörgen Ju 14 60
Holgersson, Svante I 26, Fö 9, I 25 35
Hollander, Ernst E. I 3
Hollmann, Sture L. Bo 4
Holm, A. Ernst Olaf Ju 7 37, I 4
Holm, Birgitta U 25
Holm, J. Lennart Jo 2, Bo 2 3 6 8 16 18 I 1
Holm, Lennart W. Jo 33
Holm, Torsten I 13
Holmberg, Anders K 15
Holmberg, Bo E. G. Jo 18
Holmberg, Carl V. Ju 28
Holmberg, Erik G. Ju 34
Holmberg, Gunnar L. U 38
Holmberg, Gösta U 26
Holmberg, Olle U 13
Holmberg, Per H. U 13
Holmberg, Stig S 18
Holmborn, Börje U 32
Holmgren, Anders F. Jo 5 16
Holmgren, Gunnar Jo 6 15
Holmgren, I. Margaretha A 13
Holmgren, Jacomien U 28

Holmgren, Majvor Kn 6
Holming, Klas J. L. Ju 22
Holmkvist-Svensson, Ruth I. U 13
Holmlöv, Per Gunnar U 34
Holmquist, Gertrud Ju 32, S 34, Kn 19
Holmquist, K. O. Rolf Fö 3 6 15
Holmquist, Kersti U 36
Holmqvist, Hans B 31
Holmqvist, Lars J. H. Ju 13
Holmqvist, Leif G. I 4
Holmqvist, Sture L. Ju 11, Kn 4
Holmqvist, Torgny I 29
Holmqvist, Åke I 4
Holmstedt, Bo R. S 20
Holmstrand, N. G. Anders Ju 39, U 17, A 9
Holmström, Ingemar K 7
Holmström, Leif Ju 17
Holmström, Nina I 4 21
Holst, Hans-Eric S 10
Holte, K. Ragnar Kn 2
Honeth, Peter U 8 28
Hoppe, Hans V. K 18, Jo 23
Horn af Rantzien, Hans S 30
Horneij, Lennart S 28
Hornmark, Nils H 15
Horowitz, Artur I 22
Hugosson, Kurt Jo 30, Ju 24, I 4
Huldén, K. O. Tomas K 17
Huldén, Lars U 4
Huldt, C. Kristoffer Fö 12
Huldt, Jan F. Ju 10
Hulgaard, Bodil S 38 23, B 24, Bo 10
Hult, Jan P. Kn 19
Hult, Lennart A. F. S 5
Hultan, Ivan H. Fö 3 4
Hultberg, Ralf E. Bo 10
Hulterström, Sven Å. I 11
Hultgren, Christina A. A 10
Hultin, Mats UD 7
Hultin, S. Erland V. U 1, I 11
Hultner, Gunnar U 6
Hultquist, P. Ove I. Kn 9
Hultqvist, H. Tore A 18
Hultqvist, Nils A. L. A 18
Hultqvist, Swen E. H. Kn 4
Hultqvist, Tore U 26
Hultstrand, Lars R. S 5 10 12 31
Huss, Erik J. I 5
Huveröd, Erik H. A 15
Hübinette, Ewa L. E. B 8
Hübner, Helmuth I 3
Hügard, P. Åke I 6
Hvalgren, G. A. Filibert I 33
Hyllengren, Jan K 10 23
Hyltenius, Carl-Magnus UD 2
Hyttring, Jan S 15
Håkansson, Alfred L. K 4 14
Håkansson, Hans E. V. U 32
Håkansson, I. Marianne Ju 25
Håkansson, K. Ragnar K 4
Håkansson, L. Arne Fö 2
Håkansson, Lars Eric U 51
Håkansson, Margot I. A 15
Håkansson, P. Harald A 3 10 14
Håkansson, Per Arne S 26
Håkansson, Per Olof UD 6, Jo 10, Kn 15
Håkansson, Stig I 22 4
Håkansson, Sven-Olof H. Ju 41
Hållsten, E. Bertil S 30, B 17
Hånell, Per Gustaf I 37
Hårdefelt, S. Börje Fö 3, B 22, A 10
Håstad, Torgny Ju 35
Håvik, I. Doris H. S 9 30
Håål, C. E. Sture I 33
Hägelmark, S. Eric L. B 15
Hägerhäll, Bertil G. Jo 17 20 22
Hägermalm, Per U 41
Hägg, Ingemund I 34
Hägg, Monica S 23
Hägg, Y. O. Sture B 18
Häggblom, Mats I 9
Häggfeldt, Göran K 7
Hägglund, Bengt K 14
Hägglund, John E. Kn 9
Hägglund, Rolf A 13
Hägglund, Sven-Olof B 15
Häggmark, Lars A. I 37
Häggroth, Maud U 43
Häggroth, R. Sören Bo 3
Häggström, Nils Jo 18
Häll, Karl-Erik U 26, A 12
Hällbom, Sven-Gösta I 4
Hälleberg, Allan U 13
Hällgren, Martin U 26
Hällman, S. Håkan Kn 5 9
Härnqvist, Kjell U 13
Hög, Alfhild U 10
Högberg, Eva E. A 12
Högberg, Gunnar S 27
Högberg, K. Gunnar B 15, A 3 14
Högberg, Lars G. Jo 18, I 32
Högberg, Lars I. Jo 17
Högberg, Mats J. G. K 1
Högdahl, Lars A. Kn 19 21
Högemark, Karl H. U 10
Höglund, E. Olov U 7 15 27 39
Höglund, Hans U 12
Höglund, Margareta U 31
Höglund, Olof A. Ju 6
Höglund, Olov U 41 43
Höglund, Rune H 18

Högmark, Anders G. I 19
Högström, Ivar I 14
Höjeberg, Mats I 33, Bo 8
Höjeberg, Mats O. I 6 38
Hökerberg, Annika S. O. U 6
Hökmark, A. Gunnar A 12
Hörberg, Ingvar K. P. Jo 17
Hörjel, Nils J. Ju 15
Hörlén, Linnea U 50
Hörmander, H. Olof I 6 33
Hörnell, Erik F. I 7
Hörngren, Sten Bo 6
Hörnlund, Gördis K. E 10
Hörnlund, O. Börje S I 10, A 2
Hörnqvist, Sten-Åke S. Kn 7
Höök, Erik S. V. Ju 45

I
Iacobaeus, Anders G. Ju 5
Ifvarsson, Carl-Anders S I 7 38, I 7
Ihre, Thomas S 14
Ihrfors, Carl-Johan S 1
Ihrmark, Astrid Kn 24, B 14
Illman, Karl-Johan U 4
Ingberg, William I 20 27
Ingebrand, Sven G. Kn 2
Ingelstam, Lars E. U 9
Ingelstam, Margareta U 18
Ingvar-Svensson, Inger H 3, Bo 6
Ingvardsson, Margo A 12
Irberger, Sture A. Jo 22, Kn 15
Irnell, Lars K 22
Isacsson, Bert U 22
Isacsson, Karin A 4
Isaksson, Britt D. S 3
Isaksson, Nils-Ivar I 1
Isoz, N. G. Henning Ju 58
Israelsson, Per J. U 9
Ivarsson, I. Holger U 11
Ivarsson, S. Tore U 24, Jo 19 25
Ivestedt, P. O. Ragnar Bo 16, S 37

J
Jacobson, Bengt A. U 25
Jacobson, Brita A. U 18
Jacobson, Hans P. W. Ju 12
Jacobson Widding, Anita U 21
Jacobsson, Birger A. A 15
Jacobsson, Måns Ju 39, H 1 30
Jacobsson, Ulla U 49, Kn 6
Jahnke, A. A. F. K 9
Jakobsson, Kjell G. L. B 14, Kn 24
Jakobsson, Ulf G. E 2 9, I 1 33
Jalling, Hans G. T. U 5
Janebäck, Tord UD 7
Janlinder, Hans I 19 35
Janson, Björn C. Fö 2 5 10
Janson, Carl-Gunnar S 7
Jansson, Ann-Mari Jo 19
Jansson, C. G. Eric Fö 11
Jansson, Erik I 24
Jansson, Harald Jo 6
Jansson, Kurt S. B 22
Jansson, Lars I 10
Jansson, N. Ewald Jo 9
Jansson, Paul G. E 4, B 8
Jansson, Sven U 5
Jansson, Sven I. Ju 20, Bo 4
Janvid, B. Staffan Ju 19, Bo 9 15
Janzon, Bo UD 1
Jareborg, Nils B. Ju 23
Jarenius, J. Christer I. B 4
Jargenius, Carl Johan H 14
Jarmar, L. Håkan Fö 2 16
Javette, Bo U 5 13, A 15
Jeding, Lars G. 8 23, B 23 28 31
Jegenberg, Gun C. A 15
Jelder, Gunnel U 28
Jelf, Hans R. I 33
Jensen, Birger H. L. I 23
Jensman, Kjell R.G. I 39
Jentzsch, Gunnie V. Ju 32
Jeppsson, O. Gunnar Jo 9
Jergelin, Lars H. I 3
Jerhammar, Gunnar H 3
Jerrstedt, Lars-Göran Ju 4
Jidborg, Leif L. Fö 12
Jinnergård, O. Eskil A. Bo 4
Jirlow, Krister U 13
Jirlow, Ulf Bo 10
Jobin, Bengt Å. K 10
Johannesson, Jan G. A 1
Johanson, Bo U 27
Johanson, Bo C. UD 6, Jo 29, I 6 23 24
Johanson, Lars R. Ju 16, B 4
Johansson, Alf A 13
Johansson, B. Sture Kn 16 23
Johansson, B. Östen I 1
Johansson, Bengt U 10
Johansson, Bengt U 13
Johansson, Bengt A. W. H 4
Johansson, Bengt H. Jo 25
Johansson, Bengt H. Bo 3 8 16 18
Johansson, Bertil U 35
Johansson, Bertil C. Å. U 1
Johansson, Bertil E. K 3
Johansson, Birgitta U 17, A 18
Johansson, Bo C U 24
Johansson, Bo G. H. B 5
Johansson, Börje S 18 40
Johansson, Caj-Aage Jo 10
Johansson, D. Marianne A 2
Johansson, E. Allan Kn 7
Johansson, E. Gunnel L. S 11

Johansson, Einar S 1
Johansson, Erik Ju 20
Johansson, Evert K. I 4
Johansson, Greta K. I 12
Johansson, Gunnar Jo 30
Johansson, Gunnar A. Jo 6
Johansson, Göran Fö 16
Johansson, Göran E 7
Johansson, Göran Jo 4
Johansson, Hans U 26
Johansson, Hans A. I 8
Johansson, Hans F. G. Ju 7, A 14
Johansson, Hans G. A 15
Johansson, Hans I. Kn 8
Johansson, Henning U 31
Johansson, J. Erik Jo 20
Johansson, John I 20
Johansson, K. Eivor A 8
Johansson, K. Hilding Kn 9 23 27
Johansson, K. Inge U 10
Johansson, Karl-Axel S 7 23, U 12
Johansson, Karl-Gustav A 13
Johansson, Knut I 33
Johansson, Lars S 17
Johansson, Lars Bo 12
Johansson, Lars E. I. U 14
Johansson, Larz U 12
Johansson, Larz A. A 16
Johansson, Lillemor U. U 51
Johansson, Martin U 13
Johansson, N. Bertil M. Ju 35, Jo 18
Johansson, N. Filip Ju 31, Jo 6
Johansson, N. Mårten I 8
Johansson, Ola U 9
Johansson, Olof UD 6
Johansson, Ralph I. Bo 16
Johansson, Rolf B. K 21
Johansson, S. Anita A 7
Johansson, S. Arne H. Jo 6
Johansson, S. K. Lennart K 10
Johansson, S. Olof H. I 30
Johansson, Sten U 24
Johansson, Stig E. Jo 15
Johansson, Stina S 16
Johansson, Sven Bo 12
Johansson, Sven I 3
Johansson, Sven A. E. U 24, I 32
Johansson, Sven-Erik N. E 3
Johansson, Sven-Åke U 39
Johansson, Thomas H. B. Jo 19, I 6
Johansson, Torbjörn S 16
Johansson, Ulla S 23 38
Johansson, V. Ann-Kajsa Kn 10
Johansson, Östen U 23
Johansson, Östen B. Bo 2
Johansson Gunnar A. Kn 27
Johansson-Hedberg, Birgitta U 9
Johnsen, K. Gösta U 32
Johnson, Arne I. I 2
Johnson, Bo U 4
Johnson, Bo F. UD 1 2, Fö 14, Jo 20
Johnson, Olle U 39 51
Johnsson, Bengt Å. S. Kn 24
Johnsson, Bertil Å. H. Jo 9
Johnsson, Ella I. Ju 56 57, S 3
Johnsson, Inga U 13
Johnsson, Jan G. K 8
Johnsson, John E. Jo 6, A 10
Johnsson, Lars-Åke S 24
Johnsson, Roland U 1 3 1 3
Johnsson, Rune S. G. H 7, Kn 22
Jonason, Arne K 7
Jonason, Olov U 4
Jonasson, Hans-Erik Ju 33
Jonasson, J. E. Bertil I 10
Jonasson, Rolf A. E. K 12
Jonasson, Sven G. J. A 8
Jonnergård, Gustaf Kn 19
Jonson, Lars H 1
Jonsson, A. Henry A 18
Jonsson, Aina U 22
Jonsson, Arne Bo 13
Jonsson, Bengt H. F. Bo 15
Jonsson, Bengt Å. Ju 46
Jonsson, Björn T. Bo 9, I 13
Jonsson, Bo A. S 11, Kn 11
Jonsson, Elisabeth U 28
Jonsson, Elver A. D. S 36, U 19, A 7
Jonsson, Elver A. D. A 13
Jonsson, Folke S 6
Jonsson, Göte E. V. Bo 16
Jonsson, Göte K. Kn 11
Jonsson, Ingela U 13
Jonsson, K. E. Johnny U 4
Jonsson, K. Enar A 15
Jonsson, Karl-Erik I 11
Jonsson, Kenny A 13
Jonsson, Kerstin U 41
Jonsson, Lars O. UD 2
Jonsson, Lars-Åke S 34
Jonsson, M. I. Anita U 33
Jonsson, Nils Ingemar U 8
Jonsson, Olof E. Kn 19
Jonsson, S. A. Rune A 15
Jonsson, S. D. Anita Kn 19
Jonsson, Torsten J. Ju 23
Jonsson, Åke G. A 6, Kn 7
Jonung, Lars Ph. D. H 4
Jonzon, Karin E. A 15
Jonäng, Gunnel M. UD 2, S 26, A 8, Kn 27
Jorg, Johann M. U 13

Jos, N. Olof U 7 13
Josefson, S. Bertil Ju 51
Josefson, Stig A. B 8, Kn 20
Josefsson, G. Birgitta M. A 8
Josefsson, J. Thomas I 6
Josephsson, Leif H 16, Ju 20 51
Juhlin, Kjell I 14
Julén, Björn U 4
Julius, Håkan G. Bo 10
Junback, Carl Gunnar Jo 4 8 13 21 27
Junestad, N. Tony Ju 30
Junzell, Sven H. Ju 47
Jurén, Ing-Britt U 16
Jussil, Sune K. B 19, Bo 1 3 8 9
Juthagen, Leif R. U 1 3
Juås, Birgitta Ju 45
Jäderholm, Bengt H 7
Jäderqvist, K. Bertil B 7
Järdler, Sven A. A 8
Järnbrink, Hans G. S 28
Jödahl, Ole Fö 15
Jönestedt, Bo H 6
Jönsson, Arne S 36
Jönsson, E. Gustav S 1 2 23 28 30
Jönsson, Elias I. Jo 15
Jönsson, Gert A 16
Jönsson, Hans-Åke U 49
Jönsson, N. Paul U 28
Jönsson, Per Ivan B 8, Bo 7
Jönsson, Ruth V. A 8
Jörgensen, Peter A. I 39

K
Kahlin, Tage I 31 8
Kaijser, R. Arne I 33
Kakossaios, Mira A 8
Kalin, Göran U 13
Kalldin, Brita I 33
Kalles, Lars-Erik Bo 18
Kallos, Daniel U 50
Kamph, Bertil C. J. Fö 2
Karayel, Eva Bo 1
Kardell, J. Arne Ju 49, K 8, Jo 2 18
Karlander, Olof Jo 24, I 13
Karleby, Olle H 9
Karlehagen, Sigvard S 30
Karlén, F. Ingvar G. I 2
Karlén, Ingvar S 29, U 6
Karlerö, Lars-Ingemar U 29
Karlqvist, Anders I 6
Karlsdotter-Jonshagen, Ingrid C. U 13, A 12
Karlson, Matts E. B 15
Karlson, Rolf A. U 22, Bo 6
Karlsson, Alf L. B 22
Karlsson, Bengt S 29
Karlsson, Bengt Olof Bo 3
Karlsson, Björn I 26
Karlsson, Bo-Arne Bo 9
Karlsson, Christer S 16
Karlsson, Erik H 18
Karlsson, Erik L. E 12, Bo 1
Karlsson, F. Göran S 2 5 8, B 9, Jo 2
Karlsson, Gunnar A. I 37
Karlsson, Gunnar B. S. K 10
Karlsson, H. K. Göran A 3 9 10 14
Karlsson, H. Karl-Göran Kn 7
Karlsson, H. Urban Kn 19
Karlsson, Helge G. S 9, Kn 22
Karlsson, Ingemar U 52
Karlsson, Johannes A 13
Karlsson, K. Arne G. A 15
Karlsson, K. Gösta Ju 22, U 10 26
Karlsson, K. Harry Ju 55
Karlsson, K. J. Urban U 23
Karlsson, K. Ove S 20
Karlsson, Karl Gustav A. Ju 39
Karlsson, Kenth I 20
Karlsson, Leif H 15
Karlsson, M. Malene S 4
Karlsson, Marianne E. A 18
Karlsson, Milton Bo 9
Karlsson, N. Gösta A 5
Karlsson, Rolf A. Bo 6
Karlsson, Ronny Ju 42
Karlsson, Thure W. Jo 15
Karlsson, Tore S 3 11 19 23
Karlsson, Torsten A. Ju 35
Karlsson, Ulf G. Bo 8, I 4 22 35 38
Karlsson, Vanja M. S 4
Karlström, Vilhelm H. Ju 25
Karnell, G. Gunnar W. Ju 22
Kastman, B. H. Göran K 23
Kaudern, A. Gösta Kn 15
Kautsky, Gunnar F. H. I 3
Keil, Hans U 12
Keisu-Lennerlöf, Lisa A 19
Kellquist, Tore B. A 13
Kempe, Bengt H. I 4
Kenttä, V. Matti U 14
Kettis, Pär UD 3 6
Kettner, Bengt U 26
Kieffer, René U 4
Kihl, Kristina S 21
Kihlgren, C. Gunnar Kn 22
Kihlström, Laila K. E. B 6
Kildén, Anna-Lisa S 19
Kildén, Gunnar Ju 35
Killingmo, Odd-Hroar Jo 18
Kim, Lillemor A. B. U 7
Kinberg, Anders U. Ju 52
Kinbom, Gunnar I 22
Kindbom, Bengt M. L. Ju 24, S 18

Kindlund, A. Sören S 4 23, U 8, Bo 13
Kindlund, Hannelotte S 27
Kindlund, Sören S 3 38
Kirsebom, Bjarne A. U 17 24
Kirudd, B. Jan G. A 18
Kjellegård, Bo C. K 9
Kjellegård, N. Peder I 33
Kjellén, Bengt I. U 1
Kjellén, Bo UD 5 6, H 18
Kjellgren, Eivor S 7
Kjellin, Björn T. M. Ju 3
Kjellin, G. Taro Kn 5
Kjellstenius, Börje K 19
Kjellstrand, Leif I. A 6 14
Kjellström, Björn O. J. I 33
Klaar, Bengt J. I. K 12
Klangby, Lars-Erik E 4
Klason, Lars-Erik U 39, Kn 9
Kleberg, Carl-Johan V. E. Ju 17
Klein, Alexander U 13
Klein, Eva U 49
Kleist, Åke O. B 11
Klemming, Lars-Göran H 5 8
Klette, Tove U 25
Klingberg, Karl Erik S 3
Klingvall, Maj-Inger S 20, I 30
af Klintberg, Lennart Jo 23
Klässbo, Maria U 38
Klöver, A. Helge Ju 55 47
Knape, Anders U 1
Knape, J. Olof B. Kn 8
Knutson, Göthe K. L. U 33, Bo 4 6
Knutsson, A. Ingemar Kn 4
Knutsson, Gert O. I. Jo 2 17
Knutsson, Karl Eric UD 3
Knutsson, P. Anders Ju 13 15 37
Knös, A. Gustaf B 20
Koch, Arne G. M. K 10
Koch, Michael A 18
Kolare, Gustav C. K. K 1
Kolk, Raimond Jo 13
Kollind, Hans O. Kn 12
Komstedt, P. L. Wiggo K 4 24
Konnander, Benkt A. V. U 1
Korén-Holm, Vida A 17
Korpi, F. Walter S 7
Korpi, Jane L. S 4
Krafft, Sven A 14
Kragh, Börje R. V. Bo 2
Kransell, Arne Ju 54
Krantz, Hans U 30, Bo 8
Krantz, P. Gunnar Ju 32
Krausz, Elisabeth S 35
Kristal-Andersson, Binnie A 17
Kristensson, Astrid M. Ju 1, K 19, I 41
Kristensson, Bengt Jo 24
Kristensson, Inge B. E. U 25
Kristiansson, Axel N. Jo 29
Kristiansson, Erling B. B 7
Kristiansson, K. Martin A 13
Kristiansson, N. Axel B 9
Kristoferson, Lars UD 6, I 6
Kristoffersson, Anders W. E 3
Kritz, Lars-Bruno K 4
Kritz, Lars O. K 1
Kromnow, E. Åke U 27
Krona, Kurt Fö 5, Kn 1, Fö 10
Kronholm, B. Tryggve U 4
Kronholm, Birgit S. B. B 4
Kronvall, R. G. Stellan Jo 16 21, Bo 6
Krook, Inger S 28 40
Krutzsch, A. Peter M. Jo 4
Krönmark, Eric A. Jo 33
Kugelberg, Otto F. R. U 1
Kullberg, Gunni V. S 5
Kumm, Karl-Ivar Jo 19
Kuylenstierna, B. Gunvor U 7
Kuylenstjerna, C. Göran J. Jo 14, I 9
Kuyumcu, Eija H. T. A 8
Kühlhorn, Eckart Ju 55
Kvarfordt, Eva B. A 6 13
Kvarnström, Sven K. A 6
Kvillner, Bo E. M. Ju 54
Kvist, Olof U 39
Kypengren, Sven H. Ju 11
Kågeson, Per I 33, Jo 19
Kågström, Olof U 5
Käck, Bengt-Olof Bo 6
Källsson, Jan K.-Å. K 10, Jo 22
Kärnek, Ruth I. C. S 1 8 10
Kärrberg, Stig Ju 53
Kärrström, Margit U 8, S 9 28
Köhl, Olof F. E. Jo 6
Köhler, Karl Johan U 17
Köhler, N. Christer Fö 13
Kökeritz, Ingrid B. Jo 23
Könberg, Bo G. Bo 9
Körlof, Björn H. B. Ju 35 48, U 25
Körner, F. Lennart H 1
Körner, Klas-Håkan (Håkan) B 1
Körner, Sten G. U 27

L

L Laestadius, Staffan U 9
Lagerblad, J. Peter Fö 16 17, H 13
Lagercrantz, Richard C. H. U 29
Lagerfelt, Karl Gustav H 18
Lagergren, Curt H. S 21
Lagergren, Mårten U 9
Lagerholm, Göran E. Fö 13
Lagerlöf, Inga-Britt S 36, U 22, A 9 15

Lagerroth, Ulla-Britta U 49
Lagerstam, Kurt K 8
Lagerström, Jan Bo 8 15
Lagerström, Martin U 13
Lagerström, Thure A 14
Lagrell, Lars-Åke I 4
Lalander, N. Sven O. I 33
Lalin, Per Olov E 12
Lambe, Bengt R. Ju 47
Lamnevik, Gunilla S 14
Lampinen, Per A. I 8
Landahl, E. Tore Ju 62
Landahl, O. Sixten H. Jo 3 11
Landahl, Per-Axel V. Fö 10 14
Landberg, Hans W. UD 3, Bo 3
Landberg, K. Erik E 6, B 14
Landberg, Maj-Lis H. A. Ju 58, E 3, H 3 5
Landén, C. G. Ragnar A 5
Landerud, Brita A 8
Landin, Palle J. I 1
Landquist, Eddie L. Ju 22
Landström, Sten-Sture U 39, S 25, U 2 26
Lange, Anders L. A 17
Langton, Börje S 5 8
Lannegren, Göran U 44 21 34
Lantz, A. Benne Ju 11
Lantz, V. Inga B. S 17
Larby, Karin M. U 42
Lareke, Carl-Axel U 5
Larfeldt, Nils J. H 1
Larfors, E. V. Tage Ju 1
Larson, Leif U 27 45
Larsson, Alf I 23
Larsson, Anna M. A 8
Larsson, B. Gunnar I 1
Larsson, B. Kenneth U 51
Larsson, B. Roland Ju 12
Larsson, Carl-Otto Fö 4
Larsson, Claes I 11
Larsson, Claes A. A 3
Larsson, E. Åke I 8
Larsson, Edvin Kn 2
Larsson, Egon A. E. Jo 29
Larsson, Erik S 5, Jo 12
Larsson, Folke I 16
Larsson, Folke K. E. Jo 9
Larsson, Gerhard S 1 19 20, I 7
Larsson, Gunnar U 43
Larsson, Gunvi U 29
Larsson, Gösta E. B 31, A 8
Larsson, Gösta H. F. U 12
Larsson, Hans K 7
Larsson, Hans U 10
Larsson, Hans U 13
Larsson, Hans B. H. Fö 17
Larsson, Ingemar Jo 14
Larsson, K. Einar A. Jo 6 33
Larsson, K. L. Ingemar A 12
Larsson, Karl-Anders H 8
Larsson, L. Thorsten Ju 19, E 7
Larsson, Lars-Gunnar S 39
Larsson, Lars-Åke G. Jo 10
Larsson, Leif U 26
Larsson, Lennart U 5
Larsson, Lennart U 39
Larsson, Nils UD 4
Larsson, P. Stig I. A 7
Larsson, Peter V. I 33
Larsson, Staffan U 1
Larsson, Svante S 24
Larsson, Torbjörn I 35
Larsson, Tore U 5
Larsson, Ulf O. Fö 10
Larsson, Y. Allan G. E 3
Larsson, Yngve I 16 33
Lassinantti, Ragnar I. I 8
Lasson, Knut-Inge L. K 10, Jo 22
Laurén, Reidunn M. B. A 13 14
Laurén, Staffan I 30
Laurin, Lars Ju 30
Lauritzen, Sonja S 3
Lavin, H. S. Rune Ju 52
Leander, Sven A. Ju 18
Leche, Johan H. Ju 25
Lefrell, Christer H 8
Lefvert, Helena B 14
Lehander, Bengt A. Fö 17
Lehman, Erik Ju 45
Leijon, Anna Margareta (Anna-Greta) Ju 28, A 8 12
Leijon, Jan I 22 4
Leijon, Lars I 4
Leijonborg, Lars U 33
Leijonhielm, Thorsten H 11
Leithoff-Gunvén, Siri K. I 29
Lejdström, Kristina S 3
Lekberg, E. E. Olov Kn 11
Leman, E. Gunnar V. I 6
Lemne, Marja U 12
Lemne, Mats H. H 4, I 18
Lempert, Erik M. A 9
Lenander, Anders A 8
Lenhammar, Harry K. W. Kn 12
Lennartsson, Folke V. I 1 31
Lennerlöf, N. O. Lennart B 31
Lennholm, B. Gunnar O. I 7
Lennmarker, Göran S 29
Lerner, Thomas Fö 6
Lettevall, Ulf G. S. Jo 17
Letzén, K. Sven-Roland K 15
Leuf, N. Börje Jo 24, H 7 10
Levén, P. Staffan Ju 26 56 57
Levenius, Gustav B. G. E 6
Levin, Bert U 45 42

Levin, Jan L. K 16
Levin, P. Tage I 8 36
Levinson, K. Bo Fö 2
Lewén-Eliasson, Anna Lisa Ju 37, Fö 10, B 9
Lewenhaupt, Krister UD 7
Lewensjö, Åke Kn 21 11
Lewin, Saul H 1
Liberg, Laila S 3
Lidbaum, Marja U 14
Lidbeck, P. Ingmar Ju 54, S 5
Lidbeck, Åse A 3
Lidbjörk, Gunnar K 11
Lidbom, Carl G. H 18, A 9, I 30
Lidemark, Ebbe U 53
Lidén, B. Carl Johan Jo 7 9 16
Lidgard, Curt S. H. UD 2
Lidgard, H. Bertil I. Ju 31, Bo 18
Lidgren, Karl Jo 22
Lidström, Ivar I 33
Lidström, Lars J. I 3
Lidström, P. Ivar I 1
Lidvall, Johan E. Ju 18
Liedberg, Anders J. B. Fö 1
Lif, Göran Bo 12
Liliewall, E. Birgitta K 22
Liljedahl, Svante R. K 15
Liljefors, B. Anders I 2
Liljegren, Gunnel S 35, A 18
Liljegren, Henrik UD 5
Liljegren, Lars I 26
Liljeqvist, Rolf A. Ju 8
Liljeström, Rita Ju 27, S 4 13, A 5
Lilliestam, Åke U 43
Lind, Carl-Erik I 33
Lind, Johan A. L. Ju 39, E 8
Lind, Johan H. UD 2
Lind, Siv I. U 13
Lindahl, Carl-Fredrik H. Fö 1 12
Lindahl, Jan-Mats U 35 36 41
Lindahl, Lars E. U 7 40
Lindahl, Lars O. H. Ju 11 51
Lindahl, Torkel R. N. Jo 10 20
Lindahl-Kiessling, Kerstin M. UD 3, A 8, I 32
Lindau, Christer S 15, Kn 19
Lindau, Lars S 39, I 26, Jo 20
Lindbeck, C. Assar E. Ju 45
Lindberg, Bengt S. B 27
Lindberg, Bert H. Ju 2
Lindberg, Bertil I 1
Lindberg, Carl-Otto A. Kn 22
Lindberg, Dag-Henrik U 40
Lindberg, E. Jakob M. S 19
Lindberg, Gert G. P. Jo 30
Lindberg, Gunvor Jo 27
Lindberg, Göran B 6
Lindberg, Jakob S 34
Lindberg, Jan-Erik I 10
Lindberg, P. Lennart E 12
Lindberg, S. A 15
Lindberg, Sven J. Ju 19, K 1, Jo 6 15
Lindberg, Sverker I 16
Lindbergh, Olle A 13
Lindblad, A. Göran I 4
Lindblad, Hans I 33
Lindblad, Hans B. UD 1, Fö 2 10
Lindblad, M. Ulla E. A 12
Lindblom, Per Henrik Ju 30
Lindborg, Carin U 17
Lindby-Ragsten, Barbro F. M. B 29
Linde, Gunnel Ju 32
Linde, I. Gertie A 8
Linde, Per Gunnar A. Bo 13
Linde, Torsten S 28
Lindeberg, Hilla-Britta U 12
Lindeberg, K. Göran Jo 23 25
Lindeberg, Per Erik I 19, Kn 20
Lindeberg, Roy U 32
Lindeberg, Sven A. E 1
Lindebro, K. Sören S. I 20
Lindegård, Jan Ju 30
Lindegård, Karin A. M. Kn 6
Lindell, Bo G. Ju 11, I 32
Lindell, Ebbe U 13
Lindell, Mats G. U 1
Lindén, Anders G. B. Jo 2
Lindén, Ingemar U 4
Lindenbaum, Gustaf U 45 53
Lindencrona, Birgitta U 18
Lindencrona, Fredrik W. K. Kn 1 19
Lindencrona, Gustaf K 12, Jo 22, I 32
Lindencrona, Gustaf C. A. B 13 19
Lindencrona, Hanne S 17
Lindencrona, Thomas Bo 16, I 35
Linder, Bengt S 19
Linder, Hans O. I 4
Linder, Lars G. S 8
Linder, Mats O. H. K 9
Linder, Sven G. Fö 10
Linder-Aronsson, B. Lennart Fö 10
Linder-Aronsson, N. Lennart I 33
Linderoth, Tore S 31
Lindfors, Leif W. U 1, Jo 1
Lindgren, A. Birgitta Kn 10
Lindgren, Aina G. A 8
Lindgren, Anders S 20
Lindgren, Göte A. I. Kn 10
Lindgren, Hugo H 18
Lindgren, I. Lennart K 7, Jo 19, Bo 3

Lindgren, J. Gunnar Ju 49
Lindgren, K. Erik Jo 5, I 35
Lindgren, Per Anders B 1, H 6
Lindgren, S. Åke Fö 8, S 1 12 33 32
Lindgren, Seved U 10
Lindgärde, Jan-Erik I 29 14
Lindh, Birger V. Jo 6
Lindh, E. Gunnar K 7
Lindh, Gösta I 23 32
Lindh, K. Rolf Kn 21
Lindh, N. H. Göran K 9
Lindh, Ove M. I. Ju 44
Lindh, Sören B. U 37
Lindhé, N. Bengt H. Jo 4
Lindholm, Bernt U 39
Lindholm, E. E. Karl-Axel Jo 21
Lindholm, P. Charles A 15
Lindkvist, Börje K. Fö 10
Lindkvist, Oskar W. Ju 18 36
Lindow, M.-V. Styrbjörn R. Fö 10
Lindquist, B. Rune L. U 1
Lindquist, Inger G. Ju 22 50 56 57, S 13
Lindquist, Ivonne S 17
Lindquist, Sven B. E. E 5
Lindquist, Ulf W. E. Kn 1 19
Lindqvist, Alf A 12
Lindqvist, Bengt U 15 41
Lindqvist, Bernt O. S. Jo 15
Lindqvist, Gunnar Jo 24
Lindqvist, Hans Chr. Jo 19
Lindqvist, Ingvar I 24, U 17 24
Lindskog, Ambjörn I 32
Lindskog, Björn E. K 3
Lindskog, J. Lennart Jo 2, Bo 5, Kn 5 9
Lindskough, Ingemar U 13
Lindstam, Leif E. B 2 10 26
Lindstedt, Gustaf Ju 22, U 11 33
Lindstedt, Hans G. Ju 9
Lindstedt, Lars U 16
Lindstén, Ingrid U 10 18 20 41 45
Lindstrand, H. Tomas E 5
Lindstrand, Leif U 1
Lindström, Alice M. F. S 1, U 13
Lindström, Bengt K. I 31
Lindström, Bertil H 4
Lindström, Bertil F. A 19
Lindström, Christian I 34
Lindström, Claes-Göran U 7
Lindström, Gunnar A 6
Lindström, Gunvor S 18
Lindström, Harry U 4
Lindström, Harry I. A 13
Lindström, Ingvar Jo 24
Lindström, Ingvar A. Jo 6 32
Lindström, J. Christian Ju 4 16, I 19
Lindström, Jan-Ingvar S 22
Lindström, Jöns A. A 6 11 13 14
Lindström, Ralf E. U 8
Lindström, S. Olle Bo 9, I 2
Lindström, Stig H 2
Lindståhl, Mårten UD 5
Lindvall, Jöran Bo 16
Lindvall, Karl-Erik S 1
Lindwall, Lars E. E 10
Ling, Hans G. Kn 19
Ling, Lars U 1
Linnarsson, Håkan U 17
Lithander, Per H. Jo 3
Littmarck, Blenda M. V. Ju 55, S 36 24
Litzén, Anders G. Ju 1
Litzner, Ragnar S 12 15
Livijn, Claes-Olof E 4
Ljubica, Stefan A 8
Ljung, Bengt Ju 39
Ljung, Lars U. A 2, I 1 13
Ljung, Sigvard I 3
Ljungberg, Blenda M. U 4
Ljungberg, Göran L. D. Ju 1
Ljungdahl, Olle Kn 2
Ljunggren, Anders Ju 34
Ljunggren, Nils G. Ju 2
Ljunggren, Sten I 9 42
Ljungh, Claes W. B 15 17 26
Ljungholm, Kurt S 18, Kn 8
Ljungqvist, Björn U. T. U 13
Ljungqvist, Claes K 19
Ljungqvist, Lennart A. B. I 35
Ljungwall, N. E. Folke B 4
Lonaeus, G. Håkan N. B 16, I 17 37, Kn 5
Lord, Jan A. T. Fö 1
Lorentzon, B. Gustav L. I 3
Lorentzon, Sven Eric Jo 18
Lothigius, Carl-Wilhelm Jo 2
Lovén, John T. S 7
Ludvigsson, Ingrid M. Jo 2 6
Ludvik, Klaus Fö 2
Lukkari, Bror U 39
Lund, Carl-Eddie I 2
Lund, D. Gunnar M. Jo 19
Lundahl, Harald I 22
Lundahl, Per C. I. Ju 34, Kn 10
Lundberg, Arne H. R. Kn 9
Lundberg, Bengt I. Ju 13
Lundberg, Bengt T. S 18, B 29, I 20
Lundberg, D. Bergliot A 8
Lundberg, Henry L. B 12
Lundberg, J. Iwan Jo 3
Lundberg, Lars-Olof Kn 9
Lundberg, P. J. Thorsten U 5
Lundberg, Per-Ivan S. Ju 4

Lundberg, Sten G. J. Kn 1
Lundbergh, Per C. K 5
Lundblad, Grethe S 3, Jo 33
Lundbom, Per-Olof K 7
Lundborg, Hans S 34
Lundborg, L. Åke Kn 13
Lundbäck, Holger S 29
Lunde, Ingrid U 5 39
Lundeberg, Christer N. S. U 13
Lundeberg, Magnus Ju 20
Lundell, Ragnar N. O. Kn 2
Lundevall, Owe N. A. I 9
Lundgren, Bo U 43
Lundgren, Bo A. M. B 8
Lundgren, Bo K. E 10
Lundgren, Bo Richard U 8
Lundgren, C. Bertil Ju 19
Lundgren, Carl-Eric Kn 27
Lundgren, Dan S 29
Lundgren, Georg E. H. U 1
Lundgren, H. Lennart Kn 7
Lundgren, Karl-David A 15
Lundgren, Lennart Kn 5
Lundgren, Nils H 4
Lundgren, Nils A 6
Lundgren, Nils G. H. I 33
Lundgren, Nils-Gunnar S 12
Lundgren, Per U 40
Lundgren, Rakel H 3
Lundgren, Staffan U 14
Lundgren, Thomas F. Bo 15
Lundgren, Ulf U 12 13 50
Lundgren, Valborg Ju 32
Lundh, Erik I 16
Lundh, Lena U 9
Lundholm, Eric L. O. B 5 11
Lundin, Anders I 4
Lundin, Anna-Karin H 7
Lundin, Björn E. Jo 30
Lundin, Hans-Erik V. Kn 4
Lundin, N. Tore H. B 17
Lundin, S. Anders G. Bo 3 8 15
Lundin, S. Johan UD 2
Lundin, Ulf W. Fö 9, U 39 50, Bo 8
Lundkvist, Gunnel S 23
Lundmark, E. Gunnar U 39, Kn 5 7
Lundmark, Rolf I 16
Lundquist, C. Lennart Ju 2
Lundquist, David N. Fö 13
Lundquist, Olof U 8
Lundqvist, Axel G. B. Ju 55
Lundqvist, Dick O. R. I 6
Lundqvist, Lars-Åke S 17 35
Lundqvist, Lennart Kn 12
Lundqvist, Lilly M. S 5
Lundqvist, Marianne S 14, A 14
Lundqvist, Roland S. Fö 14
Lundqvist, Rolf W. G:son 8 23, B 23 28
Lundqvist, Sten T:son Fö 2
Lundqvist, Åke H 3
Lundstedt, H. Håkan Å. Jo 33
Lundström, Beata U 18
Lundström, C. V. Herbert Jo 14
Lundvall, A. Göran Jo 3
Lunell, Karl-Axel H 15
Lustig, Gunnar U 1
Luthander, Erik S 40
Luthman, Gösta I 26 6, Kn 15
Luttropp, L. Thomas I 8 29
Lübeck, S. A. Lennart Fö 9, K 1
Lyberg, Bengt K 11
Lyrberg, Bengt U 10
Låftman, Lennart R. E 3
Lännergren, E. Bengt Ju 1
Löfberg, Bertil I 23
Löfberg, Christer Ju 51
Löfberg, Karl Axel Ju 8, B 7
Löfgren, Brita I. A 15
Löfgren, N. Sigfrid J. Ju 16
Löfgren, Torsten I 34, Jo 19, I 7
Löfmarck, Madeleine Ju 52
Löfqvist, Stig U 5
Löfström, J. Henric U 17
Löfvenberg, Sten Jo 30
Lönnberg, C. Gunnar I. Ju 25
Lönnberg, C. Åke B. U 6
Lönnerblad, Sara S 30, A 8
Lönngren, Rune D. Jo 33
Lönnquist, J. Gunnar S 29 1 10
Lönnqvist, Olov K 7
Lönnqvist, Ulf R. Jo 2 19
Lönnqvist, Åke S. G. E 2
Lönnroth, Måns U 9, I 38
Lövén, Bo C. Kn 23
Lövgren, Esse T. C. U 12, A 5
Lövgren, Lars Göran Jo 11
Löwander, Birgitta E. A 17
Löwbeer, Hans U 1, A 8, I 32
Lööw, Herbert P. D. Jo 7

M

Madsen, Magnus E. K 7
Magnander, Ebbe E. A. B 9
Magnusson, Barbro A 15
Magnusson, Birger F. A 15
Magnusson, Birgitta U 29
Magnusson, Björn H. A 16
Magnusson, Egon S. I. Jo 18, A 6, I 4
Magnusson, Göran U 13, A 12
Magnusson, Jan O. I 26 38
Magnusson, K. E. Göran Bo 4
Magnusson, Leif U 3

Magnusson, Nils Ju 44, S 7, U 24
Magnusson, Robert U 49
Magnusson, Staffan E. Ju 3
Magnusson, Torsten E. I 4
Magnusson Sessler, Gun I. Ju 22
Malmberg, C. Lars E. B 8
Malmberg, M. D. Elizabeth Jo 22
Malmberg, Östen F. G. Fö 6
von Malmborg, C. Göran A. I 1
Malmborg, Curt U 12
Malmenstedt, Curt O. U 13
Malmer, Nils Jo 19
Malmeström, Göran U 52
Malmgren, Bo Bo 6
Malmgren, Kurt K-G. E 5
Malmgren, Lena S 26, Kn 23
Malmqvist, Jan S. N. Fö 8, S 5 27
Malmros, Rune I 16
Malmsten, Cecilia UD 5
Malmström, Hugo S 3
Malmström, Karl G. I 16
Malmström, Sten U 4
Malmström, Stig H 5
Mandahl, Håkan S 29
Mangård, Nils Ju 38
Mann, Kent V. S 17, A 15
Mannerfelt, Carl O. G. Jo 19
Mannheimer, Kaj E. Jo 20
Mannheimer, Solweig B. S 35
Mannheimer, Sören I 11
Marcus, Lars E. P. I 9
Marcusson, Eric R. Jo 18, A 18
Marcusson, Olof U 52
Marcusson, Sten G. U 5 17 38, A 1
de Maré, Stefan S. Jo 7
Marén, Lars U 45
Marits, Arvo A. S 27
Marjasin, Sigvard S 10 14
Markborn-Sörås, Catharina Ju 18
Markén, Karl-Erik S 27
Marklund, Eivor I. A 8
Marklund, Inger U 13 24 31
Martin-Löf, C. Johan E. UD 3, Fö 7, U 32, I 25
Martin-Löf, Rutger T. I 18
Martinson, Monica U 41
Martinsson, Bo N. O. Ju 25 26 55
Martinsson, Åke U 29
Martling, Carl Henrik U 4
Martling, Per-Roland M. K 4
Masreliez, Nils G. A 6
Mathsson, Karl-Gustaf Ju 31
Matsson, Sven-Arne Bo 2
Matsson, Tommy B 5
Mattson, Lisa Ju 3 34 55, A 8
Mattsson, Bengt-Olof S 36, U 18, S 19 22 27, U 29, A 15
Mattsson, Ingemar Fö 14
Mattsson, Kjell A. Jo 10, Bo 6, Kn 9
Mattsson, Lars G. U 1
Mattsson, Morgan N. Ju 25
Mattsson, S. M. Lennart U 4
Mattsson, Stig U 8 25
Matzon, Curt L. Jo 4
Medin, Knut H. Jo 9
Medin-Levén, Barbro I 8
Meethz, Lennart Ju 56
Mehr, Hjalmar L. E 3
Mehr, Katrin G. Bo 6
Meidner, Rudolf A. E 3, A 2
Meijer, Lisbeth U 16
Mejegård, O. Sigvard W. Ju 46
Melander, Kent A. K 12
Melin, K. Lennart A 8
Melin, P. Torgil H. Ju 38 46
Mellander, Nils Bo 12
Mellbin, B. Lennart B 2
Melldén, Anna-Lisa Ju 32, U 28
Mellqvist, Sven A. K 1
von Mentzer, Louise A 18
Mettinger, N. D. Tryggve U 4
Meyer, Lars Kn 20
von Meyeren, Ulla M. A 15
Meyerson, Anita Ju 27
Meyerson, Per-Martin Jo 19
Michanek, Ernst N. S 25
Mildner, Erwin A. Ju 20
Mileikowsky, Curt S 39, B 17, H 15
Millgård, E. Olof (Olle) Jo 6
Minell, Marita S 31
Minnbergh, J. Håkan K. Bo 10
Moberg, C. E. Ragnar Jo 7
Moberg, Sven T. I 35
Modig, Jonas E. Ju 22
Modig, Stig I 8
Modigh, Pontus Ju 38
Mogård, Britt U 50, A 8
Mogård, Sven U 39
Mohall, Carl-Erik Fö 4 6
Mohlin, Hans H. K 4
Molde, F. Bertil U 4, Kn 2 10
Molin, Folke P. O. H 8
Molin, N. Rune Ju 11, E 3
Molin, Olof E. O. I 16
Moll, Olof G. U 1
Montelius, Jan-Christian UD 5
Montgomery, J. Henry A. Ju 21
Morath, Rune A 13
Moreau, Jan-Erik I 31
Mossberg, K. Holger Ju 42
Mossler, Åke U 44
Munck, Johan Ju 21, Fö 14
Mundebo, K. Lillemor U 5 8 10 13 39

Munkhammar, Ann Charlotte U 35 36
Murray, Mac U 9 13
Müntzing, Lars Ju 2
Myhlback, Lennart J. Bo 9
Myhrberg, Harry U 49
Myhrman, Johan C. D. I 33
Myrbeck, Arne K. D. B 14
Myrberg, Mats U 13
Myrdal, Hans Göran A 5 18
Myrlöv, Åke E. I 2
Månsson, Bo S 36
Månsson, C. Anders A 13
Månsson, E. O. Sigvard Fö 6
Månsson, Ingmar M. Jo 14
Månsson, Sven-Axel S 13
Måre, Mats O. Kn 15
Mårtensson, A. Iris S 15, A 10
Mårtensson, Bengt C. L. Ju 27
Mårtensson, Inge I 29
Mårtensson, Jean-Erik U 4
Mårtensson, Nils L. I 20
Mårtensson, Skotte U 1
Mårtensson, Tore A 13
Möller, Eva U 47
Möller, I. Cecilia A 12
Möller, S. A. Birger UD 3, A 8
Möllstam, Bengt U 10

N
Naeslund, Lars U 31
Naeslund, Lars G. U 13
Narfström, Petter UD 6
Narrowe, Morton H. U 4
Nasenius, B. Jan V. S 9
de Neergaard, Claes D. E 7
Neergaard, Erik A. I 8, Kn 11 14 21
Nelander, Sven S 4 9, A 3
Nelin, Anders S 13
Nellevad, Per I 4
Nensén, Astrid B. B 27
Nenzén, Sigrid S 21
Nerdrum-Ullman, Wenche U 13
Nerell, Gunnar H. T. A 6
Netzler, Lars I 26
Neuman, Gun Ju 51
Neuman, N. Håkan I 6
Neyman, Thorsten L. I 3
Niblaeus, Kerstin S. E. Jo 18
Nicander, Lars I 24
Nick-Huttunen, Elise I 19
Nicklasson, Stina A. R. Fö 10, U 29
Niklasson, Ö. O. Harald A 1
Nilson, Lars-Erik B 6
Nilson, Ragnar I 24
Nilsson, A. Erik A 3 14
Nilsson, Alde E. Ju 11
Nilsson, Alf G. S 22, K 14, A 2 13
Nilsson, Alice H. C. Fö 11 13
Nilsson, Allan H 4
Nilsson, Ann-Marie U 39
Nilsson, Anna-Lisa S 25, Jo 7, I 9
Nilsson, Asta U 16
Nilsson, B. Ingemar Jo 33
Nilsson, Bengt G. UD 1, E 7
Nilsson, Bengt L. J. U 31
Nilsson, Bengt-Åke Ju 42
Nilsson, Bernt A 6
Nilsson, Bertil A 13
Nilsson, Carina A 19
Nilsson, Christer U 8
Nilsson, E. Arne Kn 4
Nilsson, E. Birger Bo 6
Nilsson, Elvy I. K 4
Nilsson, Gunnar E. Ju 59, A 8, I 5
Nilsson, Gunnel S 28
Nilsson, Gösta V. E 1
Nilsson, Göte S 12
Nilsson, H. Anders Jo 19 21 29
Nilsson, H. Christer S 30
Nilsson, Herbert U 4
Nilsson, J. Ove G. A 2
Nilsson, Jan Ju 55
Nilsson, Jan-Erik L. K 4
Nilsson, Jan-Ivan N. A 7 10
Nilsson, Johnny U 13
Nilsson, K. Börje S 36, H 2
Nilsson, K. F. Lennart Ju 2, S 2
Nilsson, K. Lennart Bo 6
Nilsson, Karl-Erik E 3
Nilsson, Karl-Erik Jo 4
Nilsson, Karl Erik A 8
Nilsson, Karl-Henry H 3
Nilsson, Karl-Johan Kn 8
Nilsson, Kerstin Jo 30
Nilsson, Kjell G. U 32
Nilsson, Kjell O. H. E 3, Jo 23, Bo 8, I 4
Nilsson, Lars-Evald Jo 28
Nilsson, Lars G. U 5 13
Nilsson, Lars S. E. Ju 4
Nilsson, Lennart Bo 6
Nilsson, Lennart K. Bo 13
Nilsson, Lennart K. F. Bo 13
Nilsson, Matts G. U 13 38
Nilsson, Matts G. A 12
Nilsson, N. A. Sigvard Jo 14
Nilsson, N. Folke Jo 9
Nilsson, N. Johnny K 14
Nilsson, N. Jörgen Kn 19
Nilsson, N. Per-Erik U 23
Nilsson, N. Robert I 33
Nilsson, N. Thorsten G. Jo 6
Nilsson, Nils-Arne Jo 29

Nilsson, Nils-Erik B 8, Jo 5
Nilsson, Olof Jo 19 27
Nilsson, Owe I 20
Nilsson, Per-Axel E. Ju 58, Jo 17
Nilsson, Per-Erik Ju 43, H 7
Nilsson, Per-Olof I 33
Nilsson, Per-Olof Kn 12
Nilsson, R. Kerstin Kn 10
Nilsson, Ruth S 7
Nilsson, Sam Ju 47
Nilsson, Sten A 13
Nilsson, Stig R. Bo 15
Nilsson, Sven U 17 38
Nilsson, Tomas I 22
Nilsson, Tor Gunnar A 15
Nilsson, Torbjörn M. E. Ju 24 58
Nilsson, Tore U. I 3
Nilsson, Torsten U 4
Nilsson, Torsten Kn 2
Nilsson, Ulf Ju 39
Nilsson, Ulla A. U 12
Nilsson, Åke U 10
Nilsson, Åke A 7
Nilsson-Nobis, E. Paula A. Bo 18
Nipstad, Jan A. E 7
Nissen, L. Veronika S. A 11
Nisser, Carl Wilhelm B. Jo 11
Nisser, Per-Olof Kn 3
Nittzell, Gunnar O. Ju 13
Nitzelius, Tor UD 4, U 10
Nivenius, Olle U 4
Nohrlander, Åke S 29
Nolte, Lennart R. J. S 19 22
Noltorp, Lars G. N. E 5
Noord, Laila M. Bo 18
Norberg, Bengt S 21
Norberg, Dag L. U 1
Norberg, Lars R. UD 2
Norberg, Randolph K 4, U 14
Norberg, Sven Ju 13, H 13, B 16
Nord, Karl-Erik Ju 47, B 4
Nordbeck, Gunnar Kn 1
Nordbeck, Lennart V. Kn 11
Nordbeck, S. E. Gunnar UD 1
Nordbeck, S. E. Gunnar UD 2, Fö 10
Nordberg, S. Ivar S 2, H 2
Nordblom, Bengt S. J. Jo 14
Nordborg, Kjerstin M. S 30
Nordbäck, Magnus UD 6
Nordell, J. Olof C. K 14, E 3
Nordell, Siv A 18
Nordén, Joar Ju 8 29
Nordenadler, Anders B 4
Nordenskiöld, Otto Ju 22
Nordenson, Ulf K. Ju 27
Norderheim, Paul A. M. Kn 1
Nordgren, Paul S 15
Nordin, B. Willard A 13
Nordin, Eva U 39
Nordin, Jan A 9
Nordin, Karl-Anders U 5
Nordin, P. Åke A 15
Nordin, Sven-Erik Ju 14 42, U 23, H 13, Kn 7
Nordin, Å. Ingvar S 9, Kn 10
Nordlander, N. Arne U 1
Nordlander, Nils Brage S 25, U 38
Nordling, Carl-Einar E 12
Nordling, Lotty A. Kn 25
Nordlund, E. Assar I 35
Nordmark, Hans U 43, Ju 22
Nordqvist, Ivar I 3 38
Nordqvist, Rolf G. B 14
Nordstrandh, Ove H. U 5 26 31
Nordström, Gösta S 6
Nordström, K. Sivar V. Jo 19
Nordström, L. Anders E 5
Nordström, Lars E. K 10
Nordström, Lars-Erik U 46
Nordström, Lars V. I 8 32
Nordström, Marie U 26
Noreland, Lena M. I 17
Norelius, Per E. Ju 5
Norell, Ove A. I 4 15
Norell, Thomas P. B 18
Norell, Torsten B. I 4 16
Norén, Agneta B 9
Norén, Alf-Erik Ju 16
Norén, Bill S. Kn 8
Norén, Nils-Erik I 3
Norén, Åke U 10
Norenlind, I. Märit U 12
Norhammar, S. Ulf I 33
Norin, Stig U 4
Norland, Sven-Anders Ju 11
Norlander, Gunnar A 13
Norlander, Torsten A 12
Norling, Bengt O. Fö 16
Norling, E. Gunnar E. Kn 9
Norling, S. Åke K 24, I 11, Kn 11
Normann, N. Göran B 24
Norrbom, Claes-Eric N. K 24 1, H 6, Kn 9
Norrby, J. Sören Jo 22, Bo 6, I 4
Norrby, Jonas V. Ju 11
Norrby, Karl-Eric U 33, Jo 5, H 2
Norrby, Sören I 23
Norrlund, Horst A. E. A 15
Norrman, Bo U. S. B 2
Norsell, Hans E. A 15
Norstedt, Inger I 4
Norström, Göran K 14
Nyberg, Bengt L. A 13 15
Nyberg, F. Jan-Erik A 2 12 16 20
Nyberg, J. Thorsten A 15

Nygren, Arne J. Ju 21 26 48 56 57, I 3
Nygren, Birgitta U 9
Nygren, G. Ingemar S 1
Nygren, Jan U 1
Nygren, Åke U 4
Nygårds, Peter I 27
Nyhage, Hans B. U 10
Nykvist, Ann-Christin Ju 10, H 3 6 8
Nylund, Elisabeth U 25
Nyman, Bengt Bo 10
Nyman, Erik O. Ju 48
Nyquist, Per-Olof (Ola) G. U 24, Bo 1 3 8
Nyquist, S. Yngve Ju 20 28, K 14
Nyqvist, N. Tore Ju 21, Kn 1
Nyqvist, Nils A 13
Nyrén, Einar Ju 39
Nystedt, Stig H. Fö 12
Nyström, Göran K. K 18
Nyström, Holger R. B. Jo 7
Nyström, Jan-Åke Ju 51
Nyström, Lars A. E 7
Nyström, Lennart I 3, Kn 20
Nytén, Tage I 33
Näslund, Bengt Erik H 3
Näslund, Hans I 33
Näslund, John I 3
Näslund, Nils Erik Jo 24
Näslund, Per Olof A. A 6
Näswall, Björn G. I 39
Näverfelt, Arne S. I 2
Nörby, Bengt D. A 3 14
Nöteberg, Rolf M. Ju 9 17

O

O'Konor, Bengt G. W. K 12
Odelberg, Axel I 27
Odelgard, Bengt K. G. H 5 8
Odelius, Bo G. E 10
Odelsparr, Margit E. U 8 29
Odén, Nils A. G. I 20
Odenberg, Mikael I. A 12
Odevall, Michael H 19
Odhner, Clas-Erik H 15
Odhnoff, Camilla S 4, Jo 8
Odhnoff, Jan E. UD 3
Odre, Torsten U 29
Odsell, Olle I 22
von Oelreich, Carl-Erik H. K 10
Ofstad, Harald A 17
Ohlin, Tomas U 34
Ohlson, Björn I. Bo 9
Ohlson, J. S. Ragnar Jo 19
Ohlsson, Gunnar U 10
Ohlsson, Ingvar I 31
Ohlsson, J. S. Ragnar U 24
Ohlsson, J. Staffan C. B 7
Ohlsson, K. Agneta Ju 19
Ohlsson, Lennart Å. A 2, I 1
Ohlsson, P. T. Ingvar I 1
Ohlsson, Sven I. B. K 17
Ohlsson-Leijon, S. H. Lennart U 23
Olander, Anders UD 5
Olander, Hans W. I 35
Olander, Håkan U 34
Olanders, Anders O. E 10
Olausson, B. Göran Jo 28
Olby, A. Jan E. E 10
Oldertz, Carl M. Ju 9
Olding, Per E. M. Jo 20
Olerud, Eric Hj. Jo 10
Olhede, Torleif E. Fö 2
Olin, Patrick S 4
Olingdahl, Göte U 4
Olivercrona, Christina A 19
Ollén, R. Joakim Ju 16 23 51, S 18
Olofsson, Gunnar S 21
Olofsson, H. P. O. A 14
Olofsson, K. A. Lennart K 10
Olofsson, L. Göran B 2
Olofsson, Staffan U 4
Olson, Gösta E. I 18
Olsson, Agne Henry Ju 13 22, U 18 27 32 33 34 44
Olsson, Anthe U 43
Olsson, Arthur U 14 26
Olsson, Bengt S 41, I 7
Olsson, Bengt M. Jo 33
Olsson, Bertil O. B 1
Olsson, Birger S 31, U 4
Olsson, Birgitta U 24
Olsson, Björn E. U 1
Olsson, Björn G. A 15
Olsson, Börje S 16
Olsson, E. Billy Ju 11, Fö 6
Olsson, E. Birgitta I 33
Olsson, E. Olof B 9
Olsson, E. Ragnar B 5
Olsson, Elvy E. A 8, Bo 17 18
Olsson, Gösta I 33
Olsson, H. Å. Lennart A 9
Olsson, Hanna S 13
Olsson, Hans Erik U 10
Olsson, Holger I 29
Olsson, Ingrid M. U 17, Kn 19
Olsson, J. Malte Jo 1
Olsson, Johan A. Ju 16, I 14 19
Olsson, K. E. Esbjörn Bo 9 10, I 2
Olsson, K. Åke I 4
Olsson, Karl-Erik T. Ju 36, Jo 19
Olsson, Lars E. K 7
Olsson, Lennart K 14
Olsson, M. Gunnar S 10

Olsson, Mats Kn 8
Olsson, N. Martin Ju 3
Olsson, O. Bertil Jo 24
Olsson, Orvar Ju 57, S 16
Olsson, P. L. Göran Ju 9 37 49
Olsson, Per Sören U 27 33 43 44
Olsson, Rune I. Bo 2 3 12, I 1, Kn 9
Olsson, S. O. Bertil A 13
Olsson, Sten G. Ju 41, Kn 12
Olsson, Stig E. Ju 51
Olsson, Sven Robert U 39
Orava, Olavi A. (Olle) S 1, U 38
Ording, Jan S 16
Orefors, Märta I. A 11
Orehag, Lennart U 29 39
Orkan, Inga-Britt U 9
Orlando, A. N. Henning I 2
Orrell, E. Margareta S 25 38
Orrell, P. Krister Bo 13
Orrenius, Jan E. A. I 14
Orring, Ulla B. Jo 23, A 8
Orrö, Sven-Erik O. Fö 2 10, S 12
Orton, Frank L. B. Ju 44
Oscarsson, Berit U 26
Oscarsson, Bo S.I. A 19
Oscarsson, Görel B. A. Jo 1
Oscarsson, Gösta H. I 1
Oskarson, K. F. Gunnar Fö 2
Oskarsson, Ingegärd J. Ju 18
Oskarsson, K. O. Alf K 4
Oskarsson, Sven E. Jo 14
Osvald, Thomas S 18
Otterberg, L. Håkan Fö 1
Ottoson, Benn E. Fö 9, I 25
Ottoson, Ivan Ju 32
Ottoson, Ulf U 10
Ottosson, Hans U 49
Owens, Marie U 13
Ozolins, H. Berit U 1

P

Paillard, Jean U 4
Palbring, Ove Fö 12
Palm, Böret S 16
Palm, Hans G. G. Fö 11
Palm, Jan H 2
Palm, Jonas U 4
Palm, N. Sture Ju 22
Palm, Per-Olof Jo 4
Palm, R. Elisabeth Ju 50, Kn 10 13 23
Palm, Sven-Olof B. Bo 15
Palm, Åke I 3
Palmaer-Johansson, S. G. Eva A 8
Palmborg, Olle U 33
Palmcrantz, Hans U. Kn 14
Palme, Sven C. G. B 15
Palme, Thomas O. V. Jo 20
Palmér, S. A. Anders I 13
Palmgren, Nils A. Fö 2
Palmlund, K. Ingar Ju 25, A 11 19
Palmlund, Thord G. S 25, U 6
Palmqvist, Bengt G. K 15
Palmqvist, Margareta Bo 16 18
Palmstierna, T. Carl Oswald S 21
Pantzerhielm, H. Henrik G. Fö 6
Pantzerhielm, Sigge-Wilhelm I 19
Parak, Tibor I 3
Parasnis, Dattratray S. I 3
Patriksson, Folke K 10
Paul, Lars U 13
Paulander, Hans H 8
Paulsson, E. Ingvar Kn 10 13
Paulsson, G. Valfrid V. Bo 6, I 30
Paulsson, Kurt-Inge Ju 11
Paulsson, Solveig U 28
Paulsson, B. Staffan J. Kn 14
Pedersen, Zaid O. B. B 14, I 31
Pedersson, Ingemar Fö 14
Pehrsson, Maj R. S 36, A 15
Pekkari, Olle U 29
Pellborn, Lars Åke Fö 8
Pellbäck, Gösta Bo 12
Pennlöv, Jan U 34 44
Pentinsaari, Helena S 35
Percival, Ulf P. E. A 15
Pernow, Bengt B. U 1
Persson, Alve S. I 4
Persson, Ann U 13
Persson, Ann C. U 1
Persson, Annie V. I 1
Persson, Arvid Ju 30
Persson, Arvid I 16 33
Persson, Bengt Rudolf U 6
Persson, Börje K 19
Persson, Börje S. I 37
Persson, Carl G. I 11, S 21, I 7 11, Kn 22
Persson, E. O. Werner Jo 29
Persson, Folke Jo 13
Persson, Gert I. E. Ju 58
Persson, Gunnar Bo 8, I 4
Persson, Gustav S 40
Persson, Gustav H 9
Persson, Gustav B. S 2 4, A 2
Persson, Gustav E. Ju 37
Persson, Göran U 50
Persson, Göran A. Jo 10 20, I 6 33, Kn 7
Persson, H. Magnus W. Ju 36
Persson, Henry A. U 5
Persson, I. B. Gunilla K 17
Persson, Inger S 4
Persson, Inger H 16
Persson, Ingvar K 21

Persson, Jan U 38 41 43
Persson, John-Olof Bo 4, Kn 7
Persson, Lars E. H. E 4 7
Persson, Lars G. I 20
Persson, Leif G. W. Ju 27, S 13
Persson, Lena A-M. A 2
Persson, Mårten U 10
Persson, N. Arne K 1
Persson, N. Ingvar Kn 11
Persson, Nils Elis I 4
Persson, Nils Eric E 2
Persson, P. Östen U 51
Persson, Per-Ebbe U 12 28
Persson, Per Erik Kn 2
Persson, R. Eskil H 1
Persson, R. Kjell-Åke Ju 12, S 30
Persson, Ragnar Fö 17
Persson, Rolf I 2
Persson, S. Erik Ju 36
Persson, Sten U 5
Persson, Sven-Erik A 11
Persson, Sven G. F. Jo 3
Persson, Sven-Åke S 12
Persson, Tore K 14
Persson, Valdemar U 33
Persson-Tanimura, Inga A 1
Pesula, Jan A 13
Peterson, Carl-Gunnar P. Kn 10 11 19
Peterson, Christer B. O. B 12
Peterson, Kjell U 21
Peterson, Staffan A. A. Ju 17
Petersson, Ann-Marie U 28
Petersson, B. I. Lennart I 4
Petersson, Bengt-Eve A. Jo 12
Petersson, Hans E. Ju 21 44 56 57
Petersson, Karl-Anders P. S 10, A 13
Petersson, Olof H. E. A 13, I 10
Petersson, Owe S 17
Petersson, Per M. Fö 10, S 12, I 8
Petersson, S. G. Roland I 9 14 20
Petersson, S. Åke E. Jo 23
Petersson, Stig A. I 3
Petersson, Stig-Åke S 26
Petrelius, Torsten Jo 27
Petrén, Erik U 4
Petrén, Gustaf Kn 20
Petri, Bengt I 4
Petri, Carl Axel H. Ju 11 35, K 23, Jo 10, A 4
Petri, Gunnar G. B. Ju 2, UD 1 2, Fö 17
Petrini, Frank S. D. I 1
Petrusch, Inger E. U 13
Petterson, Hans H. J. Jo 15
Petterson, Lars-Olov Fö 6
Pettersson, Bengt G. K 4
Pettersson, Bert-Ove G. Bo 4
Pettersson, Eric I 26, A 2, Bo 8, I 4 13
Pettersson, Gunnel I 14
Pettersson, Göte J. A 2, I 8 36
Pettersson, Hans A. Ju 52
Pettersson, Harald Jo 30
Pettersson, Ingvar U 26
Pettersson, Jan-Olof Jo 15
Pettersson, Jan-Olof A. Jo 15
Pettersson, K. Henry I 4
Pettersson, Karl-Henrik I 34
Pettersson, Kenth J. L. U 13
Pettersson, Lars Ju 42
Pettersson, Lars-Olof H 9
Pettersson, Lars-Olov Fö 9
Pettersson, Lennart U 29 39
Pettersson, N. Lennart S 18, A 16, I 6
Pettersson, Per A. Ju 16
Pettersson, Per-Arne Fö 11
Pettersson, S. Arne B 9, A 2
Pettersson, S. Åke E. S 7 14, U 38
Pettersson, Åke I. Bo 7
Petzäll, Ingvar Fö 17
Peyron, Gustaf F. C. Fö 3
Peyron, Ulf C. C. Ju 22
Philipson, Lars H. G. U 1 3
Pihlgren, L. Gunnar U 34
von Platen, Fredrik U 11
Platin, Ulla-Britta A 2 8
Plym Forshell, Kerstin H 2
Polstam, K. Åke S. Ju 21 23 28
Poluha, Olov S 29
Pontén, Erik J. Ju 49
Posén, J. Axel B 29
Prawitz, Jan UD 1 2
Preisler, Gunilla U 18
Printz, Bengt-Åke L. E 6, B 9 14
Printz, Å. Lennart K 4
Pripp, Nina M. E. Ju 32, S 23
Prom, Peter F. G. S 5
Präntare, Bo L. O. U 23
Puu, Tönu I 1
Påhlman, Anders T. Ju 34
Pålsson, E. Roland Bo 18
Pålsson, Kerstin L. Fö 4
Pålsson, N. D. Lennart Ju 61
Pårud, Nils G. S 9
Påvall, Bertil M. I 29
Pärson, Hanns B. S. B 12

Q

Qvarfort, Anne-Marie A 2 18
Qvarlander, Eva U 10, Kn 10
Qviberg, Stefan A. I 37
Qvistrom, N. Jörgen Ju 14
Qwist, Lars S. E. Ju 53

R
Raattamaa, Bo W. A 12
Rabenius, Lars-Erik Ju 47
radesjö, G. Wivi-Anne B 14, Jo 19
Rahm, Håkan S 10
Raicevic, Erica A 8
Rainer, A. Ove B 31
Ramnek, J. Lennart Bo 10
Ramstén, Nils E. U 23
Ramström, Dick O. Ju 45, I 1 34
Ramström, Lars S 15
Randers, Jan E. I 4
Rangnitt, F. Harald O. Fö 10, Kn 22
Rangrost, Johny A. P. A 12
Ranhem, Lars H. K 1
Rann, Stig I 20
Ransemar, Erik A 2
Rantzow, Lennart F. Jo 29
Rasmuson, Anders S. H. U 1, I 6
Rasmusson, K. Gunnar F. Bo 7
Redbrandt, Lars-Göran U 22, Jo 19, I 6
Redegren, Nils B. Bo 15
Redemo, Arne A. A 18
Regardt, Bertil H 2
Regnéll, Carl Göran S 2, E 4
Regner, Göran U 44, Kn 20
Regårdh, Carl Gustaf Fö 9
Rehn, L. Gösta S 7, A 1 2 5, I 1
Rehnberg, K. Bertil A 2 8, Bo 8
Rehnman, Ann-Marie U 5
Rehnström, K. Åke H. B 11, H 2, U 23
Rein, Henrik K 8
Reinans, Sven A 5
Reinhold, Sune U 17
Reinius, Ulla B. I 9
Rejdnell, Eric H. K 4
Rekke, Lars I 29 28
Rembe, Rolf D. Ju 22
Remgård, Arne U 9
Renck, Olle K 10, I 42
Rengholt, Ulf I 4
Renmyr, Lars E. Ju 8
Renning, Torsten Kn 4
Reslow, Kjell H 7
Restad, Tomas I 33
Reuterdahl, Gad Fö 8
Reuterswärd, Anders I 20, A 12 16, Bo 8
Reuterswärd, B. Edvard B 30, U 20 36
Reuterswärd, Erik A. P. B 15
Revborn, Lennart K 19
Rexed, Bror A. S 8
Rey, Lars UD 6, I 6
Rhodin, Arne U 27
Rhodin, Barbro Jo 27
Ribbing, N. Peder G. B 21
Riberdahl, Curt S. Kn 17
Ribrant, Gunnar C. H. I 3 20
Richardson, N. Gunnar E. U 24
Rickard, Bengt O. K 10
Ridal, Håkan Kn 5
Ridderstad, Gunnar C. A. Fö 11
Ridderstrand-Linderoth, E. Inger A. Ju 36, Kn 18
Riesenfeld, Harald U 4
Rigbäck, Berndt S 34
Rimvall, Per O. Ju 18
Rindborg, Stig A. J. A 9, Kn 10
Rindlöw, Leif G. K 4
Ringaby, Per-Eric S 9, Kn 7
Ringborg, Bengt K 13
Ringborg, Erland S 1
Ringborg, Mats UD 6
Ringborg, S. Erland U 1 7 13 17 24
Ringgren, K. V. Helmer U 4
Ringholm, Bosse I. K. A 2 18
Ringmar, Torgil UD 7
Ringsand, Lilian I 37
Ringstedt, Nils A. E. S 17, H 5
Ringström, Björn M. Ju 2
Rinkmar-Bengtsson, Gun U 4
Rispe, Curt B. K 10, B 8 15
Rittsél, K. Ingvar Fö 12
Rodhe, Birgit U 52
Rodhe, Sten U 4
Rodin, Göran Bo 5
Rodin, J. Anders U 7
Rogestam, A. Christina U 5 13 42, Kn 10
Roigart, Lennart I 3
Rollén, Berit M. S 1, A 8 15 16
Roman, Rolf-Erik B 13 19
Romander, Holger A. G. Ju 2 21
Romanus, Gabriel S 25
Romare, Jan O. G. Fö 10
Romberg, N. Wilhelm A. Fö 13
Romson, Rolf Ju 36, Jo 6, Kn 14
Ronne-Björkqvist, Ingrid A 6
Roos, A. G. Thorbjörn Kn 18
Roos, Arne K. Jo 27
Roos, Carl Martin Ju 12 60
Roos, J. Olle E 9
Roos, Kurt H. G. S 5
Roos, P. Åke I 2 35
Roosmark, G. Per-Olov K 4
Ros, Mikael H 15
Rosander, Tom Bo 6
Rosberg, Klas R. I 4
Rosborg, Charlotte Kn 5
Roseen, Rutger I 22

Rosell, E. Egon Fö 17
Rosén, Bo G. F. Jo 2 17
Rosén, J. Axel B 29
Rosén, S. Åke H 2
Rosén, Tommy B. U 13, A 15
Rosenblad, Urban S. 8 23, B 23 28, A 8
Rosencrantz, Gunde Ju 12
Rosendahl, Gunnar U 5
Rosengren, Bodil C. U 40
Rosengren, Judith Kn 21
Rosengren, Lars Ju 47
Rosenlund, H. E. A 15
Rosenlund, Stig U. U 33
Rosenqvist, Stig K 7
Roslönn, Ulf S 6
Rosqvist, G. Birger K 4, H 7
Roth, Christer S 16
Royen, Sverre N. H. S 5 10, A 8
Rubenowitz, Sigvard I 1
Rubenson, Kjell U 5 31
Rubin, Karin I 3
Rubin, Nils A. I 1 8
Rubinstein, Harry U 4
Rude, Karl R. K 3 10
Rudhe, Catharina U 12
Rudholm, Gösta H. Bo 10
Rugfelt, K. E. Lennart A 8
Ruin, Olof U 49, S 1, U 17 24
Ruke-Dravina, Velta T. A 5
Rundblad, Bengt G. I 1
Rundlöf, Arne H 10
Rundquist, Gerhard I. A. I 42
Rundqvist, Karl-Ingvar A 14
Rune, Christer L. Ju 8 29
Runnström, Cecilia I 35
Rüdel, Wolfgang U 41 15
Rybeck, Bo UD 1, Fö 12
Ryd, Harriet U 49
Rydberg, Karl-Evert Jo 24, H 10
Rydberg, Lars O. I 1
Rydbo, Folke I 29
Rydell, Nils I 23
Rydén, Bengt G. I 34
Rydén, Bo I. U 4
Rydén, H. Rune O. UD 3, A 6
Rydén, Jan E. B 31, U 1, Jo 1, A 1
Rydén, Nils U 7
Rydén, Rune O. U 17
Rydén, Sven G. Kn 16
Rydh, Olof G. G. I 3
Rydin, Bengt C. K. Ju 4
Rydin, Bo Göran I 13
Rydin, Roland Y. U 1
Ryding, Gunvor I. K 4, U 11
Rydle, M. Birgitta U 29
Rydün, Jan E. U 37
Rylander, Gunnel I. E 9
Rylander, Kristina U 55
Rylander, Nils B. Ju 11
Ryman, Sven-Hugo G. A 9
Ryné, S. Olle I 7
Rådmark, Johan U 13 39
Rådström, Dag T. U 47
Rådström, Roger Fö 8
Rådö, Göran S 34
Rämgård, Rolf I. E 3
Rättö-Nilsson, Lydia S 35
Rönmark, John S 29
Rönnberg, Mats Ju 53
Rönnblom, Kurt R. Kn 5
Rönngren, Bo E. K 9
Rönnmark, Christer Bo 9
Rönnung, Catarina E. M. U 34
Rörling, Ola I 8
Röst-Andréasson, E. Barbro Ju 32

S

Sahlén, Anders F. E 7
Sahlholm, Bo U 46
Sahlin, Jan E. A. A 13, Kn 10 17
Sahlin, John-Erik U 17
Sahlin, Michael UD 4
Sahlin, Svenerik I 37
Sahlström, Sven C. H 9
Salin, Sven U 26
Salinger, Gerhard K 8
Sallin, Karin M. A 15
Salsbäck, K. Johan B 6
Saläng, B. Stefan E 3
Sambergs, Åke S 31
Samuelson, Ingemar I 22
Samuelsson, Bengt U 48
Samuelsson, Elvy L. A 8
Samuelsson, Ingvar A. V. Bo 4
Samuelsson, Kenneth B.-E. A 15
Sand, Hans E. N. U 27, Bo 7
Sandberg, A. Birger U 2 17
Sandberg, F. Torsten Jo 19
Sandberg, Hans A. S. Ju 17
Sandberg, Jan-Eric U 10
Sandberg, K. Bertil A 3
Sandberg, K. G. Ulf Fö 1
Sandberg, Lars S 27
Sandberg, Lars G. A 2
Sandberg, Lennart Ju 30
Sandberg, N. Börje K. U 12
Sandberg, Ove S 31
Sandberg, Sven-Olof I 16
Sandberg, Torsten Bo 11
Sandberg, Ulf K. Fö 6
Sandebring, Hans E 3, A 2 16
Sandéhn, Margit S 35
Sandelius, Kerstin Ju 32
Sandell, Anita I. M. Kn 10
Sandell, Arne Ju 12

Sandell, Ulla U 38
Sandén, Peter E 7, I 13
Sandgren, C. Lennart I 33
Sandgren, Gösta Fö 6
Sandler, Hans E. Bo 5
Sandlund, Maj-Britt L. I 33, Kn 13 26
Sandqvist, B. Eje G. Jo 9 24
Sandqvist, Inga-Britta U 21 46
Sandqvist, Ingrid R. J. Ju 2
Sandström, Anders G. UD 1 2
Sandström, Annika Ju 56
Sandström, B. Gustaf I 9, K 10
Sandström, Björn I 4
Sandström, K. Rune E 6
Sandström, L. Annika U 7
Sandström, Sigurd P. A 15
Sandström, Staffan H 4 8 10 16
Sanfridsson, Arne U 27
Sanger, J. Stefan U 7
Sanmark, P. Arvid L. U 51
Sanne, Christer U 9
Sannegård, A. Wilhelm (Willie) A 13, S 31
Sanner, Leif H. U 7
Sannerstedt, Lars T. G. U 7
von Schantz, Dag I. H. Jo 7 29
Schelander, Pär Bo 6
Schelin, Leif Ericsson U 13
Schering, Per E. S 9
Scherman, Karl Gustaf Ju 36, Bo 1 11 15
Schierbeck, Per W. Ju 10 11
Schirren, Nils Ju 60
Schmiterlöw, Carl G. Jo 1
Schneider, Werner U 7
Schramm, Ingrid A. T. A 18
Schröder, Lena U 24
Schuback, Bengt J. Fö 10
Schultz, J. Allan S. B 1
Schultz, Kerstin Ju 42
Schück, Johan H. B 9
Schütt, Torgny S. R. I 6
Schyberg, Per-Eric J. I 7
Schyl-Bjurman, Gertrud S. U 12
Schöier, Hans E. Ju 34
Schöldström, Ulf C. W. U 13
Schön, G. Åke A 19
Schönberg, Astrid Ju 31
Schönmeyr, C. Richard A. Ju 12, E 10
Schött, Lars E. Ju 26, Kn 15
Secher, Jörgen U 4
Sefastsson, Sigurd T.-B. Jo 14
von Segebaden, Gustaf Jo 1
Seger, E. Walter H 6, I 4
Segerfalk, I Bertil T. A 14
Segergren, N. E. Ingemar Jo 5
Segerström, Ingrid S 36, K 24, Ju 21
Sehlin, Halvar Bo 6
Selén, Jan-Olof K 16
Selg, Håkan I 20
Selin, Sven Ju 26
Sellberg, Björn I 19
Sellergren, Ulf G. E. S 25, U 40
Sellers, Pia M. U 1
Sellgren, Rolf O. M. K 1 18 24
Sellvall, L. B 30
Selö, Christer Fö 6
Seregard, B. Ingvar V. I 5
Serner, Uncas S 5 10
Setterlind, Bo A. I. Kn 2
Sevéus, Vallentin S 15
Shaikh, Naz Ahmed I 3
Sibbe, Tora U 29
Sibe, Jan U 8
Sicking, Karl-Otto K 21
Sidenbladh, Karl J. E. K 3
Sidenbladh, Thomas P. B 17, U 24, I 25 39
Siegbahn, Bo L. G. I 14
Sigfridson, C. A. Richard I 11
Sigfridsson, Sven-Erik I. K 8 17, Jo 18, Kn 19
Signell, E. Sven-Gösta S 19
Silenstam, N. Per I 33
Silfverstrand, Bengt H. B 26
Sillén, Bo S. A. I 11, Kn 9
af Sillén, Jan UD 5, U 6
Silwer, Jan S 22
Simma, Lars H:son U 22
Simonsson, Egon B. A 15
Simonsson, Tord L. W. Kn 2
Siversen, Bengt I. Fö 7
Sjunnebo, K. Ivan L. Ju 11
Sjöberg, E. Arne K 1
Sjöberg, Gunvor S 25
Sjöberg, Hilding S 7
Sjöberg, K. G. Magnus Ju 2 41
Sjöberg, Lars-Olof U 52
Sjöberg, Lennart H. I 32
Sjöberg, Margit E. S 4
Sjöberg, N. Björn V. S 9
Sjöberg, N. Björn V. S 28
Sjöberg, O. Torgny Jo 24 29
Sjöberg, Svante I 41 17
Sjöberg, Tage B. S 13, U 28
Sjöberg, Tommie W. Jo 15
Sjöblom, Kerstin S 4
Sjöblom, Per Å. G. K 21
Sjöblom, Åke I 33
Sjögren, Bengt L. B. Ju 24
Sjögren, Boo U 10
Sjögren, Sven H 9
Sjögren, Thord E. A 15

Sjöholm, Erik G. R. Fö 6
Sjökvist, Stig A. R. K 1
Sjölin, Nils I 23, Kn 7
Sjömo, Göthe L. A 15
Sjönell, I. Marianne B 31
Sjöqvist, Brita U 29
Sjöqvist, Eric G. U 10
Sjöstedt, Björn A 13
Sjöstedt, K. Lennart T. K 3 19
Sjöstedt, Stig Fö 10
Sjöstrand, A. Mats T. B 1 10
Sjöström, Birger A 15
Sjöström, J. Folke Fö 8
Sjöström, Ove Kn 10, I 33
Sjöström-Hedge, Ingela Bo 8
Sjöström-Rédei, Ingeborg U 41
Sjövall, L. Gösta A 15
Sjöö, Curt O. Fö 1 4
Skaar, Nils Ju 12
Skagersjö, Bengt K 21
Skagert, Stig U 5
Skala, Björn UD 1 2 3
Skantz, Anna-Greta Ju 12, I 4
Skantze, Hugo I 3
Skarell, Gunnar E. A. B 2 10
Skarstedt, Carl-Ivar S. Ju 33, UD 1, Fö 3 14
Skarvall, Karl-Erik Ju 2 23, Fö 15
Skilje, Ivar S 21
Skillner, Rolf B 31, A 3 7 12
Skjönberg, P. Guldbrand Jo 8
Skog, Rolf R. E 3
Skoglund, Caj U. S 12
Skoglund, Claes G. Fö 2
Skoglund, Eric Jo 27
Skogö, Ingemar B 16
Skutnabb-Kangas, Tove A 5
Sköld, B. Anders Ju 18
Sköld, Lars G. U 13 38
Sköld, Per I. Jo 15
Sköldefors, Walter G. H 5 6
Sköldstedt, Agneta U 39
Sköllerholm, S. Ove J. B 6, H 16
Slunge, G. Walter R. A 2 13
Smedberg, Staffan U 27
Smedmark, Göran G:son S 7 9 30
Smith, A. Åke B 18
Smith, Harald S. W. U 36
Smith, Jan Kn 12
Smitt, Myrna E. D. A 8
Snellman, Karin M. U 32
Snickars, Folke I 33
Sohlberg, Lennart K 4
Sohlenius, Gunnar H. I 20
Sohlman, Staffan K 10
Sohlman, Åsa I 26
Sokolowski, Ewelyn I 32
Sommar, Carl Olov U 34
Sondén, Jan A. H 7
Sondér, Ebbe U 5 12
Soysal, Besim A 17
Sparring, Leena U 25
Sparrman, Carl-Axel U 14
Spendrup, K. Aksel B 7
Sprinchorn, K. Göran Jo 12, Bo 7
Spångberg, Jan Fö 6
Spörndly, Barbro I. S 3
Staaf, Ingemar G:son Fö 10
Stadler, Claes-Göran I 22, Bo 15
Stahl, Ivar U 17, Bo 9
Stahle, Gun U 5
Stahre, Gunnar N. I 35, Jo 25, Bo 8
Stark, Börje I 20
Stark, Hans O. Ju 16, A 20
Stark, K. Birger S 7
Starkenberg, Kerstin A 15
Starlander, Lillemor Kn 21
Stavréus, Sven O. A. Kn 4
Steen, F. Peter U 9, I 6 33
Steen, Göran A. K 2 12, I 32
Stéen, Manfred K 7
Stefanson, R. Stig S. E 3
Stegö, Eskil U 16
Steiner, Peter U 17
Stellborn, Kurt U 10
Stenberg, Bruno Jo 3
Stenberg, Hans O. Ju 12
Stenberg, Leif E. Bo 14
Stenberg, Nikolaus Jo 3
Stenberg, Tage U. A 5
Stendahl, Christina U 25
Stendalen, N. Anders I 14
Steneby, Jan Ju 7
Stenefeldt, Ulf I. Ju 15
Stenmark, Bengt-Erik K 3 12
Stenquist, Margareta S 36
Stenqvist, Gunnel M. U 20
Stenson, Bo S 29
Sténson, Britt-Marie I 7
Stensson, S. L. Börje B 8
Stensson, S. Lars-Gösta Kn 2
Stenstad, Barbro Ju 35
Stenström, Sture B. H 2
Stephansson, Jan S 18 40, A 16
Stephansson, Ove U 49
Sterfelt, Ove P. E. I 41
Stern, Tommy U 5
Sternby, Björn UD 5
Sterne, Bengt G. I 4
Sterner, Anna-Lisa S 17 23
Sterner, Gunilla B. A 8
Sterzel, Fredrik A. C. Ju 50, Bo 8, Kn 10 17 25
Stetler, Emil U 30
Stiernstedt, K. Jan T. U 14

Stigare, Jan A. A 12
Stigendal, Lars U 7
Stille, Leif U 17
Stime, Pär-Eric W. B 27
Stjerna, G. Henry Jo 6
Stjernberg, E. Gustaf T. Kn 10 15
Stjernberg, Karin A 15
Stolt, Birgit U 4
Stolt, Lennart Kn 16 23
Storm, C. Olof Ju 22, U 12
Strand, Birgit S 28
Strand, Karl-Erik
Fö 9 16, S 1 27 30 38 40, Jo 21
Strand, Lars B. Ju 32, S 38, Bo 13
Strand, Åke P. E. Ju 16
Strandell, Hans V. U 7
Strangert, Per-Olof I 6 32
Striby, I. Christina K 18
Stridh, Arne U 13
Stridsman, Torsten U.
Jo 11, A 9, I 8
Strindberg, Per-Olof J. Ju 42, Kn 9
Stripple, S. Lennart Kn 2
Stroh, Olof Fö 14
Stråby, Kerstin U 49
Stråth, Claes T. A 10
Ström, Gunnar U 18
Ström, Gunnar O. F. U 13
Ström, Ivan S. B 15
Ström, Lennart I 11
Ström, Sven I 7
Ström, Turid Ju 13 14 15 27, I 33
Strömberg, Ingemar K 10
Strömberg, K. Håkan Jo 7 9 27
Strömberg, Karl-Erik
S 35, Ju 20, I 3
Strömberg, Rolf E. Ju 36, Bo 7
Strömberg, Silja K. U 14
Strömbäck, Erland H. D. Ju 9 49
Strömbäck, Stig UD 2
Strömbäck, Åke I 4
Strömgren, Bo E. K 18, I 12 19
Stukat, Karl-Gustaf U 31
Sturkell, Carl-Edvard Ju 9, S 26
Stymne, Anders S 31
Styring, Sten Ju 30
Styrud, S. Josef Kn 13
Ståhlberg, Karin H 3
Stålberg, Marianne G. E.
S 24, A 8, Kn 9
Stålberg, P. Lennart I 10, Kn 5
Stålebrant, Rolf I 4 16
Stålhammar, Bert E. J. U 13
Stålhandske, O. Lennart Fö 1
Stångberg, Olle H. A 2, I 36
Sullivan, Lars G. M. S 5
Sundberg, Anita H 16
Sundberg, Erik D. Kn 18
Sundberg, Hans E. S 27
Sundberg, Hans F. Jo 15
Sundberg, Ingrid E.
Ju 3, UD 2, U 13
Sundberg, Kjell M. K 14
Sundberg, L. Nore I 14
Sundberg, L. Ove I 42
Sundberg-Falkenmark,
Malin F. S. K 7, Jo 17 19
Sundberg-Weitman, Brita F. Ju 7
Sundblad, Brita A. I 12
Sundblad, K. Erik Ju 11
Sundblad, Lars G. K 1
Sundblad, Yngve Ju 24
Sundborg, Åke O. F. Bo 7
Sundelin, Leif C. Bo 15
Sundelius, Claes-Göran S 22
Sundelius, Ove R. S. Fö 14
Sundén, S. Bo H. A 10
Sundén, Åke U. Fö 9
Sundgren, E. Roland U 17, A 8
Sundkvist, K. R. Tage B 5
Sundkvist, Leif G. U 21
Sundling, Sylvia S 38
Sundman, Per Olof U 18
Sundquist, A. Åke Ju 37
Sundqvist, Allan U 10
Sundström, Gudrun U 45, H 13
Sundström, Gun-Britt U 4
Sundström, Gustaf I 8
Sundström, Kerstin H 12 10
Sundström, Lennart I 21
Sundström, M. Gudrun I 3
Sundström, Monica I 33
Sundström-Frisk, Carin I 32
Svahn, Bertil A. Ju 20
Svahn, Hans L. I 28
Svanberg, Gösta Jo 28
Svanberg, Lars U 18
Svanfeldt, Göran H. U 7 8 10 13
Svanström, Inger K. Jo 26
Svanström, K. Ivan H. U 11
Svantemark, Lennart S. I. K 21
Svartberg, Karl-Erik
Fö 6, U 11, Kn 22
Svedberg, Sten-Olof (Olle) U 11
Svedjemark, Gun Astri Jo 25
Svegfors, J. Mats A.
Ju 36, B 9, U 42
Svegland, Stina L. Ju 27
Svegrell, Tomas Bo 6
Svenke, Erik I 23
Svenningsson, Per Johan I 16
Svenson, Gösta E. K 5, I 4 22
Svenson, S. Göte Jo 18 20, Bo 18
Svenson, Sven G. E 5
Svensson, Alvar U 10
Svensson, Astrid U 41

Svensson, Bengt Olof Jo 27
Svensson, Birgit M. K 21
Svensson, Bo E. Kn 14
Svensson, Carl-Gustaf Å. B 16
Svensson, Evert I. Ju 3
Svensson, Gunnar U 15 22 43 45
Svensson, Hans O. E 2
Svensson, Harry U 29
Svensson, Inge G. S 2 4 9 30
Svensson, Jerry S 25
Svensson, K. Sten H. S 3 4, U 40
Svensson, Kjell R. Bo 3
Svensson, L. G. Roland A 21
Svensson, Lars B. I 33
Svensson, Leif Å. A 2
Svensson, M. Christina E 10
Svensson, Margareta S 1
Svensson, Nils-Eric Bo 3
Svensson, Olle F. S. Ju 34, U 23
Svensson, Per Ove Kn 16
Svensson, S. Börje F. Jo 7
Svensson, S. Erik Bo 10
Svensson, S. Göran E 11
Svensson, S. I. R. Ju 11 20 36, Bo 9
Svensson, S. K. Tuve K 18
Svensson, S. Raymond Fö 6, A 12
Svensson, S. Torsten A. I 33
Svensson, S. Ulf Jo 20
Svensson, Sten U 28
Svensson, Sten I. A 2 12 10
Svensson, Sven-Erik I 4
Svensson, Torsten I 22
Svensson, Torsten V. Kn 12
Svensson, Åke E. F. E 8
Svensson, Åke G. B 12
Sveri, Knut O. Ju 26
Sverne, Jan E. A 11
Sverne, Tor E. Ju 32
Svingby, Gunilla U 5
Svonni, Mikael U 22
Svärd, Göran S 30
Svärd, Lars-Göran K 7
Svärd, Stig U 18
Svärd, Stig Olof Jo 10
Swahn, Jan-Olov Ju 10
Swan, Brita Ju 39
Swanstein, Stig N. S. K 6
Swarén, Ulla S 39, Ju 9, A 19
Swarting, Sven K 14, H 14
Swartling, Anders J. A. B 25
Swartling, Fredrik S 19
Swartz, Kersti V. S 10
Swedberg, Bo G. R. U 10 33
Swedborg, Erik H. Jo 9
Swedin, Bo W. B:son A 17
Swedjemark, Åke I 22
Swegen, Joel A. Bo 15
Swärd, Bertil H 11
Swärd, Åke E. I 4
von Sydow, Gunnar K 14, Jo 25
Sylvander, Inga M. A 13
Synnerholm, Bo K 7
Säfbom, Erland K 3
Sävborg-Lundgren, Görel U 7
Sävenstrand, Ulf S 32
Sävhagen, Ruth U 31
Sääf, K. Å. Henry I 8
Söder, K. Gunnar I 14
Söderbaum, Erik G. Kn 15
Söderbaum, Peter S 39
Söderberg, Bo K. G. H 9, A 2
Söderberg, Elmer Ju 19
Söderberg, Lennart UD 7
Söderberg, Per-Olof S 3
Söderberg, Stig I 33
Södergren, Lars-Olof I 22
Söderkvist, Oswald UD 6
Söderlind, Olof U 18
Söderlund, A. Göran Ju 2
Söderlund, Herbert Ju 51
Söderlund, Åke A 13
Söderman, Elis A. Ju 25, S 6
Söderman, S. Olof Jo 1
Söderqvist, Bengt O. A. S 1
Söderqvist, Oswald E. J. I 30
Söderström, Bengt
Bo 16, U 22, Jo 19, Bo 7 12 18, Kn 5
Söderström, Bengt J. I 33
Söderström, Göran U 13
Söderström, Herbert U 4
Söderström, Karin U 45
Söderström, Kurt I. W. B 4
Söderström, Nils A 18
Sönnerlind, Arne U 16
Sörenson, Torsten N. Kn 3
Sörman, C. Håkan Jo 22

T

Tallberg, Edvin I 33
Tallroth, N. Börje K 10, Bo 8
Tallroth, Tore UD 5
Tamfeldt, Bengt G. Fö 6 11
Tammelin, Lars-Erik Jo 8
Tandberg, Olle G. UD 3
Tarschys, N. Daniel B 9 14, U 9
Tegenfeldt, Hans G. Fö 12
Tegnér, Per Fö 16
Tegnhed, Lars Kn 24
Teikmans, André UD 3
Tejle, Gunnar K 8
Telestam, Gösta L. E 1 4 12
Teljstedt, Håkan A 6
Tell, Wilhelm Jo 25
Tenerz, Erland I 24
Tengberg, Bo E. Jo 19 23

Tengelin, Sten H 16
Tengelin, Ulf E. G. Fö 7
Tengelin, Ulrika Ch. Fö 7
Tengner, Onni K 15
Tengroth, Bengt T. I 11
Tengström, Emin Jo 19
Tengström, Sven U 4
Tengvall, Sven-Erik G. S 18 27 28
Tengwall, Jan O. B 18
Terenius, Lars U 49
Terne, Eva S 11
Ternryd, Carl-Olof K 4, B 29
Ternström, Anders U 5
Terrefe, Almaz A 17
Tersmeden, L. G. Erik H 1
Terstad, I. Gösta A. Fö 5 10
Tetzell, Tomas H 9
Teveborg, Lennart U 13 14 38
Tham, Carl G. W. Ju 11, UD 6
Thedin, Nils S 25
Thelander, Bo R. Jo 15
Thelin, Bengt A. U 13
Thelin, Krister S 30
Themnér, J. Christer K 3 19
Theorin, K. Maj Britt Jo 10 23
Thollander, K. Gunnar H:son Kn 14
Thomaeus, Barbro H 4
Thomasson, Björn E. U 32
Thor, Thorsten S 1 39
Thorberg, Klas U 32, A 15
Thordin, Bengt S 22 36
Thorell, Bernt U 53
Thorell, K. Arne B. K 1
Thorell, Lars G. Jo 22
Thorell Rittby, Elisabet U 41
Thorén, Rune I 11
Thoresson, Per Göran S 30
Thorin, Leif Bo 6
Thornell, Anders B. B 6 7
Thorngren, S. Bertil I 20
Thornström, J. H. Torgny K 3, I 29
Thorselius, Ulf T. Jo 28
Thorsell, Gunnar U 28
Thorsell, Lars U 12
Thorslund, Bertil O. A 16
Thorson, G. Alvar K 4
Thorsson, Inga M. UD 2, U 9
Thorstenson, Billy S 35 11 25, U 22
Thoursie, Kerstin A. U 10
Thufvesson, Bengt E. Bo 3, I 39
Thulin, Einar E:son B 1
Thun, John-Erik U 17
Thun, K. Ragnar U 1
Thunberg, Ulf Erik Bo 8
Thunholm, Lars-Erik E 5
Thunved, Anders E. Ju 32
Thunwall, M. Bo 18
Thuresson, M. Carin I 3
Thuresson, Sture H 9
Thurhagen, E. Ruben A 13, I 5
Thyberg, O. Knut UD 2, Fö 10
Thyberg, P. Erik Fö 10
Thyreen, Nils F. G. Kn 11
Thyresson, Gunnar Ju 33
Thörn, Lars-Olof E 5
Thörner, Brivio Fö 16
Thörngren, John Ju 30
Tillander, Ulla S 38, Ju 52
Timm, Dietrich H. E. I 38
Tirkkonen, Tuomo A 17 18
Tivéus, Ylva A 19
Tjernberg, K. V. Harry Ju 4
Tjernström, K. Sune I 20 42 34
Tjäder, Thomas H. Fö 16
Tjällgren, Per Olov L. K 4
Tjärnberg, Marianne S 40
Tjörneryd, John E. E. Fö 5
Tobisson, Lars F. Ju 11, E 3, U 23
Tocklin, Hans E. A 9
Toll, C. Christopher U 4
Tomner, J. Sigvard A. I 16 25
Topalov, Anna-Kristina A 18
Torbacke, Jarl U 27
Torell, Per S 20
Torgils, A. Gunnar Ju 5
Tornborg, Curt G. F. U 22, Kn 8 9
Tornée, Per H. G. Bo 10
Torngren, Håkan E. B 11
Torngren, Jerker R. K 2
Torpefält, Leif S 18
Torper, Ulf U 12
Torring, Lisbeth S 11
Torsteinsrud, Inger A 13
Torwald, G. A. Rune Kn 15
Tottie, Lars W. Ju 3
Tranell, E. Olof B. Ju 18
Trankell, Arne A 17
Treiberg, Alexander Jo 22
Troedsson, Ingegerd S 38, Bo 13, Kn 23
Troedsson, Tryggve I 6
Trogen, Göran H 3
af Trolle, Ulf Ju 45
Trost, Jan L. E. Ju 3
Trotzig, C. Fredrik J. Jo 22, H 7
Trowald, Nils U 29
Trulsson, Rolf G. K. Ju 39
Träff, Sven-Olov A. Fö 2, B 9
Tsokanis, Georgios A 17
Tufvesson, Jan O. I. B 29
Tunebro, B. Torsten J. U 1
Tunving, Kerstin S 34
Turesson, Bo Ju 58, U 39

Tygesen, Lars S. K 3 19
Tyndal, Anders S 29
Tynell, Lars V. U 21 32
Tyrstrup, Kerstin I 26
Tågmark, Sven G. Ju 11, Jo 33, I 9
Tånneryd, S. Allan S. A 2
Täckholm, Fredrik U 1
Tägil, Sven O. U 9
Törnell, Inga-Britt Ju 8
Törngren, Mats W. A 8
Törnquist, Harry E. B 27, U 1, Jo 1
Törnqvist, Gunnar E. Bo 3, I 1
Törnqvist, Ingvar B. U 7 38
Törnros, E. A. Christer B 17
Törnroth, Lennarth Ju 54, H 1
Törnvall, Peder H. Kn 17 20

U
Udd, S. Robert Jo 24
Uggla, Claes A. Ju 6 13 54, H 1
Uggla, G. Inga-Lill S 7
Uggla, J. Magnus E 4
af Ugglas, Margaretha M. A 2 8 12, I 9
Ulander, Lars G. A 9
Ulfhielm, Monica A 3, B 15 17 26, A 3, E 3
Ullander, Kerstin U 41
Ullenhag, Jörgen UD 6, U 17 42, Kn 7
Ullman, Harald C. G. Ju 49
Ullsten, S. K. Ola Ju 11, UD 3
Ulmander, Jan Ju 14
Ulveson, H. N. Ingemar Ju 17
Ulvhammar, Birgitta S 25, U 17, A 8
Ulvönäs, E. R. Staffan I 6
Unckel, Per C. G. Ju 34, Fö 6, Jo 19, I 6
Unga, Nils J. A 9 16, I 14
Unge, Torkel S 30
Unsgaard, Håkan U 34
Utkutug, Hüsamettin A 17
Utsi, Per-Mikael U 22
Utterström, Thomas O. Ju 12, E 5 10

V
Vahlne, Jan-Erik I 13
Vallerö, Rolf A. T. Ju 2
Vallin, Ivar U 17, I 24
Vallinder, Torbjörn Ju 34
Vallquist, Gunnel U 4
Vegis, Peter I 7
Vennberg, Karl U 4
Vester, G. Torbjörn Kn 8
Vestin, F. E. Margareta U 13 16
Victor, Dag Ju 55
Viklund, B. M. Elisabet Bo 18
Viklund, Margareta S 3
Vikman, Sven U 13
Vikström, Björn S 31
Vilgeus, C. Jan I. Kn 14, I 41
Villner, Ina S 7 31
Vinell, Lars H 16, I 3
Vinge, Per-Gunnar Fö 7
Vinthagen, Rolf K 24
Virdebrandt, Carl-Erik U 54 43
Virding, Gösta A. I 7
Vitestam, N. Gösta U 4
Voss, Bertil G. P. K 10
Voss-Schrader, Ulla A. A 8
Vrethammar, Harald U 14
Vängby, Staffan O. S. Ju 20

W
Waahler, Bengt UD 4
Waara, Rolf K 16
Wachtmeister, Hans W. A:son U 11
Wachtmeister, Knut G. N. S 20, E 7
Wadell, Ulla G. S. B 1 8
Wadensjö, Eskil W. A 1 5
Waern, Karl-Gustav U 13, A 12
Wahlberg, Per V. Fö 4
Wahlbäck, M. Krister Fö 10
Wahlgren, E. Göran E 11, B 6
Wahlgren, Nils-Einar I 4
Wahlqvist, Stig S 29
Wahlstedt, Bengt E 2
Wahlström, Björn I 26 8
Wahlström, Bror A. Ju 3
Wahlström, Per E. K 3 10
Wahlström, Stina M. A 4 5
Wahlström, Tommy U 39
Wahlström, Ulf U 39
Wahlström, Victor U 18
Wahrby, Elsa M. S 3
Wahren, Håkan G. H. Jo 25
Walander, Håkan I. Ju 55, S 9 30
Walberg, Sten S. E 1, B 24
Waldau, Ulf Ju 47, H 7
Waldén, G. Louise A 8
Waldenby, Torbjörn Ju 11, I 4 33
Waldenström, Erland E 3
Waldenström, Hans G. W. Kn 9 18
Waldenström, Sven U 8
Walin, Gösta A. Ju 11
Wall, Nils Olof B 29
Wall-Johansen, Ulla-Gerd (Ulla) A 15
Wallberg, Börje UD 7
Wallberg, C. G. Börje Fö 14
Wallberg, Klas H. S. A 5

Walldin, Carin M. A 12
Wallenberg, Bengt E. I 38
Waller, Calle A 15
Waller, Tage E. U 1
Wallerius, Olof Ju 39, H 1
Wallestam, Leif I 23
Wallgren, Åke U 5
Wallin, Alf G. Ju 19, Jo 27
Wallin, Allan I 22
Wallin, Björn A. Fö 12
Wallin, Erik U 5
Wallin, Kerstin U 24
Wallin, Mats A. T. K 8
Wallin, Nils G. M. A 15
Wallin, Per J. Ju 7
Wallin, Sten-Erik J. Jo 17
Wallman, Folke V. I 3
Wallmark, Nils U 26
Wallroth, Bengt Ju 33
Wancke, N. Folke Bo 15
Ward, Kurt K. B. I 7
Warensjö, J. A. Folke Ju 31, Jo 6
Wasteson, Lennart Ju 30
Wedelin, Kerstin B. U 25
Wegerman, Åke S 37
Weibo, Björn S. Ju 2
Weichbrodt, Björn I 20
Weidstam, Åke Ju 5
Weigelt, Ulla A 3 14
Weinberg, Ulf C. Jo 15
Weinehall, Lars E. J. Ju 11
Welander, Gösta Ju 21, B 4
Welin, E. Gösta Fö 5, Bo 3
Wemminger, Lars V. U 1
Wendel, Maj-Britt S 19
Wendin, Sture E. W. Ju 21
Wendt, Curt A. G. Jo 17, Bo 2
Wennerberg, Bengt I 11
Wennerberg, Sigfrid UD 6, I 6 22 35
Wennerfors, Alf S 30, H 5, A 7 16
Wennergren, C. Bertil O. Ju 47
Wennerström, E. Allan Ju 46
Wennström, K. Gunnar S 1 7 10 12, A 6, I 7
Wentz, Nils O. Ju 30
Wentzel, Ann-Kristin U 9
Werbell, Bror I. B 14
Werdinius, Claes A. B 5
Werenfels-Röttorp, Monica S. A 4 8
Werin, Gun I 7
Werkö, Lars I 7
Werner, Sture I 3
Wernhult, Sven-Åke Jo 22
Wernstedt, Monica A 8
Wessén, Vilhelm Jo 6
Wessman, Lennart S 19, U 10
Wessman, Yvonne B.-M. A 6
West, Maria Ju 32
Westberg, H-O. (Olle) B 4 5
Westberg, Olof (Olle) I 10
Westberg, P. Gösta O. A 15
Westerberg, Bengt C. G. Bo 8 1
Westerberg, K. Arne R. Ju 45
Westerberg, Lars G. I. A 7
Westerberg, Per I 4
Westerberg, Pia-Margherite I 9
Westerberg, Sten B. Bo 1 8
Westerberg, Ulf L. I 33
Westerborn, Olle O. A. S 1
Westergren, Håkan W. U 23
Westerholm, Barbro S 1 7, Bo 18
Westerholm, J.M. A 19
Westerlind, Erik A. E 10, B 7
Westerlund, Uno U 8 24 38
Westermark, E. G. Torbjörn I 32
Westermark, J. Gunnar A 1 11
Westermark, Torbjörn S 39
Westholm, Carl-Johan I 4
Westin, Aina V. H. S 11, A 3 8
Westin, Charles M. H. A 17
Westin-Lindgren, Gunilla U 39 40
Westius, Stefan S 17
Westlander, Olle Ju 54
Westlin, Arne I 26
Westling, Stig-Erik A 15
Westlund, Göran Ju 10, H 16
Westlund, Jan U 10
Westman, Anna-Christina U 13
Westman, Gustaf-Adolf Bo 13
Westman, Helny I. Kn 7
Westman, Kurt G. D. A 13
Westman, Margareta U 4
Wetterberg, Gunnar Ju 11
Wetterberg, Ulf U 39 45, B 9
Wetterblad, R. Ingmar T. Fö 1
Wetterhall, Sven C. E. Jo 12 17, Bo 7
Wettéus, Bo U 4
Wibble, Anne M. E 7, I 42
Wibell, Ingrid S. A 8
Wiberg, G. Lennart E:son Ju 8 37
Wiberg, N. Lennart Jo 17
Wiberg, Ragne Ju 11, I 4
Wickberg, Barbro I. U 26
Wickberg, Nils S 7
Wickberg, Sven U 10
Wickbom, Sten G. Bo 3 16 18
Wickholm, Jan U 1
Wickman, Frans E. I 6
Wickman, H. Krister Ju 45, E 7
Wickström, Arne I 41
Wictor, Karl-Erik I 11
Wictorson, Karl-Eric A. S 1 7
Wictorsson, Åke V. Jo 33, Kn 7

Widebäck, Ulf M. Ju 1, B 9
Widén, K. A. Ingvar Ju 19, B 21, Jo 6 21 26
Widén, Marie-Louise E 6
Widén, Åke U 10
Widestrand, Lars O. E 9
Widgren, Jonas S 35, A 5
Widmark, P. Sverker V. B 5
Wieslander, Bengt Fö 15, S 14
Wigart, Anne-Outram S 35
Wigur, J. T. Rolf Fö 10 17
Wiig, Pål S 31
Wiik, Curt UD 5
Wijkman, Anders I. S. Ju 24, E 3
Wijkman, E. Gunnar B. U 1
Wijkmark, Bo Bo 12
Wikander, Alf B. I 3
Wiking, Gösta E. I 39
Wiking-Johnsson, I. H. Peter Ju 4
Wiklander, Bertil U 4
Wiklander, Torsten P. A 8
Wiklund, Bengt O. U 8 29
Wiklund, Jerry J. Fö 6
Wiklund, Svea S. S. Ju 1, Fö 5, S 7 19
Wiklund, Torsten P. I 37
Wikman, L. Åke Jo 11
Wikmark, Stefan G. K 19
Wikmark, Örjan G. Kn 2
Wikrén, R. O. Gerhard A 4 10 18
Wikström, Jan-Erik U 22
Wikström, K. Arne Ju 2 47
Wikström, Margot H 7
Wikström, Solveig H 16
Wiktorin, Bengt S 12, Kn 1, Fö 10
Wilander, Sven E. S 5, A 6
Wilhelmson, S. Martin Jo 4
Wilhelmsson, A. Börje S 2
Wilhelmsson, Arne E. Ju 4, B 7
Wilhelmsson, Börje A. S 28, K 9 23
Wilhelmsson, F. Uno B 15
Wilhelmsson, Hans W. A 15
Willart, N. Bo B 1
von Willebrand, Karin M. Ju 12
Williamson, Morgan K 20
Williamsson, Uno E. I. Fö 5
Willig, Anna S 8
Wilson-Lohse, Britt A 8
Winberg, Henrik A. K 14
Winberg, Jan S 20
Winberg, S. Håkan Ju 23 48
Winberg, Ylva S 4 35
Winblad, Ulf S 22
Winéus, Bengt G. Fö 1
Wingborg, Mats U 5 12
Winninge, Carol UD 7
Winqvist, Kay-Vilhelm Ju 55
Winther, Kent R. V. A 15
Winther, Otto W. Bo 8
Winther, S. I. Eva A 8
Wintzer, P. U. Fö 8, S 27
Wirén, Erik T. I 1
Wirmark, B. David I. Fö 10
Wirsäll, Nils-Erik B 14
Wistedt, Börje Kn 6
Wistrand, Anders W. H. A 9
Wistrand, Birgitta A 8, S 8
Witt, Nils Jo 24
Wittenmark, Lars T. N. B 9
Wittorp, I. Birgitta Ju 3, S 26
Wohlin, Lars M. E 2, Bo 1 8, I 1
Wohlin-Andersson, Anna M. K 24, U 29
Wohlmer, H. Lennart Jo 13
Wohlström, H. Christer Jo 33
de Woul, Jan T. J. B 14
Wramner, Per I. Jo 19 29
Wranghult, Hans O. Ju 2, Fö 7
Wredenfors, H. E. Walter I 3
Wretborn, Christer A 1 2
Wulff, Torgil H:son UD 1, Fö 14
Wåhlin, N. Anders I 3
Wåhlin, Sten Fö 9
Wåhlström, Ingemar U 34
Wållström, Lennart G. K 13
Wångby, Erik UD 3, I 4 6 33
Wångdahl, Agneta U 26
Wååg, Nils Erik I 6
Wärnberg, Gustav I 19
Wärnsund, Sven-Olof E 1
Wästberg, Greta E. B 14
Wästberg, Olle H 5
Wästlund, I. Gunilla Bo 6
Wästlund, Jan I 14

Y

Ydreborg-Westberg, Berit A 6
Yngvesson, Nils H. Bo 10
Ysander, Bengt-Christer E 9

Z

Zaar, Leif G. G. Kn 11
Zachrisson, Bertil J. UD 3
Zachrisson, K. Sune R. Jo 4
Zachrisson, Rune E. Kn 19
Zethraeus, Sten Å. Ju 16, A 9
Zetterberg, Eva S 16
Zetterberg, Leif U 22 33 45
Zetterlund, Sven U 5
Zetterquist, Urban Bo 13 8
Zetterström, Björn E. Fö 12
Zetterström, Kjell U 47
Zetterström-Lagervall, Gerd M. S 8 1
Zweifel, Hans I 3

Å
Åberg, C. Anders U 24, A 9
Åberg, Carl Johan B 24
Åberg, Ch. Georg H 7, Kn 15
Åberg, Hilding Ju 12
Åberg, Jan Håkan Kn 3
Åberg, Lars-Gunnar I 29
Ådahl, S. Y. P. I 39
Ågren, Lars O. T. Jo 8, Bo 2 8 16 18, I 35
Ågren, N. Gunnar S. Kn 9
Ågren, Staffan S 10
Ågren, Sture S 27
Åhgren-Lange, Ulla U 38
Åhlén, Lars B 11
Åhman, A. Sune U 13
Åhnberg, Lars Ju 41
Åhrén, Anders Jo 3
Åhs, Ulla M. A 19
Åkerberg, Yngve Ju 22
Åkerblom, Gustav V. Jo 25
Åkerblom, Leif G. A 10
Åkerdahl, Magnus F. Ju 4
Åkerfeldt, Sven Eric Bo 10
Åkerlind, Allan J. G. Ju 18, S 23
Åkerlind, Ulla U 49
Åkerlund, Hans E. Kn 5
Åkerman, Johan I 34
Åkerman, N. Håkan Jo 6
Åkerman, Sune M. R. I 1
Åkerstedt, Jonas U 17
Åkesson, Bengt K 7
Åkesson, Hans C. Ju 2
Åkesson, Hans O. Ju 3
Åkesson, Karl-Gunnar I 4
Åkesson, Sigvard U 10
Ålander, Birgit V. Ju 6
Ålander, Nils-Erik I 7
Ålund, Lennart A 15
Ångström, Rune T. UD 2, S 12, B 7 12, I 30
Ånséhn, Lars Olov U 39
Ånstrand, Claes F. Kn 11
Årefeldt, Ann UD 5
Årlin, Ingrid S. Bo 3 8, I 6 22
Åsberg, Christer U 4
Åsbring, Lars-Göran G. Ju 20
Åsbrink, Erik S 22, K 14
Åsén, Carl-Eric U 39
Åslander, A. Nils-Olof (Olle) K 8, Jo 18
Åsling, Nils G. I 5
Åslund, Ove R. A 11
Åstedt, Inga-Britta S 35, U 14
Åstrand, Berit E. B 29
Åstrand, Göran Kn 19
Åstrand, Hans U 43
Åstrand, K. Gunnar Fö 14
Åström, Birger C. G. Bo 16 3
Åström, Kjell G. I 35
Åström, Lars-Åke S 40 7
Åström, Rolf V. A 13
Åström, Rolf V. A 13
Åström, Urban U 7
Åvall, Sven K. Ju 4
Åvall, Sven K. B 7

Ä
Ängeby, Ragnar S 29

Ö
Öberg, Bernt Kn 7
Öberg, H. Sören A 13
Öberg, N. P. Kjell A 4 5 17
Öberg, N. Sture I 1
Öbrink, Karl Johan U 1
Ödlund, Lars-Olof E 4
Ödman, Margot S 2
Ödmansson, Erik I 20
Ödner, E. P. Sture K 10
Öfström, Sylve S 27
Ögren, K. Olof I 21
Öh, E. Tage I 9
Öhman, Anders R. Ju 4
Öhman, Arne J. P. B 6
Öhman, Bengt Ju 39
Öhman, Berndt E 3
Öhman, Carl Ivar U 6
Öhman, Christer I 6
Öhman, Christer L. I 33
Öhman, Frank H 12, Ju 14
Öhman, Per U 24
Öhman, Sven E. G. A 17
Öhman, Toivo Ju 60
Öhman, Ulf U 43
Öhrn, J. Bruno K 1
Öhrström, Sven T. A. U 41
Öhrsvik, Lena M. Ju 57, U 8 25, Kn 10
Öjeheim, Per-Göran E 7
Öjelind, B. Lennart Bo 13
Ölander, Jan A. U 6
Ölundh, Eva M. K 2
Önnesjö, Karl Erik A. E 3
Örn, Peter Bo 4
Örn, Torsten I 20
Örnberg, Sune U 4
Örne, Ingegerd U 13 39
Örnfelt, Bengt W. I 4
Örtendahl, Per Anders B 26, I 4
Östberg, Bertil M. A 12
Östby, Nils S 15
Östensson, Olle I 3
Öster, Karl-Olov U 22, Jo 2
Öster, Tjelvar S 18
Österberg, Erik K.-A. Kn 26

Österberg, Gunnar R. I 42
Österberg, Rolf U 24
Österberg, S. Inger (Kim) A 15
Österberg, Tommy B. Bo 11 16
Österdahl, Sven Otto Ju 58
Östergren, Karin S 20
Österlund, Nils E. Fö 11
Österlund, Tord H:son Ju 2
Österlundh, Carl Gustaf I 24
Österman, Elsa U 1
Östlund, Hans-Erik U 6, A 12
Östlund, Sverker S. H. Ju 43
Östman, Bertil U 18
Östman, Olle Ju 57
Östrand, P. Olov (Olle) A 6
Östring, Lars A. I 10
Öström, Kjell V. I 1 8
Öström, Klasgöran S 18, A 10

Sakregister till kommittéer

(Sakregistret omfattar både del I och del II. Referenser till del II innehåller alltid II följt av departementsbeteckning och nummer. Referenserna till del I saknar motsvarande beteckning.)

A

ABK (Allmänna advokatbyråkommittén) Ju 35
ADB, allmänna försäkringen S 18
ADB, centrala myndighetsuppgifter B 21; II B 2
ADB-beredningsgruppen Kn 5; II Kn 9
ADB-utrustning, statsförvaltningen B 29; II B 10
Administration, Hjälmarens reglering Jo 12
Advokatbyråkommittén, (ABK) Ju 35
Affärsverks verkstadsrörelser K 6
Aktiebolag, offentliga styrelseledamöter I 40; II I 21
Aktiebolagsform Ju 16
Aktievinstbeskattning B 25; II B 5
Akustisk apparatur Ju 1
Alkoholfri motellverksamhet S 37; II S 4
ALLFA (Utredningen om ADB inom allmänna försäkringen) S 18
Allmän associationsrättslig lagstiftning Ju 16
Allmän domstol, rättegångsförfarandet Ju 30
Allmän rättshjälp Ju 35
Allmänna advokatbyråkommittén (ABK) Ju 35
Allmänna försäkringens datasystem S 18
Allmänna handlingar Ju 24
Allmänna kartor Bo 5
Allmänna ordningsstadgan Kn 14
Allmänna samlingslokaler Bo 17; II Bo 8
Allmänna skolväsendet, integration av handikappade elever U 29; II U 6, U 14
Allmänningsskogar Jo 28; II Jo 4
Alternativ produktion, försvarsmaterielindustrin, vissa delar I 27; II I 5
Alternativ produktion, varven I 21
Andlig vård Kn 6
Anhörigas vård S 43; II S 12
Anläggningsarrende Ju 19
Anstalt, kriminalvård Ju 55; II Ju 6
Anstaltspersonal S 6
Anställda, kommuner och landstingskommuner Kn 21; II Kn 2
Anställds integritet Ju 1, 24
Anställds pensionering B 6
Anställningsskyddskommittén A 9
Ansvar, funktionärer i offentlig verksamhet Ju 64; II Ju 13
Ansvarsnämnder Ju 24, S 6
Ansvarssystem, militärt Ju 33
Apparatur, behandling med kortvåg m.m. S 32; II S 1
Arbete, skyddat A 13
Arbetsersättning, kriminalvårdsanstalt Ju 59; II Ju 10
Arbetsförhållanden, försvaret Fö 3
Arbetsmarknadsfrågor, Exportgruppen för utredningsverksamhet (EFA) A 1
Arbetsmarknadsnämnd, statens (SAMN) B 22
Arbetsmarknadspolitikens verkningar A 1, 2
Arbetsmarknadsutbildning A 24; II A 8
Arbetsmiljö, datateknikens effekter A 16
Arbetsmiljöinvesteringar A 22; II A 6
Arbetsmiljörisker A 19; II A 4
Arbetsplatsers integritetsskydd Ju 1
Arbetsrättskommittén, Nya A 7
Arbetstagares uppfinningar Ju 39
Arbetstidsfrågor, Delegationen för A 3
Arbetstidsfrågor, Utredningen av vissa A 14
Arkiv, musikhistoriskt U 43; II U 8
Arkivet för ljud och bild U 27
Arrendelagskommittén Ju 19; II Ju 5
Arvsrättsliga frågor Ju 38
Atomlagstiftningskommittén I 30; II I 8
AUU-sakkunniga (Sakkunniga för förhandling om avtalsreglering av upphovsrättsliga frågor på undervisningsområdet) U 2
Avfall, miljöfarligt Jo 26; II Jo 6
Avfall, radioaktivt I 23; II I 2
Avgift, polisbevakning Kn 14
Avgifter, kulturarbetare och uppfinnare B 34; II B 14
Avgiftsfordringar B 7
Avgiftssystem Ju 4, B 11
Avlidens skulder Ju 38
Avståndsverkande mikrofoner Ju 1
Avtal, underställning av B 3
Avtalslicens Ju 22
Avtalsreglering, upphovsrättsliga frågor, undervisningsområdet U 2

B

Balansbegrepp E 2
Bandinspelning Ju 1, 22
Bankgiro — Postgiro E 1
Banklagsutredningen E 5
Barnens rätt Ju 32
Barnfamiljers ekonomiska stöd S 38; II S 6
Barnolycksfallsutredningen S 17
Barnomsorg, planeringsgruppen S 11
Barnomsorgsgruppen S 3
Barnåret 1979 S 25
Bebyggelse, energihushållning Bo 8; II Bo 2
Bebyggelseplanering, skyddsrum Fö 5
Bebyggelseplanering, fysisk Bo 3
Befattning, skolledande U 7
Befordran med järnväg Ju 5
Befälsbemanningsutredningen K 2
Befälsordning, ny Fö 11
Begagnade föremål Ju 10
Begravningsväsendet Kn 14, 25
Behandling av miljöfarligt avfall Jo 26; II Jo 6
Bemanning längs våra kuster Kn 26; II Kn 10
Bensin H 6
Beredskap, kommunal Kn 1
Bernkonventionen Ju 22
Berusade personer, omhändertagande Ju 44
Besittningsskydd Ju 19, 20
Beskattning, energi B 26; II B 4
Beskattning, forsknings- och utvecklingsinsatser B 17
Beskattning, räntor och kapitalvinster B 19
Beskattning, säkerhetsåtgärder B 4
Beskattning, tjänstepensioner B 6
Beskattning, traktamenten B 15
Beskattningsregler, familjeföretag B 33; II B 13
Beslag Ju 1
Beslutsfattande, decentraliseringsfrågor Kn 7
Besvärsprocess, kommunal Kn 17
Betalningsbalansdelegationen E 2
Betalningssystem E 1
Bevarandet av genetiskt material Jo 4
Bibelkommisionen U 4
Biblioteksverksamhet, De blindas förening U 15
Biblioteksverksamhet, kungl. biblioteket U 32
Biblioteksverksamhet, Musikaliska akademien U 43; II U 8
Biblioteksverksamhet, talböcker U 41; II U 5
Bidragssystem, socialpolitiskt S 9
Bilavgaskommittén Jo 18; II Jo 3
Bild och Ljud, Arkivet för U 27
Bildskivor Ju 15, 22
Bildomvandlare, integritetsfarlig användning Ju 1
Bilförsäkring Ju 12
Bilstödskommittén S 36; II S 5
Biståndspolitiska utredningen UD 2
BKF (Beredningen för det fortsatta arbetet om kvinnan i försvaret) Fö 4
Blindskriftsbibliotek U 15
Bolagskommitté, 1974 års Ju 16
Bostadsarrende Ju 19
Bostadsbidragskommittén Bo 13; II Bo 1
Bostadsfinansiering. Delegationen för Bo 1
Bostadsrättsfastigheter, underhåll Bo 9
Bostadsrättskommitté, 1978 Bo 10
Bostadssociala delegationen Bo 4
Bostäders integritetsskydd Ju 1
Bosättning, utomlands S 2
Brandförsvarsutbildning Kn 4
Brott, narkotikamissbrukare Ju 57; II Ju 8
Brott, personlig frid Ju 1
Brottmål, tvångsmedelsreglering vid förundersökning Ju 47
Bruttoskatter B 24; II B 6
Brottsbekämpning, integritetsfarlig apparatur Ju 1
Brottsförebyggande rådet (BRÅ) Ju 48
Bruttoskattekommittén B 24; II B 6
Brytande av post- eller telehemligheter Ju 1
BRÅ-utredningen Ju 48
Bränslen, ersättning för olja I 26; II I 4
Budapestöverenskommelsen H 1
Buller K 3, Jo 10
Byggnad, strålrisk Jo 25; II Jo 2
Byggnad, överlåtelse och pantsättning Ju 29
Byggnadskommitté, Sveriges internationella I 2
Byggnadslagstiftning, ny Bo 11
Byggnadspantutredningen Ju 29
Byggnadsvårdsutredningen U 11
Byggsysselsättning, kulturbyggnader U 11
Byråkratiutredningen Kn 10
Båsport, Hjälmaren Jo 12
Bärgning, lagstiftning Ju 46
Bötesförvandling Ju 52

C

Cancerkommittén S 39; II S 7
Centrala myndighetsuppgifter, ADB och rationalisering B 21; II B 2
Centralanläggning, miljöfarligt avfall Jo 26; II Jo 6
Chefsutbildning, statsförvaltningen B 31; II B 11
Citaträtt Ju 22
Civila flyghistoriska museiverksamheten U 46; II U 13
Civilförsvar Fö 5
Civilmilitärutredningen (CMU) Fö 12

Civilt utnyttjande av flygindustriella resurser I 25; II I 3
CMU (Civilmilitärutredningen) Fö 12
Containerutredningen K 9

D

Daghemsplats S 11
Dagspresskommittén U 23; II U 22
Dalarnas häradsallmänningar och allmänningsskogar Jo 28; II Jo 4
DALK (datalagstiftningskommittén) Ju 24
Dansteaterutredningen U 53; II U 18
Dataeffektutredningen A 16
Datalagstiftningskommittén (DALK) Ju 24
Datasystems sårbarhet (SÅRK) Fö 7
Datateknikens effekter på näringslivets utveckling I 20
Datateknikens effekter på sysselsättnings- och arbetsmiljö A 16
Data-TV U 34
Datorisering, anställds integritet Ju 24
De blindas förening, biblioteksverksamhet U 15
Decentraliseringsutredningen Kn 7
DEFU (Delegationen för företagens uppgiftslämnande) B 14
DEK (Data- och elektronikkommittén I 20
DFE (Delegationen för energiforskning) I 6; II I 13
Differentierade körkort K 13
Direktinvesteringskommittén I 13
DIS-utredningen (Utreddningen om informationssystemet företag—samhälle) I 31; II I 10
Disciplinärenden Ju 26, 41, S 5
Diskriminering, invandrare A 17
Distriktsindelning, yrkesinspektionen A 11
Djurens hälso- och sjukvård Ju 27; II Jo 5
Djursjukhusutredningen Jo 13
Domstolar Ju 30, Kn 13
Drottningholms teatermuseum U 54; II U 19
Drunkningsolyckor, förhindrande av Kn 14
Dynamisk mikrofon Ju 1
Dämningsgräns, Hjälmaren Jo 12
Dödsbegreppet S 8
Dödsbo, ställföreträdare för Ju 31; II Ju 4

E

EFA (Expertgruppen för utredningsverksamhet i arbetsmarknadsfrågor) A 1
Egnahemsfastigheter Ju 18, B 3
EIFO (Expertgruppen för invandringsforskning) A 5
Ekonomiska brott Ju 23
Ekonomiska föreningar Ju 16
Ekonomiska förhållanden, rennäringen Jo 32; II Jo 10
Ekonomiskt försvar I 3
Ekonomiskt stöd, barnfamiljer S 38; II S 6
Eldningsanläggningar I 16
Eldningsolja H 6
Elektronik, effekter på näringslivets utveckling I 20
Elever, handikappade U 29; II U 6, 14
Elevvårdskommittén U 28; II U 6
Energibeskattning B 26; II B 4
Energiforskning, Delegationen för (DFE) I 6; II I 13
Energihushållning, befintlig bebyggelse Bo 8; II Bo 2
Energihushållning, styrmedel för näringslivet I 38; II I 18
Energikällor, FN-konferens UD 6
Energiområdet, myndighetsorganisation I 35; II I 14
Energiområdet, provning I 22
Energirådet Ju 11
Energiskattekommittén B 26; II B 4
Energisparkommittén (ESK) I 4
Enkla bolag Ju 16
Ensamförälderkommittén S 23
Ensamrättssystem Ju 22
Enskilds integritet, användning av teknisk apparatur Ju 1
Envägsspeglar, integritetsfarliganvändning Ju 1
Ersättning, naturkatastrofer Kn 22; II Kn 1
Ersättningsbränslen för olja I 26; II I 4
Ersättningssystem vid sjukresor S 41; II S 9
ERU (Expertgruppen för regional utredningsverksamhet) I 1
ESK (Energisparkommittén) I 4
Etableringsregler Ju 14
Etanol, ur sockerbetor Jo 29; II Jo 8
Europarådets stadsförnyelsekampanj Bo 18
Europeiska patentkonventioner H 1
Expeditionsavgift B 11
Exportförfattningar, översyn H 12

F

Fackling vetorätt A 7
Factoring Ju 8
Faderskapsfrågor, internationella Ju 61; II Ju 12
Familjeekonomiska kommittén S 38; II S 6
Familjeföretag, beskattningsregler B 33; II B 13
Familjelagssakkunniga Ju 3
Familjestödsutredningen S 4
Familjevård för missbrukare S 31
Farligt gods, transporter K 18; II K 1
Fartyg, säkerheten på försvarsmaktens K 12

Fartygskreditgarantier I 28; II I 6
Fartygsmiljöutredningen K 3
Fartygsolja, märkning K 2
Fast egendom Ju 18
Fastighetsbildningslagstiftningen Ju 62; II Ju 15
Fastighetsdataverksamheten Ju 58; II Ju 9
Fastighetsmäklare Ju 18
Fastighetsrättens pantregler Ju 53; II Ju 2
Fastighetstaxeringskommitté, 1976 års B 8
FFR (Förhandlingsgruppen för renskötselanläggningar) Jo 3
Film Ju 22
Filmpolitiska beredningen U 45
Finansiering av reformer, tilläggsdirektiv till samtliga kommittéer och särskilda utredare.[1]
Finansieringsbolagskommittén E 4
Finsk-svenska utbildningsområdet U 14
Fjällägenheter Jo 11
FK-78 (1978 års försvarskommitté) Fö 10
Flerbarnsfamiljers ekonomiska stöd S 38; II S 6
FLIK (Flygindustrikommittén) Fö 9
FLU-74 (försvarsmaktens ledningsutredning) Fö 2
Fluorberedningen S 20
Flygförare, civil luftfart K 15
Flyghistorisk museiverksamhet, civil U 46; II U 13
Flygindustri, militär Fö 16; II Fö 2
Flygindustriella resurser, civilt utnyttjande I 25; II I 3
Flygindustrikommittén (FLIK) Fö 9
Flygplatsfråga, Stockholmsregionen K 11
FN-konferens, energikällor UD 6
FN-konferens, folkrätt UD 1
FN-konferens, vetenskap och teknik UD 3
Folkbildningsutredningen U 10; II U 6
Folkbokföring, byråkratifrågor Kn 12
Folkbokföringens organisation B 32; II B 12
Folkpensionärernas skattelättnader, översyn av reglerna B 36; II B 16
Folkrättens regler om humanitet i krig UD 1
Folkrättskommittén Fö 14
Fondförvaltning, statlig E 12; II E 4
Fondsystem, löntagarfonder E 3
Fondsystem, semesterlån A 10
Forskning, radiobiologisk U 48; II U 16
Forskning, social S 7
Forskning, yrkesinriktad rehabilitering A 21; II A 5
Forskningen och den nya högskolan U 49; II U 15
Forsknings- och utvecklingsinsatser, beskattning B 17
Forskningssamverkanskommittén U 24
Fotokopiering Ju 22
Frakträtt Ju 5
Framtidsstudier, sekretariatet för U 9
Fredsforskningsinstitut, Stockholms internationella (SIPRI) UD 4
Fredstandvård-80 Fö 8
Fri- och rättigheter, integritetsfrågor Ju 1
Friluftsområde, Hjälmaren Jo 12
Fritidsboendekommittén Bo 6
Frivårdskommittén Ju 56; II Ju 7
Funktionärer, offentlig tjänst Ju 64; II Ju 13
Fyndlagstiftningsutredningen Ju 46
Fyrverkeri, bestämmelser Kn 14
Fysisk planering och bebyggelse Bo 2, 3
Fängelsestraffkommittén Ju 55; II Ju 6
Fögderiutredningen Kn 8
Fördomar, invandrare A 17
Företag, arbetsmiljöinvesteringar A 22; II A 6
Företag, marknads- och produktplanering H 5
Företag- samhälle, informationssystem (DIS-utredningen) I 31; II I 10
Företag, servicenäringarna H 9
Företagens uppgiftslämnande (DEFU) B 14
Företagsdemokrati Fö 4, I 5
Företagsform Ju 16, H 3
Företagshemligheter, skydd Ju 60; II Ju 11
Företagshälsovård S 15, A 6
Företagsinformation I 5, 19
Företagsinteckning Ju 8
Företagskoncentration Ju 14, H 3
Företagsobeståndskommittén B 7
Företagsutbildning A 24, I 19; II A 8
Författningar, skolväsendet U 51; II U 20
Förmögenhetsbrottsutredningen Ju 23
Förmögenhetsfördelning E 3
Församlingsstyrelse Kn 16
Förskolebarn, hemspråksträning S 35; II S 3
Försvaret, kvinnan i Fö 4
Försvarets materielverk, uppgifter och organisation Fö 17; II Fö 3
Försvarskommitté, 1978 års Fö 10
Försvarsmaktens fartyg, säkerhetsfrågor K 12
Försvarsmaktens hälso- och sjukvård i fred (HSF) Fö 13
Försvarsmaktens ledningsutredning (FLU-74) Fö 2
Försvarsmaterielindustrin, alternativ produktion och sysselsättning I 27; II I 5
Försäkring, allmän, ADB-system S 18
Försäkringsbolagens verksamhet E 10; II E 1
Försäkringsinspektionens verksamhet E 10; II E 1
Försäkringsrätter, organisationskommittén för S 28

Försäkringsrättskommittén Ju 12
Försäkringsrörelseutredningen E 8
Försäkringsverksamhetskommittén E 10; II E 1
Försörjningspolitik I 10
Förtroendemannalagen A 7
Förundersökning Ju 21
Förvaltning, mångfaldigandefrågor Ju 22
Förvaltningsrättskipning B 4
Förvaltningsrättsutredningen Ju 50
Förvaltningsstraff, bortfall Ju 52
Förvaltningsutredningen B 9; II B 7
Föräldraförsäkring S 4
Föräldrar, ensamstående S 23

G

Garantier, varv och rederier I 28; II I 6
Garantiförsäkring Ju 12
Gas I 6
Gatumusicerande, tillståndstvång Kn 14
Genbankutredningen Jo 4
Girosystem E 1
Gisslan Ju 21
Glesbygdsfrågor, Delegationen för I 10
Godstransporter K 18; II K 1
Grafiskt mångfaldigande Ju 22
Grundskolan, uppföljning av reformsbeslut U 50; II U 17
Grustäkt Jo 2
Gymnasieutredningen U 13; II U 11
Gäststuderandekommittén U 25
Göteborgs hamns internationella konkurrensförhållanden K 20; II K 5
Göteborgsregionens sysselsättningsproblem I 11

H

Hallwylska museet U 35
Handel med teknik H 15; II H 2
Handelsbolag, löntagarinflytande Ju 16
Handikappade, bilstöd S 36; II S 5
Handikappade elever, allmänna skolväsendet U 29, II U 6, U 14
Handikappåret, internationella S 42; II S 11
Haveri, kärnkraftverk I 32; II I 11
Hem och skola, kontakter U 40; II U 2
Hemförsäljningskommittén Ju 10
Hemmet, vård av anhörig S 43; II S 12
Hemslöjd I 12
Hemspråksträning S 35; II S 3
Hittegods, lagstiftning Ju 46
Hjälmarutredningen Jo 12
Homosexuellas situation S 26
HSF (Hälso- och sjukvård i försvaret) Fö 13
Humanitet i krig UD 1
Huvudmannaskapsfrågor, annan än stat och kommun U 52; II U 21
Huvudmannaskapskommittén U 38
Hyres- och bostadsrättsfastigheter, underhåll Bo 9
Hyresrättsutredningen Ju 20
Hälsoeffekter, energiutnyttjande Jo 10
Hälso- och sjukvård i försvaret (HSF) Fö 13
Hälso- och sjukvårdsutredningen S 10
Häradsallmänningar Jo 28; II Jo 4
Hästaveln, statligt stöd Jo 30; II Jo 9
Högre chefsutbildning, statsförvaltningen B 31; II B 11
Högskolan, forskning U 49; II U 15
Högskolans forskningssamverkan U 24
Högskolans huvudmannaskap U 38
Högskolan, studiedokumentation och statistik U 7
Högskolan, tjänsteorganisationen U 17; II U 3
Högskolereform, uppföljning U 42; II U 4
Högskolornas lokal- och utrustningsprogramkommittéer LUP-organisationen) U 1, Jo 1

I

Importförfattningar, översyn H 12
Individuell mätning, varmvattenberedning Bo 15; II Bo 5
Industriell forskning Ju 22, I 10
Industriellt rättsskydd Ju 13, 22
Industriellt utvecklingsarbete Ju 22, I 10
Industriföretag Ju 22; I 10
Industrinedläggning, planmässig sanering Bo 14; II Bo 4
Industrins råvarukostnadsutjämning (RÅK) Jo 24
Industripolitikens informationsunderlag, långsiktigt I 37; II I 15
Industristödsutredningen I 42; II I 22
Information, arbetsmiljörisker A 19; II A 4
Information, landskapet Bo 12
Information till utlandet, kommersiell H 19; II H 7
Informationsförsörjning, vissa åtgärder U 32
Informationssystem
ADB-beredningsgruppen Kn 5; II Kn 9
Allmänna försäkringen (ALLFA) S 18
Bibliotek (LIBRIS) U 32
Företag—Samhälle (DIS-utredningen) I 31; II I 10
Rättsväsendets informationssystem (RI) Ju 2
Studiedokumentation och statistik för högskolan (STUDOK) U 7
Informationsteknologiutredningen U 34
Inkomsttaxering B 8
Innetorg, ordningsfrågor Kn 14
Inrikesflyg K 14

Insynsutredningen H 5
Inteckning Ju 8
Integrationskommittén U 29; II U 6, 14
Integritetsskyddskommittén Ju 1
Intellektuellt arbete Ju 22
Interamerikanska utvecklingsbanken H 18; II H 5
Internationell familjerätt Ju 3
Internationella barnåret 1979 S 25
Internationella byggnadskommittén I 2
Internationella faderskapsfrågor Ju 61; II Ju 12
Internationella handikappåret S 42; II S 11
Internationella investeringar I 13
Internationella konkurrensförhållanden, Göteborgs hamn K 20; II K 5
Internationellt bistånd UD 2
Internationellt läkemedelssamarbete S 29
Internationellt utbildningssamarbete U 6
Invandrare, diskriminering A 17
Invandrare, svenskundervisning (SF I-kommittén) A 18
Invandringsforskning A 5
Isolering, kriminalvården Ju 26

J

Jakt- och viltvårdsfrågor Jo 15
Jordabalkens panträttsregler Ju 53; II Ju 2
Jordbruk, kemiska medel Jo 33; II Jo 11
Jordbrukarnas trygghetsproblem Jo 9
Jordbrukets kapitalförsörjning E 13; II E 2
Jordbrukshögskolor Jo 1
Jordbruksteknik Jo 16
Jordförvärvsutredningen Jo 6
Journaler S 5
Jämställdhet, manliga och kvinnliga präster Kn 23; II Kn 6
Jämställdhet, män och kvinnor A 8
Järnvägsbefordran Ju 5

K

Kabel-TV Ju 2
Kalibreringsutredning I 17
Kapitalförsörjning, jordbruket E 1 B; II E 2
Kapitaltillväxten och löntagarna E 3
Kapitalvinster, beskattning B 19
Kapitalvinstkommittén B 25; II B 5
Karolinska sjukhuset S 21
Kartutredning 78 Bo 5; II Bo 6
Kategoritillhörighet, civilmilitär personal Fö 12
KDK(Kommunaldemokratiska kommittén) Kn 19; II Kn 4
Kemiska medel, jord- och skogsbruk Jo 33; II Jo 11
KIPI (Kommittén för industripolitikens informationsunderlag) I 34; II I 15
Kollektiv persontrafik, samordningsfrågor K 25; II K 10
Kollektiv tätortstrafik K 24; II K 9
Kollektiva försäkringar Ju 12
Kollektivavtal, sjömanspension K 23; II K 8
Kollektivmärkeslagen Ju 13
Kommanditbolag, löntagarinflytande Ju 16
Kommersiell information till utlandet H 19; II H 7
Kommissionslagkommittén Ju 51
Kommittéer, tilläggsdirektiv till samtliga kommittéer.[1]
Kommunal beredskap Kn 1
Kommunal vuxenutbildning (Komvux) U 26
Kommunal väghållning, statsbidragssystemet K 21; II K 6
Kommunala företag Kn 20
Kommunala förköpslagen Jo 6
Kommunalanställdas medbestämmande Kn 21
Kommunalbesvärsprocessen Kn 17
Kommunaldemokratiska frågor Kn 21
Kommunaldemokratiska kommittén (KDK) Kn 19; II Kn 4
Kommunalföretagskommittén Kn 20
Kommunalförvaltning Ju 22, Kn 7
Kommunalrättsutredningen Kn 18
Kommunikationssatelliter Ju 22
Koncernföretag, vinstberäkning E 3
Konkurslagskommittén Ju 4
Konsekvensutredningen I 33; II I 12
Konservatorsutbildning U 47; II U 12
Konstnärliga verk Ju 22
Konsultexportutredningen B 16
Konsumentinflytande, insyn H 5
Konsumentköpsutredning Ju 37
Konsumentpolitiska medel, producentpåverkan H 16; II H 4
Konsumenttjänstutredningen Ju 7
Kontraktsvård, missbrukare av alkohol eller narkotika Ju 57, S 34; II Ju 8, S 2
Kontraktsvårdsutredningen S 34; II S 2
Kontroll inom beskattningen B 4
Kooperationsutredningen I 9
Kortvågsutredningen S 32; II S 1
Kreditförsäljning Ju 12
Kreditväsen E 5
Krig, sjukvård S 12; II S 10
Krigslagar UD 1
Krigsmaktens tjänstereglemente Fö 3
Krigsmaterielexport, riktlinjer H 13; II H 3
Kriminalisering, datamissbruk Ju 24
Kriminalvården, isolering Ju 26
Kriminalvårdsanstalter, arbetsersättning Ju 59; II Ju 10
Kriminalvårdsstyrelsens organisation Ju 25
Kronoholmsutredningen B 20; II B 1

KS-utredningen S 21
Kulturarbetares skatter och avgifter B 34; II B 14
Kulturminnesvård U 11
Kulturväxter Jo 4
Kungliga biblioteket U 32
Kungliga slottets museiverksamhet U 36
Kungörelseannonsering Ju 43
Kuster, bemanning Kn 26; II Kn 10
Kvarstad B 4
Kvinnan i försvaret Fö 4
Kvinnliga präster, jämställdhetsfrågor Kn 23; II Kn 6
Kvinnliga skolledare U 16
Kvinnoorganisationer, statsbidrag Kn 28; II Kn 11
Kvinnor och män, jämställdhet A 8
Kyrklig beredskap Kn 12
Kyrkohandbok Kn 2
Kyrkomötets ställning, befogenheter och sammansättning Kn 27; II Kn 8
Könsdiskriminering A 8
Köprätt Ju 10, 18
Körkort, differentierade K 13
Körkortsmedicinska utredningen K 22; II K 7

L

Laboratorieverksamhet Jo 8
Landskapsinformationsutredningen Bo 12
Landskapsvård Jo 2
Landstingsanställda, medbestämmande Kn 21; II Kn 2
Lantarbetare Jo 12
Lantbrukshögskolan Jo 1
Larmutredningen I 41; II I 20
Ledningsutredning, försvarsmaktens Fö 2
LIBRIS-systemet U 32
Liftanordningar, säkerhet Kn 14
LIND (Läkemedelsindustridelegationen) I 7
Litterära verk Ju 22
Livets slutskede, sjukvårdsfrågor S 8
Livrustkammaren U 35, 36
Livsmedelskontroll Jo 8
Ljud och bild, Arkivet för U 27
Ljudupptagningar Ju 22
Lokal- och utrustningsprogramkommittéerna för univerrsitet och högskolor (LUP-kommittéerna) U 1, Jo 1
Lokalisering av centralanläggning för behandling av miljöfarligt avfall Jo 26; II Jo 6
Lokaliseringsfrågor, Västerbottens län B 12
Lotteriutredningen H 2
LTO/LOB-utredningen Ju 44
Luftfart, flygförare K 15
Luftföroreningar, långväga transport Jo 20; II Jo 1
Lufträttens pantregler Ju 53; II Ju 2
Lufttransportutredningen K 14
Luftvård Jo 18
LUP-organisationen U 1, Jo 1
LUT 74 (1974 års lärarutbildningsutbildningsutredning) U 5
Låneunderlagsgruppen Bo 1
Långsiktig sysselsättningspolitik A 2
Långsiktsmotiverad forskning U 9
Läkemedelsindustridelegationen (LIND) I 7
Läkemedelssamarbete, internationellt S 29
Länsdemokratikommittén Kn 9; II Kn 7
Länsdomstolskommittén Kn 13
Länsstyrelser Jo 12, Kn 5
Lärartjänstutredningen, 1974 års U 17
Lärarutbildningsutredning, 1974 års (LUT-74) U 17
Läromedelsmarknaden U 12
Lönsparande, nya former E 9
Löntagarinflytande, företag Ju 16, E 3
Löntagarna och kapitaltillväxten E 3

M

Madridunionen Ju 13
MAK (Medicinalansvarskommittén) S 5
Makeprövning U 8
Malmtillgångar I 3
Malmöhus län, valkretsindelning Ju 63; II Ju 14
Manliga präster, jämställdhetsfrågan Kn 23; II Kn 6
Marklagstiftning Jo 6
Marknads- och produktplanering H 5
Marknadsanpassad arbetsersättning, intagna i kriminalvårdsanstalt Ju 59; II Ju 10
Marknadsöversikter H 17; II H 6
Markområden, överlåtelser B 18
Markägare Jo 2
Maskinförsäkring Ju 12
Massmediekomentrationsutredningen Ju 14
Massmedier Ju 14, 15, 22
Materielverket, försvarets Fö 17; II Fö 3
Medbestämmande för anställda i kommun och landstingskommuner Kn 16, 19, 21; II Kn 2
Medborgarvittnen Ju 21
Medelstora och mindre företag, arbetsmiljöinvesteringar A 22; II A 6
Medelstora och mindre varv I 29; II I 9
Mediaföretag Ju 4
Medicinalansvarskommittén (MAK) S 5
Medicinsk forskning I 7
Medicinsk utredning, körkortsärenden K 22; II K 7
Mervärdeskatteutredning B 2

Metallurgiskt centrum I 8
Metodutveckling, yrkesinriktad rehabilitering A 21; II A 5
Metrologisk verksamhet I 17
MFK-79 (1979 års militära flygindustrikommitté) Fö 16; II Fö 2
Mikrofilmning Ju 22
Mikrovåg, apparaten för behandling S 32; II S 1
Militär flygindustri, framtida struktur Fö 16; II Fö 2
Militära försvaret, ny befälsordning Fö 11
Militära pensionsåldersdelegationen (MPD) Fö 1
Militära underrättelsetjänsten Fö 15; II Fö 1
Militäransvarskommittén Ju 33
Miljö- och naturresurspolitik, riktlinjer Jo 19
Miljöfarligt avfall, centralanläggning Jo 26; II Jo 6
Miljörisker, sjötransport Jo 22
Miljöskadeutredningen Ju 49
Miljöskyddslagstiftningen, översyn Jo 10
Mindre företag, servicenäringarna H 9
Mindre och medelstora företag, arbetsmiljöinvesteringar A 22; II A 6
Mindre och medelstora varv I 29; II I 9
Mineralpolitiska utredningen (MPU) I 3
Miljöskadeutredningen Ju 49
Missbrukare, familjevård S 31
Monopol Ju 14, B 13
Monopolutredningen B 13
Motellverksamhet, alkoholfri S 37; II S 4
Motorredskap K 5
MPD (Militära pensionsåldersdelegationen) Fö 1
MPU (Mineralpolitiska utredningen) I 3
Museijärnvägsföreningar U 19
Museiverksamhet U 35, 36
Museiverksamheten, civil flyghistorisk U 46; II U 13
Musiekaliska akademins bibliotek U 43; II U 8
Musikaliska verk Ju 22
Musikhistoriska museet U 43; II U 8
Myndigheters verkstadsrörelse K 6
Myndighetsorganisation, energiområdet I 35; II I 14
Myndighetsuppgifter, rationalisering och ADB B 21; II B 2
Mångfaldigande Ju 22
Mäklarverksamhet Ju 18
Män och kvinnor, jämställdhet A 8
Märkning av olja i fartyg K 2
Mätning, individuell varmvattenberedning Bo 15; II Bo 5
Mönstringsutredningen K 19; II K 3

N

Namnlagsutredningen Ju 6
Narkotikamissbrukare, kontraktsvård Ju 57; II Ju 8
Narkotikamissbrukets omfattning S 16
Naturkatastrofer, ersättningsfrågor Kn 22; II Kn 1, 3
Naturresurs- och miljöutredningen Jo 19
Naturtillgångar I 3, 8
Naturvårdskommittén Jo 2
Nedrustningsdelegationen UD 2
NEPO (Nykterhetsvårdens erkända och enskilda vårdanstalts personalorganisationsutredning) S 6
Neutralitet, folkrättens tillämpning Fö 14
NJA I 10
Norrbottensdelegationen I 8
Norrland, häradsallmänningar och allmänningsskogar Jo 28; II Jo 4
Norrlandsfonden I 36; II I 16
NOSA (Nya organisationskommittén för skyddat arbete) A 13
Nya testamentet, nyöversättning U 4
Nykterhetsvårdens erkända och enskilda vårdanstaleters personalorganisationsutredning (NEPO) S 6
NYR (Nya utredningen om yrkesinriktad rehabilitering) A 15; II A 3
Nyttjanderätt Ju 19
Näringsliv, datateknikens och elektroteknikens effekter I 20
Näringslivets energihushållning I 38; II I 18
Näringspolitiska delegationen Ju 45
Närradiokommittén U 33
Nääsutredningen U 30

O

Ockupation, folkrättens tillämpning Fö 4
Offentlig administration Kn 7
Offentlig verksamhet, mångfaldigandefrågor Ju 22
Offentliga funktionärer Ju 64; II Ju 13
Offentliga styrelseledamöter, vissa aktiebolag Jo 40; II J 21
Officiell kontroll, vissa larmanordningar I 41; II I 20
Olaga intrång Ju 1
Olja, ersättningsbränsle I 26; II I 4
Olja, märkning i fartyg K 2
Oljeskador, sjötransporter Jo 22
Oljeskyddskommitté, 1977 års Kn 15
Ombordanställda K 3
Omhändertagande, tillfälligt Ju 44
Omsorgskommittén S 19
Opionsbildning Ju 14
Optionsrätt Ju 19
Ordningsstadgeutredningen Kn 14
Ortspressannonsering, vidgad Ju 43

P

Pantbrevsutredningen Ju 53; II Ju 2
Parkeringsöverträdelser, tomtmark K 17
Patentpolicykommittén H 1
Patentprocessutredningen Ju 54; II Ju 3
Patienter S 5
PBL-utredningen (Utredningen om ny byggnadslagstiftning) Bo 11
Pedagogiskt forsknings- och utvecklingsarbete inom skolväsendet U 31
Pensionskommittén S 2
Pensionsålder Fö 1, S 2
Pensionsåldersdelegationen, militära (MPD) Fö 1
Pensionsåtaganden B 6
Pensionärernas sysselsättningsförhållanden A 20; II A 2
Permutation Ju 17
Personaladministration och personalutbildning, myndighet för (SIPU) B 23, 28
Personalutbildning, kvinnor i försvaret Fö 4
Personalutbildningsmyndighet (SIPU) B 23, 28
Personalutbildning, poliser Ju 21
Personalutbildning, yrkesinriktad rehabilitering, lokalisering av institut för A 21; II A 5
Personorienterad ADB-information Ju 24
Persontrafik, samordning av taxor K 25; II K 10
Persontransport Ju 5
Pilotutbildningsutredningen K 15
Piteälven, vattenkraftändamål Bo 7
Planeringsgruppen för barnomsorg S 11
Planmässig sanering efter industrinedläggningar Bo 14; II Bo 4
Platsbehov, barnomsorgen S 11
Polisbevakning, ideella tillställningar Kn 14
Polisutredning, 1975 års Ju 21
Postgiro — bankgiro E 1
Prisregleringskommittén H 4
Prisskillnader, eldningsolja och bensin H 6
Producentpåverkan H 5, 16; II H 4
Produktansvarskommittén Ju 9
Produktion, alternativ inom vissa delar av försvarsmaterielindustrin I 27; II I 5
Produktion, varven I 21
Produktkontrollens organisation Jo 23
Produktplanering H 5
Produktsökning, främjande av I 39; II I 19
Produktundersökning H 17; II H 6
Prostitutionsutredningen S 13
Provning, energiområdet I 22
Psalmkommittén Kn 3
Publicering Ju 22
Punktskatteutredning, 1969 års B 1
Punktskriftsbibliotek U 15, 41; II U 5

R

R2-utredningen I 24; II I 1
Radioaktivt avfall, kärnkraft I 23; II I 2
Radiobiologisk forskning U 48; II U 16
Radiologiskt arbete, semesterfrågor A 8
Radiorättsliga frågor U 44; II U 10
Rationalisering, centrala myndighetsuppgifter B 21; II B 2
Reaktorsäkerhetsutredningen I 32; II I 11
Realbeskattningsutredningen B 19
Redovisningssystem, mångfaldigande frågor Ju 22
Reform, differentrierade här kart K 13
Reformbeslut, grundskolans uppföljning U 50; II U 17
Reformer, finansiering, tilläggsdirektiv till samtliga kommittéer och särskilda utredare,[1]
Regeringsformen, normgivningsmakten Kn 14
Regionsjukvård, Örebro S 33
Regler om humanitet i krig UD 1
Rehabilitering, yrkesinriktad (NYR) A 15, 21; II A 3, 5
Reklam, videogram Ju 15
Rekreations- och turistpolitik, statlig Jo 31; II Jo 7
Rennäringen, ekonomiska förhållanden Jo 32; II Jo 10
Renskötselanläggningar Jo 3
Renskötselområdet Jo 11
Resegarantiutredningen H 8
Restauranger U 3
Revisor, handelsbolag Ju 16
RFV-översynen S 40; II S 8
RI (Rättsväsendets informationssystem) Ju 2
Riksförsäkringsverkets datasystem S 18
Riksförsäkringsverkets organisation S 40; II S 8
Riksplanering B 2
Riktlinjer, svensk krigsmaterielexport H 13; II H 3
RIV (Utredningen om reklam i videogram) Ju 15
Råvarukostnadsutjämning (RÅK) Jo 24
Räddningstjänst, till sjöss H 7
Räddningstjänstkommittén Kn 22; II Kn 1, 3
Rätt, barnens Ju 32
Rättegångsutredningen Ju 30
Rättsskyddsförsäkring Ju 12
Rättsväsendets informationssystem (RI) Ju 2
Rörelseidkare Ju 16

S

Samarbetsorganet för rättsväsendets informationssystem (SARI) Ju 2
SamD NBO (Delegationen för samordning av ny befälsordning) Fö 11

Samebyar Jo 4
Samefrågor, arbetsgrupp U 22
Samhälle — företag, informationssystem I 31; II I 10
Samlingslokaler, allmänna principer för statligt stöd Bo 17; II Bo 8
SAMN (Statens arbetsmarknadsnämnd) B 22
Samordnad trafikpolitik K 14
Samordning av ny befälsordning för det militära försvaret (SamD NBO) Fö 11
Samordning, kollektivtrafiken K 25; II K 10
SARI (Samarbetsorganet för rättsväsendets informationssystem) Ju 2
SCB:s uppgiftsinsamling E 6
Sekretariatet för framtidsstudier U 9
Semesterkommitté, 1978 års A 10
Serafenutredningen, Sista U 55
Serviceföretagsutredning H 9
Sexualbrottskommittén, 1977 års Ju 27
SFI-kommittén A 18
SIBCO (Sveriges internationella byggnadskommitté) I 2
SIFU-kommittén I 19
SIPRI (Stockholms internationella fredsforskningsinstitut) UD 4
SIPU (Statens institut för personaladministration och personalutbildning) B 28
Sjuk- och hälsovård, försvaret Fö 13
Sjuk- och hälsovårdsutredningen S 10
Sjukförsäkring, ersättningssystem vid sjukresor S 41; II S 9
Sjukpenningkommittén S 30
Sjukvård i krig S 12; II S 10
Sjukvård i livets slutskede (SLS) S 8
Sjukvårdens inre organisation S 14
Sjukvårdsdelegation, socialdepartementets S 1
Självårdande verksamhet Kn 6, 12
Sjöfartspolitiska utredningar K 10
Sjöfynd Ju 46
Sjölagsutredning Ju 40
Sjömanspension, kollektivavtal K 23; II K 8
Sjömän, mönstring K 19; II K 3
Sjörättens panträttsregler Ju 53; II Ju 2
Sjösänkning, Hjälmaren Jo 12
Sjötransport, miljörisker Jo 22
Sjöövervakningskommittén (SÖK) H 7
Skadeersättning, naturkatastrofer Kn 22; II Kn 1, 2
Skatteadministration Kn 8
Skatteförvaltning, Stockholms län, översyn Kn 24; II Kn 5
Skattelättnader, folkpensionärer, översyn av regler B 36; II B 16
Skatteprocessen, säkerhetsåtgärder B 4
Skatter, kulturarbetare och uppfinningar B 34; II B 14
Skattetilläggsutredningen B 5
Skatteutredning, 1972 års B 3
Skellefteå, träteknisk utvecklingsenhet I 37; II I 17
Skidbackar, säkerhet Kn 14
Skingringsförbud B 4
Skogsadministrativa utredningen Jo 5
Skogsbruk, kemiska medel Jo 33; II Jo 11
Skogsbruk, nya avtal Jo 16
Skogshögskolan Jo 1
Skogsindustrins virkesförsörjning J 43; II J 23
Skogsteknisk forskning och utveckling Jo 16
Skogsägareföretagskommittén I 18
Skoklosters slott U 35
Skola, kontakter hem U 40; II U 2
Skoladministration U 39; II U 1
Skolforskningskommittén U 31
Skolförfattningsutredningen U 51; II U 20
Skolledare, kvinnlig U 16
Skolmiljö, bättre U 50; II U 17
Skolväsendet, huvudmannaskapsfrågor U 52; II U 21
Skolväsendet, integration av handikappade elever U 29; II U 6, 14
Skolväsendet, tilläggsdirektiv till vissa utredningar S 19, U 10, 28, 29, 31; II U 6
SkrU-75 (1975 års skyddsrumsutredning) Fö 5
Skydd för företagshemligheter Ju 60; II Ju 11
Skyddade verk Ju 22
Skyddat arbete A 13
Skyddsrumsutredning, 1975 års (SkrU-75) Fö 5
Skördeskadeskydd Jo 9
Slottet, kungl., museiverksamhet U 36
SLS (Utredningen om sjukvård i livets slutskede) S 8
SMHI-utredningen K 7; II K 2
Småbarnsföräldrar S 4
Småhusköpskommittén Ju 18
Social forskning S 7
Socialdepartementets sjukvårdsdelegation S 1
Socialpolitiska samordningsutredningen (SSU) S 9
Sockerbetor, etanol ur Jo 29; II Jo 8
Solnautredningen B 18
Solvärme, ersättning för olja I 26; II I 4
Sparavdrag B 3
Spel H 2
Spionbrottsutredningen Ju 28
SSU (Socialpolitiska samordningsutredningen) S 9
Stadsförnyelse Bo 16, 18; II Bo 7
Standardisering I 15
Staten som förmånstagare, testamentariskt förordnande B 30; II B 9
Statens arbetsmarknadsnämnd (SAMN) B 22
Statens industriverks enhet för företagsutveckling (SIFU) I 19
Statens institut för personaladministra-

tion och personalutbildning (SIPU) B 28
Statens uthyrningsbostäder B 27; II B 8
Statens stöd till hästaveln Jo 30; II Jo 9
Statistik, högskolan U 7
Statistik, statlig E 14; II E 5
Statistiska centralbyråns (SCB) uppgiftsinsamling E 2, 6
Statlig fondförvaltning, översyn E 13; II E 4
Statlig konsultverksamhet i utlandet B 16
Statlig kreditgivning B 7
Statlig rekreations- och turistpolitik Jo 31; II Jo 7
Statlig skoladministration U 39; II U 1
Statlig statistik E 14; II E 5
Statligt stöd till allmänna samlingslokaler, principer Bo 17; II Bo 8
Statsbidrag, kvinnoorganisationer Kn 28; II Kn 11
Statsbidrag, regler för beskattning B 35; II B 15
Statsbidragssystem, kommunal väghållning K 21; II K 6
Statsföretagskoncernen I 5, 14
Statsförvaltningen, ADB-utrustningsfrågor B 29; II B 10
Statsförvaltningen, högre chefsutbildning B 31; II B 11
Statskontrollkommittén Kn 11
Stiftelseutredningen Ju 17
Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI) UD 4
Stockholms läns skatteförvaltning, översyn Kn 24; II Kn 5
Stockholmsregionens flygplatsfrågor K 11
Strålrisker, byggnader Jo 25; II Jo 2
Studiedokumentation (STUDOK) U 7
Studiestödsutredningen U 8
Studsvik, R2-reaktorn I 24; II I 1
Styrelseledamöter, offentliga, i vissa aktiebolag I 40; II I 21
Styrelsen för teknisk utveckling (STU) U 34
Stålverk 80-projektet I 8
Städbranschen H 3
Ställföreträdare för dödsbo Ju 31; II Ju 4
Stämpelskatteutredningen B 11
Stöd till allmänna samlingslokaler, principer Bo 17; II Bo 8
Stöd till barnfamiljer S 38; II S 6
Stöd till dagspressen U 23
Stöd till hästaveln Jo 30; II Jo 9
Stödverksamhet, industripolitisk I 43; II I 22
Stöldförsäkring Ju 12
Svensk—finska utbildningsområdet U 14
Svenskt framtida utvecklingssamarbete UD 7; II UD 1
Svenskt musikhistoriskt arkiv U 43, II U 8
Sverigehusets framtida användning H 14; II H 1
Sveriges internationella byggnadskommitté (SIBCO) I 2
Sveriges medlemskap i Interamerikanska utvecklingsbanken H 18; II H 5
Sveriges radio U 34
Synskadade, biblioteksverksamhet U 15
Sysselsättning, alternativ, försvarsmaterielindustrin I 27; II I 5
Sysselsättningseffekter, vissa A 16, I 11
Sysselsättningsfrågor, ungdom A 12
Sysselsättningsförhållanden, pensionärer A 20; II A 2
Sysselsättningsproblem, Göteborgsregionen I 11
Sysselsättningsutredningen A 2
Sårbarhetskommittén (SÅRK) Fö 7
Säkerheten, försvarsmaktens fartyg K 12
Säkerhetsfrågor, truckar K 5
Säkerhetsåtgärder, skatteprocessen B 4
Särskild näringspolitisk delegation Ju 45
SÖK (Sjöövervakningskommittén) H 7

T

TAK (Utredningen om tillsyn av kusterna) Kn 26; II Kn 10
Talboksbiblioteket U 15
Talbokskommittén U 41; II U 5
Tandvård Fö 8, 20, 27
Tandvårdsutredning, 1978 års S 27
Taxering B 4
Taxinäringen, översyn K 16
Taxor, viss persontrafik, samordningsfrågor K 25; II K 10
Teknik för utveckling, FN-konferens UD 3
Teknik, handel med H 15; II H 2
Teknikimport, främjande av I 39; II I 19
Telefon för handikappade S 22
Telefonförsäljning Ju 10
Terroristhandlingar Ju 21
Terroristlagstiftning A 4
Testamentariskt förordnande till förmån för staten B 30; II B 9
Textelefongruppen S 22
Text-TV U 34
THX-utredningen S 24
Tillsynslagen Ju 17
Tilläggsdirektiv till samtliga kommittéer och särskilda utredare 1
Tilläggsdirektiv till vissa utredare inom skolväsendet S 19, U 10, 28, 29, 31; II U 6
Tilläggspension S 2
Tillämpningen av lagen om tillfälligt omhändertagande och lagen om omhändertagande av berusade personer (LTO/LOB-utredningen) Ju 44
Tjänsteorganisation, högskolor U 17; II U 3

Tjänstepensioner, beskattning B 6
Tjänstereglementsutredningen (TjRU) Fö 3
Three Mile Island, haveriet vid kärnkraftverket I 32; II I 11
Tobakskommittén S 15
Tomtebodaskolan U 15
Tomtparkeringsutredningen K 17
Tomträttskommittén Ju 36
Totalförsvarets utveckling Fö 10
Trafikpolitik, luftfartens roll K 14
Trafikpolitiska delegationen K 1
Trafiksäkerhetsutredningen K 4
Traktamentsbeskattningssakkunniga B 15
Transport av farligt gods K 18; II K 1
Transport av luftföroreningar Jo 20; II Jo 1
Truckar, säkerhetsfrågor K 5
Trädgårdsnäringen Jo 7
Träteknisk utvecklingsenhet, Skellefteå I 37; II I 17
Tullagstiftning, översyn H 10
Tullagsutredare, 1978 års H 10
Turistpolitik, statlig Jo 31; II Jo 7
TV-avgiftsutredningen U 37
TV-program, upphovsrätt Ju 22
TV-system, ny teknik U 34
Tvångslicens Ju 22
Tvångsmedelskommitté Ju 47
Typbesiktningsutredningen K 8; II K 4
Täktsamfällighet Jo 2
Tätortstrafik, kollektiv K 24; II K 9

U

U-länder UD 2
Ultraljud, apparatur för behandling S 32; II S 1
ULÄ (Kommittén om läromedelsmarknaden) U 12; II U 7
UMOF (Utrednings- och utvecklingsarbete i fråga om metoder för märkning av olja i fartyg) K 2
Underhållsfondsutredningen Bo 9; II Bo 3
Underjordsarbete, semesterfrågor A 10
Underrättelsetjänsten, militära Fö 15; II Fö 1
Underställning av avtal B 3
Ungdomens sysselsättningsfrågor A 12
Universitet och högskolor U 1, 2, 3, 7 Jo 1
Universitetsrestaurangkommittén (UR) U 3
Uppfinnares skatter och avgifter B 34; II B 14
Uppfinningar Ju 39, H 1
Uppföljningskommittén U 42; II U 4
Uppgiftsinsamling, SCB E 6
Uppgiftslämnande, företagen B 14
Upphovsrättsliga frågor, undervisningsområdet (AUU-sakkunniga) U 2
Upphovsrättsutredningen Ju 22
Uppslagsverkskommittén U 21
UR (Universitetsrestaurangskommittén) U 3
Utbildning, gymnasial U 13; II U 11
Utbildning, högre chefer i statsförvaltningen Bo 31; II B 11
Utbildning i företag A 24; II A 8
Utbildning, konservatorer U 47; II U 12
Utbildning, yrkesinriktad rehabilitering A 15; II A 3
Utbildningsbehov, svenskt utvecklingssamarbete UD 7; II UD 1
Uthyrningsbostäder, statliga B 27; II B 8
Uthyrningssvårigheter, bostäder Bo 5
Utlandet, kommersiell information H 19; II H 6
Utlänningslagstiftning A 4
Utredningsverksamhet, regional I 1
Utrikesrepresentationen UD 5
Utrustningsfrågor, ADB, statsförvaltningen B 29; II B 10
Utvecklingsbanken, Interamerikanska H 18; II H 5
Utvecklingsenhet, träteknisk, i Skellefteå I 37; II I 17
Utvecklingsinsatser, beskattningsfrågor B 17
Utvecklingssamarbete, utbildningsbehov UD 7; II U 1

V

Vagnskadeersättning Ju 12
Valkretsindelning, Malmöhus län Ju 63; II Ju 14
Vallagskommittén, 1978 års Ju 42
Valutareglering E 7
Vapenfrilagstiftning A 23; II A 7
Varumärkesutredningen Ju 13
Varuprovningar H 17; II H 6
Varv, alternativ produktion I 21
Varv, garantier och lån I 28; II I 6
Varv, mindre och medelstora I 29; II I 23
Vattenkraftändamål, överledning Bo 7
Vattenlag Jo 2, 12
Vattenledningskadeförsäkring Ju 12
Vattenplanering Jo 17
Vattenöverledningsutredning Bo 7
Verkstadsrörelser, samverkansfrågor K 6
Vetenskap och teknologi, FN-konferens UD 3
Veterinärhögskolan Jo 1
Veterinärmedicinsk utbildning (VU 77) Jo 14
Vetorätt, facklig A 7
Videogram Ju 15, 22
Videogramutredningen U 18
VIK (Värnpliktsinflytandekommittén) Fö 6
Villaschablonen B 3
Vilt- och jaktvårdsfrågor Jo 15

Vindelälven, vattenkraftändamål Bo 7
Vinstberäkning, koncernföretag E 3
Virkesförsörjning, skogsindustrin I 43; II I 23
Visningsersättning U 20
Viteskommittén Ju 52
Vuxenutbildning, kommunal U 26; II U 9
Vård av anhörig S 43; II S 12
Vårdpersonal S 7
Väghållning, kommunal, statsbidrag K 21; II K 6
Vägtrafik, säkerhet K 4
Vägtrafikskatteutredningen B 10; II B 3
Värdepappersmarknaden E 11; II E 3
Värmemätningsutredningen Bo 15; II Bo 5
Värnpliktsinflytandekommittén (VIK) Fö 6
Västerbottens län, ny verksamhet B 12
Växtförädling, framtida Jo 21

Y

Yrkesfiske Hjälmaren Jo 12
Yrkeshemligheter, skydd Ju 1
Yrkesinriktad gymnasieutbildning U 13
Yrkesinriktad rehabilitering A 15; II A 3
Yrkesinriktad rehabilitering, lokalisering av institut A 21; II A 5
Yrkesinspektionens distriktsindelning A 11
Yrkesmedicinsk verksamhet S 10
Yttrandefrihetsutredningen Ju 34

Å

Ångerrätt Ju 10
Årsredovisning, offentlig Ju 16

Ö

Öppet köp Ju 10
Örebro regionsjukhusvård S 33
ÖSAB (Översyn av Stockholms läns skatteförvaltning) Kn 24; II Kn 5
Öst Ekonomiska Byrån H 11

[1] Se 1979 års kommittéberättelse del II.

Innehåll

Utdrag ur regeringsprotokollet 2
Bilaga, kommittéberättelse 1980
Justitiedepartementet (Ju) 9
Utrikesdepartementet (UD) 63
Försvarsdepartementet (Fö) 71
Socialdepartementet (S) 89
Kommunikationsdepartementet (K) 128
Ekonomidepartementet (E) 150
Budgetdepartementet (B) 161
Utbildningsdepartementet (U) 188
Jordbruksdepartementet (Jo) 254
Handelsdepartementet (H) 284
Arbetsmarknadsdepartementet (A) 298
Bostadsdepartementet (Bo) 333
Industridepartementet (I) 351
Kommundepartementet (Kn) 402
Uppgift på kostnader för kommittéer 428
Betänkanden utkomna från trycket under år 1979 480
Betänkanden avgivna av kommittéer, som redovisas i kommittéberättelsen, eller upprättade inom departement (Ds-serie) som publicerats sedan redovisningen i 1979 års kommittéberättelse 484
Nordisk utredningsserie (Nu) 1979 487
Personregister till kommittéer 488
Sakregister till kommittéer 530

Skr. 1979/80:103

Bilaga 2

Kommitté-berättelse 1980

Del II
Kommittédirektiv

Redaktionell anm.

Kommittéberättelsen är uppdelad i två delar.

Del I innehåller uppgifter om kommittéernas sammansättning, adress och telefonnummer, redogörelse för arbetet under den tid berättelsen avser, kostnader samt register.

Direktiv och tilläggsdirektiv utges löpande i en för hela regeringskansliet gemensam serie. Liksom departementspromemorior och betänkanden i SOU-serien sprids de genom LiberFörlag.

Direktiv som getts ut i denna serie trycks på nytt en gång om året i del II. Där anges för varje direktiv omedelbart under rubriken numret i direktivserien.

Del II innehåller direktiv och tilläggsdirektiv som meddelats sedan redovisningen i 1979 års berättelse färdigställdes samt register. De är ordnade departementsvis liksom kommittéerna i del I. Inom departement står de i den ordning de numrerats i direktivserien. 1980 års berättelse redovisar uppgifter inkomna till justitiedepartementet före den 1 december 1979.

Justitiedepartementet

1. Tilläggsdirektiv till konsumentköpsutredningen (Ju 1977:13)

Dir 1978:98

Beslut vid regeringssammanträde 1978-12-07

Departementschefen, statsrådet Romanus, anför.

År 1977 tillkallade jag efter regeringens bemyndigande en särskild utredare för att se över lagstiftningen om konsumentköp. Utredaren arbetar under namnet konsumentköpsutredningen (Ju 1977:13).

Som framgår av direktiven för utredningen har den till uppgift att söka stärka konsumenternas rättsliga ställning vid köp. I centrum har ställts frågor om de anspråk som konsumenterna bör kunna ställa på varor som de har köpt och de befogenheter de bör kunna göra gällande, om varorna inte motsvarar kraven (Dir 1977:83, återgivna i kommittéberättelsen år 1978 del II s. 86 ff).

I direktiven tog jag också upp frågan om en samordning mellan den allmänna lagstiftningen på köprättens område och den konsumenträttsliga. Jag förklarade emellertid att jag för dagen inte var beredd att ta ställning till vilken lagteknik som var den lämpligaste och att jag senare skulle återkomma till spörsmålet om samordningen. Bl.a. borde den pågående remissbehandlingen av ett förslag till ny allmän köplag avvaktas. Vidare skulle nordiska överläggningar om det köprättsliga reformarbetet äga rum.

Remissbehandlingen är numera avslutad och nordiska överläggningar har ägt rum. Jag vill därför här först ta upp samordningsfrågan och spörsmål med anknytning till den.

Allmänna bestämmelser om köpares och säljares rättigheter och skyldigheter finns i lagen (1905:38 s. 1) om köp och byte av lös egendom (köplagen, ändrad senast 1975:637). Lagens bestämmelser är dispositiva, dvs. de gäller endast om parterna inte har avtalat annat.

Köplagen har kommit till i nordiskt samarbete. Sålunda har Danmark och Norge köplagar med samma uppbyggnad och med i allt väsentligt samma innehåll som den svenska. Finland har viserligen inte någon särskild köplag. De grundsatser som har kommit till uttryck i de skandinaviska köplagarna tillämpas dock även i Finland.

Köplagsutredningen (Ju 1963:51) lämnade i december 1976 sitt slutbetänkande (SOU 1976:66) med det förslag till ny allmän köplag som jag tidigare nämnde. Förslaget bygger på samma grundsatser och systematik som 1905 års lag. Det innehåller dock i sakligt hänseende flera principiella nyheter och åtskilliga detaljändringar.

Också i Danmark, Finland och Norge har lagstiftning förberetts i fråga om den allmänna köprätten. Jag kan här hänvisa till den redogörelse som lämnades i utredningens ursprungliga direktiv. Som framhölls i direktiven

överväger man både i Finland och i Norge att gå ifrån den systematik på vilken de gällande skandinaviska köplagarna bygger och i stället anknyta till en planerad konvention rörande internationella köp som har förberetts av Förenta nationernas kommission för internationell handelsrätt (UNCITRAL).

Vad gäller konsumentköp har de nordiska länderna redan i viss mån valt olika vägar. I Sverige finns sedan år 1974 särskilda bestämmelser i ämnet i konsumentköplagen (1973:877). Denna lag, som kompletterar den allmänna köplagen, har karaktär av minimiskydd (se vidare de ursprungliga direktiven). I Norge har år 1975 regler om konsumentköp tagits in i den allmänna köplagen i anslutning till lagens olika paragrafer. Härvid har i princip de allmänna bestämmelserna om säljarens dröjsmål och om felaktigt gods gjorts tvingande till konsumentens förmån. I Danmark, som saknar särskild reglering av konsumentköp, finns nu ett kommittéförslag om att föra in konsumentregler i den allmänna köplagen varvid vissa av reglerna får bilda ett särskilt avsnitt i lagen. I Finland har vissa regler om konsumentköp tagits in i en konsumentskyddslag som innehåller såväl civilrättsliga som näringsrättsliga och processuella bestämmelser på konsumentområdet.

Det svenska köplagsförslaget har fått ett blandat mottagande. På flera punkter har under remissbehandlingen kritik riktats mot de nyheter och ändringar som föreslås. Ett tiotal av näringslivets organisationer anser att förslaget bör vila i avvaktan dels på den planerade konventionen rörande internationella köp, dels på resultatet av konsumentköpsutredningens arbete. Organisationerna anser vidare att ytterligare ansträngningar bör göras för att behålla den nordiska rättslikheten på området. Betydelsen av bevarad rättslikhet betonas också av övriga remissinstanser som har yttrat sig i frågan. Inom justitiedepartementet har upprättats en promemoria den 4 april 1978 med en sammanställning av remissyttrandena. Jag får hänvisa till denna promemoria för en närmare redogörelse av remissutfallet.

Vid överläggningar mellan företrädare för de danska, finländska, norska och svenska justitiedepartementen har nåtts enighet om att man i Danmark, Norge och Sverige inte nu bör göra några ändringar i den allmänna köprätten. Jag ansluter mig till denna bedömning. Det får anses lämpligt att avvakta den planerade konventionen om internationella köp och utvecklingen på konsumentköpsområdet innan frågan om reformer av de allmänna reglerna tas upp på nytt. Finland fullföljer dock sina planer på en allmän köplag. Samråd äger härvid rum med de övriga nordiska länderna.

En metod för samordning av konsumentköprätten med köprätten i övrigt är, som har framgått, att föra in bestämmelser om konsumentköp i den allmänna köplagen och att därvid ange att vissa av lagens bestämmelser är tvingande vid konsumentköp. Härigenom vinner man bl.a. den fördelen att de köprättsliga reglerna blir samlade på ett ställe. Denna teknik, som alltså har begagnats i Norge och som övervägs även i Danmark, kan från systematisk synpunkt te sig tilltalande också för svensk del. Den har fått stöd av några av de instanser som har yttrat sig över förslaget till ny allmän köplag.

Det finns dock skäl som talar emot en sådan lösning och som kan motivera att konsumentköpen åtminstone t.v. behandlas i en särskild lag. Om man, som jag nyss förordade, uppskjuter reformarbetet när det gäller den allmänna köprätten, innebär det att det för en tid framåt förblir osäkert hur den allmänna köplagen i ett längre perspektiv kommer att vara uppbyggd och

vilka sakliga förändringar som kommer att göras i normalregleringen. Att under sådana förhållanden söka inarbeta konsumentköpsregler i den allmänna köplagen får anses mindre lämpligt. Vidare är att beakta att under remissbehandlingen av förslaget till allmän köplag åtskilliga remissinstanser har hävdat att bestämmelserna om kommersiella köp och konsumentköp bör hållas isär. De har härvid förordat en fullständig lagteknisk åtskillnad med en dispositiv köplag för köp mellan näringsidkare och en särskild, i princip uttömmande, reglering av konsumentköpen.

Enligt min mening talar övervägande skäl för att man inte nu frångår tekniken med en särskild konsumentköplag. Skulle det i framtiden visa sig ändamålsenligt att ta in komsumentköpsreglerna i en reviderad allmän köplag, kan frågan tas upp på nytt. Konsumentköpsutredningen bör emellertid i och för sig vara oförhindrad att redan nu pröva en lösning som innebär att reglerna placeras i den allmänna köplagen.

Stannar utredningen för alternativet med en särskild konsumentköplag ligger det nära till hands att söka åstadkomma en mera fullständig reglering av förhållandet mellan konsument och säljare än som innefattas i den nuvarande konsumentköplagen, även om det skulle innebära att en del av den allmänna köplagens bestämmelser upprepas i konsumentköplagen. Målet bör vara att parterna i allmänhet inte skall behöva söka ledning i annan lag än konsumentköplagen. Som exempel på spörsmål som inte nu regleras i konsumentköplagen men som utredningen bör överväga att behandla där kan jag nämna frågorna om prisets bestämmande, tid och plats för varans avlämnande till konsumenten, vem som står risken för att varan förstörs av våda eller liknande och hur det går till att häva köpet. Däremot bör inte mera speciella frågor som endast i undantagsfall aktualiseras vid konsumentköp tas upp.

Erfarenheterna av nuvarande förhållanden visar att olika nivåer på rättsskyddet i dispositiv resp. tvingande lagstiftning gör köprätten svårtillgänglig och oklar. Sålunda uppfattas ofta rättsläget felaktigt så, att konsumentköplagen gäller även vid köp där konsumenten har möjlighet att åberopa regler i 1905 års köplag som är fördelaktigare för honom. Vidare vill jag peka på att med nuvarande system säljarsidan i sina kontrakt frestas att hänvisa till minimireglerna. Detta kan innebära att man på konsumentområdet allmänt sett får en sänkning av den nivå på köparens rättsskydd som den dispositiva normalregleringen ger uttryck för.

När man skall skapa en ny och mera fullständig konsumentköplag är det därför viktigt att man väljer en sådan teknik att olägenheter av nu berört slag undviks. Det kan vara lämpligt att gå till väga så att man först fastställer vilka normalregler som bör gälla mellan parterna för att balans skall råda i rättsförhållandet. Därefter får övervägas om och i vad mån man kan tillåta avtalsvillkor som innebär avvikelse från normalbestämmelserna till nackdel för konsumenten, eller med andra ord i vilken utsträckning bestämmelserna bör vara dispositiva. Arbetet bör även helt allmänt inriktas på att få fram så klara och lättillgängliga regler som möjligt.

Jag skall härefter ta upp några frågor som rör tillämpningsområdet för den konsumentpolitiska lagstiftningen.

Under senare år har betydande ansträngningar gjorts att genom civilrättslig och näringsrättslig lagstiftning stödja konsumenterna och förbättra deras ställning på marknaden. Utgångspunkten för den civilrättsliga lagstiftningen har varit att konsumenten typiskt sett är den svagare parten i förhållande till näringsidkare och att konsumentens ställning

därför måste stärkas för att man skall få jämvikt i förhållandet mellan parterna. Lagstiftningens tillämpningsområde har med denna utgångspunkt i princip begränsats till avtalsförhållanden mellan komsumenter och näringsidkare. Även den näringsrättsliga lagstiftningen har denna huvudinriktning.

Både på det civilrättsliga och på det näringsrättsliga området har emellertid tillkommit bestämmelser som inte enbart syftar till att skydda konsumenter. Jag tänker bl.a. på 36 § lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (avtalslagen). Denna bestämmelse har allmänt sett gett domstolarna ökade möjligheter att jämka oskäliga avtalsvillkor till förmån för den som intar en underlägsen ställning i ett avtalsförhållande. Vidare vill jag peka på 2 § marknadsföringslagen (1975:1418), som förbjuder otillbörlig marknadsföringsåtgärd oavsett om åtgärden riktar sig till konsumenter eller näringsidkare, och på lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl. som begränsar avtalsfriheten till förmån för den näringsidkare som antas ha den svagare ställningen vid avbetalningsköp.

Begränsningen av konsumentköplagen och andra konsumenträttsliga lagar till rättsförhållanden mellan konsument och näringsidkare är naturligtvis schablonartad. Det har också alltsedan det konsumentpolitiska arbetet påbörjades stått klart att åtskilliga situationer där en part har en underlägsen ställning har lämnats utanför skyddslagstiftningen. På senare tid har särskilt småföretagarna uppmärksammats i det hänseendet. Sålunda har i motionen 1977/78:1476 begärts utredning om detaljisters och servicegivares rättsliga ställning i förhållande till andra näringsidkare. Motionärerna framhåller bl.a. att en följd av konsumentskyddslagstiftningen är att en näringsidkare i detaljhandelsledet ofta gentemot konsumenten får svara för kostnader som egentligen hade bort belasta leverantören eller tillverkaren. I den mån detaljister inte kan föra tillbaka "konsumentskyddskostnadernà' till leverantören kommer konsumentskyddet att urholkas. Motionärerna ifrågasätter därför om det inte bör införas en laglig möjlighet för detaljister till regressrätt i sådana situationer.

Motionen har behandlats i lagutskottets betänkande 1977/78:30. Där framhålls till en början att detaljister och servicegivare inte generellt sett kan anses vara den svagare parten i förhållande till grossister och liknande. I flera branscher domineras sålunda marknaden av starka inköpskedjor med goda möjligheter att ta tillvara detaljisternas intressen. Utskottet erinrar vidare om de möjligheter som finns att tillämpa 36 § avtalslagen på avtal i affärsförhållanden av ifrågavarande slag och pekar på det arbete som pågår inom näringslivet för att genom branschvisa avtal och liknande lösa detaljisters och servicegivares problem.

När det gäller frågan om en utvidgad lagstiftning framhåller lagutskottet att det torde bli svårt att närmare dra gränsen mellan sådana näringsidkare som bör omfattas av särskilda skyddsregler och sådana som inte bör ges ett sådant skydd. Utskottet anför vidare att införandet av ett särskilt regelsystem vid sidan av konsumentområdet och det allmänna förmögenhetsrättsliga området kan medföra att lagstiftningen blir svåröverskådlig och svårtillämpad samt att en lagstiftning av det slag som föreslås i motionen kan medföra stelhet i förhållandet mellan parterna. Detta kan enligt utskottet vara till nackdel inte bara för parterna själva utan också för näringslivet i stort.

Sammanfattningsvis anser lagutskottet emellertid att detaljisternas möjlig-

heter till regress mot leverantörer inte generellt sett har lösts på ett tillfredsställande sätt. Även andra frågor på det berörda området behöver enligt utskottets mening få en bättre lösning än som hittills har kunnat åstadkommas. Utskottet förordar därför att ifrågavarande lagstiftning i lämpligt sammanhang blir föremål för en översyn som syftar till att förstärka de mindre företagens rättsliga ställning. Riksdagen har anslutit sig till utskottets uppfattning (rskr 1977/78:372).

Enligt min mening ligger det nära till hands att konsumentköpsutredningen – vars arbete är inriktat på att stärka konsumenternas rättsliga ställning mot näringsidkare – också tar upp frågan om hur en utvidgning av konsumenternas rättigheter påverkar förhållandet mellan olika led på näringsidkarsidan. Även i övrigt får det anses lämpligt att låta utredningen göra den översyn angående de mindre företagens rättsliga ställning som riksdagen har begärt.

I första hand bör närmare undersökas i vilken utsträckning det finns ett påtagligt behov av nya rättsregler näringsidkare emellan. Utredningen bör genom enkäter eller på annat lämpligt sätt söka bilda sig en uppfattning om vilka problem som har uppkommit i praktiken.

Innan jag uttalar mig vidare om förhållandet mellan olika led på näringsidkarsidan vill jag ta upp en fråga om konsumentköprättens tillämpningsområde som har nära anknytning till den som nu har diskuterats. Den gäller konsumentens förhållande till en näringsidkare i ett bakre led, exempelvis tillverkaren av en felaktig vara som konsumenten har köpt av en detaljhandlare. Härvidlag utgår man i svensk rätt från att ett ingånget avtal ger upphov till ett rättsförhållande endast mellan de parter som har ingått avtalet. Konsumenten har alltså i princip att hålla sig till den näringidkare som är hans avtalspart, om han exempelvis vill göra gällande påföljder på grund av fel i en köpt vara.

Konsumentköplagen innehåller emellertid ett par bestämmelser som ålägger näringsidkare i bakre led ett direkt ansvar mot konsumenten. Har varans tillverkare eller annan för säljarens räkning åtagit sig att avhjälpa ett fel i varan och visar han försummelse när han skall fullgöra åtagandet, skall han sålunda ersätta konsumentens skada, om denna inte är ringa (12 §). Vidare kan tillverkaren eller annan som i tidigare säljled har tagit befattning med en vara bli skadeståndsskyldig mot konsumenten, om han har lämnat vilseledande uppgift om varan (14 §).

I norsk rätt har man gått längre på denna punkt. Enligt 49 a § norska köplagen kan sålunda konsumenten oberoende av garanti göra gällande krav på grund av att en vara är felaktig också mot producent, importör eller annan i tidigare säljled, dock i princip endast under förutsättning att den som har sålt varan till konsumenten kan göra gällande motsvarande krav.

Enligt min mening bör det övervägas om inte också enligt svensk rätt tillverkare och andra näringsidkare i tidigare säljled bör ha ett ansvar mot konsumenterna som är mera direkt och oberoende av garantier än vad som f.n. är fallet. För detta talar att det är tillverkaren som har det avgörande inflytandet på produktens utformning. Också importörer och grossister torde i många fall ha väl så goda möjligheter att påverka och kontrollera kvaliteten hos masstillverkade industrivaror som en enskild detaljist. Särskilt när det gäller tekniskt mer komplicerade produkter torde resurserna att avhjälpa fel ofta vara större i ett bakre led än i detaljistledet. Till detta kommer att köparen får ökad trygghet för den händelse detaljisten – som naturligtvis köparen liksom nu alltid skall kunna vända sig mot – inte vill eller kan

fullgöra sitt ansvar, exempelvis på grund av insolvens.

Det får anses ingå i konsumentköpsutredningens uppdrag att pröva frågan om vilket ansvar mot konsumenterna som bör läggas på tidigare led i distributionen.

En ordning enligt vilken konsumenterna får möjlighet att rikta sina köprättsliga anspråk direkt mot tillverkare och andra i tidigare säljled stärker inte bara konsumenternas ställning. I den mån konsumenterna vänder sig direkt mot näringsidkare i bakre led med sina anspråk, lättas det köprättsliga ansvar som nu vilar enbart på detaljistledet. Utredningen bör emellertid också pröva om man bör införa bestämmelser som tillförsäkrar detaljisterna rätt att återföra sitt ansvar mot konsumenterna på bakre led på näringsidkarsidan. Det ligger därvid nära till hands att om konsumenten väljer att vända sig mot sin motpart, detaljisten, denne får inträda i den rätt gentemot tillverkare och likställda som kan tillkomma konsumenten. En sådan regressrätt kan emellertid övervägas även om den inte svarar mot en direktbefogenhet för konsumenten i förhållande till tidigare säljled. Allmänt sett är en regressrätt ägnad att undanröja vissa betänkligheter som annars kan föreligga mot att stärka konsumenternas ställning gentemot detaljisterna.

De mindre företagens ställning kan behöva stärkas genom särskild civilrättslig reglering även med tanke på andra situationer än dem då företagen är föremål för anspråk från konsumenternas sida. En metod är att de näringsidkare som typiskt sett intar en underlägsen ställning i förhållande till andra näringsidkare helt eller delvis jämställs med konsumenterna och alltså får del av det skydd som konsumentköpsbestämmelserna ger. En lösning av detta slag har visserligen prövats och avvisats redan vid tillkomsten av konsumentköplagen (se prop. 1973:138 s. 119 ff) men bör kunna tas upp på nytt och granskas i ljuset av de erfarenheter som numera finns.

Åtskilligt pekar emellertid på att en civilrättslig reglering av förhållandet mellan näringsidkare kan bli ganska invecklad och osmidig. Frågan är därför om inte en förstärkning av utsatta företagares ställning i första hand bör ske i näringsrättslig ordning. Jag tänker närmast på den metod som anges i lagen (1971:112) om förbud mot oskäliga avtalsvillkor. Marknadsdomstolen kan enligt denna lag förbjuda näringsidkare att använda avtalsvillkor som är oskäliga mot konsumenterna. Bakom regleringen ligger tanken att en förbättring av förhållandena i första hand skall åstadkommas genom förhandlingar och frivilliga överenskommelser. Kommer man inte överens, kan frågan om ett avtalsvillkors skälighet avgöras av marknadsdomstolen. De allmänna erfarenheterna av denna metod är goda. Metoden har visat sig ändamålsenlig när det gäller att utmönstra oskäliga villkor i förhållandet mellan näringsidkare och konsumenter. En möjlighet som bör prövas är att avskaffa den begränsning till konsumentförhållanden som nu gäller och låta lagen bli tillämplig även på avtalsvillkor som är oskäliga mot andra näringsidkare.

Förordar utredningen en näringsrättslig lösning enligt avtalsvillkorslagens modell, får bl.a. övervägas vem som bör kunna föra talan inför marknadsdomstolen om förbud.

Som framgår av de ursprungliga direktiven bör utredningen med uppmärksamhet följa rättsutvecklingen i övriga nordiska länder beträffande konsumentköp. Härvid bör utredningen sträva efter att så långt möjligt uppnå rättslikhet.

Med anledning av att utredningsuppgifterna utvidgas bör utredningen,

som i dag består av en särskild utredare, ombildas till en kommitté med parlamentarisk sammansättning.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen

beslutar om tilläggsdirektiv i enlighet med vad jag har förordat,

bemyndigar chefen för justitiedepartementet att dels tillkalla högst två ledamöter att jämte den nuvarande särskilde utredaren ingå i en kommitté med uppgift att utreda de frågor som uppdraget nu omfattar, dels utse en av ledamöterna att vara ordförande.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

2. Översyn av panträttsreglerna i jordabalken, sjölagen (1891:35 s. 1) och lagen (1955:227) om inskrivning av rätt till luftfartyg m.m.

Dir 1979:5

Beslut vid regeringssammanträde 1979-01-25

Departementschefen, statsrådet Sven Romanus, anför.

Enligt tidigare fastighetsrättsliga och sjörättsliga regler uppkom panträtt i fastighet och fartyg redan genom inskrivningsdomarens beslut om inteckning i egendomen. Beslutet fattades på grundval av ett skuldebrev med inteckningsmedgivande och sedan inskrivningsdomaren kontrollerat att den som undertecknat medgivandet var inskriven såsom ägare till egendomen. Skuldebrevet, den s.k. hypoteksreversen, försågs med bevis om inteckningsbeslutet. Hypoteksreversen användes sedan antingen direkt som lånerevers eller som säkerhet för en fordran enligt en s.k. omslagsrevers. Sistnämnda förfarande innebar således att dubbla fordringshandlingar utfärdades. En sådan ordning var vanligast, eftersom den medförde vissa hanteringsmässiga fördelar bl.a. vid upprepad belåning eller vid överflyttning av det personliga betalningsansvaret på ny ägare till den pantsatta egendomen. Systemet innebar emellertid också risker för egendomens ägare, eftersom det kunde inträffa att hypoteksreversen skildes från omslagsreversen och sedan kunde göras gällande av en godtroende innehavare till högre belopp än som svarade mot skulden enligt omslagsreversen.

Inom lufträtten är panträttskonstruktionen enligt lagen (1955:227) om inskrivning av rätt till luftfartyg fortfarande utformad på detta sätt.

Enligt den nya jordabalken (JB), som trädde i kraft den 1 januari 1972, och efter 1973 års ändringar i sjölagen (1891:35 s. 1), som trädde i kraft den 1 januari 1976, uppkommer panträtt i fastighet och fartyg först genom att egendomens ägare överlämnar beviset om inskrivnings- resp. registermyndighetens inteckningsbeslut, pantbrevet, såsom pant för en fordran. Redan från och med inteckningsbeslutet och innan pantsättning har skett uppkommer emellertid s.k. ägarhypotek eller ägarpant, som berättigar ägaren till utdelning på inteckningen vid bl.a. exekutiv försäljning av egendomen. Pantbrevet är till skillnad mot hypoteksreversen inte en värdehandling utan endast ett bevis om inteckning. Härigenom har man undanröjt riskerna för att den pantsatta egendomens ägare genom annans obehöriga förfarande

kunde bli betalningsskyldig enligt dubbla fordringshandlingar, utan att man därför gått miste om de hanteringsmässiga fördelar som systemet med dubbla fordringshandlingar innebär.

I 6 kap. 2 § JB och i 262 § sjölagen (SjöL) föreskrivs att panträtt endast kan upplåtas av ägaren. Detta innebär att det ankommer på den som beviljar kredit mot säkerhet i fastighet, skepp eller skeppsbygge att själv kontrollera pantsättarens behörighet genom att hos inskrivningsdomaren resp. registermyndigheten skaffa sig information om äganderätten. Bestämmelserna innebär också i princip att den kreditgivare/borgenär, som har erhållit pantbrev som säkerhet för vissa framtida fordringar (främst i form av s.k. generellt hypotek) och därvid har kontrollerat pantsättarens behörighet, åter behöver kontrollera behörigheten så snart det blir aktuellt att bevilja ny kredit under den tidigare pantförskrivningen.

Genom ändringarna i panträttskonstruktionen stärktes salunda fastighetsägarnas och skeppsägarnas ställning, vilket var ett huvudsyfte med de nya reglerna. Reformen ansågs emellertid också ge andra fördelar. Genom att panthandlingen standardiserades blev den lättare att hantera praktiskt. Panträttsbestämmelserna blev också enklare och därigenom mera lättförståeliga.

För fastighetsrättens del är det emellertid i praktiken knappast möjligt att tillhandahålla den information som panträttskonstruktionen i JB i dess ursprungliga form förutsatte så länge fastighetsböckerna förs manuellt. Med hänsyn härtill infördes år 1971, strax före balkens ikraftträdande, särskilda godtrosregler i 6 kap. 7 § JB som – enligt vad som uttalas i förarbetena till lagändringen (prop. 1971:179 s. 36) – ger borgenären rätt att vid panträttsupplåtelse lita på ägaruppgifter i ett upp till sex månader gammalt gravationsbevis. En annan konsekvens av godtrosreglerna är att förnyad äganderättskontroll som regel inte behöver göras vid ny kreditgivning eller utbetalning som omfattas av en tidigare pantförskrivning.

Någon motsvarighet till den fastighetsrättsliga godtrosregleringen ansågs inte behövlig i sjörätten (prop. 1973:42 s. 278 f).

Varje inskränkning i kravet på borgenären att kontrollera pantsättarens behörighet motsvaras självfallet av en inskränkning i ägarens skydd mot obehörig pantsättning av hans egendom. Genom 1971 års fastighetsrättsliga godtrosreglering har den grundläggande principen att endast ägaren skall kunna pantsätta egendomen rubbats i icke oväsentlig grad. En väl fungerande fastighetspantsättning skulle emellertid eljest ha varit omöjlig. I propositionen angående 1971 års ändringar framhölls dock att det fanns anledning att se på dessa frågor på ett annat sätt, när inskrivningsmyndigheterna i landet har fått möjligheter att snabbt tillhandahålla helt aktuella fastighetsuppgifter, vilket antogs bli fallet i varje fall efter en övergång till ADB på inskrivningsområdet (se prop. 1971:179 s. 36).

Utredningen angående inskrivning av rätt till luftfartyg m.m. (lufträttsutredningen) har i sitt betänkande (SOU 1976:70) Rätt till luftfartyg m.m. lagt fram förslag till nya regler om bl.a. luftfartygshypotek. Förslaget avviker i viss mån från den nuvarande regleringen beträffande skepps- och skeppsbyggnadshypotek, som enligt utredningens direktiv skulle utgöra rättslig förebild på området. Avvikelsen syftar till att undvika de problem i den praktiska hanteringen hos kreditgivarna, som enligt utredningen f.n. uppstår på grund av kravet på förnyad äganderättskontroll efter pantförskrivning av skepp och skeppsbyggen till säkerhet för framtida fordringar. Enligt förslaget

skall luftfartygshypoteket kunna användas som säkerhet för varje framtida fordran utan förnyad kontroll. Denna ordning föreslås komma till stånd genom en regel enligt vilken panträtt upplåts "genom att luftfartygets ägare, efter att ha sökt inskrivning för sitt förvärv, överlämnar pantbrevet som pant för bestående eller framtida fordran". Av förslaget följer vidare att en pantförskrivning till säkerhet för framtida fordran skall gälla mot ny ägare, såvida inte denne "innan pantfordran grundats" gör anspråk på pantbrevet. Utredningen har föreslagit att motsvarande regler införs i sjörätten.

Betänkandet har remissbehandlats. I remissyttrandena har man från näringslivets sida i huvudsak ställt sig positiv till och i vissa fall även uttryckt tillfredsställelse över den sålunda förordade lösningen. Det har även framhållits att motsvarande regler borde införas i JB. Därvid har anförts att en sådan reglering skulle underlätta äganderättskontrollen vid fastighetspantsättning eller i vart fall undanröja den oklarhet om nödvändigheten av sådan kontroll som nu råder. Dessutom har anförts att man på så sätt skulle uppnå en gemensam reglering för fastighets-, sjöoch lufträtten.

I vissa av näringslivets remissvar har även påpekats att tillämpningen av den nuvarande sjörättsliga regleringen över huvud taget innebär problem när skepps- eller skeppsbyggnadshypotek skall utgöra säkerhet för krediter som tas upp utomlands. För finansieringen av skepp, skeppsbyggen och luftfartyg gäller allmänt att man i hög grad är beroende av krediter från utlandet och att det därför är av betydelse att dessa hypotek till sin innebörd och verkan inte alltför mycket skiljer sig från utländska motsvarigheter. Den unika utformningen av den svenska panträtten såvitt gäller skepp och skeppsbyggen har enligt dessa remissyttranden skapat osäkerhet hos utländska kreditgivare. Detta kan särskilt i tider med stark konkurrens på lånemarknaden leda till att de blir mindre benägna att godta svenska skeppshypotek som säkerhet. De svårigheter som uppstår att förklara innebörden av de svenska reglerna orsakar enligt vad som har sagts i remissvaren under alla förhållanden kredittagarna extra kostnader för juridiska konsulter och deras utlåtanden. En återgång till det panträttssystem som gällde tidigare i sjörätten och alltjämt gäller i lufträtten, där panträtten konstitueras genom inskrivningsdomarens beslut om inteckning, skulle enligt vissa remissyttranden undanröja problemen med pantsättning för framtida fordringar och "skapa ett panträttsinstitut av internationellt mer gångbart slag".

Å andra sidan har flera domstolar i sina remissyttranden uttryckt tveksamhet huruvida olägenheterna med den nuvarande sjörättsliga regleringen i fråga om pantsättning för framtida fordringar lämpligen bör avhjälpas på det sätt som utredningen har föreslagit. Enligt domstolarnas mening innebär detta förslag vissa risker från rättssäkerhetssynpunkt.

Från såväl näringslivets som domstolarnas sida har förordats att en utredning ges i uppdrag att utforma ändamålsenliga och enhetliga panträttsliga regler för alla tre rättsområdena, sjö-, luft- och fastighetsrätt.

I samband med beredningen i justitiedepartementet av lufträttsutredningens förslag har departementet hållit överläggningar med företrädare för berörda delar av näringslivet rörande de åtgärder som lämpligen kan vidtas för att lösa de nuvarande praktiska problemen med pantsättning av främst skepp och skeppsbyggen till säkerhet för framtida fordringar. Vid dessa överläggningar påpekades från näringslivshåll bl.a. att det är nödvändigt för ett praktiskt fungerande kreditliv att upprepad äganderättskontroll inte

krävs när fastigheter, skepp, skeppsbyggen eller luftfartyg används som säkerhet för framtida fordringar. Vidare framhölls att de uttalanden som gjordes i samband med 1971 års ändring i JB skapat oklarhet om hur JB:s godtrosregel skall tolkas, när inskrivningsväsendet nu fortlöpande förs över till ADB och kreditgivaren snabbt kan få uppgifter om fastighetsförhållanden via dataterminal. Om god tro inte längre kan åberopas av den som rent faktiskt har sådana möjligheter, kommer i praktiken andra godtrosregler att gälla för de kreditgivare som har terminal än för dem som inte har det. Dessutom kommer det, innan ADB är införd över hela landet, att gälla skilda regler i godtroshänseende för olika geografiska områden, ibland t.o.m. inom samma län. Kravet på äganderättskontroll kommer också i vissa fall att bli mycket besvärande när det gäller gemensamma inteckningar i avstyckningar.

Vid överläggningarna restes ånyo krav från näringslivets sida på en allmän översyn av panträttsreglerna inom fastighets-, sjö- och lufträtten i syfte att så långt som möjligt nå en enhetlig reglering. Sådana krav har även härefter framförts i en av Svenska bankföreningen upprättad promemoria daterad den 10 april 1978, som har överlämnats till justitiedepartementet. I promemorian framhålls bl.a. att en rationell och för de tre rättsområdena enhetlig panträttskonstruktion skulle spara mycket arbete och eliminera åtskillig rättsosäkerhet. Som utgångspunkt för en ny panträttskonstruktion skulle man enligt promemorian kunna ta jordabalksutredningens reviderade förslag till jordabalk m.m. (SOU 1963:55). Även i skrivelser till regeringen den 26 april 1978 från Svenska sparbanksföreningen och Sveriges föreningsbankers förbund samt den 27 april 1978 från Sveriges allmänna hypoteksbank och Konungariket Sveriges stadshypotekskassa har hemställts om en översyn av JB:s panträttskonstruktion. Man har därvid bl.a. hänvisat till den osäkerhet som råder hos kreditgivarna om hur 1971 års fastighetsrättsliga godtrosreglering skall tillämpas i samband med övergången till ADB på inskrivningsområdet.

Frågan om JB:s panträttskonstruktion i allmänhet och innebörden av godtrosregleringen i synnerhet har också varit föremål för en omfattande diskussion i litteratur och fackpress (se bl.a. SvJT 1976, s. 308, 548, 552, 556 och 728 samt 1977 s. 630 och 653).

Även i ett annat avseende har framställning gjorts om ändring i JB:s panträttsregler. Det gäller bestämmelsen i 6 kap. 3 § om tillägg. Enligt detta stadgande har borgenär rätt att för fordran som är förenad med panträtt i fastighet vid fördelning av medel mellan rättsägare i fastigheten få betalning genom ett särskilt tillägg, i den mån pantbrevets belopp inte räcker. Detta tillägg får inte överstiga 15 procent av pantbrevets belopp jämte 6 procent årlig ränta på detta belopp från den dag fastigheten utmättes, konkursansökan gjordes eller medlen nedsattes. En motsvarighet till JB:s bestämmelse om tillägg finns i 264 § SjöL.

Ursprungligen skulle detta tillägg endast få utnyttjas för betalning av ränta och andra biförpliktelser som vanligen föreskrivs i en omslagsrevers. Samtidigt med att de nyss berörda godtrosreglerna infördes i JB år 1971 ändrades emellertid även reglerna om tillägget så att detta kan utnyttjas även för kapitalfordran, om denna är större än pantbrevets belopp. Ränta och andra biförpliktelser kan också tas ut ur pantbrevets belopp.

I skrivelse den 25 augusti 1977 till justitiedepartementet har Konungariket Sveriges stadshypotekskassa hemställt om att tillägget skall höjas. Den större delen av tillägget, det s.k. räntetillägget, föreslås höjt till 20 procent och

återstoden därav, den s.k. utmätningsräntan, föreslås höjd till 10 procent. Som skäl för yrkandet har stadshypotekskassan åberopat räntestegringen på kapitalmarknaden efter gällande bestämmelsers tillkomst.

Framställningen har remissbehandlats. De flesta remissinstanserna är positiva till en höjning av tillägget. På sina håll har man emellertid kritiserat den rättsliga konstruktionen med tillägg. Det har bl.a. angetts vara otillfredsställande att en borgenär som vinner utmätning i pantbrev för en oprioriterad fordran på grund av tillägget får visst företräde framför innehavare av efterföljande pantbrev. Motsvarande olägenheter uppges uppkomma när panträttsupplåtelse med utnyttjande av tidigare uttaget pantbrev sker under pågående utmätning av fastigheten. Varje höjning av tillägget är ägnad att förstärka dessa nackdelar.

JB:s panträttskonstruktion har tillkommit efter ett omfattande utredningsarbete som har pågått under lång tid. Flera skäl talar för att man så långt möjligt undviker att låta panträttsreglerna bli föremål för omfattande eller ofta förekommande ändringar. Det är fråga om grundläggande civilrättsliga regler, som varje dag tillämpas vid ett stort antal transaktioner och som berör många enskilda individer, företag och myndigheter i deras verksamhet. Reglerna har betydelse för rättsförhållanden som sammanlagt rör mycket stora värden. Det kan nämnas att sammanlagda inteckningsbeloppet i fast egendom här i landet f.n. beräknas överstiga 300 miljarder kr. Därtill kommer att varje ändring i panträttskonstruktionen som föranleder särskilda övergångsbestämmelser medför att dessa blir tillämpliga på ett mycket stort antal fall och sedan vid sidan av andra särregleringar måste beaktas under lång tid efter ändringarnas ikraftträdande. Det är uppenbart att en sådan ordning skapar stora praktiska svårigheter och medför risker för rättsförluster. Allt detta talar enligt min mening för att endast mycket tungt vägande skäl bör föranleda att man vidtar större ändringar i JB:s regler om inteckning och panträtt.

Från näringslivets sida har anförts att den nya panträttskonstruktionen är mer arbetskrävande än det gamla systemet. Det gäller framför allt den kontroll som kreditgivaren måste göra i fråga om pantsättarens behörighet. Enligt min mening har detta argument inte så stor bärkraft när det gäller JB. Genom det utvidgade godtrosskyddet i 6 kap. 7 § JB har de praktiska olägenheterna med panträttskonstruktionen till stor del undanröjts. I vart fall måste de fördelar som kan vinnas genom ändringar i de grundläggande principerna i JB:s panträttskonstruktion noggrant vägas mot de starka skäl som enligt vad jag nyss har anfört talar mot ändringar i denna lagstiftning.

I ett avseende är jag emellertid beredd att mera oreserverat instämma i vad som har anförts från näringslivets sida. Mot bakgrund av de uttalanden som gjordes i samband med 1971 års godtrosreglering i JB kan det, som näringslivet har anfört, uppstå tveksamhet om hur godtrosregeln skall tillämpas efter hand som inskrivningsväsendet förs över till ADB. Med hänsyn till denna regels stora praktiska betydelse kan en tveksamhet i detta hänseende leda till allvarliga svårigheter för kreditlivet. ADB används redan inom inskrivningsväsendet på vissa håll och skall fortlöpande införas i hela landet (se prop. 1977/78:15 med förslag till ändrade riktlinjer för fastighetsdataverksamheten). Jag anser det därför angeläget att den oklarhet som f.n. kan råda undanröjs så snart som möjligt.

Vad som har anförts från näringslivets sida angående de svårigheter som panträttsreglerna i SjöL. redan har gett upphov till eller kan komma att

föranleda förtjänar enligt min mening beaktande. Även skrivelsen den 25 augusti 1977 från Konungariket Sveriges stadshypotekskassa angående höjning av tilläggen fordrar närmare överväganden.

Med hänsyn härtill anser jag att en utredare bör tillkallas för att se över reglerna om panträtt i JB och SjöL samt att utreda de problem som hänger samman med stadshypotekskassans skrivelse angående höjning av de tillägg som utgår enligt nuvarande regler.

En första uppgift för utredaren blir att kartlägga de svårigheter som möter i den praktiska tillämpningen av panträttsreglerna i JB och SjöL. När det gäller JB bör utredaren främst undersöka de problem rörande godtrosregelns tillämpning som uppkommer i samband med övergång till ADB och föreslå åtgärder som undanröjer den tveksamhet som den nuvarande regleringen kan ge upphov till. Som jag tidigare har anfört finns det starka skäl som talar emot att göra genomgripande ändringar i JB:s panträttskonstruktion. Utredaren bör därför i första hand undersöka lösningar som innebär att den nuvarande panträttskonstruktionen i JB kan behållas i huvudsak oförändrad.

Utredaren bör också lägga fram förslag till de ändringar i den sjörättsliga lagstiftningen som behövs för att undanröja de praktiska svårigheter som SjöL:s nuvarande regler om panträtt kan ge upphov till. Vidare bör utredaren, med utgångspunkt i det förslag som har lagts fram av utredningen om inskrivning av rätt till luftfartyg och de remissyttranden som har avgetts över förslaget, överväga hur panträttssystemet på luftfartsområdet bör vara utformat.

Från näringslivets sida har framhållits att man bör sträva efter en för fastighets-, sjö- och lufträtten gemensam reglering. För egen del kan jag instämma i att en sådan ordning skulle innebära både principiella och praktiska fördelar. I varje fall talar starka skäl för att man har likformiga bestämmelser på sjö- och lufträttsområdena. Utredaren bör emellertid i första hand pröva om samma lösningar kan användas inom alla tre områdena.

Det måste dock beaktas att de problem som de nuvarande reglerna ger upphov till på fastighetsrättens område skiljer sig från de problem som finns inom sjörätten och som för lufträttens del har aktualiserats genom lufträttsutredningens betänkande. På sjörättens område används redan ADB vid inskrivningsförfarandet och SjöL saknar också motsvarighet till JB:s godtrosreglering. Praktiska svårigheter har emellertid uppkommit då det gäller att använda sjörättsliga hypotek till säkerhet för framtida fordringar och jag anser det tveksamt om detta problem bör lösas på det sätt som utredningen om inskrivning av rätt till luftfartyg föreslagit i sitt betänkande. Skepp, skeppsbyggen och luftfartyg måste i stor utsträckning finansieras genom att lån tas upp i utlandet. Det är därför angeläget att de svenska hypoteken inte alltför mycket skiljer sig från vad som mestadels gäller utomlands. Motsvarande behov av anpassning till internationella förhållanden finns inte beträffande fastighetsrätten. Därtill kommer att de skäl som talar mot en ny ändring av de grundläggande principerna i panträttskonstruktionen inte gör sig gällande med samma styrka på sjörättsområdet som beträffande fastighetsrätten. Utredaren bör därför om han finner det lämpligt vara oförhindrad att föreslå en mera genomgripande ändring av SjöL:s panträttskonstruktion och motsvarande regler på lufträttsområdet, även om detta skulle innebära att det skapas skillnader

mellan fastighetsrätten, på den ena, samt sjöoch lufträtten på den andra sidan.

Utformningen av de nya reglerna måste självfallet ske efter en noggrann avvägning mellan intresset av att egendomens ägare eller annan rättsägare inte lider skada och kravet på praktiskt väl fungerande system. Det bör i det sammanhanget särskilt uppmärksammas att, när det är fråga om egendom av mindre värde och hypoteken inte används i kommersiella sammanhang, ägaren ofta kan vara mindre väl insatt i de panträttsliga reglerna.

Som jag redan har anfört måste utredaren också särskilt beakta de övergångsproblem som kan uppstå om panträttskonstruktionen ändras. Övergångsbestämmelserna får inte bli alltför invecklade. I sa fall kan vinsten med nya panträttsregler bli så liten att en reform inte kan anses motiverad. Motsvarande gäller beträffande frågan om höjning av tillägget enligt 6 kap. 3 § JB. I detta sammanhang vill jag, mot bakgrund av vad som har kommit fram vid remissbehandlingen av den frågan, framhålla att utredaren bör vara oförhindrad att pröva om det över huvud taget är berättigat att ha en konstruktion med särskilt tillägg.

Jag vill slutligen även något beröra den s.k. inskrivningsprincipen som introducerades i svensk sjörätt genom 1973 års ändringar i SjöL. Den innebär att förvärvare av skeppsegendom vinner sakrättsligt skydd mot överlåtarens borgenärer först när han söker inskrivning av förvärvet i skepps- resp. skeppsbyggnadsregistret. Inskrivningsprincipen gäller inte bara frågan om hur länge egendomen kan tas i anspråk av överlåtarens borgenärer, utan den har även betydelse för panträtten. Således kan ägaren enligt SjöL inte upplåta panträtt förrän han har sökt inskrivning för sitt förvärv.

Lufträttsutredningen har föreslagit att inskrivningsprincipen införs även beträffande luftfartyg. Avsikten är att nå överensstämmelse med den sjörättsliga ordningen.

Jag anser inte att inskrivningsprincipen nu bör göras till föremål för utredning. Emellertid bör utredaren vara oförhindrad att ta upp frågan huruvida den bör vara tillämplig inom sjö- och lufträtten, om det skulle visa sig påkallat med hänsyn till andra förslag som gäller utformningen av panträtten på dessa områden.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågor angående panträttsreglerna i fastighets-, sjö- och lufträtten,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

3. Patentprocessen

Dir 1979:6

Beslut vid regeringssammanträde 1979-01-25

Departementschefen, statsrådet Sven Romanus, anför.

Patentväsendet har en viktig funktion när det gäller att främja den tekniska och industriella utvecklingen. Ett patent innebär att uppfinnaren eller dennes rättsinnehavare får en av rättsordningen skyddad ensamrätt att under viss tid ekonomiskt utnyttja en uppfinning i utbyte mot att han medverkar till att information om uppfinningen görs allmänt tillgänglig. Den som gör intrång i ensamrätten kan drabbas av straff och förpliktas att betala skadestånd. Ensamrätten möjliggör för uppfinnaren att få skälig ersättning för sina prestationer och uppmuntrar samtidigt till investeringar för att utveckla nya idéer på det tekniska området. Om patentväsendet utnyttjas tillräckligt flitigt ger det dessutom som resultat en omfattande och aktuell information om hur långt tekniken har hunnit. Denna information har visat sig vara av väsentlig betydelse för den tekniska utvecklingen.

De grundläggande bestämmelserna om patent finns i patentlagen (1967:837) som nyligen har varit föremål för omfattande ändringar (se lagen 1978:149 om ändring i patentlagen). Dessa ändringar, som trädde i kraft den 1 juni 1978, gjorde det möjligt för Sverige att tillträda bl.a. två konventioner om internationellt patentsamarbete. Båda dessa konventioner syftar till att genom samarbete mellan konventionsstaterna göra det enklare och billigare för den som vill skydda en uppfinning i flera länder.

De nya bestämmelserna grundar sig på förslag som regeringen lade fram i prop. 1977/78:1 om ändringar i patentlagen, m.m. I samband med behandlingen av propositionen tog lagutskottet också upp frågan om sanktionssystemet inom patenträtten, ett spörsmål som inte berördes av de ändringsförslag som lades fram i propositionen. Utskottets behandling av sanktionssystemet föranleddes närmast av tre motioner som hade väckts i riksdagen. I den första av dessa motioner (1977/78:30) hemställdes att riksdagen hos regeringen begärde utredning och förslag om att de nuvarande straffbestämmelserna i patentlagen ersätts med bestämmelser om vite. I den andra motionen (1977/78:524) begärdes att regeringen skulle se över åtalsbestämmelserna i patentlagen. I den tredje (1977/78:525) föreslogs att riksdagen hos regeringen skulle begära utredning om skärpt skadeståndsplikt vid patentintrång.

Utskottet uttalade i betänkandet över propositionen (LU 1977/78:10) för sin del att de nuvarande bestämmelserna om patentprocessen och sanktionerna inom patenträtten inte var tillfredsställande och att de därför borde ses över. Utskottet underströk att det var angeläget att patentlagens regler var så utformade att patenthavarens ensamrätt inte blev illusorisk. Patenthavaren skulle, förklarade utskottet, ha möjlighet att effektivt beivra intrång och kompensera sig för liden skada. Vid en översyn av patentprocessen kunde, enligt utskottets mening, också prövas frågan om att införa vitesförbud som en sanktion inom patenträtten.

Utskottet hemställde att riksdagen skulle ge regeringen tillkänna vad utskottet sålunda hade anfört om översyn av patentprocessen och sanktionssystemet inom patenträtten. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets hemställan (rskr 1977/78:126).

Lagutskottet har i ett senare betänkande (LU 1977/78:32) behandlat en

motion (1977/78:1001) om behovet av en särskild presumtionsregel vid förfarandepatent. I den motionen anfördes att en uppfinnare som har fått patent på en metod eller ett förfarande för framställning av en viss produkt (s.k. förfarandepatent) ofta har svårt att skydda den ensamrätt till framställningsförfarandet som patentet ger honom. Dessa svårigheter skulle enligt motionen kunna undanröjas med en särskild presumtionsregel vid tvist om intrång i förfarandepatent som avser framställning av visst nytt ämne. I presumtionsregeln skulle föreskrivas att sådant ämne skall anses ha framställts genom det patentskyddade förfarandet, om annat inte visas. I motionen erinrades om att en sådan regel tidigare funnits i svensk patentlagstiftning men upphävts år 1967. Utskottet ansåg att frågan om att återinföra en presumtionsregel av detta slag borde prövas i samband med en översyn av patentprocessen som riksdagen tidigare hade begärt. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr 1977/78:373).

Mål om intrång i patent och om ogiltigförklaring av patent samt mål som avser talan om fastställelse av patents skyddsomfång handläggs av allmän domstol. Särskilda bestämmelser om rättegången i sådana mål, s.k. patentmål, finns i patentlagen. I den mån särskilda bestämmelser inte har meddelats, gäller emellertid de allmänna bestämmelserna i rättegångsbalken.

Talan i patentmål får väckas endast vid Stockholms tingsrätt. Därifrån kan målet i vanlig ordning föras vidare till hovrätt och högsta domstolen. Tingsrätten är med vissa undantag domför med sex ledamöter i patentmål. Tre av dem skall vara lagfarna och tre tekniskt sakkunniga. Har tekniskt sakkunnig ledamot deltagit i det avgörande som har överklagats till hovrätten, skall tekniskt sakkunniga delta också i hovrättens prövning. Som tekniskt sakkunniga ledamöter skall finnas att tillgå en krets av minst 25 personer som för ändamålet har förordnats av regeringen. Inom denna personkrets skall rättens ordförande i tingsrätt resp. hovrätt för varje särskilt mål utse dem som skall sitta i rätten.

För uppsåtligt patentintrång kan både straff och skadestånd utdömas. Vid intrång som har skett av oaktsamhet kan skadestånd utgå och skadeståndsansvar kan komma i fråga t.o.m. utan att oaktsamhet har förelegat. Allmänt åtal för patentintrång får väckas bara om målsäganden angivit brottet till åtal och åtal av särskilda skäl finnes påkallat från allmän synpunkt. Särskilda regler finns om preskription av rätt till skadestånd för patentintrång.

Ogiltigförklaring av patent kan meddelas endast på vissa i lagen angivna grunder. Patent kan sålunda förklaras ogiltigt om väsentliga materiella patenterbarhetsvillkor inte har varit uppfyllda när patentet meddelades. Vidare kan patent förklaras ogiltigt om vissa väsentliga formella villkor har åsidosatts. Bara i ett fall behöver ogiltighetstalan väckas inom viss tid, nämligen då patent har meddelats annan än den som varit berättigad till det.

Om det i intrångsmål görs gällande att patentet är ogiltigt, prövas inte ogiltighetsfrågan i samma mål. Särskild talan måste väckas om ogiltigheten. Intrångsmålet skall då förklaras vilande i avbidan på att ogiltighetsmålet avgörs. Motsvarande gäller om patenthavaren för talan om fastställelse av patentskyddets omfattning och det i sådant mål görs gällande att patentet är ogiltigt.

Bland de särskilda processuella reglerna bör vidare nämnas att domstol som handlägger patentmål skall inhämta yttrande från patentbesvärsrätten,

om den finner det erforderligt. Patentbesvärsrätten är den förvaltningsdomstol som prövar besvär över patentverkets beslut i patentärenden. Patentbesvärsrätten kan sålunda ha att bedöma samma frågor som uppkommer i mål om ogiltighet, nämligen frågor om materiella och formella förutsättningar för meddelande av patent. Talan mot patentbesvärsrättens avgöranden förs hos regeringsrätten, i den mån sådan talan är tillåten.

De fyra motioner som jag har nämnt går alla ut på att stärka patenthavarens ställning genom att öka möjligheterna för honom att bevaka sin rätt. Även lagutskottet understryker i sitt betänkande med anledning av prop. 1977/78:1vikten av att patenthavare har möjlighet att effektivt beivra patentintrång och att få ersättning för liden skada.

Utskottet framhåller att skadeståndsmålen oftast är komplicerade och kräver omfattande teknisk bevisning. Till följd härav är processen som regel tidsödande och rättegångskostnaderna stiger ofta till avsevärda belopp. Härtill kommer, anför utskottet, att ett skadeståndsanspråk på grund av patentintrång kan bemötas med påståenden om patentets ogiltighet, något som kan leda till att målet om patentintrång förklaras vilande i avbidan på att frågan om patentets giltighet prövas. Bevissvårigheter kan vidare leda till att utdömda skadestånd inte blir tillräckliga för att kompensera patenthavaren. Utskottet framhåller att bevissvårigheterna är särskilt uppenbara när det gäller att styrka marknadsstörningar som t.ex. kan bero på att köparna har förlorat förtroendet för en patenterad produkt därför att samma produkt med sämre kvalitet har utbjudits till lägre pris. Utskottet uttalar vidare att det på grund härav inte är förvånande att patenthavarna drar sig för att väcka talan om skadestånd på grund av patentintrång. Risk föreligger enligt utskottets mening också för att en patenthavare, som har små ekonomiska resurser, inför hotet om en långvarig och kostsam rättegång tvingas träffa ett ofördelaktigt licensavtal med det företag som har gjort sig skyldigt till patentintrång. Utskottet anför att det från uppfinnarhåll har hävdats att sådana fall inte är ovanliga.

Både uppfinnare och företrädare för industrin har också under hand riktat kritik mot det sätt på vilket patentprocessen f.n. fungerar. Kritiken har framför allt gällt den utdragna handläggningstiden. Det har därvid framhållits att ett långvarigt tillstånd av ovisshet huruvida patentet är giltigt eller inte ofta leder till stor ekonomisk skada för patenthavaren. Så länge frågan om patentets giltighet ännu inte är avgjord kan det exempelvis vara vanskligt att investera för produktion och marknadsföring. Det ekonomiska avbräcket är ofta av en helt annan storlek än det skadestånd som kan erhållas. För att patenten skall bibehålla sitt ekonomiska värde måste frågor om intrång och ogiltighet kunna avgöras någorlunda snabbt.

För egen del kan jag instämma i vad utskottet har anfört om de svårigheter som f.n. möter i synnerhet patenthavare med små ekonomiska resurser, när de skall bevaka sin rätt. Företrädare för både uppfinnare och mindre industri har vid underhandskontakter med departementet och i andra sammanhang bekräftat, att risken för att bli indragen i en långvarig och kostsam rättegång ofta har gjort att patenthavare har avstått från att beivra patentintrång. Samma företrädare har också pekat på en sidoeffekt av att rättegången i patentmål är tids- och kostnadskrävande, nämligen svårigheten att få kompetent juridiskt biträde. Jag delar därför utskottets mening att bestämmelserna om patentprocessen och sanktionerna inom patenträtten bör ses över. En särskild utredare bör tillkallas för denna uppgift.

Patentmålen är f.n. en förhållandevis liten grupp av mål, om man ser till

antalet. Under åren 1970-1977 inkom till Stockholms tingsrätt sammanlagt 155 sådana mål, fördelade med mellan 13 och 25 mål om året. Det helt övervägande antalet av dessa mål gällde intrång eller ogiltighet. En väl fungerande och effektiv patentprocess är emellertid ett viktigt inslag i patentväsendet och som jag tidigare har anfört är patentväsendet i sin tur betydelsefullt för den tekniska och ekonomiska utvecklingen. Uppgifterna från uppfinnar- och industrikretsar tyder på att det ringa antalet mål hänger samman med att varken rättegången i patentmål eller sanktionssystemet i dessa kretsar anses fungera väl.

Utredningsarbetet bör dock inte begränsas till de frågor som motionärerna har tagit upp. Mot bakgrund av den kritik som har riktats mot den nuvarande ordningen är det enligt min mening befogat att göra en bred översyn av patentprocessen och sanktionssystemet inom patenträtten.

Målet för utredningsarbetet skall givetvis vara att lägga fram förslag till en ordning som bättre än den nuvarande tillgodoser berättigade krav på en ändamålsenlig och effektiv process i patentmål. Härvid bör särskild uppmärksamhet ägnas mål som rör intrång och ogiltighet. Utredaren bör inte låsas vid att arbeta efter fasta riktlinjer. Vad jag under hand har inhämtat om de praktiska erfarenheterna från nu gällande ordning ger dock anledning att ta upp några frågor som särskilt bör uppmärksammas i utredningsarbetet.

Utredaren bör till en början kartlägga hur den nuvarande patentprocessen fungerar och med utgångspunkt från denna kartläggning bedöma behovet av reformer. Vid kartläggningen bör utredaren i främsta rummet beakta möjligheterna för enskilda uppfinnare och andra patenthavare med begränsade ekonomiska resurser att effektivt beivra patentintrång.

Redan det material som hittills har kommit fram visar att mycket av den kritik som riktas mot patentprocessen har sin grund i att rättegången i patentmål är alltför tidskrävande och dyrbar. En viktig uppgift för utredaren blir därför att överväga olika åtgärder i syfte att åstadkomma en snabbare och billigare processordning.

I det sammanhanget bör utredaren undersöka möjligheterna att åstadkomma en stramare processledning från rättens sida än vad som har utbildats på grundval av de regler som nu gäller för handläggningen av patentmål. Sålunda bör utredaren överväga om särskilda tidsfrister och bestämmelser om begränsning av skriftväxlingen kan vara lämpliga medel att uppnå en mer koncentrerad rättegång. Bestämmelser av detta slag får emellertid inte leda till att patentprocessen blir omgärdad av allt för stela regler. Som utskottet har anfört är patentmål oftast komplicerade och kräver omfattande teknisk bevisning. Hänsyn måste också tas till att parter i intrångs- och ogiltighetsmål ofta är företag med säte utomlands och att kontakterna mellan en sådan part och dess juridiska ombud i målet kan ta förhållandevis lång tid i anspråk. Om regler angående tidsfrister och begränsning av skriftväxlingen införs, torde det därför bli nödvändigt att kombinera dem med undantagsbestämmelser som ger domstolarna rätt att i särskilda fall avvika från reglerna. När det gäller dessa frågor bör utredaren samråda med rättegångsutredningen (Ju 1977:06).

Bland omständigheter som väsentligt bidrar till att förlänga handläggningstiden för ogiltighetsmål har nämnts sökandet efter sådana nyhetshinder mot patentet som kan åberopas subsidiärt, om det i första hand åberopade hindret underkänns. Det har därvid framhållits att sökandet efter nyhetshinder kan ta flera år i anspråk och leda till mycket höga

rättegångskostnader. I den mån det skulle visa sig att sökandet efter subsidiära nyhetshinder ofta orsakar avsevärd tidsutdräkt bör utredaren överväga åtgärder för att komma tillrätta med detta problem, exempelvis genom bestämmelser enligt vilka rätten att anföra nya ogiltighetsgrunder avskärs för tredje man viss tid efter det att patenthavaren har åberopat patentet emot honom.

Till de processrättsliga spörsmålen hör också den av riksdagen väckta frågan om att återinföra en särskild presumtionsregel i mål om intrång i patent för framställning av alster, s.k. förfarandepatent. Som lagutskottet har påpekat kan det vara svårt för patenthavaren att bevisa hur en konkurrent som misstänks ha begått patentintrång har framställt ett visst alster. Det är därför möjligt att ett återinförande av en presumtionsregel av nu nämnt slag skulle kunna förenkla rättegången i mål om intrång i förfarandepatent och stärka patenthavarens möjligheter att hävda sin ensamrätt. Jag vill dock påpeka att den presumtionsregel som tidigare fanns i svensk rätt bara gällde vid tvist om intrång i förfarandepatent som avsåg framställning av nytt ämne. Den regeln hade sålunda ett tämligen begränsat tillämpningsområde. Motsvarande problem kan tänkas uppstå vid förfarandepatent som avser andra nya alster än sådana som faller under begreppet ämne. Det är emellertid inte givet att tillämpningsområdet för en sådan presumtionsregel som den nämnda utan vidare kan vidgas. Utredaren bör därför överväga olika möjligheter att lösa problemet.

I olika sammanhang har det från uppfinnar- och industrikretsar kommit fram önskemål om en utredning av frågan huruvida det är lämpligt att inrätta en särskild patentdomstol. Vad man i första hand har haft i tankarna är en domstol som handlägger både patentmål och besvär över patentverkets beslut i patentärenden. Som ett av skälen för en sådan domstol har nämnts att de tekniska ledamöterna i en patentdomstol skulle på ett annat sätt än motsvarande ledamöter i de allmänna domstolarna bli förtrogna med de sakfrågor som vanligen kommer upp till bedömning i patentmål. Det har också gjorts gällande att de tekniska ledamöterna i en patentdomstol skulle kunna på ett effektivare sätt bidra till processledningen.

Mot bakgrund av dessa önskemål bör utredaren överväga för- och nackdelar med en särskild patentdomstol av det slag som har nämnts. Därvid bör bl.a. uppmärksammas hur en sådan domstol skulle kunna infogas i det allmänna domstolsväsendet. Ett annat problem som också måste belysas är de jävsförhållanden som kan uppkomma när samma fråga kommer upp till prövning först i besvär över patentverkets beslut och sedan i ett patentmål. Av intresse i sammanhanget är också hur ledamöterna i en särskild patentdomstol skall kunna rekryteras för att hög teknisk och patenträttslig kompetens alltid skall vara säkrad. Vidare fordras överväganden angående möjligheten till överprövning av en sådan särskild domstols avgöranden.

Förutom patentprocessen skall utredaren som jag tidigare har anfört också se över sanktionssystemet inom patenträtten. Därvid bör ledning hämtas från vad lagutskottet har anfört i betänkandet 1977/78:10 och vad som har anförts i de tre motioner som behandlas i detta betänkande. För egen del vill jag endast erinra om att straffsanktionen sällan kommer till användning. Under 1970-talet har hittintills inte i något fall väckts talan om straffansvar för patentintrång. Bedömningen av skadeståndets effektivitet som sanktionsform försvåras av att skadeståndsfrågan oftast brukar göras upp utan rättegång sedan domstolen väl har förklarat att ett visst förfarande utgör

patentintrång. Det kan emellertid inte uteslutas att skadeståndssanktionens effektivitet i vissa fall förringas genom de svårigheter som ofta föreligger när det gäller att bevisa vilka skadeverkningar som ett patentintrång förorsakar. I sådana fall kan en vitessanktion innebära ökade möjligheter för patenthavaren att förhindra patentintrång.

De problem som är förbundna med att bevisa ett intrångs skadeverkningar har emellertid intresse också på andra områden av immaterialrätten, främst inom varumärkesrätten. Utredaren bör därför i detta hänseende beakta utvecklingen inom andra immaterialrättsliga områden. Jag vill i det sammanhanget påpeka att varumärkesutredningen (Ju 1974:10) f.n. utreder frågan om införande av vite som sanktion i varumärkesrätten och att upphovsrättsutredningen (Ju 1976:02) ser över upphovsrättslagstiftningen i dess helhet. Utredaren bör i dessa frågor också samråda med den kommitté som nyligen har tillkallats för att bl.a. göra en allmän översyn av vitesinstitutet (Direktiv Ju 1978:89).

Slutligen vill jag också ta upp en annan fråga som utredaren bör överväga. Från berörda kretsar har framkommit önskemål att man i svensk patenträtt skulle införa ett institut som ger patenthavaren möjlighet att frivilligt begränsa sitt patent. Det har anförts att man därigenom troligen skulle kunna undvika en hel del processer. Bestämmelser om förfarande genom vilket patenthavaren kan få sitt patent begränsat finns i flera främmande länders patentlagstiftning. Av särskilt intresse är att ett sådant begränsningsinstitut finns i 1975 års konvention om europeiskt patent för den gemensamma marknaden.

Det förefaller sannolikt att ett begränsningsinstitut av det slag som jag har antytt nu skulle kunna bli ett värdefullt inslag i svensk patentlagstiftning. Det torde vara oundvikligt att patent ibland meddelas med en omfattning som sedermera visar sig inte vara hållbar, och domstolarna är med rätta ytterligt återhållsamma med att ge sig in på omformuleringar av patentkrav. Om det i en process uppstår tvekan huruvida en viss del av ett patentkrav är hållbart, kan patenthavaren därför, inför risken att hela kravet förklaras ogiltigt om det inte håller i alla delar, frestas att försvara kravet till det yttersta. Det synes rimligt att för sådana fall ha ett förfarande varigenom kravet kan begränsas. Förfarandet måste emellertid tillgodose tredje mans rättssäkerhet. Det torde ligga närmast till hands att ett sådant begränsningsförfarande anförtros patentverket.

Det nordiska samarbetet har gamla traditioner på det patenträttsliga området. De ändringar i patentlagen som trädde i kraft den 1 juni 1978 var utarbetade i nordiskt samarbete och präglades av en strävan efter långt driven rättslikhet mellan de nordiska länderna. Jag anser det ytterst angeläget att denna strävan efter rättslikhet fortsätter. Efter vad jag har erfarit kommer emellertid ett svenskt utredningsarbete rörande patentprocessen och sanktionssystemet inom patenträtten inte omedelbart att få några motsvarigheter i de övriga nordiska länderna. Från dessa länders sida har man emellertid förklarat sig intresserade av att följa det svenska utredningsarbetet genom observatörer. I fråga om ändringar i bestämmelser som har tillkommit i nordiskt samråd och spörsmål av principiell natur bör utredaren samråda med observatörerna.

I nu berörda frågor har jag samrått med chefen för handelsdepartementet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågor rörande patentprocessen och sanktionssystemet inom patenträtten,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

4. Tilläggsdirektiv för utredningen (Ju 1977:07) om ställföreträdare för dödsbo i vissa fall

Dir 1979:11

Beslut vid regeringssammanträde 1979-02-08

Departementschefen, statsrådet Sven Romanus, anför.

Enligt gällande rätt finns inte något hinder mot att dödsbon förblir oskiftade under längre tid, även om utgångspunkten för lagstiftningen kan sägas vara att ett dödsbo skall bestå endast under en övergångstid. Även efter ett skifte kan gemenskapen mellan delägarna i ett dödsbo fortsätta, genom att delägarna tillsammans blir ägare till egendom som har ingått i boet.

Med hänsyn till de olägenheter som kan uppkomma när fastigheter ägs av dödsbon eller med samäganderätt tillkallade jag år 1977 en särskild utredare (Ju 1977:07) som fick i uppdrag att utreda frågor om ställföreträdare för dödsbo i vissa fall, m.m. (Dir. 1977:13). Uppdraget går främst ut på att komplettera de nuvarande reglerna om boutredningsman med regler om ställföreträdare i fall då ett dödsbo äger fastighet. Härvid skall enligt direktiven övervägas om företrädare alltid bör utses i dessa fall eller om begränsning bör ske till sådana situationer då jordbruk eller skogsbruk bedrivs på fastigheten. Sådan fastighet kallas här i det följande jordbruksfastighet.

Ganska betydande arealer mark ägs numera av dödsbon. Andelen jordbruks- och skogsbruksmark som ägs av dödsbon torde ha stigit under senare tid. Jordförvärvsutredningen (Jo 1974:07) har i sitt betänkande (SOU 1977:93) Ny jordförvärvslag pekat på att denna ägandeform kan leda till olägenheter för rationaliseringsverksamheten och för fastighetens skötsel. Utredningen har sammanfattningsvis föreslagit att man går vidare, utöver det arbete som bedrivs av utredningen om ställföreträdare för dödsbo, och prövar möjligheten att begränsa dödsbons innehav av jord- och skogsbruksmark. I yttranden över utredningens betänkande har många remissinstanser instämt i förslaget.

I ett beslut med anledning av ett motionsyrkande har riksdagen anslutit sig till jordförvärvsutredningens ståndpunkt (mot. 1977/78:1000, LU 1978/79:2 rskr 1978/79:6). I det betänkande av lagutskottet som ligger till grund för beslutet framhålls att flera av de olägenheter som dödsboägandet medför visserligen kan antas försvinna som ett resultat av de förslag som utredningen om ställföreträdare för dödsbon väntas lägga fram. Vissa nackdelar kan dock

enligt utskottet inte undanröjas genom att ställföreträdare förordnas. Bl.a. motverkar ett fortsatt dödsboägande det allmänna intresset av att jordbruksmark innehas av aktiva brukare. Utskottet framhåller att någon förbättring inte uppnås, om ett dödsbo upplöses och ersätts av samägande mellan de tidigare dödsbodelägarna. Också möjligheterna att begränsa sådant samägande bör därför utredas.

Jordförvärvsutredningen har också föreslagit inskränkningar i rätten att genom testamente fritt förvärva jordbruksfastighet. Förslaget avstyrktes dock under remissbehandlingen från många håll. Det ansågs bl.a. från rättslig synpunkt oklart på åtskilliga punkter. Förslaget har inte heller tagits upp i den proposition om ny jordförvärvslagstiftning som för kort tid sedan lämnades till riksdagen (prop. 1978/79:85). Som grund för detta anfördes att förslaget innebar väsentliga ingrepp i testamentslagstiftningen och inrymde en hel del rättsliga problem, som inte kunde lösas utan ytterligare överväganden. Det förutskickades i propositionen att frågan om begränsning av testamentariska förvärv skulle utredas i särskild ordning.

Efter samråd med chefen för jordbruksdepartementet föreslår jag att den nyss berörda frågan samt problemen om avveckling av dödsbons fastighetsinnehav och upplösning av samägande nu blir föremål för utredning.

Frågorna om avveckling av dödsbos innehav av jordbruksfastighet och upplösning av samägande av sådan fastighet har ett nära samband med de frågor om ställföreträdare för dödsbo som redan övervägs av en särskild utredare. Det är därför ändamålsenligt att dessa utredningsuppgifter förs samman. Utredningsuppdraget bör lämpligen också omfatta frågan om begränsning av rätten att genom testamente fritt förvärva jordbruksfastighet. Denna fråga har samband med de tidigare nämnda bl.a. på det sättet att en begränsning av rätten till testamentariska förvärv skulle kunna öka benägenheten att låta jordbruksfastigheter bli kvar i dödsbons ägo under en längre tid.

Såvitt gäller begränsningen av dödsbos innehav av jordbruksfastighet bör utgångspunkten vara att delägarna i boet skall ha en inte alltför snävt utmätt frist till sitt förfogande för att upplösa dödsboet eller i varje fall avveckla fastighetsinnehavet. I vissa fall bör emellertid ett dödsbo kunna bestå oskiftat och ha kvar fastigheten även under längre tid. Som lagutskottet har påpekat kan det sålunda vara nödvändigt att behålla ett dödsbo oskiftat för att ge minderåriga barn till den avlidne möjlighet att ta över verksamheten. Förhållandena i dödsboet kan enligt utskottet också vara sådana att dödsbogemenskapen är en förutsättning för att en släktgård skall kunna bevaras inom familjen. Även andra skäl kan åberopas för att en jordbruksfastighet behålls av ett dödsbo under en inte alltför begränsad tid. Bl.a. kan det ha betydelse om fastigheten är utarrenderad när dödsfallet ägde rum.

Med hänsyn till det sagda kan det vara lämpligt att ställa upp en huvudregel om att en jordbruksfastighet som innehas av ett dödsbo bör skiftas eller överlåtas när en viss bestämd avvecklingsfrist har gått ut, men öppna möjlighet att låta innehavet bestå för en längre tid när särskilda skäl föreligger. Det är emellertid tänkbart att man kan nöja sig med att införa en befogenhet för en företrädare för det allmänna att påkalla att fastighetsinnehavet avvecklas i fall då det föreligger särskilda olägenheter. Det är angeläget att regleringen utformas så att den ger så god ledning som möjligt för tillämpningen. De situationer då dödsbon vid lagstiftningens ikraftträdande innehar jordbruksmark bör uppmärksammas särskilt.

En överlåtelse eller ett skifte av fastigheten måste givetvis stå i överensstämmelse med jordförvärvslagstiftningen och annan lagstiftning om fastighetsförvärv för att kunna godtas. Till frågan om hur man lämpligen hindrar att dödsbogemenskapen i fråga om fastigheter ersätts av samäganderätt återkommer jag längre fram.

Kan inte dödsbodelägarna förmås att godvilligt avhända dödsboet äganderätten till fastigheten när en avveckling av fastighetsinnehavet är påkallad, måste en tvångsmässig avveckling kunna komma till stånd. Olika möjligheter står härvid till buds. En lösning kan vara att vid vite ålägga dödsboet att överföra fastigheten på godtagbar ägare. I sista hand kan tvångsförsäljning behöva tillgripas.

En lagstiftning som begränsar rätten för dödsbo att inneha jordbruksfastighet kan medföra ett behov från det allmännas sida av en samlad överblick över de jordbruksfastigheter som ägs av dödsbon. Det bör undersökas hur en sådan överblick kan erhållas på ett så enkelt sätt som möjligt. Också i övrigt bör förslag lämnas om administrationen av den reglering som föreslås. De kostnader som kan följa med förslaget bör uppskattas och redovisas.

Vad därefter gäller testamentariska förvärv av jordbruksfastigheter innebar jordförvärvsutredningens förslag att jordförvärvslagen skulle göras tillämplig också på sådana förvärv, utom när testamentstagaren är gift med testator eller är dennes avkomling eller arvsberättigad efter testator enligt lag. Enligt utredningen har nämligen den nuvarande tillståndsfriheten för testamentariska förvärv utnyttjats för att kringgå lagen. Det förekommer sålunda enligt utredningen att en person för att under sin livstid kunna genomföra en överlåtelse av en jordbruksfastighet väljer att upprätta ett testamente i vilket mottagaren är insatt som testamentstagare till egendomen. Under testators livstid innehar mottagaren egendomen som "arrendator". När testator dör övergår så egendomen till testamentstagaren utan att förvärvet prövas enligt jordförvärvslagen.

Under utredningsarbetet bör det i denna del i första hand prövas i vad mån testamentsförvärv av jordbruksfastigheter i jordförvärvslagstiftningen skall jämställas med köp, byte och gåva. Mest angeläget är givetvis att hindra att reglerna i fråga om köp och gåva kringgås genom att en tillståndsfrihet för testamentsförvärv utnyttjas på det sätt som jordförvärvsutredningen har pekat på. De jordbrukspolitiska skäl som bär upp jordförvärvslagstiftningen talar emellertid för att testamentsförvärv rent allmänt får följa samma bestämmelser som köp och gåva. Å andra sidan skulle detta innebära en betydande begränsning i enskildas rätt att genom testamente fritt förfoga över sin egendom för dödsfalls skull. Dessa intressen får vägas mot varandra. Som jordförvärvsutredningen har föreslagit bör dock make och avkomling till testator och den som är berättigad till arv efter honom under alla omständigheter vara undantagna från tillståndsplikt.

Att testamentariska förvärv underkastas tillståndsprövning behöver inte innebära att förutsättningarna för att tillstånd skall meddelas bör vara desamma som för köp, byte och gåva. En möjlighet är att tillstånd får vägras endast i de fall då det i realiteten är fråga om köp eller gåva. En annan är att endast vissa av de grunder för att vägra förvärvstillstånd som jordförvärvslagen upptar görs tillämpliga på testamentsförvärven. Också andra mellanlösningar kan tänkas. Vilken lösning som skall väljas beror på hur den avvägning mellan motstående intressen som förut har varit på tal faller ut.

Vid denna avvägning måste hänsyn också tas till de rättsliga konsekvenser

som ett krav på tillstånd för med sig för avvecklingen av ett dödsbo. Inte minst viktig är frågan hur ett avslag på en ansökan om tillstånd inverkar på fördelningen av kvarlåtenskapen. Dessa konsekvenser får kartläggas under utredningsarbetet. Förslag bör lämnas om hur uppkommande problem skall lösas. Jag skall i det följande något beröra dessa frågor.

Till en början vill jag då erinra om att en testamentstagare kan förvärva egendom antingen som legatarie eller som universell testamentstagare. Legatarie är den som får en särskilt angiven förmån, t.ex. en bestämd fastighet. Universell testamentstagare är den som testator har satt i arvinges ställe genom att tillerkänna honom kvarlåtenskapen i dess helhet, viss andel av kvarlåtenskapen eller överskott på den. Den universelle testamentstagaren är, i motsats till legatarien, delägare i dödsboet efter testator. Skall den universelle testamentstagaren ha en viss andel av kvarlåtenskapen, bestäms hans rätt till den egendom som finns i boet genom arvskifte. Annars kan han i flertalet fall tillträda egendomen direkt på grund av testamentet. Legatariens förvärv sker direkt på grund av testamentet.

Liksom beträffande andra förvärv som kräver tillstånd enligt jordförvärvslagstiftningen ligger det i fråga om testamentariska förvärv närmast till hands att göra tillstånd till en förutsättning för att förvärvet av fastigheten skall bli giltigt. Jag kan här erinra om att en fastighetsbildning i vissa fall måste komma till stånd för att förvärv genom legat av del av en fastighet skall bli gällande (12 kap. 12 § ärvdabalken; jfr angående arvskifte 23 kap. 3 § tredje stycket ärvdabalken). Också andra lösningar kan emellertid komma i fråga. Man kan sålunda tänka sig det alternativet att förvärvet i och för sig blir giltigt men att förvärvaren blir skyldig att avyttra fastigheten till annan som kan få förvärvstillstånd, om han inte själv erhåller sådant tillstånd.

Om förvärvstillstånd görs till ett villkor för att testamentsförvärvet skall bli giltigt, måste det anges när tillstånd senast skall sökas eller eventuellt när det senast skall föreligga. Situationen är härvid inte helt densamma vid de olika fall av testamentsförvärv som nyss har angetts. I sådana fall då det krävs arvskifte, kan man överväga möjligheten till förhandsbesked av tillståndsmyndigheten. Sambandet med bestämmelserna om krav på fastighetsbildning för att giltigt förvärv av del av fastighet skall komma till stånd måste uppmärksammas.

Av särskilt intresse är frågan vilka verkningar i olika hänseenden som det får om ett förvärv genom testamente av en jordbruksfastighet är ogiltigt därför att tillstånd inte söks eller lämnas. Också här finns anledning att uppmärksamma de olika fallen av testamentsförvärv. Ett starkt önskemål är att testamentstagaren inte värdemässigt skall behöva gå miste om den förmån som har beretts honom genom testamentsförordnandet. Såvitt gäller universalfång torde testamentstagaren oftast kunna tillgodoses med annan egendom. Det kan därvid bli nödvändigt att, helt eller delvis, göra om ett arvskifte. En förutsättning kan ibland också vara att dödsboet säljer jordbruksfastigheten. Omständigheterna torde emellertid i vissa fall göra det svårt att sälja fastigheten till ett godtagbart pris. I fråga om legat tillkommer att det endast i begränsad omfattning kan anses följa av ett testamente att legatet får verkställas genom att testamentstagaren i stället för fastigheten tilldelas annan egendom eller kontant vederlag (jfr uttalanden i förarbetena till 12 kap. 12 § ärvdabalken, prop. 1968:127 s. 61 och 62 och prop. 1970:145 s. 162). Det får övervägas om testamentstagarna behöver ett starkare skydd än som följer av gällande rätt. Det kan inte uteslutas att staten för vissa fall då tillstånd vägras bör vara skyldig att lösa fastigheten.

I anslutning till frågan om en begränsning i rätten att genom testamente fritt förvärva jordbruksfastighet vill jag ta upp ett problem som bl.a. jordförvärvsutredningen har pekat på. För förvärv av en jordbruksfastighet genom överlåtelse från ett dödsbo krävs i princip förvärvstillstånd enligt jordförvärvslagstiftningen. Tillståndsplikten kan emellertid f.n. åtminstone i vissa fall kringgås genom att i stället en andel i dödsboet överlåts till den som avser att förvärva fastigheten. Denne kan därefter tillskiftas fastigheten utan att förvärvstillstånd behövs. Det bör övervägas hur man kan komma till rätta med sådana förfaranden. En lösning är att kräva förvärvstillstånd för de ifrågavarande förvärven genom arvskifte, bortsett från fall då fastigheten övergår till någon närstående till den avlidne.

Utredningen bör vidare pröva om man bör införa ett krav på tillstånd enligt jordförvärvslagstiftningen för att förvärv genom arvskifte skall bli giltigt till den del två eller flera personer gemensamt tillskiftas en jordbruksfastighet. På så sätt kan man hindra att dödsbogemenskapen i fråga om en jordbruksfastighet ersätts av en samäganderätt. Också andra förfaranden varigenom man kringgår ett förbud för dödsbo att under längre tid inneha en fastighet bör uppmärksammas, t.ex. försäljning av fastigheten från dödsboet till flera delägare. Att tillståndskrav införs betyder givetvis inte att samägande inte skulle få förekomma.

Genom ett krav på tillstånd för vissa förvärv genom arvskifte kan man inte komma till rätta med redan existerande fall där tidigare dödsbodelägare tillsammans äger en jordbruksfastighet. För dessa fall får därför övervägas andra åtgärder, i den mån det påkallas av uppkomna olägenheter. Till undvikande av missförstånd vill jag tillägga att samägande av jordbruksfastigheter som inte har samband med den tidigare ägarens dödsfall bör falla utanför det nu aktuella utredningsuppdraget.

Prövningen av de frågor som jag nu har tagit upp kräver delvis känsliga avvägningar mellan skilda intressen. Jag anser därför att utredningsarbetet i fortsättningen bör bedrivas i en kommitté med parlamentariskt inslag.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag

att regeringen beslutar om tilläggsdirektiv i enlighet med vad jag har förordat,

att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartementet att dels tillkalla högst fem ledamöter att jämte den nuvarande särskilde utredaren ingå i en kommitté med uppgift att utreda de frågor som uppdraget nu omfattar, dels utse en av ledamöterna att vara ordförande.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

5. Tilläggsdirektiv till arrendelagskommittén (Ju 1975:04)

Dir. 1979:26

Beslut vid regeringssammanträde 1979-02-22

Departementschefen, statsrådet Sven Romanus, anför.

Arrendelagskommittén (Ju 1975:04) tillsattes i juni 1975 med uppgift att se över vissa delar av arrendelagstiftningen. Kommittén har i maj 1978 avlämnat delbetänkandet (SOU 1978:36) Arrenderätt I Jordbruksarrendatorns besittningsskydd m.m. På grundval av betänkandet och de remissyttranden som har avgetts har inom justitiedepartementet upprättats förslag till ändring i arrendelagstiftningen. Regeringen har tidigare denna dag beslutat att inhämta lagrådets yttrande över förslagen. Avsikten är att en proposition i ämnet skall avlämnas till riksdagen under våren 1979.

Till de frågor som det enligt direktiven återstår för kommittén att behandla hör frågan om arbetsavtal i samband med jordbruks- och fiskearrende, taxeringsvärderegeln vid bostadsarrende, instans- och fullföljdsordningen i arrendetvister samt ränta på retroaktiv arrendeavgift. Till de återstående uppgifterna hör också en översyn av reglerna om sidoarrende som kommittén på riksdagens initiativ har fått i uppdrag att göra (jfr LU 1977/78:26, rskr 1977/78:248).

Jag vill vidare erinra om att ytterligare reformfrågor har kommit under kommitténs prövning genom att regeringen till kommittén har överlämnat skrivelser från lantbruksstyrelsen och arrendatorernas organisationer för att dessa skall beaktas under utredningsarbetet (se SOU 1978:36 s. 38). Bland de önskemål om reformer som har tagits upp i dessa skrivelser märks frågan om maximitiden för arrendeupplåtelser, avtalstidens längd vid kommunala gårdsarrenden, investeringar på arrendestället, undantag från förbudet mot överlåtelse av arrenderätten, införande av en förköps- eller friköpsrätt för arrendatorn samt underarrendatorers rättsliga ställning.

Som jag har förutskickat i lagrådsremissen avser jag att nu ta upp frågan om en ytterligare utvidgning av utredningsuppdraget.

Lantbrukarnas riksförbund (LRF) har i en framställning till justitiedepartementet den 14 februari 1979 pekat på vissa frågor som kommittén enligt förbundets mening bör få i uppdrag att behandla i anslutning till de återstående delarna av utredningsuppdraget. Det gäller i första hand de muntliga arrendeupplåtelserna, förverkandereglerna, dispensreglerna samt fideikommissarrendatorernas rättsställning. Som framgår av lagrådsremissen har också remissinstanserna i det ärendet fört fram synpunkter beträffande de muntliga arrendeupplåtelserna och uppsägningsförfarandet som enligt min mening gör det befogat att utvidga utredningsuppdraget.

Jag skall nu gå in närmare på de frågor som det mot den här angivna bakgrunden finns anledning att genom tilläggsdirektiv ge kommittén i uppdrag att behandla. Jag kommer därvid att i första hand inrikta mig på förhållandena vid jordbruksarrende. Avslutningsvis ämnar jag beröra frågan om en samordning med reglerna rörande bostadsarrende och fiskearrende. Jag har i olika frågor särskilt samrått med chefen för jordbruksdepartementet.

Enligt 8 kap. 3 § jordabalken (JB) skall ett avtal om arrende upprättas skriftligen. Kravet på skriftlig form har föranletts av önskemålet att i möjligaste mån förebygga osäkerhet och tvister om avtalets innehåll. En

liknande föreskrift gällde även före JB:s tillkomst.

Skriftlighetskravet gäller avtalet i dess helhet, dvs. också en ändring eller ett tillägg som görs under arrendetiden. Lagens krav på skriftlig form för samtliga avtalsvillkor har dock i rättspraxis ansetts inte kunna upprätthållas med sådan stränghet att varje muntligt avtalsvillkor under alla omständigheter är utan verkan (se Nytt juridiskt arkiv, avdelning 1, 1971 s. 412).

Om skriftligt avtal inte har upprättats vid t.ex. jordbruksarrende, har arrendatorn inte någon möjlighet att i efterhand tvinga fram ett skriftligt avtal. Har arrendatorn tillträtt arrendestället utan att skriftligt avtal har upprättats, är han dock berättigad till skadestånd av jordägaren under förutsättning att det inte beror på arrendatorn att ett skriftligt avtal inte har kommit till stånd. Talan om ersättning måste väckas inom ett år från det att den arrenderade jorden avträddes. Om svek föreligger, kan skadeståndstalan dock väckas senare.

Frånsett rätten till skadestånd är arrendatorns rättsskydd mycket svagt, om skriftligt avtal inte har upprättats. I systematiskt avseende är visserligen en rent muntlig upplåtelse av jord till brukande mot vederlag att betrakta som ett avtal om jordbruksarrende (se Nytt juridiskt arkiv, avdelning 1, 1973 s. 139). Ett sådant avtal faller dock utanför tillämpningsområdet för JB:s bestämmelser om jordbruksarrende. Detta medför bl.a. att bestämmelserna om arrendatorns rätt till förlängning av avtalet och till omprövning av arrendevillkoren inte är tillämpliga. Vill jordägaren bryta överenskommelsen, har arrendatorn ingen rätt att sitta kvar. Att arrendatorns ställning är otrygg märks också, om fastigheten byter ägare (se 7 kap. 11-15 §§ JB).

Den undersökning som kommittén har låtit utföra visar att muntliga avtal om jordbruksarrende förekommer i stor omfattning (se SOU 1978:36 s. 63-64). I allmänhet är det s.k. sidoarrenden som upplåts på detta sätt. Avgiftsnivån för dessa arrenden är i undersökningsmaterialet genomgående högre än för sidoarrenden som grundas på skriftliga avtal.

Undersökningsresultatet tyder enligt LRF på att antalet muntliga avtal är oroväckande stort med hänsyn till de olägenheter som dessa avtal medför. Förbundet anser därför att kommittén bör få i uppdrag att överväga åtgärder för att minska antalet muntliga avtal eller förbättra de berörda arrendatorernas rättsliga ställning. Krav på en begränsning av antalet muntliga avtal har också förts fram i en motion (mot. 1978/79:1208) under innevarande riksmöte. Lantbruksstyrelsen har vid remissbehandlingen framhållit att det är av stor vikt att antalet muntliga avtal nedbringas och att motsvarande gäller beträffande sådana skriftliga avtal som löper på endast ett år i sänder.

Som jag har framhållit i lagrådsremissen anser också jag att det är angeläget att åtgärder vidtas för att motverka att arrendelagstiftningen kringgås genom muntliga upplåtelser. Att arrendatorn i allmänhet har svårt att hävda sina intressen vid dessa upplåtelser framgår av vad jag redan har anfört. Jag vill dessutom peka på att bruket av muntliga avtal medför olägenheter också från allmän synpunkt. Jag syftar här på den viktiga roll sidoarrendena numera spelar i jordbrukets yttre rationalisering. Enligt en av lantbruksstyrelsen år 1976 gjord undersökning svarade tillskottsarrendena för nära två tredjedelar av all arealökning på landets brukningsenheter under perioden 1971-1974. Storleksökning genom tillskottsarrende skapar i sin tur ofta förutsättningar för andra effektivitetsfrämjande investeringar i de berörda lantbruksföretagen.

Den osäkerhet i besittningen som kännetecknar de muntligt upplåtna sidoarrendena försvårar emellertid ofta arrendatorns möjligheter att t.ex. bedriva rationell växtodling med tillräckligt lång planeringsperiod. Den otrygga rättsställningen är också ägnad att minska hans intresse av att genomföra mera långsiktiga investeringar, t.ex. sådana investeringar i ekonomibyggnader eller maskiner som kan behövas för att möjliggöra en effektiv produktion i ett genom tillskottsarrende utvidgat företag. Detta innebär att de muntliga arrendeupplåtelserna i många fall kan vara ett hinder mot att från jordbrukspolitisk synpunkt angelägna investeringar kommer till stånd.

Enligt vad jag har framhållit i lagrådsremissen talar goda skäl för att man också i fortsättningen bör hålla fast vid principen att avtal om jordbruksarrende skall upprättas skriftligen. Att formkravet behålls behöver emellertid inte innebära att en muntlig upplåtelse under alla förhållanden skall falla utanför tillämpningsområdet för JB:s bestämmelser om jordbruksarrende. Med hänsyn till att de muntliga avtalen har så stor utbredning på arrendemarknaden är det enligt min mening motiverat att kommittén överväger under vilka förutsättningar man med avsteg från skriftlighetskravet kan föra in de muntliga avtalen under JB:s reglering och på så sätt förbättra de berörda arrendatorernas ställning. Ett förbättrat rättsskydd för arrendatorn skulle också bidra till att begränsa användandet av muntlig avtalsform i sådana fall där det huvudsakliga motivet är att kringgå de regler i JB som är tvingande till arrendatorns förmån.

Ett uppslag som lantbruksstyrelsen har fört fram är att någon form av lagstadgat besittningsskydd skulle gälla, sedan en muntlig upplåtelse har bestått under en viss tid. Arrendatorn skulle efter utgången av denna tid ha rätt att få avtalsförhållandet rättsligt reglerat av arrendenämnden. Om nämnden skulle finna förutsättningarna härför uppfyllda, skulle nämnden fastställa avtalets innehåll. Härvid skulle nämnden i princip ha att tillämpa samma regler som f.n. gäller vid prövningen av en förlängnings- eller villkorstvist mellan jordägaren och arrendatorn.

På detta sätt skulle åtminstone mera långvariga och stabila upplåtelser komma att omfattas av JB:s bestämmelser, även om upplåtelsen skett muntligt. För att en sådan reform skall bli effektiv torde det emellertid fordras att den kombineras med åtgärder som motverkar att utarrenderingen i stället sker genom kortvariga muntliga upplåtelser till olika arrendatorer i följd. En åtgärd av detta slag kan vara att skärpa de skadeståndsregler som f.n. gäller, om arrendatorn tvingas avträda ett muntligt upplåtet arrende. Man kan t.ex. tänka sig att jordägaren i en sådan situation inte skall ha rätt att vägra fortsatt arrende på grundval av ett skriftligt avtal, om han inte betalar arrendatorn ersättning motsvarande arrendatorns beräknade nettointäkt av arrendestället under viss tid jämte det ytterligare belopp, som eventuellt kan behövas för att hålla arrendatorn skadelös.

Samma skäl som talar för att bruket av muntliga avtal bör motverkas kan enligt min mening anföras för att man bör begränsa jordägarens möjligheter att kringgå besittningsskyddsreglerna genom att utan sakligt skäl vägra att teckna skriftligt avtal med längre arrendetid än ett år. Enligt JB föreligger besittningsskydd vid sidoarrende endast om arrendetiden överstiger ett år. Ettåriga avtal är emellertid i praktiken mycket vanliga. Så länge ett sådant avtal inte sägs upp, förlängs det automatiskt med ett år i sänder. Sker däremot uppsägning, har den uppsagde parten ingen möjlighet att föra frågan vidare till arrendenämnden.

Som jag nämnde inledningsvis har kommittén på riksdagens initiativ fått i uppdrag att göra en översyn av reglerna om sidoarrende. Beträffande riktlinjerna för denna översyn hänvisar jag till vad lagutskottet har anfört i sitt av riksdagen godkända betänkande (LU 1977/78:26 s. 13-14).

Inom ramen för denna översyn bör kommittén enligt min mening överväga huruvida en arrendator, som fortlöpande har innehaft skriftligt ettårsavtal under viss sammanlagd tid, bör ges rätt att få en flerårig avtalstid fastställd av arrendenämnden enligt samma principer som skulle gälla för rätten att få ett muntligt avtal omvandlat till ett skriftligt. Undantag måste dock göras för det fall att jordägaren har befogad anledning att upplåta arrendestället för endast ett år i sänder. Detta gäller t.ex. normalt beträffande jord som arrenderas från lantbruksnämnds markreserv i avvaktan på att mera längtgående strukturförändringar kan genomföras inom ett område.

Jag har nu pekat på några åtgärder som kan komma i fråga när det gäller att motverka att arrendelagstiftningen kringgås genom muntliga avtal eller skriftliga avtal som gäller för ett år i sänder. Det står också kommittén fritt att överväga andra lösningar på det problem som den stora utbredningen av de muntliga avtalen och de ettåriga skriftliga avtalen innebär. Jag vill emellertid stryka under att en förutsättning för att åtgärder av detta slag skall kunna godtas är att de inte vållar olägenheter från andra synpunkter. Kommittén bör därför noga överväga vilka för- och nackdelar som kan vara förenade med åtgärder i det syfte som jag har angett här.

Ett förstärkt rättsskydd för arrendatorn i sådana situationer som här har nämnts synes i allmänhet inte böra påverkas av att fastigheten byter ägare. Kommittén bör därför undersöka i vilken utsträckning de skyddsregler för arrendatorn som kommittén föreslår också skall kunna göras gällande mot en ny ägare av fastigheten.

Jag övergår härefter till reglerna om arrenderättens förverkande. Enligt 8 kap. 23 § 3 JB är arrenderätten förverkad om arrendatorn vanvårdar arrendestället och inte efter tillsägelse vidtar rättelse. Förverkandepåföljd inträder också, om arrendatorn eftersätter vad som åligger honom enligt 9 kap. 35 § JB. Därmed avses fall då jordägaren har lämnat arrendatorn kreatur eller redskap för att användas på arrendestället. Har visst värde åsatts den överlämnade egendomen, åligger det arrendatorn att fortlöpande under arrendetiden hålla egendom av samma slag på arrendestället till ett värde som motsvarar vad han har mottagit. Denna egendom tillhör hela tiden jordägaren utan särskilt förbehåll. Underlåter arrendatorn att hålla tillräckligt med sådan egendom som åliggandet avser, är arrenderätten förverkad om rättelse ej sker efter tillsägelse.

Att arrenderätten är förverkad innebär att jordägaren har rätt att säga upp avtalet i förtid. Om jordägaren säger upp avtalet på grund av att vanvård föreligger, är han berättigad till ersättning för den skada som han lider genom att arrenderätten upphör i förtid. Dessutom har jordägaren rätt till ersättning för den ökning av bristbeloppet som vanvården ofta medför (se 9 kap. 15 och 23 §§ JB).

I framställningen från LRF anförs att vanvård av arrendestället i praktiken kan åberopas som förverkandegrund först när misskötseln har fortskridit så långt att mycket grov vanvård föreligger. Skadan kan då vara så omfattande att det kan krävas lång tid och stora kostnader för att sätta arrendestället i stånd igen. Arrendatorns ersättningsskyldighet för ökat bristbelopp ger i praktiken inte tillräcklig kompensation för den skada som har uppstått. Enligt LRF:s mening bör kommittén få i uppdrag att se över ifrågavarande

bestämmelser i syfte att närmare förtydliga och precisera begreppet vanvård som förverkandegrund.

Jag delar LRF:s uppfattning att JB:s regler om vanvård av arrendestället bör anpassas bättre till de nya jordbrukspolitiska riktlinjerna. Jag erinrar om att regeringen den 1 februari i år till lagrådet har remitterat ett förslag till lag om skötsel av jordbruksmark som skall ersätta 1969 års jordhävdslag. Enligt det remitterade lagförslaget, som föreslås träda i kraft den 1 juli 1979, skall brukningen av åkermark och kultiverad betesmark (jordbruksmark) uppfylla viss minimistandard. Jordbruksmark, som med hänsyn till läge, omfång och övriga förutsättningar är lämplig för jordbruksproduktion skall brukas så att markens produktionsförmåga tas till vara på ett ändamålsenligt sätt. Lantbruksnämnden avses få befogenhet att ingripa om brukningen inte uppfyller föreskrivna krav.

Kommittén bör mot denna bakgrund överväga i vilken utsträckning det är lämpligt att anknyta innebörden av termen vanhävd i JB till de krav som enligt det remitterade lagförslaget skall gälla för att brukningen skall anses godtagbar eller inte. En sådan anknytning är dock bara möjlig beträffande den arrenderade jordbruksmarken. När det gäller misskötsel av byggnader på arrendestället måste termen vanhävd avgränsas på annat sätt. En möjlighet som LRF har pekat på kan vara att bestämma gränsen med ledning av det inbördes storleksförhållandet mellan underhållsbristbelopp och arrendeavgiften.

Enligt 8 kap. 2 § JB kan i ett arrendeavtal avtalas om avvikelse från vissa tvingande bestämmelser i 8-11 kap. JB. För att ett sådant avtalsvillkor skall bli gällande mellan parterna fordras emellertid att arrendenämnden godkänner avvikelsen. En förutsättning för att nämnden skall kunna meddela dispens är att arrendeavtalet innehåller förbehåll om att dispens får sökas.

Om arrendenämnden avslår dispensansökningen, förfaller arrendeavtalet. Ogiltigheten drabbar avtalet i dess helhet, om parterna inte har avtalat om annat. Skälet till detta är att den vägrade dispensen kan medföra att de förutsättningar under vilka avtalet har tillkommit blir väsentligt rubbade.

LRF har pekat på att det inte har föreskrivits någon tidsgräns inom vilken dispens skall sökas. Ansökan om dispens kan därför ges in till arrendenämnden flera år efter det att avtalet har börjat tillämpas. Om avtalet i ett sådant fall blir ogiltigt på grund av att dispens vägras, kan arrendatorn försättas i en mycket besvärlig situation.

Kommittén bör med hänsyn till det anförda överväga huruvida det bör föreskrivas att dispens måste sökas inom viss tid. Härvid måste särskilt uppmärksammas vad som skall bli följden, om en dispensansökan inte ges in inom den föreskrivna tiden. Möjligen kan det finnas förutsättningar för att i ett sådant läge låta avtalet vara bindande för parterna med undantag av det avtalsvillkor som förbehållet om dispensansökan avser. I den delen skulle då i stället de tvingande lagreglerna bli tillämpliga.

I framställningen från LRF berörs också frågan om fideikommissarrendatorernas rättsställning. I fråga om arrende av fideikommissjord gäller olika regler beroende på om upplåtelsen avser huvudgård eller undergård. Som huvudgård räknas i första hand själva sätesgården. Denna brukar normalt bebos och brukas av fideikommissarien men kan undantagsvis vara utarrenderad. Undergård är sådan jordbruksfastighet som inte under flera generationer har brukats av fideikommissarierna själva utan som har varit ständigt utarrenderad.

Avser arrendeupplåtelsen huvudgård och sker ombyte av fideikommissarie, är arrendeavtalet inte bindande för den nye fideikommissarien, även om avtalet är träffat för bestämd tid, som ännu inte har löpt ut. Detta gäller dock endast om annat inte har föreskrivits i fideikommissurkunden eller i särskilt beslut. Regeln om att den nytillträdande fideikommissarien inte är bunden av arrendeavtalet är ett uttryck för den allmänna principen att en fideikommissarie inte får förfoga över fastigheten på sådant sätt, att han inkräktar på efterträdarens rätt att tillträda fastigheten och få del av dess fulla avkastning. Motsvarande regel gäller när fideikommissjord övergår till ägare vid avveckling enligt lagen (1963:583) om avveckling av fideikommiss.

Avser upplåtelsen undergård har arrendatorn en betydligt säkrare ställning. Enligt 1 kap. 9 § lagen (1907:36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom och 11 § lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken gäller arrendeavtal beträffande undergård även för annan innehavare av fideikommisset än upplåtaren. En nytillträdande fideikommissarie har dock rätt att inom sex månader från tillträdesdagen säga upp arrendeavtalet. Uppsägningsrätten tar sikte på sådana fall, där en arrendeupplåtelse av en eller annan orsak kan anses innefatta ett otillbörligt handlande mot upplåtarens efterträdare som fideikommissarie. Enligt 15 § lagen om avveckling av fideikommiss gäller de bestämmelser som jag nu har redogjort för också när undergård övergår till den som med äganderätt förvärvar egendomen vid avvecklingen.

LRF har anfört att nuvarande regler beträffande arrende av fideikommissjord är otillfredsställande mot bakgrund av att jordbruksarrendatorns besittningsskydd är en grundprincip i arrendelagstiftningen i övrigt. Särskilt ogynnsam är huvudgårdsarrendators rättsställning vid en jämförelse med arrenderätten i övrigt. Det kan visserligen invändas att arrendatorn bör vara medveten om under vilka förutsättningar han har ingått avtalet. I praktiken visar det sig emellertid att arrendatorn ytterst sällan har kännedom om sin osäkra ställning. LRF anser att reglerna rörande fideikommissarrendatorer bör ses över i syfte att nå en bättre överensstämmelse med de grundprinciper som gäller för övriga jordbruksarrendatorer.

Kommittén bör förutsättningslöst pröva om det finns tillräckliga skäl för att nu frångå den bedömning av arrendefrågorna som gjordes i samband med att 1963 års avvecklingslag antogs (se prop. 1963:5 s. 155-156). En fråga som därvid särskilt bör uppmärksammas av kommittén är i vad mån ändrade regler på detta rättsområde kan ges retroaktiv verkan (jfr prop. 1970:145 s. 88). Om eventuella lagändringar inte skulle bli tillämpliga på redan bestående arrendeavtal, finns det skäl att kartlägga hur stort det praktiska behovet av ändrade regler kan anses vara mot bakgrund av den avveckling av fideikommissen som nu pågår.

I det betänkande som ligger till grund för den i dag beslutade lagrådsremissen lade kommittén också fram ett förslag till ändrade regler beträffande uppsägningsförfarandet och besittningsskyddsproceduren i arrendetvister. Vid remissbehandlingen var remissinstanserna i allmänhet ense om att den föreslagna ordningen framstod som betydligt enklare att tillämpa än den nuvarande. Förslaget ansågs också innebära att jordägaren och arrendatorn blev mer jämställda i processuellt avseende. Flera av de remissinstanser som hade en positiv grundinställning till förslaget ställde sig ändå tveksamma både till en del av de principiella lösningarna och till utformningen av olika detaljer i förslaget. Från flera håll framhölls dessutom att en reform av uppsägningsförfarandet beträffande arrende borde anstå till dess hyres-

rättsutredningen (Ju 1975:06) har lagt fram sitt förslag till motsvarande reform inom hyresrätten. En sammanställning av remissyttrandena finns i bilaga 3 till lagrådsremissen.

Som framgår av lagrådsremissen har jag för min del funnit att starka skäl talar för att en reform av uppsägningsförfarandet och besittningsskyddsproceduren i arrendetvister bör genomföras först under nästa etapp i reformarbetet. Jag har bl.a. pekat på att det av arbetstekniska skäl inte har varit möjligt för kommittén och hyresrättsutredningen att samordna utredningsarbetet i denna del. Hyresrättsutredningen har emellertid nu hunnit ganska långt i sitt arbete på en motsvarande reform inom hyresrätten. Med hänsyn härtill och till remissutfallet i övrigt har jag i lagrådsremissen framhållit att det enligt min mening är lämpligt att kommittén gör en förnyad genomgång av förslaget i denna del. Bland de remitterade lagförslagen har därför inte tagits upp något förslag till ändring av uppsägningsförfarandet och besittningsskyddsproceduren.

Arrendelagskommittén bör undersöka på vilka punkter det förslag som lades fram i betänkandet kan behöva justeras med hänsyn till de synpunkter som har framförts av remissinstanserna. Vid utformningen av förslaget bör kommittén också beakta de principiella lösningar som kan komma att väljas för hyresrättens del. Enligt min mening är det av flera skäl önskvärt att uppsägningsförfarandet och besittningsskyddsproceduren i sina huvuddrag är så likformiga som möjligt på dessa båda rättsområden. Självfallet skall dock inte önskemålet om enhetlighet drivas så långt att man bortser från de skillnader som rent praktiskt föreligger mellan arrende och hyra. När det gäller t.ex. uppsägningstidens längd och slutdagen för de olika processuella fristerna måste för arrenderättens del hänsyn tas till de naturliga växtodlingsperioderna inom jordbruket. Också på andra punkter saknas det förutsättningar för att arrende- och hyresreglerna skall kunna vara lika i alla enskildheter.

En central fråga som jag inför kommitténs förnyade överväganden särskilt vill peka på är huruvida inte kravet på uppsägning av arrendeavtalet bör kunna slopas i alla de fall då parterna är ense om förlängning och tvisten inte rör annat än villkoren för det fortsatta arrendet. Skäl talar enligt min mening för att part som endast önskar få till stånd en villkorsändring skall få rätt att utan uppsägning av arrendeavtalet hänskjuta tvisten till arrendenämnden. Jag anser att det då också ligger nära till hands att föreskriva att det redan i ansökningen skall anges vilken ändring som önskas i de avtalade villkoren.

För det fall att förlängningstvist handläggs gemensamt med villkorstvist bör vidare arrendenämnd enligt min mening ges befogenhet att avgöra förlängningsfrågan för sig genom mellanbeslut. Jag erinrar om att hyresnämnd redan har denna möjlighet (se prop. 1974:151 s. 100-101 och 146-147).

Som framgår av vad jag inledningsvis anförde har kommittén utöver sina ursprungliga direktiv redan tidigare fått i uppdrag att överväga åtskilliga frågor, där önskemål om reformer har förts fram i skrivelser från bl.a. olika arrendatorsorganisationer. Vissa av dessa önskemål rör frågor som tilldrar sig stort intresse bland jordägare och arrendatorer. Jag syftar här i första hand på frågor rörande investeringar på arrendefastigheter, eventuella undantag från förbudet mot överlåtelse av arrenderätten samt ett eventuellt införande av en förköps- eller friköpsrätt för arrendatorn när arrendefastigheten försäljs.

LRF har i sin framställning framhållit att det är angeläget att dessa frågor blir föremål för allsidig prövning och att såväl jordägarnas som arrendatorernas berättigade intressen beaktas. Också jag vill understryka vikten av att dessa frågor blir allsidigt belysta och att kommittén eftersträvar lösningar som tillgodoser de skilda intressen som kan föreligga.

Det samband som f.n. finns mellan jordbruksarrende, bostadsarrende och fiskearrende bör enligt min mening bevaras också i fortsättningen. Kommittén bör därför överväga i vilken utsträckning de förslag som kan komma att läggas fram beträffande jordbruksarrende bör föranleda följdändringar i fråga om bostadsarrende och fiskearrende.

Skulle under utredningsarbetets gång andra frågor som har samband med dem som nu har angetts komma att aktualiseras, bör det stå kommittén fritt att ta upp också dem och lägga fram de förslag som därvid kan te sig påkallade.

Jag hemställer att regeringen utvidgar arrendelagskommitténs uppdrag i enlighet med vad jag nu har anfört.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

6. Fängelse och kriminalvård i anstalt

Dir 1979:34

Beslut vid regeringssammanträde 1979-03-15

Departementschefen, statsrådet Sven Romanus, anför.

Genom beslut av 1962 års riksdag ersattes 1864 års strafflag av brottsbalken (BrB), som trädde i kraft den 1 januari 1965 (prop. 1962:10, 1LU 1962:42 rskr 1962:390). Lagstiftningen föregicks av ett omsorgsfullt förberedelsearbete, som hade delats upp på två kommittéer. Den ena av dessa, 1937 års straffrättskommitté, hade som uppgift att föreslå en reformering av bestämmelserna om de särskilda brotten, medan den andra, 1938 års strafflagberedning, såg över det straffrättsliga påföljdssystemet.

1864 års strafflag kom formellt att gälla under ett sekel men hade självfallet inte förblivit oberörd av samhällsutvecklingen. Bl.a. på grundval av delförslag från de båda kommittéer som har nämnts nyss hade betydelsefulla partiella reformer vidtagits som innebar att det närmast före BrB:s tillkomst endast var rester av den ursprungliga lagstiftningen som fortfarande bestod oförändrade. Mest ingripande hade delreformerna varit beträffande reaktionsformerna. Den ursprungliga, tämligen stela och mekaniskt verkande ordningen hade efter hand ersatts av ett system med differentierade åtgärder som gav möjlighet för domstolar och verkställighetsmyndigheter att anpassa påföljden till skilda omständigheter med avseende både på brottets beskaffenhet och brottslingens person.

Även om det sålunda torde vara mest rättvisande att beteckna BrB som en slutetapp på och en enhetlig kodifiering av ett reformarbete som hade pågått sedan flera decennier, medförde också BrB betydelsefulla nyheter. På påföljdssidan innebar balken bl.a. att fängelse och straffarbete slogs samman

till ett enhetligt frihetsstraff, kallat fängelse. Förvaring och internering ersattes av en påföljd, benämnd internering. Å andra sidan skapades också nya påföljder. Villkorlig dom delades upp på två påföljder, dels villkorlig dom och dels skyddstillsyn, som i stort sett motsvarade den tidigare villkorliga domen med övervakning. Nya var också de olika formerna av överlämnande till särskild vård enligt barnavårds-, nykterhetsvårds- och sinnessjuklagstiftningen.

Den kanske mest betydelsefulla konsekvensen av BrB:s införande var emellertid att reformen lade grunden till en alltjämt pågående utbyggnad av resurserna för kriminalvård i frihet. Skyddskonsulentorganisationen fick ökade uppgifter och förstärktes väsentligt i personellt hänseende. Övervakningsnämndsorganisationen byggdes ut och nämnderna gjordes obligatoriska över hela landet. I syfte att effektivisera kriminalvården i frihet och undanröja den dualism som ansågs råda beträffande ansvaret för denna vård tillades nämnderna en del av de befogenheter som tidigare hade ankommit på underrätterna i egenskap av övervakningsdomstolar.

De ställningstaganden som i denna del gjordes i anslutning till BrB:s tillkomst får ses mot bakgrund av att en huvudlinje i lagstiftningen och dess förarbeten var att skapa underlag för en ordning som innebar att kriminalvård i frihet skulle kunna tillämpas i största möjliga utsträckning. I förarbetena till brottsbalken underströks frihetsstraffens nackdelar från resocialiseringssynpunkt liksom de humanitära skälen för att användningen av frihetsstraff borde såvitt möjligt begränsas. En förutsättning för en sådan utveckling ansågs vara att kriminalvården i frihet effektiviserades och förenades med sådana reaktionsformer att även de allmänpreventiva synpunkterna kunde tillgodoses (prop. 1962:10 del C s. 58-62). Men det hävdades samtidigt i BrB:s förarbeten att kriminalvård i anstalt i vissa fall kunde vara inte bara påkallad från allmänna synpunkter utan också innebära den lämpligaste påföljden med hänsyn till lagöverträdarens egna behov (prop. del C s. 52). Tydligast har denna uppfattning kommit till uttryck i bestämmelserna om de tidsobestämda påföljderna ungdomsfängelse och internering (29 och 30 kap. BrB), vilka till stor del byggde på den tidigare lagstiftningen. Även den genom BrB införda möjligheten att kombinera kriminalvård i frihet och i anstalt genom att förena skyddstillsyn med anstaltsbehandling under en tid av mellan en och två månader (18 kap. 3 § BrB) motiverades emellertid till betydande del av strävanden att finna en lämplig form för behandling av den dömde.

Efter BrB:s ikraftträdande har åtskilliga reformer på straffrättens och kriminalvårdens område genomförts. Vad gäller bestämmelserna om de särskilda brotten har reformerna till en del haft sin bakgrund i önskemål om att begränsa det straffbara området och att inom detta område inskränka användningen av frihetsstraff. Hit hör bl.a. den avkriminalisering som har skett på vissa särskilda områden – t.ex. beträffande fylleri, ringa fall av uppvigling samt sårande av tukt och sedlighet – liksom de ändringar som vid 1975/76 års riksmöte beslutades i fråga om brotten grov stöld och rån (prop. 1975/76:42, JuU 1975/76:16, rskr 1975/76:111). I andra hänseenden har emellertid samtidigt det kriminaliserade området vidgats eller straffen skärpts. Olovlig avlyssning (4 9 a §), kapning av luftfartyg och luftfartssabotage (13 kap. 5 a §), hets mot folkgrupp (16 kap. 8 §), olaga diskriminering (16 kap. 9 §) och grovt dobbleri (16 kap. 14 a §) är exempel på brottstyper som har tillförts BrB efter dess ikraftträdande. Utanför BrB:s område har en omfattande nykriminalisering ägt rum, varigenom man har

straffbelagt gärningar som i en del fall har fått mycket högt straffvärde. Det räcker här att erinra om 1968 års narkotikastrafflagstiftning, vars bestämmelser efter hand har skärpts, samt 1971 års skattebrottslagstiftning.

De mera generella reformer beträffande påföljdssystemet som har beslutats efter BrB:s tillkomst har i stor utsträckning varit inriktade på att begränsa användningen av frihetsstraff och att avkorta längden på de frihetsberövanden som ändå måste göras. Till de praktiskt sett mest betydelsefulla av dessa reformer hör 1965 års revision av reglerna om villkorlig frigivning (prop. 1965:159, LU 1965:37, rskr 1965:378) samt 1973 års regler om rätt för den dömde att avräkna häktningstid vid verkställigheten av frihetsstraff (prop. 1973:146, JuU 1973:3, rskr 1973:23).

Den viktigaste av de förändringar som efter BrB:s ikraftträdande har beslutats på kriminalpolitikens område är emellertid utan tvekan 1974 års kriminalvårdsreform. Denna, som grundade sig på principbeslut av 1973 års riksdag (prop. 1973:1 bil. 4 s. 76-164, JuU 1973:15, rskr 1973:152), innebär bl.a. att kriminalvården i anstalt redan från början skall inriktas på konkreta åtgärder, som förbereder den intagne för tillvaron utanför anstalten, allt i den utsträckning det kan ske utan att kravet på samhällsskydd blir eftersatt. Reformen syftar också till en ökad integration mellan anstaltsvård och frivård. Ett nytt anstaltssystem har införts med riksanstalter och lokalanstalter av sluten eller öppen typ, något som bl.a. har inneburit att de tidigare ungdoms-, internerings- och skyddstillsynsanstalterna har avskaffats som särskilda kategorier. För att den intagne i görligaste mån skall kunna behålla sina kontakter ute i samhället skall han företrädesvis placeras på anstalt i närheten av sin hemort. Det bör slutligen nämnas att det i anslutning till reformen uttryckligen har slagits fast att de dömda har samma rätt till samhällets stöd och service som övriga medborgare.

Med anledning av kriminalvårdsreformen har antagits en ny lag (1974:202) om kriminalvård i anstalt (KvaL), som därefter har ändrats vid två tillfällen, senast genom beslut av riksdagen i slutet av förra året (prop. 1978/79:62, JuU 1978/79:15, rskr 1978/79:90). Som en följd av reformen har även vissa av reglerna om kriminalvård i frihet ändrats (prop. 1973:131, JuU 1973:35 rskr 1973:306). En ny frivårdsförordning (1977:329) har utfärdats.

Trots att sålunda många betydelsefulla reformer har genomförts på det straffrättsliga och kriminalpolitiska fältet, torde det inte vara någon överdrift att påstå att BrB:s sanktionssystem består i allt väsentligt orubbat. De grundläggande reglerna om påföljder för brott har inte ändrats, och någon mera betydande avvikelse från de principer som ligger till grund för dessa regler har inte heller beslutats av statsmakterna.

Som jag nyss nämnde var en av huvudlinjerna i BrB:s förarbeten att söka i möjlig mån begränsa användningen av frihetsstraff. Mot bakgrund av att balken nu har tillämpats under mer än fjorton år, kan det vara av intresse att redovisa hur denna målsättning har förverkligats i praktiken.

Kort före BrB:s ikraftträdande utarbetade fängvårdsstyrelsen en långtidsprognos beträffande det framtida behovet av fängelseplatser (se prop. 1964:1 bil. 4 s 71-72). Mot bakgrund bl.a. av det dåvarande genomsnittliga antalet intagna – mellan 5.000 och 6.000 – samt förutsedda befolkningsförändringar beräknade styrelsen att medelbeläggningen år 1975 skulle motsvara ca 8.300 intagna och år 1980 ca 9.650 intagna. Denna prognos lades också av styrelsen till grund för en utvecklingsplan för anstaltsväsendet.

I verkligheten kom emellertid den fortlöpande ökningen av antalet intagna att brytas fr.o.m. 1965, dvs. det första år under vilket BrB tillämpades. Den genomsnittliga beläggningen på kriminalvårdsanstalterna har sedan dess stadigt sjunkit t.o.m. år 1976, då den utgjorde ca 3.370. Därefter har en viss ökning av medelbeläggningen skett till omkring 3.500 år 1977 och 3.600 år 1978. Högsta beläggningen under år 1978 var 4.034 mot 3.915 under år 1977 och 3.821 under år 1976.

De siffror som jag har återgett nu visar sålunda att det nuvarande antalet intagna i kriminalvårdsanstalterna vida understiger vad man räknade med omedelbart före BrB:s ikraftträdande. Detta kan inte förklaras av att brottsligheten har minskat, ty antalet brott har tvärtom ökat kraftigt sedan år 1965 enligt den statistik som mäter anmälningar till polisen. Antalet brottsbalksbrott som kom till polisens kännedom var år 1965 ca 393.600 och har därefter, med något avbrott, fortlöpande ökat t.o.m. år 1977, då det uppgick till drygt 716.300. Bl.a. till följd av omläggningar i statistikrutinerna och ändringar i försäkringsbolagens praxis är dessa siffror visserligen inte direkt jämförbara, men det torde stå klart att den kraftiga ökningen inte kan vara enbart en statistisk illusion. De preliminära siffror som har redovisats för år 1978 tyder på en viss nedgång av den sammanlagda brottsligheten under detta år, men det är för tidigt för att bedöma om denna nedgång är av mer än tillfällig natur.

Det finns mot den bakgrund som har angetts nu goda skäl att utgå från att den åtminstone till för ett par år sedan fortgående minskningen av antalet intagna i våra kriminalvårdsanstalter till väsentlig del förklaras av BrB:s tillkomst och av den genomslagskraft som dess bakomliggande principer efter hand har vunnit. En del av de lagändringar som senare har beslutats har naturligtvis bidragit, liksom det förhållandet att insikten om frihetsstraffens effektivitetsmässiga och humanitära nackdelar efter hand har blivit allmänt omfattad.

Som jag nyss har nämnt tog emellertid BrB:s förarbeten inte avstånd från tanken att kriminalvård i anstalt kan vara den lämpligaste påföljden med hänsyn till lagöverträdaren själv och alltså påkallad av hans egna behov. Denna uppfattning återspeglas också i den som en följdförfattning till BrB antagna lagen (1964:541) om behandling i fängvårdsanstalt, som till en del kan sägas ha byggt på tanken att den intagne skulle erhålla en sådan behandling att hans anpassning i samhället främjades (23 §).

Det kan förtjäna påpekas att det förslag av strafflagberedningen som ligger till grund för BrB utsattes för kritik vid remissbehandlingen av flera instanser därför att några kriminologiska undersökningar angående de straffrättsliga reaktionernas effektivitet inte hade förebringats i lagstiftningsärendet. Departementschefen invände häremot att den kriminologiska forskningen hade börjat sätta in först under de senaste åren och ännu inte hade avsatt några mera betydelsefulla resultat, som kunde vara vägledande för det praktiska reformarbetet. Den omständigheten att säkra vetenskapliga belägg för effektiviteten av de olika åtgärderna inom reaktionssystemet saknades borde enligt hans mening inte få hindra reformen, men den borde leda till viss försiktighet och till undvikande av alltför stora omkastningar i den bestående ordningen (prop. 1962:10 del C s. 34, 45 och 46).

Läget är i detta hänseende numera helt förändrat. En omfattande kriminologisk forskning har ägt rum såväl i vårt land som i utlandet. Till stor del har denna koncentrerats på utvärdering av olika behandlingsinsatser. De resultat som föreligger är inte på alla punkter entydiga. I ett avseende pekar

emellertid alla kända svenska och utländska undersökningar i samma riktning, nämligen att anstaltsvård i olika former har övervägande negativa effekter för de personer som undergår sådan vård. Klara belägg finns sålunda för att kriminalvård i anstalt leder till dålig rehabilitering och hög återfallsfrekvens samt att den ofta har nedbrytande inverkan på personligheten. Därvid synes det inte ha någon betydelse vilken form av anstaltsvård man väljer eller vilka behandlingsmetoder som prövas inom anstalterna. Frånsett den tillfälliga verkan som kan uppnås medan frihetsstraff verkställs och den allmänpreventiva effekt användningen av sådana straff kan ge finns det således belägg för att denna typ av straffpåföljder är övervägande ineffektiva från allmänt brottsförebyggande synpunkt. En ökad användning av frihetsstraff är därför generellt sett inget verksamt medel när det gäller att bekämpa en stigande kriminalitet utan kan snarast befaras leda till ett motsatt resultat.

Mot den bakgrund som har antytts här är det inte förvånande att frågor med anknytning till det straffrättsliga påföljdssystemet har varit föremål för stort intresse i den kriminalpolitiska debatten under senare tid och att det därvid i vissa hänseenden har skett en omvärdering av ställningstaganden som gjordes i anslutning till BrB:s tillkomst. En rad olika betänkanden och rapporter har också lagts fram på området. Jag vill redan här särskilt nämna ungdomsfängelseutredningens betänkande (SOU 1977:83) Tillsynsdom och den av kriminalpolitiska arbetsgruppen inom brottsförebyggande rådet (BRÅ) utarbetade rapporten (1977:7) Nytt straffsystem – Idéer och förslag. Betänkandet och rapporten har förra året varit föremål för gemensam remissbehandling. Samma intresse för påföljdssystemets utformning och liknande tendenser till omvärdering av tidigare ställningstaganden har gjort sig gällande även i våra nordiska grannländer.

Kritiken mot BrB:s påföljdssystem har i särskilt hög grad gällt de tidsobestämda påföljderna. I den delen har regeringen tidigare denna dag på min föredragning beslutat att inhämta lagrådets yttrande över förslag till ändringar i BrB, vilka bl.a. innebär att påföljden ungdomsfängelse avskaffas. Vidare ersätts den nuvarande möjligheten att förena skyddstillsyn med behandling i anstalt av en ordning som innebär att skyddstillsyn skall kunna kombineras med ett fängelsestraff på en tid av lägst en och högst tre månader som skall bestämmas redan i domen. Lagrådsremissen grundar sig i väsentliga delar på det nyssnämnda betänkandet Tillsynsdom, som dock enligt förslaget inte nu genomförs i sin helhet. Inom kort kommer en inom justitiedepartementet upprättad promemoria (Ds Ju 1979:5) om internering att sändas ut på remiss. I promemorian föreslås bl.a. att även påföljden internering skall avskaffas. Genomförs de förslag som jag har nämnt nu, kommer det i det svenska påföljdssystemet inte längre att finnas några frihetsberövande brottspåföljder som innebär kriminalvård i anstalt under obestämd tid utan endast det tidsbestämda frihetsstraffet fängelse.

Det är emellertid av flera skäl angeläget att med de kriminologiska forskningsresultaten och de aktuella betänkandena och rapporterna som utgångspunkt företa en mera allsidig översyn även när det gäller användningen av fängelsestraff. Enligt min uppfattning är det sålunda väsentligt att fullfölja den linje i det kriminalpolitiska utvecklingsarbetet som går ut på att minska användningen av frihetsberövande påföljder och avkorta längden på de frihetsberövanden som ändå måste göras av allmänpreventiva skäl. Som framgår av de siffror jag nyss redovisade har numera den ända sedan BrB:s tillkomst fortgående minskningen av antalet intagna i kriminalvårdens

anstalter fr.o.m. år 1977 ersatts av en uppåtgående tendens i beläggningsutvecklingen. Denna torde visserligen till stor del förklaras av att polisens insatser mot narkotikabrottslighet har intensifierats, något som har lett till en ökning av antalet intagna med särskilt långa strafftider. Även med beaktande av denna förklaring till den ändrade utvecklingen har jag emellertid den uppfattningen att vi har närmat oss det läge, där några ytterligare minskningar av anstaltsbeläggningen inte är möjliga utan generellt inriktade åtgärder.

Samtidigt måste beaktas att brottslighetens utveckling utgör ett allvarligt samhällsproblem. Brottsligheten ligger nu på en nivå som enligt min mening inte kan godtas. Kampen mot kriminaliteten måste föras på bred front med åtgärder som till stor del faller utanför rättsväsendets ansvarsområde. Strafflagstiftningens roll när det gäller att förebygga brottsligheten bör å andra sidan inte underskattas. För mig står det klart att en fortsatt begränsning av frihetsstraffens användning och deras längd måste förenas inte bara med en fortsatt satsning på förebyggande åtgärder utan också med strävanden att finna alternativ till frihetsstraff, som i möjlig mån innebär en effektivisering i förhållande till den nuvarande kriminalvården i frihet.

Också kriminalvården i frihet har varit föremål för uppmärksamhet inom ramen för den kriminologiska forskningen. Även om det på detta område åtminstone för svensk del inte har redovisats forskningsresultat i samma omfattning som när det gäller frihetsstraffen tyder de uppgifter som vi f.n. har otvivelaktigt på att denna kriminalvård i sina nuvarande former inte är lika effektiv som man hoppades under förarbetena till BrB.

Det är här naturligt att erinra om 1970 års riksdagsbeslut om försöksverksamhet med kraftigt förstärkta resurser för frivården inom ett begränsat område – Sundsvalls skyddskonsulentdistrikt – i syfte att underlätta en framtida bedömning av frivårdens dimensionering och utformning (prop. 1970:100 bil. 4 s. 73, SU 1970:2, rskr 1970:2). Den definitiva utvärderingen av det s.k. Sundsvallsprojektet kommer inom kort att vara färdigställd. Redan av de preliminära utvärderingar som har publicerats i olika sammanhang (se bl.a. BRÅ:s rapport 1975:1) torde man emellertid våga dra den slutsatsen, att den kraftiga förstärkningen av frivårdsresurserna knappast har lett till några behandlingsresultat i egentlig mening och inte heller har påverkat återfallsbenägenheten i nämnvärd mån. Denna slutsats, som stämmer överens med vad man sedan länge har hävdat från kriminologiskt håll, gör det naturligt att nu ta upp frågorna om utformningen av kriminalvården i frihet och alternativ till frihetsstraff till en översyn.

De spörsmål som har angetts nu torde inte kunna bedömas isolerade från vissa frågor rörande kriminalvårdens organisation som också är aktuella f.n. Nuvarande organisation har kritiserats bl.a. med hänvisning till att strävandena att öka medborgarnas insyn och inflytande inom den offentliga förvaltningen knappast har avsatt några resultat för kriminalvårdens del. Detta har sagts i sin tur medföra en risk för att verksamheten inom kriminalvården får svårigheter att anpassa sig till utvecklingen inom samhället i stort. Samtidigt gör sig intresset av medbestämmande från personalens sida alltmer gällande. Otvivelaktigt är det angeläget att den särskilda sakkunskap som personalen besitter tas till vara på bästa sätt inom detta svåra område. Förslag till ändringar av främst organisatorisk natur har lagts fram bl.a. i betänkandena (SOU 1975:16) Kriminalvårdens nämnder, (Ds Ju 1976:9) Frivård i storstad och (SOU 1977:76) Personalen vid kriminalvårdens anstalter. Förslagen har ett starkt inbördes samband men är

samtidigt till en del oförenliga med varandra. Det framstår som angeläget att de frågor som här avses blir föremål för en samlad bedömning.

Av vad som har anförts nu framgår att behovet av en samordnad översyn på straffrättens och kriminalvårdens område rör flera stora och delvis komplicerade frågor. Dessa bör utredas under parlamentarisk medverkan. Som jag konstaterade i årets budgetproposition (prop. 1978/79:100 bil. 5 s. 9) blir utredningsarbetet alltför omfattande och tidskrävande, om samtliga uppgifter anförtros åt en enda kommitté. Jag har därför stannat för att föreslå regeringen att två kommittéer skall tillkallas för ändamålet. Den ena avses behandla i huvudsak frågor som har direkt anknytning till fängelsestraffets utformning och användning samt de därmed sammanhängande organisatoriska frågor som jag nyss har berört. Den andra kommittén bör få till uppgift att utreda frågor om den framtida utformningen av kriminalvården i frihet och om alternativ till frihetsstraff. Till det närmare innehållet i utredningsuppdraget för den sistnämnda kommittén avser jag att återkomma senare denna dag.

Jag övergår nu till att behandla arbetsuppgifterna för den kommitté som i enlighet med vad som har sagts nyss skall behandla huvudsakligen frågor med anknytning till fängelsestraffet.

Av vad jag redan har anfört framgår att en utgångspunkt för kommitténs arbete bör vara att fängelsestraffet inte är ägnat att medföra några positiva effekter för den intagne själv utan tvärtom ofta har direkta skadeverkningar. Med hänsyn till vikten av att bekämpa brottsligheten och att upprätthålla allmän laglydnad kan vi inte avvara fängelsestraffet, men det torde aldrig eller åtminstone endast i mycket speciella undantagsfall kunna ses som ett verkningsfullt medel i sig att anpassa lagöverträdaren till samhället eller ens att minska risken för återfall från dennes sida. Vad som har sagts nu får självfallet inte hindra att strävandena att humanisera kriminalvård i anstalt och att erbjuda den dömde social service av olika slag fortsätter.

Med de angivna utgångspunkterna ligger det nära till hands att först beröra frågan om minimitiden för fängelsestraff. Denna tid är nu en månad (26 kap. 1 § BrB). Samma minimitid gäller f.n. i Danmark för ådömande av "fängsel", men i dansk rätt finns dessutom en särskild form av ovillkorligt frihetsstraff "hæfte" – som kan ådömas på lägst sju dagar. Det danska straffelovrådet har i en promemoria från oktober 1978 förordat att hæfte skall avskaffas som särskild sanktionsform och att minimitiden för fängsel i samband härmed skall sänkas till fem dagar. I Finland är minimitiden för fängelse f.n. 14 dagar men den finska straffrättskommittén har i sitt principbetänkande (1976:72) föreslagit en sänkning till sex dygn. I Norge är minimitiden 21 dagar. I en principproposition angående den framtida kriminalpolitiken som våren 1978 lades fram för det norska stortinget (stortingsmelding 1977/78:104) har uttalats att en sänkning av minimitiden till sju dagar bör prövas.

Det kan sålunda konstateras att den svenska minimitiden för fängelse ligger högt vid en jämförelse med förhållandena i övriga nordiska länder. Den förut nämnda BRÅ-gruppen har i sin rapport förordat att tiden för svensk del sänks till vad som av administrativa skäl bedöms vara möjligt att verkställa, dvs. ca en vecka. Förslaget har fått ett förhållandevis gynnsamt mottagande vid remissbehandlingen, även om några remissinstanser har avstyrkt förslaget och andra – bl.a. justitiekanslern, riksåklagaren och Göta hovrätt – ifrågasätter om minimitiden bör sättas så lågt som gruppen har förordat. Kriminalvårdsstyrelsen har emellertid uttalat att det från praktiska och administrativa synpunkter inte möter något hinder mot att allmänna

straffminimum sätts till endast en eller annan vecka.

Särskilt mot bakgrund av vad som f.n. gäller och föreslås i övriga nordiska länder anser jag för egen del att kommittén bör utgå från att en sänkning av minimitiden för fängelse skall ske. Jag är däremot inte f.n. beredd att ta slutlig ställning till hur långtgående en sådan sänkning bör vara utan anser att denna fråga bör övervägas ytterligare av kommittén. Därvid måste vissa spörsmål belysas närmare, bl.a. förhållandet mellan ett mycket kort frihetsstraff, på ena sidan, och höga böter eller långvarig kontroll i frihet på den andra. Det är önskvärt att en sänkning av minimitiden inte medför att antalet utdömda frihetsstraff ökar. Det är bl.a. av dessa skäl värdefullt om kommitténs förslag åtföljs av rekommendationer om i vilka typfall ett förkortat minimistraff bör tillämpas i praktiken. Sådana rekommendationer kan – i den mån de antas av statsmakterna – bli av betydelse för den praktiska rättstillämpningen. Detta gäller i första hand sådana brott, där det nuvarande minimistraffet särskilt ofta ådöms.

Det är naturligtvis av intresse att nordisk rättslikhet kommer till stånd i den mån det visar sig möjligt. Kommittén bör därför uppmärksamt följa den fortsatta utvecklingen i de andra nordiska länderna och även verka för att enhetlighet i möjlig mån uppnås.

Även om en sänkning av minimitiden för fängelse kan antas få praktisk genomslagkraft, torde en sådan ändring endast i förhållandevis begränsad mån påverka beläggningen på anstalterna. Av större betydelse härvidlag är en allmän översyn av straffskalorna, en fråga som enligt min mening också bör ingå i kommitténs uppdrag. Innan jag kommer in på denna, måste emellertid en redovisning göras av en annan huvuduppgift för kommittén, nämligen en översyn av reglerna om villkorlig frigivning.

De grundläggande bestämmelserna om villkorlig frigivning finns i 26 kap. 6-24 §§ BrB. Vissa regler finns också i 34 kap. BrB och lagen (1964:163) om införande av brottsbalken. Regleringen, som har tillkommit efter nordiskt samarbete och som är likartad i övriga nordiska länder, innebär i huvudsak följande.

Den som undergår fängelse på viss tid får friges villkorligt när två tredjedelar eller, om särskilda skäl föreligger, halva tiden har avtjänats. Verkställigheten måste dock alltid ha pågått minst fyra månader innan villkorlig frigivning kan ske.

Vid prövning av frågan om villkorlig frigivning skall särskilt beaktas verkningarna av fortsatt frihetsförlust för den dömde och förutsättningarna för hans anpassning i samhället med hänsyn till de förhållanden i vilka han kommer att försättas vid frigivningen. Fråga om villkorlig frigivning prövas av den lokala övervakningsnämnden, om det ådömda fängelsestraffet inte överstiger ett år, och i annat fall av den centrala kriminalvårdsnämnden. Angående kriminalvårdsnämndens praxis i dessa ärenden kan hänvisas till den förut nämnda departementspromemorian (DsJu 1979:5) om internering, där det också förordas att nämndens praxis ändras i vissa hänseenden.

Vid villkorlig frigivning skall fastställas en prövotid för den frigivne om minst ett och högst tre år eller – om straffåterstoden överstiger tre år – högst fem år. Under prövotiden skall den frigivne – om det inte anses obehövligt – stå under övervakning. Den frigivne är skyldig att under denna tid iakttaga skötsamhet, efter förmåga söka försörja sig och i övrigt följa de särskilda föreskrifter eller anvisningar som meddelas av domstol eller övervakningsnämnd.

Om den villkorligt frigivne inte följer de krav som ställs på honom under

prövotiden, har övervakningsnämnden möjlighet att i sista hand förklara den villkorligt medgivna friheten förverkad, vilket innebär att den frigivne skall tas in i kriminalvårdsanstalt för att avtjäna straffåterstoden. Detta sker dock sällan i praktiken. Däremot är det förhållandevis vanligt att villkorligt medgiven frihet förverkas i fall då den frigivne gör sig skyldig till nytt brott under prövotiden. Döms den frigivne till fängelse för sådant brott gäller enligt 34 kap. 4 § första stycket BrB att den villkorligt medgivna friheten skall förverkas, om inte särskilda skäl talar mot det.

I den tidigare denna dag beslutade remissen till lagrådet med förslag till ändringar i BrB har förordats vissa begränsade ändringar i reglerna om villkorlig frigivning. Förslaget innebär att den minimitid, som den dömde skall ha avtjänat i kriminalvårdsanstalt innan villkorlig frigivning får ske, sänks från fyra till tre månader. Vidare ändras reglerna om förverkande av villkorligt medgiven frihet bl.a. på det sättet att domstolen får större möjligheter än nu att underlåta förverkande. Domstolen skall också kunna begränsa förverkande till att avse endast en del av den villkorligt medgivna friheten. Som jag nyss har nämnt föreslås också vissa ändringar i departementspromemorian om internering.

Det är emellertid av flera skäl angeläget att hela frågan om villkorlig frigivning görs till föremål för en samlad översyn. Denna bör till stor del kunna ske med utgångspunkt i de olika förslag i ämnet vilka redan har lagts fram från olika håll och för vilka jag skall ge en kort redogörelse i det följande.

Det nordiska samarbetsorganet för straffrättsliga frågor, nordiska straffrättskommittén, har nyligen behandlat frågan om villkorlig frigivning i ett särskilt betänkande (NU A 1978:6). Kommittén diskuterar inledningsvis frågan om institutet villkorlig frigivning över huvud taget behöver behållas. Det är enligt kommittén främst två argument som talar för att avskaffa institutet, nämligen dels kraven på rättslig jämställdhet och proportionalitet mellan brott och straff, dels önskemålet att förbättra förutsägbarheten och därmed även rättssäkerheten vid verkställigheten av frihetsstraff. Enligt kommittén finns det dock motargument av avsevärd betydelse. Det framgår av betänkandet att man från dansk och isländsk sida har ställt sig avvisande till tanken att avskaffa den villkorliga frigivningen medan man från finsk, norsk och svensk sida inte har bedömt det som uteslutet att i en framtid föreslå sådana förändringar. Det råder dock enighet inom kommittén om att inte i detta skede föreslå att villkorlig frigivning skall avskaffas.

Kommittén föreslår emellertid flera ingripande ändringar i utformningen av reglerna om villkorlig frigivning. Sålunda anser kommittén att samtliga nordiska länder bör sträva efter att införa en allmän huvudregel om frigivning efter halva strafftiden. Minimitiden i anstalt före villkorlig frigivning föreslås sänkt åtminstone till två månader. Förutsättningarna för att senarelägga tidpunkten för villkorlig frigivning i förhållande till vad som följer av huvudregeln bör enligt kommittén göras ytterst stränga och tydligt anges i lag. Prövotiden bör förkortas till att i princip motsvara den återstående strafftiden. Reglerna om förverkande av villkorligt medgiven frihet bör utformas så att man får ett smidigt system men samtidigt uppnår en enhetlig praxis. Kommittén är positiv till tanken att avskaffa de särskilda skötsamhetsvillkoren och övervakningen under prövotiden men lägger inte fram något uttryckligt förslag i sådan riktning.

Även i BRÅ-rapporten behandlas frågan om villkorlig frigivning bör avskaffas. BRÅ-gruppen diskuterar utförligt de skäl som kan anföras för och

emot ett system med villkorlig frigivning och anser för sin del att nackdelarna överväger. Enligt gruppen ger systemet utrymme för en ojämn och dåligt förutsägbar tillämpning som därigenom framstår som orättvis. Gruppen föreslår att villkorlig frigivning avskaffas. För det fall att institutet ändå anses böra behållas lägger gruppen fram ett förslag till ändrad utformning av reglerna som i sak ligger mycket nära nordiska straffrättskommitténs förslag. En av ledamöterna är skiljaktig och anser att några ändringar av reglerna inte bör göras f.n.

Slutligen har också ungdomsfängelseutredningen i betänkandet Tillsynsdom föreslagit ändringar av reglerna om villkorlig frigivning. Utredningens förslag ligger till grund för de ändringar som jag tidigare denna dag har förordat i lagrådsremissen om ändring i BrB. Dessutom har emellertid utredningen föreslagit att någon övervakning av den villkorligt frigivne inte skall äga rum under prövotiden. Denna tid skall motsvara den tid som vid frigivningen återstår av straffet, dock lägst ett och högst tre år. Förslaget innebär vidare bl.a. att ett nytt institut – verkställighet utom anstalt – införs. Vid sådan verkställighet skall den dömde stå under övervakning.

Vid den gemensamma remissbehandlingen av BRÅ-gruppens rapport och ungdomsfängelseutredningens betänkande har förslagen i denna del fått ett blandat mottagande. I många remissyttranden ges uttryck för uppfattningen att de nuvarande reglerna om villkorlig frigivning och rådande praxis på området inte är tillfredsställande. En majoritet av remissinstanserna anser dock att institutet bör behållas i någon form. De flesta instanser som går in på frågan ställer sig emellertid tveksamma till BRÅ-gruppens förslag till ändringar. Även ungdomsfängelseutredningens förslag i denna del har mottagits med betydande tveksamhet.

För egen del kan jag ansluta mig till uppfattningen att det nuvarande systemet med villkorlig frigivning, sådant det har utvecklat sig i praxis, inte går fritt från kritik. Det kan hävdas att regelsystemet medför att även fängelsepåföljden till en del blir tidsobestämd. I linje med önskemålet att avskaffa de tidsobestämda påföljderna skulle då ligga att denna olägenhet i möjlig mån undanröjs, antingen genom ändringar i regelsystemet eller också genom att hela institutet upphävs. Häremot måste emellertid vägas en rad andra faktorer, bl.a. att en viss flexibilitet i fråga om strafftidens längd kan underlätta frivårdsarbetet. Vidare måste uppmärksammas det behov som kan föreligga av att den som har avtjänat straff i kriminalvårdsanstalt under den första tiden efter frigivningen erbjuds stöd och hjälp från samhällets sida och vid behov kan underkastas viss kontroll.

Med hänsyn till de skiftande meningar som har kommit till uttryck i de olika frågor rörande villkorlig frigivning som har aktualiserats förordar jag att kommittén får till uppgift att göra en förutsättningslös undersökning av verkningarna av de nuvarande bestämmelserna och av de effekter som kan beräknas uppkomma vid olika tänkbara ändringar i regelsystemet. På grundval av en sådan undersökning bör kommittén göra en avvägning mellan fördelar och nackdelar i skilda alternativ samt föreslå ändamålsenliga lösningar. I uppdraget bör sålunda även ingå att pröva frågan om den villkorliga frigivningen över huvud taget bör behållas. Oavsett vilken principlösning som väljs framstår det som angeläget att denna i all möjlig utsträckning regleras i lag och alltså inte ger utrymme för en alltför skiftande praxis i tillämpningen.

Det är självfallet angeläget att en reform på detta område inte leder till en genomsnittlig höjning av de faktiska strafftiderna. F.n. är det mycket vanligt

att domstolarna dömer ut det lägsta fängelsestraff som är medgivet enligt straffskalan för det aktuella brottet. I synnerhet gäller detta när straffminimum är högt. Till följd av reglerna om villkorlig frigivning behöver den dömde inte avtjäna hela straffet i kriminalvårdsanstalt. Varje lösning som innebär att villkorlig frigivning avskaffas eller kraftigt begränsas kommer sålunda vid oförändrade straffskalor att leda till väsentligt ökade faktiska strafftider. Skulle kommittén stanna för en sådan lösning är det därför nödvändigt att även förslag till ändring av straffskalorna läggs fram. Detta kan ske antingen på grundval av en allmän översyn av skalorna - en fråga som jag återkommer till – eller också genom provisoriska regler i avbidan på resultatet av en sådan översyn. För att en höjning av strafftiderna skall kunna undvikas är det emellertid även nödvändigt att domstolarnas straffmätning anpassas till ett ändrat regelsystem, särskilt om detta skulle innebära att villkorlig frigivning inte längre blir möjlig. Kommittén bör i så fall överväga om direktiv till domstolarna om ändrad straffmätning bör ges genom särskilda lagbestämmelser.

Prövningen av frågor om villkorlig frigivning är f.n. en huvuduppgift för övervakningsnämnderna och kriminalvårdsnämnden. Om man övergår till en ordning som innebär att institutet överges eller att villkorlig frigivning sker enligt fasta bestämmelser som i regel inte medger någon prövning i det särskilda fallet, får detta därför även organisatoriska konsekvenser. Jag återkommer till denna fråga.

Kommittén bör även i sitt arbete med frågorna om villkorlig frigivning följa reformarbetet i de övriga nordiska länderna i syfte att nå fram till nordisk rättslikhet i den mån det är möjligt. Det är dock tänkbart att någon fullständig rättslikhet mellan de nordiska länderna på detta område f.n. inte går att uppnå. Trots att reformplaner efter samma linjer som dem jag nyss har angivit föreligger i våra grannländer, kan nämligen förutsättningarna för att genomföra mer eller mindre långtgående förändringar variera från det ena landet till det andra. Detta bör i så fall inte ses som ett avgörande hinder. Inom ramen för det fortlöpande nordiska samarbetet på straffrättens område har alltid ett utrymme lämnats åt varje land att besluta om reformer vilkas utfall de andra länderna har kunnat avvakta innan man har bestämt sig för att följa samma väg.

Förmögenhetsbrottsutredningen (Ju 1976:04) har enligt de direktiv och tilläggsdirektiv som har meddelats till uppgift att förutsättningslöst pröva frågan om straffvärdegränser och straffbarhetsgrader vad gäller förmögenhetsbrotten. I BRÅ-rapporten förordas en mera allmän översyn av straffskalorna i syfte att undersöka om frihetsstraffens nuvarande tillämpningsområde är lämpligt avvägt. Jag kan liksom flera remissinstanser ansluta mig till detta förslag och anser, som jag redan har antytt, att även denna uppgift bör anförtros åt kommittén. De gällande reglerna om minimistraff och maximistraff för skilda gärningar går i en del fall tillbaka på tidigare bestämmelser av mycket gammalt datum. Regelsystemet har emellertid byggts på efter hand, varvid olika synpunkter kan ha varit vägledande vid skilda tillfällen. Det finns redan mot den bakgrunden anledning att se efter om straffskalorna är anpassade till de värderingar som råder i dagens samhälle. Härtill kommer att ändringar i straffskalorna enligt vad som nyss har sagts kan bli nödvändiga beroende på vilken lösning som föreslås beträffande villkorlig frigivning. Även en sänkning av allmänna straffminimum kan komma att påverka vissa straffskalor.

En genomgång av alla straffbestämmelser med fängelse i skalan skulle

emellertid bli en alltför omfattande uppgift. Kommittén bör begränsa sin översyn till att i första hand avse de straffbestämmelser som i praktiken leder till de flesta frihetsstraffen. De bestämmelser som omfattas av förmögenhetsbrottsutredningens uppdrag bör därvid inte tas upp i annat fall än om kommitténs ställningstagande i fråga om villkorlig frigivning föranleder generella ändringar som även berör dessa bestämmelser.

Den organiserade och den ekonomiska brottsligheten har gett upphov till mycket allvarliga problem och tillhör enligt en allmänt omfattad mening den kriminalitet som bör ges hög prioritet i den brottsbekämpande verksamheten. Betydande insatser har under de senaste åren också gjorts när det gäller att bekämpa sådan brottslighet. Dessa insatser kan behöva stödjas av ändringar i de straffvärden som kommer till uttryck i BrB och i andra författningar. Denna fråga bör uppmärksammas särskilt av kommittén. Bl.a. för undvikande av dubbelarbete har kommittén i den delen anledning att söka samråd med BRÅ:s styrgrupp för översyn av lagstiftningen mot den aktuella brottsligheten (se prop. 1978/79:100 bil. 5 s. 24) och med förmögenhetsbrottsutredningen.

Kommittén bör vara oförhindrad att, vid sidan av förslag till ändringar i gällande straffbestämmelser, lägga fram rekommendationer till statsmakterna om efter vilka principer straffskalor bör vara utformade i framtida lagstiftning. Detta gäller inte minst specialstraffrätten. Det är t.ex. inte utan vidare givet att man även i fortsättningen bör använda fängelse sex månader som lägsta straffmaximum i fall då det bedöms som nödvändigt att införa nya straffbestämmelser med fängelse i skalan.

En näraliggande fråga som har tagits upp bl.a. i BRÅ-rapporten är om det vid sidan av straffskalorna för de särskilda brotten kan vara av värde att införa allmänna regler för påföljdsval och straffmätning i BrB. F.n. finns i detta hänseende endast en bestämmelse (1 kap. 7 § BrB) som anger att domstolen vid val av påföljd skall, med iakttagande av vad som krävs för att upprätthålla allmän laglydnad, fästa särskilt avseende vid att påföljden skall vara ägnad att främja den dömdes anpassning i samhället. BRÅ-gruppen anser att denna föreskrift bör ersättas med mera preciserade straffmätningsregler. Enligt gruppen skulle detta bl.a. vara ägnat att främja likformighet och förutsebarhet vid tillämpningen. Regler av sådant innehåll finns i vissa främmande länders lagstiftning, t.ex. i den finska strafflagen (6 kap. 1-4 §§).

BRÅ-gruppens förslag i denna del har i allmänhet lämnats utan kommentarer vid remissbehandlingen. Detta torde hänga samman med svårigheterna att utan underlag i form av ett utarbetat förslag bedöma behovet och värdet av bestämmelser av det slag som nu åsyftas. Jag anser därför att frågan bör studeras närmare av kommittén. Kommittén bör pröva om det skulle innebära fördelar att införa allmänna regler av nu aktuellt slag om påföljdsval och straffmätning i BrB och i så fall föreslå lämplig lydelse. En särskild fråga som kommittén därvid inte kan undgå att komma in på är om de principer för bedömning av brottspåföljdernas inbördes stränghet som har kommit till uttryck i skilda bestämmelser i BrB och rättegångsbalken är ändamålsenliga.

En grundläggande förutsättning för en framgångsrik kriminalpolitik är att strafflagstiftningen och dess tillämpning omfattas av förtroende från medborgarnas sida. I linje härmed har intresset av att öka medborgarnas insyn och inflytande i rättsväsendets olika organ betonats alltmer under senare tid. Ett uttryck härför är 1976 års lagstiftning om medverkan av nämndemän i hovrätt

bl.a. vid handläggningen av vissa brottmål (prop. 1975/76:153, JuU 1975/76:44, rskr 1975/76:396). I betänkandet (SOU 1979:6) Polisen har 1975 års polisutredning förordat ett väsentligt förstärkt förtroendemannainflytande över polisväsendet, särskilt på lokal och regional nivå.

Inom kriminalvårdens område finns förtroendemannainflytande representerat på central nivå genom de sex ledamöter i kriminalvårdsstyrelsen som regeringen utser särskilt enligt 6 § instruktionen (1974:555) för kriminalvårdsverket. Även i de centrala nämnderna finns ett lekmannainslag.

Den regionala organisationen av kriminalvården innebär att lokalanstalter, allmänna häkten och skyddskonsulentdistrikt har fördelats på 13 geografiska regioner. Var och en av dem omfattar i allmänhet ett eller flera län. I varje kriminalvårdsregion har en kriminalvårdsdirektör ledningen och ansvaret för verksamheten under kriminalvårdsstyrelsen. Någon förtroendemannastyrelse finns inte på denna nivå. Inte heller finns någon sådan styrelse vid riksanstalterna, som inte ingår i den regionala organisationen utan lyder direkt under kriminalvårdsstyrelsen.

På lokal nivå finns 48 övervakningsnämnder. Sådan nämnd består i allmänhet av en domare som ordförande och fyra lekmän. Ordföranden förordnas av regeringen. Övriga ledamöter utses av länsstyrelsen. De bör ha erfarenhet beträffande ungdomsvård eller arbetsförmedling eller eljest i allmänna värv. Nämndernas verksamhetsområden överensstämmer i regel med skyddskonsulentdistriktens.

Övervakningsnämnd prövar vissa ärenden enligt BrB och KvaL, t.ex. frågor om villkorlig frigivning, olika ingripanden mot frivårdsklientelet samt frigivningspermission. Vid sidan av sin befogenhet att besluta i enskilda fall skall övervakningsnämnd enligt 26 kap. 12 § BrB handha övervakningen, dvs. leda frivårdsarbetet. I denna ledningsfunktion ligger dels ett ansvar för att övervakningen sker på ett ändamålsenligt sätt, dels en befogenhet att ge skyddskonsulenterna anvisningar och direktiv för frivårdsarbetet. För anstaltsbehandlingens utformning har nämnden däremot inget direkt ansvar. Det åligger dock nämnd att genom besök i kriminalvårdsanstalterna inom verksamhetsområdet skaffa sig kännedom om förhållandena i anstalterna och därvid bereda de intagna tillfälle till samtal med nämnden eller med nämndledamot. Det är särskilt föreskrivet att övervakningsnämnd äger göra framställning till kriminalvårdsstyrelsen om intagnas behandling eller förhållanden i övrigt i anstalt.

Utöver vad som följer av det anförda har inom anstaltssektorn vissa speciella områden öppnats för lekmannamedverkan genom att särskilda nämnder har inrättats för t.ex. andlig vård och idrottsverksamhet. Inom frivården kan ett lekmannainflytande sägas vara representerat genom övervakarna. Dessas insatser rör dock endast enskilda klientärenden, inte kriminalvårdsverksamheten i stort.

Under senare år har frågan om medborgarinflytandet på lokal och regional nivå inom kriminalvården fått aktualitet i olika sammanhang.

I betänkandet (SOU 1975:16) Kriminalvårdens nämnder har övervakningsnämndutredningen bl.a. föreslagit att de lokala nämnderna skall tilläggas ett ökat ansvar när det gäller prövningen av enskilda ärenden enligt BrB och KvaL. Förslaget innebär emellertid samtidigt att lokal nämnd inte längre skall ha till uppgift att leda frivården. Det direkta ansvaret för denna läggs i stället på skyddskonsulenterna. Anvisningar och direktiv skall kunna meddelas av regioncheferna eller, i sista hand, av

kriminalvårdsstyrelsen. Vid remissbehandlingen av betänkandet har förslaget fått ett blandat mottagande, och något beslut i frågan har inte tagits. Från flera håll har pekats på att ett genomförande av förslaget skulle försvaga det redan nu otillräckliga medborgarinflytandet när det gäller den allmänna inriktningen av frivårdens verksamhet.

Till de instanser som starkt har kritiserat övervakningsnämndutredningens förslag från denna synpunkt hör frivårdens storstadsutredning, som senare har behandlat frågan om medborgarinflytande i betänkandet (SOU 1977:76) Frivård i storstad. I detta betänkande framhålls att kriminalvårdens regionala och lokala organ i stort sett arbetar utan medverkan av politiskt valda och ansvariga lekmän. Övervakningsnämnderna är visserligen sammansatta av kvalificerade experter från olika områden, men någon egentlig förtroendemannarepresentation finns inte. Utredningen har ansett det ligga utanför dess uppdrag att lägga fram ett konkret förslag till en ändrad ordning men förordar för sin del att man undersöker en lösning, som i huvudsak innebär att en lokal förtroendemannastyrelse inrättas för varje skyddskonsulentdistrikt.

Liknande frågeställningar har härefter behandlats av 1973 års utredning om personalens uppgifter vid kriminalvårdens anstalter. I sitt betänkande (SOU 1977:76) Personalen vid kriminalvårdens anstalter förordar utredningen att en förtroendemannastyrelse inrättas för varje kriminalvårdsregion. Förslaget innebär dessutom att en styrelse i princip skall inrättas för varje riksanstalt, lokalanstalt och häkte. Möjlighet bör dock finnas för regeringen att förordna att styrelsen i vissa fall skall vara gemensam för flera sådana myndigheter liksom att i undantagsfall avstå från att inrätta styrelse vid mindre lokalanstalt. Utredningen framhåller att det skulle främja integrationen mellan frivård och anstaltsvård, om häkte och lokalanstalt kan sammanföras med skyddskonsulentdistrikt under en gemensam styrelse. I betänkandet förordas därför att denna fråga tas upp till en samlad bedömning under det fortsatta reformarbetet.

Vid remissbehandlingen har det övervägande antalet instanser ställt sig bakom de principer som ligger till grund för utredningsförslaget. Från åtskilliga håll har emellertid hävdats att ett genomförande av förslaget skulle leda till en överorganisation.

För egen del ansluter jag mig till uppfattningen att det är angeläget att vidga medborgarnas inflytande och insyn i fråga om kriminalvården. Den bästa vägen att nå detta mål är att inrätta förtroendemannastyrelser inom kriminalvården efter mönster av vad som har skett på andra samhällsområden. Därigenom skapas förutsättningar att förankra kriminalvården i en bredare medborgaropinion. Möjligheterna till information och kontakt mellan allmänheten och kriminalvårdens myndigheter ökas. Samarbetet mellan myndigheterna inom kriminalvården samt andra myndigheter och organ underlättas. Den risk för isolering som alltid föreligger vid institutioner av kriminalvårdens nuvarande slutna karaktär motverkas.

Det är enligt min mening vidare av vikt att en reform med denna inriktning genomförs på ett sådant sätt att möjligheterna till fördjupad integration mellan anstaltsvården och frivården tas till vara. Att astadkomma en sådan integration var en av huvudpunkterna i 1974 års kriminalvårdsreform.

De önskemål som har angetts nu tillgodoses genom en lösning efter de linjer som har skisserats i betänkandet Personalen vid kriminalvårdens anstalter. Trots det är jag inte beredd att godta förslaget i hela dess vidd. En utgångspunkt för en reform måste nämligen enligt min mening också vara att

de nya förtroendemannastyrelserna tillförsäkras ett verkligt underlag för en löpande verksamhet. Det finns erfarenhetsmässigt en betydande risk för att ett system för medborgerligt inflytande, där sådant underlag saknas eller är otillräckligt, efter hand får en alltmer formell karaktär. Inrättas särskilda styrelser inte bara för regionerna utan också för de lokala kriminalvårdsmyndigheterna, kommer enligt min uppfattning tillräckligt arbetsunderlag för styrelserna att saknas. Därmed kan också svårigheter uppstå att rekrytera lämpliga medborgarrepresentanter i tillräckligt antal.

Medborgarrepresentationen får enligt min mening en mera ändamålsenlig struktur, om en särskild förtroendemannastyrelse inrättas för varje kriminalvårdsregion. Regionsstyrelserna bör då få ledningsansvaret såväl för lokalanstalterna och häktena som för skyddskonsulentdistrikten. Detta är ägnat att befordra en fortsatt integration mellan anstaltsvården och frivården. Med de utgångspunkter som har sagts nyss torde tillräckligt underlag saknas för särskilda förtroendemannastyrelser vid de mindre riksanstalterna. I enlighet med vad statskontoret har föreslagit vid remissbehandlingen av betänkandet bör därför övervägas att inordna även dessa i ett system med regionala styrelser. Av vikt är naturligtvis också att sörja för ett förtroendemannainflytande vid de största riksanstalterna. En utväg kan vara att åstadkomma en ordning som innebär att inflytandet utövas av kriminalvårdsstyrelsens styrelse när det gäller dessa anstalter.

Jag förordar att kommittén får till uppdrag att lägga fram förslag till en organisation med förtroendemannastyrelser inom kriminalvården efter de linjer som har angetts nu.

Huvuduppgiften för de nya förtroendemannastyrelserna bör givetvis vara att inrikta och leda verksamheten i stort inom ansvarsområdet. Jag anser det emellertid för min del inte uteslutet att styrelserna även anförtros en del enskilda klientärenden. Därvid kan det beroende på ärendets natur komma i fråga antingen att styrelsen fattar beslut i detta eller att beslutet i efterhand anmäls för styrelsen. I sammanhanget kan erinras om att det i betänkandet (SOU 1979:4) Avskildhet och gemenskap inom kriminalvården har föreslagits att beslut i avskildhetsärenden skall redovisas för ett förtroendemannaorgan snarast möjligt efter det att beslutet har fattats.

Som jag redan har angivit är det av särskild vikt att den sakkunskap som de anställda inom kriminalvården besitter tas tillvara. En utväg kan vara att kungörelsen (1974:224) om personalföreträdare i statlig myndighets styrelse m.m. görs tillämplig för samtliga regionstyrelser. Förhållandet mellan denna form av personalrepresentation och lagstiftningen om medbestämmande i arbetslivet måste emellertid härvid uppmärksammas särskilt.

Vid utarbetandet av förslag till lagstiftning bör kommittén i tillämpliga delar kunna utgå från de förslag som har lagts fram i betänkandet Personalen vid kriminalvårdens anstalter och från remissyttrandena över detta betänkande.

Såväl frivårdens storstadsutredning som utredningen om personalens arbetsuppgifter vid kriminalvårdens anstalter har pekat på att risker för dualism och tveksamhet i fråga om ansvarsfördelningen uppstår, om övervakningsnämnder med lekmannainslag skall finnas kvar vid sidan av de nya förtroendemannastyrelserna.

Jag vill för egen del framhålla att en konsekvens av den reform som jag har förordat måste bli att de nya styrelserna övertar övervakningsnämndernas nuvarande uppgift att leda frivården och följa verksamheten vid kriminalvårdsanstalterna. För frågan om nämnderna bör finnas kvar med begränsade

uppgifter torde närmast kommitténs ställningstagande i fråga om villkorlig frigivning bli avgörande.

Om t.ex. villkorlig frigivning avskaffas kommer nämnderna knappast att få tillräckligt underlag för en fortsatt verksamhet. Detsamma torde gälla, om man övergår till en ordning med en i princip obligatorisk villkorlig frigivning, som i regel inte förutsätter en diskretionär prövning i det enskilda fallet, samt begränsar eller avskaffar möjligheten att meddela den frigivne särskilda föreskrifter under prövotiden. Kommittén bör – om en sådan eller någon liknande lösning väljs – överväga en ordning som innebär att nämnderna avvecklas och att deras kvarstående uppgifter allt efter sin karaktär fördelas mellan allmän domstol, skyddskonsulent och regionstyrelse.

Om däremot nuvarande system för villkorlig frigivning i det väsentliga skall bestå, torde det ligga närmast till hands att nämnderna behålls med i huvudsak de befogenheter som övervakningsnämndutredningen har föreslagit. Mera rutinmässiga ärenden såsom förordnande eller byte av övervakare och överflyttning av övervakning torde i så fall få ankomma på skyddskonsulenten. Av betydelse för frågans bedömning är emellertid även hur kriminalvården i frihet i övrigt kommer att utformas. Kommittén måste därför, innan slutlig lösning väljs, samråda med den kommitté för prövning av frågor om kriminalvård i frihet m.m. vars tillkallande jag senare denna dag kommer att föreslå regeringen.

Inom justitiedepartementet undersöks f.n. de resursmässiga förutsättningarna för att förverkliga de övriga förslag angående kriminalvårdsanstalternas organisation och personalens arbete som har lagts fram i betänkandet Personalen vid kriminalvårdens anstalter. Dessa frågor bör sålunda inte tas upp av kommittén i annat fall än om de bedöms ha ett omedelbart samband med de förslag till lösningar som kommittén utarbetar.

Av de frågor som kommittén har att behandla kan vissa bedömas för sig medan andra torde få ses i ett större sammanhang. Kommittén bör arbeta skyndsamt och noggrant pröva möjligheterna att med förtur lägga fram förslag till dellösningar. I fråga om minimitiden för fängelsestraff bör om möjligt förslag läggas fram i sådan tid att ändrade regler kan träda i kraft redan den 1 januari 1981.

Av vad jag redan har angett framgår att kommittén bör samråda med förmögenhetsbrottsutredningen, BRÅ:s styrgrupp för översyn av lagstiftningen mot den organiserade och den ekonomiska brottsligheten samt kommittén för prövning av frågor om kriminalvård i frihet m.m. Med sistnämnda kommitté torde ett nära och löpande samråd bli nödvändigt under hela arbetet. Kommittén bör även i övrigt samråda med andra kommittér som behandlar frågor med anknytning till dess uppdrag. Kommitténs arbete bör bedrivas under samråd med personalorganisationerna för de anställda inom kriminalvården.

Som har framgått av det föregående bör kommittén också följa utvecklingen på området i de övriga nordiska länderna och verka för största möjliga rättsenhet dem emellan.

Jag vill avslutningsvis erinra om vad som sägs i de på föredragning av chefen för budgetdepartementet beslutade tilläggsdirektiven (Dir. 1978:40) till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående finansiering av reformer.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sex ledamöter med uppdrag att utreda

vissa frågor om fängelse och kriminalvård i anstalt,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna för utredningen skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

7. Kriminalvård i frihet m.m.

Dir 1979:35

Beslut vid regeringssammanträde 1979-03-15

Departementschefen, statsrådet Sven Romanus, anför.

Jag har tidigare denna dag erhållit regeringens bemyndigande att tillkalla en kommitté med uppgift att utreda vissa frågor rörande fängelse och kriminalvård i anstalt (Dir. 1979:34). I anslutning härtill uttalade jag att en annan kommitté samtidigt borde tillkallas för att pröva frågor om den framtida utformningen av kriminalvård i frihet och om alternativ till frihetsstraff. Angående de allmänna överväganden som har föranlett mig att föranstalta om denna översyn på straffrättens och kriminalvårdens område får jag hänvisa till vad jag anförde i det sammanhanget.

Jag vill nu ta upp frågan om arbetsuppgifterna för den kommitté som avses få till uppdrag att utreda frågorna om utformningen av kriminalvården i frihet och om alternativ till frihetsstraff.

Inom ramen för det allmänna påföljdssystemet i brottsbalken (BrB) finns f.n. två påföljdsformer som kan sägas utgöra alternativ till frihetsstraff, nämligen villkorlig dom (27 kap.) och skyddstillsyn (28 kap.). Jag bortser då från de olika formerna av överlämnande till särskild vård (31 kap.) samt från böter (25 kap.).

Villkorlig dom kan sägas fungera som en villkorlig påföljdseftergift. Den kan meddelas för brott som har fängelse i straffskalan, om brottets svårhet eller andra allmänpreventiva skäl inte hindrar det. En förutsättning är att prognosen är god, dvs. att den tilltalade kan antas avhålla sig från brott utan att övervakning eller annan ingripande åtgärd behöver tillgripas. För den dömde gäller en prövotid av två år då han skall visa skötsamhet och efter förmåga söka försörja sig, men någon övervakning äger inte rum. Villkorlig dom innebär sålunda ingen kriminalvård i frihet i egentlig mening.

Den brottspåföljd som i BrB:s sanktionssystem innebär kriminalvård i frihet som självständig påföljd är skyddstillsyn. Påföljden kan användas vid brott som har fängelse i straffskalan, om övervakning anses erforderlig och annan, mer ingripande påföljd inte är påkallad. Om det lindrigaste straff som stadgas för brottet är fängelse i ett år eller mer får dock skyddstillsyn bara tillämpas om det finns synnerliga skäl därtill. Skyddstillsyn kan förenas med böter. Dessutom kan domstolen förordna att i skyddstillsynen skall ingå behandling i anstalt. Sådan behandling skall pågå minst en och högst två

månader. Inom dessa ramar bestäms anstaltstiden under behandlingens gång.

Skyddstillsyn pågår under en prövotid av tre år. Det viktigaste inslaget i påföljden utgörs av övervakningen. Denna skall vara anordnad från påföljdstidens början och fortgår i allmänhet under en tid av två år. Kortare eller längre övervakningstider kan dock förekomma i det enskilda fallet beroende på vilket övervakningsbehov som anses föreligga. När övervakningen pågått i ett år skall övervakningsnämnden pröva om den behöver fortsätta.

Det brukar sägas att skyddstillsynen är avsedd att genom inslaget av övervakning fylla två funktioner, en kontrollerande och en hjälpande. Det ankommer således på skyddskonsulent och övervakare att göra sig underrättade om den dömdes uppförande och se till att han fullgör sina åligganden under prövotiden. Kontrollen av den dömdes livsföring skall i första hand syfta till att motverka att denne återfaller i brott. Dessutom skall frivårdsorganen lämna den dömde den hjälp och det stöd som fordras för dennes anpassning i samhället. Vid behov skall man således bl.a. söka skaffa den dömde lämpligt arbete eller hjälpa denne till yrkesutbildning.

Enligt BrB är den som har dömts till skyddstillsyn skyldig att hålla övervakaren underrättad om sin bostad och arbetsanställning, att inställa sig hos övervakaren på kallelse och att i övrigt enligt dennes anvisningar upprätthålla förbindelse med honom. Även vissa andra generella krav ställs på den som har dömts till skyddstillsyn. Den dömde skall nämligen under prövotiden iaktta skötsamhet, efter förmåga söka försörja sig samt göra vad han förmår för att fullgöra en eventuell skyldighet att ersätta skada som har uppkommit genom brottet.

De generella krav som i enlighet härmed ställs på den som har dömts till skyddstillsyn kan i det enskilda fallet kompletteras med särskild föreskrift. Sådan föreskrift kan avse vistelseort eller bostad, utbildning eller arbetsanställning samt läkarvård, nykterhetsvård eller annan vård eller behandling i eller utom sjukhus eller annan sådan inrättning. Särskild föreskrift kan också avse tid och sätt för fullgörande av skadeståndsskyldighet.

Om den dömde inte iakttar vad som åligger honom till följd av domen på skyddstillsyn, kan övervakningsnämnden förordna om övervakning, om denna har upphört, meddela ny eller ändrad föreskrift eller besluta om varning. I sista hand kan nämnden hos åklagare göra framställning om att talan förs vid domstol om att skyddstillsynen skall undanröjas och annan påföljd för brottet bestämmas eller att förordnande om anstaltsbehandling skall meddelas. Detta förekommer dock endast sällan i praktiken. Uppkommer fråga om att vidta åtgärd på grund av den dömdes misskötsamhet, kan denne efter beslut av övervakningsnämnd eller domstol omhändertas under högst en vecka, eller, om synnerliga skäl föreligger, två veckor. Ett sådant omhändertagande är inte avsett som en påföljd för misskötsamheten utan som ett medel att möjliggöra eller underlätta lämpliga åtgärder.

Antalet personer som står under övervakning på grund av dom på skyddstillsyn är f.n. drygt 13.200. Under år 1977, då antalet var ungefär lika stort (13.358 den 1 januari), meddelade övervakningsnämnderna beträffande de skyddstillsynsdömda 77 beslut om varning och 589 beslut om omhändertagande, varav 392 verkställdes. I 31 fall gjorde nämnderna framställning till åklagare om att denne skulle föra talan om anstaltsbehandling eller undanröjande av skyddstillsyn.

Som framgår redan av de siffror som jag har redovisat nu tillämpas skyddstillsyn i praktiken i betydande utsträckning som alternativ till

frihetsstraff. Helt i enlighet med vad som har avsetts enligt förarbetena till BrB har skyddstillsyn i rättstillämpningen fått särskilt stor betydelse som påföljd för yngre lagöverträdare. Det är ingen överdrift att säga att skyddstillsyn har blivit den normala påföljden för unga lagöverträdare, som inte anses böra komma i fråga för överlämnande till barnavårdsnämnd, även vid ganska allvarliga brott, särskilt grova förmögenhetsbrott. Men även för äldre lagöverträdare tillämpas skyddstillsyn numera i stor omfattning. En orsak till den nu beskrivna utvecklingen är säkerligen att insikten om frihetsstraffens humanitära och effektivitetsmässiga nackdelar har blivit alltmer allmänt omfattad.

När jag tidigare denna dag hemställde om regeringens bemyndigande att tillkalla en kommitté för prövning av frågor om fängelse och kriminalvård i anstalt, uttalade jag att det enligt min mening är väsentligt att fullfölja den linje i det kriminalpolitiska utvecklingsarbetet som går ut på att minska användningen av frihetsberövande påföljder och avkorta längden på de frihetsberövanden som ändå måste göras av allmänpreventiva skäl. Bl.a. mot bakgrund av att brottslighetsutvecklingen utgör ett allvarligt samhällsproblem framhöll jag emellertid att en fortsatt utveckling i sådan riktning måste förenas med strävanden att finna alternativ till frihetsstraff, som i möjlig mån innebär en effektivisering i förhållande till de nuvarande formerna av kriminalvården i frihet.

Frivårdens effektivitet kan självfallet mätas på olika sätt. Eftersom frivården syftar till att motverka återfall, bör en metod vara att undersöka återfallsfrekvensen bland frivårdsklientelet. Brottsförebyggande rådet (BRÅ) publicerade år 1976 en promemoria (1976:2) om återfall vid olika reaktioner på brott. Av promemorian framgår att av dem som år 1966 dömdes till skyddstillsyn som första lagföring återföll 31 % inom tre år och 37 % inom fem år. Av de skyddstillsynsdömda, som hade dömts för brott eller erhållit åtalsunderlåtelse redan före domen på skyddstillsyn, återföll 47 % inom tre år och 53 % inom fem år. Undersökningen avser delvis förhållanden som ligger tämligen långt tillbaka i tiden, men senare publicerade siffror ger en liknande bild. Även om det naturligtvis kan diskuteras hur sådana siffror skall bedömas, torde en allmän uppfattning dock vara att återfallsfrekvensen ligger på en alltför hög nivå. Mot bakgrund av de resultat som behandlingsforskningen har gett under senare tid förefaller det också tveksamt, om skyddstillsynen i nuvarande utformning över huvud taget bidrar till att minska återfallsbenägenheten hos de dömda i någon mera påtaglig utsträckning.

Vad som har anförts nu får inte uppfattas som någon kritik mot det arbete som bedrivs inom frivården. Personalen inom frivården liksom de till denna knutna lekmannaövervakarna har gjort mycket värdefulla insatser inom de ramar som gällande författningar och de av statsmakterna antagna principerna för kriminalvården i frihet ger. Vidare bör man hålla i minnet att de förstärkningar av resurserna som 1974 års kriminalvårdsreform innebar för frivårdens del först efter hand har genomförts i mera fullständig omfattning. Det förhållandet att resurserna numera är utbyggda utgör emellertid enligt min mening ett särskilt skäl att i detta sammanhang genomföra en översyn i syfte att analysera och klarlägga frivårdens arbetsuppgifter.

Tidpunkten för en sådan översyn är även av andra skäl lämplig. Kommittén kommer sålunda i sitt arbete att kunna dra nytta av den utvärdering som inom kort publiceras rörande det s.k. Sundsvallsprojektet, dvs. den försöksverksamhet med kraftigt förstärkta resurser för frivården

inom ett begränsat område som riksdagen beslutade om år 1970 i syfte att underlätta en framtida bedömning av frivårdens dimensionering och utformning (se Dir. 1979:34). Jag vill erinra om att även andra utvärderingar av erfarenheterna från svensk och utländsk kriminalvård på senare tid har publicerats bl.a. genom kriminalvårdsstyrelsens utvecklingsenhets försorg. Vidare kommer kommittén att kunna hämta ledning av den diskussion som har förts kring två nyligen framlagda förslag på området, nämligen ungdomsfängelseutredningens betänkande (SOU 1977:83) Tillsynsdom och BRÅ:s kriminalpolitiska arbetsgrupps rapport (1977:7). Nytt straffsystem – Idéer och förslag. Jag skall i det följande ge en kort redogörelse för huvudpunkterna av de båda förslagen i denna del och för utfallet av remissbehandlingen.

Ungdomsfängelseutredningen föreslår bl.a. att en ny påföljd med benämningen tillsynsdom införs. Tillsynsdom innebär enligt förslaget att den dömde ställs under intensiv övervakning i frihet under en tid av normalt sex månader. Den som är underkastad sådan intensiv övervakning skall vara skyldig att hålla tät och regelbunden kontakt med övervakaren eller med en biträdande övervakare samt i övrigt följa skyddskonsulentens föreskrifter. I början av påföljdstiden bör kontakten med övervakaren i allmänhet vara daglig. Tillsynsdom kan efter beslut av domstol eller övervakningsnämnd förenas med föreskrift om att den dömde skall vistas i ett s.k. frivårdshem. Domstolen kan också förordna att den som döms till tillsynsdom skall tas in i anstalt under högst tre månader. Om den dömde bryter mot de föreskrifter som gäller för tillsynsdomen, kan varning meddelas honom. Om han ändå inte låter sig rätta eller om försummelsen är av svår beskaffenhet, kan han bli föremål för ett kortvarigt omhändertagande under minst två och högst fjorton dagar. Ett sådant omhändertagande skall verkställas under ett eller flera veckoslut. På samma sätt som f.n. gäller beträffande den som har dömts till skyddstillsyn skall vidare provisoriskt omhändertagande kunna ske i avbidan på vidare förordnande.

Den nya påföljdsformen tillsynsdom kan enligt ungdomsfängelseutredningens mening inte införas utan att det får konsekvenser för påföljdssystemet i övrigt. Förslaget innebär mot denna bakgrund bl.a. att den nuvarande skyddstillsynen ersätts av två nya påföljder. Den ena av dessa, villkorlig dom med övervakning, motsvarar i allt väsentligt skyddstillsyn i dess nuvarande utformning, medan den andra, villkorlig dom med stödåtgärder, skiljer sig från denna genom att påföljden saknar tvångsmässiga inslag. Den dömde skall emellertid lämnas personligt stöd och hjälp genom frivårdens försorg och en förtroendeman kan förordnas för honom. Vid sidan av de nu nämnda frivårdspåföljderna skall enligt förslaget villkorlig dom kunna förekomma även i sin nuvarande utformning såsom en påföljd i frihet av varningskaraktär utan särskilt verkställighetsinnehåll.

Vad sedan gäller BRÅ-rapportens förslag måste dessa ses mot bakgrund av att rapporten principiellt sett tar avstånd från den s.k. behandlingstanken inom kriminalpolitiken. Enligt rapporten bör även frivårdspåföljdernas viktigaste ändamål vara att manifestera samhällets ogillande av ett brott genom att tillfoga lagöverträdaren ett obehag, ett straff som främst står i proportion till det begångna brottets svårhet. Därvid kan utnyttjas det moment av skydd mot ny brottslighet som kan ligga i en intensivt utövad kontroll. I rapporten betonas emellertid mycket starkt att en på detta sätt ändrad inriktning av kriminalvården i frihet inte får innebära att man överger ambitionen att under straffverkställigheten vidta alla de åtgärder som fordras

för att tillgodose lagöverträdarens behov och göra det möjligt för honom att fungera i samhället.

I rapporten – som har karaktär av en idéskiss och inte innehåller några utarbetade lagförslag – läggs fram principiella riktlinjer för tre nya eller åtminstone i vissa delar ändrade frivårdspåföljder. Enligt förslaget bör villkorlig dom i huvudsak behållas, dock eventuellt under den ändrade benämningen straffvarning. Det nuvarande kravet på god prognos bör tas bort, och den tvååriga prövotiden bör ersättas av en ordning enligt vilken återfall inom en tvåårstid kan leda till straffskärpning. Även skyddstillsyn behålls med vissa förändringar. Dessa består huvudsakligen i att domstolen till skillnad från nu skall kunna ange hur länge påföljden skall pågå och i att det redan i BrB skall läggas fast vilken kontaktfrekvens mellan övervakaren och den dömde som skall vara den lägsta tillåtna. Gruppen diskuterar även i fråga om skyddstillsyn möjligheten av en ändrad benämning, som i så fall bör innebära att påföljden betecknas exempelvis tillsyn.

Som den strängaste påföljden i frihet bör enligt BRÅ-gruppens förslag införas ett nytt straff, intensivövervakning, som är avsett att innebära en mer intensiv kontroll och därmed ett större obehag för den dömde än den nuvarande skyddstillsynen. Det grundläggande innehållet i den nya påföljden bör bestå i en skyldighet för den dömde att flera gånger i veckan anmäla sig hos skyddskonsulenten och polisen. Enligt rapporten skulle t.ex. anmälningsskyldigheten kunna fullgöras en gång i veckan hos skyddskonsulenten – för att tillgodose den dömdes behov av hjälp och stöd – samt vid övriga tillfällen hos polisen. Strafftiden bör inom givna ramar bestämmas av domstolen i det särskilda fallet på grundval av brottets art och övriga omständigheter. Om den dömde underkastar sig vård eller behandling mot alkohol- eller narkotikamissbruk eller på annat sätt vidtar någon särskild åtgärd som är ägnad att underlätta hans anpassning i samhället, bör detta i vissa fall kunna ersätta anmälningsskyldigheten.

Såväl vid skyddstillsyn som vid intensivövervakning bör enligt BRÅ-rapporten den dömde kunna åläggas sanktioner, om han inte uppfyller de krav som påföljden innebär. Tvångsnivån bör dock ligga lägre vid skyddstillsyn än vid intensivövervakning. Sanktionerna bör tillämpas snabbt och konsekvent och bestå av successivt strängare ingripanden, om de mildare inte leder till avsett resultat.

Ungdomsfängelseutredningens betänkande och BRÅ-gruppens rapport, som sålunda delvis rör näraliggande frågor, har remissbehandlats gemensamt. Remissinstanserna har genomgående ställt sig negativa till ungdomsfängelseutredningens förslag till utformning av frivårdspåföljderna. En huvudpunkt i kritiken har varit att det föreslagna systemet med sex olika frivårdspåföljder, var och en inrymmande en rad olika sanktionsformer, leder till att påföljdssystemet blir svåröverskådligt och medför risker för en ojämn rättstillämpning. Vidare anförs att det kommer att ställa sig svårt att på verkställighetsstadiet upprätthålla de avsedda skillnaderna mellan påföljderna och att dessa därför sannolikt i praktiken kommer att få samma eller likartad innebörd för den dömde. Denna kritik riktas också mot BRÅ-rapportens förslag om att intensivövervakning skall införas som självständig påföljd vid sidan av skyddstillsyn. De remissinstanser som företräder polisväsendet tar bestämt avstånd från tanken att polisen skall fungera som ett av verkställighetsorganen vid intensivövervakning under hänvisning till att det skulle innebära en uppgift som är främmande för polisens verksamhet. Många remissinstanser vänder sig också mot

rapportens kritik av behandlingstanken. Samtidigt uttalar åtskilliga instanser att vissa delar av ungdomsfängelseutredningens och BRÅ-gruppens förslag är väl värda att beaktas vid en kommande översyn av påföljdssystemet. Därvid nämns från många håll åtgärder för att göra övervakningen och kontrollen mera effektiv och förstärka sanktionshotet för dem som drar sig undan övervakningen.

Fastän både ungdomsfängelseutredningens betänkande och BRÅ-gruppens rapport enligt min mening innehåller åtskilliga värdefulla uppslag som bör tas tillvara under det fortsatta arbetet på en förbättring av frivårdssystemet, torde det mot bakgrund av remissbehandlingen stå klart att ingetdera av förslagen som helhet kan läggas till grund för en omedelbar reform på området. Ytterligare utredning i fråga om principerna och detaljerna i ett ändrat frivårdssystem är ofrånkomlig. Till ledning för kommitténs arbete i denna del vill jag anföra följande.

Frivården har som jag har nämnt förut, f.n. en dubbel uppgift nämligen som kontroll- och som hjälporgan. Det var särskilt frivårdens hjälpande uppgift som kom att betonas under den första tiden av BrB:s tillämpning, något som otvivelaktigt kom att undanskymma kontrolluppgiften. Numera har emellertid den uppfattningen blivit alltmera allmän, att frivårdens roll som ett organ för social service inte kan vara den huvudsakliga och inte heller en grundval för dess organisation. Att frivården tilläggs uppgifter på detta område måste ses som en kompromiss mellan på ena sidan den principiella uppfattningen att samhällets allmänna service skall tillgodose alla medborgare utifrån deras enskilda behov och på den andra hänsynen till de faktiska förhållanden som ändå gör särskilda hjälpåtgärder ofrånkomliga för kriminalvårdens klientel. Frivårdens stödjande uppgifter måste härvid främst inriktas på att utreda vilka stödåtgärder som bör vidtas av samhällets allmänna organ, att genom rådgivning påverka den dömde i sådan riktning att det blir möjligt att genomföra åtgärderna samt att förmedla kontakten mellan den dömde och de organ som skall svara för genomförandet.

Under senare tid har frivårdens kontrollfunktioner efterhand kommit mera i blickpunkten. Redan i 1973 års principbeslut om kriminalvårdsreformen slogs det fast att kontrollfunktionen borde ingå som en oskiljaktig del i allt frivårdsarbete. När något kontrollbehov inte längre är för handen, bör kriminalvårdens kontakt med den dömde upphöra. I den mån sociala behov då fortfarande föreligger skall dessa tillgodoses genom de sociala myndigheternas försorg (prop. 1973:1 bil. 4 s. 128). Kontrollfunktionen betonas också mer än tidigare i den nya frivårdsförordningen (1977:327), där regler om systematisk planering av övervakningen och om frivårdstjänstemännens kontrolluppgifter har lagts fast.

Enligt min mening är tiden nu mogen att gå längre på denna väg. I den tidigare denna dag beslutade lagrådsremissen om ändring i BrB har lagts fram förslag i denna riktning. Bl.a. innebär förslaget att verkställighetsinnehållet i skyddstillsynspåföljden blir fastare genom att övervakningsnämnden tilläggs befogenhet att meddela den dömde särskild föreskrift om vad som skall gälla för övervakningen. I sådan föreskrift får anges på vilket sätt och i vilken omfattning den dömde skall hålla kontakt med övervakaren. Vidare får föreskrivas skyldighet för den dömde att omedelbart lämna underrättelse om utevaro från arbetsplats, skola eller annan i föreskriften angiven verksamhet eller inrättning.

Ett genomförande av detta förslag kommer enligt min mening att i

förening med den redan gällande frivårdsförordningen utgöra en god grund för ett fortsatt arbete, som syftar till att göra kriminalvården i frihet mera effektiv än f.n. Kommittén bör därvid arbeta efter två huvudlinjer. Den bör dels undersöka möjligheterna att effektivisera frivården inom ramen för det nuvarande påföljdssystemet, dels pröva förutsättningarna för att med detta system införliva en eller ett par brottspåföljder som kan utgöra nya alternativ till frihetsstraff.

Vad först gäller frågan om ändringar inom det nuvarande påföljdssystemets ram knyter sig intresset främst till skyddstillsynspåföljden. Inom ramen för den kritik som har riktats mot den allmänna utformningen av denna påföljd har till en början bl.a. pekats på att skyddstillsynens innehåll visserligen i betydande mån kan varieras på verkställighetsplanet men att möjligheterna för domstolen att genomföra motsvarande nyansering i samband med påföljdens ådömande är alltför små. I praktiken används emellertid skyddstillsyn för brott av starkt varierande svårhetsgrad. Mot denna bakgrund bör kommittén undersöka om det går att skapa ökade möjligheter för domstolarna att anpassa skyddstillsynens innehåll till vad som med hänsyn till brottets art och övriga omständigheter bedöms som rättvist och ändamålsenligt i det särskilda fallet. En utväg kan exempelvis vara att låta prövotidens eller övervakningstidens längd inom vissa ramar få bestämmas i domen.

Att det grundläggande innehållet i skyddstillsynen även i fortsättningen bör bestå i en skyldighet för den dömde att hålla kontakt med de övervakande myndigheterna torde vara klart. Denna skyldighet bör i görligaste mån ges ett fast innehåll redan i samband med domen. En sådan ordning kan åstadkommas genom direkt tillämpliga allmänna föreskrifter eller genom regler som möjliggör att domstolen inom vissa ramar träffar ett avgörande i det enskilda fallet. Även en kombination av dessa båda metoder är tänkbar. Det bör emellertid inte vara uteslutet att skyldigheten till viss del också skall kunna ges ett närmare innehåll vid behandlingsplanens utformning eller genom en i efterhand meddelad formell föreskrift.

De generella skötsamhetskrav som lagen f.n. ställer på den som har dömts till skyddstillsyn har kritiserats i den kriminalpolitiska debatten. Det har därvid gjorts gällande att de är alltför vagt utformade och att det såväl för den dömde som för verkställighetsmyndigheterna är av stor betydelse att det inte kan uppstå någon tvekan om vilka krav de har rätt att ställa på varandra. Kommittén bör undersöka om det är möjligt att precisera de allmänna kraven. En annan utväg kan naturligtvis vara att de helt eller delvis upphävs.

En viktig uppgift för kommittén i denna del är att se över de sanktioner som skall gälla i fall då den dömde bryter mot vad som åligger honom i fråga om kontaktskyldighet e.d. De siffror som jag inledningsvis återgav visar att de nuvarande sanktionerna används mycket sparsamt. Detta kan hänga samman med en ovilja från verkställighetsmyndigheternas sida att begagna dem men också med reglernas konstruktion. Jag delar liksom åtskilliga remissinstanser BRÅ-gruppens uppfattning att det bör finnas ett sanktionssystem som är möjligt att tillämpa snabbt och konsekvent.

För att bli effektivt måste ett sådant system sannolikt innehålla en del ganska ingripande åtgärder, som i vissa fall kan innebära ett omhändertagande av eller ett kortvarigt frihetsberövande för den dömde. Liksom flera remissinstanser ställer jag mig emellertid något tveksam till tanken att vid villkorsöverträdelser använda frihetsberövanden som straff i egentlig mening

för personer som undergår kriminalvård i frihet. Sanktioner av sådant slag bör enligt min mening helst fylla en funktion i frivårdsarbetet. Vad som för mig framstår som väsentligt är att möjlighet finns till snabbt ingripande för att återföra den dömde till en ordnad tillvaro, om han undandrar sig övervakningen eller på annat sätt bryter de föreskrifter som gäller för honom under prövotiden. Vid behov bör detta kunna ske exempelvis genom hämtning eller efterlysning. Kommittén bör pröva förutsättningarna för att tillägga skyddskonsulenten en befogenhet att föranstalta om åtgärder av sådant slag när det är nödvändigt för att möta en akut risksituation. Givet är att i den mån en efterlysning skall kunna resultera i ett kortvarigt frihetsberövande, bestämda tidsgränser för dess varaktighet måste läggas fast liksom möjlighet öppnas för den dömde att utan oskäligt uppehåll få åtgärden överprövad av domstol eller nämnd.

Förslaget i BRÅ-rapporten om en möjlighet att inom ramen för kriminalvården i frihet ålägga den dömde skyldighet att anmäla sig hos polisen har som nämnts mött motstånd vid remissbehandlingen. Jag är även för egen del av den uppfattningen att en sanktion av detta slag inte lämpligen bör kunna tillämpas som ett reguljärt led i påföljdssystemet. Detta behöver emellertid enligt min mening inte utesluta att de övervakande myndigheterna får befogenhet att tillfälligt förordna om anmälningsskyldighet hos lämpligt organ när den i särskilda fall bedöms fylla en funktion i frivårdsarbetet, t.ex. när överhängande risk föreligger för att den dömde annars drar sig undan övervakningen och återfaller i brottslig verksamhet. Också denna fråga bör prövas av kommittén. Kommittén bör vidare undersöka möjligheten av att även domstol tilläggs befogenhet att förordna om en sådan eller liknande sanktion i fall då den dömde lagförs för nytt brott och skyddstillsynen bedöms kunna bestå. Om kommittén skulle finna att en särskild form av intensivövervakning bör införas i påföljdssystemet – en fråga som jag återkommer till – kan en lösning vara att reservera möjligheten att förordna om anmälningsskyldighet av nu aktuellt slag för dem som undergår intensivövervakning.

Den mest ingripande åtgärd som enligt gällande ordning kan tillgripas mot den som inte fullgör sina åligganden enligt en dom på skyddstillsyn är att skyddstillsynen undanröjs och ersätts av annan påföljd eller att förordnande om anstaltsbehandling enligt 28 kap. 3 § BrB meddelas. En följd av förslagen i den tidigare denna dag beslutade lagrådsremissen blir att möjligheten att under prövotiden förordna om anstaltsbehandling bortfaller. Det bör emellertid även i fortsättningen finnas bestämmelser som gör det möjligt att omvandla skyddstillsynen till en mera ingripande påföljd vid allvarlig och upprepad försummelse från den dömdes sida att iaktta de regler som gäller för honom enligt påföljden. Nuvarande bestämmelser härom (28 kap. 8 och 9 §§ BrB) tillämpas ytterst sällan i praktiken. Detta torde hänga samman med att den procedur som f.n. är föreskriven är omständlig och tidskrävande. Initiativ till sanktionsåtgärden kommer vanligen från skyddskonsulenten. Hans yrkande måste dock i första hand prövas av övervakningsnämnden, som i sin tur skall uppdra åt åklagare att efter egen sakprövning anhängiggöra talan vid domstol. Det ankommer sålunda på fyra olika myndigheter att i tur och ordning ta ställning till frågan om sanktionsåtgärden.

Det är självfallet inte något önskemål i sig att skyddstillsyn oftare än f.n. skall kunna omvandlas till en mera ingripande påföljd. Det är samtidigt uppenbart att gällande ordning måste förenklas för att hotet om omvandling skall få realitet för den dömde. Ungdomsfängelseutredningen har i sitt betänkande (s. 145) diskuterat olika möjligheter till en smidigare lösning som

dock är kopplade till konstruktionen av den föreslagna påföljden tillsynsdom. Kommittén bör pröva om det är möjligt att införa ett enklare system även inom ramen för skyddstillsyn. Jag ser för egen del inte något avgörande hinder mot att skyddskonsulent tilläggs befogenhet att göra anmälan direkt till domstol i de fall det här gäller.

Om i enlighet med vad jag nu har förordat skyddstillsynens kontrollfunktion betonas och ett mera effektivt sanktionssystem införs, torde skyddstillsynen få ett väsentligt större värde från allmänpreventiv synpunkt än den nu har. Jag är emellertid i likhet med flertalet remissinstanser tveksam till den i BRÅ-rapporten framförda tanken att uppgiften att tillfoga den dömde ett obehag – ett strafflidande – skulle ses som en självständig funktion för frivården. Om reglerna utformas utifrån detta betraktelsesätt, riskerar man att ytterligare försvåra frivårdens redan nu ofta besvärliga dubbelroll. Härtill kommer att ett sådant synsätt torde vara svårt att förena med de praktiska realiteterna för frivårdsarbetet.

Enligt gällande ordning kan domstol och övervakningsnämnd meddela den som döms till eller undergår skyddstillsyn vissa särskilda föreskrifter som avser den dömdes sociala förhållanden. Sådan föreskrift kan avse vistelseort eller bostad, utbildning eller arbetsanställning samt läkarvård, nykterhetsvård eller annan behandling. Möjligheten att meddela sådana föreskrifter utnyttjas f.n. förhållandevis sparsamt och deras praktiska värde är av allt att döma ofta tvivelaktigt. Ungdomsfängelseutredningen har föreslagit att föreskrifter av detta slag inte längre skall få meddelas.

Frågan om föreskrifter av den art som avses nu skall kunna meddelas inom ramen för kriminalvården i frihet utgör ett sedan länge flitigt diskuterat kriminalpolitiskt spörsmål. Det måste numera ses bl.a. mot bakgrund av vad som föreslås i den på föredragning av chefen för socialdepartementet beslutade lagrådsremissen den 18 december 1978 om vård utan samtycke inom socialvård och sjukvård. Förslaget innebär bl.a. att det för personer över 20 års ålder inte längre skall finnas möjlighet att besluta om vård utan samtycke inom sociallagstiftningen. I stället föreslås att lagen (1966:293) om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall skall göras om till en lag om psykiatrisk vård och vård av missbrukare i vissa fall. Enligt lagförslagets bestämmelser skall den som missbrukar alkohol eller narkotika kunna beredas vård oberoende av samtycke, om han till följd av missbruket är i trängande behov av avgiftning och psykiatrisk vård i samband med denna och utebliven vård skulle innebära allvarlig fara för hans hälsa eller liv eller för annans personliga säkerhet eller hälsa. Vård med stöd av dessa bestämmelser skall kunna pågå i högst fyra veckor.

Möjligheten att inom ramen för kriminalvård i frihet meddela föreskrifter om exempelvis nykterhetsvård kan naturligtvis ses som en avvikelse från den i den aktuella lagrådsremissen antagna principen att tvångsåtgärder mot vuxna inom ramen för sociallagstiftningen inte längre skall kunna förekomma. På samma sätt kan det hävdas att föreskrifter om läkarvård begränsar den enskildes valfrihet enligt sjukvårdslagstiftningen och föreskrifter om bostad eller vistelseort den rörelsefrihet som i princip tillkommer medborgarna enligt regeringsformen. Samhällets ingripanden mot brott måste å andra sidan alltid eller åtminstone oftast innehålla ett inslag av tvång. Om man i enlighet med vad jag förut har förordat vill höja effektiviteten av kriminalvården i frihet, är det inte utan vidare givet att man bör avstå från möjligheten att meddela föreskrifter av detta slag. Härtill kommer att en föreskrift om vård eller behandling som har meddelats med den dömdes

samtycke och som ytterst är sanktionerad genom möjligheten att omvandla skyddstillsynen till en mera ingripande påföljd kan ses som en motsvarighet till vad som brukar kallas kontraktsvård (civil commitment), en fråga som jag senare kommer in på. Jag anser för egen del att spörsmålet i vad mån föreskrifter om den dömdes sociala förhållanden skall kunna meddelas inte är tillräckligt utrett för att ett ställningstagande nu skall kunna göras. Kommittén bör därför pröva frågan förutsättningslöst. I samband härmed bör kommittén belysa principerna för samarbetet mellan kriminalvården i frihet och andra samhällsorgan, särskilt när det gäller konsekvenserna av den reform på sociallagstiftningens område som nu förestår.

Enligt nuvarande ordning kan den övervakning som skall ske på grund av en dom på skyddstillsyn ta sin början först när domen vinner laga kraft och prövotiden sålunda börjar löpa. Tiden från det att domen har meddelats till dess den vinner laga kraft är – om ingen av parterna överklagar – tre veckor när domen har meddelats av tingsrätt och fyra veckor när den har meddelats av hovrätt. Den tilltalade har emellertid möjlighet att dessförinnan förklara sig nöjd med domen, vilket innebär att prövotiden omedelbart börjar löpa. Justitieombudsmannen Anders Wigelius (JO) har i skrivelse den 29 juni 1976 hemställt om en undersökning huruvida det finns anledning dels att ge domstolarna befogenhet att i dom på skyddstillsyn förordna att prövotiden skall räknas från dagen för domen och dels att upphäva rätten för den dömde att förklara sig nöjd med villkorlig dom och skyddstillsyn. Härigenom skulle enligt JO åstadkommas en viss effektivisering av övervakningsinstitutet samtidigt som en del praktiska problem som är förenade med nöjdförklaringarna skulle bortfalla. Skrivelsen bör överlämnas till kommittén för att tas i beaktande under utredningsarbetet.

Det bör även ingå i kommitténs uppdrag att pröva de olika uppslag beträffande villkorlig dom och skyddstillsyn som i övrigt har lagts fram i BRÅ-rapporten.

Kommitténs ställningstaganden till frågorna om hur frivården bör utformas inom ramen för påföljden skyddstillsyn får också betydelse för spörsmålet om vilka regler som i detta hänseende skall gälla under prövotiden efter villkorlig frigivning, om detta institut skall behållas. Det är visserligen inte givet att reglerna för de båda aktuella instituten på samma sätt som f.n. bör vara i huvudsak likartat utformade, men sannolikt finns det anledning att bevara åtminstone vissa gemensamma inslag. Den villkorliga frigivningen faller inom ramen för uppdraget åt den kommitté för prövning av frågor rörande fängelse och kriminalvård i anstalt, som regeringen tidigare i dag har bemyndigat mig att tillkalla. Jag vill också erinra om att det ankommer på den kommittén att pröva om övervakningsnämnderna bör behållas i sin nuvarande form och hur nämndernas och skyddskonsulentens befogenheter i så fall bör avgränsas i förhållande till varandra. Bl.a. av de skäl som har angetts nu blir ett nära och fortlöpande samarbete mellan de båda kommittéerna nödvändigt.

De frågor om utformningen av påföljden skyddstillsyn som jag har omnämnt här är visserligen väsentliga från både principiella och praktiska synpunkter. Det är emellertid sannolikt att behovet av ändringar i lagstiftningen i denna del blir förhållandevis begränsat, och ett omfattande underlag för arbetet finns redan tillgängligt genom ungdomsfängelseutredningens betänkande och BRÄ-gruppens rapport samt remissyttrandena över dessa. Av dessa skäl finner jag det lämpligt att kommittén överväger att ta upp de frågor som det här gäller med förtur och redovisa resultatet av sitt arbete i

denna del särskilt.

Jag övergår därmed till den andra av de huvudfrågor som jag nämnde inledningsvis, nämligen förutsättningarna för att med BrB:s sanktionssystem införliva en eller flera brottspåföljder som kan utgöra nya alternativ till frihetsstraff.

Mot bakgrund av att frihetsstraffens nackdelar numera är allmänt erkända inom ramen för den kriminologiska forskningen världen över, är det inte förvånande att man på många håll ivrigt har strävat efter att finna olika former av alternativ till frihetsstraffen av ordinärt slag. Jag syftar då på andra alternativ än de traditionella icke frihetsberövande påföljder som redan omfattas av lagstiftningen i flertalet stater, dvs. böter samt villkorlig dom och övervakning i olika former. Exempel på alternativa sanktioner av det slag som avses nu och som förekommer eller har prövats i olika främmande länder är nattfängelse, veckoslutsfängelse (periodic detention), samhällstjänst (community service) samt kontraktsvård (civil commitment). Som framgår redan av sanktionernas beteckning går dessa inte genomgående ut på enbart kriminalvård i frihet, utan en del av dem innefattar även ett visst mått av frihetsberövande.

Intresset för nya alternativa sanktioner av denna typ har under senare tid ökat såväl i Sverige som i övriga nordiska länder. Förberedande arbete och kartläggning har utförts och publicerats i olika sammanhang. I Sverige har även dessa frågor studerats av BRÅ:s kriminalpolitiska arbetsgrupp samt till en del också av ungdomsfängelseutredningen. De förslag till nya frivårdspåföljder som gruppen och utredningen har lagt fram – intensivövervakning resp. tillsynsdom – är båda avsedda att främst komma till användning i fall där andra påföljder än frihetsstraff i dag anses uteslutna och bör därför också ses som särskilda former av alternativa sanktioner.

Justitieministrarna i de nordiska länderna har nyligen gett nordiska straffrättskommittén i uppdrag att överväga frågan om alternativ till frihetsstraff. Kommittén skall därvid utgå från de olika utredningar och det faktamaterial som redan finns i de nordiska länderna. Dess arbete bör gå ut på att söka länka in reformsträvandena i gemensamma banor och att avge rekommendationer i sådant syfte. Däremot är nordiska straffrättskommitténs arbete inte inriktat på konkreta lagförslag. Det är mot denna bakgrund nödvändigt att frågan om de alternativa sanktionerna för svensk del övervägs även av en parlamentarisk sammansatt kommitté. Givet är att kommittén i sitt arbete fortlöpande bör följa arbetet inom det nordiska samarbetsorganet på området liksom det arbete i övrigt som bedrivs på området inom de övriga nordiska länderna.

Jag har i det föregående kortfattat redogjort för bakgrunden till BRÅ-gruppens förslag om intensivövervakning som en ny påföljd i BrB:s sanktionssystem. Motsvarande överväganden har till en del även legat till grund för ungdomsfängelseutredningens förslag beträffande utformningen av påföljden tillsynsdom. Remisskritiken mot sistnämnda förslag har främst gått ut på att det skulle göra påföljdssystemet mera svåröverskådligt, om man vid sidan av skyddstillsyn inför en ny påföljd som också den i det väsentliga består av övervakning och kontroll. Vidare har anförts att svårigheter sannolikt skulle föreligga att på verkställningsplanet nå fram till en reell skillnad mellan de två påföljerna. Samtidigt har emellertid flera instanser vitsordat att det kan finnas ett behov av en skärpt frivårdspåföljd, som skulle kunna tillämpas exempelvis när domstolen, vid återfall av den som tidigare har dömts till skyddstillsyn, vill undvika den mycket drastiska skärpning som

det innebär att undanröja skyddstillsynen och döma till fängelse.

Med ledning av de synpunkter som har kommit fram vid remissbehandlingen av BRÅ-rapporten och ungdomsfängelseutredningens betänkande bör kommittén undersöka om det finns förutsättningar för och behov av att införa någon form av intensivövervakning som ett led i påföljdssystemet. Detta kan i så fall tänkas ske antingen genom att intensivövervakning görs till en särskild påföljd eller också genom att bestämmelserna om skyddstillsyn kompletteras. Oavsett vilken lösning som väljs torde den remisskritik som har förekommit mot ungdomsfängelseutredningens förslag visa att arbetet till en del måste bedrivas med andra utgångspunkter än dem som har legat till grund för det förslaget. Bl.a. framstår det som angeläget att nå fram till tydliga avgränsningar mellan intensivövervakning och skyddstillsyn i ordinär form. En utväg kan vara att intensivövervakning förenas med uttryckliga regler, antingen i lag eller i domstolens dom, om i vilken omfattning den dömde skall vara skyldig att hålla kontakt med kriminalvårdsmyndigheterna. En förutsättning för att avgränsningarna inte skall framsta som konstlade på verkställighetsplanet måste å andra sidan vara att skillnader mellan bestämmelserna om skyddstillsyn och ett regelsystem för en eventuell ny påföljd som innebär intensivövervakning inte föreskrivs i andra fall än när förutsättningar finns för att upprätthålla dem i praktiken. Detta gäller särskilt mot bakgrund av att det i enlighet med vad jag förut har sagt bör vara en utgångspunkt för kommitténs arbete att sanktionssystemet inom ramen för påföljder som innebär övervakning skall göras mera effektivt än det nuvarande. Finner kommittén att intensivövervakning bör införas i påföljdssystemet, bör den också på sätt som jag tidigare har angett pröva om påföljden i särskilda fall skall kunna förenas med en skyldighet för den dömde att anmäla sig hos lämpligt organ.

Vad härefter gäller de alternativa sanktioner som förekommer i vissa främmande länders rättssystem skall jag i det följande kort beskriva några huvudformer som kommittén under sitt arbete bör uppmärksamma särskilt.

Nattfängelse (semi-detention). Påföljden innebär i princip att den dömde under normal arbetstid vistas ute i samhället men är skyldig att tillbringa natten på kriminalvårdsanstalt eller annan sådan institution. Sanktionsformen tillämpas bl.a. i Belgien, där den utformas av verkställighetsmyndigheterna, och i Frankrike, där den bestäms redan i domen. En utförlig beskrivning av det belgiska systemet finns i det danska betänkandet (nr 806) Alternativer till frihedsstraf -- et debatoplaeg.

En viss motsvarighet till nattfängelse kan det svenska systemet med s.k. frigång sägas representera. Frigång regleras i 11 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt, där det föreskrivs att intagen under vissa förutsättningar kan medges att under arbetstid utföra arbete eller delta i undervisning, utbildning eller annan särskilt anordnad verksamhet utom anstalten. Frigång beviljas dock vanligen först mot slutet av verkställigheten av längre frihetsstraff, även om undantag förekommer.

Om kommittén skulle finna att nattfängelse bör införlivas med det svenska sanktionssystemet, bör kommittén också ta ställning till om en sådan sanktion lämpligen bör utformas som en självständig påföljd och alltså beslutas av domstol eller om den bör utformas som en särskild form för avtjänande av kortare fängelsestraff. I detta hänseende kan nämnas att tanken på att införa nattfängelse som en självständig påföljd avvisas i BRÅ-rapporten. Det danska straffelovrådet har i en promemoria från

oktober 1978 förordat att sanktionen – om den över huvud taget skall införas – utformas som en särskild form för avtjänande av kortare frihetsstraff. Väljer man denna lösning, uppkommer en rad följdfrågor, bl.a. hur lång fängelsetid som skall kunna avtjänas i form av nattfängelse. Vidare måste kommittén pröva spörsmålet om kriminalvårdsmyndigheterna alltid skall vara skyldiga att tillmötesgå en begäran från den dömdes sida att få avtjäna straffet som nattfängelse eller om särskilda förutsättningar bör gälla, t.ex. att den dömde har fast arbete eller att fråga är om ett visst slag av brott. Man måste med en sådan lösning också ta ställning till frågan om nattfängelse under viss tid skall anses motsvara fängelse på samma tid eller om någon omräkningsfaktor skall tillämpas. Slutligen måste givetvis, oavsett vilken lösning man väljer, de praktiska och resursmässiga förutsättningarna för att införa nattfängelse i det svenska påföljdssystemet belysas.

Veckoslutsfängelse (periodic detention, arr t de fin de semaine). Även denna sanktion förekommer i Belgien och i Frankrike. Den innebär i dessa länder i princip att den dömde är skyldig att vistas i anstalt under veckoslut eller motsvarande fritid. Skulle veckoslutsfängelse i denna form anses böra införas i Sverige, uppkommer följdfrågor av väsentligen samma karaktär som de som nyss har angetts i anslutning till påföljden nattfängelse.

En särskild form av periodic detention förekommer i Nya Zeeland, där den används som en självständig påföljd och är knuten till vad som på svenska brukar kallas samhällstjänst. Påföljden används i två huvudformer. Den ena, residential periodic detention, är avsedd för ungdomar och innebär normalt skyldighet för den dömde att uppehålla sig i en institution under ca 40 timmar varje veckoslut samt 2-4 timmar en ytterligare dag under veckan. Den andra formen, non-residential periodic detention, används företrädesvis för äldre lagöverträdare. Skyldigheten för den dömde att uppehålla sig i institution är i detta fall begränsad till lördagen och en kväll i veckan vid vissa tillfällen. I samband med institutionsuppehållet deltar den dömde i olika former av samhällsnyttigt arbete. Vidare förekommer viss undervisning samt gruppsamtal. Erfarenheterna av denna påföljdsform uppges vara mycket goda.

Samhällstjänst förekommer i olika varianter även i flera andra länder, bl.a. Förbundsrepubliken Tyskland, England och Wales samt vissa delstater i U.S.A. Mest känt är det system som tillämpas i England, där påföljden betecknas "community service order". Den som i England har dömts till "community service" åläggs i domen att inom ett år på sin fritid utföra samhällsnyttigt arbete i en sammanlagd omfattning av minst 40 och högst 240 timmar. Påföljden kan ådömas den som gjort sig skyldig till brott på vilket fängelse kan följa under förutsättning att han har fyllt 17 år och att han har förklarat sig villig att underkasta sig påföljden. Sistnämnda förutsättning skall ses bl.a. mot bakgrund av det principiella förbud mot tvångsarbete för andra än intagna i kriminalvårdsanstalt och villkorligt frigivna som har tagits in i den Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (art. 4).

De arbetsuppgifter som kan komma i fråga inom ramen för "community service" utväljs enligt det engelska systemet av frivårdsorganisationen. Det kan därvid i vissa fall röra sig om för ändamålet särskilt upprättade arbetsprojekt i frivårdens regi. I första hand anskaffas emellertid arbetsuppgifter i samarbete med ideella organisationer vilka bedriver social eller kulturell verksamhet. Som exempel på arbetsuppgifter vilka förekommit i praktiken kan nämnas upprustning av pensionärslägenheter, biträde vid arkeologiska utgrävningar eller naturvårdsprojekt, reparation av leksaker åt

barnhem och förskolor, uppförande av lekplatser, hjälp åt handikappade barn i simhallar samt besöksverksamhet i ålderdomshem och på sjukhus. I princip skall arbetsuppgifterna vara av sådant slag att de normalt inte kommer till utförande med hjälp av betald arbetskraft.

Frågan om samhällstjänst bör införas som en sanktion i det svenska påföljdssystemet behandlas både i BRÅ-gruppens rapport och i ungdomsfängelseutredningens betänkande. BRÅ-gruppen anför en rad principiella och praktiska skäl mot att denna sanktion införs här. Ungdomsfängelseutredningen anser att samhällstjänst i Sverige knappast skulle kunna användas som ett alternativ till frihetsstraff men att en sådan sanktionsform i vissa fall skulle kunna tänkas utgöra ett alternativ till ekonomiska sanktioner eller andra påföljder i frihet. Utredningen har ansett det ligga utanför dess uppdrag att bedöma frågan närmare men förutsatt att den kommer att övervägas i annan ordning.

En annan sanktionsform som brukar nämnas i diskussionen kring alternativ till frihetsstraff är s.k. kontraktsvård (civil commitment). Denna sanktionsform förekommer i vissa delstater i USA och kan sägas innebära i huvudsak följande. Narkotikamissbrukare som har övertygats om brott kan i vissa fall erbjudas att undergå vård enligt ett särskilt behandlingsprogram i stället för vanlig straffrättslig påföljd. De som har begått grövre brott såsom mord, rån, allvarligare misshandel eller kvalificerad inbrottsstöld är undantagna från denna möjlighet. I regel inleds civil commitment-behandlingen med institutionsvistelse under viss tid. Därefter sker överförande till öppen vård. Under behandlingstiden krävs att patienten skall vara drogfri. Kontroll sker regelbundet genom urinprovstester. Vidare krävs att han skall inställa sig till öppenvårdsklinik på bestämda tider och att han skall ha ordnad sysselsättning. Misskötsamhet kan medföra återintagning till den slutna behandlingsinstitutionen eller, särskilt vid ny brottslighet, att målet på nytt tas upp av domstolen för utmätande av straff eller beslut om verkställighet av straff som ursprungligen ådömts honom. Behandlingsprogrammet varar i allmänhet ca två år. De resultat som har uppnåtts med civil commitmentsystemet i USA har uppgetts vara förhållandevis goda, även om behandlingen långt ifrån alltid lyckas.

Frågan om införande av kontraktsvård i Sverige som påföljd för personer som har begått brott har behandlats av 1971 års utredning om psykiskt avvikande i betänkandet (SOU 1977:23) Psykiskt störda lagöverträdare. I betänkandet har föreslagits att en försöksverksamhet genomförs i syfte att underlätta ett slutligt ställningstagande till frågan. En sådan försöksverksamhet planeras nu vid Ulleråkers sjukhus i Uppsala. Den lagtekniska regleringen av förutsättningarna för en sådan försöksverksamhet prövas f.n. inom justitiedepartementet. Ytterligare bör nämnas att chefen för socialdepartementet nyligen har tillkallat en särskild utredare (S 1979:02) med uppdrag att pröva frågan om kontraktsvård av missbrukare av alkohol och narkotika.

Den redogörelse som jag nu har lämnat har syftat endast till att presentera de frågor som bör bli föremål för ett närmare studium av kommittén. F.n. saknas tillräckligt underlag för att bedöma om någon eller några av de alternativa sanktioner som förekommer i olika främmande rättssystem över huvud taget går att införliva med svensk lagstiftning. Kommittén bör inleda sitt arbete i den nu aktuella delen med att pröva de allmänna och principiella förutsättningarna för att införliva en eller möjligen två av de nya sanktionsformerna med svensk lagstiftning. Först därefter bör kommittén belysa de

praktiska och organisatoriska frågor som i så fall blir aktuella.

Kommittén bör vara oförhindrad att ta upp även andra frågor som aktualiseras under utredningsuppdraget.

Under arbetets gång bör även utvecklingen på området i Norden i övrigt beaktas och tillfällen att uppnå rättslikhet tas till vara.

Kommitténs uppdrag blir omfattande. Det är samtidigt angeläget att utredningsarbetet bedrivs skyndsamt. Som jag redan har angett bör kommittén med förtur kunna ta upp frågan om en effektivisering av påföljden skyddstillsyn och redovisa resultatet av sitt arbete i denna del särskilt.

Jag har redan påpekat vikten av att kommittén arbetar under nära samverkan med den kommitté för prövning av frågor om fängelse och kriminalvård i anstalt som regeringen förut denna dag har bemyndigat mig att tillkalla. Vidare bör kommittén samråda med den särskilda utredare som av chefen för socialdepartementet har tillkallats för att pröva frågan om kontraktsvård. Kommittén bör även i övrigt samråda med andra kommittéer som prövar frågor som har anknytning till dess uppdrag. Kommitténs arbete bör bedrivas under samråd med personalorganisationerna för de anställda inom kriminalvården.

Jag vill avslutningsvis erinra om vad som sägs i de på föredragning av chefen för budgetdepartementet beslutade tilläggsdirektiven (Dir. 1978:40) till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående finansiering av reformer.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sex ledamöter med uppdrag att pröva vissa frågor om kriminalvård i frihet m.m.

att utse en av ledamöterna att vara ordförande

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna för utredningen skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

8. Delegation för planering och uppföljning av försöksverksamhet med s.k. kontraktsvård av narkotikamissbrukare som har begått brott

Dir 1979

Departementschefen, statsrådet Sven Romanus, anför.

Riksdagen har nyligen antagit en tidsbegränsad lag (1979:661) med vissa bestämmelser om handläggningen av brottmål i anslutning till försöksverksamhet på narkomanvårdens område (prop. 1978/79:182, JuU 1978/79:39, rskr 1978/79:412). Lagen avses ge stöd för en försöksverksamhet med s.k. kontraktsvård av narkotikamissbrukare som har begått brott. Den träder i kraft den 1 september 1979 och gäller till utgången av augusti 1982.

Den nya lagen ger domstol möjlighet att, när det i mål om ansvar för brott är utrett att den tilltalade vanemässigt missbrukar narkotika, förklara målet vilande i avvaktan på resultatet av narkomanvård enligt särskild behandlingsplan som den tilltalade har förklarat sig villig att undergå. Som ytterligare förutsättningar för ett sådant beslut gäller att den tilltalade vid huvudförhandling har erkänt gärningen eller övertygande bevisning därvid har förebragts om att han har begått den samt att resultatet av vården kan antas få betydelse för valet av brottspåföljd. Målet skall återupptas bl.a. om den tilltalade inte följer behandlingsplanen eller om han har begått nytt brott och rätten inte finner det olämpligt att återuppta målet. Har målet inte återupptagits tidigare, skall det alltid tas upp snarast efter det att ett år har förflutit från beslutet om vilandeförklaring.

Den planerade försöksverksamheten syftar sålunda till att bereda vård åt en del av de narkotikamissbrukare som har övertygats om brott och väljer vård i stället för den frihetsberövande påföljd som annars kunnat päräknas. Behandlingen skall inledas med en vistelse på narkomanvårdskliniken vid Ulleråkers sjukhus under sex-åtta veckor. Under denna vårdperiod sker inledningsvis medicinsk hälsokontroll och behandling av missbrukaren. Vidare planeras verksamhet med terapeutiskt syfte som t.ex. gruppsamtal, fysisk träning och åtgärder för att få med missbrukaren i olika sociala sammanhang. Efter sjukhusvistelsen förs patienten över till öppen vård. Han får därvid bo i sitt hem men skall två gånger varje vecka infinna sig vid sjukhus i Stockholms eller Uppsala län för rådgivning och för kontroll genom urinprov av att han är drogfri. Försöksverksamheten avses omfatta ca 50 fall under en treårsperiod.

Med anledning av regeringens prop. 1978/79:182, vari förslag till den aktuella lagstiftningen förelades riksdagen, föreslogs i motion 1978/79:2671 att försöksverksamheten skulle ledas av en särskild ledningsgrupp med parlamentariskt inslag och med tillgång till juridisk och medicinsk expertis. I yttrande till justitieutskottet över propositionen och motionen underströk socialutskottet, med hänvisning till förslaget i motionen, vikten av att frågan om planeringen och uppföljningen av försöksverksamheten ägnas stor uppmärksamhet. Det planerade projektet är enligt socialutskottet av sådan art och berör så många olika myndigheters verksamhetsområden att starka skäl talar för att en särskild delegation med politisk förankring och med tillgång till juridisk, medicinsk och social sakkunskap tillsätts för att delta i planeringen av verksamheten, ha insyn i dess genomförande och följa upp resultatet av projektet. Enligt socialutskottets mening är det vidare av rättssäkerhets- och integritetsskäl viktigt med den insyn och kontroll som kan erhållas genom en sådan delegation. Om verksamheten skulle utökas till andra orter eller regioner framstår det enligt socialutskottet som än mer angeläget att en särskild delegation deltar i planeringen och samordnar verksamheten. Delegationen bör enligt socialutskottet tillsättas så snabbt som möjligt, så att planeringsarbetet kan inledas i god tid före den tidpunkt, den 1 september 1979, då projektet är avsett att sättas i gång.

I sitt betänkande med anledning av propositionen och de motioner som väckts i anslutning därtill instämde justitieutskottet i allt väsentligt i vad socialutskottet sålunda hade anfört. Den förordade delegationen borde i enlighet med vad som hade angetts av socialutskottet delta i planeringen av verksamheten, ha insyn i dess genomförande och följa upp resultatet. Justitieutskottet framhöll dock att den direkta ledningen över verksamheten i sedvanlig ordning måste åvila projektledaren. Vad justitieutskottet sålunda

uttalat har som riksdagens mening givits regeringen till känna.

En delegation av det slag som avses i riksdagens beslut bör nu tillkallas. Den bör ha ställningen av kommitté.

Några särskilda direktiv utöver dem som framgår av det aktuella riksdagsbeslutet torde inte behöva meddelas. Jag vill dock fästa uppmärksamheten på vad som i prop. 1978/79:182 (s. 9) har uttalats om att försöksverksamheten kan väntas bli av stort värde dels för den särskilda utredare (S 1979:02) som har till uppdrag att pröva den allmänna frågan om kontraktsvård för missbrukare av alkohol och narkotika, dels för den kommitté (Ju 1979:05) som har till uppgift att pröva frågor om kriminalvård i frihet och alternativ till frihetsstraff. Den förstnämnda av dessa utredningar torde visserligen, såvitt nu kan bedömas, ha avslutat sitt arbete redan innan ens några preliminära resultat från den nu aktuella försöksverksamheten föreligger. Det är emellertid önskvärt att delegationen under inledningsskedet av sitt arbete håller kontakt med båda de utredningar som har nämnts nu.

Jag vill slutligen peka på att det i prop. 1978/79:182 (s. 10 och 54) har förutsatts att den aktuella försöksverksamheten skall bedrivas inte bara enligt den nya lagstiftningen utan också med stöd av 34 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt. Det föreskrivs där att intagen, som genom vistelse utanför anstalt kan bli föremål för särskilda åtgärder som kan antas underlätta hans anpassning i samhället, får medges att under lämplig tid vistas utanför anstalten, om särskilda skäl föreligger. Till den del försöksverksamheten bedrivs med tillämpning av detta lagrum har den dock förutsatts undergå de modifieringar som föranleds av gällande regler och praxis i fråga om s.k. 34 §-placeringar. Även denna del av försöksverksamheten bör omfattas av delegationens uppdrag. Detta avses självfallet inte rubba det ansvar och de beslutsfunktioner på området som åvilar kriminalvårdsstyrelsen och kriminalvårdens nämnder.

Med hänvisning till vad jag har anfört nu hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sex ledamöter med uppdrag att delta i planering och uppföljning av försöksverksamhet med s.k. kontraktsvård av narkotikamissbrukare som har begått brott,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna för utredningen skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

9. Utredning av den fortsatta fastighetsdataverksamheten

Dir 1979:85

Beslut vid regeringssammanträde 1979-08-16

Departementschefen, statsrådet Wikström, anför.

Sedan flera år pågår arbete med att införa automatisk databehandling (ADB) inom fastighetsregistreringen och inskrivningsväsendet. Arbetet går tillbaka på riksdagens principbeslut år 1968 (fastighetsregistreringen) och år 1970 (inskrivningsväsendet). Med stöd av riksdagens beslut år 1973 togs den 1 januari 1976 ett system, driftsystem 1, i bruk i Uppsala län. Detta är ett terminalbaserat, centralt system, i vilket fastighetsregistret (FR) och inskrivningsregistret (IR) är samordnade i tekniskt hänseende.

Införandet av ADB inom fastighetsregistreringen och inskrivningsväsendet har utretts i olika omgångar. Förutom de utredningar som låg till grund för 1968 och 1970 års principbeslut har sålunda verksamheten under åren 1974-76 utretts av fastighetsdatakommittén (FADAK), som hade i uppdrag att pröva frågan om riksomfattande system för fastighetsregistreringen och inskrivningsväsendet. FADAK lämnade i september 1976 betänkandet (SOU 1976:56 och 57) Fastighetsdata. På grundval av betänkandet och remissyttrandena över detta lade regeringen hösten 1977 fram proposition (1977/78:15) med förslag till ändrade riktlinjer för fastighetsdataverksamheten. De av riksdagen godkända (CU 1977/78:5, rskr 1977/78:134) riktlinjerna innebär att under en första etapp, som omfattar tiden t.o.m. budgetåret 1981/82, skilda system för FR och IR skall skapas genom utbrytning ur driftsystem 1. Den hittillsvarande verksamheten med driftsystem 1 skall emellertid under tiden fortsätta i Uppsala län och utvidgas till delar av Gävleborgs och Stockholms län. När de skilda systemen står klara att tas i bruk skall de uppgifter som har tagits in i driftsystem 1 föras över till de skilda systemen. Under denna första etapp beräknas drygt 600.000 fastigheter kunna överföras till de nya ADB-systemen. Beträffande det närmare innehållet i övrigt i 1978 års riksdagsbeslut hänvisar jag till propositionen och utskottsbetänkandet. Jag vill emellertid särskilt erinra om att i den nyssnämnda propositionen om ändrade riktlinjer för fastighetsdataverksamheten förutsattes att visst kompletterande utredningsarbete skulle bedrivas under den första etappen. Utredningsarbetet borde enligt propositionen inledas med att centralnämnden för fastighetsdata (CFD), domstolsverket och lantmäteriverket (LMV) fick i uppdrag att skyndsamt lämna systemförslag för de nya skilda systemen. Under loppet av den första etappen borde också mera långsiktigt utredningsarbete utföras. Detta skulle avse bl.a. lämplig omläggningstakt för senare etapper, frågor om regionalisering och integritet samt organisatoriska frågor.

Efter regeringens uppdrag har CFD, domstolsverket och LMV den 29 december 1978 lämnat rapporten "Systemförslag. Skilda system för fastighets- och inskrivningsregister – utbrytning ur driftsystem 1". Rapporten har remissbehandlats. En utförlig redovisning av rapporten och remissbehandlingen återfinns i propositionen (1978/79:114) med förslag till anslag för CFD för budgetåret 1979/80.

I den proposition som har sagts sist har jag förordat att arbetet under den första etappen fullföljs med vissa närmare angivna preciseringar. Jag har också uttalat att utredningsarbetet borde sättas i gång så snart som riksdagen

tagit ställning till propositionen samt till den datapolitiska propositionen (1978/79:121) Användningen av ADB i statsförvaltningen. Sedan riksdagen nu har tagit ställning till anslagspropositionen (CU 1978/79:36, rskr 1978/79:358) och till den datapolitiska propositionen (FiU 1978/79:34, rskr 1978/79:339) vill jag ta upp frågan om det fortsatta utredningsarbete som enligt vad jag har förutskickat bör ske genom en kommitté med parlamentarisk förankring.

Det utredningsarbete som föreslår bör ske utifrån de utgångspunkter som har angetts av statsmakterna beträffande datapolitiken i stort samt fastighetsdataverksamheten.

Jag vill inledningsvis erinra om huvudpunkterna i civilutskottets betänkande med anledning av anslagspropositionen.

Civilutskottet framhöll att det för sin del inte hade haft anledning att i det sammanhanget ingå i en omprövning av 1978 års principbeslut. Enligt utskottets mening hade inte användarsynpunkter tillräckligt belysts vid behandlingen av rapporten. En sådan belysning torde knappast bli fullständig om inte användarna gavs möjlighet att ta del även av de lösningar som den avsedda kommittén skulle lägga fram. Härtill kom att frågorna om hur de nya, skilda systemen skulle tillgodose samhällsplaneringens behov av data inte behandlats i annan mån än vad den tekniska genomgången av olika systemavsnitt föranledde. Effekterna av en systemdelning enligt propositionsförslaget hade enligt utskottet inte belysts tillräckligt för att delningsåtgärder skulle få börja vidtas. Detta gällde bl.a. följderna av ett sådant beslut i fråga om förläggning av driften till en eller två datacentraler eller en faktisk regionalisering. Dit hörde också en konkretisering av de frågor som hade samband med utbyggnad och utnyttjande av ett allmänt datanät. Utskottet var inte heller övertygat om att samtliga anförda principiella datapolitiska överväganden hade tillräcklig tyngd när det gällde befintliga system och system som i stora delar tjänade syftet att ge offentlighet och tillgång till de ingående uppgifterna. Denna tveksamhet förenades enligt utskottet med den i sak obestridda uppfattningen att nuvarande system fungerade väl och att en delning var en i praktiken oåterkallelig bindning. Däremot var en delning möjlig att genomföra även av ett avsevärt utvidgat driftsystem 1. Riksdagen borde därför inte beräkna medel för några faktiska delningsåtgärder förrän en mera fullständig redovisning getts av de handlingsalternativ som stod till buds. Detta förutsatte att den aviserade utredningen först borde göras så att därpå grundade ställningstaganden till bl.a. konkreta regionaliseringsalternativ kunde presenteras för riksdagen. Utskottet förutsatte att utredningsarbetet skulle ske skyndsamt och i kontakt även med användarintressena. – Vad utskottet sålunda anfört om att åtgärder för att verkställa en delning nu inte borde företas gav riksdagen regeringen till känna.

Vad härefter gäller den datapolitiska propositionen har däri angetts vissa allmänna utgångspunkter för användningen av ADB inom statsförvaltningen. De grundläggande utgångspunkterna har godtagits av riksdagen. De tankegångar som låg bakom 1978 års principbeslut om fastighetsdataverksamheten ligger enligt min mening väl i linje med vad som har anförts i den datapolitiska propositionen. Som jag tidigare har nämnt bör utredningsarbetet ske utifrån bl.a. de utgångspunkter som har angetts i den datapolitiska propositionen och under riksdagsbehandlingen av densamma. Jag skall närmare peka på några av dessa.

ADB är enligt den datapolitiska propositionen ett viktigt hjälpmedel i myndigheternas verksamhet. Ansvaret för användningen av ADB bör

normalt knytas till den myndighet i vars verksamhet ADB används. Detta gäller även systemutvecklingen och datordriften.

Systemutvecklingen bör ske gemensamt för statliga verksamheter som förekommer i hela landet. Detta innebär dock inte att alla regionala eller lokala enheter behöver ha samma datorstöd. Man kan t.ex. tänka sig olika lösningar för stora och små enheter. Ansvaret för utveckling av ADB-system bör läggas på de myndigheter som ansvarar för resp. verksamhet. Myndigheter med omfattande användning av ADB bör i regel ombesörja en stor del av själva utvecklingsarbetet med egen personal. De kan och bör dock inte sträva efter att klara all systemutveckling på detta sätt. Det kan bli dyrt att bygga upp helt individuellt utformade ADB-system. Där det går bör man därför utnyttja de delvis färdiga system och program av olika slag som maskinleverantörer, konsultföretag m.fl. tillhandahåller på marknaden.

När det gäller utformningen av datordriften bör två huvudprinciper vara vägledande vid framtida ställningstaganden. Datordrift som är av större omfattning bör i första hand ske för varje verksamhet eller ADB-system för sig (dedicerad eller myndighetsspecifik drift), bl.a. med tanke på kraven på säkerhet, såväl i fråga om rimlig känslighet för störningar som i fråga om integritetsskydd. Det är vidare ofta enklare att förändra och utveckla ADB-system som drivs på angivet sätt. Personalen får också bättre möjligheter att påverka systemen än vid samordnad drift för skilda myndighetsområden. Den andra huvudprincipen är spridning av datordriften. De tekniska och ekonomiska förutsättningarna för att sprida datordriften inom en verksamhet blir fortlöpande bättre. Centraliserade driftlösningar har svagheter, inte minst i fråga om säkerhet och sårbarhet. Härtill kommer att spridningen har regionalpolitiska fördelar. Hur mycket datordriften bör spridas i varje enskilt fall är en avvägningsfråga där fördelarna får vägas mot bl.a. de kostnadsmässiga konsekvenserna.

De båda nyss angivna huvudprinciperna bör enligt den datapolitiska propositionen gälla för driften av nya ADB-system. Ändringar av redan befintliga ADB-system får ske med noggrann planering och i en väl avvägd takt. Av ekonomiska skäl är det angeläget att gjorda investeringar får ett rimligt utnyttjande. Av hänsyn till personalen bör inte heller stora förändringar ske med alltför korta mellanrum. I många fall torde man realistiskt få räkna med att använda sig av befintliga driftlösningar ytterligare ett antal år.

Kommittén bör utgå från ett oförändrat huvudmannaskap för fastighetsregistreringen och inskrivningsväsendet. En målsättning för arbetet bör vara att svar skall ges på de olika frågor som har tagits upp vid riksdagsbehandlingen (jfr CU 1977/78:5 och CU 1978/79:36).

Kommittén skall utreda skilda system för FR och IR men även undersöka andra lösningar, däribland naturligen även sådana som bygger på driftsystem 1, vilket ju är i drift i en del av landet. I samband härmed bör kommittén pröva frågan om en regionalisering eller annan geografisk spridning av datordriften. Den bör, med beaktande bl.a. av sårbarhets- och integritetssynpunkter, undersöka och bedöma olika alternativ i detta hänseende. Kommittén bör vara oförhindrad att föreslå de åtgärder och förändringar i gällande regler som kan vara påkallade. Om kommittén exempelvis skulle finna att det s.k. endagsintervallet medför olämpliga bindningar mellan FR och IR bör kommittén kunna överväga även regeländringar som är ägnade att lösa upp sådana bindningar. Ett alternativ som har framförts vid remissbehandlingen är att inskränka

inskrivningsdagarna till de fyra första arbetsdagarna i veckan och reservera den femte för uppdatering av IR med uppgifter från FR. Kommittén bör vinnlägga sig om att förslagen inte blir mer komplexa än som verkligen är påkallat. Det är också väsentligt att kostnadsaspekterna beaktas.

I sitt arbete bör kommittén beakta och utnyttja de synpunkter som kom fram vid remissbehandlingen av systemförslagen och även väga in användarnas och olika berörda personalgruppers synpunkter.

FR och IR utnyttjas, förutom av de myndigheter som svarar för fastighetsregistreringen och inskrivningsväsendet, av en bred och utspridd krets av privata och offentliga institutioner. Flera av avnämargrupperna behöver uppgifter ur båda registren. Utgångspunkten för kommitténs överväganden i denna del måste självfallet vara att registren skall byggas upp och fås att fungera för sina egentliga ändamål. Inom denna ram bör kommittén emellertid även pröva i vad män och hur bl.a. samhällsplaneringens behov av sammanställningar av uppgifter ur FR och IR kan tillgodoses.

I enlighet med gällande planering bör överföringsarbetet vara indelat i etapper. En huvuduppgift för kommittén blir att föreslå en klart avgränsad andra etapp, som efter mönster av etapp 1 bör omfatta omkring fem år. Kommittén bör ange en med hänsyn till personella, tekniska och ekonomiska resurser lämplig omläggningstakt för en sådan period. Kommittén bör vidare gå in på omläggningstakten för och inriktningen av projektet under senare etapper och åtminstone i princip ange hur dessa bör utformas.

Man kan räkna med att, när etapp 2 inleds, en betydande mängd fastigheter har överförts till ADB. Behovet av datorkraft blir därmed förhållandevis stort. En väsentlig fråga är därför om flera dataanläggningar skall användas redan under etapp 2 och i så fall hur dessa bör organiseras för att passa in i ett kommande mönster för datorkraften för FR och IR när systemen omfattar hela landet. Erfarenheterna av ADB-driften under etapp 1 kan beräknas vara så stora att pionjärstadiet i slutet av denna är passerat och arbetet har kommit in i en lugnare vardagsrytm. För etapp 2 finns det därför skäl att ta upp frågan om datordriftens framtida organisation. I samband härmed bör kommittén även pröva ansvarsfrågorna för FR och IR såväl under uppbyggnadstiden som vid fullt utbyggda system från ett vidare perspektiv, som omfattar även systemutvecklingen. Kommittén bör i dessa sammanhang liksom över huvud taget i sitt arbete väga in de personalpolitiska aspekterna med avseende på berörda myndigheter, i första hand CFD samt fastighetsregister- och inskrivningsmyndigheterna.

Med utgångspunkt i en skrivelse den 11 september 1975 från datainspektionen till regeringen bör kommittén även behandla frågor om koordinatregistreringen och olika databearbetningar som sker med hjälp av de registrerade koordinaterna. I detta och andra sammanhang där beröringspunkter finns med samhällsplaneringens behov bör kommittén samråda med den ADB-beredningsgrupp som är knuten till kommundepartementet (C 1973:06). Det kan erinras om att frågor som rör koordinatanvändning även behandlas av utredningen (Bo 1978:08) angående lantmäteriets uppgifter att tillhandahålla information om landskapet.

Kommittén bör – utifrån målsättningen att kostnaderna för registreringen i högre grad bör täckas genom avgifter – studera hur det nuvarande avgiftssystemet inom inskrivningsväsendet skall anpassas till ADB-driften. Härvid bör samråd ske med stämpelskatteutredningen (B 1977:06).

Kommittén bör arbeta skyndsamt. Med hänsyn bl.a. till att resultat måste

föreligga i sådan tid att det kan bilda grundval för beslut om verksamhetens inriktning under etapp 2, till intresset av att reformarbetet inte försenas och till personalpolitiska skäl bör kommittén överväga att redovisa sitt arbete i form av delbetänkanden. Arbetet bör bedrivas under samråd med berörda personalorganisationer.

Kommitténs förslag skall åtföljas av kostnadsjämförelser mellan olika tänkbara alternativ.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartementet att tillkalla en kommitté med högst sex ledamöter med uppdrag att utreda den fortsatta fastighetsdataverksamheten,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

10. Marknadsanpassad arbetsersättning till intagna i kriminalvårdsanstalter m.m.

Dir 1979:104

Beslut vid regeringssammanträde 1979-08-30

Departementschefen, statsrådet Sven Romanus, anför.

Genom lagen (1916:90) angående verkställighet av straffarbete och fängelsestraff infördes för första gången bestämmelser i lag om rätt för den som undergår frihetsstraff att få ersättning för arbete som utförs under anstaltsvistelsen. Ersättningen, som kallades arbetspremie, kunde utgå för "flit och ordentlighet i arbetet i förening med gott uppförande". Rätten till arbetspremie utgjorde ett led i det s.k. progressiva fångvårdssystemet och hörde till de förmåner som var avsedda att beredas den intagne gradvis allt efter hans uppförande och avtjänade strafftid.

Lagen (1945:872) om verkställighet av frihetsstraff, som ersatte 1916 års verkställighetslag, innebar inte någon principiell förändring av systemet med arbetspremier. I anslutning till att lagstiftningen trädde i kraft år 1946 höjdes emellertid premiebeloppen, som närmast dessförinnan hade varit i princip maximerade till en krona om dagen. Vidare innebar 1945 års lagstiftning att en möjlighet skapades att på administrativ väg föreskriva att beträffande viss anstalt eller av vissa intagna utfört arbete skulle avlönas efter andra grunder än dem som gällde i allmänhet.

Under 1950- och 60-talen utvecklades arbetsdriften inom kriminalvården snabbt. Denna hade tidigare varit ensidigt inriktad på handräckningsarbeten och mera hantverksbetonade arbeten. Man övergick nu i betydande utsträckning till industriellt arbete. Det skedde en snabb utbyggnad av verkstadsdriften. Under denna tid uppfördes de s.k. industrianstalterna i

exempelvis Norrtälje och Tidaholm.

Trots att inriktningen av arbetsdriften sålunda fortlöpande förändrades, behölls i princip systemet med arbetspremier i den lag (1964:54) om behandling i fängvårdsanstalt som antogs i samband med brottsbalken. Enligt 1964 års behandlingslag skulle premien bestå av en del som fick disponeras av den intagne för vissa ändamål, som särskilt angavs i lagen, och en del som skulle sparas för att användas främst för kostnader i samband med frigivningen. Intagna som undergick fängelse i tre månader eller på kortare tid eller sådan behandling i anstalt som avses i 28 kap. 3 § brottsbalken fick dock fritt förfoga över sina arbetsinkomster.

Den ändrade inriktningen av arbetsdriften ledde emellertid inom premiesystemets ram efter hand till en del praktiskt betydelsefulla ändringar i fråga om formerna för den ersättning som de intagna fick för det arbete som de hade utfört. Som framgår av vad jag har anfört inledningsvis utgick arbetspremien ursprungligen som en ren uppmuntran för flit och gott uppförande. Den hade sålunda endast i mindre mån samband med kvalitet och svårighetsgrad på det arbete som hade utförts. När verkstäder inrättades uppkom krav på att lönesättningen skulle differentieras. Till en början löstes problemet genom att en del arbeten ackordsattes. Härigenom kom ett direkt samband till stånd mellan den intagnes arbetskapacitet och den ersättning som han fick. År 1966 togs ytterligare ett steg i den riktning som har sagts nu genom att s.k. prestationslön infördes. Systemet med prestationslön, som i princip fortfarande gäller, innebär att de intagnas arbetsresultat bedöms med utgångspunkt från en normalprestation av en industriarbetare inom det yrkesområde som är aktuellt. Intagen som utför ett arbete som svarar mot normalprestationen ersätts med maximal ersättning. Denna fastställs årligen av regeringen. Intagen som inte når upp till normal prestation får en lägre ersättning, satt i relation till arbetsinsatsen. Den år 1966 genomförda reformen innebar även en differentiering av arbetsersättningen på det sättet att ersättningen sattes högre för industri- och jordbruksarbete än för handräckningsarbete.

En särskild lösning har valts för intagna som sysselsätts i skogsarbete. När denna arbetsgren under 1940-talet tillkom, utfördes de flesta arbetena åt domänverket, som betalade ersättning till de intagna i avtalsenlig ordning. Då detta förfarande befanns strida mot gällande lagstiftning, kom dåvarande fängvårdsstyrelsen överens med domänverket om att verket skulle betala ut arbetsersättningarna till styrelsen, som i sin tur skulle betala ut arbetspremier till de intagna. Samtidigt bestämdes att det i fortsättningen skulle råda en viss relation mellan den ersättning som kriminalvården betalade till de intagna i skogsarbete och den lön som enligt avtal utgår för sådant arbete. Detta har medfört att de intagnas inkomster av skogsarbete i allmänhet har legat högre än deras inkomster av annan sysselsättning inom kriminalvården. Numera erhåller de som är anställda inom skogsbruk månadslön, medan de intagna som sysselsätts med skogsarbete får timlön.

Genom lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt (KvaL) har begreppet arbetspremie avskaffats. I stället föreskrivs i 44 § KvaL att intagen enligt normer som fastställs av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer skall få ersättning för arbete som han har utfört, om detta inte har skett för egen räkning eller åt arbetsgivare utom anstalten. Ersättningen skall bestämmas med hänsyn till den intagnes arbetsinsats, om inte särskilda skäl föranleder till annat. Vidare föreskrivs att ersättning skall utgå även när intagen, enligt vad som har bestämts rörande honom, under arbetstid deltar i

undervisning, utbildning eller annan verksamhet eller behandling, som har ordnats särskilt, eller bedriver enskilda studier. Arbetsersättningen får enligt 45 § KvaL inte utmätas för gäld så länge som den står inne hos kriminalvårdsmyndighet för den intagnes räkning.

Kriminalvårdsstyrelsen har meddelat särskilda föreskrifter beträffande dispositionen av arbetsersättningen till de intagna (51-57 §§ kriminalvårdsstyrelsens cirkulär nr 1/1974). Enligt dessa föreskrifter får numera den som är intagen i lokalanstalt och öppen riksanstalt fritt förfoga över arbetsersättningen, medan särskilda restriktioner gäller för dem som är intagna i sluten riksanstalt.

Regleringen i 1974 års lagstiftning var inte avsedd som en slutlig lösning. När lagstiftningen kom till uttalade dåvarande chefen för justitiedepartementet, med hänvisning till de försök med s.k. marknadsanpassad ersättning som då nyligen hade inletts, att hela det problemkomplex som rörde arbetsersättning åt intagen borde tas upp i senare sammanhang (prop. 1974:20 s. 230).

Försöksverksamhet med marknadsanpassad ersättning till intagna har numera pågått dels sedan november 1972 vid den öppna riksanstalten Tillberga, dels sedan februari 1975 vid den slutna riksanstalten Skogome. Kriminalvårdsstyrelsen har redovisat försöksverksamheten vid Tillbergaanstalten i skrivelser till regeringen i oktober 1973 och i oktober 1974 samt i en särskild undersökning som har verkställts i september 1975. Kriminalvårdsstyrelsen har vidare i september 1978 slutfört en utvärdering av försöksverksamheten vid Skogomeanstalten.

Inom ramen för försöksverksamheten på Tillbergaanstalten utgår marknadsmässig ersättning till intagna, som sysslar med tillverkning av prefabricerade trähus och med vissa arbeten i en mekanisk verkstad. Eftersom arbetsersättningen anses vara skattefri, har den därvid fastställts till ett belopp som motsvarar avtalsmässig lön efter skatt för träarbetare respektive industriarbetare vid fabriker med motsvarande tillverkning.

En individuell budgetplan upprättas för varje intagen. Den intagne får förbinda sig att frivilligt använda en betydande del av sin inkomst till att betala skulder av olika slag och i förekommande fall för att bidra till underhållet för sin familj. Medel skall också avsättas för omkostnader under permissioner och under den första tiden efter frigivningen. De intagna betalar ersättning för kost till anstalten. En särskild tjänst finns inrättad vid anstalten för att biträda de intagna vid planeringen av deras budget.

Försöket vid Skogomeanstalten har i huvudsak utformats på samma sätt som Tillbergaförsöket. Vid Skogomeanstalten sysselsätts huvuddelen av de intagna i ett tvätteri. Övriga arbetar i en grovkonfektionsverkstad.

I försöksverksamheten var genomsnittsförtjänsten under vecka 41-48 år 1978 14 kr. 05 öre i timmen vid ackordslön och 11 kr. 89 öre i timmen vid tidlön. För övriga intagna i verkstadsdrift var under samma period genomsnittsförtjänsten per timme 3 kr. 77 öre vid ackordslön och 3 kr. 30 öre vid tidlön. Vid andra studier än AMU-utbildning utgick under perioden ersättning med 2 kr. 65 öre per timme. Intagen, som på grund av sjukdom eller olycksfall var arbetsoförmögen, erhöll ersättning med 8 kr. 40 öre per arbetsdag.

Utvärderingarna av försöken med marknadsanpassad arbetsersättning vid Tillberga och Skogome tyder på att systemet underlättar för de intagna att anpassa sig i samhället. Det synes även verka individuellt brottsförebyggande, åtminstone under den första tiden efter frigivningen. Många har lämnat

anstalten helt skuldfria, andra med reducerade skulder.

När jag anmälde justitiedepartementets huvudtitel till årets budgetproposition uttalade jag (prop. 1978/79:100 bil. 5 s. 89) att tiden nu är mogen att, mot bakgrund av erfarenheterna av försöksverksamheten, undersöka förutsättningarna för en vidgad verksamhet med marknadsanpassad ersättning. Jag angav vidare att en särskild kommitté borde tillkallas för detta ändamål.

Den kommitté som jag sålunda har förutskickat bör nu tillsättas. Till ledning för dess arbete vill jag anföra.

En viktig princip, som ligger till grund för den nuvarande planeringen av kriminalvården i anstalt, är att anstaltsvården redan från början skall inriktas på konkreta åtgärder som förbereder den intagne för tillvaron utanför anstalten, allt i den utsträckning det kan ske utan att kravet på samhällsskydd blir otillbörligt eftersatt. I vad som har sagts nu ligger bl.a. en strävan att så långt som det är möjligt närma anstaltstillvaron till normala förhållanden, den s.k. normaliseringsprincipen. I den mån som arbetsersättningen vid kriminalvårdsanstalterna på ett påtagligt sätt skiljer sig från de lönesystem som tillämpas ute i samhället kommer ett viktigt inslag i normaliseringssträvandena att saknas. Detta innebär att det inte föreligger förutsättningar för en verklighetsnära träning för de intagna att t.ex. planera sin ekonomi och ta hänsyn till de normala utgifter som uppkommer för medborgare i allmänhet.

Redan av de skäl som har angetts nu framstår det som önskvärt att möjligheterna till marknadsmässig ersättning åt de intagna vidgas efter hand som ekonomiska förutsättningar härför kan skapas. I samma riktning talar de erfarenheter som har vunnits av försöken vid Tillberga och Skogome. Det synes naturligt att marknadsanpassad ersättning endast utgår i de fall arbetsförhållandena på anstalten är jämförbara med de som råder ute i samhället. Detta innebär bl.a. att sådan ersättning inte kommer i fråga för intagna som går på arbetsträning eller bedriver studier. Innan en sådan utvidgning sker bör emellertid ställning tas till en rad olika frågor av delvis komplicerad natur som bara har kunnat bli föremål för provisoriska lösningar inom ramen för den försöksverksamhet av förhållandevis begränsad omfattning som hittills har ägt rum.

De problem som åsyftas nu har främst sin grund i att det inte råder något arbetsrättsligt avtalsförhållande mellan kriminalvården och den intagne. Arbetsersättningen anses vara skattefri. Inbetalning sker inte av t.ex. sociala avgifter. De intagna kommer därmed inte i åtnjutande av sjukförsäkringsförmåner eller andra sociala förmåner.

Om systemet med marknadsmässig ersättning framdeles i större eller mindre mån införlivas som ett permanent institut i samband med kriminalvården i anstalt, torde dessa frågor komma i ett nytt läge. Principiella skäl talar då för att de intagna bör i så stor utsträckning som möjligt jämställas med övriga samhällsmedborgare. För en sådan ordning talar även praktiska skäl. Den torde vidare vara till klar fördel för de intagna. Kommittén bör pröva om en lösning efter dessa linjer kan åstadkommas inom ramen för den nuvarande principregleringen av rätten till arbetsersättning eller om den förutsätter en ny rättslig konstruktion. Vidare bör kommittén belysa vilka konsekvenserna skulle bli om inkomstanknutna försäkringsförmåner skulle kunna förvärvas under anstaltsvistelsen samt om sociala avgifter skall tas ut i samband därmed.

Kommittén bör även ta ställning till frågan om arbetsersättningen i ett

system med marknadsmässig ersättning fortfarande bör vara utmätningsfri. Detsamma gäller spörsmålet i vilken utsträckning och efter vilka normer de intagna i ett sådant system bör vara skyldiga att ersätta kriminalvårdsverket för vissa naturaförmåner, t.ex. kost.

Vid utredningsarbetet måste vidare beaktas att en förhållandevis stor del av kriminalvårdens klientel befinner sig i sådant fysiskt eller psykiskt tillstånd att de inte kan ta del i en normal arbetsdrift samt att ett inte obetydligt antal intagna bedriver studier i anstalten. Kommittén bör ta ställning till de eventuella konsekvenser när det gäller studiebidrag, studielön, arbetsmarknadsstöd etc. som ett system med marknadsanpassad ersättning kan få för intagna som deltar i studier, arbetsträning eller arbetsterapi eller som av annan anledning inte kan erhålla sådan ersättning.

Mot bakgrund av de lösningar som kommittén väljer när det gäller de frågor som har angetts nu bör kommittén föreslå en lämplig metod för lönesättning i ett system med vidgade möjligheter till marknadsmässig ersättning. Därvid bör kommittén bl.a. studera en beräkningsgrund som kriminalvårdsstyrelsen har förordat i sina anslagsframställningar för budgetåret 1979/80, den s.k. baslönemetoden. Denna metod bygger på ett system där vid lönesättningen avdrag görs för skatt och naturaförmåner som de intagna åtnjuter under anstaltsvistelsen. Kommittén bör vidare pröva efter vilka principer lönesättningen skall anpassas till de förändringar som fortlöpande sker genom kollektivavtal på den reguljära arbetsmarknaden. Kommittén bör också belysa om och i så fall under vilka former företrädare för de intagna bör få möjlighet att lägga fram synpunkter beträffande lönesättningen. Frågan om vilka konsekvenser i administrativt hänseende som ett förändrat lönesystem kan få för kriminalvårdsstyrelsen och de lokala/regionala kriminalvårdsmyndigheterna bör också behandlas.

Enligt 11 § KvaL kan den som är intagen i lokalanstalt och, om särskilda skäl föreligger, även den som är intagen i riksanstalt medges att utföra arbete m.m. utanför anstalten, s.k. frigång. Vid lokalanstalt bör enligt samma paragraf särskilda åtgärder vidtas för att främja sådan verksamhet. De vidgade möjligheter till frigång som i enlighet härmed har införts genom KvaL har medfört att antalet intagna som är yrkesverksamma utanför anstalten under de senaste åren har ökat mycket kraftigt. Antalet s.k. frigångare uppgår f.n. till ca 14 procent av de intagna vid landets lokalanstalter. Årligen beviljas ca 1.500 personer frigång. I samtliga fall utgår avtalsenlig lön till frigångaren på samma sätt som till övriga arbetstagare på arbetsplatsen i fråga. Detta innebär att arbetsgivaren också verkställer skatteavdrag enligt vanliga regler. Kriminalvården har i dessa fall inte något ansvar för den intagnes arbetsersättning. I den mån ersättningen utbetalas till anstalten är den emellertid undantagen från utmätning så länge som den innestår hos myndigheten för den intagnes räkning. Kommittén bör pröva om en vidgad verksamhet med marknadsanpassad ersättning påkallar ändringar i de principer som f.n. gäller för arbetsersättning åt intagna som har medgetts frigång. Detsamma gäller i fråga om annat arbete som intagen utför åt arbetsgivare utanför anstalten.

Kommittén bör också ta ställning till vilka krav som bör ställas på de intagna när det gäller budgetplanering och därmed sammanhängande frågor liksom spörsmålet om man från kriminalvårdens sida fortfarande skall ha rätt att ur arbetsersättning som tillkommer de intagna ta ut gottgörelse för egendom som tillhör anstalten och som uppsåtligen har förstörts. Kommittén bör vidare pröva om en vidgad verksamhet med marknadsmässiga löner bör

föranleda några ändringar i fråga om den principiella arbetsplikt som enligt 12 § KvaL under anstaltsvistelsen föreligger för de intagna.

Med utgångspunkt i de lösningar som kommittén väljer bör kommittén beräkna kostnaderna för ett utbyggt system med marknadsanpassade löner. Kommittén bör också, om den finner förutsättningar föreligga för en vidgad verksamhet på området, lägga fram en plan för hur verksamheten fortlöpande skall kunna byggas ut. En utbyggnad av systemet med marknadsanpassad ersättning får inte ske på sådant sätt att den motverkar möjligheterna till frigång.

I sina anslagsframställningar för budgetåret 1979/80 yrkade kriminalvårdsstyrelsen att den nuvarande försöksverksamheten på det aktuella området skulle utvidgas. Statsmakterna fann emellertid att kostnaden för en sådan utvidgning översteg vad som under det rådande budgetläget kunde inrymmas under anslaget till kriminalvården. I den mån utredningen under sitt arbete finner att en vidgad försöksverksamhet skulle vara erforderlig för att belysa de olika problem som gör sig gällande på området torde frågan kunna tas upp på nytt (jfr JuU 1978/79:32 sid. 11). Enligt kriminalvårdsstyrelsens framställning borde verksamheten vidgas till att omfatta ytterligare tre anstalter, nämligen de slutna riksanstalterna Norrtälje och Tidaholm samt den öppna lokalanstalten Ödevata. Riksrevisionsverket har i sin rapport (Dnr 1975:26) Kriminalvård i frihet – klienternas ekonomi behandlat försöksverksamheten med marknadsanpassad lön vid anstalterna. Verket har därvid uttalat att systemet bör prövas på lokalanstalter. Jag vill för egen del peka på möjligheten att i så fall förlägga en eventuell försöksverksamhet till någon av eller båda de nya lokalanstalterna i Helsingborg och Luleå. Om kommittén under sitt arbete finner att ytterligare försöksverksamhet bör anordnas, bör den efter samråd med kriminalvårdsstyrelsen göra framställning härom till regeringen och ange hur verksamheten bör läggas upp. Kommittén bör ta del av och överväga de synpunkter på frågan om en utvidgad försöksverksamhet som riksrevisionsverket har anfört i den rapport som har nämnts nyss. Kommitténs arbete bör bedrivas under samråd med personalorganisationerna för de anställda inom kriminalvården.

Jag vill avslutningsvis erinra om vad chefen för budgetdepartementet har uttalat i tilläggsdirektiven (Dir. 1978:40) till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående finansiering av reformer.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartementet

att tillkalla en kommitté med högst fyra ledamöter med uppdrag att pröva frågan om marknadsanpassad arbetsersättning till intagna i kriminalvårdsanstalter m.m.

att utse en av ledamöterna att vara ordförande

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén. Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna för utredningen skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

(Justitiedepartementet)

11. Skyddet för företagshemligheter m.m.

Dir 1979:118

Beslut vid regeringssammanträde 1979-08-30

Departementschefen, statsrådet Sven Romanus, anför.

En effektiv konkurrens inom näringslivet är i vårt samhälle av grundläggande betydelse för den tekniska och ekonomiska utvecklingen. Det är angeläget att på olika sätt söka värna om den fria konkurrensen, bedriven under samhällsansvar. Detta ligger till grund bl.a. för vår lagstiftning mot skadlig konkurrensbegränsning, som f.n. är föremål för översyn på grundval av konkurrensutredningens betänkande (SOU 1978:9) Ny konkurrensbegränsningslag.

Såväl i Sverige som i andra industriländer är det emellertid en sedan länge omfattad åsikt att konkurrensen inte får bedrivas med metoder som är ohederliga eller i övrigt från etisk synpunkt otillbörliga mot andra näringsidkare eller mot konsumenterna.

Redan vid sekelskiftet åtog sig medlemsstaterna i den s.k. Parisunionen, däribland Sverige, en förpliktelse att ge unionsstaternas medborgare ett verksamt skydd mot illojal konkurrens (Pariskonventionen den 20 mars 1883 för industriellt rättsskydd, reviderad åren 1900, 1911, 1925, 1934, 1958 och 1967). I Sverige infördes år 1919 en särskild lagstiftning mot illojal konkurrens. Denna ersattes sedermera av lagen (1931:152) med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens (IKL, ändrad senast 1977:102).

IKL omfattade tidigare bestämmelser som syftade till att skydda såväl konsumenter som näringsidkare mot otillbörliga konkurrensåtgärder. Under 1960- och 1970-talen har emellertid lagstiftningen mot illojal konkurrens fått en ändrad uppbyggnad. Åtskilliga av de förutvarande reglerna i IKL, bl.a. de som hade ett konsumentskyddande syfte, har förts över till annan lagstiftning. Det gäller de tidigare bestämmelserna i 1 och 2 §§ IKL om illojal reklam m.m., i 6-8 §§ IKL om bestickning och mutor i näringsverksamhet samt i 9 § IKL om illojal användning av kännetecken. Dessa ämnen regleras numera genom bestämmelser i resp. marknadsföringslagen (1975:1418, ändrad 1976:55), 17 och 20 kap. brottsbalken samt firma-, varumärkes- och upphovsrättslagstiftningen. Till följd av dessa lagändringar kvarstår numera i IKL endast vissa bestämmelser som ger näringsidkare skydd mot illojal konkurrens genom missbruk av yrkeshemligheter och tekniska förebilder. Dessa bestämmelser, som återfinns i 3-5 §§ IKL, har gällt oförändrade sedan år 1919.

Enligt 3 § första stycket IKL gäller att en person som är anställd i näringsverksamhet kan straffas och åläggas skadeståndsskyldighet, om han obehörigen använder sig av eller röjer något som han vet är en yrkeshemlighet hos arbetsgivaren. Som exempel på vad som kan utgöra yrkeshemligheter nämns fabrikationssätt, anordning och affärsförhållande. Förutsättningar för straff och skadeståndsskyldighet är dock att arbetstagaren har fått kännedom om yrkeshemligheten under anställningen, att han använder eller röjer hemligheten medan anställningen fortfarande består samt att han gör detta i avsikt att bereda fördel åt sig själv eller annan eller i avsikt att göra skada.

Enligt 3 § andra stycket IKL kan straff och skadeståndsskyldighet åläggas arbetstagare eller annan som i annat fall än som avses i första stycket obehörigen använder sig av eller ger annan del av ritning, mönster, modell,

schablon eller liknande teknisk förebild som han har fått sig anförtrodd för utförande av arbete eller annars för affärsändamål. Även i detta fall krävs att den det gäller handlar i avsikt att bereda sig själv eller annan fördel eller i avsikt att göra skada. Det fordras däremot inte att den tekniska förebilden utgör eller beskriver en yrkeshemlighet eller att det obehöriga förfarandet äger rum under anställningstiden eller motsvarande tid.

Straffet för brott mot 3 § första eller andra stycket IKL är böter eller fängelse i högst ett år. Förfaranden som avses i paragrafen kan emellertid vara att bedöma som trolöshet mot huvudman enligt 10 kap. 5 § brottsbalken. I sådant fall skall enligt 4 § IKL. bestämmelserna i 3 § inte tillämpas.

Reglerna i 3 § IKL tar alltså sikte på förtroendemissbruk och andra lojalitetsbrott. Till bestämmelserna i 3 § är emellertid knutna särskilda regler i 5 § IKL, vilka går ut på att hindra att en yrkeshemlighet eller en teknisk förebild används eller vidarebefordras av en utomstående som har fått del av hemligheten eller förebilden genom ett sådant lojalitetsbrott som avses i 3 § IKL. Den utomstående kan i ett sådant fall dömas till straff och förpliktas att ersätta skada. Förutsättningar är dock att den utomstående använder eller vidarebefordrar hemligheten eller förebilden obehörigen och i avsikt att bereda sig eller annan fördel eller att göra skada och att han när han mottog ett sådant meddelande som avses i 3 § kände till samtliga de förhållanden som gjorde meddelandet otillåtet.

Längre än så sträcker sig inte skyddet enligt IKL för yrkeshemligheter och tekniska förebilder. Om en utomstående i strid mot 5 § IKL har vidarebefordrat hemligheten eller förebilden till annan, kan denne andre sålunda inte med stöd av lagen hindras att använda eller i sin tur vidarebefordra hemligheten eller förebilden. Inte heller finns i lagen någon allmän bestämmelse som riktar sig mot s.k. företagsspioneri (industrispionage).

Till reglerna i 3-5 §§ IKL anknyter vissa allmänna bestämmelser i lagens 10-14 §§. Mål rörande brott mot 3 eller 5 § IKL handläggs vid allmän domstol. Sådant brott hör under allmänt åtal men får åtalas av åklagare endast om målsäganden anger brottet till åtal. Målsäganden får själv väcka åtal bara om åklagaren har beslutat att inte åtala (jfr 20 kap. 8 § rättegångsbalken). Talan om skadestånd enligt IKL skall väckas vid domstol inom två år från den dag då skadan inträffade.

Regleringen i IKL och brottsbalkens bestämmelser om trolöshet mot huvudman utgör inte det enda skyddet för yrkeshemligheter och tekniska förebilder.

Såvitt angår förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare anses arbetstagaren ha en på anställningsavtalet grundad lojalitetsplikt mot arbetsgivaren. Detta torde bl.a. innebära att arbetstagaren inte obehörigt får använda eller avslöja arbetsgivarens yrkeshemligheter eller tillverkningsunderlag o.d., även om förfarandet inte skulle falla under bestämmelserna i brottsbalken eller 3 § IKL. De påföljder för ett lojalitetsbrott som här kan komma i fråga, eventuellt vid sidan av påföljder enligt brottsbalken eller IKL, regleras inom arbetsrätten.

Sedan länge förekommer det att arbetsgivare genom en särskild klausul i anställningsavtalet föreskriver att en arbetstagare under viss tid efter det att anställningen har upphört inte genom en ny anställning eller på annat sätt får ta befattning med en verksamhet som konkurrerar med arbetsgivarens. En sådan konkurrensklausul är i princip bindande för arbetstagaren. Påföljden för överträdelse av klausulen är i allmänhet ett på förhand bestämt skadestånd (vite). Möjligheten att begagna en konkurrensklausul får

betydelse särskilt med hänsyn till att skyddet enligt 3 § första stycket IKL mot att en arbetstagare använder eller röjer arbetsgivarens yrkeshemligheter är begränsat till den tid då anställningen varar.

Även i förhållande till uppdragstagare, samarbetande företag m.fl. kan ett företag avtalsvägen skaffa sig ett skydd för sina yrkeshemligheter m.m. En delägare i ett företag som förser företaget med tillverkningshemligheter e.d. kan genom avtal försäkra sig om att andra delägare inte använder dessa för egen räkning eller vidarebefordrar dem till andra. I samband med överlåtelser av företag som innehar tillverkningshemligheter e.d. uppställs ofta konkurrensklausuler som är riktade mot säljaren. De påföljder som kan komma i fråga i sådana relationer som nu har berörts är främst skadestånd och vite.

Möjligheten att på olika områden använda konkurrensklausuler och liknande avtalsbindningar som ett skydd för yrkeshemligheter m.m. är inte oinskränkt. Inom ramen för lagstiftningen mot konkurrensbegränsning övervakas sålunda att avtalsvillkor av hithörande slag inte leder till en från allmän synpunkt skadlig konkurrensbegränsning (jfr SOU 1978:9 s. 281). Vidare finns i 38 § avtalslagen (1915:218, 38 § ändrad senast 1976:185) en bestämmelse enligt vilken en konkurrensklausul inte är bindande i den mån klausulen sträcker sig längre än vad som kan anses skäligt (se prop. 1975/76:81 s. 148 f).

Arbetsmarknadens parter har länge haft uppmärksamheten riktad på bruket av konkurrensklausuler i anställningsavtal. F.n. gäller mellan Svenska arbetsgivareföreningen (SAF) och Privattjänstemannakartellen (PTK) en "Överenskommelse angående begränsning av användningsområdet för och innehållet i s.k. konkurrensklausuler i tjänsteavtal". Överenskommelsen träffades ursprungligen år 1969 mellan SAF och vissa tjänstemannaförbund. Den går i huvudsak ut på att begränsa användningen av konkurrensklausuler till fall där de verkligen är påkallade samt att ge klausulerna ett innehåll som är lämpligt och skäligt med hänsyn till de särskilda förhållandena. Liknande överenskommelser gäller inom andra avtalsområden.

Ett visst skydd för yrkeshemligheter och tekniska förebilder följer också av annan lagstiftning än den som har nämnts förut. En person som obehörigen söker bereda sig tillgång till annans hemligheter eller ritningar o.d. kan sålunda göra sig skyldig till brott enligt brottsbalken. Här kan nämnas sådana brott som olaga intrång, brytande av post- eller telehemlighet, intrång i förvar och olovlig avlyssning. I vissa speciella fall kan förfarandet innebära brott mot rikets säkerhet. Även olika förmögenhetsbrott kan bli aktuella. Ett visst skydd mot obehöriga förfaranden med ritningar o.d. ger också upphovsrättslagstiftningen.

Offentliga funktionärer får i sin tjänsteutövning ofta kännedom om yrkeshemligheter och liknande förhållanden. Regelmässigt gäller för funktionärerna tystnadsplikt rörande sådana förhållanden, dvs. förbud enligt olika författningar mot att obehörigen utnyttja eller röja dem. Brott mot tystnadsplikten kan straffas enligt 20 kap. 3 § brottsbalken. Regeringen har nyligen beslutat om en proposition till riksdagen med förslag till en ny sekretesslag. Denna skall ersätta de regler om tystnadsplikt för offentliga funktionärer som nu förekommer i skilda författningar.

Som tidigare framgått har de i IKL upptagna bestämmelserna om skydd för yrkeshemligheter och tekniska förebilder gällt oförändrade i 60 år. Under denna tid har industri och handel utvecklats på ett genomgripande sätt. Helt

naturligt har reglerna därför i olika sammanhang varit satta under debatt. Bl.a. har diskuterats behovet av ett bättre rättsligt skydd mot företagsspionerí. I debatten har också mer allmänt tagits upp frågan om det rättsliga skyddet för s.k. know-how, dvs. vad som här kan beskrivas som ett speciellt kunnande hos ett företag, vilket är grundat på försök och erfarenhet och har sådan betydelse att det representerar ett särskilt ekonomiskt värde för företaget./n1/

Den år 1949 tillsatta varumärkes- och firmautredningen fick i slutet av 1950-talet i uppdrag att göra en allmän översyn av IKL. I samband därmed delades utredningen i två, av vilka den ena antog namnet utredningen om illojal konkurrens. Denna bedrev enligt sina direktiv utredningsarbetet i samarbete med en dansk, en finsk och en norsk kommitté. Samarbetet resulterade i förslag till nya lagar som i väsentliga avseenden var enhetliga. Det svenska förslaget lades fram år 1966 genom betänkandet (SOU 1966:71) Otillbörlig konkurrens. I huvudsak innehöll förslaget dels en generalklausul mot otillbörlig konkurrens, dels några specialbestämmelser rörande vissa otillbörliga handlingar, bl.a. företagsspionerí och obehöriga förfaranden med företagshemligheter eller med tekniska förebilder eller föreskrifter.

Enligt den av utredningen föreslagna generalklausulen skulle i näringsverksamhet inte få vidtas konkurrensåtgärd, genom vilken hederlighet och god affärsmoral åsidosattes gentemot konsumenter eller näringsidkare. Generalklausulen var emellertid i det svenska förslaget inte avsedd att tillämpas på sådana typfall av otillbörlig konkurrens som behandlades i de olika specialbestämmelserna (SOU 1966:71 s. 254).

Skyddet för företagshemligheter – en term som var avsedd att i allt väsentligt täcka samma företeelser som termen yrkeshemligheter – var i förslaget uppbyggt på i huvudsak följande sätt.

I en särskild bestämmelse mot företagsspionerí föreskrevs att ingen på ett otillbörligt sätt fick bereda sig tillgång till en företagshemlighet. Hade någon likväl gjort detta, fick han inte använda eller yppa företagshemligheten. Bestämmelsen skulle gälla såväl anställda som andra personer.

Vidare föreslogs en bestämmelse som tog sikte på bl.a. anställdas missbruk av företagshemligheter som de hade fått tillgång till på annat sätt. Enligt denna bestämmelse fick den som var anställd eller fullgjorde uppdrag hos en näringsidkare inte obehörigen använda eller yppa en sådan företagshemlighet. I förhållande till 3 § första stycket IKL föreslogs alltså här den utvidgningen att förbudet skulle gälla även uppdragstagare. Den svenska utredningens majoritet avvisade däremot den under utredningsarbetet diskuterade tanken på att utvidga förbudet till att gälla också under viss tid efter det att anställningen eller uppdraget hade upphört (se SOU 1966:71 s. 128-135, 143 och 144 samt särskilda yttranden s. 327).

Till de nu berörda reglerna anknöt en bestämmelse som gav skydd mot att "tredje man" utnyttjade en företagshemlighet som hade kommit ut på ett obehörigt sätt. Den föreslagna bestämmelsen innebar att den som hade fått tillgång till en företagshemlighet med vetskap om att detta skett genom att någon annan hade handlat i strid mot någon av de förut berörda reglerna inte obehörigen fick använda eller yppa hemligheten. Skyddet riktade sig alltså mot varje ondtroende tredje man och gick längre än enligt 5 § IKL (jfr SOU 1966:71 s. 136 och 145).

I fråga om skyddet för tekniska förebilder föreslog utredningen en bestämmelse som innebar att den som hade anförtrotts en teknisk förebild för utförande av arbete eller för affärsändamål inte obehörigen fick använda

eller ge annan del av förebilden. Här föreslogs emellertid bl.a. den utvidgningen i förhållande till 3 § andra stycket IKL att samma regel skulle gälla även beträffande tekniska föreskrifter, såsom recept o.d., vilka inte ansågs omfattade av begreppet teknisk förebild. Också beträffande tekniska förebilder och tekniska föreskrifter föreslogs ett skydd gentemot varje ondtroende tredje man som utnyttjade eller vidarebefordrade en förebild eller en föreskrift som hade kommit i orätta händer genom brott mot de nu redovisade bestämmelserna.

Påföljden för brott mot reglerna om företagshemligheter m.m. skulle enligt förslaget vara böter eller fängelse i högst ett år. Endast uppsåtligt brott skulle föranleda straff. Om brottet var att bedöma som trolöshet mot huvudman skulle i stället brottsbalkens bestämmelser om sådant brott tillämpas. Såvitt gällde företagsspionerі skulle även försök vara straffbart. Medverkan till brott mot lagen skulle vara straffbar enligt reglerna i 23 kap. brottsbalken. Allmänt åtal för brott mot de föreslagna bestämmelserna skulle få väckas endast efter angivelse av målsägande.

Brott mot den föreslagna lagen skulle vidare medföra skadeståndsskyldighet för den brottslige. Talan om skadestånd för förfluten tid skulle dock få avse skada endast under de senaste fem åren innan talan väcktes.

De regler om företagsspionerі och missbruk av företagshemligheter m.m. som utredningen om illojal konkurrens hade föreslagit fick ett tämligen positivt mottagande av remissinstanserna. Som tidigare framgått har utredningens förslag i dessa delar emellertid inte lett till lagstiftning.

I Danmark, Finland och Norge har däremot på grundval av väsentligen motsvarande kommittéförslag införts nya regler om bl.a. företagsspionerі och obehöriga förfaranden med företagshemligheter och tekniska förebilder eller föreskrifter. Denna lagstiftning tillkom i Danmark och Norge år 1972 samt i Finland i slutet av år 1978.

Enligt min mening bör vi i Sverige nu på nytt ta upp arbetet på en reform av vår lagstiftning om skydd för företagshemligheter m.m. De nuvarande reglerna i IKL framstår som föråldrade i olika hänseenden, bl.a. genom det bristfälliga skyddet mot industrispionage. Svenska föreningen för industriellt rättsskydd har i skrivelser till justitiedepartementet, senast den 2 december 1977, framhållit som angeläget att det reformarbete som påbörjades under 1960-talet förs vidare.

Det utredningsarbete och de förslag som utredningen om illojal konkurrens redovisade i det tidigare berörda betänkandet SOU 1966:71 synes alltjämt vara av värde när det gäller att få fram en ny lagstiftning på området. Detta gäller inte minst med hänsyn till att förslagen tillkom i nordiskt samarbete och till att de aktuella lagreglerna i Danmark, Finland och Norge i stor utsträckning bygger på kommittéförslag som i huvudsak motsvarade den svenska utredningens förslag. Den utveckling som har ägt rum sedan 1966 års betänkande lades fram bör emellertid beaktas. Det ökade utbytet mellan företagen av tekniskt och kommersiellt kunnande, bl.a. på det internationella planet, kan sålunda ge anledning till förnyade överväganden på olika punkter. Vidare kan vissa förskjutningar ha skett när det gäller arbetsmarknadsorganisationernas inställning till de problem som här blir aktuella. Hänsyn bör tas till internationell rättsutveckling på området och till den inhemska utvecklingen på näraliggande rättsområden, såsom inom marknadsrätten, arbetsrätten och upphovsrätten. Som jag senare skall återkomma till finns det härutöver anledning att i olika hänseenden överväga andra lösningar än dem som föreslogs i 1966 års betänkande.

På grund av det nu anförda förordar jag att frågorna om ett skydd för företagshemligheter m.m. utreds på nytt. Jag har i ärendet samrått med cheferna för handels- och industridepartementen. Utredningsuppdraget torde lämpligen anförtros åt en särskild utredare.

Utredaren bör till en början på lämpligt sätt kartlägga rådande faktiska förhållanden och praktiska problem på området samt göra sig underrättad om önskemål och synpunkter från olika berörda parters sida. Bl.a. med hänsyn till detta bör utredaren erhålla biträde av sakkunniga och experter.

De problem som aktualiseras inom ramen för utredningsuppdraget är till stor del gemensamma för alla länder med ett högt utvecklat näringsliv. Utredaren bör därför bilda sig en uppfattning om hur hithörande frågor har lösts både inom Norden och i andra jämförbara industriländer. Självfallet bör även eventuellt arbete på området inom olika internationella organ uppmärksammas.

Ett gott rättsligt skydd för företagshemligheter o.d. kan otvivelaktigt vara av stor betydelse för företagen. Värdet av ett unikt s.k. know-how torde inte sällan vara större än värdet av patenterade uppfinningar. Att utveckla eller på annat sätt skaffa sig en speciell kunskap på ett område är ofta förenat med betydande kostnader, som företaget självfallet önskar få täckning för genom att behålla det försteg i konkurrensen som kunskapen kan ge. Kan företagen inte i rimlig mån få detta intresse tillgodosett, finns det risk för att viljan att investera i tekniskt och ekonomiskt utvecklingsarbete mattas. Utan ett tillräckligt utbyggt skydd för företagshemligheter o.d. kan svenska företag också få svårt att förvärva betydelsefullt know-how från utländska företag. Ytterst kan det uppstå negativa följder för samhällsekonomin.

Å andra sidan måste beaktas att det för samhället är av stort intresse att viktiga rön på det tekniska och ekonomiska området inte onödigtvis hemlighålls och att konkurrensen inom näringslivet inte hämmas på ett sätt som är skadligt från allmän synpunkt. I sammanhanget bör nämnas att det ingripande skydd som patentet skänker i viss mån balanseras av de utvecklingsmöjligheter som ges genom att patenterade uppfinningar offentliggörs och efter patenttidens utgång står till allmänt förfogande. Mot det enskilda företagets intresse av att få behålla viktiga tekniska och ekonomiska framsteg till egen fördel står vidare arbetstagares och andra enskildas intresse av att kunna utnyttja sitt fulla kunnande och alla tillgängliga tekniska hjälpmedel.

Den komplicerade avvägning mellan olika intressen som sålunda måste göras på det aktuella området ledde i 1966 års betänkande fram till slutsatsen att skyddet för företagshemligheter o.d. borde gälla endast mot sådana angrepp och förfoganden som framstod som klart förkastliga. Detta synes vara en rimlig utgångspunkt även för den nu förordade utredningen.

Mot bakgrund av det kartläggningsarbete som tidigare berördes bör utredaren sålunda överväga och föreslå lagbestämmelser som ger näringsidkare ett tillräckligt effektivt skydd mot att företagshemligheter och andra i konkurrenssammanhang skyddsvärda objekt, såsom tekniska förebilder och föreskrifter, på ett otillbörligt sätt kommer till annans kännedom eller otillbörligt utnyttjas av annan. Det måste dock tillses att man inte på denna väg tillskapar någon ny ensamrätt till produkter och förfaranden av den typ som patentet representerar. I första hand bör lagstiftningen söka motverka sådan illojal konkurrens som bygger på företagsspionerі eller på lojalitetsbrott eller förtroendemissbruk. Det synes dock inte uteslutet att

även andra förfaranden här kan komma i fråga.

Det hittills sagda ligger i linje med 1966 års förslag. Att jag här använder termerna i det förslaget har emellertid endast praktiska skäl. Avsikten är inte att binda utredaren vare sig vid dessa termer som sådana eller vid det innehåll som de gavs i det tidigare förslaget. Inte minst i dessa hänseenden kan teknisk och annan utveckling ge anledning till nya överväganden. Utredaren bör sålunda ägna uppmärksamhet åt bl.a. de frågor som kan uppkomma på grund av modern teknologi, exempelvis den utbredda användningen av datorer och annan avancerad teknik för lagring och överförande av information.

Regleringen i IKL tar i första hand sikte på det otillbörliga förfarande som utgör en förutsättning för den illojala konkurrensen, nämligen att en yrkeshemlighet avslöjas eller en teknisk förebild lämnas ut. Ansvaret för en utomstående konkurrent som efter ett sådant lojalitetsbrott eller förtroendemissbruk obehörigen utnyttjar en yrkeshemlighet eller en teknisk förebild är enligt IKL sekundärt och starkt begränsat. Även om 1966 års förslag utvidgade kretsen av utomstående som skulle kunna drabbas av ansvar i hithörande fall, präglades förslaget likväl av samma betoning på röjandet av hemligheten.

Denna konstruktion av reglerna leder bl.a. till att de hänsyn som man måste ta exempelvis till den anställdes situation verkar till förmån även för den utomstående konkurrenten. Som exempel kan nämnas att man av hänsyn till arbetstagarens behov av frihet har begränsat hans straff- och skadeståndsansvar för att en yrkeshemlighet avslöjas till att gälla endast handlingar som äger rum under anställningstiden. Detta medför emellertid att inte heller en utomstående konkurrent, som på ett klart otillbörligt sätt lockar en person att avslöja sin förre arbetsgivares yrkeshemligheter, kan träffas av någon påföljd enligt IKL utan fritt kan utnyttja vad han får veta. Och detta gäller även om den som har avslöjat hemligheten eventuellt kan drabbas av en kontraktsrättslig påföljd. På motsvarande sätt räknas andra begränsningar av ansvaret enligt 3 § IKL, som tar sikte på anställnings- och andra förtroendeförhållanden, även den utomstående konkurrenten till godo.

Det kan enligt min mening ifrågasättas, om den beskrivna ordningen är rimlig och ändamålsenlig med hänsyn till intresset av att kunna motverka här ifrågavarande former av illojal konkurrens. Utredaren bör överväga möjligheterna att i stället utforma skyddet mot missbruk av företagshemligheter m.m. så, att man frikopplar den rättsliga bedömningen av ett utnyttjande av annans företagshemlighet e.d. från den rättsliga bedömningen av ett föregående förfarande. För att utnyttjandet skall bedömas som otillbörligt bör sålunda inte, som enligt IKL, krävas att det föregående förfarandet framstår som straffvärt. En sådan frikoppling synes medföra flera fördelar. Förutsättningarna för att utnyttjandet skall anses otillbörligt bör kunna anges självständigt och med ett mera renodlat beaktande av att illojal konkurrens bör motverkas. Om det anses erforderligt och lämpligt, kan fler föregående förfaranden än f.n. få grunda hinder mot utnyttjande. Som exempel kan nämnas icke straffbart förtroendemissbruk och avtalsbrott. Samtidigt kan också ett föregående förfarande som har lett till ett otillbörligt utnyttjande bedömas för sig. Detta innebär bl.a. att hänsyn kan tas till situationen för anställda m.fl., utan att man för den skull påverkar möjligheten att ingripa mot det otillbörliga utnyttjandet. Det är uppenbart att man härigenom kan få en mera nyanserad bedömning av olika situationer än f.n.

Det synes i och för sig önskvärt att på förevarande område så långt som

möjligt inskränka användningen av särskilda straffbestämmelser. Detta gäller speciellt beträffande anställningsoch andra avtalsförhållanden som bygger på förtroende parterna emellan och där det finns andra möjligheter att ingripa mot obehöriga förfaranden. Om skyddet mot otillbörligt utnyttjande av företagshemligheter m.m. kan göras tillräckligt effektivt, synes det inte uteslutet att man kan nöja sig med de möjligheter att ingripa mot föregående förfaranden av typ lojalitetsbrott och förtroendemissbruk som finns enligt brottsbalken och enligt tillämpliga civilrättsliga regler, t.ex. arbetsrättens. Utredaren bör överväga denna fråga. Härvid måste dock särskilt beaktas att man i regel inte med stöd av svensk lag kan komma åt ett otillbörligt utnyttjande som sker utomlands.

När det gäller företagsspioneri från utomståendes sida är ett strängare synsätt befogat. Som tidigare har nämnts är det en påtaglig brist att det f.n. saknas särskilda bestämmelser som riktar sig mot industrispionage. Förfaranden av denna typ torde i allmänhet framstå som straffvärda i och för sig, oavsett möjligheten att ingripa mot det utnyttjande av annans tillverkningshemligheter e.d. som kan bli följden. Såvitt gäller företagsspioneriet finns det vidare särskild anledning för utredaren att beakta det skydd för allmänna svenska intressen som särskilda straffbestämmelser på området kan ge, jfr spionbrottsutredningens betänkande (Ds Ju 1979:6) Översyn av spioneribrottet, m.m., särskilt s. 43-57. Givetvis står det utredaren fritt att inom ramen för utredningsuppdraget föreslå de ändringar som kan behövas i bl.a. brottsbalken.

Som framgår av det tidigare anförda ställs utredaren i sitt arbete inför flera frågor som gäller anställdas och f.d. anställdas situation. Han kan härvid inte begränsa sina överväganden till att avse arbetstagare i privat tjänst. Hos åtskilliga myndigheter drivs affärsverksamhet under förhållanden som är jämförliga med dem som förekommer inom den privata sektorn. Utredaren bör därför ägna uppmärksamhet även åt de motsvarande problem som uppkommer när det gäller de offentligt anställda.

De möjligheter att ingripa mot ett otillbörligt utnyttjande av annans företagshemlighet e.d. som finns enligt IKL består av straff och skadestånd. Det framstår som tveksamt, om dessa sanktioner är helt ändamålsenliga och tillräckligt effektiva. Enligt min mening bör utredaren överväga möjligheten att införa regler som går ut på att domstol kan förbjuda ett otillbörligt utnyttjande av annans företagshemlighet e.d. Ett sådant förbud bör kunna förenas med en kraftigt verkande sanktion för den händelse förbudet överträds. I anslutning härtill bör också prövas behovet av regler som tar sikte på att rent praktiskt förebygga fortsatt missbruk, exempelvis genom föreskrifter om skyldighet att lämna ut eller förstöra ritningar och andra handlingar, modeller m.m.

Otvivelaktigt kan ett system med en förbudsmöjlighet vara förenat med särskilda svårigheter. På grund av den tekniska utvecklingen eller andra omständigheter kan sålunda vad som tidigare har utgjort en företagshemlighet eller en unik teknisk förebild eller föreskrift snabbt förlora denna karaktär och bli allmänt kända fakta. I ett sådant fall bör givetvis något hinder mot att i fortsättningen utnyttja dessa fakta inte föreligga enligt den nu diskuterade lagstiftningen. Utredningen får visa, om detta problem kan bemästras på ett godtagbart sätt.

Det får ankomma på utredaren att bedöma hur eventuella regler om ett förbud av antydd innebörd kan samordnas med andra sanktioner mot otillbörligt utnyttjande av annans företagshemlighet e.d. Det är sålunda

möjligt att ett förbud bör kunna meddelas endast i anslutning till handlingar som anses böra beläggas med straff. Emellertid vill jag fästa uppmärksamheten på den reglering som finns i marknadsföringslagen. Enligt denna, som ger möjligheter att ingripa mot vissa former av illojal konkurrens, kan förbud av liknande slag som det här diskuterade meddelas mot otillbörliga handlingar vid marknadsföring. Förbud beslutas av marknadsdomstolen med stöd av en allmänt avfattad generalklausul. Dessutom finns bestämmelser om straff för vissa närmare angivna handlingar av samma karaktär. Utredaren bör överväga om en liknande reglering kan vara lämplig i nu förevarande sammanhang.

Vad jag hittills har anfört har gällt skyddet mot illojal konkurrens genom missbruk av företagshemligheter samt tekniska förebilder o.d. Jag vill understryka att detta skydd synes böra gälla endast mot sådana angrepp och förfoganden som framstår som förkastliga med hänsyn främst till intresset av att motverka illojal konkurrens. Detta torde bl.a. innebära att de ifrågavarande bestämmelserna inte bör hindra någon från att på öppna marknaden inköpa en produkt och sedan utnyttja de tillverkningshemligheter e.d. som han eventuellt kan utforska genom att granska eller analysera produkten. Här får patenträtten och annan immaterialrättslig lagstiftning anses ge det önskvärda rättsskyddet. Det är emellertid tänkbart att det kan finnas behov av ett skydd mot sådan s.k. slavisk efterbildning av annans produkter e.d. som man inte kan komma åt med stöd av den immaterialrättsliga lagstiftningen. Denna fråga behandlades utförligt av utredningen om illojal konkurrens, till vars betänkande jag här får hänvisa (SOU 1966:71 s. 222-242 och 255). Utredningen avvisade i huvudsak tanken på ett sådant skydd men ansåg likväl att den föreslagna generalklausulen mot otillbörlig konkurrens borde kunna tillämpas för att hindra förfaranden vid efterbildning som var särskilt klandervärda (SOU 1966:71 s. 242 och 255). Utredningens förslag i denna del ledde inte till lagstiftning. I begränsad utsträckning torde dock otillbörlig efterbildning indirekt kunna angripas med stöd av marknadsföringslagen. Detta framgår av förarbetena till den numera upphävda lagen om otillbörlig marknadsföring, vars reglering i denna del överfördes till marknadsföringslagen (se prop. 1970:57 s. 74-77).

Det praktiska värdet av denna möjlighet är svårt att bedöma. Utredaren bör därför på nytt undersöka behovet av ett förstärkt skydd mot otillbörlig efterbildning, grundat på intresset av att motverka illojal konkurrens, och eventuellt föreslå regler om detta. Det bör emellertid framhållas att det här är fråga om ett område där försiktighet är påkallad och där endast ett klart framträdande praktiskt behov torde kunna motivera ingripanden från lagstiftarens sida. Det bör inte komma i fråga att skapa ett objektskydd mot efterbildning vid sidan av det skydd som ges genom den immaterialrättsliga lagstiftningen (jfr prop. 1970:57 s. 75 och 76).

Utredaren bör hålla sig underrättad om arbete inom andra utredningar som kan ha betydelse för uppdraget. I detta hänseende bör särskilt nämnas upphovsrättsutredningen (Ju 1976:02). Det torde vidare finnas anledning för utredaren att hålla kontakt med bl.a. utredningen (Ju 1977:15) rörande rätten till arbetstagares uppfinningar.

Med hänvisning till vad jag har anfört nu hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågor om skyddet för företagshemligheter m.m.,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

Beträffande den nordiska debatten på området kan här hänvisas bl.a. till Forhandlinger på det sekstende nordiske juristmöte, Oslo 1935, Förhandlingarna på det tjugofjärde nordiska juristmötet, Stockholm 1966, Mogens Plesner i Nordiskt Immateriellt Rättsskydd (NIR) 1965, s. 6-41, Ulf Bernitz i NIR 1971, s. 252-283. Se även det i det följande berörda betänkandet SOU 1966:71.

12. Internationella faderskapsfrågor

Dir 1979:134

Beslut vid regeringssammanträde 1979-11-15

Departementschefen, statsrådet Winberg, anför.

I svensk rätt regleras frågor om faderskap till barn i föräldrabalken. Faderskapet till ett barn fastställs antingen direkt på grund av lag eller genom erkännande eller dom. Är modern gift vid barnets födelse, skall mannen i äktenskapet anses vara far till barnet. Denna s. k. faderskapspresumtion kan emellertid brytas genom att en domstol förklarar att mannen inte är far till barnet. För att en sådan förklaring skall kunna ges måste vissa förutsättningar vara uppfyllda. Presumtionen kan också brytas utan domstols medverkan, om en annan man erkänner faderskapet samt mannen i äktenskapet och modern godkänner detta erkännande. Om den nyss återgivna presumtionsregeln inte är tillämplig, fastställs faderskapet genom erkännande eller dom. Vissa formkrav måste vara uppfyllda för att ett erkännande skall vara giltigt. När faderskapet skall fastställas genom dom, skall rätten förklara mannen vara far till barnet, om han har haft samlag med modern under en tid då barnet kan vara avlat och det med hänsyn till samtliga omständigheter är sannolikt att han är far till barnet. Om det skulle visa sig att ett faderskapserkännande är felaktigt, skall domstol på talan förklara att erkännandet saknar verkan mot mannen.

Om en faderskapsfråga som aktualiseras här i landet har anknytning till något annat land kan även utländsk rätt samt utländska domar och andra faderskapsfastställelser få betydelse. F. n. saknas i vårt land lagregler som anger hur internationella faderskapsfrågor skall behandlas. Den domstolspraxis som förekommer är delvis oklar. Osäkerhet råder sålunda om vilken behörighet svensk domstol har att ta upp och avgöra internationella faderskapsmål och om vilket lands faderskapsregler som skall tillämpas. Utländska faderskapsdomar gäller i allmänhet inte i Sverige, och det är inte helt klarlagt vilken verkan utländska faderskapserkännanden har i vårt land. Det finns därför otvivelaktigt behov av lagregler på området. Detta behov

har ökat i takt med den tilltagande rörligheten över gränserna.

Ett steg till en lagreglering har nyligen tagits genom det förslag till lag om erkännande av nordiska faderskapsavgöranden som har lagts fram i prop. 1979/80:5 och som f. n. prövas i riksdagen. I propositionen föreslås att en faderskapsdom som har meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge skall gälla även i Sverige. Också en fastställelse av faderskap genom erkännande skall gälla här i landet, om fastställelsen har skett i något av de andra länderna.

Enligt min mening bör lagstiftningsarbetet på området gå vidare med sikte på att få till stånd en mera allmän reglering av de internationellt privat- och processrättsliga frågorna rörande faderskap till barn. Riksdagen har också, främst med avseende på lagvalsfrågan, begärt en utredning om lagstiftning i ämnet (LU 1978/79:4 rskr 28), och en sådan utredning har förutskickats i propositionen om nordiska faderskapsavgöranden. Denna utredning bör nu komma till stånd. Den bör omfatta både frågan om svensk domstols behörighet i faderskapsmål, spörsmålet om vilket lands lag som skall tillämpas beträffande faderskap samt frågan om giltigheten här i landet av utländska faderskapsdomar och fastställelser av faderskap i annan form. Utredningen bör lämpligen anförtros åt en särskild utredare.

Behörighetsfrågan

Det bör alltså ankomma på utredaren att föreslå regler om svenska domstolars behörighet att avgöra faderskapsmål som är av internationell natur. Frågan är närmast vilket krav på anknytning till vårt land som bör uppställas beträffande en eller flera av de personer som berörs, främst barnet.

Enligt min mening bör en fråga om faderskapet till ett barn som bor eller mera stadigvarande vistas här i landet i princip alltid kunna prövas av svensk domstol, oavsett vilken anknytning de berörda personerna kan ha till andra länder. Denna ståndpunkt synes ligga i linje med nuvarande domstolspraxis. När talan förs om förklaring att mannen i äktenskapet inte är far till barnet, har barnets hemvist dock inte alltid ansetts utgöra ett tillräckligt anknytningsfaktum.

I en del fall synes svensk domstol böra vara behörig även om barnet inte har hemvist här i landet. Jag tänker framför allt på fall då barnet är svensk medborgare. Också i andra situationer kan det tänkas vara lämpligt att svensk domstol prövar frågor om faderskap till ett barn som inte har hemvist här, t. ex. om talan förs mot en man som stadigvarande bor i Sverige.

Vid utformningen av behörighetsreglerna bör utredaren i görligaste mån beakta att svensk domstol inte annat än då starka skäl talar för detta tillerkänns behörighet i fall där det inte finns utsikter att behörigheten blir erkänd i ett annat land till vilket parterna har starkare anknytning.

Föräldrabalken innehåller i 2 kap. bestämmelser om barnavårdsnämndens medverkan vid fastställelse av faderskap och i 3 kap. vissa bestämmelser om rättegången i faderskapsmål. Dessa regler kan behöva samordnas med de bestämmelser om svensk domstols behörighet som utredaren föreslår. Utredaren får särskilt överväga denna fråga.

Lagvalsfrågan

Vid en redogörelse för domstolarnas hittillsvarande praxis i lagvalsfrågan kan det vara lämpligt att skilja på två olika typer av faderskapsmål, nämligen mål där talan väcks om att en man inte är far till ett barn med vars mor mannen är eller har varit gift (negativ faderskapstalan) och mål där talan väcks för att få fastställt att en viss man är far till ett barn (positiv faderskapstalan).

Är det fråga om en negativ faderskapstalan och var modern och mannen medborgare i samma utländska stat vid barnets födelse, tillämpas den statens lag, även om barnet har klar anknytning till Sverige. Detta sker i överensstämmelse med den inom svensk doktrin och praxis hävdvunna s. k. nationalitetsprincipen. För de fall där modern och mannen vid barnets födelse var medborgare i olika stater är rättsläget oklart. Tidigare har antagits att lagen i det land där mannen var medborgare skulle vara avgörande. I plenimålet NJA 1964 s. 1 gjorde emellertid högsta domstolen ett avsteg från denna linje till förmån för svensk rätt.

I mål om positiv faderskapstalan spelar nationalitetsprincipen en mindre framträdande roll. Såvitt gäller barn som stadigvarande vistas i Sverige torde i allmänhet svensk rätt tillämpas, oavsett vilken nationalitet de berörda parterna har.

I det betänkande som ligger till grund för riksdagens begäran om utredning framhåller lagutskottet att rättspraxis' ståndpunkt i lagvalsfrågan har fått ett olyckligt resultat för barnet i vissa fall. Utskottet syftar främst på sådana mål om hävande av faderskapspresumtion där domstolen har avvisat barnets talan därför att barnet inte har talerätt enligt den utländska lag som domstolen har tillämpat. Att talan avvisas kan, anser utskottet, få allvarliga ekonomiska och sociala konsekvenser för barnet. Enligt utskottets mening är det angeläget att svenska rättsprinciper kan tillämpas i ökad utsträckning i faderskapsfrågor med internationell anknytning, när detta är till gagn för barnet. Utskottet pekar dock samtidigt på att frågan om tillämplig lag är komplicerad. En alltför "svensk" rättstillämpning kan innebära en risk för att svenska domstolsavgöranden kommer att lämnas utan avseende utomlands, vilket i sin tur leder till uppkomsten av haltande rättsförhållanden. Enligt utskottets mening är det därför viktigt att man från svensk sida arbetar för att söka få till stånd internationella överenskommelser i hithörande frågor.

Det bör enligt min mening stå utredaren fritt att – utan bundenhet till någon viss allmän princip – föreslå de regler om tillämplig lag som framstår som mest ändamålsenliga. Detta gäller såväl frågor om negativ och positiv faderskapstalan som andra uppkommande faderskapsfrågor. Praktiska överväganden bör vara vägledande, och barnets intresse måste ställas i centrum. Samtidigt bör såvitt möjligt beaktas önskemålet om att faderskapsförhållandet för ett barn skall bedömas på samma sätt i skilda länder till vilka barnet har eller kan väntas få anknytning.

Det ligger nära till hands att tillämpa svensk lag i fråga om ett barn som stadigvarande vistas här i landet. Detta gäller inte bara i mål om fastställelse av faderskap utan också i mål om hävande av faderskap till barn med gift mor. För denna ståndpunkt talar bl. a. den grundläggande strävan att behandla barn till gifta och ogifta föräldrar rättsligt lika. Mot en ordning av detta slag kan knappast finnas något att invända, åtminstone inte i de fall där det får antas att det svenska avgörandet kommer att erkännas i det eller de andra länder som faderskapsfrågan har anknytning till.

Beträffande barn som stadigvarande vistas utomlands kan det på motsvarande sätt finnas anledning att låta den svenska domstolen tillämpa lagen i vistelselandet. Har barnet svenskt medborgarskap kan detta dock tala för att faderskapsfrågan prövas enligt svensk lag även i fall då barnet stadigvarande vistas utomlands.

Om utredaren kommer fram till att svensk domstol i vissa fall skall tillämpa utländsk lag, får övervägas om det behövs särskilda regler för att hindra en rättstillämpning som står i strid med våra grundläggande värderingar på området.

Giltighetsfrågan

Enligt lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz gäller vissa schweiziska statusdomar i Sverige. I övrigt är giltigheten av utländska faderskapsavgöranden inte reglerad i svensk lag. Som har nämnts behandlar riksdagen dock f. n. ett förslag om erkännande av nordiska faderskapsavgöranden.

I sin praxis har högsta domstolen intagit den principiella ståndpunkten att en utländsk faderskapsdom inte kan anses gälla här i landet utan stöd av lag. I praktiken torde dock utländska domar ofta godtas av barnavårdsnämnder och andra myndigheter.

Utredaren bör undersöka i vilken utsträckning det är lämpligt att uttryckligen tillerkänna också utomnordiska faderskapsdomar och jämförliga administrativa avgöranden giltighet här i landet. Utgångspunkten bör vara att en dom eller ett annat avgörande som bygger på samma grundsatser som vår egen rätt skall godtas. Undantag kan dock behöva uppställas från denna princip. Sålunda kan det i en del fall då den utländska domen rör personer med anknytning till annan stat än domstolslandet finnas anledning att kräva att domstolen har varit behörig enligt de kompetensnormer som i motsvarande fall skall gälla för svensk domstol.

Att en utländsk dom får giltighet här i landet bör i huvudsak förstås så, att den likställs med en dom som har meddelats av svensk domstol. Domen bör alltså, liksom en inhemsk dom, kunna läggas till grund för olika avgöranden här i landet som beror av faderskapsfrågan, exempelvis avgöranden som gäller underhåll och arvsrätt. Principen bör vidare vara att en utländsk dom som godtas här i landet tillerkänns negativ verkan på det sättet att en svensk domstol inte på nytt kan pröva samma fråga.

Utredaren bör också undersöka om det går att precisera vilken verkan som här i landet kan förbindas med ett enligt utländsk rätt lämnat faderskapserkännande. I varje fall om ett utländskt faderskapserkännande står i överensstämmelse med det lands lag enligt vilken faderskapsfrågan enligt svenska lagvalsregler skall bedömas, bör erkännandet – i enlighet med vad som får antas vara rådande rättsläge – kunna få rättsverkan i Sverige. Det bör övervägas om myndighets medverkan vid fastställelsen erfordras.

I den mån utländska faderskapsavgöranden tillerkänns giltighet här i landet behövs troligen bestämmelser som motverkar att talan om samma faderskap förs samtidigt i flera länder, dvs. regler som hindrar att motstridiga faderskapsavgöranden träffas. Det kan också tänkas vara behövligt med bestämmelser som tar sikte på den situationen att motstridiga avgöranden trots allt kommer till stånd. Till ledning för utredarens överväganden i dessa frågor bör kunna tjäna motsvarande bestämmelser i förslaget till lag om erkännande av nordiska faderskapsavgöranden.

Internationellt samarbete

Sverige är f. n. inte bundet av några internationella överenskommelser såvitt gäller frågorna om svenska domstolars behörighet och om tillämplig lag i faderskapsmål. Vi är således i princip oförhindrade att fritt utforma svenska internationellträttsliga regler på dessa områden. Som jag tidigare har varit inne på kan det dock leda till olägenheter för barn med anknytning också till andra länder, om våra regler utformas på ett sådant sätt att svenska faderskapsavgöranden inte godtas i vissa andra stater. Det är uppenbart att risken för olägenheter av detta slag endast kan undanröjas genom ett samarbete med andra länder. Erforderliga svenska lagregler bör därför i görligaste mån grunda sig på internationella överenskommelser.

Förutsättningarna för att under den närmaste tiden få till stånd konventioner på det aktuella området måste emellertid bedömas som små. Jag kan nämna att ämnet aktualiserades vid trettonde sessionen med Haagkonferensen för internationell privaträtt år 1976. Man kom vid det tillfället fram till att det åtminstone inte då var lämpligt att ta upp ämnet på konferensens arbetsprogram. Som skäl anfördes bl. a. att synen på hithörande spörsmål skilde sig ganska mycket mellan olika stater, att den materiella lagstiftningen var under revision i många länder och att olika delproblem inom komplexet var föremål för konventionsreglering eller studier inom Commission internationale de l'état civil.

Även om det alltså inte är sannolikt att några konventionslösningar är att vänta inom den närmaste framtiden, bör utredaren naturligtvis med uppmärksamhet följa det fortsatta arbetet inom olika internationella organ. Utredaren bör också studera de lösningar på de aktuella problemen som har valts i andra länder. Den omständigheten att det internationella arbetet på området fördröjs eller inte leder till något resultat bör inte hindra utredaren att fullfölja sitt uppdrag i vanlig ordning.

Det är vidare angeläget att utredaren samråder med företrädare för justitiedepartementen i de andra nordiska länderna eller de motsvarande kommittéer som kan komma att tillsättas där. Härvid måste bl. a. uppmärksammas frågan hur de regler som utredaren kommer att föreslå skall samordnas med den redan föreslagna lagen om erkännande av nordiska faderskapsavgöranden.

Med hänvisning till vad jag har anfört nu hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda de internationella faderskapsfrågorna,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

13. Ansvar för funktionärer i offentlig verksamhet

Dir 1979:141

Beslut vid regeringssammanträde 1979-12-06.

Departementschefen, statsrådet Winberg, anför.

Det är ett grundläggande samhällsintresse att offentliga funktioner fullgörs på ett riktigt sätt. För att samhället skall kunna garantera nödvändig standard inom den allmänna verksamheten och upprätthålla berörda tjänstemäns integritet finns sedan lång tid i svensk rätt bestämmelser som innebär att offentliga funktionärer underkastas ett särskilt straffansvar som saknar motsvarighet för andra medborgare. Bestämmelserna har tid efter annan reviderats, senast genom den s. k. ämbetsansvarsreformen år 1975 som trädde i kraft den 1 januari 1976.

Enligt den ordning som gällde till utgången av år 1975 fanns i brottsbalken (BrB) fyra s. k. självständiga ämbetsbrott, dvs. gärningar som var straffbara endast om de begicks av ämbetsmän. Dessa ämbetsbrott var tjänstemissbruk, tagande av muta eller av otillbörlig belöning, brott mot tystnadsplikt och tjänstefel. Sistnämnda brott bestod enligt 20 kap. 4 § BrB i att en ämbetsman av försummelse, oförstånd eller oskicklighet åsidosatte vad som åålåg honom enligt lag, instruktion eller annan författning, särskild föreskrift eller tjänstens beskaffenhet. Bestämmelsen skulle tillämpas endast om gärningen inte utgjorde tjänstemissbruk eller annars var särskilt belagd med straff. Med ämbetsmän avsågs enligt 20 kap. 12 § BrB i huvudsak statliga och kommunala tjänstemän samt vissa andra särskilt angivna offentliga funktionärer. Enligt praxis ansågs ämbetsansvar dock inte föreligga när en tjänst innefattade endast osjälvständig verksamhet och inte avsåg myndighetsutövning eller angick förhållandet till allmänheten. Bestämmelserna i BrB gav domstol möjlighet att som påföljd för ämbetsbrott ådöma suspension eller avsättning, eventuellt i kombination med annan påföljd enligt BrB.

För statsjänstemännens del kompletterades bestämmelserna om ämbetsansvar med vissa regler i den numera upphävda statstjänstemannalagen (1965:274). Enligt denna lag kunde sålunda en statstjänsteman i administrativ ordning ådömas disciplinstraff för tjänsteförseelser, vilka beskrevs i sak på samma sätt som tjänstefel i brottsbalken. Från detta disciplinansvar undantogs vissa högre tjänstemän. Disciplinstraffen enligt statstjänstemannalagen var varning, löneavdrag och suspension samt vid svårare eller upprepad förseelse avsättning. Även de tjänstemän som omfattades av den likaledes upphävda stadgan (1965:602) om vissa tjänstemän hos kommuner m. fl. – t. ex. lärare – var underkastade ett författningsreglerat disciplinansvar, vilket hade samma innehåll som motsvarande ansvar enligt statstjänstemannalagen.

Den nu beskrivna ordningen kom med tiden att framstå som föråldrad och behäftad med åtskilliga brister. Särskilt anmärkningsvärt var att så gott som varje förseelse i tjänsten av den som var underkastad ämbetsansvar åtminstone principiellt sett var straffbelagd. Bestämningen i dåvarande 20 kap. 12 § BrB av de tjänstemannagrupper som var underkastade ämbetsansvar byggde också på mycket vaga och oenhetliga kriterier. I stor utsträckning var både ämbets- och disciplinansvarsreglerna tillämpliga i fråga om samma förseelse utan att några rationella motiv för denna ordning stod att finna. Därtill kom att uppsägning ofta kunde tillämpas jämsides med de rent offentligrättsliga påföljderna.

Mot denna bakgrund får 1975 års ämbetsansvarsreform ses. Genom reformen ville man få till stånd en avsevärd inskränkning av det straffbara området, en mera rationell bestämning av den personkrets som skulle vara underkastad straffansvar samt ett närmande mellan den offentliga och den privata arbetsmarknadens sanktionssystem. I enlighet härmed avskaffades det dittillsvarande ämbetsansvaret. Det straffbara området enligt 20 kap. BrB inskränktes till sådana brottstyper som framstod som särskilt straffvärda, nämligen myndighetsmissbruk och vårdslös myndighetsutövning (1 §), mutbrott (2 §) och brott mot tystnadsplikt (3 §). Straffansvaret för tjänstefel föll bort liksom de särskilda ämbetsstraffen avsättning och suspension. Som närmare framgår av det följande ersattes dock avsättning av ett nytt institut, avskedande.

Den centrala straffbestämmelsen i gällande rätt är 20 kap. 1 § BrB, som straffbelägger myndighetsmissbruk och vårdslös myndighetsutövning. Ansvar för myndighetsmissbruk inträder för den som i myndighetsutövning åsidosätter vad som till följd av lag eller annan författning gäller för myndighetsutövningen, under den ytterligare förutsättningen att gärningen för det allmänna eller någon enskild medför förfång eller otillbörlig förmån som inte är ringa. Straffet är böter eller fängelse i högst två år. Är brottet grovt, är straffet fängelse i högst sex år. För att i någon mån kompensera avkriminaliseringen av tjänstefel har bestämmelsen om oriktig myndighetsutövning också gjorts tillämplig på grovt oaktsamma gärningar. Brottet kallas då vårdslös myndighetsutövning. Straffet är därvid böter eller fängelse i högst ett år. De angivna bestämmelserna gäller inte, om gärningen annars är belagd med straff.

Som ersättning för det upphävda straffansvaret för tjänstefel infördes – förutom den nyssnämnda bestämmelsen om vårdslös myndighetsutövning – ett delvis nytt utomstraffrättsligt sanktionssystem som dock i väsentliga hänseenden liknar disciplinansvaret enligt den tidigare tjänstemannalagstiftningen. Bestämmelserna, som numera återfinns i lagen (1976:600) om offentlig anställning (LOA, omtryckt 1977:1074), ändrad senast 1979:384), innebär i stora drag följande.

Arbetstagare hos staten samt vissa arbetstagare – bl. a. lärare – hos kommuner, försäkringskassor m. fl. allmänna inrättningar kan åläggas disciplinpåföljd för tjänsteförseelse, om de uppsåtligen eller av oaktsamhet sätter åsido vad som åligger dem i deras anställning. Är felet ringa, får sådan påföljd dock inte åläggas (10 kap. 1 §). Disciplinpåföljd är varning eller löneavdrag, om inte annat föreskrivs i kollektivavtal (10 kap. 2 och 3 §§). Någon sådan avtalsföreskrift finns dock inte f. n.

I 11 kap. LOA regleras avskedande, något som kan komma i fråga vid brott eller grov eller upprepad tjänsteförseelse (1 och 2 §§), och i 12 kap. föreskrivs skyldighet för myndighet att göra åtalsanmälan beträffande en arbetstagare som är skäligen misstänkt för brott i tjänsteutövningen. I 13 kap. finns regler om avstängning och om läkarundersökning. Handläggningen av frågor som avses i 10–13 kap. regleras i 14 kap. I 16 kap. 7 § har nyligen införts en föreskrift av den innebörden att skadestånd efter arbetsrättsligt mönster kan utgå till en arbetstagare och hans fackliga organisation, om en myndighet i ett ärende om disciplinansvar, avskedande, avstängning eller läkarundersökning gör sig skyldig till vissa angivna brister i handläggningen.

Fråga om disciplinansvar enligt 10 kap., avskedande enligt 11 kap. och åtalsanmälan enligt 12 kap. LOA prövas i princip av den myndighet som

arbetstagaren lyder under (15 kap. 3 §). Vissa högre tjänstemän får emellertid i stället sin sak prövad av statens ansvarsnämnd (15 kap. 4 §). Är arbetstagaren missnöjd med utgången kan han söka ändring i myndighetens eller ansvarsnämndens avgörande genom att enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister väcka talan hos arbetsdomstolen eller i vissa fall tingsrätten. Denna möjlighet står också öppen för riksdagens ombudsmän (JO) och justitiekanslern (JK) (16 kap. 1–3 §§). Ett beslut om atalsanmälan är dock inte överklagbart.

I fråga om bl. a. arbetstagare hos kommun, landstingskommun och församling gäller de nu beskrivna bestämmelserna i LOA endast när anställningsförmånerna enligt en lag eller ett särskilt riksdagsbeslut fastställs under medverkan av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer (1 kap. 5 § och 2 kap. 1 § LOA). För arbetstagare inom försvarsmakten har ämbetsansvarsreformen inneburit endast begränsade förändringar i det särskilda ansvarssystem som gäller för denna sektor. Detta ansvarssystem ses emellertid f. n. över av militäransvarskommittén (Ju 1977:09). Även för präster, medicinalpersonal och veterinärer gäller till en del särskilda bestämmelser.

I detta sammanhang kan slutligen också nämnas reglerna om uppsägning. Enligt 7 kap. 2 § LOA gäller de allmänna bestämmelserna i lagen (1974:12) om anställningsskydd även i fråga om arbetstagare som omfattas av LOA, om han är förordnad tills vidare. Dessa bestämmelser innebär bl. a. att en uppsägning från arbetsgivarens sida skall vara sakligt grundad. Saklig grund för uppsägning föreligger inte, om det skäligen kan begäras att arbetsgivaren bereder arbetstagaren annat arbete hos sig (7 § lagen om anställningsskydd).

Ämbetsansvarsreformen är som har framgått av det föregående att se som ett led i en rättsutveckling enligt vilken regleringen av de offentligt anställdas förhållanden i allt högre grad har anpassats till de principer som gäller för arbetsmarknaden i övrigt. Allmän enighet torde också råda om att ansvarsregleringen för de offentliga funktionärerna före 1975 års reform var behäftad med åtskilliga brister. En reform på området var sålunda nödvändig. På senare tid har emellertid satts i fråga om inte reformen har visat sig medföra att man i alltför hög grad har släppt ur sikte de skillnader som föreligger mellan offentlig och enskild verksamhet.

Det torde sålunda nu liksom tidigare vara en allmänt omfattad mening att den offentliga verksamheten, i synnerhet till den del den innefattar myndighetsutövning i förhållande till enskilda, i åtskilliga hänseenden har en annan karaktär än den verksamhet som bedrivs inom den privata sektorn. Myndigheternas verksamhet är främst av hänsyn till de enskilda medborgarna underkastad särskilda rättssäkerhetskrav och bedrivs i stor utsträckning på grundval av andra regler än dem som tillämpas för t. ex. bolag, föreningar eller stiftelser. Man har också att beakta det befogade intresse som föreligger från allmänhetens sida av garantier för att den offentliga verksamheten håller en hög standard.

Mot den bakgrund som har angetts nu torde det stå klart att man inte kan vara utan ett ändamålsenligt utformat sanktionssystem. Dess främsta uppgift bör vara att verka i förebyggande syfte. Men systemet måste också erbjuda tillräckligt effektiva möjligheter att komma till rätta med de missförhållanden av olika slag som trots allt kan uppkomma. En ordning som innebär en garanti för rättvisa och noggrannhet i utövandet av allmänna värv är också i de anställdas intresse. Härtill kommer att anvarssystemet måste tillgodose

funktionärernas eget anspråk på rättssäkerhet.

Under de snart fyra år som har förflutit sedan ämbetsansvarsreformen genomfördes har den nya lagstiftningen och dess konsekvenser i olika sammanhang varit föremål för en delvis ganska livlig diskussion. I riksdagen har en rad motioner väckts i ämnet med yrkande bl. a. om en utvärdering av vad ämbetsansvarskommittén har inneburit för svensk offentlig förvaltning (se JuU 1976/77:9, 1977/78:9 och 1978/79:5). Vid 1978/79 års riksmöte uttalade riksdagen att en utvärdering av ämbetsansvarsreformen framstod som påkallad inom någon tid (JuU 1978/79:5, prot. 1978/79:27 s. 73–100). Därefter har ytterligare motioner väckts i frågan (mot. 1978/79:311, 688, 854, 1174 och 1176). Justitieutskottet har helt nyligen i sitt betänkande med anledning av motionerna uttalat att det enligt utskottets mening nu finns skäl att se över de aktuella reglerna (JuU 1979/80:5).

Även enligt min mening är tiden nu mogen att se över straff- och disciplinansvaret för funktionärer i offentlig verksamhet. Jag förordar att en parlamentariskt sammansatt kommitté tillkallas för detta ändamål. Kommitténs uppgift bör vara att företa en i princip förutsättningslös granskning av ansvarssystemet. Jag vill emellertid i det följande peka på några synpunkter som kommittén enligt min mening bör beakta särskilt under sitt arbete.

En utgångspunkt för kommittén bör vara att särskilda regler torde behövas för att garantera att offentlig verksamhet som i någon form har karaktär av myndighetsutövning uppfyller högt ställda krav. Vad som har sagts nu gäller också i fråga om annan offentlig verksamhet som berör en myndighets förhållande till allmänheten i vid mening. Å andra sidan bör en utgångspunkt också vara att speciella regler för de offentliganställda skall förekomma endast i den utsträckning som är nödvändig med hänsyn till den offentliga sektorns särart. Det är sålunda tydligt att åtskilliga fel och förseelser som offentliganställda kan göra sig skyldiga till är av sådan art att de lika väl kan begås inom den enskilda sektorn och i princip bör kunna beivras på samma sätt som där. Oavsett i vilken utsträckning man låter den ena eller den andra av dessa båda principer bilda utgångspunkt för regleringen står det enligt min mening klart att frågor om ingripande mot de anställda liksom nu alltid i sista hand bör kunna prövas av domstol under öppna former. En sådan ordning är nödvändig för att de intressen av rättssäkerhet och insyn som gör sig gällande på området skall kunna tillgodoses.

Från dessa allmänna utgångspunkter bör kommittén granska nuvarande ansvarssystem och bilda sig en uppfattning om i vad mån det uppfyller de anspråk som av både allmänheten och de offentliganställda kan ställas från bl. a. rättssäkerhets- och effektivitetssynpunkter. I detta syfte bör kommittén till en början undersöka hur det nuvarande systemet har utfallit i praktiken.

Vad angår brottsbalkens straffbestämmelser om myndighetsmissbruk m. m. framgår redan av den officiella rättsstatistiken att ämbetsansvarsreformen har lett till en praktiskt betydelsefull avkriminalisering. Medan i genomsnitt ca 90 personer om året fälldes till ansvar för brott enligt 20 kap. BrB under tioårsperioden närmast före reformens ikraftträdande den 1 januari 1976, har under de tre åren 1976–1978 sammanlagt tio domar meddelats för brott mot bestämmelserna i samma kapitel. Av dessa domar avser tre oriktig myndighetsutövning.

Med hänsyn till att ämbetsansvarsreformen har inneburit att beivrandet av en förhållandevis stor grupp av fel och förseelser har överförts till det disciplinära eller arbetsrättsliga ansvarssystemet, är det för bedömningen av

reformens praktiska konsekvenser självfallet av intresse att få veta i vilken omfattning de nya bestämmelserna om disciplinansvar och avskedande har tillämpats. Vissa uppgifter av intresse i aktuellt hänseende har redan redovisats i betänkandet (SOU 1979:71) Handläggningen av anmälningar mot polispersonal, som nyligen har avlämnats av utredningen om förfarandet i vissa disciplinärenden m. m. Utredningen, som har haft till uppgift att pröva förfarandet i disciplinärenden inom polisväsendet och hos myndigheter med begränsade personaladministrativa resurser, har bl. a. redogjort för utfallet av en enkät, ställd till ett tjugotal myndigheter med självständig beslutanderätt i disciplinärenden och med högst 100 anställda. Av redovisningen framgår att inte något enda disciplinärende har handlagts vid någon av myndigheterna efter ämbetsansvarsreformen och att inte heller förberedande utredning i någon disciplinfråga har påbörjats. Av betänkandet framgår vidare att det inte vid någon länsstyrelse sedan den 1 januari 1976 har förekommit att disciplinpåföljd har ålagts någon tjänsteman utanför polisväsendet.

Även om de uppgifter som har återgetts nu avser endast en liten del av den offentliga sektorn, kan de tyda på att det särskilda ansvarssystemet för arbetstagare inom denna sektor har endast begränsad praktisk betydelse. I den mån detta skulle visa sig vara förhållandet är flera förklaringar tänkbara. När felaktiga eller olämpliga rutiner skall rättas till torde sålunda de offentliga arbetsgivarna i betydande utsträckning kunna nå resultat genom att tillgripa andra utvägar än ett disciplinärt förfarande. Det kan t. ex. förhålla sig så i det särskilda fallet att myndighetens tjänsteföreskrifter behöver ändras. Den omständigheten att på många håll lokala arbetstagarorganisationer numera på ett tidigt stadium kopplas in på de enskilda ärendena kan medverka till att uppkomna problem på en arbetsplats ofta löses utan att något formellt disciplinförfarande behöver tillgripas.

En bidragande orsak kan emellertid också vara att den nya lagstiftningen har fått en sådan utformning att den brister i effektivitet. Huvuduppgiften för kommittén blir givetvis att – bl. a. med ledning av den förutsatta kartläggningen och utifrån de förut angivna utgångspunkterna – överväga i vad mån ändringar i regleringen är påkallade.

Som jag tidigare har nämnt intar straffbestämmelserna mot myndighetsmissbruk och vårdslös myndighetsutövning i 20 kap. 1 § BrB en central ställning i ansvarssystemet. Bestämmelserna är avfattade i allmänna ordalag, och det har från olika håll påpekats att svårigheter kan föreligga att i det enskilda fallet avgöra om ett fel omfattas av dem. Det förefaller också som om utrymmet för tillämpning av det aktuella lagrummet i praxis har ansetts mycket begränsat. Nuvarande reglering har lett till att lagligheten av myndighetsingripanden på t. ex. rättsväsendets område har kommit att prövas i disciplinär väg. Denna ordning är knappast invändningsfri.

Om kommittén finner att ändringar i regelsystemet är påkallade, skulle en utväg kunna vara att utvidga eller åtminstone precisera det straffbara området enligt 20 kap. 1 § BrB. Liksom f. n. bör principen visserligen vara att förseelser som begås av arbetstagare utan självständig beslutanderätt eller särskild förtroendeställning i förhållande till allmänheten inte skall beivras i straffrättslig ordning. Det synes emellertid kunna övervägas att åtminstone under vissa förutsättningar frånfalla det nuvarande kravet på att oaktsamhet vid myndighetsutövning skall vara grov för att kunna föranleda straffansvar. En annan lösning kan vara att låta även oriktig myndighetsutövning som har lett till endast ringa förfång för den enskilde falla under straffbestämmelsen.

Det bör emellertid stå kommittén fritt att pröva även andra lösningar. Kommittén bör vidare överväga i vad mån den begränsning av det straffbara området som ligger i att en förseelse skall ha skett i myndighetsutövning är ändamålsenligt avvägd.

Det får förutsättas att de straffrättsliga bestämmelserna även i fortsättningen skall kompletteras av ett lagreglerat disciplinansvar för att en hög standard i den offentliga verksamheten skall kunna säkerställas. Kommittén bör pröva om området för det lagreglerade disciplinansvaret är avgränsat på ett rimligt sätt. Det bör här särskilt uppmärksammas att frågan i vad mån en arbetstagare i sådan kommunal eller annan allmän tjänst som inte är statligt reglerad skall vara underkastad disciplinansvar f. n. inte är bestämd genom lagstiftning utan regleras genom kollektivavtal. Kommittén bör undersöka om några olägenheter vållas av att ett enhetligt system inte gäller eller eljest av att ansvarsfrågan inte har bestämts genom lagstiftning (jfr lagrådets uttalande i prop. 1975:78 s. 244).

I den allmänna debatten har det ibland betecknats som en nackdel att frågor angående disciplinansvar enligt gällande ordning i princip handläggs inom den myndighet under vilken den anställde lyder. Man har pekat på att myndighetens ledning kan bli misstänkt för att underlåta ett befogat ingripande. En utvidgning av straffansvaret enligt brottsbalken skulle i viss utsträckning vara ägnad att undanröja risken för misstankar av sådant slag. Kommittén bör undersöka i vad mån det kan finnas skäl att i övrigt vidta särskilda åtgärder för att öka både medborgarnas och de anställdas tilltro till disciplinansvarssystemet. Önskemålet att frågan om ansvar för förseelser som berör myndighetens förhållande till allmänheten skall prövas av ett från anställningsmyndigheten fristående organ skulle exempelvis kunna tänkas bli tillgodosett genom att statens ansvarsnämnds behörighet utvidgas till att under vissa förutsättningar avse prövning av frågor om disciplinansvar och avskedande även för andra personalkategorier än dem som anges i 15 kap. 4 § LOA. En annan fråga som bör undersökas närmare är hur anmälningar från enskilda bör behandlas inom myndigheterna.

I sammanhanget bör kommittén också se efter om ytterligare åtgärder är påkallade för att tillgodose de anställdas intresse av en ändamålsenlig procedur i disciplinförfarandet. I detta syfte bör kommittén bl. a. undersöka lämpligheten av en ordning som innebär att företrädare för de anställda i större utsträckning än nu kan kopplas in på ett tidigt stadium av handläggningen. Myndigheten skulle exempelvis kunna åläggas att informera berörda personalorganisationer om en påbörjad utredning i en fråga av aktuellt slag.

Kommittén bör även uppmärksamma frågan huruvida förfarandet hos ansvarsnämnden har fått en lämplig reglering. Bl. a. bör belysas förhållandet mellan den anmälande myndigheten å ena sidan och nämnden å den andra liksom nämndens befogenheter och praktiska möjligheter att verkställa utredningar i ärendena. Av vad jag har anfört inledningsvis framgår att nämndens avgöranden enligt min mening även i fortsättningen bör kunna överprövas av domstol. Med hänsyn till önskemålet om en enhetlig reglering på det aktuella området bör man inte utan vägande skäl överge den nuvarande ordningen att talan mot ett beslut i ett disciplinärende skall föras enligt reglerna i lagen om rättegången i arbetstvister. Detta gäller i synnerhet om en del förseelser skulle föras över från området för disciplinansvar till det straffbara området.

Såvitt gäller de frågor som berör statens ansvarsnämnds ställning bör till

kommittén för kännedom överlämnas en promemoria som har upprättats inom nämnden den 30 juni 1979 och som nämnden har gett in till justitiedepartementet.

En särskild fråga som kommittén bör överväga är rätten för en målsägande att väcka åtal och skadeståndstalan på grund av brott som har begåtts i utövningen av offentlig tjänst. F. n. gäller att riksåklagaren är ensam behörig som allmän åklagare vid tingsrätt och hovrätt i mål om ansvar och enskilt anspråk på grund av ett sådant brott, om detta har begåtts av någon av de i 7 kap. 4 § andra stycket rättegångsbalken (RB) angivna högre tjänstemännen. Även JO och JK har behörighet att väcka en sådan talan. Målsägaden saknar däremot i dessa fall enligt 20 kap. 10 § RB rätt att väcka åtal eller att överta eller i högre rätt fullfölja ett redan väckt åtal. Enligt 22 kap. 8 § RB har han inte heller rätt att väcka skadeståndstalan mot tjänstemannen i annat fall än om åtal för brottet äger rum eller hans talan biträds av någon som har behörighet att besluta om åtal. De begränsningar i målsägandens talerätt som har angetts nu gäller också i fråga om tjänstemän mot vilka talan om ansvar och enskilt anspråk på grund av brott i utövningen av tjänsten enligt 3 kap. 3 § RB skall väckas omedelbart i högsta domstolen. I den mån målsäganden har drabbats av skada på grund av fel eller försummelse vid myndighetsutövning i verksamhet för vilken staten eller kommun svarar, har han emellertid under vissa förutsättningar möjlighet att få ersättning av staten eller kommunen enligt skadeståndslagen (1972:207).

De nyss beskrivna inskränkningarna i målsägandens rätt att föra talan har brukat motiveras med att de ifrågavarande tjänstemännen behöver ett skydd mot obefogade åtal. Begränsningarna tog tidigare sikte endast på ämbetsbrott enligt 20 kap. 1–4 §§ BrB. Genom lagändringar år 1974 (prop. 1974:35, KU 1974:21, rskr 1974:160) ändrades beskrivningen av de gärningar, som omfattas av de aktuella begränsningarna, till att avse brott i utövning av tjänst eller uppdrag. Begränsningarna har härigenom fått en utformning som innebär att de har kommit att omfatta andra straffbelagda gärningar än dem som tidigare utgjorde ämbetsbrott. Det skall dock enligt motivuttalanden vara fråga om gärningar som ingår som ett led i själva utövningen av tjänsten eller uppdraget.

I motioner till riksdagen och i den allmänna debatten har riktats kritik mot reglerna om inskränkning i målsägandens rätt. Det har ansetts principiellt felaktigt och stridande mot rättssäkerheten att vissa ämbetsmän fredas från enskilt åtal. Vidare har pekats på att oklarhet om bestämmelsernas tillämpningsområde har uppstått genom 1974 års lagändringar (jfr JuU 1978/79:5 samt mot. 1978/79:311, 688, 1174 och 1176).

Enligt min mening talar övervägande skäl för att de aktuella begränsningarna i målsägandens talerätt bör avskaffas. Kommittén – som bör behandla denna fråga med förtur – får överväga om förekommande behov av skydd mot obefogade åtal eller krav kan tillgodoses på annat lämpligt sätt, t. ex. genom regler som gör det möjligt för domstolen att på handlingarna avgöra mål där talan är uppenbart ogrundad. Regler av detta slag bör i så fall gälla för alla offentliganställda. Kommittén måste vid sin prövning av hithörande frågor självfallet beakta bestämmelserna i 12 kap. 3 och 8 §§ regeringsformen om åtal för brott i tjänsten mot den som är eller har varit statsråd, justitieråd eller regeringsråd.

En annan fråga som kräver särskild uppmärksamhet gäller samordningen mellan straffrättslig påföljd och avskedande enligt lagen om offentlig anställning. I 11 kap. LOA finns bestämmelser om hur anställnings-

förhållandena för den berörde arbetstagaren kan påverkas av avgörandet i brottmålet. Samtidigt föreskrivs i 33 kap. 9 § BrB att hänsyn i brottmålet får tas till avskedande eller annan följd av brottet som är medgiven enligt arbetsavtalet eller enligt författning som gäller för anställningsförhållandet. Vid riksdagens behandling av ämbetsansvarsreformen angavs att den praktiska tillämpningen av dessa regler borde följas med uppmärksamhet så att vid behov erforderliga åtgärder blir vidtagna (se JuU 1975:22 s. 114). Kommittén bör med hänsyn härtill undersöka hur den förutsatta samordningen mellan brottmålsprocessen och prövningen hos myndigheten har utfallit i praktiken. Kommittén bör också belysa frågan i vad mån hänsyn i brottmålsprocessen bör kunna tas till andra arbetsrättsliga åtgärder än direkta sanktioner, t. ex. omplacering.

Även uppsägningsinstitutets ställning i regelsystemet bör belysas från dessa och andra synpunkter. Utgångspunkten bör därvid självfallet vara att frågan om uppsägning av offentliganställda liksom nu skall regleras på samma sätt som för arbetstagare i allmänhet.

Det är angeläget att kommittén under sitt arbete lägger särskild vikt vid att belysa möjligheterna för JO och JK att ingripa mot fel eller försummelse i den offentliga tjänsteutövningen och pekar på vilka förändringar som kommitténs förslag kan medföra i detta hänseende.

En genomgående strävan i kommitténs arbete bör vara att åstadkomma en så enkel och överskådlig men samtidigt effektiv reglering som möjligt.

Vid fullgörandet av sitt uppdrag bör kommittén samråda med rättegångsutredningen (Ju 1977:06), anställningsskyddskommittén (A 1977:01) och militäransvarskommittén. Till kommittén bör knytas företrädare för de centrala arbetstagarorganisationerna och de offentliga arbetsgivarna.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för justitiedepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sju ledamöter med uppdrag att utreda straff- och disciplinansvaret för funktionärer i offentlig verksamhet,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna för utredningen skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

14. Valkretsindelningen i Malmöhus län

Dir 1979:142

Beslut vid regeringssammanträde 1979-11-29.

Statsrådet Petri anför.

För val till riksdagen är riket indelat i 28 valkretsar. Indelningen, som i allt väsentligt har varit oförändrad sedan år 1921, följer i de flesta fall

länsindelningen men det finns några undantag. Älvsborgs län är delat i en nordlig och en sydlig valkrets. Stockholms och Göteborgs kommuner utgör egna valkretsar, skilda från resp. län i övrigt. Malmöhus län, slutligen, är indelat i två kretsar, nämligen den s. k. fyrstadskretsen som består av Malmö, Helsingborgs, Landskrona och Lunds kommuner, och Malmöhus läns valkrets, som omfattar resten av länet. Samtliga valkretsar i landet utom de två i Malmöhus län utgörs av geografiskt sammanhängande områden.

År 1974 tillsatte dåvarande chefen för justitiedepartementet en kommitté med uppdrag att utreda frågorna om ändrad valkretsindelning och om ökat inslag av personval vid val till riksdagen. Kommittén slutförde sitt uppdrag genom att i december 1977 överlämna betänkandet (SOU 1977:94) Personval och valkretsindelning. I betänkandet föreslog kommittén (majoriteten) i fråga om valkretsindelningen i Malmöhus län att fyrstadskretsen och länsvalkretsen skulle ersättas av tre nya, geografiskt sammanhängande valkretsar. Malmö kommun borde därvid utgöra en valkrets och länet i övrigt delas i en nordlig och en sydlig krets.

Betänkandet har remissbehandlats. En majoritet av de remissinstanser som har yttrat sig om valkretsindelningen i Malmöhus län anser att denna bör ändras. Från en del håll ställs krav på en omedelbar förändring i linje med utredningens förslag. Men det förekommer också uttalanden som går ut på att ytterligare överväganden måste föregå ett beslut i frågan.

Enligt min mening står det klart att valkretsindelningen i Malmöhus län inte är ändamålsenlig. Indelningen bör alltså ändras. Ett beslut i den frågan kan fattas utan att man avvaktar de slutliga ställningstagandena till de andra frågor som kommittén har behandlat. Som många remissinstanser har uttalat är det angeläget att en ändrad valkretsindelning i Malmöhus län kan tillämpas vid valet till riksdagen år 1982.

En möjlighet är att genast genomföra kommitténs förslag, som har godtagits av åtskilliga remissinstanser. Det är emellertid önskvärt att den lösning som väljs vinner så bred anslutning som möjligt, särskilt inom länet. Enligt min mening bör därför ett beslut om ändrad valkretsindelning i Malmöhus län föregås av ytterligare utredning. Arbetet behöver inte bli mer tidskrävande än att riksdagen kan fatta beslut om den nya indelningen i så god tid att denna kan tillämpas vid 1982 års riksdagsval. Med tanke på utredningens karaktär och omfattning föreslår jag att en särskild utredare tillkallas för ändamålet.

För egen del anser jag det naturligt att utredaren tar personvals- och valkretsutredningens överväganden och förslag och remissyttrandena över detta till utgångspunkt för sitt arbete. Den lösning som ligger närmast till hands är alltså att länet skall bestå av tre valkretsar och att Malmö kommun skall utgöra en av dessa. Utredarens centrala uppgift blir i så fall att med hänsyn till lokala förhållanden och opinioner dra en lämplig gräns mellan två ytterligare valkretsar i länet.

Utredaren bör emellertid även kunna överväga andra lösningar. Arbetet bör dock under alla omständigheter bedrivas med utgångspunkt i att valkretsarna skall vara geografiskt sammanhängande och att de inte bör skära kommungränser. Vidare bör naturliga näringsgeografiska samband beaktas vid gränsdragningen. Utredaren bör också försöka åstadkomma en indelning som skapar bästa möjliga förhållanden för partiernas lokala arbete. Ett annat önskemål är att antalet fasta riksdagsmandat fördelas relativt jämnt mellan valkretsarna.

Hänsyn bör även tas till valkretsindelningen vid val till kommunfullmäk-

tige och landsting. Eftersom det finns ett samband mellan denna indelning och valkretsindelningen vid riksdagsval, bör det stå utredaren fritt att diskutera lämpliga lösningar med de organ – kommuner, landstingskommun och länsstyrelse – som avgör indelningen för de kommunala valen.

Utredaren bör bedriva sitt arbete i nära samråd med partiorganisationerna i länet och med företrädare för berörda kommuner. Det får ankomma på utredaren att avgöra formerna för detta samråd.

Om en ny valkretsindelning skall kunna tillämpas vid riksdagsvalet år 1982, måste riksdagen fatta beslut om det under våren 1981. Partierna måste nämligen kunna bedriva sitt nomineringsarbete med kännedom om den valkretsindelning som skall gälla vid valet. Som jag nyss har antytt kan ett beslut om ändrad valkretsindelning för riksdagsvalen dessutom få betydelse för valkretsindelningen för de kommunala valen, närmast landstingsvalen. Beslut om indelning i kommunala valkretsar skall enligt vallagen (1972:620, omtryckt 1979:456) meddelas före utgången av oktober månad året före det år då val skall äga rum.

Även om utredaren bedriver sitt arbete i nära samråd med dem som närmast berörs av ändringarna, bör tid beräknas för remissbehandling av förslaget. Utredningsarbetet bör därför vara slutfört senast vid halvarsskiftet år 1980.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över valkretsindelningen vid riksdagsval i Malmöhus län,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

15. Översyn av fastighetsbildningslagstiftningen

Dir 1979:143

Beslut vid regeringssammanträde 1979-11-15.

Statsrådet Danell anför.

Fastighetsbildningslagen (1970:988, omtryckt 1971:1035), FBL, trädde i kraft samtidigt med jordabalken den 1 januari 1972 (prop. 1969:128, 3LU 1970:35, rskr 1970:189). Ledningsrättslagen (1973:1144) samt anläggningslagen (1973:1149) och lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter trädde i kraft den 1 juli 1974 (prop. 1973:157, CU 1973:34, rskr 1973:390 resp. prop. 1973:160, CU 1973:33, rskr 1973:389). De nu nämnda lagarna brukar sammanfattningsvis kallas fastighetsbildningslagstiftningen.

Inom justitiedepartementet har av överdirektören Helmer Wallner upprättats en promemoria (Ds Ju 1977:12) Uppföljande översyn av fastighetsbildningslagstiftningen. Till departementspromemorian har som

bilaga fogats en inom statens lantmäteriverk sammanställd promemoria (1977-04-26) Behov av ändringar i fastighetsbildningslagstiftningen i syfte att förenkla förrättningshandläggningen. Departementspromemorian innehåller ett stort antal förslag till lagändringar, som i huvudsak behandlas i följande sex avsnitt: 1. Sanering av fastighetsinledning m. m., 2. Rättighetsåtgärder, 3. Plangenomförande genom fastighetsreglering m. m., 4. Ersättningsfrågor, 5. Förrättningsförfarande och överprövning samt 6. Särskilda frågor. Jag kommer att senare närmare redogöra för innebörden av förslagen.

Departementspromemorian har remissbehandlats. Remissinstanserna har i allmänhet redovisat en positiv inställning till förslagen. Det understryks särskilt att förslagens syfte är mycket angeläget. Åtskillig kritik mot bestämmelsernas utformning framförs dock. Några remissinstanser anser att de i departementspromemorian behandlade frågorna eller vissa av dem bör utredas ytterligare. Till dessa remissinstanser hör hovrätten över Skåne och Blekinge, Stockholms tingsrätt och lantmäteriverket.

Ett förslag som genomgående har mottagits positivt av remissinstanserna gäller en ändring i lagen (1971:1037) om äganderättsutredning och legalisering. Detta förslag, som innebär ökade möjligheter till legalisering av vissa privata jorddelningar, har redan genomförts. Lagändringen har trätt i kraft den 1 juli 1979 (prop. 1978/79:191, CU 1978/79:34, rskr 1978/79:316, SFS 1979:254).

När det gäller övriga frågor som har behandlats i promemorian anser jag att det behövs ytterligare utredningsarbete. Samtidigt finns det behov av att utreda vissa andra frågor som berör fastighetsbildningslagstiftningen. Jag föreslår därför att en kommitté med parlamentariskt inslag tillkallas för att se över fastighetsbildningslagstiftningen.

Fastighetsbildningslagstiftningen har ett starkt samband med byggnadslagstiftningen. Det bör därför i sammanhanget nämnas att byggnadslagstiftningen har setts över av den s. k. PBL-utredningen (Bo 1978:07) som i betänkandet (SOU 1979:65 och 66) Ny plan- och bygglag har föreslagit åtskilliga ändringar i fastighetsbildningslagstiftningen bl. a. om samordningen med byggnadslagstiftningen. Vid min genomgång av de olika promemoriеförslagen kommer jag att särskilt redovisa de förslag av PBL-utredningen som är av intresse i sammanhanget.

1. Sanering av fastighetsindelning m. m.

Förrättningar enligt FBL, ledningsrättslagen och anläggningslagen handläggs av fastighetsbildningsmyndigheterna. Som underlag för fastighetsbildningsverksamheten förs ett fastighetsregister. Det är länsstyrelsen samt enligt särskilt beslut vissa kommuner som är fastighetsregistermyndighet.

Fastighetsregistret bör inte belastas med onyttiga samfälligheter och servitut eller med fastighetsenklaver som inte fyller något ändamål. Fastighetsindelningen och beståndet av fastighetsanknutna rättigheter bör också anpassas till nya förutsättningar i fråga om markens användning. I departementspromemorian föreslås mot denna bakgrund dels att vissa servitut skall upphöra att gälla automatiskt, om ändamålet med dem har tillgodosetts på annat sätt (7 kap. 1 § FBL jämte övergångsbestämmelser), dels att i FBL skall införas ett särskilt förfarande, utställningsförrättning, för sanering av fastighets- och rättighetsförhållandena (4 kap. 43–52 §§ FBL), dels att möjligheterna till fastighetsbestämning skall ökas (14 kap. 1 § FBL

och 17 § anläggningslagen).

Jag skall i huvudsak inskränka mig till att kommentera förslaget till utställningsförrättning. En förutsättning för en sådan summarisk förrättning är enligt promemorieförslaget att det är angeläget från allmän synpunkt att fastighetsreglering eller sammanläggning sker för att sanera fastighetsindelningen eller rättighetsförhållandena. Vidare krävs att en vanlig fastighetsbildningsförrättning skulle föranleda kostnader eller arbete som inte står i rimligt förhållande till markens värde och till nyttan för berörda fastighetsägare. Det är enligt förslaget fastighetsregistermyndigheten som förordnar att vissa åtgärder får ske vid en utställningsförrättning men förrättningen handläggs av fastighetsbildningsmyndigheten. Sakägare får inte debiteras några kostnader för förrättningen.

Remissinstanserna anser genomgående att det finns behov av sanering av fastighetsindelningen m. m. men det framförs kritik både mot tanken på en särskild form av förrättning och framför allt mot den närmare utformningen av förslaget. Lantmäteriverket anser att en ny utredning bör göras av hela saneringsfrågan. Enligt verket talar gjorda kostnadsuppskattningar för att det föreslagna utställningsförfarandet måste kompletteras med regler som automatiskt upphäver vissa onyttiga samfälligheter m. m. Lantmäteriverket anser också att olika ambitionsnivåer bör diskuteras beträffande registerkomplettering och fastighetsregistrets innehåll av uppgifter om samfälligheter och servitut.

För egen del anser jag det självklart att fastighetsregistret inte bör belastas med onödiga anteckningar. Kommittén bör med den utgångspunkten överväga frågan om lämplig ambitionsnivå när det gäller fastighetsregistrets innehåll av uppgifter om samfälligheter och servitut. Denna fråga har samband med införandet av automatisk databehandling inom fastighetsregistreringen. Kommittén bör därför samråda med kommittén (Ju 1979:07) för utredning av den fortsatta fastighetsdataverksamheten (dir. 1979:85). Samråd bör också ske med lantmäteriverket.

En önskvärd avveckling av onyttiga samfälligheter m. m. kan i och för sig ske inom ramen för fastighetsregleringsinstitutet (se prop. 1969:128 s. B 537). Anledningen till att en sådan avveckling ändå inte har skett i någon nämnvärd omfattning är att berörda fastighetsägares nytta av åtgärden ofta inte motsvarar deras kostnader för förrättningen. Förrättningsersättningarna har under senare år stigit kraftigt till följd av det krav på kostnadstäckning som lantmäteriet arbetar med. Viss möjlighet till subvention vid förrättning med sanerande effekt finns dock numera enligt 10 § lantmäteritaxan (1971:1101) i dess lydelse enligt SFS 1978:834.

Enligt min mening är det ett allmänt intresse att saneringen av fastighetsindelning m. m. stimuleras ytterligare. Kommittén bör i första hand överväga en lösning som innebär att det allmänna tar på sig ansvaret för förrättningskostnaderna för saneringar som bedöms vara särskilt önskvärda ur allmän synpunkt. En utgångspunkt för övervägandena bör härvid vara att sanering bör ske när en registrering av gällande uppgifter och en fortsatt hantering i olika offentliga verksamheter åtminstone på sikt kan bedömas medföra större kostnader för det allmänna än en sanering. Det är angeläget att saneringen bedrivs planmässigt för hela landet och att den i möjligaste mån anpassas till övergången till automatisk databehandling. Vad jag nu har anfört utesluter inte att saneringsåtgärder även bör göras till ett naturligt inslag i fastighetsbildningsmyndigheternas normala förrättningsverksamhet.

Gällande bestämmelser för fastighetsreglering och sammanläggning torde i allt väsentligt vara väl lämpade även för en ökad saneringsverksamhet. Handläggningen bör enligt min mening ske enligt de gemensamma bestämmelser i 4 kap. FBL som gäller för alla fastighetsbildningsförrättningar. Kommittén bör alltså inte överväga någon särskild förrättningsform motsvarande den i promemorian föreslagna utställningsförrättningen. Kommittén bör däremot vara oförhindrad att överväga behovet av kompletteringar eller ändringar i gällande bestämmelser.

Utöver vad jag nu har förordat bör kommittén överväga om det är möjligt att beträffande vissa typer av samfälligheter och servitut finna en lösning som innebär att dessa automatiskt upphör att gälla vid en viss tidpunkt. Mot promemorieförslaget att vissa servitut automatiskt skall upphöra att gälla (se 7 kap. 1 § FBL) har framförts åtskillig kritik. Förslaget får därför övervägas ytterligare med beaktande bl. a. av att rättssäkerheten blir väl tillgodosedd. En lämplig ordning kan vara att rättigheten upphör att gälla endast om anmälan inte görs inom viss tid. En sådan ordning bör då kompletteras med en möjlighet till prövning av om rättigheten skall bestå eller inte.

Enligt min mening bör denna del av uppdraget behandlas med förtur. Kommittén bör alltså särskilt överväga möjligheten av att i ett delbetänkande ta upp bl. a. saneringsfrågan.

2. Rättighetsåtgärder

I promemorian läggs fram åtskilliga förslag som berör olika typer av rättigheter. Bland förslagen kan nämnas utmönstring av de särskilda villkoren för ändring och upphävande av servitut (7 kap. 4–9 §§ FBL) och förbud mot att tillskapa betesservitut (7 kap. 2 § FBL). Vidare föreslås nya regler om avgränsning mellan FBL och annan lagstiftning i fråga om servitut (7 kap. 2 § FBL och 53 § anläggningslagen), samordning mellan FBL och ledningsrättslagen (7 kap. 2 och 11 §§ FBL samt åtskilliga paragrafer i ledningsrättslagen), disponering av servitut vid fastighetsreglering (7 kap. 6 § FBL), ändring och upphävande av officialnyttjanderätt genom fastighetsreglering (7 kap. 10 § FBL), införande av en s. k. legalrätt (2 kap. 5 a § och 10 kap. 5 § FBL), förbud mot att tillskapa villaservitut (14 kap. 4 § jordabalken) samt avskaffande av tidsgränsen för utförande av ledning (22 och 31 §§ ledningsrättslagen).

Remissinstanserna har framfört åtskilliga synpunkter på dessa förslag, delvis av mycket kritisk karaktär. För egen del anser jag att det otvivelaktigt finns ett reformbehov på rättighetsområdet, utöver det saneringsbehov som jag har talat om i föregående avsnitt. De frågor som i denna del har behandlats i promemorian bör därför tas upp även av kommittén. Promemorieförslagen får emellertid övervägas ytterligare mot bakgrund bl. a. av vad som har kommit fram vid remissbehandlingen. Kommittén bör vara oförhindrad att lägga fram förslag även beträffande sådana detaljer på rättighetsområdet som inte har berörts i promemorian.

Kommitténs uppdrag bör emellertid inte omfatta frågan om avgränsningen mellan FBL och vattenlagen. Den frågan får i stället tas upp i samband med den pågående departementsbehandlingen av vattenlagsutredningens betänkande (SOU 1977:27) med förslag till ny vattenlag.

När det gäller villaservitut vill jag erinra om att PBL-utredningen har föreslagit en ny bestämmelse i 14 kap. 4 § jordabalken om att servitut inte får avse sådan reglering av byggnader som skall ske enligt den nya plan- och

bygglagen (se SOU 1979:65 och 66, del 1 s. 97 och del 2 s. 625). PBL-utredningen har emellertid förutsatt att frågan om upphävande av befintliga villaservitut behandlas vid den fortsatta beredningen av promemorian Ds Ju 1977:12. Kommittén bör alltså överväga om det är möjligt att finna några enkla former för att upphäva befintliga villaservitut.

3. Plangenomförande genom fastighetsreglering m. m.

I promemorian föreslås dels att det införs nya bestämmelser för att underlätta överföringen till kommun av mark för allmän plats (5 kap. 8 b § FBL), dels att bestämmelserna om genomförande av tomtindelning flyttas från 8 kap. till 5 kap. FBL (5 kap. 8 a § FBL), dels att det tillskapas nya former för byggnadsnämndernas inflytande på förrättningsfrågor (23 § anläggningslagen och 21 § ledningsrättslagen).

Remissinstanserna har i allmänhet redovisat en positiv inställning till förslagen. Viss kritik framförs dock mot utformningen av förslagen.

Jag vill först framhålla att PBL-utredningen har särskilt behandlat vissa frågor om plangenomförande (SOU 1979:65 och 66 del 2 s. 365). Utredningen föreslår bl. a. ett nytt institut, fastighetsplan, som bl. a. skall ersätta nuvarande tomtindelning. Vidare föreslår utredningen nya bestämmelser om exploateringssamverkan i 56–67 §§ anläggningslagen.

PBL-utredningen föreslår också ändrade bestämmelser om samordningen mellan den nya plan- och bygglagen och fastighetsbildningslagstiftningen (SOU 1979:65 och 66 del 2 s. 619). Utredningens överväganden leder bl. a. till att 23 § anläggningslagen och 21 § ledningsrättslagen föreslås upphävda. Kommittén bör därför inte behandla dessa paragrafer och inte heller de frågor om plangenomförande som redan har behandlats av PBL-utredningen.

Fastighetsreglering enligt 5 kap. FBL kan ske för att åstadkomma en förbättring av fastighetsindelningen inom ett område. Ersättning för mark som frångår en fastighet lämnas i princip genom att annan mark tillförs fastigheten. Skillnaden utjämnas genom ersättning i pengar. Vid s. k. ensidig marköverföring ges enbart ersättning i pengar. Denna typ av fastighetsreglering används exempelvis för överföring av mark till gatufastighet i enlighet med stadsplan. Det är en allmän uppfattning att det är mycket värdefullt att kunna använda fastighetsreglering för sådant ändamål, trots att kommunen som ett alternativ kan påkalla inlösen enligt byggnadslagen (1947:385).

Även jag anser det mycket värdefullt att fastighetsreglering kan användas i plangenomförande syfte. Att sådan fastighetsreglering bör främjas underströks senast år 1977 när möjligheter till förtida tillträde infördes (prop. 1976/77:114, CU 1976/77:36, rskr 1976/77:321, SFS 1977:362). Som framhålls i promemorian har emellertid en viss tveksamhet uppkommit om möjligheten att använda fastighetsreglering i plangenomförande syfte. Högsta domstolen har i det s. k. Ängelholmsmålet (NJA 1976 s. 139) funnit att fastighetsreglering för överföring i enlighet med stadsplan och tomtindelning av del av tomt till gatumark inte har kunnat tillåtas i ett fall, där avsevärda buller- och andra miljöstörningar kunde väntas uppstå på restfastigheten till följd av den överförda delens användning.

En av anledningarna till att fastighetsreglering inte kunde genomföras i Ängelholmsfallet var att ersättningsbestämmelserna i FBL inte gör det möjligt att ersätta s. k. företagsskada, dvs. restfastighetens värdeminskning på grund av buller m. m. I nästa avsnitt kommer jag att ta upp frågan om en

översyn av ersättningsbestämmelserna i FBL för att undanröja detta hinder.

Jag förordar att kommittén får i uppdrag att överväga frågan om fastighetsreglering i plangenomförande syfte mot bakgrund av promemorieförslaget och vad som har framkommit vid remissbehandlingen. Jag anser det även angeläget att kommittén överväger om de särskilda bestämmelserna om inlösen i 8 kap. FBL kan arbetas in i 5 kap. Denna fråga hänger delvis samman med den framtida utformningen av ersättningsbestämmelserna, vilket jag återkommer till i nästa avsnitt.

I promemorian föreslås att fastighetsreglering i plangenomförande syfte skall få ske även om den överförda marken inte kan tilläggas någon annan fastighet. Detta förslag kritiseras av praktiskt taget samtliga remissinstanser som har yttrat sig i frågan. Enligt min mening bör förslaget inte genomföras, eftersom det i dessa fall är fråga om nybildning av fastigheter och inte om fastighetsreglering. Kommittén bör dock vara oförhindrad att söka andra lösningar på det problem som ligger bakom förslaget, nämligen att kommunen i vissa fall inte har någon lämplig fastighet att överföra marken till (jfr i fråga om tunnelbaneservitut NJA 1978 s. 57).

4. Ersättningsfrågor

Bestämmelserna om ersättning vid fastighetsreglering (5 kap. 9–12 §§ FBL) bygger på den s. k. vinstfördelningsprincipen. Den innebär att nettonyttan av regleringen skall fördelas mellan de deltagande fastigheterna. Sådan vinstfördelning kan ske även vid inlösen enligt 8 kap. FBL (se prop. 1971:122 s. 213). 8 kap. 5 § FBL innehåller nämligen inte någon motsvarighet till reglerna i 4 kap. 2 § expropriationslagen (1972:719) om hänsynstagande till värdeinfluenser av expropriationsföretaget.

I promemorian föreslås ändringar i ersättningsbestämmelserna vid fastighetsreglering och inlösen. Ändringarna innebär bl. a. att ersättning vid inlösen och fastighetsreglering i plangenomförande syfte skall bestämmas enligt 4 kap. expropriationslagen och att det generellt skall vara möjligt att fastställa ersättning för personlig skada.

Flera remissinstanser framför kritik mot de gällande ersättningsbestämmelserna och förordar en mera genomgripande översyn än vad promemorieförslaget innebär.

Enligt min mening är det angeläget att en reform av ersättningssystemet i FBL kommer till stånd. All annan fastighetsrättslig lagstiftning bygger numera på ersättningsreglerna i 4 kap. expropriationslagen. FBL har däremot endast ofullständigt anpassats till expropriationslagen. Detta kan medföra egendomliga resultat, exempelvis när det är möjligt att antingen använda fastighetsreglering eller inlösen enligt byggnadslagen. En konsekvens av ersättningsreglernas utformning har också belysts i det s. k. Ängelholmsmålet (NJA 1976 s. 139), nämligen att det inte är möjligt att bestämma ersättning för bullerskada på restfastigheten.

Jag förordar alltså att kommittén får i uppdrag att göra en fullständig översyn av ersättningsbestämmelserna i FBL. I första hand bör kommittén överväga en ordning som innebär en anpassning till expropriationslagens ersättningsregler. Som närmare utvecklas i Stockholms tingsrätts remissyttrande bör det i så fall övervägas om det är lämpligt att göra undantag för exempelvis större fastighetsregleringar inom jord- och skogsbruket vid vilka det samtidigt vidtas värdehöjande åtgärder, exempelvis byggande av vägar.

Vid sådana förrättningar kan det framstå som befogat att avvika från expropriationslagens ersättningsregler för att få en skälig vinstfördelning.

Jag vill avslutningsvis erinra om att PBL-utredningen har föreslagit vissa ändringar i 4 kap. expropriationslagen (SOU 1979:65 och 66 del 1 s. 75 och del 2 s. 825). Kommittén bör beakta dessa ändringsförslag.

5. Förrättningsförfarande och överprövning

I promemorian läggs fram åtskilliga förslag som syftar till att på olika sätt förenkla förrättningshandläggningen. I den delen bygger förslagen i stor utsträckning på synpunkter som har förts fram av lantmäteriverket i den promemoria som fogats till departementspromemorian.

Promemorieförslagen avser följande frågor, nämligen protokollföring och aktbildning (4 kap. 16 § FBL), avskrifter av besvärsinlagor (16 kap. 2 § FBL), ingivande av ansöknings- och besvärshandlingar till annan än prövningsmyndigheten (4 kap. 8 § och 16 kap. 1 § FBL), delgivningsfrågor (4 kap. 15 § FBL), rättelse i förrättningsakt (4 kap. 42 § FBL) samt kostnader i fastighetsbildningsmål (16 kap. 14 §, 17 kap. 3 § och 18 kap. 2 § FBL).

Remissinstanserna har framfört åtskilliga synpunkter på dessa förslag, delvis av kritisk karaktär.

Kommittén bör ytterligare överväga promemorieförslagen mot bakgrund av vad som har framkommit vid remissbehandlingen och lägga fram de förslag som är motiverade i syfte att så långt möjligt förenkla förrättningshandläggningen och det vidare förfarandet i fastighetsbildningsmål.

6. Särskilda frågor

I promemorian föreslås vissa särskilda bestämmelser om fastighetsreglering för järnvägsändamål (5 kap. 8 b § tredje stycket FBL). Hithörande frågor övervägs f. n. inom kommunikationsdepartementet i samråd med statens järnvägar och lantmäteriverket. Kommitténs uppdrag bör därför inte omfatta dessa frågor.

Kommittén bör däremot mot bakgrund av vad som har kommit fram vid remissbehandlingen ytterligare överväga de förslag som läggs fram i promemorian i fråga om samordningen mellan ledningsrättslagen och ellagstiftningen (17 § ledningrättslagen), redovisningen i fastighetsregistret (19 kap. 2 § FBL) och fastighetsbildning och tomträtt (10 kap. 3 § och 12 kap. 3 § FBL) samt de förslag till ändringar i fastighetsbildningslagstiftningen i övrigt som inte redan har berörts.

Jag övergår nu till att behandla vissa frågor som inte hänger samman med förslagen i departementspromemorian.

Riksdagen har med anledning av motionen 1976/77:1288 gett regeringen till känna vad civilutskottet anfört om en översyn av lagen om förvaltning av samfälligheter i visst avseende (CU 1976/77:30, rskr 1976/77:229). I motionen anförs att röstberäkning enligt huvudtalsmetoden är acceptabel från rättvisesynpunkt för samfällighetsföreningar som omfattar i huvudsak enbostadsfastigheter men att metoden medför orättvisa i fall då äganderätt och bostadsrätt blandas i en förening. I sådana föreningar har varje boende i enbostadshus en röst medan bostadsrättshavarna endast har en röst tillsammans. Enligt civilutskottet finns det anledning att följa upp lagens

tillämpning i detta avseende. Enligt min mening bör denna uppgift anförtros kommittén, som härvid bör beakta att motsvarande problem kan uppkomma i en samfällighetsförening som består av enfamiljshus och flerfamiljshus med hyresrätter. Kommittén bör i denna fråga samråda med den nyligen tillkallade kommittén (Bo 1979:04) med uppdrag att utreda frågor om förnyelse av bebyggelsemiljön (dir. 1979:127).

I detta sammanhang bör kommittén också överväga vad som har anförts av Sveriges villaägareförbund och Småhusägarnas centralorganisation i en skrivelse till regeringen den 18 juli 1978. I skrivelsen behandlas bl. a. problem som hänger samman med att samfällighetslagstiftningen ger kommunerna möjlighet att ålägga fastighetsägarna uppgifter som inom andra områden handhas av kommunerna själva. Organisationerna gör vidare gällande att fastighetsägarna sällan har möjlighet att själva bevaka sina intressen i inledningsstadiet vid en exploatering och att kommun och exploatör då fattar beslut som får långtgående konsekvenser för fastighetsägarna.

År 1975 förstärktes hyresgästernas ställning enligt anläggningslagen (se prop. 1974:150 s. 453 och 514). Ändringarna innebär att hyresgästerna har rätt att påkalla förrättning och att de får föra talan vid förrättningen samt att deras synpunkter vid tillämpning av det s. k. opinionsvillkoret tillmäts samma betydelse som fastighetsägarnas. Hyresgästerna företräds av sin organisation. Eftersom den nya ordningen hade karaktären av försöksverksamhet gavs den tillämpning endast i vissa kommuner.

Kommittén bör undersöka hur hyresgästinflytandet har fungerat i praktiken och lägga fram de förslag till ändringar som kan anses motiverade. I princip bör givetvis bestämmelser av denna karaktär gälla i hela landet. Kommittén bör beakta att hyresgästinflytandet bör kunna utövas även av en sammanslutning av hyresgäster som står utanför riksorganisation (se prop. 1976/77:151 s. 53 och prop. 1977/78:175 s. 110).

Skulle det under utredningsarbetets gång aktualiseras andra frågor som har samband med dem som nu har angetts, bör det stå kommittén fritt att ta upp också dem och lägga fram de förslag som kan te sig påkallade.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en kommitté med högst tre ledamöter med uppdrag att se över fastighetsbildningslagstiftningen,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta andra huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Justitiedepartementet)

Utrikesdepartementet

1. Utredning om utbildningsbehovet för det svenska framtida utvecklingssamarbetet

Dir 1979:53

Beslut vid regeringssammanträde 1979-06-21

Departementschefen, statsrådet Blix, anför.

Det svenska utvecklingsbiståndet ligger vid en internationell jämförelse på en relativt sett högre nivå än i något annat OECD-land. Även vid en inhemsk jämförelse har de svenska biståndsanslagen uppnått en betydande storlek och beräknas budgetåret 1979/80 till 4,4 miljarder kr. Detta motsvarar ca 2,5 % av statsbudgeten och ca 1 % av bruttonationalprodukten till marknadspris.

De länder som mottar svenskt bistånd begär nu liksom tidigare svensk medverkan med insatser som avser att utveckla kunskaper inom olika områden. Mottagarländerna önskar samarbeta med Sverige t.ex. för att utveckla sin industri, sin sjukvård, sitt lantbruk, sin varudistribution och sitt utbildningsväsende. En viktig resurs som ställs till u-ländernas förfogande inom det svenska utvecklingssamarbetet är helt naturligt personal.

Huvudmålen för det svenska personalbiståndet är desamma som för hela utvecklingssamarbetet. Beroende på vilken anställningsform som används kan den utsända personalen delas upp i följande kategorier

- kontraktsanställda och korttidsanställda inom det direkta biståndet,
- fredskårsdeltagare inom det direkta biståndet,
- experter, biträdande experter och volontärer för internationella organisationer,
- volontärer för frivilliga svenska organisationer,
- konsulter inom det direkta biståndet eller för internationella organisationer.

Budgetåret 1977/78 rekryterade styrelsen för internationell utveckling (SIDA) ca 230 personer för det direkta svenska biståndet. För FN-organens biståndsverksamhet rekryterades samma år 150 personer.

Trots att personalbiståndet inte anslagsmässigt motsvarar mer än några procent av det bistånd som kanaliseras genom SIDA är dess omfattning mätt i antalet personer betydande. I SIDA:s verksamhet är rekryteringen av biståndspersonal och administrationen av personalbiståndet en betydande och relativt arbetskrävande del. För budgetåret 1979/80 beräknas SIDA:s anslag för rekrytering och utbildning av fältpersonal till ca 18 milj. kr.

SIDA:s utbildning av utresande fältpersonal syftar bl.a. till att utveckla och förstärka respekten för mottagarlandets värderingar. Stor uppmärksamhet ägnas åt rollen som biståndsarbetare. Utbildningen

försöker illustrera de krav på samarbete och lyhördhet som ställs i u-landsarbetet. Språkträning utgör också en väsentlig del av utbildningen.

Utbildningen sker vid SIDA:s kursgårdar i Uppsala och Västerås. Kapaciteten med nuvarande utbildningsformer, personalstyrka och lokaler är 20 resp. 30 årsplatser. SIDA:s kursgårdar utnyttjas också för SIDA:s internutbildning.

SIDA har uppdragit åt vissa institutioner, bl.a. lantbruksuniversitetet och Swedish Co-operative Centre, att, på konsultbasis, svara för kompletterande fackutbildning och annan utbildning i anslutning till utresor samt rekryteringsfrämjande utbildning.

I utbildningen deltar SIDA:s kontraktsanställda, korttidsanställda och fredskårsdeltagare samt svenskar i FN-tjänst. Medresande makar och barn erbjuds dessutom att delta. Utbildningen omfattar också tjänstemän inom SIDA inför tjänstgöring på biståndskontor. Även personal tillhörande utrikesförvaltningen har i några fall beretts plats. I mån av plats erbjuds därutöver personer från organisationer och företag, som har anknytning till biståndsprojekt men är rekryterade av andra organ än SIDA, att delta i SIDA:s utbildning. Detta senare har hittills helt eller delvis finansierats av SIDA.

I sammanhanget bör också uppmärksammas den tio veckors kurs i u-landshälsovård som Uppsala universitet erbjuder läkare, sjuksköterskor m.fl. som åtar sig biståndsuppdrag genom SIDA eller enskilda organisationer.

I prop. 1977/78:135 om riktlinjer för internationellt utvecklingssamarbete m.m. förordas att SIDA tar ett större ansvar för att konsulter får ändamålsenlig förberedelse för u-landstjänst. Detta bör också gälla personal inom institutioner och organisationer med verksamhet på biståndsområdet.

Konsultföretag med intresse för u-landsuppdrag uppmärksammar i växande utsträckning behovet av förberedelse och språkutbildning för sin personal. Genom initiativ från båda parter har SIDA börjat medverka i företags och institutioners förberedelse för u-landsuppdrag genom rådgivning, erbjudande om kursplatser i SIDA:s utbildning och förslag om alternativa utbildningsvägar främst vad gäller språkutbildning. SIDA är i färd med att komplettera sin kursverksamhet med ett resurscenter där i första hand konsultföretagens personal på egen hand skall kunna intensivstudera sådant informationsmaterial som SIDA anser bör ingå i u-landsförberedelsen.

Intressenter i sådan verksamhet kan även vara organ som t.ex. den nyinrättade industrifonden (SWEDFUND), Swedtel, Swedforest och SWEDEC INTERNATIONAL AB.

SIDA kommer också i kontakt med företag och institutioner som bedriver u-landsverksamhet utanför ramen för det av SIDA administrerade biståndet. De efterfrågar inte sällan såväl SIDA:s erfarenheter som kurser. Dessa verksamheter kräver minst lika omfattande utbildningsinsatser för personalen som i traditionellt biståndsarbete. I prop. 1979/80:100 (bil. 6) föreslås att "... en avgiftsbeläggning av utbildningstjänster bör införas för konsulter, företag och organisationer, som f.n. utan kostnad drar nytta av SIDA:s utbildningsprogram". De inkomna medlen bör användas till att förstärka SIDA:s utbildningskapacitet. Det bör ge SIDA bättre möjligheter att anpassa tillgången på utbildningsresurser till den faktiska efterfrågan.

Bland övriga personalkategorier som kan tänkas ha intresse av en samordnad utbildningsverksamhet nämner den biståndspolitiska utredning-

en (BPU) i sitt betänkande (SOU 1977:13) bl.a. enskilda organisationer.

Personer som tar direktanställning i u-länders förvaltningar kan också vara intresserade av utbildningen. När det gäller de nordiska biståndsorganens samarbete är det pedagogiska utbytet livaktigt men har inte lett fram till gemensamma kurser.

BPU berör också behovet av fackutbildning och av utbildningsinsatser för att öka den svenska resursbasen. Dessa aktiviteter har, enligt BPU:s uppfattning, hittills varit av otillräcklig omfattning. Även UD:s och SIDA:s personalutbildning kommer att behöva utnyttja delar av en utbildning för biståndsverksamhet oavsett hur den är organiserad. En väsentlig del av denna personalutbildning måste dock som all internutbildning genomföras i nära anslutning till myndigheternas egen verksamhet.

Sedan år 1972 bedrivs biståndS- och katastrofutbildning vid biståndsutbildningsnämndens (BUN:s) skola på Sandö i Kramfors kommun. För budgetåret 1979/80 beräknas kostnaderna för biståndsutbildningsnämndens verksamhet uppgå till 10,8 milj. kr. Målen för utbildningen är

- att skapa en "reservkår" för rekrytering av svensk personal för bilateralt och multilateralt utvecklingssamarbete,
- att skapa möjligheter för att komplettera den tekniska kontingenten i beredskapsstyrkan för FN-tjänst,
- att skapa möjligheter för att upprätta särskilda kontingenter för katastrofhjälp, samt
- att skapa vidgade möjligheter för enskilda organisationer att rekrytera personal för biståndsinsatser och katastrofhjälp.

Utbildningen omfattar f.n. grundutbildning om minst 335 och högst 360 dagar. Mer teoretiskt inriktade studier, som avser språk och u-landskunskap, bedrivs idag parallellt med praktiskt inriktad utbildning. Undervisningens tyngdpunkt ligger enligt 1976 års utbildningsplan på att förstärka och utveckla de attityder, kunskaper och färdigheter, som underlättar genomförandet av en biståndsarbetares uppgifter. Stor vikt har lagts vid samarbetsträning.

Utbildningen är f.n. öppen för värnpliktiga, vapenfria tjänstepliktiga och frivilliga personer inom åldersgränserna 19-26 år. De båda förstnämnda kategorierna får i sådan utbildning fullgöra värnpliktstjänstgöring resp. den vapenfria tjänsten. Antalet sökande har sedan utbildningens tillkomst år 1972 fördubblats och uppgick år 1978 till ca 1.000 personer. Under innevarande utbildningsår genomgår 101 elever utbildningen. Av dessa uppgår gruppen "frivilligà' till 56 medan grupperna "värnpliktigà' och "vapenfria tjänstepliktigà' uppgår till 38 resp. 7. Av de "frivilligà' är f.n. 38 kvinnor.

Hittills har ca 90 av 560 elever ur de sex första årskullarna, som omfattar utbildningsåren 1972/73-1977/78, erhållit u-landsuppdrag. Flertalet av dessa 90 personer har engagerats av enskilda organisationer. Ett mindre antal har rekryterats av SIDA. Endast ett par elever har fått tjänst inom fredskåren.

Biståndsutbildningsnämnden har i en nyligen genomförd översyn av sin verksamhet pekat på tre faktorer, som har medverkat till att ett så begränsat antal BUN-elever har erhållit u-landsuppdrag

- åldersgränserna
- kraven för att erhålla uppdrag, samt

– bristfälligt samarbete med organisationer som efterfrågar biståndsarbetare.

En stor del av eleverna har vid intagningen till Sandöskolan inte haft någon yrkesutbildning klar. De som har avslutat sina studier har i många fall inte heller haft någon yrkeserfarenhet. Detta förhållande beror i huvudsak på den övre åldersgränsen – 26 år – som har fastställts för intagning till utbildningen. Medelåldern för av SIDA rekryterade biträdande experter beräknas till 32 år. BUN konstaterar därför i sin översyn att BUN-eleverna inte kan räkna med att komma ifråga för sådana uppdrag förrän 5-6 år efter avslutad utbildning. Nämnden har dock idag möjlighet att bevilja åldersdispens för 15 elever. Denna möjlighet har utnyttjats i betydande omfattning.

Det totala antalet elevplatser i Västerås, Uppsala och Sandö uppgår till 200. Personalen, exkl. tjänstemännen vid SIDA:s personalbiståndsbyrås utbildningssektion, uppgår till ett 60-tal.

Enligt min uppfattning bör den sålunda gradvis och pragmatiskt igångsatta verksamheten för utbildning med sikte på u-landstjänst göras till föremål för en samlad översyn mot bakgrund av en bedömning av det totala behovet av utbildning för Sveriges samarbete med u-länderna. Uppdraget bör anförtros en särskild utredare.

Som riktlinjer till utredningsarbetet vill jag anföra följande.

Utredningen bör omfatta samtliga i det föregående angivna personalkategorierna dvs. sådana som arbetar i biståndsfinansierad verksamhet i u-land såväl inom som utom ramen för det av SIDA administrerade biståndet.

Utredningen bör ske mot bakgrund av en bedömning av omfattningen av det framtida svenska personalbiståndet. Utredningen bör vidare ta hänsyn till det framtida behovet av utbildningsinsatser i företag och organ som arbetar i biståndsländer.

Utredningen bör framlägga förslag om huvudinriktningen och omfattningen av den utbildning som bör bedrivas. Behovet av ett varierat utbildningsutbud för olika personalkategorier bör undersökas. Förmånsvillkoren för deltagarna under utbildningens gång bör närmare övervägas.

Ifråga om utbildningsverksamhetens organisation har den biståndspolitiska utredningen pekat på två alternativa lösningar. Den ena innebär att SIDA ges ansvar för all sådan utbildning i anslutning till utvecklingssamarbetet som inte står att finna inom det reguljära utbildningsväsendet eller annorstädes utanför biståndsmyndigheten. Även missionen, fackföreningsrörelsen, kooperationen m.fl. som bedriver biståndsverksamhet bör då beredas tillfälle att medverka i behovsbedömning och utbildningsplanering. Detta skulle enligt biståndspolitiska utredningen kunna uppnås genom att BUN omvandlas till en beredning med rådgivande ställning i förhållande till SIDA. Olika intressen skulle kunna vara representerade i denna beredning. BPU anser att om ansvaret för utbildningsverksamheten läggs på SIDA bör verket få viss ersättning för utomstående som genomgår utbildningen.

Alternativet vore att lägga ansvaret för utbildningen på en fristående institution motsvarande BUN, i vilken SIDA, de enskilda organisationerna m.fl. är företrädda och från vilken dessa mot ersättning erhåller utbildningstjänster.

Utredningen kan utöver dessa två även pröva andra organisatoriska lösningar. Konsekvenserna av de organisatoriska lösningarna vad avser lokalbehov och lokalisering av verksamheten bör bedömas.

Utredningen bör beakta de förslag och synpunkter som redovisats i SIDA:s nyligen framlagda utredning om fredskårens framtid.

Utredningen bör också beakta de möjligheter som f.n. finns för värnpliktiga och vapenfria tjänstepliktiga att fullgöra biståndsutbildning.

Förutsättningarna för nordiskt utbildningssamarbete bör studeras. Vid bedömning av behovet av utbildningsplatser bör även hänsyn tas till de behov som en utbyggnad av SIDA:s internutbildning och utbildningen för personal som skall tjänstgöra vid "biståndsambassadernà' för med sig.

I det föregående har jag pekat på problem utredningen i första hand bör ta ställning till. Detta hindrar emellertid inte utredningen att inom ramen för angivna utgångspunkter behandla andra frågor som bedöms vara angelägna.

Utredningens arbete bör bedrivas i nära samverkan med SIDA, BUN och de berörda fackliga organisationerna. Samverkan bör även ske med universitets- och högskoleämbetet och övriga berörda myndigheter inom utbildningsväsendet. Utredaren bör också ha kontakter med konsultexpertutredningen (B 1978:3), med enskilda organisationer med internationell anknytning samt övriga intressenter.

Utredaren bör mot bakgrund av det statsfinansiella läget beakta det tilläggsdirektiv (Dir 1978:40) till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående finansiering av reformer.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för utrikesdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om det totala utbildningsbehovet för det svenska framtida utvecklingssamarbetet,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredare.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att ersättning till utredare, sakkunnig, expert och sekreterare skall utgå i form av dagarvode enligt förordning (1978:45) om ersättning vid kommitteuppdrag.

att kostnaderna skall belasta tredje huvudtitelns anslag C 2. Bilateralt utvecklingssamarbete, posten Särskilda program.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utrikesdepartementet)

Försvarsdepartementet

1. Vissa frågor rörande den militära underrättelsetjänsten m.m.

Dir 1979:64

Beslut vid regeringssammanträde 1979-06-21

Departementschefen, statsrådet De Geer, anför.

IB är benämningen på överbefälhavarens särskilda enhet för inhämtning av underrättelser om andra länder. Tidigare hade enheten också till uppgift att samla information om förhållanden av betydelse för vårt lands inre säkerhet (säkerhetsunderrättelser). Omkring år 1970 bestämdes att IB:s inhämtning av säkerhetsunderrättelser skulle upphöra. Denna verksamhet skulle i fortsättningen bedrivas enbart av polisen (rikspolisstyrelsens säkerhetsavdelning).

Mot bakgrund av den s.k. IB-affären tillkallade regeringen i januari 1974 sex sakkunniga för att föreslå riktlinjer för den militära underrättelsetjänsten m.m. De sakkunniga, som antog namnet 1974 års underrättelseutredning, lämnade i januari 1976 betänkandet (SOU 1976:19) Den militära underrättelsetjänsten. På grundval av betänkandet redovisade regeringen i prop. 1975/76:189 med förslag om insyn i och kontroll av den militära underrättelsetjänsten m.m. vissa riktlinjer för den militära underrättelsetjänsten och föreslog grunder för insyn i och kontroll av verksamheten. Förslag lämnades också beträffande den organisatoriska placeringen av IB. Riksdagen (FöU 1975/76:40, rskr 1975/76:376) lämnade redovisningen av de allmänna riktlinjerna utan erinran samt godkände förslagen. På grundval av riksdagens beslut inrättades försvarets underrättelsenämnd. Nämnden skall enligt sin instruktion (1976:498) följa underrättelsetjänsten inom försvarsmakten på central och högre regional nivå. Den skall därvid ägna särskild uppmärksamhet åt de enheter som inhämtar underrättelser med särskilda metoder. Underrättelsenämnden, som har sex ledamöter, varav fem med parlamentarisk bakgrund och en med särskild juridisk sakkunskap, har arbetat sedan den 1 juli 1976.

Under hösten 1975 gav en artikel i en kvällstidning upphov till en debatt i massmedia rörande den s.k. sjukhusspionaffären i Göteborg. Med anledning härav gjordes framställningar till riksdagens ombudsmän (JO) med begäran om utredning i skilda avseenden, bl.a. om s.k. åsiktsregistrering hade förekommit. I april 1976 meddelade JO Gunnar Thyresson beslut med anledning av dessa framställningar (se JO 1976/77 s. 49). Mot bakgrund av vissa tidningsuppgifter uppdrog regeringen sedermera åt justitiekanslern (JK) att komplettera JO:s utredning i ärendet. JK redovisade resultatet av sin utredning i en promemoria den 17 maj 1979 och föreslog därvid fortsatt utredning, som även borde omfatta IB:s verksamhet.

Mot bakgrund av vad jag nu har anfört och med hänsyn till den tid som har

förflutit sedan IB:s verksamhet senast sågs över bör en särskild kommitté tillkallas för att utvärdera nuvarande former för bedrivande av verksamheten vid IB och lämna de förslag som kan föranledas av utvärderingen. Kommittén bör härvid även undersöka hur den militära underrättelsetjänsten har tillämpat den gränsdragning mellan dess eget och den polisiära säkerhetstjänstens område som har fastställts av riksdagen. Kommittén bör vidare överväga om en skarpare gräns kan dras mellan den militära underrättelsetjänsten och polisens säkerhetstjänst.

Som har framgått av det föregående har underrättelsenämnden med sin starka parlamentariska förankring till uppgift att följa och kontrollera försvarets underrättelsetjänst. Med hänsyn till detta är det naturligt att kommittén samråder med nämnden och håller denna underrättad om sitt arbete.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för försvarsdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst tre ledamöter för att utreda vissa frågor rörande den militära underrättelsetjänsten m.m.,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta fjärde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Försvarsdepartementet)

2. Vissa frågor rörande den militära flygindustrins framtida struktur m.m.

Dir 1979:66

Beslut vid regeringssammanträde 1979-06-21

Departementschefen, statsrådet De Geer, anför.

Den nuvarande organisationen för utveckling, produktion, drift och underhåll av militära flygplanssystem har i huvudsak anpassats till de flygplan som f.n. ingår i försvarsmakten och till den metod för flygplansanskaffning som har tillämpats hittills. Kompetens och kapacitet för skilda delar av denna verksamhet finns såväl inom industrin, förenade fabriksverken och förvaltningen som vid de militära verkstäderna.

Den inriktning av framtida flygplansanskaffning som har beslutats av riksdagen (prop. 1978/79:138, FöU 1978/79:23, rskr 1978/79:327) innebär delvis förändrade förutsättningar för den fortsatta verksamheten. Arten och omfattningen av dessa förändringar kommer att kunna klarläggas ytterligare när den aktuella frågan om attackoch skolflygplanssystemens ersättning har fått sin definitiva lösning.

Flygindustrikommittén (Fö 1978:01) som har haft till uppgift att överväga hur de samlade resurserna för utveckling, produktion och underhåll bör vara dimensionerade, fördelade och organiserade, om flygplan B3LA inte utveck-

las, har i sitt första betänkande (Ds Fö 1978:8) bl.a. anfört att en långtgående samordning bör eftersträvas för att de resurser som för framtiden behövs skall kunna utnyttjas effektivt. Enligt kommitténs mening skulle behovet av utvecklingspersonal komma att minska. Även i fortsättningen kommer det emellertid enligt kommittén att behövas tekniska resurser för stöd till produktion, drift och underhåll av militära flygplan. Dessutom kommer man också i framtiden att behöva produktionsresurser inom landet samt en underhållsorganisation som på ett rimligt sätt kan garantera den normala driften av flygplanssystemen i fred samt under avspärrningsoch krigsperioder.

Samordningen mellan utvecklings-, tillverkningsoch underhållsresurserna bör enligt kommittén ske genom ett samordningsorgan med erforderliga befogenheter.

Kommittén har emellertid inte kunnat lämna något förslag till framtida organisation, eftersom den inte har haft bemyndigande att bedriva förhandlingar med berörda företag och personalorganisationer.

En förutsättning för sådana förhandlingar är att beslut har fattats om flygplansanskaffningens framtida inriktning. I och med att riksdagen har beslutat att utvecklingsarbetet på flygplan B3LA/A 38 skall avbrytas samt anvisat de vägar längs vilka en lösning av attack- och skolflygplanssystemens ersättning skall sökas är det enligt min mening angeläget att skyndsamt utreda vilka resurser som i framtiden erfordras för utveckling, tillverkning, underhåll och drift av de militära flygplanssystemen samt hur dessa resurser lämpligen bör fördelas och organiseras. För detta bör en särskild kommitté tillkallas. För utredningsarbetet bör följande riktlinjer gälla.

Kommittén bör beträffande attack- och skolflygplanssystemens ersättning utgå från den inriktning av framtida flygplansanskaffning som har beslutats av riksdagen (prop. 1978/79:138, FöU 1978/79:23, rskr 1978/79:327), kompletterande anvisningar avseende det militära försvaret för programplaner för perioden 1980/81-1984/85 och anslagsframställningar för budgetåret 1980/81 som regeringen har beslutat den 5 april 1979 och de beslut som kan komma att fattas med anledning av dessa.

En central fråga är hur de nödvändiga tekniska stödresurserna för produktionen och driften skall dimensioneras, fördelas och organiseras. Sådana resurser behövs både för själva grundflygplanet och inom motor- och elektronikområdet. Generellt bör gälla att produktionsapparaten utformas så att den i möjlig mån medger alternativ civil produktion.

Förändringar av den nuvarande organisationen kan förutses beträffande fördelningen av resurser inom industrin. För verksamheten med grundflygplanet finns i dag personal och anläggningar för utveckling och produktion vid Saab-Scania AB i Linköping och för underhåll vid förenade fabriksverken samt vid flygvapnets flottiljverkstäder. Den samordning som kan komma att behöva genomföras bör emellertid kunna underlättas av att huvuddelen av verksamheten redan nu är geografiskt koncentrerad.

Tillverkning av flygplansmotorer och reservdelar till dessa sker vid Volvo Flygmotor AB i Trollhättan, medan det centrala underhållet av motorer äger rum vid förenade fabriksverkens anläggningar i Arboga. Tekniska stödresurser finns såväl vid Volvo Flygmotor som vid förenade fabriksverken. Visst underhåll utförs vid flygvapnets flottiljverkstäder.

Tillverkningen inom elektronikområdet sker i dag främst vid LM Ericsons MI-division i Mölndal och vid SRA Communications AB i Stockholm.

Förenade fabriksverken håller samman allt underhåll av flygplansbunden elektronik.

Av stor betydelse för den nya organisationens utformning är ansvars- och arbetsfördelningen mellan myndigheterna och industrin. Inför perspektivet av minskande utvecklingsresurser inom industrin kan denna fördelning behöva omprövas. I en ny organisation kan resurser och uppgifter behöva anpassas till varandra enligt delvis nya principer.

I samband med övervägandena rörande möjligheterna till samordning av resurserna inom industrin, förenade fabriksverken och vid de militära verkstäderna bör kommittén också undersöka motsvarande möjligheter till kostnadsbesparande åtgärder inom berörda myndigheter, främst försvarets materielverk, försvarets forskningsanstalt och flygtekniska försöksanstalten. Kommittén bör härvid utnyttja det utredningsmaterial som har tagits fram vid myndigheterna med anledning av prop. 1977/78:63 om försvarsmaktens centrala ledning m.m.

Myndigheternas resurser bör anpassas till de delvis förändrade förutsättningar för utveckling och anskaffning av flygplanssystem som beslutats av riksdagen. Det bör vara möjligt att uppnå erforderlig kompetens vid försvarets materielverk till lägre kostnader och med mindre personal än vad som nu planeras. Möjligheterna att tillföra nya uppdrag till försvarets forskningsanstalt och flygtekniska försöksanstalten bör studeras.

Kommittén bör överväga om industrin bör ges ett ökat ansvar som huvudleverantör. Samverkan mellan myndigheterna och industrin bör grundas på en strikt tillämpning av partsförhållandet kund-leverantör.

För att säkerställa ett effektivt och ekonomiskt utnyttjande av de tekniska stödresurserna och en störningsfri produktion och drift bör utredningen och därav föranledda struktur- och organisationsförändringar genomföras så snart som möjligt. Härigenom förbättras möjligheterna att behålla personal med erforderlig kompetens inom olika områden. Genom att tidigt klarlägga flygindustrins framtida resurser, struktur och organisation minskas också den berörda personalens ovisshet samtidigt som förutsättningar skapas för att det i god tid skall bli möjligt att planera de strukturella förändringar som därvid behöver genomföras. Enligt min uppfattning bör man genom överläggningar med berörda myndigheter, företag och personalorganisationer kunna få till stånd förslag om en organisation som är lämpligt anpassad för framtida produktion, underhåll och drift av försvarets flygplanssystem och som beaktar att flygsäkerhetens krav tillgodoses. Hänsyn bör tas till flygindustrins civila verksamhet och de fördelar som kan uppnås genom ett samutnyttjande av resurser.

Det bör understrykas att kravet på att underhållsorganisationen skall ha en hög beredskap och en god förmåga att fungera även i krig är grundläggande för organisationens utformning. Detta påverkar inte bara behovet av centrala underhållsresurser utan även behovet av flygvapnets egna underhållsresurser. Kommittén bör därför lämna förslag om vilka samlade resurser som erfordras för att nyss nämnda krav skall kunna tillgodoses samt därvid överväga hur dessa resurser i framtiden bör dimensioneras, vilka underhållsnivåer som bör finnas och hur resurserna bör fördelas mellan dessa.

Kommittén bör, i enlighet med flygindustrikommitténs förslag, överväga behovet av ett samordningsorgan.

Kommitténs förslag bör föregås av överläggningar med berörda företag, myndigheter och organisationer. Förslaget bör innehålla en ungefärlig

tidsplan för omställningen som beaktar att störningar i produktion och förbandsdrift så långt möjligt undviks. Kommittén bör hålla nära kontakt med den delegation (I 1978:09) som regeringen har tillsatt med uppdrag att bl.a. undersöka möjligheterna att utnyttja flygindustriella resurser för civil verksamhet.

Kommittén bör även utnyttja underlag från utredningen om framtida underhåll i fred som på uppdrag av chefen för flygvapnet genomförs av försvarets materielverk.

Beslutsunderlaget skall innehålla en särskild redovisning av konsekvenserna för personalen vid berörda företag, verk och förvaltningar.

Utredningsarbetet bör bedrivas så att överväganden och förslag kan redovisas senast den 15 september 1980.

Jag avser att senare återkomma till regeringen rörande frågan om bl.a. en översyn av relationerna mellan försvarets materielverk och industrin i ett vidare perspektiv.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för försvarsdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sex ledamöter med uppdrag att utreda vissa frågor rörande den militära flygindustrins framtida struktur m.m.,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna för kommittén skall belasta fjärde huvudtitelns kommitteanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Försvarsdepartementet)

3. Vissa frågor rörande försvarets materielverks uppgifter och organisation m.m.

Dir 1979:125

Beslut vid regeringssammanträde 1979-09-13

Departementschefen, statsrådet De Geer, anför.

I den av riksdagen antagna propositionen angående försvarsmaktens centrala ledning m.m. (prop. 1977/78:63, FöU 1977/78:9, rskr 1977/78:174) anförde dåvarande chefen för försvarsdepartementet följande:

"När det gäller anskaffning av försvarsmateriel, som i allt väsentligt ligger på försvarets materielverk, bör enligt min uppfattning en bättre samordning komma till stånd i fråga om försvarets uppträdande gentemot försvarsindustrin. De försvarsindustriella frågorna har kommit att få en mycket större betydelse än tidigare. En ökad samordning av anskaffningsverksamheten måste eftersträvas. Den förstärkning av överbefälhavarens roll i den övergripande programplaneringen, som jag nyss förordat, bör ge förutsättningar för en bättre samordning av försvarsgrenarnas materielplanering och ge möjligheter till en bättre

samverkan mellan materielverkets huvudavdelningar."

I den av riksdagen antagna propositionen om vissa anslagsfrågor m.m. rörande försvaret (prop. 1978/79:138, FöU 1978/79:23, rskr 1978/79:327) anförde jag att jag avsåg att ta upp frågan om relationerna mellan försvarets materielverk och industrin i ett vidare perspektiv.

Mot denna bakgrund bör en särskild utredare tillkallas. För utredningsarbetet bör följande riktlinjer gälla.

Ledningsprinciperna i försvarets planerings- och ekonomisystem bör även i fortsättningen tillämpas när det gäller materielanskaffning liksom för all annan fredstida verksamhet inom försvarsdepartementets verksamhetsområde. Försvarets materielverk är produktionsmyndighet för materielanskaffning samt för forskning och utveckling inom materielområdet. I denna egenskap skall materielverket utföra de uppdrag som regeringen anger i regleringsbrev och som har preciserats av försvarsgrenscheferna (programmyndigheterna). Enligt statsmakternas beslut har överbefälhavaren ålagts ett övergripande ansvar för programplaneringen. I detta ligger också ett ansvar för att möjlig tidsmässig och teknisk samordning av såväl materielplaner som anskaffningsuppdrag kommer till stånd. Överbefälhavaren har den 29 juni 1979 redovisat ett underlag beträffande den närmare utformningen av försvarsmaktens centrala ledning. Härvid anger överbefälhavaren att han avser att påbörja en studie som syftar till en precisering av hur överbefälhavarens övergripande och samordnande roll skall utövas i praktiken samt hur denna rollfördelning påverkar ansvarsförhållanden och arbetssätt mellan överbefälhavaren, försvarsgrenscheferna och centrala myndigheter med både produktions- och fackuppgifter. Utredaren bör ta del av denna studie, samt mot bakgrund av överbefälhavarens förstärkta roll i den övergripande programplaneringen pröva former för teknisk och tidsmässig samordning av anskaffningsuppdrag till materielverket. En bättre tidssamordning och teknisk samplanering av programmyndigheternas planer för materielomsättning och -förnyelse bör kunna förenkla materielverkets uppgifter.

Det är vidare rimligt att tekniska och ekonomiska anskaffningsförutsättningar får inverka på beslut och anskaffningsuppdrag i högre grad än f.n. En viktig uppgift för utredaren bör vara att pröva vilken fördelning av uppgifter mellan myndigheterna som bäst tillgodoser dessa krav. Det kan härvid vara lämpligt att värdera olika modeller.

Ett annat område som utredaren bör studera är förhållandet mellan försvarets materielverk och industrin. Ett nära samarbete mellan materielverket och industrin är självfallet viktigt. Samarbetet måste dock grundas på en strikt tillämpning av partsförhållandet kund/leverantör så att inte oklarheter i fråga om ansvarsfördelning och ömsesidiga åtaganden uppstår, särskilt om ändringar av t.ex. tekniska specifikationer görs under konstruktions- och produktionsprocessen. Ett utnyttjande av industrin i ett tidigt skede av anskaffningsprocessen får inte leda till att försvarsmakten åtar sig ansvaret för industrins beläggning eller till att konkurrensen begränsas.

Materielverkets uppgifter som produktionsmyndighet för materielanskaffning och för forskning och utveckling inom materielområdet gentemot programmyndigheterna och industrin bör prövas i syfte att minska de totala kostnaderna för att anskaffa och vidmakthålla materiel. Därvid är det nödvändigt att utredaren studerar och överväger de olika funktioner som materielverket i dag fullgör. Utredaren bör överväga om industrin i kostnadsbesparande syfte bör ges ökat ansvar som leverantör av fullständiga

system. Materielverkets uppgifter bör därvid i ökad utsträckning kunna inriktas mot systemvärdering, systemsammanhållning och projektövervakning. Härvid torde arbetet med detaljerade tekniska specifikationer i högre grad än f.n. kunna åvila industrin. Det är emellertid av stor vikt att materielverket besitter kompetens att utarbeta, granska och värdera specifikationer så att entydiga avtal kan träffas och godkännande av levererade produkter kan ske.

Mot bakgrund av vad jag nu har anfört bör prövas vilka av materielverkets uppifter som skall lösas i nuvarande form och omfattning, samt i vilka avseenden förändringar kan anses påkallade. Verkets främsta uppgift är härvid att anskaffa och vidmakthålla försvarsmaktens materiel med avsedda prestanda till lägsta möjliga totala kostnad. En annan väsentlig uppgift bör vara att medverka till att förutsättningar skapas för en samordning och långsiktig planering av verksamheten inom den svenska försvarsindustrin. Andra viktiga uppgifter är att följa den allmänna tekniska utvecklingen inom försvarsmaktens materielområde samt att genom en väl utvecklad affärsmässig kompetens skapa förutsättningar för tillfredsställande avtal med leverantörerna.

Utredaren bör som en första huvuduppgift överväga förutsättningarna för och konsekvenserna av den övergripande planering och samordning som enligt vad jag nyss har anfört förutsätts ske i fråga om försvarets materielanskaffning. Härvid bör utredaren även överväga på vad sätt försvarets myndigheter kan medverka till att skapa förutsättningar för den svenska försvarsmaterielindustrin att långsiktigt planera sin verksamhet efter försvarsmaktens behov. Med utgångspunkt häri bör utredaren som en andra huvuduppgift särskilt belysa materielverkets roll i sammanhanget, redovisa sina överväganden beträffande verkets uppgifter, organisation och storlek samt föreslå härav föranledda förändringar i effektivitetsbefrämjande och kostnadsbesparande syfte.

Vid övervägandena om materielverkets organisation måste också verkets uppgifter beträffande vidmakthållande av materiel och fackverksamheten prövas och beaktas. Andra utgångspunkter för översynen av materielverkets organisation bör vara att ett effektivare utnyttjande av den tekniska kompetensen samt en ökad decentralisering av beslutsbefogenheter till regionala och lokala myndigheter bör eftersträvas. I sistnämnda fall bör eventuellt tillkommande resursbehov anges.

Med anledning av regeringens uppdrag till överbefälhavaren i april 1978 angående försvarsmaktens centrala ledning m.m. har försvarets materielverk utrett konsekvenserna av en personalminskning med 700 personer fram till år 1985. Beslut med anledning av denna utredning, som har redovisats den 29 juni 1979, skall utgöra underlag för utredaren.

Utredarens förslag bör vidare utgå från att antalet anställda inom materielverket på lång sikt skall minskas mera än vad som föreslås i ovan nämnda utredning.

Regeringen har uppdragit åt en kommitté (Fö 1979:02) att utreda vissa frågor rörande den militära flygindustrins framtida struktur m.m. Arbetet i denna kommitté bör noga följas.

Utredningsarbetet bör bedrivas så att överväganden och förslag med anledning av den första huvuduppgiften kan redovisas senast i maj 1980 och uppdraget i sin helhet senast i augusti 1981.

Utredaren skall under arbetets gång informera SACO/SR, SF och TCO-S och bereda dessa tillfälle att framföra synpunkter.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för försvarsdepartementet att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda vissa frågor rörande försvarets materielverks uppgifter och organisation m.m.,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta fjärde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Försvarsdepartementet)

Socialdepartementet

1. Utredning om vissa frågor rörande användningen av apparatur för behandling med kortvåg, mikrovåg och ultraljud m.m.

Dir 1978:104

Beslut vid regeringssammanträde 1978-12-21

Statsrådet Lindahl anför.

Riksdagen har i skrivelse 1977/78:22 – med anledning av motion 1976/77:363 – uttalat sig för en utredning om olika frågor som sammanhänger med användningen av apparatur för behandling med kortvåg, mikrovåg och ultraljud.

Socialutskottet anförde i sitt betänkande (SoU 1977/78:5) i anledning av motionen bl.a. att frågan om krav på särskild utbildning hos den som använder apparaturen borde övervägas. Vidare borde enligt utskottet indikationerna för att använda sådan apparatur anges och förslag läggas fram om sådana regler eller rekommendationer som med hänsyn till den behandlade behövs för att handha apparaturen. Under utredningsarbetet borde det också prövas om särskilda krav på apparaturens säkerhet, funktion och kvalitet bör gälla för att den skall få saluhållas och om det behövs några begränsningar i rätten att få köpa eller hyra sådan apparatur.

Den utredning som riksdagen förordat bör komma till stånd. En särskild utredare bör tillkallas för ändamålet.

Utredaren bör samråda med bl.a. socialstyrelsen, statens strålskyddsinstitut, konsumentverket, arbetarskyddsstyrelsen, statens industriverk, statens provningsanstalt, sjukvårdens och socialvårdens planerings- och rationaliseringsinstitut (Spri), handikappinstitutet och Svenska Elektriska Materielkontrollanstalten AB (SEMKO).

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda vissa frågor rörande användningen av apparatur för behandling med kortvåg, mikrovåg och ultraljud m.m.,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta femte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Socialdepartementet)

2. Utredning om kontraktsvård

Dir 1979:16

Beslut vid regeringssammanträde 1979-02-01

Departementschefen, statsrådet Gabriel Romanus, anför.

Enligt den proposition om socialtjänsten som avses bli förelagd riksdagen senare i vår skall de nuvarande sociala vårdlagarna, däribland lagen (1954:579) om nykterhetsvård (NvL), fr.o.m. den 1 januari 1981 ersättas av en lag – socialtjänstlagen. Den nya sociallagstiftningen kommer inte att innehålla några regler som motsvarar NvL:s regler om tvångsintagning på allmän vårdanstalt av alkoholmissbrukare. Vård utan samtycke av vuxna alkohol- och narkotikamissbrukare kommer i stället att kunna ges enligt en föreslagen lag om psykiatrisk vård och vård av missbrukare i vissa fall (LPM).

Missbrukare skall enligt LPM kunna ges sjukvård oberoende av samtycke under högst fyra veckor. Jag hänvisar till den lagrådsremiss i ämnet som har beslutats den 18 december 1978. Inte heller NvL:s regler om bl.a. hjälpåtgärder och övervakning avses få någon direkt motsvarighet i den nya lagstiftningen. Alla åtgärder inom socialtjänsten till stöd och hjälp åt vuxna missbrukare förutsätts i fortsättningen ske i samförstånd och tillsammans med dessa. För bl.a. missbrukare som inte har fyllt 20 år kommer det också att finnas möjligheter till vård utan samtycke inom sociallagstiftningen enligt en annan lag, nämligen enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU).

Med NvL försvinner också den bestämmelse i 58 § som ger möjlighet för den som är hemfallen åt alkoholmissbruk att gå in frivilligt på allmän vårdanstalt och skriftligen förbinda sig att stanna kvar där under högst sex månader. Bestämmelsen ger vårdanstalten rätt att bl.a. hålla missbrukaren kvar med tvång under den överenskomna vårdtiden och att föra honom tillbaka till anstalten om han lämnar den. Dessa möjligheter torde dock ha utnyttjats i mycket begränsad omfattning under senare år. Det förslag med nya bestämmelser om vård utan samtycke av alkohol- och narkotikamissbrukare, som alltså f.n. är föremål för lagrådets granskning, innehåller inte någon motsvarighet till denna eller annan typ av vad som ibland kallas kontraktsvård. Detta har från flera håll ansetts som en brist. I lagrådsremissen har också framhållits att frågan om kontraktsvård bör beredas ytterligare av den parlamentariska kommitté som skall få till uppgift att fortsätta översynen av lagstiftningen om vård mot den enskildes samtycke eller i annan ordning. Jag har kommit till uppfattningen att det är lämpligt att nu tillsätta en särskild utredning för denna fråga.

Tillgänglig statistik visar stora förändringar i intagningen vid de allmänna vårdanstalterna under åren 1968-1977. År 1968 gjordes sålunda 1.626 tvångsintagningar (58 %) och 1.177 frivilliga intagningar enligt 58 § NvL (42 %). År 1977 var motsvarande siffror 645 tvångsintagningar (16,2 %) och 3.329 frivilliga (83,8 %). Totala antalet intagningar på de allmänna anstalterna ökade alltså från 2.803 år 1968 till 3.974 år 1977. Samtidigt höll sig under samma period antalet intagningar vid de enskilda vårdanstalterna – vilka alltså enbart kan erbjuda vård i helt frivilliga former – relativt fast: 3.028 år 1968 mot 3.777 år 1977. Sammanfattningsvis kan konstateras att omkring 92 % av den institutionella nykterhetsvården utanför sjukhusen år 1977 meddelades efter frivillig intagning.

Flera orsaker har angetts till den markanta ökningen av andelen frivilligintagningar vid allmän vårdanstalt. En är att det under den senaste tioårsperioden har skett en stark attitydförändring bland företrädarna för de sociala myndigheterna så att man i allt mindre utsträckning anser det lämpligt eller riktigt att använda tvångsintagning. Resultaten av den nuvarande tvångsvården ger också anledning att överväga dess värde. Bara för en liten andel av alla tvångsintagna har man kunnat konstatera en förbättrad social anpassning. En annan orsak till en ökad frivillig intagning vid de allmänna vårdanstalterna kan också vara att sjukpenning sedan år 1974 kan utgå även till den som är intagen på en sådan anstalt och inte bara till den som vårdas på enskild anstalt. En bidragande orsak till att antalet tvångsintagningar har minskat kan också vara att myndigheterna som en förutsättning för att underlåta ansökan om tvångsintagning har krävt av missbrukaren att han har ansökt om intagning enligt 58 §.

Inom missbruksvården – och då kanske särskilt narkomanvården för vuxna för vilken det inte gäller någon annan lagstiftning om vård utan samtycke än nuvarande lagen (1966:293) om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall (LSPV) – har man allt mer börjat betona värdet av att ställa krav på missbrukaren att han för att erhålla vården skall förbinda sig att följa uppsatta regler, underkasta sig medicinska kontroller osv. Vid flera behandlingskollektiv förekommer i dag också olika former av avtal om vården mellan vårdgivaren och missbrukaren.

Även i förslag angående kriminalvårdens påföljdssystem har framförts liknande tankegångar. Sålunda har t.ex. 1971 års utredning om behandling av psykiskt avvikande i betänkandet (SOU 1977:23) Psykiskt störda lagöverträdare föreslagit bl.a. att viss försöksverksamhet skall påbörjas efter en modell som i USA kallas civil commitment. Verksamheten skulle i korthet innebära följande. Den skulle avse personer med uppenbara narkotikaproblem, som har dömts till fängelse i högst ett år och som har förklarat sig vilja delta i ett narkomanvårdsprogram. Efter beslut av övervakningsnämnd skulle den dömde föras över till sjukhus för avgiftning och planering av den fortsatta behandlingen. Efter sjukhusvård skulle patienten skrivas ut till öppen vård, som skulle innefatta regelbundna kontroller av att patienten avhåller sig från användning av narkotika och även i övrigt är skötsam. Vid misskötsel skulle återintagning till anstalt kunna ske. En försöksverksamhet efter liknande riktlinjer avses inom kort bli påbörjad vid Ulleråkers sjukhus. Den lagtekniska regleringen av förutsättningarna för denna verksamhet prövas f.n. inom justitiedepartementet. Frågan om möjligheten att på sikt införa någon motsvarighet till systemet med civil commitment inom det straffrättsliga påföljdssystemet avses vidare komma att ingå bland uppgifterna för en av de kriminalpolitiska utredningar som chefen för justitiedepartementet avser att begära regeringens bemyndigande att tillkalla senare i vår.

Den tidigare nämnda lagrådsremissen utgår från den principiella synen på missbruksvården att all vård och behandling av missbrukare såvitt möjligt bör ske i samarbete med denne, dvs. när han själv önskar hjälp. Den nya möjligheten till vård utan samtycke som regleras i LPM skall främst syfta till att förhindra allvarlig fara för missbrukarens hälsa eller liv. Den skall vidare sikta till att motivera missbrukaren att underkasta sig fortsatt medicinsk och social vård och behandling i frivilliga former.

Den sålunda föreslagna vården utan samtycke skall få pågå under högst fyra veckor. Denna tid måste i de allra flesta fall anses för kort för att uppnå

en varaktig social rehabilitering. Särskilda bestämmelser föreslås därför i LPM som så långt möjligt skall säkra en medicinsk och social eftervård.

Tanken är att missbrukaren efter en inledande sjukhusperiod skall vara motiverad att underkasta sig fortsatt vård på sjukhus eller annan särskild vårdinrättning, t.ex. behandlingshem. Hur långa vårdtider som därvid behövs torde variera och bero på olika faktorer. En uppgift som återkommer från behandlare är emellertid att många missbrukare efter en tids behandling går igenom en kris. Den första motivationen har försvunnit, behandlingen har blivit rutin, det fysiska och psykiska allmäntillståndet är väsentligt förbättrat och missbrukets positiva inslag framstår åter allt starkare för patienten.

Här vill jag först understryka betydelsen av att behandlingen ges lämpligt innehåll och tillförs goda resurser. Viktigt är också den behandlande personalens engagemang för den enskilde vårdbehövande. En lyckig samverkan av dessa faktorer bör kunna minska eller eliminera riskerna för att missbrukaren avbryter behandlingen i förtid. Jag anser dock att man också bör överväga att som stöd och hjälp åt den motiverade missbrukaren erbjuda honom en vård som inrymmer möjligheter att vidta åtgärder som – om och när motivationen sviktar – avhåller eller i sista hand hindrar honom från att lämna vårdinstitutionen eller på annat sätt komma i kontakt med de berusningsmedel han eftertraktar. Den vård som erbjuds bör därför vara meningsfull och de inslag i vården som eventuellt har karaktär av tvång bör i görligaste mån utformas som stödåtgärder och skall kringgärdas med tillräckliga rättssäkerhetsgarantier.

Många frågor sammanhänger med en vård av nu antytt slag. Begreppet kontraktsvård används i dag utan entydigt innehåll. Ordet låter förstå att två parter träffar en överenskommelse om att på ömse håll prestera något. Att missbrukaren är ena parten förutsätts därvid. Hans prestation bör bl.a. innebära avhållsamhet från missbruksmedlen och en vilja att aktivt delta i ett behandlingsarbete. Däremot kan det finnas delade meningar om vilka prestationer i övrigt som kan anses vara terapevtiskt värdefulla.

Vem missbrukarens avtalspart skall vara och vad denne skall förbinda sig att prestera är å andra sidan inte utan vidare klart. I regel torde avses företrädare för en offentlig vårdinstitution eller i vart fall för en av det allmänna godkänd sådan. Denna institution skall kunna erbjuda missbrukaren en aktiv vård och behandling. En närmare bestämning av vårdgivaren och vårdens innehåll måste dock göras. Vidare måste bestämmas bl.a. vilka former överenskommelsen skall ha för att bli bindande och vilka följder ett brott mot den från någondera sidan skall medföra. Här bör den självklara utgångspunkten vara att missbrukaren så långt möjligt skall påverkas att fortsätta behandlingen utan att åtgärder tillgrips som har frihetsinskränkande natur. I den mån systemet innehåller inslag av tvångskaraktär måste de givetvis ha stöd i lag.

Jag föreslår att en utredare tillkallas för att gå igenom de verksamheter med inslag av kontraktsvård som förekommer i dag inom såväl nykterhets- som narkomanvård. Med ledning av denna översyn bör utredaren dra upp riktlinjerna för hur en missbruksvård med inslag av kontrakt skulle kunna utformas. Utredaren bör särskilt beakta rättssäkerhetsaspekterna när det gäller att ange vilka former och verkningar överenskommelsen bör ha samt vid vilka institutioner vården bör kunna bedrivas. Skulle utredaren finna att en kontraktsvård bör innesluta möjligheter till tvångsåtgärder, bör utredaren lämna förslag till behövlig lagreglering.

Uppdraget bör redovisas i sådan tid att eventuella åtgärder kan genomföras samtidigt som den nya socialtjänstlagstiftningen träder i kraft.

Samråd bör ske med utredningar med angränsande uppdrag inom justitiedepartementet.

Med hänvisning till vad jag har anfört nu hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om kontraktsvård för missbrukare av alkohol eller narkotika,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta femte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Socialdepartementet)

3. Översyn av hemspråksträning för förskolebarn

Dir 1979:30

Beslut vid regeringssammanträde 1979-03-15

Departementschefen, statsrådet Gabriel Romanus, anför.

På grundval av förslag i propositionen (1975/76:118) om hemspråksundervisning för invandrarbarn (UBU 1975/76:33, rskr 1975/76:391) beslutade riksdagen år 1976 om vissa riktlinjer för hemspråksundervisning och hemspråksträning i bl.a. förskolan samt om principerna för statsbidrag till kommunerna för hemspråksträning i förskola. Beslutet innebar att rätt till hemspråksträning infördes för alla sexåringar i den allmänna förskolan för vilka ett annat språk än svenska utgör ett levande inslag i deras hemmiljö. Regeringen har i propositionen (1978/79:100, bil. 8, p. D 3) föreslagit att statsbidraget till hemspråksträningen skall utvidgas till att omfatta även femåringar.

Kommunerna är enligt riksdagens beslut skyldiga att erbjuda hemspråksträning för sexåringar som omfattas av den allmänna förskolan när föräldrar eller vårdnadshavare begär det. Skyldigheten kan emellertid endast delvis sägas ha blivit reglerad genom 5 och 8 §§ lagen (1976:381) om barnomsorg, där det framgår att alla sexåringar skall anvisas plats i förskolan samt att kommunen skall svara för en planmässig utbyggnad av förskolan i övrigt. I 6 § barnomsorgslagen föreskrivs vidare att barn som av bl.a. språkliga skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling skall anvisas plats i förskola före sex års ålder.

Kommunernas åtaganden har inskränkts genom att kommunen inte är skyldig att erbjuda hemspråksträning där antalet barn från samma språkgrupp är färre än fyra om stora svårigheter föreligger att ordna hemspråksträning eller om lärare inte finns tillgängliga utan stora extra kostnader, t.ex. på grund av långa och tidsödande resor.

Även om barnomsorgslagen innebär ett ansvar för kommunerna att främja

invandrarbarnens språkliga utveckling kan det konstateras att oklarhet råder om och i vilken omfattning kommunen är skyldig att anordna hemspråksträning för invandrarbarn i förskoleåldern.

Statsbidrag utgår till kommunerna för de sexåringar som deltar i hemspråksträning som anordnas av kommunen. Som tidigare nämnts har regeringen nyligen föreslagit riksdagen att bidrag fr.o.m. den 1 juli 1979 även skall utgå för femåringar som deltar i hemspråksträning. Bidraget utgår för kalenderår i efterskott. För år 1977 var bidraget 2.100 kr. per deltagande barn och år. Bidraget är anknutet till löneutvecklingen för anställda i offentlig tjänst och bidragsnivån för år 1978 kommer att fastställas våren 1979 med ledning av löneutvecklingen under år 1978.

Riksdagen har med hänvisning till hemspråksträningens betydelse uttalat att det finns anledning att snarast överväga vilka ytterligare insatser som kan göras för att förbättra möjligheterna att få till stånd en utökad hemspråksträning för invandrarbarn i förskoleåldern, i första hand för dem som är yngre än sex år. Socialutskottet anförde därvid (SOU 1977/78:25) bl.a. att en utvärdering av den försöksverksamhet med invandrarbarn i förskolan som socialstyrelsen bedrivit har visat att det är av stor vikt att barn i förskoleåldern får ett stöd i att utveckla det egna språket. Utvärderingen visar bl.a. att invandrarbarn som erhållit sådant stöd vid en jämförelse med barn som inte fått hemspråksträning har ett bättre ordförråd, såväl aktivt som passivt, inte bara i sitt eget språk utan även i svenska språket, att invandrarbarn som placeras i daghem eller familjedaghem i helt svenskspråkig miljö mycket snart förlorar sitt hemspråk, att risk för språkblandning uppstår om barn från olika språkgrupper sammanförs, att invandrarbarn lätt blir frustrerade och bråkiga i situationer och aktiviteter som fordrar kunskap i svenska språket samt att invandrarbarnen behöver stöd av tvåspråkig personal för att socialt kunna fungera väl i barngrupperna. Det har visat sig att hemspråksträningen bör sättas in redan i ett tidigt skede av barnens utveckling.

Socialstyrelsen har i sin anslagsframställning föreslagit att statsbidraget till kommunerna för hemspråksträning i förskolan i en första etapp byggs ut till att omfatta även femåringar. Nästa etapp bör enligt styrelsen omfatta fyraåringarna.

Staten invandrarverk har i sin anslagsframställning för budgetåret 1979/80 förordat att hemspråksträningen bör byggas ut, inte från sex år och nedåt utan från noll år och uppåt.

Beträffande organisationen av hemspråksträningen råder det i viss mån delade meningar. Man kan konstatera att barnomsorgens organisation i familjedaghem, deltidsgrupper och daghem allmänt sett har stor betydelse för hemspråksträningens genomförande. Bl.a. barnomsorgsgruppen har i sitt betänkande (SOU 1975:87) Samverkan i barnomsorgen förordat enspråkiga grupper i daghem och deltidsgrupper. Många invandrarorganisationer har uttalat sitt stöd för att barnomsorgen organiseras i enspråkiga grupper. För att kunna genomföra detta har inte minst tillgången till tvåspråkig personal en avgörande betydelse.

Av de skäl som jag nu har anfört är det enligt min mening nödvändigt med en översyn av hela frågan om språksituationen för invandrarbarn i förskoleåldern. Översynen bör – mot bakgrund av en kartläggning av hemspråksträningens nuvarande omfattning, organisation och personalresurser – bl.a. skapa klarhet beträffande rätten till hemspråksträning och föreslå sådana förändringar i övrigt som bättre än nu tillgodoser invandrarbarnens speciella

behov. Kommittén bör beakta sambandet mellan språksituationen i förskoleåldern och de åtgärder som vidtas för barn i skolåldern.

För att öka tillgången på tvåspråkig personal har särskilda utbildningsåtgärder vidtagits. Vidare har skolöverstyrelsen fått i uppdrag att undersöka möjligheterna att tillfälligt rekrytera hemspråkslärare i invandrarnas hemländer. Det föreligger dock i vissa kommuner svårigheter att rekrytera lämplig personal framför allt när det gäller små språkgrupper. Utredningen bör undersöka möjligheterna att trygga tillgången på tvåspråkig personal. Jag har i denna fråga samrått med statsrådet Rodhe.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt. Kommittén bör överväga möjligheterna att lägga fram delförslag. Kommittén bör vidare hålla kontakt med företrädare för invandrarnas organisationer.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en kommitté med sex ledamöter med uppdrag att kartlägga språksituationen för invandrarbarn i föreskoleåldern och föreslå erforderliga åtgärder,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna för utredningen skall betalas från femte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Socialdepartementet)

4. Alkoholfri motellverksamhet

Dir 1979:40

Beslut vid regeringssammanträde 1979-04-05

Departementschefen, statsrådet Gabriel Romanus, anför.

Riksdagen beslutade år 1977 på förslag av regeringen (prop. 1976/77:108 om alkoholpolitiken) att avveckla möjligheterna att få statliga lån för alkoholfria restauranger. I propositionen konstaterades att lånemöjligheterna hade utnyttjats i mycket begränsad omfattning. Dåvarande socialministern tillade dock i propositionen att det borde stå nämnden för alkoholfrågor fritt att överväga det alkoholpolitiska behovet av stöd i andra former åt sådan verksamhet och att nämnden borde lägga fram förslag för socialstyrelsen, om den fann att det med rimliga insatser kunde åstadkommas ett verksamt stöd.

I samband med riksdagsbehandlingen aktualiserades frågan om stöd åt alkoholfria restauranger i tre olika motioner (1976/77:1489, 1528 och 1532). I skatteutskottets betänkande (SkU 1976/77:40), som sedermera godkändes av riksdagen anfördes att frågan om stöd till alkoholfria restauranger borde prövas av alkoholpolitiska nämnden och att denna prövning borde ske med förtur. Utskottet framhöll att den i motion 1532 av herr Jonsson i Alingsås m.fl. (fp, c, m) berörda frågan om alkoholfria motellens konkurrenssituation

syntes vara förtjänt av särskild uppmärksamhet.

Socialstyrelsens nämnd för alkoholfrågor har av olika anledningar inte haft möjlighet att verkställa den av riksdagen begärda prövningen. Krav har därför ställts, bl.a. av Motorförarnas Helnykterhetsförbund, att regeringen skall tillkalla en särskild kommitté eller utredare för att utreda frågan om stöd till de alkoholfria motellen i enlighet med riksdagens beslut.

Enligt min mening kan det ha ett värde för trafiknykterheten att det finns motell som inte serverar alkoholdrycker. Jag anser därför att en särskild utredare bör tillkallas för att undersöka de alkoholfria motellens ekonomiska situation samt bedöma konkurrensläget för dessa i förhållande till motsvarande anläggningar med alkoholrättigheter. Utredaren bör därvid pröva om ett statligt stöd till alkoholfria motell är meningsfullt och behövligt.

Vid uppdragets fullgörande bör utredaren samråda med de myndigheter som berörs av hans överväganden. Vidare bör samråd ske med de ideella organisationer som är berörda. Samråd bör också ske med företrädare för hotell- och restaurangnäringen.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om stöd till alkoholfri motellverksamhet,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna för utredningen skall belasta femte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Socialdepartementet)

5. Bilstöd till handikappade

Dir 1979:44

Beslut vid regeringssammanträde 1979-04-26

Statsrådet Lindahl anför efter samråd med chefen för arbetsmarknadsdepartementet, statsrådet Wirtén:

Goda möjligheter till förflyttning har stor betydelse för att handikappade skall kunna delta i samhällslivet. Sådana möjligheter är en av de viktiga förutsättningarna för att vi skall uppnå de politiska målen inom handikappområdet. Dessa mål brukar sammanfattas med begreppen integrering och normalisering och innebär att handikappade skall ingå i samhällets gemenskap på samma livsvillkor som andra. Det är därför naturligt, att frågor om resor och förflyttning sedan länge har tilldragit sig stort intresse inom handikapporganisationerna och eljest i den handikappolitiska debatten.

Debatten har förts kring tre huvudfrågor, nämligen om det allmänna färdväsendet, om färdtjänsten och om stöd till enskilda för anskaffning och drift av motorfordon. För handikappade viktiga reformer har genomförts på området under det senaste årtiondet.

Inom det allmänna färdväsendet har tillgängligheten fortlöpande ökats

genom bl.a. trafikföretagens insatser. Frågor om färdväsendets ytterligare anpassning till handikappades behov och om riksfärdtjänst, vilka aktualiserades av HAKO-utredningen (utredningen för vissa frågor rörande det allmänna kommunikationsväsendets anpassning till handikappades behov) i betänkandet (SOU 1975:68) Handikappanpassad kollektivtrafik, har behandlats i prop. (1978/79:99) om ny trafikpolitik, vilken efter föredragning av chefen för kommunikationsdepartementet nyligen har lagts fram för riksdagen.

Den kommunala färdtjänsten har införts och utvecklats under 1970-talet. Den finns numera i alla kommuner och utvecklingen är bl.a. ett resultat av det statsbidrag som infördes år 1975. Den är emellertid till sin kvalitet skiftande kommunerna emellan.

Jag vill i det här sammanhanget erinra om att regeringen den 21 december 1978 uppdragit åt socialstyrelsen att i samråd med Svenska kommunförbundet se över och förtydliga anvisningarna för statsbidraget till färdtjänsten. Avsikten är att göra det lättare för kommunerna att urskilja den grupp som den statsbidragsberättigade färdtjänsten är avsedd för.

Stödet till handikappade för anskaffning och drift av motorfordon är av två slag. Dels är det ett arbetsmarknadspolitiskt stödsystem, dels en bidragsform inom sjukvårdshuvudmännens hjälpmedelsverksamhet.

Det arbetsmarknadspolitiska stödet infördes i slutet av 1940-talet. Det är avsett för förvärvsarbetande och för personer som studerar med yrkesinriktning. Stödet gäller både anskaffning, innefattande särskilda anordningar för handikappanpassning, och drift av motorfordon. För anskaffning gäller bestämmelser om bidrag och lån i arbetsmarknadskungörelsen (1966:368, omtryckt 1977:141, ändrad senast 1978:612). Vid sidan av detta stöd, som utgår genom arbetsmarknadsverket, finns tre kompletterande stödformer på driftsidan. De avser befrielse från vägtrafikskatt enligt vägtrafikskattelagen (1973:601, ändrad senast 1978:199), återbäring av omsättningsskatt på motorfordon enligt lag (1956:545) om omsättningsskatt på motorfordon (ändrad senast 1975:1405) samt bensinskattebidrag enligt förordningen (1960:603) om bidrag till vissa handikappade ägare av motorfordon (ändrad senast 1974:869, övergångsbest. 1978:76). Dessutom kan bidrag utgå för körkortsutbildning enligt bestämmelserna i arbetsmarknadskungörelsen om utbildningsbidrag.

För handikappades möjligheter till förvärvsarbete och studier har stödsystemet för anskaffning och drift av motorfordon stor betydelse. Bidragsvillkoren har setts över fortlöpande. Senast har riksdagen den 15 mars 1979 beslutat om gynnsammare regler för anskaffningsbidraget (prop. 1978/79:73, AU 1978/79:20, rskr 1978/79:186).

Inom sjukvårdshuvudmännens hjälpmedelsverksamhet gäller att handikappad som är berättigad att få en moped i stället kan erhålla kontantbelopp som bidrag för att köpa bil. Möjligheten är inte begränsad till förvärvsarbetande och vissa studerande. Anvisningar om kontantbelopp (f.n. 6.500 kr.) finns i handikappinstitutets hjälpmedelsförteckning (landstingsförbundets cirkulär AC 51/75, ändrat senast handikappinstitutet 1978-09-01).

I detta sammanhang vill jag erinra om att regeringen den 27 april 1978 uppdragit åt riksförsäkringsverket att utreda frågan om skäliga merutgifter inom ramen för handikappersättningen. Uppdraget omfattar bl.a. frågan om hur kostnaderna skall beräknas för egen bil, varvid verket också skall pröva frågan om beräkning av bilkostnaderna för sådana förvärvsarbetande som

har tillgång till färdtjänst.

Debatten om samhällets bilstöd till handikappade har gällt både det statliga arbetsmarknadspolitiska stödet och sjukvårdshuvudmännens regler för bidrag inom hjälpmedelsverksamheten. De mest långtgående anspråken har syftat till att bilen skall förklaras utgöra ett hjälpmedel, som får ordineras enligt de bestämmelser som i övrigt gäller hjälpmedel för handikappade inom sjukvårdshuvudmännens verksamhet.

I riksdagen har dessa frågor behandlats vid upprepade tillfällen. Senast har 1977/78 års riksmöte ställt sig bakom motionsyrkanden om vidgade möjligheter för handikappade att få tillgång till egen bil. Begreppet handikappade har inte närmare definierats. Riksdagen har understrukit angelägenheten av att regeringen så snart som möjligt förelägger riksdagen förslag i frågan (mot. 1977/78:882 och 1348, SfU 1977/78:25, rskr 1977/78:249).

Frågan bör därför nu tas upp till allsidig utredning. Det bör ske av en parlamentariskt sammansatt kommitté.

Kommitténs överväganden i den huvudfråga som riksdagens beslut avser, nämligen om vidgade möjligheter för handikappade att få tillgång till egen bil, bör ske med utgångspunkt från en bestämning av den personkrets som bör vara berättigad till stöd. Kommittén bör redovisa olika sätt att göra sådan bestämning. Som exempel på omständigheter som bör bedömas i detta avseende kan nämnas frågan om den som vid en vidgning av bestämmelserna får tillgång till bil skall kunna köra den själv. Detta skulle innebära en begränsning i förhållande till reglerna för stöd till anskaffning av bil genom arbetsmarknadsverket, men överensstämma med reglerna för sjukvårdshuvudmännens hjälpmedelsverksamhet, vilka bygger på att det är den som ordineras ett hjälpmedel som skall använda det. Bedömningen av denna fråga har betydelse bl.a. för familjer med handikappade barn, för synskadade och andra som på grund av handikapp inte kan få körkort och för ytterligare andra, t.ex. en del äldre, som inte vill köra bil. Frågan om åldersgränser bör prövas närmare, och kommittén bör också här redovisa olika alternativ.

Frågan om vidgade möjligheter för handikappade att anskaffa bil innefattar även bedömningar av stödets nivå. Också i detta avseende bör kommittén redovisa de alternativ som den kommer att diskutera. Härvid bör även frågor om inkomstprövning övervägas och en avvägning göras mellan bidrag och lån.

Redovisningen bör ske i förhållande till de olika diskuterade bestämningarna av den för stöd berättigade personkretsen. De ekonomiska anspråken på samhället vid olika alternativ bör belysas.

Både för det arbetsmarknadspolitiskt motiverade stödet till anskaffning av bil och för kontantbeloppet inom sjukvårdshuvudmännens hjälpmedelsverksamhet finns bestämmelser om bl.a. minsta tid, enligt huvudregeln fem år, som skall ha förflutit innan stöd kan medges för ersättningsanskaffning. Regelsystemen i övrigt är inte överensstämmande. I kommitténs uppdrag bör ingå att pröva frågan om villkor för stöd vid ersättningsanskaffning.

På driftsidan bör kommittén överväga frågan om nuvarande särskilda stöd i form av befrielse från vägtrafikskatt, återbäring av omsättningsskatt och bensinskattebidrag. Till prövningen av frågan om driftstöd hör även bedömning av frågor om kostnader för reparation och underhåll av bil. I detta sammanhang bör kommittén analysera möjligheterna för personer i olika inkomstlägen att ha bil. De kostnadsmässiga effekterna för samhället vid

olika diskuterade möjligheter till driftstöd bör redovisas.

I prop. 1978/79:111 om åtgärder mot krångel och onödig byråkrati m.m., varom regeringen nyligen har beslutat, tar arbetsmarknadsministern i sitt avsnitt upp bl.a. de olika stödformerna avseende motorfordon för handikappade. Han anför därvid att man vid översyn av bilstödet till handikappade bör beakta möjligheterna till samordning och förenkling av de olika stödåtgärderna. Handläggningsrutinerna bör också förenklas.

Kommittén bör eftersträva enkla lösningar för bilstöd till handikappade. Den bör diskutera ekonomiska och praktiska möjligheter till enhetliga bestämmelser för hela den berättigade personkretsen. Kommittén bör således söka en samordnad lösning för ansökan, bedömning och utbetalning av stöd.

Övervägandena om bilstödets konstruktion bör avse såväl bidrag och lån till handikappade enligt gällande regler för det arbetsmarknadspolitiska stödet som stöd i andra former. Härvid bör bl.a. utredas möjligheten att låna ut fordonet till den bilstödsberättigade. I uppdraget bör även ingå att bedöma vilka fordonstyper – och vilken särskild utrustning – som bör tillhandahållas med samhällsstöd och hur genom upphandling samhällets kostnader för bilstödet kan nedbringas.

Diskuterade alternativ till vidgning av den stödberättigade personkretsen bör bedömas med hänsyn till effekten i kostnads- och utbyggnadshänseende för färdtjänsten. Även förhållandet till nuvarande arbetsmarknadspolitiska stöd bör klarläggas och frågan om återverkningar på dess syfte analyseras. Kommittén bör även analysera hur handikappades behov av bil påverkas av ökad anpassning av det allmänna färdväsendet.

Kommittén bör vidare kartlägga omfattningen av det landstingskommunala och primärkommunala bilstöd till handikappade som förekommer utanför hjälpmedelsverksamheten. Därvid bör även bedömas om och hur detta kan byggas in i ett generellt stödsystem. De s.k. vanförestiftelserna och vissa andra bidragsgivande organ stöder genom ekonomiska bidrag handikappades anskaffning av bil. Kommittén bör med dessa organ diskutera inriktningen av deras bidragsgivning och i övrigt inhämta deras synpunkter i dessa frågor.

I sitt arbete bör kommittén vara oförhindrad att ta upp frågor som har omedelbar anknytning till handikappmotorismen, även om de inte direkt gäller samhällets ekonomiska stöd till denna. Om det sker, bör det avse bedömning inte minst av möjligheten till förenklade bestämmelser på området.

Kommittén bör vid fullgörande av sitt uppdrag fortlöpande samråda med arbetsmarknadsstyrelsen, handikappinstitutet och handikapporganisationerna. Det är även min avsikt att till kommittén knyta sakkunskap från dessa intressenter.

Jag erinrar om regeringens tilläggsdirektiv till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående finansiering av reformer (Dir. 1978:40).

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en kommitté med högst fem ledamöter med uppdrag att utreda frågan om bilstöd till handikappade,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna för kommittén skall betalas från femte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Socialdepartementet)

6. Översyn av det ekonomiska stödet till barnfamiljerna med särskild inriktning på flerbarnsfamiljerna

Dir 1979:48

Beslut vid regeringssammanträde 1979-05-03

Departementschefen, statsrådet Gabriel Romanus, anför.

Barnfamiljernas – och då i första hand flerbarnsfamiljernas – ekonomiska situation har aktualiserats i olika sammanhang under senare tid. Frågan har behandlats i den allmänna socialpolitiska debatten och den har också tagits upp i motioner från samtliga partier i riksdagen.

Flerbarnsfamiljernas situation har uppmärksammats av flera tidigare utredningar. Det har bl.a. i familjepolitiska kommitténs betänkanden konstaterats att flerbarnsfamiljerna oftare har större ekonomiska svårigheter än andra barnfamiljer. Ju fler barn det finns i familjen desto fler personer skall leva på samma inkomst. Samhällets tillskott täcker i regel bara en del av familjens kostnader för barnen.

Barnfamiljernas ekonomiska situation betingas givetvis också av i vilken utsträckning föräldrarna förvärvsarbetar. Av arbetskraftsstatistiken framgår att ju fler barn familjen har desto vanligare är det att det finns en hemarbetande förälder i familjen. Det kan förklaras av att det är svårare för föräldrarna att båda förvärvsarbetar utanför hemmet om familjen har många barn.

Det nuvarande stödsystemet till barnfamiljerna i form av bidrag, skattelindringar och indirekt stöd innehåller komponenter som är förmånliga för flerbarnsfamiljerna. Det finns emellertid också inslag i stödsystemet som verkar mindre förmånligt för familjer med flera barn.

Barnbidraget utgår lika för varje barn och kan därmed sägas ha en större ekonomisk effekt för flerbarnsfamiljerna än andra stödformer.

De inkomstprövade bostadsbidragen utgör ett betydelsefullt ekonomiskt stöd för flerbarnsfamiljer med låga inkomster. Det statliga bostadsbidraget utgår liksom det allmänna barnbidraget med lika stort belopp för varje barn. Vidare är den statskommunala delen anknuten till barnantalet genom att bostadskostnadsgränserna höjs med antalet barn.

Av stor betydelse för flerbarnsfamiljerna liksom för övriga barnfamiljer är givetvis att det finns tillgång till service i form av barnomsorg m.m. Kommunernas barnomsorgsavgifter utgår vanligen per barn men med ett lägre belopp för varje tillkommande barn utöver ett. Dessa avgifter har betydelse för barnfamiljernas ekonomi.

Inom skattesystemet finns vissa familjepolitiska inslag med förmåner som utgår till barnfamiljer oberoende av barnantal. Förvärvsavdrag får göras av ensamstående förälder samt av familjer där båda föräldrarna har arbetsin-

komst och det finns barn under 18 år i familjen. I de fall en av föräldrarna är hemarbetande kan den förvärvsarbetande föräldern göra ett s.k. hemmamakeavdrag. Detta avdrag är helt oberoende av barnförekomst i familjen. Ensamstående förälder med barn under 18 år får göra ett motsvarande avdrag vid sidan av förvärvsavdraget.

Matkostnaderna spelar en stor roll särskilt för flerbarnsfamiljerna och därför har också de omfattande subventioner av baslivsmedlen som finansieras över statsbudgeten betydelse för denna grupp. Det kan emellertid noteras att de statsmedel som f.n. används för att subventionera vissa livsmedel skulle ge flerbarnsfamiljerna ett större stöd om de i stället riktades direkt till barnfamiljerna.

Tröskeleffekten när en hemarbetande förälder övergår till förvärvsarbete och de samlade marginaleffekterna vid inkomstökningar accentueras ofta för flerbarnsfamiljer. Särskilt betydande verkningar uppstår om marginaleffekter i skatte- och bidragssystemen adderas till varandra. Så sker om familjer vid en inkomstökning samtidigt drabbas av höjd skatt, sänkta bostadsbidrag och höjda barnomsorgsavgifter. Kombinationen höjd skatt – sänkta bostadsbidrag kan få avsevärd betydelse i vissa inkomstlägen.

De beskrivna förhållandena medför således att möjligheterna för flerbarnsfamiljerna att höja sin standard genom ökade arbetsinkomster i vissa fall begränsas kraftigt av tröskel- och marginaleffekter. Detta förhållande är också negativt ur jämställdhetssynpunkt eftersom det försvårar för hemarbetande makar – i regel kvinnor – att börja förvärvsarbeta.

Mot den här beskrivna bakgrunden finns det anledning att göra en översyn av det ekonomiska stödet till barnfamiljerna med särskild inriktning på flerbarnsfamiljernas situation. En särskild kommitté bör tillkallas för att göra denna översyn.

Kommittén bör göra en kartläggning av barnfamiljernas ekonomiska situation och därvid särskilt studera situationen för flerbarnsfamiljerna. Det har i den allmänna debatten framhållits att flerbarnsfamiljernas situation motiverar att särskilda stödinsatser sätts in för dem. Utredningen har att pröva om denna bedömning är riktig.

Kommittén bör undersöka vilken effekt de nuvarande direkta och indirekta familjepolitiska stödformerna har för olika typer av familjer i olika inkomstlägen. Kommittén bör vidare analysera de tröskel- och marginaleffekter som de nuvarande stödformerna medför.

Kommittén bör i huvudsak kunna utnyttja befintligt material och endast i begränsad omfattning göra egna grundläggande undersökningar.

Med ledning av denna kartläggning och analys bör kommittén överväga vilka åtgärder som kan behöva vidtas för att det familjepolitiska stödet bättre skall tillgodose barnfamiljernas och då särskilt flerbarnsfamiljernas behov.

Som nämnts i prop. 1978/79:168 om föräldrautbildning och förbättringar av föräldraförsäkringen m.m. har jag för avsikt att återkomma till regeringen med förslag om att en utredning skall tillsättas för att se över reglerna för vårdbidrag till föräldrar med svårt handikappade barn. Den nu aktuella kommittén bör överväga om det därutöver finns behov av särskilda åtgärder för familjer med handikappade barn.

Som framgått i det föregående har bostadsbidragen stor betydelse för många flerbarnsfamiljer. Kommittén bör pröva om den nuvarande utformningen av reglerna för avtrappning av dessa bidrag med hänsyn till inkomsten

är ändamålsenliga ur flerbarnsfamiljernas synpunkt. Kommittén bör därvid samråda med den kommitté som chefen för bostadsdepartementet den 15 mars 1979 har bemyndigats tillkalla för att göra en översyn av bostadsbidragen till barnfamiljerna, bl.a. i administrativt avseende.

Vidare bör kommittén överväga om de familjepolitiskt motiverade avdragsreglerna i skattesystemet bör ersättas med åtgärder inom den direkta familjepolitiken som bättre än nuvarande regler tar hänsyn till barnfamiljernas, och då i synnerhet flerbarnsfamiljernas situation.

Kommittén bör i sitt arbete vara oförhindrad att i övrigt ta upp de olika direkta eller indirekta stödformer som finns för barnfamiljerna och föreslå de ändringar som den finner nödvändiga för att tillgodose barnfamiljernas – särskilt flerbarnsfamiljernas – behov av stöd. Övervägandena bör i första hand avse omfördelningar inom ramen för de nu befintliga familjepolitiskt motiverade direkta och indirekta stöden.

Kommittén bör i sitt arbete ta del av resultaten från statistiska centralbyråns undersökning kring befolkningsutvecklingen och beakta tillämpliga delar därav.

Kommittén bör också beakta vad som kommer fram vid den nära förestående riksdagsbehandlingen av hithörande frågor.

Kommittén bör samråda med ensamförälderkommittén (S 1977:16), socialpolitiska samordningsutredningen (S 1975:02) och studiestödsutredningen (U 1975:16).

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för socialdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sex ledamöter för att göra en översyn av samhällets stöd till barnfamiljerna med särskild inriktning på flerbarnsfamiljernas situation,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen förskriver att kostnaderna för utredningen skall belasta femte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Socialdepartementet)

7. Cancerförebyggande åtgärder

Dir 1979:51

Beslut vid regeringssammanträde 1979-05-03

Statsministern anför

Cancer är ett samlingsbegrepp för en rad olika sjukdomar som kännetecknas av att celler i kroppen ändrar sitt normala tillväxtmönster. Cancern har under senare år ökat markant. Enligt socialstyrelsens cancerregister som inrättades 1958 diagnostiserades ca 19.000 nya cancerfall detta år. År 1972 redovisades ca 31.000 nya fall. Detta är en mycket oroande utveckling.

Cancer är vanligare hos äldre människor än hos yngre. Omkring hälften av

den under årens lopp jämnt fördelade ökningen av cancer på ca 4 procent per år kan förklaras genom en ökad medellivslängd. För den resterande ökningen, dvs. ca 2 procent per år, saknas ännu säkra och entydiga förklaringar. Det är vidare okänt varför olika typer av cancer ökar olika mycket. Cancersjukdomarna uppvisar stora geografiska variationer. En cancerform som är vanlig i ett land kan vara ovanlig i ett annat.

Cancersjukdomarna och deras fortgående ökning är ett mycket allvarligt problem. Som nämnts är cancer vanligare hos äldre personer, men den förekommer också hos yngre. Cancer är således den vanligaste dödsorsaken hos människor mellan 40 och 55 års ålder. Man räknar också med att vart femte dödsfall idag förorsakas av cancer. Enligt den medicinska vetenskapen torde en fortsatt ökning av cancer vara att vänta.

Intensiva forskningsansträngningar har gjorts och görs världen över för att få en bättre kunskap om hur cancer uppkommer. Men fortfarande är dessa sjukdomars orsaker och uppkomstmekanismer i de flesta fall okända. Mycket talar dock för att det krävs flera samverkande orsaker eller riskfaktorer för att en cancersjukdom skall uppkomma. Detta försvårar givetvis identifieringen av dessa faktorer. Cancersjukdomarna har också en lång s.k. latenstid, dvs. det dröjer i regel åtskilliga år innan en kontakt med en riskfaktor utlöser en cancersjukdom. Denna tidsfördröjning varierar, men 15-20 år är en vanlig tid i detta sammanhang.

Mot bakgrund av cancerns stora geografiska variationer har såväl en expertgrupp från det internationella cancerinstitutet i Lyon (International Agency for Research on Cancer) som andra gjort den bedömningen att mer än 70 procent av alla cancerfall är framkallade av miljöfaktorer.

I begreppet miljöfaktorer ingår då inte enbart säkerställt eller potentiellt cancerframkallande ämnen i sig utan även faktorer som arbetsmiljö, social miljö och personlig livsföring innefattande tobaks- och alkoholvanor m.m.

Som exempel på faktorer som kan verka utlösande på cancer kan nämnas röntgen- och radiumstrålning och de ultravioletta strålarna i solljuset. En rad ämnen, bl.a. vissa metaller, gifter och kemikalier, kan också framkalla cancer om individen utsätts för dem under viss tid. Sådana ämnen frigörs t.ex. vid förbränning av kol och olja. Ämnen i vår omgivning som kan misstänkas medverka till uppkomst av cancer ökar fortlöpande i antal och kvantitet. Med tanke på den tidigare nämnda s.k. latenstiden finns därför farhågor för att cancersjukdomarna kan komma att öka ännu snabbare än hittills.

Den kanske bäst kända riskfaktorn är rökning. Sambandet mellan framför allt cigarrettrökning och lungcancer har påvisats allt tydligare under senare år. Den senaste rapporten på detta område (Smoking and Health, US Department of Health, Education and Welfare, Jan. 1979) har företett ytterligare belägg för ett sådant samband. Rapporten har även konstaterat orsakssamband mellan rökning och cancer i andra kroppsorgan som t.ex. njurarna, urinblåsan och bukspottskörteln. Kontakt med andra cancerframkallande faktorer får dessutom en kraftigt förstärkt effekt i samverkan med rökning. Rökningen höjer sålunda sjukligheten och dödligheten i flera cancerformer långt över de tal som följer av andra riskfaktorer ensamma. Som exempel kan nämnas kombinationen asbest och rökning.

Eftersom det är sannolikt att en väsentlig del av cancersjukdomarna är miljöbetingade borde det finnas förutsättningar att med olika åtgärder

förebygga dem. Då krävs först och främst att de olika cancerframkallande faktorerna i vår inre och yttre miljö säkert identifieras. Idag utnyttjas två metoder för att kartlägga samband mellan olika miljöfaktorer och uppkomsten av cancersjukdomar. Experimentell forskning baserad på djurförsök och studier av celler och vävnader i provrör är en metod. Den andra är epidemiologisk forskning baserad på observationer av människor genom registerstudier, studier av yrkes- och boendegrupper, tillbakablickande studier av cancersjuka personer och deras miljö m.m. Det är bl.a. genom epidemiologiska studier som orsakssamband kunnat fastläggas mellan tobak och lungcancer och mellan vinylklorid och en viss typ av levercancer.

Cancerforskningen är väl utvecklad i Sverige. Det bedrivs en omfattande cancerforskning främst vid skilda institutioner inom universitet och högskolor. Forskningen finansieras främst genom Riksföreningen mot cancer, som har ett samlat ekonomiskt ansvar för cancerforskningen. Vid statens bakteriologiska laboratorium bedrivs forskning i virologi och immunologi, båda områden av betydelse för cancerforskningen. Vid de yrkesmedicinska klinikerna och vid institutionerna för hygien pågår forskning om bl.a. kemiska hälsorisker.

Flera myndigheter utövar idag kontroll eller bedriver annan verksamhet som avser omgivningsfaktorers påverkan på hälsotillståndet. Även cancerframkallande faktorer berörs av denna verksamhet. Socialstyrelsen bevakar bl.a. läkemedlen och deras verkningar. I socialstyrelsens cancerregister registreras alla tumörsjuka i landet. Statens livsmedelsverk utför bl.a. analyskontroller av de ämnen i livsmedel som kan tänkas ha cancerframkallande egenskaper. Statens naturvårdsverk övervakar bl.a. luftföroreningar. Den omgivningshygieniska avdelningen vid verket har bl.a. studerat verkningarna av radon, tungmetaller och arsenik. Verkets produktkontrollbyrå undersöker hälso- och miljöfarliga ämnen. Arbetarskyddsstyrelsen har det övergripande ansvaret för tillsynen av arbetsmiljöområdet. Kartläggning av yrkesskaderisker, utarbetande av normer och metoder för kontroll och analys hör till styrelsens arbetsuppgifter. Yrkescancerforskning pågår. Styrelsen utfärdar också anvisningar om hygieniska gränsvärden med bl.a. klassificering av cancerframkallande ämnen. Myndighetsuppgifter på området har också statens strålskyddsinstitut.

Av vad jag hittills har anfört framgår att det således pågår ett omfattande arbete i landet som har anknytning till sambandet mellan miljöfaktorer och cancer. Det internationella samarbetet inom detta område är väl utvecklat och har stor betydelse för bl.a. den inhemska forskningen.

Med hänsyn till den kraftiga påverkan på befolkningens hälsotillstånd som riskfaktorerna för cancersjukdomar utövar, anser jag det emellertid nödvändigt att ytterligare åtgärder vidtas för att så långt möjligt kunna förebygga de problem och det enskilda lidande som dessa sjukdomar för med sig. För detta ändamål bör en särskild kommitté tillkallas.

Kommitténs första uppgift bör vara att kartlägga, samla in och ställa samman den kunskap som erhålls på skilda håll om faktorer som medför risk för cancer. En sådan sammanställning är nödvändig som grund för fortsatta överväganden. Det är i detta sammanhang angeläget att kommittén beaktar effekterna av att flera olika cancerframkallande faktorer samverkar. Kommittén bör också uppmärksamma i vad mån skillnader i levnadssätt och arbetsmiljö mellan män och kvinnor ger upphov till skilda sjukdomsmönster.

Mot bakgrund av den samlade information och kunskap på området som

kommittén därvid får bör den utarbeta förslag till en realistisk strategi avseende åtgärder mot cancer. Kommittén bör därvid belysa i vad mån mer omfattande förändringar beträffande levnadssätt, teknologi, industriproduktion m.m. krävs för att väsentligt nedbringa cancerriskerna. Det kan härvid bli nödvändigt att väga önskemålet om god hälsa mot andra önskemål såsom den mänskliga individuella friheten. Kommittén bör också undersöka vilka verkningar sådana förändringar kan få på samhällsekonomin, sysselsättningen och den materiella välfärden. Kommittén bör bedöma och rangordna olika tänkbara åtgärder och uppskatta de kostnader och uppoffringar de medför.

Utifrån den strategi som kommittén vill förorda för att intensifiera de cancerförebyggande åtgärderna bör kommittén även överväga den lämpliga resursfördelningen mellan olika åtgärdsområden. Möjligheterna att samordna undersöknings- och forskningsverksamheten kring sambandet mellan miljöfaktorer och cancersjukdomar bör prövas. Riksdagens socialutskott har i sitt betänkande 1977/78:2 betonat angelägenheten av en sådan samordning.

Kommitténs huvuduppgift bör således vara att föreslå åtgärder som kan förebygga cancersjukdomars uppkomst. Den bör emellertid uppmärksamma även problem kring sjukdomarnas diagnos och terapi.

När en cancersjukdom väl uppkommit, gäller att prognosen för en god behandling är bättre ju tidigare sjukdomen upptäcks. Detta är skälet till de masshälsoundersökningar som syftar till en tidig upptäckt av cancerfall. Värdet av sådana undersökningar är emellertid enligt vissa medicinska bedömare inte helt klarlagt.

Kommittén bör följa det pågående arbetet med att utvärdera masshälsoundersökningar för att diagnostisera bl.a. livmodershals- och bröstcancer. Den bör på så sätt kunna få fram underlag för ställningstaganden till en fortsatt användning i Sverige av sådana undersökningar.

Vården av cancersjuka patienter håller på att byggas upp hos respektive sjukvårdshuvudmän. Denna uppbyggnad sker i enlighet med de riktlinjer som redovisats i socialstyrelsens Råd och Anvisningar: Planering av onkologisk sjukvård (32/74). Det bör ingå i kommitténs uppgifter att också följa utvecklingen på detta område.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen

dels bemyndigar statsministern

att tillkalla en kommitté med högst 14 ledamöter för cancerförebyggande åtgärder

att utse en av ledamöterna att vara ordförande

dels bemyndigar det statsråd som har till uppgift att föredra ärenden om allmän hälsovård

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta femte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Socialdepartementet)

8. Översyn av riksförsäkringsverkets organisation m.m.

Dir 1979:60

Beslut vid regeringssammanträde 1979-06-14

Departementschefen, statsrådet Gabriel Romanus, anför.

Riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna svarar för administrationen av större delen av samhällets ekonomiska trygghetssystem för medborgarna. Riksförsäkringsverket är således central förvaltningsmyndighet främst för ärenden som rör den allmänna försäkringen – dvs. sjukförsäkring med tandvårdsförsäkring och föräldraförsäkring, folkpensionering och tilläggspensionering – delpensionsförsäkring, arbetsskadeförsäkring och motsvarande försäkring enligt äldre lagstiftning, allmänna barnbidrag och bidragsförskott samt för ärenden som rör utbetalning av studiestöd vid vuxenutbildning, utbildningsbidrag vid arbetsmarknadsutbildning, statskommunalt bostadsbidrag till pensionärer utan barn och dagpenning till vissa värnpliktiga m.fl. I verkets uppgifter ingår att utöva tillsyn över de allmänna försäkringskassorna, som är lokala organ för den allmänna försäkringen m.m.

Riksförsäkringsverket inrättades år 1961 genom en sammanslagning av de två ämbetsverken riksförsäkringsanstalten och pensionsstyrelsen. Verket organiserades i huvudsak efter en princip som innebar fördelning av arbetsuppgifterna efter ärendenas art på tre avdelningar, nämligen en administrativ avdelning, en försäkringsavdelning och en besvärsavdelning. Sedan år 1961 har det skett en mycket omfattande utbyggnad av socialförsäkringssystemet, vilken lett till att riksförsäkringsverket har fått väsentligt utvidgade och förändrade arbetsuppgifter. Nya arbetsuppgifter helt eller delvis utanför det egentliga socialförsäkringsområdet har också anförtrotts riksförsäkringsverket och försäkringskassorna.

Verkets organisation har successivt anpassats till de förändrade och växande arbetsuppgifterna. Här kan nämnas att ärenden rörande yrkesskadeförsäkringen år 1969 bröts ut och bildade underlag för en särskild avdelning. Som en följd av tillsynsfrågornas ökade omfattning bildades en särskild tillsynsavdelning år 1975. Den successiva övergången från manuell behandling till användning av ADB i försäkringsadministrationen har också föranlett fortlöpande anpassning av personalorganisationen. Bl.a. omfattar verkets tekniska byrå, som är förlagd till Sundsvall, numera närmare 300 tjänster, varav flertalet för ADB-uppgifter.

Den 1 januari 1979 genomfördes den senaste förändringen av riksförsäkringsverkets organisation, som innebar att besvärsavdelningen ersattes av tre självständiga regionala försäkringsrätter för besvärsprövning inom socialförsäkringsområdet. Samtidigt inrättades en särskild ombudsenhet inom riksförsäkringsverket med uppgift att bevaka enhetligheten i tillämpningen av socialförsäkringslagstiftningen och fullgöra verkets nya uppgift att inträda som part i besvärsärenden vid försäkringsrätterna och försäkringsöverdomstolen.

Riksförsäkringsverkets verksamhet är f.n. organiserad på fem avdelningar, nämligen en administrativ avdelning, en tillsynsavdelning, en planeringsavdelning (tidigare försäkringsavdelningen), en yrkesskadeavdelning samt den nyinrättade ombudsenheten. Personalorganisationen omfattar drygt 1.000 tjänster, vilket i stort sett överensstämmer med antalet tjänster när verket inrättades år 1961. Personalstrukturen har däremot förändrats

betydligt under årens lopp.

Vissa ytterligare förändringar i verkets uppgifter och organisation kan förutses bl.a. som en följd av redan fattade beslut av statsmakterna. Den 1 juli 1977 ersattes den tidigare yrkesskadeförsäkringen av en ny arbetsskadeförsäkring vars ärenden handläggs i första instans av försäkringskassorna. Det innebär att arbetsuppgifterna för verkets yrkesskadeavdelning, som är första beslutsinstans för ärenden enligt den äldre lagstiftningen, kommer att successivt begränsas. Vidare har verket lagt fram förslag om att dess arbetsuppgifter med debitering och uppbörd av arbetsgivaravgifter skall decentraliseras till länsstyrelserna och de lokala skattemyndigheterna i början av 1980-talet. Dessa båda förändringar berör yrkesskadeavdelningen och planeringsavdelningens avgiftsbyrå, där det f.n. finns sammanlagt ca 350 tjänster.

De förändringar som under årens lopp har gjorts i riksförsäkringsverkets organisation har genomförts som nödvändiga dellösningar i mer eller mindre direkt anslutning till förändringar i verkets arbetsuppgifter. Någon samlad organisationsöversyn har inte gjorts sedan verkets tillkomst år 1961. Riksförsäkringsverket har mot denna bakgrund i skrivelse till regeringen hemställt att verket skall ges i uppdrag att i samarbete med statskontoret genomföra en översyn av verkets organisation. Översynen bör enligt verket syfta till förslag till en sådan organisation och sådana arbetsformer för verket som tillgodoser den ökade inriktningen av verksamhet på central ledning, rättstillämpningsfrågor och tillsyn över försäkringskassornas verksamhet.

Jag delar verkets uppfattning att det behövs en samlad översyn av riksförsäkringsverkets organisation med hänsyn till de stora förändringar som skett inom verkets ansvarsområde sedan det inrättades för 18 år sedan. I samband med en sådan översyn bör även behandlas vissa frågor rörande de allmänna försäkringskassorna som jag återkommer till i det följande. Enligt min mening bör därför uppdraget att genomföra den begärda översynen lämnas till en särskild kommitté. Jag förordar således att en kommitté tillkallas för att göra en översyn av riksförsäkringsverkets organisation samt vissa frågor rörande de allmänna försäkringskassorna.

En huvuduppgift för kommittén bör vara att analysera vilken organisation och vilka arbetsformer som bäst svarar mot behovet av insatser från riksförsäkringsverkets sida. Denna analys bör grundas på en samlad genomgång av arbetsuppgifterna inom riksförsäkringsverkets ansvarsområde och möjligheterna att genom omprioriteringar m.m. tillgodose dessa insatsbehov inom ramen för befintliga resurser. Utgångspunkten bör därvid vara nuvarande lagstiftning på området med de ändringar som kan komma att beslutas under utredningsarbetets gång. I de fall statsmakterna ännu inte tagit ställning till utredningsförslag etc. som har betydelse för riksförsäkringsverkets verksamhet, bör kommittén redovisa de administrativa och organisatoriska konsekvenserna om ifrågavarande förslag skulle genomföras. Kommittén bör också vara oförhindrad att föreslå sådana ändringar i regelsystemet på socialförsäkringsområdet som kan innebära förenklingar i administrationen och för allmänheten och därmed besparingar för samhället.

Överföringen av prövningen av besvärsärenden från riksförsäkringsverket till en särskild besvärsorganisation innebär att verkets uppgifter i ökad grad inriktas på bevakning av att de ekonomiska trygghetsåtgärder som faller inom verkets ansvarsområde fungerar effektivt och ändamålsenligt. Denna bevakning fullgörs bl.a. genom verkets roll som central tillsynsmyndighet för

de allmänna försäkringskassorna. En översyn av riksförsäkringsverkets uppgifter och organisation måste därför också avse frågor som gäller försäkringskassornas verksamhet och verkets roll som central tillsynsmyndighet.

Utvecklingen av samhällets ekonomiska trygghetsanordningar har inneburit väsentligt utvidgade arbetsuppgifter för försäkringskassorna. Detta har trots ökad användning av automatisk databehandling lett till en kraftig ökning av försäkringskassornas personal. Sedan år 1963 har försäkringskassornas personal uttryckt i årsarbetare ökat från ca 6.000 till ca 16.000. För år 1979 har kassornas förvaltningsutgifter beräknats till drygt 1.800 milj. kr., vilket innebär en ökning med ca 1.000 milj. kr. sedan år 1975.

Riksrevisionsverket har i en revisionsrapport om riksförsäkringsverkets tillsyn av de allmänna försäkringskassorna m.m. i juni 1978 redovisat vissa synpunkter och förslag till åtgärder. I rapporten förordas bl.a. att ett nytt system införs för styrning av försäkringskassornas förvaltningskostnader. I anslutning härtill behandlas också frågan om uppgifts- och ansvarsfördelningen mellan verket och kassorna. Riksrevisionsverket framhåller att försäkringskassornas formella ställning som fristående organ inte begränsar möjligheterna att åstadkomma den mest ändamålsenliga arbetsfördelningen mellan riksförsäkringsverket och kassorna. I rapporten framhålls också behovet av att riksförsäkringsverket som ett led i tillsynen i ökad omfattning följer utvecklingen av försäkringskassornas förvaltningsutgifter.

Revisionsrapporten bör ingå i underlaget för kommitténs arbete. Det faller sig naturligt att kommittén får till uppgift att pröva frågan om formerna för styrning av försäkringskassornas organisation och förvaltningskostnader mot bakgrund av vad som anförs i revisionsrapporten. En utgångspunkt bör därvid vara att försäkringskassornas formella särställning – som inte skall ändras i detta sammanhang – inte utgör något hinder för att använda de ekonomiska och administrativa styrmedel som tillämpas inom den statliga förvaltningen. Kommittén bör pröva hur dessa styrmedel på ett ändamålsenligt sätt kan utnyttjas i fråga om försäkringskassorna. Därvid bör i tillämpliga delar beaktas vad som i proposition 1978/79:111 bil. 14 anförts om decentralisering av den offentliga förvaltningen.

När det gäller frågan om uppgifts- och ansvarsfördelningen mellan riksförsäkringsverket och försäkringskassorna vill jag erinra om att en utredning i dessa frågor f.n. görs gemensamt av verket och försäkringskasseförbundet, den s.k. RFV-FKF-utredningen. Den av mig förordade kommittén bör samråda med RFV-FKF-utredningen i frågor som gäller arbetsfördelningen mellan verket och försäkringskassorna.

Utredningen (S 1977:10) om ADB inom den allmänna försäkringen m.m. har till uppgift att lägga fram förslag rörande datordriften inom riksförsäkringsverkets ansvarsområde för tiden efter år 1980. Datordriftens omfattning och organisation har betydelse främst för verkets ADB-enhets – tekniska byråns – arbetsuppgifter och organisation, men den påverkar även andra delar av verkets arbetsuppgifter. Kommittén bör därför hålla nära kontakt med nyssnämnda utredning och pröva konsekvenserna för verksorganisationen av dess förslag.

Jag erinrar slutligen om regeringens tilläggsdirektiv till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående finansiering av reformer (Dir. 1978:40).

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för socialdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst fem ledamöter för att göra en översyn av riksförsäkringsverkets organisation m.m.,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat arbetsbiträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna för kommittén skall belasta femte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Socialdepartementet)

9. Översyn av sjukförsäkringens ersättningssystem vid sjukresor

Dir 1979:70

Beslut vid regeringssammanträde 1979-06-21

Departementschefen, statsrådet Gabriel Romanus, anför.

Sjukförsäkringen lämnar ersättning för resekostnader i samband med vård där vårdkostnaden eller del därav ersätts av försäkringen. De grundläggande bestämmelserna om ersättning för försäkrads resekostnader finns i 2 kap. 1, 5 och 6 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring. Regeringen har meddelat mera detaljerade bestämmelser i sjukreseförordningen (1975:964). Riksförsäkringsverket har vidare utfärdat vissa tillämpningsföreskrifter. Ersättning för sjuktransporter med ambulans utges till sjukvårdshuvudman enligt förordningen (1975:963) om ersättning för sjuktransporter och handikapphjälpmedel.

Ersättning lämnas för resor i samband med läkarvård, sjukhusvård, konvalescentvård, sjukvårdande behandlingar i offentlig regi (t.ex. vård av sjukgymnast, psykolog, arbetsterapeut, logoped m.fl.) eller av privatpraktiserande sjukgymnast m.fl., som är anslutna till den allmänna försäkringen, utprovning och anpassning av hjälpmedel för handikappade, vård hos distriktssköterska eller distriktsbarnmorska, preventivmedels-, abort- eller steriliseringsrådgivning samt i samband med tandvård som ges i offentlig regi eller av privatpraktiserande tandläkare som är ansluten till den allmänna försäkringen. Ersättning lämnas med den del av kostnaden som överstiger ett karensbelopp, f.n. 10 kr. (vid tandvård 18 kr.). Normalt ersätts kostnader för resa med billigaste färdsätt. Vid resa med egen bil lämnas ersättning med 40 öre per kilometer. Ersättning lämnas för resa till närmaste vårdgivare som kunnat ge den vård den försäkrade behövt.

Sjukvårdshuvudmännen ansvarar för sjuktransporter med ambulans och andra sjuktransportfordon. För sådana resor får avgift tas ut med högst 10 kr. Från sjukförsäkringen utgår en sjuktransportersättning direkt till sjukvårdshuvudmännen med f.n. 16 kr. per invånare och år enligt tidigare nämnd förordning härom.

Försäkringens kostnader för sjukresor uppgick år 1978 till ca 410 milj. kr., varav ca 275 milj. kr. för ersättningar till de försäkrade och ca 135 milj. kr. för ersättning till sjukvårdshuvudmännen.

Samtliga ersättningar för resor i samband med sjukvård betalas ut av försäkringskassorna. Den försäkrade måste vända sig till försäkringskassan med sina ersättningsanspråk för resekostnader. Under år 1978 gjorde

försäkrade hos försäkringskassorna anspråk på ersättning för sammanlagt 4,4 milj. resor. Ersättningen per resekostnadsverifikation uppgick till i genomsnitt ca 63 kr. Av försäkringskassornas arbetsredovisning framgår att kassorna år 1978 använt mellan 400 och 500 årsarbetare till en kostnad av ca 50 milj. kr. för utbetalning av tidigare nämnda 275 milj. kr. i resekostnadsersättning till de försäkrade. Administrationskostnaderna kan alltså beräknas till ca 20 % av utbetalt belopp.

Reseersättningarna inom sjukförsäkringen är den sista förmån av betydelse där det tidigare allmänt gällande återbäringssystemet fortfarande existerar. Som framgår av vad jag tidigare nämnt innebär detta system en betungande administration för försäkringskassorna och en hög administrationskostnad i förhållande till utbetalda ersättningar. Ersättningsbestämmelserna är, trots att vissa förenklingar skett, mycket detaljerade samtidigt som det förekommer många svåra skälighetsbedömningar. Försäkringskassorna måste på grund härav ägna mycket arbete åt dessa ärenden. Återbäringssystemet innebär vidare – förutom behovet av kontakter med försäkringskassan – att de försäkrade ofta måste ligga ute med relativt stora penningbelopp i avvaktan på utbetalning av ersättningen från försäkringskassan.

Inom sjukvårdens och socialvårdens planerings- och rationaliseringsinstitut (Spri) pågår f. n. en undersökning om resor till vårdinstitutioner. Vissa preliminära resultat från undersökningen visar att den antalsmässigt största delen av sjukresorna sker med egen bil, därefter följer taxiresor och slutligen resor med allmänna kommunikationsmedel. Taxiresor och resor med egen bil svarar för huvuddelen av kostnaderna medan resor med de allmänna kommunikationsmedlen svarar för en liten andel. Kostnaden per resa är högst för taxiresorna. Därefter följer resor med allmänna kommunikationsmedel och slutligen resor med egen bil.

Undersökningens resultat bestyrker riksförsäkringsverkets och försäkringskassornas allmänna erfarenhet från administrationen av reseersättningarna. Dessa erfarenheter visar också att resorna ofta sker på ett irrationellt sätt. Det kan t. ex. göras flera långa taxiresor med vardera en passagerare i stort sett samtidigt från samma ort till samma vårdgivare. Detsamma är ofta fallet när det gäller resor med egen bil. Orsakerna till detta torde bl. a. vara att försäkringens ersättningsregler inte stimulerar till samåkning vid sjukresor. Ersättningssystemet innehåller inte heller några regler som tar sikte på att uppnå rationellare förhållanden och därigenom minska kostnaderna.

De ofta höga resekostnader som förekommer i samband med långa taxiresor har givit upphov till ett relativt utbrett förfarande med s. k. överlåtelsekvitton. Detta innebär att den resande till taxichauffören överlåter sin rätt från försäkringskassan.

Taxichauffören kräver sedan försäkringskassan på ersättning med stöd av denna överlåtelse. Detta förfarande, som inte finns författningsreglerat, medför vissa olägenheter, bl. a. kontrollproblem för försäkringskassan. Även i övrigt medför gällande ersättningsregler problem i administrativt eller sakligt hänseende. Som exempel kan nämnas reglerna om ersättning för återresa och ersättning för väntetid.

De här nämnda olägenheterna med nuvarande ersättningsregler för sjukresor visar på behovet av en översyn av bl. a. det återbäringssystem som fortfarande finns kvar på detta område. En sådan översyn bör göras av en särskild utredare och i första hand gälla ersättningssystemet ur organisatorisk och administrativ synpunkt samt åtgärder i syfte att nå en förbättrad samordning av sjukresorna. Ersättningsreglernas materiella innehåll ges

dock enligt min mening i huvudsak ett tillfredsställande resultat för den resande. Utredaren bör dock överväga andra lösningar än det nuvarande systemet som bygger på återbäringsprincipen. En utgångspunkt torde därvid vara att en förenkling av administrationen förutsätter ett ökat inslag av schablonisering av resekostnadsersättningarna.

Landstingskommunerna har f. n. ansvar för ambulanstransporterna. I enlighet med riksdagens beslut kommer de också att tillsammans med primärkommunerna vara huvudmän för kollektivtrafiken inom länen. Många av de förhållanden som påverkar sjukresorna och som har betydelse för möjligheterna att samordna sjukresor beror på faktorer som också styrs av landstingen. Som exempel kan nämnas sjukvårdsenheternas lokalisering, mottagningstidernas förläggning m. m. Mot denna bakgrund finns det enligt min mening anledning att i detta sammanhang närmare pröva förutsättningarna för att ge sjukvårdshuvudmännen ett ökat ekonomiskt och administrativt ansvar för resor i samband med sjukdom. Utredaren bör göra denna prövning och redovisa hur en sådan omläggning skulle kunna genomföras. Därvid bör redovisas vilka alternativa organisationsformer som kan bli aktuella och förutsättningarna ur administrativ och organisatorisk synpunkt för en omläggning.

Inom Örebro läns landsting pågår f. n. en försöksverksamhet med samordning av landstingens transporter och sjuktransporter. Utredaren bör följa denna verksamhet. Utredaren bör även hålla kontakt med Spri och det tidigare nämnda projektet om resor till vårdinstitutioner.

Svenska kommunförbundet har i en skrivelse till regeringen aktualiserat frågan om reseersättning vid sjukresor för boende på ålderdomshem. I många fall ersätter kommunen kostnaden för sjukresor för dem som bor på ålderdomshem. Enligt ett avgörande av försäkringsdomstolen innebär detta att den sjuke i detta fall inte haft några resekostnader, framför allt mot bakgrund av att kommunen tar ut en vårdavgift som även innefattar kostnaderna för läkarvård och sjukvårdande behandling m. m. samt resor i samband med sådan vård. Någon reseersättning från försäkringskassan kan därför inte utgå. Denna fråga har direkt samband med den avsedda översynen att det bör ankomma på utredaren att pröva hur kostnadsansvaret för de här aktuella sjukresorna skall utformas.

Utredaren bör arbeta skyndsamt och inrikta arbetet på att kunna redovisa sina förslag snarast möjligt under år 1980.

Jag erinrar om regeringens tilläggsdirektiv till samtliga kommittéer och särskilda utredare ang. finansiering av förslag m. m. (Dir. 1978:40).

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för socialdepartementet

att tillkalla en särskild utredare för att göra en översyn av sjukförsäkringens ersättningssystem vid sjukresor

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna för utredningen skall belasta femte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Socialdepartementet)

10. Tilläggsdirektiv till utredningen (S 1976:05) om sjukvården i krig

Dir 1979:100

Beslut vid regeringssammanträde 1979-08-23

Statsrådet Lindahl anför.

Genom beslut den 30 december 1976 bemyndigade regeringen dåvarande statsrådet Troedsson att tillkalla en kommitté för att utreda frågan om sjukvården i krig. Kommittén har antagit namnet utredningen om sjukvården i krig (USIK). Den 12 december 1978 har kommittén överlämnat betänkandet (SOU 1978:83) Sjukvården i krig.

Frågor rörande utbildning av medicinalpersonal för uppgifter i krig har inte ingått i kommitténs uppdrag. Kommittén har mot denna bakgrund i skrivelse den 14 november 1978 hemställt om att kommitténs uppdrag utvidgas till att omfatta även dessa frågor.

Kommittén har i betänkandet bl.a. framhållit att fredssjukvårdens personella och materiella resurser utgör grunden för hälso- och sjukvården i krig. Den kunskap och erfarenhet som hälso- och sjukvårdens personal förvärvat genom yrkesutbildning och genom ordinarie fredsverksamhet är därmed en mycket viktig tillgång för samhället vid katastrofer och i krig.

Jag delar kommitténs uppfattning att en översyn bör göras av hur den fredstida yrkesutbildningen för personalen inom hälso- och sjukvården bäst skall komma totalförsvaret till godo. Till ledning för det vidare arbetet vill jag anföra följande.

En utgångspunkt för utbildningen för totalförsvarets hälso- och sjukvård bör vara att den i så stor utsträckning som möjligt förankras i och bedrivs som en del av den reguljära utbildningen för fredssjukvården.

Som ett alternativ till nuvarande förhållanden bör kommittén överväga om försvars- och katastrofmedicinska aspekter kan beaktas i samband med tillämpliga undervisningsmoment i den fredstida yrkesutbildningen i stället för att bedrivas i form av särskilda kurser.

Flertalet anställda inom sjukvården får under sin yrkesutbildning inte någon särskild utbildning om de svårigheter som sjukvården utsätts för vid katastrof eller krig. Det bör ankomma på kommittén att pröva behovet av särskild utbildning för dessa grupper samt ange hur den i princip bör organiseras. En utgångspunkt bör därvid vara, att utbildningen skall ha en naturlig anknytning till fredssjukvården och i så stor utsträckning som möjligt bedrivas regionalt och lokalt.

Kommittén bör vidare ange hur sjukvårdshuvudmännens medverkan i utbildningen för totalförsvarets hälso- och sjukvård skall kunna öka.

Kommittén skall samråda med 1978 års försvarskommitté (Fö 1978:02) samt hålla sig underrättad om det utredningsarbete som pågår i fråga om försvarsmaktens sjukvårdsutbildning.

Kommitténs förslag bör redovisas i sådan tid att det – efter remissbehandling – kan ingå i underlaget inför 1982 års försvarsbeslut.

Jag erinrar om regeringens tilläggsdirektiv till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående finansiering av förslag m.m. (Dir. 1978:40).

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen

utvidgar det uppdrag som tidigare har lämnats kommittén i enlighet med vad jag har anfört.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Socialdepartementet)

11. Förberedelser för internationella handikappåret 1981

Dir 1979:117

Beslut vid regeringssammanträde 1979-09-06

Statsrådet Lindahl anför.

FN:s generalförsamling antog hösten 1976 en resolution (31/123) i vilken år 1981 proklameras som ett internationellt år för handikappade. Syftet med handikappåret är enligt församlingens beslut att främja handikappades integrering i samhället. Åtgärderna skall avse rehabilitering, förebyggande av handikapp, forskning inom handikappområdet och information till allmänheten om handikappade och deras rättigheter.

Generalförsamlingen uppmanar i resolutionen FN:s medlemsländer att öka sina ansträngningar att förbättra handikappades livsvillkor.

FN:s generalförsamling har tillkallat en rådgivande kommitté för handikappåret. Den rekommenderar att temat för året blir full delaktighet och jämlikhet. Kommittén framhåller att krav på handikappades jämlikhet med övriga medborgare måste resas med samma kraft i alla länder oavsett utvecklingsnivå. Kravet måste också gälla att handikappade skall få lika del i den förbättring av levnadsnivån som följer genom social och ekonomisk utveckling.

Kommittén uttalar vidare, att det måste göras åtskillnad mellan begreppen skada, funktionshinder och handikapp. Det måste också klarläggas att handikapp inte är en egenskap hos den enskilde utan ett förhållande mellan honom och miljön. Miljön avgör vilka följder en skada eller ett funktionshinder får för hans dagliga liv. Handikappfrågorna blir därmed frågor för alla. Samhället i sin helhet måste enligt kommittén göras tillgängligt för människor med funktionshinder. Handikappfrågorna kan inte ses avgränsade. De måste integreras i reformprogrammen och programmen för internationellt utvecklingssamarbete.

Vidare understryker FN:s rådgivande kommitté sambandet mellan ländernas utvecklingsnivå och situationen för handikappade. Kommittén förordar, att insatserna i samband med handikappåret i hög grad inriktas på att förbättra handikappades livsvillkor och deras möjligheter att delta i utvecklingsprocessen.

Ett viktigt syfte med året är enligt kommittén att stödja utvecklingen av handikappades egna organisationer. Därigenom ökar handikappades möjlighet att informera om sina behov och att påverka de politiska besluten.

Internationella arbetsorganisationen (ILO) har vid sin arbetskonferens år 1979 antagit en resolution rörande handikappade i arbetslivet i anslutning till förberedelsearbetet för FN:s handikappår.

Efter samråd med chefen för utrikesdepartementet förordar jag, att

Sveriges insatser under det internationella handikappåret 1981 får en tvåfaldig inriktning. Dels bör belysas, hur handikappades delaktighet i samhällets gemenskap kan främjas och klyftorna i jämlikhet mellan handikappade och övriga medborgare utjämnas. Dels bör belysas hur vi inom vårt bilaterala och multilaterala utvecklingssamarbete kan bidra till att förbättra livsvillkoren för handikappade i u-länder och förebygga handikapp i dessa länder. Sverige bör i dialogen med de länder som mottar svenskt bistånd och i samarbetet med FN-organen verka för att åtgärder för handikappade så långt möjligt integreras i ländernas utvecklingsprogram. Arbetet bör även syfta till att i vårt land öka förståelsen för handikappades situation i dessa länder.

Ett stort intresse finns i andra länder för de lösningar som vi har valt på olika handikapp-problem. Sådana lösningar bör presenteras i samband med handikappåret som ett led i en internationell dialog.

Förberedelserna för handikappåret bör göras i en särskild beredningsgrupp med företrädare för berörda departement och myndigheter, landstingsförbundet, Svenska kommunförbundet, de politiska partierna, de fackliga organisationerna och handikapprörelsen.

Beredningsgruppen bör ha huvudansvaret för handikappårets genomförande för Sveriges del. Det är angeläget att myndigheter och organisationer av olika slag aktivt engagerar sig i förberedelserna för och genomförandet av handikappåret. I beredningsgruppens uppgifter bör bl.a. ingå att samordna de svenska insatserna. Det gäller både dem som avser förhållanden inom vårt land och dem som riktas till andra länder.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig att tillkalla ledamöter i en beredningsgrupp med uppdrag att förbereda det internationella handikappåret 1981 i Sverige,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande i beredningsgruppen,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat arbetsbiträde åt beredningsgruppen.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna för beredningsgruppen skall betalas från femte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredraganden och bifaller hennes hemställan.

(Socialdepartementet)

12. Vård av anhörig i hemmet, m.m.

Dir. 1979:130

Beslut vid regeringssammanträde 1979-08-30

Departementschefen, statsrådet Gabriel Romanus, anför.

Befolkningsprognoserna för de närmaste decennierna visar på en stagnerande befolkningsökning och en förskjutning mot högre åldrar i Sverige liksom i många andra länder. Antalet personer i åldrarna över 65 år beräknas öka under åren fram till 1990, då antalet ålderspensionärer beräknas uppgå till närmare 1,5 milj. och utgöra 17,5 % av hela befolkningen. Samtidigt som andelen äldre ökar inträder en förskjutning mot högre åldrar inom gruppen. Under perioden 1977-2000 beräknas antalet personer över 85 år öka från ca 90.000 till drygt 160.000 eller med drygt 80 %.

Olika utredningar har visat att den äldsta delen av befolkningen ställer de

största kraven på vård- och omvårdnadsinsatser. Det ökande antalet personer i hög ålder innebär därför ökade anspråk på samhällets sjukvård och äldrevård.

Den ekonomiska tryggheten för den enskilde pensionären garanteras genom socialförsäkringslagstiftningen. Ansvaret för de äldres vård- och omvårdnadsbehov är delat mellan landstingskommunerna och kommunerna. Landstingen har att svara för hälso- och sjukvårdande insatser medan kommunerna svarar för olika former av social omvårdnad bl.a. i form av social hemhjälp.

Det allmännas insatser för en god bostad, omvårdnad och service är så långt möjligt anpassade efter den enskildes behov. Särskilt betydelsefullt är att ge de äldre möjligheter att bo kvar i sin invanda miljö så länge de vill och kan. Kommunerna svarar för viktiga insatser inom äldreomsorgen i form av bl.a. bostadsstöd, social hemhjälp, färdtjänst, servicehus och ålderdomshem. Till kommunernas kostnader för social hemhjälp och färdtjänst utgår statsbidrag. Fr.o.m. år 1980 införs också statsbidrag till kommunala bostadstillägg för pensionärer.

Sjukvårdshuvudmännen har under senare år givit hög prioritet åt en utbyggnad av långtidssjukvården för att möta det ökade vårdbehov som följer av befolkningsutvecklingen. Utbyggnaden har under åren 1974-1977 omfattat i genomsnitt ca 1.400 platser per år. Huvudmännens utbyggnadsplaner för åren 1980-1984 innefattar i genomsnitt ca 2.000 platser per år. För att säkerställa utbyggnaden av långtidssjukvården under de närmaste två åren kommer det enligt riksdagens beslut (prop. 1978/79:177, SfU 1978/79:22, rskr 1978/79:338) att under åren 1980 och 1981 utgå ett särskilt bidrag med 170 milj. kr. per år från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen. Landstingsförbundet har därvid åtagit sig att verka för att huvudmännen under dessa år genomför en utbyggnad av långtidssjukvården i enlighet med sina planer, dvs. igångsättning av byggen för i genomsnitt minst 2.000 platser per år. Vidare sker en utbyggnad av den decentraliserade öppna sjukvården bl.a. för att tillgodose de äldres efterfrågan på sjukvård i närheten av bostadsområdena.

En fortsatt snabb utbyggnad av långtidssjukvården är angelägen. Det torde emellertid stå klart att även med den planerade kraftiga utbyggnaden kommer knappheten på institutionella vårdresurser att bestå på grund av det ökande vårdbehov som följer av befolkningsutvecklingen. Olika former av öppen vård i hemmet kommer därvid att i växande utsträckning framstå som ett alternativ eller komplement till institutionsvården. För detta talar också att de äldre i regel föredrar att bo kvar i sitt hem så länge det över huvud taget är möjligt framför att vårdas på en institution.

Hemsjukvård i mer organiserade former började växa fram i slutet av 1940-talet. Ursprungligen betraktades hemsjukvård som en temporär insats i avvaktan på en utbyggnad av den slutna somatiska långtidssjukvården. Hemsjukvården har emellertid utvecklats och ses nu som ett alternativ eller komplement till andra vårdformer för främst långvarigt sjuka patienter med behov av begränsade medicinska insatser. Den allmänna försäkringen lämnar numera ersättning till sjukvårdshuvudmännen för sjukvårdande behandling i samband med sjukvård i hemmet.

Sjukvården i hemmet bedrivs i varierande former och under medverkan av personal med olika kompetens. Vanligen får den sjuke vård och hjälp i sitt hem av personal anställd hos sjukvårdshuvudmannen eller inom den kommunala sociala hemhjälpsverksamheten. I det senare fallet sker insatserna enligt avtal med sjukvårdshuvudmannen. En annan hjälpform är att

sjukvårdshuvudmannen lämnar ekonomisk ersättning till anhörig som vårdar patienten i hemmet. För dessa anhöriga vårdare träffade Landstingsförbundet och Svenska kommunalarbetareförbundet år 1977 en rekommendationsöverenskommelse om anställningsvillkoren. Överenskommelsen gäller för anhöriga vårdare som är anställda hos huvudmannen och reglerar vårdarnas ersättning, semesterförmåner m.m. Det förekommer också att sjukvårdshuvudmannen lämnar kontantbidrag till vårdtagaren, som sedan själv får ordna med vårdare m. m.

Under år 1977 beräknas ca 39.000 personer ha fått vård i sina hem inom ramen för sjukvårdshuvudmännens hemsjukvårdsverksamhet. Av dessa fick 57 % vård genom anhörig medan 43 % vårdades av hemsamarit eller motsvarande vårdare. Sjukvårdshuvudmännens kostnader för hemsjukvårdsbidrag och köpta vårdartjänster hos kommunerna uppgick till 495 milj. kr. under samma år. Enligt sjukvårdshuvudmännens planer beräknas antalet vårdade komma att öka med 2-3 % årligen under de närmaste åren för att år 1983 uppgå till drygt 44.000 personer.

Den kommunala sociala hemhjälpen till äldre och handikappade har också snabbt vuxit i omfattning. År 1960 fick 79.000 personer social hemhjälp. År 1977 var motsvarande siffra 346.000. Kommunerna stöder anhöriga vårdare genom att de i vissa fall kan få anställning som hemsamariter.

I motioner till 1977/78 års riksmöte föreslogs en utredning av frågan om ersättning från den allmänna försäkringen för vård av äldre eller sjuk anhörig i likhet med vad som gäller för vård av sjukt barn. Utredning föreslogs också om möjligheterna att införa en lagfäst rätt till tjänstledighet för vård av anhörig. Motionernas utredningsyrkanden avstyrktes av socialutskottet och socialförsäkringsutskottet (SoU 1977/78:25 resp. 1977/78:33) bl.a. med hänvisning till det då pågående utredningsprojektet om hemsjukvård och äldreomsorger i samverkan vilket bl.a. hade till syfte att belysa samhällets möjligheter att stimulera och stödja anhörigas insatser i vårdarbetet. Utskotten ville avvakta resultatet av nämnda utredningsarbete och närmare erfarenheter av bestämmelserna om ledighet för vård av barn. Socialförsäkringsutskottet var inte berett att dessförinnan medverka till de utredningar som begärts i motionerna och som syftade till principiellt mycket betydande och kostnadskrävande utvidgningar av den nuvarande ersättningsrätten inom sjukpenningförsäkringen.

Det av riksdagsutskotten omnämnda utredningsprojektet om hemsjukvård och äldreomsorg har nu avslutats. Projektet har bedrivits inom ramen för ett av socialstyrelsen, Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet samt sjukvårdens och socialvårdens planerings- och rationaliseringsinstitut (Spri) inlett utredningssamarbete om primärvård, äldreomsorger och samverkan mellan landstingskommuner och kommuner. I skriften Sjukvård i hemmet – social hemtjänst redovisas de ställningstaganden som gjorts beträffande hemsjukvårdens ställning i framtida vårdsammanhang. Arbetet har i huvudsak inriktats på utformningen av de kommunala huvudmännens insatser vid sjukvård i hemmet och ansvarsfördelningen mellan huvudmännen.

Utredningsprojektet har inte närmare berört de anhörigas ekonomiska situation. I rapporten framhålls dock betydelsen av att ge de anhöriga ett konkret stöd i vårdsituationen. Man noterar att förvärvsarbetande kan få ersättning från den allmänna försäkringen vid vård av sjukt barn och att det i den allmänna debatten diskuterats införande av en motsvarande ersättning också vid vård av annan närstående. Det har särskilt gällt behovet av särskilt stöd för vård av anhörig i hemmet under livets slutskede. I rapporten

framhålls att alla de insatser som kan utföras av närstående i hemmet är av stort värde för möjligheterna att bedriva sjukvård i hemmet och social hemhjälp. Förändringar av försäkringen av här antytt slag skulle därför enligt rapporten utifrån dessa bedömningar vara av värde.

I rapporten pekas på betydelsen av den år 1977 mellan Landstingsförbundet och Svenska kommunalarbetareförbundet träffade rekommendationsöverenskommelsen om ersättnings- och anställningsvillkoren för anhörig vårdare under 65 år. Genomförandet av ett lönesystem i enlighet med överenskommelsen kan förväntas underlättas av att huvudmännen vid anställning av närstående som vårdare kan få behandlingsersättning från den allmänna försäkringen. När det gäller anhörig vårdare över 65 år anser utredningen att de närståendes insatser på sikt överlag får en annan inriktning, varför utredningen avstår från generella uttalanden angående ekonomisk ersättning i dessa fall.

Enligt min mening är tiden nu mogen att göra en samlad översyn av de frågor som gäller vård av anhöriga. Socialförsäkringsutskottet har i maj 1979 (Sfu 1978/79:24) med anledning av motioner i dessa frågor också understrukit angelägenheten av att frågan om stöd till anhöriga som vårdar gamla, sjuka eller handikappade i sitt hem utreds snarast möjligt.

En särskild parlamentarisk kommitté bör tillkallas för att utreda dessa frågor. Som underlag för sina överväganden bör kommittén kartlägga erfarenheterna av hemsjukvårdens utbyggnad i fråga om omfattning och organisation m.m. i olika delar av landet, vårdbehov och utbyggnadsplaner. Kartläggningen bör så långt möjligt göras på grundval av befintligt material från olika utredningar m.m. En bedömning bör också göras om de åtgärder som hittills vidtagits eller planeras är tillfyllest för att tillfredsställande tillgodose det till följd av befolkningsutvecklingen växande vårdbehovet under 1980-talet. Den sociala hemhjälpens roll bör också beaktas i sammanhanget.

Beträffande de personer under 65 år som vill och kan ta ansvaret för vård av anhörig finns som jag tidigare har nämnt en överenskommelse om lönesättning och andra förmåner vid vård av anhörig. Enligt min mening är det tillfredsställande att frågan om anställningsvillkoren för anhörig vårdare nu fått sin principlösning. Även om ersättningsfrågorna har reglerats, har emellertid den som är förvärvsarbetande ingen ovillkorlig rätt till tjänstledighet från sitt förvärvsarbete för vård av anhörig. År 1976 infördes en lagstadgad rätt till föräldraledighet, vilken utvidgats i lagen (1978:410) om rätt till ledighet för vård av barn m.m. Kommittén bör överväga frågan om införande av en motsvarande rätt till hel eller partiell ledighet från arbetet för vård av äldre, sjuk eller handikappad anhörig i hemmet. Därvid bör övervägas om en sådan rätt till ledighet skulle gälla all vård av anhöriga eller knytas till de personer som vårdar anhöriga inom ramen för de offentliga huvudmännens hemsjukvårdsverksamhet.

I utredningsarbetet bör även ingå att – bl.a. mot bakgrund av kartläggningen av utbyggnadsmöjligheterna när det gäller samhällets direkta vårdinsatser – förutsättningslöst bedöma behovet av och möjligheterna att införa ett system med ersättning från den allmänna försäkringen för vård i hemmet av äldre, handikappad eller sjuk anhörig. Övervägandena bör därvid avse ett ersättningssystem som i första hand avser kortare tidsperioder, t.ex. vid hastigt inträffade vårdbehov hos äldre personer där en anhörigs närvaro är av stor betydelse eller för att möjliggöra för en patient på ett långvårdssjukhus att för en kortare tid få vistas i hemmiljö. Det kan också gälla insatser från anhöriga under vård vid livets slutskede i hemmet eller på sjukhus. I andra

hand bör utredningen överväga ersättning från försäkringen också till den som t.ex. på deltid under en längre period vårdar en anhörig som väntar på plats vid långvårdssjukhus eller ålderdomshem. Kommittén bör bl.a. behandla frågor om villkor, ersättningsnivåer och ekonomiska konsekvenser av ett sådant ersättningssystem. Den ekonomiska analysen bör vidare innefatta en belysning av de effekter på behovet av institutionsvård som följer av ett ersättningssystem för vård i hemmet.

Ett eventuellt ersättningssystem av här skisserat slag får självfallet inte leda till en minskning av sjukvårdshuvudmännens planerade insatser för långtidssjukvård, hemsjukvård och kommunernas sociala hemhjälp. Detta måste vara vägledande vid kommitténs bedömning av förutsättningarna för införandet av en eventuell försäkringsersättning på detta område. Utredningen bör eftersträva en i princip oförändrad kostnadsfördelning mellan stat, kommun och sjukvårdshuvudman. Kommittén måste också klarlägga de samordningsproblem som kan uppstå i förhållande till andra försäkringsersättningar och sociala förmåner. Utredningen bör beakta de erfarenheter som vunnits vid tillämpningen av föräldraförsäkringen och den lagfästa rätten till ledighet och förkortad arbetstid för vård av barn.

Jag finner det lämpligt att kommittén även tar upp en annan fråga, nämligen reglerna för vårdbidrag till föräldrar med svårt handikappade barn under 16 års ålder. I prop. 1978/79:168 om föräldrautbildning och förbättringar av föräldraförsäkringen m.m. anmälde jag min avsikt att återkomma till regeringen med förslag om en översyn av reglerna för vårdbidrag. Jag anslöt mig därvid till familjestödsutredningens förslag (SOU 1978:39) om en övergripande översyn av vårdbidragsreglerna.

Enligt de regler som gäller fr.o.m. den 1 januari 1980 utgår vårdbidrag för barn som på grund av sjukdom, psykisk utvecklingsstörning eller annat handikapp under minst sex månader är i behov av särskild tillsyn och vård. Helt vårdbidrag utgår f.n. med 169 % av basbeloppet per år eller med 1.900 kr. per månad, vilket motsvarar folkpensionen inkl. pensionstillskott för en förtidspensionär. Vid bedömningen av rätt till vårdbidrag skall utöver vårdbehovet också beaktas de merutgifter som följer av sjukdomen eller handikappet. Som familjestödsutredningen har påpekat är detta dubbla syfte att beakta både vårdbehov och merkostnader förenat med vissa nackdelar. Den nu föreslagna kommittén bör därför överväga om vårdbidragets syfte bättre kan tillgodoses om stödet delas upp på ett bidrag som tar sikte på det särskilda vårdbehovet och ett bidrag till särskilda merkostnader till följd av handikappet. Förhållandet mellan vårdbidraget och de regler för föräldrapenning som gäller fr.o.m. år 1980 behöver också klarläggas. Vidare bör övervägas hur vårdbidraget skall utformas t.ex. vid delad vårdnad eller när en annan person anställs av föräldrarna för att vårda barnet. Här bör också beaktas de insatser som det ankommer på kommunerna samt sjukvårdsoch omsorgshuvudmännen att göra i dessa fall.

Kommittén bör med förtur genomföra översynen av reglerna för vårdbidrag för handikappade barn.

Kommittén måste självfallet kostnadsberäkna sina förslag. Härvid bör noggrant belysas de olika kostnadskonsekvenser som förslagen kan innebära för försäkring, sjukvårdshuvudmän och kommuner liksom för samhället i övrigt bl.a. genom bortfall av produktionsresurser. Möjligheterna att genomföra en ev. reform i etapper bör också belysas. Vidare bör redovisas de administrativa konsekvenserna av kommitténs förslag.

I sitt arbete bör kommittén samråda med Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet samt de ämbetsverk och organisationer som berörs av

kommitténs uppdrag.

Kommittén bör vidare så långt möjligt beakta jämställdhetsaspekterna vid utformningen av sina förslag.

Jag erinrar slutligen om regeringens tilläggsdirektiv till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående finansiering av reformer (Dir. 1978:40).

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för socialdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sex ledamöter för att göra en översyn av olika frågor rörande vård av anhörig i hemmet, m.m.

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna för kommittén skall belasta femte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Socialdepartementet)

Kommunikationsdepartementet

1. Transport av farligt gods

Dir 1979:1

Beslut vid regeringssammanträde 1979-01-11

Departementschefen, statsrådet Bondestam, anför.

Frågor om transport av farligt gods har under senare år tilldragit sig allt större intresse i takt med att kraven på en säkrare miljö, större trafiksäkerhet och bättre arbetarskydd har ökat. Ett par större olyckor som under senare år har inträffat i samband med landsvägstransport av farligt gods har intensifierat diskussionerna om säkerheten kring framför allt vägtransporterna. Också frågan om myndighetsansvaret har tagits upp.

Föreskrifter rörande transport av farligt gods grundas i stor utsträckning på internationella överenskommelser. Säkerhetsföreskrifter för internationella transporter ingår som ett viktigt led i strävandena att minska riskerna vid transport av farligt gods. Man försöker att för olika transportgrenar förteckna och klassificera ämnen och föremål som på grund av explosionsrisk, brandfara, radioaktivitet, giftiga eller frätande egenskaper e.d. bör uteslutas från transport eller mottas till transport endast på särskilda villkor. Dessa villkor kan avse förpackning och märkning, samlastning med annat gods samt konstruktion, utrustning och handhavande av transportmedel.

Det regelsystem som gäller på området är mycket detaljerat. Jag skall i det följande lämna en översiktlig redovisning av vad som f.n. gäller i fråga om transport av farligt gods.

För de internationella transporterna finns säkerhetsföreskrifter om vägtransporter i den europeiska överenskommelsen om internationell transport av farligt gods på väg (ADR). Överenskommelsen godkändes av riksdagen år 1973 (prop. 1973:143, TU 1973:24, rskr 1973:334). För tillämpning av överenskommelsen finns för svensk del föreskrifter i kungörelsen (1974:35) om internationell vägtransport av farligt gods (ändrad senast 1978:335).

Internationell järnvägstransport av farligt gods behandlas i bilaga I (Internationellt reglemente om befordran av farligt gods med järnväg, RID) till det internationella fördraget om godsbefordran med järnväg (CIM). RID tillämpas inom hela Europa, Nordafrika och vissa stater i Främre Orienten. I ADR och RID klassificeras godset på samma sätt.

För den internationella sjöfartens del har särskilda bestämmelser om transport av farligt gods utarbetats i anslutning till 1960 års konvention om säkerheten för människoliv till sjöss (SOLAS). På grundval av dessa bestämmelser har den mellanstatliga rådgivande sjöfartsorganisationen (IMCO) utarbetat den s.k. IMDG-koden (International Maritime

Dangerous Goods Code). IMDG-koden gäller med något undantag endast gods som transporteras i förpackat skick. I övrigt gäller andra regler som också har utarbetats av IMCO. IMDG-kodens klassindelning av det farliga godset överensstämmer inte helt med den som tillämpas i RID/ADR. Praktiskt taget alla sjöfartsnationer tillämpar IMDG-koden.

Vid internationell lufttransport tillämpas särskilda av Internationella luftfartsassociationen (IATA) utfärdade bestämmelser om lufttransport av farligt gods (RAR). Dessa bestämmelser grundar sig numera bl.a. på Förenta Nationernas rekommendationer om transport av farligt gods. I september 1978 hade den internationella civila luftfartsorganisationen ICAO 143 medlemsstater. Av dessa har 56 stater formellt antagit IATA RAR som en del av sin lagstiftning.

När det gäller de nationella transporterna av farligt gods finns bestämmelser som tar sikte dels på vissa transportslag, dels på vissa varugrupper.

Såvitt avser järnvägstransport skall järnvägen enligt 3 § järnvägstrafikstadgan (1966:202, ändrad senast 1976:409) fastställa normalvillkor. SJ:s normalvillkor hänvisar till SJ:s föreskrifter för transport av farligt gods (SJF 621). Dessa föreskrifter, som enligt 1 § järnvägstrafikstadgan gäller även i fråga om vissa vägtransporter som utförs av SJ, avser inrikes transport och bygger i princip på RID.

I fråga om sjötransport har sjöfartsverket med stöd av förordningen (1965:908) om säkerheten på fartyg (omtryckt 1978:346) utfärdat särskilda föreskrifter om transport till sjöss av farligt gods. Dessa föreskrifter grundar sig i stor utsträckning på de regler som gäller enligt SOLAS och IMDG-koden.

För lufttransport av farligt gods gäller enligt luftfartskungörelsen (1961:558, ändrad senast 1978:553) bl.a. att luftfartsverket får föreskriva särskilda villkor för befordran med luftfartyg av gods som medför brandfara eller fara för explosion eller sanitär olägenhet, påverkar luftfartygets instrument eller radioutrustning, avger gas, radioaktiv strålning eller annat som kan påverka fartyget, dess besättning eller passagerare, eller av annan sådan grund måste anses vara farligt för säkerheten eller störande för allmän ordning ombord. Luftfartsverket har med stöd av luftfartskungörelsen meddelat bestämmelser om lufttransport av farligt gods. Dessa finns i Bestämmelser för civil luftfart, Transport av farligt gods och magnetiskt material (BCL-D 1.14), och har tagits in i Luftfartsverkets författningssamling (LFS 1978:3).

Även i fråga om postbefordran finns särskilda bestämmelser som tar sikte på farligt gods.

Nu redovisade transportföreskrifter innehåller i allmänhet krav på officiell provning av transportmedel som används. Denna provning utförs vid sådan riksprovplats som anges i lagstiftningen om riksprovplatser m.m. (SFS 1974:896, 1974:898, 1976:139 och 1977:608).

Regelsamlingarna inom områdena järnvägstrafik, sjö- och luftfart täcker i princip alla olika slag av farligt gods. Vad gäller vägtransporter finns däremot regler i flera olika författningar allt efter berört produktslag.

I samband med frågan om svensk anslutning till ADR-överenskommelsen behandlades (prop. 1973:143) bl.a. frågan om att införa en särskild lagstiftning för nationella transporter av farligt gods och att inrätta ett särskilt transportsäkerhetsorgan. Övervägandena ledde fram till att frågan om nationella vägtransporter av farligt gods borde lösas inom ramen för gällande

produktlagstiftning och i första hand handhas av de myndigheter som enligt denna lagstiftning har ansvaret för olika varukategorier. I propositionen avvisades också tanken på en tillsynsorganisation vid sidan av produktkontrollsystemet i övrigt. Dåvarande chefen för kommunikationsdepartementet framhöll emellertid att det var angeläget att få till stånd en ökad samordning av transportsäkerhetsfrågorna. Som lämplig samordnande myndighet föreslogs statens industriverk. Vidare föreslogs att en rådgivande nämnd, knuten till industriverket, skulle inrättas. Nämnden skulle utgöra en förbindelselänk mellan de myndigheter och organisationer som främst har att ta befattning med frågor rörande transport av farligt gods. I övrigt föreslogs regleringen av de olika transportgrenarna förbli oförändrad.

I propositionen påpekades att den organisatoriska lösning som föreslogs fick anses vara av provisorisk karaktär i avvaktan på att man fick ytterligare underlag för en bedömning bl.a. genom arbetsmiljöutredningens (S 1970:35) arbete och de erfarenheter som kunde vinnas sedan det föreslagna systemet hade varit i kraft under viss tid.

Riksdagen delade den uppfattning som kommit till uttryck i propositionen (TU 1973:24, rskr 1973:334).

Den principlösning som valdes har alltså fått till följd att bestämmelser om transport av farligt gods finns dels i särskilda regelsamlingar för järnvägstrafik, sjöfart och luftfart, dels, vad gäller vägtransporter, i ett flertal författningar som var och en omfattar viss varugrupp. Som exempel på sådana författningar kan nämnas förordningen (1949:341) om explosiva varor (omtryckt 1977:361), förordningen (1961:568) om brandfarliga varor (omtryckt 1977:423, ändrad senast 1978:332), lagen (1973:329) om hälso- och miljöfarliga varor (ändrad senast 1976:592), kungörelsen (1973:334) om hälso- och miljöfarliga varor (ändrad senast 1978:614) och läkemedelsförordningen (1962:701, ändrad senast 1977:570).

Med stöd av dessa författningar har vidare särskilda tillämpningsföreskrifter utfärdats rörande bl.a. vägtransporter av de organ som på myndighetsplanet är närmast ansvariga för tillämpningen av resp. författning. Sålunda har föreskrifter utfärdats av statens industriverk i fråga om explosiva och brandfarliga varor och av produktkontrollnämnden i fråga om hälso- och miljöfarliga varor.

I regel ingår transportföreskrifterna som ett inslag i en mera omfattande regelsamling. Under de senaste två åren har produktkontrollnämnden utfärdat särskilda föreskrifter för inrikes vägtransport av farligt gods av visst slag. Föreskrifterna finns i nämndens kungörelse (PKFS 1976:4) om vägtransport av hälso- och miljöfarliga varor i tank eller som bulklast och i kungörelsen (SNFS 1978:1/PK:3) om vägtransport av hälso- och miljöfarliga varor såsom styckegods. Båda författningarna – som trädde i kraft den 1 april 1977 resp. den 1 juli 1978 – innehåller säkerhetsföreskrifter vid transport av giftiga och frätande ämnen. Reglerna överensstämmer i huvudsak med vad som gäller för vissa varor enligt ADR.

När det gäller vägtransporter kan i sammanhanget erinras om möjligheterna att genom lokala trafikföreskrifter förbjuda eller inskränka transporter av farligt gods. Enligt 147 § vägtrafikkungörelsen (1972:603) får genom lokal trafikföreskrift meddelas förbud mot bl.a. trafik med fordon med last av viss beskaffenhet. Är det fråga om transport av farligt gods meddelas lokal trafikföreskrift av länsstyrelsen.

Tillsynen över transporter av farligt gods på väg utövas av sprängämnesinspektionen i fråga om explosiva och brandfarliga varor, av statens natur-

vårdsverk, arbetarskyddsstyrelsen, yrkesinspektionen, länsstyrelserna och hälsovårdsnämnderna i fråga om hälso- och miljöfarliga varor, av socialstyrelsen i fråga om läkemedel samt av statens strålskyddsinstitut och statens kärnkraftinspektion i fråga om radioaktiva ämnen. Även polismyndigheterna har vissa tillsynsuppgifter.

Också när det gäller tillsynen över sådana transporter som faller under ADR-bestämmelserna är ett flertal myndigheter inblandade.

Samordningen sker f.n. inom följande organisatoriska ram.

Det åligger statens industriverk att verka för säkerhet vid vägtransport av farligt gods, att följa det internationella samarbetet i fråga om sådana transporter, att verka för samordning av föreskrifter för vägtransporter av olika slag av farligt gods och för samordning av sådana föreskrifter med föreskrifterna för järnvägs-, sjö- och lufttransporter av farligt gods samt att svara för information om föreskrifter om vägtransport av farligt gods. Till industriverket har knutits en rådgivande nämnd, som har till uppgift att bistå verket vid behandlingen av frågor rörande transport av farligt gods. Nämnden är sammansatt av representanter för myndigheter som handlägger transportfrågor, naturvårdsverket, arbetarskyddsstyrelsen, representanter för vägtrafikens arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer samt – med hänsyn till samhällets räddningstjänst – statens brandnämnd och Svenska kommunförbundet.

Frågan om transporter av farligt gods har härefter berörts i bl.a. prop. 1976/77:49 om arbetsmiljölag m.m. Föredragande departementschefen framhöll där bl.a. angelägenheten av samordnade insatser på området.

Under år 1977 aktualiserades frågan om en särskild lagstiftning om transport av farligt gods och om organisationen av tillsynsverksamheten på nytt. I motion 1976/77:521 hemställdes bl.a. att riksdagen hos regeringen skulle begära att en utredning tillsattes med uppgift att samordna bestämmelserna om transport av farligt gods och det därmed sammanhängande myndighetsansvaret. Vidare hemställdes i motion 1976/77:813 att riksdagen skulle ge regeringen i uppdrag att utreda behovet av en ramlagstiftning om transport av farligt gods och att överväga frågan om auktorisation för företag som sysslar med gifttransporter.

Trafikutskottet (TU 1977/78:1) erinrade i anledning av motionerna bl.a. om att den nuvarande organisatoriska ordningen på området hade setts som en temporär lösning i avvaktan på ytterligare underlag för en bedömning. Enligt utskottet hade någon effektiv lösning av denna från miljö- och trafiksäkerhetssynpunkt mycket viktiga fråga ännu inte kommit till stånd, varför den borde prövas på nytt. Utskottet framhöll att det syntes särskilt angeläget att frågan om en koncentration av det samlade ansvaret för transporter av farligt gods till en myndighet ingående övervägdes. Skäl talade också för att möjligheterna att samordna bestämmelserna beträffande de säkerhetsfrågor som var förknippade med transport av farligt gods utan dröjsmål borde tas upp till förnyade överväganden. Utskottet anförde vidare att det torde få ankomma på regeringen att ta de initiativ som behövdes för dessa frågors allsidiga prövning och att lägga fram förslag i ämnet. Riksdagen biföll vad utskottet hemställt (rskr 1977/78:8).

Som har framgått av min redovisning är de föreskrifter som har meddelats till skydd för människors hälsa och miljön vid transport av farligt gods uppdelade på ett flertal regelkomplex. Också myndighetsansvaret är uppdelat. Dessa förhållanden kan antas leda till att tillämpningen av reglerna försvåras för såväl enskilda som myndigheter. Vidare finns risk för att

tillsynsverksamheten inte kan bedrivas så effektivt och rationellt som är önskvärt. Härigenom uppnås inte den säkerhet som föreskrifterna är avsedda att ge. Ibland uppkommer problem t.ex. genom att vissa produkter har egenskaper som gör att de kan klassificeras som farligt gods enligt flera kriterier. Riskerna vid transport av produkterna kan i vissa fall vara hänförliga till andra egenskaper än dem som har gjort att produkten har hänförts till viss myndighets ansvarsområde.

Den lösning av främst frågorna om myndighetsansvaret som valdes genom 1973 års beslut var ett provisorium. Avsikten var att senare återkomma till dessa frågor. Det finns enligt min mening nu anledning att – mot bakgrund av de erfarenheter som har vunnits – utvärdera den hittillsvarande ordningen. Med hänsyn härtill och till vad riksdagen uttalat i ämnet bör en särskild utredare tillkallas för att företa en sådan utvärdering och göra en samlad översyn av frågorna om en effektivare kontroll när det gäller transport av farligt gods. Jag har i ärendet samrått med chefen för jordbruksdepartementet och chefen för industridepartementet.

Flertalet av de problem som jag har pekat på i det föregående är samordningsfrågor som bör lösas genom en ny eller förbättrad reglering. Utredaren bör bl.a. överväga huruvida det är lämpligt att regler för nationella vägtransporter av alla slag av farligt gods samlas i en gemensam lagstiftning, som i möjligaste mån är samordnad med de internationella reglerna.

Utredaren bör i sitt arbete uppmärksamma att vissa produktslag f.n. faller utanför det nationella regelsystemet vad gäller transporter av farligt gods på väg. Vidare bör prövas om ett samordnat regelsystem behöver tillskapas för andra transportsätt än sådana som har nämnts i det föregående. Ett exempel härpå är transporter av farligt gods i rörledningar, t.ex. naturgas och olja.

En annan fråga som bör uppmärksammas i sammanhanget är förhållandet mellan regleringen av å ena sidan vägtransporter och å andra sidan järnvägs-, sjö- resp. lufttransporter. Utvecklingen mot kombinerade transporter – inte minst när det gäller gränsöverskridande trafik – har under senare tid gått snabbt. Sådana transporter, som innebär att fler än ett av de angivna transportsätten utnyttjas, gör det angeläget att bl.a. pröva frågan om ett så långt möjligt samordnat regelsystem. Detsamma gäller ansvaret i fråga om sådana faktorer som inte är direkt beroende av de speciella förutsättningarna för ett visst transportslag.

Vidare bör utredaren uppmärksamma den ordning som gäller för officiell provning och systemet med riksprovplatser. Bl.a. bör möjligheterna till samordnade godkännandebeslut inom detta system undersökas.

Det är från såväl miljö- som trafiksäkerhets- och arbetarskyddssynpunkt väsentligt att den som sysslar med transport av farligt gods har de kvalifikationer som behövs för att kunna utföra transporterna på ett säkert sätt. De krav som bör ställas på en transportör är bl.a. kunskaper om de skadeverkningar som olika godsslag kan medföra, vilka åtgärder som skall företas för att förebygga skadeverkningar i fall av olyckshändelse samt kunskaper om lagring och lastning av olika slag av farligt gods. Det är också viktigt att transportören har tillräckliga kunskaper om vilka regler som gäller för transport av olika slag av farligt gods och förutsättningar att hålla fordonsmaterielen i fullgott skick. Mot bakgrund bl.a. härav bör utredaren i sitt arbete undersöka om det föreligger behov av auktorisation av dem som utför transporter av farligt gods. Det bör i sammanhanget nämnas att det

redan i dag krävs auktorisation av den som yrkesmässigt transporterar miljöfarligt avfall. Bestämmelserna härom finns i förordningen (1975:346) om miljöfarligt avfall (ändrad senast 1977:777).

Vid sin prövning av frågor rörande tillsynsverksamheten bör utredaren beakta inom tullverkets distrikts-, kust- och gränsbevakning befintliga resurser för gränskontroll.

En viktig fråga när det gäller farligt gods och som berör räddningstjänsten är vilka möjligheter som finns att snabbt identifiera och få information om olika slag av gods. Fyllig information om bl.a. de skadeverkningar som visst godsslag kan medföra, t.ex. vid olyckshändelser, underlättar i väsentlig mån saneringsarbetet och tjänar också som kunskapsunderlag när det gäller att vidta förebyggande åtgärder liksom vid utbildning i frågor som rör transport av farligt gods. Utredaren bör se över vilka informationsmöjligheter som f.n. finns och, om behov föreligger, föreslå åtgärder för att ytterligare förbättra dessa möjligheter, t.ex. genom samordning av informationen. Utredaren bör i denna och andra frågor som har betydelse för räddningstjänsten samråda med de myndigheter och organisationer som är verksamma inom denna. Samråd bör också ske med miljödatanämnden.

Utredaren bör vara oförhindrad att ta upp även andra frågor som har samband med dem som jag har angett i det föregående.

När det gäller frågan om myndighetsansvaret vill jag erinra om att det tidigare har tillkallats en kommitté (Jo 1978:06) för översyn av produktkontrollens organisation i vad avser hälso- och miljöfarliga varor. Utredaren bör i sitt arbete samråda med denna kommitté.

Utredaren bör vidare samråda med kommittén (Jo 1978:05) om miljörisker vid sjötransporter.

Utredaren bör vara oförhindrad att redovisa resultaten av sitt arbete i etapper. Med hänsyn till värdet av att vissa centrala samordningsfrågor kan prövas i samband med behandlingen av förslagen från utredningen rörande produktkontrollens organisation bör ett delbetänkande med förslag till huvudprinciper för lösning av samordningsproblemen vad gäller transport av farligt gods på väg föreligga i sådan tid att en samtidig prövning kan ske.

Utredaren bör i sitt arbete beakta vad som har anförts i kommittédirektiven (1978:40) om tilläggsdirektiv till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående finansiering av reformer. Vidare bör utredaren i sina förslag beakta att inte onödiga byråkratieffekter uppstår.

Utredaren bör hålla nära kontakt med berörda personalorganisationer i frågor som berör förhållandet mellan staten som arbetsgivare och de statsanställda.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för kommunikationsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda vissa frågor om transport av farligt gods,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna för utredningen skall belasta sjätte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Kommunikationsdepartementet)

2. Tilläggsdirektiv till SMHI-utredningen (K 1977:01)

Dir 1979:3

Beslut vid regeringssammanträde 1979-01-25

Departementschefen, statsrådet Bondestam, anför.

Med stöd av regeringens bemyndigande den 27 januari 1977 tillkallades en särskild utredare med uppdrag att se över Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts (SMHI) verksamhet och organisation. SMHI är sedan år 1975 lokaliserat till Norrköping. Genom beslut den 1 september 1977 fick utredningen tilläggsdirektiv som innebär att utredaren skall behandla frågan om utökad avgiftsfinansiering vid SMHI. Genom beslut den 20 april 1978 fick utredningen ytterligare tilläggsdirektiv. Dessa innebar bl.a. att utredaren skall överväga hur eventuella kostnadskrävande förslag skall kunna finansieras genom omprövning av pågående verksamhet och omfördelning av befintliga resurser inom det område utredarens förslag avser.

I direktiven av den 27 januari 1977 konstateras att det finns ett flertal områden där SMHI i olika avseenden samverkar med andra myndigheter. Utredningen bör undersöka alla samordningsmöjligheter inte minst mot bakgrund av önskemålet om en effektiv statsförvaltning. En första utredningsuppgift bör därför vara att utifrån en inventering av samverkansmöjligheterna mellan SMHI och övriga myndigheter föreslå lämplig arbetsfördelning i syfte att så långt möjligt undvika dubbelinvesteringar och dubblerad kompetens. I inventeringen bör även ingå en gränsdragning mot universitet och högskolor vad gäller forskning, utveckling och undervisning inom SMHI:s område.

I fråga om gränsdragningen mot universitet och högskolor har SMHI-utredningen i skrivelse den 11 oktober 1978 tagit upp frågan om omlokalisering av universitetsinstitutionerna för meteorologi och hydrologi i Uppsala till Norrköping. Meteorologiska institutioner finns i Stockholm och Uppsala medan institution för hydrologi finns endast i Uppsala. De meteorologiska och hydrologiska institutionerna i Uppsala är förhållandevis små. En omlokalisering skulle även från den synpunkten vara lämpligare från Uppsala än från Stockholm. I skrivelsen konstateras att SMHI har ett stort behov av kontakt med universitetsutbildningen. Delar av SMHI:s verksamhet är av forsknings- och utvecklingskaraktär och skulle vinna på geografiskt och personellt nära förbindelser med institutioner som är fristående från SMHI. Andra delar av SMHI:s verksamhet torde innebära forskning av sådant slag att de kanske mer hör hemma på en forskningsinstitution än på SMHI. Vidare framhålls att den alldeles övervägande delen av de studerande, som efter avlagda examina fortsätter att arbeta inom det meteorologiska fackområdet, tar anställning vid SMHI.

Regeringen har i direktiven för utredningen uttalat att alla samordningsmöjligheter bör undersökas mot bakgrund av önskemålet om en effektiv statsförvaltning. Utredningen skall föreslå en lämplig arbetsfördelning i syfte att så långt möjligt undvika dubbelinvesteringar och dubblerad kompetens. Mot denna bakgrund anser jag att även lämpligheten av och förutsättningarna för en omlokalisering av universitetsinstitutioner i meteorologi och hydrologi till Norrköping bör närmare undersökas.

Utredaren bör därvid utgå från att ifrågavarande institutioner vid en eventuell omlokalisering bör inordnas i universitetet i Linköping. I detta

sammanhang bör även beaktas vilka samverkans- och samordningsmöjligheter som kan finnas med den planerade s.k. TEMA-forskningen vid universitetet i Linköping.

Jag har i denna fråga samrått med chefen för utbildningsdepartementet.

Utredaren bör mot bakgrund av sina överväganden rörande SMHI:s framtida resursbehov pröva om det är möjligt att flytta institutionerna utan investeringar i nybyggnader för laboratorier och teknisk utrustning samt ange i vilken mån resurser inom SMHI skulle kunna överföras till eller eljest utnyttjas av berörda institutioner.

Jag förutsätter att utredaren i ett eventuellt förslag till omlokalisering tar hänsyn till personal och studerande genom att bl.a. tidsmässigt anpassa en omlokalisering till de särskilda förhållanden som kan råda.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen utvidgar uppdraget för den särskilde utredaren på det sätt som jag har angett.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Kommunikationsdepartementet)

3. Mönstring av sjömän

Dir 1979:10

Beslut vid regeringssammanträde 1979-03-01

Departementschefen, statsrådet Bondestam, anför.

Sedan länge finns det i vårt land en särskild lagstiftning om mönstring av sjömän och sjömansregistrering. Med stöd av den utövas uppsikt över sjömännens tjänstgöringsförhållanden och fartygens bemanning.

Lagstiftningen på området finns i förordningen (1961:87) om registrering och mönstring av sjömän (mönstringsförordningen) (omtryckt 1979:37).

En svensk sjöman, som är anställd på svenskt handelsfartyg med en nettodräktighet av 20 registerton eller mera, skall vara inskriven i ett särskilt register hos arbetsmarknadsstyrelsen (AMS), benämnt sjömansregistret. Registret förs hos sjömansförmedlingen i Göteborg. Inskrivningen sker i Sverige hos mönstringsförrättare, som utses av AMS och är knutna till sjömansförmedlingarna. Vissa svenska konsuler är mönstringsförrättare utomlands (1 §). Ett generellt undantag från skyldigheten att vara inskriven i registret har meddelats av AMS. Undantaget gäller de sjömän som är anställda på fartyg som uteslutande nyttjas i svensk inre fart. Sjöman som av hälsoskäl är förhindrad att ta anställning ombord får inte skrivas in i sjömansregistret. Detsamma gäller en sjöman, som på grund av grov misskötsamhet under anställning ombord har tilldelats påmönstringsförbud (4 §). I samband med inskrivningen i registret skall sjöfartsbok utfärdas för sjömannen (5 §).

En sjöman, som tillträder befattning på svenskt handelsfartyg med en nettodräktighet av 20 registerton eller mera, skall påmönstras fartyget om det går i utrikes fart. Påmönstring skall också – med vissa inskränkningar –

ske på svenskt passagerarfartyg som går i inrikes fart (12 §). Vissa villkor skall vara uppfyllda för att en sjöman skall få påmönstras ett svenskt fartyg. Bland hindren mot påmönstring märks avsaknad av sjöfartsbok eller pass, påmönstringsförbud, bristande behörighet eller att hälsotillståndet gör sjömannen olämplig i avsedd befattning (14 §). Sjömannen skall förete intyg av en sjömansläkare, som styrker att hälsotillståndet inte utgör hinder för påmönstring. När påmönstrad sjöman frånträder sin befattning på svenskt fartyg skall han avmönstras (20 §). Både påmönstring och avmönstring utförs av mönstringsförrättare. Om det inte finns mönstringsförrättare på orten får befälhavaren vidta de åtgärder som behövs för avmönstring och därefter anmäla avmönstringen för mönstringsförrättare i första hamn där sådan finns (23 §). Mönstringsförrättare skall vaka över att ett fartyg är behörigen bemannat (25 §).

Genom tillkomsten av sjömanslagen (1973:282, ändrad senast 1976:591) kom de handlingar som skall ligga till grund för sjömannens tjänstgöring på fartyg att bli av två slag: ett anställningsavtal, avseende anställningen, och ett tjänstgöringsbesked, avseende befattningen på visst fartyg. Tjänstgöringsbeskedet har samtidigt blivit mönstringshandling. Rapporteringen till sjömansregistret sker huvudsakligen genom att tjänstgöringsbesked med påteckning om sjömannens tillträde resp. frånträde av befattningen sänds in.

Utländska sjömän, som har befattning på svenska fartyg, registreras i förteckningen över utländska sjömän. Även denna förteckning förs hos sjömansförmedlingen i Göteborg. Då utlänningarna inte erhåller sjöfartsbok, sker registreringen på grundval av de till sjömansregistret insända kopiorna av tjänstgöringsbeskeden. Ändamålet med förteckningen är bl.a. att varje utländsk sjöman skall erhålla ett identitetsnummer, under vilket hans pensionspoäng till den allmänna tilläggspensioneringen antecknas.

Påmönstringsförbud kan utfärdas för en sjöman som genom grov misskötsamhet under anställning ombord har visat sig olämplig att utöva sjömansyrket. I vissa fall kan en sjöman tilldelas varning (28 §). Frågor om påmönstringsförbud eller varning prövas av sjömansnämnden (29 §), som utses av regeringen och består av sju ledamöter jämte suppleanter.

Vid påmönstring av besättning på ett svenskt fartyg skall mönstringsförrättaren utfärda sjömansrulla för fartyget, om sådan inte redan finns. Sjömansrullan skall innehålla uppgift om de sjömän som är anställda på fartyget. Anteckning skall göras i rullan om avmönstring och påmönstring (34 §). Sjömansrullan gäller högst ett år, och när den har upphört att gälla skall den tillställas sjömansregistret för förvaring (35 §). För ett svenskt handelsfartyg med en nettodräktighet av 20 registerton eller mera, för vilket sjömansrulla inte utfärdas och som inte utgår på lustresa eller annan tillfällig resa, skall befälhavaren upprätta en manskapsförteckning. Sådan förteckning skall innehålla uppgifter om fartyget och dess redare, befälhavare och besättning. Befälhavaren skall i förteckningen anteckna frånträde eller tillträde av befattning. Dessutom skall sjömansregistret underrättas (38 §).

Sjöman bör minst en gång vartannat år läkarundersökas av sjömansläkare. Över undersökningen skall utfärdas särskilt intyg (43 §). Sjömansläkare som finner att en sjöman på grund av sitt hälsotillstånd är olämplig att utöva sjömansyrket skall ofördröjligen anmäla detta till sjömansnämnden (45 §). När sjömansnämnden har fått anmälan skall den snarast underrätta sjömansförmedlingarna och mönstringsförrättarna (47 §). Motsvarande underrättel-

ser till nämnden, sjömansförmedlingarna och mönstringsförrättarna skall ske, när en tidigare avstängd sjöman företer läkarintyg om att hälsotillståndet inte längre utgör hinder för anställning ombord på ett fartyg (48 §).

Riksdagen har den 6 december 1978 beslutat vissa ändringar beträffande hälsoundersökningar av sjöfolk (prop. 1978/79:19, TU 7, rskr 62, SFS 1979:37). Ändringarna innebär bl.a. att begreppet sjömansläkare avskaffas. Delvis nya regler införs om läkarintygs giltighetstid. Åliggandet för läkare, som finner att en sjöman på grund av sitt hälsotillstånd är olämplig att utöva sjömansyrket, att anmäla saken till sjömansnämnden byts ut mot en rekommendation att göra anmälan till sjöfartsverket. De nya bestämmelserna träder i kraft den 1 juli 1979.

Slutligen finns i mönstringsförordningen regler om besvär och ansvar. Verkställighetsföreskrifter meddelas i de flesta avseenden av sjöfartsverket efter samråd med AMS och utrikesdepartementet.

Sedan mönstringsförordningen trädde i kraft den 1 juli 1961 har den setts över vid skilda tillfällen. I en rapport år 1966 föreslog statskontoret vissa organisatoriska förändringar beträffande mönstringsverksamheten. Dessa förslag utvecklades vidare av sjömansregisterutredningen i betänkandet Sjömansregistreringen (Stencil K 1968:7). På grundval av detta inrättades den 1 juli 1969 det centrala sjömansregistret vid sjömansförmedlingen i Göteborg. Samtidigt upphörde sjömanshusens och sjöfartsstyrelsens registrering av sjömän. Mönstringsverksamheten integrerades med sjömansförmedlingen i den allmänna arbetsförmedlingens lokala organisation. En central sjömansnämnd ersatte de tidigare regionala nämnderna (prop. 1969:58, 2LU 50, rskr 224). Utredningen lämnade även ett principförslag till en slutlig organisation, som var avsedd att genomföras när databehandling hade införts vid sjömansskattekontoret och dåvarande system för sjöfolks pensionering ersatts av ett nytt. Trots att dessa förutsättningar är uppfyllda har den tänkta förändringen, som innebar att sjömansskattekontoret skulle överta registret och föra över det på magnetband, inte aktualiserats.

I skrivelse den 23 april 1970 hemställde sjöfartsverket om en översyn av mönstringsförordningen främst för att förenkla förfarandet vid mönstring och för att underlätta utredningsförfarandet i samband med meddelande av påmönstringsförbud och varning. Den utredning som tillsattes därefter hade enligt sina direktiv att undersöka om registrerings- och mönstringsförfarandet borde helt eller delvis avvecklas och om de nuvarande myndighetsuppgifterna borde läggas på någon annan än de i förordningen nämnda myndigheterna. Översynsarbetet redovisades i betänkandet (Ds K 1974:11) Mönstring av sjömän. Såvitt avsåg mönstringen framhöll utredningen att vissa länder såsom Danmark och Storbritannien hade slopat mönstringen och gått över till ett system med efterhandskontroll. I Danmark ankommer det sålunda numera på befälhavaren att se till att en sjöman uppfyller kraven för anställning i avsedd befattning ombord. Efterhandskontrollen utförs av reseinspektörer. För utredningen föreföll en sådan utveckling också vara den naturliga. I då rådande läge fann utredningen emellertid inte tillräckliga skäl för att slopa mönstringen. Anledningen härtill var främst att mönstringen behövdes som ett instrument för bemanningskontrollen.

De viktigaste nyheterna i en föreslagen ny mönstringskungörelse var följande. Mönstringsinstitutet skulle bibehållas för den utrikes sjöfarten men

avskaffas för den inrikes sjöfarten. Andra förenklingar i förfarandet var att avmönstringen skulle upphöra och att bestämmelserna om mönstring av svensk sjöman på utländskt fartyg slopades. Vidare föreslogs lättnader i fråga om skyldighet för sjöman att vara personligen närvarande vid mönstring samt möjlighet för sjöman, som skulle tillträda en befattning i utländsk hamn, att förhandsmönstra redan i Sverige. För färjetrafiken skulle medges vissa ytterligare förenklingar i förfarandet. Sjömansrullan borde inte längre vara bunden utan föras enligt lösbladssystem. Den skulle föras på alla handelsfartyg om minst 20 bruttoregisterton. Som en följd härav kunde manskapsförteckningen slopas. I betänkandet föreslogs vidare en förstärkning av sjöfartsverkets bemanningskontroll. Den obligatoriska hälsokontrollen skulle bli oberoende av inskrivningen i sjömansregistret och av mönstringen. Bestämmelserna om sjömansregistreringen lämnade utredningen i allt väsentligt orörda. Det konstaterades därvid att behovet av ett sjömansregister kvarstod och att dess huvudfunktioner borde bibehållas. Registreringen spelar nämligen en avgörande roll för sjömannen som skydd för vissa sociala rättigheter och förmåner. Registret utgör också en viktig källa för adressupplysning m.m. Svensk sjöman som tillträder befattning på ett fartyg i utrikes fart skulle enligt förslaget alltid vara försedd med sjöfartsbok. Utländsk sjöman skulle förses med en tjänstgöringsbok.

Betänkandet har remissbehandlats. Remissinstanserna tillstyrkte i allmänhet de framlagda förslagen i huvuddrag, men flera av dem var kritiska och menade att mönstringssystemet borde avskaffas. Betänkandet har inte föranlett några lagstiftningsåtgärder.

I en gemensam skrivelse den 12 april 1978 till chefen för kommunikationsdepartementet har AMS och sjöfartsverket hemställt, att regeringen på nytt ser över mönstringen och registreringen av sjöfolk. I skrivelsen anförs bl.a. att AMS och sjöfartsverket har haft överläggningar om mönstringsverksamheten. Det har därvid framhållits att sambandet mellan sjömansförmedling och mönstring har minskat genom systemet med rederianställningar och fasta avlösningssystem. Genom en väntad minskning av antalet sjömansförmedlingar torde också uppstå ökade svårigheter för AMS att tillhandahålla mönstringskompetent personal i olika delar av landet. Mönstringsverksamheten har efter hand kommit att framstå som ett främmande element hos arbetsmarknadsverket. Det har även framförts att – vid en ev. omläggning av mönstringsverksamheten – sjömansregistret genom vissa tekniska förändringar skulle kunna utnyttjas bättre än som sker i dag.

Framställningen har remissbehandlats. Remissinstanserna instämmer allmänt i att det nuvarande systemet för mönstring och registrering av sjömän behöver ses över.

Rederiföreningen för mindre fartyg, Svenska maskinbefälsförbundet, Svenska sjöfolksförbundet, Sveriges fartygsbefälsförening och Sveriges redareförening har därefter i en gemensam skrivelse den 5 december 1978 till kommunikationsdepartementet hemställt om en översyn av reglerna om påmönstringsförbud och varning. Organisationerna hänvisar till att reglerna inte står i överensstämmelse med de arbetsrättsliga rutiner som har utvecklats när det gäller att lösa disciplinfrågor enligt nyare tids lagstiftning. De menar att reglerna så långt som möjligt bör anpassas till de förhållanden som gäller för landanställda. De förutsätter vidare att det prövas om sjömanslagens regler om förfarandet i fartygsnämnden behöver ändras.

Efter samråd med cheferna för utrikes- och

arbetsmarknadsdepartementen och med statsrådet Lindahl gör jag följande överväganden.

Mönstringsförordningen grundar sig på ett utredningsförslag från 1950-talet och har i flera stycken övertagit regler från äldre lagstiftning, varav den närmast föregående var kungörelsen den 9 juni 1939 (nr 306) angående sjömanshusen i riket samt sjömäns på- och avmönstring m.m. I belysning av de stora förändringar som har skett på arbetsmarknaden under de senaste årtiondena och av den utveckling som tekniskt och organisatoriskt har ägt rum inom sjöfarten under samma tid framstår mycket i den nuvarande regleringen som otidsenligt. Redan i direktiven till 1970 års utredning uttalades att utvecklingen inom sjöfartsnäringen krävde förenklingar i mönstrings- och registreringsförfarandet samt att kritik med fog hade riktats mot det tungrodda mönstringssystemet. Utredningen utgick från att alla möjligheter skulle tas till vara för att förenkla förfarandet för alla parter och begränsa systemets tillämpning till vad som var oundgängligen nödvändigt. Trots detta kritiserades utredningens förslag från flera håll för att det inte gått tillräckligt långt i vissa avseenden och för långt i andra. Relativt lång tid har nu förflutit sedan förslagen lades fram. Vid kontakter med berörda myndigheter och organisationer har framkommit att förslagen inte längre efterfrågas. I stället har den av AMS och sjöfartsverket ingivna framställningen om en förnyad översyn av mönstringsförordningen allmänt tillstyrkts.

Det föreligger sålunda ett sedan länge känt reformbehov, som tar sig uttryck i önskemål om avbyråkratisering, förenklingar och effektivisering i syfte att utnyttja tillgängliga resurser på bästa möjliga sätt. Till en del kan givetvis det utredningsmaterial som finns utnyttjas, men det står klart att förnyade överväganden måste göras i åtskilliga hänseenden. Mot denna bakgrund bör därför en ny översyn göras, för vilket ändamål en särskild utredare bör tillkallas.

Mönstringen tillgodoser i dag ett flertal syften, bland vilka ett av de främsta är bemanningskontrollen. Denna synes öka i betydelse i takt med att besättningsstorlekarna minskar. Det kan knappast hävdas att bemanningskontrollen generellt är tillräckligt effektiv i dag. Huvuddelen av bemanningskontrollen utförs av mönstringsförrättare, och dessa har inte rätt att ens vid uppenbara fall av underbemanning ingripa med egna åtgärder.

Nuvarande mönstringsförfarande rymmer också många inslag av formell granskning av olika handlingar utan att förhållandena i sak alltid granskas på ett tillfredsställande sätt. Utomlands har de där verksamma myndigheterna i allmänhet inte utbildad personal som effektivt kan kontrollera bemanningen. Det är också att märka att AMS har framhållit att mönstringsverksamheten efter hand har kommit att framstå som ett främmande element inom verket.

Vad jag nu har anfört ger anledning att undersöka om syftena med mönstringen kan nås på annat sätt än i dag och om nuvarande förfarande kan helt eller delvis avvecklas. Härvid bör utländska förebilder studeras, t.ex. det danska systemet som innebär att viktiga mönstringsfunktioner har lagts på befälhavaren. Vidare bör undersökas hur arbetstagarsidan kan medverka i ansvaret för dessa frågor. I detta sammanhang vill jag erinra om att skyddsombudens ställning ombord nyligen har stärkts (prop. 1977/78:55, TU 14, rskr 141). Om viktiga mönstringsfunktioner läggs på befattningshavare ombord måste dessa ha möjlighet att utöva sin kontrollerande verksamhet på ett självständigt sätt i den meningen att de inte står i beroendeställning till

redaren. Utredaren bör därför undersöka om befattnings- och anställningsskyddet behöver förstärkas för berörda befattningshavare.

Myndighetskontrollen kan emellertid knappast avvaras helt. Sålunda behövs exempelvis någon form av rapportering till en myndighet, som har att svara för en kontroll i efterhand. Dessa frågor hänger i hög grad samman med registreringen som jag behandlar i det följande, men även andra aspekter kan läggas härpå. De personella resurser som kan bli tillgängliga vid en omläggning av mönstringsförfarandet i antydd riktning bör användas för att effektivisera den operativa bemanningskontrollen. Även i detta avseende kan det vara värdefullt att ta del av erfarenheterna från Danmark, där man har ett system med reseinspektörer.

Möjligheterna att effektivisera bemanningskontrollen vid sjöfartsverkets inspektionsdistrikt, verkets inspektionskontor i Rotterdam och vid svensk utlandsmyndighet i vissa för svensk sjöfart betydelsefulla hamnstäder i utlandet bör undersökas. Därvid bör eftersträvas en samordning med sjöfartsinspektionens tillsynsarbete i övrigt i syfte att vinna största möjliga utbyte av inspektionsverksamheten i dess helhet.

I frågor som rör bemanning bör beaktas de förändringar i lagstiftningen på detta område som kan bli följden av betänkandet (SOU 1978:21) Bemanning av fartyg. Betänkandet bereds f.n. inom kommunikationsdepartementet.

Registreringen har som den nu är utformad ett starkt samband med mönstringen. Följaktligen blir de fortsatta övervägandena beträffande mönstringen av betydelse även för frågan om registrering. Enligt min mening blir registreringen ännu mer betydelsefull i framtiden om en myndighet inte har hand om mönstringsverksamheten. För att bemanningskontroll skall kunna utövas effektivt behövs det nämligen ett register varur snabbt kan hämtas erforderliga uppgifter. Sådana kan vara gällande beslut om minimibemanning samt uppgifter om behörighet och läkarintyg. Säkra och snabba rutiner för rapportering till registret måste finnas för att detta skall fungera tillfredsställande.

Utredaren bör vidare undersöka vilka fördelar som kan vinnas genom att lägga över registret på ADB och samordna det med det redan nu ADB-baserade sjömansskatteregistret. Även övriga i den offentliga förvaltningen förekommande register över sjömän, manuella och databaserade, bör kartläggas och det bör övervägas om registren behöver samordnas och om det på detta sätt är möjligt att minska antalet register. Så kan t.ex. förändringar i reglerna om påmönstringsförbud medföra att det ADB-baserade avstängningsregistret vid sjömansnämnden inte längre behövs. Hänsyn bör också tas till befintliga ADB-system inom rederinäringen. Utredaren bör också studera sjömansregistreringen i Norge, där det centrala sjömansregistret vid direktoratet för sjömän ses över och inom kort väntas blir överfört på data.

Sjömansregistret kan också tjäna som hjälpmedel i andra avseenden, t.ex. för att ge tillförlitligt underlag för behörighetsbevis och bedömning av deras fortsatta giltighet och dessutom vara underlag för statistiska uppgifter om utvecklingen på sjöfartens arbetsmarknad. Arbetet i denna del bör bedrivas i nära samverkan med bl.a. sjömansskattekontoret och statistiska centralbyrån.

Det är angeläget att de hos myndigheterna förda registren över sjömän inte blir fler än som oundgängligen behövs, främst för bemanningskontroll samt för pensionsfrågor och beskattning. Vidare får övervägas vilka begränsningar i datainsamlingen och registreringen som är möjliga. Om

utredaren ämnar föreslå att ett ADB-register inrättas maste förslagen utarbetas med beaktande av gällande datalagstiftning.

I 1974 års betänkande föreslogs att sjömansrullan skulle föras enligt ett lösbladssystem. Vidare förordades att den nuvarande manskapsförteckningen skulle slopas. Man bör söka finna så enkla och praktiska lösningar som möjligt i dessa hänseenden. Även här kan registreringssystemets utformning få en avgörande betydelse, bl.a. när det gäller rapporteringen till registret. Det är angeläget att de rationaliseringsvinster som ett effektivt registreringssystem kan erbjuda tas till vara även för att förenkla förfarandet ombord i största möjliga utsträckning.

Också andra förenklingar i anslutning till mönstring och registrering bör undersökas.

Jag har redan något berört huvudmannaskapsfrågorna i anknytning till mönstringsförfarandet. Av vad jag därvid har anfört torde framgå att skäl talar för att föra över myndighetsuppgifterna i fråga om uppsikten över sjömännens tjänstgöringsförhållanden och fartygens bemanning från arbetsmarknadsverket till sjöfartsverket. I synnerhet gäller detta om mönstring genom mönstringsförrättare kan avvecklas och ökad vikt läggs vid tillsynsverksamheten, som f.n. i allt väsentligt är delad mellan AMS och sjöfartsverket. Vad angår huvudmannaskapet för sjömansregistret vill jag påpeka att AMS redan i sitt yttrande över 1974 års betänkande framhöll att det inte borde betraktas som självklart att sjömansregistreringen var en angelägenhet för arbetsmarknadsverket. Sjöfartsverket ställde sig samtidigt i sitt remissyttrande positivt till att ta över ansvaret för registret. Vad som nu anförs i de båda myndigheternas gemensamma framställning visar att det från flera synpunkter framstår som naturligt att sjöfartsverket får huvudmannaskapet för registret. Det är vidare en klar fördel om huvudmannaskapet är detsamma för mönstringsuppgifterna och tillsynsverksamheten resp. registret. Mot bakgrund härav bör undersökas lämplig lösning av huvudmannaskapsfrågan och lämnas förslag till organisation och lokalisering av olika enheter.

För att bättre kunna ta ställning i huvudmannaskapsfrågan bör utredaren hålla sig underrättad om de ändringar i sjömansförmedlingens organisation och arbetsformer som kan bli följden av en inom AMS företagen översyn. En rapport den 24 juli 1978, Sjömansförmedlingens framtida organisation och arbetsformer, har överlämnats till regeringen och bereds f.n. i arbetsmarknadsdepartementet. Vidare bör beaktas att sjöfartsverket den 29 augusti 1978 till regeringen har lämnat förslag till en ny organisation av verket. Denna framställning bereds i kommunikationsdepartementet.

Även andra frågor som har anknytning till mönstringen bör prövas. Bland dessa kan nämnas följande.

Reglerna om påmönstringsförbud står kvar i huvudsak oförändrade sedan mönstringsförordningens tillkomst. I prop. 1960:124 behandlades tämligen utförligt frågan om möjligheterna att från sjömansyrket avstänga den som var olämplig härför. Denna fråga torde inte ha samma aktualitet i dag. Detta framgår bl.a. av att antalet ärenden hos sjömansnämnden har minskat kraftigt under senare år. Nämnden har åren 1970-1978 behandlat 1.050, 1.168, 1.064, 1.006, 718, 643, 506, 357 resp. 169 ärenden. I belysning av den omfattande lagstiftning som har ägt rum på arbetsrättens område under senare år framstår det som nödvändigt att se över dessa bestämmelser. Jag erinrar här om framställningen från organisationerna på

sjöarbetsmarknaden i denna fråga. Utredaren bör i första hand överväga om reglerna helt bör slopas och om man i stället kan nöja sig med de bestämmelser som finns i sjömanslagen och lagen (1974:12) om anställningsskydd (ändrad senast 1976:593). Därvid bör observeras att anmälan enligt 26 § sjömanslagen om att sjöman har misskött sig ombord skall göras till sjömansnämnden. Om de särskilda reglerna om påmönstringsförbud tas bort synes sjömansnämnden inte längre behövas. Finner man att det behövs bestämmelser om påmönstringsförbud bör dessa anpassas till nyare arbetsrättslig lagstiftning.

Som jag tidigare har nämnt har riksdagen med anledning av prop. 1978/79:19 beslutat om vissa ändringar i fråga om hälsoundersökning av sjöfolk. Avsikten med denna reform var främst att komma till rätta med vissa brister i sjömansläkarsystemet. Man bör dock mera allsidigt se över också dessa bestämmelser. Utredaren bör därvid särskilt överväga vilka sjömän som skall vara skyldiga att gå igenom läkarundersökning. F.n. är inte alla svenska sjömän skyldiga att mönstra och för vissa krävs därför inte regelbundet läkarintyg. Eventuella olägenheter härav bör belysas. Utredaren bör överväga om det är lämpligt att, såsom 1970 års utredning föreslog, hälsokontrollen görs oberoende av inskrivningen i sjömansregistret och av mönstringen. Behålls reglerna om avstängning av sjöman med olämpligt hälsotillstånd, bör utredaren ta ställning till hur efterlevnaden av meddelade avstängningsbeslut skall kontrolleras.

Svenska maskinbefälsförbundet har i en skrivelse till chefen för kommunikationsdepartementet hemställt om en genomgripande revision av sjömanslagen. Skrivelsen har remissbehandlats. Remissinstanserna har genomgående avstyrkt en sådan allmän översyn av sjömanslagen. Såsom jag har nämnt i det föregående torde det bli nödvändigt att i samband med övervägandena rörande påmönstringsförbud se över 26 § sjömanslagen. Även andra bestämmelser om fartygsnämnd kan behöva ses över. Utredaren bör vara oförhindrad att ta upp även dessa frågor till prövning. Sjömanslagen kan även beröras av den förordade undersökningen om ett förstärkt befattningsskydd.

Utredaren bör lägga fram förslag till författningsbestämmelser i de avseenden som berörs. I utredningsarbetet bör beaktas Sveriges förpliktelser enligt internationella konventioner som berörs av uppdraget.

Utredaren bör vidare beakta vad som har anförts i kommittédirektiv (1978:40) om tilläggsdirektiv till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående finansiering av reformer. I det föregående har i olika sammanhang betonats vikten av att förenklingar uppnås. Det är särskilt angeläget att uppmärksamhet ägnas häråt och att onödiga byråkratieffekter undviks. Utredningsarbetet bör inriktas så att utredaren snarast möjligt kan lägga fram ett principbetänkande med grunddragen av en tilltänkt uppläggning av mönstring och registrering av sjömän. Redan i detta sammanhang bör – om än bara preliminära bedömningar är möjliga att göra – kostnadsfrågan belysas. Om utredaren bedömer det lämpligt kan förslag lämnas till försöksverksamhet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för kommunikationsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över lagstiftningen om mönstring och registrering av sjömän,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna för utredningen skall belasta sjätte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Kommunikationsdepartementet)

4. Tilläggsdirektiv till typbesiktningsutredningen (K 1977:02)

Dir 1979:17

Beslut vid regeringssammanträde 1979-02-22

Departementschefen, statsrådet Bondestam, anför.

Med stöd av bemyndigande den 10 mars 1977 tillkallade min företrädare en särskild utredare med uppdrag att överväga och föreslå förbättringar i typbesiktningssystemet. I direktiven till utredaren konstaterades att fordon som tas i bruk enligt typintyg i alltför stor omfattning visar brister med hänsyn till kraven i fråga om trafiksäkerhet och miljö. För att få till stånd en förbättring kan enligt direktiven övervägas olika åtgärder. Stickprovskontroller och lämpligt avvägda ingrepp vid konstaterade brister är enligt direktiven åtgärder som kan komma i fråga för att få tillverkare och generalagenter att visa ett ökat ansvar. Av betydelse i sammanhanget är enligt min mening också fordonsbestämmelsernas utformning, varför jag skall uppehålla mig något närmare vid den frågan.

Föreskrifter om hur ett fordon skall vara beskaffat från trafiksäkerhetssynpunkt finns i första hand i fordonskungörelsen (1972:595), medan detaljbestämmelser utarbetas av statens trafiksäkerhetsverk (TSV) och publiceras i Bestämmelser om fordon (BOF). När det gäller utformningen av bestämmelserna är den grundläggande principen att ett visst fordonskrav inte skall uttryckas så att uteslutande en viss teknisk och praktisk konstruktion godtas ("utförandekrav"). I stället skall bestämmelserna utformas så att de anger en viss kravnivå, varefter tillverkarna i princip ges fria händer att konstruera fordonen så att de når upp till den sålunda fastställda nivån ("funktionskrav"). De svenska fordonskraven anges så gott som uteslutande genom bestämmelser av sistnämnda slag. Däremot förekommer det variationer vad gäller detaljeringsgraden hos bestämmelserna. Å ena sidan kan det förekomma endast ett krav på att ett fordon skall vara försett med en "effektiv anordning", t.ex. för att ta bort is och imma på vindrutan (defroster). Å andra sidan finns det bestämmelser som innehåller ett detaljerat provningsprogram som tillverkaren genom intyg måste visa att han har genomfört. Ett exempel av det sistnämnda slaget är kravet på karossens krocksäkerhet.

För fordonstillverkarna är det givetvis väsentligt att föreskrifterna inte lämnar utrymme för osäkerhet och skönsmässiga bedömningar. Även kontrollen från myndigheternas sida av att bestämmelserna följs underlättas genom exaktheit och precisering. Kontrollen kan därigenom lättare inriktas på uppföljande kontroll av fordon i trafik i stället för att som nu koncentreras på typbesiktningen. Det är enligt min mening angeläget att man i samband med översynen av typbesiktningssystemet också skapar förutsättningar för

mera precisa fordonsbestämmelser. Enligt vad jag har erfarit delar utredaren denna bedömning, som jag också ser som ett väsentligt led i strävandena att motarbeta sådant som kan uppfattas som krångel och onödig byråkrati.

Mot bakgrund av vad jag nu har anfört anser jag att utredarens uppdrag bör utvidgas. I detta sammanhang vill jag erinra om att uppdraget vad gäller bilavgasbestämmelserna redan lämnar utrymme för en sådan mera allsidig översyn.

Översynen bör i princip bygga på den nuvarande ambitionsnivån i fråga om trafiksäkerhet såsom den har kommit till uttryck i nu gällande bestämmelser rörande fordons beskaffenhet och utrustning. Det kan emellertid inte uteslutas att det finns bestämmelser som har så låg effekt i förhållande till de prisökningar de föranleder och de resurser som de kräver för kontroll o.d. att den bästa lösningen är att avskaffa bestämmelsen. Utredaren bör således vara öppen även för sådana lösningar. En liknande bedömning kan bli nödvändig i valet mellan nationella särregler och ett accepterande av internationellt antagna bestämmelser. Det kan nämligen inte uteslutas att de nackdelar som generellt sett är förenade med speciella regler för den svenska marknaden ibland kan vara så stora att de inte motsvarar de vinster som bestämmelserna har varit avsedda att ge.

Utredarens översyn av bestämmelserna i BOF bör självfallet ske i nära samarbete med TSV, Aktiebolaget Svensk Bilprovning och bilbranschen. Förslagen bör i denna del läggas fram direkt för TSV.

Utredarens förslag skall naturligtvis bygga på principiella ställningstaganden men detta torde inte hindra att förslag till ändringar i BOF kan läggas fram för sig och redovisas successivt. Härigenom blir det möjligt att snabbt ta till vara resultaten av utredarens arbete.

Vid den genomgång av fordonsbestämmelserna som utredaren sålunda skall göra bör dessutom ett särskilt problem behandlas. Det förekommer att privatpersoner bygger om äldre fordon i sådan omfattning att fordonet efter ombyggnaden måste betraktas som "nytt". Därmed följer att fordonet i princip måste uppfylla alla nu gällande fordonskrav. Eftersom vissa av dessa krav förutsätter ett ingående provningsförfarande – ibland t.o.m. förstörande prov – är det i praktiken ofta omöjligt för en privatperson att få fordonet godkänt. Detta är av olika skäl inte en tillfredsställande ordning. Jag anser nämligen att tekniskt kunniga och intresserade personer skall ha möjligheter att bygga om fordon och få dem godkända om det finns anledning anta att de i allt väsentligt fyller de trafiksäkerhetskrav som gäller för motsvarande serietillverkade fordon.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen utvidgar utredarens uppdrag i enlighet med vad jag har förordat.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Kommunikationsdepartementet)

5. Göteborgs hamns internationella konkurrensförhållande

Dir 1979:31

Beslut vid regeringssammanträde 1979-03-01

Departementschefen, statsrådet Bondestam, anför.

I Göteborgs hamn pågår f.n. omfattande investeringar för att hamnen skall få ökad kapacitet och för att rationaliseringar av hamnoch stuveriverksamheten skall underlättas.

Under hänvisning till hamnens betydelse för svenskt näringsliv och de stora investeringsbelopp som det gäller har Göteborgs kommunstyrelse och Göteborgs hamnstyrelse i skrivelse den 27 oktober 1977 föreslagit att staten engagerar sig i och tar del av ansvaret för hamnverksamheten. Detta förutsätts ske genom att Göteborgs hamn ombildas till aktiebolag. Staten skulle ingå som delägare genom att tillskjuta medel i form av aktiekapital om förslagsvis 150 milj. kr.

Den svenska sjöfartspolitiken är grundad på principen om fri konkurrens inom den internationella sjöfarten. Befraktarna har att med ledning av kostnader m.m. fritt välja transportuppläggning och fartyg. För de svenska hamnarna har gällt att de har konkurrerat på i princip lika villkor utan ekonomisk styrning från statens sida. För den framtida utvecklingen av svenskt hamnväsende är en mer samlad planering angelägen. Denna bör ske såväl på det regionala planet – inom ramen för den regionala trafikplaneringen – som på riksplanet. Jag har därför tidigare i dag i prop. 1978/79:99 om en ny trafikpolitik redovisat min syn på hur en riksomfattande hamnplanering bör genomföras.

Något statligt engagemang i svenska hamnar har – mot bakgrund av de principer jag här redovisat – hittills inte förekommit. I samband med de nu pågående investeringarna i Göteborgs hamn har emellertid hamnen och kommunen bedömt att ett ägartillskott från staten behövs för att ge den kapitalbas som skall möjliggöra utbyggnaden av hamnen i syfte bl.a. att öka dess konkurrenskraft vad gäller den transoceana linjetrafiken i förhållande till främst kontinenthamnarna.

Göteborgs hamn intar i vissa avseenden en särställning bland svenska hamnar. När det gäller den transoceana linjetrafiken har hamnen sålunda utvecklats till en centralhamn inte enbart för Sverige utan även för vissa linjer för Norden i övrigt.

Den på svenska hamnar baserade fjärrlinjetrafiken byggdes upp under 1900-talets första årtionden. Tidigare hade den skett via omlastning i utländska storhamnar. Göteborg fick från början en stark ställning i direkttrafiken. De svenska och samseglande skandinaviska linjerederierna anlöpte dock vanligen ett stort antal hamnar såväl i Sverige som i Norge, Danmark och Finland. Övergången under 1960-talet till nya transportuppläggningar med utnyttjande av speciella lastbärare – främst containers – förde med sig en koncentration av trafiken. Göteborg blev i många fall den enda nordiska anlöpshamnen. Hamnanläggningarna byggdes ut för denna trafik genom tillkomsten av Skandiahamnen.

Även i fråga om den kvarvarande på mera konventionella hanteringsmetoder baserade fjärrlinjetrafiken skedde en betydande koncentration av anlöpen. Framför allt de högre stuverikostnaderna i Göteborg för sådant gods medförde dock att en del av denna trafik kom att gå över andra svenska hamnar, främst över Helsingborg men också bl.a. Uddevalla och Norrkö-

ping. I och med att de svenska fjärrlinjerederierna fullföljer övergången till moderna transportuppläggningar och tar i anspråk ro/ro-tekniken räknar Göteborg med en ökning av denna trafik. Hamnen har berett sig på detta genom att fortsätta att bygga ut Skandiahamnen och också anlägga en närliggande hamndel, Älvsborgshamnen.

Frågan om hur Göteborgs hamn kommer att utvecklas är enligt min mening viktig inte bara för Göteborg utan också för en väsentlig del av såväl svensk rederinäring som näringslivet i övrigt. Det har framförts att bl.a. konkurrensen från hamnar på kontinenten kan leda till att åtminstone vissa transoceana linjer kan komma att upphöra med direktanlöpen på Sverige. Innan regeringen tar ställning till förslaget från Göteborg om statligt engagemang i Göteborgs hamn är det därför betydelsefullt att närmare få belyst konkurrenssituationen mellan Göteborgs hamn och hamnar på kontinenten när det gäller den transoceana linjetrafiken. Jag förordar därför att en särskild utredare tillkallas för att undersöka denna fråga.

I utredningsuppdraget bör i ett första led ingå att vad gäller fjärrlinjetrafiken kartlägga hamnens konkurrensförmåga med hänsyn till bl.a. de kostnadsskillnader och skillnader i marknadsförutsättningar som kan finnas mellan trafik på Göteborgs hamn och trafik på kontinenthamnarna. Dessa analyser bör leda fram till en bedömning av hur konkurrensförhållandena för Göteborgs hamn kan påverka benägenheten i framtiden för svenska och utländska rederier att göra direktanlöp på Göteborg. I den mån utredaren bedömer att en mer omfattande trafikomläggning till utländska hamnar kan bli aktuell skall utredaren i ett andra led undersöka vilka konsekvenser detta kan få för svenska rederier och befraktare.

Om övervägandena leder fram till att konkurrensförhållandena för Göteborgs hamn gentemot utländska hamnar bör förbättras skall utredaren göra en bedömning av vilka åtgärder som i så fall kan vara ändamålsenliga.

Utredaren bör utföra sitt arbete i kontakt med företrädare för hamnarnas, redarnas, befraktarnas och de anställdas organisationer.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för kommunikationsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppgift att undersöka Göteborgs hamns internationella konkurrensförhållande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta sjätte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Kommunikationsdepartementet)

6. Översyn av statsbidragssystemet för kommunal väghållning

Dir 1979:32

Beslut vid regeringssammanträde 1979-02-22

Departementschefen, statsrådet Bondestam, anför.

Väg- och gatuhållningen regleras i väglagen (1971:948), vägkungörelsen (1971:954), byggnadslagen (1947:385), lagen (1939:608) om enskilda vägar och anläggningslagen (1973:1149). De nuvarande bestämmelserna skiljer mellan allmänna vägar, gator inom stadsplanelagda områden och enskilda vägar.

Statens vägverk är för statens räkning väghållare för de allmänna vägarna. Regeringen eller – efter bemyndigande av regeringen – statens vägverk kan med stöd av väglagen förordna att kommun, om det är lämpligt med hänsyn till kommunens förutsättningar, skall vara väghållare inom sitt område eller del därav.

Enligt bestämmelserna i byggnadslagen är kommun skyldig att ställa i ordning och till allmänt begagnande upplåta gata eller annan allmän plats inom område som ingår i stadsplan. Det åligger också kommun att underhålla gata eller annan allmän plats inom område med stadsplan.

Till kommun som har förordnats att vara väghållare kan statsbidrag enligt kungörelsen (1971:955) om statsbidrag till väg- och gatuhållning i vissa kommuner utgå för byggande och drift av allmän väg eller gata som är nödvändig för den allmänna samfärdseln (statskommunala vägar). Statsbidrag kan även utgå till kommun, landstingskommun och kommunalförbund för byggande av tunnelbana som är nödvändig för den allmänna samfärdseln enligt kungörelsen (1971:956) om statsbidrag till byggande av tunnelbana. Kollektivtrafiken skall vara spårbunden och av lokal karaktär samt avse personbefordran och gå fram på egen banvall.

Statens vägverk avgör vilka gator som är nödvändiga för den allmänna samfärdseln och vilka anläggningar som uppfyller kraven för tunnelbana.

För byggande av väg, gata eller tunnelbana utgår statsbidrag i mån av tillgång på anslagna medel och enligt fastställd fördelningsplan. Fördelningsplanen avser tio år och förnyas normalt vart femte år. Bidrag utgår med 95 % av bidragsberättigad kostnad för byggande av väg samt för gata mot vilken utfart från fastighet enligt gällande stadsplan inte får anordnas. Statsbidrag med 95 % utgår också till större konstarbeten eller trafikanordningar. För övrigt bidragsberättigat gatubyggande utgår statsbidrag med 85 %. Vägverket bestämmer hur stor ersättning som skall utgå för marklösen samt bedömer vad som är rimlig standard och omfattning av vägbyggnadsföretag. Bidragsbeloppet bestäms av vägverket sedan företaget slutförts. Bidraget betalas ut i takt med arbetets fortgång. Bidragsmedel som tilldelats kommun och som är oförbrukade vid årets utgång står till kommunens förfogande under nästkommande år om inte vägverket beslutar annat.

Bidrag till drift av allmän väg eller av gata som är nödvändig för den allmänna samfärdseln utgår i mån av tillgång på anslagna medel med 95 % av vad vägverket har bedömt som skälig kostnad för driften. Statsbidraget fastställs av vägverket för en tid av två år i sänder och baseras bl.a. på av kommunerna lämnade uppgifter om väg- och gatunätets längd, yta, slitlagerfördelning, trafikflöde m.m.

Förhållandet mellan statlig och kommunal väghållning präglas av den ansvarsfördelning som drogs upp i samband med att 1943 års lag om allmänna

vägar trädde i kraft. Gränserna mellan statens och de väghållande kommunernas ansvarsområden har justerats endast i begränsad omfattning sedan år 1944.

Utvecklingen under senare år har i väsentliga avseenden ändrat förutsättningarna för kommunerna när det gäller väghållningen. Kommunindelningsreformen har spelat en betydande roll i detta sammanhang. Flertalet kommuner har fått ett näringsgeografiskt sammanhållet område att planera för. I konsekvens härmed har kommunerna byggt ut sin förvaltningsorganisation med ökad tillgång till kvalificerad sakkunskap. Fortfarande svarar emellertid staten för väghållningen i flera medelstora tätorter trots att kommunerna har en väl utbyggd organisation som skulle kunna överta väghållningen av de allmänna vägarna.

Den nuvarande indelningen av väghallningen uppfattas av många som orationell. De väghållande kommunerna svarar för byggande och drift av såväl statskommunala vägar som andra vägar och gator. Eftersom statsbidrag utgår endast till de statskommunala vägarna måste driftkostnaderna för dessa särredovisas trots att insatserna på vägnätet sköts av samma organisation och någon uppdelning av insatserna inte förekommer i praktiken. Vid byggande av statskommunala objekt har den höga statsbidragsprocenten ansetts kräva ett granskningsförfarande av arbetsplaner som kommunerna ofta finner vara besvärande. Detta gäller speciellt små väg- och gatubyggnadsobjekt.

Kritik i övrigt har riktats mot statsbidragssystemet främst i fråga om avgränsningen av det statsbidragsberättigade gatunätet och avgränsningen av de kostnader för ett vägbyggnadsobjekt som bör vara bidragsberättigade. Vidare har kritiserats att bidragssystemet vad avser byggandesidan enbart är objektsbaserat, dvs. att bidrag alltid är knutet till ett visst väg- eller gatubyggnadsobjekt.

Statskontrollkommittén har i sin rapport (Kn 1979:3) Ökat kommunalt väghållningsansvar närmare behandlat brister i det nuvarande statsbidragssystemet. Kommittén anser att dess överväganden om statsbidragssystemet bör ligga till grund för fortsatta överväganden.

Även vägverket och Svenska kommunförbundet har vid skilda tillfällen framhållit angelägenheten av en översyn av statsbidragssystemet. 1976 års kommunalekonomiska utredning (KEU 76) har vidare behandlat statsbidragen till väghållningen i betänkandet (SOU 1977:48) Översyn av de speciella statsbidragen till kommunerna. Utredningen anger bl.a. att i fråga om bidraget till driften av statskommunala vägar och gator föreligger inte samma hinder för en inarbetning i skatteutjämningssystemet som när det gäller bidraget till byggande av statskommunala vägar och gator. Enligt KEU 76 finns det således vissa förutsättningar att i skatteutjämningssystemet inarbeta ett statligt stöd till driften av statskommunala vägar och gator.

Enligt min mening finns det anledning att nu göra en samlad översyn av statsbidragssystemet för den kommunala väghållningen. Härvid bör även frågan om en lämplig avgränsning mellan statlig och kommunal väghållning utredas. En allmän utgångspunkt i arbetet bör därvid vara att få till stånd ett ökat kommunalt självbestämmande i väghållningsfrågor. En sådan utgångspunkt bör leda till en minskad byråkrati i hanteringen av väghållningsfragorna. För att göra översynen bör en särskild utredare tillkallas.

Flertalet av de problem som jag pekat på i det föregående kan lösas på skilda sätt. Således kan vad avser avgränsningen mellan statlig och kommunal väghållning övervägas om inte fler kommuner än f.n. bör vara

egna väghållare inom sina tätortsområden. Huruvida det är lämpligt att samtliga kommuner blir egna väghållare eller om en begränsning är önskvärd för att få till stånd en totalt sett rationell väghållning bör därvid övervägas. Ett annat sätt att förändra den kommunala och statliga väghållningen är att låta staten i större omfattning svara för väghållningen på huvudvägnätet, dvs. även de delar som ligger inom de större tätorterna och där kommunerna i dag är väghållare. Utredaren bör kartlägga för- och nackdelar av olika principer för avgränsning av den statliga och kommunala väghållningen. Härvid bör särskilt beaktas de ekonomiska och organisatoriska konsekvenser som kan följa av olika lösningar. Även de överväganden som kan komma att göras med anledning av förslagen från 1969 års vägutredning och gatukostnadsutredningen i betänkandena Kommunal och enskild väghållning (SOU 1977:12) och Kommunernas gatuhållning (SOU 1977:65) bör uppmärksammas i sammanhanget.

En större förändring av väghållningsindelningen torde innebära att det är nödvändigt att ompröva avgränsningen av det gatunät som bör vara statsbidragsberättigat. Utredaren bör belysa konsekvenserna av olika sådana avgränsningar. En utgångspunkt bör därvid vara den betydelse som trafikens art och omfattning resp. bebyggelsens utformning har på kommunernas väghållningskostnader.

Avgränsningen av vilka åtgärder som är statsbidragsberättigade baseras f.n. på ett omfattande regelsystem. Utredaren bör här försöka finna enklare system. Härvid torde olika former av schablonbidrag kunna övervägas, i första hand för driftverksamheten. Utredaren bör överväga efter vilka grunder ett ev. schablonbidrag för driftverksamheten bör utgå. Som ett alternativ till olika former av schablonbidrag för driftverksamheten bör också ingående prövas möjligheterna att inarbeta det nuvarande stödet till driften av statskommunala vägar och gator i skatteutjämningssystemet. Härvid bör i första hand de principer som KEU 76 har använt sig av komma i fråga. I detta sammanhang bör särskilt beaktas de konsekvenser som ett införande av bidraget i skatteutjämningssystemet får för de kommuner som inte omfattas av detta.

Utredaren bör även överväga lämpligheten av schablonbidrag för byggandesidan, i första hand i fråga om mindre omfattande byggnadsåtgärder.

När det gäller avgränsningen av de åtgärder som bör vara statsbidragsberättigade bör utredaren särskilt uppmärksamma frågan om bidrag till kollektivtrafikanläggningar för att åstadkomma en bättre trafikförsörjning och trafikmiljö. Vidare skall utredaren beakta de förslag som cykeltrafikutredningen har lagt fram i sitt betänkande (Ds K 1978:7) Statsbidrag till cykelvägar. Utredaren bör även uppmärksamma frågan om statsbidrag till anläggningar för skydd mot vägtrafikbuller. Härvid bör utredaren bl.a. beakta de överväganden som görs av den interdepartementala arbetsgrupp som har i uppgift att göra en översyn av trafikbullerutredningens (1970:33) förslag vad avser vägtrafikbuller.

Utredaren bör överväga statsbidragsandelens storlek och därmed kraven på statlig tillsyn. I det fall utredaren finner att behov fortfarande finns av objektbaserade bidrag bör storleken av dessa återspegla den nytta som den kommunalt övergripande trafiken kan anses ha av de väghållningsåtgärder till vilka bidrag skall utgå. En övergång till schabloniserade bidrag torde medföra att den nuvarande statsbidragsandelen bör minska.

Utredaren bör vara oförhindrad att ta upp även andra frågor som har samband med dem jag har angett i det föregående.

Utredaren skall redovisa vilka konsekvenser som framlagda förslag får pa de olika väganslagen. Utredaren bör i sitt arbete beakta vad som har anförts i kommittédirektiv (1978:40) om tilläggsdirektiv till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående finansiering av reformer. Vidare bör utredaren i sina förslag beakta att inte onödiga byråkratieffekter uppstår.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för kommunikationsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av statsbidragssystemet för kommunal väghållning,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna för utredningen skall belasta sjätte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Kommunikationsdepartementet)

7. Formerna för den medicinska utredningen i körkortsärenden

Dir 1979:95

Beslut vid regeringssammanträde 1979-08-30

Departementschefen, statsrådet Bondestam, anför.

Enligt 7 § körkortslagen (1977:477) (KKL) får körkortstillstånd meddelas endast den som med hänsyn till sina personliga och medicinska förhållanden kan anses lämplig som förare av körkortspliktigt fordon. Vid prövningen av de medicinska förhållandena skall beaktas att sökanden har tillfredsställande trafiksyn med eller utan glasögon eller linser och tillräcklig hörselförmåga med eller utan hörapparat för att föra fordon av det slag som ansökningen avser. Vidare skall beaktas att sökanden även i övrigt uppfyller de medicinska krav som bör ställas upp med hänsyn till trafiksäkerheten.

I fråga om traktorkort gäller enligt 28 § KKL att sådant kort får utfärdas endast för den som har tillräcklig synskärpa och hörselförmåga för att föra traktor och som även i övrigt uppfyller de medicinska krav som bör ställas upp med hänsyn till trafiksäkerheten. Synskärpan är tillräcklig om den med eller utan glasögon eller linser är minst 0,5 på det bästa ögat. Hörselförmågan är tillräcklig om sökanden med eller utan hörapparat väl uppfattar vanlig samtalsstämma på en meters avstånd. I övrigt gäller bestämmelserna om körkort också traktorkort. När jag i det följande talar om körkortshavare avser jag även innehavare av traktorkort.

De närmare föreskrifterna om de medicinska kraven meddelas av socialstyrelsen efter samråd med trafiksäkerhetsverket. De nu gällande föreskrifterna finns intagna i "Socialstyrelsens cirkulär om medicinska krav för innehav av körkort m.m." (MF 1975:81).

Enligt körkortsförordningen (1977:722) prövas frågor om körkortstillstånd av länsstyrelsen efter skriftlig ansökan. Till ansökningshandlingen skall fogas ett läkarintyg, som skall vara utfärdat inom

tre månader före ansökningen. Läkarintyget utfärdas på grundval av en läkarundersökning och en hälsodeklaration som lämnas av sökanden. Föreskrifter om läkarundersökningen meddelas av socialstyrelsen efter samråd med trafiksäkerhetsverket. Även dessa föreskrifter finns intagna i det nyssnämnda cirkuläret.

Ett körkort kan förenas med villkor som föranleds av medicinska skäl, t.ex. att körkortshavaren skall bära glasögon eller linser eller att nytt läkarintyg skall ges in efter en viss tid eller vid återkommande tillfällen. Finns det anledning anta att en körkortshavare inte uppfyller de medicinska förutsättningarna för att få körkort får körkortsmyndigheten utfärda föreläggande om att läkarintyg skall ges in. Följs inte föreläggandet skall körkortet återkallas. Kortet skall också återkallas om körkortshavarens förutsättningar att föra körkortspliktigt fordon är så väsentligt begränsade genom sjukdom, skada eller dylikt att han eller hon från trafiksäkerhetssynpunkt inte längre bör ha körkort. Saknar körkortshavaren förutsättningar att köra på ett trafiksäkert sätt får körkortet omedelbart tas om hand i avvaktan på vidare utredning.

Lagstiftningen lägger således stor vikt vid att körkortshavarna har de medicinska förutsättningarna för att föra fordon av det slag som körkortet avser. Sambandet mellan vissa sjukdomar eller skador och möjligheterna att köra på ett trafiksäkert sätt har inte heller satts i fråga. Något skäl att se över lagstiftningen i detta hänseende föreligger därför inte.

Däremot har det under senare tid ifrågasatts om det obligatoriska läkarintyget och läkarundersökningen fyller sin viktiga funktion att upplysa körkortsmyndigheten om vilka personer som av medicinska skäl inte bör ha körkort eller som bör ha körkort endast om det förenas med vissa villkor. Därvid har främst pekats på att läkarundersökningen av praktiska skäl inte kan bli så ingående att eventuella trafikfarliga sjukdomar med tillräcklig grad av säkerhet blir upptäckta. Flera av dessa sjukdomar är dessutom sådana att de är svåra att upptäcka av andra än specialister eller läkare som känner patienten personligen. De upplysningar som patienten lämnar i sin hälsodeklaration synes därför bli vägledande för läkarens undersökning. Förhållandet belyses i en pågående undersökning av bl.a. 2.000 läkarintyg och hälsodeklarationer från fyra olika län. Vid dessa läkarundersökningar upptäcktes inga andra trafikfarliga sjukdomar än sådana som hade uppgivits i hälsodeklarationerna. Trafikfarliga sjukdomar, som kunde utgöra hinder för körkort, förelåg i endast 0,3 % av samtliga undersökta fall. I fråga om syntestet visar undersökningen att 7 % av de sökande hade nedsatt syn trots att de inte hade uppgivit det i hälsodeklarationen. De flesta av dem bar emellertid glasögon, varför deras synnedsättning inte var dold. Mot bakgrund av bl.a. dessa resultat har det från trafikmedicinskt håll hävdats, att den obligatoriska läkarundersökningen skulle kunna avskaffas och ersättas av hälsodeklarationen och ett syntest. Läkarundersökning skulle krävas bara när någon trafikfarlig sjukdom kan misstänkas. För yrkesförarna borde däremot läkarundersökningen finnas kvar.

Även om det underlag som hittills föreligger inte medger några säkra slutsatser anser jag, att det ger anledning att närmare studera om det obligatoriska läkarintyget och läkarundersökningen i dess nuvarande form fyller sin funktion. Jag vill i sammanhanget nämna att det görs nära 200.000 sådana läkarundersökningar varje år, vilket kan beräknas motsvara 40-50 årsläkartjänster.

Med anledning av vad jag nu har anfört förordar jag efter samråd med

statsrådet Lindahl att en utredning görs för att klarlägga hur man på lämpligaste sätt bör utforma den medicinska prövningen av körkortssökandena. För ändamålet bör en särskild utredare tillkallas.

Utredaren bör bedöma värdet av den nuvarande obligatoriska läkarundersökningen. Det är naturligt att utgå från det material som jag nyss har nämnt. Det kan finnas anledning att överväga om detta bör kompletteras. I utredningsarbetet bör också om möjligt klarläggas i vad mån den nuvarande läkarundersökningen avhåller sådana personer från att söka körkort som vet med sig att de inte uppfyller de medicinska kraven.

Vad jag tidigare har anfört ger anledning att överväga om det är möjligt att förbättra läkarundersökningen och således behålla denna i ett reformerat skick eller om man i stället skall inrikta sig på att åtminstone i vissa fall ersätta läkarintyget och undersökningen med något annat, t.ex. en hälsodeklaration och ett syntest. Därvid måste uppmärksammas att olika medicinska krav ställs på föraren beroende på den behörighet som körkortet ger. Utredaren bör också uppmärksamma att körkortsmyndigheterna kan behöva tillgång till medicinsk expertis om den nuvarande läkarundersökningen slopas. Det bör prövas hur ett eventuellt behov av sådan expertis skall kunna tillgodoses.

Utredaren bör vara oförhindrad att ta upp även andra frågor som rör den medicinska prövningen i körkortssammanhang och som aktualiseras i utredningsarbetet.

Utredaren skall sträva efter att – med beaktande av trafiksäkerhetens krav – finna en ordning som medför förenklingar och minskade kostnader för myndigheter och enskilda.

I sitt arbete bör utredaren ha nära samarbete med berörda myndigheter. Utredaren bör också samråda med trafiksäkerhetsutredningen (K 1973:07). Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt. Utredaren bör lägga fram de författningsförslag som föranleds av ställningstagandena.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för kommunikationsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över formerna för den utredning som skall ligga till grund för den medicinska prövningen i körkortsärenden,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna för utredningen skall belasta sjätte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Kommunikationsdepartementet)

8. Sjömanspension genom kollektivavtal

Dir 1979:101

Beslut vid regeringssammanträde 1979-09-13

Departementschefen, statsrådet Bondestam, anför.

Sjömanspensionsutredningen (K 1975:09) tillkallades i december 1975 för att se över sjömanspensionssystemet, dess finansiering, administration, fondförvaltning och därmed sammanhängande spörsmål. Utredningen avlämnade i september 1978 sitt slutbetänkande (Ds K 1978:12) Sjömanspensioneringen.

I betänkandet diskuteras bl.a. frågan om en omläggning av sjömanspensioneringen från att vara grundad på författning till att vara grundad på kollektivavtal. Utredningen framhöll att speciella gruppers behov av pension under senare år normalt har tillgodosetts genom kollektivavtal. Under utredningsarbetets gång fördes också diskussioner mellan Sveriges redareförening och Svenska sjöfolksförbundet i syfte att åstadkomma en omläggning till kollektivavtal. Någon enighet härom kunde emellertid inte uppnås då. Utredningen fann det dock önskvärt att försöken att ersätta det nuvarande systemet med ett på kollektivavtal grundat system fortsätter. De största fördelarna med ett sådant system är enligt utredningen att det blir mera flexibelt än det nuvarande och att parterna själva kan sköta pensioneringen utan statsmakternas medverkan. I avvaktan på nya förhandlingar om en kollektivavtalslösning föreslog utredningen i betänkandet endast vissa angelägna förändringar som kan vidtas utan att det nuvarande systemets ramar förändras.

Vid kontakter med Sveriges redareförening och Svenska sjöfolksförbundet har jag erfarit att de numera båda önskar att frågan om en övergång till kollektivavtal utreds. Jag finner därför att en särskild utredare bör tillkallas för detta ändamål.

Utredaren bör i nära samverkan med berörda parter på arbetsmarknaden undersöka förutsättningarna för ett kollektivavtal och – om de föreligger – lämna förslag till hur ett sådant skulle kunna utformas. Vid utformningen av ett avtal torde ledning kunna hämtas från existerande kollektivavtal som behandlar speciella gruppers pensionsfrågor.

Om utredaren föreslår en kollektivavtalslösning skall förslag också lämnas till hur övergången till ett sådant nytt system skall ordnas. Frågor som aktualiseras av en sådan övergång – och som i viss utsträckning berörs i sjömanspensionsutredningens slutbetänkande – är bl.a. hur fondmedlen skall fördelas, hur ansvaret för redan intjänade pensionsrättigheter skall ordnas och hur den på författning grundade pensioneringen skall administreras.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för kommunikationsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att undersöka förutsättningarna för en sjömanspensionering grundad på kollektivavtal,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta sjätte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Kommunikationsdepartementet)

9. Den kollektiva tätortstrafiken

Dir 1979:120

Beslut vid regeringssammanträde 1979-09-13

Departementschefen, statsrådet Bondestam, anför.

I samband med riksdagsbehandlingen av prop. 1978/79:99 om en ny trafikpolitik, uttalade riksdagen (TU 1978/79:18, rskr 1978/79:419) bl.a. att en utökad försöksverksamhet med inriktning på kollektivtrafiken i tätort är eftersträvansvärd. Fortsatta ansträngningar bör göras för att effektivisera och förbättra förutsättningarna för såväl busstrafiken som den spårbundna trafiken i tätorterna. Riksdagen beslutade att hemställa hos regeringen om att ett särskilt organ skapas under kommunikationsdepartementet, utformat som en beredning med parlamentariskt inslag.

Utvecklingen i samhället under 1960- och 1970-talen har bl.a. inneburit en snabb ökning av persontransportarbetet i de större tätorterna. Detta beror bl.a. på en ökad geografisk spridning av bostäder, arbetsplatser och serviceställen, en ökad förvärvsfrekvens och ett ökat välstånd. De omfattande och tidsmässigt koncentrerade arbetsresorna i främst storstadsområdena kräver transportsystem med bl.a. stor kapacitet. Kollektivtrafiken är i detta avseende överlägsen andra transportsystem.

En god kollektivtrafik är också nödvändig för att tillgodose resbehoven för dem som saknar möjlighet att utnyttja bil eller annat individuellt transportmedel för sina resor. Det gäller i hög grad ungdomar och äldre människor. I arbetet för jämställdhet mellan kvinnor och män är en väl fungerande kollektivtrafik ett villkor. Den skulle kunna undanröja ett av de främsta förvärvshindren för kvinnor och bidra till att dessa kan delta också i övriga samhällsaktiviteter i större utsträckning än för närvarande. En ökad andel kollektivtrafik är vidare ett medel när det gäller att komma till rätta med miljöproblemen i tätorterna. En utvecklad kollektivtrafik sparar också energi och kan medföra besparingar i fråga om investeringar i trafikleder, väg- och gatuunderhåll m.m.

I den trafikpolitiska propositionen betonade jag nödvändigheten av ett ökat engagemang från samhällets sida när det gäller att förbättra förutsättningarna för den kollektiva trafiken. En viktig fråga i detta sammanhang är utformningen av ett statligt bidragssystem som ger kommunerna en ökad valfrihet i satsningarna på olika trafiksystem och således bättre möjligheter att investera i anläggningar för kollektivtrafiken. En annan viktig fråga är att skapa nya förutsättningar för utveckling och demonstration av bättre teknik inom kollektivtrafiksektorn. En särskild kollektivtrafikberedning bör därför tillkallas med uppgift att i mer samlade former närmare analysera behovet av nya trafiklösningar på kollektivtrafikområdet, att initiera, följa upp och utvärdera försöksverksamhet med nya trafiksystem, följa den nationella och internationella utvecklingen på området och pröva olika utvecklingsåtgärder för den kollektiva trafikförsörjningen i tätorter av olika struktur.

En viktig utgångspunkt för arbetet med att förbättra kollektivtrafiken är att nuvarande bebyggelse- och trafikledssystem i tätorterna endast kan förändras gradvis och på lång sikt. Inte heller när det gäller trafikmedlen kan mera genomgripande förändringar ske annat än på viss sikt. En väsentlig uppgift för beredningen blir därför att finna vägar att förbättra nuvarande kollektivtrafiksystem. Det gäller bl.a. att finna metoder för att öka

kollektivtrafikens attraktivitet t.ex. genom att anpassa linjenätets utformning och turtätheten med hänsyn till den geografiska fördelningen av bostäder, arbetsplatser och serviceinrättningar. Viktigt är också att resenärerna kan företa sina resor utan onödigt spill ifråga om gångtider, väntetider och åktider. Det är också väsentligt att kunna nedbringa antalet byten till ett minimum samt att öka komforten i fordonen och minska kollektivtrafikens miljöstörningar.

Av betydelse för kollektivtrafiken är även möjligheterna till tidsmässig samordning eller förskjutning av t.ex. arbetstider och skoltider för att därigenom uppnå bättre trafikförhållanden och ett bättre utnyttjande av befintliga transportresurser.

Ett krav som beredningen måste beakta i sitt arbete är att kollektivtrafiken skall göras mer tillgänglig och attraktiv för människor med olika slags rörelsehinder och andra svårigheter. I detta hänseende erinrar jag om den lag om handikappanpassning av kollektiv trafik som riksdagen nyligen beslutat om. Jag vill också erinra om den uppgift som transportrådet avses att få i detta sammanhang. Beredningen bör i dessa frågor samråda med transportrådet.

Samtidigt som ökade krav ställs på en god kollektiv trafikförsörjning är de ekonomiska realiteterna en avgörande faktor för fortsatt utbyggnad. Andelen driftkostnader som måste täckas med skattemedel från kommuner, landsting och staten har stadigt ökat. Detta har i vissa fall lett till att det ekonomiska utrymmet för investeringar i fasta anläggningar och fordon minskat. De växande underskotten utgör samtidigt en naturlig utgångspunkt för samordnings- och effektivitetssträvanden på trafikområdet. Det gäller också att ta tillvara de möjligheter till bättre hushållning med investeringsresurser som erbjuds. Sådana trafiklösningar måste allmänt eftersträvas som kan tillgodose kraven på en god trafikförsörjning till rimliga kostnader.

När det gäller att finna lösningar på de komplexa samverkansproblem det här är fråga om, vill jag erinra om att lagen (1978:438) om huvudmannaskap för viss kollektiv persontrafik har lagt en allmän grund för ökad samordning och samverkan i trafiken och därmed skapat nya förutsättningar för en effektiviserad trafik. Det gäller nu att på denna grund gå vidare och söka nya former för samverkan och samordning mellan olika transportföretag och transportmedel, att utveckla nya planeringsformer och utnyttja olika hjälpmedel för att så effektivt som möjligt utnyttja tillgängliga resurser.

Under senare år har många förslag till tekniska och organisatoriska förbättringar av kollektivtrafiksystem och förslag till nya trafiklösningar och trafiksystem lagts fram i forsknings- och utredningsrapporter. Åtskilliga av dessa har också praktiskt prövats på olika håll, både i utlandet och i Sverige. Även när det gäller transportmedel, framdrivningssystem m.m. pågår ett omfattande utvecklingsarbete. En viktig uppgift för beredningen bör vara att följa såväl den nationella som den internationella utvecklingen på dessa områden och utvärdera olika försök med avseende på svenska förhållanden. Med utgångspunkt häri bör beredningen också initiera och vid behov själv genomföra försök med ny fordonsteknik, nya trafikformer och trafiklösningar i samarbete med bl.a. trafikföretag och huvudmän för den kollektiva tätortstrafiken. Även de praktiska problem som är förknippade med samåkning i olika former bör i detta sammanhang studeras.

De erfarenheter som vunnits av hittills genomförda trafiksaneringar, trafikspareringar och trafikregleringar för att förbättra miljön och trafiksä-

kerheten och den kollektiva trafikens framkomlighet bör utvärderas av beredningen. Beredningen bör överväga vilka åtgärder som kan föranledas av dessa erfarenheter och lägga fram förslag till sådana.

Den fysiska planeringen i tätorterna har inte alltid skett med hänsynstagande till kraven på en effektiv kollektivtrafik. För framtiden är det angeläget att bebyggelse- och trafikplanering samordnas på ett sådant sätt att ett effektivt kollektivtrafiksystem kan åstadkommas. Beredningen bör i samarbete med berörda myndigheter bedriva ett utvecklingsarbete i detta avseende.

Beredningen bör bedriva sitt arbete i nära kontakt med berörda intressenter. Samråd bör t.ex. ske med statliga forskningsorgan och myndigheter med allmänt FoU-stödjande funktioner som berör transportområdet.

Beredningen skall redovisa sitt arbete kontinuerligt och i sådana former som snabbt kan leda till praktisk tillämpning av olika förslag och erfarenheter.

Beredningen bör i sitt arbete beakta vad som anförts i kommittédirektiven (1978:40) om tilläggsdirektiv till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående finansieringen av reformer.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för kommunikationsdepartementet

att tillkalla en särskild beredning med högst 9 ledamöter med de uppgifter som jag har angivit i det föregående,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt beredningen.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta sjätte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Kommunikationsdepartementet)

10. Samordning av taxorna för viss kollektiv persontrafik mellan olika regioner

Dir 1979:140

beslut vid regeringssammanträde 1979-11-22

Departementschefen, statsrådet Adelsohn, anför.

I regeringens proposition (1978:79:99) om en ny trafikpolitik aviserades en utredning av frågor som sammanhänger med en utökad samordning av taxorna för kollektivresande mellan olika regioner. Riksdagen har (TU 1978/79:18, rskr 1978/79:419) med anledning av propositionen i denna del bl. a. förutsatt att utredningen får i uppdrag att arbeta skyndsamt.

De taxor som f. n. gäller för kollektiv persontrafik är fastställda med hänsyn till de olika marknads- och kostnadsförutsättningar som gäller för olika trafikmedel och trafikföretag. Samtidigt har under senare år samhällets inflytande över taxorna ökat. Främst i den lokala och regionala kollektiv-

trafiken återspeglar därför taxorna olika trafikpolitiska bedömningar och olika värderingar av kollektivtrafikens roll som en allmän nyttighet vilken till större eller mindre del bör skattefinansieras.

Många taxor är degressiva, dvs. utformade så att en resa blir billigare per kilometer ju längre den är. De sjunkande kilometeravgifterna för resenären motsvaras till viss del av sjunkande kostnader för trafikutövaren. Degressiviteten är också ett konkurrensmedel som kan användas för att premiera en resenär som väljer att resa så lång sträcka som möjligt med samma företag. Denna utformning av taxorna leder emellertid samtidigt till vissa olägenheter för de resenärer som utnyttjar en kombination av två eller flera transportmedel eller trafikföretag vid en resa. Då en sådan resa företas beräknas nämligen avgiften ofta för varje delresa för sig. Detta system kallas snittaxa. Eftersom många taxor är degressiva får dessa trafikanter inte tillgodoräkna sig längdrabatten i lika hög grad som de som reser samma sträcka utan att byta färdmedel eller trafikföretag. Resenären måste oftast också lösa biljett flera gånger under resan.

Olägenheterna med snittaxan har särskilt uppmärksammats i SJ-trafiken. Den 1 november 1975 slopades dock snittaxan vid SJ vid beräkning av avgift för kombinerade tåg- och bussresor i relationer med alternativa SJ tåg/bussförbindelser.

Ett stort steg i riktning mot en samordning av taxorna togs också genom riksdagens beslut om gemensamt huvudmannaskap för den lokala och regionala kollektiva persontrafiken (prop. 1977/78:92, TU 1977/78:28, rskr 1977/78:364). Därmed har förutsättningar skapats för regionalt samordnade taxor för i första hand landsvägstrafiken. Det kan erinras om att regeringen före 1980 års utgång kommer att presentera riktlinjer för hur ersättningen till SJ skall regleras när kommunder och landsting önskar köpa tjänster av SJ. Jag anser det angeläget att samordningen av taxorna för regionala kollektivtrafikresor kankompletteras med en samordning av taxorna för interregionala resor. En rad frågor måste emellertid lösas innan en sådan samordning kan komma till stånd. Det gäller t. ex. frågor om intäktsfördelning och administration men även mer övergripande frågor som rör transportföretagens möjligheter att använda taxan som konkurrensmedel och kommunernas självständighet i dessa frågor.

Jag föreslår därför att en utredning görs för att klarlägga förutsättningarna för en samordning av taxorna för interregionalt kollektivtrafikresande. För ändamålet bör en särskild utredare tillkallas.

Utredaren bör i huvudsak studera frågor som hänger samman med taxesamordning för kollektiv landtrafik. Samordningen med andra transportmedel bör i första hand lösas i samråd mellan berörda trafikföretag eller i annan lämplig ordning. Omfattningen av problemen med snittaxa skall undersökas liksom för- och nackdelar med olika tänkbara lösningar genom taxesamordning. Utredaren bör fritt pröva alternativa vägar att uppnå eftersträvade förbättringar. Jag vill i sammanhanget fästa uppmärksamheten på att riksrevisionsverket i sitt remissvar beträffande den trafikpolitiska utredningen har framhållit att konsekvenserna av en relationsvis uppbyggd taxa bör studeras närmare.

Utredaren bör sträva efter att finna ett system som för interregionala resor med kollektiva färdmedel underlättar resenärernas biljettinköp och reskostnadsberäkningar, möjliggör att resenären vid prisberäkningen får tillgodoräkna sig hela reseavståndet och medverkar till en samhällsekonomiskt rationell sammansättning av transportutbudet.

För att detta syfte skall uppnås, behöver också frågan om effektiv information till allmänheten om såväl reskostnader som trafikutbud behandlas.

En samordning av taxorna kan leda till problem när det gäller avräkning av taxeintäkter mellan olika trafikutövare och trafikhuvudmän. Det är naturligtvis önskvärt att fördelningen av intäkterna blir så rättvis som möjligt men samtidigt enkel och billig att hantera. Schablonlösningar kan därför komma i fråga. Möjligheten att låta de regionala trafikhuvudmännen eller SJ svara för avräkningsarbetet bör studeras av utredaren.

Effekterna på konkurrens och trafikeffektivitet liksom administrativt merarbete som kan följa av taxesamordningen bör också beaktas.

Problemen med biljettförsäljning, prisberäkning och intäktsavräkning mellan olika trafikhuvudmän, trafikutövare och trafikslag samt påverkan på konkurrens och trafikeffektivitet kan vara svåra att bedöma utan praktiska försök. Utredaren bör därför överväga en etappvis ökad samordning där erfarenheterna från en etapp kan ligga till grund för en fortsatt samordning. Trafikpolitiska utredningen har skisserat en sådan etappvis genomförd samordning. Enligt vad riksdagen har uttalat bör frågan om samordning av taxorna för SJ:s järnvägstrafik med SJ:s busstrafik och annan statsägd buss- och diligenstrafik behandlas med förtur.

I sitt arbete bör utredaren ha nära samråd med Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet, trafikhuvudmän, trafikutövare och deras organisationer samt övriga berörda parter. Arbetet skall bedrivas skyndsamt.

Utredaren bör i sitt arbete beakta vad som har anförts i kommittédirektiven (1978:40) om tilläggsdirektiv till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående finansiering av reformer. De ekonomiska konsekvenserna av förslagen skall således rymmas inom de utvidgade ramar som kan ernås genom ökat resande eller genom andra åtgärder från trafikutövarnas sida.

Utredaren bör tillse att förslagen inte leder till onödig byråkratisering. Enkla lösningar måste eftersträvas i fråga om intäktsavräkning och biljettförsäljning. Redovisningen av utredarens arbete skall vara kortfattad.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för kommunikationsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda samordningen av taxorna för viss kollektiv persontrafik mellan olika regioner,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta sjätte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Kommunikationsdepartementet)

Ekonomidepartementet

1. Utredning om försäkringsbolagens och försäkringsinspektionens verksamhet m.m.

Dir 1978:105

Beslut vid regeringssammanträde 1978-12-14

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

Försäkringsverksamheten har stor social och ekonomisk betydelse i det moderna samhällslivet och berör nästan varje medborgare och företag i vårt land. Försäkringstagarna betalar årligen stora belopp för att få den risktäckning och riskfördelning som försäkringar ger. Försäkringsavtal kan omfatta lång tid och kombineras ofta med ett sparande. Det är viktigt att försäkringsbolagen kan ge allmänheten ett säkert och effektivt försäkringsskydd och att verksamheten drivs på ett ändamålsenligt sätt. Försäkringstagarna har emellertid i allmänhet svårt att sätta sig in i den invecklade teknik och prissättning som försäkringsverksamheten bygger på. För att tillvarata försäkringstagarnas intressen har försäkringsbolagens verksamhet sedan länge reglerats genom särskild lagstiftning och stått under tillsyn av en offentlig myndighet, försäkringsinspektionen.

Vid sidan av de allmänna trygghetssystemen genom socialförsäkringar m.m. drivs försäkringsverksamheten i vårt land främst av enskilda försäkringsbolag, som skall vara aktiebolag eller ömsesidiga bolag. Deras verksamhet omfattar ett stort antal försäkringsgrenar och kan indelas i livförsäkring och skadeförsäkring. I det praktiska branscharbetet är det vanligt att man i stället talar om personförsäkring och sakförsäkring. Till personförsäkring räknas livförsäkring samt sjuk- och olycksfallsförsäkring. Sakförsäkring omfattar annan försäkring och meddelas till största delen i form av s.k. paketförsäkringar. En av de vanligaste är hemförsäkringen, i vilken ingår bl.a. brand-, stöld- och ansvarsförsäkring. En annan vanlig paketförsäkring är bilförsäkringen, som utöver den obligatoriska trafikförsäkringen kan omfatta t.ex. brand-, stöld- och vagnskadeförsäkring.

Efter verksamhetens geografiska omfattning brukar de svenska försäkringsbolagen indelas i riksbolag, läns- och häradsbolag samt sockenbolag. Branschen kan också delas efter verksamhetsgrenar i liv- och sjukförsäkringsbolag, skadeförsäkringsbolag och återförsäkringsbolag. De sistnämnda ägnar sig endast åt återförsäkring, dvs. försäkring av risker som har övertagits från direktförsäkringsbolag eller andra återförsäkringsgivare.

Utvecklingen inom försäkringsbranschen under de senaste årtiondena har präglats av en fortgående minskning av antalet försäkringsbolag genom fusioner. Vid utgången av år 1976 var ca 650 enskilda försäkringsbolag verksamma i Sverige, varav ett 20-tal utländska. Riksbolagen var ca 50, läns- och häradsbolagen ca 100 och sockenbolagen ca 500. Motsvarande siffror för år 1948 var totalt ca 1.500 bolag, varav 130 riksbolag, 160 läns- och

häradsbolag, 1.170 sockenbolag och ett 40-tal utländska bolag. Försäkringsverksamheten domineras av riksbolagen. Många av dem ingår i större koncerner eller motsvarande grupper. Av samtliga svenska försäkringsbolags premieinkomster av direkt försäkring svarade år 1976 de tjugo största koncernerna eller bolagen för 99 % och de fem största för 73 %. Motsvarande andel av de förvaltade tillgångarna uppgick till 8 % resp. 81 %. Till denna koncentration har bidragit de bolag som bildats och utvecklats av arbetsmarknadens parter för att administrera kollektivavtalade försäkringsförmåner.

Försäkringsbranschens utveckling under de senaste decennierna kännetecknas också av att antalet försäkringstagare liksom premieinkomster och tillgångar har ökat snabbt. Inom skadeförsäkring har särskilt egendomsförsäkring och motorfordonsförsäkring ökat kraftigt. En strukturell förändring har skett inom liv- och sjukförsäkringsrörelsen, bl.a. som en följd av utbyggnaden av socialförsäkringarna och de kollektivavtalsbundna försäkringarna.

Det totala antalet hem-, villa-, fritidshus-, motorfordons-, båt- och reseförsäkringar kan uppskattas till över 9 miljoner år 1977. Antalet skador som har begärts ersatta från dessa vanliga konsumentförsäkringar beräknas till ca 1,3 miljoner samma år. Utbetalade ersättningsbelopp uppgick till mer än två miljarder kr. De svenska försäkringsbolagens premieinkomster för direkt försäkring i Sverige ökade från ca 1.100 milj. kr. år 1950 till ca 5.200 milj. kr. år 1970 och ca 12.750 milj. kr. år 1976. Deras tillgångar ökade under samma tid från ca 8 miljarder kr. till 30 miljarder kr. år 1970 och 59 miljarder kr. år 1976. Genom sina stora tillgångar och den förmögenhetsförvaltning som försäkringsbolagen utövar har de en betydelsefull roll som kreditinstitut på den svenska kapitalmarknaden.

De svenska försäkringsbolagens verksamhet regleras främst i lagen (1948:433) om försäkringsrörelse (FL). Lagen innehåller dels allmänna bestämmelser om bl.a. rätten att driva försäkringsrörelse, dels associationsrättsliga regler för försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag, dels gemensamma bestämmelser om bl.a. tekniska fonder, grunder för försäkringsverksamheten och offentlig tillsyn. Denna tillsyn utövas av försäkringsinspektionen. Utländska försäkringsbolags verksamhet i Sverige regleras i lagen (1950:272) om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket (LUF). Denna lag innehåller bestämmelser om bl.a. koncession, försäkringsrörelsens bedrivande, redovisning av verksamheten och tillsyn.

Genom FL:s tillkomst och några år 1950 gjorda ändringar i FL infördes åtskilliga nyheter på försäkringsområdet, bl.a. vissa materiella krav på tillstånd, s.k. koncession, för rätt att driva försäkringsrörelse. En förutsättning för tillstånd är att det finns behov av rörelsen, dvs. en behovsprövning skall ske. Vissa ändringar i FL gjordes år 1961 som en följd av utvecklingen på försäkringsområdet, bl.a. i fråga om grupplivförsäkring. Tillsynsmyndighetens befogenheter vidgades också.

FL bygger på några principer, som är centrala för de svenska försäkringsbolagens verksamhet, nämligen soliditetsprincipen, skälighetsprincipen, behovsprincipen, principen om försäkringstagarnas inflytande, specialitetsprincipen samt principen att försäkringsbolagen inte får driva annan rörelse än försäkringsrörelse. Jag återkommer senare till vad dessa principer innebär och hur de har kommit till uttryck i lagen.

En översyn av FL och LUF görs f.n. av en särskild utredare (E 1977:05).

Enligt direktiven avser arbetet i huvudsak en lagteknisk översyn och syftar främst till att anpassa de associationsrättsliga bestämmelserna till den nya aktiebolagslagen (1975:1385). Vidare skall redovisningsreglerna ses över och anpassas till den nya bokföringslagstiftningen. Det ingår däremot inte i uppdraget att ompröva de grundläggande principerna i FL och LUF eller att behandla frågor om den offentliga tillsynen över försäkringsbolagen eller om tillsynsmyndighetens befogenheter och organisation.

Vidare bör nämnas att lagen (1927:77) om försäkringsavtal, som behandlar rättsförhållandet mellan försäkringsgivare och försäkringstagare, f.n. ses över av försäkringsrättskommittén (Ju 1974:09). I ett delbetänkande (SOU 1977:84) Konsumentförsäkringslag har kommittén föreslagit en särskild konsumentförsäkringslag. Förslaget innehåller tvingande bestämmelser till försäkringstagarnas skydd. Vidare föreslås en utökad villkorsgranskning, som bl.a. avser att tillgodose försäkringstagarnas intresse av en ändamålsenlig försäkring.

Svenska försäkringsbolags riksförbund och Folksam har i en gemensam skrivelse den 23 februari 1978 hemställt att bestämmelserna i FL om koncessionsvillkor och om rätt att driva försäkringsrörelse tillsammans med annan näringsverksamhet blir föremål för utredning. Med hänsyn till den utveckling som den svenska försäkringsmarknaden har undergått på de 30 år som koncessionsreglerna i FL har tillämpats bör prövningen av koncessionsansökningar nu bygga på delvis andra kriterier än tidigare. Enligt skrivelsen bör internationella förhållanden beaktas i samband med behovsprincipens tillämpning i Sverige mot bakgrund av svenska försäkringsbolags allt vanligare utlandsetableringar och det allt starkare önskemålet från EG-länderna m.fl. om att etableringsrätten bör vara ömsesidig. När det gäller förbudet för försäkringsbolag att utan särskilda skäl driva annan rörelse än försäkringsrörelse framhålls att också det omvända förhållandet bör analyseras, nämligen om det är lämpligt att svenskt eller utländskt företag vid sidan av sin huvudsakliga verksamhet också driver försäkringsrörelse, t.ex. genom de på senare tid i Sverige tillkomna s.k. captivebolagen. Dessa bolag driver återförsäkringsrörelse endast i fråga om risker inom en koncern.

I skrivelse den 21 april 1978 har försäkringsinspektionen föreslagit att en utredning tillsätts för en allmän översyn av tillsynslagstiftningen och försäkringsinspektionens uppgifter, arbetsformer och organisation. En huvudfråga bör vara omfattningen av statliga regleringsinsatser på försäkringsområdet och konsekvenserna av vald ambitionsnivå för inspektionens personalstyrka och organisation. Inspektionen hänvisar till att riksrevisionsverket (RRV) i en revisionsrapport den 29 juni 1977 har förordat en utredning av försäkringsinspektionens verksamhet. I rapporten gör RRV den sammanfattande bedömningen att tillsynsarbetets inriktning och metoder bör omprövas med utgångspunkt i bl.a. en analys av försäkringstagarnas och samhällets behov liksom av försäkringsbranschens utveckling. Inspektionen bör enligt RRV bl.a. studera företagens marknadsstrategiska överväganden och deras försäljningsmetoder. Vidare efterlyser RRV större insatser i fråga om konsumentupplysning och kontroll av skadereglering.

Inspektionen anför vidare att konsekvenserna för inspektionen av en sådan utökad villkorsgranskning som försäkringsrättskommittén har föreslagit bör närmare utredas. Andra frågor har också aktualiserats på senare tid, t.ex. kraven på konsolidering inom försäkringsrörelse, vilket har samband med lagstiftningsarbetet inom EG med etableringsfriheten som bakgrund.

Riksdagen har tagit upp frågan om att inrätta en lekmannastyrelse i försäkringsinspektionen. Näringsutskottet anförde i betänkande (NU 1977/78:57), som godkändes av riksdagen, att det är motiverat att försäkringsinspektionen förses med en lekmannastyrelse och att frågan borde tas upp till prövning i lämpligt sammanhang. Frågan har också aktualiserats av försäkringsinspektionen och RRV.

Slutligen har näringsfrihetsombudsmannen (NO) i skrivelse till regeringen den 13 oktober 1978 hemställt om en översyn av försäkringsbolagens anskaffningsverksamhet, dvs. försäljning av försäkringar. Därvid borde särskilt övervägas om försäkringsmäklare skall få möjlighet att verka på den svenska marknaden.

Det har gått snart tjugo år sedan en översyn gjordes av reglerna om de grundläggande förutsättningarna för försäkringsrörelse i vårt land. Med hänsyn till de viktiga inhemska förändringar och den internationella utveckling som har skett och pågår inom försäkringsbranschen samt mot bakgrund av samhällsutvecklingen i övrigt anser jag att det nu är motiverat att tillkalla en kommitté med huvuduppgift att undersöka i vad mån det finns skäl att ändra de principiella krav som nu gäller för försäkringsrörelse i Sverige. En utgångspunkt skall därvid vara att all försäkringsrörelse skall drivas under konkurrens och på så långt möjligt lika villkor. En annan viktig uppgift bör vara att behandla frågor som rör den offentliga tillsynen över försäkringsverksamhet, därvid särskild hänsyn bör tas till utvecklingen under senare år på det konsumentpolitiska området.

Vår marknadsekonomi bygger på att olika företag i konkurrens med varandra bjuder ut sina varor och tjänster. Konsumenterna får därigenom möjlighet att välja de produkter som till kvalitet och pris bäst motsvarar deras behov. Det förutsätter emellertid också att myndigheterna genom lagstiftning och andra generella regler drar upp de ramar inom vilka marknadens parter får verka. På vissa områden har det, av sociala eller andra skäl, ansetts motiverat att därutöver ingripa med mer detaljerade regler och särskild kontroll, t.ex. för att stärka de enskilda konsumenternas ställning. Sådana ingrepp kan dock i praktiken ofta hämma konkurrens och produktutveckling. Regleringar medför också kostnader och en ökad byråkrati. Med hänsyn till vad jag nu har anfört bör en ingående lagreglering och kontroll av viss verksamhet endast tillgripas om starka motiv föreligger. På försäkringsområdet finns i flera avseenden sådana särskilda skäl. Det är t.ex. av stor betydelse för allmänheten att de bolag som verkar på marknaden har en tillräcklig soliditet för att kunna infria sina försäkringsåtaganden. Vid prövningen av behovet av olika regler i fråga om kontroll och tillsyn bör kommittén emellertid beakta de allmänna synpunkter som jag nu har berört.

I fråga om utredningsuppdraget och arbetets närmare inriktning vill jag anföra följande.

Soliditetsprincipen innebär att försäkringsbolagens soliditet bör vara sådan att de alltid kan fullgöra sina förpliktelser mot försäkringstagarna. I FL kommer principen till uttryck bl.a. genom regler om fondbildning och placering av tillgångar. Försäkringsbolagens soliditet måste självfallet också i framtiden garanteras. Placeringsbestämmelserna har nyligen setts över av kapitalmarknadsutredningen (Fi 1969:59) som har lagt fram vissa ändringsförslag i sitt slutbetänkande (SOU 1978:11) Kapitalmarknaden i svensk ekonomi. Placeringsreglerna bör därför inte omfattas av den nya utredningens uppdrag. Däremot bör utredningen vara oförhindrad att ta upp frågor

rörande de övriga regler som är ett uttryck för soliditetsprincipen.

Samtidigt som bolagen upprätthåller fullgod soliditet skall försäkringspremierna vara skäliga och på ett skäligt sätt fördelas mellan försäkringstagarna. Skälighetsprincipen uttrycks i fråga om livförsäkring så att grunderna avser att bereda försäkring till en med hänsyn till försäkringens art skälig kostnad. I fråga om skadeförsäkring anges att premiesättningen skall vara skäligt avvägd med hänsyn till den risk, som försäkringen är avsedd att täcka, nödiga omkostnader för försäkringen samt omständigheterna i övrigt. Utredningen bör överväga om de omständigheter som avgör huruvida premiesättningen för försäkringarna är skälig bör närmare preciseras i lagen. I detta sammanhang bör bl.a. uppmärksammas i vad mån olika former av premiedifferentiering är till fördel för försäkringstagarna eller kan innebära fördyringar för försäkringskollektivet.

Behovsprincipen innebär att koncession för nytt försäkringsbolag eller tillstånd att utvidga rörelsen till ny verksamhetsgren kan ges endast om den avsedda rörelsen anses behövlig och även annars ägnad att främja en sund utveckling av försäkringsväsendet. Att behovsprincipen infördes i FL skall ses mot bakgrund av de förhållanden som rådde vid lagens tillkomst. Strukturen på den svenska försäkringsmarknaden var då en helt annan än numera. Som jag nämnde inledningsvis har antalet bolagsenheter gått ned kraftigt och försäkringsverksamheten har alltmera koncentrerats till ett fåtal stora koncerner. Utredningen bör ta upp frågan om det med hänsyn till de ändrade förhållandena finns anledning att avskaffa eller modifiera behovsprincipen. Sannolikt kan principen eller någon motsvarighet till den inte undvaras helt.

Ett skäl som också talar för att behovsprincipen omprövas har att göra med den internationella utvecklingen på försäkringsområdet. Svenska försäkringsbolag har i allt större utsträckning etablerat sig utomlands men sådana etableringar försvåras när de utländska myndigheterna ställer krav på ömsesidighet (reciprocitet). Till följd av behovsprincipen är det normalt inte möjligt att från svensk sida lämna någon utfästelse om reciprok behandling. Skulle behovskravet avskaffas eller begränsas bör det övervägas, om krav på ömsesidighet bör införas när det gäller utländska försäkringsbolags rätt att etablera sig här. Även andra frågor om försäkringstransaktioner över gränserna bör behandlas.

Utredningen bör i övrigt belysa konsekvenserna av en friare etableringsrätt för utländska försäkringsanstalter i vårt land och föreslå de lagändringar som anses motiverade. Den bör bl.a. överväga huruvida skälighetsprincipen i någon form bör göras tillämplig även på de utländska företagen. En annan fråga som bör övervägas sammanhänger med att kraven på fondavsättningar är avsevärt lägre för de här verksamma utländska företagen än för de svenska. Det kan finnas anledning att skärpa de finansiella kraven för de utländska företagen.

När det gäller principen om försäkringstagarnas inflytande har man sökt säkerställa detta i försäkringsaktiebolagen genom representation för försäkringstagarna i bolagens styrelser. Minst en av styrelseledamöterna skall utses av försäkringstagarna, intressegrupp för dem eller av regeringen eller offentlig myndighet. De sålunda utsedda ledamöterna har till uppgift att särskilt bevaka försäkringstagarnas intresse. De ömsesidiga försäkringsbolagen, som ägs av försäkringstagarna själva, har utformat olika representativa system. Utredningen bör undersöka hur de nu berörda reglerna har verkat och, om det behövs, lägga fram ändringsförslag. I de

utländska försäkringsbolag, som har koncession i Sverige, har de svenska försäkringstagarna inte något direkt inflytande såvitt avser den här bedrivna rörelsen. Det kan finnas anledning att överväga om sådant inflytande kan skapas i någon form, även om styrelserepresentation inte kan komma i fråga.

Specialitets- eller separationsprincipen innebär att samma företag inte får driva både livförsäkringsrörelse och annat slag av försäkringsrörelse. Denna princip bör bestå. Det kan sättas i fråga om den inte också bör utvidgas att avse kreditförsäkring med hänsyn till de speciella förhållandena på detta område. Bolag som meddelar kreditförsäkring skulle i så fall inte få meddela annat slag av försäkring.

Principen att försäkringsbolag inte utan särskilda skäl får bedriva annan rörelse än försäkringsrörelse bör likaså upprätthållas i fortsättningen. I de fall ett försäkringsbolag f.n. kan medges driva annan rörelse finns det garantier för att det sker i försäkringstagarnas intresse. Detta bör gälla även framdeles.

Förutom översynen av de grundläggande principer i FL som jag nu har berört bör utredningen behandla några andra frågor som har aktualiserats i olika sammanhang och som har betydelse för svensk försäkringsrörelse i framtiden.

Grundtanken bakom all försäkringsverksamhet är att åstadkomma en utjämning av olika risker inom ett större kollektiv och att därigenom lindra de ekonomiska verkningarna för individen eller företaget inom kollektivet. Gränsen mellan vad som är försäkring och vad som inte är det är dock oklar och någon legaldefinition av försäkring eller försäkringsrörelse finns inte i den svenska lagstiftningen. Det kan diskuteras om det är försäkringsrörelse när t.ex. ett industriföretag eller en industrikoncern inrättar ett ekonomiskt säkerhetsarrangemang för att täcka risker uteslutande hänförliga till företaget eller koncernen. I detta sammanhang bör också innebörden och lämpligheten av s.k. fronting analyseras. Med fronting avses att en direktförsäkringsgivare utfärdar och förvaltar försäkringar som återförsäkras i sin helhet eller till större del än som är normalt för bolaget.

Frågan om en viss verksamhet utgör försäkringsrörelse eller ej kan prövas av domstol i mål om s.k. olaga försäkringsrörelse efter åtal av allmän åklagare. Regeringen kan pröva frågan endast när ett företag söker koncession att driva försäkringsrörelse. Det kan finnas skäl överväga om denna ordning är tillfredsställande eller om möjlighet bör öppnas för regeringen eller tillsynsmyndigheten att också utan samband med koncessionsprövningen kunna ta upp och avgöra sådana frågor. Utredningen bör överväga om en legaldefinition av försäkringsrörelse bör införas.

I detta sammanhang bör utredningen också ta upp den principiella frågan om sådana utbrytningar av vissa enskilda eller mindre grupper ur det större försäkringskollektivet som försäkringsbolagens riksförbund och Folksam har berört. Särlösningar eftersträvas av dem som med hänvisning till en tids gott skaderesultat anser sig kunna göra kostnadsbesparingar t.ex. genom att bilda andra mindre försäkringskollektiv eller själva driva någon form av specialiserad försäkringsrörelse. Utredningen bör undersöka vilka konsekvenser sådana utbrytningar och särlösningar kan ha i olika avseenden, bl.a. för det stora försäkringstagarkollektivet, och lägga fram förslag till lämpliga åtgärder, om utvecklingen skulle anses kräva detta. Jag vill här erinra om att det f.n. genom ekonomidepartementets försorg utreds om sådan

försäkringsrörelse som bedrivs av s.k. captives är ändamålsenlig och utvecklingsfrämjande. Resultatet av detta utredningsarbete, som bl.a. avser att belysa de företagsekonomiska aspekterna, kan väntas under år 1979.

NO tar i sin skrivelse upp frågan om principerna för försäkringsbolagens anskaffningsverksamhet. Enligt FL åligger det styrelsen och verkställande direktören i försäkringsbolag att övervaka att anskaffningen av ansökningar om försäkring sker på ett sätt som överensstämmer med god försäkringssed. Regeringen får meddela närmare bestämmelser om anskaffningsverksamheten men några sådana föreskrifter har inte utfärdats. Försäkringsbolagen har i stället träffat en överenskommelse om anskaffningsverksamheten, den s.k. anskaffningsöverenskommelsen (AÖ). NO riktar uppmärksamheten på vissa konkurrensbegränsande bestämmelser i AÖ som hindrar försäkringsmäklare att driva verksamhet inom branschen.

NO har på grundval av ett omfattande utredningsmaterial, bl.a. om vilka kostnader försäkringsbolagen har för anskaffningsverksamheten, kommit till uppfattningen att övervägande skäl talar för att det skulle vara till fördel för försäkringstagarna om ett antal vederhäftiga försäkringsmäklarföretag med flerbolagsrepresentation tilläts etablera sig på marknaden. Genom sin från försäkringsbolagen fristående ställning skulle mäklaren – till skillnad från ombud som representerar endast ett försäkringsbolag – med hänsyn till kundens försäkringsrisker kunna ge köpråd grundade på en bedömning av olika försäkringsbolags premier och andra villkor. Försäkringsmäklarna skulle enligt NO kunna bidra till en effektivare konkurrens mellan försäkringsbolagen.

Försäkringsinspektionen som har genomfört den av NO åberopade utredningen har redovisat en motsatt uppfattning i fråga om det lämpliga i att införa ett system med försäkringsmäklare i Sverige.

Utredningen bör med beaktande av vad NO och försäkringsinspektionen har anfört utvärdera försäkringsbolagens nuvarande anskaffningsverksamhet och hur AÖ har verkat i olika avseenden. Mot denna bakgrund och med hänsyn till erfarenheter av olika system i andra länder bör utredningen pröva de frågor som NO har tagit upp, bedöma konsekvenserna av olika lösningar och lägga fram de förslag som anses påkallade. I detta sammanhang bör prövas om man, utan att ge avkall på försäkringsbolagens sociala funktion, kan inskränka den för försäkringstagarna dyrbara hemackvisitionen. Det kan vara till fördel för konsumenterna om försäkringsbolagen kan använda enklare marknadsförings- och försäljningsmetoder, t.ex. genom någon form av försäkringsbutik eller försäljning över disk i köpcentra m.m.

Andra frågor som utredningen bör behandla har samband med svenska försäkringsbolags alltmer omfattande verksamhet utomlands och försäkringsverksamhetens ökande internationella karaktär. Utredningen bör kartlägga vilka problem som denna utveckling kan medföra och vilka åtgärder som kan visa sig behövliga i framtiden. Några frågor som bör behandlas är – förutom etableringsrätten m.m. som jag förut har berört – utländska medborgares rätt att förvärva aktier i svenskt försäkringsbolag och svenska försäkringsbolags förvärv av aktier i utländska försäkringsbolag. En annan fråga gäller huruvida det är lämpligt att ömsesidiga svenska försäkringsbolag driver direkt försäkringsrörelse i utlandet.

På det internationella området pågår särskilt inom EG ett omfattande arbete som syftar till att på lång sikt göra EG-området till en enhetlig marknad i fråga om försäkring och så långt möjligt harmonisera lagstiftningen mellan medlemsländerna. Inom EG har viss etableringsfrihet

skapats i fråga om skadeförsäkringsrörelse. Också på livförsäkringsområdet pågår strävanden i samma riktning. Inom OECD förekommer i mindre omfattning ett liknande arbete, som bl.a. avser ett utökat samarbete mellan tillsynsmyndigheterna. Det bör utöver vad jag tidigare har nämnt åligga utredningen att mot bakgrund av utvecklingen på det internationella fältet överväga vilka konsekvenser som kan uppkomma för svensk försäkringsverksamhet samt lägga fram förslag till åtgärder som bedöms bli aktuella.

I fråga om tillsynen över försäkringsverksamheten gäller f.n. att försäkringsinspektionens huvuduppgift är att utöva tillsyn över försäkringsbolagen och verka för en sund utveckling av försäkringsväsendet. Inspektionen skall också följa utvecklingen av och informera om pris- och konkurrensförhållanden inom försäkringsväsendet samt föra kartellregister. Den offentliga tillsynen och kontrollen av försäkringsanstalterna har samband med den mycket ingående reglering av försäkringsverksamheten som finns i försäkringsrörelselagstiftningen.

Försäkringsbolagens verksamhet kan också i vissa avseenden granskas av konsumentombudsmannen (KO) med stöd av marknadsföringslagen (1975:1418) och av NO med stöd av lagen (1953:603) om motverkande i vissa fall av konkurrensbegränsning inom näringslivet. Konsumentverket har såvitt gäller konsumentförsäkringar inrättat ett s.k. kontaktforum för försäkringsfrågor med företrädare för konsumentverket, försäkringsinspektionen och försäkringsbolagen.

Företagens soliditet har självfallet avgörande betydelse för förmågan att infria gjorda försäkringsutfästelser. Ett väsentligt inslag i försäkringsinspektionens tillsynsverksamhet måste därför liksom hittills vara att kontrollera försäkringsbolagens soliditet. Kommittén bör på grundval av erfarenheter från den nuvarande soliditetsbevakningen ge riktlinjer för den framtida tillsynen såvitt gäller omfattning, inriktning och kontrollmetoder.

En annan viktig del av den offentliga tillsynen bör också i framtiden vara inriktad på att kontrollera efterlevnaden av de krav som hör samman med skälighetsprincipen. Inspektionen har hittills koncentrerat sig på att följa utvecklingen i fråga om premiernas storlek och administrationskostnaderna. Granskningen har däremot haft begränsad omfattning i andra avseenden, t.ex. granskning av skadereglering och sådana försäkringsvillkor som inte gäller premiesättning.

En allmän kontroll av de avtalsvillkor som näringsidkarna använder i förhållande till enskilda konsumenter sker med stöd av lagen (1971:112) om förbud mot oskäliga avtalsvillkor, avtalsvillkorslagen. Utmärkande för lagen är att marknaden övervakas av konsumentverket och att KO kan föra talan vid marknadsdomstolen om förbud för näringsidkare att använda avtalsvillkor som bedöms vara oskäliga mot konsumenterna. Från avtalsvillkorslagen har undantagits verksamhet som står under tillsyn av bankinspektionen eller försäkringsinspektionen. Dessa myndigheter har nämligen befogenhet att granska avtalsvillkor som används av de företag som står under deras tillsyn. Försäkringsinspektionens möjligheter att ingripa mot försäkringsvillkor har sin grund i skälighetsprincipen enligt FL.

Försäkringsrättskommittén har som jag nämnde inledningsvis föreslagit en utökad granskning av försäkringsvillkoren på konsumentområdet. Förslaget innebär att i FL skulle införas en generalklausul om att premier och andra försäkringsvillkor skall vara skäliga och i övrigt motsvara konsumenternas intresse av ändamålsenliga försäkringar. Kommittén har emellertid inte tagit

ställning till hur kontrollen skall organiseras utan har förordat ytterligare utredning på den punkten. Under remissbehandlingen av kommittéförslaget har kritik riktats mot generalklausulen, särskilt i fråga om en ändamålsenlighetskontroll.

I justitiedepartementet förbereds nu ett förslag till lagstiftning på grundval av betänkandet. Efter samråd med chefen för justitiedepartementet vill jag anföra följande beträffande den av mig förordade kommitténs uppdrag såvitt avser villkorsgranskningen.

Det är särskilt i fråga om konsumentförsäkringar önskvärt med en ökad granskning från samhällets sida av de avtalsvillkor som försäkringsbolagen använder. En ökning av den nuvarande tillsynen torde bli behövlig bl.a. i samband med den planerade lagstiftningen om konsumentförsäkringar. Hur villkorskontrollen på försäkringsområdet skall utformas på längre sikt bör emellertid utredas av den kommitté som jag nu föreslår.

Kommittén bör överväga villkorsgranskningens roll, inriktning och intensitet. Särskilda krav bör kunna ställas på de försäkringsvillkor som används på konsumentområdet. Det är emellertid tveksamt om man bör gå så långt som försäkringsrättskommittén har föreslagit och göra en prövning av villkorens ändamålsenlighet. En myndighetskontroll av försäkringars ändamålsenlighet kan bl.a. hämma konkurrensen och produktutvecklingen. I vart fall bör kontrollen inte ha karaktären av en obligatorisk förhandsgranskning. Kommittén bör i denna fråga hämta ledning från försäkringsrättskommitténs betänkande och remissyttrandena över detta.

En särskild fråga är hur villkorskontrollen på försäkringsområdet skall utövas. Som jag förut har nämnt ingår det i försäkringsinspektionens tillsynsuppgifter att granska försäkringsvillkoren från skälighetssynpunkt, medan de avtalsvillkor som används inom andra delar av konsumentområdet granskas av konsumentverket. Kommittén bör söka finna sådana former för den framtida granskningen av försäkringsvillkoren att såväl försäkringsinspektionens som konsumentverkets sakkunskap kan tas till vara. Enligt min mening är det en fördel om principiellt betydelsefulla fall kan prövas av domstol. En möjlighet kan vara att granskningsmyndigheten får föra talan inför marknadsdomstolen. Kommittén får pröva vilka organisatoriska förändringar som i så fall krävs.

Frågan om försäkringsinspektionens granskning av försäkringsbolagens handläggning av skaderegleringsärenden har berörts bl.a. i 1974 års statsverksproposition med anledning av betänkandet (SOU 1972:29) Konsumentupplysning om försäkringar. Föredraganden framhöll bl.a. att en skaderegleringsgranskning av den typ inspektionen bedriver är värdefull och att det borde undersökas, om verksamheten kunde breddas. Han förutsatte att inspektionen genomförde en översyn av sin skaderegleringsgranskning i samråd med konsumentverket. En sådan översyn pågår f.n. inom inspektionen. Kommittén bör ta del av resultatet av detta översynsarbete och föreslå de åtgärder som behövs för en fortlöpande och ändamålsenlig kontroll av att försäkringsföretagen tillämpar en ordning för sin skadereglering som kan omfattas med förtroende från försäkringstagarnas sida. En riktpunkt bör vara att skapa garantier för att skadefall regleras korrekt och utan onödigt dröjsmål samt med hänsyn till försäkringstagarens självklara krav på en rättvis behandling. Samtidigt måste beaktas önskemålet att motverka försäkringsbedrägerier med därav följande kostnadsfördyringar för försäkringstagarna. Kommittén bör också uppmärksamma vilka möjligheter en försäkringstagare har att få ett beslut av

försäkringsbolaget omprövat, om han eller hon är missnöjd med beslutet. Det är viktigt att se till att försäkringstagarna också är informerade om de möjligheter som finns.

Försäkringsinspektionens uppgifter på konsumentupplysningsområdet har berörts bl.a. i 1974 års statsverksproposition i samband med betänkandet Konsumentupplysning om försäkringar som jag nyss nämnde. Föredraganden uttalade då att konsumentverket borde handha de arbetsuppgifter som konsumentinformation om försäkringar förde med sig och att det fick ankomma på verket att undersöka hur och i vilken utsträckning de i betänkandet framförda förslagen skulle genomföras. Konsumentverket och försäkringsinspektionen arbetar bl.a. inom det förut nämnda kontaktforum med att på olika vägar förbättra konsumentinformationen på försäkringsområdet. RRV har i sin rapport uttalat att det finns flera skäl som talar för att försäkringsinspektionen också i fortsättningen har en viktig roll i konsumentupplysningsarbetet. RRV påpekar bl.a. att det endast är inspektionen som har erforderliga resurser och kompetens för det analysarbete på vilket konsumentupplysning om försäkringar måste grundas. Jag delar uppfattningen att inspektionens erfarenheter och kunskaper måste utnyttjas i konsumentupplysningsarbetet. Kommittén bör dra upp riktlinjer för hur uppgifterna på detta område lämpligen bör fördelas mellan inspektionen och konsumentverket.

Kommittén bör även i andra avseenden än jag nu har berört överväga försäkringsinspektionens roll på konsumentområdet och klara ut gränserna mellan inspektionens och konsumentverkets uppgifter. Det är viktigt att de båda myndigheternas insatser samordnas. En avvägning bör därvid göras mellan önskemålet att myndighetskontakterna med försäkringsbolagen samordnas och behovet av ett likformigt konsumentskydd inom olika sektorer av näringslivet. Företagens uppgiftslämnande bör begränsas och möjligheterna till förenklingar tillvaratas i syfte att motverka en onödig byråkrati.

Mot bakgrund av vad jag nu har anfört och med beaktande av försäkringsinspektionens skrivelse och RRV:s rapport bör kommittén överväga omfattningen och den närmare inriktningen av försäkringsinspektionens framtida tillsynsverksamhet. Sammanfattningsvis vill jag framhålla att vägledande för kommitténs arbete i denna del bör vara att inspektionens insatser bör ökas när det gäller åtgärder av mera konsumentinriktat slag. Kommittén bör på grundval av sina överväganden också föreslå de ändringar i gällande tillsynsregler som kan anses påkallade.

En utökad tillsyn över försäkringsvillkoren kan tänkas minska behovet av systemet med grunder. Sådana skall upprättas för viss försäkringsverksamhet och stadfästas av regeringen. Det kan diskuteras om systemet är förenligt med den nya regeringsformens föreskrifter om normgivningsmaktens fördelning. Kommittén bör ta upp frågan i vad mån systemet i nuvarande utformning kan behållas för framtiden. I viss utsträckning kan grunderna tänkas bli ersatta av tvingande civilrättslig lagstiftning om försäkringstagarens centrala rättigheter. Samråd bör därför ske med försäkringsrättskommittén och utredningen för översyn av FL.

En speciell fråga gäller de försäkringar som har skapats genom kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter. Vid sådana arbetsmarknadsförsäkringar är konsumentens situation en annan än vid övriga försäkringar. Det kan sättas i fråga om inte möjlighet bör öppnas att undanta de kollektivavtalsbundna försäkringarna från vissa regler i FL.

Kommittén bör överväga denna fråga och lägga fram de förslag som anses motiverade med hänsyn till arbetsmarknadsförsäkringarna.

Chef för försäkringsinspektionen är en generaldirektör. Myndigheten är organiserad på tre byråer, nämligen en för livförsäkringsärenden, en för försäkringsjuridiska och administrativa ärenden och en för skadeförsäkringsärenden. Chef för livförsäkringsbyrån är en överinspektör och de båda övriga byråerna förestås av var sin byråchef. Dessutom finns hos inspektionen två i ekonomiska frågor särskilt sakkunniga som utses av regeringen. Generaldirektören beslutar i princip ensam i ärenden som rör verksamheten. Viss delegering av beslutanderätten kan ske till annan tjänsteman. Vid föredragning och avgörande av viktigare frågor bör chefstjänstemännen och de båda sakkunniga närvara.

Försäkringsinspektionens organisation har i stort sett varit oförändrad under trettio år. Kommittén bör mot bakgrund av den översyn av inspektionens tillsynsuppgifter som jag tidigare har behandlat föreslå de ändringar i organisationen som bedöms motiverade för att säkerställa en rationell och ändamålsenlig tillsyn. Utredningen bör också lägga fram förslag i den av riksdagen våren 1978 behandlade frågan om att inrätta en lekmannastyrelse inom inspektionen. Näringsutskottet fann i sitt betänkande (NU 1977/78:57), som jag tidigare har berört, att det är motiverat att inspektionen förses med en lekmannastyrelse. Vid prövningen av denna fråga borde beaktas önskvärdheten av ett parlamentariskt inslag i styrelsen och av representation för konsumentintressena.

Kommittén bör vid sitt utredningsarbete uppmärksamma och söka ta till vara möjligheter att förenkla lagstiftningen på försäkringsområdet och bevaka att lagreglerna inte skapar krångel eller onödig byråkrati. Med anledning av de förslag som läggs fram på försäkringsområdet bör kommittén vara oförhindrad att föreslå de följdändringar som kan bli aktuella, t.ex. i fråga om understödsföreningarna.

Utredningsarbetet bör bedrivas i etapper. Kommittén bör med förtur behandla de ändringar i försäkringsinspektionens organisation och verksamhet som kan vidtas utan att slutresultatet av utredningsarbetet avvaktas. Därvid bör belysas de personalpolitiska konsekvenserna för de anställda. Vidare bör bl.a. frågan om att inrätta en lekmannastyrelse behandlas i detta sammanhang. Det finns också anledning att med förtur behandla inspektionens roll på det konsumentpolitiska området. Förslag i nämnda frågor bör läggas fram skyndsamt.

Utredningen bör under sitt arbete hålla kontakt med utredningen (E 1977:05) angående översyn av lagen om försäkringsrörelse m.m., försäkringsrättskommittén (Ju 1974:09) och banklagsutredningen (Fi 1976:04). Vidare bör utredningen hålla kontakt med bl.a. berörda myndigheter och personalorganisationer liksom med försäkringsbranschen.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för ekonomidepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sju ledamöter med uppdrag att se över lagstiftningen om försäkringsbolagens och försäkringsinspektionens verksamhet m.m.,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta sjunde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Ekonomidepartementet)

2. Jordbrukets kapitalförsörjning

Dir 1979:58

Beslut vid regeringssammanträde 1979-06-07

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

Utgångspunkten för jordbrukspolitiken är att landets naturliga resurser för jordbruksproduktion skall utnyttjas och att familjelantbruket skall vara den dominerande formen för drivande av jordbruk. Viktiga mål för jordbrukspolitiken är att tillförsäkra dem som är sysselsatta inom jordbruket i alla delar av landet en ekonomisk och social standard som är likvärdig med den som jämförbara grupper uppnår samt att tillgodose konsumenternas krav på säker tillgång till livsmedel av hög kvalitet till rimliga priser. Mot denna bakgrund är det angeläget att staten på olika sätt främjar uppbyggandet och vidmakthållandet av rationella familjeföretag inom jordbruket.

De statliga insatserna för jordbrukets rationalisering omfattar bl.a. finansieringsstöd, markpolitiska åtgärder och rådgivning. De markpolitiska åtgärderna omfattar främst lantbruksnämndernas köp och försäljning av mark samt prövning av förvärv av jordbruksfastigheter. Villkoren för förvärv av jordbruksfastighet har nyligen skärpts (prop. 1978/79:85, JoU 1978/79:19, rskr 1978/79:213). Finansieringsstödet till jordbruket har reformerats i samband med 1977 års jordbrukspolitiska beslut (prop. 1977/78:19, JoU 1977/78:10, rskr 1977/78:103). Finansieringsstödet utgår i form av statlig lånegaranti, lån med uppskjuten ränta samt statsbidrag. Lånegaranti kan bl.a. lämnas för yttre och inre rationalisering, vid nyetablering och för anskaffning av inventarier och rörelsekapital.

En betydande del av jordbrukets finansieringsbehov tillgodoses utan statligt finansieringsstöd. Behovet av sedvanliga rörelsekrediter tillgodoses framför allt av bankerna, som också lämnar krediter för olika investeringsändamål utan samband med statligt finansieringsstöd. Detta gäller särskilt föreningsbankerna som enligt föreskrift i jordbrukskasserörelselagen har till huvudsakligt ändamål att tillgodose jordbrukets kreditbehov. Den övervägande delen av jordbrukets långfristiga krediter härrör från landshypoteksföreningarna. Dessa får sina finansiella resurser från Sveriges allmänna hypoteksbank, som i sin tur anskaffar medel genom upplåning på obligationsmarknaden. De långfristiga krediter som landshypoteksföreningarna lämnar avser till stor del köp av jordbruksfastigheter samt ny- eller ombyggnad av ekonomibyggnader. Andra kreditändamål är tillköp för yttre rationalisering, utlösen av medarvingar i dödsbo, driftskrediter, kreditsanering m.m.

Under senare år har låneköerna hos landshypoteksföreningarna växt, trots

att hypoteksbanken har fått ökade upplåningsmöjligheter och därigenom kunnat förse landshypoteksföreningarna med ökade resurser. Lånekön uppgår f.n. till ca 5 miljarder kr. Hypoteksbankens emissioner, som under början av 1970-talet uppgick till ca 200 milj. kr. per år, uppgick under 1978 till ca 900 milj. kr. För 1979 har hypoteksbanken erhållit tillstånd att genomföra emissioner för ca 1.050 milj. kr. Detta belopp motsvarar ungefär jordbrukets investeringar i byggnader och anläggningar.

Som jag tidigare har nämnt avser efterfrågan på långfristiga krediter emellertid inte bara investeringar i byggnader och anläggningar, utan också köp av jordbruksfastigheter, arealutvidgning, utlösen av medarvingar m.m. En stor del av det kapital som frigörs vid försäljning av lantbruksfastigheter återplaceras inte inom lantbruket. Genom att säljare av lantbruksfastigheter placerar en betydande del av försäljningslikviden i villor, finansiella tillgångar m.m. sker fortlöpande ett kapitalutflöde från jordbrukssektorn. Nettokapitalinflödet till jordbrukssektorn är således väsentligt mindre än inflödet av långa krediter. Detta är också ett skäl till att hypoteksbankens emissionsvolym hållits tillbaka, när utrymmet på den svenska kapitalmarknaden varit begränsat.

Hur finansieringsproblemen i samband med förvärv av jordbruksfastigheter skall kunna lösas, för att göra det möjligt för yngre lantbrukare att förvärva jordbruksfastighet utan att utflödet av lösgjort kapital för andra ändamål blir alltför omfattande, är enligt min mening ett viktigt och samtidigt svårlöst problem. Genom att villkoren för förvärv av jordbruksfastighet har skärpts har frågan om hur förvärven skall finansieras fått ökad aktualitet. Det finns nämligen anledning att räkna med att de personer som enligt den nya lagen kan komma i fråga som köpare av jordbruksfastighet ofta har små möjligheter att själva ordna finansieringen av förvärvet. Finansieringsvillkoren kan också spela en roll för prisbildningen på jordbruksfastigheter. Om mycket förmånliga krediter ställs till förfogande för att möjliggöra förvärv, finns det risk för att dessa krediter driver upp priserna på jordbruksfastigheter och därigenom motverkar sitt syfte.

Som jag har framhållit i propositionen om den svenska kapitalmarknaden (prop. 1978/79:165) har varken 1972 års jordbruksutredning eller kapitalmarknadsutredningen närmare behandlat frågan om jordbrukets kapitalförsörjning. Med hänsyn till detta och mot den bakgrund som jag nu har angett anser jag efter samråd med chefen för jordbruksdepartementet att en översyn av jordbrukets kapitalförsörjning i dess helhet nu bör komma till stånd. En kommitté bör därför tillkallas för att utreda dessa frågor. Eftersom många jordbruk bedrivs i kombination med skogsbruk och bildar en finansiell enhet tillsammans med skogsbruket, avser jag här med jordbruk även skogsbruk, som bedrivs i kombination med jordbruk samt enskilda skogsfastigheter.

En allmän utgångspunkt för översynen bör vara att jordbruket skall ha samma möjligheter som andra näringar att få sin kapitalförsörjning ordnad. På grund av att utrymmet på kreditmarknaden ofta är begränsat kan varken jordbruket eller andra näringar räkna med att i alla situationer få hela sin efterfrågan på krediter tillgodosedd. Med den bedömning som nu kan göras kommer utrymmet på kreditmarknaden under de närmaste åren att bli begränsat, inte minst på grund av statens och den prioriterade bostadssektorns stora upplåningsbehov. Av samhällsekonomiska skäl har det också i vissa situationer varit nödvändigt att i första hand tillgodose vissa näringars – t.ex. industrins – finansieringsbehov. Detta hindrar emellertid inte att alla

näringar, sett över en längre tidsperiod, bör ges likvärdiga möjligheter att konkurrera om de tillgängliga kreditresurserna.

Som jag tidigare har framhållit är det angeläget att staten främjar uppbyggandet och vidmakthållandet av rationella familjeföretag inom jordbrukssektorn. Denna inriktning av jordbrukspolitiken bör ligga till grund för kommitténs överväganden om hur jordbrukets finansieringsbehov skall tillgodoses.

Kommittén bör undersöka jordbrukets kreditbehov på längre sikt. En kartläggning av hur kreditbehovet fördelar sig på krediter med olika löptid framstår med hänsyn till det begränsade utrymmet på kapitalmarknaden som angelägen. En allmän utgångspunkt bör vara att långsiktiga rationaliseringsinvesteringar, som investeringar i byggnader och anläggningar, bör ges möjlighet till finansiering med långfristiga lån, under det att mer kortsiktiga rationaliseringsinvesteringar, t.ex. i maskiner, bör hänvisas till mer kortfristig finansiering. Detta är särskilt angeläget eftersom tillgången på långfristiga krediter på kapitalmarknaden kan väntas förbli knapp. Kommittén bör undersöka om belastningen på landshypoteksföreningarna kan minskas genom att krediter för medelfristiga rationaliseringsinvesteringar i ökad omfattning hänvisas till andra kreditgivare, t.ex. bankerna. Nya låneformer för medelfristig finansiering kan vara en väg att minska låneköerna hos landshypoteksföreningarna och samtidigt anpassa jordbrukskrediterna efter de olika finansieringsbehov som föreligger. Kommittén bör också belysa hur jordbrukets behov av rörelsekrediter och kortfristiga krediter för investeringar tillgodoses av bankerna och jordbrukets leverantörer. I det sammanhanget bör effekterna av det statliga kreditgarantisystemet på jordbrukets område analyseras från kreditteknisk synpunkt. Kommittén bör överväga om detta system bör förändras i något sådant hänseende. Även jordfondens funktionssätt bör analyseras från kreditteknisk synpunkt. Statens finansieringsstöd i form av statsbidrag har nyligen förändrats och behöver inte närmare utredas.

Kommittén bör vidare analysera prisbildningen på jordbruksfastigheter och kreditgivningens roll i detta sammanhang. Mot denna bakgrund bör kommittén överväga hur finansieringssystemet bör utformas för att underlätta förvärv utan att verka uppdrivande på prisnivån. Erfarenheterna av det nyligen införda statliga finansieringsstödet – lån med uppskjuten ränta – bör särskilt studeras.

Som jag har understrukit i propositionen om den svenska kapitalmarknaden är det angeläget bl.a. av effektivitetshänsyn att låntagarna på kapitalmarknaden har möjligheter att få sina investeringsprojekt prövade av flera kreditbedömare som är oberoende av varandra. För den skull och för att främja konkurrensen mellan olika kreditinstitut bör man alltså så långt som möjligt undvika en sektorisering av kreditmarknaden. Jag anser att det inte bör ingå i kommitténs uppdrag att föreslå att något nytt kreditinstitut inrättas med uppgift att tillgodose just jordbruksnäringens behov.

När det gäller jordbrukets långfristiga finansiering förekommer en specialisering så till vida att hypoteksbanken med tillhörande hypoteksföreningar har till ändamål att tillgodose jordbrukets långfristiga kreditbehov och har en ensamrätt att skaffa medel genom upplåning mot obligationer med säkerhet i jordbruksegendom. Denna specialisering av landshypoteksinstitutionen har ett värde och bör enligt min mening bestå. Vidare har föreningsbankerna enligt lag till huvudsakligt ändamål vid sidan av att främja sparverksamhet att tillgodose jordbrukets kreditbehov. Genom

1968 års bankreform öppnades emellertid möjlighet för dessa banker att i betydande utsträckning tillgodose också andra kreditbehov.

När man bedömer behovet av krediter till jordbrukssektorn måste man beakta den kreditgivning till denna sektor som även sparbankerna och affärsbankerna svarar för och som innebär en sådan konkurrens mellan olika kreditinstitut som jag betraktar som angelägen. Närmare uppgifter om omfattningen och karaktären av denna kreditgivning finns emellertid inte. En viktig uppgift för utredningen bör vara att kartlägga och utvärdera hela den kreditgivning som sker för jordbruksändamål samt lägga fram de förslag som denna utvärdering kan föranleda.

Det är slutligen av vikt att studera den regionala fördelningen av krediter och kreditbehov och klarlägga i vad män fördelningen tillgodoser de regionalpolitiska strävandena.

Med hänsyn till vad jag nu anfört hemställer jag efter samråd med chefen för jordbruksdepartementet att regeringen bemyndigar chefen för ekonomidepartementet

att tillkalla en kommitté med högst 5 ledamöter med uppdrag att utreda med jordbruksfinansieringen sammanhängande frågor i enlighet med vad här angivits,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta sjunde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Ekonomidepartementet)

3. Utredning om tillsynen över värdepappersmarknaden m. m.

Dir 1979:76

Beslut vid regeringssammanträde 1979-06-28

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

För kapitalmarknaden är det viktigt att handeln med värdepapper sker under ordnade former och drivs med allmänhetens förtroende. En väl fungerande värdepappersmarknad kan främja en ändamålsenlig fördelning av kapital till näringslivet och andra sektorer av samhället och därigenom bidra till den ekonomiska utvecklingen. I vårt land har fondhandeln och fondbörsverksamheten sedan länge omfattats av särskild lagstiftning och stått under offentlig tillsyn. Syftet är att se till att denna handel och verksamhet äger rum på ett tillfredsställande sätt och att så långt som möjligt skydda allmänheten från förluster i samband med värdepappersaffärer.

En omfattande översyn av lagstiftningen på det här området har gjorts av fondbörsutredningen. På grundval av utredningens förslag har tidigare genomförts olika reformer. Regeringen har i prop. 1978/79:9 med förslag till fondkommissionslag, m. m. föreslagit en ny fondkommissions- och börslag-

stiftning. Riksdagen har nyligen antagit propositionen med några mindre justeringar (NU 1978/79:50, rskr 1978/79:443). Den nu gällande lagen (1919:240) om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet kommer fr. o. m. den 1 januari 1980 att ersättas av en fondkommissionslag och en lag om Stockholms fondbörs. I fråga om den offentliga tillsynen innebär den nya lagstiftningen bl. a. att befogenheterna för tillsynsmyndigheten, bankinspektionen, anges närmare än i gällande lag och att tillsynsreglerna i stor utsträckning ansluter till de regler som gäller för bankinstituten. Det lagstiftningsarbete som sålunda har genomförts bör allmänt sett bidra till att garantera en väl fungerande värdepappersmarknad.

I några avseenden har regeringen emellertid inte tagit slutlig ställning till fondbörsutredningens förslag och till senare framförda förslag från bankinspektionen. Jag anser att det finns anledning att nu ta upp dessa frågor. Fondbörsutredningen behandlade bl. a. en framställning från bankinspektionen till regeringen om att inspektionens skyldigheter och befogenheter borde närmare preciseras när det gäller att verka för att fondhandeln äger rum på ett tillfredsställande sätt. Utredningens förslag innebar att bankinspektionen skulle få rätt att av den som yrkesmässigt bedriver eller medverkar vid handel med värdepapper kräva upplysning angående denna handel. Samma rätt föreslogs inspektionen få beträffande juridisk person som äger eller förvaltar värdepapper i en ej obetydlig omfattning. Utredningen föreslog vidare att lagen (1971:827) om registrering av aktieinnehav, den s. k. insiderlagen, skulle ändras så att den kommer att omfatta också stora aktieägare, ledamöter i företagsnämnder och arbetstagarkonsulter. Lagen omfattar f. n. endast styrelseledamöter och vissa andra ledande befattningshavare i bl. a. börsbolag och innebär att dessa personer är skyldiga att anmäla sitt och närstående personers innehav av aktier i det egna bolaget. Enligt utredningen borde inspektionen ha rätt att av den som är anmälningsskyldig enligt insiderlagen infordra uppgift om dennes handel med värdepapper.

Utredningens förslag fick ett blandat mottagande vid remissbehandlingen. En del remissinstanser tillstyrkte förslaget men vissa av näringslivets organisationer fann att förslaget gick längre än vad som krävs med hänsyn till den aktieköpande allmänhetens intresse. Bankinspektionen ansåg att en tillsyn över fondhandeln måste innefatta en rätt att framföra kritik mot de affärsmetoder som används, om tillsynen skall ha någon mening.

Sedan fondbörsutredningens förslag remissbehandlats, anförde bankinspektionen i en skrivelse den 13 december 1977 till regeringen att vissa uppmärksammade händelser under senare tid ägt rum på värdepappersmarknaden. Inspektionen påtalade bl. a. att ett bolag, som har ägnat sig åt värdepappersförvaltning och som inspektionen inte kunnat ingripa mot, har uppträtt på ett sådant sätt att åtskilliga personer drabbats av mycket stora förluster. Inspektionen pekade också på vissa misstänkta fall av insideraffärer i samband med försäljningen av ett börsnoterat företag. Inspektionen begärde att regeringen närmare skulle överväga förutsättningarna för en skärpt lagstiftning på ifrågavarande område i syfte att förbättra möjligheterna att komma till rätta med sådana för samhället skadliga affärer. Enligt inspektionens mening är frågorna sannolikt så komplicerade att en särskild utredning är motiverad.

I prop. 1978/79:9 anförde föredraganden bl. a. att de händelser bankinspektionen redogjort för tyder på att det finns skäl att närmare överväga förutsättningarna för att ytterligare skärpa lagstiftningen på detta område.

En möjlighet angavs vara att inspektionen får rätt att göra påpekanden i anledning av den information inspektionen har inhämtat om hur värdepappershandeln äger rum. Utredningen hade avvisat en sådan lösning med hänsyn till frågans känsliga karaktär. Föredraganden delade uppfattningen att frågan är känslig och ansåg att den därför krävde en noggrann prövning från bl. a. rättssäkerhetssynpunkt. Eftersom varken utredningen eller remissinstanserna – bortsett från bankinspektionen – hade behandlat dessa aspekter ansåg föredraganden att frågan borde övervägas ytterligare.

Enligt min mening är det lämpligt att nu närmare utreda de frågor som jag har berört. Jag förordar därför att en särskild utredare tillkallas för denna uppgift. Syftet bör vara att i de avseenden som här berörs utreda behovet av och föreslå åtgärder för att garantera att handeln på värdepappersmarknaden och sådan förvaltning av värdepapper som sker yrkesmässigt eller annars i större omfattning, fungerar på ett tillfredsställande sätt och bedrivs med allmänhetens förtroende.

En huvuduppgift bör vara att överväga om den nuvarande offentliga tillsynen över värdepappershandeln och den yrkesmässiga förvaltningen av värdepapper är tillfyllest. Utredaren bör sålunda överväga de synpunkter och förslag i fråga om tillsynsmyndighetens skyldigheter och befogenheter som har framkommit enligt det tidigare anförda. När det gäller frågan om utökade befogenheter för bankinspektionen måste givetvis en avvägning göras av olika intressen. En utgångspunkt bör å ena sidan vara att inspektionen skall ha sådana rättsliga befogenheter och handlingsmöjligheter att den kan förebygga eller ingripa mot missbruk som kan förorsaka allvarliga förluster för allmänheten. Mot det allmänna intresset av en sådan offentlig tillsyn måste å andra sidan ställas den enskildes intresse och rätt till integritetsskydd liksom andra rättssäkerhetssynpunkter.

Utredaren bör också överväga vilka möjligheter som finns att öka allmänhetens skydd i samband med t. ex. uppdrag att yrkesmässigt eller annars i större omfattning köpa och förvalta värdepapper i sådana fall som f. n. ligger utanför bankinspektionens tillsyn. Särskild uppmärksamhet bör därvid ägnas åt de avtalsvillkor som förekommer på detta område, främst i fråga om värdepappersförvaltning av andra än banker och övriga fondkommissionärer. Det kan finnas anledning att beakta de erfarenheter som finns av lagstiftning om konsumentskydd på andra områden och studera de motsvarigheter som kan finnas i andra länder.

Syftet med insiderlagen är att motverka att personer med nära anknytning till ett aktiebolag gör sig skyldiga till s. k. insiderspekulation, dvs. missbrukar förtrolig information om bolagets förhållanden. Fondbörsutredningen föreslog, som jag nämnde inledningsvis, en utvidgning av den personkrets som omfattas av lagen till stora aktieägare, ledamöter i företagsnämnd m. fl. I prop. 1978/79:9 togs med hänsyn bl. a. till den blandade remissopinionen inte slutlig ställning till förslaget. Utredaren bör i samband med en prövning av denna fråga analysera hur insiderlagen har fungerat och föreslå de ändringar som kan behövas. Givetvis bör även här göras en sådan avvägning av olika motstående intressen som jag nyss berörde.

I detta sammanhang bör utredaren också ta upp en annan närliggande fråga. Med delvis samma syfte som insiderlagstiftningen har i aktiebolagslagen (1975:1385) införts bestämmelser om förbud för vissa personer med dominerande ställning i ett aktiebolag att ta upp lån hos bolaget. I 12 kap. 7 § aktiebolagslagen finns sålunda ett förbud för aktiebolag att lämna penninglån till aktieägare, styrelseledamot, verkställande direktör i bolaget eller i

annat bolag i samma koncern eller till dem närstående personer. Ändamålet med detta låneförbud är att förhindra att en person utnyttjar sin ställning i bolaget till att skaffa sig skattemässiga eller andra förmåner. Med undantag för försäkringsaktiebolag och bankaktiebolag, vars verksamhet regleras i särskilda lagar, gäller det nämnda förbudet för alla aktiebolag. I den nyligen av riksdagen antagna fondkommissionslagen finns en bestämmelse om att vad som är föreskrivet om aktiebolag i allmänhet skall gälla för fondkommissionsbolag, om inte annat följer av fondkommissionslagen. Detta innebär bl. a. att aktiebolagslagens regler om låneförbud kommer att gälla också för fondkommissionsbolag. I prop. 1978/79:170 med förslag till lag om finansbolag m. m., som kommer att behandlas av riksdagen vid riksmötet 1979/80, har föreslagits att viss finansieringsverksamhet skall få drivas endast av aktiebolag. Låneförbudet kan således bli tillämpligt även på sådana finansföretag. Som jag framhöll i prop. 1978/79:170 kan det vara svårt att iaktta låneförbudet i praktiken för aktiebolag som driver finansieringsverksamhet. Jag påpekade därvid att frågan om låneförbud för finansföretag i aktiebolagsform kan komma att omprövas i annat sammanhang.

Jag anser det lämpligt att frågan i vad mån låneförbud skall gälla för fondkommissionsbolag och andra bolag som driver finansieringsverksamhet tas upp av utredaren. Utredaren bör därvid överväga om låneförbudet för bolag med verksamhet som inrymmer kreditgivning kan ändras eller slopas helt och om det i så fall kan ersättas med andra för verksamheten bättre anpassade regler, exempelvis efter förebild i kreditjävsreglerna i banklagstiftningen. Dessa regler kommer att ses över av banklagsutredningen (Fi 1976:04) och utredaren bör därför hålla kontakt med denna utredning.

Utredaren bör givetvis beakta de internationella överenskommelser och följa det arbete på det internationella området som avser värdepappershandeln bl. a. över gränserna.

Det bör ankomma på utredaren att överväga vilka kostnader och organisatoriska åtgärder som hans förslag kan medföra.

Utredningsarbetet kan redovisas i etapper, om det anses lämpligt.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för ekonomidepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda de frågor om tillsynen över värdepappersmarknaden m. m. som jag nu har angett,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta sjunde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Ekonomidepartementet)

4. Översyn av den statliga fondförvaltningen m. m.

Dir 1979:77

Beslut vid regeringssammanträde 1979-06-28

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

Förvaltningen av fonder har i olika sammanhang uppdragits åt statliga myndigheter. Detta gäller framför allt kammarkollegiet och riksförsäkringsverket som ansvarar för en stor del av den statliga fondförvaltningen. Jag bortser därvid från de statliga kapitalfonderna. De fonder som förvaltas av kammarkollegiet och riksförsäkringsverket företer stora skillnader i fråga om art, storlek och ändamål. Fondernas sammanlagda behållning uppgår till betydande belopp. Den 30 juni 1978 var bokföringsvärdet av de fonder som förvaltas av kammarkollegiet 927 milj. kr. Hit hör exempelvis allmänna arvsfonden, kyrkofonden och ett stort antal donationsfonder. Tillgångarna i flertalet donationsfonder är sedan år 1968 sammanförda till en gemensam placeringsfond. Den 30 juni 1978 var bokföringsvärdet på riksförsäkringsverkets fonder drygt 3,4 miljarder kr. Bland dessa kan nämnas folkpensioneringsfonden, arbetsskadeförsäkringsfonden och fonden för frivillig pensionsförsäkring. Genom gåvor och donationer till skilda allmännyttiga ändamål har skapats ett stort antal fonder som förvaltas av andra myndigheter. Antalet donationsfonder hos andra myndigheter än kammarkollegiet har vid halvårsskiftet 1975 uppskattats till ca 2 500 med ett sammanlagt fondkapital på minst 400 milj. kr.

Även andra offentliga organ förvaltar fonder. En särställning bland dessa har allmänna pensionsfonden (AP-fonden). Denna har bl. a. genom fondmedlens storlek andra samhällsekonomiska effekter än övriga fonder. AP-fondens verksamhet har nyligen behandlats i kapitalmarknadsutredningens slutbetänkande (SOU 1978:11) Kapitalmarknaden i svensk ekonomi och i prop. 1978/79:165 om den svenska kapitalmarknaden och lämnas därför utanför det utredningsuppdrag som jag här avser att föreslå. Andra exempel på fondförvaltande offentliga organ är de allmänna försäkringskassorna, vars fonder för den obligatoriska sjukförsäkringen uppgår till ca 1,2 miljarder kr. Som en följd av ändringar i sjukförsäkringssystemet är dessa fonder enligt Kungl. Maj:ts uppdrag den 25 augusti 1974 föremål för utredning av riksförsäkringsverket i samråd med riksrevisionsverket och försäkringskasseförbundet.

Under den senaste tjugoårsperioden har det skett vissa reformer av den statliga fondförvaltningen. Efter förslag av 1956 års fondutredning skapades år 1968 den gemensamma placeringsfonden för statens donationsfonder och gåvomedel. Förvaltningen av denna uppdrogs åt statskontoret. Fondbyråutredningen föreslog i betänkandet (SOU 1971:82) Förvaltning av fonder i staten att statskontorets fondförvaltande uppgifter skulle överföras på kammarkollegiet. På grundval av detta förslag överfördes fondbyrån till kammarkollegiet, som därigenom har fått en central roll i statlig fondförvaltning. Fondbyrån biträder vid sidan av sin egen fondförvaltning andra fondförvaltande myndigheter med råd och anvisningar i fråga om förvaltningen. Genom överflyttning av fonder från andra myndigheter till gemensamma placeringsfonden har fondbyråns verksamhetsområde ökat och dess erfarenhet i växande grad kunnat tas i anspråk.

Fondbyråutredningen pekade på möjligheten för den fondförvaltande myndigheten att uppdra vissa förvaltningsuppgifter åt bank. I prop. 1972:32

angående vissa organisations- och anslagsfrågor inom finansdepartementets verksamhetsområde anförde föredragande statsrådet att denna fråga borde ägnas fortsatt uppmärksamhet och att den liksom frågan om att belasta resp. fond med förvaltningskostnaderna senare skulle tas upp för Kungl. Maj:t. Dessa frågor har ännu inte fått någon slutlig lösning.

För många statligt förvaltade fonder gäller att förvaltningen och placeringarna av fondmedlen skall ske enligt detaljerade föreskrifter som har fastställts i lag, reglemente eller annan offentligrättslig reglering. Det finns emellertid också fonder som inte förvaltas av någon statlig myndighet men som ändå är underkastade föreskrifter som regeringen har utfärdat.

Placeringsreglernas syfte är att fondtillgångarna skall placeras med fullgod säkerhet. Placeringar får därför i första hand göras i vissa obligationer. Även placeringar i aktier är tillåtna i vissa fall men på grund av riskkaraktären endast i begränsad omfattning. Placeringar får också i viss mån göras i skuldförbindelser mot säkerhet i fast egendom. Om särskilda placeringsregler saknas för en fond, gäller normalt kungörelsen (1968:453) om placering av donations- och fondmedel som förvaltas av statlig myndighet.

Statskontoret har i en skrivelse till regeringen den 25 november 1971 – kompletterad av kammarkollegiet den 24 april 1974 – begärt att placeringsreglerna för allmänna arvsfonden och gemensamma placeringsfonden skulle ändras så att fondmedlen i vidgad utsträckning skulle få placeras i aktier. I skrivelsen den 24 april 1974 begärde kollegiet motsvarande ändring för kyrkofonden. Styrelserna för handelsflottans pensionsanstalts placeringsfond och samefonden, vars tillgångar förvaltas av kammarkollegiet, hemställde i skrivelser till regeringen den 5 mars 1974 resp. 29 april 1977 i samråd med kollegiet om likartade ändringar.

Vid remissbehandling av kammarkollegiets skrivelse den 24 april 1974 förordade riksbanksfullmäktige en utredning av placeringsreglerna för de fonder som förvaltas av det allmänna. Därvid borde placeringsreglerna sättas in i ett mera allmänt sammanhang än vad kammarkollegiet hade gjort i sin framställning och hänsyn tas även till effekterna på kreditmarknaden och ekonomin i övrigt. Det borde också prövas om inte en betydligt enklare administrativ apparat kunde skapas. I avvaktan på resultatet av kapitalmarknadsutredningens arbete har slutlig ställning inte tagits till framställningarna. Kammarkollegiet har emellertid genom beslut den 25 januari 1977 med åberopande av permutationslagen (1972:205) vidgat möjligheterna för de i den gemensamma placeringsfonden ingående donationsfonderna att placera i aktier från 25 % till 60 % av fondernas behållningar.

Statskontorets och kammarkollegiets skrivelser och remissyttrandena över kollegiets skrivelse har behandlats av kapitalmarknadsutredningen. I utredningens slutbetänkande behandlades sålunda frågan om de statliga fondernas placeringar av medel. Till en början konstaterade utredningen att fonderna har ett begränsat nettoplaceringsbehov och därför saknar större betydelse från en övergripande kapitalmarknadssynpunkt. Utredningen ansåg därför det inte vara dess uppgift att göra en närmare översyn av fondernas placeringsregler men framförde vissa synpunkter i sammanhanget. Bl. a. ifrågasatte utredningen om fondmedel bör få placeras i fastigheter och inteckningslån. Enligt utredningens mening fanns det skäl att begränsa placeringsmöjligheterna till obligationer, kommunlån och andra värdehandlingar som inte kräver särskild säkerhetsprövning i de enskilda fallen. Utredningen ställde sig kritisk till en utvidgad rätt att placera fondmedel i aktier. Kapitalmarknadsutredningen förordade en översyn av de statligt

reglerade fondernas placeringsregler. Remissyttranden över utredningens betänkande i denna del avgavs av bl. a. kammarkollegiet och riksförsäkringsverket. Riksförsäkringsverket ifrågasatte därvid om verket inte kunde befrias från förvaltningsansvaret över sina fonder.

I prop. 1978/79:165 om den svenska kapitalmarknaden anslöt jag mig till utredningens uppfattning att det kan behövas en översyn av de olika regler som gäller för placering av fondmedel och fondernas administration. Jag framhöll vidare att en sådan översyn borde syfta också till att göra den statliga fondförvaltningen mera effektiv och administrationen mindre och enklare. Jag nämnde också att jag inom den närmaste framtiden skulle återkomma till den närmare utformningen av ett sådant utredningsuppdrag (prop. s. 167).

En översyn av den statligt reglerade fondförvaltningen kan förutses inrymma flera svårlösta problem. Detta hänger samman bl. a. med att förvaltningen avser ett mycket stort antal fonder som skiljer sig avsevärt från varandra i fråga om art, storlek, ändamål och krav på likviditet. Jag har därför funnit att utredningsarbetet lämpligen bör anförtros åt en särskilt tillkallad utredare med biträde av experter. Till ledning för utredningsarbetet vill jag anföra följande.

Som jag framhöll i kapitalmarknadspropositionen bör översynen syfta bl. a. till att göra den statliga fondförvaltningen mera effektiv och förenkla administrationen. Detta bör inte begränsas bara till kammarkollegiets och riksförsäkringsverkets fonder utan avse hela den statliga fondförvaltningen med undantag för AP-fonden och vissa andra fonder till vilka jag återkommer. Det torde emellertid inte finnas anledning att närmare granska varje enskild myndighets fonder. Utredningen bör i första hand inriktas på att finna generella metoder för att göra fondförvaltningen effektivare.

Förutom AP-fonden bör de allmänna försäkringskassornas fonder för den obligatoriska sjukförsäkringen hållas utanför utredningsuppdraget i avvaktan på resultatet av den pågående översynen av dessa. Beroende på resultatet av denna översyn kan det emellertid finnas skäl för utredaren att överväga åtgärder också beträffande försäkringskassornas fonder. Vidare bör de statliga kapitalfonderna hållas utanför uppdraget eftersom de inte är regelrätta fonder utan hänger samman med det statliga anslagssystemet.

Utredaren bör överväga om den statliga fondförvaltningen kan sammanföras till en myndighet. Därvid måste beaktas att tillgångarna i vissa fonder har en sådan karaktär att särskilda krav kan ställas på fondförvaltningen och att denna därför bör ligga kvar hos nuvarande fondförvaltande myndigheter. Om det av sådana eller andra orsaker visar sig olämpligt att överföra förvaltningen av vissa fonder till en annan myndighet, bör övervägas i vad mån man kan göra förvaltningen effektivare genom att kammarkollegiets fondbyrå i högre grad än f. n. utnyttjas för rådgivande och samordnande uppgifter.

Skulle utredaren finna att förvaltningen av vissa fonder lämpligen bör utövas av annan än den som f. n. gör detta, får också övervägas hur en sådan överflyttning skall kunna genomföras. Vidare bör den i prop. 1972:32 berörda frågan om att förvaltningskostnaderna skulle belasta resp. fond tas upp till närmare behandling av utredaren. En sådan kostnadstäckning kan vara ett incitament för en gemensam förvaltning av de olika fonderna genom att förvaltningen blir mindre kostnadskrävande för resp. fond än om förvaltningen är uppdelad på olika myndigheter.

En annan fråga som bör övervägas är om det finns skäl att vid förvaltningen

av fonderna anlita bankerna med deras särskilda erfarenheter på området.

Det bör också övervägas om det är möjligt att i större utsträckning placera fondmedel på räkning hos riksgäldskontoret. Som riksförsäkringsverket har framhållit i sitt remissyttrande över kapitalmarknadsutredningens slutbetänkande skulle en sådan ordning kunna innebära både avlastning av förvaltningsarbetet och garanti för god likviditet. Detta skulle också bidra till en sammanhållen statlig likvidhantering, vilket skulle kunna visa sig särskilt lämpligt för sådana fonder som bygger på statlig uppbörd. Fonder som bygger på statlig uppbörd är i likhet med kapitalfonderna ofta en integrerad del i anslagssystemet.

En av utredarens huvuduppgifter bör vara att göra en översyn av de placeringsregler som f. n. gäller för de olika fonderna. Därvid bör syftet vara att likartade regler så långt möjligt bör gälla för de olika fonderna. Hänsyn måste dock tas till skillnader i fråga om behovet av likviditet. Det kan därför finnas skäl för utredaren att utforma förslag till några olika "placeringsmodeller" anpassade till olika grupper av fonder. Ett riktmärke för utredarens förslag till placeringsregler bör vara att medel i huvudsakligen likartade fonder får placeras på samma sätt.

Placeringsreglernas främsta syfte bör vara att tillförsäkra en med hänsyn till resp. fonds ändamål säker och ändamålsenlig placering. Detta får dock vägas mot önskemålet om en tillfredsställande avkastning. Reglerna måste också vara sådana att de befrämjar en effektiv fondförvaltning. Detta gäller allmänt men får givetvis särskild betydelse om hänsyn tas till förvaltningskostnaderna.

Inom ramen för vad jag nu har angett bör utredaren överväga i vad mån rätten att placera fondmedel i aktier och liknande tillgångar liksom i fastigheter och inteckningslån bör förändras. Härvid bör utredaren beakta de synpunkter som framförs i kapitalmarknadsutredningens slutbetänkande och i den efterföljande behandlingen av detta.

Utredaren bör också överväga den statliga fondförvaltningens roll på kreditmarknaden och dess betydelse för ekonomin i övrigt i enlighet med vad riksbanksfullmäktige har anfört i sitt yttrande över kammarkollegiets framställning. Förslagen bör utformas med hänsyn till dessa faktorer och de effekter på kreditmarknaden och ekonomin i övrigt som kan följa på utredarens förslag bör redovisas.

Det bör stå utredaren fritt att överväga och anvisa andra åtgärder för att göra fondförvaltningen effektivare än f. n. Det kan bl. a. finnas skäl att utnyttja de erfarenheter som har vunnits av AP-fondens förvaltning när det gäller att utforma förslag om övrig fondförvaltning.

Om utredningen skulle ge vid handen att det finns statligt förvaltade fonder som har förlorat sin betydelse på grund av exempelvis föråldrade ändamål, bör åtgärder föreslås med syfte att få till stånd ett mera rationellt utnyttjande av sådana fondmedel. Härvid kan förfarande enligt permutationslagen erbjuda en möjlig väg. Också andra lösningar än permutationsförfarande bör emellertid kunna komma i fråga. Enligt permutationslagen kan bestämmelse som enskild har meddelat i gåvobrev, testamente, stiftelseförordnande eller liknande ändras eller upphävas under vissa förutsättningar, bl. a. om bestämmelsen blivit uppenbart onyttig. Utredaren bör överväga lämpliga åtgärder för att få till stånd en fortlöpande granskning av möjligheterna till permutation av fondbestämmelserna.

Utredningen bör beakta de personalmässiga konsekvenserna vid de

berörda myndigheterna. Utredaren skall därför fortlöpande informera och samråda med de berörda personalorganisationerna.

Stiftelseutredningen (Ju 1975:01) som ägnar sig åt att se över stiftelseinstitutet såvitt avser både självständiga och osjälvständiga stiftelser har uppgifter som nära anknyter till det nu behandlade uppdraget. Utredaren bör därför hålla kontakt med denna utredning.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för ekonomidepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över den statliga fondförvaltningen m. m. i de hänseenden som jag nu har angett,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta sjunde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Ekonomidepartementet)

5. Utredning om den statliga statistiken

Dir 1979:133

Beslut vid regeringssammanträde 1979-10-25

Departementschefen, statsrådet Bohman, anför.

Statistiska uppgifter utgör ett viktigt underlag för verksamheten inom olika samhällsområden. Utvecklingen i samhället har medfört allt större krav på statistisk information och analys. För utformningen av t.ex. finans- och penningpolitiken, regionalpolitiken, sysselsättnings- och arbetsmarknadspolitiken, handelspolitiken, bostadspolitiken och socialpolitiken liksom vid planeringen av sjukvård, skolväsende och samfärdsel är det nödvändigt att ha tillgång till statistisk information. För att statistiken skall kunna fylla sin funktion krävs självfallet att den fortlöpande anpassas till de skiftande förutsättningar som följer av samhällsutvecklingen.

Den statliga statistiken blev senast föremål för en mera omfattande utredning i slutet av 1950-talet. 1956 års statistikkommitté hade till uppgift att utreda den officiella statistikens omfång, utformning och grad av centralisering. Utredningsarbetet låg till grund för förslag i proposition 1960:104 angående den statliga statistikens organisation. Förslaget, som antogs av riksdagen, innebar att den dittills starka decentraliseringen av den statliga statistikproduktionen skulle upphöra. Med undantag för sådan statistik som inte av administrativa skäl är knuten till visst verk skulle all statlig statistikproduktion koncentreras till statistiska centralbyrån (SCB). Omläggningen av organisationen av statistikproduktionen skedde successivt fram till år 1965. Då fick SCB en styrelse och skulle i framtiden fungera som central förvaltningsmyndighet för den statliga statistikproduktionen bl.a. med uppgift att svara för samordning av statistiken. Efter omorganisationen kan SCB sägas svara för huvuddelen av den statliga statistiken. 1956 års statistikkommitté gjorde inte någon närmare genomgång av de särskilda

statistikgrenarnas omfång och inriktning utan det förutsattes att en omprövning härvidlag skulle ske successivt i första hand i samband med överföringen av statistikproduktion till SCB. I propositionen anslöt sig föredraganden till detta tillvägagångssätt och framhöll att detta borde ge goda förutsättningar för att de rationaliseringar och besparingar som otvivelaktigt kunde göras också blev genomförda.

Omorganisationen av den statliga statistiken i början av 1960-talet syftade till att göra det möjligt att på ett rationellt sätt möta de förändringar som var att emotse i fråga om statistikens villkor och förutsättningar. Samhällsutvecklingen de senaste tjugo åren har också i olika avseenden medfört ändrade krav på den statliga statistikproduktionen. Vad gäller behovet av statistik kan man peka på den starka ökning av efterfrågan på ekonomisk-statistisk information på 1960-talet och början av 1970-talet i anslutning till en samhällsutveckling som karakteriserades av stark ekonomisk tillväxt. Även de starkt ökade satsningarna på social- och regionalpolitiska frågor har efter hand medfört ändrade eller nya krav på statistiska uppgifter. ADB-tekniken har utvecklats snabbt och på ett genomgripande sätt ökat möjligheterna att rationalisera och utveckla statistikproduktionen. Denna tekniks genombrott på olika administrativa områden har också gett nya förutsättningar för statistiken. Samtidigt har användningen av ADB-tekniken skapat nya problem, t.ex. av integritets- och sekretessnatur. Den ökade insamlingen av statistiska uppgifter har också medfört en vidgad uppgiftsskyldighet för allmänheten och företagen.

Vissa åtgärder har efter hand vidtagits beträffande en del av de nya problem som jag nyss har pekat på. De integritetsproblem och andra därmed närbesläktade frågor som har samband med en starkt ökad användning av ADB har lett till särskild skyddslagstiftning. Jag syftar främst på införande av datalagen (1973:289) och tillkomsten av datainspektionen som övervakningsmyndighet. Jag vill också erinra om de åtgärder som under senare år har vidtagits för att begränsa särskilt företagens uppgiftslämnande. Jag avser närmast inrättandet år 1977 av ett särskilt organ – delegationen för företagens uppgiftslämnande (DEFU) – med uppgift att under en försöksperiod verka för att företagens uppgiftslämnande reduceras och förenklas. Även den genomgång av vissa av SCB:s undersökningar som utförs av en särskild utredare (1977:01), den s.k. SCB-utredningen, syftar till att minska företagens uppgiftsskyldighet. Vidare har riksrevisionsverket avslutat ett revisionsprojekt på SCB med en promemoria, SCB:s produktsortiment, vari vissa problem i anslutning till SCB:s statistikproduktion uppmärksammas och inriktningen för en mer omfattande och djupare undersökning anges.

Som jag redan har framhållit syftade 1960 års reform främst till att man skulle få ett system som gav ökade möjligheter att överblicka hela statistikproduktionen och avväga dess omgång och inriktning på ett ändamålsenligt sätt och som förbättrade möjligheterna att rationalisera statistikproduktionen. Med denna bakgrund har de frågor som under lång tid stått i förgrunden kommit att gälla produktions- och samordningsproblem. Däremot har inte intresset varit lika starkt inriktat på frågor som rör användningen och distributionen av statistisk information. Några klart formulerade gemensamma mål och någon samlad policy för hela den statliga statistikproduktionen har t.ex. inte fastställts.

SCB har i skrivelse den 4 september 1978 till regeringen tagit upp frågan om en utredning om den statliga statistikens innehåll. I skrivelsen hänvisas

bl.a. till en rapport – "Statlig statistik inför 80-talet" – som utarbetats i samband med en inom SCB pågående studie av den statliga statistikens framtida villkor, möjligheter och problem. Rapporten behandlar bl.a. statistikens anpassning till samhällsbehoven. Mot bakgrund av vissa slutsatser som görs i rapporten föreslår SCB att en parlamentarisk utredning tillsätts med uppgift att se över den statliga statistikens innehåll och de beslutsprocesser som fastställer statistikens inriktning och innehåll. SCB framhåller i sin motivering bl.a. att det är viktigt att man med längre intervaller gör en genomgång på central nivå av statistikbehoven på olika basområden.

Det finns enligt min mening flera skäl som talar för att den statliga statistikens framtida roll i samhället nu närmare klarläggs och att en övergripande granskning sker av statistikbehoven på olika samhällsområden. Till en början kan konstateras att efterfrågan på statistisk information på olika områden ökat i högre grad än vad som kunde förutses när den statliga statistikens villkor och problem beskrevs av 1956 års statistikkommitté. Samtidigt har särskilt under senare år gjorts gällande att en del statistik är onödig och därför borde rensas bort. Det statsfinansiella läget kommer under lång tid framöver att tvinga fram en återhållsam resurstilldelning även när det gäller statistikproduktionen. Det är därför angeläget att noga prioritera de resurser som ställs till förfogande för statistikändamål.

Enligt vissa uppgiftslämnare har skyldigheten att lämna uppgifter för olika statistiska ändamål blivit alltmera betungande. Som jag förut nämnt har särskilda åtgärder redan vidtagits för att begränsa uppgiftslämnandet. Det är en självklarhet att i den mån tillräckliga motiv för viss statistik inte längre föreligger bör den helt upphöra.

Statsmakternas prövning av statistikproduktionen sker i det nuvarande systemet väsentligen vid den årliga behandlingen av SCB:s och övriga statistikproducenters förslag till anslagsframställning. Vid den årliga budgetbehandlingen sker inte någon heltäckande omprövning av sådana statistiska undersökningar som bedrivs sedan tidigare. Ändringar eller slopande av sådan statistik är sålunda beroende av att myndigheten aktualiserar frågan. De ändringar som efter hand har gjorts i befintlig statistikproduktion kan sägas ha varit tämligen marginella. Enligt min mening är det angeläget att man får tillgång till ett utredningsunderlag som ger möjlighet att på ett bättre sätt än hittills pröva innehållet och omfattningen av den statliga statistiken så att de mest angelägna behoven kan tillgodoses. Därvid måste bl.a. beaktas att en ändamålsenlig statistik kan medverka till att statsmakterna och myndigheterna får tillgång till ett besluts- och planeringsunderlag som kan leda till besparingar inom skilda områden.

Flera nya faktorer i samhällsutvecklingen kan komma att påverka efterfrågan på statistik. Jag vill särskilt peka på den ekonomiska utvecklingen med dess allt större anknytning till internationella förhållanden. Den ökade betydelsen av fördelningsfrågor liksom den fortgående demokratiseringsprocessen är också exempel på faktorer som kan påverka den framtida statistiken. En övergripande diskussion om statistikens roll och anpassning till användarbehoven behövs för att förbättra möjligheterna att vid de årliga budgetprövningarna bedöma nya anspråk på statistik. I det sammanhanget bör betydelsen av finansieringsform belysas. För uppdragsfinansierade produkter avväger beställaren nyttan mot kostnaden och SCB:s produktionsinriktning kommer därigenom att påverkas av användarens intresse för

produkten. Den anslagsfinansierade statistikproduktionen styrs av statsmakternas årliga beslut om medelstilldelning. Det är emellertid i ett sådant system förenat med svårigheter att få en produktionsinriktning och kvalitetsnivå som är anpassad till vad användarna behöver. Det är därför angeläget att tillskapa metoder och beslutsprocesser som gör det möjligt att fortlöpande anpassa den anslagsfinansierade statistiken till användarbehoven.

Mot bakgrund av vad jag nu har anfört föreslår jag att en kommitté tillkallas med uppgift att se över den statliga statistikens innehåll och framtida inriktning. Jag vill angående den närmare uppläggningen av utredningsarbetet anföra ytterligare följande.

Kommitténs huvuduppgift bör vara att med utgångspunkt i den befintliga statliga statistiken kartlägga behovet av statistik inom de skilda samhällsområdena. Som en bakgrund till en sådan systematisk genomgång av statistikområdena bör kommittén föra en principiell diskussion om den statliga statistikens roll i samhället. Vid sidan av statistikens huvudfunktion att tjäna som planerings- och beslutsunderlag i skilda sammanhang bör även andra funktioner uppmärksammas. Jag tänker då särskilt på betydelsen av att det finns tillgång till opartisk statistik som faktaunderlag för samhällsdebatten och för en allmän information om samhällsutvecklingen. Även den svenska statistikens roll i ett internationellt perspektiv bör belysas. I sammanhanget bör också behandlas och preciseras förhållandet mellan en officiell statlig statistik och de statistiska data som är nära anknutna till driften av olika administrativa system.

Kommitténs analys av statistikbehovet inom skilda samhällsområden bör följas av en jämförelse med den befintliga statistiken. För varje område bör statistikens användning som planerings- och beslutsunderlag belysas liksom dess betydelse som allmän samhällsinformation. Även om utredningsuppdraget är avgränsat till att avse den statliga statistiken kan utblickar behöva göras på annan statistikproduktion i samhället, t.ex. arbetsmarknadsorganisationernas lönestatistik och det samarbete som där förekommer med SCB.

Genomgången av statistiken bör om möjligt göras med hjälp av behovsmodeller och kriterier för effektivitets- och nyttoanalyser. Kommitténs arbete bör syfta till en prioritering av statsfinansierad statistik inom och mellan skilda områden samt inbegripa en prövning av tänkbara prioriteringsprinciper.

Kommittén bör vidare se över de beslutsprocesser varigenom statistikens inriktning och omfattning fastställs. Härvid bör kommittén utarbeta metoder för en fortgående anpassning av statistiken till statistikanvändarnas faktiska behov. Ett system bör utarbetas som gör det möjligt att bättre än f.n. fortlöpande pröva i vad mån befintlig statistik svarar mot användarnas faktiska behov. Härigenom bör det bli möjligt att efter hand mönstra ut statistik som har fått begränsat värde för användarna och på så sätt öka möjligheterna att tillgodose angelägna statistikbehov.

Under senare år har framhållits vikten av att anslagsfinansierad statistik där så bedöms lämpligt överförs till att finansieras via uppdragsverksamhet. Kommittén bör i sina överväganden också beakta denna aspekt.

Kommittén bör i sitt arbete beakta den allmänna strävan efter att minska företagens och allmänhetens uppgiftsskyldighet.

Sammanfattningsvis kan sägas att utredningsarbetet bör styras av syftet att i en framtid präglad av knapphet på resurser tillgodose samhällets angelägna

behov av statistik genom en effektiv avvägning mellan nytta och kostnader.

Av vad jag har anfört framgår att kommittén inte har i uppdrag att ompröva den organisation av den statliga statistiken som genomförts på grundval av 1960 års beslut om den statliga statistikproduktionen. I enlighet med huvudprincipen i detta beslut skall alltså också i framtiden den statliga statistikproduktionen förläggas till SCB om den inte av särskilda skäl bör knytas till annan myndighet. Kommittén bör emellertid undersöka den närmare tillämpningen av principen och överväga om det i särskilda fall kan vara rationellt med en annan fördelning av statistikproduktionen mellan SCB och andra myndigheter.

En särskild fråga gäller den roll som samordnare av den statliga statistiken som SCB tilldelats inom den nuvarande organisationen och som bl.a. kommit till uttryck i föreskrifterna i förordningen (1978:620) om samråd med statistiska centralbyrån i frågor rörande statistikproduktion m.m. Kommittén bör undersöka om utvecklingen i något hänseende har lett till ändrade förutsättningar för SCB:s samordningsfunktion. En diskussion i fråga om avgränsningen av officiell statlig statistik från annan statistik kan här behöva ske. Samordnings- och samutnyttjandefrågor utreds f.n. av DEFU. Kommittén bör samråda med DEFU i fråga om uppläggningen av utredningsarbetet i denna del.

Frågor som avser SCB:s interna organisation bör tas upp endast om kommitténs förslag ger särskild anledning till det.

Kommittén bör hålla kontakt med berörda myndigheter och organisationer samt ta del av det utredningsarbete som pågår eller har utförts i frågor som har anknytning till uppdraget. Om kommittén tar upp frågor som avser SCB:s interna organisation, skall kommittén i dessa frågor hålla nära kontakt med de statsanställdas huvudorganisationer.

Med hänsyn till utredningsuppdragets stora omfattning torde det bli nödvändigt att kommittén successivt redovisar sitt arbete i delbetänkanden.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för ekonomidepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sju ledamöter med uppdrag att se över den statliga statistiken,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta sjunde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Ekonomidepartementet)

Budgetdepartementet

1. Utredning om de s.k. kronoholmarnas framtida disposition

Dir 1978:103

Beslut vid regeringssammanträde 1978-12-28

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

Vid Sveriges kuster, framför allt i Bohuslän och Norrbotten, finns en mängd holmar och skär som tillhör eller anses tillhöra staten, s.k. kronoholmar. Holmarna förvaltas huvudsakligen av kammarkollegiet men även av andra myndigheter, exempelvis sjöfartsverket. Flertalet av holmarna torde vara svårtillgängliga. Många är dock bebyggda, och på vissa holmar har uppförts hela fiskelägen.

Störst värde synes holmarna tidigare ha haft för yrkesfiskare. Dessa har också berättigats att avgiftsfritt begagna holmarna för uppförande av boningshus och anläggningar till gagn för yrkesfisket. Bestämmelser härom finns i förordningen (1950:597) om fiskerätten vid vissa kronan tillhöriga havsstränder, skär och holmar m.m. Flera av dessa av fiskare uppförda byggnader har dock förvärvats av personer som utövar helt andra yrken, och ofta bebos byggnaderna endast under sommaren. Motsvarande torde gälla beträffande flera av byggnaderna på de lots- och fyrplatser som förvaltas av sjöfartsverket.

Både yrkesfiskare och andra framställer ibland önskemål om att få förvärva den mark som deras byggnader är uppförda på. Orsaken är ofta att man önskar använda de praktiska möjligheter till pantsättning som äganderätt till fast egendom medför för att finansiera underhåll och modernisering av byggnaderna. Dessutom torde i vissa fall ägaren till byggnaden uppleva sin rättsliga ställning i förhållande till markägaren som oklar, eftersom nyttjanderättsavtal ibland saknas.

Från statens sida har man dock i allmänhet inte medgett överlåtelser till enskilda av mark på kronoholmarna. Orsakerna har varit flera. Förutom nämnda fiskeintressen har under senare år naturvårdens och friluftslivets intressen blivit alltmer markerade inom här aktuella skärgårdsområden. Genom naturvårdslagens regler om strandskydd och genom förordnanden om naturreservat e.d. bevaras nu värdefulla naturområden i bl.a. skärgårdarna och tryggas allmänhetens möjligheter att på allemansrättens grund färdas och vistas inom strandområden. Staten och många kommuner har också gjort betydande ekonomiska insatser för att förvärva eller på annat sätt bevara bl.a. just skärgårdsområden för naturvårdens och friluftslivets intressen. Den framtida dispositionen av kronoholmarna är mot denna bakgrund en fråga av betydande intresse från naturvårdssynpunkt. Härtill kommer de problem i fråga om planläggning, fastighetsbildning och anspråk på kommunal service som kan väntas bli aktualiserade vid en mera

permanent användning av kronoholmar för bostadsändamål. I en hel del fall betalas i dag inte någon arrendeavgift till markägaren.

Av vad jag här anfört framgår, att motstående intressen kan föreligga när det gäller frågan om den framtida dispositionen av många kronoholmar. Den nuvarande situationen är ofta otillfredsställande både för staten och för ägare till på holmarna uppförda byggnader. Enligt min mening bör därför tillkallas en särskild utredare med uppgift att utreda formerna för kronoholmarnas framtida disposition.

Som ett alternativ till ett bevarande av holmarna i statens ägo bör utredas om och i vad mån bebyggd mark lämpligen kan överlåtas till kommuner eller enskilda. Konsekvenserna i olika avseenden av sådana överlåtelser bör belysas. De allmänna intressen som därvid särskilt bör beaktas är bl.a. de tidigare berörda naturvårdsoch fiskeintressena. Även sjöfarts- och försvarssynpunkter bör observeras. Utredaren bör överväga efter vilka närmare principer överlåtelser skall kunna ske. I sammanhanget bör prövas om det finns anledning att göra skillnad mellan permanentbostäder och fritidshus.

Utredaren bör vidare observera önskemålet att bevara fiskelägenas fysiska miljö. Det speciella projekt i den frågan som pågår beträffande ön Gullholmen bör därvid uppmärksammas.

För de fall där överlåtelser av mark anses kunna ske bör också de närmare formerna för sadana överlåtelser studeras. Överlåtelser till enskilda torde fordra fastighetsbildning. Utredaren bör undersöka om fastighetsbildning på kronoholmarna medför några särskilda problem. Härvid bör beaktas de planläggningsproblem som kan förorsakas liksom de konsekvenser som försäljning av tomtmark i övrigt kan få för berörda kommuner. Även de ekonomiska konsekvenserna såväl för enskilda som för kommuner och staten bör belysas. Utredaren bör därför också undersöka efter vilka principer köpeskilling bör beräknas.

I uppdraget bör också ingå att pröva hur den statliga förvaltningen av kronoholmarna bör organiseras i framtiden. Därvid bör belysas föroch nackdelar med att ha förvaltningen sammanförd till en myndighet resp. att låta de myndigheter vilkas intressen närmast berörs när det gäller de olika holmarna svara för förvaltningen. I sammanhanget bör också övervägas om försäljning av mark på kronoholmar även i fortsättningen bör avgöras av regeringen eller om sådana ärenden kan behandlas av någon myndighet, t.ex. kammarkollegiet.

För de holmar där överlåtelse av bebyggd mark inte bör komma ifråga bör formerna för den fortsatta nyttjanderättsregleringen övervägas, varvid bl.a. principerna för beräknande av arrendeavgift bör prövas.

I den mån uppdraget kräver att beståndet av bebyggda kronoholmar inventeras bör utredaren föranstalta därom.

Utredaren bör samråda med fritidsboendekommittén (Bo 1978:01) om sådana problem som berör båda utredningarna och om närmare avgränsning av resp. utredningsuppdrag.

Utredaren bör också informera sig om det arbete som bedrivs av byggnadspantutredningen (Ju 1977:05).

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för budgetdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om de s.k. kronoholmarnas framtida disposition,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt

utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta åttonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Budgetdepartementet)

2. Utredning av organisationen för de centrala myndighetsuppgifterna avseende rationalisering och ADB

Dir 1979:8

Beslut vid regeringssammanträde 1979-01-25

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

Statskontoret är central förvaltningsmyndighet för rationaliseringsverksamheten inom den civila statsförvaltningen. Enligt instruktion åligger det statskontoret att bl.a.

- ta initiativ till rationaliseringsåtgärder och svara för erforderlig samordning av rationaliseringsverksamheten
- planlägga och i samverkan med vederbörande verk utföra eller medverka vid rationaliseringsundersökningar
- anordna och medverka vid utbildning av personal för rationaliseringsverksamhet
- verka för förenklingar och kostnadsbesparingar
- svara för samordning i fråga om anskaffning och utnyttjande av datamaskiner inom statsförvaltningen
- förvalta statens datamaskinfond

Statskontoret fick sin nuvarande verksamhetsinriktning dels år 1961, då statens organisationsnämnd och dåvarande statskontoret sammanfördes till en myndighet, dels år 1965, då verket tilldelades vissa centrala uppgifter gällande användning av ADB i statsförvaltningen. Statskontorets verksamhetsområde avsåg från början i princip hela statsförvaltningen. I praktiken har dock statskontorets verksamhet inte omfattat affärsverken. Vidare undantogs försvarsdepartementets verksamhetsområde i och med att försvarets rationaliseringsinstitut bildades år 1968. Andra förändringar som bör nämnas i detta sammanhang är tillkomsten av Statskonsult AB år 1969 och datamaskincentralen för administrativ databehandling (DAFA) år 1970; vidare utfärdades år 1975 en förordning (1975:567, ändrad 1976:121 och 1977:601) om rationaliseringsverksamhet inom den civila statsförvaltningen.

Flera förhållanden gör att det nu finns skäl att överväga om nuvarande organisation för de centrala myndighetsuppgifterna på rationaliserings- och ADB-området är den mest lämpliga i alla avseenden. En särskild utredare bör enligt min mening därför tillkallas för att belysa dessa frågor.

Jag vill inledningsvis erinra om att de uppgifter som instruktionsenligt åligger statskontoret är synnerligen omfattande. Verksamhetsområdet omspänner i princip hela den civila statsförvaltningen. Det är också

komplicerat i den meningen att det präglas av fortlöpande förändringar vad gäller formerna för arbetets bedrivande, arbetsmetoder, tekniska hjälpmedel m.m. Inte minst på ADB-området och det kontorstekniska området går utvecklingen snabbt. De frågor statskontoret arbetar med får i många fall dessutom, särskilt när det gäller organisationsutredningar, genomgripande konsekvenser för myndigheters organisation och arbetsformer och kan därigenom ibland bli kontroversiella.

Vissa av statskontorets uppgifter är svåra att förena. Som centralmyndighet för rationaliseringsverksamheten inom statsförvaltningen skall statskontoret bl.a. ta initiativ till samt bevaka rationaliserings- och samordningsfrågor i samband med organisationsförändringar, utveckling av ADB-system och annat administrativt utvecklingsarbete. Statskontoret har också till uppgift att planlägga och i samverkan med vederbörande verk utföra eller medverka vid rationaliseirngsundersökningar. Denna medverkan i myndigheternas rationaliseringsarbete är värdefull på flera sätt både för de av arbetet direkt berörda myndigheterna och för statskontoret. Bl.a. tillförs statskontoret praktiska erfarenheter som är till nytta i verkets verksamhet på andra håll. Å andra sidan kan medverkan i konkreta projekt i vissa fall medföra att verket samtidigt är verkställande, samordnande och granskande organ, vilket kan medföra avvägningsproblem och rollkonflikter för verket.

Det förhållandet att statskontoret även aktivt medverkar i rationaliserings- och ADB-projekt hos olika myndigheter kan vidare naturligt medföra att sådan medverkan prioriteras på bekostnad av för statsförvaltningen gemensamma och övergripande frågor. Tendensen att prioritera medverkan i myndighetsinriktade eller på liknande sätt avgränsade projekt kan förstärkas bl.a. av att tidsramarna för sådana projekt är snäva. Därtill kommer att myndigheterna ofta själva har begränsad tillgång på personal med tillräcklig kunskap och erfarenhet i fråga om rationalisering och ADB. Statskontoret kan därigenom tvingas avsätta en större del av sina resurser i sådana projekt än vad som från andra synpunkter vore önskvärt.

Jag vill också erinra om att överväganden f.n. görs inom regeringskansliet om hur ADB-verksamheten, dvs. utveckling, underhåll och drift av ADB-system, skall organiseras och bedrivas samt hur olika ADB-frågor skall handläggas i statsförvaltningen. En proposition med principiella riktlinjer för ADB-verksamheten avses presenteras för riksdagen inom kort. I samband med dessa överväganden har även frågan om lämplig organisation på central nivå för rationaliserings- och samordningsuppgifterna vad gäller ADB aktualiserats.

I sammanhanget bör vidare nämnas vissa förändringar på arbetsrättens område och därmed sammanhängande frågor, bl.a. medbestämmandelagen och medbestämmandeavtalet på det statliga området. Bland vidtagna åtgärder kan nämnas att arbetsgivarfunktionerna på det statliga området fr.o.m. den 1 januari 1979 har samlats hos ett nyinrättat verk, statens arbetsgivarverk, som ersätter bl.a. det nuvarande avtalsverket. I det hittills bedrivna utredningsarbetet på arbetsrättens område har rationaliseringsfrågorna blivit särskilt uppmärksammade och vissa hithörande frågor har reglerats i medbestämmandeavtal på det statliga området. Det kan mot den bakgrunden finnas skäl att överväga om statskontorets uppgifter och roll kan behöva ändras.

Inom förvaltningsutredningen (B 1977:01) pågår överväganden om hur underlaget inför politiska beslut skall kunna förbättras. Utredningen under-

söker bl.a. hur administrativa och statsfinansiella konsekvenser av olika insatser skall kunna förutses och hur bättre information om alternativa lösningar skall kunna tillföras budgetarbetet. Om gällande ordning skall omprövas i större utsträckning än hittills, kan de centrala rationaliseringsorganens uppgifter komma att beröras.

Alla de förhållanden som jag nu har nämnt motiverar en översyn av statskontorets uppgifter och roll vad gäller rationalisering och ADB. I en sådan översyn bör även ingå att närmare undersöka vilka andra organisatoriska lösningar som kan finnas för de centrala uppgifterna på rationaliserings- och ADB-området och pröva om någon av dessa är att föredra framför nuvarande ordning vid en sammanvägd bedömning av för- och nackdelar.

Jag vill i detta sammanhang understryka, att nuvarande lösning för den civila statsförvaltningen med de centrala myndighetsuppgifterna för rationalisering och ADB samlade inom statskontoret har flera fördelar och i många avseenden fungerar väl. Bl.a. undviks en rad av de besvärliga gränsdragningsfrågor och kompetensproblem som kan uppstå om vissa uppgifter bryts ut och förläggs till befintliga eller nya organ.

I första hand bör därför undersökas vilka förbättringar som kan åstadkommas genom relativt begränsade förändringar. Ett minimum torde vara att statskontorets uppgifter preciseras och att förutsättningarna för verkets arbete i olika typer av frågor klarare anges. Man kan också tänka sig organisatoriska åtgärder för att förbättra statskontorets möjligheter att effektivt fullgöra sina uppgifter. Exempel på en sådan åtgärd skulle kunna vara att inrätta ett till statskontoret knutet organ med beslutande eller rådgivande funktioner – en nämnd, ett råd e.d. – när det gäller övergripande eller eljest viktigare frågor avseende ADB eller hela området rationalisering, administrativ utveckling och ADB. Statskontoret skulle härvid svara för ärendenas beredning.

Det är emellertid också angeläget att undersöka vilka andra organisatoriska lösningar som skulle kunna komma i fråga och vilka konsekvenser dessa skulle få. Jag vill ge några utgångspunkter för tänkbara förändringar. En åtgärd, som främst tar sikte på ADB-frågorna, skulle kunna vara att vid sidan av statskontoret inrätta ett mindre organ – t.ex. i form av en myndighet, delegation e.d. med egna kansliresurser – för granskning av större eller av andra skäl viktiga ADB-projekt och eventuellt även myndigheternas anslagsframställningar m.m. i de delar dessa rör ADB. Ett sådant organ kan även ges till uppgift att svara för att riktlinjer och andra hjälpmedel för utveckling och drift av ADB-system utarbetas och hålls aktuella samt för andra styrnings- och samordningsuppgifter på detta område.

En nackdel med ett självständigt organ vid sidan av statskontoret för vissa ADB-frågor är att utveckling och införande av ADB-system ofta ingår som en del i större förändringar av organisationer, arbetsformer o.d. Det är därför många gånger svårt att urskilja och särbehandla det ADB-inriktade arbetet från arbetet i övrigt i rationaliserings- och utvecklingsprojekt. Detta gäller särskilt om ADB-inslaget utgör endast en mindre del i projekten. Ett starkt samband mellan utveckling och införande av ADB-system och övrigt rationaliserings- och utvecklingsarbete är vidare att de arbetsmetoder som används till stor del är desamma. Mot den bakgrunden kan det finnas skäl att också undersöka förutsättningarna för ett nytt organ vid sidan av statskontoret som inte bara sysslar med ADB-frågor utan även behandlar andra frågor rörande rationalisering och administrativ utveckling. Vid en sådan lösning begränsas statskontorets verksamhetsområde starkt i förhållande till nuläget.

En fråga som bör klargöras i sådana lösningar, som innebär att vissa av statskontorets nuvarande uppgifter bryts ut och förläggs till något befintligt eller nytt organ, är om de kvarvarande uppgifterna utgör tillräckliga och lämpliga uppgifter för en myndighet som skall verka inom området rationalisering, administrativ utveckling och ADB eller om även andra förändringar bör göras samtidigt. I ett sådant sammanhang kan man överväga att låta statskontoret i ökad utsträckning bli utredningsorgan för organisations- och administrationsfrågor. Det är också möjligt att tillföra ett förändrat statskontor arbetsuppgifter av betydelse för statsmakternas budgetarbete. Andra tänkbara förändringar som det kan finnas skäl att pröva är att förlägga vissa av statskontorets nuvarande uppgifter, t.ex. frågor rörande organisation av och utrustning för kontorsfunktioner m.m., till annat organ.

Även andra förändringar än de ovan skisserade kan tänkas.

Jag vill understryka att uppgifts- och ansvarsfördelningen mellan olika myndigheter och andra organ noggrant måste klarläggas i lösningar som innebär större förändringar eller att nya organ inrättas. Vidare bör samarbetsformerna gentemot berörda myndigheter inom försvarsdepartementets verksamhetsområde övervägas.

Nuvarande organisation har inneburit att statskontoret har kunnat tillhandahålla intressanta och stimulerande arbetsuppgifter. Därigenom har verket framgångsrikt kunnat konkurrera om högkvalificerad arbetskraft. Det är angeläget att även en förändrad organisation kan erbjuda sådana arbetsuppgifter.

En viktig utgångspunkt för utredningsarbetet bör vara att kartlägga och utvärdera de erfarenheter som har gjorts inom statskontoret av hittillsvarande organisatoriska lösning, arbetsformer och arbetsuppgifter. Erfarenheter av motsvarande slag från utlandet bör också tas till vara.

Frågan om avgränsningen mellan rationalisering och förvaltningsrevision togs upp i prop. 1976/77:100 (bil. 11 s. 15), där uppgiftsfördelning och samverkan mellan statskontoret och riksrevisionsverket behandlades i anledning av en utredning om detta. Denna fråga bör därför inte ånyo tas upp i detta sammanhang. Marginella förskjutningar i gränsdragningen mellan berörda ämbetsverk bör dock kunna övervägas.

Utredaren bör samråda med förvaltningsutredningen.

Utredaren bör hålla nära kontakt med de statsanställdas huvudorganisationer.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för budgetdepartementet

att tillkalla en särskild utredare för att se över organisationen för de centrala myndighetsuppgifterna avseende rationalisering och ADB i statsförvaltningen,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta åttonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Budgetdepartementet)

3. Tilläggsdirektiv till vägtrafikskatteutredningen

(B 1977:05)

Dir 1979:9

Beslut vid regeringssammanträde 1979-02-01

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

Med stöd av regeringens bemyndigande den 24 mars 1977 tillkallade jag en särskild utredare (vägtrafikskatteutredningen, B 1977:05, dir. 1977:44) med uppdrag att göra en teknisk översyn av vägtrafikbeskattningen. Utredaren har i juli 1978 lagt fram delbetänkandet (Ds B 1978:5) Översyn av vägtrafikbeskattningen Del I Kilometerskatt. I betänkandet lämnas förslag till bl.a. administrativa och praktiska förenklingar i kilometerskattesystemet. Betänkandet har remissbehandlats. Jag avser att senare föreslå att ändringar i huvudsak i enlighet med förslagen genomförs.

I utredningsuppdraget har inte ingått att göra någon bedömning av kilometerskatten som skatteform. I några remissyttranden har dock även denna fråga tagits upp.

Kritik har därvid i vissa avseenden riktats mot bl.a. kilometerräknarapparaturens känslighet för manipulationer. Under hänvisning härtill och till praktiska och administrativa besvärligheter har i några fall förordats att kilometerskatten slopas och ersätts med en skatt direkt på motorbränslejan.

Enligt min mening kan denna kritik mot kilometerskattesystemet inte utan vidare avfärdas. Frågan om kilometerskatt är en lämplig skatteform för de brännoljedrivna fordonen och deras släpvagnar eller om någon alternativ skatteform kan vara att föredra bör därför tas upp till behandling. Därvid bör en utvärdering göras av kilometerskattesystemet samtidigt som alternativa skatteformer bedöms. Detta arbete bör lämpligen göras av vägtrafikskatteutredningen, vars uppdrag därför bör kompletteras i enlighet härmed.

I fråga om räknarapparaturen får jag erinra om att regeringen tidigare i dag har gett kilometerskattenämnden i uppdrag att leda arbetet med att utveckla en ny räknare t.ex. för navmontering och med sådan utformning att den kan monteras på flertalet kilometerskattepliktiga fordon, dvs. även på personbilarna. Arbetet avser alltså att finna en räknare med bredare användningsområde än de nuvarande och med bättre motståndskraft mot manipulationer. Detta är också angeläget av det skälet att vissa fordon inom en ganska snar framtid kan komma att vara så utformade, att en räknare av befintlig typ inte kommer att kunna användas. Vägtrafikskatteutredningens uppdrag bör inte omfatta frågan om en ny räknartyp.

När utredningsuppdraget fullgörs bör bl.a. följande beaktas.

Till grund för vägtrafikbeskattningen ligger den kostnadsansvarighetsprincip som antogs genom statsmakternas beslut år 1963 och som innebär att trafikavgifterna så långt möjligt skall motsvara det allmännas utgifter för trafiken. Kilometerskatten ansågs på ett bättre sätt än brännoljeskatten kunna tillgodose denna princip, eftersom kilometerskatten kan differentieras med hänsyn till bl.a. axelarrangemang och fordonsvikt. Utredaren bör utgå från att beskattningen skall vara så utformad att den kan svara mot de krav som kostnadsansvarighetsprincipen ställer på den. Vid bedömningen av denna fråga bör beaktas den ändring av principens innehåll som kan bli följden av den trafikpolitiska proposition som regeringen avser att lägga fram i vår.

Ett viktigt krav som måste ställas på varje skattesystem är att det skall ge upphov till så litet praktiskt och administrativt besvär som möjligt för skattskyldiga och myndigheter. Utvärderingen av kilometerskattesystemet bör omfatta även denna fråga. Utredaren bör därvid beakta effekterna av det utredningsarbete som har uppdragits åt kilometerskattenämnden.

I samband därmed bör också kostnaderna för uppbörd, administration, kontroll m.m. av kilometerskatt kartläggas och bedömas. Även de skattskyldigas kostnader för hanteringen av kilometerskatten bör belysas.

Vidare får kilometerskattesystemet bedömas i fråga om möjligheterna till skattefusk och andra skatteundandragande åtgärder.

När kritik har riktats mot kilometerskatten har ofta framhållits att en återgång till beskattning direkt av motorbränsloljan skulle vara att föredra framför kilometerskatten. Därvid har särskilt pekats på att man i andra länder, t.ex. Finland, tillämpar ett sådant system. För att göra det möjligt att skilja mellan eldningsolja och motorbränsle förses eldningsoljan, som regelmässigt är väsentligt lägre beskattad än motorbränsloljan, med en tillsats som kan spåras med ett enkelt kemiskt förfarande.

Jag vill i denna del framhålla följande. Den upphävda bränsleoljebeskattningen ansågs leda till ett oacceptabelt stort skattebortfall på grund av skattefusk. Detta berodde särskilt på att lågt beskattad eldningsolja 1, som tekniskt sett är likvärdig med motorbränsle, var lättillgänglig och felaktigt användes för drift av bränsleoljedrivna personbilar, lastbilar och bussar. Vidare gällde att motorbränsle som skulle användas för drift av t.ex. jordbrukstraktorer och motorredskap beskattades på samma sätt som eldningsolja 1. Även detta förhållande underlättade skatteundandragande åtgärder. Dessa omständigheter bör beaktas av utredaren. Det ankommer däremot inte på utredaren att överväga skattenivån när det gäller eldningsolja eller inskränkningar i förhållande till vad som gällde förut i rätten att använda lågt beskattad motorbränsle för drift av t.ex. jordbrukstraktorer eller motorredskap.

Utredaren bör i övrigt bedöma alternativa beskattningsformer från de utgångspunkter som, enligt vad jag tidigare har anfört, bör ligga till grund för utvärderingen av kilometerskattesystemet. Därutöver bör bl.a. följande förhållanden belysas när det gäller en beskattning av motorbränsle. I praktiken torde kontroll av att lågt beskattad eldningsolja inte används för drift av vägtrafikfordon kunna ske endast genom att innehållet i fordonets tank analyseras. Utredaren bör bedöma om en sådan kontroll kan bli effektiv. Vidare bör utredaren ta ställning till vilka sanktioner som kan anses nödvändiga för att motverka felaktig användning av eldningsolja. Därvid bör en jämförelse göras med de långtgående sanktioner av ekonomisk natur som tillämpas i vissa andra länder. Även i övrigt bör förhållandena i andra länder undersökas.

Utredaren bör också bedöma i vilken utsträckning tillsats av spår- eller färgämne till en oljeprodukt kräver investeringar i skilda lagringsanläggningar eller distributionsfordon för olika oljeprodukter.

Bland ytterligare frågor som bör belysas vill jag nämna följande. F.n. gäller, under vissa förutsättningar, att högst 400 l bränsle får föras in tull- och skattefritt till Sverige. Utredaren bör bedöma om denna volymgräns lämpligen bör ändras om bränsleskatt införs. Vidare bör utredaren belysa riskerna för och effekterna av att fordon, som har varit utomlands, kommer till Sverige med i utlandet köpt olja med tillsats av där använt spår- eller färgämne.

Slutligen vill jag i fråga om en återgång till någon form av skatt direkt på motorbränsleljan också framhålla följande. När kilometerskatten infördes den 1 januari 1974 bestämdes skattesatserna så att de generellt sett skulle ge samma skattebelastning per kilometer som skatterna på bränsleljan. Sedan dess har kilometerskatten på personbilar relativt sett höjts mer än skatten på lastbilar, bussar och släpvagnar. Om den nuvarande kilometerskatten omvandlas till bränsleljeskatt med utgångspunkt i kilometerskatten på personbilar kommer därför skattebelastningen på lastbilar, bussar och släpvagnar att öka. Läggs i stället kilometerskatten på sistnämnda fordon till grund för omvandlingen kommer skattebelastningen på personbilarna att sänkas. Utredaren bör beakta att detta förhållande kan kräva särskilda anpassningsåtgärder, t.ex. beträffande den årliga fordonsskatten. Sådana åtgärder bör bedömas även med hänsyn till utredarens kommande ställningstagande till frågan om att slopa den årliga fordonsskatten för bensindrivna bilar och höja bensinskatten i motsvarande mån.

Utredarens arbete bör bedrivas skyndsamt.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen utvidgar utredarens uppdrag i enlighet med vad jag har förordat.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Budgetdepartementet)

4. Utredning om beskattningen av energi, m.m.

Dir 1979:25

Beslut vid regeringssammanträde 1979-03-01

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

I vårt skattesystem ingår ett flertal indirekta skatter som berör eller har nära anknytning till energiområdet. Denna beskattning omfattar i dag allmän energiskatt på bensin, motorbränsleja, eldningsolja, kolbränslen och elkraft, särskilda skatter på bensin och gasol, mervärdeskatt på andra bränslen än sådana som omfattas av den allmänna energiskatten, kilometerskatt som ersatt tidigare utgående skatter på motorbränsleja samt slutligen särskild beredskapsavgift på bensin och mineraloljor.

Energibeskattningen har f.n. i stor utsträckning en av statsfinansiella skäl motiverad utformning. Ursprungligen infördes skatter på motorbränslen liksom på innehav av motorfordon för att finansiera vägväsendets utbyggnad och underhåll. Denna specialdestinering av de s.k. automobilskattemedlen kommer att upphöra budgetåret 1980/81. Den allmänna energiskatten infördes år 1957 av delvis energipolitiska skäl, men den är numera närmast att betrakta som ett komplement till mervärdeskatten.

Den särskilda beredskapsavgiften har till syfte att finansiera dels en utökad beredskapslagring av oljeprodukter, dels stöd till prospektering efter olja och naturgas.

Skatten på energi är en kostnad för alla energiförbrukare. Energiskattens

kostnadsfördyrande effekt på näringslivets bränsle- och kraftförbrukning har dock mildrats genom särskild lagstiftning om nedsättning av energiskatt för trädgårdsnäringen och industrin. Dessutom gäller att industrins förbrukning av elkraft utöver 40.000 kWh per år belastas med energiskatt om 2 öre per kWh mot 3 öre för annan förbrukning. Om det energiskattebelagda området i stället omfattades endast av mervärdeskatten skulle någon faktisk skattebelastning för näringslivet inte uppkomma. Skatten på energi skulle då utgöra avdragsgill ingående mervärdeskatt för företagen.

Under senare år har ställts helt andra krav än tidigare på en aktiv och målmedveten energipolitik från statsmakternas sida. Dessa krav förstärktes genom den s.k. oljekrisen 1973-74. Kraftfulla åtgärder av skilda slag måste till för att trygga vår energiförsörjning och sysselsättning och därjämte ge oss större handlingsfrihet och ökat oberoende för framtiden. Härvid uppmärksammades även möjligheten att utnyttja energibeskattningen som ett aktivt energipolitiskt instrument.

Mot denna bakgrund tillkallades i oktober 1975 energiskatteutredningen (Fi 1975:07) med uppdrag att undersöka möjligheterna att begagna energibeskattningen som ett medel att spara energi och styra energiförbrukningen och att lägga fram förslag härom. Utredningsuppdraget överfördes på den energikommission (I 1976:05), som regeringen i december 1976 tillkallade med uppgift bl.a. att ta fram underlag för ställningstagande till den svenska energipolitikens framtida inriktning. De för kommissionen utfärdade direktiven överensstämde i fråga om energibeskattningen nära med de direktiv som meddelats för den avvecklade energiskatteutredningen. Genom tilläggsdirektiv (Dir 1978:19) gavs kommissionen emellertid också möjlighet att ta upp och belysa dels frågan om att inrymma energiskatten under mervärdeskatten, dels frågan om möjligheterna att kombinera en mervärdeskatt på energi med beskattning av energi anpassad efter produktionssättet.

Energikommissionen lämnade i februari 1978 sitt huvudbetänkande (SOU 1978:17) Energi, vilket i juni 1978 följdes av slutbetänkandet (SOU 1978:49) Energi Hälso- miljö- och säkerhetsrisker. I huvudbetänkandet redovisade kommissionen sina överväganden och förslag i skattefrågan på grundval av rapporter från en till kommissionen knuten expertgrupp med uppgift att behandla frågor om energipolitiska styrmedel. Resultatet av denna styrmedelsgrupps arbete återfinns i en huvudrapport (Ds I 1977:15) Styrmedel för en framtida energihushållning jämte tre bilagor (Ds I 1977:16-18) och i en slutrapport (Ds I 1978:7) Styrmedel och energikommissionens energibalanser jämte bilaga (Ds I 1978:8). Skattefrågorna behandlas mera ingående i en fristående delrapport Beskattningens roll i energipolitiken, som är intagen i slutrapporten som bilaga 1. Denna delrapport finns även intagen som bilaga 3 i kommissionens huvudbetänkande.

Energikommissionen uttalade i huvudbetänkandet (s. 597 f) att beskattningen utgör ett av de övergripande styrmedel som erbjuder goda möjligheter att på lång sikt påverka energianvändning och energitillförsel. Kommissionen föreslog en fortsatt utredning av frågan om beskattning av energi inom mervärdeskattens ram i kombination med en energiskatt i import- och producentledet. I det fortsatta utredningsarbetet borde särskilt beaktas möjligheten att markera energiskattens styrmedelsfunktion genom skattesatsdifferentieringar och undantag. Dessa skulle ha till syfte dels att tillgodose kraven på en samhällsekonomiskt avvägd beskattning som tar hänsyn till miljöeffekter, försörjningstrygghet m.m., dels att underlätta

utbyggnaden av mottryckskraft och introduktionen av nya energikällor.

Energibeskattningen borde, uttalade kommissionen vidare, ses som en del i ett samhällsekonomiskt avvägt prissystem. Då olika system för prissättningen tillämpas inom energiområdet borde de framtida principerna för denna prissättning liksom för de i sammanhanget viktiga investeringskalkylerna utredas närmare. Detta utredningsarbete borde enligt kommissionen lämpligen ske tillsammans med den fortsatta utredningen om energibeskattningen.

Utöver nu nämnda förslag rörande den mera centrala energibeskattningen föreslog kommissionen ytterligare energipolitiskt betingade åtgärder med anknytning till beskattningen. Sålunda föreslogs, i syfte att hålla nere energiförbrukningen inom transportsektorn, att åtgärder skulle vidtas för att stimulera samåkning och kollektivt resande. Enligt kommissionen borde därför ändrade skatteavdrag för resa i bil mellan bostad och arbete utredas. Vidare föreslog kommissionen att en differentiering av den årliga bilskatten till förmån för lättare och bensinsnålare bilar skulle genomföras.

Bland andra av kommissionen framförda förslag, vars genomförande kan kräva särskilda skattemässiga beaktanden, kan nämnas åtgärder för att stimulera inhemsk tillverkning och användning av syntetiska drivmedel samt åtgärder för att stimulera utnyttjandet av små kraftverk och utnyttjandet av bl.a. torv, biomassa, sol och vind för energialstring.

Vid den omfattande remissbehandlingen av kommissionens betänkanden har de remissinstanser som tagit upp skattefrågorna allmänt anslutit sig till förslaget om en fortsatt utredning av frågan om en omläggning av energibeskattningen. Vissa synpunkter har därvid förts fram beträffande en omläggning enligt de av kommissionen förordade riktlinjerna men också beträffande lämpligheten av att utnyttja beskattningen som ett energipolitiskt styrmedel.

Mot bakgrund av vad nu anförts vill jag framhålla följande. Den framtida tillförseln av energi kommer att möta svårigheter genom knapphet på vissa energiråvaror, ökande priser och miljöproblem. Det är därför angeläget att energin utnyttjas på bästa möjliga sätt. Målet bör vara att vi på lång sikt kan klara vår energiförsörjning med uthålliga, helst förnybara och inhemska, energislag med minsta möjliga miljöpåverkan.

Liksom energikommissionen anser jag att skatteinstrumentet är ett sådant övergripande medel som bör erbjuda goda möjligheter att påverka energianvändningen och energitillförseln i en från samhällssynpunkt önskvärd riktning. Det är därför angeläget att den nuvarande energibeskattningen får en utformning som ger den bästa möjliga energipolitiska styrfunktionen samtidigt som dess statsfinansiella betydelse beaktas. Jag delar kommissionens uppfattning att det krävs en omläggning av energibeskattningen för att tillgodose de energipolitiska intressena och att en sådan omläggning bör utredas närmare.

En särskild kommitté bör tillkallas för att utföra det av kommissionen föreslagna fortsatta utredningsarbetet. På grundval av det omfattande material som kommissionen har tagit fram och remissyttrandena däröver bör kommittén arbeta med sikte på att lägga fram konkreta förslag till en skatteomläggning i enlighet med vad kommissionen angett som en principiell modell för den framtida energibeskattningen.

Av det inledningsvis anförda framgår att den nuvarande energibeskattningen har många inslag. Även vissa delar av inkomstbeskattningen kan sägas ha energipolitiska aspekter. Exempel härpå är rätten till avdrag för

kostnader för resor med egen bil till och från arbetet eller i tjänsten. Enligt min uppfattning skulle en energipolitiskt betingad översyn av inkomstbeskattningen i detta sammanhang komplicera och försena utredningsarbetet. Denna fråga bör behandlas i annat sammanhang. I prop. 1978/79:99 om en ny trafikpolitik behandlas också energikommissionens förslag om en differentiering av bilskatten till förmån för bränslesnåla fordon. I denna proposition uttalas bl.a. att vägtrafikskatteutredningen (B 1977:05) bör få i uppdrag att utreda denna fråga och frågan om skattekonstruktionen för eldrivna fordon.

Den nu aktuella kommitténs arbete bör mot bakgrund av vad som nu har nämnts koncentreras till den beskattning som sker av olika energislag, dvs. till den allmänna energiskatten, de särskilda skatterna på motorbränslen och mervärdeskatten. Det bör däremot, med hänsyn till syftet med den särskilda beredskapsavgiften för oljeprodukter, inte ankomma på kommittén att överväga ändringar av denna avgift.

Den av kommissionen förordade utformningen av energibeskattningen går som tidigare nämnts ut på att det energiskattebelagda området inryms under mervärdeskatten och att en av energipolitiska skäl betingad och samhällsekonomiskt avvägd energiskatt i import- och producentledet införs. Kommittén bör närmare utreda och lägga fram konkreta förslag till en sådan omläggning av energibeskattningen.

Av energikommissionens material framgår att en övergång till mervärdeskatt på bränslen och elkraft leder till en kraftigt höjd beskattning av hushållens förbrukning av kol- och oljebränslen medan beskattningen av hushållens elförbrukning skulle bli i stort sett oförändrad vid den nu för mervärdeskatten gällande skattesatsen 17,1 %. Övergången medför samtidigt att näringslivets energiförbrukning blir skattefri genom rätten till avdrag för s.k. ingående mervärdeskatt.

Övergången från energiskatt till mervärdeskatt innebär att hushållens förbrukning av energi beskattas på samma sätt som annan privat konsumtion. Kommittén bör belysa olika konsekvenser av en sådan övergång. Därvid bör också behandlas möjligheterna att inom mervärdeskattens ram åstadkomma lösningar som mildrar effekterna av de påtalade förändringarna i skattebelastningen. Vid bedömningen av sådana lösningar bör kommittén beakta att beskattningsreglerna skall medge en praktisk och enkel tillämpning samt ge möjlighet till en tillfredsställande kontroll. Vidare bör beaktas att den eftersträvade styreffekten inte går förlorad. Det kan finnas anledning för kommittén att i dessa hänseenden etablera ett samarbete med mervärdeskatteutredningen (Fi 1971:05).

Den omständigheten att näringslivets förbrukning av fossila bränslen och elkraft i realiteten blir skattefri innebär att det inte längre skulle finnas något skattemässigt styrmedel i denna del. Detta är en av anledningarna till att kommissionen har föreslagit att en övergång till mervärdeskatt skall kombineras med en ny energipolitiskt betingad och samhällsekonomiskt avvägd energiskatt förlagd till import- och producentledet. Kommissionen har framhållit att denna skatt skall utformas, avgränsas och avvägas med beaktande av miljöeffekter, försörjningstrygghet m.m. men också med sikte på att underlätta utbyggnaden av mottryckskraft och introduktionen av nya energikällor (t.ex. vind, sol, torv och biomassa).

Jag kan i stort ansluta mig till denna uppfattning. Jag vill för egen del också framhålla att kommittén särskilt bör undersöka möjligheterna att utforma skatten så att den främjar användning av sådana energikällor och energi-

råvaror som ersätter olja. Det främsta syftet med en omläggning av energibeskattningen är att ge beskattningen en mer utpräglad karaktär av styrmedel mot de mål som finns för energipolitiken. Detta gäller i hög grad energianvändningen inom industrin, då industrin enligt energikommissionens styrmedelsgrupp är mer priskänslig än övriga energianvändare.

I kommissionens material anförs skäl mot att inrymma motorbränslena under mervärdeskatten. De anförda skälen är att beskattningen av motorbränslena är väsentligt högre än beskattningen av energirävarorna eldningsolja, kolbränslen och elkraft samt att beskattningen av motorbrännolja till väsentlig del sker i form av kilometerskatt och således inte i form av skatt direkt på energiråvaran.

Av vad som uttalas i den trafikpolitiska propositionen framgår bl.a. att någon sänkning av de rörliga avgifterna (bensinskatt och kilometerskatt) på vägtrafiken inte kan anses motiverad. En utgångspunkt för kommittén bör därför vara att det totala skatteuttaget på drivmedel inte bör minska. Kommittén bör däremot vara oförhindrad att pröva om beskattningen av drivmedlen lämpligen bör ske helt eller delvis i form av mervärdeskatt. I sammanhanget bör beaktas att energiskatten på motorbrännolja och eldningsolja f.n. är densamma. Detta har väsentliga kontrollmässiga fördelar. Jag vill dock erinra om att vägtrafikskatteutredningen enligt meddelade tilläggsdirektiv (Dir 1979:9) skall utvärdera kilometerskattesystemet och bedöma alternativa beskattningsformer. En sådan beskattningsform är beskattning av mineraloljor av olika slag enligt skilda skattesatser. Kommittén bör samråda med vägtrafikskatteutredningen i denna fråga, som kan ha betydelse för behandlingen av frågan om en övergång från energiskatt till mervärdeskatt på mineraloljor.

De rörliga – körlängdsberoende – skatterna är en väsentlig del av beskattningen av vägtrafiken och har därför en påtaglig trafikpolitisk betydelse. En övergång från drivmedelsskatt av nuvarande slag till mervärdeskatt innebär att den faktiska skattebelastningen blir olika för olika ägarkategorier. Även detta förhållande bör beaktas i utredningsarbetet.

Det nu anförda utesluter emellertid inte att en ändrad avvägning även av drivmedelsbeskattningen kan bli följden av en skatteomläggning av nu antytt slag. Jag tänker närmast på möjligheterna att med hjälp av energibeskattningen påverka valet av bränsleslag i den riktning som är önskvärd från energi- och miljöpolitiska synpunkter. Det bör också bedömas i vilken utsträckning beskattningen bör påverkas av t.ex. det termiska energiinnehållet i olika bränslen. Jag vill i detta sammanhang framhålla att skatten på s.k. motoralkohol, däribland metanol och etanol, som är avsedd för användning till motordrift, enligt förslag i prop. 1978/79:115, skall sänkas till ungefär hälften av den nuvarande skatten. Denna sänkning är närmast avsedd att stimulera en försöksverksamhet med motoralkoholer som drivmedel i motorfordon. Sänkningen är motiverad av att samma skattesatser f.n. gäller för dessa motoralkoholer som för bensin och bensinblandningar, trots att de har ett mindre termiskt energiinnehåll per volymenhet. Kommittén bör undersöka i vad mån en permanent skattesatsdifferentiering kan vara motiverad med hänsyn till detta förhållande och den betydelse dessa alkoholer förväntas få för vår framtida energiförsörjning inom transportsektorn.

I detta sammanhang vill jag också erinra om de bestämmelser om högsta blyhalt i motorbensin som finns i kungörelsen (1973:334) om hälso- och

miljöfarliga varor (ändrad senast 1978:614) och om den arbetsgrupp som chefen för jordbruksdepartementet har tillsatt med uppgift att föreslå åtgärder för att underlätta en övergång till blyfritt bränsle.

Med beaktande av vad som nu har anförts bör kommitténs arbete i övrigt beträffande drivmedelsbeskattningen inriktas på att närmare behandla frågan om uttag av skatten i tidigare led. Jag förutsätter att ett samråd etableras med vägtrafikskatteutredningen. Jag vill här också erinra om den i juni 1977 tillkallade utredningen (H 1977:03) om en utjämning av regionala och lokala prisskillnader på eldningsolja och bensin (Dir 1977:81).

I fråga om gasbränslen utgår f.n. skatt endast på gasol, som används för drift av motorfordon och s.k. trafiktraktorer samt registrerade motorredskap. För detta drivmedel utgår gasolskatt och energiskatt. Gasol har hittills i endast mycket liten omfattning använts som drivmedel i motorfordon. Gasol som förbrukas för annat ändamål än för drift av motorfordon beskattas i princip inte. Gas omfattas dock av mervärdeskatten när den med hänsyn till försäljningsform, kvantitet eller förpackning har karaktär av butiksvara. Inte heller stadsgas beskattas, men energiskatt utgår på den fossila råvaran som används för gasframställningen.

Kommittén bör särskilt behandla frågan om de gasbränslen som nu är undantagna från mervärdeskatt bör göras skattepliktiga vid övergång från energiskatt till mervärdeskatt. Frågan om beskattningen av drivmedlet gasol bör bedömas med beaktande av vad jag tidigare har anfört beträffande drivmedelsbeskattningen. Jag vill även nämna att regeringen i prop. 1978/79:115 uttalar att nuvarande relation mellan skatten på bensin och skatten på gasol tills vidare i huvudsak bör vara oförändrad.

Utöver vad jag nu har tagit upp vill jag även framhålla följande. Om uttaget av skatt på bränslen och elkraft förläggs till import- och producentledet innebär det i princip att skatten belastar även svinn och överföringsförluster i distributionen fram till konsumenterna. Effekterna därav i olika hänseenden bör klarläggas. Av särskilt intresse är att belysa hur prissättningen på elkraft i konsumtionsledet kan och bör ske med hänsyn till skiljaktigheter inte endast i kostnader utan också i skattebeläggningen för olika produktionsformer av energi. Därvid bör kommittén ta upp såväl sådana som nu förekommer som nytillkommande produktionsformer. Ett viktigt spörsmål är att få klarlagt i vad mån utnyttjandet av nya energikällor, t.ex. sol, torv, vind och biomassa, liksom av andra bränslen som ersätter olja, kräver ekonomiskt stöd, som bör kopplas till energibeskattningen. Av energipolitiska skäl motiverade undantag från energiskatt och skattesatsdifferentieringar är andra lösningar som kommissionen har pekat på. Kommittén bör i dessa frågor samråda med delegationen (I 1979:01) för solvärme och bränslen som kan ersätta olja. I vad mån sadana åtgärder kan utnyttjas för att mildra den tidigare påtalade ändrade skattebelastningen vid övergång till mervärdeskatt bör därvid också undersökas.

Energikommissionen har uttalat att även principerna för prissättningen på energi och investeringskalkylerna, som har betydelse för prissättningen, borde utredas närmare. Det är i och för sig ett principiellt välmotiverat önskemål. Det torde dock vara en komplicerad fråga som kräver att många olika synpunkter beaktas, och det är ovisst i vilken utsträckning resultatet av en utredning kan på kort sikt ge ledning för beskattningens konkreta utformning.

En särskild fråga i detta sammanhang är hur beskattningen av viss elkraftproduktion bör vara utformad. Jag avser härmed sådan produktion

som sker i äldre anläggningar, främst vattenkraftverk. Genom att råkraftprissättningen i princip är baserad på modernare och därmed dyrare produktionsanläggningar kan stora ekonomiska överskott uppstå hos ägarna av äldre produktionsanläggningar.

Kommittén bör belysa nämnda förhållanden och bedöma om de bör föranleda särskilda åtgärder inom energibeskattningens ram.

Kommittén bör utgå från att dess förslag som helhet skall vara statsfinansiellt neutralt. Kommittén bör dock vara oförhindrad att även lägga fram förslag som innebär vissa förändringar av statsverkets intäkter om detta är motiverat av den övergripande bedömning av energibeskattningen som kommittén skall göra.

Utredningsarbetet bör bedrivas med skyndsamhet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för budgetdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst fem ledamöter med uppdrag att utreda beskattningen av energi, m.m.,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta åttonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Budgetdepartementet)

5. Översyn av aktievinstbeskattningen m.m.

Dir 1979:27

Beslut vid regeringssammanträde 1979-03-15

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

Realisationsvinster, dvs. sådana kapital- eller värdestegringsvinster som uppkommer vid inte yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom, beskattas i vårt land sedan länge inom ramen för den vanliga inkomstbeskattningen. Reglerna var ursprungligen relativt enkla och enhetliga. Realisationsvinst beskattades bara i de fall då egendomen avyttrades inom viss kortare tid efter förvärvet. Tidsgränsen var i regel tio år för fastigheter och fem år för lös egendom. En förutsättning för beskattning var dessutom att egendomen hade förvärvats genom s.k. oneröst fång, dvs. genom köp, byte eller därmed jämförligt fång. Bakom dessa begränsningar låg uppfattningen att beskattningen i princip bara skulle träffa spekulationsvinster.

Med tiden ändrades synen på realisationsvinstbeskattningen. Flera skäl ansågs tala för att realisationsvinsterna – oavsett om de var resultat av spekulation eller inte – i större utsträckning borde jämställas med vanliga inkomster. På gundval av ett förslag från aktievinstutredningen (SOU 1965:72) borttogs år 1966 tidsgränsen för beskattning av vinster på aktier, andelar i ekonomiska föreningar m.m. Året därpå slopades också

tidsgränsen för beskattning av realisationsvinster på fastigheter efter förslag från 1963 års markvärdekommitté (SOU 1966:23 och 24). För både aktier och fastigheter gjordes skatteplikten oberoende av om egendomen hade förvärvats genom oneröst fång eller genom arv, gåva eller annat s.k. benefikt fång. Äldre regler behölls däremot för beskattning av realisationsvinst på annan lös egendom än aktier o.d. En följd av dessa ändringar var att det tidigare relativt enhetliga regelsystemet ersattes av tre särskilda system, ett för fastigheter, ett annat för aktier o.d. och ett tredje för övrig lös egendom.

År 1970 tillkallades en ny utredning, realisationsvinstkommittén (Fi 1970:79), som fick i uppdrag att försöka utarbeta mer enhetliga regler för beskattning av realisationsvinster. Ett betänkande av kommittén (SOU 1975:53) lades till grund för de ändringar av reglerna för beskattning av realisationsvinster som genomfördes år 1976. Ändringarna medförde skärpningar av realisationsvinstbeskattningen men var i huvudsak av teknisk karaktär. Lagstiftningen ledde inte till att samordningen ökade i nämnvärd grad. Fortfarande tillämpas alltså tre olika regelsystem vid realisationsvinstbeskattningen.

Trots att reglerna för beskattning av realisationsvinster omarbetades så sent som år 1976, har den fortsatta debatten klarlagt att särskilt reglerna för aktier och viss annan lös egendom har tekniska brister. Erfarenheterna från taxeringsarbetet visar att de är svåra att tillämpa för de skattskyldiga. I det följande tar jag upp frågan om fortsatt översyn av realisationsvinstreglerna för lös egendom. Dessförinnan kommer jag att lämna en kortfattad redogörelse för nu gällande lagstiftning.

När det gäller realisationsvinstreglerna för lös egendom måste man alltså skilja mellan å ena sidan aktier o.d. och å andra sidan annan lös egendom. För aktier o.d. gäller sedan år 1966, som jag redan nämnt, att beskattning sker utan begränsning i tiden och oberoende av om egendomen har förvärvats genom benefikt eller oneröst fång. Jag återkommer strax till hur aktievinstreglerna i detalj är utformade. De regler som gäller för aktier är tillämpliga också vid avyttring av delbevis och teckningsrätter till aktier, andelar i aktiefonder, ekonomiska föreningar och handelsbolag samt rättigheter som är jämförliga med aktier eller med de nu nämnda andelsrätterna.

För annan lös egendom gäller fortfarande att realisationsvinst beskattas bara när avyttring sker inom fem år från förvärvet och i princip endast under förutsättning att egendomen har förvärvats genom oneröst fång. Inom femårsperioden avtrappas den skattepliktiga andelen av vinsten från 100 % under de första två åren till 25 % under det femte året. Enligt dessa regler behandlas bl.a. obligationer, konvertibla skuldebrev, andelar i bostadsrättsföreningar och andra s.k. äkta bostadsföretag samt lösöre.

Det kan möta stora praktiska svårigheter att beräkna resultatet av en aktieförsäljning som sker efter längre tids innehav. När tidsgränsen för beskattning av aktievinster slopades år 1966, ansågs det därför nödvändigt att införa en särskild schablonregel för de fall då avyttringen avsåg egendom som hade innehafts under fem år eller längre tid. Regeln innebar att 10 % av nettoförsäljningspriset skulle tas upp som skattepliktig inkomst, om det inte framstod som sannolikt att avyttringen hade skett utan vinst eller med en vinst som inte översteg 5 % av försäljningspriset. Förluster som uppkom efter fem års innehav var inte till någon del avdragsgilla.

När aktievinstreglerna år 1976 fick sin nuvarande principiella utformning,

ansågs tiden dock mogen att gå över till ett system som bygger på att det verkliga resultatet skall ligga till grund för beskattningen även när avyttringen sker efter längre tids innehav. Skillnad görs numera mellan aktier som har innehafts mindre än två år (nya aktier) och aktier som innehafts två år eller mer (äldre aktier). När nya aktier avyttras beskattas hela den framräknade vinsten. Vid avyttring av äldre aktier är 40 % av vinsten skattepliktig. Det är den nominella vinsten som beskattas. Det är alltså inte tillåtet att räkna om anskaffningskostnaden med hänsyn till förändringar i konsumentprisindex e.d. Avdrag för förlust på nya och äldre aktier medges på motsvarande sätt med 100 % respektive 40 % av den nominella förlusten. Från skattepliktig vinst på äldre aktier medges ett särskilt schablonavdrag. Avdragsbeloppet uppgår numera till 1.000 kr.

När den i tiden obegränsade aktievinstbeskattningen infördes år 1966, ansågs det nödvändigt att hindra att en beskattning av vinster på äldre innehav skulle försvåra önskvärda företagsöverlåtelser. En dispensregel infördes därför som innebar att befrielse från beskattningen enligt 10 %-schablonen kunde medges, under förutsättning att beskattningen kunde antas hindra en strukturrationalisering som var önskvärd från allmän synpunkt. Dispensregeln fördes över till 1976 års lagstiftning och innebär numera att befrielse – under nämnda förutsättning – kan medges från beskattning av vinst som uppkommer vid avyttring av äldre aktier.

Vid avyttring av nya aktier och andelar är det den faktiska anskaffningskostnaden som läggs till grund för beräkning av vinst och förlust. Samma princip tillämpas också vid avyttring av äldre andelar i handelsbolag och ekonomiska föreningar.

När det gäller äldre aktier och äldre andelar i aktiefonder har det däremot ansetts nödvändigt att införa särskilda regler för beräkning av anskaffningsvärdet, nämligen en regel om genomsnittsberäkning och en särskild schablonregel.

Enligt regeln om genomsnittsberäkning skall som anskaffningsvärde för äldre aktie eller andel i aktiefond upptas den genomsnittliga anskaffningskostnaden för den skattskyldiges samtliga äldre aktier eller andelar av samma slag som den avyttrade. Vid beräkningen måste hänsyn tas till samtliga de tillskott och avyttringar av aktier eller andelar av ifrågavarande slag som har skett sedan den skattskyldige först förvärvade någon av aktierna eller andelarna. Genomsnittsberäkningen grundas på faktiska anskaffningskostnader och innebär i princip bl.a. att den skattskyldige, när hela innehavet avvecklats, har beskattats för 40 % av hela den realiserade värdestegringen. Metoden är obligatorisk för sådana aktier som inte är noterade på börs eller föremål för annan liknande notering. Vid avyttring av aktier som är föremål för notering och vid avyttring av andelar i aktiefonder har den skattskyldige rätt att i stället tillämpa den särskilda schablonregeln. Enligt denna regel får anskaffningsvärdet bestämmas till hälften av den nettolikvid som erhålls för aktien eller andelen. Detta betyder att den skattepliktiga vinsten tas upp till (40 % av 50 % =) 20 % av nettolikviden.

För att underlätta övergången till 1976 års regler infördes dessutom särskilda hjälpregler för beräkning av anskaffningsvärdet för sådana aktier och andelar som hade innehafts under minst fem år när de nya reglerna trädde i kraft den 1 april 1976. Hjälpreglerna innebär att skattskyldig har rätt att vid genomsnittsberäkning enligt de nya reglerna utgå från vissa schablonvärden i stället för den faktiska anskaffningskostnaden.

Som jag nämnt har nuvarande realisationsvinstregler för lös egendom

kritiserats. Redan när 1976 års lagstiftning genomfördes uttrycktes farhågor att aktievinstreglerna skulle bli alltför komplicerade och svårtillämpade. Kritiken har därefter upprepats i olika sammanhang. Det har bl.a. framhållits att genomsnittsberäkningen i vissa fall kan vara mycket svår att genomföra. Det har också gjorts gällande att bestämmelserna i nuvarande utformning medför risk för rättsförluster. Systemet med alternativa beräkningsmetoder innebär nämligen att en viss bestämd transaktion ofta kan redovisas på flera olika sätt med helt olika skattekonsekvenser. Det är ofta svårt för den enskilde aktieägaren att i olika situationer bedöma de olika beräkningsmetodernas effekter på kortare och längre sikt.

Reglerna om beskattning av aktievinster förenklades på ett par väsentliga punkter genom lagstiftning under hösten 1977. Som jag uttalade i det sammanhanget (prop. 1977/78:60) delar jag uppfattningen att reglerna är svårtillämpade och kan medföra risk för rättsförluster samt praktiska problem och betungande merarbete för både skattskyldiga och taxeringsmyndigheter. Jag kunde dock samtidigt konstatera att någon mer genomgripande ändring av aktievinstreglerna inte var möjlig utan föregående utredningsarbete och remissbehandling.

Realisationsvinstreglerna för lös egendom har kritiserats inte bara från tekniska utan också från materiella synpunkter. Som exempel kan nämnas att kritik har riktats mot utformningen av den dispensregel som är tillämplig i fall av strukturrationalisering. Det har ansetts att definitiv skattebefrielse innebär en alltför långt gående förmån och att det skulle vara lämpligare att i dessa fall i stället medge uppskov med beskattningen. Å andra sidan har framförts önskemål om att förmånsbehandling bör kunna medges även om en företagsöverlåtelse inte leder till strukturrationalisering i strikt mening.

Vidare har man i den skatterättsliga debatten hävdat att realisationsvinstreglerna inte är tillräckligt väl anpassade till de nya finansieringsformer som för aktiebolagens del har fått sin civilrättsliga reglering under senare år. Det har också hävdats att t.ex. konvertibla skuldebrev borde föras in under aktievinstreglerna och att realisationsvinster på andelar i bostadsrättsföreningar borde bli föremål för en i tiden obegränsad beskattning.

Mot bakgrund av det anförda anser jag att en kommitté nu bör tillkallas för att göra den erforderliga översynen av aktievinstreglerna och för att också pröva behovet av vissa ändrigar i de realisationsvinstregler som gäller för annan lös egendom.

En huvuduppgift för kommittén bör alltså vara att se över systemet för beskattning av aktievinster. I det arbetet har kommittén att utgå från att realisationsvinstbeskattningen liksom hittills skall utgöra en del av den vanliga inkomstbeskattningen. Kommittén har alltså inte anledning att pröva lösningar som skulle innebära att särskild skatt tas ut på realisationsvinster. En utgångspunkt bör också vara att beskattningen även i fortsättningen bara skall träffa realiserade vinster.

När det gäller beskattningens höjd har kommittén anledning att beakta följande. F.n. gäller att hela den framräknade vinsten på aktier beskattas om avyttring sker inom två år efter förvärvet. Detta har sin grund i att man har önskat låta de kortsiktiga spekulationsvinsterna träffas av full beskattning. Initialperiodens längd kan ses som en avvägning av de motstridiga kraven på full beskattning av korttidsspekulation och rörlighet på aktiemarknaden. Kommittén bör utgå från att korttidsvinsterna även i fortsättningen skall vara föremål för oreducerad beskattning. Det har inte förekommit särskild

anledning att ändra initialperiodens längd. Kommittén bör dock vara fri att föreslå en kortare period om det skulle visa sig underlätta genomförandet av övriga förslag.

Den sociala marknadsekonomin bygger på ett fritt samspel mellan företag och konsumenter inom de ramar som dras upp av statsmakterna. Under vissa förutsättningar styr konsumenternas önskemål, via marknader av olika slag, allokeringen av kapital och andra produktionsfaktorer så att produktionen på bästa möjliga sätt anpassas till människornas behov. Marknadsekonomin möjliggör en långtgående decentralisering av besluten både i vad avser produktion och investeringar och i vad avser konsumtionsutveckling. Ett viktigt mål för beskattning och andra statliga ingripanden bör därför vara att åtgärderna utformas så att marknaderna fungerar så effektivt och smidigt som möjligt.

Behovet av en väl fungerande kapitalmarknad är påtagligt även för den del som omfattar riskvilligt kapital, således aktiemarknaden. Samtidigt är det uppenbart att även många andra aspekter, inte minst av fördelningspolitisk art, också har sin givna tyngd. Vid utformningen av aktievinstbeskattning, liksom vid annan beskattning, blir således fråga om att väga olika intressen mot varandra.

Aktievinstbeskattningens höjd efter initialperiodens utgång har bestämts efter en sådan avvägning av flera olika intressen. Av lagstiftningens förarbeten framgår sålunda att man har tagit hänsyn å ena sidan till fördelningspolitiskt motiverade krav på beskattning av kapitalvinsterna och å andra sidan till intresset av en inte alltför hög beskattning vid realisation av egendom som har förvärvats för att trygga ett kapitals realvärde. Man har också vägt in intresset av att inte i för stor utsträckning hämma rörligheten på aktiemarknaden. Till de övriga faktorer som har beaktats hör effekterna på aktiesparandet och näringslivets möjligheter till kapitalförsörjning. Vid en sådan avvägning kan olika bedömare givetvis komma till olika resultat. Det bör inte ingå i utredningsuppdraget att ompröva frågan om aktievinstbeskattningens höjd. Kommittén bör utgå från att det samlade skatteuttaget på aktievinster skall vara detsamma som enligt nuvarande regler.

En fråga som aktualiseras i detta sammanhang gäller inflationens inverkan. Som framgått av det anförda har skatteuttaget på aktievinster inte primärt bestämts med hänsyn till inflationen, men reduktionen av beskattningsunderlaget efter initialperiodens utgång får ändå den effekten att värdeökningar som endast motsvarar inflationen delvis undantas från beskattning. Bestämmelserna ger dock i detta hänseende ett onyanserat resultat. Fall av snabb real värdestegring kan bli mycket lindrigt beskattade, samtidigt som försäljningar som realt innebär förlust trots detta leder till vinstbeskattning. Det har hävdats att det skulle vara rimligt att för aktier ha någon form av indexuppräkning av anskaffningsvärdena på ungefär samma sätt som för fastigheter. Endast värdestegring som överstiger inflationen under innehavstiden skulle med andra ord ligga till grund för beskattning. Enligt min mening finns det i ett samhälle med en fortgående och inte obetydlig penningvärdeförsämring i och för sig skäl att anlägga ett realt synsätt på värdestegringsinkomster i allmänhet. Denna fråga kan dock inte bedömas fristående utan måste kopplas ihop med bl.a. den skattemässiga behandlingen av räntor på såväl intäkts- som kostnadssidan. Det rör sig då inte längre bara om en översyn av aktievinstbeskattningen utan om sådana mer djupgående överväganden om skattesystemets grundläggande regler som bör göras i annat sammanhang. Jag vill erinra om att det nyligen har

uppdragits at en särskild utredning (Dir 1978:95) att bl.a. just undersöka konsekvenserna av att systematiskt tillämpa en real princip vid beskattning av räntor och kapitalvinster.

Vad jag här sagt innebär alltså att kommittén vid sina överväganden bör utgå från att det samlade skatteuttaget pa aktievinster skall vara detsamma som enligt nuvarande regler och att det alltjämt är det nominella resultatet av aktieförsäljningarna som skall ligga till grund för beskattningen. Kommittén bör dock följa arbetet i nyssnämnda utredning om real beskattning. Det är vidare av värde om kommittén finner sig kunna ge reglerna en sådan teknisk utformning att de lätt kan anpassas till en eventuell framtida indexuppräkning eller liknande inflationsskydd.

Som nämnts finns det anledning att se över aktievinstbeskattningen från både tekniska och materiella synpunkter. Några av de materiella frågorna har i och för sig hög angelägenhetsgrad. Avgörande för hur de frågorna skall kunna lösas är dock hur systemet för vinstberäkning rent tekniskt kan utformas för framtiden. Det torde därför visa sig nödvändigt för kommittén att i första hand försöka finna en lösning på de tekniska problemen.

Huvudprincipen vid realisationsvinstbeskattningen är att beskattningsunderlaget skall utgöras av ett belopp som motsvarar skillnaden mellan å ena sidan likviden för avyttrad egendom och å andra sidan den faktiska anskaffningskostnaden och utgifter för avyttring och förvärv. Det har dock visat sig svårt att fullt ut upprätthålla denna princip vid beskattning av aktievinster som har uppkommit efter längre tids innehav. Detta sammanhänger med den praktiska svårigheten att beräkna anskaffningskostnaden i dessa fall. De praktiska problemen är särskilt stora i fråga om börsnoterade aktier och andra värdepapper som ofta omsätts på kapitalmarknaden. Den enskilde aktieägarens innehav av aktier i ett visst bolag består ofta av aktier som har förvärvats vid olika tidpunkter och genom olika slags fång. Under innehavstiden kan en eller flera emissioner ha ägt rum, varvid teckningsrätter och delbevis ibland har utnyttjats och i andra fall har avyttrats. Beräkningen av anskaffningskostnaden är i sådana fall redan teoretiskt sett besvärlig och försvåras dessutom ofta ytterligare av att underlaget för beräkningen är bristfälligt.

Svårigheterna att utforma ett system som är tillfredsställande ur både praktisk och principiell synvinkel belyses av det utredningsoch lagstiftningsarbete som har föregått nuvarande regler. I det betänkande som låg till grund för 1966 års lagstiftning hade aktievinstutredningen som huvudregel föreslagit att 30 % av verklig vinst skulle beskattas vid avyttring efter en initialperiod av två år. Med hänsyn till de praktiska svårigheterna att fastställa anskaffningskostnaden för äldre aktier hade utredningen dock också föreslagit att de skattskyldiga som ett alternativ skulle kunna välja att bli beskattade enligt en schablonregel. När statsmakterna tog ställning till förslaget, bedömdes huvudregeln om beskattning av verklig vinst medföra alltför stora praktiska problem. I stället valdes en lösning som innebar att äldre regler – dvs. beskattning av hela eller viss del av den verkliga vinsten – behölls för avyttringar inom fem år från förvärvet medan den förut beskrivna 10 %schablonen infördes för senare avyttringar.

Realisationsvinstkommittén upprepade sedermera förslaget om beskattning av 30 % av verklig vinst vid avyttring efter två års innehav men föreslog inte någon alternativ schablonregel. Statsmakterna följde år 1976 förslaget om beskattning av viss del av verklig vinst vid avyttring efter utgången av en tvåårig initialperiod – beskattningsunderlaget bestämdes dock till 40 % i

stället för föreslagna 30 % av vinsten – men ansåg det nödvändigt att komplettera denna regel med den fortfarande gällande schablonregeln för äldre börsnoterade aktier och äldre andelar i aktiefonder. Schablonregeln innebär, som jag tidigare nämnt, att anskaffningsvärdet får bestämmas till hälften av den nettolikvid som erhålls vid avyttringen och att den skattepliktiga vinsten alltså tas upp till 20 % av nettolikviden. Regeln var till en början konstruerad på så sätt att taxeringsmyndigheterna i vissa fall kunde vägra att tillämpa den. Det visade sig att regeln i den utformningen medförde rättsosäkerhet. På förslag i nyssnämnda prop. 1977/78:60 ändrades därför bestämmelserna så att de skattskyldiga fick en ovillkorlig rätt att tillämpa schablonregeln på noterade aktier och andelar i aktiefonder.

Den kritik som har riktats mot nuvarande aktievinstbeskattning avser främst bestämmelserna för äldre noterade aktier. En av kommitténs viktigaste uppgifter är att undersöka möjligheterna att förbättra reglerna för detta slag av värdepapper. Dessa förbättringar bör ta sikte på både de skattskyldigas och taxeringsmyndigheternas situation. Av den redogörelse som jag just har lämnat framgår att tre olika huvudalternativ har prövats i utredningsarbete respektive lagstiftning, nämligen beskattning av verklig vinst, renodlad schablonbeskattning och en kombination av dessa metoder. De nya lösningar som kan stå till buds torde rymmas inom något av dessa huvudalternativ.

En renodlad schablonbeskattning ger givetvis betydande förenklingsvinster. Å andra sidan är det uppenbart att en sådan beskattning kan ge resultat som är materiellt otillfredsställande. Av denna anledning övergavs metoden genom 1976 års lagstiftning och kommittén bör bara i sista hand, dvs. om andra vägar inte visar sig framkomliga, överväga förslag om återgång till en renodlad schablonbeskattning. Nuvarande kombinationsmetod har emellertid också påtagliga brister. Den alternativa schablonregeln är i och för sig mycket enkel att tillämpa vilket är en betydande fördel. Den som försöker minimera sin skattebelastning har dock ändå ofta intresse av att utföra en jämförande beräkning enligt huvudregeln, dvs. att beräkna den genomsnittliga anskaffningskostnaden. Som jag redan tidigare har framhållit kan genomsnittsberäkningen vara komplicerad. Förekomsten av alternativa beräkningsmetoder medför också att systemet blir svåröverskådligt, vilket i sin tur kan leda till rättsförluster. Samordningen mellan schablonregel och huvudregel medför också andra problem. Det är viktigt att bestämmelserna är utformade på ett sådant sätt att de skattskyldiga med säkerhet kan bedöma när schablonregeln får tillämpas. Av denna anledning har, som jag nyss nämnde, rätten att tillämpa schablonregeln numera gjorts ovillkorlig. Denna ordning kan dock i särskilda fall leda till resultat som är mindre tillfredsställande från rent fiskal synpunkt. Systemet innebär bl.a. att en aktieägare kan tillämpa schablonregeln när han har gjort en vinst som överstiger 20 % av nettolikviden men kan falla tillbaka på genomsnittsberäkningen när vinsten är mindre eller när aktieförsäljningen har lett till förlust. Slutligen bör anmärkas att förekomsten av en schablonregel kan försvåra lösningen av andra frågor. Som jag strax skall belysa närmare kan det exempelvis vara svårt att införa önskvärda uppskovsregler så länge systemet innehåller en schablonregel av nuvarande slag.

Mot denna bakgrund framstår det som angeläget att kommittén undersöker möjligheterna att för äldre noterade aktier utforma ett system för beskattning av verklig vinst som är enklare än det nuvarande och samtidigt inte har de nyss berörda olägenheterna. Att detta är en svår uppgift framgår

av det redan bedrivna utrednings- och lagstiftningsarbetet. Det fortsatta arbetet måste inriktas både på att förenkla beräkningsmetoderna och på att ge bättre tillgång till aktuellt och tillförlitligt underlag för beräkningarna.

Svårigheter uppkommer särskilt i de fall då en skattskyldig säljer en del av ett större innehav som består av aktier vilka har förvärvats vid olika tidpunkter och genom olika slags fång. Enligt en regel som utbildades i äldre praxis har den skattskyldige i ett sådant fall rätt att själv avgöra vilka aktier som skall anses avyttrade. Man upprätthåller alltså inte något krav på identitet mellan avyttrade och förvärvade aktier.

Valrätten kan naturligtvis vara fördelaktig för den skattskyldige, men den medför också att man vid beskattningen måste hålla isär varje sådan del av aktieinnehavet som har förvärvats särskilt. Olägenheten av detta var inte så stor när aktievinstbeskattningen var tidsbegränsad men blir mer påtaglig i ett system med en i tiden obegränsad beskattning. När aktievinstutredningen förordade att tidsgränsen skulle slopas, föreslog den dock inte någon inskränkning i valrätten. Utredningen förutsatte att de skattskyldiga i sina självdeklarationer skulle redovisa och från år till år föra över uppgifter om anskaffningskostnad m.m. för varje delförvärv. Redovisningen föreslogs dock inte bli obligatorisk. Skattskyldig som inte hade fullgjort den årliga redovisningen förutsattes i stället falla tillbaka på den samtidigt föreslagna schablonregeln.

Realisationsvinstkommittén som avvisade tanken på en alternativ schablonregel försökte i stället reducera svårigheterna genom att – efter förebilder i utlandet – föreslå de regler om genomsnittsberäkning som numera gäller. Genom dessa regler har valrätten upphört i fråga om äldre aktier. Även realisationsvinstkommittén förutsatte att de skattskyldiga år från år skulle deklarera de uppgifter som behövs för realisationsvinstberäkningen, nämligen antalet äldre aktier i olika bolag och den samlade anskaffningskostnaden för varje aktieslag.

I prop. 1975/76:180, som låg till grund för 1976 års lagstiftning, bedömdes genomsnittsberäkningen kunna medföra viss förenkling av förfarandet. Det ansågs dock inte lämpligt att göra den av kommittén förutsatta fortlöpande redovisningen obligatorisk. Gjordes uppgifterna obligatoriska, skulle det nämligen även behövas särskilda regler om årlig avstämning, fastställelse och korrigering av uppgifterna samt dessutom bestämmelser om påföljden när uppgiftsskyldigheten inte fullgjordes. Ett sådant system ansågs alltför betungande. I stället föreslogs nuvarande system i vilket genomsnittsberäkningen är obligatorisk men den fortlöpande redovisningen av anskaffningskostnader m.m. frivillig.

Enligt min mening skulle ett utbyggt system för genomsnittsberäkning kunna ha vissa fördelar. Genomsnittsberäkningen grundas på principen att ett äldre aktieinnehav skall behandlas som en enhet. Det är den samlade anskaffningskostnaden för denna enhet som skall beaktas och inte kostnaden för de enstaka delförvärven. Har man väl uppgift om den samlade anskaffningskostnaden, erhålls den genomsnittliga anskaffningskostnaden genom en enkel division.

I nuvarande system, som saknar bestämmelser om fortlöpande redovisning och fastställelse av den samlade anskaffningskostnaden, kan man emellertid inte räkna fram denna utan kännedom om samtliga de delförvärv och delavyttringar som har skett sedan den skattskyldige första gången förvärvade aktier av det slag som ingår i enheten. Kunde tillförlitlig uppgift om den samlade anskaffningskostnaden i stället hämtas direkt från senaste

deklaration, skulle realisationsvinstberäkningen i hög grad förenklas. Ett sådant system skulle också öppna möjligheter till andra förändringar som kan framstå som önskvärda. Det torde t.ex. vara möjligt att på ett enkelt sätt bygga in regler som möjliggör att uppskov med realisationsvinstbeskattningen i vissa angelägna fall kan medges när ett värdepapper byts mot ett annat, t.ex. i samband med företagsöverlåtelser som är önskvärda från allmän synpunkt.

En förutsättning för att genomsnittsberäkningen skall kunna fungera på detta sätt är dock, som redan antytts, att uppgifter om samlad anskaffningskostnad fortlöpande redovisas av de skattskyldiga och årligen prövas av taxeringsmyndigheterna. Det är helt klart att det kan möta betydande svårigheter att införa en sådan ordning. Systemet skulle dock ändå kunna ha så pass betydande fördelar att det finns anledning för kommittén att ytterligare pröva skälen för och emot denna lösning. Om kommittén finner att en utbyggd genomsnittsberäkning är en lämplig lösning, bör särskilt klarläggas vilka problem som skulle uppkomma för skattskyldiga och taxeringsmyndigheter vid själva övergången till ett sådant system.

Det är möjligt att den nu angivna vägen inte visar sig framkomlig. Kommittén bör givetvis kunna pröva även andra möjligheter. Därvid är kommittén oförhindrad att även pröva skälen för och emot nuvarande regler för genomsnittsberäkning liksom att ompröva vissa andra principer som tillämpas i nuvarande system. Om kommittén skulle finna att genomsnittsberäkningen bör överges, kan det t.ex. finnas anledning att överväga om den nyss behandlade regeln om valrätt vid delavyttring bör ersättas av regler som innebär att en delavyttring skall anses omfatta de aktier som har innehafts längst tid (principen "först in, först ut").

Helt allmänt bör kommittén kunna utgå ifrån att en relativt schablonmässig beräkning av resultatet av enstaka delavyttringar från ett större innehav kan godtas under förutsättning att det slutliga resultatet när hela innehavet har avvecklats är förenligt med principen om beskattning av verklig vinst. Skulle kommittén finna att någon form av schablonregel fortfarande behövs, bör kommittén sträva efter att ge den en sådan utformning att olägenheterna med nuvarande schablonregel elimineras.

En viktig fråga när aktievinstreglerna ses över är hur man skall behandla fond- och nyemissioner. Det är önskvärt att avyttring av smärre poster av delbevis och teckningsrätter skall kunna ske utan betungande deklarations- eller kontrollarbete. Detta önskemål har man i nuvarande system försökt tillgodose genom schablonregeln och schablonavdraget på 1.000 kr. I många fall är det dock ändå nödvändigt att göra en särskild beräkning av anskaffningskostnaden för avyttrade delbevis och teckningsrätter. Nuvarande regler nödvändiggör relativt komplicerade beräkningar och ger inte klart besked i alla situationer. Kommittén bör därför pröva behovet av förtydliganden och ytterligare förenklingar.

De frågor som jag hittills behandlat har i första hand avsett reglerna för vinstberäkning vid avyttring av sådana aktier och andra värdepapper som är noterade eller i övrigt omsätts på kapitalmarknaden. F.n. behandlas aktier i fåmansbolag och andelar i ekonomiska föreningar på i princip samma sätt som de noterade värdepapperen. Vissa skillnader finns dock. Schablonregeln för beräkning av anskaffningsvärde är sålunda tillämplig bara på noterade aktier och på andelar i aktiefonder. Vidare föreligger olikheter i de hjälpregler som infördes för att underlätta övergången till 1976 års lagstiftning. Vid remissbehandlingen av det betänkande av

realisationsvinstkommitten som låg till grund för 1976 års lagstiftning framhöll flera remissinstanser att det förelåg stora skillnader mellan aktieinnehav i familjebolag och i s.k. marknadsbolag. Från olika utgångspunkter framfördes önskemål om att dessa skillnader i större utsträckning borde få komma till uttryck i skilda materiella beskattningsregler. Kommittén bör särskilt överväga om och i vilken mån det av materiella och tekniska skäl är motiverat att ha andra regler för bl.a. aktier i familjebolag och andelar i ekonomiska föreningar än för de noterade värdepapperen.

I detta sammanhang får kommittén också anledning att ta ställning till om det är lämpligt att även i fortsättningen behandla avyttring av andelar i handelsbolag på samma sätt som aktieförsäljning. Under innehavet gäller helt olika regler för aktier och andelar i handelsbolag. Aktiebolaget är ett självständigt skattesubjekt. Handelsbolagets inkomster beskattas däremot hos delägarna på i princip samma sätt som om inkomsten hade förvärvats utan förmedling av juridisk person. Det kan finnas skäl att överväga om det är möjligt att utan alltför stora ingrepp i skattesystemet i övrigt tillämpa motsvarande princip när andel i handelsbolag avyttras. Detta skulle innebära att förvärv och avyttring av andel i handelsbolag i beskattningshänseende skulle behandlas som om överlåtelsen hade avsett tillgångarna i handelsbolaget.

Som framgått av vad jag tidigare har anfört bör översynen av aktievinstbeskattningen inte begränsas till frågor angående vinstberäkningen utan kommittén bör också i övrigt pröva behovet av ändring eller komplettering av nuvarande regler. En fråga som kommittén särskilt bör uppmärksamma avser beskattningen i de fall då aktieöverlåtelsen utgör led i en strukturrationalisering. Enligt min mening skulle det av flera skäl vara önskvärt om nuvarande dispensregler kunde ändras så att dispens i första hand medförde uppskov med beskattningen och inte definitiv skattebefrielse. I förarbetena till 1976 års lagstiftning avvisades uppskovsalternativet av tekniska skäl. Det framhölls bl.a. att en uppskovsregel knappast var förenlig med schablonregeln för beräkning av anskaffningsvärdet på noterade aktier. Mot bakgrund av det system för vinstberäkning som kommittén kan föreslå bör ånyo övervägas om inte regeln om skattebefrielse kan ersättas med en uppskovsbestämmelse. Kommittén bör också överväga om det är möjligt och lämpligt att tillgodose de önskemål om utvidgning av dispensregelns tillämpningsområde som har framförts i debatten, t.ex. genom att dispensmöjlighet öppnas i vissa fall där en aktieöverlåtelse har till syfte att ändra ägarstrukturen i ett eller flera företag inför en förestående börsintroduktion.

Jag har i det föregående nämnt att vissa av de finansieringsformer som kan få betydelse för aktiebolagen har fått sin civilrättsliga reglering under senare år. Jag syftar främst på konvertibla skuldebrev, vinstandelslån och skuldebrev med optionsrätt till nyteckning av aktier. I den skatterättsliga debatten har framhållits att nuvarande realisationsvinstregler inte är tillräckligt väl anpassade till dessa finansieringsformer. Jag delar denna uppfattning. Oklarhet råder i flera avseenden, t.ex. när det gäller att beräkna anskaffningsvärdet i vissa fall eller att bedöma skattekonsekvenserna för den som har utnyttjat en företrädesrätt att teckna obligationer. Det är inte heller klart om vissa optionsrätter och vinstandelsbevis i realisationsvinsthänseende skall behandlas som aktier eller som annan lös egendom. Även i övrigt kan från olika utgångspunkter ifrågasättas om realisationsvinstreglerna för

konvertibla skuldebrev har fått en konsekvent utformning. Kommittén bör kartlägga dessa och liknande problem och föreslå de ändringar och kompletteringar av nuvarande regler som kan anses önskvärda.

Vid redogörelsen för gällande rätt nämnde jag att avyttring av andelar i bostadsrättsföreningar och andra s.k. äkta bostadsföretag f.n. behandlas enligt de regler som gäller för annan lös egendom än aktier. Detta innebär bl.a. att skattefrihet föreligger när avyttring sker efter fem års innehav. I skilda sammanhang har ifrågasatts om det fortfarande finns skäl att låta beskattningen av dessa andelsrätter vara begränsad i tiden. Förslag har framförts om att i stället behandla dem på i princip samma sätt som aktier eller att föra in dem under de realisationsvinstregler som gäller för fastigheter. Kommittén bör behandla även denna fråga och lägga fram förslag om utformning av en i tiden obegränsad beskattning av andelar i äkta bostadsföretag. I det sammanhanget bör kommittén också överväga möjligheterna att ge den som överlåter andel i bostadsrättsförening o.d. i princip samma rätt till uppskov med beskattningen som f.n. föreligger vid fastighetsförsäljning.

Till de ytterligare frågor som kommittén bör ta upp hör vissa av skatteutskottet och finansutskottet nyligen berörda frågor som har samband med realisationsvinstbeskattningen vid avyttring av andelar i s.k. aktiesparfonder (SkU 1977/78:5y, FiU 1977/78:37).

Kommittén bör givetvis också kunna ta upp andra frågor som har anknytning till de problem jag här tidigare har berört. Däremot skall kommittén inte pröva frågor som rör avyttring av fastigheter eller avyttring av sådan lös egendom som konst, antikviteter och annat lösöre.

När övergångsbestämmelserna till nya aktievinstregler utformas, måste beaktas att aktievinstreglerna ändrades väsentligt så sent som år 1976. Det är angeläget att en ny övergång blir så enkel och smidig som möjligt.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för budgetdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst fyra ledamöter med uppdrag att göra en teknisk översyn av aktievinstbeskattningen och pröva vissa andra frågor angående realisationsvinstbeskattningen av lös egendom,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta åttonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Budgetdepartementet)

6. Utredning om olika former av bruttoskatter

Dir 1979:28

Beslut vid regeringssammanträde 1979-03-01

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

Av den skattepolitiska debatten framgår att bred enighet råder om det angelägna i att minska det nuvarande uttaget av inkomstskatt. Eftersom det också står klart att någon minskning av det samlade skatte- och avgiftsuttaget inte nu kan genomföras, måste samtidigt andra skatter höjas för att ersätta inkomstbortfallet. En skattereform i denna mening måste alltså utformas som en omstrukturering av skatteuttaget.

En sådan utveckling är i sig inte något nytt. Under 1970-talet har en förskjutning successivt ägt rum, som inneburit att inkomstbeskattningen kommit att svara för en allt mindre del av det samlade skatte- och avgiftsuttaget. År 1970 kom således drygt 52 procent av totalsumman från statlig och kommunal inkomstskatt, medan motsvarande andel år 1978 beräknas ha utgjort omkring 42 procent. Det bör dock påpekas att det hittills endast rört sig om en relativ minskning av inkomstskatteuttaget. I absoluta termer, t.ex. mätt som andel av BNP, har inkomstskatten fortsatt att öka under perioden. Ökningen av kommunalskatten har mer än vägt upp minskningen av statsskatten.

De skatteformer som under 1970-talet utnyttjats för att avlasta inkomstskatten har varit i första hand arbetsgivaravgifterna och i andra hand mervärdeskatten. Mot bägge dessa riktas emellertid kritik. Mervärdeskatten anses ha fördelningspolitiska nackdelar, samtidigt som man pekar på det olyckliga i att mervärdeskatten direkt orsakar prishöjningar. Arbetsgivaravgifterna anses av många ha negativa effekter för näringslivets konkurrensförmåga, medan andra kritiserar dem för att ensidigt belasta faktorn arbete.

Jag vill inte här värdera dessa olika argument, endast konstatera att självfallet har varje skatteform såväl nackdelar som fördelar. Både arbetsgivaravgifterna och mervärdeskatten har nu också nått sådan höjd att effekterna av olika brister blir mycket kännbara, samtidigt som kontrollproblemen växer. Det finns därför goda skäl att pröva om det kan finnas något alternativ till dessa två hittills utnyttjade skatteformer.

Skatter som skall kunna komma i fråga för en mer än marginell avlastning av inkomstskatten måste ha breda baser, dvs. egenskapen att ge stora intäkter vid en måttlig skattesats. En diskussion av ett antal olika tänkbara former av sådana skatter har förts av företagsskatteberedningen i dess slutbetänkande (SOU 1977:86) Beskattning av företag. Ämnet behandlas mera ingående i en bilaga till betänkandet, Bruttobeskattning och skatter på produktionsfaktorer (SOU 1977:87, bil. 1). Enligt min mening är en mer detaljerad genomlysning av detta ämnesområde nu motiverad. I detta syfte bör en särskild kommitté tillkallas.

Kommitténs uppgift blir att fördjupa den genomgång företagsskatteberedningen redovisat. Kommittén bör visa hur olika bredbasiga skatter mer konkret kan konstrueras och jämföra deras troliga verkningar i olika avseenden. Kommittén bör behandla bl.a. den s.k. allmänna produktionsfaktorskatt som skisserats i reservationer till företagsskatteberedningens betänkande, liksom dagens mervärdeskatt och arbetsgivaravgifter samt visa skillnader resp. likheter mellan dessa och olika nya skatteformer.

Kommittén skall, som jag nämnt, söka redovisa verkningarna i skilda avseenden av de olika skatteformerna för stat, kommun, företag och hushåll. Jag är medveten om att detta såväl teoretiskt som praktiskt är en vansklig sak. Endast sällan förhåller det sig så att en skatt bara har effekt för det direkta skattesubjektet, dvs. den som formellt är skyldig att betala skatten. I allmänhet sker en övervältring helt eller delvis genom ändrade priser, ändrad produktion, ändrade löner etc. Först när andra subjekt i sin tur har reagerat på dessa förändringar kan skattens reala verkningar i olika hänseenden avläsas. Att dra entydiga slutsatser är således svårt redan beträffande etablerade skatter och naturligtvis än svårare i fråga om sådana som är praktiskt oprövade. I många fall torde man få nöja sig med att redovisa de alternativa slutsatser som kan följa av skilda grundläggande antaganden om övervältring m.m.

Eftersom utgångspunkten för det aktuella arbetet är att de prövade skatterna skall kunna spela en viktig roll för finansieringen av den offentliga sektorn, är det klart att en viktig aspekt är just skatternas avkastning. Jag vill betona att denna inte kan bedömas enbart brutto, dvs. genom att ange hur stort belopp som motsvarar en procent av basen för resp. skatt. Hänsyn måste också tas till effekten av en eventuell övervältring av skatten. Det är således t.ex. uppenbart att om en skatt verkar genom att priserna på varor och tjänster stiger, så motsvaras en del av dess avkastning av ökade utgifter för stat och kommun. Om skatten i stället leder till en sänkning av utbetalda löner och kapitalersättningar, så får detta till följd att den statliga och den kommunala inkomstskattens underlag minskar. Kommittén skall söka belysa effekter av detta slag för de olika skatteformer den studerar.

En annan betydelsefull aspekt på olika skatteformer är huruvida de får snedvridande effekter i olika situationer eller om de kan anses vara i huvudsak neutrala.

Effekterna kan här avse en rad skilda förhållanden: skatten kan rubba konkurrenssituationen mellan svenska och utländska producenter, den kan påverka valet av produktionsfaktorer, den kan påverka valet av företagsform osv. Kommittén bör så långt det är möjligt ange de olika skatteformernas egenskaper i dessa avseenden. Många gånger kan en viss snedvridande effekt te sig harmlös när skatten tas ut endast med en eller ett par procentenheter. Jag vill emellertid åter framhålla att kommitténs uppdrag gäller skatter som skall kunna ta över en väsentlig finansieringsbörda. Även om skattebasen blir bred torde det därför vara realistiskt att räkna med att uttagsprocenten måste bli så hög att varje avvikelse från skattens neutralitet får betydelse.

Skatternas fördelningspolitiska verkningar måste ägnas betydande uppmärksamhet. Jag vill betona att dessa verkningar kan vara avsevärda trots att de här aktuella skatterna normalt är proportionella, dvs. de tas ut med en konstant andel av underlaget. Det främsta skälet till detta är att skatterna inte belastar alla inkomster lika: arbetsgivaravgifterna belastar inte direkt kapitalinkomster eller pensioner, mervärdeskatten belastar inte direkt den inkomst som sparas, etc.

Slutligen vill jag framhålla att kommittén även bör lägga administrativa synpunkter på de olika skatterna. Vid en samlad bedömning av en ny skatteform måste hänsyn givetvis tas till om underlaget för skatten är lätt att bestämma i praktiken, om uppbörden kan ordnas smidigt och om arbetsbördan för de skattskyldiga blir begränsad.

Kommitténs uppgift är att ge en fördjupad teknisk redovisning av de valmöjligheter som finns och av konsekvenserna av olika lösningar. Arbetet

bör bedrivas med största skyndsamhet, vilket bl.a. innebär att kommittén i huvudsak bör utgå från befintligt statistiskt material m.m.

En redovisning – som kan vara preliminär av kommitténs resultat bör eftersträvas i sådan tid att den kan vara till ledning för riksdagens ställningstagande redan innevarande år.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag

att regeringen bemyndigar chefen för budgetdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst fyra ledamöter med uppdrag att utreda olika former av bruttoskatter,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta åttonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Budgetdepartementet)

7. Tilläggsdirektiv till förvaltningsutredningen (B 1977:01)

Dir 1979:33

Beslut vid regeringssammanträde 1979-03-29

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

Den offentliga förvaltningen i vårt land fullgörs av ett stort antal myndigheter. Dessa är dels statliga, dels kommunala. Den statliga förvaltningen utövas till största delen av förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen.

Den statliga förvaltningens uppbyggnad har historisk hävd och kan i vissa grundläggande avseenden härledas från 1600-talets kollegiesystem. Åtskillnaden mellan två olika nivåer – å ena sidan ett regeringskansli organiserat i skilda departement, å andra sidan självständiga myndigheter – stadfästes genom 1809 års regeringsform och 1840-41 års departementsreform. Under 1900-talet har antalet myndigheter ökat kraftigt samtidigt som flera verksamhetsområden skiktats i centrala, regionala och lokala nivåer. Arbetsmetoder och verksamhetsformer har utvecklats i takt med att ambitionerna höjts och nya uppgifter anförtrotts den offentliga förvaltningen. Vidare har de centrala beslutsbefogenheterna hos myndigheterna i växande utsträckning överlämnats åt s.k. lekmannastyrelser.

Riksdag och regering har under senare år haft anledning att ägna uppmärksamhet åt många olika detaljproblem som gäller den statliga förvaltningens organisation. De grundläggande principerna för organisationen har emellertid därvid knappast tagits upp till behandling. Skilda aspekter av förvaltningens arbete och förhållandena mellan statsmakter och myndigheter har uppmärksammats av budgetutredningen, styrelserepresentationsutredningen och utredningarna om den regionala samhällsförvaltningen. Någon motsvarighet till äldre tiders allmänna översyner – 1819 års utredning om rikets styrelseverk, 1857 års utredning om förändrad organisation av

rikets styrelse- och förvaltningsverk och 1908 års departementalkommitterade - har emellertid inte förekommit i modern tid. Under arbetet med 1974 års regeringsform ägnades frågan om den statliga förvaltningens organisation endast en begränsad uppmärksamhet.

Förslag om en översyn av de allmänna principerna för den statliga förvaltningens organisation har väckts i motion 1977/78:1414. I sitt yttrande (KU 1977/78:38) över denna motion anförde konstitutionsutskottet: "Frågor med anknytning till den offentliga förvaltningens organisation aktualiseras från olika utgångspunkter i flera utredningars arbete. Som exempel kan nämnas förvaltningsutredningen, expertgruppen för regional utredningsverksamhet samt decentraliseringsutredningen. En sådan allmän överblick och kartläggning som begärs i motionen av konsekvenserna av de successivt genomförda förändringarna av förvaltningsorganisationen såsom tillkomsten av förtroendemannastyrelserna och konsekvenserna därav för relationerna mellan regeringen, riksdagen och förvaltningsmyndigheterna saknas emellertid i dag. En förutsättningslös kartläggning av nu rådande rättsliga och faktiska förhållanden och av den utveckling som lett fram härtill skulle vara av värde för framtida överväganden rörande dessa spörsmål. Eftersom detta är ett omfattande frågekomplex bör en sådan utredning i första hand begränsas till en beskrivning och analys av rådande förhållanden. Några förändringar av de principer som tillämpas på detta område är utskottet i avvaktan på en sådan översyn inte berett att förorda. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna." Riksdagen följde utskottets förslag (rskr 1977/78:257).

Denna undersökning bör nu komma till stånd. Eftersom de frågor som berörs i riksdagens tillkännagivande anknyter till de problem som förvaltningsutredningen arbetar med finner jag det lämpligt att uppgiften anförtros åt denna utredning. Jag räknar härvid med att detta tilläggsuppdrag inte kommer att försena förvaltningsutredningens huvudbetänkande. I anslutning till riksdagens uttalande vill jag betona att undersökningens syfte i detta skede bör vara endast att kartlägga de förändringar som har skett i den statliga förvaltningens organisation och mot bakgrund härav beskriva och analysera nu rådande förhållanden och problem i relationerna mellan regering, riksdag och förvaltningsmyndigheter.

Jag hemställer att regeringen utvidgar förvaltningsutredningens direktiv i enlighet med vad jag här har anfört.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Budgetdepartementet)

8. Utredning om minskning av statens bestånd av uthyrningsbostäder

Dir 1979:45

Beslut vid regeringssammanträde 1979-04-26

Statsrådet Wahlberg anför.

Statens bostäder har till största delen tillkommit innan bostadsförsörjningen blev en kommunal angelägenhet. Syftet med uppförandet av bostäder i statlig regi var i första hand att kunna erbjuda de statligt anställda lämpliga bostäder. Bostädernas förläggning nära arbetsplatsen innebar också en fördel för arbetsgivaren ur beredskapssynpunkt. De statliga bostäderna har ofta ett annat läge än den allmänna bostadsmarknaden – exempelvis inom statens skogsdomäner, utmed järnvägslinjer, inom militära förläggningar eller inom vårdanstalter.

Bostadsbeståndet omfattar i dag omkring 16.000 bostäder avsedda för året runt boende. Bostäderna fördelar sig på ca 12.000 familjebostäder och i runt tal 4.000 enkelrum eller dubbletter. Därtill kommer ett mindre antal fritidsbostäder i allmänhet uthyrda till anställda hos de myndigheter som disponerar och/eller förvaltar dessa bostäder.

Statens bostäder indelas efter upplåtelseformen i tjänstebostäder och uthyrningsbostäder. Tjänstebostäderna, omkring 300 till antalet, är anvisade innehavare av vissa tjänster. Uthyrningsbostäderna har i allmänhet varit uthyrda till anställda hos de myndigheter som disponerar och/eller förvaltar dessa bostäder på ungefär samma villkor som gäller i den allmänna marknadens hyresförhållanden. Numera hyrs dock en allt större del av bostäderna ut till personer utan statlig anställning.

1952 års tjänstebostadsutredning redovisade i sitt år 1955 avgivna betänkande (SOU 1955:30) Tjänstebostäder 30.000 statliga bostäder, varav 22.000 familjebostäder och 8.000 enkelrum/dubbletter. Beståndet av året runt bostäder har således minskat till nära hälften av 1955 års bestånd. Anledningen till denna minskning är i huvudsak det ökade utbud av bostäder i den allmänna hyresmarknaden som framförallt det omfattande kommunala bostadsbyggandet åstadkommit samt de ökade möjligheterna för envar att förvärva bostad med äganderätt eller bostadsrätt. Samtidigt har myndigheternas beredskapssynpunkter genom bilismens utveckling i allmänhet visat sig bli tillgodosedda även om personalen bor på avstånd från arbetsplatsen. De statliga myndigheterna har därför kunnat avveckla delar av sitt bostadsbestånd genom kontorisering, försäljning eller rivning. Överföringen av mentalsjukvården från staten till landstingen under 1960-talet har också bidragit till att antalet statliga bostäder minskat.

De brister i fråga om bostadsmiljö och bostadsstandard som en stor del av det statliga bostadsbeståndet uppvisar har bidragit till att personalen flyttat från statens bostäder. Den form av kategoriboende som en ansamling av personalbostäder kan innebära ter sig också allt mindre lockande. Man föredrar i ökande utsträckning att efter arbetsdagens slut lämna sin arbetsmiljö. Det statliga bostadsbeståndet är till stor del gammalt och håller ofta inte den standard vad beträffar planlösning och utrustning som återfinns i nyare bostadsbebyggelse i den allmänna marknaden.

Staten har i viss mån själv medverkat till den utveckling som här redovisats genom att anpassa hyrorna för sina bostäder till hyrorna för jämförbara bostäder i den allmänna hyresmarknaden. Det är inte längre förenat med

samma ekonomiska fördelar som tidigare att bo i en bostad som arbetsgivaren upplåtit.

Statens personalbostadsdelegation inrättades 1958. Delegationen skall ge råd åt de bostadsförvaltande myndigheterna, främst i hyresfrågor. Myndigheterna är skyldiga att samråda med delegationen i dessa frågor. När det gäller tjänstebostäder föreskrivs detta i 5 § 1 mom. kungörelsen (1961:333) angående tjänstebostadshyra m.m. Motsvarande föreskrifter i fråga om uthyrningsbostäder finns i regeringens cirkulär (1965:900) till statsmyndigheterna om viss samrådsskyldighet med statens personalbostadsdelegation m.m. Skyldigheten har inte ansetts omfatta fritidsbostäder. I mån av resurser kan delegationen biträda myndighet som så önskar även i hyresfrågor rörande sådana bostäder.

Personalbostadsdelegationen skall särskilt verka för att hyressättningen för tjänste- och uthyrningsbostäder fortlöpande anpassas till utvecklingen i den allmänna hyresmarknaden. Delegationen löser denna uppgift främst genom att hålla kontakt med hyresutvecklingen i allmännyttiga bostadsföretag och stiftelser. Skillnader i fråga om byggnadsår, utrustning, service och läge medför i allmänhet en lägre hyresnivå än i dessa företag och stiftelser. Samtidigt kan från fastighetsekonomisk utgångspunkt konstateras att just bostadsbeståndets ålder och ofta speciella läge medför underhållskostnader överstigande dem som är normala i allmännyttigt bostadsbestånd.

Hyresförhandlingslagen (1978:304) ger organisation av hyresgäster möjlighet att med hyresvärden – i förevarande fall statlig bostadsförvaltande myndighet – träffa avtal om förhandlingsordning innebärande skyldighet för parterna att förhandla om hyror och andra boendeförhållanden som rör hyresgästerna gemensamt (se prop. 1977/78:175 s. 211 och 225). Endast enstaka avtal har hittills träffats avseende statliga bostäder.

Tvister rörande hyra för statens bostäder avgörs av statens tjänstebostadsnämnd när det gäller tjänstebostäder och prövas av hyresnämnd i fråga om uthyrningsbostäderna. Antalet hyrestvister har hittills varit få i förhållande till antalet bostäder.

Fr.o.m. den 1 januari 1977 är frågan om skyldighet att bebo tjänstebostad avtalsbar enligt förhandlingsrätten för statsanställda m.fl. Kopplingen mellan bostaden och anställningen innebär också att lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet är tillämplig på bostadsupplåtelsen, bl.a. i fråga om hyressättningen.

För uthyrningsbostäderna gäller hyreslagens (12 jordabalken) regler angående bl.a. besittningsskydd och bytesrätt. Besittningsskyddet för innehavarna av dessa bostäder liksom för hyresgäster i allmänhet är i dag starkt. Reglerna angående bytesrätt ger hyresgästen viss rätt att överlåta lägenheten till annan genom byte. Dessa båda regler leder till att allt flera pensionärer och personer som inte är statsanställda bor i statens bostäder.

Då bostadsförvaltning inte bör vara något självändamål för statliga myndigheter – jag vill här erinra om att bostadsförsörjningen främst är en kommunal angelägenhet – och staten inte heller annat än i undantagsfall bör bedriva uthyrning av fritidsbostäder talar denna utveckling för att behovet av bostäder inom statsförvaltningen bör ses över. En utredare bör därför tillkallas för att överväga vilka bostäder som staten bör avveckla. Översynen bör göras mot bakgrund av det förhållandet att kostnaderna för bostadsbeståndet ofta överstiger intäkterna, ett förhållande som svårligen kan påverkas genom hyressättningen eller besparingsåtgärder.

Jag är emellertid medveten om att en avveckling kan skapa problem av olika slag både för myndigheterna och för hyresgästerna. Utredaren bör därför göra upp en plan för hur en avveckling lämpligen gör genomföras. Därvid bör hänsyn tas till de eventuella problem som en avveckling kan föranleda för såväl myndigheterna som för hyresgästerna. Av särskild betydelse i sammanhanget är möjligheterna att minska dessa problem genom att hyresgästerna övertar ansvaret för bostäderna genom t.ex. bostadsrättsformen.

Utredaren bör bl.a. överväga möjligheterna att föra över bostäder till kommuner. Utredaren bör vid sitt arbete samråda med berörda myndigheter och de statsanställdas huvudorganisationer. Utredningsarbetet bör bedrivas i nära kontakt med statens personalbostadsdelegation.

Utredaren bör under utredningens gång lämna delförslag beträffande åtgärder inom sektorer där delbeslut är möjliga eller önskvärda.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar det statsråd som har att föredra ärenden om arbetsoch anställningsvillkor i allmän tjänst

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda i vilken utsträckning statens bestånd av uthyrningsbostäder bör minskas samt framlägga en plan för sådan minskning,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta åttonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Budgetdepartementet)

9. Utredning om mottagandet av visst testamentariskt förordnande till förmån för staten, m.m.

Dir 1979:59

Beslut vid regeringssammanträde 1979-05-03

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

Genom testamente den 10 november 1978 har fröken Florence Stephens, som avlidit den 2 april 1979, förordnat att hennes kvarlåtenskap – sedan vissa legat utgått – skall tillfalla svenska staten. Kvarlåtenskapen omfattar såväl lös som fast egendom, bl.a. egendomen Huseby i Skatelövs socken inom Alvesta kommun. I den i detta sammanhang aktuella kvarlåtenskapen ingår dock inte de handskrifter och böcker som enligt ett äldre testamente skall tillfalla Kungl. biblioteket. Den senast testamenterade egendomen tillfaller enligt testamentet staten på villkor att staten garanterar utbetalning av de i testamentet upptagna legaten, att staten behåller Huseby egendom och om möjligt utökar densamma med mark, som till areal och beskaffenhet motsvarar åtminstone vad som under testators omyndighetstillstånd mot hennes vilja frånhänts henne, och tillser att fastigheterna brukas som förebild

för svenskt skogs- och jordbruk, samt att avkastningen, sedan anskaffnings-, underhålls- och administrationskostnader betalats, används till främjande inom Kronobergs nuvarande länsområde av enskilt skogs- och jordbruk samt värden av dess natur.

I testamentet har vidare framhållits som särskilda önskemål bl.a. att nuvarande äldre i bruk varande byggnader på Huseby bör iståndsättas och underhållas väl samt i möjligaste mån bibehållas till sin karaktär och att testators samlingar, liksom de i vilka hon anses vara delägare, i allt väsentligt bör bibehållas på Huseby slott till erinran om dem som där bott och verkat och sammanbragt samlingarna.

Testamentet har bevakats vid Växjö tingsrätt den 5 april 1979. Tingsrätten har vidare genom interimistiskt beslut den 9 i samma månad i enlighet med en framställning av den avlidnas syster, fru Mary Stephens, förordnat att dödsboets egendom skall avträdas till förvaltning av boutredningsmän och utsett advokaterna Wilhelm Penser, Eslöv och C.W. du Rietz, Norrköping, att i sådan egenskap handha förvaltningen.

Innan ställning kan tas till frågan huruvida staten skall ta emot den testamenterade egendomen måste det utredas vilken omfattning egendomen har och vilka ekonomiska och andra konsekvenser som ett eventuellt mottagande skulle få för staten. Vidare bör utredas för vilka ändamål egendomen skall kunna nyttjas i statlig ägo och på vilket sätt egendomen bör förvaltas om staten tar emot den. Det är lämpligt att en särskild utredare tillkallas för detta. Med ledning av utredningsresultatet kan sedan regeringen ta ställning till huruvida staten skall ta emot egendomen. Det kan därvid visa sig nödvändigt att underställa frågan riksdagens prövning.

Någon särskild tid för statens övertagande av den testamenterade egendomen finns inte angiven i testamentet. Det är heller inte möjligt att ange någon tidpunkt innan utredningens resultat finns tillgängligt. Det kan emellertid förutsättas att det under boutredningen och den tid som åtgår innan staten eventuellt tagit emot egendomen uppkommer frågor som kräver ställningstaganden från statens sida. Jag vill i detta sammanhang nämna att jag senare denna dag kommer att föreslå regeringen att uppdra åt justitiekanslern, som i egenskap av regeringens högste ombudsman har att under regeringen bevaka statens rätt, att företräda staten i sådana frågor om egendomens användning och vård som kräver omedelbara ställningstaganden.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för budgetdepartementet att tillkalla en särskild utredare för att utreda dels omfattningen av den av Florence Stephens till staten testamenterade egendomen och vilka konsekvenser som ett eventuellt mottagande skulle få för staten, dels hur egendomen lämpligen bör användas, förvaltas och redovisas bland statens tillgångar, om staten tar emot den,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta åttonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Budgetdepartementet)

10. Utredning av frågor rörande samordnad anskaffning av utrustning för automatisk databehandling (ADB) i statsförvaltningen

Dir 1979:71

Beslut vid regeringssammanträde 1979-06-28

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

Anskaffning av generellt användbar ADB-utrustning i statsförvaltningen med undantag för affärsverken sker sedan slutet av 1960-talet centralt genom statskontoret som också i övrigt svarar för samordning i fråga om användningen av ADB i statsförvaltningen. Inom försvarsdepartementets verksamhetsområde sker anskaffningen i samverkan med försvarets rationaliseringsinstitut. Utgifterna för den utrustning som köps liksom vissa andra utgifter som är av sådan art att de bör periodiseras finansieras med medel från en kapitalfond, statens datamaskinfond. Denna är i sin tur uppdelad på två delfonder: den civila statsförvaltningens delfond och försvarets delfond.

I stort tillgår anskaffning av ADB-utrustning på följande sätt. Myndigheter och andra organ som avser att anskaffa ADB-utrustning anmäler sina behov till statskontoret – inom försvarsdepartementets verksamhetsområde till försvarets rationaliseringsinstitut. Även sådana anskaffningar som beräknas ske i form av förhyrning skall anmälas. Efter prövning av myndigheternas redovisade behov av ADB-utrustning utarbetar statskontoret och försvarets rationaliseringsinstitut en anslagsframställning till regeringen för resp. delfond. Den slutliga prövningen av de enskilda anskaffningarna sker dock först i samband med själva upphandlingen som beslutas av statskontoret – för försvarets del i samråd med försvarets rationaliseringsinstitut. Anskaffningar av utrustning som har ett värde överstigande 300 000 kr. skall underställas regeringens prövning.

Fondens utlägg för anskaffad utrustning skall återvinnas under utrustningens beräknade ekonomiska livslängd. Kapitalåtervinningen sker genom årliga avgifter till fonden. Dessa debiteras de myndigheter och institutioner som utnyttjar utrustningen. I avgifterna ingår avskrivning, ränta på utestående fondkapital enligt statens normalränta samt ersättning till statskontoret resp. försvarets rationaliseringsinstitut för fondens administration.

Avskrivningstiderna fastställs individuellt för varje anskaffning men följer i de flesta fall fastlagda standardtider för olika typer av ADB-utrustning. Utrustningen utnyttjas ibland även efter avskrivningsperiodens slut. I sådana fall uttas f.n. inte några avgifter.

Konstruktionen med anskaffning av utrustning över datamaskinfonden och uttag av årliga avgifter för utrustningen från resp. driftmyndighet kan i princip beskrivas som ett slags hyresförhållande mellan myndigheten och statskontoret.

Frågor rörande anskaffning av ADB-utrustning har nyligen behandlats i prop. 1978/79:121 om användningen av ADB i statsförvaltningen. Där framhålls att nuvarande samordnade förfarande i stort bör behållas. Det finns emellertid flera frågor som bör klaras ut och förändringar som bör göras inom ramen för en samordnad anskaffning. Dessa sammanfattas på följande sätt i propositionen:

1. De typer av ADB-utrustning som skall omfattas av den samordnade anskaffningen måste preciseras.
2. Arbets- och ansvarsfördelningen mellan statskontoret och försvarets rationaliseringsinstitut å ena sidan och de ADB-användande myndighe-

terna å andra sidan bör ses över. De senares ställning bör stärkas i anskaffningsfrågor.

3. Möjligheter bör ges att delegera upphandlingsbeslut till myndigheterna.
4. Vissa frågor rörande avgiftssättningen för köpt ADB-utrustning bör ses över.
5. En ändring av den beloppsgräns som gäller för regeringens prövning av upphandlingsbeslut bör övervägas.

Pågående omläggning av det statliga budgetsystemet medför att den statliga förmögenhetsredovisningen på statsbudgeten förändras fr.o.m. budgetåret 1980/81 (prop. 1976/77:130, FiU 1977/78:1, rskr 1977/78:19). Bl.a. avskaffas fondbegreppet. I prop. 1978/79:121 sägs att nuvarande ordning för finansiering av statens anskaffning av ADB-utrustning i stort bör behållas. Som en följd av det sagda kommer statens datamaskinfond att upphöra och ersättas med någon form av investeringsanslag.

Riksdagen har inte haft någon erinran mot regeringens bedömning i dessa frågor (FiU 1978:34, rskr 1978/79:339).

Jag vill i sammanhanget också nämna att vissa organisatoriska aspekter på den samordnade anskaffningen av ADB-utrustning omfattas av direktiven till utredningen (B 1979:01) av organisationen för de centrala myndighetsuppgifterna avseende rationalisering och ADB.

Med hänvisning till vad jag nyss anfört anser jag att en särskild utredare bör tillkallas för att belysa och lämna förslag till åtgärder i frågor rörande den samordnade anskaffningen av ADB-utrustning i statsförvaltningen.

En fråga som bör klaras ut är vilka typer av ADB-utrustning som i framtiden bör omfattas av den samordnade anskaffningen.

Enligt prop. 1968:48 angående inrättande av en datamaskinfond m.m. skall över datamaskinfonden anskaffas serietillverkad, kommersiellt tillgänglig ADB-utrustning. Normalt finansieras följande typer av utrustning över fonden:

- datorer med ansluten kringutrustning
- datapresentationsutrustning, såsom dataskärmar (text-, bild-), kurvritare m.m.
- andra typer av terminalutrustningar
- dataregistreringsutrustning (stansar, magnetbandskrivare, optisk läsutrustning m.m.) som producerar data på databärare vilka direkt eller via konvertering kan läsas av dator- eller terminalutrustningar.
- utrustning för konvertering mellan olika typer av databärare (även s.k. COM-utrustning).

Några värdegränser för de anskaffningar som kan ske över fonden har inte fastställts.

Flera skäl gör det befogat att se över vilka objekt som bör omfattas av den samordnade anskaffningen. Många typer av ADB-utrustningar är numera mycket billiga och fortsätter att sjunka i pris. Programvaran har fått en ökad betydelse i förhållande till maskinvaran vid bedömning av olika datorutrustningars lämplighet. Vidare ingår datorer numera allt oftare som delar i annan utrustning.

Hittills har den principen tillämpats att endast utrustning som bygger på beprövad teknik skall komma i fråga för anskaffning. Denna princip bör tillämpas även i fortsättningen. Utredaren bör klarlägga i vad mån närmare vägledning behövs för vad som skall inbegripas i beprövad teknik.

Utredaren bör även överväga om programvarans ökande betydelse påverkar hur anskaffningsförfarandet lämpligen bör utformas och om särskilda riktlinjer behövs för anskaffning av programvara.

Som en följd av den tekniska utvecklingen har det blivit allt svårare att avgränsa "vanlig" kontorsutrustning från ADB-utrustning. Det är enligt min mening därför angeläget att i detta sammanhang också behandla formerna för anskaffning av nya typer av kontorsutrustningar i vilka datorer ingår, inte minst utrustningar för ord- och textbehandling. Det bör ankomma på utredningen att överväga i vad mån anskaffningen av sådan utrustning till statsförvaltningen bör samordnas. Skäl för eventuell samordning på detta område kan bl.a. vara att det är fördelaktigt med viss enhetlighet och standardisering i statsförvaltningen och att bättre ekonomiska villkor kan uppnås i fråga om upphandling och service.

En annan fråga som utredaren bör behandla är arbets- och ansvarsfördelningen mellan å ena sidan de centrala anskaffningsorganen och å andra sidan de ADB-användande myndigheterna och eventuella sektorsvisa samordningsorgan.

Till ledning för utredningsarbetet i denna del vill jag till att börja med framhålla vikten av att anskaffningen av ADB-utrustning kan ske i enkla och smidiga former.

Många ADB-användare har redan eller kommer successivt att få hög kompetens i ADB-frågor. Deras medverkan i samband med anskaffning av sin egen ADB-utrustning har därför efter hand ökat. Det gäller t.ex. vid utarbetande av kravspecifikationer för utrustningen, utvärdering av lämnade offerter, kontroll av levererad utrustning m.m. De bör även ges ökat formellt ansvar. Beslut om upphandling bör som f.n. fattas av ansvarigt centralt organ men först efter samråd med berörd myndighet.

Anskaffningarna gäller ofta komplettering eller utbyte av delar i redan installerad datorutrustning (minnesenheter o.d.) samt anskaffning av ytterligare kringutrustning som terminaler, dataregistreringsutrustning m.m. I många fall rör sig anskaffningarna dessutom om relativt små belopp. I en ändrad arbets- och ansvarsfördelning bör därför även ingå att beslutanderätten, där så är lämpligt, kan delegeras för vissa anskaffningar. Hänsyn bör härvid tas till bl.a. anskaffningens storlek och karaktär samt myndighetens kompetens. Utredningen bör klarlägga de praktiska förutsättningarna och de lämpliga formerna för delegering av beslutanderätten i anskaffningsfrågor.

I flera sammanhang upphandlas utrustning och förnödenheter till statsförvaltningen genom att vissa myndigheter sluter s.k. avropsavtal med leverantörer vilka även andra myndigheter kan utnyttja. Möjligheterna att sluta avropsavtal för datorer torde vara begränsade. Däremot kan förutsättningar finnas när det gäller kringutrustning och förbrukningsmaterial. Utredaren bör därför klarlägga i vad mån avropsavtal är en möjlig och lämplig form för upphandling av vissa typer av utrustning och förbrukningsmaterial på ADB-området.

Jag vill betona att statens ställning som upphandlare av ADB-utrustning och andra tjänster inte får försvagas i förhållande till leverantörerna. Inte heller får delegering av anskaffningsbeslut ske på ett sådant sätt att staten senare kan komma i tvångssituationer beträffande anskaffning av dyr maskin- och programvara eller andra följdkostnader.

En speciell aspekt på ansvarsfördelningen i frågor rörande anskaffning av ADB-utrustning gäller regeringens prövning av ärenden avseende anskaff-

ningsbelopp som överstiger 300 000 kr. Utredaren bör överväga om beloppsgränsen bör höjas eller om andra kriterier bör uppställas när det gäller vilka anskaffningsärenden som skall underställas regeringens prövning.

Ytterligare frågor som utredaren bör överväga är principerna för bestämning av avgifter till det (de) anslag som kommer att ersätta datamaskinfonden i samband med omläggningen av det statliga budgetsystemet inför budgetåret 1980/81. Det gäller bl.a. frågorna om avskrivningstidens längd för olika typer av ADB-utrustning och om avgifter skall tas ut för utrustning som redan är avskriven men som fortfarande används. Eftersom avgiftssättningen kan påverka myndigheternas bedömning i avvägningsfrågan mellan att köpa eller hyra utrustning, av lämplig tidpunkt för byte av utrustning m.m., bör ställningstaganden i dessa frågor baseras på en analys av styreffekterna.

I flertalet av de frågor som utredaren bör klara ut föreligger speciella problem inom högskolan. Det gäller bl.a. vilka typer av utrustningar som bör omfattas av den samordnade anskaffningen, arbets- och ansvarsfördelningen och avgifterna. Till en del sammanhänger problemen med att högskolan även kan disponera andra finansieringsvägar än statens datamaskinfond, bl.a. vissa utrustningsanslag och donationsmedel, för anskaffning av ADB-utrustning. Det är angeläget att utredaren beaktar behovet av särlösningar för högskolans del.

Ett annat verksamhetsområde där förhållandena skiljer sig från vad som gäller för den civila statsförvaltningen är försvaret. Överbefälhavaren har ett övergripande ansvar för försvarsmaktens utveckling och inriktning samt avvägning på lång sikt. Behovet av en väl genomförd planering och en stark samordning vid anskaffning och utnyttjande av ADB-utrustning skall tillgodoses av överbefälhavaren. Den övergripande samordningen sker genom en informationssystem- och datakraftplan för den närmaste tioårsperioden, en samordnings- och styrgrupp, programplanen för det militära försvaret samt ramar för datakraftutvecklingen i yttranden över anslagsframställningar.

F.n. anskaffas generellt användbar ADB-utrustning av statskontoret i samverkan med försvarets rationaliseringsinstitut. Finansieringen sker via försvarets delfond av statens datamaskinfond. I samband med omläggningen av budgetsystemet avses den ändringen bli genomförd att finansieringen sker över materiel- eller myndighetsanslag i likhet med vad som f.n. sker med övrig ADB-utrustning. På detta sätt samordnas anskaffningen av ADB-utrustning inom försvaret med anskaffningen av all övrig materiel. Själva upphandlingen av generellt användbar ADB-utrustning bör dock även i fortsättningen ske samordnat med statsförvaltningen i övrigt. Utredaren bör klarlägga och lämna förslag om lämplig ansvarsoch arbetsfördelning mellan berörda myndigheter i syfte att säkerställa såväl erforderlig samordning som behovet av enkla och smidiga arbetsformer.

I sammanhanget bör uppmärksammas att regeringen i regleringsbrev för budgetåret 1979/80 har gett överbefälhavaren i uppdrag att i samråd med försvarets civilförvaltning, försvarets materielverk, försvarets rationaliseringsinstitut, försvarets datacentral, civilförsvarsstyrelsen och statskontoret senast den 1 oktober 1979 lämna förslag till regeringen om former för redovisning av kapitalvärdet av det militära försvarets och civilförsvarets datamaskinutrustningar och hur ADB-kostnader skall debiteras användarna av sådana datamaskinutrustningar fr.o.m. budgetåret 1980/81.

Utredaren bör vidare behandla den lämpliga arbets- och ansvarsfördelningen i anskaffningsfrågor mellan upphandlingsmyndigheten och

datamaskincentralen för administrativ databehandling (DAFA). Det kan förtjäna nämnas att den s.k. monopolutredningen (B 1977: 08) i betänkandet (Ds B 1979:1) Datakonkurrens nyligen har föreslagit en annan inriktning av DAFA:s verksamhet och att därvid även anskaffningen av ADB-utrustning har behandlats.

Utredaren bör i sitt arbete ha kontakt med, förutom statskontoret och försvarets rationaliseringsinstitut, överbefälhavaren, försvarets materielverk, riksrevisionsverket, DAFA och universitets- och högskoleämbetet samt utredningen av organisationen för de centrala myndighetsuppgifterna avseende rationalisering och ADB.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt och avrapporteras i etapper. En första etapp bör innefatta de grundläggande frågorna om vilka typer av utrustningar som bör omfattas av den samordnade anskaffningen och om arbets- och ansvarsfördelningen.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för budgetdepartementet

att tillkalla en särskild utredare för att se över frågor rörande samordnad anskaffning av ADB-utrustning i statsförvaltningen,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta åttonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Budgetdepartementet)

11. Kommittén för utbildning av högre chefer inom statsförvaltningen

Dir 1979:74

Beslut vid regeringssammanträde 1979-06-21

Statsrådet Wahlberg anför.

Under senare år har i ökad takt nya och vidgade uppgifter inom skilda områden lagts på den statliga förvaltningen. Samtidigt har allt större krav ställts i fråga om hushållning med de statliga resurserna.

Parallellt härmed har ett omfattande reformarbete genomförts i syfte att öka de anställdas medbestämmande. Statstjänstemännens förhandlingsrätt har utvidgats och möjligheterna till kollektivavtalsreglering har väsentligt ökats. Ett särskilt medbestämmandeavtal har träffats för det statliga arbetstagarområdet (MBA-S). Till följd härav har nya krav ställts på staten som arbetsgivare.

Sammantaget innebär utvecklingen att många och ibland svårförenliga krav ställs på den statliga verksamheten och framför allt på dem som på olika nivåer svarar för verksamhetens inriktning, planering, organisation, bemanning och personalledning. Förhållandet kan exemplifieras genom den vida definition av begreppet effektivitet som givits i MBA-S. Med effektivitet

avses där, att myndigheterna når målen för sin verksamhet under god hushållning med resurserna, med beaktande av service-, offentlighets- och rättssäkerhetskraven och med beaktande av personalens behov av arbetstillfredsställelse, god arbetsmiljö, anställningstrygghet och möjligheter till medbestämmande och personlig utveckling.

Det är verksledning och chefer på olika nivåer som har huvudansvaret för att myndigheten är effektiv.

Som ytterligare ett exempel på de vidgade kraven på myndigheternas ledningsfunktioner kan nämnas den omfattande delegering av rätten att förhandla och sluta kollektivavtal som pågår. Enbart under år 1978 träffades en rad centrala avtal genom vilka ett drygt 30-tal olika frågor överlämnades av de centrala parterna till lokal avtalsreglering. Härtill kommer som ett resultat av de centrala löneuppgörelserna att en del av det ekonomiska utrymmet för arbetstagarna fördelas genom överenskommelser mellan den enskilda myndigheten och de lokala arbetstagarföreträdarna vid myndigheten.

Personalutbildningsutredningen har i sitt slutbetänkande (SOU 1978:41) behandlat bl.a. frågan om fortsatt inriktning av utbildning för ledande personal inom statsförvaltningen. Utredningen understryker att kravet på den som innehar en chefsbefattning efterhand har vidgats. Tidigare var enligt utredningen kraven mer ensidigt produktionsinriktade medan man i dag också kräver trygg sysselsättning, god arbetsmiljö etc. De som i dag har ledande befattningar i statsförvaltningen måste på ett annat sätt än tidigare vara medvetna om samhällsutvecklingen och dess konsekvenser för den verksamhet de bedriver.

Utredningen har även gjort en inventering av förekommande chefsutbildning i statsförvaltningen och konstaterat att nuvarande insatser inom detta område är klart otillräckliga. Det är i dag i stort sett bara vid de affärsdrivande verken som någon systematisk chefsutbildning förekommer. Medelstora och små myndigheter är i allmänhet hänvisade till externutbildning och har hittills inte på den vägen kunnat få sina utbildningsbehov tillgodosedda i önskvärd utsträckning. Central statlig utbildning för dessa grupper har haft en marginell omfattning och betydelse.

Utredningen har vid remissbehandlingen av slutbetänkandet fått ett starkt stöd för sin uppfattning om behovet av chefsutbildning och ledarutveckling.

En jämförelse med privata näringslivet med sina krav på lönsamhet och effektivitet är också belysande i detta sammanhang. Enbart vid de två största utbildningsinstituten, Institutet för ledarutbildning och ALI-RATI, utbildas årligen ca 1.500 chefer på företagsledarnivå och ca 14.000 övriga chefer, arbetsledare och specialister. Enskilda företag investerar årligen betydande belopp i olika ledningsutvecklingsprogram.

Kravet på effektivitet är ett starkt argument för en ökad satsning på chefsutbildning och ledarutveckling inom statsförvaltningen. Betydande vinster kan göras om ledningsfunktionen hos myndigheterna fungerar väl.

I detta sammanhang kan det vara värt att erinra om den sneda könsfördelning som råder inom chefsskiktet i statsförvaltningen.

Statens arbetsgivarverk (SAV) har som centralt arbetsgivarorgan under regeringen ett ansvar för utbildning av arbetsgivarföreträdare på verk och myndigheter. SAV har inrättat en särskild rådgivande delegation för chefsutbildning. Delegationen skall inom ramen för SAV:s kompetensom-

räde bl.a. initiera och bedöma aktiviteter inom området lednings- och chefsutveckling. F.n. behandlas frågor om bl.a. seminarier för erfarenhetsutbyte beträffande MBA-S.

SAV:s ansvar och kompetens är i princip knutet till frågor som är av partskaraktär, dvs. frågor där SAV företräder staten som arbetsgivare bl.a. i kollektivavtalsförhandling med de statsanställdas huvudorganisationer. SAV har sålunda en självklar roll i de delar av statlig personalutbildning som behandlar frågor om förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Enligt statsmakternas beslut (prop. 1978/79:133, AU 1978/79:30, rskr 1978/79:294) skall en ny myndighet för personalutbildning och personaladministrativ konsultation inom statsförvaltningen inrättas fr.o.m. den 1 juli 1979. Samtidigt upphör statens personalutbildningsnämnd (PUN) och statens personalnämnd (SPN) som hittills haft ansvaret för dessa frågor. Den nya myndigheten, statens institut för personaladministration och personalutbildning (SIPU), skall vara en serviceorganisation för främst andra verk och myndigheter. Utbildningsverksamheten är redan i starten i huvudsak finansierad genom avgifter. Inriktningen och omfattningen av institutets verksamhet skall i första hand bestämmas av myndigheternas efterfrågan.

Utbildningen av statsförvaltningens chefer bör i första hand ses som ett av statsmakternas instrument för utvecklingen av statsförvaltningens funktion och effektivitet. Härtill kommer att utbildningen kan medverka till att staten som arbetsgivare kan uppträda på ett enhetligt sätt. Inriktning och omfattning m.m. av denna utbildning måste därför bestämmas på statsmaktsnivå.

Mot denna bakgrund bör olika vägar prövas att åstadkomma samordnade insatser för en effektiv ledarutveckling och utbildning av högre chefer i statsförvaltningen.

Med anledning av vad jag nu har anfört bör en kommitté för högre chefsutbildning tillkallas med uppgift att mot bakgrund av bl.a. de pedagogiska erfarenheter och det fackkunnande som finns hos SAV och SIPU samt vissa andra myndigheter, främst de affärsdrivande verken, statskontoret och riksrevisionsverket, komma med förslag om hur utbildning för högre chefer inom statsförvaltningen skall läggas upp. Utbildningen bör vara avpassad för chefer på såväl verksledningsnivå som på nivån närmast därunder.

Kommitténs arbete bör indelas i etapper. Den första etappen bör resultera i förslag till regeringen om bl.a. en begränsad, försöksvis anordnad verksledningsutbildning. Förslaget bör omfatta uppgifter om tidsplan, kostnader, målgruppsbestämning samt försöksutbildningens innehåll och uppläggning. Vidare bör en preliminär plan för centrala utbildningsinsatser för chefer närmast under verksledningsnivån utarbetas och redovisas. Kommittén skall därvid utgå från att utbildningen bör begränsas till i huvudsak chefer för byråer (motsv.) och högre tjänstemän. Kommittén bör särskilt beakta behovet av policymässig, innehållsmässig och annan samordning med verksledningsutbildningen. Slutligen bör även redovisas en översiktlig plan för omfattning och inriktning av kommitténs fortsatta arbete.

En förprojektering av verksledningsutbildning har genomförts genom budgetdepartementets försorg. Det genomförda förberedelsearbetet bör vara en viktig utgångspunkt för kommitténs arbete.

Kommittén bör vidare vid sitt arbete beakta det fackansvar i personalutbildningssammanhang som åvilar vissa centrala, administrativa myndigheter

bl.a. statskontoret, riksrevisionsverket och SIPU samt SAV:s utbildningsansvar vad gäller arbetsgivarföreträdare inom statsförvaltningen.

Kommittén bör vidare undersöka i vilken utsträckning det finns möjlighet att använda kompetens och resurser från SAV och SIPU i samband med produktion och distribution av den här avsedda utbildningen.

Den offentliga sektorns arbetsgivarorganisationer har till centrum för arbetslivsforskning överlämnat förslag till ett antal arbetsvetenskapliga forskningsprojekt. Kommittén bör följa den fortsatta behandlingen av dessa samt överväga behovet av ytterligare forskningsinsatser inom kommitténs område.

Kommittén bör vidare beakta möjligheterna att genom sin verksamhet verka för jämställdhet mellan kvinnor och män.

Kommitten bör kunna ta upp även andra frågor med anknytning till dem jag nu nämnt.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar det statsråd som har till uppgift att föredra ärenden om arbets- och anställningsvillkor i allmän tjänst

att tillkalla en kommitté med högst sju ledamöter med uppdrag att utreda frågor om hur utbildningen av högre chefer inom statsförvaltningen skall läggas upp

att utse en av ledamöterna att vara ordförande samt

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta åttonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Budgetdepartementet)

12. Folkbokföringens framtida organisation

Dir 1979:96

Beslut vid regeringssammanträde 1979-08-16

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

Folkbokföringen i Sverige sker dels fortlöpande i kyrkoböcker och andra register, i regel för varje församling av svenska kyrkan (kyrkobokföring), dels årligen i mantalslängder församlingsvis för varje kommun (mantalsskrivning). Kyrkobokföringen, som är den primära formen av folkbokföringen, ombesörjs av pastorsämbetena i de olika församlingarna. I Stockholm och Göteborg sker dock kyrkobokföringen hos lokal skattemyndighet såvitt gäller bestämmandet av rätt kyrkobokföringsort och kyrkobokföringsfastighet. Mantalsskrivningen sköts av de lokala skattemyndigheterna i resp. fögderi. Domkapitlen har med biträde av särskilt förordnade kyrkobokföringsinspektörer tillsyn över pastorsämbetenas befattning med kyrkobokföringen. Vid sidan av domkapitlen är länsstyrelserna regionala folkbokföringsmyndigheter. Över

den kyrkobokförda befolkningen i länet förs hos länsstyrelsen dataregister på vilka de för folkbokföringen nödvändiga uppgifterna lagras. Uppgifterna aktualiseras med jämna mellanrum, i stora delar varje vecka. Ändringarna sker huvudsakligen på grundval av uppgifter från pastorsämbeten och lokala skattemyndigheter. Den centrala folkbokföringsmyndigheten är riksskatteverket, som utövar tillsyn över hela folkbokföringsväsendet och handlägger vissa centrala uppgifter.

Av vad jag nu har anfört framgår att väsentliga delar av folkbokföringen sköts av svenska kyrkans organ. Denna ordning, som med något undantag saknar motsvarighet i andra länder, har länge varit ställd under debatt. I utredningsförslag och remissyttranden har vid olika tillfällen aktualiserats frågan om en mer eller mindre långtgående åtskillnad mellan den för det borgerliga samhället nödvändiga befolkningsregistreringen och den kyrkobokföring som kan behövas i svenska kyrkans verksamhet. Debatten har under senare år knutit an till arbetet med frågan om det framtida förhållandet mellan staten och svenska kyrkan.

1958 års utredning kyrka-stat behandlade folkbokföringsfrågan i ett särskilt delbetänkande (SOU 1967:16) Folkbokföringen och i ett slutbetänkande (SOU 1968:11) Svenska kyrkan och staten. Utredningen framhöll att folkbokföringen är en borgerlig angelägenhet och att det därför från principiell synpunkt kan ligga närmast till hands att verksamheten i dess helhet handhas av borgerliga organ. För detta talade också enligt utredningens mening den i beaktande av religionsfrihetsprincipen mindre tillfredsställande ordningen att primärregistreringen av befolkningen sköts av befattningshavare inom ett visst trossamfund även då fråga är om medlemmar i andra sådana samfund och personer utan medlemskap i något trossamfund. Med hänsyn till dessa principiella synpunkter ansåg utredningen att ett bibehållande av kyrkans medverkan vid primärregistreringen var beroende av om vägande skäl av främst praktisk art kunde anföras för en sådan ordning. Av betydelse var enligt utredningens mening främst samhällsekonomiska synpunkter och allmänhetens krav på service.

1958 års utredning kyrka-stat behandlade inte frågan om till vilken statlig eller kommunal myndighet en eventuell överföring av kyrkans arbetsuppgifter inom folkbokföringen borde ske och vilka konsekvenser en överföring skulle få i kostnadshänseende. Regeringen uppdrog år 1967 åt dåvarande centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden (CFU) att utreda dessa frågor. I sitt arbete utgick CFU från den rådande relationen mellan stat och kyrka och inriktade sig på att undersöka förutsättningarna för och konsekvenserna av ett överförande av pastorsämbetenas folkbokföringsuppgifter till borgerligt organ. CFU tog däremot inte ställning i frågan om ett sådant överförande borde komma till stånd eller ej. I betänkandet (SOU 1970:70) Folkbokföringsorganisationen m.m. redovisade nämnden såsom ett alternativ till gällande ordning en enligt nämndens mening från teknisk och organisatorisk synpunkt godtagbar modell. Den innebar att pastorsämbetenas nuvarande folkbokföringsuppgifter fördes över till borgerlig myndighet – varvid CFU förordade de lokala skattemyndigheterna – under det att pastorsämbetena utförde en begränsad personregistrering (församlingsregistrering). Nämnden beräknade att modellen skulle innebära en kostnadsökning för staten om ca 35 milj. kr. och en besparing för pastoraten om ca 20 milj. kr. i 1968 års kostnadsläge.

1968 års beredning om stat och kyrka föreslog i sitt slutbetänkande (SOU

1972:36) Samhälle och trossamfund att den lokala folkbokföringen skulle föras över till ett borgerligt organ. Som skäl för detta anfördes bl.a. att folkbokföringen är en allmänt samhällelig uppgift som från principiella synpunkter bör handhas av det allmännas organ. Däremot tog beredningen inte ställning till vilket borgerligt organ som skulle komma i fråga. Beredningens förslag hade utformats mot bakgrund av CFU:s nämnda utredning. Remissförfarandet av beredningens förslag samordnades i viss utsträckning med remissförfarandet av CFU:s utredningsmaterial. Remissvaren gav vid handen att en bred opinion stödde förslaget från beredningen om den lokala folkbokföringens överförande till borgerligt organ. De som var kritiska mot förslaget – väsentligen instanser med anknytning till svenska kyrkan – bestred dock inte att folkbokföringen som sådan fick betraktas som en borgerlig uppgift.

De överläggningar mellan företrädare för staten och svenska kyrkan, som år 1975 inleddes i stat-kyrka-frågan, utgick från de grundläggande principer som angavs av 1968 års beredning om stat och kyrka. Som jag nyss nämnde hörde till dessa att kyrkans ansvar för folkbokföringen skulle föras över till borgerligt organ. De betänkanden (SOU 1978:1 och 3) Stat-Kyrka som i början av förra året avgavs av deltagarna i överläggningarna innehåller därför inte något förslag i folkbokföringsfrågan. Däremot innehåller de förslag om hur kyrkans medlemsregistrering skall kunna ordnas vid folkbokföringens överförande till borgerligt organ. Även om sålunda stat-kyrka-betänkandena endast innehåller förslag om kyrkans medlemsregistrering, s.k. församlingsregistrering, uttalade sig ändå många remissinstanser i den grundläggande frågan om den framtida folkbokföringen. Bland dessa remissinstanser fanns ett starkt stöd för tanken att den lokala folkbokföringen förs över till borgerligt organ. Den församlingsremiss som utgjorde underlag för Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbunds remissyttrande över stat-kyrkaförslaget visade motsatt resultat. En klar majoritet bland församlingar och samfälligheter motsatte sig en ändring av huvudmannaskapet för den lokala folkbokföringen.

Jag vill också erinra om vad som sades i den regeringskommuniké som lämnades den 22 mars 1979 efter avslutade partiöverläggningar i frågor om svenska kyrkan. Regeringen konstaterade i denna att det främst är delfrågorna om folkbokföringen och begravningsverksamheten som behöver bearbetas ytterligare. Befintligt material borde kompletteras med ett konkret förslag om folkbokföringens anordnande med statligt huvudmannaskap. Vidare framhölls att kravet på god närservice borde beaktas särskilt. Frågan om begravningsverksamheten skall ses över i särskild ordning.

För egen del får jag anföra följande. Jag ser den civila befolkningsregistreringen som en i princip klart samhällelig uppgift. Med denna grundsyn, som utredningsarbetet och remissförfarandet i stat-kyrka-frågan har visat vara allmänt omfattad, kan befogade invändningar göras mot att en ämbetsåtgärd av pastor i svenska kyrkan kan bli grundläggande för en rad rättigheter och skyldigheter i samhället. Denna synpunkt har fått allt större tyngd genom utvecklingen inom inte minst de social- och skatterättsliga områdena.

Jag vill särskilt erinra om att kyrkobokföringen är ett led i skatteadministrationen och har betydelse för bestämmandet av var beskattningen skall ske. Detta har lett till att inte så få söker kringgå folkbokföringsbestämmelserna och få kyrkobokföringen ordnad på det sätt som är mest förmånligt från

beskattnings- och bidragssynpunkt, t.ex. genom att uppge en fritidsfastighet som bostad. För pastorsämbetena kan det utan tvekan många ganger vara känsligt att ifrågasätta en blivande församlingsbos avsikter och genom frågor och på annat sätt kontrollera att det är fråga om verklig bosättning. En sådan kontroll ligger naturligare och bättre till för en myndighet, som de skattskyldiga vet särskilt måste beakta kyrkobokföringens betydelse i beskattningshänseende. Genom särskilda åtgärder och andra myndigheters medverkan kan visserligen rättelser i viss omfattning åstadkommas i efterhand. Någon bra ordning är dock inte detta.

Starka skäl talar sålunda för en ändring av huvudmannaskapet för den lokala folkbokföringen. Frågan om folkbokföringen har inte något direkt samband med relationerna mellan staten och svenska kyrkan. Det finns därför enligt min mening skäl att nu oberoende av hur dessa relationer kan komma att ordnas utreda folkbokföringsfrågan.

Det senaste utredningsarbetet i stat-kyrka-frågan har visat att det är möjligt att vid ett ändrat huvudmannaskap för folkbokföringen lösa svenska kyrkans behov av personuppgifter om sina medlemmar utan en sådan arbetskrävande dubbelregistrering av befolkningen att en folkbokföringsreform av denna anledning inte kan accepteras från samhällsekonomisk synpunkt. En omläggning av den lokala folkbokföringen är emellertid förenad med olika problem som ännu inte är tillräckligt belysta. Vad det i första hand gäller att klarlägga är vem som skall handha den lokala folkbokföringen och hur folkbokföringsarbetet i stort skall organiseras och bedrivas, hur servicen till medborgarna skall kunna tillgodoses och vad en omläggning kommer att innebära för den inom folkbokföringen verksamma personalen. Det motstånd som på lokalt håll har märkts mot tanken på en folkbokföringsreform har till stor del sin grund i ovisshet om dessa frågor och då kanske främst farhågor för att servicen gentemot medborgarna skall avsevärt försämras. Det är självfallet viktigt att så ej sker och att åtgärder som skulle kunna förhindra en sådan försämring övervägs. För att ett fullständigt och aktuellt utredningsmaterial skall finnas tillgängligt som underlag för ett principbeslut i folkbokföringsfrågan förordar jag att en kommitté nu får i uppdrag att utreda folkbokföringens framtida organisation och därvid särskilt belysa de frågor som jag har berört här.

I enlighet med vad jag har sagt förut bör som utgångspunkt för kommitténs arbete gälla att den för samhället nödvändiga befolkningsregistreringen i princip är en statlig uppgift och att det borgerliga samhällets organ skall svara för verksamheten som helhet. Den löpande lokala folkbokföringen bör följaktligen inte längre ankomma på pastorsämbetena inom svenska kyrkan. Däremot bör självfallet övervägas i vilken mån det kan vara lämpligt och önskvärt att pastorsämbetena med hänsyn till behovet av närservice och av andra skäl bistår folkbokföringsmyndigheterna med vissa arbetsuppgifter.

Kommitténs arbete bör inriktas på den för samhället nödvändiga registreringen av medborgarna och inte göras beroende av vilket förhållande som råder mellan staten och svenska kyrkan. Som jag redan har nämnt har frågan om den registrering av uppgifter om svenska kyrkans medlemmar som kan behövas för den kyrkliga verksamheten nyligen utretts inom ramen för stat-kyrka-arbetet. Kommittén bör kunna utgå från att en församlingsregistrering för kyrkans behov kan anordnas i huvudsaklig överensstämmelse med det ifrågavarande utredningsförslaget. Den överarbetning av förslaget som kan behövas bör anstå till dess beslut föreligger om folkbokföringens anordnande.

Frågan om hur andra trossamfund än svenska kyrkan ska kunna få tillgång till uppgifter ur folkbokföringen har inte tagits upp under stat-kyrka-överläggningarna. Kommittén bör komplettera utredningsmaterialet på denna punkt. Kommittén bör sålunda undersöka vilka önskemål trossamfunden kan ha i detta hänseende och överväga möjligheterna att tillgodose dessa önskemål.

I det betänkande om folkbokföringsorganisationen m.m. som CFU lade fram år 1970 föreslogs de lokala skattemyndigheterna bli civila folkbokföringsmyndigheter. Samma förslag har lämnats i en expertpromemoria (SOU 1978:3, bil. 9) som utarbetades under stat-kyrka-överläggningarna. Vad som enligt dessa förslag särskilt har ansetts tala för att de lokala skattemyndigheterna skall omhänderha den primära folkbokföringen är att dessa myndigheter handhar mantalsskrivningen och att denna bygger på kyrkobokföringen. Vidare erinras om kyrkobokföringens betydelse för skatteadministrationen och de fördelar det med tanke härpå skulle innebära om också kyrkobokföringen sköttes av lokal skattemyndighet. Jag anser också för egen del att mycket talar för att ansvaret för den lokala folkbokföringen flyttas till de lokala skattemyndigheterna. Detta gäller särskilt kyrkobokföringen i vad den avser bestämmande av rätt kyrkobokföringsort. Dessa ärenden förutsätter bara undantagsvis personligt sammanträffande med folkbokföringsmyndigheten och bör därför utan olägenhet kunna fördelas på de 120 lokala skattemyndigheterna på samma sätt som gäller i fråga om de långt mer servicekrävande skatteärendena.

Den nuvarande lagstiftningen har inneburit en mycket stor förenkling av formerna för allmänhetens kontakter med folkbokföringsmyndigheterna. Jag tänker härvid inte bara på de förut nämnda ärendena angående bestämmande av rätt kyrkobokföringsort utan också bl.a. på ärenden som gäller födelse, namn, adoption, medborgarskap, hindersprövning vid ingående av äktenskap och civilståndsfrågor. Personlig inställelse vid folkbokföringsmyndigheten krävs endast undantagsvis.

Som jag har framhållit utgör frågan om service till medborgarna en mycket viktig del av kommitténs arbete. Särskilt glesbygdens förhållanden måste beaktas. Kommittén bör undersöka i vilka fall allmänheten har behov av personlig kontakt med en lokal folkbokföringsmyndighet och överväga vilka möjligheter som kan stå till buds för att inom ramen för en enkel administration och rimliga kostnader undvika en försämrad närservice. Den nuvarande ordningen med att vissa folkbokföringsblanketter finns tillgängliga på postanstalterna och vid försäkringskassornas lokalkontor bör självfallet behållas. Möjligen kan denna närservice byggas ut och kompletteras med annat bistånd åt allmänheten. Det kan te sig naturligt att pastorsämbetena i vissa fall får en särskild funktion i dessa hänseenden.

Till grund för kommitténs arbete bör ligga tidigare utredningsmaterial som emellertid kan behöva överarbetas och kompletteras. Målet bör vara att så fullständigt beskriva huvuddragen av en ny folkbokföringsorganisation och kostnaderna för denna att kommitténs arbete kan utgöra underlag för ett principbeslut i folkbokföringsfrågan. Kommittén bör därvid självfallet också redovisa behovet och utformningen av ADB-stöd för folkbokföringen, regionalt och lokalt. Lösningar av mera detaljbetonade frågor liksom nödvändiga författningsändringar bör däremot anstå till ett senare skede. Likaså bör de arkivfrågor som aktualiseras av en omläggning av den lokala folkbokföringen i huvudsak utredas först sedan beslut föreligger i folkbokföringsfrågan. Kommitténs arbete bör emellertid bedrivas i nära samverkan

med arkivvärdande myndigheter.

En del av den personal som nu arbetar med folkbokföringsuppgifter på pastorsämbetena kommer även efter en folkbokföringsreform att behövas för svenska kyrkans församlingsregistrering eller för andra uppgifter inom församlingarna. Huvuddelen av personalen kommer emellertid inte att kunna sysselsättas med sådana uppgifter. Personalens möjligheter att erbjudas anställning vid nya folkbokföringsmyndigheter togs upp av CFU i dess betänkande om folkbokföringsorganisationen m.m. CFU ansåg att det fanns grundad anledning anta att det övervägande antalet av de anställda som blir övertaliga vid pastorsexpeditionerna skulle kunna beredas anställning vid de av CFU som folkbokföringsmyndigheter förordade lokala skattemyndigheterna. De uppgifter som låg till grund för denna bedömning avsåg förhållandena i slutet av 1960-talet. Kommittén bör nu aktualisera och komplettera det tidigare utredningsmaterialet i denna del samt ta ställning till vad kommitténs förslag till folkbokföringsreform kan innebära för den vid berörda myndigheter och pastorsämbetena anställda personalen. Det bör därvid särskilt övervägas vad en omläggning kan innebära för personal som är verksam utanför tätorterna. Kommittén bör hålla nära kontakt med berörda personalorganisationer.

Fastän starka skäl kan anföras för en folkbokföringsreform, kan givetvis en sådan inte ske utan en noggrann avvägning mot de därmed förbundna kostnaderna. Utredningen skall göra en fullständig kostnadsberäkning av sitt förslag och därvid ange kostnadsalternativ för olika organisationsmodeller och nivåer. Mot bakgrund av de statsfinansiella framtidsperspektiven och vad som av riksdagen har framhållits i denna fråga är det av största vikt att samhällets kostnader för folkbokföringen hålls låga.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt och med sikte på att proposition skall kunna föreläggas riksdagen till 1980/81 års riksmöte.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för budgetdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst tre ledamöter med uppdrag att utreda folkbokföringens framtida organisation,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta åttonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Budgetdepartementet)

13. Översyn av beskattningsreglerna för familjeföretag

Dir 1979:106

Beslut vid regeringssammanträde 1979-08-30

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

Det helt övervägande antalet svenska företag ägs direkt eller indirekt av en eller ett fåtal fysiska personer. Företag som har en sådan ägarstruktur brukar kallas fåmansföretag eller familjeföretag. I kommunalskattelagen (1928:370), KL, har uttrycket fåmansföretag dock en särskild innebörd och omfattar inte de s.k. egenföretagen, dvs. företag som drivs utan förmedling av juridisk person. Jag kommer därför i det följande att använda uttrycket familjeföretag för att beteckna företag som ägs av en eller ett fåtal fysiska personer. Det bör framhållas att uttrycket inte innefattar något krav på att delägarna skall tillhöra samma familj eller släkt.

Familjeföretagen hör i regel till gruppen mindre eller medelstora företag. Även några av de mycket stora företagen är dock familjeföretag. Särskilt tre företagsformer brukar förekomma bland familjeföretagen, nämligen egenföretag, handelsbolag (inklusive kommanditbolag) och aktiebolag. De mindre företagen drivs vanligen som egenföretag men även aktiebolags- eller handelsbolagsformen används ofta bland dessa företag. Bland de medelstora och större företagen dominerar aktiebolagsformen. Förekomsten av de olika företagsformerna varierar också mellan olika näringsgrenar. Egenföretaget är den helt dominerande företagsformen inom jordbruket medan aktiebolaget är den vanligaste formen inom t.ex. tillverkningsindustrin.

Det bör här nämnas att frågan om en ny företagsform anpassad till småföretag har diskuterats under senare tid. Hösten 1978 lade 1974 års bolagskommitté (Ju 1974:21) fram ett förslag om en ny bolagsform – s.k. andelsbolag – för de mindre företagen (SOU 1978:66). Vid remissbehandlingen utsattes förslaget för omfattande kritik och regeringen beslutade i våras att förslaget inte skulle genomföras. Frågan om förenklade bolagsregler för mindre företag övervägs f.n. inom justitiedepartementet. Såvitt nu kan bedömas är någon ny företagsform inte aktuell. I stället torde, om så bedöms nödvändigt, vissa förenklade regler för småföretag kunna tas in i aktiebolagslagen (1975:1385).

I detta sammanhang vill jag också erinra om att 1974 års bolagskommitté i ett särskilt delbetänkande (SOU 1978:67) har föreslagit ändrade regler för handelsbolag och enkla bolag. Förslaget har remissbehandlats och bereds nu inom justitiedepartementet.

I princip gäller samma beskattningsregler för familjeföretagen som för andra företag. Vid beskattningen av familjeföretagen och deras ägare uppkommer dock problem som inte har någon direkt motsvarighet för t.ex. de börsnoterade företagen och deras aktieägare. Detta gäller vid såväl kapitalbeskattningen som inkomstbeskattningen.

Vid kapitalbeskattningen uppkommer problem både i fråga om den årliga förmögenhetsskatt som tas ut på det i företaget nedlagda kapitalet och i fråga om de engångsskatter som vid arv och gåva träffar detta kapital. Skatterna betalas av ägaren respektive arv- eller gåvotagaren, men medel för att täcka skatterna måste i regel tillskjutas av företaget. Detta medför för företagets del en betydande extrabelastning som kan äventyra den fortsatta driften och försvåra generationsskiften. Problemen har uppmärksammats av statsmakterna. I samband med att en allmän skärpning av kapitalskatterna genom-

fördes år 1970 infördes för första gången särskilda kapitalskattelättnader för ägare av vissa familjeföretag. Dessa lättnadsregler ersattes år 1974 av nya regler varefter lagstiftningen om kapitalbeskattning av familjeföretagens ägare år 1977 fick sin nuvarande utformning. I den s.k. småföretagspropositionen (prop. 1977/78:40 om åtgärder för att främja de mindre och medelstora företagens utveckling) som låg till grund för lagstiftningen framhöll jag att underlag för mer genomgripande principiella ändringar saknades och att de nya lättnaderna därför tills vidare borde få formen av en utvidgning av de lättnader som hade införts år 1974. Sedan ytterligare utredningsmaterial hade erhållits fick bedömas om andra lösningar på sikt kunde vara mer ändamålsenliga. I det sammanhanget framhöll jag vidare att inte bara kapitalbeskattningen borde bli föremål för utredning. Även möjligheterna att genom ändring i skattereglerna underlätta köp av familjeföretag och kapitalanskaffning i sådana företag borde utredas (prop. 1977/78:40 bil. 3 s. 22 f).

Många av de problem som uppkommer vid inkomstbeskattningen sammanhänger med att det regelmässigt råder en nära personlig anknytning och stark intressegemenskap mellan familjeföretaget och dess ägare. Dessa förhållanden har visat sig medföra att företagare ibland kan skaffa sig obehöriga skatteförmåner med hjälp av företaget. Statsmakterna har försökt hindra detta genom att införa en rad olika särregler för familjeföretagens inkomstbeskattning. Som exempel kan nämnas att särskilda bestämmelser om s.k. vinstbolagstransaktioner och interna aktieöverlåtelser infördes år 1973 för att hindra bl.a. att obeskattade medel togs ut från fåmansägda företag. Ett annat exempel är de begränsningar i rätten till förlustavdrag som gäller när ett familjeföretag har bytt ägare. I början av år 1976 infördes ytterligare särregler för den grupp av familjeföretag som i lagstiftningen betecknas fåmansföretag. Reglerna tog sikte på bl.a. de fall då finansiella transaktioner eller köp och försäljning av egendom har skett mellan företaget och dess ägare. Samtidigt begränsades möjligheterna att skattemässigt fördela fåmansföretagets inkomster mellan företagsledaren och hans familjemedlemmar.

Betydande svårigheter kan uppkomma vid utformningen av särregler av detta slag. För att reglerna skall bli tillräckligt effektiva är det ofta nödvändigt att ge dem en vid omfattning. Detta medför att reglerna kommer att träffa inte bara skatteundandragande åtgärder utan även transaktioner som är kommersiellt motiverade. Det har också visat sig att vissa av de nuvarande särreglerna ger upphov till tolknings- och tillämpningssvårigheter.

Vid inkomstbeskattningen uppkommer också andra frågor som i första hand berör familjeföretagen. Vid remissbehandlingen av nyssnämnda båda förslag från 1974 års bolagskommitté aktualiserades bl.a. frågan om enkel- eller dubbelbeskattning av mindre företag. Vidare framhöll många remissinstanser att beskattningsreglerna för handelsbolag och kommanditbolag behöver förtydligas och ändras i flera avseenden.

De frågor om familjeföretagens kapital- och inkomstbeskattning som jag här berört har nära anknytning till det arbete som företagsskatteberedningen har bedrivit. Efter förslag i prop. 1978/79:210 har beredningens slutbetänkande (SOU 1977:86) numera till vissa delar lagts till grund för lagstiftning (SkU 1978/79:57, rskr 1978/79:389, SFS 1979:609-618). I propositionen drog jag upp riktlinjer för det fortsatta lagstiftnings- och utredningsarbetet på företagsbeskattningens område. I det sammanhanget tog jag upp de särskilda

problem som uppkommer vid familjeföretagens beskattning. Jag erinrade bl.a. om att det finns behov av att se över kapitalbeskattningsreglerna och jag nämnde att det vid remissbehandlingen av beredningens betänkande hade aktualiserats en rad andra frågor som rörde familjeföretagens beskattning. Bl.a. hade kritik riktats mot delar av 1976 års särregler för fåmansföretag. Min slutsats var att de frågor som rör de mindre och fåmansägda företagens beskattning borde bli föremål för en samlad översyn.

Jag anser att en kommitté nu bör tillkallas för att göra denna översyn.

Kommittén bör få i uppdrag att se över kapitalbeskattningsreglerna för familjeföretag. I uppdraget bör vidare ingå att behandla olika frågor som rör familjeföretagens inkomstbeskattning. En viktig sådan fråga är utformningen av de särregler som har införts för att hindra olika former av skatteundandragande. En annan betydelsefull fråga avser beskattningsreglerna för handelsbolag och kommanditbolag. Kommittén bör också behandla vissa andra frågor på inkomstbeskattningens område, bl.a. möjligheterna att med hjälp av skattereglerna underlätta familjeföretagens kapitalanskaffning och enskilda personers köp av sådana företag.

Det bör däremot falla utanför ramen för uppdraget att ompröva de allmänna principerna för företagsbeskattningen. Jag tänker bl.a. på de frågor om uppbyggnaden av obeskattade reserver och resultatutjämning som nyligen har lagreglerats på förslag i prop. 1978/79:210. Jag syftar också på frågan om dubbelbeskattning och kedjebeskattning inom aktiebolagssektorn. Den frågan bör – som jag framhöll i nämnda proposition – utredas i särskild ordning. Inom ramen för en sådan utredning kan det också finnas anledning att undersöka möjligheterna att tillämpa olika beskattningsprinciper för bolag i olika storleksklasser. Det ligger i sakens natur att den särskilda utredningen och den nu aktuella kommittén bör ha tämligen ingående kontakter och samråd.

I det följande behandlar jag var för sig kommitténs uppgifter inom kapitalbeskattningens och inkomstbeskattningens områden.

Kapitalbeskattningen

Förmögenhets-, arvs- och gåvobeskattningen av kapital som har lagts ner i ett familjeföretag kan – som jag redan nämnt – medföra en allvarlig belastning för företaget som sådant. Den som äger ett företag och vill driva det vidare måste årligen ta en del av företagets avkastning i anspråk för betalning av förmögenhetsskatt. Denna skatt är inte avdragsgill vid ägarens inkomsttaxering utan måste betalas med beskattade medel. På grund av inkomstskattens progressivitet fordras i regel mycket stora uttag för att inkomsten efter skatt skall täcka förmögenhetsskatten. Belastningen på företaget ökar ytterligare på grund av att egenavgifter eller – om företaget bedrivs i aktiebolagsform – arbetsgivaravgifter utgår på det uttagna beloppet. Av samma skäl måste den arvinge eller gåvotagare som vill driva ett övertaget familjeföretag vidare i många fall göra mycket betydande uttag från företaget för att täcka arvs- eller gåvoskatten. Den belastning på familjeföretaget som uttagen för kapitalskatter medför kan försvåra eller rent av omöjliggöra fortsatt drift och generationsskiften och kan därmed leda till att verksamheten läggs ner eller att en försäljning till andra större företag framtvingas.

Som jag redan nämnt har statsmakterna under 1970-talet vidtagit olika åtgärder för att motverka en utveckling av nu antytt slag. I samband med

1970 års skattereform infördes särskilda kapitalskattelättnader för ägare av vissa familjeföretag. Reglerna innebar att viss del av företagsförmögenheten genom ett särskilt avdrag undantogs från beskattning. År 1974 ersattes dessa regler med bestämmelser som innebar att lättnader medgavs vid värderingen av tillgångarna i ett familjeföretags rörelse, jordbruk eller skogsbruk. Värderingsreglerna ändrades väsentligt genom lagstiftning hösten 1977 och fick därigenom sin nuvarande utformning (prop. 1977/78:40 bil. 3, SkU 1977/78:19, rskr 1977/78:111, SFS 1977:1173 och 1174).

Nu gällande kapitalskatteregler för familjeföretag innebär i likhet med 1974 års regler att lättnader medges vid värderingen av sådan förmögenhet som är nedlagd i företagets rörelse, jordbruk eller skogsbruk. Som familjeföretag räknas i detta sammanhang – förutom företag som drivs som egenföretag – företag vars aktier eller andelar inte är noterade på börs e.d. och inte heller i övrigt omsätts på kapitalmarknaden. Värderingsreglerna har i huvudsak följande innehåll. I ett första steg fastställs substansvärdet av den förmögenhet som är nedlagd i rörelse, jordbruk eller skogsbruk. Varulager tas i princip upp till det värde som det kan anses ha betingat vid försäljning under normala förhållanden. Inventarier tas upp till anskaffningsvärdet efter avdrag för skälig avskrivning och fastigheter redovisas till taxeringsvärdet. Från tillgångarnas sammanlagda värde avräknas skulder och andra avgående poster. Härigenom erhålls substansvärdet. Lättnad i förmögenhets-, arvsoch gåvobeskattningen medges i den formen att substansvärdet reduceras med 70 %. Beskattningen träffar alltså bara 30 % av substansvärdet.

Systemet har dock försetts med särskilda spärrar. Syftet med dem är att hindra att lättnadsreglerna gynnar passivt ägande av jordbruksfastigheter och spekulation i fastigheter. Spärreglerna innebär att reduktionen av substansvärdet inte får leda till att förvärvskällans värde tas upp till lägre belopp än vad som motsvarar värdet av de i förvärvskällan ingående fastigheterna efter avdrag för skulder som belöper på dessa fastigheter. Som värde på jordbruksfastighet tas vid denna beräkning upp taxeringsvärdet minskat med den del av byggnadsvärdet som avser ekonomibyggnader. Som värde på annan fastighet tas upp det taxerade markvärdet.

I fråga om arvs- och gåvoskatt har de nya värderingsreglerna kompletterats med bl.a. utvidgade möjligheter till anstånd med inbetalning av skatten. Arvinge eller gåvotagare kan sålunda få fördela den skatt som belöper på det övertagna företagets rörelse, jordbruk eller skogsbruk på 20 år.

Kommittén bör se över de nu nämnda reglerna från såväl materiella som tekniska synpunkter i syfte att utforma ett system som även på längre sikt löser familjeföretagens kapitalskatteproblem. Därvid bör beaktas att familjeföretagen svarar för en mycket betydande del av produktionen och sysselsättningen i vårt land och att de på många sätt har avgörande betydelse för den regionala utvecklingen. Familjeföretagen har visat stor förmåga till förnyelse och anpassning och betydande utvecklings- och tillväxtmöjligheter. Den fortsatta förekomsten av familjeföretag kan därför ses som en viktig förutsättning för ett dynamiskt och differentierat näringsliv.

Mot denna bakgrund framstår det från allmän synpunkt som angeläget att kapitalbeskattningsreglerna har en sådan utformning att de inte försvårar familjeföretagens fortsatta drift. Häri ligger också att beskattningen inte får vara utformad så att den hindrar generationsskiften eller andra önskvärda ägarväxlingar inom dessa företag. Under 1970-talet har den uppfattningen vunnit hävd att särskilda lättnader bör medges vid beskattningen av kapital som arbetar i familjeföretag. När det gäller att bestämma lättnadernas

omfattning måste dock även andra intressen vägas in, bl.a. önskemålet att beskattningen skall ge resultat som är godtagbara från fördelningspolitiska synpunkter. Till grund för 1977 års lagstiftning låg bedömningen att relativt betydande lättnader i skattebelastningen var motiverade men att total skattebefrielse inte kunde komma i fråga. Denna avvägning bör vara vägledande också för kommitténs arbete.

Nuvarande system för beskattning av kapital i familjeföretag innebär att samma materiella regler tillämpas vid förmögenhets-, arvs- och gåvobeskattningen. Vid gåva måste dock vissa särskilda förutsättningar vara uppfyllda för att lättnader skall medges. När 1977 års lagstiftning genomfördes var det angeläget att snabbt finna en åtminstone kortsiktig lösning på familjeföretagens kapitalskatteproblem. I det läget var det önskvärt att välja en enkel, lättillämpad och enhetlig metod. När kommittén skall utarbeta förslag till mer långsiktiga lösningar är förutsättningarna andra. I många avseenden skiljer sig den årliga förmögenhetsskatten från de engångsskatter som tas ut vid arv och gåva. Det är möjligt att det på sikt visar sig lämpligare att välja olika lösningar för de olika skatteformerna. Det bör därför inte vara något krav att kommittén skall utarbeta enhetliga regler för hela kapitalskatteområdet. Kommittén bör i stället ha frihet att pröva vilka lösningar som är mest ändamålsenliga i de olika beskattningssituationerna.

Vad först beträffar förmögenhetsskatten har från familjeföretagens sida riktats kritik mot nuvarande system. Man har hävdat att den progressiva inkomst- och förmögenhetsbeskattningen och utformningen av 80/85-procentregeln gör att förmögenhetsskatten alltjämt kan medföra en allvarlig belastning på en del medelstora och större familjeföretag. Även för de företag som har nytta av lättnadsreglerna anses nuvarande system vara en alltför kortsiktig lösning. Vid fortsatt inflation kommer företagen nämligen enligt denna uppfattning att inom loppet av några år befinna sig i en situation liknande den som de befann sig i före 1977 års lagstiftning. Mot denna bakgrund har från familjeföretagens sida framförts önskemål om att det i företagen arbetande kapitalet helt skall undantas från förmögenhetsskatt. Man har då särskilt understrukit att den förmögenhet som är nedlagd i företaget är undantagen ägarens fria disposition på ett sätt som motiverar en annan syn på denna förmögenhet än på andra förmögenhetstillgångar.

Från företagens synpunkt skulle en sådan lösning naturligtvis vara den mest förmånliga. Av vad jag nyss har anfört framgår emellertid att också andra intressen måste vägas in. Kommittén bör ha frihet att föreslå ett system som innebär att företagsägaren under sitt innehav av företaget helt befrias från skyldighet att betala förmögenhetsskatt på det i företaget nedlagda rörelsekapitalet. En förutsättning för detta bör dock vara att kommittén kan anvisa en lämplig metod för kompenserande åtgärder när innehavet upphör. Ett sätt kunde vara att skärpa den beskattning som skall ske när företaget avyttras. Ett annat kunde vara att inte omedelbart ta ut förmögenhetsskatten utan i stället se den som en successivt växande skuld som förfaller när företaget byter ägare. Sådana lösningar torde dock ha den olägenheten att en med tiden ackumulerad skatteskuld kan försvåra eller helt omöjliggöra en försäljning. Även i övrigt uppkommer en rad materiella och kontrolltekniska problem, bl.a. när det gäller att säkerställa det allmännas uppskjutna skatteanspråk. Jag kan i dessa avseenden hänvisa till den genomgång som gjordes i prop. 1977/78:40 bil. 3 (se s. 25 ff). Om kommittén ändå finner sig böra söka en lösning enligt nu antydda linjer, måste problemen kartläggas ytterligare och lämpliga metoder anvisas.

Ett helt annat alternativ som har haft förespråkare i debatten kan vara att medge företagsägaren avdrag vid inkomsttaxeringen för den förmögenhetsskatt som belöper på företagets rörelse, jordbruk och skogsbruk. Resultatet skulle bli att förmögenhetsskatten får betalas med obeskattade medel, vilket skulle avsevärt reducera behovet av uttag från företaget. En sådan lösning kan dock leda till vissa ojämnheter. En person som äger ett mindre företag och har stora inkomster kan nämligen genom avdraget få större skattelättnad än den som har ett större företag men lägre inkomster. Kommittén bör ändå ha frihet att närmare pröva för- och nackdelarna med denna lösning. Om kommittén anser att lösningen bör övervägas, måste uppmärksamhet ägnas åt de tekniska problem som kan uppkomma vid avdragsberäkningen och tillämpningen av 80/85-procentregeln, bl.a. när skatten skall delas upp på olika tillgångar. Kommittén måste också beakta att denna metod – i likhet med den som jag nyss diskuterade – kan aktualisera behov av en kompenserande beskattning när företagsinnehavet upphör.

Kommittén är oförhindrad att föreslå helt andra lösningar än de jag här har berört. Nuvarande system bygger på att viss del av företagsförmögenheten skall värderas enligt särskilt förmånliga regler. Om kommittén vid sin analys av detta system finner att lättnadsreglerna även i fortsättningen bör inriktas på värderingen, måste kommittén pröva om det finns behov av att i ett eller flera avseenden modifiera nuvarande värderingsregler. Det kan tänkas visa sig ändamålsenligt att vid utformningen av värderingsreglerna beakta även ett sådant förhållande som antalet anställda i företaget.

Ett särskilt problem i nuvarande system sammanhänger med konstruktionen av den s.k. 80/85-procentregeln. Syftet med denna regel är att tillse att skattskyldiga får möjlighet att disponera viss del av sin inkomst för privata ändamål. Regeln innebär i princip att den totala skatten inte får överstiga 80 % av den statligt beskattningsbara inkomsten till den del den inte överstiger 200.000 kr. och 85 % av överskjutande inkomstbelopp. Vissa begränsningar finns dock i möjligheterna att få skattenedsättning med stöd av regeln. Sålunda gäller att kommunalskatten inte får sättas ned och att förmögenhetsskatten inte får reduceras till belopp som understiger skatten på halva förmögenheten. På grund av dessa begränsningar kommer den nedsättning av förmögenhetsvärdet som följer av nuvarande lättnadsregler för familjeföretag inte i alla situationer att få full effekt i form av motsvarande nedsättning av den skattskyldiges slutliga skatt. Har företagsägaren redan utan de särskilda lättnadsreglerna fått sin skatt reducerad på grund av 80/85-procentregeln, kan det inträffa att lättnadsreglerna får en relativt obetydlig effekt eller att de – vid mer betydande förmögenhetsinnehav – inte leder till någon ytterligare skattenedsättning. Som framhölls i prop. 1977/78:40 är det här närmast fråga om den allmänna avvägningen av skatteuttaget vid de största förmögenhetsinnehaven. Det är i och för sig inte en uppgift för kommittén att gå in på denna avvägning, men kommittén bör dock vid sitt val av lösningar överväga möjligheterna att låta även ägare av de större familjeföretagen få del av de särskilda lättnader som föreslås. Kommittén bör vara oförhindrad att pröva om vissa på dessa företag inriktade justeringar av 80/85-procentregeln kan och behöver göras för att uppnå ett sådant resultat.

Vid förmögenhetsbeskattningen uppkommer också vissa problem som har sin motsvarighet vid arvsoch gåvobeskattningen. Jag återkommer strax till dessa gemensamma frågor.

Vad härefter beträffar arvs- och gåvobeskattningen kan man konstatera att

uppfattningarna om hur generationsskiftesproblemen skall lösas skiftar starkt. En arbetsgrupp inom företagsskatteberedningen lade i promemorian (Ds B 1976:10) Skattelättnader för familjeföretag fram förslag som innebar att betalningen av arvsoch gåvoskatt skulle få ske med obeskattade medel. Enligt förslaget skulle nämligen ägare av familjeföretag under sin innehavstid få avdrag vid inkomsttaxeringen för vissa avsättningar till s.k. arvsskattekonto. Arvinge eller gåvotagare som övertog företaget skulle vidare få avdrag för betalning av den arvs- eller gåvoskatt som inte täcktes av medel på arvsskattekontot. Vid remissbehandlingen fick förslaget ett blandat mottagande. Många remissinstanser ansåg att lösningen var alltför komplicerad (se redovisning i prop. 1977/78:40 bil. 3 s. 9 ff). Som alternativ föreslogs bl.a. att definitiv skattelättnad i stället skulle ges i form av eftergift av viss del av den framräknade skatten eller genom tillämpning av en lindrigare skatteskala. Ett ytterligare alternativ som presenterades från bl.a. försäkringsföretagens sida var att knyta lättnaderna till särskilda arvsskatteförsäkringar. Enligt en annan uppfattning borde problemen inte lösas genom definitiv skattelindring utan genom att arvsskatten skulle behandlas som en skuld, som förfaller till betalning först om och när arvingen eller gåvotagaren avyttrar företaget.

De förslag som framfördes i detta sammanhang omfattade alltså både olika former av definitiva skattelättnader och renodlade anstånds- eller uppskovsregler. Den lösning som föreslogs i småföretagspropositionen och godtogs av riksdagen kan sägas representera en mellanform. Av praktiska skäl valdes samma huvudmetod som för förmögenhetsbeskattningen, dvs. definitiva lättnader genom reduktion av det skattepliktiga värdet av familjeföretaget. Dessa lättnader kombinerades med generösa anståndsregler. Kommittén har möjlighet att ånyo ta upp de olika principlösningarna till prövning. I fråga om skattelättnadernas omfattning gäller här – på samma sätt som i fråga om förmögenhetsskatten – att en avvägning måste göras mellan önskemålet att underlätta generationsskiften och andra intressen.

Kommittén kommer sannolikt att finna att någon form av definitiv skattelättnad behövs även i ett framtida system. Kommittén är i så fall oförhindrad att pröva såväl möjligheterna till modifiering av nuvarande värderingsregler som förutsättningarna för andra lösningar. I detta sammanhang bör beaktas att utredningsuppdraget omfattar beskattningskonsekvenserna inte bara vid arv och gåva utan även vid en annan form av övertagande, nämligen enskilda personers köp av familjeföretag. Jag återkommer i det följande till denna fråga men vill redan nu framhålla att det kan visa sig vara en fördel att ha likartade regler för de olika formerna av övertagande. Om detta skall uppnås, kunde en lösning tänkas vara att skattelindring i form av avdrag vid inkomsttaxeringen kombineras med en utvidgning av anstånds- resp. kreditmöjligheterna. Vilken principlösning kommittén än stannar för är det angeläget att de administrativa och kontrolltekniska aspekterna beaktas.

Syftet med skattelättnaderna vid arv och gåva är att se till att beskattningen inte hindrar eller onödigtvis försvårar att ett familjeföretag förs över till nästa generation. Vid gåvobeskattningen återspeglas detta i en särskild bestämmelse som innebär att lättnaden går förlorad om mottagaren inte behåller företaget i åtminstone fem år. I småföretagspropositionen diskuterade jag möjligheterna att införa liknande villkor vid arvsbeskattningen. Jag fann emellertid att en sådan lösning skulle kunna ha vissa olägenheter för företaget som sådant och att den dessutom skulle

aktualisera svåra gränsdragningsproblem. Av den anledningen fick arvsskattelättnaderna behålla sin generella karaktär i den meningen att de alltjämt skulle gälla för alla familjeföretag oberoende av om arvingarna i det enskilda fallet övertar och behåller företaget eller inte. Ett sådant system kan kritiseras från principiella synpunkter men är i gengäld tekniskt lätthanterligt. Kommittén bör undersöka om det inte trots svårigheterna är möjligt att finna en annan lösning som är någorlunda lätt att tillämpa. Skulle det visa sig att ett system med generella arvsskattelättnader ändå är att föredra även i framtiden, kan det å andra sidan finnas anledning för kommittén att ompröva nu gällande gåvoskattespärrar. Dessa sägs ha vållat en del praktiska svårigheter vid tillämpningen och det kan tänkas att skattelättnaderna för framtiden kan ges en sådan form att spärreglerna kan undvaras.

En angränsande fråga som blir aktuell också vid förmögenhetsbeskattningen avser de spärregler som har införts för att hindra att lättnadsreglerna förstärker efterfrågan på jordbruksfastigheter som kapitalplaceringsobjekt och stimulerar spekulation av olika slag. Beträffande jordbruksfastigheter konstaterade jag i småföretagspropositionen att lättnaderna i princip borde förbehållas sådana personer som själva aktivt bedriver jordbruk eller skogsbruk. Det mötte emellertid stora svårigheter att utforma tillräckligt preciserade regler om aktivt deltagande. Jag konstaterade vidare att det kunde finnas anledning att undanta vissa former av rörelse från skattelättnaderna. Även en sådan begränsning var dock tekniskt svår att genomföra. Av dessa skäl ansåg jag att man tills vidare måste nöja sig med nuvarande schablonmässigt utformade spärregler, som enbart tar sikte på att hindra för låg värdering av sådana fastighetstillgångar som typiskt sett utgör kapitalplaceringsobjekt. Kommittén bör kartlägga effekterna av nuvarande regler och överväga vilka spärregler som kan behövas i fortsättningen. När det gäller att bedöma beskattningsreglernas betydelse för förvärv och innehav av jordbruksfastigheter har kommittén anledning att beakta det utrednings- och lagstiftningsarbete som har bedrivits på jordförvärvslagstiftningens område. Jag vill i detta sammanhang erinra om att utredningen (Ju 1977:07) om ställföreträdare för dödsbo i vissa fall genom tilläggsdirektiv (Dir 1979:11) har fått i uppdrag att behandla frågor som rör begränsning av dödsbos innehav av jordbruksfastigheter och inskränkningar i rätten att genom testamente förvärva sådana fastigheter.

Kommittén bör också ta upp en annan fråga som är gemensam för förmögenhets-, arvs- och gåvobeskattningen. Varje system som innebär att ett visst slags förmögenhet förmånsbehandlas förutsätter att denna förmögenhet kan avgränsas från den skattskyldiges övriga tillgångar och skulder. Nuvarande lättnadsregler omfattar bara förmögenhet som är nedlagd i förvärvskälla inom inkomstslagen jordbruk och rörelse. Vid tillämpningen måste alltså sådan förmögenhet avskiljas från s.k. rörelsefrämmande poster. I småföretagspropositionen underströk jag att detta i det enskilda fallet kunde vara en svår uppgift. Hittills vunna erfarenheter bekräftar detta. Det har i praktiken visat sig att betydande gränsdragningsproblem ibland uppkommer såväl vid förmögenhetstaxeringen som vid arvs- och gåvobeskattningen. Problemen är något olika vid de skilda företagsformerna. Det torde t.ex. vara enklare att bestämma vad som är företagsförmögenhet i ett aktiebolag än i ett egenföretag. Problemen skiftar också mellan olika verksamhetsformer. Det är givetvis angeläget att tillämpningen blir så likformig som möjligt. Kommittén bör behandla dessa

frågor och trots svårigheterna försöka dra upp vissa riktlinjer för gränsdragningen, t.ex. i form av särskilda schablonregler.

Inkomstbeskattningen

Som jag tidigare har anfört bör kommitténs arbete på inkomstbeskattningens område främst inriktas på att se över de olika särreglerna för familjeföretag och att behandla frågan om handelsbolagens och kommanditbolagens skatterättsliga ställning. En annan viktig uppgift är att undersöka möjligheterna att underlätta enskilda personers köp av familjeföretag och dessa företags försörjning med riskkapital.

En betydande del av nuvarande särregler kan föras tillbaka på företagsskatteberedningens betänkande (SOU 1975:54) Fåmansbolag. Beredningen ansåg sig kunna konstatera att aktiebolag som ägdes av en eller ett fåtal personer i stor utsträckning hade använts för att uppnå inte avsedda skattefördelar. Den grundläggande bristen var enligt beredningen att bolaget och aktieägaren accepterades som två självständiga och av varandra oberoende personer trots att uppdelningen på två rättssubjekt ofta bara var en formalitet och alltså saknade reell innebörd. För att komma till rätta med förhållandena föreslog beredningen ett antal särregler för fåmansägda företag.

Beredningens betänkande lades till grund för lagstiftning som genomfördes i början av år 1976 (prop. 1975/76:79, SkU 1975/76:28, rskr 1975/76:171, SFS 1976:85-87). I förarbetena understryks att syftet med bestämmelserna var att öka neutraliteten och likformigheten vid beskattningen och inte i och för sig att skärpa beskattningen av de fåmansägda företagen.

Lagstiftningen gäller bara i fråga om sådana företag som utgör fåmansföretag. I detta sammanhang omfattar uttrycket i första hand aktiebolag, ekonomiska föreningar och handelsbolag vars aktier resp. andelar till övervägande del ägs – direkt eller genom förmedling av juridisk person – av en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer. Vissa företag med ett större antal delägare räknas också som fåmansföretag, nämligen om verksamheten är uppdelad på flera självständiga verksamhetsgrenar och en person genom aktie- eller andelsinnehav, avtal eller på därmed jämförligt sätt har den reella bestämmanderätten över en sådan verksamhetsgren. Det bör noteras att lagstiftningen inte berör egenföretagen men att den å andra sidan omfattar inte bara aktiebolag och ekonomiska föreningar utan också handelsbolag.

Lagstiftningen reglerar till stor del transaktioner som företas mellan företaget å ena sidan och företagsledare, delägare eller närstående till dem å den andra sidan. I förarbetena konstaterades att delägare i fåmansföretag ofta hade skaffat sig obehöriga skattefördelar genom att låta företaget anskaffa rörelsefrämmande tillgångar eller genom att föra över egendom mellan företaget och delägaren. Genom den nya lagstiftningen infördes en rad materiella regler som hade till syfte att genom ofördelaktiga beskattningskonsekvenser hindra att sådana transaktioner genomförs (s.k. stoppregler).

Särskild uppmärksamhet har i debatten ägnats de bestämmelser i 1976 års lagstiftning som begränsar möjligheterna att vid taxeringen fördela företagsinkomsten mellan företagsledaren och hans eller hennes make och barn. I detta avseende föreläg tidigare stora skillnader mellan olika företagsformer. Den som drev verksamheten som egenföretagare hade inte rätt till avdrag för lön till make eller barn (s.k. faktisk sambeskattning). Om verksamheten

däremot bedrevs i bolagsform, fanns stora möjligheter att genom lön fördela företagsinkomsten mellan makar eller föräldrar och barn. Genom de nya reglerna om fåmansföretag och annan samtidig lagstiftning gjordes systemet enhetligt. Egenföretagarna fick möjlighet till viss begränsad inkomstfördelning och samtidigt infördes motsvarande begränsningar för fåmansföretagens del. Sedan lagstiftningen hade kritiserats som alltför restriktiv mjukades bestämmelserna upp under hösten 1976 och fick därmed sin nuvarande utformning. I princip innebär reglerna att s.k. medhjälpande make samt barn som har fyllt 16 år beskattas för marknadsmässigt vederlag för sina arbetsinsatser i företaget. I fråga om medhjälpande make fordras dock att arbetsinsatsen under beskattningsåret har uppgått till minst 400 timmar.

1976 års lagstiftning reglerar också en rad andra transaktioner mellan företaget och delägarna eller företagsledaren, bl.a. hyresavtal och finansiella transaktioner. Vidare finns särskilda regler angående det fall då delägare avyttrar hyresrätt eller patenträtt som har samband med företagets verksamhet. Lagstiftningen innehåller också vissa begränsningar i företagets rätt till avdrag för tantiemavsättningar och avsättningar till personalstiftelser. Slutligen kan nämnas att det fanns en särskild bestämmelse om värdering av företagsledarens bilförmån. På förslag i småföretagspropositionen upphävdes dock denna bestämmelse och ersattes av värderingsregler som i princip är gemensamma för alla anställda. Samtidigt justerades den regel som begränsar avdragsrätten för tantiemavsättningar.

Jag har hittills berört de materiella reglerna i 1976 års lagstiftning. Dessa kompletterades med bestämmelser som utvidgade företagsledarens och delägarnas skyldighet att lämna uppgifter till ledning för taxeringen. Uppgiftsskyldigheten fullgörs på blankett enligt formulär som riksskatteverket fastställer (formulär 10). Formuläret har på senare tid förenklats efter samråd med Delegationen för företagens uppgiftslämnande (DEFU).

Lagstiftningen om beskattning av fåmansföretag har kritiserats från olika synpunkter. Man har ansett att bestämmelserna i vissa delar är oklara och alltför allmänt hållna samt att de har systematiska brister. Vidare har framhållits att de regler som gäller vid köp och försäljning av egendom – åtminstone om de tolkas enligt ordalagen – kan leda till en inte avsedd beskattning i mer än två led. Även bortsett från sådana särskilda effekter har kritikerna hävdat att reglerna kan resultera i en omotiverat hård beskattning som hindrar inte bara skatteundandragande åtgärder utan även kommersiellt motiverade transaktioner. Å andra sidan har gjorts gällande att vissa av reglerna alltför lätt kan kringgås. Det har också påpekats att bestämmelserna inte fungerar eller i varje fall får särskilt ofördelaktiga effekter för företag som bedrivs som handelsbolag. Slutligen bör nämnas att uppgiftsskyldigheten för företagsledare och delägare har ansetts alltför omfattande.

Enligt min mening har kritiken mot 1976 års lagstiftning i vissa fall överdrivits. Man måste hålla i minnet att bestämmelserna infördes för att komma till rätta med ett konstaterat missbruk. För att nå detta syfte torde det ha varit nödvändigt att i viss utsträckning tillgripa s.k. stoppregler. Det hindrar inte att lagstiftningen har systematiska brister och att reglerna i vissa situationer kan ge inte önskvärda effekter. Kommittén bör undersöka hur reglerna har fungerat i praktiken och mot bakgrund av detta erfarenhetsmaterial se över lagstiftningen.

En utgångspunkt för detta arbete bör vara att syftet med särreglerna

alltjämt är att åstadkomma likformighet vid taxeringen och neutralitet i skattehänseende mellan olika företagsformer. Häri ligger bl.a. att reglerna skall vara utformade så att de förhindrar det missbruk som föranledde att 1976 års lagstiftning genomfördes. Kommittén bör pröva om det är möjligt att nå detta mål med hjälp av mer nyanserade regler som inte försvårar kommersiellt motiverade förfaranden. En fråga som särskilt måste uppmärksammas är handelsbolagens ställning i systemet. Jag återkommer strax till den frågan. Det är också viktigt att reglerna ses över från rent författningstekniska och systematiska synpunkter.

Kommitténs översyn bör inte begränsas till 1976 års särregler för fåmansföretag. Det finns anledning att också behandla vissa av de regler som gäller för andra familjeföretag än fåmansföretag i teknisk mening, t.ex. bestämmelserna om fördelning mellan familjemedlemmar av inkomst från företag som bedrivs som egenföretag.

Vidare bör kommittén se över sådana särregler för familjeföretag som inte har samband med 1976 års lagstiftning. Jag vill här särskilt nämna de bestämmelser som begränsar företagens rätt till förlustavdrag efter ägarskifte. För fåmansägda aktiebolag och ekonomiska föreningar gäller här att en överlåtelse av aktier eller andelar i företaget i regel medför att företaget förlorar rätten till avdrag för förluster som är hänförliga till tiden före överlåtelsen. Syftet med bestämmelserna är att hindra en inte önskvärd handel med förlustföretag. I flera sammanhang – bl.a. vid remissbehandlingen av företagsskatteberedningens slutbetänkande – har framhållits att bestämmelserna kan få omotiverade och obilliga konsekvenser i vissa fall, t.ex. när delägare i ett familjeföretag löser in en avliden kompanjons aktier. De nuvarande reglerna kan också ibland försvåra att stöd lämnas i den form som föreslogs i småföretagspropositionen. Jag syftar särskilt på sådana stödköp av aktier som t.ex. AB Företagskapital skall kunna göra. Kommittén bör ta upp dessa frågor och undersöka möjligheterna att göra sådana undantag från avdragsförbudet att de nu antydda konsekvenserna kan undvikas. I det sammanhanget bör kommittén även beakta en annan aspekt. Bestämmelserna omfattar f.n. bara de fåmansägda företagen, däremot inte företag som har en större delägarkrets. Under senare tid har i debatten hävdats att ett liknande avdragsförbud skulle vara motiverat även i fråga om andra företag än de fåmansägda. Kommittén bör vid sin översyn av bestämmelserna pröva behovet av en sådan utvidgning av tillämpningsområdet.

Kommittén bör inte bara se över befintliga regler utan har också att pröva behovet av nya särregler för familjeföretagen. Som exempel kan jag nämna frågan om beskattningskonsekvenserna när företaget upplåter villafastighet som bostad åt delägare. Jag vill erinra om att bostadsskattekommittén (Fi 1972:08) i betänkandet (SOU 1976:11) Bostadsbeskattning II föreslog särskilda regler för detta och liknande fall. Vid remissbehandlingen fick förslaget ett ganska negativt bemötande och det har inte lagts till grund för lagstiftning. Kommittén är oförhindrad att ta upp denna fråga till förnyad prövning. Jag kan också nämna frågan om den skattemässiga behandlingen av kostnader för anställdas och företagsledares utbildning. Det har ibland hävdats att familjeföretagen skulle befinna sig i sämre läge än t.ex. de börsnoterade företagen när det gäller rätten till avdrag för sådana kostnader. Kommittén har anledning att klargöra om och i vilken mån olikheter i behandlingen förekommer och har frihet att vid behov föreslå ändrade regler.

De frågor angående familjeföretagens inkomstbeskattning som jag hittills har behandlat har i första hand samband med att delägarkretsen är begränsad. Det uppkommer emellertid också problem som mer sammanhänger med att verksamheten i familjeföretaget i regel har mindre omfattning och bedrivs med begränsade resurser. Dessa förhållanden kan t.ex. medföra att familjeföretaget har sämre förutsättningar än de stora företagen att dra nytta av olika stimulansåtgärder. Problemen har redan tidigare uppmärksammats. Som exempel kan jag nämna att forskningsskatteutredningen (B 1978:05), som har i uppdrag att föreslå åtgärder för att stimulera företagens forsknings- och utvecklingsverksamhet, enligt direktiven skall ägna särskild uppmärksamhet åt frågan om de mindre företagens möjligheter att få del av stimulansåtgärderna. Kommittén bör överväga om det finns behov av att även på andra liknande områden ta särskild hänsyn till familjeföretagens situation.

Jag går nu över till frågan om beskattningsreglerna för handelsbolag. Civilrättsligt är handelsbolaget en juridisk person. Delägarna är enligt huvudregeln solidariskt ansvariga för bolagets förpliktelser. Det är dock möjligt för delägare att begränsa sin ansvarighet till den egna insatsen i bolaget. Ett handelsbolag med begränsat ansvariga delägare kallas kommanditbolag. Även i ett kommanditbolag måste emellertid åtminstone en av delägarna vara obegränsat ansvarig (s.k. komplementär).

Huvudstadgandet om handelsbolagets skattemässiga behandling finns i 53 § 2 mom. KL. Enligt detta stadgande skall bolaget inte taxeras för sin inkomst. I stället beskattas inkomsten hos delägarna. Handelsbolaget är alltså inte ett skattesubjekt. Detta hindrar inte att man vid inkomstbeskattningen i stor utsträckning beaktar bolagskonstruktionen. Fördelningen av bolagsinkomsten sker på det sättet att bolagets nettointäkt först beräknas, varefter delägarna beskattas för sina andelar av denna. Tillämpningen av denna princip får betydelse i flera avseenden, bl.a. på så sätt att avskrivning av bolagets anläggningstillgångar och nedskrivning av dess omsättningstillgångar måste ske efter en enhetlig metod. Man kan här jämföra med beskattningen när verksamhet bedrivs i enkelt bolag. Det enkla bolaget är inte någon juridisk person och vid beskattningen bortses i princip från bolagsförhållandet. Det betyder bl.a. att man accepterar att delägarna använder skilda avskrivnings- och nedskrivningsmetoder.

Vid sidan av huvudstadgandet i 53 § 2 mom. KL finns i skatteförfattningarna bara ett fåtal bestämmelser om handelsbolag. Många viktiga frågor är oreglerade. Som exempel kan jag nämna att det saknas särskilda regler om beskattningskonsekvenserna vid bildande och upplösning av handelsbolag. Det är också i vissa fall ovisst hur inkomstfördelningen mellan delägarna skall ske när bolaget har inkomst från flera förvärvskällor. Som ett ytterligare exempel kan nämnas att det är oklart hur realisationsvinst skall beräknas vid avyttring av andel i handelsbolag.

Rättsläget är alltså på många punkter oklart. Behovet av klarläggande regler har understrukits i olika sammanhang, inte minst vid remissbehandlingen av 1974 års bolagskommittés förslag till nya civilrättsliga regler för handelsbolag och enkla bolag. Flera remissinstanser framhöll också att handelsbolagskonstruktionen – och särskilt kommanditbolag – utnyttjats för skatteundandragande åtgärder. Man syftade då främst på det förhållandet att delägare avräknar underskott i bolagets verksamhet mot egna inkomster. Vid remissbehandlingen pekades också på ett annat problem, nämligen tillämpningen på handelsbolag av 1976 års särregler för

fåmansföretag. Dessa regler har utformats med tanke främst på aktiebolagen som – till skillnad mot handelsbolaget – utgör skattesubjekt. Vissa av reglerna passar inte för handelsbolagen. Som exempel nämnde några remissinstanser att de stoppregler som gäller vid köp och försäljning av egendom kan försvåra upplösning av handelsbolag.

Av vad jag nu har anfört framgår att det finns ett uttalat behov att se över beskattningsreglerna för handelsbolag. Kommittén bör noga kartlägga effekterna av nuvarande system och överväga i vilken mån ändringar och förtydliganden är önskvärda. Det är angeläget att kommittén därvid uppmärksammar bl.a. de nyss nämnda frågorna om underskottsavdrag och tillämpning av 1976 års regler för fåmansföretag.

Målsättningen för kommitténs arbete i denna del bör vara att beskattningsreglerna för handelsbolag utformas så att denna företagsform kan användas på ett ändamålsenligt sätt av framför allt mindre och medelstora företag. Samtidigt måste tillses att reglerna inte öppnar möjligheter till skatteundandragande åtgärder. Kommittén bör ha stor frihet att pröva olika metoder för att nå detta mål. En väg kan vara att göra handelsbolaget till skattesubjekt. En annan lösning kan vara att behålla nuvarande huvudprinciper men införa begränsningar i rätten att göra avdrag för underskott i bolagets verksamhet. Även andra principlösningar är tänkbara. I sitt arbete bör kommittén givetvis följa utvecklingen på det civilrättsliga området. Som jag tidigare nämnt bereds 1974 års bolagskommittés förslag f.n. inom justitiedepartementet.

När det gäller frågan om realisationsvinstbeskattning vid avyttring av andel i handelsbolag vill jag nämna att även kapitalvinstkommittén (B 1979:05) enligt sina direktiv skall behandla den frågan. Det är alltså nödvändigt att samordning sker mellan kapitalvinstkommittén och den nu aktuella kommittén.

I detta sammanhang vill jag slutligen erinra om att beskattningsreglerna för handelsbolag under vissa förutsättningar skall tillämpas på dödsbon. Det har visat sig att en tillämpning av handelsbolagsreglerna kan få mindre önskvärda effekter i vissa fall, t.ex. när det finns en efterlevande make som har del i boet. Kommittén bör behandla även denna fråga.

Vad härefter beträffar frågan om enskild persons köp av familjeföretag, kan man konstatera att de problem som uppkommer vid ett sådant övertagande i stort sett är av samma slag som vid övertagande genom arv eller gåva. Köparen är i många fall hänvisad till att låna upp insatskapitalet. Amorteringarna måste – på samma sätt som betalningen av arvs- eller gåvoskatt – göras med beskattade medel. Vid normala amorteringstider kan det bli nödvändigt att för detta ändamål belasta företaget med stora uttag, som menligt kan inverka på företagets möjligheter till konsolidering och överlevnad. Det bör uppmärksammas att en fysisk person i detta hänseende har ett sämre utgångsläge än ett aktiebolag som konkurrerar som köpare. Aktiebolaget har fördelar inte bara på grund av den annorlunda marginalskattesituationen utan kanske främst genom att vinstmedel kan föras över från det köpta företaget i form av skattefri utdelning. Detta förmånliga konkurrensläge för aktiebolagen kan få snedvridningseffekter och kan öka centraliseringen inom näringslivet.

Av flera skäl har det ansetts önskvärt att underlätta finansieringen av enskilda personers företagsköp. Statsmakterna har också vidtagit olika åtgärder i dessa hänseenden. Jag kan bl.a. hänvisa till flera av de åtgärder som föreslogs i småföretagspropositionen. Gemensamt för dessa och andra ingripanden har varit att de har inriktats på att öka lånemöjligheterna. Det

har däremot hittills inte ansetts möjligt att vidta några liknande åtgärder på skatteområdet. Företagsskatteberedningen övervägde i sitt slutbetänkande möjligheten av att inom nettovinstbeskattningens ram minska aktiebolagens konkurrensfördelar men ansåg sig inte kunna anvisa någon lämplig lösning. I skilda sammanhang har förts fram tanken att i stället försöka förbättra de enskilda köparnas skattesituation. Ett uppslag har varit att genom någon form av avdrag vid inkomsttaxeringen åstadkomma att amorteringarna helt eller delvis kan göras med obeskattade medel. I regel har då förutsatts att skatteförmånen skall tas igen om köparen säljer företaget vidare. Som jag framhöll i småföretagspropositionen aktualiserar sådana förslag en rad principiella och tekniska problem. Det är givetvis nödvändigt att noga precisera förutsättningarna för avdrag och återföring samt att då ta ställning till hur t.ex. delförvärv, delavyttringar, benefika överlåtelser och exekutiva åtgärder skall behandlas. Man måste också utarbeta regler som möjliggör kontroll och säkerställer det allmännas skattefordran. Med hänsyn till angelägenheten av att underlätta enskilda personers köp av familjeföretag bör kommittén undersöka möjligheterna att utforma ett system av nu angivet eller liknande slag. Jag har redan tidigare understrukit att det skulle vara värdefullt om ett sådant system kunde utformas enligt i huvudsak samma modell som kommittén kan komma att föreslå beträffande övertaganden genom arv och gåva.

Som jag framhöll vid diskussionen av kapitalbeskattningen är det angeläget att undvika en sådan utformning av beskattningsreglerna att de gynnar spekulation o.d. Detta bör kommittén givetvis beakta även när möjligheterna att underlätta köp av familjeföretag övervägs. I detta sammanhang vill jag erinra om att en kommitté kommer att tillsättas för att utreda frågor som sammanhänger med jordbrukets kapitalförsörjning (Dir. 1979:58). Det har framhållits i direktiven att det är angeläget att staten främjar uppbyggandet och vidmakthållandet av rationella familjeföretag inom jordbrukssektorn. Denna inriktning av jordbrukspolitiken bör enligt direktiven ligga till grund för överväganden om hur jordbrukets finansieringsbehov skall tillgodoses. I utredningsuppdraget ingår att överväga hur finansieringssystemet bör utformas för att underlätta förvärv utan att verka uppdrivande på prisnivån.

Jag kommer slutligen till frågan om möjligheterna att genom ändrade beskattningsregler underlätta familjeföretagens försörjning med riskkapital. Det har i olika sammanhang konstaterats att familjeföretagen i detta avseende befinner sig i ett sämre läge än de börsnoterade företagen. Familjeföretagen har t.ex. inte möjlighet att öka det egna kapitalet genom emissioner på aktiemarknaden. Bristen på eget kapital kan utgöra ett hinder för familjeföretagens utveckling. För att undanröja detta hinder har statsmakterna under senare år gjort en rad insatser, bl.a. genom vissa av de åtgärder som föreslogs i småföretagspropositionen och genom att medverka vid bildandet av olika typer av s.k. investmentbolag. Från skilda håll har också förts fram tanken på att kapitalförsörjningen borde underlättas genom åtgärder på skatteområdet. Ett uppslag har varit att utdelningen på aktier i familjeföretag skulle behandlas särskilt förmånligt vid aktieägarens inkomstbeskattning. Jag anser att kommittén bör pröva detta och liknande uppslag för att klargöra om det är möjligt att med hjälp av beskattningsreglerna göra placeringar i minoritetsposter i familjeföretag mer attraktiva.

Med hänsyn bl.a. till att utredningsuppdraget omfattar delvis artskilda frågor kan det visa sig lämpligt att redovisa vissa förslag genom delbetänkande.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för budgetdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sju ledamöter med uppdrag att se över beskattningsreglerna för familjeföretag,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta åttonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Budgetdepartementet)

14. Kulturarbetares och uppfinnares skatter och avgifter

Dir 1979:115

Beslut vid regeringssammanträde 1979-08-30

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

Kulturarbetare och uppfinnare har väsentlig betydelse för vårt samhälle. Den tekniska och ekonomiska utvecklingen bygger i hög grad på enskilda uppfinnares insatser. Ett levande kulturliv skulle inte vara möjligt utan kulturarbetarna. Av dessa skäl har statsmakterna vidtagit en rad åtgärder inom kulturpolitikens och industripolitikens områden, som syftar till att stödja dessa grupper i deras arbete.

Under senare tid har behovet av särskilda åtgärder aktualiserats också inom skatte- och avgiftsområdet. Bakgrunden till detta är att kulturarbetarnas och uppfinnarnas arbetssituation i väsentliga avseenden skiljer sig från vad som gäller för yrkesutövare i allmänhet. Arbetet är knutet till den egna personen och kan normalt inte överlåtas på medhjälpare. Det är fråga om ett kreativt arbete som kan vara svårt att inordna inom de ramar som gäller för flertalet andra uppgifter. Eftersom verksamheten till väsentlig del är inriktad på konstnärlig och teknisk förnyelse kan det vara svårt att på förhand avgöra när ett arbete kommer att leda till resultat eller om en viss väg över huvud taget är framkomlig. Detta medför i sin tur att inkomstvariationerna kan bli betydande. En framgång kan komma efter en lång tids arbete. En längre period med låga inkomster kan då följas av en period med höga inkomster.

Från kulturarbetarnas sida har hävdats att skatte- och avgiftsreglerna inte är anpassade till deras speciella förhållanden. Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd (Klys) har i skrivelser till regeringen anfört bl.a. att kulturarbetare är missgynnade inom olika områden och att detta främst hänger samman med att fritt verksamma kulturarbetare i skattehänseende betraktas som rörelseidkare. Klys har väckt förslag om att införa en särskild förvärvskälla avseende konstnärlig och litterär verksamhet. Inkomster som är hänförliga till denna förvärvskälla skall enligt förslaget inte beskattas enligt bokföringsmässiga grunder utan enligt den s.k. kontantprincipen. Samtidigt skall bokföringsskyldigheten enligt bokförings-

lagen (1976:125), BFL, slopas. Dessutom föreslås att kulturarbetarnas uppdragsgivare – t.ex. massmediaföretag – skall åläggas att betala socialförsäkringsavgifter m.m. även i de fall då ersättningen enligt nuvarande regler utgör intäkt av rörelse för mottagaren. Det anförs också att införandet av en särskild förvärvskälla för kulturarbetare skulle underlätta för dem att få avdrag för kostnader för t.ex. arbetsrum, utrustning och resor.

Även när det gäller uppfinnarna har i olika sammanhang framförts önskemål om ändring i nuvarande skatte- och avgiftsregler. Det kan här nämnas att utredningen (Ju 1977:15) rörande rätten till arbetstagares uppfinningar i en skrivelse till justitieministern gett uttryck för uppfattningen att det innebär mycket stora svårigheter att med nuvarande skattesystem få till stånd stimulans av uppfinnarverksamhet genom mer eller mindre generösa regler om ersättning till uppfinnare.

Vissa beslut vid 1978/79 års riksmöte innebär förbättrade villkor för kulturarbetarna. Genom lagen (1979:611) om upphovsmannakonto som tillämpas fr.o.m. 1980 års taxering (1979 års inkomster) kommer kulturarbetare att få väsentligt bättre möjligheter att bygga upp obeskattade reserver och därigenom fördela inkomster jämnare i tiden. Av betydelse är också lagen (1979:610) om allmän investeringsreserv och de i 41 d § kommunalskattelagen (1928:370), KL, införda bestämmelserna om avdrag för avsättning till s.k. resultatutjämningsfond (prop. 1978/79:210, SkU 57, rskr 389, SFS 1979:612).

Riksdagen har också beslutat (prop. 1978/79:202, SfU 25, rskr 409) att konstnärer och andra som uppbär vissa skattepliktiga bidrag skall kunna tillgodoräkna sig bidragen som pensionsgrundande inkomst inom den allmänna försäkringen. Den som betalar ut bidragen blir skyldig att betala de avgifter till bl.a. socialförsäkringen som belöper på bidragen. De bidrag som avses är främst fleråriga stipendier och bidrag från Sveriges författarfond och konstnärsnämnden.

De beslut som här nämnts innebär betydelsefulla reformer på olika delområden. Det är emellertid angeläget att få till stånd en samlad översyn av de olika regler på skatte- och socialförsäkringsområdena m.m. som har betydelse för kulturarbetare och uppfinnare. Kulturutskottet har i ett nyligen avgivet betänkande (KrU 1978/79:26) uttalat att en parlamentarisk utredning borde tillkallas med uppgift att se över kulturarbetarnas ställning. Riksdagen anslöt sig till denna ståndpunkt (rskr 1978/79:261). En utredning om kulturarbetarnas och uppfinnarnas skatte- och avgiftssituation aviserades vidare i den i det föregående omnämnda propositionen om ändrad företagsbeskattning (prop. 1978/79:210). Detta utredningsarbete bör nu komma till stånd. Uppgiften bör anförtros åt en kommitté med parlamentariskt inslag. I kommittén bör ingå även företrädare för kulturarbetarnas och uppfinnarnas intresseorganisationer.

Kommitténs överväganden om skatte- och socialförsäkringsreglernas utformning måste givetvis grundas på ett material som ger tillräckliga uppgifter om de villkor under vilka kulturarbetare och uppfinnare f.n. arbetar. Jag vill här nämna att konstnärsnämnden har genomfört en omfattande undersökning av konstnärernas ekonomiska och sociala situation. En sammanfattning av undersökningsresultaten är intagen i konstnärsnämndens framställning om anslag för budgetåret 1980/81. På denna punkt finns alltså ett bakgrundsmaterial som kommittén bör kunna utnyttja.

Kommitténs arbete bör i första hand inriktas på inkomstskatte- och socialförsäkringsreglerna för de fritt verksamma yrkesutövarna. Kommittén

bör dock ha frihet att dessutom föreslå ändringar i fråga om de kulturarbetare och uppfinnare som är anställda, om kommitténs undersökningar skulle visa att gemensamma problem föreligger eller att särskilda åtgärder av annan anledning är motiverade också beträffande de anställda yrkesutövarna. Finner kommittén att den skatteeller avgiftsmässiga bedömningen av en kulturarbetares eller en uppfinnares verksamhet får direkta följdverkningar på andra områden än skatte- och socialförsäkringsområdena bör kommittén vidare vara oförhindrad att lägga fram förslag även på dessa andra områden. Även i övrigt bör kommittén vara fri att ta upp frågor som nära ansluter till skatte- och avgiftssystemet, om kommittén finner att dessa frågor och skatte- och avgiftsfrågorna bör lösas i ett sammanhang. Kommittén bör däremot inte behandla frågor som avser mervärdeskatt. Dessa frågor behandlas nämligen av mervärdeskatteutredningen (Fi 1971:05). Jag vill erinra om att utredningen nyligen i ett delbetänkande (Ds B 1979:2) har föreslagit bl.a. viss utvidgning av undantaget för konstverk. Det bör inte heller ankomma på kommittén att behandla civilrättsliga frågor inom t.ex. upphovsrättens eller patenträttens områden.

När det gäller beskattning och socialförsäkring bör det inte vara en uppgift för kommittén att föreslå någon allmän omläggning av skatte- och avgiftsreglerna för egenföretagare. Arbetet bör i stället inriktas på de problem som är specifika för kulturarbetare och uppfinnare. Inom denna ram bör kommittén enligt min uppfattning ha betydande frihet att själv avgöra på vilka områden som behov av ändringar föreligger. De lösningar som kommittén stannar för bör dock självfallet vara förenliga med de grundläggande principer som i övrigt tillämpas vid beräkning av skatter och avgifter. Någon generell skattemässig favorisering av kulturarbetare eller uppfinnare skall således inte skapas.

Av det anförda följer att kommittén kan få anledning att behandla en rad olika frågor som har betydelse för kulturarbetarnas och uppfinnarnas ekonomiska villkor. I det följande skall jag något mer utförligt behandla vissa av de huvuduppgifter som omfattas av uppdraget. En sådan uppgift gäller principerna för inkomstberäkningen, dvs. bl.a. frågor om tillämpligt inkomstslag, förvärvskällans avgränsning och möjligheterna till resultatutjämnande åtgärder. En annan uppgift avser avdragsreglernas närmare utformning. En tredje gäller avgiftsfrågorna. Jag kommer avslutningsvis att beröra ett par andra frågor som kommittén särskilt bör beakta.

Principerna för inkomstberäkningen

Kulturarbetare och uppfinnare kan bedriva sin verksamhet antingen som fria yrkesutövare eller som anställda. De skatte- och avgiftsregler som tillämpas för en fri yrkesutövare skiljer sig i många hänseenden från dem som gäller för anställd personal.

Av 27 och 31 §§ KL framgår att vetenskaplig, litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet skall beskattas som inkomst av rörelse eller som inkomst av tjänst. För att rörelse skall anses föreligga fordras att verksamheten bedrivs yrkesmässigt, dvs. utmärks av självständighet, viss regelbundenhet och varaktighet samt i regel också vinstsyfte. Som inkomst av tjänst beskattas inkomst av tillfälligt bedriven verksamhet samt ersättning på grund av anställningsavtal eller uppdrag. Uppdragsersättningar kan emellertid också vara att hänföra till inkomstslaget rörelse. Graden av självständighet gentemot uppdragsgivaren, antalet uppdrag och

förekomsten av egna arbetslokaler och utrustning är faktorer som har betydelse vid bedömningen om en uppdragsersättning skall behandlas som intäkt av rörelse eller som intäkt av tjänst.

Den som bedriver rörelse är bokföringsskyldig enligt BFL. Bokföringsskyldigheten skall fullgöras på sätt som överensstämmer med god redovisningssed. Av detta följer bl.a. att en kulturarbetare eller uppfinnare, som bedriver rörelse, fortlöpande skall bokföra uppkomna affärshändelser och i samband med detta se till att verifikationer finns till alla bokföringsposter, dvs. notera inkomster och utgifter samt spara kvitton, räkningar etc. BFL:s regler om upprättande av årsbokslut, dvs. resultat- och balansräkningar, behöver dock inte iakttas av enskilda näringsidkare med högst två årsanställda, om den årliga bruttoomsättningssumman understiger 200.000 kr. (fr.o.m. år 1980 gäller att årsbokslut inte behöver upprättas om bruttoomsättningen normalt understiger 20 basbelopp).

Inkomst av rörelse skall vid inkomstbeskattningen beräknas enligt bokföringsmässiga grunder. Detta innebär att den skattskyldiges bokföring skall ligga till grund för den skattemässiga bedömningen av verksamhetens resultat. Vid inkomsttaxeringen skall hänsyn tas till bl.a. in- och utgående värde på lager, fordringar och skulder.

Reglerna i KL om nedskrivning av lager och avskrivning på byggnader, inventarier och andra anläggningstillgångar ger i allmänhet rörelseidkare goda möjligheter att bygga upp skattefria reserver och jämna ut den redovisade inkomsten mellan olika år. Kulturarbetares och uppfinnares behov av maskiner och andra anläggningstillgångar är emellertid begränsat och lager förekommer bara i mindre utsträckning. Det är därför svårt för dem att genom exempelvis ändringar av lagerreserven hålla den redovisade inkomsten på en konstant nivå.

Som jag tidigare framhållit kan kulturarbetarnas och uppfinnarnas inkomster variera starkt från ett år till ett annat. Detta i förening med de små möjligheterna till resultatutjämning leder till ekonomiska problem för dessa yrkesutövare. En ojämn inkomstutveckling medför nämligen ofta högre skatte- och avgiftsbelastning och sämre socialförsäkringsskydd än om inkomsten är ungefär lika stor varje år.

Av det föregående har framgått att riksdagen nyligen fattat beslut om ökade möjligheter för egenföretagare att bygga upp skattekrediter och jämna ut inkomsterna mellan olika år. Vissa av dessa regler, t.ex. bestämmelserna om resultatutjämningsfond och allmän investeringsreserv, kan tillämpas av samtliga kategorier av egenföretagare. Andra bestämmelser tar direkt sikte på kulturarbetare och uppfinnare. Som exempel kan nämnas lagen om upphovsmannakonto och bestämmelsen i 8 § lagen om allmän investeringsreserv om att reserven får tas i anspråk för forsknings- och utvecklingsarbete. Kommittén bör belysa hur de nya regelsystemen fungerar och lägga fram de förslag till ändringar som kan visa sig vara motiverade. I detta sammanhang bör kommittén bl.a. ta ställning till om intäkter av uppfinnarverksamhet kan behandlas på likartat sätt som upphovsmannaintäkter.

De nya reglerna om inkomstutjämning m.m. syftar – i likhet med lagen (1951:763) om beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst – i första hand till att begränsa olägenheterna av kraftiga variationer på intäktssidan. Med hänsyn till kulturarbetarnas och uppfinnarnas inkomstförhållanden torde detta vara en fråga av primärt intresse. Kommittén bör dock även i övrigt ur olika aspekter undersöka behovet av ändrade

principer för inkomstberäkningen för fria yrkesutövare. De tidigare nämnda förslagen från Klys innebär bl.a. att fritt verksamma kulturarbetares inkomster inte skall behandlas som inkomst av rörelse utan skall hänföras till ett särskilt inkomstslag. Kommittén bör vara oförhindrad att överväga om en sådan lösning kan vara motiverad och – om kommittén finner så vara fallet – utarbeta förslag till regler för inkomstberäkning m.m. En utgångspunkt för detta arbete bör vara att den civilrättsliga bokföringsskyldighetens omfattning i allt väsentligt behålls oförändrad.

Avdragsreglerna

En huvudprincip vid inkomstbeskattningen är att avdrag medges för kostnader för intäkternas förvärvande och bibehållande. På detta område uppkommer dock särskilda svårigheter för bl.a. kulturarbetare och uppfinnare. Svårigheterna hänger samman med att utgifterna i verksamheten kan vara besvärliga att skilja från vanliga – inte avdragsgilla – levnadskostnader. Det kan exempelvis gälla utgifter för lokaler i egen villa eller bostadslägenhet, inköp av litteratur, verktyg och instrument samt utgifter för studieresor och resor till konferenser o.d. En annan typ av problem som kan uppkomma är frågan om rätt till avdrag för utvecklings- och försöksutgifter. Sådana utgifter uppkommer ofta i verksamhetens inledningsskede, dvs. innan kännedom föreligger om det ekonomiska utfallet av verksamheten. I dessa fall har taxeringsmyndigheterna inte sällan vägrat avdrag med motiveringen att den skattskyldige inte bedrivit rörelse i skattelagstiftningens mening.

Kommittén bör överväga vad som kan göras för att underlätta för kulturarbetare och uppfinnare att få avdrag – omedelbart eller i form av värdeminskningsavdrag – för samtliga utgifter som är nödvändiga i verksamheten. Det är angeläget att reglerna utformas så att en enhetlig och likformig tillämpning underlättas. Vidare bör kommittén ta upp frågan om i vad mån avdrag i efterhand kan medges för utgifter som hänför sig till tiden innan en rörelse har påbörjats. I det sammanhanget bör kommittén beakta företagsskatteberedningens förslag om avdrag i efterhand för vissa kostnader för forsknings- och utvecklingsverksamhet (se SOU 1977:86 s. 453-455).

Avgiftsfrågan

Kulturarbetare och uppfinnare som bedriver rörelse är – liksom andra egenföretagare – skyldiga att erlägga egenavgifter. De egenavgifter som förekommer är sjukförsäkringsavgift, folkpensionsavgift och tilläggspensionsavgift enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, avgift enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring samt – fr.o.m. 1981 års taxering – avgift enligt lagen (1979:89) om delpensionsförsäkring och avgift enligt lagen (1976:381) om barnomsorg. I fråga om anställd personal skall socialförsäkringsavgifter och övriga lönebaserade avgifter erläggas av arbetsgivaren. Vid uppdragsförhållanden skall uppdragsgivaren betala avgifter för den ersättning som utgår till uppdragstagaren utom i de fall då ersättningen för år räknat understiger 500 kr. eller då ersättningen utgör intäkt av rörelse (jordbruksfastighet) för uppdragstagaren. Även i sistnämnda fall kan dock parterna genom att träffa ett s.k. likställighetsavtal flytta över avgiftsskyldigheten från uppdragstagaren/egenföretagaren till uppdragsgivaren.

Egenavgifterna beräknas på grundval av egenföretagarens inkomst av rörelse (jordbruksfastighet). Denna inkomst utgör också underlag för beräkning av egenföretagarens sjukpenning och pensionsförmåner. I likhet med de avgifter som en arbetsgivare betalar för anställd personal är egenavgifterna avdragsgilla vid inkomsttaxeringen. För att förhindra att egenavgifter fastställs på ett för stort underlag (den s.k. avgift-på-avgiftseffekten) och för att undvika att avdraget kommer ett år för sent (den s.k. eftersläpningseffekten) har införts regler som innebär att egenföretagaren vid inkomstberäkningen får ett schablonmässigt beräknat avdrag för egenavgifter. Är detta schablonavdrag lägre än de slutligt bestämda avgifterna utgör skillnadsbeloppet en avdragspost nästa år. I konsekvens med detta skall det belopp varmed schablonavdraget kan ha överstigit de slutliga avgifterna redovisas som intäkt nästa år.

I fråga om egenavgifterna har främst två frågor aktualiserats på senare tid. Den ena frågan gäller vem som skall svara för avgiftsbetalningen. Om t.ex. en konstnärs verksamhet betraktas som rörelse skall han – som framgår av det nyss sagda – enligt huvudregeln betala egenavgifter på sina inkomster av verksamheten. Genom likställighetsavtal kan dock avgiftsskyldigheten läggas över på uppdragsgivaren. Klys har framfört önskemål om att avgiftsskyldigheten i ökad omfattning skall läggas över på uppdragsgivarna. Kommittén bör undersöka möjligheterna att genomföra en sådan omläggning.

Den andra frågan gäller samordningen mellan skatte- och avgiftsreglerna. Det kan inträffa att en ersättning betraktas som inkomst av tjänst vid inkomsttaxeringen men som inkomst av annat förvärvsarbete i avgiftshänseende. I den tidigare nämnda skrivelsen från utredningen rörande rätten till arbetstagares uppfinningar har ett sådant fall återgivits. Följden kan bli att den som har mottagit ersättningen påförs egenavgifter trots att han saknar rätt till schablonavdrag. Avsaknaden av schablonavdrag kan medföra dels att egenavgifterna kommer att beräknas på ett från materiell synpunkt för stort underlag, dels att avdragsrätten för avgifterna i sin helhet förskjuts ett år. Den sammanlagda marginella skatte- och avgiftsbelastningen blir därigenom orimligt hög för det år då ersättningen betalas ut.

En situation som i mycket påminner om den nyss beskrivna är då en uppdragstagare, som inte är rörelseidkare, under ett och samma år uppbär flera mindre arvoden från olika uppdragsgivare. Understiger varje arvode 500 kr. men överstiger de sammanlagt detta belopp skall nämligen uppdragstagaren – och inte uppdragsgivaren – svara för socialförsäkringsavgifter m.m. Eftersom arvodena skall beskattas som inkomst av tjänst kan något schablonavdrag för egenavgifter inte komma i fråga. Även i detta fall blir det samlade skatte- och avgiftsuttaget för det aktuella året synnerligen högt.

En viktig uppgift för kommittén bör vara att klarlägga i vilka situationer fritt verksamma kulturarbetare och uppfinnare kan drabbas av bristande samordning mellan skatte- och avgiftsregler. Kommittén bör lägga fram förslag om de ändringar av skatte- och socialförsäkringslagstiftningen som behövs för att undanröja dessa olägenheter. Denna del av utredningsuppdraget bör kommittén – om så visar sig lämpligt – kunna behandla med förtur och presentera i ett delbetänkande.

Övriga frågor

Av vad jag redan tidigare har anfört framgår att kommittén har ett omfattande utredningsuppdrag. I stor utsträckning bör det ankomma på kommittén att – inom de ramar som jag tidigare har angivit – ta ställning till vilka frågor som är i behov av översyn. Jag vill avslutningsvis bara peka på två områden som jag inte har diskuterat i det föregående.

Särskilda problem kan uppkomma vid den skattemässiga behandlingen av konstnärsbidrag, stipendier och liknande ersättningar. Det kan ibland vara vanskligt att avgöra om skatteplikt över huvud taget föreligger. I de fall då beskattning sker kan inkomsten komma att behandlas som B-inkomst enligt 9 § 3 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt vilket i vissa fall kan ge mindre önskvärda resultat. Kommittén bör ta upp dessa och liknande problem till behandling.

Nuvarande regler för beskattning av fria yrkesutövare är utan tvivel mer komplicerade än vad som gäller för löntagare. Det kan förmodas att även ett framtida system måste bli relativt komplicerat. Behovet av information är därför påtagligt. Kommittén bör överväga vad som kan göras för att förbättra informationen om skatteoch avgiftsregler m.m. till de här berörda grupperna av yrkesutövare.

En väsentlig uppgift för kommittén bör också vara att överväga möjligheterna att förenkla för kulturarbetare och uppfinnare att lämna uppgifter om sin verksamhet till skatte- och socialförsäkringsmyndigheter. I denna och liknande frågor finns det anledning för kommittén att inhämta synpunkter från bl.a. riksskatteverket, riksförsäkringsverket och delegationen för företagens uppgiftslämnande (DEFU).

Med hänvisning till vad jag nu har anfört – och efter samråd med justitie-, social-, utbildnings- och industriministrarna – hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för budgetdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sju ledamöter med uppdrag att se över kulturarbetares och uppfinnares skatter och avgifter,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta åttonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Budgetdepartementet)

15. Översyn av reglerna för beskattning av statsbidrag, m. m.

Dir 1979:135

Beslut vid regeringssammanträde 1979-10-18

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

Stöd till företag kan förekomma i många olika former. Den mest renodlade stödformen är direkta bidrag och subventioner men stöd kan också lämnas i

form av garantiåtaganden (borgen) och lån med låg ränta och förmånlig amorteringsplan. Genom olika slag av villkor kan vidare gränsen mellan bidrag och lån suddas ut. Ett företag som mottagit ett bidrag kan exempelvis vara skyldigt att betala tillbaka beloppet om företaget inom viss tid lägger ned sin verksamhet. En annan mellanform är lån med villkorlig återbetalningsskyldighet, t. ex. lån som behöver betalas tillbaka endast om visst projekt ger vinst.

Staten svarar för den dominerande delen av stödåtgärderna till företagssektorn. Stöd lämnas dock även av regionala utvecklingsfonder och andra formellt fristående organ som bildats och finansieras av bl. a. stat och kommun. I viss utsträckning beviljas också stöd till företag av rent privaträttsliga subjekt, t. ex. stiftelser som uppkommit till följd av enskilda donationer.

I skattelagstiftningen saknades under lång tid uttryckliga bestämmelser om den skattemässiga behandlingen av bidrag o. d. till företag. År 1973 infördes emellertid regler om beskattning av statsbidrag (prop. 1973:190, SkU 71, rskr 359, SFS 1973:1098). Reglerna, som finns i anvisningarna till 19 § kommunalskattelagen (1928:370), KL, innebär i huvudsak följande.

Ett statsbidrag är skattefritt om det är avsett för utgifter för vilka avdragsrätt inte föreligger vare sig direkt som omkostnad eller i form av årliga värdeminskningsavdrag. Har bidraget däremot använts för att bestrida en sådan utgift som är på en gång avdragsgill vid taxeringen utgör bidraget skattepliktig intäkt. Avdragsrätten för utgiften påverkas inte av bidraget. Återbetalas ett bidrag som har tagits upp som intäkt är det återbetalade beloppet avdragsgillt.

Har statsbidraget använts för att anskaffa en byggnad, en maskin eller en annan anläggningstillgång skall bidraget inte tas upp som intäkt. Å andra sidan skall som anskaffningskostnad för tillgången anses endast så stor del av kostnaden som inte täcks av bidraget. Återbetalas bidraget får tillgångens avskrivningsunderlag ökas med motsvarande belopp, dock med högst det belopp varmed bidraget påverkat beräkningen av anskaffningskostnaden.

Har statsbidraget använts för anskaffning av lager utgör bidraget skattepliktig intäkt. Vid tillämpning av 41 § KL och anvisningarna till nämnda paragraf skall dock den del av lagret som anskaffats för bidraget inte medräknas vid lagervärderingen. Resultatet blir att bidraget beskattas i takt med att lagret avyttras. Återbetalas ett statsbidrag, som har använts för att anskaffa lagertillgångar, får den skattskyldige avdrag för det återbetalade beloppet. Tillgångarnas anskaffningsvärde skall då ökas med det återbetalade beloppet.

Enligt en uttrycklig föreskrift skall bestämmelserna om statsbidrag även tillämpas på statsbidrag i form av avskrivningslån, dvs. lån som normalt kommer att efterges. I förarbetena underströks att dessa lån i praktiken är att jämställa med kontantbidrag.

Bortsett från vad som gäller i fråga om avskrivningslån föranleder mottagande och återbetalning av lån inte i sig några beskattningsåtgärder. Ett uppburet lånebelopp utgör således inte skattepliktig intäkt och återbetalning av kapitalskuld är inte avdragsgill (20 § KL). Avdrag medges för ränta på lånat kapital. Har kapitalet nedlagts i rörelse anses räntan som driftkostnad i rörelsen. Vad nu sagts gäller även statliga lån med villkorlig återbetalningsskyldighet. Om ett sådant lån efterskänks, torde det efterskänkta beloppet utgöra skattepliktig intäkt under förutsättning att de lånade medlen har använts för utgifter som är avdragsgilla på en gång eller i form av

årliga värdeminskningsavdrag.

Riksdagen har under senare år beviljat lån till företag inom vissa krisdrabbade branscher, bl. a. till några skogs- och stålföretag. Återbetalningsskyldigheten för dessa lån har gjorts beroende av företagets framtida vinstutveckling eller annan liknande omständighet. Som framgått av den lämnade redogörelsen utlöser ett sådant lån i princip inte några beskattningseffekter. Skattefriheten för det mottagna beloppet och bristen på avdragsrätt vid återbetalningen ansågs dock i detta sammanhang kunna medföra vissa nackdelar. Anvisningarna till 19 § KL kompletterades därför med en regel av innebörd att regeringen har rätt att – om synnerliga skäl föreligger – besluta att ett statligt lån med villkorlig återbetalningsskyldighet skall anses utgöra skattepliktig intäkt för företaget och att företaget får avdrag för återbetalat belopp (prop. 1977/78:79, SkU 20, rskr 119, SFS 1978:52).

I KL finns således uttryckliga bestämmelser om hur statsbidrag och vissa statliga lån skall behandlas i skattehänseende. Bestämmelserna är emellertid inte heltäckande. Det råder därför inte sällan skilda uppfattningar om t. ex. statsbidrag med villkorlig återbetalningsskyldighet eller bidrag från enskilda rättssubjekt skall beskattas hos mottagaren och – i så fall – vid vilken tidpunkt skatteplikten inträder. På senare tid har en del oklarheter också visat sig uppkomma i samband med realisationsvinstberäkningen vid avyttring av tillgångar som anskaffats med hjälp av statligt stöd. Det nuvarande rättsläget är således på många punkter ovisst. Detta leder inte bara till svårigheter vid den skattemässiga bedömningen av verksamhetens resultat utan också till redovisningstekniska problem för företagen.

Genom beslut av statsmakterna i våras ändrades reglerna för beskattning av företag i väsentliga hänseenden (prop. 1978/79:210, SkU 57, rskr 389, SFS 1979:609–618). Frågan om den skattemässiga behandlingen av olika former av stöd till företag togs emellertid inte upp i det sammanhanget. I den proposition som låg till grund för lagstiftningsarbetet anförde jag att reglerna för beskattning av statsbidrag o. d. borde utredas ytterligare. Riksdagen hade inte någon invändning mot denna bedömning.

Mot bakgrund av vad jag nu har anfört anser jag att en kommitté bör tillkallas för att se över reglerna för beskattning av olika former av företagsstöd. Kommittén bör sålunda – med beaktande av det arbete som i andra sammanhang har utförts på området – klarlägga vilka stödåtgärder till företag som förekommer och lägga fram förslag om hur de olika varianterna skall behandlas i skattehänseende. Med företag avses i detta sammanhang inte bara aktiebolag, ekonomiska föreningar och handelsbolag utan i princip varje skattskyldig som bedriver näringsverksamhet.

Kommittén bör i sitt arbete sträva efter att reglerna för beskattning av bidrag och lån m. m. blir enkla att förstå och tillämpa. Antalet beskattningsmodeller för olika stödformer bör vara så litet som möjligt. Det är exempelvis önskvärt att ett visst stödbelopp behandlas på samma sätt oavsett om det betalats ut av staten, en kommun eller en stiftelse. Åtskilligt talar också för att stödformens rubricering inte bör inverka på beskattningsfrågan. Avgörande för den skattemässiga bedömningen bör alltså vara de villkor som förenas med visst stöd och inte om stödet betecknats som lån eller bidrag.

Av betydelse är att kommittén beaktar sambandet mellan skattereglerna och bestämmelserna i bokföringslagen (1976:125), BFL. Inkomst av rörelse, jordbruksfastighet och – med vissa undantag – annan fastighet skall enligt 41 § KL beräknas enligt bokföringsmässiga grunder. Detta innebär bl. a. att

den skattemässiga inkomstberäkningen skall ske på grundval av de redovisningsregler som finns i BFL och annan civilrättslig lagstiftning samt i jordbruksbokföringslagen (1979:141). En grundläggande regel i BFL är att bokföringsskyldigheten skall fullgöras på sätt som överensstämmer med god redovisningssed. Vilken innebörd detta uttryck kan anses ha i olika avseenden preciseras bl. a. genom de anvisningar som bokföringsnämnden meddelar i aktuella redovisningsfrågor. Enligt vad jag har inhämtat avser nämnden att inom kort ge ut anvisningar i fråga om den redovisningstekniska behandlingen av olika former av statligt stöd.

Det är av flera skäl angeläget att ett årsbokslut, som upprättas med iakttagande av god redovisningssed, skall utan omfattande korrigeringar kunna utnyttjas vid den skattemässiga bedömningen av verksamhetens resultat. Bokföringen blir nämligen lätt missvisande om ett stödbelopp t. ex. skall behandlas som intäkt i skattehänseende men – för att kravet på god redovisningssed skall anses fyllt – som ett lån i årsbokslutet. En sådan motsättning mellan skattereglerna och bokföringsreglerna försvårar också taxeringskontrollen. En viktig uppgift för kommittén blir därför att söka anpassa reglerna för beskattning av olika former av företagsstöd till företagsekonomiska principer och värderingar.

Av det anförda framgår att kommitténs huvuduppgift blir att diskutera hur lån, bidrag och andra former av stöd till företag skall behandlas i skattehänseende. Som jag tidigare framhållit avser denna del av utredningsuppdraget inte bara stöd till aktiebolag, ekonomiska föreningar och andra juridiska personer utan också stöd till enskilda näringsidkare. I detta sammanhang bör nämnas att regeringen nyligen har bemyndigat mig att tillkalla en kommitté med uppdrag att se över kulturarbetarnas och uppfinnarnas skatter och avgifter (Dir 1979:115). Den kommittén skall enligt sina direktiv diskutera bl. a. vissa frågor rörande den skattemässiga behandlingen av konstnärsbidrag, stipendier och liknande ersättningar. Frågor av detta slag kan i och för sig falla inom ramen för det nu diskuterade utredningsuppdraget. Enligt min mening är det emellertid lämpligt att samtliga frågor som rör stöd till kulturarbetare och uppfinnare behandlas av den kommitté som tillkallas för att se över just dessa yrkesgruppers skatte- och avgiftsförhållanden. Den kommitté som nu är aktuell bör därför inte gå in på dessa frågor. Den nu aktuella kommittén bör inte heller behandla stöd som utgår till enskilda löntagare i samband med t. ex. arbetsmarknadspolitiska insatser. Denna och liknande frågor utreds f. n. av traktamentsbeskattningssakkunniga (B 1978:02). Vad jag nu sagt hindrar dock självfallet inte att kommittén samråder med andra kommittéer när utredningsuppdragen omfattar angränsande områden.

F. n. finns det inte någon allmän skyldighet för den som lämnar stöd till företag att underrätta skattemyndigheterna om stödets storlek och karaktär. Följden kan bli att taxeringsnämnderna inte får vetskap om att stöd utgått. Detta kan i sin tur medföra att stödet behandlas felaktigt i skattehänseende. En ökad informationsplikt från stödgivarnas sida kan därför leda till rättvisare och mer likformiga taxeringar. Det är å andra sidan uppenbart att en utvidgning av uppgiftsskyldigheten kan åsamka åtskilligt merarbete för i första hand de myndigheter m. fl. som lämnar stöd. Kommittén bör belysa dessa frågor och i mån av behov lägga fram förslag om förändringar av uppgiftsskyldighetens omfattning.

Kommitténs uppdrag bör enligt min mening vidare omfatta två områden som – åtminstone delvis – ligger vid sidan av beskattningen av lån, bidrag och

andra stödformer. Jag syftar för det första på de skattekonsekvenser som förekomsten av s. k. utvecklingsbolag kan ge upphov till. Det andra området gäller rätten till avdrag för framtida utgifter.

Under senare tid har några av landets större industriföretag bildat särskilda bolag för att stimulera den ekonomiska utvecklingen inom viss region. Dessa utvecklingsbolag skall genom bidragsgivning och liknande åtgärder främja tillkomsten av nya företag inom regionen och underlätta för befintliga företag att utveckla nya produkter m. m. I utvecklingsbolagens styrelse finns normalt företrädare för näringslivet, fackliga organisationer och berörda kommuner. Verksamheten finansieras helt eller till huvudsaklig del genom anslag från det eller de företag som bildat utvecklingsbolaget.

I skrivelser till budgetdepartementet och industridepartementet har framhållits att det på många punkter är oklart hur de belopp som ett utvecklingsbolag erhåller och delar ut skall behandlas i skattehänseende. Osäkerheten anges främst gälla rätten till avdrag för anslag som lämnas till utvecklingsbolaget men skilda åsikter har också framförts beträffande utvecklingsbolagets egen taxering och hur ett bidrag från ett utvecklingsbolag inverkar på den slutliga mottagarens taxering. Det påpekas också att det ovissa rättsläget är ägnat att minska företagens benägenhet att bilda och finansiera utvecklingsbolag.

Det föreligger enligt min mening uppenbarligen ett behov av tydliga regler om hur bidrag till och från utvecklingsbolag skall beskattas. Kommittén bör därför föreslå de ändringar eller kompletteringar av skattereglerna som är nödvändiga för att bringa klarhet i utvecklingsbolagens skatteförhållanden. Önskvärt är givetvis att de regler som kommittén kan komma att föreslå anpassas till de allmänna principer som enligt kommitténs uppfattning bör gälla vid beskattning av olika stödformer. Av vikt är också att risken för missbruk beaktas. En eventuell avdragsrätt för anslag till ett utvecklingsbolag får exempelvis inte leda till omotiverade skattekrediter eller till att reglerna om avdrag för koncernbidrag kringgås.

Kommittén bör, som nyss nämnts, även behandla frågan om avdrag för reserveringar avseende framtida utgifter. På några områden, t. ex. vad gäller utgifter för tryggande av pensioner till anställd personal, garantiutgifter och utgifter för hantering av utbränt kärnbränsle, är rätten till avdrag uttryckligen reglerad (punkt 2 av anvisningarna till 29 § samt punkterna 1 a och 1 b av anvisningarna till 41 § KL). På andra områden är det emellertid ofta svårt att veta i vad mån ett företag kan få avdrag för belopp som i bokföringen sätts av för att möta framtida utgifter. Det finns här anledning att erinra om att frågan om rätten till avdrag för framtida utgifter varit föremål för riksdagens bedömning under senare tid. Riksdagen har därvid förutsatt att denna fråga kommer att tas upp till en mer allsidig prövning i samband med att ställning tas till företagsbeskattningens framtida utformning (jfr SkU 1978/79:57 s. 106). En uppgift för kommittén bör därför vara att utarbeta ett i möjligaste mån generellt system för den skattemässiga behandlingen av olika former av framtida utgifter. Denna del av utredningsarbetet bör av naturliga skäl inriktas på de områden där uttryckliga regler f. n. saknas. Kommitténs målsättning bör även här vara att de avsättningar e. d. som ett företag måste göra för att uppfylla kravet på god redovisningssed skall vara avdragsgilla vid inkomsttaxeringen.

Som framgår av den i det föregående lämnade redogörelsen är skattereglerna på de områden som omfattas av kommitténs utredningsuppdrag i många hänseenden oklara. Detta är redan nu besvärande och olägenheterna

kan – så länge ingenting görs - väntas öka i framtiden. Det är därför angeläget att utredningsarbetet bedrivs skyndsamt. Finner kommittén att visst delområde lämpligen kan behandlas separat bör kommittén enligt min mening vara oförhindrad att redovisa resultatet på det området i ett delbetänkande.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört – och efter samråd med cheferna för justitiedepartementet och industridepartementet – hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för budgetdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst fyra ledamöter med uppdrag att se över reglerna för beskattning av statsbidrag, m. m.,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta åttonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Budgetdepartementet)

16. Översyn av reglerna om folkpensionärernas skattelättnader

Dir 1979:138

Beslut vid regeringssammanträde 1979-11-15

Departementschefen, statsrådet Mundebo, anför.

Den grundläggande ekonomiska tryggheten för folkpensionärerna ges av den allmänna folkpensionen, den allmänna tilläggspensionen (ATP) och systemet med kommunala bostadstillägg. Här har betydande förbättringar skett under senare år och pensionärerna har haft en, jämfört med de flesta andra grupper, förmånlig standardutveckling. De folkpensionärer som helt saknar eller får endast låg ATP får årliga standardförbättringar genom pensionstillskott som stegvis höjs. F. n. motsvarar pensionstillskottet 37 % av basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring (1962:381) och den årliga ökningen uppgår till 4 % av basbeloppet. Ett förhallande som medverkat till pensionärernas successivt förbättrade inkomststandard är att antalet pensionärer som utöver folkpension har ATP eller andra pensionsförmåner ökat kraftigt.

Även i fråga om bostadstilläggen har flera förbättringar genomförts under senare år. Det senaste riksmötet beslöt om en utbyggnad, som särskilt kommer de pensionärer till del som bor i kommuner där bostadstillägg hittills utgått endast med låga belopp (prop. 1978/79:95, FiU 1978/79:35, rskr 1978/79:335). Sedan år 1978 (prop. 1976/77:100 bil. 16, CU 1976/77:18, rskr 1976/77:187, SFS 1977:392) kan folkpensionärer vidare få statskommunalt bostadsbidrag när reglerna för detta ger gynnsammare resultat än reglerna för kommunalt bostadstillägg.

Folkpensionärer har sedan länge också haft vissa förmåner vid inkomstbeskattningen. Dessa har grundats på att inkomsterna för dem som har de

lägsta pensionerna inte ansetts vara sådana att de kan sägas ge full skattekraft. Skatteförmanerna har genomgående haft formen av ett extra avdrag från den taxerade inkomsten. Avdraget har i princip varit så stort att den som bara uppburit folkpension jämte ett visst mindre belopp inte påförts någon skatt. För år 1979 kan en pensionär förutom alderspension från folkpensionen ha en ytterligare inkomst på ca 4 900 kr. utan att påföras skatt. För folkpensionärer med högre inkomster avtrappas det extra avdraget i takt med stigande inkomst.

Huvuddragen i det nu gällande systemet är av äldre datum. Betydelsefulla ändringar har emellertid skett under årens lopp. Den senaste mer genomgripande ändringen skedde genom lagstiftning år 1975 (prop. 1975:92, SkU 1975:25, rskr 1975:126, SFS 1975:312). I samband med att en individuell prövning av det extra avdraget infördes bestämdes den skattefria nivån med utgångspunkt i folkpensionens grundbelopp jämte viss i kronor bestämd sidoinkomst. Till sidoinkomst räknas även pensionstillskottet. Genom återkommande ändringar har den skattefria nivån höjts så att de som bara har de minsta pensionsförmanerna inte beskattats trots att pensionstillskotten stigit.

Det nuvarande systemet med särskilda skattelättnader för folkpensionärer får i sina huvuddrag sägas hittills ha fungerat på ett godtagbart sätt. Med tiden har det dock visat sig att reglerna kunnat leda till en del mindre tilltalande effekter i enskilda fall. I takt med att pensionärernas inkomststandard stigit har det också blivit allt tydligare att systemet inte för framtiden kan bibehållas oförändrat utan att tämligen genomgripande ändringar behövs. I prop. 1979/80:58, om fortsatt reformering av inkomstskatten, m. m. nämnde jag också att jag avsåg att begära regeringens bemyndigande att tillkalla en kommitté för att utreda dessa problem.

Jag anser att en kommitté nu bör tillkallas för att göra denna översyn. Utredningsuppdraget bör vara att undersöka hur man lämpligast för framtiden bör beakta folkpensionärernas speciella ekonomiska situation vid beskattningen. Detta innebär dels att nuvarande skattelättnader bör granskas från mer principiella utgångspunkter, dels att man undersöker de olika tekniska svårigheter som visat sig uppkomma med dagens regler. De förslag som läggs fram bör vara inriktade på en mer långsiktig lösning av frågan än som följer av det nuvarande systemet.

En utgångspunkt för utredningsarbetet bör vara att man även för framtiden måste ge ett särskilt stöd åt de grupper där folkpensionen utgör den helt dominerande inkomsten. Lika klart är att motsvarande inte gäller för de grupper som har inte obetydliga inkomster vid sidan av folkpensionen. Man måste beakta att antalet pensionärer i inkomstlägen som är jämförbara med inkomsttagares i aktiv ålder snabbt ökar. En generell särbehandling vid beskattningen av folkpensionärer framstår mot denna bakgrund inte som befogad. Jag vill i detta sammanhang nämna att exempelvis en ensamstående folkpensionär innevarande år kan beräknas komma att få skattelättnader för inkomster ända upp till ca 45 000 kr. En annan sak är att det extra avdrag som kan medges vid exempelvis sjukdom kan ha ett vidare användningsområde i fråga om folkpensionärerna än för inkomsttagare i aktiv ålder.

Det nu sagda kan enligt min mening tala för att folkpensionärerna för framtiden i större utsträckning skulle kunna behandlas enligt samma skatteregler som gäller för andra inkomsttagare. De effekter som man i dag vill uppnå genom skattelättnader skulle för framtiden kanske kunna uppnås utanför skattesystemet. Jag tänker här bl. a. på en modell som behandlats i

1972 års skatteutrednings slutbetänkande (SOU 1977:91, Översyn av skattesystemet). Modellen innebar att det extra avdraget slopades och att skatt skulle utgå enligt samma regler som för skattskyldiga i aktiv ålder. Det ekonomiska stöd som uppnås genom avdraget skulle i stället kunna åstadkommas genom ett inkomstprövat direkt bidrag till folkpensionärerna. Detta bidrag skulle kunna göras antingen skattefritt eller skattepliktigt. Kommittén bör undersöka denna modells för- och nackdelar.

De nuvarande skattelättnaderna åstadkoms som jag redan har nämnt genom att ett extra avdrag medges. Detta avdrag kan sägas ha formen av ett extra grundavdrag och görs alltså från den taxerade inkomsten. Om man även fortsättningsvis vill ge skattelättnader kan dessa utformas på annat sätt. Även här har 1972 års skatteutredning i sitt slutbetänkande visat på ett alternativ. Liksom i det tidigare nämnda förslaget skulle skatten beräknas enligt samma regler för folkpensionärer som för andra inkomsttagare. Folkpensionärerna skulle emellertid kompenseras genom ett avdrag från den uträknade skatten. Även denna modell bör undersökas. Jag vill emellertid framhålla att en skatterabatt av detta slag, liksom ett bidrag av nyss nämnt slag, har andra verkningar än ett avdrag från inkomst. Så påverkas t. ex. det kommunala skatteunderlaget.

Som jag redan har nämnt bör utredningsuppdraget vara inriktat på att se över nuvarande former för skattelättnader. Däri ingår även att pröva om motsvarande effekter bättre skulle kunna uppnås genom någon form av bidrag. I uppdraget ingår däremot inte att generellt ompröva förmanssidan i och för sig och föreslå ändringar i den delen. Detta innebär dock inte att kommittén skall vara förhindrad att föreslå de justeringar av befintliga sociala förmåner som behövs för samordning med kommitténs förslag. Som exempel på detta vill jag nämna bl. a. utformningen av de bostadstillägg som kan utgå till folkpensionärer.

Chefen för bostadsdepartementet har tillkallat en kommitté för att se över bostadsbidragen till barnfamiljer m. fl. (Bo 1979:01). Riksdagen gav med anledning av prop. 1978/79:95 om den kommunala ekonomin regeringen till känna (FiU 1978/79:35, rskr 1978/79:335) att det borde närmare övervägas om inte denna kommitté borde anförtros också uppgiften att samordna de statskommunala bostadsbidragen och de kommunala bostadstilläggen till folkpensionärer. Frågan om formerna för utredning om samordningen mellan systemen övervägs f. n. inom regeringskansliet. I det nuvarande systemet minskar förekomsten av sidoinkomster inte bara det extra avdraget utan även t. ex. bostadstilläggens storlek. Härvid kan högst besvärande marginaleffekter uppstå. Här finns i och för sig också svåra avvägningsproblem mellan dem som bara har grundtryggheten och dem som har inkomster därutöver. I detta sammanhang vill jag nämna att chefen för arbetsmarknadsdepartementet tillkallat en särskild utredare för att kartlägga pensionärernas sysselsättningsförhållanden (A 1979:02). Skattelättnadernas utformning kan i större eller mindre omfattning inverka på en pensionärs intresse att behålla eller skaffa sig ett lämpligt arbete. En möjlighet som därvid bör undersökas närmare är om en särskild och förmånligare avtrappningsregel skulle kunna införas för just arbetsinkomster. Kommittén bör i sitt arbete samråda med de nu nämnda utredningarna.

Jag har redan nämnt att kommittén bör kunna pröva om inte andra vägar finns för att tillgodose de önskemål som ligger bakom systemet med särskilda skattelättnader. En sådan modell skulle kunna vara bidrag i någon form. Jag vill emellertid framhålla att oavsett vilken form som väljs så bör nuvarande

individuella form för stödet behållas. Tidigare bestämdes nämligen skattelättnadernas storlek i fråga om gifta folkpensionärer med hänsyn till deras sammanlagda inkomster. Fr. o. m. inkomståret 1976 infördes en individuell inkomstprövning, dvs. storleken av skattelättnaderna bestäms nu efter vardera makens egna inkomstförhållanden. Däremot tar man alltjämt hänsyn till makarnas sammanlagda förmögenhet. I detta sammanhang finns det några frågor som bör övervägas.

En förmögenhet över viss storlek minskar det extra avdraget. För makar beaktas därvid deras sammanlagda förmögenhet. Det kan diskuteras om inte en individuell prövning bör göras även såvitt avser förmögenhet. Mot detta talar i viss mån den omständigheten att vi fortfarande har en sambeskattning av makar vid bl. a. förmögenhetstaxeringen. Kommittén bör emellertid undersöka hur de nuvarande reglerna om förmögenhetsinnehav fungerat i praktiken och föreslå behövliga ändringar. Enligt vad som uppgetts finns en del problem vid tillämpningen av de regler som möjliggör att vissa tillgångar, bl. a. egnahem, skall få tas upp till lägre värden än de eljest tillämpliga.

Det har också gjorts gällande att de nuvarande reglerna om skattelättnader kan vara svåra att tillämpa i praktiken och att de dessutom kan leda till vissa orättvisor. En given utgångspunkt för kommitténs arbete är självfallet att söka tillvarata alla möjligheter till förenklingar och att söka undanröja förekommande olägenheter i det nuvarande systemet. Jag vill här nämna några punkter där kritik har framförts och som kan behöva undersökas närmare.

Det har gjorts gällande att reglerna missgynnar folkpensionärer som uppbär s. k. barntillägg, vilka räknas som sidoinkomst. Å andra sidan skulle olika grupper av folkpensionärer som inte har full pension gynnas eftersom dessa kan ha större sidoinkomster än de som får full pension och likväl få skattelättnader. Vidare har man tagit upp den s. k. 1/5-regeln i riksskatteverkets anvisningar. Enligt denna medges extra avdrag först om folkpensionen uppgår till minst 1/5 av de sammanlagda inkomsterna. Här kan tröskeleffekter uppkomma.

Från en del håll har man också berört de förtidspensionerades situation. För dessa kan beskattningsbar inkomst uppkomma även om deras enda sidoinkomst utgörs av pensionstillskott. Detta beror på att de har rätt till dubbla pensionstillskott. Det har ifrågasatts om inte denna grupp bör befrias helt från skatt.

En ytterligare omständighet som bör beaktas rör avdraget för preliminär skatt. Det är angeläget att kommitténs förslag får en sådan utformning att detta avdrag kan göras med belopp som så långt möjligt motsvarar den slutliga skatten.

Jag har i det föregående redovisat olika problem som hänger samman med både systemets utformning i stort och olika enskildheter i detta. Kommitténs uppgift bör vara att skapa ett bestående system som är bättre än det nuvarande. Även om uppdraget avser skattelättnaderna bör naturligtvis möjligheterna till en harmonisering med sociala förmåner tillvaratas. När det gäller stödets närmare form är det naturligt att intresset i första hand inriktas på de grupper som uppbär små eller måttliga pensioner. För återstående kategorier framstår i stället ett närmande till de regler som gäller för andra inkomsttagare som önskvärt. Jag vill erinra om att det statsfinansiella läget f. n. är sådant att ändrade regler för skattelättnader och ev. ändrade bidragsregler inte kan få leda till någon ökning av kostnaderna för detta ändamål. Också frågan om kostnadsfördelningen mellan staten och kom-

munerna måste uppmärksammas i sammanhanget. Som jag tidigare har antytt skulle vissa av de alternativ till lösningar som har framförts få till följd att kommunernas skatteunderlag starkt ökar medan kostnaderna för pensionärernas förmåner till större del faller på staten. Om kommittén skulle finna att en lösning efter någon sådan modell är att föredra, måste den också framlägga förslag om hur denna effekt skall kunna motverkas.

Kommitténs arbete bör bedrivas så att förslag presenteras i sådan tid att de kan läggas till grund för en proposition som kan behandlas av riksdagen under 1981.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för budgetdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst 7 ledamöter med uppdrag att se över reglerna om folkpensionärernas skattelättnader,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta åttonde huvudtitelns kommitténanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Budgetdepartementet)

Utbildningsdepartementet

1. Översyn av den statliga skoladministrationen

Dir 1978:99

Beslut vid regeringssammanträde 1978-12-07

Statsrådet Rodhe anför.

Skolöverstyrelsen (SÖ) är det centrala ämbetsverket för skolväsendet och vuxenutbildningen. SÖ:s arbetsuppgifter framgår av förordningen (1965:737) med instruktion för skolöverstyrelsen (omtryckt 1974:441, ändrad senast 1978:296). Verket är organiserat på fem avdelningar, nämligen en undervisningsavdelning för skolan (S), en undervisningsavdelning för vuxenutbildning (V), en avdelning för fortbildning och pedagogiskt utvecklingsarbete (L), en avdelning för planering (P) och en avdelning för administrativa frågor (A). Inom SÖ finns 17 byråer, som fördelas mellan avdelningarna enligt SÖ:s bestämmande.

Hos SÖ finns vidare en skolöverläkare samt sektioner för information samt rationaliseringsoch utredningsarbete. Vidare finns ett revisionskontor.

SÖ:s nuvarande organisation gäller i sina huvuddrag från den 1 oktober 1964. En partiell omorganisation genomfördes den 1 juli 1972 på grund av vissa förändringar inom utbildningsväsendet, främst gymnasieskolans införande, vuxenutbildningens ökande betydelse och vissa förändringar inom lärarutbildningsområdet. Ansvaret för lärarutbildningen övergick den 1 oktober 1976 från SÖ till universitets- och högskoleämbetet (UHÄ).

Länsskolnämnderna är de regionala statliga myndigheterna för skolväsendet. Deras arbetsuppgifter och sammansättning framgår av förordningen (1965:741) med instruktion för länsskolnämnderna (omtryckt 1971:347, ändrad senast 1977:887). Länsskolnämnderna tillkom den 1 juli 1958 och arbetsuppgifterna har i takt med skolväsendets utveckling successivt förändrats. Länsskolnämndorganisationen har tidigare utretts av länsskolnämndsutredningen. Dess betänkande (SOU 1973:48) Skolans regionala ledning och remissyttrandena över detta överlämnades till utredningen (U 1972:06) om skolan, staten och kommunerna (SSK) för att beaktas i utredningsarbetet.

För fortbildning av i huvudsak lärare och annan personal inom skolväsendet finns fortbildningsavdelningar i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Västerbottens län. Verksamheten regleras i förordningen (1977:536) om fortbildningsavdelningar.

Fortbildningsavdelningarna var tidigare knutna till de större lärarhögskolorna. Frågan om deras organisatoriska tillhörighet kom att prövas i anslutning till organisationskommittéernas för högskolereformen förslag. Den nuvarande organisationen infördes den 1 juli 1977 (prop. 1976/77:100 bil. 12 s. 252, UbU 1976/77:25, rskr. 1976/77:293) och innebär i stort att fortbildningsavdelningarna t.v. formellt är knutna till resp. länsskolnämnd.

Detta innebär att personalen är anställd vid nämnden. Vad gäller verksamheten står avdelningarna direkt under SÖ:s ledning.

Efter det att den centrala och regionala statliga skoladministrationen fick sin nuvarande utformning har betydelsefulla förändringar skett inom skolväsendet som i hög grad påverkar dess arbetsuppgifter och verksamhetsformer. Genom bl.a. riksdagens beslut om reformering av skolans inre arbete (SIA) (prop. 1975/76:39, UbU 1975/76:30, rskr. 1975/76:367) och beslut om ett nytt statsbidrag till grundskolan (prop. 1977/78:85, UbU 1977/78:21, rskr. 1977/78:260) har betydelsefulla steg tagits i riktning mot ett ökat lokalt ansvar för skolan i första hand vad gäller grundskolan.

En utveckling mot ett ökat kommunalt och lokalt ansvar för skolan leder naturligen till konsekvenser för den statliga skoladministrationen såväl på central som på regional nivå. Med en betydande del av ansvaret för skolfrågorna överfört till kommunerna kan de statliga insatserna mer än tidigare inriktas på åtgärder som främjar en likvärdig utbildningsstandard i alla delar av landet, tryggar en nödvändig samordning mellan organ på central, regional och lokal nivå samt stimulerar en fortsatt utveckling och förnyelse av skolans inre arbete och skolans roll i samhällets samlade insatser för barn och ungdom.

Frågan om en översyn av den statliga skoladministrationen har uppmärksammats i olika sammanhang under senare år. SSK, som haft till uppgift att utreda ansvarsfördelningen mellan stat och kommun i fråga om grundskolan och gymnasieskolan m.m., har i sitt slutbetänkande (SOU 1978:65) "Skolan. En ändrad ansvarsfördelning" angett vissa riktlinjer för hur den statliga skoladministrationen bör utformas. I betänkandet föreslås att en utredning tillkallas som i nära samverkan med SÖ och länsskolnämnderna bör pröva den statliga skoladministrationens kommande arbetsuppgifter och utformning.

Decentraliseringsutredningen (Kn 1975:01) har i principbetänkandet (SOU 1978:52) Lägg besluten närmare människorna föreslagit allmänna principer för decentralisering. Utredningen har bl.a. angett exempel på decentraliseringsåtgärder inom olika verksamhetsgrenar. För skolväsendet sammanfattar utredningen återstående decentraliseringsarbete på följande sätt:

- SÖ:s uppgifter på det centrala planet omprövas;
- Ärendegrupper som inte absolut fordrar central handläggning rensas ut så att SÖ:s initierande, utvecklande och rådgivande roll renodlas;
- Fördelningen av befogenheter mellan SÖ, länsskolnämnderna och kommunerna ses över.

Även SÖ har dels i skrivelse den 1 december 1971, dels i sina anslagsframställningar under senare år aktualiserat både en sådan decentralisering som påverkar SÖ:s arbetsuppgifter och behovet av en översyn av verkets organisation.

Mot bakgrund av det jag här har anfört bör den statliga skoladministrationens arbetsuppgifter, organisation och arbetsformer nu bli föremål för en samlad översyn. Det bör uppdras åt en särskild kommitté att mot bakgrund av utvecklingen inom SÖ:s verksamhetsområde och samhället i övrigt genomföra en sådan översyn i nära samverkan med berörda institutioner och andra intressenter.

Översynen bör avse den totala statliga skoladministrationen. Denna

omfattar bl.a. SÖ:s, länsskolnämndernas och fortbildningsavdelningarnas arbetsuppgifter och organisation.

I vad avser inriktningen av den statliga skoladministrationens uppgifter och organisation bör kommittén arbeta från följande utgångspunkter.

Den statliga skoladministrationen har att tillse att de mål för skolan, som riksdag och regering har fastställt, förverkligas. Vidare ankommer det på den statliga skoladministrationen att utarbeta underlag för statsmakternas beslut i skolpolitiska frågor.

SÖ:s centrala uppgifter bör vara att bedriva forsknings- och utvecklingsarbete inom skolområdet, att löpande utvärdera verksamheten i skolan och därvid framför allt pågående försöksverksamhet, att framlägga förslag till regeringen i anledning av vad som har kommit fram vid överstyrelsens utvärderingar samt att bedriva den långsiktiga och övergripande planering som fordras för att löpande kunna möta de krav och önskemål som samhällsutvecklingen kan ställa på skolan. Grundläggande vid handläggningen av dessa uppgifter måste vara det faktum att utbildningen i hela landet skall hålla samma standard, dvs. vara likvärdig. Ett viktigt led i SÖ:s verksamhet bör också vara att trygga nödvändig samordning mellan organ på central, regional och lokal nivå på skolområdet.

Ett vidgat kommunalt skolansvar bör innebära en minskad belastning på den statliga skoladministrationen när det gäller löpande administration, förvaltning och administrativ service. Förändringar av statsbidragssystemet leder vidare till en inskränkning av den statliga regleringen av ekonomisk-administrativa frågor. En utveckling i denna riktning bör få konsekvenser för såväl dimensioneringen som inriktningen av den centrala skoladministrationen. Inslaget av myndighetsutövning och detaljreglering kan minska. Beslut i många ärenden kan decentraliseras.

Vid sina överväganden bör kommittén beakta att ett ökat kommunalt ansvar för skolan naturligen innebär att kommunerna också får ett stort ansvar för den lokala utvärderingen av skolan. Ansvaret för det pedagogiska utvecklingsarbetet kommer vidare att i större utsträckning än nu falla på regionala och lokala organ. Detsamma gäller ansvaret för fortbildningen av skolans personal.

När det gäller den regionala statliga skoladministrationen har kommittén att utgå från att även framdeles en länsskolnämnd skall ha inseende över och ansvar för samordning och utveckling av skolväsendet i länet. Ett ökat kommunalt ansvar för skolan leder naturligen till att också länsskolnämndernas arbetsuppgifter förändras med konsekvenser för såväl inriktning som dimensionering av organisationen. Verksamheten bör mer än tidigare koncentreras på pedagogiska frågor. Viktiga uppgifter blir att stimulera, stödja och ge råd till de enskilda kommunerna och att i samarbete med dessa medverka till löpande utvärdering av skolans verksamhet.

Kommittén bör ägna särskild uppmärksamhet åt frågan om hur och på vilket eller vilka organ statliga uppgifter av regional karaktär, som täcker större region än ett län, skall fördelas. I detta sammanhang bör behovet av de nuvarande fortbildningsavdelningarna utredas. Kommittén skall härvid beakta de förslag som 1974 års lärarutbildningsutredning (U 1974:04) kan komma att redovisa i vad avser fortbildningsorganisationen. Vidare bör frågan om samverkan mellan skolväsendet, vuxenutbildning av olika slag och högskolan uppmärksammas.

Utgångspunkten för organisationsöversynen bör vara gällande ansvarsfördelning mellan stat och kommun på skolområdet.

Kommittén bör dock, mot bakgrund av den inriktning av den statliga skoladministrationen som jag tidigare angett, överväga vilka ytterligare möjligheter som finns att decentralisera befogenheter och ansvar till kommunerna. Syftet bör därvid vara att i ännu högre grad än som redan har skett befria såväl den centrala som den regionala statliga skoladministrationen från löpande, förvaltningsmässiga och kontrollerande uppgifter. Statliga åtgärder för att underlätta en decentralisering bör uppmärksammas. Därvid bör också undersökas hur kommunerna skall kunna påverka utbudet av olika serviceinsatser från statens sida. Kommittén skall inte lägga fram förslag som innebär ändrat huvudmannaskap för skolledare och lärare eller någon förändring i vad avser nuvarande uppgiftsfördelning mellan stat och kommun beträffande tillsättning av arbetstagare med statligt reglerade tjänster.

Kommittén bör pröva hur arbetsuppgifterna skall fördelas mellan den centrala och regionala liksom den lokala (arbetsmarknadsutbildningen, specialskolan, den statliga vuxenutbildningen m.m.) statliga skoladministrationen. Som riktmärke bör gälla att uppgifter inte skall föras upp på högre myndighetsnivå än vad som krävs för att trygga dels erforderlig samordning, dels likformighet i behandlingen av sådana ärenden där rättssäkerheten fordrar det.

Vid en översyn av den centrala och regionala skoladministrationen bör alla möjligheter till decentralisering, förenkling och avveckling av detaljkontroller övervägas. Härvid skall självfallet hänsyn tas till att viktiga generella mål inte äventyras. Kommittén bör härvid beakta det decentraliseringsarbete som bedrivs inom det statliga området.

Sedan kommittén kommit fram till ett principiellt ställningstagande till den statliga skoladministrationens arbetsuppgifter och fördelningen av dessa uppgifter mellan central och regional nivå bör kommittén överväga om det finns motiv för att föra över vissa myndighetsutövande och förvaltande uppgifter från länsskolnämnd till länsstyrelse. Härvid bör dels länsstyrelsernas roll som samordnare av samhällsplanering på regional nivå, dels länsskolnämndernas pedagogisk-organisatoriska verksamhet inom skolplaneringen vägas in.

Kommittén bör vara oförhindrad att överväga om SÖ:s ämbetsområde bör avgränsas på ett annat sätt än nu. Därvid kan även arbetsfördelningen mellan SÖ och andra ämbetsverk och centrala instanser med vilka SÖ har att samverka behandlas. Länsskolnämndernas ställning i förhållande till SÖ liksom nämndernas relationer gentemot andra statliga regionala organ bör också övervägas.

Kommittén bör även se över verksstyrelsens uppgifter, befogenheter och sammansättning, behovet av nämnder av rådgivande eller annan karaktär m.m. Motsvarande översyn bör ske av länsskolnämndernas ledningsfunktion.

Flera andra kommittéer behandlar f.n. frågor som berör den statliga skoladministrationens framtida roll och arbetsuppgifter i vad avser skola och utbildning. Jag vill här erinra om utredningen (U 1975:19) om vissa folkbildningsfrågor m.m., utredningen (U 1976:10) om den gymnasiala utbildningen, utredningen (S 1977:12) om viss omsorg om handikappade, utredningen (U 1978:04) om kommunal vuxenutbildning, utredningen (U 1978:06) om elevvårdsarbetet i skolan, utredningen (U 1978:07) om integration av handikappade elever i det allmänna skolväsendet, utredningen (U 1978:09) om det pedagogiska forsknings- och utvecklingsarbetet inom

skolväsendet m.m. och utredningen (U 1978:16) om enhetligt huvudmannaskap för högskolan. Kommittén bör hålla kontakt med dessa kommittéer liksom med andra kommittéer som behandlar frågor som kan komma att påverka den statliga skoladministrationens uppgifter.

Kommittén bör i lämpliga former informera och samråda med berörda personalorganisationer om översynsarbetets uppläggning och om de förslag kommittén kan komma att avge. Kontakt bör snarast tas med dessa organisationer för att överlägga om formerna för en sådan samverkan.

Kommittén bör också hålla kontakt med andra intressenter, bl.a. företrädare för kommunala intressen. Jag vill här erinra om förordningen (1975:567, ändrad 1977:601) om rationaliseringsverksamhet inom den civila statsförvaltningen.

Med hänsyn till det omfattande utredningsarbete som nu pågår inom skolans område torde det bli nödvändigt att förändra den statliga skoladministrationens organisation successivt. Ytterligare direktiv kommer att behöva meddelas senare. Ett viktigt inslag i översynsarbetet bör vara att undersöka hur en flexibel organisation kan byggas upp så att den, utan att den grundläggande organisationsstrukturen påverkas, kan förändras med anledning av kommande utbildningspolitiska beslut bl.a. dem som kan bli resultat av pågående utredningar.

Det är angeläget att kommittén i översynsarbetet tar till vara den erfarenhet och det kunnande som personalen inom den statliga skoladministrationen har. Enligt vad jag erfarit har SÖ tillsammans med länsskolnämnderna och i samråd med berörda personalorganisationer inlett ett internt arbete som berör den statliga skoladministrationen. Kommittén bör i görligaste mån utnyttja resultat från detta arbete som underlag för organisationsöversynen. Likaså bör SSK:s kartläggningsmaterial användas.

Översynsarbetet bör med den förändrade inriktning av organisationen som jag tidigare angett leda till en minskning av den totala statliga skoladministrationen. Översynen förutsätts också leda till förändrade eller helt nya arbetsuppgifter liksom till förändrade krav på tidigare bakgrund och erfarenhet för vissa anställda. Kommittén bör även beakta sådana konsekvenser i utredningsarbetet och redovisa en utbildningsplan för nödvändiga omskolnings- och fortbildningsinsatser, så att de anställda inte har anledning att känna oro och osäkerhet.

Kommittén skall beakta effektivitetskraven, varvid med effektivitet avses att myndigheterna når målen för sin verksamhet under god hushållning med resurserna, med beaktande av service-, offentlighets- och rättssäkerhetskraven och med beaktande av personalens behov av arbetstillfredsställelse, god arbetsmiljö, anställningstrygghet och möjligheter till medbestämmande och personlig utveckling.

Kommittén bör avge förslag till de författningsändringar som behövs för att genomföra kommitténs förslag.

Kommittén bör arbeta skyndsamt. I en första etapp bör kommittén mot bakgrund av en kartläggning och analys av den nuvarande organisationen redovisa principer för en förändring av den statliga skoladministrationen. Denna etapp bör utmynna i ett underlag för regeringens beslut om tilläggsdirektiv med preciserade riktlinjer för hur den statliga skoladministrationen bör förändras. Kommittén bör redovisa ett sådant underlag före den 15 augusti 1979.

Jag avser föreslå regeringen att bemyndiga mig att i tilläggsdirektiv till

andra kommittéer som f.n. behandlar frågor som berör den statliga skoladministrationen uppdra åt dem att bedriva kommittéarbetet så, att de i förekommande fall före den 15 augusti 1979 kan redovisa hur och i vilken omfattning kommittéernas förslag kan komma att påverka den statliga skoladministrationens arbetsuppgifter och organisation. Det bör härigenom bli möjligt att i tilläggsdirektiven också beakta sådana förslag.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en kommitté med högst sex ledamöter för att göra en översyn av den statliga skoladministrationen,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta nionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

2. Direktiv till utredningen (U 1979:01) om förstärkta kontakter mellan hem och skola

Dir 1979:13

Beslut vid regeringssammanträde 1979-02-01

Statsrådet Rodhe anför

I läroplanen för grundskolan (Lgr 69) avsnitt Mål och riktlinjer fastslås att även under barnets skolår har hemmet det primära och huvudsakliga ansvaret för dess fostran och vård. Samtidigt betonas betydelsen av ett nära och förtroendefullt samarbete mellan hemmen och skolan. I skolförordningen (1971:235) framhålls att varje anställd vid grundskolan eller gymnasieskolan skall vinnlägga sig om ett gott samarbete med eleverna och deras föräldrar (10 kap. 1 §). Skolförordningen föreskriver även skyldighet för lärare att delta i föräldramöten (14 kap. 10 §).

I Lgr 69 avsnittet Allmänna anvisningar för skolans verksamhet berörs närmare olika former för kontakten mellan hem och skola, bl.a. allmänna föräldramöten, klassmöten, åhörardagar och allmän information, som det åligger skolans ledning och lärare att lämna. Ansvaret för att kontakt mellan hem och skola kommer till stånd åvilar skolan.

I prop. 1975/76:39 s. 245 om skolans inre arbete m.m. (SIA) betonades att "samarbetet mellan hemmen och skolan är ytterst väsentligt". Föredraganden förordade därför att informationen från hemmen till skolan liksom från skolan till föräldrarna skulle förbättras och föreslog (s. 245) att två kontakttillfällen per läsår skulle vara obligatoriska för skolan att anordna och att klassföreståndaren skulle vara skyldig att kalla till dessa. Kontakterna borde ske i form av enskilda samtal med föräldrarna. Riksdagen beslutade i enlighet med förslaget (UbU 1975/76:30 s. 30, rskr 1975/76:367).

I förslaget till förändring av grundskolans läroplan behandlar skolöversty-

relsen (SÖ) också samarbetet hem-skola. Nödvändigheten av en aktiv föräldramedverkan betonas. Den samlade skoldagen öppnar enligt förslaget nya möjligheter för skolan att ta vara på föräldrarnas kunnighet och erfarenhet.

SÖ knyter i sitt läroplansförslag samman hem, skola och samhälle:

"Skolans möjligheter att ensam lösa sådana problem som visar sig i skolan men har sitt ursprung i familjen och i samhället är begränsade. Skolan kan emellertid ofta genom sin kontakt med barn och familjer medverka vid en kartläggning av problem. Genom samverkan mellan skolan, hemmen och samhället i övrigt skapas bättre förutsättningar för att problemen skall kunna lösas."

Vid remissbehandling av SÖ:s läroplansförslag har flera remissinstanser efterlyst mer konkreta förslag.

Riksförbundet Hem och skola (RHS) framhåller i sitt remissvar bl.a. att de markeringar som görs i förslaget om vikten av samarbete hem-skola är tillfredsställande, men att brister finns i analysen av hur detta samarbete skall fungera och av hur föräldrarna skall tas i anspråk i skolan. RHS kritiserar vidare förslaget för att det underlåter att beskriva varför samspelet mellan hem och skola är av stor betydelse. Man önskar även en analys av orsakerna till de hinder som försvårar samarbetet.

RHS har aktualiserat frågor om hem-skolasamarbetet i skrivelser den 3 november 1976 och den 30 mars 1977 till utbildningsdepartementet. I dessa begär förbundet bl.a. att åtgärder vidtas i fråga om skolans åligganden då det gäller kontakten med hemmen, så att minst två enskilda samtal och två klassmöten per läsår snarast realiseras. RHS understryker också att ambitionerna beträffande skolans samverkan med hemmen måste ökas ytterligare. Bl.a. måste antalet kontakttillfällen bli avgjort större än hittills.

Det torde råda bred enighet om nödvändigheten av ett nära samarbete och effektiv kontakt mellan hemmen och skolan. Detta kommer till uttryck både i läroplan för grundskolan (Lgr 69) och i SÖ:s förslag till reviderad läroplan. Samtidigt efterlyses, inte minst från RHS, mer konkreta förslag om hur detta samarbete skall utformas.

Kontakten mellan hem och skola sker i dag vanligen genom klassmöten, enskilda samtal mellan lärare och föräldrar och åhörardagar. På klassmöten träffas lärare och föräldrar till barnen i en klass för information och gemensamma diskussioner om bl.a. undervisningen och samarbetet i skolan. Det är numera allt vanligare att eleverna deltar i klassmötena.

De enskilda samtalen har till uppgift att ersätta och i vissa fall komplettera betygen. Klassläraren, föräldrarna och ibland även eleven samtalar om elevens skolprestationer och sociala utveckling i skolan. Till stöd för samtalen förekommer ofta i skolan utarbetade frågelistor.

Åhörardagar förekommer i många skolor medan andra slopat fastlagda dagar och låter i stället föräldrarna komma när de har möjlighet till det.

De nuvarande kontaktformerna präglas inte i första hand av gemensam och aktiv samvaro utan av information från lärare till föräldrar om elevernas resultat och av skolans verksamhetsformer. Det betyder att föräldrarna tilldelats en i huvudsak passiv roll i kontakterna med skolan.

Föräldrarna har ett självklart intresse av att vara väl informerade om skolans verksamhet och om det egna barnets utveckling i skolan. Vid barnets skolstart synes intresset för skolan och verksamheten där vara stort hos nästan alla föräldrar. Detta intresse verkar att avta med åren och har

påtagligt minskat då barnen nått högstadiet. Man har anledning att förmoda att det inte är föräldrarnas intresse som avtagit utan att de förväntningar på kontakten med skolan som väcktes vid barnets skolstart inte infriats.

Det är vidare ett ofta konstaterat förhållande att föräldrar till barn, som av olika skäl funnit sig mindre väl till rätta i skolan, har lägst besöksfrekvens vid klassmöten och åhörardagar. I stor utsträckning utmärks dessa hem av svag studietradition. En negativ inställning till skolan utvecklas lätt i dessa hem hos såväl föräldrar som barn. Skolan har ett stort ansvar att utveckla samarbetsformerna på ett sådant sätt att alla föräldrar lockas att komma till skolan.

Ett allt större antal barn och ungdomar med fysiska eller psykiskt handikapp integreras numera i vanliga skolor. Skolan har också ett stort ansvar att utveckla samarbetsformerna så att föräldrarna till handikappade barn ges möjlighet att på ett aktivt sätt delta.

Mot bakgrund av vad jag framfört ovan finner jag att frågan om hur samspelet mellan hem och skola kan fördjupas och vidareutvecklas i olika avseenden bör ses över. Jag förordar att en utredare tillkallas för att göra denna översyn. Utredaren bör överväga om det är möjligt att vidareutveckla och förnya de nuvarande formerna för informationen till hemmen och för kontakten mellan hem och skola. Det är önskvärt att samverkan mellan hem och skola får en mer aktiv karaktär, där båda parterna medverkar. En viktig fråga är också frekvensen och förläggningen av kontakterna mellan hem och skola. Det bör observeras att frågor i anslutning till de enskilda samtalen för närvarande övervägs inom utbildningsdepartementet i samband med beredningen av förslagen från 1973 års betygsutredning.

Föräldrarnas intresse rör att få kontakt med skolan är som jag tidigare framhållit varierande. Det är angeläget att få klarlagt vad detta beror på och vad som kan göras för att få alla föräldrar att delta i samverkan hem-skola. Exempel på konkreta insatser för att underlätta denna finns i RHS:s remissvar över SÖ:s förslag till förändring av grundskolans läroplan. I sammanhanget bör även observeras barnomsorgens och fritidshemmens erfarenheter av föräldrasamverkan.

Enligt min mening finns det också skäl att se samarbetet mellan hem och skola i ett pedagogiskt och socialt sammanhang. Jag menar därvid inte att föräldrarna skulle överta lärarens uppgifter vad gäller planering och uppläggning av undervisningen.

Vad jag avser är i stället att föräldrarna skulle kunna medverka i skolans verksamhet. Varje vuxen person besitter ansenliga kunskaper och erfarenheter som skolan borde kunna utnyttja. Föräldrarna representerar en mångfald yrkesområden och kan ge konkret information om stora delar av samhället och arbetslivet. Många vuxna har dessutom skaffat sig kunskaper om fritidsverksamhet och om hemsysslor av skilda slag. En speciell föräldragrupp som i högre grad bör uppmärksammas i detta sammanhang är invandrarföräldrarna. Genom att inbjuda dem till skolan och låta dem berätta om seder och bruk i sitt hemland kan skolan tillföras nya synsätt och kulturtraditioner. Härigenom kan skolan bidra till att stärka förståelsen för människor med olika kulturell bakgrund.

Föräldrarnas medverkan i skolarbetet behöver inte bara vara knuten till skolan. De kan utnyttjas även i hemmet. Via intervjuer som görs av eleverna, bandupptagningar etc., kan det kunnande föräldrarna har tas till vara. Med goda resultat har man på flera håll redan prövat en aktiv föräldramedverkan som består i att föräldrarna i skolans arbete berättar om sina yrken, hobbies

etc. Utredaren bör redovisa exempel på och erfarenheter av föräldramedverkan i skolan och överväga om det behövs särskilda insatser för att stimulera sådan medverkan.

Barnen i en klass utgör en social grupp som formar sina egna vanor och uttrycksformer. Den roll som den enskilde eleven spelar i denna grupp kan på flera sätt skilja sig från den bild föräldrarna har av barnet i hemmet. Samverkansformer bör därför utvecklas där föräldrarna får uppleva barnen i klassen som en social grupp och där intresset inte ensidigt riktas mot det egna barnet utan mot hela gruppen. Detta bör kunna leda till ett vidgat intresse för alla enskilda barn i klassen.

På detta sätt kan föräldrarna fungera som stöd för varandra och för läraren när det gäller att lösa problem i skolan. Det är speciellt viktigt att samverkansformer av detta slag utvecklas som stöd för invandrarföräldrarna. Dessa är ofta isolerade i samhället och ett aktivare föräldrasamarbete skulle kunna bli en möjlighet för dem att få bättre kontakt med det svenska samhället och svenska förhållanden. Jag vill i detta sammanhang särskilt betona skolans ansvar för att tillgodose invandrarföräldrarnas behov av översatt information, tolkhjälp etc.

I kontakten med hemmen har skolan stora möjligheter att åstadkomma en bättre förståelse mellan föräldrar och barn. Skolan kan visa fram och förtydliga olika yttringar av barn- och ungdomskulturen för föräldrarna. Skolan kan även visa hur arbetet i dag går till och vilka kunskaper och färdigheter eleverna bjuds. Eleverna själva kan ge föräldrarna information om allt detta. Överhuvud bör vid dessa kontakttillfällen eleverna och föräldrarna vara de aktiva parterna.

Enligt läroplanen skall skolan verka för jämställdhet mellan män och kvinnor – i familjen, på arbetsmarknaden och i samhället i övrigt. Föräldrarnas medverkan är av största vikt om det arbetet skall lyckas. Gemensamma insatser av föräldrar och skola i jämställdhetsfrågor kan bidra till att jämställdhet mellan könen blir verklighet.

Jag vill i detta sammanhang även påpeka att samverkan hem-skola ofta kan vara problemfylld och av någon av parterna upplevas mycket negativt. Jag har tidigare berört svårigheterna härvidlag för vissa föräldragrupper ävensom lärarnas ansvar för undervisningen. Eleverna upplever ibland föräldrarnas kontakt med skolan och lärarna som ett hot mot deras integritet. Detta blir allt tydligare på högstadiet där eleverna utvecklingsmässigt har större behov av integritet i sin skoltillvaro. Utredaren bör i sitt arbete beakta de olika intressenternas berättigade krav och i fråga om eleverna se till att förslagen till kontaktformer mellan hem och skola tar hänsyn till elevernas mognadsgrad och de villkor som kan vara förenade därmed.

Det är viktigt att föräldrarna har ett reellt medinflytande på skolans verksamhet. Som jag tidigare sagt kan detta inflytande dock inte gälla planering och uppläggning av den direkta undervisningen. I andra avseenden är det dock naturligt och önskvärt att föräldrarna är med och påverkar besluten. Förslag om s.k. skolnämnder har lagts fram (promemoriorna Medinflytande i skolan Ds U 1977:20 och Skolnämnds beslutsområde Ds U 1978:3). Frågan bereds f.n. inom utbildningsdepartementet. Utredaren bör följa behandlingen av frågan.

Med utgångspunkt i vad jag anfört ovan bör utredningsarbetet främst inriktas på följande frågor:

Hur skall föräldrarnas och elevernas behov av information om skolan, dess

verksamhet samt om elevernas prestationer tillgodoses?

Hur skall föräldrarnas kunskaper och erfarenheter tillvaratas i skolarbetet?

Under vilka former och i vilka slags frågor bör föräldrarna kunna få ökat medinflytande i skolverksamheten?

Inom ramen för dessa huvudfrågor bör utredaren bl.a.:

- analysera hindren för ett bredare föräldraengagemang i kontakten hem-skola,
- föreslå nya eller vidareutvecklade former för kontakterna mellan hemmen och skolan,
- pröva hur kontakterna hem-skola tidsmässigt kan förläggas,
- föreslå åtgärder för att föräldrarna skall få bättre möjligheter att följa det dagliga arbetet i skolan.

I sammanhanget bör särskilt beaktas de svårigheter som föreligger när föräldrar är ensamstående, när föräldrar har ringa intresse för eller negativ inställning till skola och studier, när föräldrar har stora sociala problem, när föräldrar har barn som är handikappade samt när föräldrar är invandrare och ofta har påtagliga språkproblem. Vidare bör beaktas föräldrarnas arbetsmarknadsmässiga och ekonomiska möjligheter att delta i skolarbetet.

En naturlig utgångspunkt för arbetet är vad som föreslagits i SÖ:s förslag till förändring av grundskolans läroplan såvitt gäller samarbetet hem-skola och de synpunkter som remissinstanserna framför med anledning av förslaget. Utredaren bör också utgå från de beslut beträffande hem-skola som fattats av riksdagen med anledning av prop. 1975/76:39 om skolans inre arbete m.m. (UbU 1975/76:30, rskr 1975/76:367).

Inom socialdepartementet arbetar en kommitté, barnomsorgsgruppen (S 1973:07), med frågan om en allmän föräldrautbildning. Kommittén avser att presentera sina förslag om föräldrautbildning bl.a. när barnen är i skolåldern i ett slutbetänkande omkring årsskiftet 1979/80. Barnomsorgsgruppen driver försöksverksamheter i några kommuner som tar sikte på ett intensifierat samarbete mellan hem och skola samt mellan föräldrarna själva. Utredaren bör samverka med barnomsorgsgruppen, med den grupp för hem-skola som elevvårdskommittén (U 1978:06) avser att etablera, med utbildningsdepartementets arbetsgrupp kring normbildning och normöverföring i skolan. Vidare bör utredaren utnyttja erfarenheterna från projekt och försöksverksamheter som pågår på olika håll, bl.a. RHS:s högstadieprojekt.

Med hänsyn till vad jag nu anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag

att se över frågor som rör kontaktverksamheten mellan hemmen och skolan,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta nionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

3. Tilläggsdirektiv till utredningen (U 1977:04) om vissa tjänsteorganisatoriska frågor inom högskolan m.m.

Dir 1979:19

Beslut vid regeringssammanträde 1979-02-15

Departementschefen, statsrådet Wikström anför.

Utredningen om vissa tjänsteorganisatoriska frågor inom högskolan m.m., lärartjänstutredningen, har i uppdrag främst att se över tjänsteorganisatoriska frågor som rör den grundläggande högskoleutbildningen. I utredningens direktiv den 14 april 1977 (Dir 1977:49) angavs att utredningen eventuellt skulle komma att få tilläggsdirektiv när regering och riksdag tagit ställning till forskarutbildningsutredningens (FUN) förslag om forskarkarriärens utformning. FUN har i betänkandet (SOU 1977:63) Fortsatt högskoleutbildning lagt fram förslag om bl.a. tjänsteorganisation för forskningsverksamheten inom högskolan.

FUN föreslår att forskarkarriären inom högskolan skall omfatta tre tjänstekategorier: professor, docent och forskarassistent. Därutöver skall fasta tjänster tillkomma för högskolans uppdragsverksamhet inom områden där denna verksamhet stadigvarande har en betydande omfattning. De av FUN föreslagna docenttjänsterna avses ersätta nuvarande tjänster som universitetslektor och som docent. De nya docenttjänsterna föreslås få huvudsaklig inriktning mot den grundläggande utbildningen. Innehavare av tjänst som docent ges efter prövning i varje särskilt fall särskild tid för forskning inom ramen för sin tjänst och befrias då helt eller delvis från sin undervisningsskyldighet. Resurser för ändamålet skall disponeras av fakultetsnämnden och fördelas mellan sökande på grundval av en vetenskaplig prövning av föreslagna projekt. Med hänsyn till den nya docenttjänstens inriktning föreslår FUN att befordringsgrunderna utformas så att lika vikt fästs vid vetenskaplig och pedagogisk meritering. FUN:s förslag innebär att nuvarande tjänster som forskarassistent bibehålls. Förordnandetiden föreslås dock sänkt från nuvarande sex till fyra år. Omförordnanden skall inte kunna förekomma.

FUN:s betänkande har remissbehandlats. Beredningen av förslagen är ännu inte avslutad. Starka skäl talar för att högskolans tjänsteorganisation reformeras med utgångspunkt i ett underlag som gör det möjligt att anlägga en helhetssyn på reformbehovet i detta avseende. För att genomförandet av en förändrad lärartjänstorganisation inom högskolan inte skall försenas bör lärartjänstutredningen redan nu få i uppdrag att bl.a. på grundval av vissa av FUN:s överväganden och remissyttranden över FUN:s förslag lägga fram ett förslag rörande tjänsteorganisationen inom högskolan som tillgodoser såväl forskningens och utvecklingsarbetets som utbildningens behov. Utredningsuppdraget kommer därmed att avse en prövning av samtliga nu förekommande tjänster för utbildning och forskning inom högskolan. Inom ramen för detta uppdrag bör lärartjänstutredningen behandla vissa frågor som bl.a. med anledning av vad som har kommit fram i remissyttranden över FUN:s förslag synes behöva utredas ytterligare.

I lärartjänstutredningens ursprungliga direktiv betonas vikten av en flexibel tjänsteorganisation. Den principiella utgångspunkten anges vara att en lärares tjänstgöring skall kunna omfatta skilda typer av arbetsuppgifter, men att det bland dessa uppgifter inte finns någon som nödvändigtvis måste ingå i tjänstgöringen under en viss tid. Direktiven omfattar även ett uppdrag

att överväga hur anknytningen mellan högskolans tjänsteorganisation och yrkeslivet utanför högskolan i olika avseenden skall kunna stärkas.

Lärartjänstutredningens fortsatta arbete bör härutöver utgå från att följande huvudprinciper skall gälla för tjänsteorganisationen inom högskolan.

Tjänsteorganisationen bör utformas så att starkast möjliga samband skapas mellan högskolans båda huvudsakliga verksamhetsområden, forskning och utbildning.

De regler för anställningstrygghet m.m. som normalt gäller på arbetsmarknaden tillämpas i dag för flertalet anställda inom högskolan. Dessa regler bör så långt möjligt gälla för samtliga anställda inom högskolan.

En tjänsteorganisation för den mångskiftande verksamhet som ryms inom högskolan bör utformas så att den ger stora möjligheter till variationer med hänsyn till utbildningens och forskningens behov inom olika områden.

Regleringen av tjänsteorganisationen bör avspegla de strävanden till decentraliserat beslutsfattande som gäller för högskoleorganisationen i övrigt.

Det är angeläget att nå en ökad grad av internationalisering i såväl den grundläggande högskoleutbildningen som forskningen. Detta underlättas om de som arbetar inom högskolan har ungefär samma ställning i tjänsteorganisatoriskt avseende som kollegerna i andra länder, dvs. att deras relationer till varandra inom organisationen är någorlunda jämförbara. Utredningen bör studera dessa frågor.

I samband med att lärartjänstutredningen utifrån dessa övergripande principer utarbetar förslag till tjänsteorganisation för högskolan bör utredningen behandla bl.a. följande frågor.

Enligt FUN:s förslag skall en ny typ av docenttjänst ersätta nuvarande universitetslektorat och tjänster som docent. Många remissinstanser anser att vissa andra tjänster också bör ersättas av den nya tjänsten. Lärartjänstutredningen bör pröva frågan om ytterligare en eller flera av dagens tjänstekategorier bör övergå till den nya tjänsten. Utredningen bör även redovisa en bedömning av konsekvenserna av att de av FUN föreslagna tjänsterna samt vissa ytterligare tjänstekategorier ersätts eller inte ersätts av en eventuell ny tjänstetyp.

Innehavare av den nya typen av docenttjänst skall enligt FUN:s förslag kunna erhålla nedsättning av tjänstgöringsskyldigheten för att ägna sig åt forskning. Beslut angående sådan nedsättning skall fattas av fakultetsnämnd. FUN föreslår att fakultetsnämnden skall disponera ett belopp motsvarande den del av kostnaderna för dagens docenttjänster som inte avser undervisning – en rörlig resurs för forskning – inom vars ram dessa nedsättningar skall ske.

I remissbehandlingen av FUN:s förslag har bl.a. redovisats farhågor rörande möjligheterna att inom det föreslagna systemet kunna skapa gynnsamma betingelser för forskningen. Man har bl.a. befarat att nedsättningarna generellt kan komma att göras så kortvariga och/eller avse så ringa andel av full arbetstid att i praktiken alla koncentrerade forskningsinsatser omöjliggörs.

Lärartjänstutredningen bör föreslå de riktlinjer för fördelningen av en rörlig forskningsresurs som kan behövas. Därvid bör utredningen beakta att det är väsentligt att dessa medel kan fördelas så att forskning möjliggörs såväl i form av heltidsinsatser under olika långa tidsperioder som i mer begränsad omfattning under kortare eller längre tid.

I detta sammanhang bör utredningen också belysa relationerna mellan fakultetsnämnd och t.ex. forskningsråd vid dessa organs beslut om forskarens tid för forskning resp. övriga resurser för forskning.

Utredningen bör vidare belysa de problem som kan uppstå för undervisningens del i samband med att en tjänsteinnehavare för kortare eller längre tid är borta från undervisningen för att bedriva forskning samt vilken ställning eventuella ersättare under sådan bortovaro kan få.

Den av FUN föreslagna docenttjänsten innebär att forskningen i viss utsträckning blir beroende av den grundläggande utbildningens omfattning. Förekomsten av den nya tjänstetypen ger en ram för det antal forskare som är berättigade att söka medel för forskning ur den rörliga forskningsresursen. Lärartjänstutredningen bör närmare klarlägga konsekvenserna av detta förhållande. Utredningen bör därvid särskilt belysa möjligheterna att förändra forskningens omfattning och inriktning samt de följder sådana förändringar på kort och lång sikt kan få för den grundläggande utbildningen.

FUN föreslår att vetenskaplig och pedagogisk meritering skall ges lika vikt vid tillsättning av den nya docenttjänsten. Många remissinstanser menar att detta kan leda till praktiska svårigheter. Det redovisas också farhågor för att med sådana befordringsgrunder de som är specialinriktade antingen mot forskning eller mot undervisning aldrig skulle kunna få en tjänst. Lärartjänstutredningen bör mot denna bakgrund pröva vilka befordringsgrunder som skall kunna komma ifråga. Detta arbete bör bedrivas med utgångspunkt i att en enhetstjänst av det slag varom här är fråga bör kunna finnas inrättad inom hela den statliga högskoleorganisationen. Av detta följer bl.a. att krav på olika slags kompetens måste kunna ställas. Verksamhetens mångfacetterade karaktär kan även motivera att det skapas möjlighet att för tjänster knutna till samma ämne eller utbildning ställa skiftande krav. Utredningen bör belysa konsekvenserna av ett system med alternativa befordringsgrunder för möjligheterna att på institutionsnivå omfördela arbetsuppgifter inom utbildning och forskning mellan olika tjänsteinnehavare. Utredningen bör vidare pröva hur ordningen för beslut angående befordringsgrund – vilket i det enskilda fallet i praktiken lätt skulle kunna bli ett beslut om vilken person som skall få tjänsten – bör utformas.

FUN påpekar själv – och däri instämmer många remissinstanser – att den av FUN föreslagna tjänstekonstruktionen inte är lämpad för alla delar av högskolan. Som exempel på områden där den nya docenttjänsten skulle vara mindre lämplig har nämnts bl.a. de medicinska och de tekniska fakulteterna. Vidare har framhållits att tjänsteorganisationen skulle passa dåligt för ämnen med litet antal tjänster. Lärartjänstutredningen bör bedöma behovet av särlösningar för bl.a. de angivna områdena.

Vidare bör lärartjänstutredningen utreda möjligheterna att inom högskolans ram erbjuda forskningsmöjligheter – t.ex. genom rörliga resurser för forskning – som svarar mot dagens forskarassistenttjänster utan att genom lagstiftning behöva inskränka de regler som normalt gäller för anställningstrygghet. Härvid måste utredningen särskilt uppmärksamma att det behov av förnyelse av högskoleforskningen, som idag tillgodoses bl.a. genom tidsbegränsning av forskarassistenttjänsterna, inte blir eftersatt.

Ett väsentligt inslag i högskolan utgörs av den forskarpersonal som sysselsätts inom forskning som finansieras med "externa" medel. FUN har föreslagit att tjänster som uppdragsforskare skall kunna inrättas.

I prop 1975/76:129 om forskningsrådsorganisationen inom utbildningsde-

partementets verksamhetsområde angavs att vissa av forskningsrådsutredningen aktualiserade tjänsteorganisatoriska frågor skulle behandlas i samband med FUN:s förslag. Lärartjänstutredningen bör undersöka om nuvarande tjänsteorganisation för externt finansierad forskning behöver ändras. I samband därmed bör utredningen belysa relationerna mellan de lärartjänster som utredningen föreslår för högskolan och befintliga samt eventuella av utredningen föreslagna tjänster med extern finansiering. Härvid bör utredningen särskilt pröva möjligheterna att åstadkomma växling mellan arbete inom uppdragsverksamhet och utbildning och forskning i övrigt inom högskolan. Lärartjänstutredningen bör i dessa frågor samråda med forskningssamverkanskommittén (U 1978:01), som har till uppgift (Dir 1978:21) att utreda bl.a. fördelningen av kostnader och arbetsgivaransvar mellan högskolan och organ utanför högskolan, däribland forskningsråden.

Inom forskningssamverkanskommittén (FOSAM) övervägs f.n. i samråd med statens personalnämnd möjligheter att underlätta för innehavare av tjänster inom högskolan att om så önskas övergå till verksamhet utanför högskolan. Lärartjänstutredningen bör följa FOSAM:s arbete i denna fråga.

FUN föreslår att utbildningsbidragen för doktorander bibehålls. FUN föreslår vidare att den del av dagens assistenttjänster som utgör stipendiering för forskarutbildning omvandlas till utbildningsbidrag för doktorander. För de arbetsuppgifter som idag utförs av assistenter och amanuenser skall, enligt FUN, kunna inrättas en ny typ av halvtidstjänst som assistent.

Flera remissinstanser – t.ex. universitets- och högskoleämbetet, Tjänstemännens centralorganisation, Centralorganisationen SACO/SR – föreslår i sina yttranden över FUN:s betänkande att de nuvarande utbildningsbidragen för doktorander ersätts av doktorandtjänster.

Frågan om de forskarstuderandes studiefinansiering inrymmer svåra avvägningar såväl gentemot studiestödsformer för angränsande eller jämförbara studerandegrupper som finansiering genom innehav av tjänst inom högskolan eller yrkesarbete utanför högskolan. Kommittén skall belysa de effekter olika sätt att finansiera forskarutbildningen har när det gäller rekryteringen till utbildningen och studiernas bedrivande samt sociala förmåner för de studerande vid sjukdom och barnsbörd. Därvid bör jämförelser bl.a. göras mellan de nuvarande utbildningsbidragen och de föreslagna doktorandtjänsterna. En utgångspunkt skall vara att möjlighet alltjämt skall finnas att bedriva hela forskarutbildningen som heltidsstudier. Utredningen bör mot bakgrund av en sådan analys lämna förslag på lämplig form av studiefinansiering samt också redovisa hur ett sådant förslag kan anpassas till nuvarande resursramar för forskarutbildning.

Lärartjänstutredningen bör pröva frågan om den tjänsteorganisatoriska utformningen för de arbetsuppgifter, utöver egen utbildning, som idag utförs av assistenter/amanuenser. En utgångspunkt för arbetet med detta bör vara att inget nytt system skall införas, där möjligheterna till finansiering av doktorandutbildning blir beroende av den grundläggande högskoleutbildningens omfattning och inriktning.

Lärartjänstutredningen bör vidare – bl.a. utifrån informationer om arbetsuppgifter m.m. för dagens assistenter/amanuenser – redovisa vilka svårigheter som kan vara förknippade med omvandling av assistent/amanuenstjänsterna samt avge förslag till lösning av eventuella sådana svårigheter.

Lärartjänstutredningen bör i sitt arbete beakta önskemålet om jämställdhet mellan kvinnor och män i forskarutbildning och forskarkarriär.

Utredningen bör med konkreta exempel belysa hur den tjänsteorganisation den föreslår kan tillämpas på olika nivåer och inom skilda delar av högskolan.

Utredningen bör slutligen utarbeta förslag till plan för genomförande av sina förslag samt redovisa beräkningar av kostnaderna för dessa.

Utredningen bör arbeta skyndsamt och avlämna förslag i sådan tid att en ny tjänsteorganisation kan träda i kraft senast den 1 juli 1981. Hänsyn skall i tidsplanen tas till den tid som erfordras för förhandlingar med berörda arbetstagarorganisationer.

Lärartjänstutredningen skall samråda med kommittén för översyn av anställningsskyddslagstiftningen.

Med anledning av de utvidgningar av lärartjänstutredningens uppdrag som jag nyss behandlat bör antalet ledamöter i utredningen ökas.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen utvidgar lärartjänstutredningens uppdrag i enlighet med vad jag har anfört samt bemyndigar chefen för utbildningsdepartementet att utse ytterligare två ledamöter i utredningen.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

4. Kommittén (U 1979:03) för uppföljning av högskolereformen

Dir 1979:23

Beslut vid regeringssammanträde 1979-03-01

Departementschefen, statsrådet Wikström anför.

I samband med riksdagens ställningstagande till den närmare utformningen av högskolan (prop. 1976/77:59, UbU 1976/77:20, rskr 1976/77:246) betonades vikten av att högskolereformen följs upp. Jag har återkommit till denna fråga i såväl föregående års som årets budgetproposition och därvid strukit under vikten av uppföljningsarbetet för att få underlag för fortlöpande justeringar av regelsystemet för högskolan. Vidare har jag låtit en sakkunnig/n1/ inom utbildningsdepartementet se över befogenhetsfördelningen inom högskolan. Den sakkunnige har nyligen avlämnat betänkandet (Ds U 1979:1) En decentraliserad högskola.

För närvarande finns en till utbildningsdepartementet knuten arbetsgrupp bestående av företrädare för politiska partier. Dess uppgift är att ta del bl.a. av det material som kommer fram genom universitets- och högskoleämbetets uppföljning av högskolereformen och bedöma i vad mån den nya högskolan infriar de förhoppningar som knutits till reformen. Jag anser att denna arbetsgrupp bör ges ställning av kommitté.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för utbildningsdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst 8 ledamöter med uppdrag att följa

utvecklingen av högskolereformen,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta nionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

5. Biblioteksverksamhet med talböcker och punktskriftsböcker

Dir 1979:24

Beslut vid regeringssammanträde 1979-03-01

Departementschefen, statsrådet Wikström anför.

I 1979 års budgetproposition (1978/79:100 bil. 12 s. 41) har regeringen föreslagit att Synskadades riksförbunds (SRF) bibliotek skall överföras till statligt huvudmannaskap. Som lämplig tidpunkt anges i propositionen den 1 januari 1980.

För att förslaget, om riksdagen godtar det, skall kunna genomföras vid avsedd tidpunkt, bör visst organisations- och planeringsarbete inledas redan nu. En organisationskommitté bör därför tillkallas. Organisations- och planeringsarbetet bör givetvis bedrivas på ett sådant sätt att riksdagens beslut inte föregrips.

Under senare år har i olika sammanhang lagts fram förslag till ändrat huvudmannaskap för SRF:s bibliotek. Arbetsgruppen (U 1976:12) för SRF:s bibliotek har avgett betänkandet (Ds U 1978:7) Synskadades bibliotek. Enligt förslaget i budgetpropositionen, som till stor del bygger på arbetsgruppens förslag, bör staten överta hela ansvaret för den allmänna biblioteksverksamhet som SRF bedriver genom framställning och utlåning av talböcker och punktskriftsböcker samt den till biblioteket knutna studielitteratursektionen.

Folkbildningssektionens verksamhet bör däremot även fortsättningsvis bedrivas av SRF.

Enligt riksdagens beslut (prop. 1976/77:87, KrU 1976/77:44, rskr 1976/77:325) skall SRF:s bibliotek i fråga om utlåning av talböcker inrikta sin verksamhet på att fungera som lånecentral och depositionsbibliotek. I 1979 års budgetproposition (1978/79:100 bil. 12 s. 39 ff.) berörs vissa frågor som måste lösas för att nämnda beslut skall kunna förverkligas. Ett problem är att det saknas lokala talboksbestånd bl.a. i Stockholms kommun. Ett annat problem är att de nu tillämpade formerna för framställning och distribution av talböcker inte är anpassade till en utlåning genom i huvudsak folkbiblioteken.

Organisationskommittén bör med utgångspunkt i vad som anges i budgetpropositionen om omfattningen och inriktningen av denna biblioteksverksamhet utarbeta förslag till verksamhetsform och organisation

för det nya talboks- och punktskriftsbiblioteket. Vid valet av verksamhetsform bör kommittén utgå från att frågan om den lokala talboksförsörjningen – framför allt inom Stockholms kommun – kan lösas på ett tillfredsställande sätt. Regeringen har genom beslut den 22 februari 1979 givit statens förhandlingsnämnd i uppdrag att ta upp förhandlingar med Stockholms kommun angående den lokala talboksverksamheten. Samma dag har statens förhandlingsnämnd även fått regeringens uppdrag att föra förhandlingar med SRF om villkoren för ett statligt övertagande av biblioteket.

Frågan om verksamhetsform bör behandlas skyndsamt. I första hand bör myndighetsformen prövas. Enligt arbetsgruppens förslag skulle det nya biblioteket genom en administrativ knytning till kungl. biblioteket kunna utnyttja dess tjänster för ekonomi- och personaladministration och därmed sammanhängande rutiner. Om kommittén finner att talboks- och punktskriftsbiblioteket bör organiseras som en självständig enhet bör kommittén pröva möjligheten av en sådan administrativ knytning till kungl. biblioteket eller annan myndighet. Kommittén bör redovisa sina förslag till verksamhetsform senast den 1 maj 1979.

I fråga om en samordning av Tomtebodaskolans elevbibliotek med talboks- och punktskriftsbiblioteket bör kommittén beakta vad som anförs i årets budgetproposition (bil. 12 s. 40 f.). Organisationskommittén bör i denna fråga samråda med kommittén (U 1978:07) om integration av handikappade elever i det allmänna skolväsendet. Talboks- och punktskriftsbibliotekets samlade ansvar för barnoch ungdomslitteratur berör inte synskadade elevers försörjning med läromedel.

Organisationskommittén bör senast den 1 september 1979 lämna det underlag som fordras för regeringens förslag till riksdagen rörande eventuella kostnadsförändringar under budgetåret 1979/80 till följd av förstatligandet. Vidare bör kommittén lägga fram förslag till anslagsframställning för talboks- och punktskriftsbiblioteket avseende budgetåret 1980/81. Organisationskommittén bör även utarbeta det underlag som kan behövas vid förhandlingar om personalens anställnings- och arbetsvillkor.

Organisationskommittén bör även i övrigt förbereda ett statligt övertagande av SRF:s bibliotek och vidta de praktiska åtgärder som kan fordras härför.

Kommittén bör vidare utarbeta förslag till en omorganisation av talboks- och punktskriftsförsörjningen som helhet i ett mer långsiktigt perspektiv, med utgångspunkt i vad som anförs i budgetpropositionen. Detta utredningsarbete bör kommittén fortsätta med även efter det att staten övertagit ansvaret för biblioteket. Organisationskommittén bör omgående, genom överläggningar med berörda parter, undersöka möjligheterna att inom givna resursramar skapa ett breddat utbud av talböcker för försäljning till folkbiblioteken redan under år 1979.

Organisationskommittén bör hålla sig underrättad om de förhandlingar som statens förhandlingsnämnd bedriver i nämnda frågor. Kommittén bör också i sitt arbete inhämta synpunkter från berörda personalorganisationer.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för utbildningsdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst fem ledamöter med uppdrag att förbereda ett statligt övertagande av SRF:s bibliotek och därmed samman-

hängande frågor,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta nionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

6. Tilläggsdirektiv till vissa utredningar inom skolväsendet

Dir 1979:37

Beslut vid regeringssammanträde 1979-03-29

Statsrådet Rodhe anför.

Regeringen har den 7 december 1978 bemyndigat mig att tillkalla en kommitté (U 1978:17) för översyn av den statliga skoladministrationen. I direktiven (Dir 1978:99) anges att kommittén mot bakgrund av en kartläggning och analys av den nuvarande organisationen i en första etapp bör redovisa principer för en förändring av den statliga skoladministrationen. Arbetet bör utmynna i ett underlag för regeringens beslut om tilläggsdirektiv till kommittén med preciserade riktlinjer för hur den statliga skoladministrationen bör förändras. Kommittén bör redovisa ett sådant underlag före den 15 augusti 1979.

Den nu inledda översynen av den statliga skoladministrationen påverkas i hög grad av andra kommittéers pågående arbete inom skolområdet. Bl.a. följande kommittéer berörs:

Folkbildningsutredningen (U 1975:19), omsorgskommittén (S 1977:12), elevvårdskommittén (U 1978:06), kommittén (U 1978:07) om integration av handikappade elever i det allmänna skolväsendet och skolforskningskommittén (U 1978:09).

Dessa kommittéer behandlar var och en inom sitt område frågor som berör uppgiftsfördelningen på skolområdet, dels mellan stat och kommun, dels mellan centrala, regionala och lokala statliga organ.

Jag finner det angeläget att översynen av den statliga skoladministrationen så långt det är praktiskt möjligt kan grundas på en samtidig och samlad bedömning av alla de faktorer som kan påverka den statliga skoladministrationens arbetsuppgifter och organisation. Med hänsyn härtill bör det uppdras åt de nyss angivna kommittéerna att bedriva sitt arbete så, att de i förekommande fall före den 15 augusti 1979 till regeringen kan redovisa hur och i vilken omfattning deras förslag kan komma att påverka den statliga skoladministrationens arbetsuppgifter och organisation på olika myndighetsnivåer (central, regional och lokal nivå). Härigenom möjliggörs en bedömning av om förslag från andra kommittéer som påverkar eller kan komma att påverka den statliga skoladministrationens utformning bör beaktas i de tilläggsdirektiv för det fortsatta arbetet med översynen av den

statliga skoladministrationen som jag senare avser att föreslå regeringen att utfärda för skoladministrativa kommittén (U 1978:17).

Jag har i fråga om folkbildningsutredningen samrått med chefen för utbildningsdepartementet samt i fråga om omsorgskommittén med chefen för socialdepartementet.

Utöver de kommittéer som berörs av dessa tilläggsdirektiv ges i annat sammanhang tilläggsdirektiv med samma innebörd till utredningen (U 1978:04) om kommunal vuxenutbildning samt utredningen (U 1976:04) om läromedelsmarknaden.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen utvidgar de nyss angivna kommittéernas uppdrag i enlighet med vad jag nu har anfört.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

7. Tilläggsdirektiv till utredningen (U 1976:04) om läromedelsmarknaden

Dir 1979:38

Beslut vid regeringssammanträde 1979-03-29

Statsrådet Rodhe anför.

Med stöd av regeringens bemyndigande den 13 maj 1976 tillkallade dåvarande statsrådet Hjelm-Wallén en särskild utredare (U 1976:04) med uppdrag att kartlägga förhållanden inom läromedelsmarknaden.

Enligt direktiven skall uppdraget begränsas till en kartläggning. Häri ingår bl.a. att belysa effekterna av den verksamhet som bedrivs av statens institut för läromedelsinformation (SIL).

Jag bedömer det som angeläget att utredningsuppdraget i denna del utvidgas till att avse en förutsättningslös utvärdering av SIL:s verksamhet med information och registrering vad gäller såväl arbetsuppgifter som organisation. I det sammanhanget bör även andra statliga insatser på läromedelsområdet utvärderas. Utredningen bör göra en problemorienterad analys av inriktning och utformning av den nuvarande statliga verksamheten på läromedelsområdet. Denna analys bör ligga till grund för utredningens ställningstagande. I det sammanhanget skall utredningen även belysa effekterna av den nuvarande fördelningen av de statliga insatserna på läromedelsområdet mellan SIL, rikscentralerna för pedagogiska hjälpmedel för handikappade (RPH) och skolöverstyrelsen (läromedelsnämnden samt verksamhet inom ramen för anslaget Pedagogiskt utvecklingsarbete inom skolväsendet) och ge förslag till hur samverkan bäst kan ske. I fråga om läromedelsnämnden bör utredningen pröva i vilken utsträckning en förhandsgranskning av läromedel är motiverad och om läromedelsnämnden kan ersättas av ett organ med uppgifter motsvarande en opinionsnämnd. I nu nämnda hänseenden bör uppdraget sålunda inte vara begränsat till en kartläggning. Vid utvärderingen av de statliga insatserna på läro-

medelsområdet är det nödvändigt att ställa SIL:s och andra statliga institutioners verksamhet i relation till värdet av den information och marknadsföring som sker genom läromedelsproducenternas försorg.

I enlighet med vad som föreslogs i propositionen 1973:76 angående samhällsinsatser på läromedelsområdet och propositionen 1974:13 angående vissa läromedelsfrågor beslöt riksdagen (UbU 1973:28, rskr 1973:242, UbU 1974:15, rskr 1974:155) att införa begreppet centralt läromedel. I förordningen (1974:438) om registrering och granskning av vissa läromedel har begreppet centralt läromedel givits följande definition:

"Sådant läromedel som täcker väsentliga delar av ämne, ämnesgrupp eller kursmoment som anges i gällande läroplan och förser eleverna med instrument som hjälper dem att planera och organisera sina studier, öva färdigheter, inhämta fakta och sätta in dessa i meningsfullt sammanhang".

Jag anser det angeläget att utredningen överväger om tillräckliga skäl föreligger för att även fortsättningsvis behålla begreppet centralt läromedel. Utgångspunkten för utredningens överväganden i detta avseende bör vara att eleverna även framgent skall tillförsäkras tillgång till läromedel som täcker väsentliga delar av ämnen, ämnesgrupper eller kursmoment i läroplanen.

I uppdraget bör vidare ingå att pröva nuvarande system för finansiering av verksamheten vid SIL, med kostnadstäckning delvis av staten och delvis av läromedelsproducenter. Utredningen skall särskilt redovisa konsekvenser av ett system med lägre statlig kostnadstäckning, liksom även konsekvenser av ett alternativ med fullständig avgiftsfinansiering. I detta alternativ skall även organisatoriska konsekvenser för de delar av institutets verksamhet som i dag helt täcks av statliga bidrag redovisas, nämligen administration av RPH och produktionsstöd samt information om läromedel för invandrare.

Regeringen har den 7 december 1978 bemyndigat mig att tillkalla en kommitté (U 1978:17) för översyn av den statliga skoladministrationen. I direktiven (Dir 1978:99) anges att kommittén mot bakgrund av en kartläggning och analys av den nuvarande organisationen i en första etapp bör redovisa principer för en förändring av den statliga skoladministrationen. Arbetet bör utmynna i ett underlag för regeringens beslut om tilläggsdirektiv till kommittén med preciserade riktlinjer för hur den statliga skoladministrationen bör förändras. Kommittén bör enligt direktiven redovisa ett sådant underlag före den 15 augusti 1979.

Den nu inledda översynen av den statliga skoladministrationen påverkas av det arbete som bedrivs av utredningen om läromedelsmarknaden. Jag finner det angeläget att översynen av den statliga skoladministrationen så långt det är praktiskt möjligt grundas på en samtidig och samlad bedömning av alla de faktorer som kan påverka den statliga skoladministrationens arbetsuppgifter och organisation. Med hänsyn härtill bör det uppdras åt utredningen om läromedelsmarknaden att bedriva arbetet så, att den mot bakgrund av principiella ställningstaganden i organisations- och finansieringsfrågorna före den 15 augusti 1979 till regeringen kan redovisa hur och i vilken omfattning utredningens förslag kan komma att påverka den statliga skoladministrationens arbetsuppgifter och organisation på olika myndighetsnivåer (central, regional och lokal nivå).

Ett slutbetänkande bör läggas fram före den 1 juni 1980.

Eftersom utredningens uppdrag har vidgats utöver en ren kartläggning finner jag att dess sammansättning behöver breddas.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen

1 för fortsatt utredning om läromedelsmarknaden utfärdar tilläggsdirektiv i enlighet med vad jag anfört

2 med ändring av det tidigare lämnade bemyndigandet bemyndigar mig

att tillkalla en kommitté med högst fem ledamöter för fortsatt utredning om läromedelsmarknaden

att utse en av ledamöterna att vara ordförande

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna för kommittén skall belasta nionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

8. Utredning om verksamheten vid Musikaliska akademiens bibliotek, Musikhistoriska museet och Svenskt musikhistoriskt arkiv

Dir 1979:39

Beslut vid regeringssammanträde 1979-04-05

Departementschefen, statsrådet Wikström, anför.

Utvecklingen på kulturområdet under senare år har i avsevärd mån påverkat även Musikaliska akademiens ställning och verksamhet. Enligt de principer som vuxit fram bör statliga myndighetsoch ansvarsfunktioner inte ligga hos akademier och samfund annat än i undantagsfall. Musikaliska akademien har dock fortfarande sådana funktioner vad gäller biblioteks- och museiverksamhet på musikområdet. En nära anknytning till denna verksamhet har Svenskt musikhistoriskt arkiv, vars verksamhet finansieras av humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet.

I skrivelse till chefen för utbildningsdepartementet den 16 juni 1978 har Musikaliska akademien bl.a. föreslagit att Musikaliska akademiens bibliotek, Musikhistoriska museet samt Svenskt musikhistoriskt arkiv sammanförs till en ny statlig administrativ enhet. Skrivelsen har remissbehandlats.

I 1979 års budgetproposition (1978/79:100 bil. 12 s. 84) har jag uttalat att jag har för avsikt att föreslå regeringen att tillsätta en arbetsgrupp som närmare skall pröva den organisationsform som akademien har föreslagit. Jag tar nu upp denna fråga.

Bakgrund

Musikaliska akademien instiftades år 1771. Vid dess instiftande lades också grunden till ett bibliotek. Från början av 1900-talet anvisade staten i ökad utsträckning direkta bidrag för biblioteket.

Akademin hade fram till år 1970 ett övergripande centralt ansvar i svenskt musikliv. Nämnda år uttalade statsmakterna (prop. 1970:1 bil. 10 s. 23. SU

1970:43, rskr 1421) att centrala tillsynsoch myndighetsuppgifter på musikområdet inte längre borde åvila akademin utan läggas på ett statligt organ. Departementschefen fann det betydelsefullt att Musikaliska akademien härigenom fritt och obundet kunde fullfölja sin musikfrämjande verksamhet, omfattande både allmän bevakning och initiativ över hela musikfältet. Dåvarande teater- och orkesterrådet fick i detta sammanhang vidgade uppgifter som tillsynsmyndighet på musikområdet.

I en särskild proposition till riksdagen samma år (prop. 1970:25) ang. musik- och dansutbildning m.m. behandlades även frågan om huvudmannaskapet för Musikaliska akademiens bibliotek och en eventuell överföring av detta från akademien till staten. Departementschefen var emellertid inte beredd att då ta ställning i frågan utan ansåg att den borde övervägas ytterligare.

Genom beslut den 10 april 1970 uppdrog Kungl. Maj:t åt statskontoret att i anslutning till andra utredningsuppgifter rörande de vetenskapliga bibliotekens inre organisation också behandla Musikaliska akademiens bibliotek. Statskontoret redovisade den 20 augusti 1973 detta utredningsarbete i en särskild rapport "Musikaliska akademiens bibliotek". Utredningen avsåg företrädesvis bibliotekets inre organisation. Statskontoret uttalade att det fanns motiv att inordna musikbiblioteket i ett gemensamt bibliotek för högskolan i Stockholm. Samtidigt framhölls att biblioteket fyllde en viktig funktion som musikinstitution med anknytning bl.a. till Svenskt musikhistoriskt arkiv och nationalfonoteket. Statskontoret aktualiserade också frågan om biblioteksservice åt Musikhistoriska museet. Ett omorganiserat musikbibliotek borde kunna få i uppdrag att svara för de biblioteksstekniska uppgifterna i samband med museets förvärv, katalogisering och bokvård samt interurbanlåneservice. Statskontorets rapport har remissbehandlats men ännu inte föranlett några beslut om ändrad ställning för Musikaliska akademiens bibliotek.

Huvudbestämmelser för Musikaliska akademiens bibliotek är intagna i akademins stadgar, som fastställts av Kungl. Maj:t den 27 maj 1971. Kostnaderna för biblioteksverksamheten täcks genom det särskilda statsbudgetanslaget till Musikaliska akademien. Anslaget disponeras av akademiens styrelse. Regeringen fastställer personalförteckning. Personalen tillsätts av akademins styrelse.

Av Musikaliska akademiens stadgar (§ 21) framgår att Musikhistoriska museet "är knutet" till akademin. I motsats till vad som gäller för musikbiblioteket synes dock museets samlingar inte vara akademins egendom. Enligt stadgar, som fastställts av Kungl. Maj:t den 6 maj 1932, utgör Musikhistoriska museet en stiftelse.

Musikhistoriska museet, som grundades år 1899, består främst av en större instrumentsamling, ett arkiv med brev, klipp, bilder, uppteckningar av svensk folkmusik m.m. samt ett fonogramarkiv.

Enligt stiftelsens stadgar består styrelsen för museet av Musikaliska akademiens preses, akademins sekreterare, museets föreståndare samt två av akademin utsedda ledamöter. Styrelsen utser museets föreståndare samt en inspektor som förvaltar museets medel. Till museets verksamhet utgår ett särskilt statsbidrag från anslaget Bidrag till vissa museer. Avlöningen till museiföreståndaren utgår dock ur anslaget till Musikaliska akademien.

I sitt betänkande (SOU 1973:5) Museerna behandlade 1965 års musei- och utställningssakkunniga också Musikhistoriska museets utvecklingsbehov och ställning. Utredningen föreslog bl.a. att förhandlingar skulle inledas om

museets förstatligande. Av prop. 1974:28 (s. 348) framgår att föredraganden inte var beredd att ta ställning i denna fråga. Det förutsattes dock att förhållandet mellan staten och museet skulle tas upp vid överläggningar med akademin.

Svenskt musikhistoriskt arkiv är en dokumentations- och informationscentral för svensk musikhistorisk forskning. Verksamheten innefattar bibliografisk registrering av musiklitteratur, källinventarier, medverkan vid omhändertagande av musikaliska arkivbestånd, dokumentationsarbete samt informationsverksamhet.

Verksamheten har bedrivits sedan år 1965 som en projektverksamhet, finansierad av humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet. Arkivet leds av en styrelse med företrädare för den akademiska forskningen samt arkiv-, biblioteks- och dokumentationsverksamhet. Vidare ingår arkivets föreståndare i styrelsen.

Från arkivets sida har i olika sammanhang begärts att verksamheten skall ges karaktär av en permanent statlig institution.

Riktlinjer för utredningsarbetet

Utredningsarbetet bör inriktas på att klarlägga hur verksamheten vid Musikaliska akademiens bibliotek, Musikhistoriska museet och Svenskt musikhistoriskt arkiv skall kunna administrativt samordnas inom en gemensam organisation med staten som huvudman. Utredningen bör pröva den lämpligaste formen för detta huvudmannaskap.

En övergång till ett gemensamt statligt huvudmannaskap medför behov att utreda vissa problem som har samband med en avveckling av nuvarande splittrade huvudmannaansvar. Således fordras en precisering av vilka tillgångar och vilken verksamhet som skall föras över till det nya organet. Av särskild betydelse är denna fråga för musikaliska akademiens bibliotek som f.n. utgör en integrerad del av akademins verksamhet. I detta sammanhang bör klarläggas vilka konsekvenser en sådan förändring medför för akademins verksamhet i övrigt. Den här avsedda utredningen och de förslag beträffande förhandlingar och beslut som kan föranledas härav bör utarbetas i samråd med de berörda huvudmännen.

Utgångspunkt för omorganisationen bör vara att de tre enheter som förs samman i den gemensamma organisationen skall kunna fungera självständigt under ledning av en gemensam styrelse. Utredningen bör lägga fram förslag till organisatorisk struktur för det nya organet. Inriktningen och omfattningen av arbetet hos institutionerna bör i detta sammanhang inte tas upp till närmare prövning. Utredningen bör dock överväga sådana frågor som avser en rationell och enhetlig organisation av arbetet i olika delar av det nya organet. Det bör sedan ankomma på den nya gemensamma styrelsen att successivt överväga förändringar i verksamheten med hänsyn till olika krav som kan komma att ställas utifrån behov på kulturområdet eller i utbildnings- och forskningssammanhang.

Den nya organisationen bör utformas med hänsyn till erfarenheter av lösningar i andra sammanhang där flera institutioner med självständig verksamhet inordnats under en gemensam styrelse. Viktiga frågor i relationerna mellan en gemensam styrelse och verksamhetsmässigt fristående institutioner är handhavandet av gemensamma verkställande uppgifter och ledningen av det arbete som är av gemensam karaktär.

Utredningen bör redovisa hur gemensamma administrativa frågor skall

handläggas. Exempel på sådana är administrativa uppgifter åt styrelsen, anställnings- och lönefrågor, arbetsrättsliga frågor, kamerala frågor, intern service m.m. Eventuellt kan övervägas om vissa administrativa frågor skulle kunna lösas i samverkan med annat statligt organ.

Utredningen bör göra en genomgång av de ekonomiska förutsättningarna för nuvarande verksamhet liksom av nuvarande personalsituation.

Tillsammans med de nuvarande huvudmännen bör utredningen för den befintliga verksamheten utarbeta förslag till personalorganisation och beräkna medelsbehovet för verksamheten.

Utredningen bör slutligen ge en redovisning av lokalsituationen för det nya organet och de eventuella förändringar som kan aktualiseras i samband med omorganisationen.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för utbildningsdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst fem ledamöter med uppdrag att utreda hur Musikaliska akademiens bibliotek, Musikhistoriska museet och Svenskt musikhistoriskt arkiv bör organiseras,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta nionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

9. Tilläggsdirektiv till utredningen om kommunal vuxenutbildning

Dir 1979:41

Beslut vid regeringssammanträde 1979-04-05

Chefen för utbildningsdepartementet, statsrådet Wikström anför.

Genom beslut den 16 mars 1978 bemyndigade regeringen mig att tillkalla en kommitté med uppdrag att göra en översyn av den statliga och kommunala vuxenutbildningen. Kommittén har antagit namnet komvuxutredningen.

I direktiven (1978:31) till kommittén (U 1978:04) anförde jag: Kommittén bör även analysera hur statens skola för vuxna bör användas som komplement till den kommunala vuxenutbildningen för att tillgodose utbildningsbehov som inte klaras på lokal nivå.

Frågan om behovet av och möjligheterna till samverkan mellan statens skolor för vuxna, kommunal vuxenutbildning och Hermods brevskola har på utbildningsdepartementets uppdrag utretts av en särskild sakkunnig. Denne har avgett promemorian "Samverkan mellan statens skolor för vuxna, kommunal vuxenutbildning och Hermods" (Ds U 1977:22). Promemorian har remissbehandlats. I utredningen föreslås att ställningen för de statliga skolorna för vuxna (SSV) i Norrköping och Härnösand borde bli föremål för översyn med anledning av den kommunala vuxenutbildningens ökade möjligheter att överta den varvade undervisningen vid skolorna. Vidare

föreslås att brevundervisningen vid skolan i Norrköping skall upphöra och att Hermods skall svara för all kompetensinriktad brevundervisning i grundskolans och gymnasieskolans ämnen. I ett andra steg föreslås att frågan om eventuell kommunalisering av statens skolor för vuxna borde prövas av komvux-utredningen. En stor del av remissinstanserna ansåg att de framlagda förslagen borde utredas ytterligare.

Promemorian och inkomna remissyttranden har därför den 14 november 1978 överlämnats till komvux-utredningen att beaktas i det fortsatta utredningsarbetet.

Kommittén bör vid översynen av statens skolor för vuxna överväga lämpligheten av att verksamheten koncentreras till skolan i Härnösand. Förslag från kommittén i denna fråga bör behandla kostnadskonsekvenser och övrigt underlag för ett eventuellt sammanförande av den berörda verksamheten till en statlig skola. Kommittén bör hålla nära kontakt med de två berörda kommunerna.

Regeringen har den 7 december 1978 bemyndigat statsrådet Rodhe att tillkalla en kommitté (U 1978:17) för översyn av den statliga skoladministrationen. I direktiven (1978:99) anges att denna kommitté mot bakgrund av en kartläggning och analys av den nuvarande organisationen i en första etapp bör redovisa principer för en förändring av den statliga skoladministrationen. Arbetet bör utmynna i ett underlag för regeringens beslut om tilläggsdirektiv till kommittén med preciserade riktlinjer för hur den statliga skoladministrationen bör förändras.

Kommittén för översyn av den statliga skoladministrationen skall redovisa detta underlag före den 15 augusti 1979.

Den nu inledda översynen av den statliga skoladministrationen påverkas bl.a. av det arbete som bedrivs av komvux-utredningen. Det är angeläget att översynen av den statliga skoladministrationen så långt det är praktiskt möjligt kan grundas på en samtidig och samlad bedömning av alla de faktorer som kan påverka den statliga skoladministrationens arbetsuppgifter och organisation. Med hänsyn härtill finner jag, efter samråd med statsrådet Rodhe, att det bör uppdras åt komvux-utredningen att till regeringen redovisa hur och i vilken omfattning kommitténs förslag kan komma att påverka den statliga skoladministrationens arbetsuppgifter och organisation på olika myndighetsnivåer (central, regional och lokal nivå).

Kommitténs arbete bör bedrivas så att kommittén kan redovisa sina förslag i fråga om konsekvenser av kommitténs förslag på den statliga skoladministrationen senast den 15 augusti 1979 samt i fråga om översynen av statens skolor för vuxna senast den 15 oktober 1979.

Jag hemställer att regeringen utvidgar komvux-utredningens uppdrag i enlighet med vad jag nu har anfört.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan

(Utbildningsdepartementet)

10. Översyn av vissa radiorättsliga frågor

Dir 1979:55

Beslut vid regeringssammanträde 1979-05-10

Departementschefen, statsrådet Wikström, anför.

I 1 § radiolagen (1966:755) definieras följande begrepp som ligger till grund för den rättsliga regleringen av ljudradio- och TV-verksamheten i Sverige:

radiosändning: ljud, bild eller annat meddelande som sänds med hjälp av elektromagnetiska vågor vilkas frekvenser äro lägre än 3.000 gigahertz och vilka utbreda sig i rymden utan särskilt anordnad ledare,

trådsändning: ljud, bild eller annat meddelande som sänds med hjälp av elektromagnetiska vågor vilka äro bundna vid särskilt anordnad ledare,

rundradiosändning: radiosändning eller trådsändning som är avsedd att mottagas direkt av allmänheten, om sändningen icke är avsedd endast för en sluten krets, vars medlemmar äro förenade genom en påtaglig gemenskap av annat slag än ett gemensamt intresse att lyssna på eller se sändningen,

sändare: anordning för radiosändning (radiosändare) eller trådsändning (trådsändare),

mottagare: anordning för mottagning av radiosändning eller trådsändning,

radioprogram: radiosändnings eller trådsändnings innehåll, om detta består av annat än, utom angivande av namn eller källa, enkla meddelanden om tid, väderlek, nyheter eller dylikt.

Enligt 5 § första stycket radiolagen bestämmer regeringen vilka företag som har rätt att sända radioprogram i rundradiosändning från sändare här i landet. Från denna regel finns två undantag som framgår av 5 § tredje och fjärde styckena. För det första får radioprogram i rundradiosändning som har upptagits trådlöst på centralanläggning utan särskilt tillstånd sändas vidare till mottagare inom fastighet som är ansluten till anläggningen. För det andra finns särskilda föreskrifter om rätt att sända program i vissa lokala rundradiosändningar – s.k. närradio- och när-TV-sändningar – i lagen (1978:479) om försöksverksamhet med närradio. Beslut om tillstånd att sända närradio under denna verksamhet, som har inletts under våren 1979 och får äga rum intill den 30 juni 1981, meddelas enligt 1 § förordningen (1978:485) om närradio av kommittén för närradio (U 1978:11).

I radiolagen finns regler för den programverksamhet som bedrivs av företag som har erhållit sändningsrätt enligt 5 § första stycket. Rätten skall utövas opartiskt och sakligt. Därvid skall beaktas att en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet skall råda i rundradion. I programverksamheten skall hävdas det demokratiska statsskickets grundidéer samt principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet. För verksamheten skall i övrigt gälla vad som föreskrivs i avtal mellan regeringen och företaget. I sådant avtal får som villkor för sändningsrätten tas in föreskrift om skyldighet att sända beriktigande och genmäle, föreskrift till skydd för enskilds privatliv, föreskrift om förbud mot kommersiell reklam eller mot program som bekostas av annan än programföretag, föreskrift om skyldighet att på begäran av myndighet sända meddelande till allmänheten och föreskrift om skyldighet att sända redogörelse för beslut av radionämnden, vari företaget förklarats ha brutit mot bestämmelser i radiolagen eller i avtalet.

För granskning av radioprogram som har förekommit i rundradiosändning finns radionämnden. Närmare bestämmelser om nämndens verksamhet finns i förordningen (1978:482) med instruktion för radionämnden. Enligt 8 § radiolagen får myndighet eller annat allmänt organ inte i förväg granska eller föreskriva förhandsgranskning av radioprogram och inte heller förbjuda radiosändning eller trådsändning på grund av dess innehåll.

Bestämmelser om ansvarighet för brott mot yttrandefriheten i radioprogram som sänds med stöd av 5 § första stycket radiolagen finns i radioansvarighetslagen (1966:756).

För radioprogram som sänds i försöksverksamheten med närradio gäller särskilda programregler och bestämmelser om ansvarighet för yttrandefrihetsbrott. Dessa återfinns i lagen om försöksverksamhet med närradio och i lagen (1978:480) om ansvarighet i försöksverksamhet med närradio.

Terminologin i 1 § radiolagen tillkom under förra delen av 1960-talet eller tidigare och har delvis sitt ursprung i internationella överenskommelser. Den är, som har framgått av vad jag nyss har anfört, av avgörande betydelse för tillämpningen av de program- och ansvarighetsregler som gäller för den allmänna ljudradio- och TV-verksamheten. Som framgår av 1 § andra stycket lagen om försöksverksamhet med närradio ligger emellertid samma terminologi till grund också för bestämmelserna i denna lag. Den kan även ha betydelse för exempelvis upphovsrättsliga frågor som är förbundna med programverksamhet.

Definitionerna i 1 § radiolagen har genom åren visat sig föranleda svårigheter vid tolkningen. Detta beror delvis på att begreppen används på ett sätt som inte stämmer överens med normalt språkbruk. Sålunda avses enligt radiolagen med "radiosändning", "rundradiosändning" och "radioprogram" sändning respektive program i såväl ljudradio som TV. Innebörden av begreppet rundradiosändning har även i övrigt vid återkommande tillfällen förorsakat tolkningsproblem, framför allt i fråga om lokalt begränsade sändningar. Svårigheterna har bl.a. aktualiserats i samband med ansökningar om rätt till kabel-TV-sändningar och påpekanden i riksdagsmotioner.

Som ett belysande exempel på här berörda problem kan hänvisas till rättsfallet NJA 1976 s. 95 (det s.k. Skönstaholms-målet), där saken gällde om lokala TV-sändningar som en förening av de boende inom ett radhusområde hade anordnat över områdets centralantennanläggning var att anse som otillåten rundradiosändning eller ej. Rättsfrågan bedömdes olika av de tre domstolar som prövade målet. Även radioutredningen framhöll i sitt betänkande (SOU 1977:19) Radio och TV 1978-86 osäkerheten i innebörden av begreppet rundradiosändning och föreslog att en ändring av radiolagen borde övervägas i syfte att undanröja denna osäkerhet. Det kan också nämnas att televerket nyligen i skrivelse till regeringen har föreslagit att regeringen snarast tar initiativ till en ändring av lagen i dessa hänseenden.

Intresset för lokala TV-sändningar med anlitande av centralantennanläggning har visat sig vara stort. Det förekommer eller planeras på flera håll i landet sådana kabel-TV-sändningar där det med hänsyn till oklarheterna i den gällande lagstiftningen är mycket svårt att avgöra om de är rundradiosändningar eller inte. Det är givetvis otillfredsställande att så är fallet och att det sålunda i många fall ställer sig omöjligt för arrangören av en planerad sändning att före denna kunna bilda sig en uppfattning om vilka

regler som gäller och om huruvida tillstånd behövs.

Avgränsningsproblemet gäller inte enbart kabelsändningar (trådsändningar) utan även etersändningar (radiosändningar) av ljudradio och TV. Det har på senare tid för övrigt fått ökad aktualitet genom den påbörjade försöksverksamheten med närradio. Tiden efter radiolagens tillkomst har överhuvudtaget kännetecknats av att den tekniska utvecklingen på massmedieområdet gått allt snabbare. Förutom att kabelöverföring av TV-program sker i ökande omfattning är nya medieformer under framväxt. Som exempel kan nämnas text-TV och data-TV. Hur dessa nya medier skall ses i förhållande till radiolagens regelsystem måste klarläggas.

Uppgiften att se över terminologin i radiolagen har redan tilldelats närradiokommittén genom dess direktiv. Närradiokommittén har emellertid två andra huvuduppgifter. Den skall dels leda försöksverksamheten med närradio dels lämna förslag till utformning av och villkor för en eventuell permanent närradio- och när-TV-verksamhet. Genom det mycket stora antal ansökningar om rätt att sända närradio som getts in har kommitténs arbete med tillståndsprövning blivit avsevärt mer omfattande än vad som kunnat förväntas. Det är med anledning av att försöksverksamheten och utvärderingen av denna skall vara avslutad 1981 synnerligen angeläget att detta arbete inte försenas. Samtidigt anser jag det med hänsyn till de olägenheter som alltmer gör sig aktuella genom oklarheten i radiolagens terminologi viktigt att arbetet med en genomgång av denna påbörjas snarast. Av nu anförda skäl bör detta arbete anförtros åt en särskild utredare.

Utredaren bör få till uppgift att överväga i vad mån och på vilket sätt radiolagen och därvid främst de begrepp som finns i radiolagen bör anpassas till massmedieutvecklingen och det allmänna språkbruket. Självfallet måste utredaren i sitt arbete ta hänsyn till hur dessa, motsvarande eller anknytande termer används i annan lagstiftning, t.ex. den upphovsrättsliga, och i internationella konventioner, avtal m.m.

Som jag inledningsvis berörde krävs regeringens medgivande för sändning av radioprogram i rundradiosändning. Sådant medgivande skall lämnas genom ett avtal mellan staten och den sökande. Enligt radiolagen måste ett avtal innehålla så omfattande krav på sändningen att de i praktiken knappast kan uppfyllas i enstaka sändningar eller av andra organisationer än särskilda radio- eller televisionsföretag.

Den tekniska och kostnadsmässiga utvecklingen som har skett efter radiolagens tillkomst har gjort tråd- och etersändning av radio och TV till ett i vissa sammanhang lämpligt alternativ eller komplement till tidningar och tidskrifter. Radio eller TV kan t.ex. användas som hjälpmedel för synrespektive hörselhandikappade. Således har planer funnits på att genom radiosändning distribuera uppläsning ur en dagstidning till synskadade. Dessa skulle då tilldelas apparatur för automatisk inspelning på band av radiosändningen som avsågs äga rum under natten. En sändning av detta slag torde enligt radiolagen normalt vara att anse som rundradiosändning. Den kommer därigenom att bindas av regler av en helt annan innebörd än vad som gäller för en traditionellt framställd dagstidning.

Vid ett stort antal tillfällen under senare tid har önskemål om direktöverföring genom kabel-TV av idrotts- eller andra evenemang framställts. Främst har det varit fråga om att ge möjlighet för sådana personer som inte har kunnat beredas plats i den lokal där evenemanget har ägt rum att se detta på en TV-skärm i en annan lokal. På grund av radiolagens definition av

rundradiosändning torde en sådan direktöverföring normalt kräva regeringens medgivande.

I sitt arbete bör utredaren därför överväga om alla sändningar som nu kräver regeringens medgivande är sådana att denna begränsning av sändningsmöjligheten är sakligt motiverad. Exempelvis kan såväl den tekniska utformningen av sändningen som storleken av den grupp människor som sändningen riktar sig till och sändningens innehåll och syfte föranleda sådana överväganden. Vad jag främst avser är trådöverföring av evenemang genom ljudradio- eller televisionssändning samt sändningar som exempelvis de synskadades eller hörselhandikappades organisationer och sammanslutningar vill bedriva som ett led i sin verksamhet för de handikappade. Härvid måste givetvis beaktas de konsekvenser sådana åtgärder kan få från t.ex. upphovsrättslig och yttrandefrihetsrättslig synpunkt.

Utredarens uppdrag bör inte omfatta förslag till ändrade regler eller villkor för programverksamhet av den art som nu bedrivs av Sveriges Radiokoncernen.

Utredaren bör vara oförhindrad att behandla även andra frågor som rör radiolagens tekniska utformning.

Utredaren bör samråda med de kommittéer som har i uppdrag att utreda frågor på radio- och TV-området. Jag tänker då främst, förutom på den redan nämnda närradiokommittén, på yttrandefrihetsutredningen (Ju 1977:10) och informationsteknologiutredningen (U 1978:12). Yttrandefrihetsutredningen har som huvuduppgift att skapa ett regelsystem som förhindrar sådana ingrepp som är ägnade att försämra förutsättningarna för ett fritt meningsutbyte i samhället. Enligt den kommitténs direktiv bör den nya grundlagsregleringen i princip omfatta alla medier som kan ha särskild betydelse för den fria åsiktsbildningen i samhället. När det gäller radio- och TV-området nämns särskilt bl.a. text-TV. Informationsteknologiutredningen har som huvuduppgift att undersöka villkor och förutsättningar för nya medier, framför allt text-TV och data-TV.

Lagstiftningen i övriga nordiska länder bör beaktas i den mån så är lämpligt och möjligt.

Utredningen bör bedrivas skyndsamt.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för utbildningsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över radiolagen i de hänseenden som jag nyss har berört,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta nionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

11. Tilläggsdirektiv till utredningen om den gymnasiala utbildningen (U 1976:10)

Dir 1979:63

Beslut vid regeringssammanträde 1979-06-07

Statsrådet Rodhe anför.

Med stöd av regeringens bemyndigande den 5 augusti 1976 tillkallade dåvarande statsrådet Hjelm-Wallén elva ledamöter jämte sakkunniga med uppdrag att göra en översyn av den gymnasiala utbildningen (U 1976:10). Utredningen har sedermera antagit namnet gymnasieutredningen. På förslag av dåvarande statsrådet Mogård utfärdade regeringen den 3 februari 1977 tilläggsdirektiv för utredningen (Dir 1977:14).

Ett förslag till läroplan för grundskolan m.m. (prop. 1978/79:180) har förelagts riksdagen och nyligen behandlats av denna (UbU 1978/79:45, rskr 1978/79:422). Förslaget tar också upp frågor som rör gymnasieskolan, bl.a. språkprogrammet på de treåriga linjerna och betygsättningen. Riksdagen har i denna del godkänt vad som föreslagits i propositionen. Gymnasieutredningen bör därför erhålla ytterligare tilläggsdirektiv. Dessa bör också gälla inriktningen av utredningens fortsatta arbete.

1. De tidigare utfärdade direktiven bör i allt väsentligt ligga till grund för utredningens fortsatta arbete. Utredningen bör emellertid i första hand inrikta sig på de delar av uppdraget som avser den långsiktiga planeringen för och utvecklingen av den gymnasiala utbildningen. Därvid bör bl.a. följande beaktas.

En utgångspunkt för utredningen bör vara att alla ungdomar har rätt till en gymnasial utbildning, som ger dem en grund för yrkesverksamhet och/eller för fortsatta studier i högskolan. Det bör därför, som angivits i tidigare direktiv, finnas både yrkesförberedande och studieförberedande inslag på alla studievägar i gymnasieskolan. Avvägningen mellan dessa två typer av inslag vad gäller omfattning och inplacering under studiegången måste kunna variera mellan olika studievägar, så att det även i framtiden kommer att finnas studievägar i gymnasieskolan som till övervägande del är studie- resp. yrkesförberedande. För högskolans del är det viktigt att de studerande som söker sig dit via gymnasieskolan har kunnat inhämta tillräckliga förkunskaper i denna för att framgångsrikt kunna genomföra avsedda studier. Samtidigt har 1977 års högskolereform skapat nya förutsättningar för anknytningen mellan gymnasieskolan och högskolan. Det blir nu mera naturligt att även mera yrkesinriktade studievägar i gymnasieskolan utgör grund för utbildningen inom högskolan. Utredningen bör klarlägga möjligheterna och förutsättningarna i nu berörda hänseenden.

Gymnasieskolan måste kunna möta de åtaganden som samhället tagit på sig genom den s.k. ungdomsgarantin om utbildning, praktik eller arbete. Den måste därför kännetecknas av stor förmåga att tillgodose varierande elevönskemål i fråga om studiernas innehåll och uppläggning. Uppbyggnaden av skilda studievägar t.ex. bör vara sådan att de skall kunna genomgås på sådant sätt att de elever som så önskar kan växla mellan perioder av studier och arbete eller bygga på kortare yrkesinriktade kurser till en fullständig gymnasial utbildning. Det kan bidra till att göra gymnasieskolan mer lättillgänglig för de elever som i dag inte söker sig till den. Gymnasieskolan bör också ge eleverna en god beredskap för kommande förändringar på arbetsmarknaden.

Enligt min mening finns det skäl att ge begreppet gymnasial utbildning en vidare innebörd än enbart utbildning i gymnasieskola. Också de möjligheter till t.ex. yrkesinriktad utbildning på gymnasial nivå som kan erbjudas i institutioner utanför gymnasieskolan bör kunna innefattas i detta begrepp. Med en sådan utvidgning kan de ungdomar som önskar en gymnasial utbildning erbjudas ett bredare utbud av utbildningsmöjligheter och olika utbildningsönskemål tillgodoses bättre. Mot denna bakgrund bör utredningen överväga hur utbildningsmöjligheter utanför gymnasieskolan skall kunna infogas i en samlad planering av gymnasial utbildning och de närmare konsekvenserna av detta. Utredningen bör därvid också pröva hur t.ex. yrkesinriktad utbildning utanför gymnasieskolan skall kunna kombineras med utbildning i allmänna ämnen inom gymnasieskolan.

Reguljär gymnasial utbildning ges inte bara inom ramen för gymnasieskolan utan också inom kommunal vuxenutbildning och arbetsmarknadsutbildning. Innehållet i utbildningen är i många fall näraliggande. Gymnasieskolans läroplan gäller även för den kommunala vuxenutbildningen. Likartade kursplaner kan också förekomma inom arbetsmarknadsutbildningen. Den kommunala vuxenutbildningen och arbetsmarknadsutbildningen har dock sina särskilda målgrupper, vilket också präglar verksamhetens utformning. Ett visst konkurrensförhållande råder dock f.n. mellan dessa utbildningsformer och gymnasieskolan. I dag kan ungdomar under 20 år få gymnasial utbildning inom såväl gymnasieskola som kommunal vuxenutbildning och arbetsmarknadsutbildning. Ett relativt stort antal vuxna över 20 år går också i gymnasieskolan. Enligt min mening är det nödvändigt att tillgängliga resurser för gymnasial utbildning utnyttjas på mest effektiva sätt. Utredningen bör därför i enlighet med tidigare utfärdade direktiv med hänsynstagande till resp. utbildningsforms egenart och uppgifter framlägga förslag om en fördjupad samverkan när det gäller gymnasial utbildning mellan gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning och arbetsmarknadsutbildning. I denna fråga bör utredningen samråda med kommittén (U 1978:04) om kommunal vuxenutbildning. Utredningen bör också i samråd med skolöverstyrelsen (SÖ) och kommittén om kommunal vuxenutbildning ta initiativ till en försöksverksamhet med denna inriktning.

2. Utredningens uppdrag är för närvarande begränsat till gymnasial utbildning. Enligt min mening finns det emellertid skäl att något vidga uppdraget. Vid remissbehandlingen av SÖ:s "förslag till förändrad läroplan för grundskolan" har flera remissinstanser tagit upp frågan om en mer samlad syn på ungdomsutbildningen. Tjänstemännens centralorganisation (TCO) t.ex. efterlyser en diskussion om en gemensam målsättning för hela barn- och ungdomsutbildningen. Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) betonar att hela ungdomsskolan måste ses som ett enda utbildningssystem, och gymnasieutredningen själv påpekar att grundskolans sätt att fungera spelar stor roll för gymnasieutbildningen.

Mot denna bakgrund är, som jag anfört i prop. 1978/79:180 (s. 10), en samlad prövning av målsättningen för barn- och ungdomsutbildningen och en därmed sammanhängande översyn av olika utbildningsformer för barn och ungdomar angelägen. Detta är motiverat bl.a. av hänsyn till de diskussioner om återkommande utbildning som förts under senare år. Jag vill erinra om att utredningen enligt de direktiv som utfärdades den 5 augusti 1976 skall ha principen om återkommande utbildning som en av utgångspunkterna för sitt arbete.

En diskussion om barn- och ungdomsutbildningens mål och utformning är

också motiverad av de förändringar som ägt rum på arbetsmarknaden för ungdomar. Den typ av ungdomsarbeten som tidigare var vanligt förekommande har försvunnit nästan helt. Ungdomarna måste i allt större utsträckning ha yrkeskunnande för att få arbete. Det betyder att ungdomar som går ut på arbetsmarknaden direkt efter grundskolan ofta har svårt att hävda sig och finna en stadigvarande anställning. Detta förhållande kan bedömas komma att bestå. Arbetsmarknadsprognoser pekar på att tillgången på arbetskraft utan yrkesutbildning kommer att vara större än efterfrågan. Mot denna bakgrund är det nödvändigt att överväga hur man inom ungdomsutbildningens ram skall kunna ge de elever som så snart som möjligt efter grundskolan vill söka sig ut på arbetsmarknaden både tillräcklig yrkesförberedelse och en allmän medborgerlig utbildning.

Utredningens huvuduppdrag bör, som jag tidigare sagt, vara att lämna förslag om hur gymnasieskolan på sikt skall utformas. Överväganden beträffande barn- och ungdomsutbildningens mål och långsiktiga utveckling bör dock bilda utgångspunkt för utredningens överväganden beträffande den gymnasiala utbildningen. En sådan diskussion bör bl.a. gälla hur olika utbildningsinslag skall fördelas inom barn- och ungdomsutbildningen och därmed beröra också den obligatoriska utbildningens roll. Mot bakgrund av de förhållanden som jag nyss har redovisat bör utredningen i det sammanhanget bl.a. överväga om ytterligare arbetslivsförberedande inslag eller yrkesförberedande inslag bör kunna ingå i den obligatoriska utbildningen och hur dessa i så fall skall utformas inom en sammanhållen skolgång. Dessa överväganden måste utgå från att den obligatoriska utbildningen skall ge alla elever en allmän medborgerlig utbildning, som ger tillträde till alla utbildningsvägar i gymnasieskolan. Beträffande praktiska lösningar vill jag peka på att en samverkan mellan den obligatoriska skolan och gymnasieskolan kan erbjuda nya möjligheter.

3. 1973 års betygsutredning (BU 73) har i sitt betänkande (SOU 1977:9) Betygen i skolan behandlat betygsättningen i gymnasieskolan. BU 73 konstaterar att man för överskådlig tid framöver får räkna med att övergången från gymnasieskolan till fortsatt högre utbildning grundas huvudsakligen på betyg. Det är därför nödvändigt, menar utredningen, att ha en jämförbar, graderad betygsättning i gymnasieskolan.

Regeringen har den 7 december 1978 gett SÖ i uppdrag att bedriva försöksverksamhet i Örebro län med betygsfri intagning till gymnasieskolan.

I prop. 1978/79:180 om läroplan för grundskolan m.m. har jag framhållit (s. 95 f.) att elevbedömningen – av vilken betygen är en del – ingår i den totala utvärderingen av skolan, och att det därför är naturligt att betyg och elevbedömning behandlas i direkt anslutning till att en skolforms läroplan i sin helhet förändras eller omarbetas.

Gymnasieutredningen bör därför i anslutning till sitt arbete rörande studieorganisationen m.m. i gymnasieskolan bl.a. utifrån vad betygsutredningen anfört överväga utformningen av betygsättningen i gymnasieskolan och lämna förslag härom. Om utredningen vill föreslå sådana förändringar av betygssystemet att nuvarande regler för intagning till högskolan påverkas, bör samråd ske med universitets- och högskoleämbetet (UHÄ).

4. I prop. 1978/79:180 om läroplan för grundskolan m.m. anförde jag (s. 12) att jag senare avsåg återkomma till regeringen med förslag om hur språkutbildningen på treåriga linjer och inträdeskraven till gymnasieskolan mer i detalj skulle utformas. Ändringarna borde träda i kraft fr.o.m. läsåret

1985/86, då den första årskullen, som följt den nya läroplanen, lämnar grundskolan.

I direktiven den 5 augusti 1976 uppdrogs åt gymnasieutredningen att se över språkprogrammet i gymnasieskolan. Till utredningen har också överlämnats det förslag till nytt språkprogram som SÖ lade fram 1975. Utredningsarbetet rörande språkprogrammet bör ske mot bakgrund av kraven på skolans internationalisering och de krav på språkfärdigheter hos eleverna som ytterligare undersökningar kan komma att påvisa. Utredningen bör också beakta vad som på denna punkt anförts i nämnda proposition samt vad riksdagen givit till känna med anledning av denna (UbU 1978/79:45, rskr 1978/79:422).

5. Inom SÖ bedrivs f.n. en omfattande utvecklings- och försöksverksamhet rörande gymnasieskolan. Den avser bl.a. arbetssättet, koncentrationsläsning, studie- och yrkesförberedande inslag i olika utbildningar samt ökad kontakt skola-arbetsliv. Med stöd av bemyndiganden som regeringen givit överstyrelsen den 15 mars 1979 och den 10 maj 1979 kommer denna att kunna utvidgas till att omfatta även försöksverksamhet med friare resursanvändning och ramtimplaner. En försöksverksamhet med en social servicelinje, som även skall kunna genomgås etappvis, skall också inledas. SÖ har vidare fått i uppdrag att överväga vilka av nuvarande yrkesinriktade studievägar i gymnasieskolan som skall kunna utformas både som sammanhängande utbildning och som etapputbildning. Jag har denna dag föreslagit regeringen att föreskriva att den långsiktiga försöksverksamhet och det utvecklingsarbete m.m. rörande den gymnasiala utbildningen som bedrivs av SÖ skall ske i samråd med gymnasieutredningen.

6. Utredningens överväganden rörande den långsiktiga utvecklingen av den gymnasiala utbildningen och de andra frågor som jag tagit upp i det föregående bör framläggas senast den 30 juni 1981. Utredningen bör därvid redovisa alternativa principlösningar. Först sedan utredningen lagt fram sitt principförslag bör ställning tas till hur det fortsatta arbetet rörande reformeringen av den gymnasiala utbildningen skall bedrivas.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag

att regeringen kompletterar gymnasieutredningens uppdrag i enlighet med vad jag förordat.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

12. Utredning om utbildning av konservatorer m.m.

Dir 1979:78

Beslut vid regeringssammanträde 1979-06-21

Departementschefen, statsrådet Wikström, anför.

1 Bakgrund

1.1 Konservatorernas utbildningsmöjligheter och arbetsområden

Det finns inte någon permanent och systematisk utbildning av konservatorer i Sverige. Under åren 1965-1969 bedrevs en försöksverksamhet med utbildning av konservatorer inom konstvårdens område vid konsthögskolans institution för materialkunskap. Verksamheten vid denna institution omfattar numera inte grundutbildning utan är inriktad på vidareutbildningskurser, företrädesvis inom måleri- och textilkonservering. Den som önskat utbilda sig till konservator inom t.ex. området konst och konsthantverk har inte haft någon annan möjlighet än att arbeta som lärling hos någon redan etablerad konservator eller skaffa sig utbildning utom landet. Ett visst nordiskt samarbete i utbildningsfrågan har etablerats därigenom att Sverige har erbjudits och accepterat utbildningsplatser vid koncervatorsskolan i Danmark.

Behovet av konservering och teknisk vård omfattar en mängd materialkategorier, huvudsakligen inom områdena konst, konsthantverk, kulturminnesvård, arkivvård, bibliotek och naturhistoria. Följande uppställning exemplificerar olika arbetsområden inom vilka konserveringsbehov kan föreligga.

A. KONST- OCH KULTURHISTORISKA OBJEKT

Materialkategori

Måleri
- på duk
- på trä
- på puts

Textilier
- jordfunna
- dräkter
- kyrkliga
- övrigt

Metall
- redskap, vapen
- smycken
- mynt

Sten

Keramik

Glas

Papper

Sammansatta material

Trä och läder

Ben och övrigt
- organiskt material

Plast

B. ARKIV, BIBLIOTEK OCH FOTOGRAFISKA OBJEKT

Materialkategori

Papper
Pergament
Skinn
Lack- och vaxsigill
Fotografiskt material

C. NATURHISTORISKA OBJEKT

Materialkategori

Växter
Djur
Övrigt

1.2 Tidigare utredningar om konservatorsfrågor

År 1963 överlämnade Nordiska konservatorsförbundets svenska sektion en skrivelse till konsthögskolan med begäran om en utredning rörande konservatorernas utbildning. Samma år tillsattes en arbetsgrupp med uppgift att föreslå åtgärder rörande konservatorsutbildningen. Arbetsgruppens förslag (Förslag till utbildningsgång för konservatorer, stencil) låg till grund för den försöksverksamhet vid konsthögskolan som jag tidigare har nämnt. Sedan år 1964 finns vid konsthögskolan en nämnd för konservatorsutbildning.

Vid Nordiska rådets session år 1971 aktualiserades frågan om samnordisk utbildning av konservatorer. En av Ämbetsmannakommittén för nordiskt kulturellt samarbete tillsatt expertgrupp lade fram förslag i utbildningsfrågan i januari 1973 (Betaenkning om samnordisk uddannelse av konservatorer, stencil). Nordiska ministerrådet beviljade år 1973 medel för försöksverksamhet med vidareutbildning av konservatorer på samnordisk bas. Försöksverksamheten redovisades år 1976. Samma år beslöt ministerrådet att de nordiska vidareutbildningskurserna skulle arrangeras även fortsättningsvis, preliminärt för femårsperioden 1977-1981 och med en kurs vartannat år.

Förslag av betydelse för frågan om konservatorsutbildningen presenterades år 1973 i 1968 års utbildningsberednings betänkande (SOU 1973:12) Försöksverksamhet med yrkesteknisk utbildning. Bebyggelsevårdens utbildningsbehov berördes i betänkandet (Ds U 1976:2) Konsthögskolans arkitekturskola.

Konstnärsutbildningssakkunniga hade enligt sina direktiv att utreda den högre konstnärsutbildningen samt pröva den utbildning av konservatorer som då bedrevs vid konsthögskolan. I betänkandet (SOU 1976:52) Utbildning för konstvård och konservering vid konsthögskolans institut för materialkunskap lade utredningen fram förslag till utbildningsorganisation för konservatorer, främst på konstområdet.

Frågan om museernas konserveringsverksamhet diskuterades av 1965 års musei- och utställningssakkunniga (MUS 65) i betänkandena (SOU 1972:45) Kulturminnesvård och (SOU 1973:5) Museerna. MUS 65 efterlyste bl.a. ett bättre samarbete mellan konserveringsteknisk sakkunskap och konst- eller kulturhistorisk sakkunskap. Utredningen föreslog bl.a. att vissa statliga centralmuseer skulle svara för service på konserveringsområdet till övriga

museer. Dessutom skulle institutet för materialkunskap vid konsthögskolan utnyttjas för konserveringsuppgifter. Viss konservering av icke museiägda konst- och kulturhistoriska föremål skulle utföras vid de större museerna liksom vid konsthögskolan. MUS 65 föreslog att ett centralt museiorgan skulle få visst ansvar för konserveringsverksamhetens organisation.

Dåvarande chefen för utbildningsdepartementet förutsatte i prop. 1974:28 om den statliga kulturpolitiken (s. 379) att frågan om konserveringsverksamheten skulle kunna övervägas inom statens kulturråd.

Statens kulturråd har i oktober 1977 fastställt riktlinjer för ett utredningsarbete om museernas konserveringsverksamhet och tillsatt en särskild arbetsgrupp som skall leda arbetet. Huvudsyftet med utredningen är att närmare precisera ansvarsfördelningen mellan de statliga museerna vad gäller konservering av museiföremål. I arbetet skall också samspelet med de regionala museernas konserveringsverksamhet beaktas. Utredningsarbetet omfattar vidare kartläggning av bl.a. konserveringsverksamhetens organisation, resurser, ekonomi m.m. vid de statliga museerna. Enligt kulturrådets riktlinjer skall arbetsgruppen också klargöra läget i fråga om utbildningen av konservatorer inklusive nordiska initiativ på detta område.

1.3 Framförda synpunkter på konservatorsutbildningen m.m.

Synpunkter på konservatorsutbildning har framförts i flera olika sammanhang under senare år. I skrivelser till utbildningsdepartementet i februari 1975 begärde Svenska föreningen för textilkonservering och Nordiska konservatorsförbundets svenska sektion en snabb utredning av textilkonservatorernas utbildnings-, löne- och ansvarsfrågor. Statens kulturråd framhöll i sitt yttrande i ärendet att rådet hyste förståelse för de synpunkter som förts fram rörande textilkonservatorernas utbildnings- och ansvarsförhållanden men ansåg att frågan borde ses i sammanhang med motsvarande förhållanden för andra konservatorsgrupper. Rådet kunde inte förorda en specialutredning för textilkonservatorerna. Svenska föreningen för textilkonservering, som kommit in med påminnelser, delade kulturrådets uppfattning och framhöll att utredningsarbetet måste beakta utbildningsfrågorna m.m. för konservatorer för samtliga materialkategorier. Representanter för föreningen borde beredas tillfälle att delta i utredningsarbetet.

I anslutning till att konstnärsutbildningssakkunniga överlämnade sitt betänkande Utbildning för konstvård och konservering vid konsthögskolans institut för materialkunskap, inkom vissa skrivelser till utbildningsdepartementet. I skrivelse i november 1976 meddelade det privatägda Institutet för konstvård att institutet kunde stå till tjänst med referensmaterial och råd vid uppbyggnad av ett speciallaboratorium för analys av konst. Akademien för de fria konsterna överlämnade i december 1976 en skrivelse från konsthögskolans lärarråd med hemställan om en ny allsidig utredning av konservatorsutbildningen. Även DIK (Dokumentation, Information, Kultur)-förbundet inom SACO/SR och dess delförening Sveriges Museimannaförbund hemställde i skrivelse i februari 1977 att arbetet med att utforma en praktiskt inriktad konservatorsutbildning måtte gå vidare. I avvaktan på en konservatorsutbildning i Sverige kunde enligt förbundets uppfattning, ett samarbete med den danska konservatorsutbildningen prövas.

Riksantikvarieämbetet lade i anslutning till sitt yttrande över betänkandet (Ds U 1976:2) Konsthögskolans arkitekturskola fram förslag om att en särskild utredning skulle företas rörande utbildningssituationen inom den

kulturhistoriska bebyggelsevården i dess helhet.

Nordiska konservatorsförbundets svenska sektion överlämnade i juli 1977 en promemoria rörande konservatorsutbildningen i Sverige. Förbundet hemställde bl.a. att en utredning skulle komma till stånd och en svensk konservatorsskola bildas.

I en motion till riksdagen vid riksmötet 1976/77 (mot. 1976/77:1126) av Anna Eliasson m.fl. yrkades att riksdagen hos regeringen skulle begära en kartläggning av konservatorernas arbetsmarknadssituation och ett förslag till en fast organisatorisk uppbyggnad av den framtida konstvården och konserveringen. På hemställan av kulturutskottet beslöt riksdagen med anledning av motionen som sin mening ge regeringen tillkänna vad utskottet anfört om vikten av att de i motionen påtalade problemen bringas till en snar lösning (KrU 1977/78:5, rskr 1977/78:15).

I en skrivelse i januari 1978 har armémuseet påtalat behovet av utbildning inom vapen- och textilkonserveringen. Akademien för de fria konsterna överlämnade i mars 1978 en promemoria utarbetad av en arbetsgrupp inom Nordiska konservatorsförbundets svenska sektion. Promemorian har också behandlats av konsthögskolans nämnd för konservatorsutbildning. I promemorian framförs bl.a. förslag till huvudprinciper för en framtida svensk konservatorsutbildning.

2 Utredningsuppdraget

I prop. 1974:28 om den statliga kulturpolitiken sammanfattas målen för den statliga kulturpolitiken i åtta punkter. I en av punkterna sägs att kulturpolitiken skall garantera att äldre tiders kultur tas till vara och levandegörs. En förutsättning för att lämningarna av våra kulturella aktiviteter skall kunna bevaras är att de dokumenteras och vårdas på ett riktigt sätt och att de i förekommande fall sakkunnigt konserveras eller lagas. För att detta skall kunna ske fordras att kunskapen om olika materials bevarandeegenskaper och vårdbehov hålls levande.

Av vad jag tidigare har anfört framgår att utbildningsmöjligheterna för konservatorer i Sverige är begränsade. Det nordiska samarbete som har inletts på detta område kan komma att innebära att vissa utbildningsvägar öppnas. På sikt torde det dock vara nödvändigt att vissa möjligheter till grundutbildning skapas inom landet.

Som framgått omfattar konserveringsbehovet en mängd olika materialkategorier. Enligt de synpunkter som har framförts i frågan krävs för varje kategori såväl grundutbildning och specialkompetens som laborativa resurser för att konserveringsarbetet och förebyggande åtgärder skall kunna genomföras på ett riktigt sätt.

Konservatorsverksamheten omfattar såväl praktiska som teoretiska moment. Den hantverksmässiga, praktiska skolningen måste förenas med de teoretiska kunskaper inom såväl naturvetenskapliga som humanistiska ämnen som behövs bl.a. för att kunna följa utvecklingen inom konserveringsområdena, det allt intensivare utnyttjandet av olika tekniska hjälpmedel samt för att kunna placera in objekten för konserveringsverksamheten i ett kulturhistoriskt sammanhang m.m. Vid utbildningen av konservatorer torde det vara nödvändigt att beakta båda dessa sidor. Den praktiska utbildningen torde närmast stå att finna vid institutioner som sysslar med konservering vid museer, arkiv och bibliotek eller i anslutning till kulturminnesvården. Den teoretiska utbildningen torde huvudsakligen vara en

fråga för utbildningsväsendet.

Konservatorsutbildningen bör anpassas till den framtida organisationen av konserveringsverksamheten. Jag vill här erinra om den utredning som statens kulturråd redan bedriver inom museisektorn. En motsvarande kartläggning inom kulturminnesvården, bl.a. vad gäller byggnadsminnesvården, och arkiv- och bibliotekssektorerna synes enligt min mening önskvärd.

Jag avser att senare föreslå regeringen att uppdra åt riksantikvarieämbetet, riksarkivet och kungl. biblioteket att i samråd med statens kulturråd göra en sådan kartläggning.

Mot bakgrund av vad jag har anfört finner jag det angeläget att en särskild utredare tillkallas med uppgift att lägga fram förslag om utbildning av konservatorer. Utredaren bör samråda med såväl berörda myndigheter, bl.a. statens kulturråd, universitets- och högskoleämbetet och skolöverstyrelsen som Nordiska konservatorsförbundets svenska sektion m.fl. samt i övrigt utnyttja de erfarenheter bl.a. vad gäller det aktuella och framtida behovet av konserveringsresurser, som kan komma fram inom kulturrådets, riksantikvarieämbetets, riksarkivets och kungl. bibliotekets utredningsarbete. Mot bakgrund härav bör utredaren göra en bedömning av på vilka områden det i första hand är angeläget att utbilda konservatorer.

Utredaren bör vidare lägga fram förslag om hur den teoretiska och den praktiska utbildningen bör utformas med avseende på organisation, innehåll och dimensionering. Till de frågor som härvid bör klarläggas hör nivån på grundutbildningen. Därvid bör prövas utbildningsvägar inom såväl gymnasieskolan (inbyggd utbildning) som högskolan.

För fortbildning, vidareutbildning och specialisering bör utbildningsmöjligheter såväl inom som utom Norden studeras. Möjligheterna att organisera viss del av den reguljära konservatorsutbildningen inom ramen för det nordiska samarbetet bör därvid särskilt prövas. Hur ett utnyttjande av forskning inom discipliner av särskild betydelse för konserveringsverksamheten skall kunna åstadkommas bör också studeras.

Förslag om dimensioneringen av utbildningen bör vara så utformat att det möjliggör en successiv utbyggnad.

De nu verksamma konservatorerna vid museer och andra institutioner likaväl som de privatpraktiserande konservatorerna utgör en värdefull kunskapsresurs på konserveringsområdet. Denna resurs bör utnyttjas i utbildningsverksamheten. Detta sker f.n. genom att konservatorerna i viss utsträckning lär upp elever och praktikanter. Av olika skäl, bl.a. ekonomiska och arbetsrättsliga, har systemet med elev/praktikantplatser inte kommit att få den omfattning som kan anses önskvärd. Med hänsyn till att detta är en utbildningsform som kan komma igång snabbt bör utredaren skyndsamt undersöka förutsättningarna för en utbyggnad av systemet med lärlingsutbildning och lägga fram förslag till åtgärder härför. Utredaren bör i det sammanhanget också beakta frågan om hur en utbildningsverksamhet genom elev/praktikantplatser i ett senare skede skall kunna anpassas till respektive ingå som del i övrig utbildning för konservatorer.

Den pågående strukturomvandlingen inom näringslivet har bl.a. medfört allvarliga följder för hantverket. Hantverkskunnandet, som har stor betydelse bl.a. för restaurering och renovering av det äldre byggnadsbeståndet men också för vissa vårduppgifter i anslutning till föremålskonservering och bokbinderiverksamhet riskerar att försvinna.

Genom beslut den 14 december 1978 uppdrog regeringen åt statens

industriverk att göra en översyn av hantverkets situation. I uppdraget till industriverket konstaterades att det kan finnas skäl att försöka hålla hantverkskunnandet levande. Utredaren bör hålla sig informerad om det utredningsarbete som pågår inom industriverket.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för utbildningsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om utbildning av konservatorer m.m.

att besluta om experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta nionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

13. Utredning om den civila flyghistoriska museiverksamheten

Dir 1979:82

Beslut vid regeringssammanträde 1979-07-19

Departementschefen, statsrådet Wikström, anför.

Bakgrund

Sedan mitten av 1960-talet har enskilda företag m.fl. till luftfartsverket skänkt föremål av flyghistoriskt värde. Luftfartsverkets innehav av flyghistoriska föremål m.m. omfattar för närvarande bl.a. ett 30-tal flygplan, 15 motorer, ca 1.200 komponenter jämte modeller samt flyghistorisk litteratur. Materielen är utspridd på olika förrådsutrymmen på Arlanda och Bromma flygplatser. I Märsta förhyr verket gemensamt med Sigtuna kommun en förrådslokal. Denna lokal har samtidigt fungerat som restaureringsverkstad, arkiv och kontor.

Tekniska museet i Stockholm har till uppgift att belysa utvecklingen inom ingenjörskonsten och dess grundvetenskaper samt inom industrin. I museet har under många år samlats flygplan jämte utrustning, arkivalier m.m. Museets strävan har varit att belysa några av milstolparna i flygteknikens utveckling.

Även vid Industrimuseet i Göteborg, Tekniska museet i Malmö, Militär- och bygdemuseet i Karlsborg samt Landskrona museum finns flygmuseala samlingar.

Frågan om hur de flyghistoriska samlingarna skall tas om hand diskuterades av 1965 års musei- och utställningssakkunniga i betänkandet (SOU 1973:5) Museerna samt, beträffande den militära delen av dessa samlingar, i ett särskilt delbetänkande (Ds U 1974:12) Flygvapenmuseeet i Linköping.

Enligt riksdagens beslut (prop. 1975/76:190, FöU 1975/76:39, rskr 1975/76:375) inrättades den 1 juli 1977 flygvapenmuseet i Linköping. Enligt förordningen (1977:448) med instruktion för statens försvarshistoriska museer skall flygvapenmuseet fullgöra de uppgifter som rör det militära flygets

verksamhet och utveckling genom tiderna.

Flyghistoriska rådet har i skrivelse den 9 november 1977 hemställt att regeringen tillsätter en utredning för att allsidigt utreda den framtida civila flyghistoriska museiverksamheten i Sverige. Yttrande över rådets skrivelse har avgetts av statens kulturråd, luftfartsverket, styrelsen för statens försvarshistoriska museer, Stiftelsen Tekniska museet, Sigtuna kommun och Svensk flyghistorisk förening. En skrivelse har kommit in från Föreningen Luftfartsmuseivänner. Samtliga har uttalat sig positivt över förslaget att frågan om den civila flyghistoriska museiverksamheten bör utredas.

Riktlinjer

Ett särskilt utredningsarbete behövs enligt min mening för att klarlägga den civila flyghistoriska museiverksamhetens framtid. En särskild utredare bör därför tillkallas.

Utredaren bör i första hand överväga efter vilka grunder verksamheten bör utformas. Till utgångspunkterna hör därvid att flyget är en betydelsefull faktor i den tekniska utvecklingen och att det i hög grad påverkar förhållandena i samhället. En lämpligt avvägd museal verksamhet på flygets område är en väsentlig källa för belysning och förståelse av den moderna samhällsutvecklingen.

En museal verksamhet på civilflygets område bör syfta till att säkerställa att väsentlig och konkret information bevaras för framtiden. Insatser på området måste avvägas mot bakgrund av den stora anhopning av information och föremål som blir en följd av en snabb teknisk utveckling. Bevarandet av föremål kan därvid endast bli en av olika åtgärder för att belysa denna utveckling. Man bör främst sträva efter att dokumentera utvecklingen på ett systematiskt och resursmässigt väl avvägt sätt. Förutom genom föremål i full skala kan detta ske genom att bevara litteratur, tekniska beskrivningar, ritningar, fotografier och modeller. Bevarande av flygplan i full skala är möjlig endast i synnerligen begränsad omfattning.

I ett utredningsarbete om den civila flygmuseala verksamheten är det angeläget att utifrån nyss angivna aspekter en bedömning sker av dokumentationsbehovet i olika avseenden.

Då det gäller de verksamhetsmässiga formerna för den civila flygmuseala verksamheten bör man på ett flexibelt sätt kunna bygga på befintlig verksamhet på området. Man bör därvid eftersträva att knyta an till miljöer där flyget utvecklats som industri och samfärdsmedel. Härigenom bör det också vara möjligt att på ett naturligt sätt finna lämpliga lokaler för bl.a. visningsändamål. Något nybyggnadsbehov bör inte aktualiseras.

Tekniska museet har ett centralt kulturpolitiskt ansvar för teknikhistoria, inklusive flyghistoria. Museet har således att med lämplig avvägning i förhållande till andra bevakningsområden svara också för flygets historia. Detta innebär att det inom de ekonomiska ramar som museet förfogar över endast är möjligt att göra begränsade insatser på olika delar av teknikens område. Vid sidan om Tekniska museet har museiverksamhet för olika delar av kommunikationsområdet utvecklats av företag, föreningar och enskilda. Televerket och statens järnvägar svarar för en central museiverksamhet på sina respektive områden.

Mot denna bakgrund anser jag inte att det är lämpligt att luftfartsverkets nuvarande finansiella och organisatoriska ansvar för delar av den flygmuseala verksamheten inordnas i Tekniska museets reguljära arbete.

I utredningsarbetet bör klarläggas hur den civila flyghistoriska museiverksamheten närmare bör utformas. Ett allmänt centralt museipolitiskt ansvar bör ligga på Tekniska muséet. I fråga om museiverksamhetens utformning i övrigt bör olika lösningar övervägas mot bakgrund av vad jag anfört i det föregående. Utredningen bör redovisa de organisatoriska formerna för denna del av museiverksamheten samt därvid överväga möjligheterna för olika intressenter att delta i verksamheten. Utredningen bör vidare redovisa behovet av lokaler för olika ändamål, beräkna kostnaderna samt redovisa hur finansieringen bör ske. Jag räknar inte med att förslagen skall leda till mer än marginella merkostnader för staten.

I detta ärende har jag samrått med chefen för kommunikationsdepartementet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för utbildningsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om den framtida civila flyghistoriska museiverksamheten,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta nionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

14. Tilläggsdirektiv till kommittén (U 1978:07) om integration av handikappade elever i det allmänna skolväsendet

Dir 1979:89

Beslut vid regeringssammanträde 1979-07-19

Statsrådet Rodhe anför

Med stöd av regeringens bemyndigande den 8 juni 1978 tillkallade dåvarande statsrådet Mogård en kommitté för att utreda frågan om integration av handikappade elever i skolväsendet jämte därmed sammanhängande frågor.

Kommittén, som antog namnet integrationsutredningen, har till uppgift att kartlägga och föreslå åtgärder för den fortsatta integrationen av handikappade elever i det allmänna skolväsendet (Dir 1978:69).

Intresseföreningen för allergiska barn i Vaxholm, har i skrivelse inkommen till utbildningsdepartementet anhållit att det för utredningen klarläggs att den även måste behandla allergibarnens integration i skolan.

Vidare har barn- och familjerådet inom Riksförbundet mot Allergi hos regeringen anhållit att utredningen skall omfatta även de medicinska handikappen och särskilt de allergiska elevernas problem.

Dessutom har Svenska Barnläkarföreningens sektion för barnallergologi i skrivelse till regeringen anhållit att utredningen ges tilläggsdirektiv med innebörd att hänsyn också skall tas till de problem som kan möta allergibarnen i skolan.

Integrationsutredningen har den 8 februari 1979 yttrat sig över de båda förstnämnda skrivelserna. Av yttrandet framgår att utredningen konstaterat att det inte i dess direktiv finns någon klar avgränsning av vilka handikappgrupper som skall omfattas av uppdraget. Utredningen har dock av olika skäl stannat för att barn och ungdomar med grava fysiska handikapp skall omfattas av utredningsuppdraget i den mån handikappen leder till nedsättning av syn, hörsel eller rörelseförmåga.

Mot bakgrund av de skäl som redovisats i de skrivelser som inkommit bör enligt min mening integrationsutredningen också behandla de problem som möter elever med medicinska handikapp och då särskilt de allergiska elevernas svårigheter. Utredningens överväganden skall grundas på befintliga forskningsresultat och det material som i övrigt finns tillgängligt.

Med hänvisning till vad jag nu anfört hemställer jag att regeringen utvidgar integrationsutredningens uppdrag på det sätt som jag har angett.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

15. Forskningens och forskarutbildningens situation i den nya högskolan

Dir 1979:90

Beslut vid regeringssammanträde 1979-07-19

Departementschefen, statsrådet Wikström, anför

Forskarutbildningen och forskningen inom högskolan har under senare tid blivit föremål för en intensiv politisk och allmän debatt, inte minst med utgångspunkt i att forskningsverksamheten har vital betydelse för den långsiktiga samhällsutvecklingen. I denna debatt har också ingått vissa kritiska inlägg. Det har bl.a. hävdats att rekryteringen till forskarutbildningen inom delar av högskolan inte skulle vara tillfredsställande vare sig könsmässigt, kvantitativt eller kvalitativt samt att kvaliteten på forskningen bl.a. som en följd härav är eller riskerar att bli bristfällig.

En reformering av den grundläggande högskoleutbildningen, bestämmelserna om tillträde till sådan utbildning samt av högskolans organisation genomfördes den 1 juli 1977. En följd av omläggningen blev att flertalet beslut om uppläggning, inriktning och närmare utformning av forskarutbildning och forskning fattas av myndigheter inom högskolan. I första hand större och övergripande beslut fattas av riksdag och regering. Den nuvarande rekryteringen till forskarutbildning påverkas än så länge huvudsakligen av de förhållanden som rådde före högskolereformen. På sikt kommer dock reformen att få betydelse för forskarutbildning och forskning inom högskolan.

Universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) genomför f.n. ett omfattande program för uppföljning av högskolereformen. UHÄ:s uppföljning är dock i stort sett begränsad till förändringarna inom den grundläggande högskoleutbildningen och högskolans organisation.

Regeringen har under våren 1979 presenterat planer på en förbättrad

behandling av forskningsfrågorna inom riksdag och regering (jfr prop. 1978/79:119). Avsikten är att regeringen regelbundet för riksdagen skall lägga fram forskningspolitiska propositioner.

Som ett led i förberedelsearbetet inför den första av dessa propositioner är det angeläget att i ett mer långsiktigt perspektiv närmare analysera och studera de förutsättningar och villkor under vilka forskning och forskarutbildning bedrivs inom högskolan och att därvid särskilt beakta högskolereformens konsekvenser för bådadera. Detta ingår visserligen i de lokala och centrala högskolemyndigheternas reguljära planerings- och uppföljningsarbete. Jag har emellertid bedömt det vara värdefullt att, jämsides härmed, dessa frågor studeras av en kommitté bestående av personer som aktivt arbetar inom högskolans forskning och forskarutbildning. Kommittén bör även lägga fram förslag till förändringar inom den grundläggande utbildningen, forskningen och forskarutbildningen vilka den med hänsyn till resultaten av utredningsarbetet finner lämpliga. Förslagen bör stämma överens med målen och de övergripande riktlinjerna för högskolereformen. Kommittén bör vara oförhindrad att komma med förslag allt eftersom arbetet framskrider. En slutlig redovisning av utredningsarbetet och de förslag som kommit ut av detta bör föreligga före utgången av april 1981.

Kommitténs arbete kommer att ha beröringspunkter med högskolemyndigheternas arbete samt utredningsarbete inom bl.a. forskningssamverkanskommittén (U 1978:01), lärartjänstutredningen (U 1977:04) och kommittén (U 1979:03) för uppföljning av högskolereformen. Kommittén bör samråda med bl.a. UHÄ och dessa kommittéer.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för utbildningsdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst 15 ledamöter med uppdrag att utreda frågan om forskningens och forskarutbildningens situation i den nya högskolan,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande.

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén. Vidare hemställer jag att kostnaderna skall belasta nionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

16. Behov av radiobiologisk forskning m.m.

Dir 1979:92

Beslut vid regeringssammanträde 1979-07-19

Departementschefen, statsrådet Wikström, anför

Radiobiologisk forskning bedrivs huvudsakligen vid högskoleinstitutioner och vid försvarets forskningsanstalt. Utpräglat målinriktad forskning initieras av ansvariga myndigheter för att dessa skall erhålla underlag för sin myndighetsutövning. Forskning av det senare slaget finansieras främst av statens strålskyddsinstitut, statens kärnkraftsinspektion och nämnden för

energiproduktionsforskning.

Den grundforskning som bedrivs inom området har till stor del uppstått genom samarbete mellan försvarets forskningsanstalt och högskoleinstitutionerna. Forskningsanstalten har även bidragit till finansieringen av denna typ av projekt.

Genom förändrade prioriteringar inom forskningsanstaltens verksamhetsområde kommer den nuvarande radiobiologiska forskningen där att i första hand inriktas mot de frågor som berör de höga stråldosernas akuta effekter. Resurserna för forskning som berör långsiktiga effekter har i samband härmed minskat starkt.

De statliga forskningsråden har i viss utsträckning engagerat sig i projekt inom det radiobiologiska forskningsområdet. Naturvetenskapliga forskningsrådet har nyligen som ett led i den återkommande utvärderingen av pågående forskningsprojekt låtit en internationellt sammansatt grupp av forskare göra en bedömning av de radiobiologiska projekt som rådet stöder. Statens råd för skogs- och jordbruksforskning har under senare år minskat sitt stöd till forskningsområdet.

Såväl grundforskning som tillämpad forskning vid högskolan är i huvudsak hänvisad till de basresurser som denna kan ställa till förfogande. Svenska nationalkommittén för strålskyddsforskning har uppmärksammat behovet av basresurser inom det aktuella forskningsområdet. Sveriges lantbruksuniversitet har hos regeringen anhållit om att den framtida radiobiologiska forskningen, främst inom dess verksamhetsområde, utreds.

Huvuddelen av den forskningsgrupp vid försvarets forskningsanstalt som är inriktad mot studiet av den joniserande strålningens sena effekter har i samband med att huvudavdelning 4 vid forskningsanstalten omlokaliseras till Umeå erhållit garantier för fortsatt statlig anställning i stockholmsregionen. Regeringen har, i avvaktan på särskild utredning angående behovet av radiobiologisk forskning i Sverige, den 31 maj 1979 beslutat att den aktuella forskningen skall bedrivas vid forskningsanstalten i Stockholm under budgetåret 1979/80.

En utredning av behovet av svensk forskning inom sagda område bör mot bakgrund av de omständigheter som jag nyss har redovisat genomföras. För denna utredning bör en särskild utredare tillkallas.

Utredaren bör inrikta sitt arbete på i huvudsak följande uppgifter. 1. En redogörelse bör lämnas för pågående forskning. Redogörelsen bör omfatta, dels grundforskning, dels utpräglat målinriktad forskning, dels ock den forskning som bedrivs i gränsområdena häremellan. Den pågående forskningen bör därvid granskas och ställas i relation till internationell forskning inom området.

2. En kartläggning bör ske av nuvarande finansieringskällor och en bedömning göras hur de resurser som för närvarande ställs till förfogande utnyttjas.

3. Behovet av utbildning på skilda nivåer för att tillgodose forskning inom det radiobiologiska området och dess tillämpningar bör vidare beröras.

4. Med tanke på den temporära lösning som har givits forskningsgruppen vid försvarets forskningsanstalt bör en bedömning av dess inriktning rörande strålningens sena effekter ske skyndsamt och redovisas i särskild ordning. Därvid bör förslag lämnas om dess ev. fortsatta verksamhet, lokalisering och finansiering. Samråd bör härvid ske med högskolemyndigheter, finansierande och i övrigt ansvariga myndigheter samt med statens arbetsmarknadsnämnd. Jag vill erinra om regeringens direktiv till samtliga

kommittéer och särskild utredare angående finansiering av reformer (Dir. 1978:40).

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för utbildningsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda behovet av svensk forskning inom radiobiologi m.m. samt erforderliga resurser,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren. Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta nionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

17. Delegation för bättre skolmiljö och uppföljning av reformbesluten rörande grundskolan

Dir 1979:109

Beslut vid regeringssammanträde 1979-07-19

Statsrådet Rodhe anför

Riksdagen fattade år 1976 principbeslut om en reformering av skolans inre arbete (prop. 1975/76:39, UbU 1975/76:30, rskr 1975/76:367). Enligt beslutet omfattar reformen tre delar, nämligen dels nya arbetsformer i skolan grundade på bl.a. ökat samarbete och ökat elevengagemang, dels samlad skoldag med ökad elevomsorg och mera varierat innehåll i skolans arbete samt allmän fritidsverksamhet i anslutning till skoldagen, dels ökad lokal frihet vid användningen av skolans resurser.

Riksdagen har sedermera, våren 1978, fattat beslut om ett nytt statsbidragssystem för grundskolan (prop. (1977/78:85, UbU 1977/78:21, rskr 1977/78:260). Beslutet innebär genom möjligheterna till friare resursutnyttjande ett väsentligt ökat lokalt inflytande över utformningen av organisation och arbetsformer m.m. i skolan. Genom denna reform har i ökad grad ansvaret för grundskolans inre utveckling lagts på kommunerna och de direkt berörda i varje skola.

I propositionen 1978/79:180 om läroplan för grundskolan m.m. behandlas bl.a. utformning av och innehåll i läroplanen samt frågor om dels utvärdering av skolans verksamhet, dels fortsatt läroplansutveckling. I samband med ställningstagandet till propositionens förslag har riksdagen uttalat att uppföljningen av besluten om en reformering av skolans inre arbete (SIA) och om ny läroplan för grundskolan bör ske under parlamentarisk medverkan (UbU 1978/79:45, rskr 1978/79:422).

I första hand åvilar ansvaret för uppföljning och utvärdering av skolans verksamhet skolöverstyrelsen (SÖ). Regeringen har vidare våren 1979 uppdragit åt statens ungdomsråd att i samråd med bl.a. SÖ utvärdera genomförandet av den samlade skoldagen och den allmänna fritidsverksamheten från föreningslivets synpunkt.

Förutom för SÖ, statens ungdomsråd och vissa andra myndigheter är en uppföljning av reformbesluten en angelägenhet för bl.a. Svenska kommun-

förbundet. Den utökade arbetslivsorienteringens genomförande är i hög grad beroende av medverkan från arbetsmarknadsstyrelsen och arbetsmarknadens parter. Den utökade kontakten mellan förskola och lågstadium är ett gemensamt intresse för SÖ och socialstyrelsen. Vidare arbetar ett antal statliga kommittéer med frågor som har anknytning till grundskolan och dess reformering. Till dem hör utredningen (U 1976:04) om läromedelsmarknaden, elevvårdskommittén (U 1978:06), integrationsutredningen (U 1978:07), skolforskningskommittén (U 1978:09), skoladministrativa kommittén (U 1978:17) och utredningen (U 1979:01) om förstärkta kontakter mellan hem och skola.

Mot bakgrund av riksdagens uttalande att ett uppföljningsarbete av reformbesluten på grundskolans område bör ske under parlamentarisk medverkan bör nu en särskild delegation tillkallas. Dess ena uppgift blir att medverka i uppföljningen av SIA-reformen. Delegationen bör därvid ta del av resultaten från pågående uppföljningsarbete och bedöma i vad mån ytterligare uppföljningsinsatser krävs. I anslutning härtill bör delegationen vidare ta de initiativ och framlägga de förslag till de ytterligare åtgärder som bedöms erforderliga för att åstadkomma en bättre arbetsmiljö i skolan och uppnå övriga syften med SIA-reformen. Till de reformområden som bör uppmärksammas hör bl.a. den friare resursanvändningen, elevernas roll i skolans liv, åtgärder för elever med skolsvårigheter, specialpedagogikens utveckling, den utökade arbetslivsorienteringen, föreningslivets roll och möjligheter i skolan, de fria aktiviteterna och den samlade skoldagen.

Den andra uppgiften för delegationen blir att på motsvarande sätt ta del i uppföljningen av den nya läroplanen. I denna läggs stor vikt vid skolans uppgift att ge eleverna nödvändiga kunskaper och färdigheter. Vidare betonas vikten av en lokalt förankrad utveckling av skolan. Delegationen bör ägna dessa aspekter av reformen särskild uppmärksamhet.

Under våren 1979 har Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) på svensk inbjudan genomfört en s.k. länderöversyn av det svenska utbildningsväsendet. Denna har framförallt gällt grundskolan och högskolan. Jag avser att överlämna rapporten från översynen i de delar som avser grundskolan till delegationen som ytterligare ett underlag för dess arbete.

Delegationen bör också inhämta synpunkter och erfarenheter från företrädare för olika grupper i skolan. Det bör ankomma på delegationen att bestämma de närmare formerna härför.

Förslag från delegationen bör redovisas successivt för regeringen.

Sekretariats- och biträdesresurser för delegationen kommer att ställas till förfogande inom utbildningsdepartementet.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en delegation med högst sju ledamöter med uppdrag att följa utvecklingen av reformerna på grundskolans område,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga och experter.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta nionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

18. Inventering av lokaler för dansteater i Stockholm

Dir 1979:113

Beslut vid regeringssammanträde 1979-09-06

Departementschefen, statsrådet Wikström anför.

Danskonsten har utvecklats starkt i vårt land under de senaste decennierna, både konstnärligt och publikmässigt. Professionell dansverksamhet har byggts ut på flera platser i landet och genom en ökad turnéverksamhet av bl.a. Riksteatern och de fria dansgrupperna har allt fler människor kommit i kontakt med danskonsten och lärt sig värdesätta den.

För att tillgodose det ökade intresset för dans och förbättra dansarnas arbets- och utvecklingsmöjligheter behöver åtgärder sättas in fortlöpande. Bl.a. kan träningsmöjligheterna för yrkesverksamma dansare och för elever vid utbildningsinstitutioner på dansområdet behöva förbättras. Vidare kan förutsättningarna för gästspelsverksamhet behöva ses över.

I de senaste årens reformarbete har dansen uppmärksammats bl.a. genom att dansarutbildningen har reformerats och genom att Cullbergbaletten och Cramérbaletten har fått ökade resurser.

Ett problem som upprepade gånger har tagits upp i diskussionen den senaste tiden är behovet av en dansteaterscen i Stockholm. En arbetsgrupp bestående av representanter för Operan, Riksteatern, Danscentrum, Operans balettskola och Svenska teaterförbundet har i en skrivelse till statens kulturråd fört fram krav på att initiativ tas för att få till stånd en sådan. Dansteaterscenen skulle kunna få en mångsidig användning. Riksteaterns båda dansensembler, Cullbergbaletten och Cramérbaletten, söker scener för framträdande i Stockholm. Operabaletten har behov av att få framträda mer. De stora internationella gästspelen går i dag i stor utsträckning Sverige förbi på grund av att det inte finns någon lämplig gästspelsscen. Det finns inte heller någon scen i Stockholm, som kan ta emot gästspel från Göteborg, Malmö och Norrköping. De fria dansgrupperna har behov av arbetslokaler och lokaler att framträda i. Det finns sådana behov också inom utbildningsinstitutionerna på dansområdet.

En rad befintliga lokaler i Stockholm skulle efter viss ombyggnad kunna användas som dansscen. I diskussionen har nämnts bl.a. Cirkus på Djurgården, Sergelteatern, Musikaliska akademiens stora sal och Stockholms stadsteater. För att det skall vara möjligt att bedöma realismen i dessa förslag behövs en genomgång av vilka andra planer som finns för ett utnyttjande av lokalerna, en uppskattning av vid vilken tidpunkt olika lokaler skulle kunna tas i anspråk samt en analys av kostnaderna för nödvändiga ombyggnader. För att klargöra dessa frågor krävs ett utredningsarbete som bör anförtros en särskild utredare.

Utredaren bör i första hand granska de lokalalternativ som nämnts här men bör också ha frihet att aktualisera andra lösningar.

Eftersom flera av de tänkbara lokalerna kan bli tillgängliga först efter åtskillig tid bör också övergångslösningar prövas. Om det skall bli möjligt att förbättra träningsmöjligheterna för dansare och förutsättningarna för gästspelsverksamhet behöver sannolikt flera olika lokaler utnyttjas. I samband med inventeringen av lokaler är det angeläget att klargöra vilka åtgärder som behövs för att Operan och Dramatens scener i ökad utsträckning skall kunna utnyttjas för dansföreställningar.

En utgångspunkt för utredningsarbetet bör vara att dansteatern i princip

skall kunna erbjuda landets alla yrkesverksamma dansare en scen att arbeta och framträda på. Någon fast ensemble skall således inte knytas till dansteatern. Verksamheten bör sortera under en huvudman som har administrativa resurser, t.ex. Riksteatern. Frågor om verksamhetens organisation och kostnader har givetvis stor betydelse vid ett ställningstagande till omfattningen av statens engagemang. En utredning av dessa frågor bör dock anstå till dess att en bedömning av lokalsituationen har gjorts.

Utredaren bör i sitt arbete samråda med statens kulturråd, byggndsstyrelsen och Stockholms kommun.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för utbildningsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågor rörande en dansteaterscen i Stockholm,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta nionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

19. Verksamheten vid Stiftelsen Drottningholms teatermuseum m.m.

Dir 1979:114

Beslut vid regeringssammanträde 1979-09-06

Departementschefen, statsrådet Wikström, anför.

Bakgrund

Verksamheten vid Stiftelsen Drottningholms teatermuseum bedrivs på grundval av stadgar som fastställts av Kungl. Maj:t den 23 maj 1969 (ändr. den 23 april 1971).

Enligt stadgarna består Stiftelsen Drottningholms teatermuseum dels av Drottningholms slottsteater med till densamma hörande inredning, inklusive scenmaskineri, dekorationer och utställningssamlingar, dels av det till Drottningholms teatermuseum hörande biblioteket och bildarkivet, dels av annan egendom, som mottagits för museets syften.

Stiftelsen har enligt stadgarna till uppgift att vidga kännedomen om teaterkonstens historia, med särskild hänsyn till teaterkonsten i Sverige under äldre och nyare tid, samt att för detta ändamål verka för dels utveckling av museets samlingar av föremål, bilder, arkivaliska dokument och litteratur, ägnade att historiskt belysa denna konst, dels att anordna teaterföreställningar, konserter eller liknande arrangemang på slottsteatern.

Stiftelsen står under riksmarskalksämbetets överinseende. Den förvaltas av en nämnd, bestående av högst nio ledamöter. Självskriven ledamot i nämnden, tillika ordförande, är ståthållaren på Drottningholms slott. De

övriga åtta ledamöterna förordnas för en tid av högst tre år, en av H.M. Konungen, tre av regeringen, två av Stockholms kommun, en av Föreningen Drottningholmsteaterns vänner och en av Operan. Nämnden äger att adjungera professorn i teatervetenskap vid universitetet i Stockholm.

Historiskt sett har verksamheten sin utgångspunkt i den slottsteater som under 1700-talet inrättades på Drottningholm. I synnerhet under Gustav III:s tid bedrevs en omfattande teaterverksamhet. Efter att under en längre tid ha varit nedlagd återinvigdes teatern år 1922. Därefter har verksamheten i anslutning till teatern undergått en successiv utveckling. I början var verksamheten direkt knuten till riksmarskalksämbetet. År 1945 organiserades verksamheten i en särskild stiftelse, Stiftelsen Drottningholms teatermuseum. Föreningen Drottningholmsteaterns vänner arbetar för att främja teaterns verksamhet.

Drottningholmsteatern anses vara unik däri att den bevarats i ursprungligt skick med fullständigt scenmaskineri från 1700-talet. Den representerar den perspektiviska förvandlingsteatern – en form av scenkonst, som utvecklades i mitten av 1600-talet i Italien och som sedan förekom allmänt i Europa till mitten av 1800-talet, dvs. under ca 200 år. Scenen gör det möjligt att framföra tidstrogna föreställningar, bl.a. med scenbyten inför öppen ridå.

Genom 1969 års stadgar skapades en fast organisation för den samlade verksamheten. Förutsättningarna för föreställningsverksamheten hade dessförinnan behandlats i en av dåvarande teater- och orkesterrådet år 1968 avlämnad utredning. I samband härmed gjorde riksantikvarieämbetet en bedömning av i vilken utsträckning teaterbyggnaden i Drottningholm, med hänsyn till slitage och brandsäkerhet m.m., kunde användas för föreställningar. Denna bedömning, följs upp fortlöpande av riksantikvarieämbetet, som f.n. medger högst ett 40-tal föreställningar per år.

Stiftelsens bibliotek, bildarkiv och kansli fick år 1970 sitt lokalbehov tillgodosett i Filmhuset på Gärdet i Stockholm. I samband därmed prövades frågan att närmare samordna bl.a. stiftelsens bibliotek och bildarkiv med biblioteksverksamheten vid institutionen för teater- och filmvetenskap vid universitetet i Stockholm. Från statens sida förordades emellertid ingen särskild lösning i detta sammanhang. Ett praktiskt samarbete har utvecklats mellan de berörda institutionerna.

Stiftelsens bibliotek svarar för dokumentation av teatrarnas verksamhet. Denna verksamhet grundar sig bl.a. på ett uttalande i prop. 1974:28 angående den statliga kulturpolitiken (s. 358).

På grundval av förslag i 1978 och 1979 års budgetpropositioner har en förstärkning kunnat ske av stiftelsens personella resurser.

Föreställningsverksamhetens nuvarande omfattning kan illustreras med förhållandena år 1977. Inom ramen för stiftelsens egen verksamhet spelades dels en nyuppsatt opera, dels en tidigare uppsatt produktion under sammanlagt 20 föreställningar. Denna verksamhet bygger på för resp. produktion tillfälligt engagerade artister. Därjämte gästspelade Operan med tre program vid sammanlagt 21 föreställningar, vilka Operan svarade för även i ekonomiskt avseende. En av dessa föreställningar sändes i TV.

Stiftelsens verksamhet i övrigt som teaterhistoriskt museum, bibliotek och arkiv bedöms av stiftelsen vara av avgörande betydelse för att man skall kunna utveckla föreställningsverksamheten med bl.a. genomarbetade nyuppsättningar.

Statens stöd till Stiftelsen Drottningholms teatermuseum har utvecklats efter två huvudlinjer. Bidrag utgår från olika anslag dels till föreställnings-

verksamheten vid Drottningholmsteatern, dels till den allmänna verksamheten, vari innefattas musei-, biblioteks- och arkivverksamhet. Under tioårsperioden 1970/71-1979/80 har det statliga bidraget till föreställningsverksamheten ökat från 380.000 kr. till 1.560.000 kr. Till denna del av verksamheten utgår också bidrag från Stockholms läns landsting och Stockholms kommun. Operan svarar vidare för kostnaderna för egna gästspel på Drottningholmsteatern. Under perioden har statens bidrag till stiftelsens verksamhet utöver föreställningsverksamheten stigit från 420.000 kr. till 1.624.000 kr.

Förutom dessa bidragsmedel tillkommer i den samlade verksamheten biljettintäkter, vissa andra inkomster av verksamheten, bidrag från Föreningen Drottningholmsteaterns vänner, bidrag från fonder m.m. Den samlade verksamheten hade kalenderåret 1978 en omslutning av 4 milj. kr., varav 2,2 milj. kr. täcktes av bidrag från staten och 400.000 kr. av bidrag från landsting och kommun.

En teaterbyggnad som i vissa avseenden är jämförbar med Drottningholmsteatern finns vid Ulriksdals slott i Solna. Byggnaden, den s.k. Confidencen, togs i bruk som teater första gången år 1753. Teaterverksamheten avstannade efter Gustaf III:s död år 1792. Byggnaden har därefter använts för andra ändamål och i samband därmed i avsevärd mån byggts om. Byggnaden är för närvarande till större delen oanvänd.

År 1965 bildades Stiftelsen Ulriksdals slottsteater med syfte att verka för restaurering och för en lämplig framtida användning av byggnaden. Inom stiftelsen har en särskild programkommitté lagt fram förslag om hur ett kulturutbud, som främst riktar sig till barn och ungdom skulle utformas om teatern restaurerades.

Riktlinjer för utredningsarbetet

Drottningholmsteaterns verksamhet möts med ett stigande intresse, såväl från publikens sida som från dem som är konstnärligt verksamma på musikteaterområdet. Den utveckling som ägt rum gör det motiverat att överväga hur förutsättningarna för verksamheten bör utformas på lämpligaste sätt. För ändamålet bör en särskild utredare tillkallas.

Utmärkande för verksamheten vid Stiftelsen Drottningholms teatermuseum är att man eftersträvar att levandegöra teaterkonstens och musikdramatikens historia på grundval av ett samspel mellan de speciella förutsättningar stiftelsen har i form av en fullt bevarad 1700-talsteater, museum, bibliotek och arkiv. En översyn av verksamheten bör utgå ifrån dessa möjligheter att utforma föreställningsverksamheten i en autentisk miljö med stöd av material och forskning inom den egna institutionen.

Översynen av stiftelsens verksamhet bör avse den framtida inriktningen av verksamheten, organisationsfrågor och lokalfrågorna samt finansieringen. En viktig aspekt i utredningsarbetet är också samarbetet med Operan, TV- och radiobolagen samt andra institutioner med anknytning till den verksamhet som stiftelsen bedriver, t.ex. Vadstena-akademien och Stiftelsen Ulriksdals slottsteater.

Teaterverksamheten på Drottningholm omfattar såväl föreställningar i stiftelsens egen regi som föreställningar av Operan. Det finns behov att utvärdera erfarenheterna av detta delade ansvar och överväga under vilka former föreställningsverksamheten framdeles bör organiseras. Värdet av en samordnad ledning av verksamheten bör beaktas.

Ett problem som bör belysas i anslutning till föreställningsverksamheten är frågan hur de olika uppsättningarna skall kunna nå ut till en större publik än den som nu kan bevista föreställningarna på Drottningholm. En möjlighet är att etablera ett ökat samarbete med TV- och radiobolagen. Ett ökat antal föreställningar per uppsättning och framträdanden på andra platser än på Drottningholmsteatern har diskuterats som ett annat sätt att nå en större publik. I anslutning härtill kan nya former för föreställningar och konserter aktualiseras.

Om teatern kunde utnyttja andra scenlokaler än de nuvarande som övningsscen skulle slitaget på teaterlokalen på Drottningholm kunna begränsas. I utredningsarbetet bör därför olika möjligheter prövas att disponera en övningsscen.

Möjligheterna att vidareutveckla teaterverksamheten på Drottningholm är beroende av en rimlig avvägd kostnadsfördelning mellan dem som bidrar ekonomiskt till verksamheten.

Det är naturligt att det nära samarbetet mellan Operan och Drottningholmsteatern fortsätter och att staten således genom Operan ger ett ekonomiskt stöd till verksamheten. Ett ökat samarbete med TV- och radiobolagen bör också kunna bidra till att underlätta finansieringen. Ett statligt stöd därutöver kan motiveras med det riksintresse som en unik och internationellt uppmärksammad teaterverksamhet representerar.

Vid bedömningen av finansieringsfrågan bör man också ta hänsyn till att Drottningholmsteatern är en teater för Stockholmsregionen. Det är därför inte orimligt att det ekonomiska stöd som ges direkt till stiftelsen fördelas mellan å ena sidan staten och å andra sidan Stockholms kommun och Stockholms läns landsting på ett sätt som motsvarar kostnadsfördelningen för regional teaterverksamhet. F.n. pågår överläggningar mellan statens förhandlingsnämnd, Stockholms kommun och Stockholms läns landstingskommun om fördelningen av det bidrag som kan erfordras för föreställningsverksamheten vid Drottningholmsteatern. Den särskilda utredaren bör i sitt arbete beakta resultatet av dessa förhandlingar.

Även den museala verksamheten samt biblioteks-, dokumentations- och arkivverksamheten bör behandlas i utredningsarbetet. Dessa verksamhetsgrenar har betydelse för föreställningsverksamheten främst därigenom att de innehåller material för forskning och studier, bl.a. i samband med nyuppsättningar av äldre verk. Därutöver har denna del av stiftelsens verksamhet en allmän betydelse för landets teaterliv. Den utgör en viktig källa för kunskap om olika epokers teaterliv och därmed också en grund för det aktuella teaterarbetet. Den löpande dokumentationen av föreställningsverksamhet i landet som stiftelsen bedriver förstärker värdet härav.

Frågan om biblioteks- och dokumentationsverksamhetens organisation har övervägts i anslutning till det utredningsarbete som bedrevs för drygt tio år sedan. Jag anser för egen del inte att det finns någon anledning att på nytt aktualisera omfattande organisatoriska förändringar av detta slag. Det bör emellertid vara utredningen obetaget att överväga andra organisatoriska lösningar än de nuvarande om detta skulle visa sig vara motiverat av de allmänna servicebehov som finns på området.

Stadgarna för Stiftelsen Drottningholms teatermuseum präglas delvis av den historiska bakgrunden till verksamheten och av dess anknytning till hovet. I samband med en allmän översyn av verksamheten bör även en modernisering av stadgarna kunna aktualiseras.

Mot bakgrund av sina överväganden rörande verksamhetens utformning

bör den särskilde utredaren redovisa en beräkning av medelsbehovet för verksamheten, finansieringen av densamma samt behovet av förhandlingsöverenskommelser med berörda parter.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för utbildningsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan rörande den framtida verksamheten vid Stiftelsen Drottningholms teatermuseum m.m.,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta nionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

20. Översyn av vissa skolförfattningar

Dir 1979:122

Beslut vid regeringssammanträde 1979-09-06

Statsrådet Rodhe anför.

Det är viktigt att författningar är lätta att läsa och förstå. Språkreglerna för lagar och förordningar ses därför över fortlöpande. I de nya riktlinjer för författningsspråket, som nyligen har utarbetats av statsrådsberedningen, anges att man inte bör vara främmande för tanken att arbeta om äldre författningar av enbart språkliga skäl.

Flertalet författningsbestämmelser om grundskolan och gymnasieskolan finns i skollagen (1962:319) och skolförordningen (1971:235; omtryckt 1979:717).

Skollagen omfattar över 50 paragrafer och skolförordningen 19 kapitel med närmare 600 paragrafer samt två långa bilagor. Totalt upptar skolförordningen omkring 190 sidor i Svensk författningssamling (SFS).

För andra skolformer, såsom specialskolan, särskolan, sameskolan, de svenska utlandsskolorna, privatskolorna, folkhögskolorna samt kommunal och statlig vuxenutbildning, gäller särskilda författningsbestämmelser. I dessa finns i viss utsträckning motsvarande bestämmelser som i skollagen eller skolförordningen. I olika avseenden hänvisas dessutom ofta till visst kapitel och vissa paragrafer i skolförordningen. Mer omfattande ändringar i skolförordningen kräver därför att man samtidigt går igenom ett stort antal andra författningar. Det kan nämnas att hänvisningar till skolförordningen finns i över 20 i SFS intagna författningar. Enbart i förordningen (1971:424) om kommunal och statlig vuxenutbildning finns t.ex. i 25 paragrafer hänvisningar till ett mycket stort antal kapitel och paragrafer i skolförordningen. I vissa förordningar finns hänvisningar till äldre lydelser av skolförordningen. Det kan också nämnas att olika regler i den nya förordningen (1978:345) om statsbidrag till driftkostnader för grundskolan, m.m. på olika sätt knyter an till bestämmelser i skolförordningen.

Skollagen tillkom 1962. Flertalet paragrafer i lagen har sedan dess ändrats en eller flera gånger. Vissa paragrafer har upphävts, andra har tillkommit. Den språkliga och tekniska utformningen av olika paragrafer speglar olika sätt att formulera författningstext. Lagen är i stort behov av teknisk och språklig översyn. Detsamma gäller, om än inte i samma omfattning, skolförordningen.

Skolförordningen har ändrats mer än 20 gånger sedan den tillkom 1971. Den ersatte då 1962 års skolstadga från vilken en del bestämmelser då fördes över mer eller mindre ordagrant. Vissa bestämmelser och regelsystem i skolförordningen är mycket detaljerade och komplicerade.

I de nya riktlinjerna för författningsspråket anges att man alltid bör ta tillfället i akt att modernisera en äldre författning språkligt, när man skall göra en saklig ändring i den. För detta moderniseringsarbete bör enligt riktlinjerna följande gälla. Man skall alltid arbeta om de delar av en äldre författning som berörs av de sakliga ändringarna. Man bör i större utsträckning än hittills ersätta gamla författningar med helt nyskrivna.

Det är omöjligt att modernisera språket i skollagen och skolförordningen om detta skall ske genom språkliga ändringar av olika paragrafer i samband med att dessa ändras sakligt. En språklig och teknisk översyn måste i stället ske i ett sammanhang. Detta är nödvändigt om den skall kunna genomföras inom rimlig tid och därigenom leda till språkligt och tekniskt så enhetliga författningsbestämmelser som möjligt. Som framgår av den redogörelse, som jag nyss har lämnat, är ett sådant översynsarbete mycket omfattande och därmed tidskrävande. Det är därför enligt min mening lämpligt att detta arbete anförtros åt en särskild utredare. Jag föreslår därför att en sådan utredare tillkallas.

Det bör ankomma på utredaren att se över inte bara skollagen och skolförordningen utan även sådana paragrafer i andra författningar, som innehåller motsvarande bestämmelser som skollagen och skolförordningen eller hänvisningar till paragrafer i någon av dessa författningar eller som på annat sätt knyter an till bestämmelser i dessa författningar. Tekniken med hänvisningar gör det ofta svårt för läsaren att ta del av författningens innehåll. Utredaren bör därför överväga om det inte är lämpligt att i stället för hänvisningar föra in motsvarande texter. Detta gäller naturligtvis i synnerhet när en hänvisning avser en äldre lydelse av en annan författning.

Enklare bestämmelser och förenklade rutiner kan i många fall göra handläggningen av ärenden mindre omständlig och dyrbar. Som jag nyss angav är vissa bestämmelser och regelsystem i skolförordningen mycket detaljerade och komplicerade. Utredaren bör undersöka om olika bestämmelser och regelsystem kan förenklas.

Olika utredningar som berör skolområdet pågår f.n. Utredaren bör samråda med dessa och hålla sig underrättad om sådana förslag som i större omfattning kan påverka innehållet i skollagen, skolförordningen eller andra författningar inom skolområdet. Utredaren bör även hålla kontakt med berörda personalorganisationer.

Jag har samrått, när det gäller särskolan med chefen för socialdepartementet och när det gäller folkhögskolorna och den kommunala och statliga vuxenutbildningen med chefen för utbildningsdepartementet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en särskild utredare för att se över skollagen och skol-

förordningen m.m..

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta nionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

21. Skolor med annan huvudman än stat och kommun

Dir 1979:123

Beslut vid regeringssammanträde 1979-09-06

Statsrådet Rodhe anför.

Frågor om skolor med annan huvudman än stat och kommun behandlades ingående i samband med reformeringen av den obligatoriska skolan. 1957 års skolberedning förutsatte i betänkandet (SOU 1961:30) Grundskolan beträffande rätten att fullgöra skolplikt i privata skolor att det i fråga om privat skola, som åtnjuter statsunderstöd, skulle ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma i vad mån skolpliktiga barn skulle få undervisas där. För att skolplikt skulle få fullgöras i privat skola, som inte åtnjuter statsbidrag, krävdes att skolan godkänts av skolstyrelsen. Såsom förutsättning för att privat skola skulle få mottaga skolpliktiga elever borde enligt beredningens förslag krävas – utöver vad som då gällde – att skolans undervisning till art, omfattning och allmänna inriktning väsentligen motsvarade grundskolans.

I proposition 1962:54 angående reformering av den obligatoriska skolan m.m. och i proposition 1962:136 med förslag till skollag m.m. anslöt sig departementschefen till vad skolberedningen anfört. Han underströk dock att

"de krav man ställer på arbetet i en enskild skola får inte i författningarna ges en så statisk utformning eller tillämpas så snävt att det i realiteten blir omöjligt att driva sådan verksamhet. Jag vill därjämte understryka skolberedningens uttalande, att det med hänsyn till den pedagogiska utvecklingen är angeläget, att det allmänna visar förståelse för och tillmötesgående mot dem som obundna av en konventionell pedagogisk uppfattning vill leta sig fram på andra vägar för att nå det mål man ställer för en god skola, oavsett om arbetet bedrivs inom eller utom det allmänna skolväsendet." (prop. 1962:54 s. 365 f.)

Nuvarande regler i skollagen om elevs möjlighet att fullgöra sin skolplikt i enskild skola bygger på de överväganden som jag här har redovisat. I 33 och 34 §§ skollagen (1962:319) anges att skolplikt kan fullgöras i enskild statsunderstödd skola eller i enskild skola som inte får statsbidrag, om skolstyrelsen i kommunen godkänt skolan för ändamålet. I 51 § bestäms särskilt om sådan skola som inte enligt skollagen eller särskilda föreskrifter står under statlig myndighets inseende eller inspektion.

Beträffande den principiella frågan om statsbidrag till enskilda skolor ansåg 1957 års skolberedning, som begränsade sin behandling till skolor för

elever i skolpliktig ålder, att rätten att få upprätta respektive utnyttja en enskild skola inte utan vidare konstituerade motsvarande rätt till ekonomiskt stöd från det allmänna. Statsbidrag borde dock kunna utgå efter prövning i varje särskilt fall.

Enligt departementschefens mening borde för enskilda externatskolor som allmän regel gälla att statsbidrag inte borde utgå annat än i de fall, då det fanns en stark pedagogisk motivering eller andra liknande särskilda skäl för ett bidrag. Statsbidrag borde sålunda kunna ifrågakomma efter prövning i varje enskilt fall (prop. 1962:54 s. 366 f.).

Antalet enskilda skolor på grundskolenivå som idag uppbär statsbidrag är litet. Av statsbidragsberättigade enskilda skolor på det gymnasiala stadiet är yrkesskolorna den största gruppen.

Statsbidraget till de enskilda skolorna utgår enligt olika grunder. Till vissa estniska skolor, Kristofferskolan och Hillelskolan utgår statsbidrag enligt särskilt beslut. Sex skolor uppbär statsbidrag enligt förordningen (1964:137) om statsbidrag till vissa privatskolor (Franska skolan i Stockholm, Sigrid Rudebecks gymnasium och Göteborgs högre samskola i Göteborg, Fjellstedtska skolan i Uppsala, Lundsbergs skola i Storfors samt Restenässkolan i Ljungskile). Till Bergsskolan i Filipstad utgår statsbidrag enligt särskild förordning den 9 juni 1977. För enskilda yrkesskolor regleras bidragsgivningen av förordningen (1971:342) om enskilda yrkesskolor.

Enligt riksdagens beslut våren 1976 (mot. 1975/76:1423 yrkandet 2, UbU 1975/76:21, rskr 1975/76:248; jfr mot. 1974:1028 yrkandet 7, UbU 1974:25, rskr 1974:211) borde det uppdras åt den då arbetande utredningen (U 1972:06) om skolan, staten och kommunerna (SSK) att lägga fram förslag beträffande ett statsbidragssystem som är tillämpbart på sådana skolor utanför det kommunala skolväsendet som syftar till att förverkliga eller utpröva mer omfattande eller genomgripande kursplanemässiga, metodiska eller andra pedagogiska idéer och tankar eller där man genom en speciell uppläggning av skolans arbete vill för praktiskt skolbruk omsätta utvecklingsfrämjande uppfostrings- eller omvårdnadsidéer. Liksom det en gång var möjligt att starta pionjärskolor borde det enligt riksdagsbeslutet även i framtiden vara möjligt att med statsbidrag starta och driva en skola utanför det kommunala skolväsendet.

Regeringen erinrade den 23 juni 1976 SSK om nämnda riksdagsbeslut. I tilläggsdirektiv till utredningen den 9 december 1976 anfördes bl.a. att det var angeläget att utredningen redovisade det av den bedrivna kartläggningsarbetet rörande statsbidragen till enskilda skolor och privatskolor.

Den 2 maj 1977 överlämnade SSK till utbildningsdepartementet den begärda kartläggningen av statsbidragen till enskilda och privata skolor. Den omfattar tre promemorior: Statsbidrag till enskilda skolor, en översikt (PM 64, 1976-04-20), Enskilda och privata skolors organisation och pedagogiska profil (PM 87, 1976-10-14) och Kostnader och intäkter för enskilda och privata skolor (PM 88, 1977-05-01).

Genom beslut den 5 juli 1977 tillkallade regeringen en särskild expert att inom utbildningsdepartementet biträda med frågor rörande de enskilda skolornas ställning inom utbildningsväsendet. Han framlade i augusti 1978 en kartläggnings- och diskussionspromemoria (Ds U 1978:6) De enskilda skolornas ställning inom utbildningsväsendet. Kartläggningsdelen omfattar dels en redogörelse för den folkrättsliga bakgrunden och en kort presentation av förhållandena på det aktuella området i det övriga Norden, dels en

genomgång av vissa grundläggande svenska rättsregler såsom 1 kap. 2 § regeringsformen, vissa paragrafer i föräldrabalken och i skollagen samt de särskilda förordningar som gäller för enskilda skolor. I diskussionsdelen förs med riksdagsuttalanden och rättsläget som utgångspunkt resonemang av mera principiell natur. Till sist förordas att en genomgripande teknisk överarbetning av de nuvarande statsbidragsbestämmelserna rörande enskilda skolor bör komma till stånd.

Departementspromemorian har varit föremål för remissbehandling. Beträffande förslaget om en teknisk överarbetning av gällande statsbidragsbestämmelser har samtliga de instanser som har tagit upp detta problem tillstyrkt en sådan översyn.

I övriga frågor som rör mera principiella ställningstaganden till förekomsten av enskilda skolor är remissopinionen splittrad. Majoriteten av remissinstanserna noterar att det utifrån gällande lag föreligger rätt att starta och driva enskild skola, men att därav inte utan vidare följer automatisk rätt till ekonomiskt stöd från det allmänna. Från flera håll hävdas med kraft att så stor omsorg som möjligt bör ges den allmänna skolan, så att olika gruppers intressen i rimlig grad kan tillgodoses inom den allmänna skolans ram. Enligt skolöverstyrelsen (SÖ) är sålunda inrättandet av enskilda skolor inte den väg som skollagen i första hand vill anvisa för att tillmötesgå de religiösa samfunden och de olika trosriktningarna. Denna uppfattning delas av ärkebiskopen. Flera andra remissinstanser har emellertid en annan uppfattning och menar att anslag från stat och kommun bör utgå till godkända enskilda skolor. Som skäl anges att man därigenom skapar förutsättningar för en allsidig sammansättning av eleverna på enskild skola och att man kan främja pedagogisk försöksverksamhet. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län framhåller t.ex. att statsbidrag och skolsociala förmåner bör utgå till enskilda skolor för att inte föräldrarnas inkomst ensamt skall avgöra om ett barn skall kunna gå i enskild skola eller ej. Länsskolnämnden i Kalmar län menar att det krävs en positiv inställning till statsbidrag för att rätten att starta, driva och utnyttja enskilda skolor inom olika skolformer skall bli reell. Göteborgs kommun däremot betonar att kommunens totala ansvar för skolplaneringen i kommunen ej får urholkas och menar att tillkomsten av enskilda skolor måste starkt begränsas. Några remissinstanser behandlar frågan om föräldrars rätt att välja skola för sina barn. Länsskolnämnden i Östergötlands län framhåller behovet av en bred debatt om föräldrars bestämmanderätt över sina barn och barnens framtid. Länsskolnämnden i Jönköpings län anser att föräldrarna bör ha full frihet att välja enskild skola.

Remissinstansernas enighet rörande behovet av en överarbetning av nuvarande statsbidragsbestämmelser likaväl som de starkt delade meningarna beträffande den principiella synen på enskilda skolor visar enligt min mening att det nu är nödvändigt att frågan rörande enskilda skolor blir föremål för en mer samlad behandling av en särskilt tillkallad kommitté. För en översyn talar också andra skäl.

Det stora antalet invandrare i Sverige har påverkat det svenska samhället i många avseenden. Riktlinjerna för invandrar- och minoritetspolitiken lades fast av riksdagen år 1975 (prop. 1975:26, InU 1975:6, rskr 1975:160). Målen för denna politik har formulerats med utgångspunkt i begreppen jämlikhet, valfrihet och samverkan. På skolans område har de övergripande målen följts upp med en rad beslut om hemspråksundervisning m.m. Syftet är att se till att invandrarna får en utbildning som också ger dem möjlighet att finna och

bevara sin egen identitet och att främja medvetenheten om sin bakgrund. Från invandrarhåll förekommer dock önskemål om att invandrarbarnen skall ha möjlighet till undervisning i egna skolor. Därigenom har debatten om enskilda skolor fått ytterligare en dimension som bör övervägas i ett vidare sammanhang.

Det är två huvudfrågor som utredningen bör behandla. Den ena rör samhällets grundläggande syn på skolor med annan huvudman än stat och kommun och i vilken utsträckning skolplikt skall kunna fullgöras i sådana skolor, den andra gäller i vilken utsträckning samhället bör ge ekonomiskt stöd till enskilda skolor och hur detta bör utformas. Som jag nämnde inledningsvis beslöt riksdagen våren 1976 att riktlinjerna för SSK:s då aktuella utredningsarbete skulle vara att statsbidrag skall utgå till vissa enskilda skolor även i framtiden. Detta riksdagsuttalande bör vara utgångspunkt även för det utredningsarbete som nu vidtar.

Utredningsarbetet bör ta sin utgångspunkt i en principiell diskussion om behovet av enskilda skolor i det svenska skolväsendet. Därvid bör också erfarenheter och problem i andra länder i görligaste mån belysas. Utredningen bör i sammanhanget vidare överväga möjligheterna att genom olika åtgärder inom det allmänna skolväsendet tillgodose de krav som ligger bakom önskemålen om ökat utrymme för enskilda skolor.

Diskussionen bör utgå från att samhället har det övergripande ansvaret för elevernas skolgång och utbildning. Härom torde det råda enighet. På samma gång kan man dock inte bortse från de krav som ibland förekommer från föräldrahåll att själva få välja skola för sina barn oavsett skolhuvudman. Utredningen bör i sina överväganden belysa detta spänningsförhållande bl.a. med utgångspunkt från de allmänna målen och syftena med den obligatoriska skolan och med beaktande av att alla elever skall erhålla en likvärdig utbildning präglad av de värderingar om t.ex. demokrati och tolerans som för övrigt gäller i vårt samhälle.

Det är viktigt att utredningen efter de principiella resonemangen så klart som möjligt formulerar de förutsättningar som man anser bör föreligga dels för att skolplikt skall kunna fullgöras i enskild skola dels för att sådan skola skall erhålla stöd av staten. Jag vill i detta sammanhang erinra om att enskilda skolor spelat en viktig roll i undervisningens historia. Det finns talrika exempel på pedagogiskt nytänkande inom enskilda skolor, som därmed bidragit till skolans utveckling. Det finns enligt min mening all anledning att vara öppen för att pedagogisk förnyelse även i framtiden skall kunna ske vid sidan om det forsknings- och utvecklingsarbete som bedrivs inom den allmänna skolan. Jag erinrar om vad Riksförbundet Hem och Skola (RHS) säger på denna punkt i sitt yttrande över den tidigare nämnda promemorian Ds U 1978:6, nämligen att de enskilda skolornas praktiska betydelse för skolväsendet i framtiden främst kan komma att vara att de utvidgar utrymmet för försöksverksamhet. Jag har härmed velat ge uttryck för tanken att försöksverksamhet vid enskild skola kan vara ett kriterium för att erhålla statsbidrag. Det kan emellertid finnas skäl att låta även skolor som inte bedriver försöksverksamhet erhålla statsbidrag (jfr Hillelskolan och estniska skolor). Jag vill samtidigt betona att frågan om statsbidrag till enskild skola även i fortsättningen måste bli föremål för prövning från fall till fall.

Utredningens överväganden i vad avser statsbidrag bör inte leda fram till att de grundläggande principerna i skolväsendets uppbyggnad förändras. Reglerna i ett nytt system får ej vara så utformade att det finns risk för att det vid sidan om det allmänna skolväsendet växer upp ett omfattande system av

enskilda skolor.

Grundprincipen för statsbidrag till enskild skola bör vara att det statliga bidraget inte utgår med högre belopp än vad motsvarande skolor i det allmänna skolväsendet kan erhålla. Smärre avsteg från denna grundprincip för vissa arbetsgivaravgifter bör dock kunna accepteras.

De statliga bidragsbestämmelserna bör vara enkla och lättöverskådliga. Utredningen bör undersöka möjligheterna till schabloniserade bidrag. Man bör därvid bl.a. överväga om det är möjligt att för grundskoledelen av enskild skola tillämpa någon eller några av principerna för nu gällande statsbidragsbestämmelser för grundskolan. De bidragsbestämmelser som utredningen presenterar skall i princip kunna användas generellt för statsbidragsberättigade enskilda skolor, som omfattas av utredningens förslag.

Det är viktigt att även personal vid enskild skola följer utvecklingen på undervisningens område. Utredningen bör pröva i vilken utsträckning samhällets insatser i vad gäller personalutveckling även bör omfatta personal vid enskild skola. Konsekvenserna av sådana och eventuellt andra åtgärder bör redovisas.

Utredningens arbete bör i första hand inriktas på de skolor som meddelar undervisning för elever i åldern 7-16 år. Utredningen bör därjämte även behandla enskilda skolor med utbildning på det gymnasiala stadiet och då koncentrera sig på skolor som meddelar undervisning enligt gymnasieskolans läroplan med främst tre- och tvååriga studievägar. Beträffande enskilda yrkesskolor bör utredningens arbete i första hand syfta till att föreslå förenklade statsbidragsbestämmelser.

Utredningen bör undersöka hur rekryteringen av elever sker till nuvarande enskilda skolor, både sådana skolor som erhåller statsbidrag och skolor utan sådant bidrag och därvid uppmärksamma eventuella tendenser till en socialt betingad rekrytering. SSK:s kartläggningsarbete har visat att skolledningen vid somliga enskilda skolor har uppmärksammat detta problem och också vidtagit åtgärder för att söka motverka en sådan sned rekrytering (jfr SSK:s PM 87). Utredningen bör med utgångspunkt i de redan gjorda undersökningarna, eventuellt kompletterade med ytterligare kartläggning, föreslå åtgärder i syfte att erhålla så allsidig elevsammansättning som möjligt vid enskild skola.

Utredningen bör inkomma med förslag rörande samhällets insyn i och tillsyn av de enskilda skolornas verksamhet. Jag utgår – i linje med vad jag tidigare har anfört – ifrån samhällets övergripande ansvar för den undervisning och utbildning som sker i landet. Härvid bör man pröva frågan huruvida alla enskilda skolor skall godkännas av offentlig myndighet, och om detta blir fallet, huruvida stat eller kommun skall besluta härom. Enligt min mening skall staten – i de fall framställning om statsbidrag förväntas bli aktuell – avgöra frågan om godkännande. Naturligtvis bör lokal skolmyndighet i sådana fall beredas tillfälle att yttra sig i fråga om skola som är belägen inom kommunen.

Enligt 35 § skollagen kan barn befrias från skolgång, om barnet "i hemmet eller annorstädes" bereds enskild undervisning som väsentligen motsvarar grundskolans. Med anledning av att det har inträffat fall, där man med stöd av denna paragraf åstadkommit en undervisning som måste anses komma mycket nära sådan undervisning som avses i 34 § skollagen, bör utredningen överväga, om de nuvarande reglerna för enskild undervisning bör omarbetas. Utredningen bör med förtur behandla denna fråga.

Till sist vill jag i korthet beröra uttrycken "enskild skola", "enskild undervisning" och "privatskola". I debatten täcker dessa termer stundom varandra, stundom har de på ett oklart sätt olika innebörd. Vidare är enligt somliga remissinstanser ordet "privatskola" negativt värdeladdat. Uttrycket "enskild skola" avser i vanliga fall skola med annan huvudman än stat, primärkommun eller landstingskommun, men i dagligt tal förekommer det ibland synonymt med "skolanläggning". Formellt avser slutligen "privatskola" sådan skola på vilken privatskolförordningen är tillämplig och till vilken statsbidrag utgår enligt kungörelsen (1964:137) om statsbidrag till vissa privatskolor. Därjämte förekommer "friskola" såsom benämning på Waldorfskola. Utredningen bör överväga en enhetlig benämning för alla skolor som ej har det allmänna som huvudman.

Utredningen skall belysa kostnadskonsekvenserna av samtliga de förslag som läggs fram. Därvid bör bl.a. redovisas de eventuella merkostnader för stat och kommun som kan uppstå om en eller flera enskilda skolor med statsbidrag inrättas vid sidan av de kommunala skolenheterna i kommunen.

Med hänvisning till vad jag anfört nu hemställer jag att regeringen bemyndigar det statsråd som har till uppgift att föredra ärenden som rör skolväsendet

att tillkalla en kommitté med högst tre ledamöter för att utreda frågan om skolor med annan huvudman än stat och kommun,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta nionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

22. Tilläggsdirektiv till dagspresskommittén (B 1978:01)

Dir 1979:128

Beslut vid regeringssammanträde 1979-09-13

Departementschefen, statsrådet Wikström, anför.

Riksdagen beslutade våren 1979, i huvudsaklig överensstämmelse med förslag i propositionen 1978/79:100 bilaga 12, om vissa förbättringar av stödet till dagspressen (KU 1978/79:24, rskr 1978/79:203). Propositionen följde de förslag som utarbetats av dagspresskommittén och presenterats i delbetänkandet (Ds B 1978:10) Översyn av presstödet. I anslutning till frågans behandling uttalade konsitutionsutskottet (KU 1978/79:24 sid. 13) att det fann det lämpligt att dagspresskommittén fick i uppdrag att i sitt fortsatta arbete pröva ett antal frågor. Kommittén borde dels ytterligare överväga förslaget om att fådagarstidningar skall innehålla minst 1.500 spaltmeter redaktionell text årligen för att kunna få presstöd, dels pröva möjligheterna att indexreglera presstödet, dels pröva om den möjlighet som tidningar på

andra språk än svenska har att under vissa förhållanden erhålla produktionsbidrag enligt samma regler som för svenskspråkiga tidningar bör utsträckas till att omfatta även övriga stödformer.

Det begärda utredningsarbetet bör nu sättas igång och jag finner i likhet med riksdagen att det bör anförtros dagspresskommittén.

Presstödsnämnden har i skrivelse den 29 juni 1979 till utbildningsdepartementet begärt att en utredning skall göras om dagstidningsbegreppets nuvarande och framtida användning i samband med samhällets presspolitiska åtgärder, t.ex. beträffande skatter, samhällelig annonsering och stöd. I sin skrivelse hänvisar nämnden till en inom nämndens kansli upprättad promemoria, "Begreppet dagstidning". I promemorian påpekas bl.a. att begreppet "dagstidning" definieras och tolkas olika i olika sammanhang. Enligt promemorian kan olika myndigheters skilda tolkningar i vissa fall leda till orimligheter.

Jag delar presstödsnämndens uppfattning att det finns anledning att nu närmare granska hur dagstidningsbegreppet används i olika sammanhang av olika statliga myndigheter. I en sådan granskning bör ingå att pröva om det är motiverat att i framtiden ge begreppet en enhetlig innebörd bl.a. i lagstiftningen om mervärdeskatt och skatt på annonser och reklam, i bestämmelserna om presstöd och i de riktlinjer för viss samhällelig dagspressinformation som utformas av nämnden för samhällsinformation (NSI). I samband därmed bör undersökas om den pågående utvecklingen inom pressen bör leda till omprövning av dagstidningsbegreppets innebörd i de nämnda sammanhangen. Om i något avseende förändringar av begreppet föreslås bör konsekvenserna av detta belysas såväl med hänsyn till berörda kategorier av tidningar som till samhällets kostnader. Jag finner att även detta utredningsarbete bör anförtros dagspresskommittén, som därvid bör beakta den promemoria som utarbetats av presstödsnämnden.

Det utvidgade utredningsuppdrag som jag här föreslår bör kunna genomföras inom ramen för den tidsplan som dagspresskommittén nu arbetar efter.

Jag hemställer att regeringen utvidgar dagspresskommitténs uppdrag i enlighet med vad jag nu har anfört.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

Jordbruksdepartementet

1. Tilläggsdirektiv till kommittén för samordning av frågor rörande långväga transport av luftföroreningar

Dir 1979:4

Beslut vid regeringssammanträde 1979-02-01

Departementschefen, statsrådet Enlund, anför.

Den 28 mars 1978 tillkallades efter bemyndigande av regeringen en kommitté med uppdrag att samordna det svenska förberedelsearbetet inför behandlingen av frågor rörande långväga transport av luftföroreningar i olika internationella organisationer. Arbetet inom kommittén har inriktats på förberedelserna inom FN:s ekonomiska kommission för Europa (ECE) inför ett miljövårdsmöte på hög politisk nivå som skall behandla detta problem. De nordiska länderna har lagt fram ett förslag till en mellanstatlig konvention inom vars ram en minskning av svavelutsläppen i Europa kan ske.

I enlighet med kommissionens beslut i april 1978 skall förberedelsearbetet för miljövårdsmötet inriktas även på resurssnål teknologi. Visst samarbete i detta ämne pågår redan i ECE:s miljökommitté.

Förberedelserna av de olika ämnen som kan komma att behandlas på ECE:s miljövårdsmöte är nära sammankopplade. Ett bra resultat i fråga om långväga transport av luftföroreningar är beroende av resultaten i fråga om resurssnål teknologi och andra eventuella ämnen. Kommittén bör därför samordna det svenska förberedelsearbetet även rörande andra ämnen som kan komma att tas upp på det planerade miljövårdsmnötet. Jag vill i detta sammanhang understryka att resurssnål teknologi, genom minskade avfallsmängder och ett lägre behov av energi och råvaror, utgör ett praktiskt exempel på teknikens anpassning till kraven på god miljö och ett samhälle i ekologisk balans. Kommittén bör i denna fråga samråda med naturresurs- och miljökommittén (Jo 1978:01).

Slutligen vill jag här anföra att kommittén bör utökas med ytterligare en ledamot.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen

utvidgar uppdraget till kommittén för samordning av frågor rörande långväga transport av luftföroreningar i enlighet med vad jag här har anfört,

bemyndigar chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla ytterligare en ledamot att ingå i kommittén.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Jordbruksdepartementet)

2. Åtgärder mot strålrisker i byggnader, m.m.

Dir 1979:15

Beslut vid regeringssammanträde 1979-02-01

Departementschefen, statsrådet Enlund, anför.

Radioaktiva ämnen i byggnadsmaterial och i grunden under byggnader kan medföra hälsorisker genom strålning från såväl byggnadsmaterialet som från den radioaktiva gasen radon och dess sönderfallsprodukter. Radon bildas vid sönderfall av radium i byggnadsmaterialet eller byggnadsgrunden. Hur mycket radon som avges varierar avsevärt beroende på bl.a. typen av byggnadsmaterial, berggrund och jordart.

Radon och dess sönderfallsprodukter kan sannolikt bidra till uppkomsten av lungcancer. Det närmare sambandet mellan halten radongas i inomhusluft och cancerrisken är inte helt känt. Om man på sätt som är gängse inom strålskyddsområdet antar att risken att få cancer är direkt beroende av stråldosen även vid små doser kan emellertid strålningen i byggnader beräknas bidra till ett inte oväsentligt antal fall av lungcancer såväl i dagsläget som under de närmaste årtiondena till följd av att utveckling av cancersjukdomen i allmänhet tar lång tid.

Vilka byggnadsgrunder och byggnadsmaterial och vilken radioaktivitet som finns i det befintliga byggnadsbeståndet är inte helt kartlagt. Stor individuell strålrisk kan finnas i byggnader som vilar på skiffergrund, men risken beror i dessa fall också på källarens och grundens utformning. Stor individuell strålrisk kan också finnas i byggnader som helt eller delvis är byggda av skifferbaserad lättbetong. Flera tusen bostäder beräknas vila på skiffergrund. Ca 3.000 bostäder beräknas vara helt byggda av skifferbaserad lättbetong medan ca 10 % av byggnadsbeståndet till viss del innehåller sådant material. Förutom byggnadsgrunden och byggnadsmaterialet spelar framför allt ventilationen men också byggnadens utformning samt radioaktiviteten i dricksvattnet roll för strålriskerna.

Problemet med strålrisker i byggnader har uppmärksammats allt mer under senare år. En anledning till detta är att den ökade medvetenheten om behovet av att spara energi fått till följd att olika åtgärder vidtagits eller planerats för att minska luftomsättningen i byggnader. Sådana energibesparande åtgärder kan emellertid få till följd att strålriskerna ökar. Ett sätt att minska strålriskerna i bostäder är således att öka luftomsättningen varvid emellertid energiförbrukningen ökar. Andra sätt att minska strålriskerna är att vidta olika byggnadstekniska åtgärder såsom luftrening eller gastät beläggning av t.ex. väggar. Sådana åtgärder är emellertid ännu inte tillräckligt utvecklade och utprovade för att kunna användas i större omfattning.

Frågor om strålrisker i byggnader berörs i flera olika författningar. Strålskyddslagen (1958:110) syftar till att ge skydd mot bl.a. joniserande strålning. I hälsovårdsstadgan (1958:663) föreskrivs att bostäder skall vara så anordnade att sanitär olägenhet inte uppkommer för de boende. I arbetsmiljölagen (1977:1160) finns bestämmelser om arbetsmiljöns beskaffenhet. Där sägs bl.a. att luftförhållandena i arbetslokaler skall vara tillfredsställande. I byggnadsstadgan (1959:612) och i tillämpningsföreskrifter till den – Svensk byggnorm – finns bestämmelser om byggnads konstruktion bl.a. från ventilationssynpunkt samt om att material i byggnad skall vara så beskaffat att det inte medför hygieniska olägenheter.

Frågor om strålrisker i byggnader faller också inom flera olika myndighe-
PAGE NO. 002ters ansvarsområden. Statens strålskyddsinstitut är förvaltningsmyndighet enligt strålskyddslagen för ärenden om skydd mot joniserande och icke joniserande strålning. Socialstyrelsen är central tillsynsmyndighet enligt hälsovårdsstadgan och har inom sitt verksamhetsområde tillsynen över den allmänna hälsovården. Statens planverk har ansvaret vad gäller byggnaders tekniska utformning och utfärdar tillämpningsföreskrifter till byggnadsstadgan, Svensk byggnorm. Statens råd för byggnadsforskning har till uppgift att planera, initiera och finansiera forsknings- och utvecklingsverksamhet inom byggnadsområdet. Statens institut för byggnadsforskning bedriver forsknings- och försöksverksamhet inom byggnadsområdet.

I sitt hittillsvarande arbete har berörda myndigheter på olika sätt beaktat frågor som rör strålrisker i byggnader. Strålskyddsinstitutet har i samarbete med statens råd för byggnadsforskning utfört radioaktivitetsmätningar av olika slags byggnadsmaterial och i olika slag av lägenheter. Vidare har institutet påbörjat en undersökning av radonhalten i dricksvatten på olika orter. Strålskyddsinstitutet har också i samråd med socialstyrelsen informerat hälsovårdsnämnder och byggnadsnämnder om strålriskerna i byggnader. Efter samråd mellan strålskyddsinstitutet och statens planverk har hänsynen till bl.a. strålrisker varit en av de viktigaste grunderna för de ventilationskrav avseende nya byggnader som uppställs i Svensk byggnorm. Byggforskningsrådet tillsatte i november 1977 en grupp som sysslar med frågor om hälsorisker i byggnader. Gruppen har bl.a. tagit initiativ till en sammanställning av befintligt kunskapsmaterial rörande radon och dess sönderfallsprodukter i inomhusluft.

Frågan om strålrisker i byggnader har också uppmärksammats av energikommissionen (I 1976:5). Kommissionen har i sitt slutbetänkande (SOU 1978:49) Energi, hälso-, miljö- och säkerhetsrisker anfört att en minskad ventilation genom tätningsåtgärder i framför allt hus byggda av skifferbaserad lättbetong innebär ökade strålrisker. Effektiva motåtgärder, främst av byggnadsteknisk natur, behöver därför vidtas för att oacceptabla hälsorisker skall undvikas. Hus med särskilt radioaktivt byggnadsmaterial bör enligt kommissionen kartläggas samtidigt som lämpliga åtgärder och rekommendationer utarbetas. Strålskyddsinstitutet har vidare i skrivelse till regeringen i maj 1978 pekat på en rad frågor rörande strålning i byggnader som enligt institutet närmare bör utredas.

Strålning i byggnader medför hälsorisker för befolkningen. Betydelsen av dessa risker i jämförelse med andra hälso- och miljörisker är svår att bedöma. Tillgängliga uppgifter visar emellertid att det nu är nödvändigt att överväga särskilda insatser. För att närmare klarlägga strålrisker i byggnader och pröva frågan om lämpliga motåtgärder bör därför en särskild utredare tillkallas.

En uppgift för utredaren bör vara att klarlägga olika byggnadsgrunders och byggnadsmaterials betydelse för strålriskerna i byggnader samt pröva hur en kartläggning av strålningen i det befintliga byggnadsbeståndet bäst kan genomföras. I arbetet bör beaktas hur de hus som medför de största strålriskerna skall kunna identifieras och åtgärdas med förtur.

Utredaren bör mot bakgrund av en bedömning av vad som kan anses vara en acceptabel strålnivå föreslå rekommendationer beträffande luftomsättning och andra byggnadstekniska åtgärder i byggnader av olika byggnadsmaterial, utformning och belägenhet. Även utformningen av statsbidrags-

och lånebestämmelser till bostäder och andra byggnader kan komma att behöva ses över. Effekterna av olika åtgärder från bl.a. energihushållningssynpunkt bör också belysas.

En ytterligare uppgift för utredaren bör vara att se över de olika myndigheternas uppgifter vad gäller åtgärder mot strålrisker i byggnader. Ett effektivt samarbete mellan berörda myndigheter är en förutsättning för att strålriskerna i byggnader skall kunna nedbringas till en acceptabel nivå. Utredaren bör därför klarlägga gränsdragningen mellan olika myndigheters PAGE NO. 003ansvarsområden och pröva hur tillgängliga resurser kan användas på effektivast möjliga sätt för att minska strålriskerna i byggnader. Utredaren bör vidare pröva om behov finns att se över nuvarande lagstiftning inom detta område.

De uppgifter för utredaren som jag hittills berört gäller hälsorisker i samband med radioaktiva byggnadsmaterial. Också i vissa andra fall kan emellertid byggnadsmaterial medföra hälsorisker som en följd av att materialet innehåller hälsofarliga ämnen. Utredaren bör därför också klarlägga ansvarsfördelningen mellan berörda myndigheter vad gäller frågan om andra hälsofarliga byggnadsmaterial än radioaktiva material.

Jag ser det som angeläget att utredarens arbete så snart som möjligt kan resultera i praktiska åtgärder. De bedömningar han har att göra måste därför i huvudsak bygga på befintligt kunskapsunderlag. Det är emellertid angeläget att vi i framtiden får ett förbättrat underlag. Utredaren bör därför pröva vilka åtgärder som behöver vidtas för att ett samlat forskningsprogram vad gäller riskerna med strålning i byggnader och åtgärder för att komma till rätta med dessa risker skall komma till stånd. Studier av vilka stråldoser som är relevanta för bedömningen av hälsoriskerna samt sambandet mellan stråldos och hälsorisker liksom samverkanseffekter med luftföroreningar kan i framtiden ge ytterligare underlag för det fortsatta arbetet med att minska strålriskerna i byggnader.

Det vida uppdrag utredaren får berör pågående arbete inom en rad olika statliga myndigheter och forskningsinstitutioner. Det är nödvändigt att en effektiv samordning sker mellan utredaren och berörda organ. Utredaren bör därför samråda med dessa.

Utredarens uppdrag innebär bl.a. att ett program för vissa fältundersökningar och tekniska utprovningar behöver utarbetas. Det är angeläget att sådana undersökningar avseende radioaktiva byggnadsmaterial snarast kan påbörjas. Därvid bör befintliga resurser hos olika myndigheter och institutioner så långt möjligt utnyttjas. Utredaren bör med förtur och i samarbete med berörda organ utarbeta ett program för de undersökningar som bedöms som nödvändiga. Programmet bör redovisas till regeringen senast den 1 maj 1979. Utredaren bör om så bedöms lämpligt också i övrigt under arbetets gång kunna avge förslag i olika delfrågor som gäller akuta problem. Utredningsarbetet bör bedrivas så att slutrapport kan avges före 1981 års utgång.

Jag har i denna fråga samrått med chefen för bostadsdepartementet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för jordbruksdepartementet,

att tillkalla en utredare med uppdrag att utreda frågan om åtgärder mot strålrisker i byggnader, m.m.,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta tionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Jordbruksdepartementet)

3. Tilläggsdirektiv till bilavgaskommittén (Jo 1977:08)

Dir 1979:29

Beslut vid regeringssammanträde 1979-03-08

Departementschefen, statsrådet Enlund, anför.

Bilavgaskommittén (Jo 1977:08), som tillkallades efter ett av regeringen den 5 maj 1977 meddelat bemyndigande, har till uppgift att värdera de risker för skador på människor och på miljön som föranleds av bilavgasutsläppen och på grundval av denna värdering föreslå åtgärder för att eliminera eller begränsa dessa risker.

Kommittén har satt igång ett undersökningsprogram för att komplettera kunskapsunderlaget i olika frågor. Förslag i huvudfrågorna beräknas kunna läggas fram under senare delen av år 1981. Sitt hittillsvarande arbete redovisar kommittén i en lägesrapport som utges inom kort.

Blyhaltiga ämnen tillsätts vid tillverkning av motorbensin i syfte att öka bensinens oktantal. Detta bly släpps sedan ut i luften tillsammans med andra föroreningar i avgaserna från motorfordon.

De allvarliga hälso- och miljörisker som har samband med utsläppen av bly via bilavgaser har uppmärksammats alltmer på senare tid. Särskilt har riskerna för bestående skador på barn vållat oro.

För att minska blyutsläppen beslöt regeringen i juni 1978 om en sänkning av blyhalten i bensin från 0,40 g/l till 0,15 g/l. Beträffande regularbensinen gäller sänkningen av blyhalten från den 1 januari 1980 och i fråga om premiumbensin från den 1 juli 1981.

Som jag nyligen har framhållit i riksdagen är det angeläget att lågblybensin kan införas tidigare än vad som förutsatts i beslutet i juni 1978. Vid samma tillfälle uttalade jag vidare att en övergång till lågblybensin emellertid inte räcker för att lösa de allvarliga hälso- och miljöproblem som orsakas av blyet i bilavgaserna utan att det är nödvändigt att så snart som möjligt gå över till ett helt blyfritt motorbränsle. Jag uttalade också att ett sådant motorbränsle bör introduceras på den svenska marknaden inom kommande femårsperiod.

Åtgärderna för att åstadkomma en tidigareläggning av införandet av lågblybensin och för att underlätta en introduktion av blyfritt bränsle måste beslutas under detta år. I samförstånd med bilavgaskommittén har jag därför lämnat uppgiften att utarbeta förslag till sådana åtgärder till en särskild arbetsgrupp som jag nyligen har tillsatt. Gruppens första huvuduppgift är att överlägga med petroleumbranschen om nämnda tidigareläggning av införandet av lågblybensin och så snart som möjligt lägga fram förslag till åtgärder med detta syfte. Med utgångspunkt i att blyfri bensin av regularkvalitet skall introduceras på den svenska marknaden inom kommande femårsperiod skall gruppen som en andra huvuduppgift pröva

när och hur en sådan introduktion skall ske och vilka medel som behövs för att inrikta bilisternas efterfrågan på blyfria motorbränslen. Arbetsgruppens tredje huvuduppgift består i att utforma förslag till bestämmelser om hur nytillkommande bilar skall vara konstruerade för att utan skador på motor och bränslesystem kunna drivas med ett blyfritt bränsle och med ett bränsle som även kan innehålla metanol eller annan alkohol. Förslag om åtgärder för att underlätta övergången till blyfritt bränsle skall redovisas senast den 1 september 1979.

Blyutsläppen genom bilavgaser torde inte kunna upphöra helt inom en nära framtid, eftersom en del av den nu rullande bilparken inte kan köras på en blyfri bensin av regularkvalitet. Särskilda åtgärder måste därför vidtas för att i det längre tidsperspektivet genomföra en total övergång till blyfritt bränsle. Sådana åtgärder har samband med frågor om framtida krav på avgasrening och bränsleförbrukning. Det är därför naturligt att uppgifterna att utreda frågan om sådana åtgärder anförtros bilavgaskommittén genom tilläggsdirektiv.

Kommitténs uppdrag bör sålunda mot bakgrund av vad jag nu har anfört kompletteras med uppgiften att lägga fram ett förslag till tidsplan för en fullständig avveckling av blytillsatser i motorbensin. I samband därmed bör kommittén belysa vilka konsekvenser från hälso- och miljösynpunkt samt från energiförbrukningS- och försörjningstrygghetssynpunkt sammansättningen av framtida motorbränsle för bensinmotorer kan medföra. Därvid bör beaktas de möjligheter till en höggradig avgasrening som övergången till blyfritt motorbränsle medger. I detta sammanhang bör kommittén tillgodogöra sig de erfarenheter som har gjorts i andra länder, främst USA och Kanada, i fråga om blyfri motorbensin. Från hälso- och miljösynpunkt finns anledning att särskilt uppmärksamma den risk som finns för en ökning av halten av bensen och andra aromatiska kolväten. Även hälsoriskerna vid hanteringen av själva bränslet bör givetvis beaktas i detta sammanhang.

Frågan om framställning och utnyttjande av syntetiska drivmedel utreds f.n. av Svensk Metanolutveckling AB (SMAB). Den av statsrådet Tham nyligen tillkallade delegationen (I 1979:01) för solvärme och bränslen som kan ersätta olja har därtill till uppgift att behandla frågan om styrmedel, föreskrifter och introduktionsstrategi för syntetiska drivmedel. Med hänsyn härtill är det angeläget att bilavgaskommittén fortlöpande håller kontakt och samråder med såväl nämnda delegation som SMAB. Samråd i här nämnda fråga bör också ske med berörda myndigheter och organisationer, i första hand statens naturvårdsverk, arbetarskyddsstyrelsen, produktkontrollnämnden och den av mig tillsatta arbetsgruppen.

Jag hemställer att regeringen utvidgar kommitténs uppdrag i enlighet med vad jag nu har anfört.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Jordbruksdepartementet)

4. Översyn av lagstiftningen om häradsallmänningar och allmänningsskogar i Norrland och Dalarna

Dir 1979:46

Beslut vid regeringssammanträde 1979-05-03

Departementschefen, statsrådet Enlund anför.

Nu gällande regler om häradsallmänningar och allmänningsskogar i Norrland och Dalarna finns i lagen (1952:166) om häradsallmänningar resp. lagen (1952:167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna. Med häradsallmänning förstås av ålder bestående häradsallmänning och med allmänningsskog område som avsatts till besparingsskog vid storskifte i Kopparbergs och Gävleborgs län eller till allmänning vid avvittring i Västerbottens och Norrbottens län.

Häradsallmänning och allmänningsskog tillhör ägarna av de fastigheter inom häradet vilka är satta i mantal resp. de fastigheter för vilka skogen blivit avsatt vid storskifte eller avvittring. De kan också tillhöra fastigheter, vilka vid jorddelning har fått rätt till delaktighet i allmänningen eller skogen. Delaktigheten följer hemmantal eller jordtal eller har bestämts vid jorddelning. Delägare får inte överlåta sin rätt till delaktighet annat än gemensamt med den fastighet med vilken rätten är förenad. Avlösning av delägares rätt till delaktighet kan heller inte ske. Undantag från denna regel gäller dock i de fall då delaktighet är förenad med fastighet som inte är taxerad som jordbruksfastighet. Sådan avlösning beslutas av länsstyrelsen efter framställning av allmänningsstyrelsen och efter hörande av delägaren. Denne blir berättigad till ersättning motsvarande värdet av hans andel i häradsallmänningen eller allmänningsskogen.

Allmänning skall i princip bibehållas oförminskad och får inte intecknas. Den får heller inte – med något undantag – tas i mät för annans fordran. Delägarnas rätt skall tillgodogöras för delägarnas och, beträffande allmänningsskogar, även ortsbefolkningens gemensamma räkning.

Allmänning får under vissa förutsättningar såväl avyttra som förvärva mark. Avyttring skall godkännas av länsstyrelsen. Vid förvärv av mark är det delägarna själva som förvärvar marken och inte allmänningen som juridisk person. Delägarna skall inom tre år göra ansökan hos länsstyrelsen om införlivning av marken med häradsallmänningen eller allmänningsskogen. Införlivning får ske under vissa villkor. Avslås ansökan härom skall marken åter avyttras. För mark som införlivats gäller i huvudsak samma regler som för mark som ingår i allmänningen. Införlivningen rubbar dock inte markens ansvarighet för fordran eller annan rätt för vilken den särskilt häftar. Införlivningen medför heller inte att marken överförs till allmänningssamfälligheten utan den behandlas fortfarande enligt reglerna för fastighet.

De båda lagarna innehåller också regler om användningen av avkastning och annan inkomst (kapitalinkomst) av allmänning. Behållen avkastning får beträffande häradsallmänning användas eller fonderas för utdelning åt allmänningens samtliga delägare efter deras delaktighet i allmänningen eller till annat ändamål som är till gagn för delägarna. Avkastning från allmänningsskogarna får dessutom användas för främjande av jordbruket inom den eller de socknar för vilkas jordägare skogen blivit avsatt eller för annat ändamål som är till gagn för delägarna eller för befolkningen i socknen.

Lagarna innehåller också regler om förvaltningen av allmänningarna och om reglemente. Reglemente skall fastställas av regeringen.

I såväl tidigare som nu gällande lagar om häradsallmänningar och allmänningsskogar har delägarnas rätt att förfoga över skogarna underkastats betydelsefulla inskränkningar. Ändamålet härmed har varit att trygga allmänningarnas bestånd och ändamålsenliga förvaltning. Samhällsutvecklingen har i vissa avseenden medfört att en del allmänningar har fått minskad betydelse för den jordägande befolkning för vilka de avsattes. Flertalet allmänningar fyller enligt min mening emellertid fortfarande en viktig funktion. Lagstiftningen om allmänningarna bör därför även i fortsättningen syfta till att trygga allmänningarnas bestånd och ändamålsenliga förvaltning.

Utvecklingen i fråga om somliga allmänningars markinnehav, delaktighetsförhållanden m.m. har dock medfört att dessa allmänningar inte har kvar sin ursprungliga funktion. Det kan enligt min mening därför ifrågasättas om det inte för vissa fall bör öppnas möjligheter till avveckling av allmänningar samt om det inte bör ges vidgade möjligheter till avlösning av delägare. Vidare kan det ifrågasättas om alla de bestämmelser rörande bl.a. förvaltningen som finns i allmänningslagarna fyller någon funktion. Flera bestämmelser saknar nämligen motsvarighet i nyare lagstiftning angående bl.a. gemensamhetsskogar och samfälligheter. Lagstiftningen på fastighetsrättens område har för övrigt genomgått en genomgripande reformering under den tid som förflutit sedan allmänningslagstiftningen tillkom. Jag anser därför att det behövs en allmän modernisering av reglerna för allmänningar.

Lagstiftningen angående häradsallmänningar och allmänningsskogar i Norrland och Dalarna bör därför göras till föremål för en fullständig översyn. Jag förordar att en särskild utredare tillkallas för ändamålet. Översynen bör utmynna i ett förslag till ny lagstiftning angående häradsallmänningar och allmänningsskogar. Inför en sådan översyn vill jag utöver vad jag nyss sagt framhålla följande.

Delaktighetsförhållandena har beträffande många allmänningar utvecklats i riktning mot en stark ökning av delägarantalet och motsvarande minskning av andelstalens storlek. Många delägare utgörs av dödsbon. Åtskilliga delägare äger endast ideella andelar av fastigheter med vilka är förenad rätt till delaktighet. Ofta bor inte delägarna på orten. Sådana delägares intresse för förvaltningen av samfälligheten torde i de flesta fall vara litet. Det stora antalet delägare och den ringa anknytning till bygdens egna skogs- och jordbruksintressen som vissa av dem torde ha kan avsevärt försvåra en ändamålsenlig förvaltning. Samtidigt har reglerna om avlösning av delaktighet i praktiken visat sig vara svåra att tillämpa. Det är därför angeläget att reglerna om avlösning av delaktighet i allmänningarna omarbetas och att de ges en utformning som gör det möjligt att på ett smidigt sätt begränsa antalet delägare i allmänning. Detta bör vara en av de viktigaste uppgifterna i utredningsarbetet. Utredaren bör dessutom för de fall jag tidigare nämnde överväga behovet av och formerna för avveckling av allmänningar.

Skötseln av den skogsmark som ingår i allmänning sker med utgångspunkt i gällande skogsvårdslag. Lönsamheten hos dagens skogsbruk är starkt beroende av att skogsbruket kan bedrivas i rationella former. Enligt min mening bör allmänningarna i samma utsträckning som andra skogsföretag ges möjlighet att utöva en effektiv förvaltning. Allmänningarnas ekonomiska förvaltning bör därför i högre grad än nu falla under allmänningarnas eget ansvar. Särskilt reglerna om förbud mot avyttring och inteckning och om krav på införlivning av förvärvad mark torde många gånger försvåra

förvaltningen och begränsa möjligheterna till ett rationellt skogsbruk. Jag utgår från att allmänningarna förvaltas med sådant ansvar att mer allmänt hållna regler för förvaltningen av allmänningarnas egendom inte skulle äventyra deras ekonomi eller fortbestånd. Vid översynen bör därför övervägas om inte reglerna om allmänningarnas förvaltning i viss utsträckning kan utformas efter förebild av motsvarande regler i lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter. Därvid bör bl.a. övervägas behovet av insyn och kontroll från det allmännas sida.

Även i fråga om förfarandet vid antagande av reglemente och ändring av reglemente anser jag att det allmänna fortfarande bör ha möjlighet att utöva viss kontroll. Hur denna kontroll skall utövas bör övervägas närmare av utredaren.

När allmänningsskogarna i Norrland samt besparingsskogarna i Kopparbergs och Gävleborgs län bildades förutsattes att en del av avkastningen skulle användas för ändamål som kommer hela bygden till godo. Denna tanke kommer i lagen om allmänningsskogar till uttryck i den tidigare nämnda bestämmelsen att behållen avkastning skall användas bl.a. för att främja jordbruket eller till annat ändamål som är till gagn för befolkningen i den eller de socknar eller delar av socknar för vilkas jordägare skogen blivit avsatt. Motsvarande bestämmelser finns inte i lagen om häradsallmänningar. Utredaren bör undersöka hur bestämmelserna har tillämpats och vilka möjligheter det kan finnas att i framtiden använda medlen så att de kommer bygden till godo. Mot bakgrund härav bör utredaren sedan överväga i vad mån liknande bestämmelser bör återfinnas i en ny allmänningslagstiftning.

Skulle under utredningsarbetets gång andra frågor rörande häradsallmänningar och allmänningsskogar än de nu angivna komma att aktualiseras, bör utredaren vara oförhindrad att pröva också dem.

Utredaren bör hålla fortlöpande kontakt med företrädare för olika sammanslutningar av allmänningar.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för jordbruksdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av lagstiftningen om häradsallmänningar och allmänningsskogar i Norrland och Dalarna,

att besluta om sakkunniga, experter och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta tionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Jordbruksdepartementet)

5. Utredning om organisation och finansiering av djurens hälso- och sjukvård

Dir 1979:47

Beslut vid regeringssammanträde 1979-05-17

Departementschefen, statsrådet Enlund anför.

Det finns flera skäl att överväga om nuvarande organisation och finansiering av djurens hälso- och sjukvård är den mest lämpliga i alla avseenden. Jag vill inledningsvis erinra om de stora förändringar inom animalieproduktionen som har skett och beräknas ske i framtiden. Mycket talar för att den framtida utvecklingen inom detta område kommer att ställa nya och ändrade krav i fråga om djurens hälso- och sjukvård. Bl.a. gäller detta behovet av epidemiologiska analyser samt utrednings- och rådgivningsverksamhet på besättningsnivå.

Den statliga distriktsveterinärorganisationen fungerar i allmänhet till djurägarnas belåtenhet och ger möjlighet till goda personliga relationer mellan djurägare och veterinär. Anställningsformen har hittills stimulerat till en hög servicenivå. De klagomål som framförts på den veterinära servicen förknippas i allmänhet med att man lokalt anser att tilldelningen av distriktsveterinärtjänster är otillräcklig.

Distriktsveterinärerna är framför allt engagerade i akutsjukvård av enskilda djur. I vissa delar av landet är antalet utförda behandlingar per veterinär mycket högt. En stor del av dessa ingrepp är av rutinkaraktär.

Hästhållningen i Sverige har under den senaste 15-årsperioden genomgått stora förändringar. Samtidigt som det totala hästantalet ökat har en förskjutning skett mot en starkt ökad andel sporthästar, framför allt rid- och fritidshästar. Från ägarhåll riktas kritik mot den nuvarande veterinära servicen på hästområdet. Man anser att det sedan åtskillig tid är svårt att få behoven tillgodosedda. Den kritik och de problem som framförs är i mycket desamma inom alla grenar av hästhållningen. Behovet av ambulerande vård anses sålunda dåligt tillgodosett på flera håll. Man efterlyser därför hästkunniga distriktsveterinärer med uttalad skyldighet att behandla hästar. Mycket talar för att den ambulerande hästsjukvården i första hand skall handhas av samma veterinärer som är verksamma inom animalieproduktionen. Att ha en särskild organisation för den ambulerande hästsjukvården torde inte vara rationellt. Det förtjänar i detta sammanhang framhållas att AB Trav och Galopp nyligen beslutat att inrätta specialistpolikliniker vid vissa av landets travoch galoppbanor. Dessa torde komma att utgöra ett värdefullt komplement till den ambulerande hästsjukvården.

När det gäller sällskapsdjuren vill jag erinra om att riksdagen senast år 1973 uttalade att den statliga distriktsveterinärorganisationen i första hand skall tillgodose det behov av vård som föreligger för animalieproduktionens djur (prop. 1973:178, JoU 1973:51, rskr 1973:378). Samtidigt framhölls emellertid betydelsen av att distriktsveterinärorganisationen utformades på sådant sätt att utrymme skapades för behandling och vård även av sällskapsdjur. Detta ansågs viktigt särskilt inom glesbygderna, framför allt i Norrlands inland. I propositionen framhölls också att den nya veterinärdistriktsindelningen utformats på sådant sätt att utrymme bör finnas för behandling och vård även av sällskapsdjur som t.ex. blivit utsatta för trafikolyckor och andra olycksfall. Det har emellertid visat sig att skillnaderna vad gäller distriktsveterinärernas skyldigheter i fråga om

animalieproduktionens djur resp. sällskapsdjur och sporthästar i vissa fall har skapat oklarheter och problem. Härtill kommer att kravet på veterinärvård av sällskapsdjur under senare år ökat mycket kraftigt och att distriktsveterinärorganisationen inte är dimensionerad för att tillgodose behovet av hälso- och sjukvård i fråga om sällskapsdjuren annat än i begränsad omfattning. För att tillgodose denna vårdsektor behövs privatpraktiserande veterinärer, välutrustade veterinärpolikliniker och djursjukhus.

Jag vill understryka att verksamheten vid djursjukhusen utgör ett värdefullt komplement till den övriga djursjukvården i landet. Vid dessa finns de bästa diagnostiska och terapeutiska resurserna samt möjligheter till stationär vård. Djursjukhusen fungerar som remissinstanser men fyller också en viktig funktion genom den jourtjänst som bedrivs vid dessa. Värdefull för djursjukvården i sin helhet är också den veterinärmedicinska kunskap som genom djursjukhusens specialutbildade veterinärer förmedlas till de fältarbetande veterinärerna. Jag är samtidigt angelägen att framhålla att även kvalificerade diagnostiska utredningar och behandlingar kan ske utan att djuren underkastas en dyrbar stationär vård.

Det är enligt min mening viktigt att slå fast att största möjliga del av djursjukvården både vad gäller animalieproduktionens djur samt sällskapsdjur och sporthästar bör ombesörjas i öppen vård. Denna vårdform är i allmänhet billigast samtidigt som djurägarna ofta finner det praktiskt och tidsbesparande att ha tillgång till en närservice med en etablerad personlig kontakt.

Jag vill också erinra om den kritik som riktats mot distriktsveterinärernas anställnings- och arbetsförhållanden. Det finns naturliga förklaringar till detta missnöje. Med nuvarande anställningsform är det t.ex. inte möjligt att ge distriktsveterinärerna en reglerad arbetstid. Vissa reformer som under senare år genomförts på arbetslivets område avseende arbetstidsförkortning, deltidstjänstgöring, föräldraledighet, deltidspensionering m.m. är svåra att tillämpa inom den nuvarande distriktsveterinärorganisationen. Svårigheter föreligger också i dag att skaffa vikarier vid tjänstledighet för distriktsveterinärer. För att förbättra distriktsveterinärernas arbetssituation har bl.a. framförts önskemål om inrättande av flerveterinärstationer.

Staten bidrar i inte oväsentlig utsträckning till att täcka kostnaderna för djursjukvården i landet. Kärnan i den statliga verksamheten inom området utgörs av distriktsveterinärorganisationen. Sammanlagda antalet distriktsveterinärer är f.n. ca 300. Central myndighet för distriktsveterinärorganisationen är lantbruksstyrelsen som också har ansvaret för de särskilda åtgärder som samhället måste sätta in för bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar. Lantbruksnämnderna svarar för viss del av personaladministrationen inom distriktsveterinärorganisationen.

Regionalt svarar länsveterinären enligt länsveterinärinstruktionen för att vad som föreskrivs om epizootibekämpandet iakttas. Länsveterinären är vidare chef för länsveterinärorganisationen som bl.a. har att samordna åtgärder mot husdjurssjukdomar. Antalet länsveterinärer är ca 30.

Huvuddelen av verksamheten vid statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) har anknytning till djurens hälso- och sjukvård. Anstalten bedriver forskning och upplysningsverksamhet på dessa områden, utför veterinärmedicinska diagnostiska undersökningar åt utomstående och tillverkar vidare veterinärmedicinska preparat för försäljning.

Till statens insatser för djursjukvård hör också verksamheten vid statliga

djursjukhus. Sådana finns inom Sveriges lantbruksuniversitet dels i Skara, dels i Uppsala (Ultuna) samt vid statens hundskola i Sollefteå. Slutligen bidrar staten till vissa kostnader för djursjukvård för avlägset boende djurägare.

Statens totala utgifter för djurens hälso- och sjukvård är svåra att beräkna. En uppskattning ger dock vid handen att området torde belasta statsbudgeten med 80-85 milj. kr. av vilka ca 10 milj. kr. är utgifter för forskning vid SVA.

Någon samlad utredning om hur de nu nämnda utgifterna fördelar sig på olika djurkollektiv föreligger inte. Den helt dominerande delen måste dock ses som utgifter för animalieproduktionen inom jordbruksnäringen. Inte obetydliga utgifter är emellertid förenade med vård m.m. av sällskapsdjur och sporthästar.

I remissyttrandet över betänkandet (Ds Jo 1978:8) Finansiering av djursjukhus anför riksrevisionsverket (RRV) bl.a. att en översyn bör göras av finansieringsförhållandena för all djursjukvård inkl. vård av djur i animalieproduktionen. En sådan samlad översyn skulle komma att inkludera distriktsveterinärorganisationen, där – enligt RRV:s mening – den nuvarande fördelningen av finansieringsansvaret kan starkt ifrågasättas.

I en promemoria den 1 februari 1979 har RRV vidare angett vissa motiv för ändrad finansieringsordning. Bl.a. anförs i promemorian att kostnaderna för sjukvård etc. är en integrerad, återkommande och nödvändig del av de totala kostnader som är förenade med produktionen av kött och mejeriprodukter. Det kan därför argumenteras för att kostnaderna borde belasta det enskilda jordbruksföretagets kalkyler och därmed i vissa fall påverka val av handlingsalternativ etc. Det påpekas också att kostnader för djursjukvård ibland kan ses som alternativ till andra kostnadsslag, såsom bättre och allsidigare foder, bättre hygienförhållanden i stallar osv.

Vidare framhålls att det kan vara felaktigt att inte belasta det enskilda jordbruket eller produktslaget med samtliga kostnader som faktiskt är förenade med produktionen, inkl. dem som primärt faller på olika samhällsorgan. Härtill kommer att en större aktsamhet skulle kunna uppnås i ianspråktagandet av resurser för djursjukvård om avgiften härför i det enskilda fallet var bättre kostnadsanpassad än f.n.

Även när det gäller samhällets utgifter för vård av sällskapsdjur och sporthästar anser RRV att samma argument till viss del kan åberopas. Samtidigt påpekas att det från rättvisesynpunkt är rimligt att innehavarna av sällskapsdjur och sporthästar själva får bära de kostnader för sjuk- och hälsovård som deras djur förorsakar.

De förhållanden som jag nu har redovisat motiverar en översyn av nuvarande organisation och finansiering av djurens hälso- och sjukvård och vissa angränsande områden. En kommitté bör enligt min mening tillkallas för att göra denna översyn. Det samlade behovet av insatser för djurhälsovård och djursjukvård bör kartläggas. En viktig utgångspunkt för utredningsarbetet bör därvid vara de uppgifter som insamlats av jordbruksdepartementets arbetsgrupp för veterinära frågor (AVF).

Den nuvarande verksamheten i fråga om djurens hälso- och sjukvård utmärks organisatoriskt av en uppdelning på olika huvudmän. I första hand bör därför undersökas vilka förbättringar som kan åstadkommas genom en samordning av huvudmannaskap och resurser i fråga om djurens hälso- och sjukvård. Därvid bör olika alternativ prövas.

Stor vikt bör läggas vid att den framtida organisationen skall kunna göra

insatser som förebygger sjukdom och hälsostörningar på besättningsnivå. Organisationen bör vara så uppbyggd att den kan förena terapeutiska och profylaktiska uppgifter. Organisationen bör vara flexibel och möjliggöra byte av tjänster inom organisationen och göra denna anpassningsbar till ändrad djurhållning och de krav som kan ställas från djurägarna eller deras organisationer eller från samhället i övrigt. Det är angeläget att så många veterinärer som möjligt engageras i beredskapstjänstgöring för att antalet beredskapstillfällen per enskild veterinär skall bli så få som möjligt.

Vid dimensioneringen av resurserna för djurens hälso- och sjukvård skall även hänsyn tas till glesbygdens behov av veterinärer för köttbesiktning.

För att öka effektiviteten och erbjuda goda arbetsförhållanden bör kommittén särskilt undersöka möjligheterna till lagarbete i veterinärstationer eller veterinära servicecentraler.

Kommittén skall lämna förslag om finansieringen av den framtida djursjuk- och djurhälsovården. En utgångspunkt bör härvid vara att djurägarna i princip skall svara för kostnaderna för djursjukvården i varje fall där allmänna samhällsintressen inte motiverar en annan fördelning av kostnadsansvaret t.ex. i fråga om bekämpandet av smittsamma sjukdomar eller behovet av en tillfredsställande service i glesbygd.

Kommittén bör samråda med kommittéer på närliggande områden och även beakta förslagen i djursjukhusutredningens betänkande och vad som kommit fram i remissbehandlingen av denna. Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för jordbruksdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sex ledamöter med uppgift att se över organisationen och finansieringen av djurens hälso- och sjukvård,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta tionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Jordbruksdepartementet)

6. Lokaliseringen av en central anläggning för behandling av miljöfarligt avfall

Dir 1979:50

Beslut vid regeringssammanträde 1979-05-03

Departementschefen, statsrådet Enlund, anför.

Genom beslut av regering och riksdag år 1975 har ansvaret för insamlingen av det miljöfarliga avfallet lagts på kommunerna och ansvaret för det slutliga omhändertagandet – behandling och långtidsförvaring – på det samhällsägda företaget Svensk Avfallskonvertering AB (SAKAB) (prop. 1975:32, JoU 1975:10, rskr 1975:161 och prop. 1975/76:25, JoU 1975/76:24, rskr 1975/76:128). Bestämmelser som reglerar hanteringen av miljöfarligt avfall finns i

förordningen (1975:346) om miljöfarligt avfall. Genom 14 § 1 förordningen har SAKAB tillförsäkrats en principiell ensamrätt att behandla miljöfarligt avfall.

SAKAB:s uppgift är således att ta hand om allt det miljöfarliga avfall som kommunerna kommer att samla in när de byggt ut sin renhållningsverksamhet till att omfatta också sådant avfall. För att klara den uppgiften har SAKAB planerat att uppföra en central behandlingsanläggning för miljöfarligt avfall på fastigheten Norrtorp som ligger inom Kvarntorpsområdet i Kumla kommun. Den viktigaste delen av anläggningen är en ugn för förbränning av fast och flytande miljöfarligt avfall. Enligt kontrakt har Götaverken Ångteknik AB åtagit sig ett totalentreprenadansvar för att uppföra anläggningen.

Koncessionsnämnden för miljöskydd har i december 1978 lämnat SAKAB tillstånd att uppföra och driva ifrågavarande anläggning i Norrtorp. Beslutet har överklagats till regeringen av statens naturvårdsverk m.fl. I besvären ifrågasätter naturvårdsverket den valda lokaliseringen. Kumla kommun och länsstyrelsen i Örebro län, vilka tidigare har tillstyrkt planerna att förlägga anläggningen till Norrtorp, har nyligen beslutat att under nuvarande förhållanden avstyrka denna lokalisering.

AB Cementa har föreslagit SAKAB att den centrala behandlingsanläggningen i stället byggs i Stora Vika i Nynäshamns kommun, där Cementa driver en cementfabrik som är nedläggningshotad. Enligt förslaget skulle en cementugn efter om- och tillbyggnader utnyttjas för att förbränna miljöfarligt avfall samtidigt som cementtillverkningen sker. Sedan SAKAB efter förhandlingar med Cementa avböjt förslaget med hänvisning till osäkerhet i fråga om funktion och driftsäkerhet hos förbränningssystemet har Cementa i en till regeringen ställd ansökan hemställt om sådant särskilt tillstånd att behandla miljöfarligt avfall som avses i 14 § 2 förordningen om miljöfarligt avfall. Enligt ansökan som f.n. bereds av naturvårdsverket erbjuder sig Cementa att i Stora Vika uppföra och driva en behandlingsanläggning för miljöfarligt avfall. Anläggningen skulle i fråga om behandlingskapacitet i huvudsak motsvara den anläggning som SAKAB har planerat i Norrtorp.

Med hänsyn främst till kommunens och länsstyrelsens ändrade inställning bör enligt min mening alternativ till den planerade utbyggnaden i Norrtorp prövas. Jag förordar därför att en särskild utredare tillkallas för att studera alternativa platser där ett uppförande av SAKAB:s centrala behandlingsanläggning framstår som möjligt. Därvid bör de faktorer som kan inverka på lokaliseringen i de skilda alternativen utvärderas och jämföras med Norrtorp. I det sammanhanget kan inte krävas att utredaren beträffande miljöskydds- och planfrågorna skall göra en bedömning som i de andra alternativen är lika ingående som den som har gjorts i fråga om Norrtorpsanläggningen. Det torde för jämförelsens skull räcka med en bedömning av mer översiktligt slag av de andra alternativen. Efter en samlad bedömning av föroch nackdelar med de olika alternativen bör utredaren redovisa sin uppfattning om den lämpligaste lokaliseringen.

Ett av de alternativ som utreering nu. Skillnaden mellan denna detalj och allt det andra är ju att den här detaljen har en utformning som inte står i överensstämmelse med riksdagens beslut – det tror jag vi är överens om. Därför borde den korrigeras mycket snabbt. Det övriga är ju en fråga om att man kanske vill ändra på det materiella innehållet i ett riksdagsbeslut därför att man kommit till olika uppfattningar om huruvida det är bra eller inte. Det

är viktigt att ändet närmare förhållandet mellan SAKAB och Cementa regleras. Med hänsyn främst till den osäkerhet som råder i tekniskt och ekonomiskt avseende beträffande driften av det system för avfallsförbränningen som Cementa har föreslagit måste från samhällets sida som ett villkor för en uppgörelse krävas att Cementa tar ett fullt ekonomiskt ansvar för uppförande, drift och underhåll av förbränningssystemet. På basis av detta ansvar får sedan den ersättning som Cementa skall tillföras för avfallsförbränningen beräknas. En koppling till cementtillverkningen får för SAKAB:s vidkommande inte innebära att avgifterna för behandling av det miljöfarliga avfallet måste sättas högre än om en sådan koppling inte föreläg.

Då det är angeläget att en central behandlingsanläggning för miljöfarligt avfall kan tas i drift så snart som möjligt, bör utredaren bedriva sitt arbete skyndsamt. Uppdraget bör redovisas senast den 1 november 1979.

Utredningsarbetet bör bedrivas i nära samråd med SAKAB. Samråd bör också ske med statens naturvårdsverk, statens planverk och med de länsstyrelser och kommuner som kan komma att beröras av arbetet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för jordbruksdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om lokaliseringen av en central anläggning för behandling av miljöfarligt avfall

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta tionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Jordbruksdepartementet)

7. Utredning om den statliga rekreations- och turistpolitiken

Dir 1979:81

Beslut vid regeringssammanträde 1979-06-28

Departementschefen, statsrådet Enlund, anför.

Under de senaste årtiondena har samhället undergått stora förändringar som bl.a. inneburit allt större tätortsbildningar, utglesning av landsbygden och ökad bilism. Samtidigt har fritiden ökat genom förlängd semester, förkortad arbetstid och pensionsreformer. Diskussionen om en meningsfull användning av fritiden – rekreation – har blivit allt livligare.

Flera utredningar har behandlat fritids- och rekreationsfrågorna. Riksdagens beslut (prop. 1967:59, JoU 1967:17, rskr 1967:213) i anledning av 1962 års fritidsutredning resulterade bl.a. i ökat statligt stöd till anläggningar för friluftsliv. Statens naturvårdsverk blev central förvaltningsmyndighet för ärenden om rörligt friluftsliv.

Vissa grundläggande frågor om naturresursernas användning för rekreationsändamål behandlades i prop. 1972:111 bil. 2 om den fysiska riksplane-

ringen. I propositionen redovisades bl.a. principer för urvalet av områden som kunde anses särskilt värdefulla för rekreation och naturvård. Vidare betonades kommunikationernas betydelse för möjligheterna att utnyttja områden för rekreationsändamål.

Den s.k. turistkommitténs förslag, vilka redovisades i slutbetänkandet (SOU 1973:52) Turism och rekreation i Sverige, togs upp i prop. 1975:46 och 1975:47. I riksdagens beslut (CU 1975/76:2, rskr 1975/76:46, NU 1975:34, rskr 1975:244) angavs vissa riktlinjer som sammanfattningsvis innebar att allmänna medel för turism och rekreation skall användas på ett sådant sätt att en bred allmänhet kan utnyttja de anläggningar och områden som byggs ut med allmänt stöd. Departementschefen uttalade att det är inte minst viktigt att låginkomsttagarnas, barnfamiljernas och de handikappades behov beaktas. Rekreationspolitiken måste för att bli framgångsrik bedrivas från såväl sociala som ekonomiska utgångspunkter.

Som en följd av riksdagsbeslutet inrättades en särskild beredning för planering och samordning av de statliga insatserna för turism och rekreation – rekreationsberedningen. Vidare inrättades Sveriges turistråd med uppgift att planera, samordna och genomföra åtgärder för att främja marknadsföringen av turism i Sverige.

Riksdagens beslut innebar också att den framtida utbyggnaden av anläggningar m.m. för turism och rekreation borde ske genom samordnade åtgärder i områden med särskilt goda förutsättningar härför, s.k. primära rekreationsområden. Tjugofem områden angavs vara särskilt väl lämpade för att tillgodose behovet av fjärrekreation.

Riksdagen beslöt i anledning av den s.k. småföretagarpropositionen (prop. 1977/78:40, NU 1977/78:34, rskr 1977/78:110) att ställa medel till förfogande för utveckling av s.k. regionala produktions- och bokningsorgan med syfte att förbättra sammansättningen och marknadsföringen av turistnäringens tjänster.

Nordiska ministerrådet fastställde år 1978 ett program för nordiskt samarbete inom turistområdet.

Under år 1978 tillsattes utredningen om fritidsboendets framtida utveckling (Bo 1978:01). I direktiven konstateras att samhället har anledning att se positivt på verksamhet som ger den enskilde möjlighet till fritidsaktiviteter och rekreation, däribland också på utvecklingen av fritidsbebyggelsen. Den starka ökningen av antalet fritidshus medför emellertid också problem. Dessa måste få sin lösning samtidigt som det är angeläget att utreda efterfrågan på och förekomsten av eventuella hinder för utveckling av olika alternativ för fritidsboende och rekreation. Fritidsboendeutredningens huvuduppgift är att behandla den övergripande frågan om samhällets engagemang med avseende på tillkomsten av fritidsbostäder av olika slag.

Rekreationsberedningen har i april 1978 i en rapport till regeringen (Ds Jo 1978:2) Statliga insatser för turism och rekreation redovisat sin syn på utvecklingen efter 1975 års riksdagsbeslut. Beredningen konstaterar att de insatser som görs genom samhällets försorg i stor utsträckning fortfarande styrs av andra mål än de rekreationspolitiska, bl.a. mål som satts upp för sysselsättnings- och regionalpolitiken.

Beredningens förslag innebär i korthet att vissa förändringar i befintliga stödformer vidtas, bl.a. för lokaliseringsstöd och beredskapsarbete, att nya stödformer såsom investeringsstöd och markförvärvslånefond inrättas samt att åtgärder vidtas för att stimulera uthyrning av stugor m.m. Vidare förordar beredningen ytterligare utredning vad avser bl.a. människors vanor och

önskemål, turistbranschen och dess problem, turismens samhällsekonomiska betydelse samt dess transportfrågor. Dessutom föreslås ytterligare satsning på forskning och utveckling. Rapporten har remissbehandlats. Ett hundratal remissinstanser har yttrat sig över förslagen. Beredningens förslag bereds f.n. inom jordbruksdepartementet.

Riksdagen har under hösten 1978 (KrU 1978/79:15, rskr 1978/79:48) med anledning av motioner på det fritidspolitiska området förordat att kompletterande utredningar görs. Riksdagen betonar att ett fortsatt utredningsarbete bör komplettera – men inte dubblera – de utredningar som redan har gjorts. Den ytterligare utredning som förordas bör syfta till att ge underlag för en samlad bedömning av det fritidspolitiska området. En sådan utredning får dock inte fördröja åtgärder på områden där det finns ett tillräckligt beslutsunderlag. Riksdagen har bl.a. anfört:

Den uppfattning som utskottet uttalade förra året, nämligen att det föreligger en omfattande och dokumenterad kunskap om behovet av åtgärder på det fritidspolitiska området, däri inbegripet turism och rekreationsverksamhet, och att denna kunskap successivt ökar, har alltjämt sin fulla giltighet. Samtidigt kan man inte bortse från att det finns behov av ytterligare utrednings- och forskningsinsatser. Förslag härom har, som nyss nämnts, framlagts av rekreationsberedningen. Vid remissbehandlingen av beredningens betänkande har vidare framförts krav om ytterligare överväganden i administrativa frågor. Vissa remissinstanser anser sålunda att det föreligger ett klart behov av administrativ samordning och nyorganisation på det fritidspolitiska området. Den samhällsekonomiska betydelsen av turism och annan rekreationsverksamhet har vidare kommit i blickpunkten också genom det förutnämnda förslaget av sysselsättningsutredningen och genom vad turistrådet redovisat i sin senaste anslagsframställning. Erinras må också om att det inom statens ungdomsråd pågår två utredningar av intresse i detta sammanhang, nämligen en om kommunernas insatser för barn- och ungdomsverksamhet och en om ungdomars val av fritidsaktiviteter.

Mot denna bakgrund har regeringen i budgetpropositionen (prop. 1978/79:100 bil. 13 s. 138) anmält att en utredning bör tillsättas på det rekreationspolitiska området.

Riksdagen har därefter under våren 1979 dels behandlat regeringens förslag i budgetpropositionen (KrU 1978/79:22, rskr 1978/79:229), dels tagit ställning till vissa andra regeringsförslag med anknytning till det rekreationspolitiska området. Sålunda har riksdagen i samband med förslag om särskilda sysselsättnings- och regionalpolitiska åtgärder i Norrbottens län (prop. 1978/79:127, AU 1978/79:33, rskr 1978/79:320) och i Vindelälvsområdet (prop. 1978/79:83, AU 1978/79:27, rskr 1978/79:187) förordat att särskilda insatser görs i form av investeringar i rekreationsanläggningar. I detta sammanhang avses även en bokningscentral för övre Norrlands turistanläggningar komma att upprättas i Luleå.

Våren 1979 har turistrådet till handelsdepartementet överlämnat en utredning om datorisering av bokning av turisttjänster. Utredningen remissbehandlas f.n.

Regeringen har vidare till riksdagen lämnat förslag (prop. 1978/79:112) i enlighet med sysselsättningsutredningens förslag (SOU 1978:62) att de lokaliseringspolitiska stöden skall utgå till rekreations- och turistobjekt på samma villkor som för andra stödberättigade verksamheter samt till objekt i ett utvidgat stödområde i förhållande till det nu gällande.

Riksdagen (CU 1978/79:26, rskr 1978/79:250) har med anledning av motioner uttalat att kommunerna bör få möjlighet att utnyttja lånefonden för kommunala markförvärv med förbättrade villkor för investeringar i turistanläggningar. Riksdagen förordar att markförvärvslån skall lämnas i huvudsaklig överensstämmelse med rekreationsberedningens förslag när det gäller låneändamål och amorteringstider. Riksdagen (KrU 1978/79:22, rskr 1978/79:229) har med anledning av budgetpropositionen vidare beslutat att anvisa medel för utvecklingsprogram för de primära rekreationsområdena. Sådana program, vilka avses komplettera markanvändningsplaner m.m. inom ramen för den fysiska riksplaneringen och länsprogrammen på det rekreations- och turistpolitiska området, kommer för riket sammantaget att ligga till grund för en samlad prövning av rekreationssektorns utbyggnad. Riksdagen har även i detta sammanhang uttalat att en kompletterande fritidspolitisk utredning inte får leda till uppskov med åtgärder på de områden där det redan finns tillräckligt beslutsunderlag.

En särskild utredare med uppdrag att se över vissa frågor inom rekreations- och turistområdet bör nu tillkallas.

Rekreations- och turistsektorn har under 1970-talet vuxit snabbt i omfattning. Denna samhällssektor omsätter enligt turistrådets bedömningar ca en femtedel av de disponibla hushållsinkomsterna. Näringen sysselsätter – utan att man beaktar de indirekta sysselsättningseffekterna – ca 220.000 personer, vilket motsvarar 6 % av arbetskraften i riket.

Resandeströmmen till Sverige är väsentligt mindre än den svenska utlandsturismen. I handelsbalansens s.k. turistnetto beräknas det årliga underskottet till ca 4 miljarder kr.

Den organisation som vuxit fram för att handlägga samhällets insatser på rekreations- och turistområdet är mycket splittrad genom att ansvaret delas mellan flera departement, myndigheter och organisationer. I yttranden över rekreationsberedningens förslag har ett flertal remissinstanser pekat på detta förhållande och framhållit att en lösning av organisationsfrågorna är av central betydelse.

Jag vill för egen del, efter samråd med i första hand chefen för handelsdepartementet, framhålla att det är angeläget att få till stånd en bättre samordning av de statliga styr- och stimulansmedlen inom rekreations- och turistsektorn. Därmed kan effektiviteten höjas och risken för samhällsekonomiska felsatsningar minskas.

Utredaren bör från denna utgångspunkt beskriva de nuvarande administrativa förhållandena inom sektorn. Förslag bör därefter lämnas om en förenklad, samordnad och effektiviserad statlig administration. Utredaren bör därvid ange vilka statliga uppgifter inom sektorn som bör omfattas av samordningen. Den statliga administrationen av kulturpolitiken, folkbildningen och tävlingsidrotten bör dock inte behandlas av utredaren.

Utredaren bör redovisa de ekonomiska konsekvenserna av föreslagna ändringar liksom konsekvenserna för berörd personal. Uppkomna effektivitetsvinster bör redovisas särskilt. Möjligheterna till överföring av ansvar till regionala och kommunala organ bör utvärderas. Jag vill erinra om regeringens tilläggsdirektiv till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående finansiering av förslag m.m. (Dir 1978:40).

Utredaren bör som ett led i arbetet med den organisatoriska samordningen också se över och sammanställa redan tillgänglig information som berör rekreations- och turistsektorn i Sverige och som tagits fram inom olika myndigheter och andra organ eller utredningar m.m. Så har skett inom bl.a.

naturvårdsverket, i den fysiska riksplaneringen och i länsplaneringen samt i den offentliga utredningsverksamheten. Likaså har turistrådet, rekreationsberedningen, nordiska ministerrådets turistutskott, OECD:s turistkommitté, Europarådets turist- och miljökommitté m.fl. organ tagit fram uppgifter av betydelse för turism och rekreation i Sverige. Det är väsentligt att all denna information nu sammanställs.

Vid informationsinsamlingen bör även material som belyser rekreations- och turistsektorns samhällsekonomiska betydelse tas fram. Branschens näringsvillkor bör kartläggas. Mot denna bakgrund är det viktigt att information om utbud och efterfrågan på turist- och rekreationsområdet sammanställs. Utredaren bör också analysera bl.a. folkrörelsernas och andra organisationers medverkan på rekreations- och turistområdet.

Billiga och enkla transporter till i synnerhet de avlägsna rekreationsområdena är av stor betydelse för rekreations- och turistsektorns fortsatta utbyggnad. Utredaren bör därför ställa samman information om t.ex. charterflyg till och inom Sverige, biltåg, direktbussar, närkommunikationer m.m. Uppgifter om kommunikationer för turismen i Norrlands inland bör särskilt redovisas. Utredaren bör i dessa frågor inhämta underlag från den regionala trafikplaneringen.

Vid kartläggningen bör utredaren särskilt beskriva de vanligast förekommande hindren för den enskilde att utnyttja det befintliga utbudet av rekreation. Likaså bör de förslag till åtgärder som därvid framkommit redovisas.

Sammanfattningsvis bör utredningen ge underlag för en samlad rekreationspolitisk bedömning, däri inbegripet en bedömning av vilka insatser som erfordras för att skapa jämlikhet i fråga om människors möjligheter att utnyttja den ökade fritiden.

Arbetet bör bedrivas skyndsamt. Förslag rörande de administrativa frågorna bör redovisas med förtur.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för jordbruksdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppgift att utreda frågan om den statliga rekreationsoch turistpolitiken,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta tionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Jordbruksdepartementet)

8. Utredning om förutsättningarna för tillverkning av etanol ur sockerbetor m.m.

Dir 1979:83

Beslut vid regeringssammanträde 1979-07-05

Departementschefen, statsrådet Enlund, anför.

I proposition 1978/79:208 om reglering av priserna på jordbruksprodukter, m.m. anmälde jag att regeringen träffat en överenskommelse med Svenska Sockerfabriks AB och Sveriges Betodlares Centralförening som gör det möjligt att fortsätta med sockertillverkning vid bruket i Karpalund även under 1980 och 1981 års betkampanjer. Jag anmälde vidare att staten genom bl.a. Svensk Metanolutveckling AB (SMAB) bör utreda de tekniska och ekonomiska möjligheterna att tillverka etanol ur sockerbetor och andra produkter. Jordbruksutskottet framhöll i sitt betänkande (JoU 1978/79:36) med anledning av propositionen att det kan finnas anledning att företa en mera övergripande utredning om den svenska sockernäringens organisation och struktur. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr 1978/79:417).

I proposition 1978/79:115 om riktlinjer för energipolitiken framhålls att det bör vara en målmedveten strävan att i ökad utsträckning utnyttja förnybara energikällor i landets energiförsörjning. Vidare understryks att åtgärder för att skapa förutsättningar för att använda alternativa drivmedel bör påbörjas så tidigt som möjligt och vidtas successivt.

Det kan vara möjligt att i framtiden producera etanol i industriell omfattning ur sockerbetor. De tekniska och ekonomiska förutsättningarna för en produktion av etanol ur sockerbetor och andra produkter är emellertid inte tillräckligt utredda. Jag anser det angeläget att denna fråga utreds med förtur så att resultatet kan beaktas vid den av riksdagen begärda översynen av sockernäringens organisation och struktur. Jag förordar därför att den av mig aviserade utredningen nu kommer till stånd. En särskild utredare bör tillkallas för uppgiften.

Utredningen bör bedrivas så att en utvärdering kan vara klar under år 1980.

Jag har den 22 februari 1979 tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att föreslå åtgärder för att underlätta införandet av blyfritt motorbränsle, m.m. Arbetsgruppen skall även pröva vad som krävs för att bilarna skall kunna drivas med sådant blyfritt motorbränsle som kan innehålla metanol eller annan alkohol. Bilavgaskommittén (Jo 1977:08) har genom tilläggsdirektiv (Dir 1979:29) fått i uppdrag att föreslå de åtgärder som i det längre tidsperspektivet behövs för att en total övergång till blyfritt motorbränsle skall kunna genomföras. Delegationen (I 1979:01) för solvärme och bränslen som kan ersätta olja har enligt direktiv (Dir 1979:2) till uppgift att bl.a. behandla frågan om styrmedel, föreskrifter och introduktionsstrategi för syntetiska drivmedel.

Utredaren bör samråda med berörda myndigheter, organisationer och företag.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för jordbruksdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda de tekniska och ekonomiska förutsättningarna för tillverkning av etanol ur sockerbetor och andra produkter,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta tionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Jordbruksdepartementet)

9. Statens stöd till hästaveln, m.m.

Dir 1979:91

Beslut vid regeringssammanträde 1979-06-07.

Departementschefen, statsrådet Enlund, anför

Antalet hästar i landet har kraftigt minskat från 1930-talet fram till slutet av 1960-talet. Denna utveckling har huvudsakligen varit en följd av den omfattande mekaniseringen inom jord- och skogsbruket. Samtidigt har försvarets behov av hästar upphört. 1963 års hästutredning, som i betänkandet (SOU 1965:44) Stöd åt hästaveln lämnade förslag till de nuvarande riktlinjerna rörande statens stöd till hästaveln och därmed sammanhängande frågor, beräknade att antalet hästar i landet skulle under 1960-talet sjunka till ca 80.000. Denna prognos visade sig i stort sett riktig. Statsmakterna fattade år 1966 beslut (prop. 1966:1 bil. 11, JoU 1966:1, rskr 1966:9) med anledning av hästutredningens förslag.

Under 1970-talet har en omsvängning skett och en kraftig expansion av hästintresset har kunnat konstateras. Den nedåtgående trenden har brutits och hästantalet har ökat. Det uppgår f.n. till ca 115.000. Ökningen omfattar sporthästar, dvs. ridhästar samt trav- och galopphästar. Endast ca 30.000 av hästarna utgörs numera av kallblod. Hästbeståndet har alltså fått en ändrad karaktär mot tidigare.

Statsmakternas beslut år 1966 innebar att statligt stöd skall utgå till hästaveln och att syftet med stödet i första hand skall vara att skapa förutsättningar för en kvalitativt sett högtstående hästavel inom landet.

Stödet till hästaveln består i huvudsak av bidrag till hästpremiering, hingsthållning och till vissa andra kvalitetsbefrämjande åtgärder. För budgetåret 1978/79 utgår statsbidrag med 810.000 kr. från anslaget Befrämjande av husdjursaveln m.m.

De grundläggande reglerna för dispositionen av stödet till hästaveln återfinns i kungörelsen (1966:560) om stöd åt hästaveln, m.m. Enligt kungörelsen får hingstar och ston, som kan antas ha betydelse för aveln inom den ras de tillhör, föras in i stambok för rasen (riksstambok). Penningpriser kan utgå till häst vid två olika tillfällen, nämligen vid stambokföringen samt när säker och god nedärvning dokumenterats. Lantbruksstyrelsen bestämmer för vilka raser riksstambok skall föras samt inom vilka raser och med vilka belopp pris får utgå. För urvalet av de hästar som skall stambokföras och för utdelningen av penningpriser (premiering) finns fyra hingstpremieringsnämnder samt särskilda premieringsförrättare. Styrelsen beslutar om hingstpremieringsnämndernas antal och verksamhetsområden.

Styrelsen utser också ordförande och ledamöter i nämnderna. Den som önskar erhålla tillstånd att använda en hingst för betäckning av sto skall uppvisa hingsten och få den godkänd av premieringsnämnd. Kungörelsen har också anknytning till lagen (1914:451) om hingstbesiktningstvång. Enligt denna lag får inom ett område där hingstbesiktningstvång införts en hingst inte användas för betäckning av sto som tillhör annan än hingstens ägare om inte hingsten godkänts av premieringsnämnd. För premiering av ston finns särskilda premieringsförrättare, som utses av lantbruksnämnderna.

Verksamheten vid statens hingstdepå och stuteri i Flyinge innebär ett betydande stöd till vissa grenar av hästaveln. Hingstdepån har till uppgift att främja aveln av varmblodiga hästar inom landet genom att tillhandahålla goda beskällare. Verksamheten står under överinseende av lantbruksstyrelsen. Enligt riksdagens beslut skall de direkta kostnaderna och inkomsterna vid anstalten balansera.

Hingstdepån och stuteriet fungerar som uppdragsmyndighet. För ändamålet finns 1.000 kr. upptagna på förslagsanslaget Statens hingstdepå och stuteri: Uppdragsverksamhet. Stöd utgår från anslaget Bidrag till statens hingstdepå och stuteri. Stödet uppgår för budgetåret 1978/79 till 250.000 kr. Medlen disponeras av lantbruksstyrelsen för att täcka underskott i verksamheten.

Resultatutvecklingen för verksamheten i Flyinge har under senare år inte varit tillfredsställande. Budgetåret 1977/78 uppstod ett betydande driftsunderskott vid anstalten. Lantbruksstyrelsen tillsatte år 1977 en arbetsgrupp för att utreda hur driften vid de olika verksamhetsgrenarna skulle kunna effektiviseras. Arbetsgruppen har i en rapport till styrelsen föreslagit vissa förändringar av verksamheten för att resultatet skall förbättras. Styrelsen har i sin anslagsframställning för budgetåret 1979/80 beaktat vad arbetsgruppen anfört.

Av statsbidraget till befrämjande av husdjursaveln m.m. erhåller hingstuppfödningsanstalten Wången 225.000 kr. Wången är en anläggning för uppfödning av nordsvenska hästar. Huvudman är Jämtlands läns hushållningssällskap.

Stöd till hästaveln och ridsporten utgår också i form av statlig kreditgaranti, som får beviljas för lån – för budgetåret 1978/79 intill ett belopp av 500.000 kr. – till inköp av avelshästar och ridhästar.

Härtill kan läggas att lantbruksstyrelsens och lantbruksnämndernas kostnader för behandling av ärenden rörande hästar uppgår till ca 1,5 milj. kr. varav en mindre del hänför sig till styrelsen.

Med hänsyn framför allt till den stora betydelse hästen haft för de arcella näringarna har det varit naturligt att statligt stöd i olika former utgått för att främja en god hästavel. Antalet hästar som nyttjas inom dessa näringar utgör dock som jag tidigare konstaterat en allt mindre del av det totala hästantalet i landet. När det gäller hästens framtida uppgifter inom jord- och skogsbruksnäringarna är det svårt att göra en säker framtidsbedömning. Inom jordbruket torde dock hästantalet förbli i stort sett konstant. Man kan konstatera att intresset för att använda hästen i skogsbruket ökar. I detta sammanhang kan nämnas riksdagens beslut med anledning av propositionen om energihushållningen m.m. jämte motioner (prop. 1975:30, NU 1975:30, rskr 1975:202) som bl.a. innebar att riksdagen fann det angeläget att draghästens betydelse inom skogsbruket uppmärksammas av berörda myndigheter och organ.

Om användningen av hästen för jord- och skogsbruk är osäker är trenden

mot ett ökat intresse för ridning och annan hästsport klart dokumenterad. Hästhållningen har sålunda i Sverige under den senaste 15-årsperioden fått en ändrad struktur. Samtidigt som det totala hästantalet ökat har en förskjutning skett mot en starkt ökad andel sporthästar, framför allt rid- och fritidshästar. Antalet ryttare har ökat mycket kraftigt från 35.000 år 1965 till 200.000 år 1978. Hästsporten har breddats och kommit att få en stor betydelse inte minst för ungdomen. Statens insatser på detta område belyses av att till amatörridsporten utgår för budgetåret 1978/79 från anslaget Stöd till idrotten: Organisationsstöd m.m. ett belopp av 2.893.000 kr. Syftet med detta stöd är att främja ridningen som folksport. För budgetåret 1979/80 skall det statliga organisationsstödet även omfatta ett bidrag på 250.000 kr. till Ridfrämjandet för att förbättra ekonomin för instruktörsutbildningen vid ridskolan i Strömsholm.

Antalet hästar som nyttjas inom trav- och galoppsporten har också stigit samtidigt som totalisatoromsättningen ökat oavbrutet. Ca en tredjedel av sporthästarna i Sverige är trav- och galopphästar. Under år 1978 var totalisatoromsättningen ca 1.600 milj. kr.

Enligt min mening står det klart att de förändringar som ägt rum under senare år i fråga om inriktningen av hästhållningen och intresset för hästar i landet har ändrat förutsättningarna för statens stöd till hästaveln och därmed sammanhängande frågor. Främjandet av en god hästavel bör därför ske i nya former och det kan ifrågasättas om staten alltjämt skall vara huvudman för verksamheten.

Jag vill erinra om att när det gäller andra djurslag såsom nötboskap, svin och får handhas huvudmannaskapet för bl.a. avelsverksamheten och den organiserade hälsokontrollverksamheten av de inom området verksamma avels- och intresseorganisationerna. Svensk Husdjursskötsel ek. för. är ett centralt organ för nötkreatursoch svinaveln och har till uppgift att bl.a. bedriva utvecklingsarbete med avelsmetoder, kontrollformer och andra uppgifter som ligger inom husdjursföreningarnas arbetsområde. En liknande lösning vad gäller ansvaret för avelsfrågor, utvecklingsarbete, m.m. bör skapas på hästområdet.

Bilden är splittrad när det gäller de avels- och intresseorganisationer som företräder hästintressen i olika hänseenden. Enligt min mening skulle det vara en fördel om dessa frågor kunde samlas under en huvudman. Större enhetlighet i verksamheten och en effektivare bevakning av frågor som exempelvis berör avel, utbildning, hälsokontroll och utvecklingsarbete kan därmed uppnås.

Mot bakgrund av det anförda finner jag flera skäl tala för att formerna för främjandet av hästaveln och andra frågor som rör hästhållningen och hästens roll i samhället nu bör bli föremål för en allsidig översyn. Ansvaret för hästavelsarbetet skall därvid ses över med hänsyn till den ändrade karaktär som hästbeståndet fått under senare år. Likaså skall det ekonomiska ansvaret för avelsarbetet utredas. En kommitté bör tillkallas för detta ändamål.

Mot bakgrund av de ställningstaganden kommittén kommer fram till i dessa centrala frågor bör kommittén sedan ta upp frågan om de framtida uppgifterna vid statens hingstdepå och stuteri. Alltjämt skall gälla att de direkta kostnaderna och inkomsterna vid anstalten skall balansera. Vidare bör kommittén överväga frågan om statens medverkan i utbildnings- och informationsverksamheten.

Kommittén bör kunna ta upp även andra frågor som rör statens medverkan i hästfrågor, t.ex. i fråga om forskning och försök. Utredningens förslag bör

totalt sett inte innebära krav på ökade kostnader för statsverket.

En särskild utredning har nyligen tillsatts om organisationen och finansieringen av djurens hälso- och sjukvård. Denna utredning skall även ta upp den veterinära servicen på hästområdet. Förevarande utredning bör därför samråda med denna utredning.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för jordbruksdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sex ledamöter med uppdrag att utreda frågan om statens stöd till hästaveln och andra frågor som rör hästhållningen och hästens roll i samhället,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta tionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Jordbruksdepartementet)

10. Utredning om rennäringens ekonomiska förhållanden

Dir 1979:116

Beslut vid regeringssammanträde 1979-06-28

Departementschefen, statsrådet Enlund, anför.

De riktlinjer som nu gäller för rennäringen fastställdes av 1971 års riksdag (prop. 1971:51, JoU 1971:37, rskr 1971:216). Utgångspunkten för statsmakternas beslut var att det var ett angeläget intresse från såväl rennäringens som samhällets synpunkt att genom rationaliseringsåtgärder av olika slag skapa förutsättningar för en effektivare och mera lönsam renskötsel. Vidare uttalades att det var ett samhällsintresse, inte bara från näringspolitiska synpunkter, att rennäringens lönsamhet förbättrades, eftersom rennäringen är en förutsättning för bevarande av den samiska kulturen.

Rennäringens betydelse för den samiska kulturen betonades också av 1976/77 års riksmöte (prop. 1976/77:80, KrU 1976/77:43, rskr 1976/77:289). Därvid uttalades att en avgörande förutsättning för att den samiska kulturen skall kunna bevaras är att rennäringen kan fortleva som samisk näring och att ett rimligt antal samer kan få sin utkomst inom rennäringen.

De grundläggande förutsättningarna för renskötselns bedrivande anges i rennäringslagen (1971:437). Stöd till rennäringens rationalisering lämnas i form av statlig lånegaranti och bidrag ur samefonden. Vidare lämnas statligt stöd mot ekonomiska förluster vid synnerligen svåra renbetesförhållanden (katastrofskadeskydd). Dessutom utgår statligt prisstöd till rennäringen. Grunderna för prisstödet fastlades av 1973 års riksdag (prop. 1973:96, JoU 1973:25, rskr 1973:232).

Omfattande investeringar i renskötselanläggningar och ökat utnyttjande av tekniska hjälpmedel har medverkat till förändrade driftsformer och viss omvandling av renskötselutövandet. Därvid har rennäringen blivit alltmer

beroende av stabilitet och ekonomi i verksamheten.

Enligt min mening är det av stor betydelse att förutsättningar finns för att uppfylla de mål statsmakterna har ställt upp för rennäringens fortbestånd. En grundläggande förutsättning härför är att ekonomisk trygghet skapas för rennäringens utövare. Jag föreslår därför att inkomst- och lönsamhetsförhållandena inom rennäringen utreds och att en översyn görs av näringens ekonomiska förhållanden. En särskild utredare bör tillkallas för detta ändamål.

Utredaren bör pröva olika förslag i syfte att skapa förutsättningar för dem som är sysselsatta inom rennäringen att få en tillfredsställande ekonomisk och social standard och trygghet i arbetet. De förslag utredaren lägger fram bör vara ägnade att inom samebyns ram stimulera till bärkraftiga renskötselföretag.

Ytterligare en förutsättning för utredarens överväganden bör vara att rennäringen ses i sin inskränkta betydelse, dvs. renskötseln. Som ett led i strävandena att skapa bärkraftiga renskötselföretag bör utredaren beakta kombinationsnäringarna.

Det ekonomiska stödet till rennäringen bör i princip utformas så att det främjar rationaliseringen inom näringen. Utredningen bör pröva om det nuvarande stödet till rennäringen har den för näringen lämpligaste inriktningen och utformningen. Härvid bör prövas möjligheterna att inrikta stödet mera på arbetsinsatserna än på själva ägandet av ren i syfte att stödja de renskötare och aktiva renägare som inte har alternativa sysselsättningar. Inom denna ram bör utredaren vidare pröva förutsättningarna att tillämpa selektiva former av stöd, såsom t.ex. stöd till kalvslakt, tidig höstslakt och för tillskottsutfodring samt stöd till samebyar för inköp av avelsdjur.

Statens jordbruksnämnd har regeringens uppdrag att se över prisstödet till rennäringen. Utredaren bör i denna fråga beakta jordbruksnämndens arbete. Utredaren bör vara oförhindrad att pröva utformningen av prisstödet för att i enlighet med vad som nyss sagts stimulera till rationella och bärkraftiga renskötselföretag.

Utredaren bör även pröva formerna för samråd och överläggningar mellan staten och rennäringsutövarna i näringsfrågor.

Renskötseln utövas huvudsakligen i utpräglade glesbygdsområden. De regionalpolitiska aspekterna bör därför tillmätas stor betydelse vid förslagens utformning.

Jag erinrar slutligen om regeringens direktiv (Dir 1978:40) till samtliga kommittéer och särskilda utredare om finansiering av reformer.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för jordbruksdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda rennäringens ekonomiska förhållanden,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta tionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Jordbruksdepartementet)

11. Användningen av kemiska medel i jord- och skogsbruket m.m.

Dir 1979:119

Beslut vid regeringssammanträde 1979-08-09

Departementschefen, statsrådet Enlund, anför.

Kemiska medel används i jord- och skogsbruket främst i form av handelsgödselmedel och bekämpningsmedel. Användningen av sådana kemiska medel har ökat de senaste årtiondena. Inom det moderna jord- och skogsbruket samt trädgårdsnäringen har dessa medel fått stor betydelse för nuvarande produktionsnivå.

Hanteringen av handelsgödselmedel och bekämpningsmedel regleras med stöd av lagen (1973:329) om hälso- och miljöfarliga varor. De centrala bedömningarna enligt denna lag görs av produktkontrollnämnden. Särskilda bestämmelser om bekämpningsmedel finns i kungörelsen (1973:334) om hälso- och miljöfarliga varor. Enligt dessa bestämmelser skall bekämpningsmedel vara registrerat hos produktkontrollnämnden för att få användas. Nämnden meddelar också de föreskrifter som skall gälla vid spridning av medlen och andra särskilda villkor till förebyggande av skada. Särskilda bestämmelser finns angående spridning över områden där allmänheten får färdas fritt, dvs. främst skogsmark. När det gäller hanteringen av handelsgödselmedel finns, förutom de generella bestämmelser i lagstiftningen om hälso- och miljöfarliga varor som kan vara tillämpliga, också vissa allmänna råd och anvisningar från berörda myndigheter.

I såväl den allmänna debatten som i arbetet hos berörda myndigheter och andra organ har frågan om användningen av kemiska preparat i jord- och skogsbruket alltmer uppmärksammats under senare år. Diskussionen har särskilt gällt spridningen av lövbekämpningsmedel över skogsmark. Olika forskningsresultat som successivt lagts fram och som visat på risker vid användningen av vissa preparat har ytterligare ökat den oro som finns både hos dem som arbetar med preparaten och hos allmänheten. Angelägenheten av att användningen av kemiska medel i jord- och skogsbruket minskas så mycket som möjligt har också framhållits i olika sammanhang.

I de riktlinjer som riksdagen de senaste åren antagit för jordbruks- resp. skogspolitiken har också frågan om användningen av kemiska medel tagits upp. I prop. 1977/78:19 om nya riktlinjer för jordbrukspolitiken, m.m. framhålls bl.a. att det vid utformningen av produktionsmålsättningen är angeläget att beakta de konsekvenser som en mer restriktiv användning av kemiska medel kan få. Vidare framhålls att vi på sikt måste eftersträva att finna en produktionsteknik där hög effektivitet kan förenas med kraven på resurshushållning och ekologisk balans. I prop. 1978/79:110 om riktlinjer för skogspolitiken, m.m. sägs att användningen av kemiska medel bör begränsas så långt som möjligt.

Kontrollen över användningen av kemiska medel i jord- och skogsbruket har också successivt skärpts under de senaste tio åren. Som exempel på medel som tidigare använts i skogsbruket men som nu är förbjudna kan nämnas DDT-haltiga bekämpningsmedel, som användes till behandling av skogsplantor, och fenoxisyror av typen 2, 4, 5 – T, som användes till lövslybekämpning. Kontrollen har också ytterligare skärpts genom bl.a. ökade krav på underlagsmaterial för registrering av bekämpningsmedel, strängare hanteringsföreskrifter och behörighetskrav när det gäller dem som använder medlen. I lagstiftningen har vidare införts bestämmelser med syfte att öka

myndigheternas insyn och kontroll samt för att säkerställa att människor inte ovetande skall komma i kontakt med bekämpningsmedel eller område där sådana medel spritts.

Också när det gäller att få fram alternativa produktionsmetoder och bekämpningsmetoder har insatserna successivt ökat. Forskning pågår för att utveckla alternativa mekaniska och biologiska bekämpningsmetoder och för att förebygga sjukdomar och förhindra insektsskador på växter. Forsknings- och utvecklingsarbete bedrivs också inom områdena växtförädling, alternativa brukningsmetoder, ändrad växtföljd m.m. för att få fram metoder som inte innebär långsiktiga negativa effekter i miljön eller skadar människors hälsa.

De ökade kunskaper vi fortlöpande får om riskerna för människors hälsa och för miljön vid användningen av många kemiska preparat i jordoch skogsbruket och den oro såväl de som arbetar med sådana preparat som allmänheten känner inför dessa problem gör det enligt min uppfattning nödvändigt att ytterligare åtgärder nu vidtas för att minska användningen av preparaten. Det är samtidigt uppenbart att en kraftigt minskad användning av kemiska preparat i jord- och skogsbruket får betydande konsekvenser för dessa näringar. En särskild kommitté med parlamentarisk sammansättning bör därför enligt min mening tillkallas för att utreda frågan om användningen av kemiska medel i jord- och skogsbruket m.m. Därvid bör i detta sammanhang också inbegripas trädgårdsnäringen. Kommittén bör dessutom studera den användning som sker i övrigt av bekämpningsmedel t.ex. i hushållen.

En huvuduppgift för kommittén bör vara att studera konsekvenserna i olika avseenden av en minskad användning av kemiska preparat i jordoch skogsbruket m.m. Därvid bör såväl effekterna fran hälso- och miljösynpunkt som konsekvenserna för bl.a. ekonomi och sysselsättning belysas. Kommitténs uppdrag bör omfatta såväl användningen av bekämpningsmedel som användningen av handelsgödselmedel.

Som underlag för sina bedömningar bör kommittén sammanställa tillgängliga uppgifter om den hittillsvarande användningen av olika kemiska preparat i de berörda näringarna. Kommittén bör därvid även redovisa de bedömningar som i olika sammanhang gjorts rörande framtida behov av kemisk bekämpning och gödsling.

En bedömning av konsekvenserna av en minskad användning av kemiska preparat i jord- och skogsbruket förutsätter en bedömning av vilka alternativa metoder som kan finnas. Kommittén bör därför inventera och redovisa de metoder som finns tillgängliga för att helt eller delvis ersätta de kemiska preparaten.

En viktig del av kommitténs arbete är att bedöma hälso- och miljöeffekterna av den nuvarande användningen av bekämpningsmedel och handelsgödselmedel. Kommittén bör därför låta sammanställa och utvärdera de forskningsresultat som föreligger på detta område. Såväl effekterna i den yttre miljön som de problem som föreligger från arbetsmiljösynpunkt bör därvid beaktas. Kommittén bör vidare bedöma effekterna från hälso- och miljösynpunkt av en förändring av dagens jord- och skogsbruk i riktning mot de alternativa metoder som kan finnas tillgängliga. Kommittén bör därvid redovisa såväl de positiva effekter från miljösynpunkt som en minskad kemikalieanvändning medför som de miljöproblem som en användning av alternativa metoder kan ge upphov till. Kommittén bör således belysa exempelvis de miljörisker som en ökad användning av biologiska bekämp-

ningsmetoder kan medföra liksom de problem från arbetsmiljösynpunkt som en övergång till mekanisk röjning kan ge inom skogsbruket.

Som jag tidigare berört skulle en kraftigt minskad användning av kemiska medel få betydande konsekvenser för de aktuella näringarna. Det är angeläget att kommittén så långt möjligt kan redovisa och bedöma konsekvenserna för bl.a. ekonomi och sysselsättning inom näringarna. Bland de frågor som därvid bör uppmärksammas är påverkan på arbetskraftsbehov, arealbehov, energiförbrukning, lagring och importbehov vid övergång i större eller mindre utsträckning till alternativa produktionsmetoder. Kommittén bör självfallet också studera hur såväl priser som försörjningen med olika råvaror och färdigvaror kan påverkas varvid bl.a. konsekvenserna för vår livsmedelsberedskap bör analyseras. Även de internationella aspekterna på försörjningsfrågorna bör belysas. En bred och öppen redovisning av samhällsekonomiska och näringspolitiska konsekvenser bör eftersträvas. Beskrivningen av konsekvenserna för ifrågavarande näringar av en övergång till alternativa metoder bör göras mot bakgrund av de mål och riktlinjer för resp. näring som statsmakterna nyligen angivit.

Kommitténs uppgift bör i första hand vara att i enlighet med vad jag här anfört redovisa konsekvenserna i olika avseenden av en minskad användning av kemiska preparat i jordbruket, skogsbruket och trädgårdsnäringen. Kommittén bör emellertid också utvärdera det underlagsmaterial som kommittén tar fram och utifrån en avvägning mellan bl.a. näringspolitiska intressen och miljöintressen föreslå lämpliga åtgärder. Alternativa förslag bör därvid redovisas.

De praktiska och ekonomiska möjligheterna att genomföra från miljösynpunkt i och för sig angelägna förändringar av nuvarande produktionsmetoder beror naturligtvis bl.a. på i vilket tidsperspektiv bedömningarna görs. Enligt min mening bör kommittén pröva vilka förändringar som är rimliga och möjliga att genomföra på relativt kort sikt. Härutöver bör kommittén emellertid också studera vilka ytterligare åtgärder för att tillgodose hälsooch miljösynpunkter som kan göras i något längre tidsperspektiv. I detta sammanhang bör kommittén också pröva behovet av ytterligare forskning, försök och utvecklingsarbete i syfte att få fram alternativa produktionsmetoder. Möjligheten till ökade insatser inom bl.a. växtförädling, biologisk bekämpning och alternativ odlingsteknik bör därvid övervägas och erforderliga förslag läggas fram.

Enligt min uppfattning är det angeläget att en första redovisning av de frågor jag här berört kan föreligga relativt snart. Resultatet av arbetet bör lämpligen kunna redovisas i form av delrapporter varvid de frågor som rör skogsbrukets användning av bekämpningsmedel bör redovisas med förtur. Förslag i detta avseende bör redovisas under år 1980. När det gäller andra frågor bör arbetet planeras så att en redovisning kan ske vid utgången av år 1981. Kommittén bör samråda med berörda myndigheter och andra organ samt med naturresurs- och miljökommittén (Jo 1978:01) och övriga pågående utredningar inom kommitténs ämnesområde i syfte att effektivt kunna utnyttja tillgänglig kunskap och undvika onödigt dubbelarbete.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för jordbruksdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sju ledamöter med uppdrag att utreda frågan om användningen av kemiska medel i jord- och skogsbruket m.m.,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta tionde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Jordbruksdepartementet)

Handelsdepartementet

1. Sverigehusets framtida användning

Dir 1979:84

Beslut vid regeringssammanträde 1979-07-19

Departementschefen, statsrådet Cars, anför.

Sverigehuset vid Kungsträdgården i Stockholm togs i bruk år 1969. Det planerades ursprungligen som ett öppet hus med svensk accent för utländska besökare. Med hänsyn härtill har huset försetts med serviceutrymmen såsom utställningshall, filmsal med simultantolkningsanläggning, konferensrum, bibliotek och restaurang. Dessutom bedrivs turistmottagningsservice i entrén. I kontorslokalerna ryms Svenska institutet, utrikesdepartementets pressrum, Sveriges turistråd och Stockholms Turisttrafikförbund.

Utredningen (UD 1977:01) om det svenska kulturoch informationsutbytet med utlandet anser i sitt betänkande, Kultur och information över gränserna (SOU 1978:56), att idén bakom Sverigehuset inte har förverkligats. Frågan om Sverigehusets karaktär bör därför enligt utredningen utredas närmare inom berörda departement.

Utredningen framhåller betydelsen av vårt sätt att ta emot utländska besökare. En utgångspunkt bör i detta perspektiv vara att ett Sverigehus kan ge många möjligheter till levande Sverigeinformation. Vilka intressen som skall styra Sverigehusets allmänna framtoning måste bedömas med hänsyn till att huset är en kontaktpunkt med en vid krets av utländska besökare från tillfälliga turister till tongivande utländska journalister. En levande utställningsverksamhet kan bidra till att ge huset en bestämd karaktär och utländska besökare ett positivt intryck av Sverige.

Jag förordar att frågan om Sverigehusets framtida användning nu utreds närmare mot bakgrund av de synpunkter som utredningen om det svenska kulturoch informationsutbytet med utlandet framfört. En särskild utredare bör tillkallas för uppgiften.

Utredaren skall mot bakgrund av det statsfinansiella läget beakta tilläggsdirektiv (Dir 1978:40) till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående finansiering av reformer. Utgångspunkten för utredningsarbetet skall vara att Sverigehuset skall drivas med rimlig ekonomisk lönsamhet.

Med hänvisning till detta hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för handelsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om Sverigehusets framtida användning

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver
att kostnaderna för utredningen skall belasta elfte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.
(Handelsdepartementet)

2. Handel med teknik

Dir 1979:88

Beslut vid regeringssammanträde 1979-07-19

Departementschefen, statsrådet Cars, anför.

Det är ett samhällsintresse att det svenska näringslivet ligger långt framme i tekniskt hänseende. Det tekniska kunnandet måste ständigt utvecklas för att landets internationella konkurrenskraft skall kunna bibehållas och stärkas. Sysselsättning och välstånd beror ytterst på att företagen producerar varor och tjänster så effektivt och av så hög standard att omvärlden efterfrågar dem.

Forskning och utveckling är därför av central betydelse. Företagen satsar stora resurser på detta område. Statsmakterna har under senare år avsatt betydande medel till stöd åt teknisk forskning och utvecklingsarbete. Genom en ny patentlagstiftning har det blivit enklare för företagen att internationellt skydda sin nya teknik.

Sverige har emellertid inte möjlighet att bedriva utvecklingsarbete på alla de områden som är intressanta för ett högindustrialiserat samhälle. Ansträngningarna har därför koncentrerats till vissa branscher och till vissa produkter. I flera fall har mycket goda resultat uppnåtts och flera företag har idag en internationellt stark ställning i tekniskt avseende. I andra branscher bedrivs forskning och utveckling i blott begränsad skala och man är där beroende av tekniska impulser och kunnande utifrån för att kunna leva vidare.

Bl.a. mot denna bakgrund bedriver svenska företag idag internationell handel med teknik. Med teknik avser jag i detta sammanhang tekniskt kunnande i form av process- och produktkunskap, vidare kunnande inom områdena forskning, utveckling och administration. Ibland kan detta kunnande bli föremål för patent. Det bör kunna omfattas av licensavtal eller liknande överlåtelser.

För vissa företag kan det vara fördelaktigt att sälja hela eller delar av sitt tekniska kunnande. Det kan exempelvis finnas teknik utvecklad som av olika skäl inte kan finna avsättning i Sverige men som företag i andra länder kan vara intresserade av. Vidare kan företag genom försäljning av teknik hålla sig med större resurser för forskning och utveckling än som annars vore fallet. Detta kommer rimligen företagens svenska produktion till nytta. Ibland kan protektionistiska tendenser i den internationella handeln göra traditionell export av varor ointressant eller omöjlig. Försäljning av teknik och det samarbete som ofta följer därav kan vara ett sätt för svenska företag att

komma in på sådana marknader, vilket på längre sikt kan gynna även varuexporten.

Från samhällets synpunkt har teknikexporten den fördelen att den bidrar till att stärka den svenska bytesbalansen. Med det underskott i bytesbalansen som Sverige f.n. har är det viktigt att även denna typ av export främjas.

Även import av teknik har stor betydelse för såväl enskilda företag som för samhället.

Ny teknik kan ofta förvärvas snabbare och till lägre kostnad genom köp än genom egen forskning och utveckling. Genom att kombinera utländsk teknik med inhemskt marknadskunnande kan företagen bygga upp en livskraftig och sysselsättningsfrämjande verksamhet. Speciellt för de mindre företagen kan det finnas behov av att köpa teknik från utlandet som alternativ till egen produktutveckling. Importerad teknik kan inte sällan läggas till grund för egen framgångsrik produktutveckling. Likaså kan det vara möjligt för företag som drabbas av strukturkriser att få igång alternativ produktion snabbare genom att utnyttja teknik som köpts utifrån.

Statsmakterna har på senare år satt igång en rad regional- och sysselsättningspolitiskt motiverade aktiviteter i syfte att hitta nya produkter och ny teknik till svenska företag. Riksdagen har beslutat att denna produktsökning skall utvidgas i industripolitiskt syfte (prop. 1978/79:123, NU 1978/79:59, rskr 1978/79:416). Chefen för industridepartementet kommer därför senare denna dag att begära bemyndigande att tillkalla en kommitté för att bedriva försöksverksamhet med produktsökning och teknikimport.

På grund av den stora betydelse som Sveriges handel med teknik har finns det anledning att närmare studera om ytterligare statliga insatser behövs på området. Efter samråd med chefen för industridepartementet föreslår jag därför att en särskild utredare nu tillkallas för att utreda teknikhandeln. Därvid bör först den nuvarande omfattningen av Sveriges export och import av teknik kartläggas. Därefter bör för- och nackdelar för företagen och samhället med sådan handel belysas. Slutligen bör undersökas om det finns ett behov av statliga insatser för att främja teknikhandeln.

Skulle utredaren finna att så är fallet skall förslag ges på vilket sätt staten bör verka för sådan handel samt genom vilket eller vilka organ de statliga åtgärderna bör kanaliseras.

Styrelsen för teknisk utveckling (STU) utreder f.n. frågor rörande främst mindre och medelstora företags utnyttjande av ny teknik. Utredningen beräknas vara avslutad under innevarande år. Utredaren bör i tillämpliga delar utgå ifrån och bygga vidare på resultatet av STU:s utredning.

Vid utformningen av förslagen bör särskild hänsyn tas till de mindre och medelstora företagens situation. Utredaren bör också ta tillvara de erfarenheter andra länder kan ha av statliga insatser på teknikhandelsområdet.

Utredaren bör bedriva sitt arbete i nära samarbete med den tidigare nämnda kommittén för försöksverksamhet med produktsökning och teknikimport. Vidare bör utredaren samråda med utredningen om samverkan i fråga om statlig konsultverksamhet i utlandet m.m. ("Konsultexportutredningen", Dir. 1978:15).

Utredaren skall mot bakgrund av det statsfinansiella läget beakta tilläggsdirektiv (Dir. 1978:40) till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående finansiering av reformer.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för handelsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om handeln med teknik,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta elfte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Handelsdepartementet)

3. Översyn av riktlinjerna för svensk krigsmaterielexport

Dir 1979:93

Beslut vid regeringssammanträde 1979-07-19

Departementschefen, statsrådet Cars, anför

Enligt kungörelsen (1949:614) angående förbud mot utförsel från riket av krigsmateriel (omtryckt 1972:202, ändrad 1974:127) får krigsmateriel inte utan tillstånd utföras till utrikes ort. Utförseltillstånd kan i särskilda fall meddelas av chefen för handelsdepartementet. Om ärendet gäller utförsel i större omfattning eller eljest är av större vikt skall frågan underställas regeringen. Vad som är att betrakta som krigsmateriel anges i bilaga till kungörelsen.

De nu gällande riktlinjerna för tillståndsprövningen framgår av prop. 1971:146, där principer för svensk export av krigsmateriel redovisas. Propositionen godkändes av riksdagen i december 1971 (UU 1971:21, rskr 343). Till grund för propositionen låg förslag från 1970 års krigsmaterielexportutredning (SOU 1970:63) och remissbehandlingen av dessa förslag.

I fråga om de principiella överväganden som ligger bakom nuvarande regler för krigsmaterielexport hänvisar jag till prop. 1971:146. Sammanfattningsvis anförs där att beredskapshänsynen utgör ett vägande skäl för att även i fortsättningen tillåta en viss export. De beredskapsskäl som sålunda talar för svensk krigsmaterielexport måste ställas mot de utrikesoch neutralitetspolitiska skäl som enligt vad som anförs i propositionen talar mot sådan export.

Mot bakgrund av de principiella övervägandena anger föredragande departementschefen i prop. 1971:146 följande riktlinjer för prövningen av frågor om tillstånd till krigsmaterielexport:

"I vissa fall föreligger ovillkorligt hinder mot krigsmaterielexport. Detta kan vara fallet på grund av internationella avtal, beslut av FN:s säkerhetsråd eller folkrättsliga regler om export från neutral stat under krig. I dessa fall skall självfallet exporttillstånd vägras.

Utrikes- och neutralitetspolitiska skäl saknar betydelse i fråga om krigsmaterielexport till de nordiska staterna och till de neutrala staterna i Europa. Därför bör i fredstid tillstånd beviljas för export till dessa stater. I fråga om andra stater måste från fall till fall bedömas om de utrikes- och neutralitetspolitiska skälen har så ringa vikt att export bör tillåtas.

De principiella överväganden som här har redovisats leder till att tillstånd inte bör beviljas för export till

stat som befinner sig i väpnad konflikt med annan stat, oavsett om krigsförklaring har avgetts eller ej,

stat som är invecklad i internationell konflikt som kan befaras leda till väpnad konflikt, eller

stat som har inre väpnade oroligheter.

Vid tillämpningen av dessa regler bör man dock skilja mellan materiel av utpräglat defensiv karaktär och krigsmateriel i övrigt. De allmänna utrikespolitiska skälen mot krigsmaterielexport har, som jag tidigare har anfört, inte samma tyngd i fråga om defensiva vapen, t.ex. kustartilleri- och luftvärnsmateriel. Visserligen bör inte ens defensiv materiel kunna exporteras till stat som befinner sig i väpnad konflikt med annan stat. Men i de övriga fall som här avses bör export av sådan materiel, som inte kan utnyttjas för att påverka den föreliggande krissituationen, kunna tillåtas. Detta är helt i överensstämmelse med den praxis som gäller f.n.

Starka utrikespolitiska skäl talar vidare mot att Sverige exporterar krigsmateriel, som kan bli utnyttjad för att undertrycka mänskliga rättigheter. Även om denna princip redan nu kan sägas vara vägledande för praxis i tillståndsärenden, är det angeläget att det uttryckligen slås fast som en grundläggande regel att export inte kan medges i dessa fall. Regeln avses medföra ökad restriktivitet i fråga om urvalet av mottagare för svensk krigsmaterielexport i överensstämmelse med det allmänna syfte som jag förut har angett för de nya riktlinjerna. Regeln bör uttryckas så, att tillstånd inte skall ges för export av krigsmateriel till stat, som på grund av deklarerade avsikter eller rådande politiska förhållanden kan antas använda materielen för att undertrycka mänskliga rättigheter som anges i FN-stadgan.

I fråga om reservdelar till tidigare levererad krigsmateriel föreligger särskilda förhållanden. Med den stränga restriktivitet jag förordar för urvalet av de stater till vilka krigsmaterielexport skall medges är det osannolikt, att tveksamhet uppstår i fråga om export av reservdelar till materiel, för vilken licens en gång lämnats. Skulle detta ändå inträffa, bör enligt min mening avgörande vikt fästas vid att reservdelarna är ett komplement till materiel, som exporterats med vederbörligt tillstånd. För att svensk krigsmaterielindustri skall kunna verka på exportmarknaden inom de ramar som jag har angivit är det angeläget att köparna har goda garantier för att de får reservdelar till inköpt materiel. Reservdelar till tidigare inköpt materiel bör därför få exporteras oavsett förhållanden som jag här angivit som hinder för export. Ovillkorliga exporthinder gäller dock givetvis även i detta fall.

Utredningen och flera remissinstanser har betonat de svårigheter som uppstår i företagens planering, om påbörjade eller kontrakterade leveranser måste avbrytas. Dessa svårigheter måste enligt min mening beaktas. Om, som jag har funnit, krigsmaterielexport av viss omfattning skall tillåtas av beredskapshänsyn, bör man också beakta de konsekvenser för sysselsättningen som kan uppstå, om en för export utbyggd kapacitet plötsligt inte kan utnyttjas. Utfärdad exportlicens bör därför indragas, förutom vid ovillkorliga exporthinder, endast om den mottagande staten kommer i väpnad konflikt med annan stat eller får inre väpnade oroligheter. Även i fall av väpnad konflikt bör indragning av licensen kunna underlåtas, om det är förenligt med de neutralitetsrättsliga reglerna och mottagarstaten deltar i konflikten endast symboliskt.

Som utredningen anfört och jag tidigare framhållit medför den tekniska utvecklingen att Sverige med begränsade resurser får allt svårare att följa med i den tekniska utvecklingen och med egen produktion täcka hela den sektor som är av betydelse för det svenska försvarets behov. Det är som jag också tidigare framhållit inte tänkbart att vi med hjälp av export av krigsmateriel kan klara detta problem. Det kan därför bli nödvändigt att i framtiden inleda samarbete med företag i andra stater. I ett sådant samarbete

måste samarbetspartnern komma med på ett mycket tidigt stadium. Vid samarbetsavtal mellan företag i Sverige och i andra länder om gemensam utveckling och produktion av krigsmateriel bör sådan utförsel till det andra landet som föranleds av avtalet medges oavsett förhållanden som tidigare angivits som hinder för krigsmaterielexport. Dock gäller även i detta fall de tidigare angivna ovillkorliga exporthindren. Avtal av detta slag förutsätter en mycket restriktiv prövning vid val av utländsk samarbetspartner. Jag förutsätter att avtalen alltid skall underställas Kungl. Maj:t och att myndigheterna skall ha full insyn i den svenska samarbetspartnerns verksamhet.

Liksom f.n. bör endast statlig myndighet eller av staten auktoriserad vapenimportör godtas som köpare. Detta medför att risken för att krigsmateriel hamnar hos icke avsedd stat är kraftigt reducerad. För att ytterligare minska denna risk bör utländska köpare av svensk krigsmateriel, om det inte av särskilda skäl kan underlåtas, skriftligen förklara att materielen under de närmaste fem åren från köptillfället är avsedd för köparens eget behov."

De nu redovisade riktlinjerna har varit vägledande för tillståndsprövningen i drygt sju års tid. Vid flera tillfällen har tillståndsgivningen diskuterats i riksdagen. Frågan om en översyn av gällande regler har senast tagits upp i tre motioner: 1977/78:531 av Sven-Erik Nordin m.fl. (c), 1978/79:397 av Osvald Söderqvist m.fl. (vpk) och 1978/79:589 av Olof Palme m.fl. (s). I sitt av riksdagen godkända betänkande med anledning av motionerna (UU 1978/79:25, rskr 226) hemställer utrikesutskottet att en sådan översyn kommer till stånd.

I betänkandet anför utskottet bl.a. att det ligger i sakens natur att export av krigsmateriel ständigt aktualiserar vissa problem av principiell karaktär och att tillståndsprövningen ej sällan innebär en synnerligen grannlaga uppgift. Den modernisering och precisering av tidigare riktlinjer som 1971 års beslut innebar har inte helt kunnat undanröja dessa grundläggande svårigheter. Problemen har främst hänfört sig till uppkomsten av oroligheter eller förtryck i köparlandet, till definitioner av begrepp som "inre väpnade oroligheter" och "defensiv" materiel och till gränsdragningen mellan civil och militär materiel.

Förhållandena i köparländer som en gång tett sig stabila har ibland snabbt ändrats på grund av yttre eller inre konflikter, påpekar utskottet. Materiel som i säljarlandet klassificeras som defensiv har understundom kunnat komma till offensiv användning eller av köparlandet apteras eller ändras på ett sätt som inte varit förutsett. Vidareexport av vapen till länder, som inte skulle komma ifråga för direktexport, har likaså ibland förekommit. I vissa konflikter har vapen använts, som – utan att vara det – haft en sådan utformning att de förväxlats med i Sverige tillverkad materiel.

Utskottet framhåller att 1971 års riktlinjer var baserade på den första mera principiella och parlamentariskt förankrade utredning som företagits i vårt land i dessa frågor. De har utan tvivel varit värdefulla att tillgå och har på det hela taget fyllt sin funktion väl. Åtskillig tid har emellertid förflutit sedan riktlinjerna utarbetades. Det kan därför finnas skäl att systematiskt gå igenom de erfarenheter som under mellantiden vunnits av deras tillämpning i syfte att åstadkomma de ev. förbättringar och preciseringar av principerna för exporttillstånd och för prövning av länderval som må vara möjliga.

Utskottet förordar att en ny översyn av riktlinjerna kommer till stånd och att den också denna gång sker genom en parlamentariskt sammansatt utredning. Omprövningen bör också relateras både till den internationella utvecklingen under senare år och till den utveckling som ägt rum inom den svenska säkerhetspolitikens olika grenar.

Enligt utskottet bör vid översynen också uppmärksammas den licenstillverkning av svensk materiel som förekommer i andra länder och prövas i vad mån sådan försäljning av tillverkningsrättigheter kan och bör underställas kontroll av samma slag som krigsmaterielexporten.

Utskottet behandlar även frågan om parlamentarisk förhandsinsyn i tillståndsgivningen. I motionen 1978/79:589 hade anförts att man bör söka sig fram till en ordning som innebär att vapenexportfrågor av mera betydande säkerhetspolitisk räckvidd prövas kontinuerligt i en församling med parlamentariskt inslag. Utskottet anser att utrikesnämnden bör kunna fylla den samrådsfunktionen och att frågan därför inte behöver omfattas av utredningsuppdraget.

För egen del vill jag inledningsvis – liksom utrikesutskottet – framhålla att krigsmaterielexporten för den samlade svenska utrikeshandeln spelar en relativt underordnad roll. Den har under de senaste decennierna legat under 1 % av totalexporten. Den är dock, trots sin begränsade omfattning, av stor betydelse för vår försvars- och neutralitetspolitik.

Den svenska industrins förmåga att utveckla och tillverka materiel för det svenska försvaret är av vikt för den svenska säkerhetspolitiken. Vi bör nämligen när det gäller anskaffning av för försvaret väsentlig materiel undvika att komma i en sådan beroendeställning till andra länder att den kan utnyttjas för påtryckningar eller så att vi i en krissituation står utan viktig materiel. Av säkerhetspolitiska skäl är det därför motiverat att söka i möjlig mån tillgodose vårt behov av försvarsmateriel genom en inhemsk försvarsindustri.

Kostnaderna för att med inhemsk utvecklings- och tillverkningskapacitet tillgodose försvarsmaktens totala behov av materiel är stora. Av tekniska och ekonomiska skäl tvingas vi att i betydande utsträckning importera försvarsmateriel. Vårt internationella beroende får dock inte i något sammanhang bli så stort att våra säkerhetspolitiska mål kan ifrågasättas.

Den svenska neutralitetspolitiken påverkar bl.a. kraven på vapensystemen. Den svenska försvarsindustrins utvecklingsoch tillverkningskapacitet är därför i huvudsak anpassad att tillgodose inhemska behov.

Med hänsyn till det statsfinansiella och försvarsekonomiska läget är det nödvändigt att så långt det är möjligt försöka minska kostnaderna för anskaffningar av svensk försvarsmateriel. Ett sätt att begränsa kostnaderna är att genom export åstadkomma längre produktionsserier. Upprätthållandet av en tillverkningskapacitet som är större än vad som krävs under fredstid innebär också en ökad beredskap att tillgodose de behov som kan uppkomma i ett avspärrningsläge.

Jag vill också påpeka att krigsmaterielexporten, även om den spelar en underordnad roll för samhällsekonomin i stort, lokalt har stor betydelse för sysselsättningen. Hittills har ca 25 % av försvarsindustrins produktion exporterats. Nu aktuella anskaffningsplaner för det svenska försvaret har medfört och kommer att medföra minskad beställningsvolym till försvarsindustrin. Vid sidan av strävanden att efter hand lägga om tillverkningen till civil produktion kan exporthandeln bidra till att hos de berörda företagen bibehålla sysselsättningen.

Uppfattningen att en viss export av krigsmateriel bör tillåtas med hänsyn särskilt till de säkerhetspolitiska förhållanden jag här berört är allmänt omfattad. Det råder också enighet om att exportens omfattning och inriktning skall stå i samklang med vår utrikes- och säkerhetspolitik och vår inställning i nedrustningsfrågorna.

Som förut har anförts tillkom de nu gällande riktlinjerna för prövning av frågor om krigsmaterielexport år 1971. Jag anser liksom utrikesutskottet att riktlinjerna på det hela taget fyllt sin funktion väl. Emellertid har vid tillämpningen aktualiserats vissa problem, som beskrivs i utskottets betänkande 1978/79:25. Mot bakgrund härav finner jag det motiverat att en översyn av riktlinjerna i enlighet med vad riksdagen förordat kommer till stånd genom en parlamentariskt sammansatt kommitté.

Kommittén bör kartlägga och överväga de frågor som utrikesutskottet riktar uppmärksamheten på i sitt betänkande. Sålunda bör kommittén inledningsvis systematiskt gå igenom de erfarenheter som har vunnits vid tillämpningen av 1971 års riktlinjer och kartlägga förekommande problem. På grundval härav bör kommittén föreslå de förbättringar och preciseringar av riktlinjerna som kan vara möjliga.

Bland de problem som skall tas upp är de som hänför sig till uppkomsten av oroligheter och förtryck i köparländer, till definitioner av begrepp som "inre väpnade oroligheter" och "defensiv" materiel och till gränsdragningen mellan civil och militär materiel.

Den modernisering och precisering av riktlinjerna för tillståndsprövning som gjordes år 1971 motiverades bl.a. av internationella politiska förändringar som tillkomsten av nya stater och av utvecklingen mot en delvis ny typ av konflikter. En ytterligare motivering var att mer preciserade riktlinjer var angelägna för att underlätta för de krigsmaterielexporterande företagen att planera och bedöma om exporttillstånd i det enskilda fallet kan påräknas. Sedan dessa riktlinjer tillkom har den politiska frigörelseprocess som ledde till uppkomsten av nya stater fortsatt, ofta under väpnade konflikter. Även i länder som på ett tidigare stadium frigjort sig från kolonialt beroende har inre spänningar lett till stora och inte sällan mycket snabba politiska förändringar. Bedömningar av den aktuella situationen och av utvecklingstendenserna i ett land till vilket krigsmaterielexport aktualiseras är i många fall mycket svåra att göra trots ansträngningar att öka informationsunderlaget. Situationer relaterade till begreppet "inre väpnade oroligheter" tillhör de svårare bedömningsfallen.

Den vapentekniska utvecklingen har lett till att gränsdragningen mellan civil och militär materiel blivit allt mer komplicerad. Också frågan om vad som är att anse som defensiv materiel vållar svårigheter trots den restriktivitet som indikeras i riktlinjernas formulering "materiel av utpräglat defensiv karaktär" och den efterföljande exemplifieringen "kustartillerioch luftvärnsmateriel". I bedömningsfrågor av detta slag måste ofta också andra kriterier än materielens blotta beskaffenhet vägas in. Det blir i hög grad en fråga om prövning från fall till fall och där också den miljö i vilken materielen skall användas måste bedömas.

Frågan om gränsdragningen mellan civil och militär materiel vill jag beröra något närmare. Vad som skall anses vara krigsmateriel fastställs av regeringen och anges som nämnts i särskild bilaga till kungörelsen 1949:614. En sådan förteckning över krigsmateriel kan aldrig göras helt fullständig och entydig. Den tekniska utvecklingen har också lett till att avgränsningen blivit alltmer komplicerad. Problemen hänför sig särskilt till elektronisk materiel. Vare sig denna är militär eller civil består den numera till stor del av samma grundenheter. Det är användningsområdet och i vissa fall programmeringen som får bestämma om materielen skall anses som krigsmateriel eller inte.

Vid tolkningen av förteckningen uppstår åtskilliga tveksamma fall. I sådana fall brukar krigsmaterielinspektören lämna besked om en vara skall

anses som krigsmateriel eller inte. En huvudregel vid sådana avgöranden har varit att en materielsort som är av sådan karaktär eller konstruktion att den i huvudsak har civil användning inte skall hänföras till krigsmateriel. Som exempel på sådan materiel som inte bedöms vara krigsmateriel kan nämnas:

- radarmateriel för övervakning av luft- och vattenområden (sådan materiel har civil användning bl.a. i flygledningssystem)
- radioutrustning för kommunikation, så länge den inte är integrerad i ett stridsledningseller eldledningssystem
- terränggående fordon så länge de inte försetts med någon installation för vapen.

Kommittén bör närmare belysa de här berörda gränsdragningsfrågorna. I detta sammanhang bör också diskuteras i vad mån det är befogat att betrakta övnings- och utbildningsanordningar som krigsmateriel.

En ytterligare fråga som kommittén bör överväga gäller licenstillverkning av svensk materiel i andra länder. Den frågan behandlades, som utrikesutskottet påpekar, av 1970 års krigsmaterielutredning, som inte fann anledning till någon skärpning av lagstiftningen. Kommittén bör emellertid på nytt granska de regler och rutiner som gäller beträffande denna licenstillverkning och pröva i vad mån försäljningen av tillverkningsrättigheter kan och bör underställas kontroll av samma slag som krigsmaterielexporten.

Det bör vara kommittén obetaget att utöver vad jag här har anfört behandla frågor som i sammanhanget kan vara av betydelse för analyser och slutsatser. I likhet med utrikesutskottet anser jag dock att frågan om ett särskilt parlamentariskt organ för vapenexporten inte skall behandlas av kommittén.

Kommittén bör vid sitt arbete hålla kontakt med 1978 års försvarskommitté, kommittén med uppdrag att utreda vissa frågor rörande den militära flygindustrins framtida struktur m.m., delegationen för beredning av frågor om civilt utnyttjande av flygindustriella resurser m.m. samt utredningen om planering av alternativ produktion och sysselsättning inom de delar av försvarsindustrin som inte omfattas av den militära flygindustrin.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för handelsdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst fem ledamöter med uppdrag att se över riktlinjerna för svensk export av krigsmateriel,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen beslutar

att kostnaderna skall belasta elfte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Handelsdepartementet)

4. Översyn av vissa konsumentpolitiska medel för producentpåverkan m.m.

Dir 1979:105

Beslut vid regeringssammanträde 1979-08-30

Departementschefen, statsrådet Cars, anför.

Konsumentpolitikens uppgift är att stödja konsumenterna och förbättra deras ställning på marknaden. Under 1950- och 1960-talen var samhällets insatser på området i huvudsak begränsade till konsumentupplysning. Syftet därmed var bl.a. att öka konsumenternas kunskaper och därigenom göra det möjligt för dem att påverka företagens utbud av varor och tjänster. Direkta kontakter med företagen togs i allmänhet inte från samhällets sida. Ingripanden mot olämpliga affärsmetoder skedde i huvudsak genom självsanering inom näringslivet.

Vid ingången av 1970-talet vidgades kraftigt ramen för det konsumentpolitiska arbetet. Genom lagen (1970:412) om otillbörlig marknadsföring tog samhället över ansvaret för normbildningen därvidlag. Konsumentombudsmannen (KO) fick sålunda i uppdrag att övervaka marknaden och beivra överträdelser på marknadsföringsområdet. Vidare fick marknadsrådet, numera marknadsdomstolen, i uppgift att handha den dömande funktionen. Senare inrättades också konsumentverket som en central förvaltningsmyndighet för konsumentfrågor. Utvecklingen har därefter lett till utökad lagstiftning, bl.a. marknadsföringslagen (1975:1418). Denna lag trädde i kraft den 1 juli 1976. Vidare trädde då i funktion det nya konsumentverket där verkschefen även är KO. Genom marknadsföringslagen fick myndigheterna ytterligare medel för ingripande. Lagen ger f.n. möjlighet till tvångsåtgärder mot bl.a. otillbörlig marknadsföring, bristfällig information samt saluhållande av skadliga eller otjänliga produkter.

Lagstiftningen på konsumentområdet har som nyss berördes också i övrigt successivt byggts ut, bl.a. genom lagen (1971:112) om förbud mot oskäliga avtalsvillkor (avtalsvillkorslagen), konsumentköplagen (1973:877) och konsumentkreditlagen (1977:981). Den sistnämnda trädde i kraft den 1 juli 1979. Nyligen har regeringen lagt fram förslag till en särskild konsumentförsäkringslag.

Utvecklingen under 1970-talet har inneburit att samhällets konsumentpolitiska insatser har utvidgats till att gälla inte bara informationen till konsumenterna utan även direkta kontakter med företagen från de konsumentpolitiska instansernas sida. Därvid söker dessa instanser förmå företagen att anpassa sin verksamhet till konsumenternas intressen. De organ och den lagstiftning som jag tidigare har berört har inneburit en omfattande utbyggnad av detta producentpåverkande arbete.

Enligt sin instruktion (1976:429) skall konsumentverket bl.a. söka påverka producenter, distributörer och marknadsförare att anpassa sin verksamhet efter konsumenternas behov. Vidare skall verket utarbeta riktlinjer för företagens marknadsföring och produktutformning. Dessa riktlinjer, som är ett av medlen i det konsumentpolitiska arbetet och som är av särskilt intresse i det nu aktuella sammanhanget, har vid flera tillfällen under senare år varit föremål för en omfattande debatt. Jag vill därför här redogöra för riktlinjernas bakgrund och tillkomst samt deras funktion i samspel med övriga medel för samhällets producentpåverkan.

Vid utformningen år 1970 av lagstiftningen mot otillbörliga marknadsfö-

ringsåtgärder ansågs det (prop. 1970:57 s. 60) att en detaljreglering i lag under vilka omständigheter vissa affärsmetoder inte fick användas var förenad med nackdelar. I stället valdes tekniken att i den nya lagstiftningen vid sidan av vissa specialbestämmelser inrymma en vidsträckt generalklausul som gav möjlighet att vid vite förbjuda en näringsidkare att fortsätta med ett visst förfarande som bedömdes vara otillbörligt mot konsumenter eller näringsidkare genom att strida mot god affärssed eller på annat sätt. Det förutsattes därvid att de rättstillämpande organen genom sin praxis skulle utbilda ett nyanserat normsystem. Regeln skulle vidare skapa förutsättningar för en fortgående rättsbildning på området. Det bedömdes (prop. 1970:57 s. 169) att ärendena i många fall skulle komma att avslutas hos KO, bl.a. genom frivillig rättelse.

Utmärkande för generalklausulen om otillbörlig marknadsföring, som numera finns i marknadsföringslagen, är att normbildningen sker först i marknadsdomstolen genom dess beslut i enskilda ärenden. Till skillnad mot detaljerade, straffsanktionerade bestämmelser utformas ett förbud i ett enskilt fall först när domstolen har funnit de allmänna normerna i generalklausulen åsidosatta av en näringsidkare.

Ett vitesförbud med stöd av generalklausulen är formellt bindande endast för den näringsidkare som förbudet har riktats mot. Marknadsdomstolens beslut i enskilda ärenden har dock fått stor betydelse också som vägledning för andra näringsidkare. Seriösa företag torde sålunda frivilligt avstå från att använda affärsmetoder av en art som domstolen har funnit otillbörlig. Vidare lade KO ofta domstolens beslut i principfrågor till grund för överenskommelser med näringsidkare inom en viss bransch eller för riktlinjer som KO antog för sin granskningsverksamhet i anslutning till lagen om otillbörlig marknadsföring. Sådana överenskommelser eller riktlinjer täckte rätt ofta även förfaranden som inte prövats av domstolen. Genom detta kom de att utgöra en blandning av dels rättsligt prövade normer, dels normer av annan art, såsom frivilliga åtaganden av grupper av näringsidkare. I det sistnämnda fallet kunde marknadsdomstolen komma att bedöma åtagandena som överensstämmande med god affärssed och därmed låta dem bli vägledande för domstolen vid prövning av frågan huruvida ett företags åtgärder i ett visst ärende var att bedöma som otillbörlig marknadsföring.

Normbildningen i anslutning till lagen om otillbörlig marknadsföring präglades sålunda av ett samspel mellan rättsregler och normer av annan art. Konkret utformade handlingsregler för skilda typsituationer växte fram i samband med marknadsdomstolens praxis och KO:s verksamhet.

När marknadsföringslagen utformades år 1975 konstaterades (prop. 1975/76:34 s. 93 f.) att den verksamhet som bedrevs inom ramen för lagen om otillbörlig marknadsföring samt avtalsvillkorslagen till stor del utgjordes av förhandlingar mellan KO och berörda företag eller branschorganisationer. Flertalet ärenden klarades av genom att företagen eller organisationerna inför KO frivilligt utfäste sig att ändra marknadsföringen eller avtalsvillkoren. Vidare uttalades att KO utfärdade allmänna riktlinjer rörande marknadsföring och att konsumentverket svarade för det producentpåverkande arbetet i övrigt, såsom i fråga om produktutveckling och produktinformation till nytta för konsumenterna.

Här kan inskjutas att det i samband med att konsumentverket inrättades år 1972 diskuterades huruvida verket skulle utrustas med formella befogenheter att vidta tvingande åtgärder gentemot producenterna (prop. 1972:33, NU 1972:40, rskr 1972:225). Dåvarande departementschefen

framhöll därvid att det var naturligt att i första hand försöka åstadkomma resultat genom frivilligt samarbete med producenterna i obundna former.

Vid tillkomsten av marknadsföringslagen år 1975 uttalades vidare att samarbetet mellan konsumentverket och företagen hade tagit olika former. Ibland hade brister hos enskilda produkter föranlett verket att ta upp överläggningar med berörda företagare. I andra fall hade diskussioner förts med företrädare för hela branscher. Av särskilt intresse bedömdes de riktlinjer vara som konsumentverket utfärdade rörande produktutformning och produktinformation. I riktlinjerna, angavs det, lämnade verket rekommendationer som innehöll sådana krav som verket efter samråd med branschen hade funnit att man borde ställa inom området i fråga.

Som jag förut har berört innebar tillkomsten år 1975 av marknadsföringslagen att möjligheter att tillgripa tvångsåtgärder mot bristfällig information och saluhållande av skadliga eller otjänliga produkter infördes. De riktlinjer som KO och konsumentverket tidigare hade utfärdat var ju i sig inte bindande för näringsidkarna utan endast ett uttryck för myndighetens uppfattning om hur företagen borde uppträda på marknaden. Som har omnämnts kunde det dock finnas inslag som hade prövats av marknadsdomstolen.

Vid utformningen av den nya marknadsföringslagen beaktades särskilt de goda erfarenheterna av utrednings- och förhandlingsverksamheten. Man ansåg att det fanns all anledning att värna om de fördelar som även i fortsättningen stod att vinna inom ramen för en förhandlingsverksamhet i obundna former. Det angavs (prop. 1975/76:34 s. 94 f.) som en grundtanke att myndigheterna visserligen måste ha möjlighet till tvångsvisa ingrepp men att de önskvärda förändringarna av företagens beteenden så långt möjligt borde genomföras på grundval av frivilliga åtaganden från företagens sida.

Såsom en ytterligare princip angavs år 1975 att konsumentpolitiken skall bedrivas i en decentraliserad ekonomi, där besluten om produktion och konsumtion fattas av ett stort antal individer under starkt skiftande förutsättningar. I denna marknadsekonomi måste ansvaret för produktutveckling och marknadsföring i första hand ligga hos de enskilda företagen. De närmare formerna för de konsumentpolitiska organens arbete med att påverka producenterna måste allmänt bestämmas mot bakgrund av detta.

I fråga om den tekniska utformningen av tvingande bestämmelser rörande produktinformation och produktsäkerhet låg vissa förslag till grund för lagstiftningsarbetet år 1975. Dessa innebar huvudsakligen en ramlagstiftning med befogenhet för en viss myndighet att utfärda detaljerade föreskrifter som sanktionerades med straff eller vite. En sådan ordning bedömdes (prop. 1975/76:34 s. 106) dock vara förenad med olägenheter när det gäller det vida område som utgörs av konsumentprodukter i stort. Statsmakternas slutsats blev i stället att den nya lagstiftningen borde byggas upp efter mönster av generalklausulen om otillbörlig marknadsföring, dvs. med formell normbildning först i marknadsdomstolen genom vitesbeslut i enskilda ärenden. Slutsatsen byggde på förutsättningen att resultat i allmänhet kan åstadkommas genom frivilliga överenskommelser och utfärdande av riktlinjer.

Genom den valda formen och dess nu angivna förutsättningar grundades de nya bestämmelserna på att icke bindande riktlinjer m.m. också i fortsättningen skulle vara ett av de främsta medlen för samhällets producentpåverkan. Riktlinjerna skulle beakta behovet av vägledning för näringslivet i fråga om tillämpningen av generalklausulerna rörande information och

produktsäkerhet. Den valda lösningen byggde på att de fall som skulle komma under marknadsdomstolens prövning ofta borde bli sådana där ett företag inte följt riktlinjer som konsumentverket lämnat för ett visst område och som ju inte är bindande. Utgångspunkten var därvid att de meddelade riktlinjerna normalt ligger till grund för marknadsdomstolens bedömning. Avgörandet skulle dock ankomma på domstolen.

För de närmare överväganden som har skett vid valet av denna lösning får jag hänvisa till vad som i övrigt sägs i propositionen 1975/76:34 med förslag till marknadsföringslag, m.m. Jag vill här endast erinra om vissa uttalanden rörande riktlinjernas utformning och förekomst. Dåvarande departementschefen anförde bl.a. att detaljerade riktlinjer ställde höga krav på myndigheternas utredningsresurser. Med de resurser som inom överskådlig tid kunde stå till buds för det konsumentpolitiska arbetet torde det inte vara möjligt att annat än i undantagsfall utfärda anvisningar som innehöll mera detaljerade krav på företagens marknadsföring. Vidare uttalades att detaljerade krav kunde komma i konflikt med uppfattningen att ansvaret för produktutveckling och produktinformation i första hand måste åvila företagen själva. Det torde i normalfallet inte heller vara möjligt för myndigheterna att förutse och beakta alla de olika situationer, som kunde uppstå i anslutning till utveckling och marknadsföring av en produkt. Bedömningen blev därför den att utfärdade riktlinjer vanligen måste bli allmänt hållna och att det av den anledningen blev nödvändigt att i inte obetydlig utsträckning ha överläggningar med näringsidkare rörande riktlinjernas innebörd i enskilda fall. Vidare ansågs det inte vara möjligt eller lämpligt att inom överskådlig framtid ta fram riktlinjer för alla de produktområden, där konsumentsynpunkter behöver föras fram.

Frågan om riktlinjernas rättsliga karaktär har ånyo berörts i förarbetena till konsumentkreditlagen (prop. 1976/77:123 s. 349 f. samt 370 f.) Därvid anfördes bl.a. att riktlinjerna är att anse som rekommendationer men att det ligger i sakens natur att de i praktiken måste få en väsentlig betydelse, särskilt när de återspeglar även branschorganisationens uppfattning eller i övrigt ger uttryck för vad som får anses vara god sed på marknaden.

Som har berörts tidigare skall konsumentverket enligt sin instruktion bl.a. utfärda riktlinjer för företagens marknadsföring och produktutformning. Det kan tilläggas att begränsning därvid inte har gjorts med avseende på om rekommendationernas innehåll kan komma att upprätthållas med stöd av marknadsföringslagen, avtalsvillkorslagen eller konsumentkreditlagen eller ej. I de delar som riktlinjerna rör frågor inom dessa lagars tillämpningsområde är riktlinjerna närmast att se som konsumentverkets uppfattning om hur lagen bör tolkas på ett visst område. Men konsumentverkets riktlinjer kan även omfatta rekommendationer om sådant som inte kan framtvingas med stöd av lag.

Innan riktlinjer utfärdas på ett visst område bör förhandlingar normalt ha förekommit mellan verket och berörda branschorganisationer. Men verket kan också förhandla direkt med ett visst eller vissa företag och kan utfärda riktlinjer även om enighet inte har uppnåtts med näringslivet om deras innehåll. Verket har f.n. utfärdat drygt tjugo riktlinjer.

Som har framgått av min redovisning har utbyggnaden på det producentpåverkande området under 1970-talet skett etappvis. En grundläggande strävan har därvid varit att knyta an till vunna erfarenheter av vilka handläggningsformer som i praktiken visat sig mest smidiga och ändamålsenliga. I sådant syfte har tillkommit en ordning som skall skapa förutsätt-

ningar för samarbete mellan samhällsorgan och näringsliv utan tyngande rättslig detaljreglering men med möjlighet för dessa organ att tvångsvis genomdriva särskilt viktiga krav.

Den nu angivna ordningen kan sägas vara okonventionell jämfört med den vanliga tekniken för näringsrättslig reglering. De ansvariga organen lämnas ett betydande mått av frihet att själva fastställa vilka former av producentpåverkan som bäst gagnar lagstiftningens syften samt vilka medel som är lämpligast för att genomdriva angelägna krav.

Redan mot denna bakgrund framstår det som naturligt att nu söka utreda det valda systemets verkningar och då särskilt riktlinjernas betydelse i det konsumentpolitiska arbetet. Därvid saknas dock enligt min bedömning fog för att överväga ändringar av hittillsvarande grundläggande principer för det producentpåverkande arbetet. En översyn på detta område bör i stället inriktas mer på de tekniska formerna för producentpåverkan och på att på grundval av de erfarenheter som har vunnits se om systemet i vissa avseenden kan förbättras. Bakgrunden är då givetvis regeringens ambition att sätta konsumenternas bästa i första rummet.

Vid en sådan översyn som jag här har berört får uppmärksammas bl.a. vad som i den allmänna debatten eller på annat sätt har anförts rörande riktlinjesystemet. Utan att jag för egen del nu kan ta ställning till skilda synpunkter vill jag här peka på vissa sådana som jag menar bör prövas förutsättningslöst vid en översyn. Jag vill tillägga att de synpunkter som jag nu kommer att redovisa har mötts av skilda motargument i debatten. Det skulle föra för långt att här beröra även dessa. Givetvis är det en uppgift vid översynen att ta ställning till de olika åsikternas tyngd.

Det har ifrågasatts om rekommenderande riktlinjer som producentpåverkande medel är lämpligt på produktsäkerhetsområdet även om så är fallet beträffande informationsfrågor. För vissa delområden kan, har det anförts, en detaljreglering med straffsanktion vara att föredra. Det har vidare framförts att en sådan reglering kan passa bättre inom vissa delar av informationsområdet, såsom beträffande information om priset på utbjudna varor m.m.

Ytterligare invändningar tar sikte på vad som regleras i riktlinjerna och på hur regleringen sker. I det förstnämnda avseendet har på vissa håll anförts att de hittills utfärdade riktlinjerna täcker fler produktområden och företagsbeteenden än som har varit statsmakternas avsikt. I det sistnämnda avseendet har kritiken ibland gått ut på att de utfärdade riktlinjerna i vissa fall varit långt mer detaljerade än vad som förutsattes vid tillkomsten år 1975 av marknadsföringslagen, särskilt mot bakgrund av företagens förstahandsansvar för produktutformning och marknadsföring. Å andra sidan, framhålls det, vill åtskilliga företag ha detaljerade och entydiga riktlinjer.

Andra synpunkter gäller sättet för framtagande av riktlinjer. I överensstämmelse med statsmakternas intentioner utgörs ett underlag för dessa av förhandlingar med företagen. Risk finns härvid, har det framförts, att förhandlingssystemet har konkurrenssnedvridande effekter. Detta skulle särskilt gälla när förhandlingarna förs främst med marknadsledande företag. Stora företag och betydelsefulla branschorganisationer skulle kunna använda förhandlingarna som konkurrensmedel. Med detta hänger samman frågan huruvida utfärdade riktlinjer ibland skapar s.k. tekniska handelshinder oförenliga med Sveriges internationella åtaganden. I samband med dessa konkurrenssynpunkter har vidare uttalats att billigare men ändock

för vissa konsumenter tillräckligt användbara varor kan komma i underläge genom de krav som ställs i riktlinjer som gäller produkters beskaffenhet. Vidare skulle riktlinjerna kunna begränsa produktutvecklingen.

Det har även satts i fråga om inte erfarenheterna nu har visat att riktlinjerna reglerar så omfattande problemkomplex att dessa i praktiken svårligen kan lösas genom principbeslut av marknadsdomstolen. Som ett exempel har tagits frågor rörande skötsel av textilier.

Därutöver har även rests frågan om inte framtagandet av riktlinjer bör göras mer öppet för direkt inflytande också från enskilda konsumenter och konsumentorganisationer. Man pekar härvid på det arbetssätt som det amerikanska organet Federal Trade Commission tillämpar och som innebär en aktiv påverkan för att få konsumenter i allmänhet att föra fram synpunkter på vad blivande riktlinjer på visst område bör innehålla.

Vidare har i den allmänna debatten rests invändningar mot den juridiska konstruktionen såvitt gäller riktlinjernas status som rekommendationer samt kopplingen till marknadsdomstolens prövning av frågan huruvida innehållet i riktlinjerna kan upprätthållas med tvångsåtgärder enligt bl.a. marknadsföringslagen. Ett visst samband med detta har den kritik som riktas mot att konsumentverket i sina rekommendationer formulerar vissa krav såsom regler som "skall" följas trots att rekommendationerna i sig inte är bindande. Kritiken har också gått ut på att det är svårt för de enskilda företagen att rätt uppfatta vilken status skilda riktlinjer eller delar av sådana kan ha. Enligt denna kritik är alltså själva systemet och dess blandning av olika normer svårförståeligt.

Det har också uttalats att riktlinjer möjligen borde utfärdas endast i den mån där reglerade förfaranden omfattar vad som ingår i marknadsföringslagens tillämpningsområde.

Andra åsikter har gällt fördelningen av resurser, bl.a. mellan utformandet av riktlinjer samt övervakningen av dessas efterlevnad. Några anser att övervakningen har fått ett för litet utrymme.

Vidare har allmänt ställts frågan vilka kostnader respektive fördelar för konsumenterna som systemet med styrning genom riktlinjer medför. Särskilt anför man att verksamheten för att ta fram riktlinjer kräver att både konsumentverket och näringslivet sätter in betydande resurser, bl.a. av administrativ art. Några mer detaljerade alternativ till nu gällande ordning synes dock inte ha formulerats. Tankar som emellertid har framförts är bl.a. att förhandlingar med näringslivet om riktlinjer borde ske med utgångspunkt i konkreta ärenden som marknadsdomstolen kunde pröva när enighet inte uppnåddes. Mot detta har invänts att riktlinjer som skall täcka alla relevanta aspekter beträffande exempelvis produktsäkerhet inte rimligen kan ha en sådan konkret anknytning. På produktsäkerhetssidan men även i viss mån på informationssidan borde, som har berörts tidigare, enligt en uppfattning bindande föreskrifter vara befogade. I alla händelser vore det, anför några, befogat att åstadkomma ett mer differentierat system som möjliggör ytterligare åtgärder och innehåller fler styrmedel.

Mot den nu angivna bakgrunden anser jag att en översyn bör göras av de nu aktuella konsumentpolitiska medlen för producentpåverkan. För översynen bör en särskild kommitté tillkallas.

Kommittén bör inom den ram som jag tidigare har angivit kartlägga om problem förekommer samt, om så skulle vara, lämna förslag om de förändringar i eller kompletteringar av det nuvarande systemet som bedöms möjliga och lämpliga. Jag vill tillägga att kommittén i sitt arbete bör

tillgodogöra sig de erfarenheter som på olika håll har vunnits vid framtagandet av riktlinjer samt det omfattande material som har redovisats i samband med den förda debatten.

En särskild fråga som rör den tekniska utformningen av 4 § marknadsföringslagen bör vidare uppmärksammas.

Saluhåller näringsidkare till konsument för enskilt bruk vara, som på grund av sina egenskaper medför särskild risk för skada på person eller egendom, kan marknadsdomstolen enligt vad som anges i nämnda bestämmelse förbjuda honom att fortsätta därmed. Detsamma gäller, om varan är uppenbart otjänlig för sitt huvudsakliga ändamål. Regeln äger motsvarande tillämpning, om konsumenten erbjuds att mot vederlag förvärva nyttjanderätt till vara för enskilt bruk. Förbud får inte meddelas i den mån det i författning eller beslut av myndighet har meddelats särskilda bestämmelser om varan med samma ändamål som förbudet skulle fylla.

I en skrivelse till regeringen har konsumentverket framhållit att bestämmelsen inte gör det möjligt att ingripa mot den försäljning som sker exempelvis från tillverkare till grossist eller från grossist till detaljistledet. Enligt konsumentverkets mening är denna begränsning otillfredsställande. Verket har därför begärt att 4 § marknadsföringslagen ändras så att förbud kan riktas även mot annan försäljning än den som sker direkt till konsument.

Konsumentverkets skrivelse har remissbehandlats. Remissinstanserna är i allmänhet principiellt positiva. Vissa av dem förordar dock att frågan utreds ytterligare, bl.a. med hänsyn till civilrättsliga konsekvenser, effekter beträffande redan sålda produkter samt formen för samhällsingripande. Jag finner det lämpligt att frågan bedöms inom ramen för den översyn jag här förordar.

Vid översynen bör kommittén också kunna överväga behovet av ändringar på andra särskilda punkter än som nu har berörts när det kommer upp frågor som gör detta påkallat.

Kommittén bör hålla sig underrättad om arbetet inom andra utredningar som kan ha betydelse för uppdraget. Det kan sålunda finnas anledning att samråda med bl.a. konsumentköpsutredningen (Ju 1977:13).

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för handelsdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sju ledamöter med uppdrag att se över vissa konsumentpolitiska medel för producentpåverkan m.m.,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta elfte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Handelsdepartementet)

5. Sveriges medlemskap i den Interamerikanska utvecklingsbanken

Dir 1979:108

Beslut vid regeringssammanträde 1979-08-23

Departementschefen, statsrådet Cars, anför.

Sverige har under senare år engagerat sig i ett antal regionala utvecklingsbanker. Ett gemensamt drag hos dessa banker är att de genom kreditgivning och visst tekniskt bistånd skall främja utvecklingen i de länder inom regionen som är u-länder. Vidare är till bankerna knutna fonder som lämnar krediter på särskilt gynsamma villkor.

Den Interamerikanska utvecklingsbanken, IDB, bildades år 1959. Banken har till uppgift att bidra till ekonomisk och social utveckling i de latinamerikanska medlemsländerna. Härför skall banken utnyttja eget och upplånat kapital för finansiering av utvecklingsprojekt samt i övrigt främja investeringar av offentligt och privat kapital för utvecklingsändamål. Lån på förmånliga villkor ges från den särskilda fonden.

Nya regler för upphandling antogs av bankens direktion år 1975 och trädde i kraft år 1976. Enligt dessa regler är all upphandling som finansieras med IDB-medel begränsad till bankens medlemsländer. IDB-projekten har en dominerande ställning inom många sektorer i åtskilliga latinamerikanska länder. Detta kan få till följd att utrustning som köps till IDB-finansierade projekt blir standardbildande så att sådan utrustning också köps in till projekt som inte finansieras med IDB-medel. Många av de projekt som finansieras av IDB ligger inom sektorer där svenska företag har goda möjligheter att göra sig gällande. Mot denna bakgrund ansökte Sverige om medlemskap år 1977. Tanken på svenskt medlemskap hade tidigare prövats från biståndspolitiska utgångspunkter men dessa ansågs inte ge tillräckliga motiv för deltagande. Däremot bedömdes de exportfrämjande motiven vara betydande. Sverige är således med i IDB av exportfrämjande skäl (prop. 1976/77:83, NU 1976/77:47, rskr 1976/77:332) och vårt deltagande finansieras med anslag för exportfrämjande åtgärder.

Denna inriktning innebär dock inte att de utvecklingspolitiska aspekterna av bankens verksamhet kan lämnas åsido. IDB har i princip samma målsättningar som Asiatiska utvecklingsbanken (ASDB) och Afrikanska utvecklingsbanken (ADB) samt Asiatiska utvecklingsfonden och Afrikanska utvecklingsfonden, där Sveriges bidrag utgår med anslag ur biståndsbudgeten. Bl.a. av dessa skäl måste vi noggrant följa bankens utlåningsverksamhet och i möjlig mån söka styra utlåningen till fattiga länder och fattiga befolkningsgrupper i enlighet med svenska biståndspolitiska principer.

En redogörelse för IDB:s verksamhet ges årligen i budgetpropositionen. I den senaste budgetpropositionen (prop. 1978/79:100 bil. 14) redovisas IDB:s planer på utökad utlåning under de kommande åren. Av den anledningen har diskuterats en ökning av bankens kapital, den s.k. femte kapitalpåfyllnaden. I propositionen förordas att Sverige deltar i kapitalpåfyllnaden. Det svenska deltagandet föreslås dock nu bli mindre omfattande än IDB ursprungligen avsåg.

I samband med riksdagens behandling av prop. 1978/79:100 bil. 14 väcktes en motion (1978/79:2017) av Karl Erik Olsson m.fl. (c), där det yrkades att riksdagen uttalar sin avsikt att ta upp Sveriges medlemskap i IDB till förnyad prövning efter det att Sverige varit medlem i tre år. Vidare yrkades att riksdagen hos regeringen hemställer om tillsättande av en parlamentarisk

kommitté för att utvärdera IDB:s utlåningspolitik och ge riksdagen erforderligt beslutsunderlag samt att riksdagen inte godkänner att Sverige deltar i den femte kapitalpåfyllnaden.

I en annan motion (1978/79:1507) av Olof Palme m.fl. (s) yrkades att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om utträde ur IDB samt att riksdagen avslår regeringens förslag om deltagande i den femte kapitalpåfyllnaden. I motion 1978/79:661 av Lars Werner m.fl. (vpk) yrkades att riksdagen beslutar uttala sig för utträde ur IDB.

Näringsutskottet förordade beträffande deltagande i den femte kapitalpåfyllnaden inom IDB att Sverige deltar i denna med den begränsning som anges i prop. 1978/79:100 bil. 14. Beträffande omprövning av Sveriges medlemskap i IDB hemställde näringsutskottet om bifall till de två första yrkandena i motion 1978/79:2017 (NU 1978/79:37). Utskottet anförde att det borde höra till den i motionen föreslagna kommitténs uppgifter att göra en jämförelse med andra utvecklingsbanker och att söka bedöma vilka följder det skulle få från handels- och utrikespolitisk synpunkt och för sysselsättningen i landet om Sverige utträder ur IDB eller med fortsatt medlemskap avstår från att delta i framtida kapitalpåfyllnader. Resultatet av utredningsarbetet borde så snart som möjligt presenteras för riksdagen för att kunna ligga till grund för ett långsiktigt ställningstagande till frågan om Sveriges medverkan i IDB.

Riksdagen uttalade detta som sin mening (rskr 1978/79:337).

Den utredning som har förordats av riksdagen bör nu komma till stånd. Tre års medlemskap synes vara en rimlig tid för att kunna utvärdera effekterna av Sveriges medlemskap i IDB.

Inte minst mot bakgrund av den livliga debatt som har förts om IDB i Sverige anser jag det vara värdefullt att en ingående undersökning nu görs om för- och nackdelar av att Sverige är med i banken. Det är också väsentligt att ett fylligt och konkret faktamaterial tas fram för att ligga till grund för vidare ställningstaganden.

Jag föreslår mot denna bakgrund och efter samråd med chefen för utrikesdepartementet att en särskild kommitté med parlamentarisk sammansättning tillkallas för att ta fram underlag för en bedömning av IDB:s utlåningspolitik och inriktning i övrigt. En jämförelse skall därvid göras med andra regionala utvecklingsbankers resp. utvecklingsfonders verksamhet. Tonvikten i kommitténs arbete skall läggas vid en bedömning av effekterna för svenskt vidkommande av medlemskapet i IDB samt följderna av ett svenskt utträde ur IDB från handels- och utrikespolitisk synpunkt och för sysselsättningen i landet. En liknande bedömning skall om möjligt göras med utgångspunkt i antagandet att Sverige med bibehållet medlemskap avstår från att delta i framtida kapitalpåfyllnader.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för handelsdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sex ledamöter med uppdrag att utreda frågan om Sveriges medlemskap i Interamerikanska utvecklingsbanken, IDB,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver
att kostnaderna skall bestridas från elfte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.
(Handelsdepartementet)

6. Utredning om marknadsöversikter, varuprovningar och andra produktundersökningar

Dir 1979:129

Beslut vid regeringssammanträde 1979-08-30

Departementschefen, statsrådet Cars, anför.

Konsumenterna ställs i dag inför ett mycket omfattande utbud av varor och tjänster. Antalet produktvarianter inom varje varuområde är ofta betydande. Utbudet förändras vidare mycket snabbt. Nya produkter introduceras ständigt på marknaden, samtidigt som äldre försvinner. Kännetecknande är vidare att produkterna blir alltmer komplicerade. Den här beskrivna utvecklingen har från många synpunkter varit värdefull. Konsumenterna har numera stora möjligheter att välja ur ett omfattande och varierande utbud av varor och tjänster. Utvecklingen har dock även försvårat konsumenternas möjligheter att överblicka utbudet. Därmed kan konsumenterna få problem med att välja rätt.

Konsumentpolitikens uppgift är att stödja konsumenterna och förbättra deras ställning på marknaden. Samhället har inom ramen för detta övergripande mål vidtagit åtgärder för att öka konsumenternas medvetenhet och därmed hushållens förutsättningar att mot bakgrund av sina behov planera de egna inköpen. Insatserna för att erbjuda konsumenterna rådgivning och information vid köp har efter hand ökat. Vägledning och information till konsumenterna i de avseenden som nu har berörts anses numera i första hand vara en kommunal uppgift (jfr. prop. 1975:40). I avvaktan på att den kommunala konsumentverksamheten blir fullt utbyggd lämnar också konsumentverket och personalen vid länsstyrelserna råd direkt till konsumenterna.

Det har kunnat konstateras att i takt med att kommunerna bygger ut sin konsumentpolitiska verksamhet så ökar också konsumenternas medvetenhet samt deras efterfrågan på information om produkternas egenskaper. Denna utveckling överensstämmer väl med de mål som gäller för konsumentpolitiken men ställer också ökade krav på information och kvalificerad rådgivning.

Traditionellt har samhället mött efterfrågan på information om produktutbudet genom att göra jämförande varuprovningar och ställa samman resultatet av dessa (ofta kallade marknadsöversikter). I dag ingår det i konsumentverkets uppgifter att göra varuprovningar och andra undersökningar. Verket utför sålunda varuprovningar i egen regi men låter också utföra sådana vid andra provningsorgan. Dessutom deltar man i internationellt samarbete på området. Särskilt bör här nämnas den försöksverksamhet med gemensamma provningar av kapitalvaror som bedrivs inom Nordiska

ministerrådets ram. Vidare utför verket varuprovningar m.m. på uppdrag från bl.a. olika företag. Resultatet av verkets provningar publiceras ofta i form av marknadsöversikter, köpråd och handböcker samt i tidningen Råd och Rön. Också vissa privata organ utför och publicerar resultat av varuprovningar. Detta gäller främst tidningar och tidskrifter av olika slag samt t.ex. motororganisationerna.

Genom 1975 års marknadsföringslag (1975:1418) ökade konsumenternas möjligheter att få ordentlig varuinformation. Enligt bestämmelserna i 3 § kan en näringsidkare åläggas att i sin marknadsföring lämna information som är av särskild betydelse från konsumentsynpunkt. På detta sätt kan samhället påverka den information företagen lämnar på säljstället i form av t.ex. märkning på den enskilda produkten och i annonser i pressen.

För sådan teknisk provning som är föreskriven i lag eller annan författning och som ytterst syftar till att skydda liv, hälsa och egendom finns särskilda regler. Riktlinjer för sådan s.k. officiell provning har antagits av statsmakterna år 1972 och år 1974 (prop. 1972:54 och 1974:162). De antagna riktlinjerna syftar till att åstadkomma klara ansvarsförhållanden, ett effektivt utnyttjande av tillgängliga resurser och garantier för opartiskhet i den officiella provningsverksamheten. Statens provningsanstalt är landets centrala organ för teknisk provning och kontroll och utför på uppdrag inom ett brett verksamhetsområde provningar och undersökningar av material, produkter och konstruktioner. Uppgiften att samordna och organisera teknisk provning i enlighet med de riktlinjer som antagits av statsmakterna ligger hos statens provningsanstalt. Verksamheten skall enligt riktlinjerna organiseras så att ett antal organ som vart och ett är sakkunnig inom sitt område och som i övrigt uppfyller vissa krav utses till s.k. riksprovplatser. Hittills har sådana utsetts för 19 st. objektområden. Även om det grundläggande syftet med denna verksamhet inte är att utföra konsumentinriktade provningar är ändå officiell provning och kontroll i flera fall av den arten att provningsresultaten kan vara till ledning för konsumenterna. Ett exempel på detta är den verksamhet som bedrivs vid AB Svensk Bilprovning.

Information på säljstället och i övrig marknadsföring å ena sidan samt upplysningar om resultatet av varuprovningar och i form av marknadsöversikter å den andra är båda väsentliga från konsumentsynpunkt. Inriktningen och omfattningen av respektive konsumentpolitiskt medel påverkar dock behovet av andra sådana medel. I detta sammanhang bör erinras om att även arbetet med riktlinjer för företagens produktutformning och marknadsföring har betydelse för inriktningen av här behandlad verksamhet. Marknadsöversikter, varuprovningar och andra enklare produktundersökningar är sålunda ett inslag i arbetet för att stärka konsumenternas ställning och får avvägas mot andra medel i konsumentpolitiken. De här angivna konsumentpolitiska medlen både underlättar för konsumenterna i köpsituationer och påverkar företagens produktutformning och marknadsföring på ett för konsumenterna positivt sätt.

Under 1970-talet har som redan har beskrivits nya vägar prövats för att ge konsumenterna bästa möjliga information vid köp. Under den tid nya system har byggts upp har det ansetts att varuprovningar i viss mån har kommit i bakgrunden. Efterfrågan på denna typ av information har emellertid visat sig stor. Samtidigt kan konstateras att varuprovningar i traditionell mening ställer stora krav på resurser både i den bemärkelsen att de är kostnadskrävande och att personalen som arbetar i verksamheten måste vara specialiserad. Mot denna bakgrund torde det inte vara möjligt att möta den ökande

efterfrågan på utvidgad provningsverksamhet och publicering av marknadsöversikten inom ramen för de resurser som tilldelas de statliga organ som arbetar med dessa frågor. I detta sammanhang vill jag erinra om att det statsfinansiella läget och strävan att minska kostnaderna för den offentliga sektorn inte torde göra det möjligt att öka de resursramar som gäller för verksamheten. Jag anser det därför angeläget att man omprövar i vilka former verksamheten rörande varuprovningar och marknadsöversikter skall bedrivas för att konsumenternas krav i största möjliga utsträckning skall kunna tillgodoses. Med hänsyn härtill samt mot bakgrund av utvecklingen på andra områden inom konsumentpolitiken bör en prövning göras av nuvarande insatser på varuprovningsområdet. Därvid bör prövas alternativa ansvarsförhållanden m.m. som ger möjligheter till rationaliseringar och besparingar.

Det har visat sig att flera frågor i anslutning till varuprovningar och marknadsöversikter behöver bli belysta. Det gäller bl.a. vem som skall ha ansvaret för och utföra provningar samt vem som skall utforma och sprida information i form av marknadsöversikter. Härvid uppkommer också frågan vilka resurser samhället och andra kan avsätta för sådan verksamhet. En annan viktig fråga är vilka egenskaper hos en produkt som bör bli föremål för provning samt vilka krav som bör ställas på mätmetoderna.

Traditionellt ställs höga krav på tillförlitligheten hos resultaten av varuprovningar. Samtidigt är provningstekniken för konsumentprodukter många gånger mindre utvecklad. Denna brist på utvecklade mätmetoder i förening med höga krav på tillförlitligheten är därför i dag ett hinder i arbetet med att ta fram provningsresultat och marknadsöversikter.

Mot den nu angivna bakgrunden förordar jag att en kommitté tillkallas med uppgift att analysera vilka problem som finns när det gäller att tillhandahålla sammanställd information om produktutbudet. Denna analys bör bl.a. bygga på en utvärdering, av den hittillsvarande varuprovningsverksamheten samt arbetet med att ställa samman och föra ut informationen till konsumenterna. Kommittén bör lägga fram förslag om hur den framtida verksamheten med varuprovningar samt sammanställningen och spridningen av provningsresultaten bör utformas och organiseras för att konsumenterna skall ges tillgång till de data om produktutbudet som erfordras för att deras val skall underlättas och köpen bli väl övervägda. Som utgångspunkt bör härvid gälla att förslag skall lämnas som utgör alternativ till nuvarande ordning.

En annan utgångspunkt bör vara att informationsbehovet i så stor utsträckning som möjligt skall kunna tillgodoses även då mätmetoder som uppfyller de krav som traditionellt ställs inte finns tillgängliga. Det är nödvändigt att föra en diskussion om alternativa sätt att få underlag för marknadsöversikter och om alternativens för- och nackdelar från konsumentsynpunkt.

De totala resurserna för den konsumentpolitiska verksamheten är begränsade varför prioriteringar ständigt är nödvändiga. Det är därför naturligt att sådana också måste göras när det gäller varuprovningsverksamheten bl.a. med avseende på vilka varugrupper som skall provas. Det är därvid en naturlig strävan att konsumenterna skall tillhandahållas aktuell information på de varuområden där sådan är mest angelägen. Vid prioriteringen bör också beaktas i vad mån det hittillsvarande arbetet med varuprovningar samt publicering av marknadsöversikter har lett till att företagen inom ett område anpassat sina produkter till de krav som ställts från konsumenternas sida.

Kommitténs arbete bör omfatta en inventering av de provningsmetoder och resurser som finns på olika håll i samhället och hur de används för konsumentinformation. Särskilt bör beaktas konsumentverkets arbete med provningar. Kommittén bör bilda sig en uppfattning om huruvida dessa metoder i princip är lämpliga eller nödvändiga för att utgöra underlag för sådana marknadsöversikter som konsumenterna behöver i framtiden.

När det gäller ansvarsfördelning bör för- och nackdelar med myndighetskontrollerande respektive företagskontrollerande provningssystem analyseras. Därvid bör möjligheterna att fördela ansvaret mellan t.ex. myndigheter, företag, näringslivs- och konsumentorganisationer noga övervägas. Av särskilt intresse är att pröva en modell som innebär att myndigheterna är kravställare medan ansvaret för verksamhetens genomförande främst ligger utanför myndighetsorganisationen. I detta sammanhang bör också prövas vilka krav som enligt 3 § marknadsföringslagen kan ställas på företagen vad avser varuprovningar. I de fall provningar utförs av företag bör också prövas hur arbetet med att ställa samman information och föra ut denna till konsumenterna skall ordnas. Praktiska frågor om teknisk kompetens, lämplig utrustning etc. bör vidare granskas. Även frågan om samordning mellan den officiella provningen och den konsumentinriktade frivilliga provningen bör behandlas. En utgångspunkt för detta arbete bör vara att undvika dubbelarbete och dubbel kompetens- och resursuppbyggnad inom den statliga provningsverksamheten.

Mot bakgrund av denna granskning bör kommittén kunna skissera hur den fortsatta provningsverksamheten med sikte på information till konsumenterna bör vara beskaffad vad gäller ansvar, tillsyn, genomförande och finansiering. Dessutom bör kommittén lägga fram förslag om hur marknadsöversikterna bör komma konsumenterna till del.

Kommittén bör i sitt arbete utgå ifrån de resursramar som f.n. gäller för den statliga provningsverksamheten i här berört avseende samt att samhället har begränsade möjligheter att avdela ytterligare resurser för konsumentpolitiska åtgärder.

Kommittén skall vidare mot bakgrund av det statsfinansiella läget beakta tilläggsdirektiv (Dir. 1978:40) till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående finansiering av reformer.

Kommittén bör hålla sig underrättad om arbete inom andra utredningar som kan ha betydelse för uppdraget. Det kan sålunda finnas anledning att samråda med insynsutredningen (H 1976:03), utredningen om vissa frågor rörande standardisering (I 1977:10), utredningen om vissa frågor rörande provning inom energiområdet (I 1978:06), informationsteknologiutredningen (U 1978:12) samt kommittén för översyn av de konsumentpolitiska medlen för producentpåverkan (H 1979:04). Dessutom vill jag nämna att jag senare i dag ämnar föreslå att konsumentverket får i uppdrag att utreda frågan om information på säljstället. Samråd i denna del bör därför ske med konsumentverket.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för handelsdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst 8 ledamöter med uppdrag att utreda frågan om jämförande varuprovningar och marknadsöversikter

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta elfte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Handelsdepartementet)

7. Kommersiell information till utlandet

Dir 1979:132

Beslut vid regeringssammanträde 1979-09-13

Departementschefen, statsrådet Cars, anför.

Utredningen (UD 1977:01) om det svenska kulturoch informationsutbytet med utlandet presenterade sina överväganden i betänkandet (SOU 1978:56) Kultur och information över gränserna. Betänkandet har remissbehandlats och har därefter legat till grund för prop. 1978/79:147 om informations- och kulturutbytet med utlandet.

Förslagen i betänkandet och i propositionen gäller det svenska kulturutbytet med utlandet och informationsutbytet i allmänhet. Däremot behandlas inte särskilt frågor om insatser för information i utlandet om Sverige i kommersiellt hänseende, förutom att möjligheterna till ett utvidgat samråd mellan ansvariga organ för allmän, kommersiell och turistinriktad information berörs. Jag anser det emellertid angeläget att också den kommersiella och turistinriktade informationen studeras närmare. Med kommersiell information avser jag i det följande främst insatser för att främja svensk export men även insatser i turismfrämjande syfte.

I betänkandet och i propositionen framhålls i fråga om informationsutbyte i vid mening vissa principer. Således konstateras att grunden för alla länders information till utlandet är behovet att för opinionen i andra länder förklara det egna landets samhällsskick och politik, särskilt dess utrikespolitiska handlingar och ställningstaganden. Ett vidsträckt allmänt informations- och erfarenhetsutbyte har också fått allt större betydelse i det internationella samarbetet.

Vårt beroende av utlandet tillsammans med vår språkliga isolering gör det särskilt angeläget att söka vidmakthålla och fördjupa kunskaperna om Sverige i andra länder, framhålls det vidare. Det bör ske genom en fortlöpande basinformation som kompletteras med särskilda insatser i olika lägen. Att utlandet får allsidiga och nyanserade kunskaper om Sverige är viktigt också för våra ekonomiska förbindelser med omvärlden.

I betänkandet och i propositionen lämnas en beskrivning av nuvarande former för information om Sverige i utlandet. Denna ges både av statliga myndigheter och av svenska organisationer och företag. Den statligt finansierade informationsverksamheten har främst en uppgift som komplement till den privat finansierade informationsverksamheten. Bland de statligt finansierade organen kan särskilt nämnas utrikesdepartementet och Svenska institutet.

Statligt finansierade myndigheter och organisationer på det kommersiella området utgörs av utrikesförvaltningen, handelssekreterarna och Sveriges

turistråd. Vidare finns Sveriges exportråd, vars verksamhet delvis finansieras med statliga medel. Sveriges exportråd svarar för den exportfrämjande verksamheten och ger information genom bl.a. mässor, utställningar, kampanjer och kontaktresor i ett antal olika länder. Ute i världen finns 28 handelssekreterarkontor, vilka svarar för exportfrämjande verksamhet. Därtill kommer utrikesförvaltningens verksamhet på detta område. Sveriges turistråd svarar för den turismfrämjande verksamheten vilken omfattar bl.a. information, besök, utredningar, mässor, kampanjer och särskilda projekt. Rådet har åtta egna utlandskontor samt två kontor gemensamt med övriga skandinaviska länder.

Det bör här framhållas att informationsverksamhet för exportrådet och turistrådet i regel är ett led i olika konkreta projekt och satsningar medan den för Svenska institutet är en huvuduppgift.

De här nämnda myndigheterna och organisationerna har vissa beröringspunkter. Som exempel kan nämnas att både exportrådet och turistrådet i sin verksamhet ibland använder material som framställs av Svenska institutet. Trots att de olika myndigheterna och organisationerna för den allmänna och kommersiella informationen alltså har flera gemensamma intressen och ibland samverkar i det praktiska arbetet förekommer mindre ofta samråd mellan dem. Brist på kontakter har lett till osäkerhet om vem som skall ansvara för den allmänna ekonomiska informationen om Sverige.

I betänkandet anförs att man finner det riktigt att verksamhet med olika syften i princip har olika huvudmän. Det föreslås dock att ett mer regelbundet samråd etableras mellan representanter för olika informationsorgan. Med anledning härav framhåller föredraganden i propositionen att ett informellt samråd av mer regelbunden karaktär mellan de olika centrala organen för den statsfinansierade utlandsinformationen bör komma till stånd. Ett sådant samråd har nyligen inletts.

De enskilda företagen framställer själva material för presentation av företagen och deras produkter. Företagen behöver emellertid också allmänt informationsmaterial som bakgrund i det kommersiella informationsarbetet. För särskilt de mindre och medelstora företagen är Sverigebilden utomlands av stor betydelse. Sådant allmänt informationsmateriel tas fram av svenska institutet.

Svenska ambassader och konsulat framför ofta önskemål om kommersiellt informationsmaterial för att kunna bedriva export- och turismfrämjande verksamhet i utlandet i samband med t.ex. mässor och utställningar. Exportrådet och turistrådet har emellertid inte möjlighet att tillgodose alla dessa önskemål. Detta beror i hög grad på att exportrådet och turistrådet inriktar sin verksamhet på prioriterade länder och regioner samt särskilda projekt. Detta har medfört att många ambassader och konsulat inte alltid har kunnat tillgodoses med informationsmaterial för kommersiell verksamhet.

Utredningen om det svenska kultur- och informationsutbytet med utlandet har som framhållits inte haft till uppgift att studera den kommersiella informationen. Som jag tidigare berört bör dock innehållet i och omfattningen av denna information studeras. Detta är motiverat särskilt med hänsyn till den kommersiella informationens betydelse för svenskt näringsliv och de oklarheter som råder om vem som svarar för denna information och om resurserna härför. En särskild utredare bör tillkallas för detta ändamål.

För utredningsarbetet bör gälla följande riktlinjer.

1. Utredaren bör inledningsvis göra en kartläggning av de olika insatser

som i dag förekommer när det gäller kommersiell information till utlandet.

Kartläggningen bör syfta till att ge en bild av dels vilka myndigheter och statsstödda organisationer som genom egen verksamhet eller genom bidrag till andra organisationer främjar sådan information, dels vilken informationsverksamhet som bedrivs eller initieras av dessa organ. I kartläggningen bör klarläggas vilka ekonomiska resurser som f.n. finns och används. Vidare bör lämnas en översiktlig beskrivning av den informationsverksamhet som förekommer utan statligt stöd.

2. Utredaren bör samtidigt kartlägga det nuvarande och framtida behovet av kommersiell information.

3. Med detta material som grund bör utredaren bedöma om existerande informationsmaterial tillgodoser behoven. I den mån så inte skulle vara fallet skall utredaren lämna förslag till förändring av verksamhetens innehåll, organisation, effektivitet och/eller omfattning.

Eventuella förslag till ökade kostnader skall kostnadsberäknas. I den mån förslagen innebär ökade kostnader för staten skall utredaren mot bakgrund av det statsfinansiella läget beakta tilläggsdirektiv (Dir. 1978:40) till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående finansiering av reformer.

Utredaren skall så långt möjligt använda sig av det material som samlats in inom ramen för den tidigare nämnda utredningen.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för handelsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om kommersiell information till utlandet,

att besluta om sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta elfte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Handelsdepartementet)

Arbetsmarknadsdepartementet

1. Svenskundervisning för invandrare

Dir. 1978:100

Beslut vid regeringssammanträde 1978-12-28

Statsrådet Winther anför.

Jag har i detta ärende samrått med chefen för utbildningsdepartementet, statsrådet Wikström.

Invandringen till Sverige har sedan 1960-talet varit av betydande omfattning. Totalt har under perioden 1960-1977 653.000 utländska medborgare invandrat till Sverige och 315.000 utvandrat från Sverige. Invandringsöverskottet under denna period har således uppgått till sammanlagt 338.000 utländska medborgare. Variationerna i invandringens omfattning har varit stora från år till år, men i genomsnitt har årligen 36.000 utländska medborgare invandrat till Sverige under perioden 1960-1977. Av den årliga invandringen har ungefär en fjärdedel utgjorts av barn och tre fjärdedelar av vuxna i arbetsför ålder.

En invandring av denna storlek kräver särskilda insatser från samhällets sida på en rad områden i syfte att underlätta invandrarnas anpassning. Bland sådana insatser intar undervisningen i svenska språket för vuxna invandrare en framträdande plats. Kunskaper i svenska är av stor betydelse för invandrarnas möjligheter att finna sig till rätta i samhället och i arbetslivet och få ökad tillgång till information, utbildning, medinflytande och gemenskap. Svenskundervisningen för vuxna invandrare har mot denna bakgrund kommit att utgöra en väsentlig del av de samlade åtagandena inom ramen för invandrarpolitiken. En rad reformer har genomförts på detta område sedan mitten av 1960-talet.

I samband med att invandringen ökade beslöt Kungl. Maj:t år 1965 att ställa medel till förfogande för avgiftsfri undervisning i svenska för invandrare från dåvarande anslaget Omskolning m.m. Skolöverstyrelsen (SÖ) fick i uppdrag att som försöksverksamhet via studieförbunden anordna undervisningen. Från och med budgetåret 1970/71 anvisas medel för försöksverksamheten under ett särskilt anslag i statsbudgeten, benämnt Undervisning för invandrare i svenska språket m.m. Riksdagen fastställer årligen en totalram på ett visst antal studietimmar som SÖ i samråd med arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) och statens invandrarverk (SIV) får disponera för studiecirklar i svenska språket med samhällsorientering. Ett visst antal studietimmar skall avse undervisning till följd av lagen (1972:650) om rätt till ledighet och lön vid deltagande i svenskundervisning för invandrare (s.k. lagbunden undervisning). Försöksverksamheten omfattar numera utöver studiecirklar i svenska med samhällsorientering även särskild samhällsundervisning för invandrare inklusive cirklar i sömnad, matlagning, kon-

sumentkunskap m.m., folkhögskolekurser i svenska med samhällsorientering samt uppsökande verksamhet bland hemarbetande invandrare och barntillsyn i samband med studierna. Statens kostnader för försöksverksamheten under budgetåret 1965/66-1977/78 har uppgått till sammanlagt drygt 600 milj. kr. För budgetåret 1977/78 uppgick kostnaderna till ca 90 milj. kr. för totalt 945.200 studietimmar, varav 306.600 studietimmar för s.k. lagbunden undervisning och 638.600 studietimmar för övrig undervisning. Av dessa utgjorde 159.400 studietimmar undervisning i samband med arbetsmarknadsutbildning. Innevarande budgetår har medel beräknats för 400.000 studietimmar för lagbunden undervisning och 450.000 studietimmar för övrig undervisning vid sidan av arbetsmarknadsutbildningen.

Undervisning i svenska för invandrare i samband med arbetsmarknadsutbildning anordnades före budgetåret 1970/71 av studieförbunden inom ramen för den tidigare nämnda försöksverksamheten. Fr.o.m. budgetåret 1970/71 genomförs större delen av svenskundervisningen inom arbetsmarknadsutbildningen vid SÖ:s arbetsmarknadsutbildningscentra. Syftet med denna undervisning är att vid behov ge invandrare sådana kunskaper och färdigheter i svenska och i svenskt samhällsliv som krävs för att genomgå planerad yrkesutbildning inom arbetsmarknadsutbildningen. Undervisningen får endast anordnas i samband med yrkesutbildning och får omfatta sammanlagt två månader (totalt högst 612 studietimmar per elev). Därutöver kan invandrare i särskilda fall få ytterligare två månaders undervisning i svenska. Invandrare i arbetsmarknadsutbildning kan således få svenskundervisning i högst fyra månader. Svenskundervisningen inom arbetsmarknadsutbildningen har kommit att få en allt större omfattning. Detta förklaras främst av att invandrare i stor utsträckning saknar sådan yrkesutbildning som behövs för att komma ut på den svenska arbetsmarknaden och behöver få undervisning i svenska för att tillgodogöra sig erforderlig yrkesutbildning. Budgetåret 1977/78 omfattade svenskundervisningen inom arbetsmarknadsutbildningen ca 700.000 studietimmar. Under samma period deltog sammanlagt ca 10.000 utländska medborgare i svenskundervisning inom arbetsmarknadsutbildningen. De sammanlagda årliga statliga kostnaderna för svenskundervisning för invandrare inom ramen för arbetsmarknadsutbildningen är svåra att beräkna men kan uppskattas till minst 200 milj. kr. inklusive utbildningsbidrag till eleverna. Arbetsmarknadsutbildningen finansieras genom en arbetsmarknadspolitisk fond som byggs upp genom statliga anslag och genom arbetsgivaravgifter. Vid arbetsmarknadsutbildning, som i princip står öppen endast för person som fyllt 20 år, utgår studiesocialt stöd (utbildningsbidrag).

Särskilda kurser i svenska för invandrare anordnas även av AMS vid mottagningsförläggningarna för flyktingar. Vidare kan nämnas att stödundervisning i svenska i viss utsträckning anordnas för invandrare som är elever i kommunal vuxenutbildning. I detta sammanhang bör även omnämnas den särskilda undervisning i svenska för utländska studerande vid universiteten som bedrivs med medel från anslaget Vissa kurser för utländska studerande. År 1977 infördes grundutbildningen för vuxna som saknar grundläggande kunskaper i läsning, skrivning och matematik. Kommunerna har att svara för grundutbildningen, för vilken statsbidrag utgår enligt särskild statsbidragsförordning från anslaget Bidrag till kommunal vuxenutbildning. Grundutbildningen är avsedd för alla som är i behov av sådan utbildning och riktar sig således inte uteslutande till invandrare.

År 1972 antog riksdagen lagen om rätt till ledighet och lön vid deltagande i svenskundervisning för invandrare (svenskundervisningslagen). Lagen trädde i kraft den 1 juli 1973. Lagen ålägger arbetsgivare att bereda varje utländsk arbetstagare som saknar kunskaper i svenska språket ledighet under högst 240 timmar för att delta i svenskundervisning med samhällsorientering samt att betala arbetstagaren lön under studietiden, även om undervisningen äger rum utanför ordinarie arbetstid. Lagen avsåg ursprungligen endast sådana utländska arbetstagare som hade börjat sin första anställning i Sverige efter utgången av år 1972. För dem skulle arbetsgivarens skyldighet gälla inom två år efter anställningens början. Genom en lagändring (1973:238) gjordes lagen, med vissa undantag, tillämplig även på utländska arbetstagare som hade anställts i Sverige före den 1 januari 1973. I fråga om dessa invandrare förutsattes att utbildningen skulle genomföras successivt under en femårsperiod räknat från tidpunkten för lagens ikraftträdande. År 1976 ändrades lagen på så sätt att arbetsgivarens skyldighet att bereda ledighet m.m. för svenskundervisning för de invandrare som hade anställts före år 1973 förlängdes till den 1 juli 1979, om arbetsgivaren hade försummat sina skyldigheter under den ursprungliga femårsperioden. Vidare ändrades lagen så att den även skulle gälla för de arbetstagare som blivit svenska medborgare sedan de påbörjat svenskundervisningen.

Utöver de insatser som nu har nämnts förekommer undervisning i svenska för invandrarelever i grundskolan och gymnasieskolan.

Som framgår av denna översikt är de statliga åtgärderna för att ge invandrare förutsättningar att lära sig svenska språket av betydande omfattning. De årliga statliga kostnaderna för insatser på detta område uppgår numera till mer än 300 milj. kr. Dessa har verksamt bidragit till att förbättra invandrarnas ställning i det svenska samhället. Insatserna har även väckt viss internationell uppmärksamhet.

Trots det omfattande utbudet av undervisning i svenska och samhällsorientering finns det emellertid fortfarande många invandrare som har begränsade kunskaper i svenska språket. Det gäller t.ex. invandrare som inte är förvärvsarbetande och som sålunda inte omfattas av svenskundervisningslagen eller av arbetsmarknadsutbildningen. Till denna grupp hör i stor utsträckning hemarbetande kvinnor. Frågan om åtgärder för att underlätta för hemarbetande invandrare att lära sig svenska har mot denna bakgrund tagits upp i riksdagen vid ett flertal tillfällen och riksdagen har också begärt ett samlat handlingsprogram för att lösa detta särskilda problem (UbU 1973:24, rskr 1973:159 och UbU 1975:6, rskr 1975:51).

Med anledning av riksdagens begäran anmälde regeringen år 1976 för riksdagen (prop. 1975/76:100 bil. 10) att den avsåg att ta initiativ till en utvärdering av den budgetåret 1965/66 inledda försöksverksamheten med svenskundervisning för invandrare. I anslutning till regeringens anmälan uttalade riksdagen att en sådan utvärdering borde avse alla former av undervisning som hittills hade bedrivits med medel från anslaget Undervisning för invandrare i svenska språket m.m. (UbU 1975/76:23, rskr 1975/76:281). Med hänvisning till riksdagens uttalande uppdrog regeringen den 24 mars 1977 åt SÖ att i samråd med AMS och SIV utvärdera försöksverksamheten. Uppdraget avser en utvärdering i första hand av studieförbundens cirklar i svenska m.m. Övriga anordningar såsom svenskundervisningen inom ramen för arbetsmarknadsutbildningen eller den särskilda undervisningen för flyktingar omfattas däremot inte av uppdraget. Inte heller gäller uppdraget uttryckligen frågan om tillämpningen

av svenskundervisningslagen. En första rapport med anledning av utredningsuppdraget överlämnades av SÖ till regeringen i september 1978.

Tillämpningen av svenskundervisningslagen har följts med stort intresse i den allmänna debatten. Frågan har vid ett flertal tillfällen behandlats av riksdagen. Från fackligt håll har gjorts gällande att undervisningen för de anställda invandrarna inte har fått den omfattning som lagen syftar till. Mot denna bakgrund tillsatte dåvarande statsrådet Leijon år 1975 en arbetsgrupp som fick i uppgift att se över lagens tillämpning. Resultatet av arbetsgruppens undersökning redovisades i en departementspromemoria (Ds A 1976:1) vilken tillsammans med en departementspromemoria (Ds A 1976:2) med förslag till lagändringar lades till grund för en proposition (prop. 1975/76:177) om ändring i lagen om rätt till ledighet och lön vid deltagande i svenskundervisning för invandrare. Riksdagens beslut på grundval av propositionen ledde bl.a. till de nyss nämnda ökade skyldigheterna för försumliga arbetsgivare samt ökade befogenheter för de fackliga organisationerna att få till stånd den svenskundervisning som arbetsgivare hade försummat.

Frågan om svenskundervisning för invandrare har under år 1978 tagits upp av Svenska arbetsgivareföreningen (SAF), Landsorganisationen i Sverige (LO) och Tjänstemännens centralorganisation (TCO) i olika skrivelser till regeringen. Samtliga tre organisationer har hemställt att regeringen tillsätter en parlamentarisk utredning om svenskundervisning för invandrare.

SAF hänvisar i sin skrivelse till behovet av en övergripande utvärdering av svenskundervisningen för invandrare och tar särskilt upp svenskundervisningslagen och det finansieringssystem som lagen bygger på. SAF hänvisar till att många företag inte anställer invandrare på grund av de extra lönekostnader som invandrarnas deltagande i svenskundervisningen innebär för det enskilda företaget.

I LO:s skrivelse framhålls att målen för den nuvarande svenskundervisningen inte har preciserats med hänsyn till invandrarnas behov av kunskaper i svenska och att arbetslivsfrågor berörs i alltför liten omfattning i svenskundervisningen. Mot denna bakgrund föreslår LO en grundläggande introduktionsutbildning för alla invandrare i direkt anslutning till inträdet på den svenska arbetsmarknaden, vilken skall ge invandrarna grundläggande kunskaper i svenska och i medbestämmande- och arbetarskyddsfrågor samt fackliga frågor.

TCO menar att det behövs en allmän översyn av svenskundervisningen för invandrare i sin helhet, inklusive studiesociala aspekter och lärarutbildning. Översynen bör syfta till att inordna svenskundervisningen i det allmänna skolväsendet.

I likhet med arbetsmarknadsparterna anser jag att frågan om svenskundervisningen för invandrare bör ses över. Flera omständigheter talar enligt min mening för att en samlad bedömning nu bör göras av i vilken mån de nuvarande insatserna för att ge vuxna invandrare möjligheter att lära sig svenska är ändamålsenliga. Senast frågan om svenskundervisning för invandrare prövades i sin helhet var år 1971, då invandrarutredningen i ett delbetänkande (SOU 1971:51) lade fram förslag som bl.a. ledde till införandet av svenskundervisningslagen. Därefter har emellertid sammansättningen av invandringen till Sverige ändrats. Andelen utlänningar som kommer till Sverige huvudsakligen för att få anställning har minskat betydligt i förhållande till den andel som består av flyktingar och av anhöriga

till invandrare som har kommit till Sverige tidigare. Samtidigt har invandrarnas situation på arbetsmarknaden försvårats genom en ihållande lågkonjunktur.

Dessa förhållanden har bl.a. lett till att svenskundervisningen inom arbetsmarknadsutbildningen, som jag förut har nämnt, har fått en allt större omfattning i förhållande till svenskundervisningen genom studieförbunden. De har vidare lett till att svenskundervisningslagen har fått en mindre genomslagskraft än vad som förväntades då den infördes. En anledning härtill torde vara att lönekostnaderna för deltagarna i undervisningen betalas direkt av den enskilde arbetsgivare hos vilken invandraren vid tillfället är anställd och inte via ett kollektivt ersättningssystem. Dessutom har fristerna för invandrare som har anställts före år 1973 och som inte har utnyttjat sina rättigheter i många fall löpt ut eller kommer att göra det inom den närmaste tiden. Vidare har många invandrare, som har anställts efter år 1973, inte utnyttjat sina rättigheter inom den föreskrivna tvåårsperioden.

Jag vill också peka på det förhållandet att nya riktlinjer för invandrarpolitiken har antagits av riksdagen och en rad invandrarpolitiska reformer genomförts sedan svenskundervisningen för invandrare senast sågs över. Även på vuxenutbildningens område har en rad reformer genomförts. Här kan bl.a. nämnas tillkomsten av studieledighetslagen och de utvidgade stödformerna för vuxenstudier.

Jag förordar mot denna bakgrund i samråd med statsrådet Wikström att en parlamentariskt sammansatt kommitté tillsätts för att se över frågan om svenskundervisningen för vuxna invandrare. Kommittén bör ha till uppgift att se över samtliga nuvarande former för svenskundervisning m.m. för vuxna invandrare och utreda frågan om åtgärder för att ge grundläggande kunskaper i svenska språket och svenskt samhälls- och arbetsliv för vuxna invandrare i Sverige.

En utgångspunkt för kommitténs arbete bör vara de mål och riktlinjer för invandrar- och minoritetspolitiken som riksdagen antog år 1975 (prop. 1975:26, InU 1975:6, rskr 1975:160). Dessa riktlinjer, som bygger på principerna om jämlikhet mellan invandrare och svenskar, kulturell valfrihet för invandrarna och samverkan mellan majoritetsbefolkningen och minoriteterna, innebär bl.a. att en rad insatser måste vidta i syfte att undanröja de språkliga, sociala och rättsliga hinder som motverkar invandrarnas möjligheter att få en med den övriga befolkningen jämlik ställning. Till dessa samhällsinsatser hör bl.a. såväl studier i svenska som åtgärder för att invandrarna skall kunna bibehålla sina modersmål och kulturtraditioner.

Jag går nu närmare in på de uppgifter som kommittén bör få.

Kommittén bör kartlägga alla former av nu förekommande undervisning för vuxna invandrare som syftar till att ge dem grundläggande kunskaper i svenska och i svensk samhällskunskap. Kommittén bör därvid samråda med SÖ och tillgodogöra sig material som sammanställs inom SÖ med anledning av det tidigare nämnda uppdraget åt SÖ att utvärdera den hittills bedrivna försöksverksamheten med undervisning för invandrare i svenska språket m.m. Vidare bör kommittén i sitt kartläggningsarbete använda sig av resultat från den rikstäckande statistiska undersökning om sambandet mellan invandrarnas situation på arbetsmarknaden och deras kunskaper i svenska som expertgruppen (A 1975:05) för invandringsforskning (EIFO) sammanställer i enlighet med ett uppdrag den 17 maj 1977 av chefen för arbetsmarknadsdepartementet.

Kartläggningen bör syfta till att ge en översikt av omfattningen av

undervisningen i svenska för invandrare inom de olika utbildningsformerna bl.a. med hänsyn till antalet deltagare. I kartläggningen bör ingå en analys av de totala ekonomiska resurser som avsätts för svenskundervisning för invandrare. Kartläggningen bör även ge underlag för en bedömning av kunskaps- och färdighetsresultat som uppnåtts inom de olika utbildningsformerna.

Kommittén bör mot bakgrund av en sådan kartläggning göra en bedömning av i vilken utsträckning nuvarande svenskundervisning för invandrare inom olika regelsystem och utbildningsanordningar svarar mot de mål och riktlinjer som har satts upp för utbildningen. Jag vill erinra om att den år 1975 tillsatta folkbildningsutredningen (U 1975:19) har i uppdrag att utreda vissa frågor som är aktuella i detta sammanhang. Folkbildningsutredningen skall bl.a. analysera om vissa uppgifter som studieförbunden har fått av statsmakterna under senare tid, t.ex. undervisning i svenska för invandrare, kommer i konflikt med principen att folkbildningsarbetet skall vara fritt och frivilligt.

Kommittén bör överväga frågan om den allmänna inriktningen av en grundläggande introduktionsundervisning i svenska språket och i svenskt samhälls- och arbetsliv för vuxna invandrare som kommer till Sverige och bedöma omfattningen av en sådan undervisning med hänsyn till utbildningsbehoven hos olika grupper och till möjligheterna att genomföra och finansiera den. Kommittén bör därvid beakta att de nuvarande anordningarna för grundläggande undervisning i svenska för invandrare har vuxit fram efter hand och att de har kommit att få en varierande inriktning, uppläggning och finansiering beroende på om det är fråga om anställda invandrare, invandrare som omfattas av arbetsmarknadspolitiska insatser, icke anställda invandrare (t.ex. hemarbetande kvinnor) eller flyktingar. Det förhållandet att ansvaret för svenskundervisning och annan grundläggande utbildning för invandrare är fördelat på ett stort antal utbildningsanordnare har minskat möjligheterna att inordna den grundläggande introduktionen i svenska språket och svenskt samhällsliv inom en enhetlig ram.

Mot denna bakgrund bör kommittén överväga frågan om huvudmannaskap för olika former av svenskundervisning för invandrare i förhållande till vuxenutbildningen i övrigt. Kommittén bör därvid pröva och redovisa olika alternativa lösningar av huvudmannaskapsfrågan. Ekonomiska och andra konsekvenser för staten och för resp. huvudman i övrigt av de olika alternativen bör utförligt belysas. Ett av alternativen bör i huvudsak bygga på de principer för fördelning av huvudmannaskapet som gäller idag. Beträffande den utbildning som AMU är huvudman för, bör utredningen i huvudsak utgå från gällande kriterier för arbetsmarknadsutbildningen. I samband med att kommittén sålunda överväger huvudmannaskapsfrågan bör kommittén även bedöma olika former för finansiering av svenskundervisning för vuxna invandrare.

Utvecklingen på den svenska arbetsmarknaden under senare år har visat hur viktigt det är att alla invandrare får goda möjligheter att lära sig svenska. Arbetslösheten bland invandrarna har inom samtliga åldersgrupper under lång tid varit väsentligt högre än bland arbetskraften i övrigt. Speciellt utsatta är invandrarungdomarna. En betydande orsak till många invandrares svårigheter på arbetsmarknaden är deras otillräckliga kunskaper i svenska. Detta kan försvåra möjligheterna för många invandrare att erhålla eller kvarstanna i arbete samtidigt som det begränsar arbetsförmedlingens möjligheter att anvisa nytt arbete. Det är även rimligt att anta att den nuvarande

formen för finansiering av lönekostnaderna i samband med företagsanknuten svenskundervisning i många fall ökar svårigheterna för invandrare med otillräckliga kunskaper i svenska att hävda sig i förhållande till andra arbetssökande.

Vissa samordningsproblem har uppkommit vad gäller tillämpningen av svenskundervisningslagens och arbetsmarknadskungörelsens bestämmelser om deltagande i svenskundervisning. Detsamma gäller förhållandet mellan svenskundervisningslagen och studieledigheten. Kommittén bör härvid undersöka om de bestämmelser som reglerar arbetsgivarens skyldigheter i samband med svenskundervisning för invandrare kan integreras i det system för vuxenutbildning i allmänhet som på arbetsrättens område har kommit till uttryck i studieledighetslagen eller om en fristående lagstiftning av svenskundervisningslagens typ bör bibehållas. Lagstiftningen om svenskundervisning bör alltså underkastas en överarbetning mot bakgrund av de erfarenheter som har vunnits inom det arbetsrättsliga reformarbetet i övrigt. Riktpunkten för denna översyn bör självfallet vara att inte försämra de rättigheter som nu tillkommer den enskilde invandraren.

En fråga som särskilt bör beaktas är de hemarbetande kvinnornas möjligheter att få svenskundervisning. I samband härmed bör särskild uppmärksamhet ägnas åt frågan om information till invandrare, bl.a. hemarbetande kvinnor, om olika möjligheter till utbildning i svenska.

Mot bakgrund av dessa överväganden bör kommittén utarbeta ett program för åtgärder i syfte att underlätta invandrarnas möjligheter att genom särskild utbildning få grundläggande kunskaper i svenska och om svenskt samhälls- och arbetsliv. Kommittén bör därvid överväga hur de olika anordningarna för svenskundervisning skall kunna anpassas bättre till varandra, så att invandrarnas möjligheter till utbildning inom vuxenutbildningen i stort och vid universitet och högskolor underlättas. Kommittén bör även överväga om behov finns av andra specialinriktade kurser i svenska för olika grupper än de som anordnas f.n. I detta sammanhang bör beaktas att gäststuderandekommittén (U 1978:03) har i uppdrag att överväga frågan om behörighetsgivande förutbildning för utländska studerande vid högskolor i Sverige.

Vad gäller frågan om svenskundervisning för flyktingar bör kommittén beakta vad som anförs i betänkandet (Ds A 1978:1) Sverige och flyktingarna samt i remissyttrandena häröver.

Kommittén bör vidare ha till uppgift att utreda frågor som rör tillgången på och behovet av lärare och ledare med lämplig utbildning för svenskundervisning för invandrare.

Jag föreslår att vissa skrivelser till regeringen i hithörande frågor från LO, TCO och SAF överlämnas till kommittén. Detta bör även ske med skrivelser från Svenska fackföreningsförbundet, Sveriges lärarförbund och Lärarföreningen för invandrarundervisning.

Kommittén bör fortlöpande samråda med folkbildningsutredningen (U 1975:19), utredningen om kommunal vuxen utbildning (U 1978:31), utredningen (U 1978:03) om gäststuderande m.m. samt gymnasieutredningen (U 1976:10).

Kommittén bör kostnadsberäkna sina förslag. Kommittén bör i sitt arbete beakta att utrymme för nya kostnadsåtaganden från samhällets sida är utomordentligt begränsat.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt.

Med hänvisning till vad jag nu anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en kommitté med högst sex ledamöter med uppdrag att göra en översyn av svenskundervisningen m.m. för invandrare,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta tolfte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Arbetsmarknadsdepartementet)

2. Utredning av pensionärernas sysselsättningsförhållanden

Dir 1979:20

Beslut vid regeringssammanträde 1979-03-01

Departementschefen, statsrådet Wirtén, anför.

Allt färre människor fortsätter att förvärvsarbeta efter det att de har blivit ålderspensionärer. Folkräkningarna alltsedan 1930-talet visar successivt sjunkande förvärvsfrekvenser i de högre åldrarna. Ett växande antal personer lämnar dessutom arbetsmarknaden innan de har blivit ålderspensionärer. Förtidspensioneringen har ökat bl.a. till följd av ändrad lagstiftning i början av 1970-talet och förvärvsfrekvenserna har sjunkit i åldersgrupperna närmast pensionsåldern. För män i åldern 60-64 år, sjönk förvärvsfrekvensen enligt arbetskraftsundersökningarna från 77 procent 1972 till 69 procent 1978. För kvinnor i motsvarande åldrar steg förvärvsfrekvensen under samma period från 34 procent till 39 procent, vilket är en betydligt lägre ökning än genomsnittet för alla kvinnor.

Den allmänna ålderspensioneringens syfte är att bereda inkomsttrygghet. Däremot syftar den inte till att förhindra eller försvåra fortsatt förvärvsarbete för dem, som önskar delta i aktiv yrkesverksamhet. Så syftade t.ex. den i mitten av 1970-talet beslutade ökade rörligheten i pensionsåldrarna till en större flexibilitet mellan pensionering och förvärvsarbete. Inte heller förtidspensioneringen har ett sådant syfte. Den avser att bereda stabila inkomster åt den, som inte kan förvärvsarbeta eller som kan förvärvsarbeta endast i begränsad omfattning.

Det är ofrånkomligt, att varje pensionering påtagligt minskar de ekonomiska motiven att förvärvsarbeta. Det är emellertid inte enbart ekonomiska drivkrafter som ligger bakom människors önskan om ett arbete. Detta förhållande har i växande grad uppmärksammats i modern sysselsättningspolitik. Arbetet är också ett medel för självförverkligande och social gemenskap. Det är omvittnat, att många pensionärer kan och vill fortsätta att arbeta, men samtidigt otillräckligt klarlagt vad som hindrar dem från detta.

Det är därför önskvärt att få de pensionerades ställning i arbetslivet närmare belyst och att utreda vad som kan göras för att bereda förvärvsarbete åt de pensionärer som så önskar. Denna uppgift bör anförtros åt en särskild tillkallad utredare. Huvudintresset bör inriktas på

ålderspensionärer, äldre förtidspensionärer och arbetstagare nära ordinarie pensionsålder, för vilka förtidspensionering är aktuell.

Utredaren bör inleda sitt arbete med att klarlägga förekomsten av förvärvsarbete eller annan sysselsättning bland ålders- och förtidspensionärer. Särskilt viktigt är att beskriva skillnader i förvärvsfrekvens mellan män och kvinnor, skillnader mellan olika delar av landet, olika yrkesgrupper och näringsgrenar, att kartlägga skillnadernas tänkbara orsaker samt att belysa hur de förändrats över tiden. Vidare bör utredaren skaffa sig en bild av hur stort det potentiella arbetsutbudet bland ålderspensionärer och äldre förtidspensionärer är och därmed också analysera behovet av arbetstillfällen om målet arbete åt alla skall förverkligas också för de äldre som så önskar.

Utredaren bör inte bara undersöka i vilken utsträckning pensionärer kan och vill arbeta, utan också analysera i vilken utsträckning lagar, avtal och arbetsuppgifternas karaktär tvingar människor att lämna sitt arbete vid uppnådd pensionsålder eller redan dessförinnan.

Mot bakgrund av här nämnda kartläggningar och redan gjorda undersökningar av äldre människors arbetsförmåga bör utredaren diskutera hur stor betydelse som bör tillmätas de olika tänkbara skälen till att vissa pensionärer, med betydande återstående arbetsförmåga, inte står till arbetsmarknadens förfogande. Bland sådana tänkbara skäl kan förutom de redan angivna nämnas, att man föredrar andra aktiviteter framför förvärvsarbete, att man avstår från att söka förvärvsarbete på grund av marginaleffekterna i skatte- och bidragssystemet, eller att man till följd av egna värderingar eller omgivningens attityder har uppfattningen, att den som är pensionär ej bör förvärvsarbeta.

Utredarens utgångspunkt bör vara att äldre arbetstagare bör ha vidsträckt rätt att, inom ramen för ett flexibelt pensionssystem i praktiken själva bestämma, när de vill lämna förvärvslivet. Därför bör utredaren ta ställning till vilka åtgärder, som kan behöva vidtas för att stärka de äldres ställning på arbetsmarknaden. Sådana åtgärder kan vara av vitt skilda slag och beröra t.ex. arbetsmarknadspolitik, skattefrågor, pensionsfrågor, social service, lagar och avtal om anställningsskydd m.m. Vad beträffar skatter, pensioner och social service bör utredaren främst se som sin uppgift att belysa om gällande bestämmelser eller praxis utgör ett hinder för möjligheterna att bereda pensionärer sysselsättning. Eventuella reformbehov på dessa områden får utredas i annat sammanhang. Däremot bör utredaren i samråd med anställningsskyddskommittén (A 1977:01) ta ställning till om den nuvarande 67-årsgränsen i 33 § lagen (1974:12) om anställningsskydd bör bibehållas eller om den bör höjas. Därmed tillgodoses riksdagsbeslutet i anledning av arbetsmarknadsutskottets uttalande i betänkande nr 1977/78:8. Utskottet uttalade att möjligheterna att tillförsäkra alla arbetstagare lagfäst anställningsskydd till fyllda 70 år borde undersökas. Uttalandet gjordes med anledning av ett yrkande med denna innebörd i motion 1977/78:224 av Per Garthon. Att helt avstå från varje övre åldersgräns kan erbjuda svårigheter. Ett tänkbart alternativ eller komplement till den begränsade höjning av nuvarande åldersgräns som arbetsmarknadsutskottet diskuterar kan vara att ersätta den automatiska avgångsskyldigheten med en rätt att övergå till visstidsanställning.

Utredaren bör lägga särskild vikt vid att överväga och föreslå arbetsmarknadspolitiska åtgärder, som kan öka de äldres möjligheter att få eller behålla ett lämpligt arbete, på hel- eller deltid.

Vissa av de åtgärder som kan komma att föreslås för att öka möjligheterna

till förvärvsarbete för den som uppnått ordinarie pensionsålder torde vara tillämpliga också för många av de äldre arbetstagare, som av arbetsmarknadsskäl är eller står i begrepp att bli förtidspensionerade. I det sammanhanget bör utredaren beakta den översyn av möjligheten bl.a. till vilande pensionsrätt för förtidspensionär, som tar ett förvärvsarbete som jag aviserat i propositionen 1978/79:73 om åtgärder för arbetshandikappade. Införs en sådan vilande pensionsrätt måste den nämligen förenas med aktiva sysselsättningsskapande åtgärder för de människor som berörs.

Vid uppdragets fullgörande bör utredaren samråda med de myndigheter och andra utredningar, som berörs av uppdraget. Vidare bör utredaren bedriva sitt arbete i nära samråd med arbetsmarknadens parter och pensionärsorganisationerna. Utredaren skall beräkna de ekonomiska effekterna av de åtgärder som föreslås. Därvid bör utredaren beakta, att sysselsättningsskapande åtgärder normalt förorsakar både kostnader och intäkter, såväl statsfinansiellt som samhällsekonomiskt. Eventuella administrativa konsekvenser av förslag om förändringar i regelsystem etc. bör likaledes särskilt belysas.

Utredarens arbete bör bedrivas skyndsamt. Möjligheten bör beaktas att redovisa vissa överväganden i ett delbetänkande.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för arbetsmarknadsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare för att kartlägga pensionärernas sysselsättningsförhållanden

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta tolfte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Arbetsmarknadsdepartementet)

3. Tilläggsdirektiv till nya utredningen (A 1978:04) om yrkesinriktad rehabilitering m.m. (NYR)

Dir 1979:43

Beslut vid regeringssammanträde 1979-04-20

Departementschefen, statsrådet Wirtén, anför.

Den 30 mars 1978 beslöt regeringen – med utgångspunkt i riksdagens beslut (prop. 1977/78:30, AU 1977/78:16, rskr 1977/78:74) om skyddat arbete och yrkesinriktad rehabilitering samt sysselsättningsutredningens delbetänkande (SOU 1978:14) Arbete åt handikappade - att tillsätta en kommitté med uppdrag att utarbeta förslag till och förbereda en ny organisation för den yrkesinriktade rehabiliteringen. Kommittén har antagit namnet nya utredningen (A 1978:04) om yrkesinriktad rehabilitering m.m. (NYR).

I rapport den 2 oktober 1978 till statsrådet och chefen för arbetsmarknadsdepartementet har NYR lagt fram förslag om ett fristående institut för

metodutveckling, forskning och personalutbildning inom den yrkesinriktade rehabiliteringen.

I enlighet med det tidigare förslaget för sysselsättningsutredningen och NYR:s förslag har regeringen i prop. 1978/79:73 om åtgärder för arbetshandikappade föreslagit att ett sådant institut inrättas genom att delar av statens arbetsklinik och det till Stockholms universitet knutna psykotekniska institutet slås samman.

I ett par motioner med anledning av propositionen 1978/79:73 har yrkats att riksdagen skall uttala sig för att metodutvecklingsinstitutet förläggs till Göteborg.

Arbetsmarknadsutskottet har i sitt betänkande (AU 1978/79:20, rskr 1978/79:186) påpekat att frågan om lokalisering av institutet inte har behandlats i propositionen, men att det har underförstått att det skall ligga i Stockholm.

Utskottet har erinrat om att statsmakterna år 1973 i samband med beslutet om den andra etappen av omlokaliseringen av statlig verksamhet (prop. 1973:55, InU 1973:22) gjorde bestämda uttalanden om den framtida omlokaliseringen av statlig verksamhet. Därvid uttalades att någon ytterligare omlokalisering av centrala statliga myndigheter i de former som skedde i de två utlokaliseringsetapperna inte skulle ske. Det ansågs dock naturligt att lokaliseringen av nytillkommande statlig verksamhet från fall till fall skulle prövas mot bakgrund av statsmakternas regionalpolitiska målsättningar. Vidare uttalades att ytterligare tillväxt av centrala myndigheter, om så bedömdes lämpligt borde kunna förläggas utanför Stockholmsområdet.

Utskottet konstaterar att som skäl för att placera institutet i Stockholm har angetts att institutet kommer att byggas upp av arbetsenheter vilka redan är belägna i Stockholm, och att institutet organisatoriskt skall utgöra del av arbetsmarknadsstyrelsen (AMS). Dokumentationsverksamheten, som kommer att bli en viktig uppgift för institutet, är möjlig att samordna med dokumentationen vid arbetslivscentrum i Stockholm. Motionärerna har å andra sidan pekat på goda samordningsmöjligheter med olika verksamheter i Göteborgsområdet, bl.a. lärarhögskolan i Mölndal som är landets enda utbildningsanstalt för personal vid arbetsvårdsinstituten. Det är enligt utskottet emellertid också tänkbart att institutet kan förläggas till annan ort utanför Stockholm än Göteborg. Utskottet anser det inte möjligt att på grundval av föreliggande material ha en bestämd uppfattning i lokaliseringsfrågan. På grund härav och med hänvisning till statsmakternas ovan återgivna uttalanden i samband med 1973 års omlokaliseringsbeslut föreslår utskottet att lokaliseringsfrågan närmare utreds. Utredningen bör klargöra möjligheterna att förlägga institutet utanför Stockholm och, om så visar sig möjligt, undersöka vilken ort eller vilka orter som är tänkbara med hänsyn till institutets uppgifter och kontaktbehov. Om utredningsarbetet leder fram till att en förläggning till Stockholmsområdet är nödvändig bör skälen härför anges.

Resultatet av utredningen bör enligt utskottets mening föreläggas riksdagen för ställningstagande i lokaliseringsfrågan. Arbetet bör bedrivas skyndsamt. Utskottet är medvetet om att uppskovet med lokaliseringsfrågan kan medföra att institutet träder i verksamhet senare än som beräknats i propositionen. Regeringen får i så fall återkomma beträffande övergångsanordningar m.m.

Riksdagen har i skrivelse den 15 mars 1979 som sin mening givit till känna vad utskottet har anfört.

Jag hemställer att regeringen utvidgar uppdraget till nya utredningen om yrkesinriktad rehabilitering m.m. att i samråd med arbetsmarknadsstyrelsen utreda även de frågor jag nu har berört.

Regeringen bifaller föredragandens hemställan.
(Arbetsmarknadsdepartementet)

4. Utredning om information rörande arbetsmiljörisker

Dir 1979:52

Beslut vid regeringssammanträde 1979-04-20

Departementschefen, statsrådet Wirtén, anför.

Socialutskottet har i betänkande 1978/79:14 – med anledning av motion 1977/78:705 – uttalat sig för en utredning med uppgift att lägga fram förslag om hur en väl fungerande och kvalificerad bevakning och informationsspridning rörande arbetsmiljörisker skall genomföras.

Socialutskottet anförde i sitt betänkande i anledning av motionen bl.a. att en förbättrad information kräver dels en effektiviserad verksamhet i fråga om dokumentation och sammanställning av forskningsresultat i mera lättillgänglig form, dels en utökad informationsspridning som är anpassad bl.a. till olika avnämargrupper.

Ett antal informationssystem om arbetsmiljön är under uppbyggnad. Genom bl.a. dessa kommer det så småningom att bli lättare att ta fram uppgifter såväl om uppnådda forskningsresultat som om innehållet i olika forskningsprojekt. Det är dock enligt utskottet viktigt att ett organ har ett övergripande och samordnande ansvar både för bevakningen av inkommande information och för dokumentationsverksamheten.

En näraliggande fråga är enligt utskottet hur man bäst skall sprida den på detta sätt dokumenterade och sammanställda forskningsinformation, såväl till de skyddsansvariga på olika nivåer som direkt till de anställda. Det är av stor vikt att sådan informationsspridning sker snabbt och effektivt. Eftersom arbetsmiljöfrågorna berör många olika vetenskaper och verksamheter kan det ofta bli nödvändigt att inhämta och sammanställa mycket speciella typer av information från annat håll. Efterfrågan på information kan antas komma att öka och kommer eventuellt efter hand att ändra karaktär och bli mer inriktad på speciella, vetenskapligt betonade frågor. Frågan om hur informationen om arbetsmiljöriskerna skall spridas är således komplicerad. En utgångspunkt bör vara att all tillgänglig forskningsinformation skall spridas fortlöpande till dem som berörs därav. Därmed avses inte endast sådan forskning som är direkt inriktad på arbetsmiljöfrågor utan även sådan som har annan inriktning men ändå kan tänkas bli av värde för bedömning av arbetsmiljörisker, t.ex. viss medicinsk forskning.

Enligt socialutskottets mening förutsätter en effektiv forskningsbevakning med kontinuerlig informationsspridning av kvalificerat och ofta speciellt slag att man finner en fastare organisatorisk form för verksamheten. En väl fungerande kvalificerad bevakning och informationsspridning synes dock enligt utskottets uppfattning vara svår att genomföra utan en föregående översyn av de nu på många håll pågående aktiviteterna på informations-

området. Olika myndigheters uppgifter i sammanhanget måste enligt utskottet ses över och samordnas. De i motionen aktualiserade frågorna bör enligt utskottet således göras till föremål för utredning.

Den utredning som socialutskottet förordat bör komma till stånd. Därvid bör beaktas den centrala ställning som arbetarskyddsstyrelsen intar när det gäller tillsynen över arbetsmiljön och bekämpande av arbetsmiljörisker. Enligt sin instruktion skall styrelsen bedriva informationsverksamhet på arbetarskyddets område. Vidare skall styrelsen fungera som centralt dokumentations-, informations- och konsultationsorgan i arbetsmedicinska frågor. Genom bidrag från arbetarskyddsfonden stöds sådan forskning och utveckling samt utbildning och upplysning, som kan motverka uppkomsten av yrkesskador och annan av arbetsmiljön betingad ohälsa eller förbättra arbetsmiljön och därigenom främja hälsa och säkerhet i arbetslivet. Fonden skall enligt sin instruktion tillse att resultaten av den forskning och det utvecklingsarbete, som bedrivs med stöd av bidrag från fonden, offentliggörs på lämpligt sätt. Mot denna bakgrund bör övervägas på vilket sätt syftet med vad socialutskottet anfört bäst kan tillgodoses.

Med hänsyn till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för arbetsmarknadsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att, om möjligt före 1980 års utgång, lägga fram förslag om hur en väl fungerande och kvalificerad bevakning samt en god informationsspridning rörande arbetsmiljörisker skall genomföras samt de eventuella personalkonsekvenser som förslaget medför,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren,

att kostnaderna för utredningen skall belasta tolfte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Arbetsmarknadsdepartementet)

5. Lokalisering av institutet för metodutveckling, forskning och personalutbildning inom den yrkesinriktade rehabiliteringen

Dir 1979:97

Beslut vid regeringssammanträde 1979-08-16

Departementschefen, statsrådet Wirtén, anför.

I prop. 1978/79:216 om lokalisering av institutet för metodutveckling, forskning och personalutbildning inom den yrkesinriktade rehabiliteringen föreslog regeringen att institutet skulle placeras i Stockholmsregionen. Regeringen grundade sitt förslag på en rapport som nya utredningen (A 1978:04) om yrkesinriktad rehabilitering m.m. (NYR) lagt fram. Den huvudsakliga motiveringen till förslaget var att det av funktions- och effektivitetsskäl inte var möjligt att förlägga metodutvecklingsinstitutet utanför Stockholmsregionen. Till följd därav hade inte någon alternativ lokaliseringsort prövats.

Vid riksdagsbehandlingen av propositionen uttalade emellertid arbetsmarknadsutskottet (AU 1978/79:40) att det material som hade presenterats för utskottet inte visat att det var förenat med sådana nackdelar att placera institutet utanför Stockholmsområdet att detta inte borde övervägas. Utskottet ansåg sig därför inte kunna tillstyrka propositionen utan förordade att regeringen skulle låta utföra en kompletterande utredning och därefter återkomma till riksdagen med förslag. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets hemställan (rskr 1978/79:441).

Enligt utskottets mening borde bl.a. följande frågor belysas.

1. Utredningen borde klara ut vilka konkreta arbetsuppgifter som gör det önskvärt eller ibland nödvändigt med direkta personliga kontakter med företrädare för vederbörande organ i Stockholm. Vidare borde undersökas om det är möjligt att ordna dessa kontakter på annat sätt t.ex. genom telefonsammanträden och liknande.

2. Utredningen borde belysa vilka orter som är möjliga vid en lokalisering utanför Stockholm. En viktig faktor härvidlag är kommunikationerna. Man borde utreda möjligheterna att från den aktuella orten nå Stockholmsområdet och de orter som har arbetsmarknadsinstitut. En annan faktor är arbetsmarknaden på den aktuella orten i fråga om det slags experter som institutet kommer att efterfråga. Därvid har det självfallet betydelse om det finns institutioner på eller i närheten av den aktuella orten med samma slag av anställda som skall finnas på institutet.

3. De merkostnader – i form av ytterligare medel för personal, resor och annan kontaktverksamhet – som kan bli en följd vid förläggning utanför Stockholmsområdet borde belysas av utredningen. Merkostnaderna borde undersökas för olika alternativ.

Den begärda utredningen bör komma till stånd. Utöver de av arbetsmarknadsutskottet angivna frågorna bör utredningen även belysa konsekvenserna för AMS om institutet förläggs utanför Stockholmsområdet.

En konsekvens av att institutets start måste senareläggas är att det arbete som i fråga om personalutbildning, metodutveckling m.m. avsågs bli utfört genom institutet under uppbyggnaden av den nya organisationen med arbetsmarknadsinstitut nu måste ske i annan ordning, företrädesvis genom AMS försorg. I detta arbete får förutsättas att viss del av den nuvarande personalen vid statens arbetsklinik och Psykotekniska institutet (PTI) kommer att medverka. Det är emellertid angeläget att frågan om en permanent organisation för metodutveckling och personalutbildning m.m. inom den nya organisationen med arbetsmarknadsinstitut kan lösas snarast möjligt. Utredningsarbetet bör därför bedrivas med stor skyndsamhet och förslag avlämnas under innevarande år. Utredningsarbetet bör bedrivas i nära samverkan med AMS och NYR. Utredningen skall vidare under arbetets gång bereda berörda personalorganisationer tillfälle att framföra synpunkter i olika sakfrågor.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för arbetsmarknadsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en utredning om olika alternativ för lokalisering av institutet för metodutveckling, forskning och personalutbildning inom den yrkesinriktade rehabiliteringen m.m.

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta tolfte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Arbetsmarknadsdepartementet)

6. Utredning om arbetsmiljöinvesteringar i mindre och medelstora företag m.m.

Dir 1979:121

Beslut vid regeringssammanträde 1979-09-13

Departementschefen, statsrådet Wirtén, anför.

I maj 1974 utfärdades en lag om arbetsmiljöfonder. Denna innebar att vissa företag skulle avsätta 20 % av 1974 års vinst – om vinsten inte understeg 100.000 kr. – till en arbetsmiljöfond och betala in motsvarande summa till särskilda arbetsmiljökonton hos riksbanken. Det avsatta beloppet var avdragsgillt vid inkomsttaxeringen och skulle användas till förbättring av arbetsmiljön i företagen. Lagen avsåg aktiebolag, ekonomiska föreningar och sparbanker som huvudsakligen drev rörelse, jord- eller skogsbruk. Avsikten med fonderna var att de skulle användas till miljöförbättringar som gick över den standard som arbetarskyddslagstiftningen föreskrev. I den mån fondmedel inte använts inom fem år efter det att de insatts på arbetsmiljökonto hos riksbanken skulle de återföras till företaget och beskattas som vinst. För att få utnyttja arbetsmiljöfonden krävdes tillstånd av arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) och i speciella fall av regeringen. En förutsättning för att fondmedlen skulle få disponeras var att de anställda tillstyrkte ansökan i företagets skyddskommitté eller företagsnämnd eller, om sådana organ inte fanns, genom skyddsombudet.

Totalt avsattes drygt 2,3 miljarder kr. på arbetsmiljökonton hos riksbanken. Vid utgången av juni 1979 hade mer än två miljarder kr. av dessa utnyttjats.

På grundval av stimulansutredningens förslag (Ds A 1974:8) Stimulansåtgärder för att förbättra arbetsmiljön föreslog regeringen i proposition 1975:66 ett system med vissa stimulansåtgärder för arbetsmiljöförbättringar. Riksdagen beslutade i enlighet med förslaget (SoU 1975:16, rskr 1975:191) vilket innebar att staten skulle teckna garantier för lån som skulle användas för att finansiera förbättringar av arbetsmiljön, i första hand i mindre och medelstora företag. Enligt förordningen om lånegaranti för arbetsmiljöförbättringar (1975:632) fick garanti lämnas för högst 100.000 kr. per företag. Det statliga garantiåtagandet skulle gälla totalt 200 milj. kr. under tiden den 1 september 1975 t.o.m den 31 den december 1976. Lånen löpte på sju år varav de två första var ränte- och amorteringsfria. Staten skulle enligt beslutet svara för de räntekostnader som uppstod under de två första åren. För att finansiera garantiåtaganden, räntekostnader och administrationskostnader beslutades om en höjning av arbetarskyddsavgiften för åren 1976 och 1977. Låneformen sammankopplades med arbetsmiljöfonderna på så sätt att företag som avsatt mer än 100.000 kr. till arbetsmiljöfond inte

berättigades till lån med statlig garanti. Lånegaranti kunde dock tecknas för skillnaden mellan 100.000 kr. och det till arbetsmiljöfond avsatta beloppet. Lånegarantin skulle på statens vägnar tecknas av företagareföreningen, fr.o.m. den 1 juli 1978 den regionala utvecklingsfonden (SFS 1978:19), i resp. län. Verksamheten administrerades centralt av statens industriverk. Ett villkor för att garanti skulle tecknas var att lånen avsåg förbättringar av arbetsmiljön i befintliga anläggningar samt att de anställdas företrädare i skyddsfrågor hade tillstyrkt företagets ansökan.

I början av hösten 1976 hade endast hälften av den beslutade garantiramen utnyttjats och regeringen föreslog därför (prop. 1976/77:35) att tidperioden för garantigivningen skulle förlängas med ytterligare ett år, dock inom samma garantiram som tidigare dvs. 200 milj. kr. Riksdagen biföll regeringens proposition (SoU 1976/77:20, rskr 1976/77:70), och garantilån för arbetsmiljöförbättringar fick sålunda tecknas även under år 1977. Efter den tröga starten med dess lån ökade emellertid efterfrågan snabbt och på hösten 1977 stod det klart att den garantiram som satts för verksamheten skulle räcka precis fram till årsskiftet 1977/78. Landsorganisationen i Sverige (LO) hemställde bl.a. mot bakgrund av att riksdagen inom kort väntades besluta om ny arbetsmiljölag att tidperioden för garantilånen skulle förlängas och att en ny ram skulle fastställas härför. En liknande framställning gjordes av Sveriges Hantverks- och Industriorganisation (SHIO). Regeringen föreslog i prop. 1977/78:101 bil. 9 bl.a. med hänsyn till dessa framställningar att systemet skulle finnas kvar även under år 1978 och att en ny garantiram på 100 milj. kr. skulle fastställas för verksamheten för denna period. Riksdagen godkände regeringens förslag (SoU 1977/78:21, rskr 1977/78:138). I propositionen underströk föredraganden dock att arbetsmiljökostnaderna skulle tas ur produktionen och att han inte var beredd att föreslå att systemet med arbetsmiljögarantilån förlängdes längre än till utgången av år 1978. Han ansåg dock att låneformens effekter borde utvärderas under år 1978 så att ett bättre beslutsunderlag skulle föreligga inför ett definitivt beslut om lånens framtid vid utgången av året då regeringen också skulle återkomma till hur förlängningen skulle finansieras.

Regeringen uppdrog i juni 1978 åt statens industriverk att genomföra en utvärdering av lånens effekter, hur de påverkat arbetsmiljöinvesteringar, i vad mån initiativet kommit från de anställda eller från företagsledningen etc. I den rapport industriverket avlämnade framgick bl.a. att hälften av företagen ansett sig kunna klara sina arbetsmiljöinvesteringar även utan hjälp av lånen och att den främsta effekten syntes ha varit att investeringarna tidigarelagts. Verket framhöll vidare att erfarenheten visar att arbetsmiljöförbättringar oftast genomförs i samband med effektivitets- och produktionsstimulerande investeringar och att det därför är svårt att särskilja miljöinvesteringar från övriga investeringar. Vidare påpekades att eftersom stimulansinslagen i arbetsmiljögarantilånen var tämligen begränsade hade låneformen knappast lockat till investeringar som inte hade även andra motiv och som därmed ändå skulle kommit till stand förr eller senare. Enligt verkets mening borde finansieringen av arbetsmiljöinvesteringar kunna lösas inom ramen för systemet för industrigarantilån och rörelselån från utvecklingsfonderna. LO framhöll, sedan man hade tagit del av industriverkets rapport, att låneformen borde upphöra och att ändra till produktionen kopplade kreditmöjligheter borde kunna prövas för att tillgodose kravet på en god arbetsmiljö. SHIO-Familjeföretagen samt ett stort antal utvecklingsfonder ansåg däremot att systemet skulle finnas kvar oförändrat.

I regeringens förslag (prop. 1978/79:65) om ett högre uttag av arbetarskyddsavgiften under år 1979 för att finansiera 1978 års verksamhet med arbetsmiljögarantilån underströk jag vad riksdagen vid ett flertal tillfällen har slagit fast, nämligen att kostnader för att förbättra arbetsmiljön måste ingå som en naturlig del av företagens produktionskostnader och att de därför bör betalas av produktionen samt att meningarna om låneformen var så delade att jag inte var beredd att föreslå någon ytterligare förlängning av verksamheten. Därmed tecknades inga fler statliga garantier för sådana lån efter 1978 års utgång.

Vidare framhöll jag att eftersom arbetsmiljöproblem återfinns på många olika arbetsställen vare sig de är stora eller små, har privata eller offentliga huvudmän finns det principiellt inte någon anledning att särskilt prioritera vissa typer av företag. Om problemen i de små och medelstora företagen är så stora eller deras ekonomiska läge så ansträngt att de anställda i dessa företag löper risken att få en sämre arbetsmiljö än sina kolleger på andra typer av arbetsplatser kunde enligt min mening skäl finnas till en annan bedömning. Jag framhöll därför att en utredning borde tillsättas med uppgift att bl.a. se över de små och medelstora företagens möjligheter att klara sina arbetsmiljöinvesteringar inom ramen för befintliga kreditmöjligheter.

Jag anser att en särskild utredare nu bör tillkallas för att genomföra utredningsarbetet.

Utredaren bör söka klarlägga arbetsmiljösituationen i de mindre och medelstora företagen och undersöka vilka förutsättningar dessa generellt har att klara sina arbetsmiljöinvesteringar inom ramen för befintliga kreditmöjligheter. Han bör därvid särskilt studera det statliga kreditstöd som är inriktat på de mindre och medelstora företagen. Även andra existerande former av statliga stödåtgärder bör uppmärksammas. En sådan genomgång bör utvisa hur man med nuvarande stödformer kan främja investeringar som helt eller delvis avser arbetsmiljöförbättringar.

Arbetsmiljön påverkas även i hög grad av investeringar som huvudsakligen genomförs med andra syften än förbättrad arbetsmiljö. För att arbetsmiljöaspekterna bättre skall kunna beaktas vid alla typer av investeringar som utförs med statligt ekonomiskt stöd i form av krediter, garantier eller andra ekonomiska stöd till företagen, bör utredaren pröva om de anställda kan ges större möjlighet att yttra sig över ansökningar om sådant stöd avseende arbetsmiljökonsekvenser av planerade investeringar. Utredaren bör härvid beakta de erfarenheter som har vunnits vid prövning av ansökningar att utnyttja arbetsmiljöfonder samt vid ansökningar om arbetsmiljögarantilån.

En genomgång av de mindre och medelstora företagens arbetsmiljö och ekonomi kan även komma att visa att nödvändiga arbetsmiljöinvesteringar i vissa fall kan medföra att företagets existens äventyras. Utredaren bör klarlägga hur omfattande detta problem är samt diskutera tänkbara lösningar, så att de anställda i sådana företag inte utsätts för större hälsorisker än anställda i andra företag. En sådan lösning bör utformas så att den ansluter till principen att arbetsmiljökostnaderna skall bäras av produktionen.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för arbetsmarknadsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över de små och medelstora företagens möjligheter att klara sina arbetsmiljöinvesteringar inom ramen för befintliga kreditmöjligheter samt lämna förslag till åtgärder

som underlättar sådana investeringar i framtiden m.m.,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren,

att kostnaderna för utredningen skall belasta tolfte huvudtitelns kommitténanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Arbetsmarknadsdepartementet)

7. Utredning om vissa organisatoriska frågor med anledning av den nya vapenfrilagstiftningen

Dir 1979:136

Beslut vid regeringssammanträde 1979-11-01

Departementschefen, statsrådet Wirtén, anför

Tillstånd att fullgöra vapenfri tjänst och utbildning m. m. av vapenfria tjänstepliktiga handläggs av två myndigheter – vapenfrinämnden som sorterar under försvarsdepartementet och arbetsmarknadsstyrelsen (vapenfrisektionen) under arbetsmarknadsdepartementet.

Ansökan om tillstånd att fullgöra vapenfri tjänst prövas av vapenfrinämnden. Vapenfrinämndens kansliorganisation i Stockholm omfattar ca 15 tjänster, varav tre avser fast anställda utredningssekreterare. För merparten av nämndens direkta kontakt med de sökande svarar regionala utredare, f. n. ca 130. Utredarna rekryteras från arbetsområden där man kan förvänta sig god praktisk erfarenhet av motsvarande utredningsarbete. Arbetet utförs mot arvode.

Den ökade tillströmningen av vapenfriansökningar har gjort det nödvändigt för nämnden att engagera ett visst antal personer på heltid. Utöver de tre centralt placerade utredningssekreterarna disponerar nämnden sex tjänster för fasta utredningssekreterare med regional placering ute i landet. Under senare år har antalet utredningar legat på ca 2 300 per år varav de deltidsengagerade utredarna svarat för ca 1 500. Kostnaderna för den nuvarande utredningsverksamheten beräknas till omkring 3,5 milj. kr. per år.

Genom den nya vapenfrilag (1966:413, ändrad senast 1978:524) som trädde i kraft den 1 juli 1978 har utredarnas uppgifter förändrats. När vapenfrinämnden har fått in en ansökan om vapenfri tjänst kallas den sökande till samtal med en utredare. Dennes uppgift är bl. a. att klargöra innebörden av vapenfrilagens förutsättningar för vapenfri tjänst samt att informera den sökande om den vapenfria tjänsten och om konsekvenser av hans ställningstagande. Under samtalet bör också klargöras den sökandes lämplighet och intresse för olika alternativ av vapenfri tjänst.

När ansökan om vapenfri tjänst har beviljats överlämnas ärendet till vapenfrisektionen inom arbetsmarknadsstyrelsen (AMS), vilken har till uppgift att svara för den fortsatta handläggningen. AMS skall föra register över de vapenfria, bestämma slag av och tidpunkt för tjänstgöring, utöva

tillsyn över utbildning och tjänstgöring samt redovisa kostnader för och intäkter av vapenfriverksamheten. Vapenfrisektionen omfattar f. n. drygt tjugotalet tjänster.

Vapenfriverksamhetens omfattning bestäms av regeringen genom en ram i antal tjänstgöringsdagar. Denna ram har under de senaste åren medgivit inkallande av ca 1 500 vapenfria tjänstepliktiga per år. Detta antal har emellertid inte fullt ut motsvarat den ökade tillströmningen av personer som beviljats vapenfri tjänst. I augusti 1979 redovisades ca 2 800 vapenfria tjänstepliktiga som väntar på att få göra sin grundutbildning. Väntetiden är f. n. drygt två år. En stor del av vapenfrisektionens arbete består i att förhandla med myndigheter och organisationer om lämpliga tjänstgöringsalternativ och att se till att den vapenfrie får en kvalitativt godtagbar utbildning. Detta arbete ökar naturligtvis genom den vidgning av möjligheten att få vapenfri tjänst som den nya lagstiftningen innebär.

I regeringens proposition 1977/78:159 om ändring i lagen (1966:413) om vapenfri tjänst m. m. anförde föredragande statsrådet, att han inte var beredd att förorda någon förändring av organisationen samt att nuvarande uppdelning på departement t. v. borde bestå, men uttalade sig för att den framtida administrationen inom AMS av de vapenfrias tjänstgöring m. m. och behovet av personal härför närmare övervägdes.

Vid riksdagens behandling av propositionen underströk försvarsutskottet vikten av att vapenfriverksamheten organiserades på ett ändamålsenligt sätt och gavs tillräckliga resurser. Försvarsutskottet ansåg också att AMS även i fortsättningen borde svara för den verksamhet som gäller de vapenfrias placering till tjänstgöring och därmed sammanhängande frågor. Fortsatta överväganden härom borde, enligt utskottet, inkludera frågan om inrättande av en särskild delegation för vapenfriverksamheten sammansatt av företrädare för allmänna intressen och med representanter för de större utbildningsanordnarna.

En översyn av administrationen och organisationen av de vapenfrias tjänstgöring m. m. bör nu ske. Jag förordar mot denna bakgrund att en särskild utredare tillkallas för att se över administrationen av hela vapenfriverksamheten och i förekommande fall avge förslag till organisatoriska förändringar och dimensionering av organisationen.

En allmän utgångspunkt för utredningens arbete bör vara att skapa en sådan organisation att den ger en rationell och smidig hantering av vapenfriverksamheten. Härvid bör särskilt granskas om det går att uppnå administrativa fördelar m. m. i kontakterna mellan de myndigheter och de organisationer som handhar vapenfrifrågorna och de myndigheter och organisationer som anordnar utbildning av vapenfria tjänstepliktiga.

Utredaren bör överväga åtgärder som gör det möjligt att effektivt använda de samlade administrativa resurserna för vapenfriverksamheten varvid också bör beaktas organisationens uppgift att förhandla med de myndigheter och övriga organ om att bereda plats för de vapenfria. Utredarna bör också ge förslag till en lösning av budgeterings- och kostnadsfördelningsfrågorna.

En arbetsgrupp inom AMS har i samband med den nya vapenfrilagens ikraftträdande den 1 juli 1978, gjort en intern översyn av styrelsens vapenfrisektion. I rapporten Organisation av vapenfriverksamheten inom arbetsmarknadsverket, föreslås bl. a. att vissa uppgifter av framför allt personalvårdskaraktär delegeras till utbildningsmyndigheterna, att främst samarbetet med kommunerna decentraliseras till länsarbetsnämnderna, och att, för vissa registeruppgifter, man bör kunna utnyttja värnpliktsverkets

datasystem. AMS styrelse har tagit ställning till denna rapport.

Jag bedömer en decentralisering av vapenfriadministrationen som värdefull. Utredaren bör, med beaktande av AMS utredning, undersöka förutsättningarna för och det ändamålsenliga i att engagera länsarbetsnämnderna i arbetet bl. a. med utplacering av de vapenfria på tjänstgöringsställen samt uppföljning av utbildningen.

Utredaren bör i detta sammanhang även analysera för- och nackdelarna med det av riksdagens försvarsutskott uppmärksammade förslaget om inrättande av en särskild delegation för vapenfriverksamheten sammansatt av företrädare för allmänna intressen och med representanter för de större utbildningsanordnarna.

Utredningsarbetet bör bedrivas i nära kontakt med de organisationer och myndigheter som berörs av vapenfriverksamheten liksom även med företrädare för vapenfria arbetsgruppen. Beträffande personalorganisationerna skall utredaren under arbetets gång informera SACO/SR, SF, TCO-S och bereda dessa tillfälle att framföra synpunkter.

I denna fråga har jag samrått med chefen för försvarsdepartementet.

Jag vill erinra om regeringens tilläggsdirektiv till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående finansiering av förslag m. m. (Dir 1977/78:40).

Utredningsarbetet skall bedrivas skyndsamt och om möjligt slutföras under innevarande budgetår.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för arbetsmarknadsdepartementet

– att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av administrationen och organisationen av vapenfriverksamheten

– att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta tolfte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Arbetsmarknadsdepartementet)

8. Arbetsmarknadsutbildning och utbildning i företag

Dir 1979:139

Beslut vid regeringssammanträde 1979-11-22

Departementschefen, statsrådet Wirtén, anför.

Arbetsmarknadsutbildning är den vuxenutbildning som samhället tillhandahåller av arbetsmarknadspolitiska skäl.

Arbetsmarknadsutbildningen är ett komplement till det reguljära utbildningsväsendet och kännetecknas av att den står direkt till arbetsmarknadsmyndigheternas förfogande. Dess huvudsakliga uppgift är att stärka dem som har en svag ställning på arbetsmarknaden och samtidigt tillgodose angelägna behov av yrkesutbildad arbetskraft. Arbetsmarknadsutbildningen

är främst förbehållen arbetslösa vuxna över 20 år och personer som riskerar arbetslöshet. Efter hand har även andra givits möjlighet att delta i arbetsmarknadsutbildning, främst genom tillkomsten av bristyrkesutbildning år 1966 och bidrag till utbildning av permitteringshotad personal år 1974. Successivt har även möjligheterna ökat för ungdomar som inte fyllt 20 år att delta i arbetsmarknadsutbildning. Det gäller bl. a. den som är försörjningspliktig mot barn, den som är handikappad eller flykting eller uppfyller villkoren för kontant arbetsmarknadsstöd.

Arbetsmarknadsutbildningen sker i stor utsträckning genom kurser som skolöverstyrelsen (SÖ) anordnar särskilt för detta ändamål. Dessa s. k. AMU-kurser genomförs i regel vid särskilda AMU-center. Utbildningen kan även bedrivas inom det reguljära utbildningsväsendet, i studieförbund eller vid företag. Utbildningen är kostnadsfri för deltagarna, som får ett särskilt förmånligt studiestöd, utbildningsbidrag, under utbildningstiden.

Den nuvarande inriktningen av arbetsmarknadsutbildningen har sin grund i riksdagens beslut år 1975 om nya riktlinjer för arbetsmarknadsutbildningen (prop. 1975:45, InU 1975:14, rskr 1975:178). De mål som då fastställdes formulerades på följande sätt:

"Arbetsmarknadsutbildningen är ett arbetsmarknadspolitiskt medel. Den har både stabiliseringspolitiska, fördelningspolitiska och tillväxtpolitiska mål. Den skall liksom övriga arbetsmarknadspolitiska medel ges en sådan inriktning och flexibilitet att den motverkar konjunktursvängningar och minskar olägenheterna i dessa svängningar. Den skall vidare medverka till att åstadkomma större jämställdhet mellan olika grupper genom att stödja dem som har den svagaste ställningen på arbetsmarknaden, och den skall främja ekonomisk tillväxt genom att tillgodose behov av yrkesutbildad arbetskraft".

Under senare år har också arbetsmarknadsutbildning i företag förekommit som ett medel att främja nyanställningar, att motverka permitteringar och uppsägningar och att förbättra arbetstagarnas befordringsmöjligheter. I fråga om denna form av arbetsmarknadsutbildning gäller att ett anställningsförhållande skall råda redan då utbildningen påbörjas och att samhällets ekonomiska stöd utgår till arbetsgivaren.

Utvecklingen av arbetsmarknadsutbildningen sedan år 1975 har inneburit en kraftig ökning bl. a. beroende på konjunkturnedgången. Under budgetåret 1975/76 deltog totalt 107 000 personer i arbetsmarknadsutbildning, varav 64 000 i AMU-kurser och 10 000 i företagsutbildning som anordnats i samband med permitteringshot. Motsvarande antal för budgetåret 1976/77 var 210 000 respektive 77 000 och 90 000. Antalet deltagare hade budgetåret 1977/78 stigit till 245 000 personer, varav 85 000 i AMU-kurser och 120 000 i företagsutbildning i samband med permitteringshot. Det är alltså främst utbildningen i företag för permitteringshotad personal som har svarat för den kraftiga ökningen. Bidraget till sådan utbildning höjdes tillfälligt till 25 kr. per timme och deltagare under perioden den 1 februari 1977 till den 31 december 1978. Fr. o. m. den 1 januari 1979 utgår bidraget med 20 kr. per timme och reglerna har från denna tidpunkt förändrats så att arbetsgivare själv måste svara för kostnaderna för de första 40 timmarna för varje person som deltar i utbildningen. Under budgetåret 1978/79 sjönk antalet deltagare till 186 000 personer, vilket helt var en följd av en nedgång i företagsutbildningen.

Även SÖ:s AMU-kurser har ökat i omfattning under denna tid och en fortsatt utbyggnad av AMU-center och AMU-filialer har skett. Det finns

f. n. 52 AMU-center, fyra riksyrkesskolor och ett hundratal AMU-filialer i hela landet. Antalet läroplaner för arbetsmarknadsutbildning uppgår f. n. till ca 600. Kurstiderna varierar från en vecka till 80 veckor. Den genomsnittliga kurstiden är sex månader.

Arbetsmarknadsutbildningen har alltså expanderat starkt under de senaste åren. Kostnaderna för verksamheten uppgick budgetåret 1978/79 till 3 690 milj. kr. Finansieringen sker genom en fond, arbetsmarknadsutbildningsfonden, som till största delen byggs upp genom statliga anslag och till en del genom arbetsgivaravgifter.

Ansvarsfördelningen mellan AMS och SÖ regleras i arbetsmarknadskungörelsen (1966:368, omtryckt 1979:528). AMS gör de arbetsmarknadspolitiska bedömningarna av utbildningsbehovet och fastställer inriktningen, omfattningen och lokaliseringen av kursverksamheten. Det är vidare arbetsmarknadsmyndigheterna som hänvisar deltagare till arbetsmarknadsutbildningen. SÖ svarar för det pedagogiska innehållet i utbildningen och har det administrativa, tekniska och ekonomiska ansvaret för kursverksamheten.

Verksamheten bygger på en nära samverkan mellan skol- och arbetsmarknadsmyndigheterna samt arbetsmarknadens organisationer. För planeringen på central nivå av AMU-kurserna finns ett rådgivande organ, samarbetsdelegationen för omskolningskurser (SAMS).

AMS fastställer efter samråd med SAMS årligen i en s. k. ramplan volymen och inriktningen av AMU-kurserna. Ramplanen överlämnas till SÖ samtidigt med en beställning av den kursverksamhet som skall anordnas i SÖ:s egen regi och de AMU-kurser som skall anordnas som köp av SÖ. Ramplanen omfattar ett budgetår och en uppföljning sker efter sex månader. Kontinuerligt under året sker dock revideringar av ramplanen genom att nya kurser beställs och andra utgår ur planen på grund av förändrade arbetsmarknadsförhållanden.

Som SÖ:s regionala organ för AMU-kurserna finns inom varje län en *kursstyrelse*. Den består av sex ledamöter med länsarbetsdirektören som ordförande. Övriga ledamöter är länsskolinspektören eller i dennes ställe en skolinspektör, en sakkunnig som representerar yrkesutbildningen i länet samt en representant för var och en av SAF, LO och TCO. Sekreterare i kursstyrelsen är utbildningsinspektören vid länsarbetsnämnden. Denne svarar tillika för kursstyrelsens kansligöromål. För kursstyrelsen finns en instruktion som fastställts av SÖ. Kursstyrelsen har enligt instruktionen som huvudsaklig arbetsuppgift att följa behovet av arbetsmarknadsutbildning och fortlöpande bedöma hur tillgängliga resurser bäst kan utnyttjas, däri inräknat AMU:s resurser i angränsande län och tillgängliga resurser hos övriga utbildningsanordnare inom länet och i regionen. I enlighet med av SÖ angivna riktlinjer skall kursstyrelsen medverka till att anskaffa, förhyra och iordningställa lokaler för arbetsmarknadsutbildningen. Kursstyrelsen har befogenhet att förhyra lokaler för enstaka kurser som anordnas för att tillgodose ett tillfälligt behov för en tid av högst två år. Lokaler för ett mera långsiktigt behov anskaffas efter det att SÖ har prövat behovet av lokaler med utgångspunkt från ett av AMS godkänt kursprogram för varje AMU-center.

Lokalärendena bereds i dessa fall av kursstyrelsen, varefter SÖ svarar för slutlig handläggning och beslut om lokalutformning och förhyrning.

För varje yrke eller grupp av närbesläktade yrken som finns företrädda inom länets arbetsmarknadsutbildning skall kursstyrelsen enligt SÖ:s

föreskrifter tillsätta en *kursnämnd*. Kursnämnderna består av företrädare för länsarbetsnämnd och AMU-center samt arbetsgivare, arbetstagare och kursdeltagare. Dess främsta uppgift är att följa upp utbildningen och i förekommande fall hos kursstyrelsen aktualisera förändringar i läroplaner eller undervisningsmetoder.

Varje AMU-center har en heltidsanställd *kursföreståndare* med pedagogiskt och ekonomiskt ansvar för kursverksamheten och dess löpande drift. Föreståndaren skall bl. a. se till att lokaler, lärare och utrustning finns tillgängliga när planerade kurser skall starta. Personaluppsättningen i övrigt varierar mellan olika AMU-center beroende på storlek och inriktning. Varje center har en kansliföreståndare som svarar för personal- och ekonomiadministration. Vidare finns en eller flera utbildningsmän med ansvar för undervisningen inom olika ämnesområden och med arbetsledarfunktioner för berörd lärarpersonal. Vid större AMU-center finns dessutom en driftingenjör som i huvudsak svarar för inventarier och utrustning. AMU-verksamheten har f. n. ca 7 000 anställda, varav ca 5 400 är lärare.

Kostnaderna för SÖ:s särskilda AMU-kurser uppgick budgetåret 1977/78 till ca 975 milj. kr. Den genomsnittliga kostnaden per kursdeltagare och vecka var ca 800 kr. Det centrala ansvaret för den särskilt anordnade AMU-verksamheten ligger på SÖ:s byrå V 3. Byrå V 3 har ca 75 anställda. Vid byrån handläggs alla viktigare ärenden som gäller administrativa, pedagogiska, yrkestekniska och ekonomiska frågor rörande AMU-kurserna.

På uppdrag av regeringen utförde statskontoret år 1975 en översyn av organisationen av SÖ:s byrå V 3. I den rapport med anledning av uppdraget, 1975:27 AMU – byrå V 3 vid skolöverstyrelsen – En organisationsöversyn, som statskontoret samma år överlämnade till regeringen föreslogs bl. a. en förstärkning av ledningsfunktionen inom byrån. I rapporten uttalades vidare bl. a. att byråns arbetsuppgifter borde förändras och mer inriktas på övergripande planeringsuppgifter. Löpande driftadministrativa ärenden föreslogs överföras till fältorganisationen i så stor utsträckning som möjligt. Genom regeringens beslut den 3 juni 1976 tilldelades SÖ medel för en förstärkning av ledningsfunktionen inom byrån. Regeringen uppdrog dessutom åt SÖ att verkställa de fortsatta utvecklingsinsatser inom byråns verksamhetsområde som statskontoret hade föreslagit i sin rapport.

SÖ tillsatte i juni 1976 en arbetsgrupp, den s. k. Decentraliseringsgruppen för AMU, med representanter för AMS och SÖ, senare också för statskontoret, för att föreslå åtgärder i decentraliserande syfte. Gruppens uppdrag kom senare att vidgas till att omfatta även planeringen av arbetsmarknadsutbildningen med avseende på fördelningen av beslutsbefogenheter mellan AMS och länsarbetsnämnderna.

Den av regeringen tillsatta Decentraliseringsutredningen (Kn 1975:01) överlämnade i oktober 1976 promemorian Decentralisering av AMU-verksamhetens administration (Ds Kn 1976:10). Utredningen anförde bl. a. att dess överväganden i promemorian borde ingå i underlaget för den utredning om arbetsmarknadsutbildningens organisation som SÖ och AMS gemensamt hade påbörjat. Decentraliseringsutredningen berörde i sin promemoria bl. a. de delar av AMU:s administration för vilka statskontoret i sin rapport hade föreslagit decentralisering.

SÖ genomförde vid årsskiftet 1976/77 en viss delegering av beslut i personaladministrativa ärenden från byrå V 3 till kursföreståndarna vid AMU-center. Kursföreståndaren kan sålunda rekrytera och anställa de

lärare och föreläsare som krävs för att genomföra undervisningen.

Beslut om tillsvidareanställning fattas dock av SÖ centralt efter lokal beredning. Det är främst utbildningsmännen vid AMU-centren som numera också handlägger ärenden om rekrytering och anställning av lärare. Decentraliseringsgruppen för AMU har i en rapport den 14 april 1978, Decentralisering av AMU-verksamhetens administration, lämnat förslag till en vittgående decentralisering. Enligt gruppens bedömning kan verksamheten effektiviseras genom att besluten till väsentlig del decentraliseras till länsarbetsnämnder och kursstyrelser. Gruppens förslag innebär i korthet följande. Planering av arbetsmarknadsutbildningen och beställning av AMU-kurser föreslås till stora delar decentraliseras från AMS till länsarbetsnämnderna. För att planeringen skall underlättas tilldelas länen en mera stadigvarande s. k. basresurs av kurser. Till denna basresurs fogas en rörlig del, som behandlas närmare vid varje planeringstillfälle och som beslutas antingen av AMS eller av länsarbetsnämnden efter regionalt samråd. Kursstyrelsen föreslås få myndighets status med ett särskilt kansli. Kursstyrelsen föreslås vidare få ansvar för beslut om anställning och uppsägning av all pesonal med undantag av kursledningspersonal, driftadministrativa beslut samt ekonomiska beslut inom vissa ramar. En decentralisering av ekonomiska beslut kräver att ett för verksamheten anpassat budgetsystem utvecklas. Gruppen föreslår vidare att en branschinriktad serviceenhet inrättas för vart och ett av de större branschområdena inom arbetsmarknadsutbildningen. En sådan serviceenhet föreslås förläggas till AMU-center med en utbyggd och väl fungerande verksamhet inom respektive bransch. Dess uppgift skall bl. a. vara att bistå SÖ med uppföljning och utvärdering av arbetsmarknadsutbildningen.

Sammanfattningsvis kan konstateras, att utvecklingen under de senaste åren har inneburit en kraftig ökning av AMU-verksamheten. De statliga åtgärderna för att bereda personer, som är eller riskerar att bli arbetslösa, omskolning eller vidareutbildning, är betydande.

Denna kraftiga ökning av AMU-kurserna har medfört stora påfrestningar på främst SÖ:s byrå V 3. Även på den lokala organisationen vid kursstyrelser och AMU-center har utvecklingen medfört ett ökat tryck. En viss avlastning kommer dock att ske, om än i mindre mån, från årsskiftet 1979/80 då vissa förberedande och orienterande kurser överförs från AMU-verksamheten till den nya organisationen för yrkesinriktad rehabilitering inom arbetsmarknadsverket.

Som jag anförde vid min anmälan av medelsbehovet för arbetsmarknadsutbildningen i årets budgetproposition (prop. 1978/79:100 bil. 15 sid. 64) anser jag att det nu är erforderligt att göra en viss översyn av arbetsmarknadsutbildningen. Jag förordar efter samråd med utbildningsministern och statsrådet Mogård att en kommitté tillkallas för att göra denna översyn.

En huvuduppgift för kommittén är att med utgångspunkt i de mål för arbetsmarknadsutbildningen som fastställdes genom riksdagens beslut år 1975, och som bör ligga fast, pröva i vad mån den nuvarande inriktningen av arbetsmarknadsutbildningen svarar mot dessa mål eller behöver ändras. Kommittén bör härvid bl. a. analysera vilka åtgärder som behövs för att säkerställa en sådan flexibilitet att resursinsatserna kan anpassas efter rådande konjunktur- och arbetsmarknadsläge.

En annan uppgift för kommittén är att klargöra gränserna mellan arbetsmarknadsutbildningens ansvarsområde och de uppgifter som normalt bör ankomma på företagens interna utbildning för de anställda. Alltefter som

arbetsmarknadsutbildningen i företag har ökat i omfattning har denna gränsdragning blivit ett mera påtagligt problem.

Utredningen om företagsutbildning (UFU) har i sitt betänkande (SOU 1977:92) Utbildning i företag, kommuner och landsting, redovisat omfattningen av företagens personalutbildning och de olika formerna för arbetsmarknadsutbildning i företag. Utredningen hade i uppdrag att belysa personalutbildningen mot bakgrund av tre olika aspekter: de arbetsmarknadspolitiska strävandena att åstadkomma en jämn och trygg sysselsättning, den enskilde arbetstagarens behov av utbildning för att dennes ställning på arbetsmarknaden skall stärkas samt företagens behov av personal med yrkeskunskaper. Mot bakgrund av UFU:s kartläggning bör kommittén som en tredje huvuduppgift pröva om åtgärder behövs från samhällets sida för att främja en sådan inriktning av denna personalutbildning att dessa syften blir tillgodosedda.

Jag går nu över till att närmare ange kommitténs uppgifter.

Arbetsmarknadsutbildningen vänder sig som nämnts främst till personer som är etablerade på arbetsmarknaden men som har blivit arbetslösa eller riskerar arbetslöshet. Den vänder sig också till personer som efter en tids bortovaro genom t. ex. hemarbete söker sig ut på arbetsmarknaden. Vissa gränsdragningsproblem har uppstått gentemot bl. a. övrig vuxenutbildning efter hand som arbetsmarknadsutbildningen har ökat och den kommunala vuxenutbildningen, gymnasieskolan och den högre utbildningen har reformerats och byggts ut. Genom införandet av det särskilda vuxenstudiestödet år 1976 har vuxna fått ökade möjligheter att studera med ett förmånligt studiestöd. Enligt nuvarande regler kan utbildningsbidrag utgå för utbildning inom det reguljära utbildningsväsendet, om arbetsmarknadsmyndigheterna bedömer att det är lämpligt. Samtidigt kan det förekomma att liknande utbildning anordnas vid SÖ:s AMU-kurser. En fortsatt utbyggnad av såväl AMU-center och filialer som kursutbudet vid arbetsmarknadsutbildning har fortlöpande skett under 1970-talet. Under de senaste åren har antalet läroplaner för arbetsmarknadsutbildningen dubblerats, från ca 300 under år 1974 till ca 600 f. n. Jag anser det därför viktigt att få det belyst om arbetsmarknadsutbildningen fortfarande fungerar som ett komplement till det reguljära utbildningsväsendet eller om arbetsmarknadsutbildningen i vissa fall kan sägas konkurrera med reguljära utbildningsanordnare.

Behovet av samplanering med andra utbildningsanordnare har framstått som allt mer nödvändigt efterhand som behovet av arbetsmarknadsutbildning har ökat. En angelägen uppgift för kommittén är att finna former för en samordning mellan arbetsmarknadsutbildningen och samhällets övriga utbildningsanordnare med utgångspunkten att tillgängliga resurser för utbildning skall utnyttjas så effektivt som möjligt. Bl. a. bör prövas vilka möjligheter som finns till organisatorisk och administrativ samverkan med kommunen. Utgångspunkten bör vara att ungdomar under 20 år i princip skall få sin utbildning inom den reguljära skolutbildningen. Eftersom gymnasieutredningen (U 1976:10) har fått i uppdrag att framlägga förslag om en fördjupad samverkan mellan gymnasieskolan, den kommunala vuxenutbildningen och arbetsmarknadsutbildningen ankommer det inte på utredningen att diskutera gränsdragningsfrågor i detta hänseende.

En fråga som kommittén bör pröva är organisationen och administrationen av den av SÖ särskilt anordnade kursverksamheten. Som jag tidigare har nämnt är det arbetsmarknadsmyndigheternas uppgift att bedöma utbildningsbehov och fastställa inriktning, omfattning och lokalisering av arbets-

marknadsutbildningen.

SÖ verkställer AMS beställningar av utbildning och har det pedagogiska, tekniska, administrativa och ekonomiska ansvaret för kursverksamheten. Verksamheten styrs i mycket stor utsträckning centralt från AMS och SÖ. Att centralt leda kursverksamheten har blivit en alltmer svårhanterlig uppgift efter hand som verksamheten har ökat i omfattning. På grund av ärendevolymen har arbetsuppgifterna på byrå V 3 till största delen kommit att inriktas på att fatta beslut i löpande driftadministrativa ärenden på bekostnad av frågor av mera långsiktig och övergripande karaktär. SÖ:s kostnader för kursverksamheten har ökat kraftigt under senare år. Budgetåret 1974/75 uppgick SÖ:s kostnader för AMU-verksamheten till ca 365 milj. kr. Motsvarande belopp för 1975/76 och 1976/77 var ca 460 resp. ca 675 milj. kr. Budgetåret 1977/78 uppgick SÖ:s kostnader till ca 975 milj. kr. och budgetåret 1978/79 till ca 1 262 milj. kr.

Som statskontorets rapport har visat är instrumenten för ekonomisk styrning och uppföljning av kursverksamheten bristfälliga. Ett utvecklat system för lokal budgetplanering och budgetuppföljning saknas. Kommittén bör med förtur pröva frågan om hur ett sådant system kan byggas upp och redovisa resultatet härav i sådan tid att regeringen får ett underlag för kommande budgetanvisningar.

Möjligheterna att planera arbetsmarknadsutbildningen på längre sikt är begränsade beroende på att denna utbildning till sin volym påverkas av förändringar på arbetsmarknaden. Utvecklingen hittills har emellertid visat att behovet av arbetsmarknadsutbildning har legat på en hög nivå även under konjunkturuppgångar bl. a. på grund av obalanser på arbetsmarknaden och en höjd ambitionsnivå att bereda grupper som står utanför arbetsmarknaden möjligheter till förvärvsarbete. I verkligheten torde en konsolidering ha skett av AMU-verksamheten såtillvida att det finns en bas av kurser främst inom verkstadsindustrin, kontors- och vårdområdet där bristen på yrkesutbildad arbetskraft har visat sig vara bestående. Tilldelningen av permanenta lokaler och fasta lärartjänster måste anpassas efter regionala och lokala förutsättningar.

För att verksamheten skall kunna anpassas efter snabbt ändrade krav och förutsättningar krävs en så effektiv planering som möjligt. AMU-verksamheten skall kunna följa förändringarna i efterfrågan på utbildning samtidigt som de tillgängliga resurserna i form av lärare, lokaler och material utnyttjas effektivt. Det utökade antalet läroplaner visar på en mycket hög beredskap att möta utbildningsbehov som har uppkommit inom skilda områden. Kommittén bör pröva frågan om planeringen och styrningen av verksamheten vid AMU-center kan förbättras samt ge förslag till hur detta skall kunna ske. I planerings- och redovisningsfrågor bör de sakkunniga samråda med riksrevisionsverket.

En slutsats som kan dras av den kraftiga utbyggnaden av arbetsmarknadsutbildningen är att det har visat sig vara möjligt att snabbt få igång en utbildning inom ett visst angeläget område. Däremot har det många gånger varit svårt när behovet av en utbildning minskar att lägga ned utbildningen ifråga. Skälen härtill är flera. Som exempel kan nämnas att det kan vara svårt att avgöra hur bestående en förändring i efterfrågan på arbetskraft inom ett visst område kan komma att bli samt att man har bundit sig för resurser i form av lärare, lokaler och utrustning. Som jag tidigare betonat bör därför en av de sakkunnigas viktigaste uppgifter vara att överväga skilda åtgärder för att med oförändrad kvalitet på verksamheten värna om och förbättra flexibiliteten i

arbetsmarknadsutbildningen. Kommittén bör särskilt belysa förutsättningarna att koncentrera resurserna till ett mindre antal center med ett större utnyttjande av tillfälliga förhyrningar.

SÖ och AMS har i den tidigare nämnda rapporten Decentralisering av AMU-verksamhetens administration lämnat förslag till en långtgående decentralisering av verksamheten. Enligt detta förslag kan planeringen och genomförandet av AMU-kurserna effektiviseras genom att beslut som nu fattas av SÖ och AMS till väsentlig del decentraliseras till kursstyrelser respektive länsarbetsnämnder. I regeringens proposition 1978/79:111 om åtgärder mot krångel och onödig byråkrati uppmärksammades frågan, och jag uttalade därvid den meningen att en delegering av beslutanderätten bör genomföras snarast i den omfattning som arbetsgruppen har föreslagit. Det ankommer på skolöverstyrelsen att förbereda och inom de för verksamheten givna ekonomiska ramarna genomföra en sådan delegering. Erfarenheterna härav bör fortlöpande delges kommittén. Kommittén bör mot denna bakgrund pröva möjligheterna att så långt möjligt ytterligare decentralisera befogenheter och ansvar vad gäller verksamhetsplanering, undervisningsplanering samt driftadministration. Kommittén bör tillgodogöra sig det material som decentraliseringsgruppen för AMU har sammanställt. Decentraliseringsgruppen för AMU hade att utgå från att den nuvarande ansvarsfördelningen mellan AMS och SÖ skall behållas. Kommittén bör analysera och pröva möjligheterna att förändra den nuvarande organisationen. Man bör därvid särskilt beakta de flexibilitetsaspekter som jag nyss berörde. Kommittén bör vara oförhindrad att överväga om den nuvarande ansvarsfördelningen mellan AMS och SÖ skall behållas. Det pedagogiska ansvaret för utbildningen bör dock även framledes åvila skolöverstyrelsen. Olika alternativa lösningar bör prövas och redovisas. Ekonomiska och andra konsekvenser för staten av de olika alternativen bör utförligt belysas.

I frågor som gäller organisation och administration av AMU-verksamheten bör kommittén samråda med kommittén för översyn av den statliga skoladministrationen (U 1978:99).

Inom ramen för arbetsmarknadspolitiken finns numera ett flertal former av bidrag till arbetsmarknadsutbildning i företag. Denna verksamhet utgör en del av den totala arbetsmarknadsutbildningen. Bakom de olika bidragsformerna ligger bl. a. regional-, konjunktur- och jämställdhetspolitiska motiv. Som jag förut nämnt har arbetsmarknadsutbildningen i företag kraftigt ökat i omfattning under de senaste åren. Det är främst utbildning av anställda som riskerar permittering eller uppsägning som har svarat för denna ökning. Övriga former av arbetsmarknadsutbildning i företag har haft relativt ringa omfattning. Kommittén bör utvärdera de olika formerna av arbetsmarknadsutbildning i företag inräknat den utbildning som sker inom verksamheten med arbetsmarknadsutbildning i kombination med beredskapsarbete inom kommuner och landsting. Mot bakgrund av den kartläggning som den tidigare nämnda utredningen om företagsutbildning (UFU) redovisade i sitt betänkande bör kommittén som jag tidigare nämnt också pröva om åtgärder behövs för att klarare markera gränserna mellan sådan arbetsmarknadsutbildning och företagens egen internutbildning.

Utredningen om företagsutbildning (UFU) har konstaterat att omfattningen av företagens interna utbildning också har ökat under senare år. Enligt de undersökningar som UFU har gjort deltog 20–25 procent av alla företagsanställda i personalutbildning under år 1975. Hälften av deltagarna deltog i yrkesteknisk fort- och vidareutbildning, ca 1/4 i introduktions- eller

grundutbildning och ca 1/4 i ledarutbildning, arbetsmiljöutbildning, språkutbildning etc. Vidare redovisar UFU att personal i tjänstemannabefattningar totalt sett har en större andel deltagare i utbildning än övrig personal. Företagens personalutbildning styrs huvudsakligen av de bedömningar som företagen gör beträffande behovet av kompetens. En konsekvens härav är att anställda i befattningar med förhållandevis höga kvalifikationskrav och med relativt lång skolmässig grundutbildning oftare deltar i utbildning än övriga grupper av anställda. UFU:s undersökningar visar vidare att andelen deltagare i personalutbildning är högre bland män än bland kvinnor samt att det i första hand är personal i åldern 25–45 år som deltar i sådan utbildning.

Som jag har nämnt tidigare hade UFU i uppdrag att belysa personalutbildningen mot bakgrund av de arbetsmarknadspolitiska strävandena att åstadkomma en jämn och trygg sysselsättning. Möjligheterna att låta personalutbildningen spela en aktiv sysselsättningspolitisk roll i olika konjunkturlägen borde därvid studeras. UFU:s undersökningar tyder på att det i första hand är de största företagen med den mest omfattande personalutbildningen, som de senaste åren har kunnat öka sina utbildningsinsatser oberoende av konjunkturutvecklingen. De medelstora företagen har däremot haft en nedgång i utbildningsaktiviteterna både i samband med lågkonjunkturen i början av 1970-talet och vid den avmattning som inträffade i mitten av 1970-talet. De minsta företagen uppvisar enligt UFU kraftiga årliga variationer i personalutbildningen.

Liksom UFU finner jag det troligt att det finns stora potentiella utbyggnadsmöjligheter inom företagens personalutbildning när det gäller att anpassa denna till de arbetsmarknadspolitiska målsättningarna. Det är emellertid viktigt att en sådan utbyggnad inte negativt påverkar effektiviteten i företagens planering och produktion. Kommittén bör mot bakgrund härav och vad jag tidigare har nämnt om arbetsmarknadsutbildning i företag överväga om de nuvarande åtgärderna inom arbetsmarknadspolitikens ram är ändamålsenliga eller behöver ändras. Jag vill i detta sammanhang erinra om riksdagens beslut (prop. 1978/79:210, SkU 1978/79:57, rskr 1978/79:389) att allmän investeringsfond i fråga om företag som bedriver industriell tillverkning får tas i anspråk bl. a. för utbildning av arbetstagare hos företaget.

Kommittén bör närmare studera formerna för medverkan av arbetsmarknadens parter i företagsutbildningen. Härvid bör beaktas de eventuella avtal som kan komma att träffas på området i anledning av medbestämmandelagstiftningen.

UFU hade vidare i uppdrag att belysa personalutbildningen mot bakgrund av den enskilde arbetstagarens behov av utbildning för att dennes ställning på arbetsmarknaden skall stärkas samt företagens behov av personal med yrkeskunskaper. Kommittén bör med utgångspunkt från UFU:s kartläggning analysera och lägga fram förslag till hur dessa syften bättre skall kunna tillgodoses i personalutbildningen. Kommittén bör särskilt uppmärksamma frågan hur personalutbildningen skall kunna användas för att medverka till att öka jämställdheten mellan män och kvinnor i arbetslivet.

Kommittén bör belysa personalkonsekvenser av sina förslag rörande de anställda inom arbetsmarknadsutbildningen.

Kommittén bör under sitt arbete samråda med kommittéer som har till uppgift att behandla frågor med anknytning till arbetsmarknadsutbildningens område bl. a. gymnasieutredningen (U 1976:10), utredningen om den

kommunala vuxenutbildningen (1978:04) och kommittén för översyn av svenskundervisningen för invandrare (A 1978:100). Kommittén skall vidare under arbetets gång informera SACO/SR, SF och TCO-S och bereda dessa tillfälle att framföra synpunkter i frågor som berör statligt anställd personal.

AMU-verksamheten finansieras f. n. dels genom en arbetsgivaravgift om 0,4 procent, dels genom anslag över statsbudgeten. Det faller utanför kommitténs uppdrag att föreslå ändringar i denna finansieringsordning.

För dem som utbildas inom AMU-verksamheten finns olika former av statligt stöd. Kommittén bör vara oförhindrad att ta upp dessa till behandling. Det faller dock utanför utredningsuppdraget att behandla stödformer speciellt riktade till den ungdomskategori som normalt berörs av gymnasieskolan. Det står kommittén fritt att framlägga flera alternativa åtgärdsförslag. Minst ett alternativ skall vara så utformat att det ryms inom ramen för oförändrade resurser.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en kommitté med högst tre ledamöter för att göra en översyn av arbetsmarknadsutbildningen samt föreslå åtgärder vad beträffar utbildningen i företag,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta tolfte huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Arbetsmarknadsdepartementet)

Bostadsdepartementet

1. Översyn av bostadsbidragen till barnfamiljer m.fl.

Dir 1979:42

Beslut vid regeringssammanträde 1979-03-15

Departementschefen, statsrådet Friggebo anför.

Individuella bostadssubventioner till barnfamiljerna har funnits sedan mitten av 1930-talet. Till att börja med var dessa förbehållna mindre bemedlade familjer i tätorterna med minst tre barn. För rätt till bidrag krävdes att familjen bodde i en modern bostad av viss storlek.

År 1947 beslöt riksdagen att väsentligt utvidga den krets av familjer som skulle komma i åtnjutande av särskilt ekonomiskt stöd för sitt boende. Samtidigt infördes de allmänna barnbidragen. Utbyggnaden av bostadsstödet var en del av de genomgripande förändringar av de statliga åtgärderna för att förbättra bostadsförhållandena som gjordes vid denna tidpunkt. Av statsfinansiella och andra skäl begränsades bidragsgivningen till en början till familjer med två eller flera barn och med begränsade inkomster. Inkomstgränsen varierade med hänsyn till antalet barn i familjen. Stödet, som benämndes familjebostadsbidrag, utgick i form av ett belopp per barn. Som villkor för bidrag gällde att familjen bodde i en lägenhet som hade tillkommit efter år 1947 och att lägenheten hade en viss storlek.

Bidragsreglerna förändrades successivt i syfte att skapa större rättvisa. Kretsen av bidragstagare vidgades till att omfatta även familjer med ett barn. Kravet på att familjen skulle bo i en nybyggd lägenhet ersattes av krav på att lägenheten skulle vara modern och tillräckligt stor för att svara mot familjens behov. Bidraget differentierades efter familjeinkomsten och kunde utgå med fyra alternativa belopp (extra förhöjt, förhöjt, helt och reducerat bidrag).

År 1968 beslöt riksdagen (prop. 1968:42, SU 1968:101, rskr 1968:253) om ett nytt system för individuella bostadssubventioner till barnfamiljerna. Beslutet hade föregåtts av ett omfattande utredningsarbete inom familjepolitiska kommittén. Det nya stödsystemet fick en klar fördelningspolitisk markering, men kom också att innehålla ett bostadsanknutet moment. De nya reglerna medförde att antalet hushåll med bostadsbidrag mer än fördubblades. Också detta system har undergått förändringar under de tio år som det har funnits. Bidragens karaktär av stöd till bostadskostnaden har markerats kraftigare. Bidragstagarkretsen har vidgats och innefattar idag förutom barnfamiljer också folkpensionärer och andra hushåll utan barn. Ca 450.000 barnfamiljer av ca 1.100.000 och ca 150.000 (varav ca 50.000 folkpensionärer) av totalt ca 2.200.000 hushåll utan barn uppbär f.n. bostadsbidrag.

Enligt gällande regler består bostadsbidraget av en statlig del, lika stor för varje barn i familjen, och en statskommunal del, som är knuten till

bostadskostnaden. Bidraget är inkomstprövat. Regelsystemet har successivt gjorts mer detaljerat. Bidragsbeloppen samt hyres- och inkomstgränserna har justerats. Trots detta finns det alltjämt brister i systemet, framför allt om man ser det från fördelningspolitisk synpunkt. Jag återkommer till detta i det följande.

De alltmer komplicerade reglerna har medfört behov av en omfattande administration. Det är främst inkomstprövningsreglerna som medför problem i tillämpningen. Enligt de kontroller som vissa kommuner har gjort de senaste åren förefaller felaktiga bostadsbidrag ha betalats ut i större omfattning än man tidigare hade haft anledning att förmoda. Den ökade kontroll som detta ger anledning till kan medföra att administrationen blir än mer omfattande. I prop. 1978/79:100 (bilaga 16 p.B3) har jag redovisat de åtgärder som regeringen mot denna bakgrund har vidtagit. Jag har också förutskickat att en översyn skall göras av administrationen av bostadsbidrag. Jag förordar att en sådan översyn nu kommer till stånd. Översynen bör också omfatta bidragsreglerna. Uppgiften att göra en sådan översyn bör anförtros åt en särskilt tillkallad kommitté. Syftet med översynen bör vara att förenkla regelsystemet och administrationen utan att bidragens bostadpolitiska och fördelningspolitiska syften äventyras.

Det ankommer inte på kommittén att föreslå sådana förbättringar av bostadsbidragssystemet som får till följd att statens eller kommunernas kostnader för bostadsbidragsgivningen ökar. De ekonomiska följderna av regelsystemändringarna bör därför noga analyseras. En grundläggande utgångspunkt för utredningsarbetet är att ett förändrat system ska kunna fungera vid såväl oförändrad som ökande eller minskande bidragsgivning.

En första uppgift för kommittén bör vara att se över de regler som gäller för inkomstprövningen. Till grund för denna ligger f.n. den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten vid taxeringen året före bidragsåret. Om man och kvinna är sammanboende räknas den sammanlagda inkomsten. Barnens eventuella inkomster räknas inte. Inkomstuppgiften hämtas av den bidragsprövande myndigheten direkt från taxeringsmyndigheten. Om familjens förmögenhet är större än 75.000 kr., ökas inkomsten med 20 % av det överskjutande beloppet. Till den taxerade inkomsten läggs också den del av det vid taxeringen medgivna underskottsavdraget som överstiger 4.000 kr. Om inkomsten överstiger en viss gräns, som är olika för barnfamiljer resp. hushåll utan barn, reduceras bidraget med en viss andel av inkomsten. Reduktionen skärps vid inkomster över en högre inkomstgräns.

Det inkomstbegreppet som nu användes medför att bidraget i regel prövas mot en inkomst som familjen hade två år före bidragsåret. I de fal då det har skett en väsentlig inkomstförändring skall bidragsbehovet fastställas med utgångspunkt i den beräknade inkomsten under bidragsåret. Bostadsstyrelsen fastställer de närmare reglerna för detta. Dessa regler bygger på förutsättningen att ett hushåll själv anmäler att inkomsten under bidragsåret beräknas komma att avvika väsentligt från den senast taxerade. Som jag nyss nämnde har detta system emellertid i ett flertal kommuner visat sig inte fungera på ett tillförlitligt sätt.

I syfte bl.a. att undvika att felaktiga bidrag utgår och att hushållen därför i efterhand skall utsättas för återkrav då ett för högt bidrag har utgått har regeringen nyligen uppdragit åt riksförsäkringsverket att under åren 1979 och 1980 på datamedium tillhandahålla kommunerna uppgifter om sjukpenninggrundande inkomst (SGI) som väsentligt överstiger den bidragsgrundande inkomsten. Datainspektionen, som har yttrat sig över förslaget till en

sådan kontrollrutin, har accepterat att den används under en övergångstid av två år. Efter det första året av tillämpningen bör enligt inspektionens uppfattning rutinen utvärderas. Mot denna bakgrund har regeringen uppdragit åt bostadsstyrelsen att redovisa erfarenheterna av kontrollrutinens tillämpning under år 1979.

Kritiken mot det använda inkomstbegreppet har inte bara gällt dess inaktualitet och de administrativa problem som försöken att rätta till detta har medfört. Andra anledningar till kritik har varit att inkomstbegreppet är en dålig mätare på hushållets förmåga att betala bostadskostnaden eftersom det inte tar hänsyn till omfattningen av det enskilda hushållets verkliga ekonomiska bärkraft. Vidare har regeln om sammanläggning av sammanboendes inkomster kritiserats för att den har en med sambeskattning jämförbar effekt. Det föreligger också svårigheter att på ett rättvist sätt beakta avdrag för underskott i förvärvskälla och förekomsten av förmögenhet.

Inkomstbegreppet och inkomstprövningsreglerna har övervägts vid flera tidigare tillfällen. Jag vill erinra om arbetet inom familjepolitiska kommittén, redovisat i betänkandena (SOU 1967:52) Barnbidrag och familjetillägg och (SOU 1972:34) Familjestöd samt inom bostadstilläggsgruppen, redovisat i betänkandet (Ds B 1974:1) Bostadstillägg-, inkomstprövning och administration.

Också boende- och bostadsfinansieringsutredningarna behandlade frågan i sitt slutbetänkande (SOU 1975:51-52) Bostadsförsörjning och bostadsbidrag. Utredningarna prövade bl.a. möjligheten att ersätta inkomstprövningen med en beskattning av bostadsbidragen, men fann att det i ett sådant system blir svårare att göra bostadsbidragen till ett effektivt bostadspolitiskt instrument. En annan svårighet, som utredningarna pekade på, är att den fördelningspolitiska effekten blir helt olika beroende på vem i hushållet som beskattas för bostadsbidragen. Av bl.a. dessa skäl avvisade utredningen denna möjlighet. Den har prövats också av 1972 års skatteutredning. I sitt slutbetänkande (SOU 1977:91) Översyn av skattesystemet anslöt sig utredningen till boendeutredningarnas bedömning.

Boendeutredningarna ansåg att det fanns tre alternativ som var möjliga att använda vid inkomstprövningen. Dessa alternativ var

1. ett inkomstbegrepp inom beskattningens ram,
2. en självdeklarerad framtida inkomst,
3. den sjukpenninggrundande inkomsten.

Utredningarna fann emellertid att inget av alternativen ger en rättvisande och entydig bild av den ekonomiska bärkraften hos olika hushåll. Eftersom behovet av ett tillförlitligt mått att användas vid inkomstprövningen är gemensamt för många områden ansåg utredningarna att frågan kräver en mer genomgripande behandling och lösning. Utredningarna drog slutsatsen att nuvarande inkomstbegrepp och inkomstprövningssystem fick accepteras t.v. i avvaktan på frågans lösning i ett större sammanhang. I prop. 1975/76:145, som behandlade utredningarnas förslag i den del de gällde de individuella bostadssubventionerna, framhöll dåvarande bostadsministern bl.a. att frågan om ett enhetligt mått att användas vid inkomstprövningen av olika sociala förmåner ligger inom ramen för socialpolitiska samordningsutredningens (S 1975:02) arbete. Någon ändring av det tillämpade inkomstbegreppet föreslogs därför inte. Riksdagen godtog denna bedömning, men begärde av regeringen ett förslag om att även underhållsbidrag till barn skulle beaktas vid inkomstprövningen (CU 1975/76:25, rskr 1975/76:308). I prop. 1976/77:100 bilaga 16 föreslogs att underhållsbidrag av administrativa skäl

liksom tidigare inte skulle beaktas. Riksdagen godtog regeringens förslag (CU 1976/77:18, rskr 1976/77:187).

Enligt vad jag har erfarit kommer socialpolitiska samordningsutredningen att behandla frågan om ett enhetligt inkomstbegrepp i ett betänkande under andra halvåret 1979. Utredningens överväganden gäller dock inkomstbegreppet inom hela det socialpolitiska bidragssystemet och tar inte särskilt sikte på bostadsbidragen. Mot denna bakgrund anser jag att en översyn av inkomstbegreppet i bostadsbidragssystemet bör ingå i uppgifterna för den kommitté som jag nu föreslår.

De alternativ som boende- och bostadsfinansieringsutredningarna prövade torde alltjämt vara av intresse. Vid prövningen av alternativet med en självdeklarerad framtida inkomst kan det också vara lämpligt att pröva möjligheten att låta slutavräkningen ingå som ett led i skattemyndigheternas taxerings- och debiteringsarbete.

Kommittén bör vara oförhindrad att pröva även andra alternativ. De olika alternativen bör studeras med avseende på aktualitet, säkerhet, rättvisa samt möjligheter till administrativa förenklingar och besparingar.

Kommittén skall också pröva vilka regler som bör gälla för sammanläggning av inkomster i hushållet och om det nuvarande sammanboendebegreppet bör ändras. Härvid bör främst de fördelningspolitiska och administrativa effekterna av olika alternativ redovisas.

Jag finner det angeläget att kommittén försöker finna inkomstbegrepp som bättre än de nuvarande belyser ett hushålls behov av ekonomiskt stöd för sitt boende. Kommitténs förslag skall syfta till att förenkla administrationen och åstadkomma största möjliga tillförlitlighet. Kommittén skall samråda med socialpolitiska samordningsutredningen, ensamförälderkommittén (S 1977:16), studiestödsutredningen (U 1975:16) och den kommitté som socialministern avser att föreslå skall tillkallas för att göra en samlad översyn av det ekonomiska stödet till barnfamiljer med särskild inriktning på flerbarnsfamiljernas situation.

Stödets bostadskostnadsanknytning bör övervägas mot bakgrund av önskemålen om förenklingar i administrationen. Frågan om bidragens bostadsanknytning skulle kunna slopas har diskuterats vid flera tillfällen ända sedan familjebostadsbidragens tillkomst. Tanken har varje gång avvisats med hänvisning till att det alltjämt föreligger behov av att stimulera barnfamiljerna till att efterfråga rymliga bostäder. De undersökningar som boende- och bostadsfinansieringsutredningarna gjorde och som redovisades i deras nyssnämnda slutbetänkande visade att flertalet hushåll redan bodde med den utrymmesstandard som stödet är avsett att möjliggöra. Dessa undersökningsresultat tyder på att det skulle vara möjligt att låta stödet utgå utan direkt anknytning till bostadskonsumtion. En sådan omläggning kan dock behöva kombineras med särskilda åtgärder i syfte att stimulera de hushåll som alltjämt har låg bostadsstandard att höja den. Kommittén bör vara oförhindrad att pröva även alternativ som innebär att stödets bostadsanknytning slopas helt. Därvid skall kommittén belysa såväl vinsterna av de förenklingar som skulle åstadkommas som nackdelarna i form av t.ex. minskade möjligheter att uppnå de bostadssociala målen.

Om kommittén finner att stödet alltjämt bör vara bostadsanknutet bör kommittén överväga i vilket bostadskostnadsintervall stödet bör utgå och hur stor andel av bostadskostnaden som bör täckas av bidrag.

Om kommittén stannar för att behålla bostadsanknytningen av bidragen bör vidare reglerna för beräkning av bidragsgrundande bostadskostnad ses

över. Dessa regler skiljer sig mellan upplåtelseformerna. För hyreslägenheter upptas hyran inkl. värme. För småhus beaktas räntekostnader för upplånat och i huset nedlagt kapital samt driftkostnader och avskrivning. För bostadsrättslägenheter och andelslägenheter anses den fastställda årsavgiften utgöra bostadskostnaden. Dessa regler kan medföra att bidraget blir olika för samma bostad om upplåtelseformen ändras. Kommittén bör undersöka möjligheterna att ändra reglerna om beräkning av bostadskostnad så att det i detta avseende skapas rättvisa mellan upplåtelseformerna.

Enligt nuvarande regler utgår statskommunala bostadsbidrag endast till hushåll som har hyreskontrakt på lägenheten eller innehar den med bostads- eller äganderätt. Dessa regler medför att vissa hushåll som delar bostad kan gå miste om stödet. Det torde främst gälla de fall där flera familjer delar en stor bostad trots att endast en eller två står för kontraktet. Kommittén bör överväga om bestämmelserna bör ändras så att stödet även kommer sådana familjer till del.

I sin anslagsframställning för budgetåret 1979/80 föreslog bostadsstyrelsen att vissa speciella regler skulle tas bort i syfte att förenkla administrationen. Några av förslagen berörde inkomstprövningsreglerna. Andra förslag gällde bestämmelser om reducering av bostadskostnaden i vissa fall, rätten för vissa hushåll att få högre statskommunalt bidrag än i normalfallet, åldersgränsen för bidragsberättigade barn samt tidpunkten för ändring under året av utgående bidrag. I prop. 1978/79:100 (bil. 16, p. B3) har jag förordat att vissa av förslagen genomförs och att några av dem övervägs ytterligare. Kommittén bör pröva förenklingsförslagen och därvid beakta vad som kommer fram vid riksdagsbehandlingen av hithörande frågor. Frågan om åldersgränsen för bidragsberättigade barn bör behandlas med förtur. Den har bl.a. samband med utformningen av studiestödet.

De förenklingsförslag som bostadsstyrelsen har lagt fram i anslagsframställningen för budgetåret 1979/80 utgår bl.a. från synsättet att ett stort generellt bidragssystem inte kan beakta ett flertal speciella behov, om kravet på förenklingar av administrationen skall tillgodoses samtidigt. Jag delar denna uppfattning. Kommittén bör klarlägga konsekvenserna av mer generella bidragsregler samt överväga om de grupper som skulle få ett försämrat bostadsbidrag om förenklingsförslagen genomförs bör stödjas på annat sätt. Kommittén bör vara oförhindrad att ta upp även andra frågor som har samband med administrationen av bostadsbidrag.

En arbetsgrupp inom bostadsstyrelsen har bl.a. behandlat ett förslag från boende- och bostadsfinansieringsutredningarna att det årliga ansökningsförfarandet skulle ersättas av ett system med automatisk prövning av beslut om bostadsbidrag. Arbetsgruppen har redovisat sina synpunkter i en promemoria den 23 maj 1978. Gruppens slutsats är att vid nuvarande bidragsvillkor en utökad förtryckning av ansökningsblanketten är att föredra framför en automatisk prövning som leder till preliminära beslut om bidrag som skall omprövas.

Sedan utredningen har utformat sitt förslag till inkomstprövningsregler och tagit ställning till om en fortsatt bostadsanknytning bör finnas i bidragssystemet skall utredningen överväga om ansökningsförfarandet kan förenklas, t.ex. genom att det årliga ansökningsförfarandet slopas.

Bostadsbidragen administreras nu av bostadsstyrelsen, länsbostadsnämnderna och kommunerna. De statskommunala bostadsbidragen till folkpensionärerna administreras dock av de allmänna försäkringskassorna och riksförsäkringsverket.

Frågan om vilket organ som skall administrera bostadsbidragen har prövats av flera utredningar. Familjepolitiska kommittén och boende- och bostadsfinansieringsutredningarna har i sina tidigare omnämnda betänkanden liksom byggadministrationsutredningen i betänkandet (SOU 1976:26) Bostadsverket funnit att starka skäl talar för att administrationen förs över till försäkringskassorna. I prop. 1975/76:145 framhöll dåvarande bostadsministern att denna fråga var beroende av en prövning av datorkapaciteten hos riksförsäkringsverket. Denna prövning utförs f.n. av utredningen av ADB inom den allmänna försäkringen m.m. (S 1977:10).

Kommittén skall också mot bakgrund av sina överväganden beträffande bidragsregler och administrativa rutiner överväga frågan om vilket eller vilka organ som skall administrera stödet. Av den nämnda ADB-utredningens yttrande över det förslag till kontroll mot SGI, som jag tidigare nämnde, framgår att datorkapaciteten redan nu möjliggör en överföring av administrationen av bostadsbidragen. Om kommittén finner att skäl talar för en sådan överföring, helt eller delvis, skall kommittén samråda med den nämnda utredningen och riksförsäkringsverket rörande formerna och tidplanen för överföringen. Vidare bör kommittén om den finner det lämpligt att ändra på det administrativa ansvaret också översiktligt belysa vilka eventuella personalkonsekvenser detta får.

I propositionen 1978/79:95 om den kommunala ekonomin föreslogs vissa åtgärder i syfte att öka samordningen mellan de kommunala bostadstilläggen (KBT) och de statliga och statskommunala bostadsbidragen. I sammanhanget betonades att en mer fullständig samordning av de två bostadsbidragssystemen bör eftersträvas på sikt. I den mån kommittén föreslår förändringar i det nu gällande regelsystemet bör kommittén klarlägga vilka konsekvenser dessa förändringar får för KBT-systemet och för den önskvärda samordningen mellan systemen.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt. Kommittén bör vara oförhindrad att lägga fram delförslag.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en kommitté med högst sex ledamöter för att göra en översyn av bostadsbidragen till barnfamiljer m.fl.,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta trettonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Bostadsdepartementet)

2. Tilläggsdirektiv till delegationen (Bo 1978:03) för frågor om energihushållning i befintlig bebyggelse

Dir 1979:94

Beslut vid regeringssammanträde 1979-08-09

Departementschefen, statsrådet Friggebo, anför

Med stöd av regeringens bemyndigande den 13 april 1978 tillkallade chefen för bostadsdepartementet en delegation (Bo 1978:03) för frågor om energihushållning i befintlig bebyggelse. Delegationen fick till uppgift att följa och initiera utredningar av betydelse för energisparprogrammets övergripande styrning och utveckling samt att ta initiativ till samordning av de berörda myndigheternas verksamhet. Delegationen skulle vidare lämna förslag till regeringen om konjunktur- och säsongsanpassning av energisparplanen, redovisa förslag till utformningen av finansieringssystemet för energisparlånen, lämna förslag beträffande utbildningsfrågor som har samband med energihushållning i byggnader, samt lämna förslag om energisparstödets inriktning och styrsystemet i stort. Delegationen fick också i uppdrag att före omprövningen av energisparplanen inför budgetåret 1981/82 lämna förslag om energisparplanens inriktning på olika tekniska åtgärder, genomförandeprogram och styrmedel.

Riksdagen har nyligen fattat vissa beslut med anledning av regeringens proposition om riktlinjer för energipolitiken (prop. 1978/79:115 bil. 3, CU 1978/79:37, rskr 1978/79:394). Riksdagsbeslutet innebär att regeringen genom ett riksdagsbemyndigande ges ökade befogenheter att besluta i frågor som gäller genomförandet av energisparverksamheten. Syftet är att öka möjligheterna att snabbt anpassa de ekonomiska styrmedlen efter de erfarenheter om stödets effekter som man successivt erhåller.

Det är väsentligt att de stora satsningar som samhället gör kan genomföras under bredast möjliga politiska enighet. Vid min anmälan till propositionen framhöll jag att det därför finns skäl att omforma delegationen så att den får parlamentarisk förankring.

Det är enligt min uppfattning viktigt att delegationen fortlöpande informeras och bereds möjlighet att diskutera de åtgärder som regeringen vidtar med stöd av det erhållna bemyndigandet. Vidare bör energihushållningsdelegationen delta i energisparverksamheten genom att lämna synpunkter på sparprogrammets inriktning, finansiering, övergripande styrning och utveckling.

Delegationen bör därför fortfara att vara ett forum för överläggningar i frågor som gäller bl.a. samordning och inriktning av utvärderingsarbetet samt hur det ekonomiska stödet och andra styrmedel skall utnyttjas för att påverka inriktningen av det fortsatta energisparandet. Direktiven bör emellertid delvis ändras.

Mot bakgrund av vad jag nu har anfört bör delegationen i fortsättningen ha följande uppgifter att följa utvecklingen inom de områden som är av betydelse för energihushållning i befintlig bebyggelse och att sammanställa och vid behov initiera utredningar av betydelse för energisparprogrammets övergripande styrning och utveckling,

att följa genomförandet av energisparplanen – i nära kontakt med de berörda myndigheternas löpande uppföljning av sina insatser inom energisparplanens ram – och vid behov initiera åtgärder som gör det möjligt

att jämföra resultaten av genomförda åtgärder med den förväntade effekten,

att i god tid före den omprövning av energisparplanen som skall ske inför budgetåret 1981/82, sammanställa sådant underlag beträffande bl.a. ny kunskap och i övrigt ändrade förutsättningar som kan vara av betydelse för statsmakternas ställningstagande angående energisparplanens inriktning på olika tekniska åtgärder samt beträffande genomförandeprogram och styrmedel, samt

att uppmärksamma hälsorisker som kan uppstå i samband med energisparåtgärder i det befintliga byggnadsbeståndet. Delegationen är därutöver oförhindrad att i samband med det fortlöpande utvärderingsarbetet ta de initiativ som den anser vara påkallade.

Det är viktigt att nära samarbete sker mellan delegationen och berörda myndigheter, kommittéer och organisationer.

Delegationen bör i sitt arbete samråda med Oljeersättningsdelegationen (I 1979:01).

Jag hemställer att regeringen fastställer delegationens uppdrag i enlighet med vad jag nu har anfört.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Bostadsdepartementet)

3. Tilläggsdirektiv till Underhållsfondsutredningen

Dir 1979:98

Beslut vid regeringssammanträde 1979-08-02

Departementschefen, statsrådet Friggebo, anför.

Med stöd av regeringens bemyndigande den 31 augusti 1978 tillkallades en särskild utredare med uppdrag att se över förutsättningarna för underhåll av hyres- och bostadsrättsfastigheter. Därvid skall bl.a. frågan om formerna för avsättning till underhåll och förvaltning av underhållsmedel samt inflytande för hyresgäster i dessa frågor närmare övervägas.

Utredningar genomförda vid Cement- och betonginstitutet har aktualiserat frågan om underhåll av balkonger i flerfamiljshus. Av utredningsmaterialet framgår att mellan 150.000 och 360.000 betongbalkonger i hus byggda under åren 1940-1965 är i behov av reparationer. Därtill kommer att mindre åtgärder kan behöva vidtas på ett stort antal betongbalkonger samt att vissa idag oskadade balkonger kan behöva åtgärdas i förebyggande syfte. Dessutom finns i flerfamiljshus byggda före år 1940 ett okänt antal balkonger med bärande järnbalkar där det kan föreligga behov av reparationer. De skador som framför allt är aktuella är korrosion på bärande armering och bärande balkar samt skador vid räckesinfästningar.

Med hänvisning till vad jag nu anfört anser jag det angeläget att närmare belysa vilka följder ett eftersatt underhåll av balkonger kan få samt att kartlägga vilka balkonger av viss typ och ålder, som i första hand bör åtgärdas. Det är därvid viktigt att kostnaderna för erforderliga åtgärder belyses.

Jag hemställer därför att regeringen utvidgar utredarens uppdrag till att omfatta även dessa frågor. Utredaren bör även vara oförhindrad att ta upp andra frågor i nära anslutning till dem jag nu nämnt, som har betydelse för utredningsuppgiften.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Bostadsdepartementet)

4. Planmässig sanering efter industrinedläggningar

Dir 1979:99

Beslut vid regeringssammanträde 1979-08-30

Departementschefen, statsrådet Friggebo, anför.

På hemställan av civilutskottet (CU 1978/79:2) beslöt riksdagen, med anledning av motionen 1977/78:270, som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört om planmässig sanering efter industrinedläggningar (rskr 1978/79:14).

I den nämnda motionen anförs att strukturförändringar inom processindustrin lett till att byggnader, vilka utgjort skal till maskiner och process, ofta lämnats kvar som byggnadsskelett. Användningsmöjligheterna för dessa har varit begränsade. Byggnaderna har också blivit riskabla att använda på grund av rasrisker. I motionen påpekas att övergivna industrimarker ofta företer en sorglig anblick men att de i sanerat skick skulle kunna erbjuda goda möjligheter till annan användning. De har ofta goda lägen ur kommunikationssynpunkt. I motionen tas även kommunernas roll upp och därvid anförs bl.a. att kommunerna i de fall då industrimarken varit särskilt åtråvärd ofta övertagit fastigheterna. Saneringsfrågan har då blivit en kommunens angelägenhet. Det har därvid visat sig att saneringen blivit betydligt dyrare än vad man från början räknat med. En stor del av kostnaderna hade sannolikt kunnat undvikas om sanering och anpassning till ett nytt utnyttjande hade kunnat ske i direkt anslutning till övergivandet av fastigheterna.

Civilutskottet konstaterar i sitt betänkande att frågan om planmässig sanering efter industriers nedläggningar är viktig och aktuell samt att det vore lämpligt att överväganden gjordes om vilka åtgärder som bör vidtas för sanering efter industriers nedläggning. Civilutskottet konstaterar vidare att frågan om sanering hör nära samman med den pågående översynen av bygglagstiftningen. Av flera skäl förordar utskottet dock att frågan inte inordnas i det pågående arbetet med ny plan- och byggnadslagstiftning. Jag gör samma bedömning som utskottet och anser att en särskild utredare bör tillkallas för att utreda frågan om planmässig sanering efter industrinedläggningar.

Gällande bestämmelser om hur tomter skall ordnas och byggnader underhållas finns i 50-53 §§ byggnadsstadgan (1959:612). Lagen (1976:666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m.m. innehåller bl.a. bestämmelser som ger byggnadsnämnden möjlighet att t.ex. meddela vitesföreläggande för ägare av sådana byggnader som inte underhållits på

föreskrivet sätt. Regler om byggnaders underhåll finns också i andra författningar t.ex. hälsovårdsstadgan (1958:663) och byggnadsminneslagen (1960:690). Bestämmelser om skydd av den yttre miljön finns bl.a. i miljöskyddslagen (1969:387) och naturvårdslagen (1964:822).

En sanering efter industrinedläggningar kan leda till återanvändning för annan verksamhet, återställande till naturmark eller i något enstaka fall musealt bevarande. I samtliga dessa fall erfordras en samlad bedömning från bl.a. samhälls- och företagsekonomisk, planmässig och kulturhistorisk synpunkt samt resurshushållningsoch miljösynpunkt. I vissa fall kan det behövas ekonomiska resurser av inte obetydlig omfattning.

En huvudsaklig inriktning av åtgärderna efter en industrinedläggning bör vara att man försöker ta till vara den resurs som den befintliga anläggningen kan utgöra. En återanvändning innebär att behoven av att ta ny mark i anspråk för exploatering minskar. Den kan också medföra att befintliga samhällsinvesteringar i omgivningen även fortsättningsvis kan utnyttjas. Återanvändningen bör resultera i en rationell markanvändning. Återanvändningen kan ske på så sätt att befintliga byggnader och anläggningar helt eller delvis ställs i ordning för annan industriell produktion. Det kan också vara tänkbart att de kan användas för annat ändamål. I båda dessa fall är det nödvändigt att en omsorgsfull bedömning görs för att klargöra lämpligheten av det avsedda utnyttjandet.

Även då rivning och avstädning av industriområden sker för att återställa marken till naturmark eller till mark för annan användning är det nödvändigt att detta föregås av en planmässig bedömning. Här är frågor om områdets lämpliga funktion och om stads- eller landskapsbilden särskilt betydelsefulla. Rivning för senare exploatering kan minska behovet av att ta annan ny mark i anspråk.

Nedläggning av en industri kan innebära att en viss typ av industriell verksamhet upphör i landet eller att det sker någon annan industrihistoriskt sett betydelsefull förändring av verksamheten. Det kan i sådant fall vara angeläget att det görs en kulturhistorisk bedömning i god tid före nedläggningsbeslutet. I något enstaka fall kan det bli aktuellt att musealt bevara en industrianläggning eller delar av denna. Jag vill erinra om att byggnadsvårdsutredningen i sitt betänkande (SOU 1979:17) "Kulturhistorisk bebyggelse – värd att vårdà' har lagt fram förslag om bl.a. statligt lånestöd till ombyggnad av industrilokaler av kulturhistoriskt värde. Regeringen har ännu inte tagit ställning till utredningens förslag.

Ansvaret för kostnader och genomförande av sanering i samband med industrinedläggningar bör i princip ligga på de enskilda företagen. Så snart en nedläggning övervägs, bör erforderlig planering av saneringen påbörjas. Planeringen bör genomföras i samråd med kommunen samt med länsstyrelsen och övriga berörda regionala organ. Den kommunala planeringen bör redan i detta skede vara vägledande för saneringen. Det bör ligga på det enskilda företaget att ta initiativ till sanering men det bör finnas möjlighet för kommunen att påkalla förhandling i frågan. Många gånger torde saneringen kunna lösas avtalsvägen men om enighet inte uppnås kan frågan avgöras genom beslut som fattas av något lämpligt statligt organ. En annan utväg kan vara att kommunen får rätt att expropriera för industrisanering.

Det bör också övervägas vem som skall ha det ekonomiska ansvaret för redan nedlagda industrier.

Kravet på en planmässig sanering bör av praktiska skäl begränsas att avse endast industriell eller liknande verksamhet som upptar markområden eller

har anläggningar av en viss inte obetydlig storlek. Begreppet industriell måste i detta sammanhang ges en vid tolkning.

De nu berörda frågorna är exempel på sådana som behöver utredas. Självfallet finns också många andra frågor som behöver klarläggas. Utredningsmannen bör bl.a. i sitt arbete behandla resurs- och huvudmannaskapsfrågorna. Därvid bör beaktas vad regeringen anfört i kommittédirektiv (1978:40) om tilläggsdirektiv till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående finansiering av reformer. Utredningsarbetet bör bedrivas så att slutredovisning kan göras före utgången av år 1981.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för bostadsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om planmässig sanering efter industrinedläggningar

att besluta om utredningsman, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta trettonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes framställning.

(Bostadsdepartementet)

5. Utredning om individuell mätning och debitering av kostnader för uppvärmning och tappvarmvattenberedning

Dir 1979:111

Beslut vid regeringssammanträde 1979-08-30

Departementschefen, statsrådet Friggebo, anför.

Ansträngningarna för att minska vår energianvändning är uttryck för en anpassning till de ändrade förutsättningar för energianvändningen som har inträffat under 1970-talet och den utveckling som väntas inom energiområdet. Alltsedan oljekrisen 1973-1974 har det framstått som angeläget att minska landets beroende av olja. Studier av tillförselsidan visar att vi inte omedelbart har mer betydande möjligheter att ersätta oljan med andra energislag. På kort sikt kan oljeberoendet minskas genom åtgärder för att spara energi. Stora besparingsmöjligheter finns inom byggnadssektorn.

Sammanlagt svarar sektorn bostäder, service m.m. – den s.k. övrigsektorn – för en årlig energianvändning av ca 160 TWh, vilket motsvarar ca 40 % av landets totala energianvändning. Av energianvändningen inom denna sektor avser drygt 100 TWh bostäder och ca 60 TWh service m.m.

Energianvändningen inom övrigsektorn avser framför allt uppvärmning, inkl. ventilation och varmvatten. Enligt energikommissionens (Energi, SOU 1978:17) beräkningar svarade år 1976 uppvärmningen för 87 % av energianvändningen i bostäder medan uppvärmningen av lokaler svarade för ca 72 % av energianvändningen inom service m.m. Tappvarmvattnets andel av energianvändningen inom övrigsektorn har av energiberedskapsutredningen (EBU, SOU 1975:60-61) uppskattats till 15 %, varav 12 % för bostäder. Det framhålls av utredningen att denna uppskattning emellertid är mycket

osäker. Tappvarmvattnets andel av energianvändningen kan väntas öka till följd av energibesparande åtgärder i byggnadsbeståndet, exempelvis förbättrad värmeisolering.

I strävandena att minska vår energianvändning i bebyggelsen kan det bli angeläget att, individuellt eller i mindre kollektiv, mäta och debitera kostnader för uppvärmning och tappvarmvattenberedning. Intresset för sådana åtgärder grundas på antagandet att de kan ge vinster som överstiger kostnaderna för inköp, service och underhåll av mätare, avläsning, debitering och övrig administration. Kunskaper och erfarenheter av de verkliga effekterna av mätning och debitering är emellertid f.n. ej fullständiga. Krav på mätning ställs därför inte idag.

Sedan den 1 januari 1976 gäller enligt 44 a § byggnadsstadgan (1959:612), omtryckt 1972:776, ändrad senast 1978:369), BS, att byggnad skall utföras så att den möjliggör god energihushållning. Föreskrifterna i Svensk byggnorm (SBN) vad avser energihushållning vid ny- och ombyggnad fastställdes av regeringen i juni och augusti 1976. Planverket bemyndigades samtidigt att utfärda råd och anvisningar i anslutning till föreskrifterna.

Föreskrifterna i SBN, som avser nya byggnader och i tillämpliga delar även ombyggnadsobjekt, innebär bl.a. att krav ställs på att bostadslägenhet förses med mätanordning som möjliggör bestämning av energiförbrukning för det tappvarmvatten som förbrukas i lägenheten.

Mätaren skall enligt SBN placeras på lämpligt ställe så att den är lätt avläsbar och åtkomlig samt skyddad för frysning, uppvärmning och yttre åverkan.

I byggnormen föreskrivs också att bostadslägenhet eller motsvarande skall förses med lämpligt placerad anordning för mätning av el- och gasförbrukning.

Från föreskrifterna kan avsteg göras. I kap 39:11 i SBN stadgas nämligen följande:

> Avsteg från i bestämmelserna angivna krav rörande byggnadsutformning och installationer får göras, om det kan påvisas att byggnadens totala energiförbrukning inte överskrider de värden som erhålls om man följer i kap. 33 och 39 angivna krav.

För befintliga byggnader, där det ej är fråga om sådan ombyggnad som berättigar till bostadslån för ombyggnad, främjas installation av individuella mätare genom energisparstöd i form av bidrag och lån.

Reglerna i Svensk byggnorm om individuell mätning har tillämpats sedan den 1 juli 1977. Installation av bl.a. individuella varmvattenmätare görs således i praktiskt taget alla nybyggda flerbostadshus och i varierande omfattning även vid ombyggnad av flerbostadshus. Vad beträffar användningen av mätarna för sitt syfte finns emellertid inga bestämmelser.

Möjligheter till stöd för installation av individuella mätare infördes i energisparkungörelsen den 1 juli 1975. Enligt uppgifter från bostadsstyrelsen om de åtgärder till vilka energisparstöd utgått under budgetåret 1977/78, har endast 0,9 % av den totala godkända kostnaden om ca 990 milj. kr. avsett anordningar för individuell mätning.

Från och med den 1 januari 1977 har enligt lagen (1976:296) om kriskoppling m.m. i alla nybyggda flerbostadshus av beredskapsskäl monterats en flödesmätare som mäter hur mycket kallt vatten som uppvärms i husets tappvarmvattenberedare. Med denna mätare kan man få ett mått på tappvarmvattenförbrukningen i fastigheten. Kravet på installation av mätare

skulle från den 1 januari 1979 avse även befintlig bebyggelse. Riksdagen har emellertid i beslut den 15 mars 1979 helt tagit bort mätarkravet ur kriskopplingslagen (CU 1978/79:20, rskr 1978/79:192, SFS 1979:125) för såväl ny som befintlig bebyggelse.

Många statliga myndigheter och organ berörs av frågan om individuell mätning och debitering. Statens planverk har sålunda att utarbeta föreskrifter, råd och anvisningar till byggnadsstadgan. Bostadsstyrelsen och statens industriverk ansvarar för energisparstödet till byggnader. Bostadsstyrelsen handlägger dessutom frågor om statlig bostadsbelåning. Statens råd för byggnadsforskning handhar forskning om energihushållning i bebyggelse och lämnar stöd till forskning och experimentbyggande. Styrelsen för teknisk utveckling lämnar stöd till industriell utveckling av nya produkter. Statens provningsanstalt organiserar och samordnar den officiella provning som föreskrivs av andra myndigheter. Metoder och resurser för samt behov av provning av produkter inom energiområdet utreds av Energiprovningsutredningen (I 1978:06). Energisparkommittén (I 1974:05) bedriver en samordnad informationsverksamhet inriktad på att åstadkomma en effektiv energianvändning. Delegationen (Bo 1978:03) för frågor om energihushållning i befintlig bebyggelse skall bl.a. följa genomförandet av energisparplanen för befintlig bebyggelse. Överstyrelsen för ekonomiskt försvar svarar bl.a. för samordning och – i den mån det inte ankommer på annan myndighet – planläggning av bl.a. konsumtionsregleringar på energiområdet i olika krissituationer.

Frågor om individuell mätning och debitering av värme- och varmvattenförbrukning har behandlats i bl.a. följande utredningar:

- Installationsbranschutredningens betänkande, Installationssektorn (SOU 1974:47)
- Energiprogramkommittens betänkande, Energiforskning (SOU 1974:72 med bilaga D, SOU 1974:76)
- Energiberedskapsutredningens betänkande, Energiberedskap för kristid (SOU 1975:60 med bilaga SOU 1975:61)
- Energikommissionens betänkande, Energi (SOU 1978:17)
- Rapport från Energikommissionens expertgrupp för energihushållning, Energibehov för bebyggelse, hushållningsmöjligheter (Ds I 1977:13)
- Rapport från Energikommissionens expertgrupp för styrmedel, Styrmedel och energikommissionens energibalanser (Ds I 1978:7).

Åtgärd	Berört antal lägenheter, 1 000-tal			
	Alt I	Alt II	Alt III	Alt IV
Flerbostadshus				
- individuell värmemätning	0	200	200	200
- individuell elmätning	0	0	200	200
Individuell varmvattenmätning	0	0	400	750
Småhus				
- individuell värmemätning	0	0	30	50

Tab 1 Omfattningen av individuell mätning och debitering enligt energisparplanen (prop. 1977/78:76).

I propositionen med energisparplan för befintlig bebyggelse (prop. 1977/78:76, CU 1977/78:31, rskr 1977/78:345) redovisades riktlinjer för ett energisparprogram avsett att genomföras under en tioårsperiod. Till grund för programmet redovisades fyra alternativa ambitionsnivåer för energisparande i befintlig bebyggelse. Vad avser individuell mätning och debitering innebär alternativen i sparplanen följande omfattning för dessa åtgärder (tab 1).

Riksdagens beslut i anledning av prop. med energisparplan för den befintliga bebyggelsen innebar emellertid inte att man tog ställning till att just de åtgärder och i den omfattning som där redovisades i de olika alternativen skulle komma till stånd.

Frågan om individuell mätning och debitering av värme- och varmvattenförbrukning togs av regeringen upp senast i prop. med riktlinjer för energipolitiken (1978/79:115). Därvid anförde jag (bil. 3, s. 17 och 18) bl.a. följande.

Energikommissionen föreslår att ett system för bränsledebitering införs, så att hyresgästerna debiteras de faktiska bränslekostnaderna. Systemet bör innefatta kontroll av att uppvärmningsanordningarna drivs så effektivt som möjligt och att hushållningsåtgärder vidtas av fastighetsägarna. Flertalet av remissinstanserna instämmer i kommissionens förslag, men bl.a. Sveriges allmännyttiga bostadsföretag (SABO) anför betänkligheter mot förslaget om det skall avse varje individuellt hushåll. En fråga som nära sammanhänger med det nyssnämnda förslaget om individuell bränsledebitering är individuell varmvattenmätning. Kommissionen föreslår att de tekniska och ekonomiska problem som är förknippade med en övergång till sådan mätning utreds. Förslaget om utredning stöds av remissinstanserna.

Från energisparsynpunkt är det viktigt att hyreslagen utformas så att hyresvärdar och hyresgäster uppmuntras att minska förbrukningen av bränsle för lägenheternas uppvärmning och varmvattenförsörjning.

Frågan i vilken utsträckning man genom ändringar i hyreslagen kan åstadkomma en ökad beredvillighet att minska konsumtionen av värme och varmvatten är förknippad med vilka möjligheter det finns att så nära som möjligt anknyta bränsledebiteringen till mätningar av hushållens faktiska förbrukning. Mätningarna bör, beroende på de tekniska och ekonomiska förutsättningarna utföras individuellt eller i mindre kollektiv. De problem som rör bränsleklausulernas utformning och metoderna för att fördela bränslekostnaderna behandlas f.n. av hyresrättsutredningen (Ju 1975:06). Vad gäller frågan om sådan mätning av värme och varmvatten krävs ytterligare kunskaper om de tekniska, ekonomiska och administrativa förutsättningarna.

För att främja energihushållning i bebyggelsen är det enligt min mening angeläget att den enskilde, i fråga om energi till uppvärmning och varmvattenberedning ges ansvar och möjlighet att direkt påverka kostnaderna. En särskild utredare bör tillkallas med uppdrag att utreda och lämna förslag beträffande mätning och debitering, individuellt eller i mindre kollektiv, av energi för uppvärmning och tappvarmvattenberedning. Utredaren skall därvid behandla mätning för olika brukare i distributionsledet, såväl för bostäder som för lokaler inom förvaltning, serviceverksamhet, småindustri etc. I utredningen bör, förutom energihushållningseffekter, tekniska, ekonomiska, administrativa och sociala förutsättningar samt beredskapseffekter av mätning och debitering redovisas. Därvid bör lämpligen åtskillnad göras mellan befintliga och nya byggnader. Utredaren skall vidare redovisa vilka

föreskrifter som kan behövas vid genomförande av ett system för mätning och debitering.

Olika typer av mätanordningar och principer för mätning används. Utredaren bör ge en översikt över idag befintlig teknik för individuell mätning av värme och/eller varmvatten. Därvid bör särskild vikt läggas vid följande frågor:

- *Mätarens noggrannhet*, dels möjligheter till typprovning, typgodkännande och tillverkningskontroll, dels förändring av mätnoggrannhet under drift
- värdering av mätningens representativitet, dvs. i vilken utsträckning storheter mäts som återspeglar energiförbrukningen för värme och varmvatten
- värdering av vilka reella möjligheter brukaren har att påverka förbrukningen och i vilken utsträckning mätningen styrs av ev. ofullkomligheter i byggnadens och installationssystemets konstruktion och drift
- förutsättningar för den enskilde att följa förbrukningen samt krav från fastighetsförvaltning, mätföretag o.dyl. på tillgänglighet, service, mätvärdesöverföring, avläsning m.m.

I utredningen bör även tänkbara former av ny teknik för mätning, mätvärdesöverföring, debitering m.m. behandlas. Utredaren bör därvid samråda med nämnden för energiproduktionsforskning, styrelsen för teknisk utveckling och statens råd för byggnadsforskning, vilka i varierande utsträckning har till uppgift att studera dessa frågor inom energiforskningsprogrammets ram. Om realistiska möjligheter till ny teknik framkommer bör utredaren även belysa frågan om förberedelser härför kan göras redan i dagens byggnader.

Teoretiskt beräknade och verkliga besparingar p.g.a. mätning och debitering har behandlats i bl.a. de tidigare nämnda utredningarna. Utredarens uppgift är att sammanställa dessa samt att därutöver redovisa senare studier, t.ex. sådana som har finansierats genom det statliga energiforskningsprogrammet. Av särskilt intresse för sammanställningen är en redovisning av spridning i mätresultat, besparingarnas varaktighet i tiden, debiteringsgrunder, betydelsen av information samt betingelser i övrigt av vikt för bedömning av resultaten. Utredaren bör i detta sammanhang särskilja besparingar i form av energi- resp. vattenförbrukning.

Sannolika energibesparingar bör värderas. Denna värdering är bl.a. beroende av form för energiförsörjning (el, olja, fjärrvärme) och energiomvandlingsanläggning samt av om befintliga eller nya byggnader behandlas. Utredaren bör dessutom belysa de skillnader från värderingssynpunkt som uppstår om besparingen ses ur ett samhällsekonomiskt perspektiv eller om besparingen värderas av ett energidistributionsföretag, av en fastighetsförvaltning eller av enskilda hushåll. I detta senare fall bör sambandet med olika debiteringsprinciper observeras.

Vinsterna av en energibesparing fördelas på olika sätt beroende på vilka debiteringsprinciper för värme och vatten som tillämpas i det enskilda fallet. De hinder för energibesparing som olika klausuler för debitering av kostnaderna för värme och varmvatten kan medföra utreds, som nämnts, för närvarande av hyresrättsutredningen (Ju 1975:06). Utredaren bör därför i dessa frågor samråda med nämnda utredning.

I samband med att olika debiteringsprinciper undersöks, bör utredaren inventera administrativa system för avläsning och debitering av kostnader för

värme och varmvatten. Årskostnader för olika i dag tillgängliga mät- och debiteringssystem skall därvid också redovisas.

I olika sammanhang har uttalats farhågor för att individuell mätning av värme och varmvatten skulle kunna medföra negativa sociala effekter. Utredaren bör belysa de sociala effekter som kan tänkas uppstå vid ett införande av individuell mätning och debitering. Han bör vidare redovisa förslag till olika åtgärder som kan komma att krävas för att begränsa dessa effekter. Utredaren bör också belysa hur individuell mätning av värme och varmvatten skall kunna infogas i de system som finns för individuella bostadssubventioner. Samråd bör därvid ske med kommittén (Bo 1979:01) för översyn av bostadsbidragen till barnfamiljer m.fl.

Utredaren bör också belysa sambandet mellan mätning, individuellt eller i mindre kollektiv, och debitering och förutsättningarna för att i en bristsituation påverka energisparinsatserna samt möjligheterna av att använda mätsystemet vid en energiransonering. I frågor som rör beredskapsaspekter på mätning och debitering skall utredningsmannen samråda med överstyrelsen för ekonomiskt försvar.

Eftersom individuell mätning av värme och varmvatten förekommit sedan lång tid i andra europeiska länder, och i ökad utsträckning rekommenderas sedan oljekrisen 1973-1974, bör utredaren även redovisa utländska erfarenheter inom området.

För att öka förståelsen för hur energi kan sparas är det viktigt att information ges om metoder, tillgänglig teknik m.m. Utredningsmannen skall därför beakta behovet av information om mätning och debitering av varmvatten- och värmeförbrukning om ett system härför införs. I denna fråga bör samråd ske med energisparkommittén.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för bostadsdepartementet

att tillkalla en särskild utredare för frågan om individuell mätning och debitering av energi för uppvärmning och tappvarmvattenberedning

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta trettonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Bostadsdepartementet)

6. Tilläggsdirektiv till kartutredning 78 (Bo 1977:01)

Dir 1979:126

Beslut vid regeringssammanträde 1979-09-13

Departementschefen, statsrådet Friggebo, anför.

Genom regeringens beslut den 15 december 1977 bemyndigades dåvarande statsrådet och chefen för bostadsdepartementet att tillkalla en särskild utredare (Bo 1977:01) för att utreda frågor angående sammanföring av vissa verksamheter avseende allmänna kartor (kartutredning 78).

Utredningen har den 15 december 1978 avgett ett delbetänkande, (Ds Bo 1978:4) Liber – lantmäteriet, Förslag till former för sammanföring av vissa kartverksamheter. Betänkandet har remissbehandlats.

Betänkandet och remissyttrandena ger enligt min uppfattning vägledning om hur de av utredningen behandlade frågorna skall kunna lösas på ett för alla parter godtagbart sätt. För en lösning fordras emellertid ett visst ytterligare utrednings- och förhandlingsarbete.

I remissyttrandena finns en samstämmig uppfattning att, som anges i direktiven till kartutredning 78, statliga och kommunala myndigheter bör ges bättre möjligheter än f.n. att utnyttja det allmänna kartmaterialet för eget bruk. Flertalet remissinstanser stöder också den i utredningens direktiv angivna utgångspunkten att lantmäteriverket (LMV) skall återfå upphovsrätten till kartmaterialet.

Kartutredning 78 har i sitt betänkande föreslagit att huvuddelen av den kartverksamhet som bedrivs vid Liber Grafiska AB (Liber) skall föras över till LMV i Gävle. Flera remissinstanser ifrågasätter lämpligheten av att som utredningen föreslår föra över hela Libers kartverksamhet till LMV. Riksrevisionsverket och statskontoret anser att kartverksamheten vid LMV bör inriktas på sådan följdproduktion som direkt baseras på de allmänna kartorna och att det bör övervägas om en del av den överförda verksamheten kan bedrivas inom lantmäteriets regionala organisation.

LMV framhåller att – om Liber vill fortsätta sin kartverksamhet – sådan verksamhet kan omfatta dels beställningsuppdrag som statliga och kommunala myndigheter skulle kunna välja att placera hos Liber, dels annan verksamhet – närmast avseende förlagsprodukter – som LMV skulle komma att medge Liber att bedriva. Flera remissinstanser framhäller vikten av att Libers kartdivision (LiberKartor) kan fortsätta sin verksamhet som speciellt organ för tematisk kartläggning. Liber anger att företagets önskan är att även i fortsättningen kunna bedriva en seriös och lönsam kartverksamhet. Möjligheterna till detta kan emellertid enligt Liber inte bedömas eftersom utredningen inte har redovisat den framtida ordningen på kartområdet.

Jag anser för egen del att upphovsrätten till kartmaterialet bör föras över från Liber till LMV i syfte att möjliggöra en ökad samordning och flexibilitet i verkets kartverksamhet. Jag anser också att offentliga myndigheter bör ges generell rätt att mot ersättning utnyttja det allmänna kartmaterialet för att ta fram produkter för eget bruk.

I direktiven till kartutredning 78 (Dir 1977:130) angavs att det får förutsättas att LMV efter prövning skall ge andra rätt att mot ersättning utnyttja det allmänna kartmaterialet för följdproduktion. Kartutredning 78 bör utarbeta förslag till riktlinjer för en sådan prövning. En utgångspunkt bör härvid vara att sådan följdproduktion skall medges om det inte finns särskilda skäl att hindra denna. Ett sådant skäl kan vara att försäljningen av allmänna kartor och av redan utvecklade följdprodukter kan komma att påverkas i större utsträckning. Ett annat skäl kan vara att särskilt stränga krav måste ställas på vissa kartors tillförlitlighet. Så har t.ex. innehållet i kartor över fjällområden som används för friluftsliv stor betydelse för användarnas säkerhet. Säkerhetsaspekterna kan också medföra krav på att goda kartor finns över alla fjällområden och inte bara över de mest besökta.

De s.k. kartbreven den 30 juni 1961, den 20 oktober 1961 och den 16 juni 1966, innehåller regeringens grundläggande föreskrifter om den allmänna kartläggningen. De reglerar, förutom dispositionen av upphovsrätten till de allmänna kartorna, bl.a. vilka kartor som skall vara allmänna kartor och

produceras av LMV. LMV har föreslagit att regleringen upphör och att kartserierna i stället på ett mindre detaljerat sätt regleras i verkets instruktion.

I enlighet med regeringens bemyndigande den 23 november 1978 har jag tillkallat en särskild utredare med uppgift att utreda lantmäteriets uppgifter att tillhandahålla information om landskapet (Bo 1978:08, Dir 1978:97). Utredaren har till uppgift bl.a. att överväga vilken typ av grundläggande landskapsinformation som i framtiden bör finansieras över statsbudgeten. Frågan om de allmänna kartorna behandlas i detta sammanhang. Att nu fatta beslut om större ändringar i kartbreven vore därför, som flera remissinstanser framhåller, att föregripa utredningens resultat. Enligt min uppfattning bör därför nu gällande regler för omfattningen m.m. av begreppet allmänna kartor finnas kvar i avvaktan på utredarens förslag. Regleringen bör emellertid redan dessförinnan ändras så att LMV får möjligheter att i viss omfattning avvika från de olika kartversionernas typutförande. Jag avser att senare återkomma med förslag till ändringar i gällande kartbrev med sikte på att den nya ordning som jag nu har redovisat skall gälla fr.o.m. den 1 juli 1980.

Riksdagen har genom att bifalla civilutskottets betänkande (CU 1977/78:21) ställt sig bakom utgångspunkten för uppdraget till kartutredning 78, nämligen att Liber Grafiska AB:s följdproduktion från den allmänna kartläggningen och därmed sammanhängande verksamhet bör sammanföras med lantmäteriets verksamhet. Vad som har framkommit genom utredningens arbete och remissyttrandena ger emellertid inte stöd för en fullständig och omedelbar sammanläggning av verksamheterna. Jag utgår ifrån att de förändringar som jag nu har förordat beträffande upphovsrätten och rätten att utnyttja det allmänna kartmaterialet för följdproduktion medför att LMV kommer att bygga ut en viss kapacitet inom det verksamhetsfält där nu Liber verkar och att verket i övrigt upphandlar tjänster inom kartområdet i fri konkurrens. Detta kräver en anpassning av såväl LMV:s som Libers organisation. Det är bl.a. av personalpolitiska skäl angeläget att denna anpassning kan ske successivt och så smidigt som möjligt.

Under en övergångsperiod bör Libers kartverksamhet kunna bedrivas med stöd i närmare riktlinjer för uppgiftsfördelningen mellan LMV och Liber. En strävan bör härvid vara att påverkan på produktionsvolymen inom divisionen LiberKartor på kort sikt blir begränsad. LMV bör under en tid bedriva sin verksamhet inom området med i huvudsak oförändrad produktionskapacitet. Jag anser att en övergångsperiod på tre år fr.o.m. den 1 juli 1980 bör ge tillräckliga möjligheter för LMV och Liber att anpassa sig till den nya ordningen.

Vad jag nu har anfört leder utöver ytterligare utredningsarbete även till behov av förhandlingar med LMV och Liber. Det bör uppdras åt kartutredning 78 att med utgångspunkt i de förutsättningar för en lösning på sikt som jag nu har redovisat föra förhandlingar med LMV och Liber om verksamheten under den treåriga övergångsperioden. I det följande anger jag ytterligare utgångspunkter för vad som bör gälla under en sådan treårig övergångsperiod.

I den mån LMV bedömer det nödvändigt att ta fram förlagsprodukter utöver de allmänna kartorna bör verket i första hand upphandla sådan produktion hos Liber. På så vis får Liber under övergångsperioden möjlighet att anpassa sig till en ny situation där man får konkurrera om sådana uppdrag.

Företaget kan också anpassa sig genom att bearbeta även andra marknader.

Eftersom LMV efter prövning skall kunna ge även andra än offentliga myndigheter rätt att utnyttja det allmänna kartmaterialet bör det finnas förutsättningar för Liber att ta fram egna förlagsprodukter som bygger på detta material.

Liber har specialiserat sig främst på sådan beställningsproduktion som baseras på det allmänna kartmaterialet. Företaget bör därför ha förutsättningar att även fortsättningsvis erhålla beställningsuppdrag. Libers lokalisering till Stockholm torde också, av flera remissyttranden att döma, positivt påverka företagets konkurrensmöjligheter. Villkoren blir dock annorlunda i fortsättningen då företaget inte längre har en ensamrätt på vilken verksamheten kan byggas. En del kunder kan förutsättas begära och få tillstånd att själva disponera allmänt kartmaterial för följdproduktion. Mot den angivna bakgrunden anser jag att det inte finns skäl att under övergångstiden i den statliga lantmäteriorganisationen centralt bygga upp ny kapacitet för beställningsproduktion baserad på de allmänna kartorna. Jag förutsätter därför att sådan produktion inom lantmäteriet sker i huvudsak genom verksamhet i länen.

Det fortsatta utrednings- och förhandlingsarbetet bör genomföras med stor skyndsamhet och med sikte på att ett förslag i frågan snarast skall föreläggas regeringen.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag

att regeringen utvidgar utredningsuppdraget i enlighet med vad jag nu har anfört.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Bostadsdepartementet)

7. Utredning om stadsförnyelse (Bo 1979:04)

Dir 1979:127

Beslut vid regeringssammanträde 1979-09-06

Departementschefen, statsrådet Friggebo, anför.

I vårt land har samhället sedan länge tagit ett betydande ansvar för frågor om bostäder, byggande och den fysiska och sociala miljön. Genom fördelaktiga statliga lån, bostadsbidrag m.m. har kraftiga satsningar kunnat göras på främst nyproduktion av bostäder. Härigenom har huvuddelen av alla hushåll i landet kunnat beredas rymliga och moderna bostäder.

Stadsbyggandet under de två senaste årtiondena har präglats av ett omfattande bostadsbyggande på jungfrulig mark i de större och medelstora städernas ytterområden. Men det har också innefattat sanering av det äldre fastighetsbeståndet. En omvandling har samtidigt genomförts av städernas centrala delar. Man har sökt anpassa dessa till de nya förutsättningar som har uppstått genom t.ex. bilismens utveckling, detaljhandelns omstrukturering och det ökade lokalbehovet för näringslivets och den offentliga förvaltningens administration.

Av särskild betydelse för ombyggnadsverksamheten är riksdagsbesluten år 1973 med anledning av regeringens propositioner om sanering av det äldre bostadsbeståndet och med förslag till bostadssaneringslag m.m. Genom dessa beslut upprättades allmänna mål för saneringen. Kommunala bostadssaneringsprogram infördes inom ramen för bostadsbyggnadsprogrammet och finansieringsmöjligheterna förbättrades för ombyggnadsverksamheten. Med bostadssaneringslagen infördes också lägsta godtagbara standard för bostadslägenheter.

Genom den nya arbetsmiljölagen ges förutsättningar att ställa ökade krav på arbetslokalers utformning och utrustning.

Byggnadslagstiftningen tillförsäkrar kommunerna ett avgörande inflytande över stadsbyggandet. Ett stort antal kompletteringar och ändringar av de regler som styr stadsbyggandet har skett under senare år i syfte att söka anpassa dem till nya krav och förutsättningar.

Förslag om en ny plan- och bygglag kommer inom kort att läggas fram av utredningen (Bo 1978:07) om ny byggnadslagstiftning (PBL-utredningen). Detta förslag torde bl.a. syfta till att skapa bättre instrument för att planera och genomföra förbättringar och kompletteringar av bebyggelsemiljön.

Brister i bebyggelsemiljön

Under de senaste åren har medvetenheten om den befintliga bebyggelsemiljöns förtjänster och brister ökat. Ett starkt engagemang för att bevara och utveckla dess värden har vuxit fram parallellt med ökade krav på förbättring av torftiga och bristfälligt utrustade miljöer.

De värden som den befintliga miljön representerar har tidigare tillmätts begränsad betydelse vid stadsplanering, fastighetsförvaltning m.m. Bebyggelsemiljön har därför kommit att präglas av brist på kontinuitet. Brukarna har inte heller i någon större utsträckning gjorts delaktiga i besluten om förändringar i miljöns utformning och innehåll. Satsningen på nya stora bostadsområden i tätorternas ytterområden och den fortlöpande koncentrationen av arbetsplatser och service har lett till brister i miljön. Trafikproblemen har ökat. Boendesegregationen tycks ha ökat i omfattning och i vissa bostadsområden har allvarliga sociala problem uppstått.

Ett stort antal bostadslägenheter fyller inte moderna krav på ytstandard, ljusförhållanden, sanitär och maskinell utrustning, handikappanpassning, rationell sophantering och energihushållning. Många arbetslokaler är starkt förslitna och bristfälligt utrustade.

Genomförandeproblem

Många kommuner har haft svårt att i önskad omfattning rusta upp fastighetsbeståndet, sanera trafiken, förbättra den yttre miljön och vidta andra åtgärder i bebyggelsemiljön. I stor utsträckning torde svårigheterna bero på problem vid genomförandet av planerade åtgärder.

De lagar, förordningar, normer och finansieringsvillkor som reglerar byggandet tar bara i begränsad omfattning hänsyn till de särskilda förutsättningar som gäller vid ingrepp i den befintliga miljön. Reglerna är inte heller särskilt utformade för att underlätta en förnyelse som tillvaratar värdena i den befintliga miljön.

Ett stort antal intressenter berörs som regel av förnyelseåtgärder. Både den statliga och den kommunala förvaltningen är uppdelad i många olika

organ med ansvar för skilda sektorer. Därför är planeringsprocessen vid åtgärder i befintlig miljö ofta mycket komplicerad och tidsödande. Dessutom torde det saknas lämpliga metoder för samordnad planering och genomförande av förnyelseåtgärder.

De höga markpriser som ofta förekommer i städernas centrala delar medför att det är svårt att där genomföra ombyggnad till rimliga kostnader.

De byggnadsmetoder, de byggnadsmaterial och det yrkeskunnande som har utvecklats under de senaste decenniernas inriktning på nyproduktion är dåligt anpassade till strävan efter en varsam förnyelse.

Målkonflikter

Ambitioner och önskemål beträffande bebyggelsemiljöns utveckling kan vara svåra att förena. Åtgärder för att komma till rätta med trångboddhet, bostadsbrist och dåliga bostads- och arbetsmiljöer kan komma i konflikt med en önskan att bevara den befintliga bebyggelsemiljön och att också i centrala lägen ha kvar lokaler som kan utnyttjas för verksamheter med låg avkastning. En strävan efter att uppnå en allsidig befolkningssammansättning i t.ex. stadskärnorna kan strida mot önskemålet att så långt som möjligt ge de boende möjligheter att bo kvar efter en ombyggnad. Vid ombyggnad önskar de boende ofta en begränsad upprustning som inte i alltför hög grad höjer boendekostnaderna, medan samhället reser krav på att ombyggnaden skall leda till en högre standard.

Vid förnyelsen av miljön måste således övergripande mål för samhällsutvecklingen, kommunalpolitiska mål och fastighetsägarnas intressen vägas samman med de ofta skilda önskemål som dagens innevånare i olika stadsdelar har och med de krav som de framtida innevånarna kan förväntas ställa på sin miljö. Demokrati och medinflytande blir därför särskilt betydelsefulla frågor.

Behov av utredning om den fortsatta förnyelseverksamheten

Jag vill betona att bebyggelsen inte är något statiskt utan något som successivt måste förändras med hänsyn till ändrade villkor i samhället. Hittills har man i stor utsträckning mött de nya kraven genom att bygga nytt. På detta sätt har man lyckats ganska bra med att nå de uppställda målen.

I både den fysiska och sociala miljön finns det emellertid fortfarande en hel del brister som behöver rättas till. Vi måste därför fortsätta att modernisera bebyggelsemiljön. Det bör emellertid ske i delvis nya former. Det är angeläget att i större utsträckning bevara de miljöer som vi har fått i arv av tidigare generationer.

Kraven på att hushålla med mark och energi och på att bättre ta till vara gjorda investeringar talar för att en allt större del av byggandet i fortsättningen torde komma att ske i form av förnyelse inom den befintliga bebyggelsemiljön och en allt mindre del genom nyexploatering. Inriktningen och omfattningen av förnyelseverksamheten får därför stor inverkan på möjligheterna att uppfylla de bostadspolitiska målen, att upprätthålla en tillfredsställande nivå inom byggnadsverksamheten m.m.

Det finns nu anledning att ta fram underlag som gör det möjligt att precisera mål och riktlinjer för stadsförnyelsen samt att förbättra och anpassa genomförandereglerna. Frågor om förnyelse av den befintliga bebyggelse-

miljön bör bli föremål för en samlad översyn.

Jag har mot den här bakgrunden i årets budgetproposition anmält att utredningsuppdrag torde komma att lämnas bl.a. för att man skall kunna finna former för att förenkla förnyelseverksamheten inom befintliga bebyggelsemiljöer (prop. 1978/79:100, bil. 16). Statens planverk och bostadsstyrelsen har i en gemensam promemoria skisserat ett utredningsprojekt beträffande stadsförnyelse. Med anledning av vissa motioner om planering, planläggning och byggande har riksdagen bifallit en hemställan av civilutskottet (CU 1978/79:30) att riksdagen bör ge regeringen till känna att regeringen i nära kontakt med bostadsstyrelsen, planverket och lantmäteriverket bör klarlägga de behov av kartläggningar, analyser och utredningar som finns när det gäller förnyelse inom befintliga bebyggelsemiljöer. Enligt utskottet är en parlamentarisk medverkan ofrånkomlig i detta programarbete.

Jag har efter överläggningar med representanter för de politiska partierna, företrädare för ämbetsverken, Svenska kommunförbundet samt experter inom ämnesområdet funnit att en parlamentariskt sammansatt kommitté nu bör tillkallas för att utreda och lämna förslag i frågor rörande förnyelsen av bebyggelsemiljön.

Kommittén bör som en huvuduppgift behandla dels övergripande frågor om den lämpliga inriktningen och omfattningen av förnyelsen på kort och lång sikt, dels principerna för förnyelsens finansiering. Förnyelsens inverkan på samhällsekonomi, sysselsättning, näringsliv och trafikförsörjning bör härvid beaktas. Kommittén bör som en annan huvuduppgift samlat se över de regler som f.n. styr förnyelsen. Härvid bör kommittén särskilt uppmärksamma dels behovet av att tillförsäkra kommunerna lämpliga styrmedel för att samordnat kunna genomföra planerade åtgärder, dels önskemålet att ge brukarna ett vidgat inflytande över och ansvar för såväl planering som genomförande och förvaltning.

Kommittén bör avgränsa sin uppgift så att inte de frågor som behandlas av PBL-utredningen ånyo blir föremål för utredning.

Allmänna utgångspunkter för kommitténs överväganden

Det är kommunerna som har det primära ansvaret för planeringen av markanvändningen, för miljöns utformning och för bostadsförsörjningen. Utredningens arbete måste således bygga på konkreta kunskaper och erfarenheter i kommunerna och på bedömningar av vad som är möjligt och önskvärt utifrån kommunalpolitiska och kommunalekonomiska utgångspunkter.

En utgångspunkt vid utredningens överväganden bör vara att den befintliga bebyggelsen utgör en tillgång vars positiva värden skall tas till vara och förvaltas långsiktigt och som genom medverkan av brukarna fortlöpande skall anpassas till nya krav och förutsättningar.

Förnyelseproblemen berör i vissa avseenden all bebyggelse, således även den på landsbygden. Det är emellertid uppenbart att det i första hand är tätortsfrågorna som nu påkallar uppmärksamhet. Utredningen bör avgränsas till att behandla tätorter av sådan storlek att flertalet av de tidigare berörda problemen är representerade. Man kan med stor sannolikhet anta att vad som därvid framkommer till stor del kan tillämpas även på mycket små orter och på den spridda bebyggelsen.

Med tanke på den långa tid det tar att planera och genomföra förändringar

i den befintliga bebyggelsen och den långa livslängden hos byggnader och anläggningar bör den tidsperiod som utredningen söker överblicka inte göras för kort. I första hand bör den omfatta 1980-talet, men i många frågor torde det vara nödvändigt att göra utblickar fram emot sekelskiftet och i enstaka fall kanske även viss tid därefter.

Utgångspunkter för kommitténs överväganden om stadsförnyelsens inriktning och omfattning

Utrednings- och reformarbetet har hittills i stor utsträckning inriktats på en rad delfrågor inom de problemområden som jag i det föregående har angett. Betydande resurser har också satts in för att förbättra lägenheternas standard. Det är nu dags att på allvar ta itu med att förbättra den samlade miljön i våra tätorter i syfte att göra dem mer ändamålsenliga som livsmiljöer och mer funktionsdugliga i fråga om arbete, boende och rekreation. Stadsbygdens estetiska värden och de förutsättningar naturmiljön ger bör tas till vara. Förutsättningarna för en samordnad planering av bostäder, arbetsplatser och kollektivtrafik måste förbättras. Kommittén bör i sitt arbete särskilt överväga vilka prioriteringar som bör ske mellan önskemålen att förbättra lägenheternas standard och att förbättra den yttre miljön, bygga ut de gemensamma bostadskomplementen och förbättra samhällsservicen. Härvid bör också jämställdhetsaspekter beaktas.

En ökad förnyelse får inte leda till en ny våg av rivning och nybyggnad. Kommittén bör i sitt arbete söka former för att stimulera till en varsam förnyelse genom successiv upprustning, ombyggnad, förtätning och utbyggnad av redan befintliga bebyggelsemiljöer för att på så sätt åstadkomma historisk förankring och kontinuitet i stadsutvecklingen och ett bättre utnyttjande av befintliga resurser.

Man bör eftersträva att göra kvarter och stadsdelar till fungerande enheter med en god fysisk och social miljö. Det är viktigt att närmiljön utformas så att människorna i största möjliga utsträckning kan leva ostörda av trafikbuller och dålig luft och med tillräckliga utrymmen för lek, rekreation och samvaro. Fotgängarnas och cyklisternas behov bör bättre tillgodoses i planeringsarbetet. Nya lösningar på trafik- och parkeringsproblem måste prövas.

I vissa bebyggelseområden som har kommit till under senare tid har det uppstått särskilt svåra sociala problem. Dessa områden har en bristfälligt utformad och utrustad närmiljö och har blivit utsatta för en stark förslitning. Kommittén bör särskilt belysa möjligheterna att förbättra miljön inom sådana områden genom kompletteringar och åtgärder som är ägnade att stärka de sociala kontakterna och ge områdena en positiv identitet. De erfarenheter och kunskaper som tidigare har inhämtats av bl.a. den bostadssociala delegationen bör härvid tas till vara. Förslag till åtgärder för att förbättra dessa områden bör prövas i ett tidigt skede i utredningsarbetet.

De äldre stadskärnorna är idag i många kommuner i stort behov av förnyelseåtgärder. Problemen är emellertid mycket sammansatta och f.n. ofta svåra att hantera. Kommittén bör därför i ett tidigt skede av arbetet även uppmärksamma stadskärnornas problem.

Behovet av åtgärder på kvarters- och stadsdelsnivå får inte skymma behovet av att samtidigt uppmärksamma frågor som rör stadsbygden i dess helhet. Kommittén bör bl.a. söka efter metoder och medel ägnade att utjämna sådana kvalitetsskillnader som kan finnas mellan olika delar av en

stadsbygd. Det kan gälla att, t.ex. genom komplettering och förtätning av befintlig bebyggelse, bidra till en mer varierad hushållssammansättning i olika stadsdelar, en mera balanserad arbetsmarknad, en jämnare fördelning av offentlig och kommersiell service och en bättre kollektivtrafik. Samtidigt bör de sociala och miljömässiga konsekvenserna av en långt driven bebyggelsetäthet uppmärksammas.

Kommittén bör från översiktliga utgångspunkter också studera behovet av förnyelse av tätorternas tekniska försörjningssystem. Det finns härvid särskild anledning att uppmärksamma energifrågorna och de behov av förändring och förnyelse som energihushållning och införande av en ny energiteknik kan komma att medföra. En effektiv energihushållning kräver en helhetssyn och en samordning av åtgärder inom samhällsplaneringen. Kommittén bör ta del av och från sina utgångspunkter utvärdera det material som kommer fram genom den kommunala energiplaneringen och de kommunala energisparprogrammen.

Även andra frågor kan behöva analyseras från översiktliga utgångspunkter. Kommittén bör utifrån såväl kravet på en bättre energihushållning som strävan efter en bättre totalmiljö i städerna särskilt uppmärksamma trafikfrågorna. Kommittén bör också överväga vilka åtgärder som kan vidtas för att uppnå en god vatten- och luftvård i bebyggelsemiljön.

Stadsförnyelsen har redan nått en viss omfattning i vårt land, särskilt i de tre storstadsområdena. I de mindre och medelstora tätorterna är förnyelsen mera begränsad. För de flesta medelstora och mindre tätorter torde det i dag saknas samlade handlingsprogram. Kommittén bör överväga hur kommunernas förnyelseverksamhet skall kunna stödjas. Kommittén bör pröva olika möjligheter att dels stimulera till ökade insatser för att förbättra den existerande bebyggelsemiljön i de större städerna, dels initiera förnyelse i de medelstora och mindre tätorterna.

Den tekniska utvecklingsverksamheten inom områden som handikappanpassning, energihushållning, trafikförsörjning, byggnadsmaterial, arbetsmetoder, metoder för underhåll m.m. har stor betydelse för möjligheterna att lösa många av stadsförnyelsens problem. Kommittén bör därför överväga åtgärder för att stimulera sådan angelägen teknisk utveckling.

Kommittén bör i sitt arbete beakta att byggnadsverksamheten har stor betydelse för samhällsekonomin. Hur stort utrymme som kan ställas till förfogande för investeringar i denna verksamhet påverkas i hög grad av det rådande konjunkturläget. Kommittén bör mot denna bakgrund överväga hur tillgängliga resurser i form av bl.a. arbetskraft, kreditmarknadsutrymme samt statliga och kommunala åtaganden bör utnyttjas för att uppnå en lämplig fördelning mellan förnyelse och nyexploatering. Jag vill i detta sammanhang också erinra om vad chefen för budgetdepartementet har uttalat i tilläggsdirektiven (Dir. 1978:40) till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående finansiering av reformer.

Utgångspunkter för kommitténs överväganden om ändringar i regelsystemet

Jag har tidigare nämnt att utredningen som en huvuduppgift samlat bör se över de regler som påverkar verksamheten med förnyelse av bebyggelsemiljön. Jag avser då både de regler som i tekniskt och ekonomiskt hänseende styr förnyelsen och de regler som avser beslutsprocessen och olika parters medverkan i denna. Det är angeläget att tillförsäkra kommunerna lämpliga

styrinstrument för att samordna insatserna från olika myndigheter, företag, fastighetsägare och enskilda. En strävan bör härvid vara att förenkla regelsystemet, minska byråkratin och möjliggöra besparingar för samhälle och enskilda.

De åtgärder som kan behöva övervägas i syfte att förbättra kommunernas instrument för att hantera stadsförnyelsefrågor spänner över ett brett register.

En grupp av åtgärder berör planprocessen, plangenomförandet och frågor om markens åtkomlighet och pris. Viktiga frågor inom detta område är att klarlägga tekniska, ekonomiska och rättsliga förutsättningar och metoder för att genomföra angelägna förnyelseåtgärder, att skapa lämpliga former för att bygga och förvalta bostadskomplement och gemensamma utrymmen samt att finna vägar för att samordna förnyelse av tekniska system med förnyelse av kvarter och stadsdelar. Dessa åtgärder bör syfta till att dels öka kommunernas handlingsberedskap när det gäller att vidta förnyelseåtgärder, dels förbättra förutsättningarna för en kontinuerlig förnyelse.

Demokrati- och medinflytandefrågorna bör ägnas särskild uppmärksamhet i utredningsarbetet. Kommittén bör härvid pröva olika möjligheter att ge brukarna ett vidgat ansvar för förvaltningen av närmiljön och att öka förutsättningarna för dem som redan bor i lägenheterna att bo kvar i samband med förnyelseåtgärder.

Åtgärder på kvarters- och stadsdelsnivå bör bygga på kommunala inventeringar av befintliga resurser och analyser av värden och brister i den fysiska och sociala miljön. De boendes och arbetandes egna erfarenheter av hur deras hus, kvarter och stadsdel fungerar bör härvid tas till vara. Kommittén bör uppmärksamma att regeringen har gett bostadsstyrelsen uppdrag att i samarbete med planverket utreda former och metoder för bostadssociala inventeringar.

En annan grupp av åtgärder avser villkoren för ombyggnad. De normer och finansieringsvillkor som tillämpas vid ombyggnad bör i ökad utsträckning utgå från ombyggnadsverksamhetens egna villkor och inte utgöra undantag från de villkor som gäller för nybyggnad. Det är viktigt att uppmärksamma att ombyggnads- och saneringsverksamhet i många fall kan och bör leda till att en byggnad utnyttjas både för bostäder och andra ändamål. Det är vidare viktigt att överväga i vilka fall olika villkor för ombyggnad – t.ex. beträffande lägenhetsfördelning – bör kunna tillämpas på en grupp av byggnader snarare än på enskilda hus.

Bostadssaneringslagen är ett av de medel som kommunerna har för att få till stånd upprustning av bostadsbeståndet. Lagen, som har varit i tillämpning sedan den 1 januari 1974, har efter hand visat sig ha vissa brister. I kommitténs arbete bör ingå att lämna förslag till åtgärder i syfte att avhjälpa dessa brister.

Kommitténs arbetsformer m.m.

Det vidsträckta uppdrag som kommittén får förutsätter att arbetet delas in i etapper. Under en första etapp bör kommittén göra de kartläggningar som behövs som underlag för överväganden om förnyelsebehovets omfattning, förnyelsens inriktning och dess samhällsekonomiska effekter. Under den första etappen bör kommittén vidare överlägga med bostads- och planmyndigheterna och andra berörda myndigheter som t.ex. riksantikvarieämbetet, socialstyrelsen och vägverket om vilka förändringar i regelsystemet – utöver

dem som föreslås av PBL-utredningen – som snarast bör genomföras för att man skall kunna komma till rätta med akuta problem. Kommittén bör under den första etappen slutligen utarbeta förslag till närmare riktlinjer för det fortsatta utredningsarbetet. Resultatet av arbetet under den första etappen av utredningens arbete bör snarast redovisas till regeringen.

Kommittén bör ta del av erfarenheter av hur stadsförnyelse går till i andra länder. Kommittén bör uppmärksamma det omfattande internationella samarbete som på senare år har påbörjats beträffande stadsförnyelse inom olika mellanstatliga organ som FN/ECE, OECD, Europarådet och Nordiska ministerrådet. Särskilt bör en nära anknytning eftersträvas mellan kommitténs arbete och arbetet med den kampanj om stadsförnyelse som på Europarådets initiativ skall pågå under åren 1980 och 1981 i Europarådets medlemsländer. Kommittén bör ha ett nära samarbete med den nationalkommitté som jag senare i dag kommer att begära regeringens bemyndigande att utse för att leda arbetet i Sverige med denna kampanj. De erfarenheter och synpunkter beträffande stadsförnyelse som kan komma fram vid den breda diskussion på det internationella planet som kampanjen syftar till bör beaktas i utredningsarbetet. Kommittén bör även i övrigt bedriva sitt arbete öppet och i sådana former att debatten kring stadsförnyelsefrågorna stimuleras.

Utredningsarbetet bör bedrivas så att de närmast berörda ämbetsverken samt företrädare för kommunerna ges möjlighet att medverka aktivt.

Kommittén bör inte ta upp sådana specialfrågor som behandlas i andra utredningar. Kommittén bör vid behov samordna sitt arbete med arbetet i andra kommittér. Kommittén bör vidare beakta behandlingen av förslag som under dess arbete läggs fram i andra utredningar och som är av betydelse för utredningsuppdraget.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för bostadsdepartementet att tillkalla en kommitté med högst fem ledamöter med uppdrag

att utreda frågor om förnyelse av bebyggelsemiljön i enlighet med vad jag har förordat i det föregående,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta trettonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Bostadsdepartementet)

8. Principerna för det statliga stödet till allmänna samlingslokaler m.m.

Dir. 1979:131

Beslut vid regeringssammanträde 1979-09-06

Departementschefen, statsrådet Friggebo, anför.

Det särskilda statliga stödet för att främja tillkomsten och bevarandet av sådana allmänna samlingslokaler som behövs för det offentliga livet och de kulturella strävandena har funnits sedan år 1942. Stödet hade under lång tid huvudsakligen formen av ett lånestöd. Sin nuvarande form erhöll det i huvudsak efter en genomgripande revidering år 1973. Det tidigare lånestödet för ny- och ombyggnad samt förvärv av lokaler ersattes då av ett kombinerat bidragsoch lånestöd. För bevarande av befintliga äldre lokaler infördes samtidigt dels ett särskilt bidrag för upprustning, dels en möjlighet till särskild eftergift av utestående statslån. Stödet i form av bidrag för upprustning har sedermera byggts ut till att avse även energibesparande åtgärder och åtgärder för handikappanpassning.

Bestämmelser om stödet finns i kungörelsen (1973:400) om statligt stöd till allmänna samlingslokaler (omtryckt 1976:794, ändrad senast 1978:185).

Stödverksamheten administreras av bostadsstyrelsen. Ansökningar om stöd prövas av en särskild samlingslokaldelegation inom styrelsen. I delegationen som består av ordförande och sju andra ledamöter ingår f.n. företrädare för bl.a. Folketshusföreningarnas riksorganisation, Bygdegårdarnas riksförbund, Våra Gårdar – riksföreningen för nykterhetsrörelsens allmänna samlingslokaler, Svenska kommunförbundet och Arbetarnas bildningsförbund.

Omfattningen av stödverksamheten bestäms genom särskilda ramar för beslut om lån och/eller bidrag. Ramarna fastställs av riksdagen för ett budgetår i sänder.

För budgetåren 1973/74-1978/79 har riksdagen anvisat sammanlagt 170 milj. kr. som ram för beslut om bidrag och lån för nybyggnad, ombyggnad och förvärv samt 43 milj. kr. som ram för beslut om upprustningsbidrag och särskilda eftergifter av äldre lån. Härutöver har regeringen med stöd av riksdagens bemyndigande genom särskilda beslut åren 1975-1978 i sysselsättningsstimulerande syfte medgivit ytterligare totalt 15 milj. kr. som ram för beslut om anordningsbidrag och lån och ytterligare 38 milj. kr. som ram för beslut om upprustningsbidrag m.m. För budgetåret 1979/80 är den gemensamma ramen för beslut om anordningsbidrag och lån 30 milj. kr. och ramen för beslut om upprustningsbidrag och särskilda eftergifter 10 milj. kr. I samlingslokalstöd har således sedan år 1973 anvisats totalt 306 milj. kr.

I anslutning till regeringens förslag om ramar för budgetåret 1979/80 (prop. 1978/79:100 bil. 16) fördes det i motionen 1978/79:674 fram förslag om att utreda och utvärdera formerna för och omfattningen av samlingslokalstödet. Motionen tog upp flera frågor, bl.a. den stora efterfrågan på statliga medel under senare tid.

Riksdagen har med anledning av motionen begärt en utredning om stödet till allmänna samlingslokaler (CU 1978/79:26, rskr 1978/79:250). Civilutskottet framhöll att vad som främst tilldrar sig uppmärksamhet är den förskjutning när det gäller projektstorlek som har manifesterat sig. Denna ändrade inriktning måste enligt utskottet mötas med snara principiella ställningstaganden. Ställning måste också tas till frågan om byggande av

lokaler för en större region. Ställningstaganden i dessa frågor förutsätter enligt civilutskottet att de överblickbara anspråkens inriktning klarläggs och relateras till samhällets mål på detta område. Utskottet uttalade också att de angivna frågeställningarna är av sådan tyngd att de motiverar en utredning med parlamentarisk förankring. Dessutom framhöll utskottet att en sådan utredning borde, för att inte försena avgöranden, begränsas till de principiella frågor som inte lämpligen kan avgöras i den vanliga beslutsprocessen.

Efterfrågan på samlingslokalstöd för såväl nyoch ombyggnader som upprustningar har ökat snabbt under senare år. Anledningen härtill torde bl.a. vara att planeringen av samlingslokaler har inriktats mot större anläggningar och mot anläggningar för större regioner. Ett allmänt förbättrat planeringsläge torde också ha bidragit till den ökande efterfrågan. F.n. finns dock inte någon samlad bild av den nuvarande inriktningen av lokalplaneringen, de överväganden som ligger bakom denna inriktning eller planeringsläget. En kommitté bör därför tillkallas för att se över samlingslokalstödet från dessa utgångspunkter.

Kommittén bör inleda sitt arbete med att kartlägga den nuvarande inriktningen av planeringen av samlingslokaler och de konsekvenser i olika hänseenden som ett genomförande av denna planering får, inte minst när det gäller strävandena att förse föreningslivet på det lokala planet med ändamålsenliga lokaler. Av betydelse är därvid hur samlingslokaler av olika storlek i praktiken tillgodoser föreningslivets lokalbehov. Kommittén bör vidare undersöka eventuella samband mellan avståndet till samlingslokaler och deras utnyttjandegrad. Av intresse i sammanhanget är också t.ex. de driftekonomiska aspekterna i samband med större samlingslokalanläggningar. Kommittén bör särskilt undersöka om det finns driftekonomiska skillnader som beror på samlingslokalanläggningarnas storlek och graden av kommersiell verksamhet som skall bedrivas i anläggningarna.

Vidare bör kommittén undersöka hur den nuvarande planeringen av samlingslokaler är samordnad med övrig lokalplanering inom kommunerna – främst när det gäller undervisningslokaler samt lokaler för kulturändamål såsom lokaler för bibliotek, teater, musik, dans och utställningar – och med den översiktliga fysiska planeringen. Kommittén bör också undersöka i vilken utsträckning man inom ramen för den nuvarande planeringen av samlingslokaler beaktar möjligheterna att samutnyttja lokaler.

Kommittén bör vidare på grundval av en sådan kartläggning, som jag nu har nämnt, överväga om den nuvarande inriktningen av lokalplaneringen är lämplig och effektiv med hänsyn till syftet med samlingslokalstödet och till de resurser som kan ställas till förfogande för detta ändamål. Med anledning av det sistnämnda bör kommittén erinras om uttalandena i regeringens tilläggsdirektiv (1978:40) till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående finansiering av reformer.

Med hänsyn till att planeringen av samlingslokaler nu inriktas på större anläggningar bör kommittén överväga om det är lämpligt att låta de beslutsramar för stödverksamheten som statsmakterna fastställer avse längre perioder än f.n. I ett ramsystem som avser flera år bör liksom hittills ingå bemyndiganden för regeringen att vidga ramarna om det behövs av sysselsättningsskäl. Kommitténs överväganden i detta sammanhang bör också kunna avse behovet av lokalprogram och formaliserade program för samlingslokalbyggandet samt principerna för fördelning av de medel som statsmakterna ställer till förfogande för ändamålet.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att det vid flera tillfällen förts fram krav på ökade statliga ekonomiska insatser till folkparkernas anläggningar och lokaler. Kommittén bör överväga i vad mån folkparkernas behov av medel för nyoch ombyggnader samt reparationer bör tillgodoses genom samlingslokalstödet.

Kommittén bör också överväga åtgärder i syfte att öka samutnyttjandet av lokaler. Detta är särskilt aktuellt nu med tanke på de krav som SIA-reformen kan ställa, och kommittén bör därför bl.a. överväga möjligheterna att utnyttja olika slag av undervisningslokaler som samlingslokaler eller omvänt. Finansieringen av sådana nytillkommande lokaler bör belysas. Detsamma bör gälla t.ex. i fråga om lokaler i dagcentraler inom äldreomsorgen. I detta sammanhang kan det uppkomma sådana frågeställningar som har samband med gränsdragningen mellan å ena sidan sådana lokaler som kan uppföras med samlingslokalstöd och å andra sidan sådana lokaler som kan uppföras med stöd av statligt bostadslån. Kommittén bör i så fall överväga konsekvenserna av den nuvarande gränsdragningen när det gäller förutsättningarna för planeringen av lokalförsörjningen.

Som en allmän utgångspunkt för kommitténs överväganden i hithörande frågor bör gälla att lokalplaneringen samordnas av kommunerna och att ett starkt samband med den översiktliga fysiska riksplaneringen eftersträvas. Samtidigt bör kommittén beakta dels vikten av samarbete i dessa frågor mellan lokalhållarna och kommunen, dels eventuella särskilda önskemål från olika brukarkategorier om lokalutformning och huvudmannaskap.

Kommittén bör vara oförhindrad att ta upp även andra frågor av principiell natur som berör samlingslokalstödet. Jag tänker bl.a. på tidsperspektivet för stödverksamheten avseende upprustningsbidrag.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt. Under utredningsarbetet bör samråd ske med Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet och de samlingslokalägande riksorganisationerna.

Flera av de frågor som jag nu har angett att kommittén bör överväga har nära samband med vissa av de frågor som skall behandlas av den kommitté som regeringen tidigare denna dag har bemyndigat chefen för bostadsdepartementet att tillkalla för att utreda frågor rörande stadsförnyelse. Under utredningsarbetet bör därför samråd ske också med den kommittén.

Kommittén bör vara parlamentariskt sammansatt.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för bostadsdepartementet

att tillkalla en kommitté med högst tre ledamöter med uppdrag att utreda vissa frågor rörande det statliga stödet till allmänna samlingslokaler,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta trettonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

(Bostadsdepartementet)

Industridepartementet

1. Verksamheten vid R2-reaktorn i Studsvik

Dir. 1978:101

Beslut vid regeringssammanträde 1978-12-21

Statsrådet Huss anför.

R2-reaktorn i Studsvik togs i drift år 1960. Den är i huvudsak en materialprovningsreaktor men utnyttjas också för bl.a. isotopproduktion och för reaktorkemiska experiment samt som neutronkälla för allmänna forskningsändamål. Reaktorn ägs och drivs av Studsvik Energiteknik AB, tidigare AB Atomenergi.

Reaktorn utnyttjar höganrikat uran som bränsle. I anslutning till R2-reaktorn finns också den mindre forskningsreaktorn R2-0.

R2-reaktorn utnyttjas f.n. huvudsakligen i kontinuerlig drift och sysselsätter ca 90 personer. De årliga kostnaderna för driften kan uppskattas till närmare 40 milj. kr. Under 1970-talet har endast en del av dessa kostnader kunnat täckas av uppdragsintäkter. För budgetåret 1978/79 har under anslaget Bidrag till verksamheten vid Aktiebolaget Atomenergi anvisats 20 milj. kr. för driften av R2-reaktorn.

R2-reaktorn har haft stor betydelse för det svenska kärntekniska utvecklingsprogrammet under 1960- och 1970-talen. Den har också varit ett värdefullt redskap för mer grundläggande nukleärvetenskaplig forskning. Verksamheten vid naturvetenskapliga forskningsrådets laboratorium i Studsvik baseras delvis på tillgången till reaktorn. Studsvik Energiteknik AB driver med utnyttjande av R2-reaktorn i internationell samverkan vissa projekt för utveckling av reaktorbränsle. Behovet av fortsatt utnyttjande av reaktorn är dock oklart. Studsviksutredningen (I 1975:05), som genom kontakter med berörda intressenter under år 1976 sökte bedöma den framtida verksamheten vid R2-reaktorn, konstaterade i en skrivelse till industridepartementet den 14 mars 1977 att ingen av de intressenter som utredningen hade haft kontakt med hade ansett att R2-reaktorn på sikt är motiverad av annat än rent forskningspolitiska skäl.

Nu gällande koncession för R2-reaktorn enligt atomenergilagen (1956:306, ändrad senast 1978:281) löper ut med utgången av år 1978. Statens kärnkraftinspektion bereder f.n. en ansökan från Studsvik Energiteknik AB om förlängning av koncessionen.

I prop. 1977/78:110 om energiforskning m.m. uttalade föredraganden, mot bakgrund av bl.a. material som hade redovisats av AB Atomenergi, att han räknade med att frågan om en eventuell avveckling av statsanslaget till driften av R2-reaktorn skulle kunna behandlas i en departementspromemoria från industridepartementet. Denna skulle därefter bli föremål för sedvanlig remissbehandling inför en närmare prövning av frågan (s. 166).

I anslutning härtill och med anledning av motionerna 1977/78:1808 och 1811 uttalade näringsutskottet (NU 1977/78:68) att utskottet förutsatte att utredningen om den fortsatta verksamheten vid R2-reaktorn ingående och förutsättningslöst skulle analysera och belysa olika konsekvenser av alternativa handlingsvägar. Riksdagen anslöt sig härtill (rskr 1977/78:341).

Jag förordar mot denna bakgrund efter samråd med statsrådet Tham att en särskild utredare tillkallas för att lämna förslag om den fortsatta verksamheten vid R2-reaktorn i Studsvik. Uppdraget bör omfatta även den s.k. R2-0-reaktorn.

Utredaren bör genom kontakter med olika intressenter söka kartlägga vilka behov och önskemål om fortsatt tillgång till forskningsreaktorer som kan beräknas föreligga från början av 1980-talet och med utblick om möjligt förbi år 1990. Utredaren bör också analysera medelsbehovet för att tillgodose tillgång till en forskningsreaktor i Sverige och i vilken utsträckning som intressenterna är beredda att bestrida kostnaderna för reaktordriften. Utredaren bör också belysa möjligheterna och kostnaderna för att tillgodose motsvarande önskemål vid utländska reaktorer.

Genom bl.a. samråd med Studsvik Energiteknik AB och koncessionsgivande myndigheter bör utredaren söka klarlägga de tekniska och säkerhetsmässiga möjligheterna att bibehålla reaktordriften vid R2 under huvuddelen av 1980-talet liksom kostnaderna härför, särskilt behovet av statsbidrag, vid olika driftalternativ. Härvid bör också beaktas bl.a. vilka möjligheter som kan beräknas finnas för bränsletillförsel under den aktuella tiden. Vid beräkningen av kostnaderna för reaktordriften skall hänsyn också tas till kostnader för hantering av uppkommande radioaktivt avfall och för framtida nedmontering av reaktorn. I dessa frågor bör samråd ske med utredningen (I 1978:07) om kärnkraftens radioaktiva avfall – organisations- och finansieringsfrågor.

Utredaren bör också redovisa vilka konsekvenser ett alternativ som innebär avveckling av reaktorn kan få, bl.a. för den nukleära forskningen och för berörd personal, vilka kostnader avvecklingen kan beräknas medföra samt hur avveckling av reaktordriften i så fall bör ske.

Utredaren bör i sitt arbete beakta situationen i övriga nordiska länder i fråga om tillgång till forskningsreaktorer under 1980-talet och härvid söka bedöma möjligheterna till gemensamt utnyttjande av vissa resurser.

Resultatet av utredarens arbete bör redovisas senast den 1 oktober 1979.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar statsrådet Tham

att tillkalla en särskild utredare för att utreda den fortsatta verksamheten vid R2-reaktorn i Studsvik, och

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta fjortonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Industridepartementet)

2. Kärnkraftens radioaktiva avfall – organisations- och finansieringsfrågor

Dir 1978:102

Beslut vid regeringssammanträde 1978-11-30

Statsrådet Tham anför.

Sedan 1950-talet har i Sverige liksom i andra industriländer stora resurser lagts ned på utveckling av kärnenergi för civila ändamål. Utvecklingsarbetet har i huvudsak inriktats på att öka produktionen av elkraft i kärnenergireaktorer och att fortlöpande förbättra reaktorerna med avseende på effekt och driftsäkerhet. På senare år har de problem och risker som är förbundna med kärnkraften och då inte minst hanteringen av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall alltmer kommit att uppmärksammas. Ett omfattande utredningsarbete har genomförts. Forsknings- och utvecklingsinsatser har initierats både av statliga organ och av kärnkraftsproducenterna. Projektering av vissa anläggningar för lagring av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall har påbörjats. Kontroll och tillsyn av det använda kärnbränslet och det radioaktiva avfallet har skärpts. Jag skall i det följande kort redovisa dessa åtgärder.

Forsknings- och utvecklingsarbete för att konkret lösa avfallsproblemen bedrivs f.n. av flera organ. Programrådet för radioaktivt avfall inrättades av regeringen hösten 1975 på initiativ av utredningen (I 1972:08) om radioaktivt avfall (Aka-utredningen) för att som ett interimistiskt organ fullfölja det utvecklingsarbete som finansierats av Aka-utredningen och kärnkraftproducenterna.

Programrådet skall vidare svara för att ytterligare nödvändigt utvecklingsarbete kommer till stånd. Kostnaderna för det av programrådet ledda utvecklingsarbetet bestrids helt av kärnkraftsproducenterna genom Svensk kärnbränsleförsörjning AB (SKBF). Medelsförbrukningen för budgetåret 1978/79 har beräknats till 7 milj. kr. (prop. 1977/78:100 bil. 17 s. 202, NU 1977/78:42, rskr 1977/78:207).

Programrådets verksamhet avser fyra huvudområden. Dessa är:

- hantering av låg- och medelaktivt avfall
- transport och central lagring av bränsle och reaktorkomponenter
- behandling av utbränt bränsle och långlivat avfall för slutförvaring
- slutlig förvaring.

Inom huvudområdena bedrivs ett antal projekt. Dessa genomförs på programrådets uppdrag av myndigheter, forskningsinstitutioner och konsulter.

Som en följd av de krav som ställs i lagen (1977:140) om särskilt tillstånd att tillföra kärnreaktor kärnbränsle, m.m. – den s.k. villkorslagen – bildade kärnkraftsproducenterna i december 1976 Projekt Kärnbränslesäkerhet (KBS). Målet för KBS:s verksamhet är:

- att visa hur en hanteirng och slutlig lagring av högaktivt avfall eller använt kärnbränsle kan utformas,
- att visa var en slutlig förvaring av högaktivt avfall eller använt kärnbränsle kan ske,
- att redovisa säkerheten hos föreslagna anordningar för hantering och lagring.

En rapport om hantering och slutlig förvaring av förglasat högaktivt avfall och en rapport om hantering och slutlig förvaring av använt kärnbränsle har av KBS lämnats i december 1977 resp. september 1978. Den första rapporten har remissbehandlats i anslutning till beredningen av statens vattenfallsverks ansökan om tillstånd enligt villkorslagen att ta Ringhals 3 i drift. Den andra rapporten remissbehandlas f.n.

KBS-projektets ursprungliga tidplan förutsatte att arbetet med projektet till större delen skulle vara avslutat den 1 juli 1978. Projektet har emellertid utsträckts bl.a. med hänsyn till de kompletterande geologiska undersökningar som regeringen har krävt innan en förnyad prövning enligt villkorslagen för Ringhals 3 och Forsmark 1 kan ske. Även andra forsknings- och utvecklingsuppgifter har av kärnkraftsproducenterna lagts på SKBF/KBS. Dessa avser bl.a. hantering av låg- och medelaktivt avfall från reaktordrift och upparbetning, vissa geologiska studier samt vidareutveckling av metoder för säkerhetsanalyser.

Förutom det nu nämnda forsknings- och utvecklingsarbetet bedrivs inom ramen för energiforskningsprogrammet visst arbete – främst vid Studsvik Energiteknik AB, tidigare AB Atomenergi – avseende upparbetning och hantering av radioaktivt avfall. För detta beräknades i prop. 1977/78:110 (s. 150) vissa medel för kompetensuppehållande verksamhet i avvaktan på förslag om en mera permanent statlig organisation för kärnbränsleområdet. Programansvarigt organ för denna verksamhet är nämnden för energiproduktionsforskning.

Statens kärnkraftinspektion har fr.o.m. år 1976 det samlade ansvaret för kärnsäkerhetsforskningen. Detta innebär att även ansvar för säkerhetsinriktat forsknings- och utvecklingsarbete rörande använt kärnbränsle och radioaktivt avfall åvilar inspektionen (prop. 1976/77:100 bil. 17 s. 168-169. NU 1976/77:24, rskr 1976/77:206). Kärnkraftinspektionen planerar, beställer och aministrerar säkerhetsinriktat forsknings- och utvecklingsarbete inom de ramar som angivits under fjortonde huvudtitelns anslag Kärnsäkerhetsforskning. Vid sidan härav bedrivs visst forskningsoch utvecklingsarbete av mer långsiktig karaktär, vilket inte direkt kan utnyttjas för att förbättra säkerheten hos de anläggningar som nu är i drift eller under uppförande. Denna verksamhet finansieras inom ramen för energiforskningsprogrammet. Statens kärnkraftsinspektion medverkar på uppdrag av nämnden för energiproduktionsforskning i planeringen av dessa insatser. Arbetet utförs av konsulter och forskningsinstitutioner, främst Studsvik Energiteknik AB.

Projektering, byggande och drift av anläggningar för använt kärnbränsle och radioaktivt avfall har hittills i huvudsak ombesörjts av kärnkraftproducenterna. Det har främst gällt anläggningar direkt avsedda för och byggda i anslutning till resp. kärnkraftstation.

Under ledning av programrådet för radioaktivt avfall har en förstudie genomförts rörande ett centralt lager för använt kärnbränsle.

Materialet har överlämnats till SKBF som har ansökt om tillstånd enligt 136 a § byggnadslagen (1947:385) för ett centrallager för använt kärnbränsle. Projekteringsarbetet bedrivs av SKBF med sikte på att centrallagret skall stå färdigt att tas i bruk under år 1983.

I fråga om kontroll och tillsyn av anläggningar för använt kärnbränsle och radioaktivt avfall finns bestämmelser i atomenergilagen (1956:306) och strålskyddslagen (1958:110). Tillsynsmyndighet enligt atomenergilagen är statens kärnkraftsinspektion som bl.a. har till uppgift att utöva kontroll och

tillsyn beträffande anläggningar för använt kärnbränsle och radioaktivt avfall. Vid inspektionen finns sedan den 1 juli 1977 en enhet för avfallsfrågor.

Frågor om skydd mot strålningsskador regleras med stöd av strålskyddslagen. Statens strålskyddsinstitut (SSI) är enligt sin instruktion (1976:481) central förvaltningsmyndighet för ärenden om skydd mot joniserande och icke-joniserande strålning. Detta gäller således även strålskyddsfrågor i samband med kärnkraftens radioaktiva avfall. Detta innebär bl.a. att SSI ansvarar för kontrollen av avfallshanteringen med avseende på strålskydd, ger gränser för tillåtna stråldoser, ger anvisningar om arbetsmetodik samt föreskrifter för begränsningen av utsläpp av radioaktiva ämnen i omgivningen. Institutet övervakar att personal och allmänhet inte utsätts för otillbörliga stråldoser. Strålskyddsinstitutet har jämväl enligt sin instruktion ett centralt samordnande ansvar för målinriktad strålskyddsforskning. Institutet har för det ändamålet särskilda forskningsmedel och för beredning av forskningsfrågor en forskningsnämnd. Till institutet är beredskapsnämnden mot atomolyckor knuten.

Kärnkraftens avfallsfrågor har under senare tid behandlats av Aka-utredningen i betänkandet (SOU 1976:30) Använt kärnbränsle och radioaktivt avfall. I betänkandet behandlas bl.a. organisationen av den framtida hanteringen av radioaktivt avfall. Utredningens utgångspunkt är att ansvaret för omhändertagandet av radioaktivt avfall i första hand vilar på det företag eller den institution där avfallet uppstår. Utredningen föreslår att en särskild organisationsutredning skall tillkallas för att arbeta vidare med hithörande frågor och behandlar mot denna bakgrund endast översiktligt vissa organisatoriska frågor.

Enligt Aka-utredningen bör det ankomma på en särskild statlig organisation att svara för långsiktig hantering av radioaktivt avfall och därmed sammanhängande uppgifter. Denna statliga organisation skall enligt förslaget också leda utvecklingsarbetet på området. Lagring av använt kärnbränsle vid kärnkraftverken föreslås som hittills åvila kärnkraftföretagen, medan ett centrallager för använt bränsle enligt Aka-utredningen bör stå under SKBF:s ansvar.

Aka-utredningen konstaterar vidare att nedläggning av kärntekniska anläggningar kommer att orsaka svårhanterligt aktivt avfall i framtiden och föreslår att tillstånd till kärntekniska anläggningar skall kunna lämnas endast om det finns en godtagbar teknisk beskrivning över hur en nedläggning skall ske.

Aka-utredningen har översiktligt behandlat också finansieringen av framtida kostnader för hantering och förvaring av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall, inkl. kostnaderna för utvecklingsarbete och organisation av verksamheten.

Med utgångspunkt i principen att samtliga kostnader för radioaktivt avfall och använt kärnbränsle skall bäras av producenterna av kärnenergi – och därmed i sista hand av konsumenterna – anför Aka-utredningen att kraftföretagen i sina kostnadskalkyler bör räkna med framtida utgifter för upparbetning av använt kärnbränsle och slutlig förvaring av högaktivt avfall redan när kärnbränslet används för framställning av energi. Samma princip föreslås gälla även låg- och medelaktivt avfall från kärnkraftverk. Aka-utredningen förordar att ett belopp som svarar mot dessa utgifter avsätts varje år i kraftföretagens bokslut till en egen särskild fond från vilken restkostnaderna täcks när dessa senare uppstår. Under mellantiden skall

enligt förslaget de avsatta medlen användas i företagen.

Som ett alternativ föreslår Aka-utredningen att staten lägger en avgift på den elenergi som levereras från kärnkraftverken. Avgifterna föreslås bli förda till en särskild statlig regleringsfond för kärnkraftens restkostnader. Via fonden kan eventuellt också erforderligt utvecklingsarbete finansieras. Avgiften föreslås bli beräknad med hänsyn till mängden avfall och aktivitetsinnehåll. Därigenom blir avgiften ett medel att hålla avfallsmängderna nere.

De flesta remissinstanserna delar Aka-utredningens uppfattning att kostnaderna bör belasta producenterna av kärnenergi. Däremot har endast några få remissinstanser tagit ställning till utredningens finansieringsförslag. Fondering i företagen förordas av vissa länsstyrelser samt Centrala Driftledningen (CDL) och SKBF, bl.a. med hänvisning till kraftföretagens finansiella situation. Naturvårdsverket, statens industriverk och programrådet för radioaktivt avfall förordar ett avgiftssystem.

I frågan hur stora avsättningar som behöver göras har flera remissinstanser uttalat tveksamhet. Uppföljning av beräknade kostnader förordas av bl.a. CDL. Flera remissinstanser uttalar att framtida kostnader måste bäras av kärnkraftproducenterna även om de inte täcks av de fonderade medlen.

Verksamheten vid programrådet för radioaktivt avfall finansieras, som jag tidigare har nämnt, av kärnkraftproducenterna genom åtagande av SKBF. Kärnkraftinspektionens verksamhet finansieras genom avgifter som betalas av kärnkraftproducenterna. Detta gäller såväl tillsyns- och kontrollverksamheten som det säkerhetsinriktade forsknings- och utvecklingsarbetet. Också strålskyddsinstitutets verksamhet avseende kärnkraftstillsynen baseras på uppbördsmedel. Den strålskyddsforskning som har anknytning till kärnkraftproduktionen finansieras också genom avgifter som betalas av kärnkraftproducenterna.

I avvaktan på att finansieringen av kostnaderna för hantering av använt kärnbränsle skall få en långsiktig lösning har regeringen till riksdagen lagt fram en proposition om skattebefrielse för avsättningar till framtida kostnader för hantering av använt kärnbränsle och aktivt avfall (prop. 1978/79:39).

Som framgår av den redogörelse som jag nu har lämnat är organisationen för hantering av frågor rörande använt kärnbränsle och radioaktivt avfall splittrad. Flera organ har ansvaret för forsknings- och utvecklingsarbete på området. Delvis samarbetar dessa organ med varandra delvis arbetar de utan samordning. Också vad gäller projektering och byggande samt drift av anläggningar är ansvarsfördelningen oklar. Samtidigt har utvecklingsarbetet på området på kort tid nått långt. Förutsättningarna för konkreta lösningar av de organisatoriska och finansiella frågorna har därigenom förbättrats avsevärt. Riksdagens beslut (prop. 1977/78:100 bil. 17 s. 201, NU 1977/78:42, rskr 1977/78:207) om åtgärder för hantering av radioaktivt avfall m.m. förutsatte att de organisatoriska och finansiella frågorna med anknytning till hantering och förvaring av radioaktivt avfall och använt kärnbränsle så långt möjligt skulle lösas i ett sammanhang. Detta innefattar också ansvaret för utvecklingsarbetet på området.

Jag förordar med utgångspunkt av vad som här har tagits upp att en särskild utredare tillkallas med uppgift att utreda och lägga fram förslag om organisation och finansiering av hanteringen av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall. Utredarens uppgift bör vara att kartlägga de organisatoriska och finansiella former som hittills har utvecklats på området i

Sverige samt att – med utgångspunkt i dessa – lämna förslag till en samlad framtida lösning av organisations- och finansieringsfrågorna.

För utredningsarbetet bör följande riktlinjer gälla.

Utredningsarbetet bör bedrivas med utgångspunkt i att det ankommer på det företag eller den institution där det radioaktiva avfallet uppstår att svara för omhändertagandet av avfallet. Utredaren bör samtidigt utgå från att det långsiktiga ansvaret för det radioaktiva avfallet bör åvila staten. Utredaren bör lämnas förslag till hur hanteringen av aktivt avfall och använt kärnbränsle organisatoriskt skall fördelas mellan staten och kraftindustrin.

Utredaren bör vidare förutsätta att det åligger kärnkraftproducenterna att visa att en säker förvaring av aktivt avfall är möjlig och att en sådan förvaring konkret kan genomföras. Utredaren bör utgå från att den kunskapsuppbyggnad som därvid sker hos kärnkraftsproducenterna bör utnyttjas vid projektering och byggande av nödvändiga anläggningar. I samband med att utredaren lämnar förslag till organisatorisk lösning inom kärnavfallsområdet bör utredaren lämna förslag även till lämplig avgränsning beträffande de anläggningar där staten bör vara ägare. Förslag bör vidare lämnas till lämplig organisatorisk form för den statliga verksamheten på förevarande områden.

Utredaren bör översiktligt redovisa den forsknings- och utvecklingsverksamhet inom området använt kärnbränsle och radioaktivt avfall som bedrivs av olika organ i olika regi, bl.a. finansierad av SKBF/KBS, statens kärnkraftinspektion, programrådet för radioaktivt avfall, nämnden för energiproduktionsforskning, Studsvik Energiteknik AB, statens strålskyddsinstitut och naturvetenskapliga forskningsrådet.

Det forsknings- och utvecklingsarbete som är nödvändigt för att erhålla praktiska lösningar av avfallsproblemen har nära anknytning till projektering, byggande och drift av anläggningarna. Utredaren bör utgå från att detta forsknings- och utvecklingsarbete även fortsättningsvis bör utföras av dem som projekterar och bygger anläggningarna. Utredaren bör föreslå hur de projekt av denna karaktär som har initierats av programrådet för radioaktivt avfall skall fortsätta.

Tillsynsmyndigheterna bör även fortsättningsvis initiera och svara för finansieringen av sådant forsknings- och utvecklingsarbete som behövs för deras arbete. Utredaren bör inventera arbete av detta slag som nu pågår och lämna förslag till en lämplig avgränsning av sådant säkerhetsanknutet forsknings- och utvecklingsarbete, som säkerhetsmyndigheterna bör svara för, gentemot såväl det anläggningsanknutna forsknings- och utvecklingsarbetet som den övriga forskningen inom området.

Det är angeläget att forskning och utveckling rörande radioaktivt avfall bedrivs på stor bredd och med långsiktig inriktning. Det är därför nödvändigt att forskning och utveckling, som inte direkt är knutet till anläggningarna eller tillsynsmyndigheterna, även fortsättningsvis ingår i den svenska kärnenergiverksamheten. Utredaren bör lämna förslag om formerna härför.

Tillståndsprövning, kontroll och tillsyn skall handhas av myndigheter som står fria i förhållande till anläggningsinnehavare och forskningsorgan. Enligt atomenergilagen har statens kärnkraftinspektion ansvar som kontroll- och tillsynsmyndighet för anläggningar för radioaktivt avfall. Efterlevnaden av strålskyddslagens bestämmelser beträffande använt kärnbränsle och radioaktivt avfall övervakas av statens strålskyddsinstitut. Utredaren bör i sitt

arbete utgå från den ordning som i dag råder för kontroll- och tillsynsverksamheten på kärnenergiområdet.

Utredaren bör översiktligt belysa förhållandet mellan tillsynsmyndigheterna och de organ som föreslås få ansvar för forsknings- och utvecklingsarbete resp. projektering, byggande och drift av anläggningar.

Mot bakgrund av vad jag har anfört beträffande organisationen av hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall bör utredaren föreslå ett system för finansiering av framtida utgifter för denna verksamhet.

Utredaren bör därvid förutsätta att samtliga kostnader skall bäras av innehavarna av de kärntekniska anläggningarna.

Det är härvid nödvändigt att särskild hänsyn tas till den tidsperiod över vilken utgifterna för hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall kommer att sträcka sig. Det är av största vikt att finansieringen utformas så att det säkerställs att medel kommer att finnas tillgängliga under hela denna tidsperiod.

I Aka-utredningens betänkande lämnas som jag tidigare har nämnt två olika förslag till finansiering av kostnaderna för använt kärnbränsle och aktivt avfall.

Dessa förslag innebär antingen att kraftföretagen själva fonderar medel till framtida utgifter för hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall, eller att staten via avgifter på elenergi producerad i kärnkraftverk fonderar medel till dessa utgifter.

Utredaren bör ingående studera de av Aka-utredningen framlagda förslagen till finansiering av kostnaderna för använt kärnbränsle och aktivt avfall samt, med utgångspunkt i dessa, lämna förslag till långsiktig lösning av denna fråga.

Vid övervägandena om granskningen av ett system för finansiering av utgifterna för använt kärnbränsle och aktivt avfall som innebär att staten via avgifter på elenergi producerad i kärnkraftverk fonderar medel till dessa utgifter bör utredaren beakta följande.

Avgifterna bör tillföras en särskild statlig fond. Utredaren bör studera uppläggningen av andra statliga fonder och föreslå ett fondsystem för kärnkraftens restkostnader. För att kraftföretagens behov av kapital för investeringar m.m. i samband med hantering av använt kärnbränsle och aktivt avfall skall tillgodoses bör viss återlåningsrätt kunna övervägas för den verksamhet som åläggs kraftföretagen av samhället i avvaktan på slutligt bestämmande av kostnaderna.

Fonderna bör kunna utnyttjas av kärnkraftproducenterna även för lån till projektering, konstruktion och uppförande av sådana anläggningar för hantering och förvaring av utbränt kärnbränsle och radioaktivt avfall som staten sedan övertar det långsiktiga ansvaret för. Fonderna bör vidare kunna utnyttjas för utvecklingskostnader i anslutning härtill. Statens kostnader för uppbyggnad av kompetens att följa konstruktion och uppbyggnad av anläggningarna och att svara för driften av anläggningarna bör täckas av fonderna, liksom kostnader för driften sedan staten har övertagit anläggningarna. Fonderna bör kunna utnyttjas även för att täcka de särskilda kostnader som orsakas av de radioaktiva komponenterna vid avveckling av kärntekniska anläggningar.

Utredaren bör sammanställa de kostnadsberäkningar som har gjorts i Sverige och utomlands över kärnkraftens restkostnader, och inhämta den

ytterligare information som behövs för att beräkna dessa kostnaders storlek.

Utredaren bör utgå från att kärnkraftens restkostnader skall inbegripa även vissa kostnader för avveckling av berörda kärntekniska anläggningar i enlighet med vad jag nyss anfört. Restkostnaderna bör beräknas så att handlingsfriheten då det gäller att välja metod för hantering av använt kärnbränsle bevaras. Det är därför nödvändigt att restkostnaderna även beräknas för alternativet att använt kärnbränsle slutförvaras utan föregående upparbetning.

Utredaren bör lämna förslag även om organisation av verksamhet som avser omhändertagande av radioaktivt avfall från kärnteknisk verksamhet som inte utgörs av använt kärnbränsle. I detta sammanhang bör utredaren belysa vad som bör gälla vid nedläggning av kärntekniska anläggningar.

För att erhålla underlag för beräkning av de framtida kostnaderna för nedläggning av kärnkraftverk bör kostnaderna uppskattas för såväl alternativet med endast delvis nedmontering av anläggningen följt av tillslutning och plombering av de kvarlämnade byggnaderna som en total nedmontering och borttransport av anläggningen.

Den del av kärnkraftens restkostnader som avser avveckling av kärntekniska anläggningar bör beräknas så att handlingsfriheten bevaras vid val av avvecklingsmetod.

Utredaren bör efter sin analys av kostnaderna dels föreslå ett system som innebär att avsättningarna fortlöpande justeras allteftersom det bedöms att kostnaderna ändras, dels ange storleken på de totala årliga avsättningar som f.n. bör anses skäliga för att täcka motsvarande kostnader för hantering av använt kärnbränsle och aktivt avfall.

Förslaget bör vidare innehålla övergångsbestämmelser för de restkostnader som har uppstått på grund av den kärnenergiproduktion som redan har ägt rum. I samband härmed bör utredaren beakta de fonderingar som kraftindustrin redan har gjort för att täcka kärnkraftens restkostnader. Som jag tidigare nämnt har regeringen till riksdagen, i avvaktan på en långsiktig lösning på finansieringen av kärnkraftens restkostnader, lagt fram en proposition om skattebefrielse för avsättningar inom kraftföretagen till kärnkraftens restkostnader. Förslaget bör dessutom omfatta ett system för ev. kompletteringar i efterhand om redan gjorda fonderingar visar sig otillräckliga.

Utredaren bör beakta att lämnade förslag inte leder till en omfattande byråkrati.

Utredningsarbetet bör bedrivas i nära kontakt med de myndigheter, statliga utredningar, företag, organisationer och personalorganisationer som är direkt berörda av det.

Arbetet bör bedrivas skyndsamt. Resultatet av utredarens arbete bör redovisas senast den 1 oktober 1979.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda organisations- och finansieringsfrågor rörande hantering och förvaring av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver
att kostnaderna skall belasta fjortonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.
(Industridepartementet)

3. Delegation för beredning av frågor om civilt utnyttjande av flygindustriella resurser, m.m.

Dir 1978:106

Beslut vid regeringssammanträde 1978-12-21

Departementschefen, statsrådet Huss, anför.

Flygindustrikommittén har i sitt betänkande del 1 (Ds Fö 1978:8) behandlat bl.a. frågan om vilken kapacitet för utvecklings-, produktions- och underhållsverksamhet som kan behövas vid de anskaffningsalternativ för det framtida attackflygsystemet som kommittén har studerat. I alla de studerade alternativen uppstår enligt utredningen ett minskat behov av utvecklingspersonal. På tillverkningssidan minskar inte personalbehovet lika snabbt som på utvecklingssidan. Den produktion som följer av det anskaffningsalternativ som flygindustrikommittén rekommenderar, dvs. 6 divisioner flygplan A 20, kan beräknas pågå till omkring år 1994. Underhållsverksamheten har beräknats få ungefär samma omfattning som i dag. Kommittén understryker behovet av samordning av resurserna för utveckling, produktion och underhåll av militära flygplan.

Kommittén har också haft i uppgift att undersöka på vilket sätt och i vilken mån det är möjligt att på andra områden ta till vara det tekniska kunnande som flygindustrin representerar. Ett antal sådana möjligheter till alternativ användning både inom och utom flygindustrins ram har studerats. Som exempel på områden nämns inom flygindustrins ram bl.a. utveckling och produktion av civila flygplan och rymdtekniskt arbete och utom flygindustrins ram bl.a. energi-, transport- och sjukvårdsområdena. Kommittén anser det vidare troligt att flertalet av den övertaliga personalen så småningom kommer att kunna utnyttja sitt i flygindustrin förvärvade kunnande i annat arbete men i stor utsträckning på andra orter.

Kommittén framhåller att huvudvillkoret för att kunna utnyttja och vidareutveckla teknisk kompetens på hög nivå är att det finns eller skapas marknader för tekniskt avancerade produkter och att det finns avnämare som kan betala vad sådana produkter kostar. Kommittén påpekar vidare att statliga insatser kommer att behövas för att stimulera till nya satsningar såväl inom flygindustrin som inom bl.a. de offentliga sektorer som på sikt kan ta till vara det kunnande som flygindustrin har.

Kommittén anför att oavsett vilket beslut om flygplansupphandling som regeringen fattar, kommer ett minskat personalbehov främst på utvecklingssidan att uppstå. Enligt kommittén bör därför regeringen omedelbart ta initiativ till överläggningar med berörda företag och fackliga organisationer i syfte att snarast finna nya arbetsuppgifter som kan ge alternativ sysselsättning.

Jag delar kommitténs uppfattning att anskaffningen av nästa attackflygsystem kommer att kräva minskade insatser av främst utvecklingspersonal i flygindustrin. I första hand ankommer det på berörda företag att inom andra verksamhetsgrenar nyttiggöra de resurser som inte krävs för militär produktion. Vidare bör arbetsmarknadspolitiska åtgärder på sedvanligt sätt komma i fråga för att underlätta överföringen av personal till andra företag eller verksamheter.

Härutöver kan det bli nödvändigt med en statlig medverkan i särskilda former för att skapa förutsättningar för ett alternativt utnyttjande av de utvecklingsresurser som nu kommer att stå till förfogande. Det bör därför uppdras åt en särskild delegation att i samverkan med berörda företag och fackliga organisationer undersöka möjligheterna för berörd personal till civil sysselsättning både inom och utom flygindustrins ram.

Delegationen bör i detta syfte först ta del av och analysera den inventering av möjligheterna att utnyttja de flygindustriella resurserna för civil verksamhet som bedrivs inom de berörda industrikoncernerna. Delegationen bör därvid pröva i vad mån statliga insatser är nödvändiga för att sådana projekt skall kunna förverkligas. Därvid bör särskilt effekterna på konkurrenssituationen kartläggas.

Bortfallet av flygmilitärt utvecklingsarbete torde emellertid inte helt kunna ersättas av civila satsningar inom den flygindustriella organisationens ram. Även möjligheterna att på annat sätt öka efterfrågan på tekniskt avancerat utvecklingsarbete bör därför prövas av delegationen. Härvidlag kan samhällets möjligheter att direkt påverka efterfrågan inom den offentliga sektorn vara av betydelse, bl.a. för att möjliggöra större projekt med betydande inslag av teknisk utveckling.

Riksdagen har under det senaste året beslutat om en kraftig utökning av det statliga stödet till teknisk forskning och utveckling via styrelsen för teknisk utveckling (prop. 1977/78:111, NU 1977/78:75, rskr 1977/78:361). Detta innefattar också medel för stöd till en utökad teknikupphandling inom den offentliga sektorn. Därutöver har det statligt finansierade energitekniska utvecklingsarbetet ökat i omfattning genom det treårsprogram för energiforskning som riksdagen nyligen beslutat om (prop. 1977/78:110, NU 1977/78:68, rskr 1977/78:341). Frågan om stöd till större industriella utvecklingsprojekt bereds f.n. inom regeringskansliet.

Bl.a. mot denna bakgrund bör delegationen tillsammans med berörda myndigheter och organisationer undersöka möjligheten av utvecklingsprojekt inom områden, som bedöms vara angelägna för samhället, och därvid även pröva de förslag som flygindustrikommittén fört fram. Delegationen bör också ta del av de överläggningar som pågår mellan styrelsen för teknisk utveckling å ena sidan samt kommun- och landstingsförbunden å andra sidan om ett ramprogram för upphandlingsanknuten forskning och utveckling inom ett antal områden.

Delegationen bör bedriva sitt arbete med stor skyndsamhet. Dess förslag bör redovisas fortlöpande.

Vad gäller alternativ produktions- och sysselsättningsplanering inom försvarsmaterielindustrin vid sidan av flygindustrin avser jag att inom kort föreslå regeringen att en särskild utredare tillkallas för denna uppgift.

Med hänvisning till vad jag nu anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för industridepartementet

att tillkalla en delegation med sju ledamöter med uppdrag att bereda frågor om civilt utnyttjande av flygindustriella resurser

att utse en av ledamöterna att vara ordförande
att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och biträde åt delegationen.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver
att kostnaderna skall belasta fjortonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Industridepartementet)

4. Delegation för solvärme och bränslen som kan ersätta olja

Dir 1979:2

Beslut vid regeringssammanträde 1979-01-11

Statsrådet Tham anför.

Sverige är för sin energiförsörjning i allt väsentligt beroende av import. Av landets totala energitillförsel år 1977 beräknas ca 80 % ha utgjorts av importerade energislag, främst råolja och raffinerade oljeprodukter. Den ur inhemska energikällor utvunna energin uppgick således till endast ca 20 % av landets energibehov.

Ca 90 % av den totala bostadsuppvärmningen i landet sker med olja.

Råolja på världsmarknaden kommer från ett begränsat antal länder i framför allt Mellersta Östern och Afrika. Det är också inom dessa områden som huvuddelen av jordens kända och utvinningsvärda oljetillgångar finns.

Olja bedöms vara en ändlig energiråvara. Världens oljetillgångar kan därför inte i längden räcka för att tillgodose nuvarande efterfrågan. På sikt måste således oljan som den dominerande energiråvaran i världens energiförsörjning ersättas med andra energiråvaror. Den energidebatt som under senare år har förts såväl i Sverige som utomlands har inneburit bl.a. ett ökat medvetande om att jordens nu kända tillgångar av olja håller på att tömmas.

Mycket talar för att kraftiga prisstegringar och tillförselproblem på oljemarknaden kan inträffa innan nödvändig omställning till försörjning med andra energislag än olja hinner ske. Under senare tid har i ett flertal energistudier samstämmigt varnats för att en sådan situation kan uppstå redan under kommande tioårsperiod.

Störningar på oljemarknaden kan även komma att leda till risker för politiska konflikter.

Energikommissionen (I 1976:5) har studerat de hälso- och miljömässiga, tekniska och ekonomiska, sysselsättningspolitiska, handels- och beredskapspolitiska konsekvenserna av alternativa energiprogram för tiden fram till år 1990. Kommissionen konstaterade i sitt huvudbetänkande (SOU 1978:17) Energi att vi så snabbt som möjligt måste minska vårt oljeberoende på grundval av förväntad brist på olja och därav föranledda prisstegringar. Ingen del av energisystemet får emellertid medföra oacceptabla hälso- eller miljörisker.

Mot denna bakgrund är det angeläget att Sverige minskar sitt mycket stora

oljeberoende. Detta kan ske genom en insats av olika åtgärder på såväl produktionssidan som konsumtionssidan. En lång rad sådana åtgärder har redan vidtagits och ytterligare åtgärder kommer att föreslås. I det följande avser jag att närmare beröra förutsättningarna för att föra in solvärme och bränslen som kan ersätta olja i det svenska energiförsörjningssystemet.

Flera av dessa alternativa energislag, såsom kol och andra fasta bränslen, bör av tekniska, ekonomiska och miljömässiga skäl utnyttjas i relativt stora förbränningsanläggningar. En utbyggnad av fjärrvärmenäten påverkar därför möjligheterna att utnyttja alternativa energislag till olja. Bl.a. den kommunala energiplaneringen kan i sin tur användas som ett instrument för att bedöma utbyggnaden av fjärrvärme med hänsyn till bl.a. den minskade energiförbrukningen till följd av energihushållningsåtgärder.

Riksdagen har våren 1978 beslutat om en tioårig energisparplan i befintlig bebyggelse (prop. 1977/78:76, CU 1977/78:31, rskr 1977/78:345). I samband härmed tillsatte regeringen en särskild delegation (Bo 1978:03) för att leda och samordna arbetet med energisparplanens utveckling, genomförande och utvärdering. I delegationens arbetsprogram påpekas bl.a. att planering för energihushållning i befintlig bebyggelse måste samordnas med den kommunala energiplaneringen. Denna samordning innebär bl.a. att utbyggnadsplanerna för fjärrvärme och dessas inverkan på sparplanens genomförande måste klarläggas. Detta arbete skall utföras av industriverket i nära samarbete med nämnda delegation och kommer att utgöra underlag för den översyn och eventuella omprövning av energisparplanen för befintlig bebyggelse, som delegationen har i uppdrag att ta fram underlag för.

Anläggningar för produktion, distribution och användning av energi nyttjas under lång tid. Härav följer att det kan ta lång tid att till en väsentlig del förändra energisystemet genom att införa ny teknik och nya energislag i energiförsörjningen.

Det finns dock energislag vilka redan i ett kort tidsperspektiv skulle kunna utnyttjas i det svenska energisystemet. Jag tänker här närmast på bränslen som kol, torv samt avfall i skilda former, t.ex. skogsavfall, jordbruksavfall och sopor. Även direkt användning av solenergi för uppvärmning kan börja införas i viss omfattning redan i ett relativt kort tidsperspektiv.

Kol synes redan i dag för vissa ändamål vara ett i jämförelse med olja prismässigt konkurrenskraftigt bränsle. En viss övergång till kol inom industrin samt för värme- och elkraftproduktion kan därför väntas på sikt. Kolutnyttjande med konventionell teknik medför ofta relativt stora miljöstörningar. Möjligheter finns dock att med förbättrad teknik minska dessa störningar. Förutom inverkan på miljön och osäkerheten om de ekonomiska förutsättningarna finns emellertid flera faktorer som gör det svårt att snabbt öka kolutnyttjandet i Sverige. Bl.a. saknas i dag egentliga kolhamnar liksom transportsystem för distribution av kol.

Den svenska kunskapsnivån rörande kolfrågor är, i ett internationellt perspektiv, inte särskilt hög. Det pågår dock verksamhet på olika håll i landet som syftar till att förbättra kunskaperna på kolområdet. Bl.a. har några högskoleinstitutioner, flera företag, bl.a. Statsföretag AB, statens vattenfallsverk, Studsvik Energiteknik AB, under senare tid aktivt börjat arbeta inom kolområdet. Statens industriverk (SIND) har genom förordningen (1975:422) om statsbidrag till energibesparande åtgärder inom näringslivet m.m. (omtryckt 1978:339) lämnat bidrag till exempelvis Cementa AB för övergång till koleldning. I Södertälje och Göteborg pågår projektering av koleldade kraftvärmeverk. Nämnden för energiproduk-

tionsforskning (NE) lämnar inom ramen för Huvudprogram Energiforskning stöd till forsknings- och utvecklingsarbete inom detta område. Nämnden har bl.a. stött ett antal projekt inom områdena transport, förbränning och förgasning av kol. NE och statens naturvårdsverk har också initierat forskning om miljöproblemen i samband med kolanvändningen.

Sedan länge pågår planeringsarbete rörande möjligheten att utnyttja torv som ett inhemskt bränsle vid främst långvariga avspärrningssituationer. Arbetet härmed har i första hand skett vid överstyrelsen för ekonomiskt försvar. Ett utnyttjande av landets stora tillgångar på torv har under de senaste åren fått förnyad aktualitet. För att skapa ökad klarhet om de tekniska och ekonomiska förutsättningarna för att utnyttja torv som bränsle uppdrog regeringen genom beslut den 12 maj 1977 och den 8 december 1977 åt överstyrelsen att förhandla med vissa kommuner om former och villkor för statligt ekonomiskt stöd till anordnande av eldning med frästorv i värmeverk. Genom beslut den 10 november 1978 vidgades uppdraget till att avse installation av panna lämpad för eldning med torv eller flis. Regeringen har uppdragit åt statens naturvårdsverk att inventera tillgångarna av våtmarker, varav torvmossarna utgör en viktig del, och klargöra möjligheterna att utnyttja dessa för bl.a. energiändamål samt ange miljömässiga begränsningar för utnyttjandet av dessa tillgångar. Regeringen har vidare den 15 juni 1978 uppdragit åt statens vattenfallsverk att i samråd med bl.a. statens naturvårdsverk utreda förutsättningarna för att inom de fyra nordligaste länen uppföra minst två torveldade anläggningar i form av kraftvärmeverk eller hetvattencentraler. Inom flera kommuner har också intresse visats för användning av torv som bränsle i hetvattencentraler. NE stöder dessutom forskning och utveckling inom torvområdet. NE:s insatser inriktas på delområdena inventering, torvproduktion, omvandling av torv till flytande och gasformiga bränslen och miljöpåverkan.

Även vad gäller utnyttjande av ved och skogsavfall, jordbruksavfall, sopor och andra slag av avfall för energiändamål finns ett starkt intresse bland såväl enskilda som industrier och kommuner. En utveckling mot ökad användning av andra bränslen än olja stimuleras bl.a. genom att bidrag enligt förordningen om statsbidrag till energibesparande åtgärder inom näringslivet m.m. lämnas för sådana åtgärder. NE initierar och stöder dessutom utredningar, utvecklings- och försöksverksamhet såvitt avser introduktion av biologiskt producerade energiråvaror. Bl.a. pågår flera olika biomassaprojekt inom ramen för energiforskningsprogrammet. Vidare studerar styrelsen för teknisk utveckling möjligheterna att utvinna energi ur jordbruksavfall, t.ex. framställning av metan ur gödsel.

Då det gäller skogsavfall och även beträffande torv bör förutsättningarna för beslut om vissa marknadsintroducerande åtgärder vara relativt goda. Förutom sådana beslut behövs dessutom ytterligare forsknings- och utvecklingsarbete.

Ett omfattande utredningsmaterial har under senare tid lagts fram angående möjligheterna att i landets energiförsörjning utnyttja uthålliga organiska bränslen som alternativ till olja. Härvid kan nämnas underlagsmaterial i bilaga E (SOU 1977:61) Energi - program för forskning, utveckling, demonstration från NE i samband med framtagandet av delegationens för energiforskning förslag till nytt program för energiforskningen i betänkandet (SOU 1977:56) med samma namn samt energikommissionens huvudbetänkande.

Av det förut sagda framgår att utvecklandet av bränslen som kan ersätta

olja och införandet av dessa i det svenska energiförsörjningssystemet sker i såväl statlig som kommunal och privat regi. Vissa bränslen bör redan i dag kunna utnyttjas utan ytterligare omfattande utvecklingsarbete medan andra kräver ytterligare insatser innan de tekniskt och ekonomiskt kan tillgodogöras.

Solstrålningen kan genom olika processer användas för produktion av värme och bränslen i stor omfattning. I ett längre tidsperspektiv borde solvärme kunna ge väsentliga bidrag till landets energiförsörjning. Bl.a. bör det finnas möjlighet att i betydande omfattning utnyttja solvärme såväl i enskilda fastigheter som i fjärrvärmenät. Det råder dock ännu osäkerhet om de tekniska och ekonomiska förutsättningarna, liksom om tidpunkten för att införa ett storskaligt utnyttjande av solvärme.

Några nämnvärda begränsningar för utnyttjande av solvärme föreligger troligen inte från miljösynpunkt. Förutsatt att miljöproblemen kan bemästras i samband med odlad biomassa i form av s.k. energiskog kan även detta bidra till energiförsörjningen på längre sikt. I viss mån kan även avfall från jordbruket vara av betydelse i detta tidsperspektiv.

Av bl.a. det redovisade materialet framgår att solvärme och andra bränslen än olja, exempelvis kol, torv och skogsavfall, i princip redan i dag skulle kunna utnyttjas i större skala men att detta motverkas av miljömässiga, ekonomiska, organisatoriska, institutionella och infrastrukturella hinder av skilda slag. Dessa hinder och vilka åtgärder som kan vara aktuella att vidtaga finns närmare beskrivna i bl.a. underlagsrapporten (Ds I 1978:07) Styrmedel och energikommissionens energibalanser, slutrapport från expertgruppen för styrmedel till energikommissionen.

Med anledning av vad jag tidigare har anfört förordar jag att en delegation tillkallas för att mot bakgrund av förutsättningarna för ett ökat utnyttjande av solvärme och bränslen som kan utgöra alternativ till olja verka för samordning av insatserna och föreslå erforderliga åtgärder för att dessa snarast införs i det svenska energiförsörjningssystemet.

Delegationen bör ha till uppgift att närmare studera de tekniska, miljömässiga, ekonomiska och organisatoriska förutsättningarna för att öka utnyttjandet av solvärme och av bränslen som kan utgöra alternativ till olja i landets energiförsörjning. Förslag för att undanröja nuvarande hinder bör lämnas. Särskild vikt bör därvid läggas på sådana alternativ vilka på grundval av nu känd teknik och nu kända ekonomiska förutsättningar bedöms ha möjlighet att införas och varaktigt ersätta mera betydande kvantiteter olja redan i ett tioårsperspektiv. Skogsavfall, kol och torv bör härvid prioriteras. Beträffande sådana alternativ till olja som kan få betydelse på lite längre sikt bör delegationen i sitt arbete prioritera solvärme. Delegationens arbetsområde bör inte gälla naturgas och uran eftersom dessa områden övervägs i särskild ordning. Delegationen bör vidare beakta hushållningen med mark och vatten. Delegationen bör även ha till uppgift att studera och om möjligt lämna förslag till åtgärder för att höja landets beredskap i fråga om här nämnda energiförslag.

Delegationen bör också lämna förslag till näringspolitiska åtgärder för att organisera och starta verksamheter som behövs för att solvärme och bränslen som utgör alternativ till olja skall produceras och förädlas.

Ett särskilt problem med avseende på oljeberoendet är transportsektorn. Inom ramen för arbetet vid Svensk Metanolutveckling AB studeras förutsättningarna för att utnyttja syntetiska drivmedel. Användningen av sådana drivmedel skulle även väsentligt underlätta ansträngningarna att minska de

skadliga bilavgasutsläppen.

En väsentlig förutsättning har därvid varit att produktion av sådana syntetiska drivmedel på sikt skall kunna ske ur inhemska ravaror. Utvecklingsarbetet härför liksom vidare utredningar rörande fordonstekniska problem bör även fortsättningsvis bedrivas inom den nämnda bolaget med stöd från energiforskningsprogrammet. Styrmedel, föreskrifter och introduktionsstrategi är däremot inga huvuduppgifter inom energiforskningsprogrammet. Jag ser det som naturligt att dessa frågor rörande syntetiska drivmedel ingår i delegationens uppgifter. Samråd i dessa frågor bör ske med bilavgaskommittén (Jo 1977:08) och transportforskningsdelegationen.

Delegationen bör vidare hålla sig informerad om utvecklingen beträffande fjärrvärme och ta initiativ till åtgärder i syfte att introducera solvärme och bränslen som alternativ till olja för fjärrvärmeproduktion. Det är angeläget att en nära samverkan sker med delegationen (Bo 1978:03) för frågor om energihushållning i befintlig bebyggelse.

Av vad jag nyss har anfört framgår att skilda slag av åtgärder i syfte att utveckla och att tekniskt, miljömässigt och ekonomiskt utvärdera samt introducera solvärme och alternativa bränslen har initierats av såväl staten som kommuner och enskilda. En ökad samordning av insatserna bör komma till stånd så att solvärme och sådana bränslen kan införas i energiförsörjningen på ett planmässigt sätt. Delegationen bör inom ramen för statsmakternas beslut ta initiativ till utredningar, förhandlingar och andra åtgärder syftande till att en ökad användning av andra bränslen än olja kommer till stånd på ett sätt som är acceptabelt från miljösynpunkt.

Det är angeläget att delegationens överväganden och förslag redovisas kontinuerligt. Härigenom erhålls successivt ett underlag för åtgärder som syftar till att minska landets oljeberoende.

Nära samarbete bör ske mellan delegationen och industri, kommuner enskilda samt berörda organ t.ex. överstyrelsen för ekonomiskt försvar, statens industriverk, statens naturvårdsverk, statens planverk, statens vattenfallsverk, Statsföretag AB, delegationen för energiforskning, statens råd för byggnadsforskning, nämnden för energiproduktionsforskning, delegationen för frågor om energihushållning i befintlig bebyggelse och transportforskningsdelegationen.

Delegationen bör vidare bearbeta och ta del av vad som framkommer i internationellt arbete, bl.a. inom internationella organisationer såsom det internationella energiorganet (IEA), organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) och FN:s ekonomiska kommission för Europa (ECE).

Delegationen skall på begäran tillhandagå andra myndigheter med de upplysningar och det biträde som den kan lämna.

Delegationens arbete bör i en första etapp bedrivas till utgången av april månad 1981.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en delegation med högst 11 ledamöter med uppdrag att mot bakgrund av förutsättningarna för ett ökat utnyttjande av solvärme och bränslen som kan ersätta olja verka för samordning av insatserna och föreslå erforderliga åtgärder för att dessa snarast införs i det svenska energiförsörjningssystemet

att utse en av ledamöterna att vara ordförande i delegationen

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt delegationen.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta fjortonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans framställan.

(Industridepartementet)

5. Planering av alternativ produktion och sysselsättning inom de delar av försvarsmaterielindustrin som inte omfattas av den militära flygindustrin

Dir 1979:7

Beslut vid regeringssammanträde 1979-02-01

Departementschefen, statsrådet Huss, anför.

Riksdagen har vid ett flertal tillfällen, senast i april 1978, behandlat frågan om försvarsmaterielindustrins övergång till en ökad civil prouktion. Riksdagen beslöt då att som sin mening ge regeringen till känna vad näringsutskottet anfört om behovet av en utredning i ämnet (NU 1977/78:51, rskr 1977/78:239).

I sitt betänkande som föranleddes av motioner om civilt utnyttjande av försvarsmaterielindustrins resurser underströk näringsutskottet behovet av en långsiktig planering för försvarsindustrin. Grundregeln måste vara att det i första hand är industrins sak att utarbeta alternativ till den nuvarande produktionen om statsmakterna inte kan fortsätta att genom beställningar åstadkomma att nuvarande produktionsvolym upprätthålls. Lyckas inte detta har dock statsmakterna på detta område liksom på övriga områden ett övergripande ansvar. De företag som tillverkar försvarsmateriel har hittills haft vissa svårigheter att utveckla en kommersiellt lönsam civil produktion. Enligt utskottet fanns därför skäl att tillkalla en särskild utredning med uppdrag bl.a. att undersöka kostnader, metoder och ansvarsfördelning för en planering av alternativ produktion för försvarsmaterielindustrin.

Försvarsgrenscheferna har i sina programplaner för perioden 1979/80-1983/84 berört vissa materielområden där svårigheter antas komma att uppstå med att behålla vissa delar av den inhemska industrins kapacitet för utveckling och produktion av försvarsmateriel. De områden som berörs är främst flyg-, robot-, handvapen-, ammunitions- och torpedindustrin.

Utifrån försvarsgrenschefernas programplaner för perioden 1978/79-1982/83 har försvarets materielverk utrett behovet av och möjligheterna att i framtiden utveckla och tillverka försvarsmateriel inom landet. Möjligheterna att på lång sikt bevara en inhemsk försvarsindustri med kapacitet för utveckling och produktion av olika materieltyper har bedömts genom att de medel som har avsatts i planerna jämförts med uppskattade s.k. ekonomiska miniminivåer för att upprätthålla kapaciteten vid berörda industrier. Flygplans- och robotindustrin behandlas inte i detta avseende. Materielverket pekar på materieltyper som det finns behov av men där möjligheterna att behålla en inhemsk kapacitet bedöms reduceras. Sådana

materieltyper är exempelvis övervattensfartyg, finkalibriga vapen med tillhörande ammunition, grövre ammunition och tändrör, torpeder och utskjutningsanordningar, sjöminor och sjunkbomber med fällnings- och kontrollsystem, strids- och eldningssystem för fartyg, ubåtsbatterier och maskeringsmateriel.

Chefen för försvarsdepartementet kommer att ta upp dessa frågor i anslutning till anvisningar för perspektivplanering för det militära försvaret. Frågorna kommer därmed naturligen att övervägas inom ramen för 1978 års försvarskommittés arbete. Överbefälhavaren kommer vidare att få i uppdrag att i samverkan med försvarets materielverk redovisa sin bedömning av planeringens konsekvenser för försvarsindustrin i samband med den årliga programplaneringen.

Frågan om ersättning av dagens attack- och skolflygplanssystem har behandlats bl.a. i B3LA-beredningens rapport (Ds Fö 1977:7), i prop. 1977/78:95 och i Flygindustrikommitténs betänkande del I (Ds Fö 1978:8). Oavsett val av inriktning av attackflyg uppstår enligt kommittén omställningsproblem för den militära flygindustrin. I en andra etapp avser flygindustrikommittén redovisa sina överväganden om den svenska robotindustrin.

När det gäller flygindustrin har vidare regeringen den 21 december 1978 beslutat att frågan om alternativ produktion skall utredas. Jag har därför nyligen med stöd av regeringens bemyndigande tillkallat en särskild delegation för beredning av frågor om civilt utnyttjande av flygindustriella resurser.

För den övriga delen av den statliga och privata försvarsmaterielindustrin som kan komma att påverkas av minskade statliga beställningar bör en särskild utredare tillsättas för att utreda möjligheterna till ekonomiskt konkurrenskraftig alternativ produktion och sysselsättning.

Utredaren bör som en första etapp av sitt arbete studera erfarenheterna från andra områden där statsmakterna beslutat sig för att verka för alternativ produktion. Hit hör bl.a. alternativ produktion vid varven. Även de satsningar som gjorts inom ramen för de s.k. problemortsgrupperna förtjänar att studeras.

Ansvaret för att alternativ utarbetas till den nuvarande produktionen när försvarets beställningar inte räcker till för att upprätthålla nuvarande produktionsvolym vilar i första hand på de industrier som tillverkar försvarsmateriel. Förutsättningarna för att trygga sysselsättningen påverkas gynnsamt av att de berörda industrierna i flera fall tillhör stora koncerner med goda möjligheter att omfördela personella resurser. Utredaren skall därför ha ett nära samarbete med berörda tillverkare, de anställda och deras organisationer. Utredningsarbetet bör kunna bedrivas utan att pågående omstruktureringar inom industrin stannar av.

Ett huvudvillkor för att den alternativa produktion som övervägs skall ge avsett resultat när det gäller sysselsättning är självfallet att produkterna är konkurrenskraftiga och marknadsanpassade. Vidare är det ett självklart krav att produktionen inte innebär en snedvridning av konkurrensen.

Utredaren bör inventera möjligheterna till konkreta projekt inom andra samhällssektorer än försvaret vilka kan tänkas ha nytta av de erfarenheter och kunskaper som finns inom försvarsindustrin.

Utredaren bör samverka med den delegation jag nyligen tillkallat och som har att skyndsamt utreda frågor rörande alternativ sysselsättning inom flygindustrin.

Alternativ produktion för försvarsmaterielindustrin är även i vissa andra länder en mycket aktuell fråga. Utredaren bör därför studera internationella erfarenheter och förslag.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för industridepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utarbeta långsiktiga alternativa produktionsoch sysselsättningsplaner inom de delar av försvarsmaterielindustrin, som inte omfattas av den militära flygindustrin,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta fjortonde huvudtitelns kommitténslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Industridepartementet)

6. Översyn av handläggningen av ärenden om garantier och lån till varv och rederier

Dir 1979:12

Beslut vid regeringssammanträde 1979-02-08

Departementschefen, statsrådet Huss, anför.

Staten har sedan år 1963 lämnat kreditgarantier för att underlätta de svenska varvens refinansiering av kundkrediter resp. finansiering av pågående produktion. De statliga stöden har senare utvidgats till att också omfatta kreditgarantier och lån till beställare av fartyg och kreditgarantier till svenska rederiföretag. Frågor om kreditgarantier prövas av fullmäktige i riksgäldskontoret. Vissa frågor, bl.a. om stöd skall beviljas beställare av fartyg, prövas av regeringen.

För att en allsidig prövning av riskerna med det statliga garantiåtagandet skulle bli möjlig inrättades den 1 juli 1976 nämnden för fartygskreditgarantier (prop. 1975/76:121, NU 1975/76:73, rskr 1975/76:386). Enligt förordningen (1976:483) med instruktion för nämnden för fartygskreditgarantier har nämnden till uppgift att till fullmäktige i riksgäldskontoret eller regeringen yttra sig om garantier enligt förordningen (1976:482) om fartygskreditgarantier m.m., om garantier eller lån enligt förordningen (1977:500) om statligt stöd till beställare av fartyg och om garantier enligt förordningen (1977:497) om statlig kreditgaranti till svenskt rederiföretag.

Under den tid nämnden har verkat har dess arbetsuppgifter efter hand ökat. Sålunda tillkom beställarstöd och kreditgarantier till svenska rederiföretag under år 1977. Enligt riksdagens nyligen fattade beslut med anledning av prop. 1978/79:49 om vissa varvsfrågor och prop. 1978/79:35 om ekonomiskt stöd till vissa rederiföretag (NU 1978/79:17, rskr 1978/79:115 och TU 1978/79:9, rskr 1978/79:101) har ytterligare arbetsuppgifter tillkommit. Det gäller vissa uppgifter i samband med finansieringen av alternativ produktion vid varven och stöd vid export av fartyg till u-länder samt vissa uppgifter i

anslutning till avtal mellan staten och vissa rederier. De nya arbetsuppgifterna har medfört att nämnden och riksgäldskontoret har vunnit ytterligare erfarenheter inom ett brett område inom sjöfarts- och varvsnäringarna.

Behovet av ett sakkunnigt organ för att bedöma statens risker har blivit väsentligt större till följd av att svårigheterna för berörda branscher ökat och att statens risker inom de skilda stödformerna därigenom blivit större.

Erfarenheterna av de gångna årens verksamhet ger vid handen att det krävs snara beslut i stödfrågorna. Detta gäller inte minst i fråga om beställarstödet. Sveriges varvsindustriförening har i skrivelse den 15 september 1978 till regeringen framhållit behovet av snabbhet i handläggningen av ärendena. Näringsutskottet har i sitt betänkande (NU 1978/79:17 s. 42) uttalat sig för att möjligheterna av att förkorta handläggningstiderna undersöks.

Den nuvarande ordningen med ett rådgivande och ett beslutande organ innebär risker för onödig förlängning av handläggningstiden och även för ett inte ändamålsenligt dubbelarbete. Det sagda talar för att en förenkling av hanteringen av stödverksamheten bör övervägas.

En översyn av riksgäldskontorets organisation har ägt rum under medverkan av Statskonsult AB i syfte att nå fram till en mer ändamålsenlig organisation och ett förenklat beslutsfattande. Riksdagen kommer under våren 1979 att ta ställning till förslag med anledning av översynen. Inom nämnden pågår också ett arbete med syfte att förenkla dess beslutsformer.

Mot bakgrund bl.a. av vad näringsutskottet har anfört bör handläggningen av ärenden om statligt stöd till varv och rederier allsidigt belysas. För uppgiften bör en särskild utredare tillkallas. Utredaren bör föreslå åtgärder för att förkorta handläggningstiderna samt förbättra och förenkla hanteringsordningen. Frågan om var beslutanderätten i stödfrågorna skall läggas i fortsättningen bör övervägas.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag, efter samråd med chefen för kommunikationsdepartementet, att regeringen bemyndigar chefen för industridepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över handläggningen av ärenden om fartygskreditgarantier m.m.,

att besluta om sakkunniga, experter och sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta fjortonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Industridepartementet)

7. Tilläggsdirektiv till kooperationsutredningen (I 1977:01)

Dir 1979:14

Beslut vid regeringssammanträde 1979-02-08

Departementschefen, statsrådet Huss, anför.

Med stöd av regeringens bemyndigande den 10 februari 1977 tillkallade

dåvarande chefen för industridepartementet en kommitté med uppgift att göra en utredning om kooperationen och dess roll i samhället. Kommittén, som antog namnet kooperationsutredningen, skall enligt direktiven (1977:28) bl.a. söka jämföra de villkor som olika företagsformer arbetar under och analysera frågan om ekonomisk verksamhet i kooperativa företagsformer på några väsentliga punkter bedrivs under andra villkor än som gäller för företagen i allmänhet. Kommittén skall vidare bl.a. pröva möjligheterna att underlätta uppbyggnaden av eget kapital i kooperativa företag. Även kooperationens kapitalförsörjningsproblem i övrigt skall närmare belysas. Speciellt skall försörjningen med långa krediter och riskkapital studeras. I kommitténs uppgift ingår också att undersöka om kooperationen i finansieringshänseende särbehandlas genom gällande regler och etablerad praxis. Frågor om beskattning omfattas däremot inte av utredningsuppdraget. Anledningen till detta är att företagsbeskattningen vid tidpunkten för tillkallandet av kommittén sågs över av företagsskatteberedningen.

Företagsskatteberedningen avslutade sitt arbete i november 1977 då beredningen avlämnade betänkandet (SOU 1977:86-87). Kooperationen berörs uttryckligen i dess förslag endast vad avser skattesatsernas storlek. Sedan år 1947 har gällt en statsskattesats om 40 % för aktiebolag och 32 % för ekonomiska föreningar. Beredningen föreslår att enhetlig skattesats skall tillämpas, på så sätt att skattesatsen för ekonomisk förening anpassas till den skattesats som tillämpas för aktiebolag.

Företagsskatteberedningens förslag bereds f.n. inom budgetdepartementet. Förslag om ändrade s.k. Anellavdrag har dock redan förelagts riksdagen (prop. 1978/79:50 bil. 2 punkt 3). Riksdagen antog förslaget i december 1978 (SkU 1978/79:19, rskr 1978/79:107, SFS 1978:955).

Kooperativa Förbundet och Lantbrukarnas Riksförbund har i en gemensam skrivelse den 23 november 1978 till chefen för industridepartementet hemställt att kooperationsutredningen skall få möjligheter att beakta även skattereglerna för ekonomiska föreningar vid utredningens behandling av finansieringsfrågorna.

Enligt vad jag har erfarit har kooperationsutredningen funnit att kapitalförsörjningen är en av huvudfrågorna för bedömningen av kooperationens villkor och utvecklingsmöjligheter. Kapitalförsörjningen har ett direkt samband med flera av företagandets olika betingelser, bl.a. med vissa skatteregler. Med hänsyn till detta och till att företagsskatteberedningens arbete har slutförts utan att frågan har behandlats närmare i beredningen anser jag efter samråd med chefen för budget- och ekonomidepartementet att kooperationsutredningen bör vara oförhindrad att vid behandlingen av frågan om kooperationens kapitalförsörjning behandla sådana skattefrågor som sammanhänger med denna fråga.

Utredningen bör däremot inte ha anledning aktualisera skattefrågor av mer allmän eller renodlad skattepolitisk karaktär, t.ex. frågan om de ekonomiska föreningarnas skattesats.

Kooperationens kapitalförsörjning rymmer i sig själv en rad delproblem som kräver speciell kartläggning och analys. Därtill bör kapitalfrågorna bedömas mot bakgrund av andra delar av utredningsuppdraget, sådant detta har utformats i direktiven. Jag finner det med hänsyn härtill inte lämpligt att kapitalfrågorna helt bryts ut ur sitt sammanhang. Detta bör dock inte hindra utredningen att, om den finner det lämpligt, behandla detta område med förtur och framlägga förslag i frågan i ett särskilt delbetänkande.

Jag hemställer att regeringen utvidgar kooperationsutredningens uppdrag i enlighet med vad jag har anfört.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Industridepartementet)

8. Översyn av lagstiftningen på atomenergiområdet

Dir 1979:18

Beslut vid regeringssammanträde 1979-02-22

Statsrådet Tham anför.

Den första lagstiftningen i Sverige på atomenergiområdet tillkom år 1945 då bestämmelser om statlig kontroll över utvinning och användning av uran m.m. för framställning av för atomenergi betydelsefulla ämnen infördes i lagen den 28 maj 1886 angående stenkolsfyndigheter m.m. Dessa bestämmelser kompletterades åren 1947 och 1950 samt utvidgades år 1953 till att avse även torium och beryllium. Utvinning av uran regleras f.n. i lagen (1974:890) om vissa mineralfyndigheter. År 1945 tillsattes den s.k. atomkommittén för att stödja forskningsarbetet inom kärnfysik och kärnkemi. Två år senare bildades AB Atomenergi (numera Studsvik Energiteknik AB) med uppgift att svara för den målinriktade forskningen och det praktiska utvecklingsarbetet av atomenergin. Dåvarande chefen för handelsdepartementet tillkallade år 1955 med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande en utredning med uppdrag att utreda arbetsuppgifterna inom atomenergiområdet m.m. Utredningen antog namnet 1955 års atomenergiutredning. Samtidigt påbörjades inom justitiedepartementet en utredning med syfte att framlägga förslag till en tillståndslagstiftning, avseende uppförande, anskaffning och drift av atomreaktorer samt befattning med atombränslen m.m. Det lagförslag som utarbetades inom justitiedepartementet överlämnades till 1955 års atomenergiutredning.

Atomenergiutredningens slutbetänkande (SOU 1956:11) Atomenergien kom alltså att, förutom synpunkter på målsättningen för atomenergiverksamheten i Sverige under de närmaste 10-20 åren samt på atomenergiverksamhetens organisation och bedrivande, innehålla förslag även till lagstiftning på atomenergiområdet.

Vid behandlingen av atomenergiutredningens slutbetänkande framhöll vissa remissinstanser att en eventuell framtida atomenergilag borde ges begränsad giltighetstid med hänsyn till bl.a. den snabba utvecklingen på atomenergiområdet. I det lagförslag som förelades riksdagen år 1956 togs dock inte någon tidsbegränsning av lagstiftningen. Något skäl att tidsbegränsa lagen ansågs inte föreligga (prop. 1956:178 s. 21).

Det framlagda lagförslaget antogs av riksdagen utan ändringar (L3U 1956:23, rskr. 1956:345) och trädde i kraft den 1 juli 1956.

Atomenergilagen (1956:306) tillkom under en tidsperiod då den tekniska utvecklingen vid den fredliga användningen av atomenergin gick mycket snabbt. Lagen har med hänsyn till detta utformats så att tillämpningen av den skall kunna anpassas efter den fortskridande utvecklingen. Den innehåller

därför inga detaljerade föreskrifter utan sådana lämnas i form av villkor i de beslut som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Enligt atomenergilagen fordras tillstånd för att ta befattning med uran, plutonium eller annat ämne som används som atombränsle eller är ägnat att omvandlas till atombränsle, liksom förening, vari sådant ämne ingår. Också använt atombränsle omfattas av tillståndsplikten (1 §). Tillstånd krävs vidare för att uppföra, inneha eller driva atomreaktor eller anläggning för bearbetning av sådant ämne eller förening som nyss har sagts. Detsamma gäller beträffande anläggning för bearbetning, lagring eller förvaring av använt atombränsle eller radioaktivt avfall som uppkommer vid användning av atombränsle eller vid bearbetning av använt atombränsle (2 §).

Regeringen har i beslut den 16 november 1978 meddelat vissa nya villkor för samtliga, av regeringen, meddelade tillstånd enligt 1 § atomenergilagen. Dessa innebär att, när klyvbart material som avses i 1 § första och andra styckena atomenergilagen förvärvas eller införs i Sverige, anmälan därom skall göras till statens kärnkraftsinspektion. Vidare får överlåtelse av sådant material som omfattas av tillståndet ske endast efter tillstånd av regeringen eller, om överlåtelsen avser material och mängd som avses i 2 § förordningen (1976:12) om tillsynsmyndighet enligt atomenergilagen (1956:306), m.m., av statens kärnkraftinspektion.

Tillstånd krävs enligt atomenergilagen också för att ur riket föra nyss angivet ämne eller förening samt använt atombränsle (3 §).

Fråga om tillstånd prövas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer. Regeringen kan föreskriva att utförsel av utrustning eller material som särskilt har konstruerats eller iordningställts för bearbetning, användning eller framställning av särskilt klyvbart material inte få äga rum utan tillstånd (3 § andra stycket). Föreskrifter har meddelats i förordningen (1975:20) om förbud mot utförsel av utrustning eller material för utvinning av atomenergi, m.m.

Tillstånd enligt atomenergilagen kan tidsbegränsas och förses med villkor såväl när tillståndet meddelas som under tillståndets giltighetstid (4 §). För detta krävs att villkoret är påkallat av säkerhetsskäl eller eljest ur allmän synpunkt.

Tillsyn över efterlevnaden av atomenergilagens föreskrifter om tillståndsplikt och av meddelat villkor utövas av myndighet som regeringen bestämmer (5 §).

Regeringen har hittills vid meddelande av tillstånd enligt atomenergilagen överlåtit till tillsynsmyndigheten att uppställa de närmare villkor som skall gälla för tillståndet.

Verksamheten på atomenergiområdet regleras vidare av strålskyddslagen (1958:110) vad gäller joniserande strålning. Beträffande skadeståndsansvaret för atomskada finns bestämmelser i atomansvarighetslagen (1968:45) och i lagen (1963:158) om ersättning för skada i följd av atomfartygs drift. Vissa ersättningsoch skyddsfrågor i samband med olyckor i atomenergianläggningar regleras i lagen (1960:457) om ersättning på grund av medverkan i skyddsarbete vid olyckor i atomenergianläggningar m.m. Utöver nu nämnda lagar finns lagen (1977:140) om särskilt tillstånd att tillföra kärnreaktor kärnbränsle, m.m. den s.k. villkorslagen. Enligt denna lag skall frågor avseende hanteringen av högaktivt avfall och använt kärnbränsle redovisas och prövas innan en kärnreaktor första gången får tillföras kärnbränsle. Villkorslagen tillkom som en komplettering till atom-

energilagen eftersom denna inte närmare reglerar hur det använda kärnbränslet eller det radioaktiva avfallet skall omhändertas. I villkorslagen finns även föreskrifter om ersättning i det fall drifttillstånd vägras eller villkorslagen i annat fall föranleder att meddelat tillstånd enligt atomenergilagen inte kan utnyttjas.

Statens kärnkraftsinspektion är tillsynsmyndighet enligt atomenergilagen och har vidare vissa uppgifter enligt kungörelsen (1968:46) med förordnanden enligt atomansvarighetslagen den 8 mars 1968 (nr 45). Kärnkraftsinspektionens tillsyn gäller uppförande och drift av atomenergianläggningar. Tillsynen omfattar vidare tillverkning och hantering av kärnbränsle samt hantering, lagring och förvaring av aktivt avfall från kärntekniska anläggningar. Tillsynen innebär kontroll av skyddet mot olika olyckor som kan leda till skada på människor eller miljö och kontroll av skyddet mot otillåten användning av nukleärt material.

Central förvaltningsmyndighet enligt strålskyddslagen för ärenden om skydd mot joniserande och icke-joniserande strålning är statens strålskyddsinstitut. Strålskyddsinstitutets tillsyn omfattar all verksamhet där joniserande strålning förekommer. För en kärnteknisk anläggning innebär denna tillsyn kontroll av strålskyddet dels för personal i anläggningen, dels för allmänheten i anläggningens närhet och befolkningen i övrigt. Vidare kontrolleras bl.a. utsläpp av radioaktivt material i luft eller vatten från anläggningen.

En anläggning som ingår in kärnbränslecykeln granskas således av både kärnkraftinspektionen och strålskyddsinstitutet. Kärnkraftinspektionen granskar en anläggnings tekniska säkerhet under normal drift och vid olika slags störningar och fastställer de föreskrifter för driften som är nödvändiga från säkerhetssynpunkt. Strålskyddsinstitutet granskar anläggningens strålningsmiljö och funktion från strålskyddssynpunkt och fastställer nödvändiga föreskrifter för strålskydd och aktivitetsutsläpp i omgivningen. Många gånger sammanfaller de båda myndigheternas granskning av tekniska anordningar och utrustning, även om den sker ur olika synvinklar.

De båda centrala lagarna, atomenergilagen och strålskyddslagen, är det rättsliga stödet för myndighetsarbetet. Samordningen mellan lagarna anges i 2 § femte stycket strålskyddslagen. Där föreskrivs att tillstånd enligt strålskyddslagen inte erfordras för vad som omfattas av tillstånd enligt atomenergilagen, om inte annat föreskrivs i tillståndet. I princip är alltså den prövning som görs av kärntekniska anläggningar enligt atomenergilagen primär.

I 5 § tredje stycket strålskyddslagen föreskrivs att när tillstånd har beviljats enligt atomenergilagen meddelar strålskyddsinstitutet de särskilda föreskrifter som, utöver de för tillståndet gällande villkoren, behövs för strålskyddet. Om tillståndet avser en anläggning skall fråga om föreskrift, som angår annat än den normala driften eller som i avsevärd mån kan påverka utformningen av eller driften vid anläggningen, underställas regeringens prövning.

I 6 § andra stycket strålskyddslagen föreskrivs att den som innehar tillstånd enligt atomenergilagen inte utan strålskyddsinstitutets medgivande får vidta ändring med avseende på förhållande, om vilket myndigheten har meddelat föreskrift enligt 5 § tredje stycket samma lag.

Atomenergilagen tillkom som nämnts under en period då fredlig användning av kärnkraften nyligen hade inletts och stora förväntningar ställdes på det framtida utnyttjandet av kärnkraften. Vid tillkomsten av atomenergilagen rådde emellertid stor osäkerhet om hur de framtida kärnkraft-

anläggningarna närmare skulle komma att se ut och vilka krav de skulle ställa på sina användare och samhället. Denna osäkerhet kommer också till uttryck i atomenergilagens formuleringar. Syftet med lagstiftningen var att i kontrollerade former främja införandet och användningen av atomenergi.

Sedan atomenergilagen trädde i kraft har synen på atomenergin förändrats i viktiga avseenden. Atomenergianläggningarna har blivit mer komplicerade än vad som ursprungligen kanske förutsägs. Kravet på säkerhet hos sådana anläggningar och på transporter av radioaktivt eller klyvbart material har, mot bakgrund av verksamhetens speciella karaktär, satts mycket högt.

Ett problem som från början beaktades mindre, nämligen hantering och förvaring av det radioaktiva avfallet, har under senare tid kommit att alltmer uppmärksammas. Den nu gällande lagstiftningen på atomenergiområdet är inte i alla avseenden ändamålsenlig om samhället önskar ställa ökade krav på innehavarna av kärntekniska anläggningar med hänsyn till de problem och risker som verksamheten kan medföra, detta gäller särskilt kärnbränslecykelns slutsteg och hantering av anläggningar som har tagits ur drift. En del av atomenergilagens brister i dessa avseenden täcks av villkorslagen. Villkorslagen innebär emellertid endast att det vid idrifttagningen tas ställning till hur det högaktiva avfallet eller det använda kärnbränslet från en viss kärnkraftanläggning med då känd teknik skulle kunna hanteras. Inte heller denna lag ger staten möjligheter att så småningom påverka det faktiska valet av hanteringsmetod för det använda kärnbränslet och andra aktiva avfallsprodukter. Även när det gäller ansvarsfördelning mellan staten och anläggningsinnehavarna samt ersättningsfrågor i samband med återkallande av koncessioner och uteblivna drifttillstånd har den nuvarande lagstiftningen på atomenergiområdet brister.

Med hänsyn till vad jag nu har anfört förordar jag, efter samråd med cheferna för justitie- och jordbruksdepartementen, att en kommitté tillkallas för att utreda möjligheterna att samordna den nuvarande lagstiftningen inom atomenergiområdet. Särskilt bör kommittén studera möjligheterna att föra samman den lagstiftning som i dag reglerar verksamheten på atomenergiområdet till en lag. Atomenergilagen och villkorslagen bör i vart fall föras samman i en lag. Viktigt är även att den lagstiftning som berör säkerheten inom atomenergiområdet, dvs. atomenergilagen och strålskyddslagen, samordnas så att en heltäckande lagstiftning erhålls. Det bör även övervägas om de lagar som behandlar skyddsåtgärder vid atomolyckor och ersättningsfrågor i samband med sådana olyckor bör ingå i den nya lagen. I detta sammanhang bör det övervägas om även dessa lagar bör ändras för att möjliggöra en effektivare planering än vad som i dag är fallet av de åtgärder som skall vidtas i samband med olyckor i atomenergianläggningar o.d. Kommitténs arbete bör omfatta atomenergilagen (1956:306), atomansvarighetslagen (1968:45), lagen (1977:140) om särskilt tillstånd att tillföra kärnreaktor kärnbränsle, m.m., lagen (1960:331) om skyddsåtgärder vid olyckor i atomenergianläggningar m.m., lagen (1961:457) om ersättning på grund av medverkan i skyddsarbete vid olyckor i atomenergianläggningar och berörda delar av strålskyddslagen (1958:110). Kommittén bör lämna förslag till hur dessa lagar skall anpassas till rådande förhållanden samt hur de bör samordnas.

I utredningsarbetet bör kommittén utgå från vissa allmänna grundsatser som speglar det synsätt som nu gäller i fråga om kärnenergin. En sådan grundsats är att den som driver industriell verksamhet också skall ta ansvaret för att de problem som verksamheten ger upphov till kan lösas. De krav som i

detta hänseende ställs på den som är verksam på kärnenergiområdet måste med nödvändighet vara mycket långtgående.

Vid utarbetandet av den nya lagstiftningen på atomenergiområdet bör kommittén beakta statens övergripande ansvar för all verksamhet på detta område. Det är emellertid skäligt att det direkta ansvaret i största möjliga utsträckning åvilar de som innehar tillstånd att bedriva atomenergiverksamhet av olika slag.

Av detta följer att den som erhåller ett tillstånd inte bara förvärvar vissa rättigheter utan också åläggs skyldigheter. Det sistnämnda gäller i första hand vid utövandet av den lovgivna verksamheten men får anses innebära också ett längre gående ansvar. Ansvaret omfattar bl.a. åtgärder som är nödvändiga sedan den tillståndsgivna verksamheten har upphört. Det gäller t.ex. omhändertagande av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall som uppkommit i den koncessionerade verksamheten.

Vad angår de lagar som reglerar ersättningsfrågor i samband med atomolyckor vill jag ytterligare anföra följande. Atomansvarighetslagen som reglerar ansvarigheten för skada till följd av drift av atomanläggningar, är till sitt innehåll nästan fullständigt konventionsbunden. De konventioner som ligger till grund för atomansvarighetslagen är emellertid föremål för revision. Utredningen bör följa revisionsarbetet och överväga huruvida resultatet av detta arbete bör föranleda ändringar i den svenska lagstiftningen. För det fall utedningen skulle finna lämpligt att sammanföra de lagar som f.n. reglerar verksamheten på atomenergiområdet till en lag, bör utredningen överväga huruvida fördelar kan vinnas genom att överföra även atomansvarighetslagens bestämmelser till denna nya lag. Lagen (1963:158) om ersättning för skada i följd av atomfartygs drift är en provisorisk tidsbegränsad fullmaktslag. Giltighetstiden går ut den 31 december 1979 och inom justitiedepartementet övervägs f.n. behovet av en permanent lagstiftning som ersättning för 1963 års lag.

En grundläggande fråga är hur lagstiftningen tekniskt bör utformas. F.n. gäller enligt atomenergilagen att tillstånd krävs för olika åtgärder. Sedan tillstånd har lämnats regleras verksamheten närmare genom att villkor ställs. Det bör övervägas i vad mån en sådan ordning fortsättningsvis är lämplig och ändamålsenlig eller om en närmare reglering bör ske genom föreskrifter som meddelas i författning. Till grund för övervägandena bör ligga att en anpassning till den fortskridande tekniska utvecklingen på kärnenergiområdet inte skall hindras eller försvåras av lagstiftningen. Vidare bör beaktas att vissa åtgärder kan behöva vidtas även efter det att verksamheten faktiskt har upphört.

Kommittén bör särskilt studera det behov av lagstiftning som föreligger i samband med omhändertagande av använt kärnbränsle och högaktivt avfall samt handhavandet av avstängda eller andra inte i bruk varande anläggningar för kärnteknisk verksamhet. Det förslag till lagstiftning som kommittén lämnar bör, vad beträffar använt kärnbränsle och aktivt avfall, utformas så att statsmakterna får ett fast grepp över hela avfallsfrågan. I detta sammanhang bör även studeras frågan om att förknippa tillstånd enligt atomenergilagen med vissa skyldigheter. Bl.a. bör i den nya lagstiftningen slås fast att tillståndsinnehavaren har skyldighet att svara för sådana utgifter och åtgärder som beror av verksamheten och som uppkommer efter det att den har upphört. Kommitténs förslag till lagstiftning i förening med resultatet av bl.a. det inhemska och internationella arbetet inom kärnavfallsområdet bör utgöra en del av grunden till den prövning av hela

avfallsfrågan som bör ske omkring 1982-1983.

I atomenergilagen saknas närmare förskrifter om tillståndsförfarandet och vad som krävs för att få tillstånd. Kommittén bör närmare studera och belysa frågor om tillståndsskyldighetens omfattning och tillståndsförfarandet samt överväga om tillståndsförfarandet bör behandlas i den nya lagen.

Vidare bör övervägas möjligheterna att ställa upp villkor samt vad som krävs för att ändra eller återkalla ett lämnat tillstånd eller uppställa nya eller ändrade villkor under tillståndets giltighetstid. Därvid bör särskilt beaktas det berättigade intresse som tillståndshavaren har av att tillståndet inte utan vidare omprövas på grund av värderingsförändringar i samhället utan att staten ersätter den skada som uppstår för tillståndshavaren. Detta synsätt utgjorde ett skäl till stiftandet av villkorslagen. Kommittén bör därför utreda och lämna förslag till hur frågan om ersättning i samband med återkallande eller väsentlig ändring av tillstånd bör regleras.

Tillsynen enligt atomenergilagen handhas av statens kärnkraftinspektion och statens strålskyddsinstitut. I dag fungerar de båda myndigheternas arbete på kärnenergiområdet i stor utsträckning samordnat. Gränsen mellan myndigheternas ansvarsområden är dock inte klart fastlagd i lagstiftningen vilket har ansetts utgöra en brist.

Kommittén bör studera hur enligt gällande lagstiftning ansvaret för tillsynen är fördelat mellan myndigheterna. Kommitténs förslag till lagstiftning på atomenergiområdet bör syfta till att en effektiv tillsynsverksamhet underlättas. Detta innebär bl.a. att klara ansvarsförhållanden bör eftersträvas. En utgångspunkt bör därvid vara att tillsynsverksamheten så långt som möjligt är samlad. Om kommittén avser att behandla organisatoriska förändringar förutsätts att utredningsarbetet sker i nära kontakt med företrädare för berörd personal.

Kommittén bör även beakta atomenergilagstiftningens samverkan med lagstiftningar inom andra områden som t.ex. arbetarskydd och brandskydd.

Kommittén bör samråda med kommittén (I 1978:07), för kärnkraftens radioaktiva avfall – organisations- och finansieringsfrågor och kommittén (K 1979:01) ang. transport av farligt gods.

Kommittén bör vara oförhindrad att redovisa sina förslag i delbetänkanden.

Arbetet bör bedrivas så resultatet av det kan slutligt redovisas senast den 30 juni 1981.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en kommitté med högst sju ledamöter, med uppdrag att utreda frågan om översyn av lagstiftningen på atomenergiområdet

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta fjortonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Industridepartementet)

9. Kommission för de mindre och medelstora varven

Dir 1979:21

Beslut vid regeringssammanträde 1979-02-08

Departementschefen, statsrådet Huss, anför.

De mindre och medelstora varven i Sverige, med huvudsaklig produktionsinriktning mot nybyggnation av handelsfartyg, omfattar f.n. tio företag med ca 4.600 anställda. Den sammanlagda omsättningen uppgick år 1977 till ca 750 milj. kr. Företagen är Falkenbergs Varv AB, Fartygsentreprenader AB, Kalmar Varv AB, Karlskronavarvet AB (inkl. Götaverken Sölvesborg AB), Lunde Varv och Verkstads AB, AB Lödöse Varf, Marinteknik Verkstads AB, AB Oskarshamns Varv, AB Åsiverken och Götaverken Finnboda AB. Företagens storlek varierar kraftigt från Karlskronavarvet med ca 1.600 anställda till Marinteknik Verkstads AB med ca 60 anställda.

Efterfrågan på de fartygstyper som den nämnda gruppen av företag tillverkar har i huvudsak varit oförändrad under åren 1976 och 1977 jämfört med de närmast föregående åren. Den oförändrade efterfrågan torde delvis vara en följd av det statliga beställarstödet.

Jämsides med egen fartygsproduktion levererade de mindre och medelstora varven tidigare avsevärda mängder sektioner till storvarven. Ett mått på omfattningen av dessa leveranser är att de, mätt i ton stål per år, uppgick till samma volym som den som utnyttjades i de mindre och medelstora varvens egen produktion. Leveranser av sektioner har numera helt fallit bort som en följd av krisen för de större varvsföretagen. Vidare har beställningar från den svenska marinen minskat i omfattning. Detta har lett till att en större del av de mindre och medelstora varvens kapacitet har måst användas för produktion av civila fartyg. Samtidigt har konkurrensen från storvarven ökat genom att dessa varv har börjat tillverka fartygstyper och fartygsstorlekar som de under senare år normalt inte har producerat.

Till skillnad från storvarven finns ett relativt betydande investeringsbehov inom gruppen mindre och medelstora varv. Särskilt på utrustningssidan är den tekniska standarden mindre tillfredsställande.

Lönsamheten inom företagsgruppen har allmänt sett varit otillfredsställande under de senaste fyra åren. De närmast kommande åren väntas inte ge någon förbättring enligt varvens egna prognoser, trots att fortsatt statligt stöd har förutsatts. Soliditeten ligger med få undantag på en alltför låg nivå.

Frågan om kapacitetsneddragning vid de mindre och medelstora varven har behandlats i prop. 1978/79:49 om vissa varvsfrågor. Riksdagen beslöt i december 1978 att ge regeringen till känna vad näringsutskottet har anfört i sitt betänkande nr 17 (prop. 1978/79:49, NU 1978/79:17, rskr 1978/79:115). Utskottet anförde att ett konkret förslag rörande de mindre och medelstora varvens strukturutveckling borde utarbetas. En särskild kommission borde tillsättas för detta ändamål. I dess uppdrag borde även ingå att undersöka de mindre och medelstora varvens möjligheter att inrikta sin verksamhet på bl.a. specialfartyg. Vidare borde kommissionen utarbeta förslag till utformning och omfattning av ett statligt stöd till dessa varv. Arbetsmarknadsutskottet, som också har uttalat sig i ärendet (AU 1978/79:14), anförde att utredningsarbetet borde innefatta även arbetsmarknads- och regionalpolitiska konsekvenser av att verksamheten skärs ned och att utredningsarbetet borde bedrivas med sikte på att beslut skall kunna fattas senast under hösten

1979. Till dess ett strukturprogram har kunnat fastställas för de mindre och medelstora varven är regeringen oförhindrad att sätta in temporärt stöd av den typ som det s.k. 75-procentsbidraget utgör. Näringsutskottet har anslutit sig till arbetsmarknadsutskottets här redovisade bedömning.

Med anledning av vad jag nu har sagt bör en särskild kommission tillkallas för att på grundval av dels de svenska mindre och medelstora varvens konkurrensförmåga, dels efterfrågan på fartyg överväga hur de enskilda varvens kapacitet bör anpassas till den förväntade efterfrågan inom detta område. Härvid bör beaktas möjligheterna att inrikta produktionen mot nya produktområden och att samordna resurserna mellan olika varv. Det bör vidare bedömas vilka företag som på sikt är konkurrenskraftiga utan statligt stöd. De mindre och medelstora varvens framtida kapacitet är i hög grad beroende av de svenska storvarvens kapacitet och inriktning. Kommissionen bör därför samråda med Svenska Varv AB och utredningen om alternativ produktion vid varven (I 1978:05). På grundval av dessa bedömningar bör ett konkret strukturförslag avseende de mindre och medelstora varven utarbetas. De arbetsmarknads- och regionalpolitiska konsekvenserna av strukturförslaget liksom beredskapskonsekvenserna bör redovisas.

Under en övergångstid kan det vara nödvändigt med statligt stöd till mindre och medelstora varv. Kommissionen bör framlägga de förslag som den anser behövas. En utgångspunkt bör därvid vara att stödet skall vara temporärt. Behov av stöd till investeringar i anläggningar och marknad för att öka konkurrenskraften bör särskilt studeras. Stödet till beställare av fartyg kommer att ses över i annat sammanhang varför kommissionen inte bör behandla denna fråga. I den mån stöd till utveckling av nya produkter kan visa sig behövligt bör förslag även lämnas hur stödet skall utformas för att en eventuell snedvridning av konkurrensen inom det nya produktområdet skall undvikas.

Kommissionens arbete bör bedrivas i nära samråd med berörda företag och anställda. Utredningsresultatet bör redovisas senast hösten 1979.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en särskild kommission med högst tre ledamöter med uppdrag att utreda frågor om de mindre och medelstora varvens strukturanpassning och behov av stöd,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommissionen.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta fjortonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Industridepartementet)

10. Utredningen om informationssystemet företag-samhälle

Dir 1979:22

Beslut vid regeringssammanträde 1979-03-01

Departementschefen, statsrådet Huss, anför.

Riksdagen antog år 1976 (prop. 1975/76:166, NU 1975/76:68, rskr 1975/76:402) en lag om uppgiftsskyldighet i planeringsfrågor. Genom denna lag, som trädde i kraft den 1 juli 1976 (SFS 1976:349), avlöstes en dryg treårig försöksverksamhet (jfr prop. 1972:116, NU 1972:62, rskr 1972:340) av ett permanent system för informationsutbyte mellan företagen och samhället, det s.k. informationssystemet företag-samhälle. Detta informationssystem består av tre delar, nämligen information från företagen till samhället, information från samhället till företagen och information inom den offentliga sektorn.

Lagen om uppgiftsskyldighet innebär i huvudsak följande. Näringsidkare är efter anmaning skyldig att skriftligen till länsstyrelsen eller statistiska centralbyrån översiktligt redovisa bl.a. hur den ekonomiska utvecklingen av verksamheten väntas bli och vilka förändringar av produktionen, sysselsättningen eller driften som planeras eller väntas. Dessa uppgifter inhämtas genom årliga enkäter till företagen. Enkäterna skall både ge underlag för den samhälleliga planeringen och vara ett system med vars hjälp lokala och regionala myndigheter kan urskilja de arbetsställen som kan ha särskild betydelse för planeringen eller för andra samhälleliga verksamheter. Beträffande sådana arbetsställen förutsätts en uppföljning genom muntliga kontakter ske på regional eller lokal nivå. Länsstyrelsen liksom kommunstyrelsen kan kalla näringsidkare till överläggningar i frågor angående företag som är av väsentlig betydelse för länet eller kommunen. Länsstyrelse och kommun är skyldiga att informera näringsidkare om statlig resp. kommunal verksamhet och planering. Lagen innehåller också bestämmelser om vidareförmedling av information som samhällsorganen får från företagen. Vid tillämpningen av lagen skall iakttas att den som är uppgiftsskyldig inte betungas onödigt.

Enligt förordningen (1976:462) om tillämpningen av lagen (1976:349) om uppgiftsskyldighet i planeringsfrågor skall det informationsutbyte mellan företag och samhälle som avses med nämnda lag ledas, samordnas och utvecklas av delegationen för informationssystemet företag-samhälle (DIS). DIS skall bedriva sin verksamhet så att samhällsorganens behov av information för planering på lokal, regional och central nivå och företagens information om samhällsorganens planering och verksamhet tillgodoses på ett ändamålsenligt sätt. Samtidigt åligger det DIS att verka för att myndigheters insamlande av uppgifter om företagens planering samordnas så att onödigt dubbelarbete undviks. Enligt riksdagens beslut skulle DIS' befattning med informationssystemet ses som ett provisorium. Efter en tvåårig utvecklingsperiod skulle sålunda ansvaret för ledningen och samordningen av informationssystemet övergå på statens industriverk den 1 juli 1978. Vid förnyat ställningstagande till den organisatoriska frågan år 1978 bedömde emellertid riksdagen att det ännu en tid finns behov av ett ledningsorgan av DIS' karaktär. Riksdagen beslöt därför (prop. 1977/78:100 bil. 17, NU 1977/78:42, rskr 1977/78:207) att DIS tills vidare skulle bestå, men att DIS fr.o.m. den 1 juli 1978 i administrativt hänseende skulle knytas till industriverket. Sekretariatsfunktionerna har sålunda överförts till verket.

De uppgifter som inhämtas genom informationssystemet har sin främsta användning på regional och lokal nivå. Tillgången till enkäternas information om företagen är begränsad till denna nivå. De summerade uppgifterna används bl.a. för industriverkets löpande prognosverksamhet och för långtidsutredningen. På regional och lokal nivå används materialet dels som ett underlag för länsplaneringens prognoser, dels som en utgångspunkt för bedömningar rörande enskilda företag, vilka kan leda till närmare kontakter mellan skilda länsorgan och berörda företag. Vad gäller prognosverksamheten utförs denna beträffande industrisektorn i nära samarbete mellan länsstyrelserna och industriverket. Enkätens förväntningsuppgifter används härvid som ett av flera underlag för framtidsbedömningar.

Från företagens sida har de undan för undan ökade kraven på uppgiftslämnande mötts av ett allt starkare motstånd. I huvudsak innebär företagens kritik att den samlade uppgiftsskyldigheten har medfört oacceptabelt stora besvär och kostnader. Uppgiftskraven har dessutom uppfattats som onödigt detaljrika och svårbegripliga, framför allt för de mindre och medelstora företagen.

Den kritik som har framförts har uppmärksammats på olika sätt av samhället. Riksdagen har våren 1977 godkänt vissa riktlinjer bl.a. för hur företagens uppgiftslämnande skall begränsas och underlättas. Riksdagens beslut i frågan (prop. 1976/77:115, FiU 1976/77:25, rskr 1976/77:268) innebär bl.a. att uppgiftskrav och rutiner skall prövas hårdare. Vidare skall kraven och rutinerna gås igenom systematiskt och prövas fortlöpande och med jämna mellanrum. För att genomföra denna prövning har en delegation för företagens uppgiftslämnande (DEFU) tillkallats. Bestämmelser om prövningsförfarandet finns i förordningen (1978:11) om prövning av myndighets uppgiftsinsamling från företag, kommuner och organisationer.

DEFU har under hösten 1978 granskat informationssystemet i en förstudie rörande bl.a. informationssystemets användningsområde.

I förstudien redovisas synpunkter som har kommit fram i samband med de intervjuer som DEFU har haft med grupper som på olika sätt har kommit i kontakt med informationssystemet. Bland de kritiska synpunkter som återges kan nämnas att informationssystemets enkätfrågor har ansetts vara svåra att besvara. Kvaliteten på de lämnade uppgifterna har bedömts som ojämn. Vidare har uppgifternas användbarhet för olika myndigheter satts i fråga. I DEFU:s förstudie ifrågasätts bl.a. om informationssystemet mot bakgrund av de förändringar som skett av länsstyrelsernas och kommunernas planeringsarbete sedan systemets tillkomst alltjämt fyller en viktig uppgift för användarna. I förstudien redovisas också ett antal alternativ till nuvarande system.

DIS har vidtagit olika åtgärder för att minska belastningen på uppgiftslämnarna. Man har därvid arbetat efter två linjer. Den ena består i att minska företagens arbete med enkäterna. Således har bl.a. antalet frågetillfällen skurits ner från två till ett och antalet tillfrågade småföretag successivt minskats. Den andra linjen består i olika samordningsåtgärder för att minska behovet av uppgiftsinsamlingar från företagen i annan ordning. Bl.a. har kommunerna givits möjlighet att till den ordinarie enkäten koppla ett antal kommunala följdfrågor. DIS har påbörjat en undersökning av hur de kommunala instanserna utnyttjar systemet. Resultaten av denna studie och av en undersökning om utnyttjandet av systemet vid olika regionala organ beräknas föreligga under våren 1979.

Mot bakgrund av de olika uppfattningar som sålunda har framförts bör en

förutsättningslös utvärdering av informationssystemet företag-samhälle genomföras. Uppgiften bör anförtros en särskild utredare. Utvärderingen bör ses som ett komplement till det uppföljnings- och utvecklingsarbete som fortlöpande sker inom DIS.

Utredaren bör presentera ett underlag för beslut om informationssystemets framtid. Utredaren bör inledningsvis gå igenom befintligt material rörande informationssystemet och ta ställning till vilka ytterligare undersökningar som bör genomföras.

Efter utvärderingen bör utredaren redovisa ett underlag till beslut om informationssystemet som belyser såväl nyttan av systemet som de kostnader systemet medför för uppgiftslämnare och de instanser som administrerar systemet. Förslaget bör därvid utformas så att huvudintressenternas behov av information tillgodoses till lägsta kostnad. Därvid skall beaktas de alternativa informationskällor som står intressenterna till buds.

Om utredaren finner att information mellan företag och samhälle lämpligen bör administreras i huvudsak inom nuvarande system efter de förändringar förslaget kan innebära, bör han särskilt belysa frågan om delegationen bör bibehållas eller om huvudmannaskapet för systemet bör läggas till industriverket.

Resultatet av utredarens arbete bör om möjligt redovisas före utgången av mars månad år 1980.

Utredaren bör ha ett nära samarbete med DIS och DEFU. Utredaren kan vidare behöva samråda med representanter för såväl användar- som uppgiftslämnarsidan.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för industridepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppgift att utreda informationssystemet företag-samhälle,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna för utredningen skall belasta fjortonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Industridepartementet)

11. Utredning om reaktorsäkerhet mot bakgrund av bl.a. haveriet vid kärnkraftverket Three Mile Island, block 2

Dir 1979:49

Beslut vid regeringssammanträde 1979-04-26

Statsrådet Tham anför.

Alla energiomvandlingsprocesser är förenade med miljöeffekter och risker för olyckor, som kan leda till skada på människor och miljö. Detta gäller även produktion av elektrisk energi i kärnkraftverk.

Beräkningar av risker för stora haverier i kärnkraftverk och konsekvenser-

na av dessa har utretts i många olika sammanhang, utöver de utredningar som regelmässigt görs, när ansökningar om att få uppföra nya kärnkraftverk behandlas. Den internationellt mest kända utredningen är Reactor Safety Study WASH-1400, även kallad Rasmussen-rapporten, som utförts på uppdrag av United States Atomic Energy Commission (NUREG-75/014). I Sverige har riskerna för haverier i kärnkraftblock och de konsekvenser som kan bli följden av haverierna utretts av bl.a. närförläggningsutredningen och energikommissionen. Slutsatserna av dessa utredningars arbete har presenterats i betänkandet (SOU 975:56) Närförläggning av kärnkraftverk och betänkandet (SOU 1978:49) Energi Hälso- Miljö- och Säkerhetsrisker. Som underlag för dessa båda utredningars arbete har ett omfattande faktamaterial framtagits. Utöver dessa båda offentliga utredningar kan nämnas den reaktorsäkerhetsstudie som statens kärnkraftinspektion på uppdrag av regeringen utförde under åren 1976 och 1977.

De beräkningar och utredningar angående säkerheten i kärnkraftverk som har presenterats har under den senaste tiden blivit föremål för viss kritik. Sålunda har t.ex. rapporten WASH-1400 till vissa delar utsatts för kritik av en arbetsgrupp, under ledning av professor Harold Lewis, som tillkallats av Nuclear Regulatory Commission i USA. Arbetsgruppen instämmer i sin rapport, den s.k. Lewis-rapporten, i stort i de slutsatser som presenteras i WASH-1400. Den kritik som arbetsgruppen framför riktar sig huvudsakligen mot att det saknas tillräckligt statistiskt underlag för vissa av de antaganden som gjorts i WASH-1400, mot att konsekvensberäkningarna är osäkra samt mot att remissynpunkter på rapporten inte beaktats.

Sannolikheten för en härdsmälta med mycket allvarliga konsekvenser har ansetts vara utomordentligt liten. Det bör också framhållas att säkerhetskraven successivt har skärpts och att teknisk utveckling har skapat förbättrad säkerhet.

Sannolikheten för en härdsmälta, i den typ av kokarreaktorer som nu byggs i Sverige, torde därför vara mindre än i tidigare generationers kärnkraftverk. Med hänsyn härtill är det i första hand viktigt att inrikta säkerhetsarbetet på att minska riskerna för och konsekvenserna av stora olyckor i äldre kärnkraftverk.

Kärnkraftinspektionen har sedan några år tillbaka i begränsad omfattning studerat olika möjligheter att höja säkerheten i de befintliga kärnkraftverken och även föreslagit att vissa konkreta åtgärder genomförs. Detta arbete finns redovisat i bl.a. kärnkraftinspektionens reaktorsäkerhetsstudie. De säkerhetshöjande åtgärderna kan indelas i tre kategorier nämligen haveriförebyggande, haveribekämpande och konsekvenslindrande. I många fall har åtgärderna en sådan karaktär att de ger resultat i mer än ett av dessa avseenden. Det torde vara möjligt att med relativt begränsade insatser inom dessa områden erhålla väsentliga förbättringar i säkerheten hos de äldre kärnkraftverken.

I propositionen Riktlinjer för energipolitiken (1978/79:115 s. 72) framhålls:

"För att göra det möjligt för kärnkraftinspektionen att öka insatserna för att höja säkerheten i de befintliga kärnkraftverken beräknar jag att kärnkraftinspektionen för budgetåret 1979/80 bör tillföras ytterligare 5 milj. kr. Dessa medel bör användas för att dels utarbeta ett åtgärdsprogram och föreskrifter så att den kunskap som erhålls vid den återkommande säkerhetsgranskningen effektivt utnyttjas för att höja säkerheten i de befintliga kärnkraftanläggningarna, dels utvidga forskningsprogrammet i

syfte att öka kunskaperna om konsekvenslindrande åtgärder."

Haveriet i det amerikanska kärnkraftverket Three Mile Island, block 2, där ett antal missöden i kärnkraftverkets primär- och sekundärsystem ledde till omfattande bränsleskador med åtföljande utsläpp av radioaktiva ämnen till omgivningen, har medfört att frågor om reaktorsäkerhet och riskbedömningar har fått förnyad aktualitet. Bl.a. har Förenta staternas president utsett en kommission under ledning av Dr. John F. Kemeny med uppgift att undersöka orsakerna till olyckan vid Three Mile Island, block 2, och utfärda rekommendationer för att förhindra liknande händelser i framtiden.

Som en första åtgärd från den svenska regeringens sida har statens kärnkraftinspektion den 5 april 1979 fått i uppdrag att senast den 3 maj 1979 till regeringen redovisa vad som inträffat vid haveriet i kärnkraftblocket Three Mile Island, block 2, och vilka åtgärder detta föranleder beträffande svenska kärnkraftblock.

Med anledning av vad som nu har redovisats förordar jag att en kommitté tillkallas med uppgift att på grundval av bl.a. gjorda reaktorsäkerhetsstudier och olyckan vid kärnkraftverket Three Mile Island, block 2, dels överväga om det finns anledning att väsentligt omvärdera kärnkraftens risker, dels utreda vilka åtgärder som bör vidtagas för att stärka säkerheten vid de svenska kärnkraftverken.

Kommittén bör insamla och utvärdera det material, både svenskt och utländskt, som finns tillgängligt rörande såväl olyckan vid Three Mile Island, block 2, som anläggningen i övrigt. Speciellt bör kommittén utreda om det haveri som inträffade i anläggningen på morgonen den 28 mars 1979 har berörts eller i övrigt nämnts i de säkerhetsanalyser som gjorts rörande Three Mile Islands kärnkraftverk eller andra anläggningar av liknande konstruktion. Om så har skett bör kommittén utreda om det inträffade haveriet, med hänsyn till antalet ackumulerade reaktorår etc., väsentligt avviker från vad som kan förväntas. Kommittén bör även utreda huruvida ett haveri liknande det som inträffat vid Three Mile Island, block 2, kan inträffa i svenska kärnkraftverk samt hur stor sannolikheten i så fall är att detta kan inträffa.

Kommittén bör vidare redovisa principerna för uppbyggnaden av säkerhetssystemen i svenska och utländska kärnkraftverk och hur säkerhetsanalysen av kärnkraftverken har utförts. Kommittén bör särskilt redovisa hur riskerna har beräknats för haverier som orsakats av flera av varandra oberoende felfunktioner i reaktorsystemen. Betydelsen av reaktoroperatörernas inflytande över driften av kärnkraftverk vid uppskattning av riskerna för haverier bör analyseras och redovisas.

Med anledning av resultat som erhålles vid utredningen av dels haveriet vid Three Mile island, block 2, dels de riskbedömningar och säkerhetsanalyser som har genomförts och genomförs rörande kärnkraftverk bör kommittén ta ställning till om de erfarenheter som härvid erhållits föranleder ändrade bedömningar av säkerheten i samband med produktion av elektrisk energi i kärnkraftverk. Kommittén bör vidare studera de svenska kärnkraftblocken och i samverkan med kärnkraftinspektionen dra upp de närmare riktlinjerna för hur arbetet med att minska riskerna för och konsekvenserna av stora olyckor i kärnkraftverk skall bedrivas. Kommittén bör lämna förslag till dels inom vilken eller vilka av de tre åtgärdskategorierna – haveriförebyggande, haveribekämpande och konsekvenslindrande åtgärder – som de primära insatserna bör göras, dels vilka dessa insatser bör vara. En utgångspunkt bör

härvid vara att kommitténs arbete bör leda fram till en åtgärdsmodell som inte är bunden till ett speciellt kärnkraftverk utan kan tillämpas generellt.

Kommittén bör även lämna förslag till inriktning och utformning av kärnkraftinspektionens forskningsprogram kring säkerhetshöjande åtgärder i befintliga kärnkraftverk. Kommittén bör särskilt studera de utländska forskningsprojekt som berör säkerhetshöjande åtgärder och ange vilka av dessa som är av intresse för svenskt vidkommande.

Kommittén bör lämna förslag till hur de medel som enligt prop. 1978/79:115 skall tillföras Kärnkraftinspektionen för säkerhetshöjande åtgärder skall disponeras.

Kommittén bör när det gäller säkerhetshöjande åtgärder i de svenska kärnkraftblocken, liksom vid övriga kärnsäkerhetsrelaterade överväganden, beakta den kompetens som finns vid statens kärnkraftinspektion och de utredningar som tidigare gjorts inom området.

Kommittén är oförhindrad att redovisa sitt arbete i delbetänkanden. Arbetet bör dock bedrivas så att resultatet av det kan slutligt redovisas senast i november 1979.

Med hänvisning till vad jag nu anfört, hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en kommitté med högst 12 ledamöter, med uppdrag att på grundval av bl.a. gjorda reaktorsäkerhetsstudier och olyckan vid kärnkraftverket Three Mile Island, block 2, dels överväga om det finns anledning att väsentligt omvärdera kärnkraftens risker, dels utreda vilka åtgärder som bör vidtagas för att stärka säkerheten vid de svenska kärnkraftverken,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta fjortonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Industridepartementet)

12. Konsekvenser av en kärnkraftavveckling

Dir 1979:56

Beslut vid regeringssammanträde 1979-06-07

Statsrådet Tham anför.

För att förbereda 1978 års energipolitiska beslut tillsattes en särskild energikommission (I 1976:05) den 22 december 1976. Senare flyttades tidpunkten för det energipolitiska beslutet fram till våren 1979. Enligt direktiven var energikommissionens huvuduppgifter att samla, utvärdera och redovisa material samt göra nödvändiga kompletterande studier som kunde tjäna som underlag för regeringens ställningstaganden och förslag till riksdagen om den svenska energipolitikens inriktning för tiden fram till omkring år 1990.

I sitt huvudbetänkande (SOU 1978:17) Energi redovisar energikommissionen utgångspunkter för energipolitiken, beräkningar och bedöm-

ningar av några alternativa huvudinriktningar av energipolitiken för tiden fram till år 1990 samt en översiktlig bedömning avseende tiden fram till omkring år 2000. I betänkandet redovisas också överväganden och förslag till åtgärder som statsmakterna bör vidta.

I slutbetänkandet (SOU 1978:49) Energi HälsoMiljö- och Säkerhetsrisker redovisar kommissionen – utöver vad som tagits upp i huvudbetänkandet – utredningsresultat samt kommissionens bedömningar och ställningstaganden beträffande hälsorisker, risker för stora olyckor och sabotage samt risker med avfallshantering.

Kommissionens överväganden bygger i väsentliga delar på material som har tagits fram inom fem expertgrupper rörande säkerhet och miljö, energitillförsel, energihushållning, styrmedel samt forskning och utveckling.

Kommissionen har utvalt fyra energialternativ för närmare studier.

Vad beträffar inriktningen på kärnkraftområdet gäller följande i kommissionens alternativ.

- A, kärnkraften avvecklas till omkring år 1985
- B, energipolitiken inriktas mot att avveckla kärnkraften under en tioårsperiod, med år 1990 som riktpunkt
- C, viss fortsatt kärnkraftutbyggnad accepteras under 1980-talet men låsningar för tiden därefter undviks
- D, kärnkraftutbyggnad accepteras under 1980-talet i något större omfattning än i C och en mer markerad inriktning på fortsatt kärnkraftutnyttjande förutsätts ske, bl.a. i form av utveckling av och satsning på en inhemsk kärnbränslecykel.

Enligt energikommissionen har det i utredningsarbetet visats att det under vissa angivna förutsättningar skulle vara tekniskt möjligt att ersätta kärnkraften med annan energi om avvecklingen sker under en tioårsperiod. De ekonomiska konsekvenserna av en avveckling skulle emellertid bli betydande. Enligt de kalkyler som redovisats i huvudbetänkandet uppgår under perioden till år 2000 de totala merkostnaderna vid en avveckling av kärnkraften enligt alternativ B till ca 100 miljarder kr. jämfört med ett fortsatt utnyttjande av kärnkraft enligt alternativ C, förutsatt att den totala energianvändningen är densamma i de båda alternativen.

Energikommissionens betänkanden har remissbehandlats. Kommissionens arbete får överlag stort erkännande av remissinstanserna. De framlagda förslagen får också i allmänhet stöd. Merparten av remissinstanserna ställer sig således bakom kommissionens grundläggande värderingar, överväganden och förslag.

Regeringens proposition 1978/79:115 om riktlinjer för energipolitiken lades fram i mars 1979. Till grund för propositionen låg bl.a. energikommissionens båda betänkanden.

Enligt propositionen bör kärnkraftprogrammet begränsas till tolv reaktorer och någon utbyggnad därutöver bör inte komma i fråga. Detta innebär att de kärnkraftblock som f.n. är färdigställda eller under byggnad skall användas förutsatt att den s.k. villkorslagens (1977:140) krav kan uppfyllas. Bidraget från kärnkraft år 1990 enligt energipropositionen motsvarar ca 12 milj. ton olja per år om elproduktionen alternativt skulle ske i oljeeldade kondenskraftverk.

Efter det haveri som inträffade i det amerikanska kärnkraftverket Three Mile Island i mars 1979 råder politisk enighet om att beslut beträffande de

delar av energipropositionen som berör kärnkraften bör anstå till våren 1980. Riksdagsbeslutet bör enligt riksdagsmajoriteten föregås av en rådgivande folkomröstning om kärnkraftens roll i den svenska energiförsörjningen. I avvaktan härpå bör, såsom framgår av regeringens proposition 1978/79:218 om lag om förbud mot att under viss tid tillföra kärnreaktorer kärnbränsle, m.m., inga nya kärnkraftreaktorer tas i drift.

Vid överläggningar mellan de fem riksdagspartierna har det framkommit att ett alternativ i folkomröstningen bör vara att kärnkraften avvecklas under en tioårsperiod. Alternativet har beskrivits på följande sätt:

Ett alternativ i folkomröstningen bör vara att en plan för avveckling av all kärnkraft inom högst tio år och en hushållningsplan för minskat oljeberoende skall genomföras på grundval av fortsatt och intensifierad energibesparing och kraftigt ökad satsning på förnybara energikällor. Alternativet innebär vidare att omedelbart stopp genomförs för fortsatt utbyggnad och idrifttagning av kärnkraftverk och att ingen uranbrytning skall tillåtas i vårt land. För de reaktorer som kommer att vara i drift under viss tid skall skärpta säkerhetskrav gälla. Om pågående eller kommande säkerhetsanalyser så kräver, skall självfallet en omedelbar avstängning ske av samtliga kärnkraftreaktorer. I alternativet ingår också att arbetet mot kärnvapenspridning och atomvapen skall intensifieras och att export av reaktorer och reaktorteknologi upphör samt att sysselsättningen ökas genom alternativ energiproduktion, ökat nyttjande av inhemska råvaror och effektivare energihushållning i produktionen.

En kommitté (I 1979:07) har tidigare tillkallats för utredning om reaktorsäkerhet mot bakgrund av bl.a. det tidigare nämnda haveriet i kärnkraftverket Three Mile Island. Kommitténs uppgift är att dels överväga om det finns skäl att väsentligt omvärdera kärnkraftens risker, dels utreda vilka åtgärder som bör vidtagas för att stärka säkerheten vid de svenska kärnkraftverken.

Jag finner mot denna bakgrund att en särskild kommitté bör tillkallas för att belysa konsekvenserna av en avveckling av kärnkraften. För kommitténs arbete bör följande riktlinjer gälla.

Utgångspunkten för avvecklingsalternativet är att kärnkraften skall avvecklas inom en tioårsperiod räknat från år 1980. Avvecklingsalternativet bör relateras till ett referensalternativ som baseras på de riktlinjer för energipolitiken som anges i regeringens proposition 1978/79:115.

Kommittén bör så långt möjligt utnyttja det underlagsmaterial och de beräkningsprinciper som energikommissionen har använt. Kommittén bör dock vara oförhindrad att göra egna bedömningar av förutsättningar i de fall där energikommissionens antaganden inte bedöms vara tillämpliga. Konsekvenserna bör redovisas för perioden fram till år 2000.

En utgångspunkt för arbetet bör vara en strävan att så långt som möjligt minska Sveriges beroende av olja.

Utöver de förändringar i energitillförseln som motiveras av den minskade kärnkraftproduktionen bör kärnkraftavvecklingen inte föranleda någon principiellt ändrad inriktning beträffande energitillförseln. Det innebär exempelvis att den långsiktiga inriktningen mot en ökad andel uthålliga, helst inhemska och förnybara, energikällor med minsta möjliga miljöpåverkan bör vara densamma oberoende av om kärnkraften skall avvecklas snabbt eller om någon förtida avveckling inte antas äga rum. Om kommittén finner det rimligt att räkna med en snabbare introduktion av förnybara energikällor än vad som bedömdes möjligt i energipropositionen bör detta särskilt anges.

Regeringen har uppdragit åt delegationen (I 1975:02) för energiforskning att sammanställa och redovisa aktuella bedömningar av förutsättningarna för att utnyttja förnybara energikällor i landet under de närmaste årtiondena.

För att ge underlag för en bedömning av möjligheterna att snabbt införa kol i det svenska energisystemet har regeringen vidare gett delegationen (I 1979:01) för solvärme och bränslen som kan ersätta olja i uppdrag att belysa denna fråga. Båda dessa uppdrag skall redovisas senast den 20 september 1979.

Kommittén bör utgå från att sådana energihushållningsåtgärder vidtas att de nivåer för den totala energianvändningen som anges i energipropositionen inte överskrids. En avveckling av kärnkraften torde dock nödvändiggöra att elandelen i den totala energianvändningen måste minskas. Avvecklingen bör så långt möjligt genomföras så att långvariga elransoneringar eller andra långtgående ingrepp i elanvändningen kan undvikas. Kommittén bör ange vilka restriktioner eller andra åtgärder som kan bli nödvändiga för att begränsa elanvändningens ökningstakt.

Kommittén bör redovisa en konkret plan för kärnkraftavvecklingen innehållande ungefärliga tidpunkter när de sex befintliga reaktorerna kan tas ur drift samt ange hur elproduktionen ska byggas ut för att möjliggöra avvecklingen.

Det är angeläget att kommittén så långt som möjligt konkret anger vilka typer av kraftverk som kan komma i fråga, samt lokalisering och bränsle för dessa. Kommittén bör vidare ange i vilken mån färdigbyggda men inte utnyttjade kärnkraftanläggningar kan nyttjas för andra ändamål och om kärnkraftlägena kan utnyttjas för andra typer av kraftverk. Kommittén bör också, utan hinder av de beslut som redan har fattats rörande vattenkraftutbyggnad, ange om och i vilken utsträckning ytterligare vattenkraftutbyggnad bör komma i fråga.

Tillståndsbehandlingen för nya kraftverk förutsätts ske enligt gällande lagstiftning.

Översiktliga energibalanser bör redovisas för åren 1985, 1990 och 2000 varvid bränsleimporten liksom användningen av inhemska energikällor bör redovisas. I avvecklingsalternativet kan elbalanser behöva studeras för varje år under 1980-talet. En särskild bedömning bör göras av möjligheterna att på världsmarknaden anskaffa de extra kvantiteter olja som behövs till följd av kärnkraftavvecklingen.

Kommittén bör göra en bedömning av förändringen i försörjningstryggheten vid kärnkraftavvecklingen samt översiktligt redovisa belastningen på miljön i form av utsläpp, deponering av restprodukter m.m. De beslut i olika avseenden som erfordras för att genomföra kärnkraftavvecklingen bör också anges liksom tidpunkterna för dessa beslut.

Kommittén bör vidare bedöma de samhällsekonomiska konsekvenserna av avvecklingen. En utgångspunkt för de ekonomiska bedömningarna kan vara den senaste långtidsutredningen (SOU 1978:78) och dess framtidsperspektiv. Kommittén bör belysa de direkta konsekvenserna för landets bytesbalans samt konsekvenserna för näringslivets utveckling och internationella konkurrenskraft. Även de regional- och sysselsättningspolitiska konsekvenserna bör belysas bl.a. med utgångspunkt från länsplaneringen både i fråga om direkta och indirekta effekter. Kommittén bör så långt som möjligt söka bedöma konsekvenserna för industrin, särskilt den energiintensiva industrin, samt belysa konsekvenserna av ökade

energipriser. För att kunna göra detta måste den sannolika utvecklingen av eltarifferna vid en kärnkraftavveckling bedömas. Kommittén bör vidare söka ge en bild av de samlade samhällsekonomiska kostnaderna för avvecklingen. Bl.a. bör konsekvenserna vad gäller investeringsbehov och tillgängligt utrymme för privat och offentlig konsumtion diskuteras. Även de statsfinansiella effekterna och effekterna för kapitalmarknaden bör belysas i detta sammanhang. En utgångspunkt för bedömningen av de statsfinansiella effekterna kan, vad gäller den första hälften av 1980-talet, vara den långtidsbudget som har framlagts i prop. 1978/79:150.

I ett särskilt avsnitt bör kommittén belysa följderna för de kommuner som har kärnkraftverk samt för berörda kraftföretag och deras anställda. Kommittén bör utarbeta ett åtgärdsprogram i syfte att i görligaste mån minska de omställningsproblem som uppstår. Detta arbete bör ske i nära kontakt med bl.a. berörda kommuner, länsstyrelser, företag och fackliga organisationer. Kommittén bör bilda en allsidigt sammansatt arbetsgrupp för att behandla dessa frågor.

Regeringen har tidigare bemyndigat mig att tillkalla en särskild förhandlare i de diskussioner som ska föras med Asea AB om nytt konsortialavtal för AB Asea-Atom. Frågan om Asea-Atoms framtid i händelse av en kärnkraftavveckling bör därför inte tas upp av kommittén.

Kommittén bör avge en rapport med en översiktlig och så långt möjligt fullständig redovisning av uppdraget senast den 15 november 1979. Frågan om följderna för de kommuner som har kärnkraftverk kan dock redovisas senare. Kommittén är oförhindrad att fortsätta sitt arbete efter denna tidpunkt med inriktning på fördjupning av analysen. Kommittén bör fästa stor vikt vid att presentera resultatet av arbetet på ett lättillgängligt sätt.

Jag avser att senare tillkalla en parlamentariskt sammansatt grupp med uppgift att följa kommitténs arbete. Kommittén bör lämna denna grupp fortlöpande information om kommitténs arbete samt inhämta gruppens synpunkter på vilka problem som särskilt bör bli föremål för kommitténs analys.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en kommitté med högst 13 ledamöter med uppdrag att redovisa konsekvenserna av en avveckling av kärnkraften i Sverige,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande i kommittén,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde i kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta fjortonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans framställan.

(Industridepartementet)

13. Tilläggsdirektiv till delegationen (I 1975:02) för energiforskning

Dir 1979:61

Beslut vid regeringssammanträde 1979-06-07

Statsrådet Tham anför.

Med stöd av regeringens bemyndigande den 12 juni 1975 tillkallade chefen för industridepartementet en delegation (I 1975:02) för energiforskning. Delegationen fick till uppgift att ta fram underlag för planering av forskning och utveckling inom energiområdet i ett långsiktigt perspektiv, att vara programansvarigt organ för programmet Allmänna energisystemstudier inom Huvudprogram Energiforskning och att verka för samordning av den totala forsknings- och utvecklingsverksamheten inom energiområdet.

Genom tilläggsdirektiv den 10 juni 1976 och den 10 februari 1977 preciserades delegationens uppgift i fråga om underlag för planering av forskning och utveckling. Delegationen gavs i uppgift att senast den 28 september 1977 redovisa förslag till energiforskningsprogram för treårsperioden 1978/79-1980/81. Uppgiften slutfördes genom att delegationen i september 1977 avgav betänkandet (SOU 1977:56) Energi – program för forskning, utveckling, demonstration med bilagor (SOU 1977:57-62). Programförslaget byggde huvudsakligen på sektorsvisa förslag som hade utarbetats av de programansvariga organen inom huvudprogrammet.

Enligt riksdagens beslut (prop. 1977/78:110, NU 1977/78:68, rskr 1977/78:341) skall under treårsperioden 1978/79-1980/81 ett nytt Huvudprogram Energiforskning genomföras. Treårsprogrammet 1978/79-1980/81 bygger i allt väsentligt på förslagen i delegationens betänkande.

Genom tilläggsdirektiv den 15 juni 1978 (Dir 1978:53) preciserades delegationens fortsatta uppdrag. Därvid angavs bl.a. att delegationen i samråd med de programansvariga organen inom huvudprogrammet bör vidta de förberedelser som krävs för att få fram ett enhetligt underlag för statsmakternas planering av forskning och utveckling inom energiområdet efter den 30 juni 1981. Vidare angavs att delegationen bör lägga ökad vikt vid att följa och värdera forskningsoch utvecklingsverksamheten inom energiområdet, såväl inom som utom landet.

Delegationen har härefter bl.a. redovisat en global översikt av forskning, utveckling och demonstration inom energiområdet samt en sammanställning och utvärdering av Sveriges deltagande i forsknings- och utvecklingssamarbetet inom det internationella energiorganet, IEA. Delegationen har vidare, i enlighet med regeringens beslut den 16 februari 1978, sammanställt och redovisat verksamhets- och värderingsrapporter rörande energiforskningsprogrammet 1975/76-1977/78. Delegationen ansvarar, enligt regeringens beslut den 2 november 1978, för det svenska deltagandet i samarbetet inom IEA avseende strategi för forskning, utveckling och demonstration inom energiområdet.

De nu nämnda verksamheterna samt det förhållandet att viktiga resultat från hittills genomförda satsningar inom en rad områden inom huvudprogrammet nu börjar bli tillgängliga har skapat ett gott utgångsläge för en samlad och väl underbyggd planering av den fortsatta verksamheten inom energiforskningsprogrammet. De hittillsvarande insatserna har också lett till en ökning av den inhemska kompetensen på flera betydelsefulla områden. Ett efter hand utbyggt stöd från samhällets sida till dels prototyper och

demonstrationsanläggningar, dels forskningsinriktat experimentbyggande inom energiområdet har ökat möjligheterna att överföra forsknings- och utvecklingsresultat till praktisk tillämpning.

Riksdagen har nyligen fattat vissa beslut med anledning av regeringens proposition om riktlinjer för energipolitiken (prop. 1978/79:115 bil. 1, NU 1978/79:60, rskr 1978/79:429). Vid min anmälan till propositionen framhöll jag bl.a. att de riktlinjer för energiforskningen som har beslutats av riksdagen våren 1978 i huvudsak alltjämt bör gälla. Vidare anförde jag att delegationen för energiforskning har en väsentlig uppgift när det gäller att utvärdera framkomna resultat inom olika delprogram och programelement som förberedelse för beslut som efter hand kommer att behöva fattas om inriktningen av verksamheten inom olika delar av energiforskningsprogrammet. I det sammanhanget anmälde jag även min avsikt att senare föreslå regeringen att komplettera det till delegationen tidigare givna utvärderingsuppdraget för att bl.a. tillgodose behovet av underlag för beslut om energiforskningens inriktning efter den 30 juni 1981 (prop. 1978/79:115 bil. 1 s. 276).

Delegationen för energiforskning bör, mot bakgrund av vad jag nu har anfört, få i uppdrag att utarbeta förslag till omfattning och inriktning av insatserna inom Huvudprogram Energiforskning efter den 30 juni 1981. Uppdraget bör innefatta den nyss nämnda kompletteringen av det till delegationen tidigare givna utvärderingsuppdraget. För arbetet bör följande riktlinjer gälla.

Delegationens förslag bör vara så utformat att det kan tjäna som ett underlag för förslag till riksdagen under 1980/81 års riksmöte.

Utgångspunkten för delegationens förslag bör vara en övergripande analys avseende de behov av forsknings- och utvecklingsinsatser som följer av de riktlinjer för energipolitiken som har beslutats av statsmakterna. Delegationen bör, som resultat av analysen, redovisa en områdesvis bedömning av den betydelse som insatser inom huvudprogrammet kan väntas få i skilda tidsperspektiv när det gäller att tillgodose dessa behov. Delegationen bör beakta att ändrade och kompletterande riktlinjer kan bli aktuella efter den planerade rådgivande folkomröstningen om kärnkraftens roll i den svenska energiförsörjningen. Delegationen bör i sammanhanget ägna särskild uppmärksamhet åt förutsättningarna för olika avnämare att utnyttja forsknings- och utvecklingsresultat som kommer fram och för att teknik som utvecklas skall kunna komma till praktisk tillämpning.

Delegationen bör redovisa vilka antaganden om internationella energivarumarknader, ekonomisk tillväxt m.fl. för vår framtida energiförsörjningssituation betydelsefulla faktorer som dess förslag bygger på. Särskilt bör därvid belysas vilken inverkan alternativa antaganden härom bedöms få på behovet av svenska forsknings- och utvecklingsinsatser inom olika områden. Redovisningen bör utformas som alternativa förslag till en långsiktig svensk strategi för forskning och utvecklingsarbete inom energiområdet.

Delegationen bör för att underbygga sitt förslag vidare komplettera den hittills genomförda utvärderingen med en värdering av insatserna inom vissa återstående viktiga delar av huvudprogrammet enligt vad delegationen närmare bestämmer. Delegationens förslag bör sålunda utformas mot bakgrund av dels pågående insatser inkl. de åtaganden som har gjorts inom ramen för det nu gällande treårsprogrammet, dels tillgången inom landet till vetenskaplig kompetens och personella resurser, försöksanläggningar m.m.,

dels verksamhet inom området i andra länder. Särskilt bör därvid beaktas pågående och planerat forsknings- och utvecklingssamarbete inom IEA.

Delegationen bör i sina förslag söka uppnå en koncentration av forsknings-, utvecklings- och försöksinsatserna. Jag får i sammanhanget erinra om vad jag anförde i denna fråga vid min anmälan till prop. 1978/79:115 om riktlinjer för energipolitiken (bil. 1 s. 275). Där så är möjligt bör således anges ungefärliga tidpunkter då statsmakterna beräknas ha underlag för värdering av olika utvecklingslinjer.

I delegationens förslag bör för olika delar av huvudprogrammet i koncentrerad form anges dels långsiktiga mål, dels omfattning, avgränsning och inriktning av insatserna under i första hand treårsperioden den 1 juli 1981-den 30 juni 1984. Delegationens förslag till insatser bör, för de områden där det bedöms lämpligt, omfatta också en kortare eller längre programperiod. Förslagen till insatser inom skilda delar av huvudprogrammet bör redovisas i olika ambitionsnivåer enligt följande.

Delegationen bör redovisa ett förslag som utgår från den ekonomiska nivå på verksamheten inom huvudprogrammet som helhet som planeras gälla för budgetåret 1980/81. Utgångspunkten bör därvid, i enlighet med vad jag nyss anförde, vara att verksamheten inom vissa områden minskas till förmån för en koncentration till andra områden. Härutöver bör delegationen redovisa å ena sidan möjligheter till och kostnader för en forcering av insatserna inom områden som vid den övergripande analysen har befunnits vara de viktigaste på kort och medellång sikt, å andra sidan möjligheter till och konsekvenser av en sänkning av ambitionsnivån för de mest kostnadskrävande delarna av huvudprogrammet.

Delegationen är oförhindrad att redovisa ytterligare variationer av ambitionsnivån för hela eller delar av huvudprogrammet. Delegationen är också oförhindrad att föreslå sådana förändringar av programindelning m.m. som eventuellt krävs för att lättare kunna inrikta verksamheten i enlighet med de långsiktiga målen för huvudprogrammet.

I sina beräkningar av kostnader för insatser inom olika delar av huvudprogrammet bör delegationen beakta möjligheterna till gemensam finansiering av verksamheten mellan staten och privata intressenter.

Delegationen bör i sina förslag till insatser inom olika delar av huvudprogrammet redovisa dels en uppskattning av de ekonomiska åtaganden av staten för tiden efter den 30 juni 1984 som dess förslag kan komma att medföra, dels vilka motiv för statligt stöd till forskning, utveckling och demonstration som bedöms föreligga under olika skeden i den tekniska utvecklingen. Delegationen bör därvid beakta samordningen med den verksamhet utanför huvudprogrammet som av andra än energipolitiska skäl stöds av styrelsen för teknisk utveckling, transportforskningsdelegationen och statens råd för byggnadsforskning.

Delegationen bör, mot bakgrund av hittills vunna erfarenheter, närmare redovisa vilka former för stöd inom Huvudprogram Energiforskning som är lämpliga i olika sammanhang. Särskilt bör belysas förutsättningarna för att orientera utvecklingsarbetet efter avnämarnas behov och främja införandet av ny teknik genom upphandling, i samarbete med avnämare, av försöksanläggningar m.m. i fullstor eller nära fullstor skala i enlighet med specifikationer som är förenliga med de mål som gäller för energiforskningsprogrammet. Delegationen bör därvid för skilda delar av huvudprogrammet uppmärksamma avgränsningen mot och kraven på samordning med andra statliga stödåtgärder inom energiområdet, bl.a. den

verksamhet avseende stöd till prototyper och demonstrationsanläggningar inom energiområdet som administreras av statens industriverk. I detta sammanhang bör delegationen också söka belysa förutsättningar och hinder för införande på marknaden av ny energiteknik samt behovet av eventuella åtgärder vid sidan om huvudprogrammet för att stimulera till sådant forsknings- och utvecklingsarbete inom energiområdet som finansieras med andra än statliga medel. Samråd i dessa frågor bör ske med styrelsen för teknisk utveckling, nämnden för energiproduktionsforskning och delegationen (I 1979:01) för solvärme och bränslen som kan ersätta olja.

Utöver vad jag nu har nämnt bör delegationen i sitt förslag överväga en lämplig fördelning av forsknings- och utvecklingsstödet mellan å ena sidan långsiktigt planerade och bundna insatser och å andra sidan oförutsedda uppslag och utvecklingsinsatser. Delegationen bör också belysa frågan om lämplig avvägning mellan stöd till forskning vid högskolor och forskningsinstitut m.m. och stöd till utvecklingsarbete inom företag och därvid beakta behovet av högre utbildning inom olika energitekniska ämnesområden. Jag vill i sammanhanget erinra om att företrädare för de tekniska fakulteterna i olika sammanhang har framhållit behovet av kunskapsuppbyggande forskning inom energiområdet. Jag anser detta vara en angelägen fråga som delegationen bör uppmärksamma vid utarbetandet av sina förslag. Delegationen bör om möjligt dessutom analysera huruvida hittillsvarande insatser för att till olika avnämare sprida information om resultat inom energiforskningsprogrammet har varit tillräckliga och lämpligt avvägda samt lämna förslag till i sammanhanget eventuellt erforderliga åtgärder.

Delegationen bör slutligen också översiktligt behandla förutsättningarna för samarbete med utvecklingsländer i forsknings- och utvecklingsfrågor inom energiområdet av ömsesidigt intresse och därvid lämna förslag till omfattning av och former för ett eventuellt sådant samarbete inom ramen för huvudprogrammet.

Delegationen bör utarbeta sina förslag i nära samarbete med de organ som nu har ansvar för skilda delar av huvudprogrammet, samt i övrigt samråda med berörda statliga myndigheter och organ, däribland statens industriverk och delegationen för solvärme och bränslen som kan ersätta olja. Jag ämnar inom kort begära regeringens bemyndigande att tillkalla en särskild utredare för att se över myndighetsorganisationen inom energiområdet. Delegationen bör, vad gäller de samordnings- och avgränsningsfrågor som berörs av utredarens uppdrag, samråda med denne.

Delegationens förslag bör föreligga senast den 15 augusti 1980.

Jag hemställer att regeringen ger delegationen i uppdrag att utarbeta förslag beträffande insatserna inom Huvudprogram Energiforskning m.m. efter den 30 juni 1981 i enlighet med vad jag nu har anfört.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Industridepartementet)

14. Myndighetsorganisationen inom energiområdet, m.m.

Dir 1979:62.

Beslut vid regeringssammanträde 1979-06-14

Statsrådet Tham anför.

Vid min anmälan till prop. 1978/79:115 om riktlinjer för energipolitiken (bil. 1 s. 47, NU 1978/79:60, rskr 1978/79:429) framhöll jag att den av mig förordade inriktningen av energipolitiken kan leda till att myndighetsorganisationen inom energiområdet behöver ses över och göras mer ändamålsenlig. Jag anmälde att jag avsåg att föreslå regeringen att bemyndiga mig att tillkalla en särskild utredare för att klarlägga vissa frågor rörande den statliga organisationen av myndigheter m.m. inom energiområdet. I utredningens uppdrag borde ingå också att klarlägga vissa frågor rörande statens vattenfallsverks framtida uppgifter och organisation.

I prop. 1977/78:110 (s. 161, NU 1977/78:68, rskr 1977/78:341) om energiforskning m.m. anförde föredragande statsrådet att en utvärdering av organisationen av energiforskningsprogrammet borde kunna äga rum under den kommande treårsperioden. Han uttalade därvid att det borde vara möjligt att, i anslutning till ett planerat arbete med att se över myndighetsorganisationen inom energiområdet, närmare utvärdera organisation, ansvarsfördelning m.m. för energiforskningsprogrammet mot bakgrund av vissa krav som i propositionen angetts böra ställas på en sådan organisation.

I utredarens uppdrag borde därför, enligt vad jag framhöll vid min anmälan till prop. 1978/79:115 om riktlinjer för energipolitiken, ingå också att utvärdera energiforskningsorganisationen.

Jag återkommer nu till dessa frågor.

En redogörelse för vidtagna och planerade åtgärder inom energiområdet har lämnats i prop. 1978/79:115 om riktlinjer för energipolitiken.

Beträffande de statliga insatserna vad gäller forskning och utveckling inom energiområdet finns en utförlig redogörelse i prop. 1977/78:110 om energiforskning m.m. Där finns också en redogörelse för uppdelningen av Huvudprogram Energiforskning på olika program m.m. För planering och genomförande av programmen svarar särskilda programansvariga organ. Ansvaret för bl.a. samordning, uppföljning och utvärdering av programmen åvilar delegationen (I 1975:02) för energiforskning.

Åtskilliga myndigheter och andra statliga organ är f.n. verksamma inom energiområdet. Utöver de organ som ingår i den tidigare nämnda energiforskningsorganisationen vill jag nämna några.

Statens vattenfallsverk skall enligt sin instruktion (1974:798, ändrad senast 1977:922) handha statens kraftverksrörelse och verka för en rationell elenergiförsörjning i riket. Förutom att verket producerar, distribuerar och säljer elkraft samt svarar för kraftöverföringen på stamnätet bedriver det en omfattande anläggningsverksamhet genom att svara för byggande av produktionsanläggningar för eget och dotterbolags bruk. Vidare bedriver eller deltar verket i viss utsträckning i verksamhet inom energisektorn som inte enbart avser elförsörjningen. Jag tänker bl.a. på kraftvärmeutbyggnad liksom på en del mera utvecklingsbetonade aktiviteter. Härutöver företräder verket genom olika dotterbolag vissa statliga intressen avseende bl.a. bränsleförsörjning. Vattenfallsverket arbetar på affärsmässig grund och inslaget av myndighetsutövning är begränsat. Verket har dock till uppgift att

svara för beredskapsplanläggning av landets elenergiförsörjning.

Vid min anmälan till prop. 1978/79:115 (bil. 1 s. 43) redovisade jag min syn på statens vattenfallsverks fortsatta roll inom energiområdet. Jag framhöll bl.a. att 1980-talets energipolitik kommer att i ökad utsträckning ställa krav på medverkan och initiativ från verkets sida inom områden där det hittills har spelat en mer begränsad roll. Det kommer således att finnas skäl för verket att engagera sig även i frågor rörande energiförsörjningen som inte har direkt samband med produktion och distribution av el. Jag angav vidare vid min anmälan att vattenfallsverket bör spela en roll också som en viktig statlig resurs för att direkt i energisystemet utveckla och introducera den teknik som krävs för att de energipolitiska intentionerna skall infrias. Även näringsutskottet har tagit upp denna fråga vid sin behandling av propositionen (NU 1978/79:60 s. 74-75).

Statens industriverk är enligt sin instruktion (1974:476, omtryckt 1977:443, ändrad senast 1978:511) central förvaltningsmyndighet för bl.a. ärenden som rör energiförsörjning. Verkets huvudsakliga uppgifter inom energiområdet framgår av instruktionen. Dessa frågor handläggs inom verket i första hand av energibyrån.

I de arbetsuppgifter inom energiområdet som ankommer på verket ingår utarbetande av energistatistik och energiprognoser, utredningsverksamhet, administration av bidrag enligt förordningen (1975:422) om statsbidrag till energibesparande åtgärder inom näringslivet m.m. (omtryckt 1978:339, ändrad senast 1979:554) och av bidrag för viss kurs- och rådgivningsverksamhet inom energiområdet. Vidare ingår bedömningar av industrins energihushållning vid prövning enligt 136 a § byggnadslagen (1947:385, 136 a § ändrad senast 1976:213) samt det centrala myndighetsansvaret i frågor i anslutning till lagen (1977:439) om kommunal energiplanering.

Verkets uppgifter på energidistributionsområdet innefattar frågor om linje- och områdeskoncessioner enligt lagen (1902:71 s. 1), innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar, beslut om bidrag enligt förordningen (1959:369) om statligt stöd åt landsbygdens elförsörjning (omtryckt 1977:348) och om tillstånd enligt lagen (1976:240) om förvärv av eldistributionsanläggningar m.m. samt beslut om allmänförklaring av fjärrvärmeanläggningar enligt lagen (1976:838) om allmänna fjärrvärmeanläggningar. Till industriverket är knutet ett råd för att bistå verket vid behandling av ärenden som hör samman med eldistributionen.

Uppgifterna inom elsäkerhetsområdet innefattar bl.a. meddelande av föreskrifter om elektriska starkströmsanläggningar, elektrisk materiel och om provning av sådan materiel samt fastställande av föreskrifter om åtgärder mot bl.a radiostörningar. Verket meddelar vidare behörighet enligt elinstallatörsförordningen (1975:967) samt för statistik över olycksfall och bränder förorsakade av elström.

Verket är dessutom chefsmyndighet för statens elektriska inspektion, som enligt sin instruktion (1965:647, omtryckt 1977:229, ändrad senast 1977:1171) är den lokala statliga organisationen för ärenden om tillsyn över elektriska starkströmsanläggningar. Organisationen av statens elektriska inspektion har setts över. Resultatet av översynen har redovisats i prop. 1977/78:100 (bil. 17. s. 158).

Inom energiområdet finns också vissa nämnder, såsom statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström, krigsskyddsnämnden för kraftanläggningar och nämnden för värdering av eldistributionsanläggning m.m.

Energisparkommittén (I 1974:05) tillkallades i november 1974 för att

handha bl.a. en energisparkampanj vintern 1974-1975. Kommittén har senare genom tilläggsdirektiv fått sitt uppdrag förlängt och utvidgat till att omfatta vid sidan av egna informationsåtgärder bl.a. samordning av och stöd till myndigheternas information om energisparande. Kommittén har därutöver i uppdrag att i samråd med statens industriverk fortlöpande följa energikonsumtionens utveckling och att undersöka förutsättningar för att under icke krisförhållanden införa direkta restriktioner eller förbud mot vissa slag av energianvändning.

Bostadsstyrelsen och för bostadshus också länsbostadsnämnderna och de kommunala förmedlingsorganen handhar stödet till energibesparande åtgärder i bostadshus enligt bl.a. förordningen (1977:332) om statligt stöd till energibesparande åtgärder i bostadshus m.m., (ändrad senast 1979:422), till allmänna samlingslokaler enligt 38 a § kungörelsen (1973:400) om statligt stöd till allmänna samlingslokaler (omtryckt 1976:794, ändrad senast 1978:185) samt till kommunala och landstingskommunala byggnader enligt förordningen (1977:346) om statsbidrag till energibesparande åtgärder i kommunala och landstingskommunala byggnader m.m.

Statens planverk är enligt sin instruktion, förordningen (1967:329, omtryckt 1975:1278, ändrad senast 1978:848) central förvaltningsmyndighet för ärenden om planläggning av bebyggelse och om byggnadsväsendet. Verket utfärdar enligt byggnadsstadgan (1959:612) bl.a. föreskrifter, råd och anvisningar. Verket svarar också för typgodkännande av konstruktion eller frågor rörande utförande i övrigt av byggnader och andra anordningar som byggnadsstadgan reglerar. Ett råd för energihushållning är knutet till verket för att bistå verket i frågor av större vikt angående förbättrad hushållning med energi i samband med planläggning och byggande.

Statens råd för byggnadsforskning har vad gäller energiområdet, förutom uppgifter inom energiforskningsprogrammet, ansvaret för energiinriktad utvecklings- och demonstrationsverksamhet och för forskningsinriktat experimentbyggande.

Delegationen (Bo 1978:03) för frågor om energihushållning i befintlig bebyggelse följer och samordnar arbetet med genomförandet av den tioåriga plan för att spara energi i befintlig bebyggelse som riksdagen (prop. 1977/78:76, CU 1977/78:31, rskr 1977/78:345) antog våren 1978.

Riksdagen har år 1977 beslutat om riktlinjer för en ny organisation av överstyrelsen för ekonomiskt försvar (prop. 1976/77:74 bil. 2, FöU 1976/77:13, rskr 1976/77:311). Överstyrelsen är enligt sin instruktion (1978:291) central myndighet för den ekonomiska försvarsberedskapen. Verket samordnar planeringsverksamheten inom hela det ekonomiska försvaret som avser flera olika områden bl.a. energiområdet. Inom detta område svarar överstyrelsen för bl.a. samordning av beredskapsplaneringen och beredskapslagring av bl.a. olja och kol samt förberedelser för åtgärder vid kris. I samband med beslutet om ändrad organisation behandlades bl.a. frågan om ansvars- och arbetsfördelning mellan överstyrelsen och statens industriverk.

Delegationen (I 1979:01) för solvärme och bränslen som kan ersätta olja har till uppgift att föreslå åtgärder som kan öka utnyttjandet av solvärme och bränslen som kan utgöra alternativ till olja.

Förutom de statliga myndigheter och organ som jag nu har nämnt finns flera andra som också är verksamma inom energiområdet. Det gäller bl.a. statens pris- och kartellnämnd som inom ramen för sin prisövervakning överlägger med bl.a. oljeföretag och kraftproducenter inför planerade

prisändringar, byggnadsstyrelsen, som ansvarar för energibesparande åtgärder i civila statliga byggnader och statens naturvärdsverk, som handlägger bl.a. frågor om miljöpåverkan av energitillförsel.

Kommunerna är enligt lagen (1977:439) om kommunal energiplanering skyldiga att i sin planering främja hushållningen med energi samt verka för en säker och tillräcklig energitillförsel. Bestämmelserna i lagen innebär bl.a. att kommunerna i all planering som är av betydelse för energianvändningen skall överväga och ta tillvara möjligheterna att främja hushållningen med energi.

Enligt riktlinjerna för den av riksdagen antagna planen för energisparande i befintlig bebyggelse har kommunerna en central roll vid genomförandet av energisparandet. Det bör enligt uttalanden i prop. 1977/78:76 med energisparplan för befintlig bebyggelse bl.a. ankomma på kommunerna att genom planering klarlägga vilka områden och byggnader som i första hand bör komma i fråga för energibesparande åtgärder av olika slag. I prop. 1978/79:115 om riktlinjer för energipolitiken (bil. 3) har föredraganden framhållit att kommunernas insatser i inledningsskedet består huvudsakligen i att skaffa sig kunskap om byggnadsbeståndet i kommunen. Hon har också framhållit att det kan finnas skäl att ge de kommuner som så önskar – och har resurser till det – möjligheter att genomföra kartläggning av energihushållningen i byggnader inom kommunen. Hon har aviserat att hon skall ta upp överläggningar med Svenska kommunförbundet om förutsättningarna för att förbättra planeringsmöjligheterna för kommunerna. Ett stort antal kommuner har tillsatt särskilda energisparkommittéer som verkar med råd och information i energifrågor till kommuninnevånarna.

Som framgår av redogörelsen arbetar många olika myndigheter m.m. med frågor inom energiområdet. Dessutom handläggs vissa myndighetsuppgifter av kommittéer som energisparkommittén och delegationen för energiforskning. I båda fallen är det fråga om arbetsuppgifter som kan beräknas bli långvariga. Det bör därför övervägas om dessa kommittéers arbetsuppgifter bör föras över till en fast myndighetsorganisation. Vidare handhar kommunerna många viktiga uppgifter inom energiområdet.

I prop. 1978/79:115 läggs fram förslag till riktlinjer för energipolitiken fram till omkring år 1990. Propositionen har i avvaktan på resultatet av den planerade folkomröstningen om kärnkraftens fortsatta användning inte behandlats i alla delar av riksdagen i vår. Ändrade och kompletterande riktlinjer kan bli aktuella efter folkomröstningen. Även om de energipolitiska riktlinjerna för delar av energiområdet således inte kan läggas fast förrän år 1980 finner jag det vara motiverat att redan nu påbörja en översyn av myndighetsorganisationen inom energiområdet.

Jag förordar att en särskild utredare tillkallas för att se över frågor rörande organisationen av myndigheter m.m. inom energiområdet samt vissa frågor rörande vattenfallsverkets framtida uppgifter och organisation.

Utgångspunkten för översynen beträffande organisationen av myndigheter m.m. inom energiområdet bör vara att organisationen skall kunna ha den överblick som krävs för en fortlöpande avvägning av de statliga insatserna dels mellan insatser för tillförsel och för hushållning av energi, dels mellan olika insatser inom dessa områden. Organisationen bör möjliggöra också att viktigare avvägningsproblem mellan energiområdet och andra samhällsområden uppmärksammas och att en överblick skapas med avseende på internationella förhållanden av betydelse för Sveriges energisituation. Organisationen bör slutligen möjliggöra att statliga och kommunala m.fl. organs

uppgifter inom energiområdet samordnas samt att kontakter mellan organisationen och företag samt enskilda underlättas.

Utredaren bör ha till uppgift att kartlägga den nuvarande organisationen och att analysera för- och nackdelar med denna. Med utgångspunkt i resultatet av sin analys bör utredaren dels ange eventuella områden där ytterligare utredning kan behöva ske, dels där så är möjligt lägga fram detaljerade konkreta förslag till organisationsförändringar. I utredarens uppdrag bör vidare ingå att, i enlighet med vad som har angetts i prop. 1977/78:110 om energiforskning m.m., göra en utvärdering av energiforskningsorganisationen och föreslå eventuella åtgärder i anledning av resultatet av utvärderingen.

Flera utredningar behandlar f.n. frågor som rör den statliga organisationen inom kärnsäkerhetsområdet. Utredarens arbete bör därför inte omfatta detta område. Arbetet bör inte heller omfatta de statliga bolagen inom energiområdet eller den statliga organisationen för frågor om energiskatt.

Kartläggningen, som bör omfatta även den rådsoch nämndorganisation som f.n. finns inom energiområdet, bör innefatta en beskrivning av de arbetsuppgifter som myndigheterna och kommunerna nu har, vilka författningar som reglerar verksamheten, hur arbetet är organiserat och vilka resurser som f.n. finns inom dessa organ. Kartläggningen bör också klarlägga vilka uppgifter på energiområdet som nu kan anses falla utanför befintliga organs ansvarsområden. Som exempel kan nämnas planmässiga, fortlöpande utredningar om och planering av den totala långsiktiga energitillförseln.

Riksdagen har åren 1976 och 1977 (prop. 1975/76:152, FöU 1975/76:35, rskr 1975/76:298, prop. 1976/77:74 bil. 2, FöU 1976/77:13, rskr 1976/77:311) beslutat om bl.a. utformningen av energiberedskapen samt organisationen i såväl planeringsskedet som i en kris. Dessa beslut genomförs nu. Med hänsyn härtill bör utredarens arbete i huvudsak inte omfatta organisationen av beredskapsplaneringen eller krisorganisationen. Utredaren bör dock vara oförhindrad att lägga fram förslag om sådana förändringar av denna organisation som han bedömer bör ske i anslutning till andra förändringar av organisationen av myndigheter m.m. inom energiområdet.

Av min redogörelse i propositionen om riktlinjer för energipolitiken framgår att kommunerna har många möjligheter att genom sina beslut påverka tillförseln och användningen av energi. Kommunerna har också viktiga uppgifter inom energiområdet bl.a. i fråga om genomförandet av det planerade energisparandet i befintlig bebyggelse. Utredaren bör därför undersöka om den statliga organisationen är lämpligt utformad med hänsyn till kommunernas roll inom energiområdet.

Med hänsyn till vad jag har berört i det föregående och närmare utvecklat i prop. 1978/79:115 (bil. 1 s. 43-47, 317-318) om krav på insatser från vattenfallsverkets sida inom för verket delvis nya områden bör i utredarens uppdrag ingå att överväga om vattenfallsverkets organisation är ändamålsenligt utformad.

Vidare bör förutsättningarna för vattenfallsverkets anläggningsverksamhet klarläggas närmare mot bakgrund av de sysselsättnings- eller omställningsproblem som kan uppstå genom att utbyggnaden av större kraftproduktionsanläggningar av konventionellt slag förväntas minska. I utredarens uppgift bör ingå att försöka klarlägga inom vilka områden och under vilka former verkets resurser på anläggningssidan kan utnyttjas liksom att finna en för de anställda tillfredsställande form för den omställningsprocess som verkets anläggningsverksamhet av allt att döma står inför.

Utredaren bör redovisa de ekonomiska konsekvenserna av föreslagna förändringar liksom konsekvenserna för eventuellt berörd personal. Uppkomna effektivitetsvinster bör redovisas särskilt. En utgångspunkt bör vara att utredaren vid förslag om organisationsförändringar skall redovisa minst ett alternativ som - efter uppnådda rationaliseringseffekter – i stort ryms inom de ekonomiska ramar som f.n. står till förfogande för myndighetsutövning. I den mån utredaren bedömer att uppnådda rationaliseringseffekter bör utnyttjas för en utbyggd organisation bör detta särskilt motiveras.

Arbetet bör bedrivas i nära kontakt med de myndigheter och andra organ som är direkt berörda av det. Utredaren bör redovisa sitt arbete senast den 1 juni 1980.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över frågor rörande organisationen av myndigheter m.m. inom energiområdet samt vissa frågor rörande statens vattenfallsverks framtida uppgifter och organisation,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta fjortonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Industridepartementet)

15. Utredningen om den långsiktiga industripolitikens informationsunderlag

Dir 1979:67

Beslut vid regeringssammanträde 1979-06-14

Departementschefen, statsrådet Huss, anför.

Den svenska industrins långsiktiga utveckling påverkas i hög grad av förhållanden utanför landets gränser, förhållanden över vilka svenska företag och myndigheter saknar möjligheter att utöva inflytande.

De svenska företagens beteende baseras emellertid bl.a. på antaganden om kostnads- och efterfrågeutvecklingen på marknader för insatsfaktorer och produkter samt på bedömningar av konkurrenssituationen på kortare och längre sikt.

Det är ett centralt intresse för den industriella utvecklingen att de som på skilda sätt påverkar den industriella utvecklingen har tillgång till relevant kunskap och information. Riksdagen (NU 1978/79:59 s. 22, rskr 1978/79:415) har med anledning av regeringens proposition (prop. 1978/79:123) uttalat att behovet av ökade insatser för den industripolitiska planeringen, bl.a. vad gäller insamling av information om internationella förhållanden, bör prövas.

En omfattande utredningsverksamhet på det område som här avses bedrivs inom och utom företagen.

De enskilda företagen skaffar sig på olika sätt beslutsunderlag för framtidsbedömning och strategival. Bl.a. ingår antaganden om kostnadsoch

efterfrågeutvecklingen på skilda varuområden och bedömningar av konkurrenssituationen som ett led i detta.

Det finns en betydande utredningsverksamhet även utanför företagen. De externa utredningarna är ofta en bas för företagsinterna analyser och bedömningar. Företagens egna organisationer och de fackliga organisationerna svarar för en stor del av detta material. Sålunda bedriver Svenska arbetsgivareföreningen (SAF), Sveriges Industriförbund, Landsorganisationen i Sverige (LO) och Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), en betydande utredningsverksamhet med inriktning mot industrins problem. SAF och Industriförbundet har också skapat en särskild organisation, Industriens Utredningsinstitut (IUC), för denna typ av studier. Även branschförbunden och de fackliga förbunden har under senare tid byggt upp egna utredningsavdelningar.

Staten bidrar med en betydande informations- och utredningsverksamhet. Syftet är bl.a. att skapa ett informationsunderlag som kan vara till nytta för de många beslutsfattare som på olika sätt har anknytning till industrisektorn liksom att ta fram underlag för statsmakternas egna beslut om industripolitiska insatser.

Statens industriverk bedriver en omfattande utredningsverksamhet om den svenska industrins utveckling. Arbetet är främst inriktat på medellång sikt och omfattar prognoser både för enskilda branscher och för industrin som helhet, liksom också mera övergripande utredningar om industriutvecklingen och dess bestämningsfaktorer. *Expertgruppen för regional utredningsverksamhet* (ERU) har i sina rapporter om den regionala utvecklingen i Sverige belyst bl.a. regionala produktivitetsskillnader och produktionskostnader. *Expertgruppen för arbetsmarknadsfrågor* (EFA) har i ett antal studier behandlat bl.a. de arbetsmarknadsmässiga aspekterna på industrins strukturomvandling.

Styrelsen för teknisk utveckling (STU) studerar industrins utvecklingsförutsättningar från teknisk synpunkt. Väsentliga utredningsuppgifter anförtros ofta *Sveriges exportråd och Ingenjörsvetenskapsakademien* (IVA).

Näringspolitiska rådet, som är knutet till industridepartementet, har till uppgift att analysera och diskutera övergripande och principiella frågor av långsiktig betydelse för industrins och industripolitikens utveckling. Inom ramen för näringspolitiska rådets verksamhet har under det senaste året flera rapporter tagits fram. Inom de till industridepartementet knutna branschråden utförs utredningar och analyser om den långsiktiga utvecklingen inom resp. bransch.

Inom ekonomidepartementet utarbetas *långtidsutredningar* som täcker ett medelfristigt perspektiv på fem år. Den senaste utredningen, som avser perioden 1977-1983, publicerades i december 1978. Industriverket har svarat för prognoserna om industrins utveckling i de senaste två långtidsutredningarna. Långtidsutredningarna ger en sammanhängande bild av en framtida utveckling av olika sektorer som är förenlig med samhällsekonomisk balans, och är ofta en naturlig utgångspunkt för studier av industrins utveckling på medellång sikt.

Sekretariatet för framtidsstudier har i sin utredningsverksamhet tagit sig an ett flertal problemområden som berör svensk industris utveckling på längre sikt. Stor vikt har lagts vid ett antal studier av Sveriges framtida energisituation. Också råvarusituationen i världen har tagits upp. Under år 1978 inleddes ett projekt om Sverige i en ny ekonomisk världsordning.

Konjunkturinstitutet följer kontinuerligt utvecklingen inom industrin bl.a. genom sina kvartalsvisa barometerundersökningar.

Kommerskollegium svarar för en väsentlig del av det underlagsmaterial som handelspolitiken baseras på. Kollegiet har bl.a. analyserat olika handelspolitiska åtgärders effekter på industrisektorn. Exempelvis har en utredning om de s.k. fria zoner som i dag växer upp i ett antal utvecklingsländer nyligen utförts. *Statens pris- och kartellnämnd* (SPK) arbetar huvudsakligen med prisövervakning men gör också studier av koncentrationsutvecklingen i svensk industri.

Statliga utredningar, som på olika sätt behandlar den svenska industrins långsiktiga problem, tillsätts tid efter annan. Olika branschers problem har på detta sätt analyserats. Så har t.ex. stålindustrin, varvsindustrin, den petrokemiska industrin och läkemedelsindustrin under senare tid utretts på detta sätt. Även vissa branschövergripande frågor har studerats.

Vid universitet och högskolor bedrivs också utrednings- och forskningsverksamhet om industrifrågor.

Sammantaget finns således en betydande utredningsverksamhet. Omfattningen och bredden motiveras av den stora betydelse industrin har för landets ekonomi. Industrisektorn är också i högre grad än andra sektorer utsatt för snabba förändringar i förutsättningarna för verksamheten.

Den svenska ekonomin har traditionellt varit öppen och som sådan starkt beroende av utvecklingen i omvärlden. Utlandsberoendet – framför allt för industrisektorn – har dessutom ökat. Mellan åren 1960 och 1977 ökade exportens andel av BNP från 18 % till 24 %. Tveklöst har den starka exporttillväxten medfört en betydande stimulans för den ekonomiska utvecklingen i landet. Den snabba tillväxten har framtvingat betydande anpassningsåtgärder. Omfattande insatser, såväl industripolitiska som regionalpolitiska och arbetsmarknadspolitiska, har gjorts från samhällets sida för att underlätta dessa förändringar samt för att dämpa de negativa effekter som strukturella förändringar kan medföra.

Vi måste även framöver räkna med en relativt snabb omstrukturering av den svenska industrin. Omställningen blir en följd dels av behovet att expandera på nya marknader, dels av skärpt utländsk konkurrens inom de traditionella produktområdena. Jämfört med tidigare kan man inom vissa produktområden räkna med snabbare förskjutningar i olika länders komparativa fördelar. Förskjutningarna mellan olika delbranscher inom industrin torde få ökad betydelse. En konsekvens både för samhälle och näringsliv blir att osäkerheten inför långsiktiga beslut blir större. Det finns mot den bakgrunden anledning att överväga om osäkerheten kan minskas genom att informationsunderlaget i några avseenden förbättras.

Frågan om samhällets och näringslivets informationsbehov har i olika sammanhang diskuterats ingående under senare tid. Bl.a. har statens industriverk i skrivelse den 30 juni 1978 till chefen för industridepartementet framhållit behovet av att förbättra underlaget för näringspolitiska beslut genom att öka kunskaperna om den svenska industrins långsiktiga ekonomiska utveckling. Verket redogör för den utredningsverksamhet inom området som redan nu pågår, men framhåller att det är angeläget att komplettera denna på en rad punkter.

Industriverket anger bl.a. följande exempel på projekt som kan ingå i ett utvidgat utredningsoch forskningsprogram.

- Uppbyggnad av databank som belyser svensk industris internationella konkurrenskraft.

- Studier av svensk industris komparativa för- och nackdelar.
- Studier som belyser de nya industriländerna som exportmarknader för svensk industri.
- Studier som belyser nya regionala och branschmässiga drag i den internationella arbetsfördelningen inkl. ett försök att bestämma vilken typ av information som krävs för att denna utveckling ska kunna följas kontinuerligt.
- En jämförande studie av politik för industriell expansion i olika länder, exempelvis Japan och Förbundsrepubliken Tyskland.

Från annat håll har föreslagits att ett särskilt sekretariat för internationella strukturfrågor knyts till näringspolitiska rådet. Sekretariatet skulle därvid ha programmatiska, samordnande och bearbetande uppgifter med utgångspunkt i resultat och dokumentation som framkommer på annat håll. Sekretariatet skulle även, enligt förslaget, ha möjlighet att lägga ut specialstudier till lämpliga organ.

I den allmänna debatten har även framförts förslag om nya organ med uppgift att tillhandahålla konsultservice inom marknadsföringsområdet åt främst mindre och medelstora företag. Det har också anförts att framtidsstudie- och prognosverksamheten bör byggas ut och ges en sådan inriktning att de blir mer användbara i industrin än vad som nu är fallet. Jag vill i detta sammanhang erinra om att regeringen nyligen har tillsatt en utredning med uppgift att genomföra en förutsättningslös utvärdering av informationssystemet företag-samhälle (Dir 1979:22).

Mot bakgrund av det anförda och med hänvisning till vad jag har framhållit i prop. 1978/79:123 om riktlinjer för industripolitiken m.m. beträffande den internationella konkurrenssituation som kan förutses för svensk industri anser jag att det finns skäl att utreda behovet av ett förbättrat informationsunderlag. Uppgiften bör anförtros en särskild utredare. I uppdraget ingår att analysera samhällets behov av kunskap om den industriella utvecklingen, de former i vilka sådan kunskap produceras och de sätt på vilka den används av dem som är inblandade i och berörs av det industripolitiska skeendet. Det är emellertid en öppen fråga vilka typer av förändringar man kan förutse och vilket kunskapsunderlag samhället och näringslivet är betjänta av. Exempelvis är det inte självklart att effekter av oväntade händelser, kvalitativa förändringar o.dyl., låter sig undvikas genom utveckling av sofistikerade planerings- och informationssystem. Det är viktigt att utredaren även tar del av erfarenheter från andra länder i dessa avseenden.

Endast med ingående kunskap om mekanismer med vilka marknader, branscher och företag fungerar och samspelar kan en tillfredsställande grund läggas för bedömning av långsiktig industriell utveckling och därmed möjligheterna att påverka den med industripolitiska insatser. Allt mer komplexa och även nya samband och roller utvecklas. Därför torde den långsiktiga kunskapsbildningen behöva inkludera och delvis bygga på förändrade synsätt på hur industrins marknader, branscher och företag fungerar och utvecklas i ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Utredaren bör ange vilka behov, utifrån sådana synsätt, av fortlöpande kunskapsutveckling på det industripolitiska fältet som föreligger samt hur dessa behov skall kunna tillgodoses. Enligt min mening bör inte en sådan lösning eftersträvas som innebär att ett övergripande sammanhållande ansvar för all forsknings- och utredningsverksamhet tilldelas någon central instans. Det är av stor vikt att det finns en oberoende forskning utan direkta kopplingar till uppdragsgivare med ansvar för industripolitiska beslut.

En ytterligare uppgift för utredaren bör vara att ange vägar för samhället att följa upp och utnyttja den information och den kunskap som framkommer i samband med det utredningsarbete som bedrivs på olika håll och i olika former.

Utredningen bör arbeta under former som främjar en konstruktiv diskussion i hithörande frågor – t.ex. genom överläggningar med personer som genom sitt arbete i skilda organisationer, företag och myndigheter berörs av de frågor som utredningen har att studera.

Samråd bör i tillämpliga delar ske med utredningen om informationssystemet företag-samhälle samt med delegationen för företagens uppgiftslämnande (DEFU).

Resultatet av utredarens arbete bör föreligga senast vid halvårsskiftet 1980.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för industridepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppgift att utreda informationsunderlaget för den långsiktiga industripolitiken,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna för utredningen skall belasta fjortonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Industridepartementet)

16. Utredning om Norrlandsfonden

Dir 1979:69

Beslut vid regeringssammanträde 1979-06-21

Departementschefen, statsrådet Huss, anför.

Stiftelsen Norrlandsfonden bildades år 1961 (prop. 1961:77, SU 1961:89, rskr 1961:233). Riktlinjer för fondens nuvarande verksamhet antogs av riksdagen år 1976 (prop. 1975/76:200, NU 1976/77:7, rskr 1976/77:50). Riksdagen har nyligen beslutat att fonden tillförs ett statligt medelstillskott på sammanlagt 39 milj. kr. under budgetåret 1979/80 samt att fonden får fortsätta sin verksamhet även under år 1980 enligt nuvarande riktlinjer (prop. 1978/79:100 bil. 17 prop. 1978/79:127 bil. 1, NU 1978/79:45, rskr 1978/79:322).

Norrlandsfonden har till uppgift att främja näringslivets utveckling i Norrland, främst i Norrbottens län. Särskild uppmärksamhet skall ägnas åt inlandskommunerna. Fonden skall stödja etablering och utbyggnad av dels industri som är grundad på norrländska råvaror, dels sådan verksamhet i övrigt som är stödberättigad enligt normerna för det statliga lokaliseringsstödet. Fonden skall även ta initiativ till och stödja utredningar och investeringar som bedöms vara av betydelse för det norrländska näringslivet, samt främja samordning av regional industriell service i Norrland. Vidare

skall fonden ta initiativ till sådant forsknings- och utvecklingsarbete som syftar till att vidareförädla norrländska råvarutillgångar eller som på annat sätt är av betydelse för det norrländska näringslivet.

Stödet till industriell utbyggnad och etablering har hittills varit tyngdpunkten i Norrlandsfondens verksamhet. Det lämnas i regel i form av lån. Stödet till industriellt utvecklingsarbete har under de senaste åren ökat kraftigt. Det lämnas i regel i form av lån med villkorlig återbetalningsskyldighet. Stödet till utredningar och inventeringar samt till forskning lämnas i regel i form av bidrag.

Under de senaste åren har skett flera förändringar inom samhällets regionalpolitik och industripolitiska insatser på regional nivå. Dessa förändringar påverkar förutsättningarna för Norrlandsfondens verksamhet.

År 1977 beslutade riksdagen om åtgärder för att främja de mindre och medelstora företagens utveckling (prop. 1977/78:40, NU 1977/78:34, rskr 1977/78:110). Beslutet innebar bl.a. att regionala utvecklingsfonder inrättades den 1 juli 1978 i varje län. Utvecklingsfonderna, som bl.a. har övertagit de tidigare företagareföreningarnas arbetsuppgifter, är stiftelser med staten och resp. landstingskommun som huvudmän. Fondernas huvuduppgift är att genom kreditverksamhet och företagsservice främja småföretagens utveckling. Den egna kreditgivningen sker i form av rörelselån och produktutvecklingslån. Rörelselån lämnas för anskaffning av anläggnings- och omsättningstillgångar med upp till 500.000 kr. till en och samma låntagare. Produktutvecklingslån lämnas för att stödja utveckling och marknadsföring av nya produkter, processer och system för industriell produktion. Högsta lånebelopp är 3 milj. kr. Produktutvecklingslån lämnas med villkorlig återbetalningsskyldighet. Det innebär bl.a. att lånet kan skrivas av om projektet misslyckas.

Vidare har under de senaste åren bildats regionala investmentbolag med verksamhet i de nordligaste länen. Riksdagen beslöt år 1977 (prop. 1976/77:125, NU 1976/77:40, rskr 1976/77:345) om medelstillskott till Statsföretag AB för att finansiera bildandet av ett till Norrbottens Järnverk AB knutet investmentbolag. Bolaget, som numera heter Regioninvest i Norr AB (Regioninvest), har till uppgift att stimulera industriell utveckling i Norrbottens län. Vidare beslöt riksdagen år 1977 (prop. 1977/78:40, NU 1977/78:34, rskr 1977/78:110) att Svenska Industrietableringsaktiebolagets (Svetab) nyetableringsfrämjande insatser skulle försöksvis organiseras inom två särskilda investmentbolag. Dessa skulle vara helägda dotterbolag till Svetab. Det ena av bolagen skulle bedriva sin verksamhet i mellersta Norrland. Detta bolag, som numera heter Svetab Nord AB, startade sin verksamhet den 1 juli 1978.

Sedan år 1965 har statligt regionalpolitiskt stöd lämnats för att påverka företagens lokalisering till orter och regioner där en förstärkning av näringsliv och sysselsättning är önskvärd. En förstärkning och vidareutveckling av det regionalpolitiska stödet har nyligen beslutats (prop. 1978/79:112, AU 1978/79:23, rskr 1978/79:435). Systemet med lokaliseringslån, som f.n. lämnas endast för investeringar i byggnader och maskiner, utvidgas till att omfatta också marknadsföringsåtgärder, rörelsekapital m.m.

Andra helt eller delvis samhällsfinansierade organ med uppgifter som har anknytning till Norrlandsfondens verksamhet är Stiftelsen Industriellt Utvecklingscentrum i övre Norrland (IUC) och högskolan i Luleå.

Trots att särskilda åtgärder har vidtagits för att främja näringslivets

utveckling och därmed öka sysselsättningen i Norrland, kvarstar dock betydande regional- och industripolitiska problem. Sysselsättningsgraden för såväl män som kvinnor ligger i Norrlandslänen väsentligt under riksgenomsnittet. Stora delar av industrin finns inom branscher som inte beräknas öka sin sysselsättning. Det är därför nödvändigt att söka utveckla de livskraftiga delarna av det befintliga näringslivet och få till stånd ett ökat nyföretagande. Särskilda insatser måste sålunda göras även i fortsättningen.

Jag anser att en översyn nu bör göras av Norrlandsfondens ställning och uppgifter inom samhällets industri- och regionalpolitiska organisation. Jag förordar därför att en särskild utredare tillkallas för att med de utgangspunkter jag anger i det följande göra en sådan översyn.

En första utgångspunkt bör vara att särskilda insatser måste göras för att främja näringslivets utveckling i de nordligaste länen och att de samlade resurser som samhället anvisar för detta ändamål skall utnyttjas så rationellt som möjligt. Det innebär bl.a. att dubbelarbete av olika organ bör undvikas.

En andra utgångspunkt för utredningsarbetet bör vara riksdagens beslut om allmän inriktning av industripolitiken (prop. 1978/79:123, NU 1978/79:59, rskr 1978/79:415) resp. regionalpolitiken (prop. 1978/79:112, AU 1978/79:23, rskr 1978/79:435).

En tredje utgångspunkt bör vara att de förslag som utredaren för fram skall rymmas inom ramen för de medel som f.n. årligen anvisas till Norrlandsfonden.

Utredaren bör kartlägga om den utvidgade stödverksamheten bl.a. genom de regionala utvecklingsfonderna innebär dubbelarbete i förhållande till Norrlandsfonden. Om så är fallet bör utredaren överväga om Norrlandsfondens arbetsuppgifter och resurser helt eller delvis bör föras över till andra organ för att de samlade resurserna skall utnyttjas effektivt. Det kan därvid även bli aktuellt att överväga om ändringar bör göras av riktlinjerna och formerna för Norrlandsfondens och övriga berörda organs verksamhet.

Utredningsarbetet bör bedrivas i nära samråd med Norrlandsfonden och dess anställda, de regionala utvecklingsfonderna i de berörda länen, landstingskommunerna och länsstyrelserna i dessa län, arbetsmarknadsstyrelsen, statens industriverk och styrelsen för teknisk utveckling.

Utredaren bör lägga fram sina förslag senast under våren 1980.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för industridepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda Norrlandsfondens uppgifter inom samhällets industri- och regionalpolitiska organisation,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna för utredningen skall belasta fjortonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Industridepartementet)

17. Organisationskommitté, med uppdrag att utreda vissa frågor om en träteknisk utvecklingsenhet i Skellefteå

Dir 1979:73

Beslut vid regeringssammanträde 1979-06-21

Departementschefen, statsrådet Huss, anför

Träindustrin har stor betydelse för den svenska samhällsekonomin. Branschen svarar för inemot en tiondel av den samlade industriproduktionen och för lika stor del av sysselsättningen. Genom sin struktur, med många små företag utspridda på en mängd orter, har träindustrin en stor regionalpolitisk betydelse. Huvuddelen av produktionen avsätts på exportmarknaden. Detta gäller i stor utsträckning oförädlade produkter som sedan i betydande omfattning bearbetas och vidareförädlas i mottagarländerna.

Om värdet av exporten skall kunna öka och samtidigt sysselsättningen bibehållas på nuvarande nivå krävs bl.a. att den inhemska produktionen inriktas mot mer bearbetade och förädlade produkter, som är väl anpassade till de slutliga förbrukarnas behov. Den svenska träindustrin behöver därför utveckla nya produkter och produktionsmetoder. Jämfört med andra branscher satsas emellertid inom träindustrin f.n. relativt litet på forskning och utveckling.

Kollektiv träforskning bedrivs f.n. med stöd från styrelsen för teknisk utveckling (STU) inom skilda organ, i allmänhet organiserade som stiftelser med branschorganisationer som huvudmän. En arbetsgrupp med representanter för STU och sådana forskningsorgan arbetar f.n. med att söka organisatoriska förändringar i syfte att kunna samordna verksamheten bättre och därmed utnyttja de kollektiva forskningsresurserna inom träindustrin på bästa möjliga sätt.

Den särskilde utredaren (riksdagsledamoten Rune Ångström) med uppdrag att utreda frågan om lokalisering av ny verksamhet till Västerbottens län har i ett delbetänkande (Ds B 1978:14) föreslagit att en träteknisk utvecklingsenhet inrättas i Skellefteå och organisatoriskt knyts till Stiftelsen Industriellt utvecklingscentrum i övre Norrland (IUC). Utredaren räknar med investeringar i lokaler m.m. samt andra kostnader under en föreslagen treårig uppbyggnadstid på sammanlagt ca 12,5 milj. kr., vilka föreslås finansieras helt med statliga medel. Den fortsatta finansieringen av verksamheten förutsätts kunna ske till största delen genom kollektiva forskningsbidrag från dels träindustrin, dels staten genom STU. Vidare föreslår utredaren att en arbetsgrupp bildas för att planera den föreslagna verksamheten. Betänkandet har remissbehandlats.

Träindustrins bransch- och fackliga organisationer har i en skrivelse till regeringen den 18 april 1979 understrukit vikten av att intensifierade forsknings-, utvecklings- och marknadsföringsinsatser med statlig medverkan kommer till stånd på träindustrins område.

En träteknisk utvecklingsenhet av föreslagen typ skulle enligt min mening kunna bidra till en positiv utveckling av särskilt den norrländska träindustrin, och därigenom långsiktigt stärka företagens möjligheter till ökad export och sysselsättning. Den av utredaren föreslagna anknytningen till IUC kan erbjuda praktiska fördelar.

Jag vill erinra om att statsmakterna nyligen har beslutat (prop. 1978/79:100 bil. 12, UbU 1978/79:32, rskr 1978/79:272) att en utökad träteknisk utbildning får anordnas vid högskolan i Luleå. Högskolan har därvid

möjlighet att förlägga delar av utbildningen till Skellefteå. En kombination av utbildning och forskning/utveckling skulle kunna medföra en väsentlig stimulans för träindustrin i området.

Innan beslut i ärendet kan fattas måste dock vissa frågor utredas ytterligare. Det gäller bl.a. frågan hur organisation och verksamhet skall förhålla sig till den övriga framtida kollektiva träforskningen. Vidare måste t.ex. den långsiktiga finansieringen klarläggas. Detta kan ske genom avtal mellan STU och träbranschens organisationer eller på annat lämpligt sätt. Kostnaderna under uppbyggnadstiden bör preciseras. Effekterna på IUC:s verksamhet av den föreslagna träutvecklingsenheten och dess finansiering bör också klarläggas.

Mot bakgrund av vad jag nu har anfört bör en organisationskommitté tillkallas, med uppgift att närmare utreda vissa frågor angående den föreslagna trätekniska utvecklingsenheten i Skellefteå. Kommittén bör inrikta sitt arbete på att analysera nyssnämnda och näraliggande frågor.

Kommittén bör samråda med bl.a. STU, träindustrins företags- och fackliga organisationer, högskolan i Luleå, IUC, Skellefteå kommun samt sådana organ som i dag bedriver kollektivt finansierad träforskning.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för industridepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sju ledamöter med uppdrag att utreda vissa frågor angående en föreslagen träteknisk utvecklingsenhet i Skellefteå,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta fjortonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Industridepartementet)

18. Styrmedel för näringslivets energihushållning, m.m.

Dir 1979:79

Beslut vid regeringssammanträde 1979-07-19

Statsrådet Tham anför.

Vid min anmälan till propositionen om riktlinjer för energipolitiken (prop. 1978/79:115 bil. 1 s. 101) förutskickade jag att jag skulle föreslå regeringen att bemyndiga mig att tillkalla en utredning för att se över industrins energihushållningsfrågor.

Jag återkommer nu till denna fråga.

Den svenska industrin svarar för en betydande del av energianvändningen i landet. Industrin använde år 1978 ca 152 TWh el och bränslen, vilket utgjorde ca 39 % av vår totala energianvändning. Elanvändningen inom industrin uppgick samma år till ca 39 TWh vilket är ca 48 % av den totala elförbrukningen.

Regeringen har i propositionen om riktlinjer för energipolitiken bedömt att industrins användning av bränslen kommer att öka snabbare än den totala bränsleanvändningen i landet. Även elförbrukningen bedöms öka något snabbare inom industrin än inom samhället i övrigt.

Utvecklingen av industrins energianvändning är således av stor betydelse för utvecklingen inom energiområdet i landet. Det är med tanke härpå mycket angeläget att inom industrin uppnå målen för energipolitiken, dvs. sparsamhet med energi och övergång till en försörjning så långt möjligt baserad på uthålliga, helst förnybara och inhemska, energislag med minsta möjliga miljöpåverkan. En god energihushållning kan på sikt vidare medverka till att stärka vår industris internationella konkurrenskraft. Ett flertal åtgärder kan bli aktuella för industrins del, bl.a. övergång till energisnålare processer, övergång från oljeeldning till eldning med kol, flis, bark och andra fasta bränslen, tillvaratagande av spillvärme samt utnyttjande av processånga för generering av elkraft.

Vid många företag bedrivs fortlöpande en betydande verksamhet för att förbättra energihushållningen. Staten har olika styrmedel till sitt förfogande för att åstadkomma en fortsatt utveckling i den eftersträvade riktningen, nämligen beskattning av energi, bidragsgivning till energibesparande åtgärder, kunskapsöverföring genom utrednings- och informationsverksamhet, stöd till forskning och utveckling och till uppförande av prototyper och demonstrationsanläggningar samt i vissa fall prövning enligt lag av energihushållningen. Staten kan också genom generella föreskrifter styra utformningen av näringslivets byggnader, bl.a. med hänsyn till energihushållningen.

Energibeskattningen har f.n. en utformning som i stor utsträckning är statsfinansiellt motiverad. De energipolitiska aspekterna har endast i begränsad utsträckning påverkat dess utformning. Regeringen har den 1 mars 1979 bemyndigat chefen för budgetdepartementet att tillkalla en kommitté (B 1979:06) med uppgift att utreda beskattningen av energi. Kommitténs främsta uppgift är att föreslå ett system som ger beskattningen en mer utpräglad karaktär av styrmedel mot de mål som finns för energipolitiken. Detta gäller enligt direktiven (Dir. 1979:25) i hög grad energianvändningen inom industrin.

Statsbidrag till energibesparande åtgärder i näringslivets processer samt till prototyper och demonstrationsanläggningar för bättre energihushållning m.m. har utgått sedan den 1 juli 1975. Statsbidrag till energibesparande åtgärder i näringslivets byggnader har utgått sedan den 1 juli 1974. T.o.m. innevarande budgetår har riksdagen anvisat 1.128 milj.kr. för bidragsverksamheten. Statsbidraget till energibesparande åtgärder i befintliga byggnader och processer har karaktären av tidsbegränsat stöd för att främja övergång till bättre energihushållning i bl.a. industriell verksamhet. I propositionen om riktlinjer för energipolitiken framhålls att en nedtrappning av denna bidragsverksamhet bör ske. Förslag rörande den fortsatta verksamheten avses bli framlagt i samband med budgetpropositionen 1980.

Ett tredje styrmedel avseende näringslivets energianvändning är statliga insatser för att åstadkomma överföring av kunskap om metoder, teknik, kostnader m.m. för energibesparande åtgärder och energisnåla processer inom näringslivet. Statens industriverk har sedan år 1975 regeringens uppdrag att fortlöpande utreda frågor om energianvändningen inom näringslivet. Verket har genom utredningarna (SIND 1976:3) Tätorternas och den

tunga industrins energiförsörjning och (SIND 1977:6) Industrins energihushållning inventerat olika industribranschers möjligheter till energibesparingar på kort sikt. Energifrågor i ett något längre tidsperspektiv behandlas i utredningen (SIND 1978:6) Prototyper och demonstrationsanläggningar för bättre energihushållning. I propositionen om riktlinjer för energipolitiken har jag framhållit att industriverkets insatser för kunskapsöverföring är en viktig del av statens insatser för att främja en utveckling mot god energihushållning. Jag har vidare betonat i propositionen att utbildning och rådgivning är statliga insatser av stor vikt i strävandena att åstadkomma en bättre energihushållning inom näringslivet.

Det statliga stödet till forskning och utveckling rörande energianvändning i industriella processer m.m. har också till syfte att öka kunskapen om hur energihushållningen inom näringslivet skall kunna förbättras.

Ett fjärde styrmedel beträffande näringslivets energihushållning utgörs av tillståndsprövningen från energisynpunkt enligt 136 a § byggnadslagen (1947:385, 136 a § ändrad senast 1976:213) (BL). Staten kan enligt denna lag pröva bl.a. energihushållningen hos vissa större energianvändare vid nyanläggning eller utbyggnad av verksamheten. Prövningsmöjligheten infördes den 1 juli 1975 då det tidigare kravet på tillstånd av regeringen för lokalisering av industriell eller liknande verksamhet, vars val av plats är av väsentlig betydelse för hushållningen med landets samlade mark- och vattentillgångar, utvidgades till att omfatta också industriell eller liknande verksamhet av väsentlig betydelse för hushållningen med energi. Motivet var att det är önskvärt att med hänsyn till landets energihushållning ge samhället möjlighet att på ett bättre sätt än tidigare kunna bedöma och planera de stora energianvändarnas energihushållning. Samtidigt ändrades prövningen enligt 136 a § BL till att avse inte bara valet av plats utan också tillkomsten av verksamheten. Den 1 januari 1976 utökades prövningen till att gälla också verksamhet av väsentlig betydelse för hushållningen med träfiberråvara.

I 136 a § BL föreskrivs att prövningen generellt skall omfatta bl.a. nyanläggning av järn- och stålverk, metallverk och ferrolegeringsverk, sågverk med viss produktionskapacitet, fabrik för framställning av vissa kemikalier eller petrokemiska produkter, fabrik för raffinering av råolja, kärnkraftanläggning, anläggning för upparbetning av kärnbränsle samt ångkraftanläggning och annan anläggning för eldning med fossilt bränsle med tillförd effekt överstigande 500 MW. Utvidgning av vissa träfiberförbrukande verksamheter skall också alltid prövas av regeringen. Nyanläggning och utvidgning av annan verksamhet, vars tillkomst eller lokalisering är av väsentlig betydelse för hushållningen med energi eller med landets samlade mark- och vattentillgångar, prövas om regeringen i visst fall beslutar därom.

Sedan den 1 juli 1975 har ungefär 100 prövningsärenden enligt 136 a § BL avgjorts av regeringen. I drygt tio fall, som främst gällt utbyggnader inom skogsindustrin, har särskilda villkor meddelats beträffande energihushållningen i de aktuella företagen. Det vanligaste energivillkoret har gällt installation av anläggning för generering av mottryckskraft. Ett annat villkor har varit att företaget skall samråda med statens industriverk beträffande vissa åtgärder rörande energihushållningen i anläggningen.

I olika sammanhang har förslag om att förändra prövningen lagts fram. Industriverket angav i rapporten Industrins energihushållning två tänkbara alternativ för prövningen. Det ena alternativet innebär att den koncessionsprövning enligt miljöskyddslagen (1969:387, ändrad senast 1978:161) som nu

sker utökas till att omfatta också prövning av energihushållningen. I det andra alternativet föreslås företagen i beslut med anledning av prövning enligt 136 a § BL regelmässigt åläggas att samråda med industriverket i detaljfrågor om energihushållningen vid anläggningen. Industriverket framhöll i rapporten att det andra alternativet inledningsvis är att föredra bl.a. av det skälet att det kan genomföras utan krävande administrativa insatser.

Frågan om energiprövning enligt 136 a § BL behandlades också av energikommissionen (I 1976:05) i betänkandet (SOU 1978:7) Energi. Kommissionen föreslog en översyn av prövningen. Därvid bör enligt kommissionen övervägas att utsträcka prövningen till att omfatta såväl nya som befintliga anläggningar.

Remissopinionen var delad vid behandlingen av dessa förslag. Några remissinstanser framhöll att möjligheten till samordning med prövningen enligt miljöskyddslagen bör övervägas. Från näringslivets sida framfördes att energiprövningen bör avskaffas.

Jag finner mot den bakgrund som jag här har angivit att en särskild utredare bör tillkallas för att se över de administrativa styrmedlen rörande näringslivets energianvändning. Utgångspunkten bör vara att ökade krav på förbättrad energihushållning och en energianvändning baserad på andra bränslen än olja kommer att ställas framöver. Utredaren bör lämna förslag till styrmedel för att åstadkomma och underlätta en sådan utveckling.

Utredaren bör utgå från att statsbidragen till energibesparande åtgärder i befintliga processer inom näringslivet successivt kommer att trappas ned och att det därför kan finnas skäl att införa nya eller att förstärka befintliga styrmedel för att få till stånd en bättre energihushållning inom bl.a. befintlig industriell eller liknande verksamhet. Styrmedel av typen allmängiltiga normer, individuell prövning enligt lag samt information, rådgivning och utbildning bör behandlas av utredaren. Användningen av energibeskattningen för att åstadkomma en utveckling mot de energipolitiska målen behandlas som jag tidigare nämnt i utredningen om beskattning av energi m.m. och bör därför inte tas upp i detta sammanhang.

Sedan år 1977 regleras kommunernas ansvar inom energiområdet i lagen (1977:439) om kommunal energiplanering. Enligt lagen skall kommunen i sin planering främja hushållningen med energi samt verka för en säker och tillräcklig energitillförsel. Det innebär bl.a. att kommunen skall beakta energihushållningen i egna anläggningar och byggnader. Ett liknande krav i en lagstiftning gällande näringslivet kan behöva införas. En sådan lag skulle kunna utformas så att den skapar en grund för t.ex. överläggningar mellan myndigheter och branscher om åtgärder för förbättrad energihushållning och för direkta initiativ som kan behöva tas för att t.ex. förmå ett industriföretag att utnyttja en viss energisparande teknik eller att samarbeta med en kommun för att utnyttja spillvärme för uppvärmning av bostäder m.m. Utredaren bör överväga det närmare behovet och lämna förslag till utformningen av en sådan energihushållningslag gällande näringslivet. En lag med denna inriktning bör utformas så att den ger möjlighet till löpande anpassning av kraven på god energihushållning efter vunna erfarenheter och ändrade omständigheter, t.ex. att nya tekniska metoder har framkommit.

Utredaren bör se över de nuvarande reglerna om prövning enligt 136 a § BL av energihushållningen vid nyanläggning eller utbyggnad av viss industriell eller liknande verksamhet. Bl.a. bör kriterierna för vilka anläggningstyper som bör prövas från energihushållningssynpunkt övervägas. De förslag till förändring av prövningen som har lagts fram av

industriverket och energikommissionen liksom av remissinstanserna i yttranden över de tidigare nämnda rapporterna bör övervägas, bl.a. alternativet att ge industriverket möjlighet att avgöra vissa frågor som är av betydelse från energihushållningssynpunkt men som inte är av sådan övergripande karaktär att det bör ankomma på regeringen att besluta därom. Om utredaren finner att en särskild energihushållningslag bör komma till stånd bör energihushållningsprövningen inordnas i denna lag. Det är härvid väsentligt att samordningen belyses mellan prövning enligt en eventuell sådan energihushållningslag och prövning enligt 136 a § BL av de aspekter som då kvarstår att pröva enligt sistnämnda bestämmelse.

Utredningen (I 1977:11) om omställbara eldningsanläggningar m.m. har att överväga behovet av lagstiftning eller andra föreskrifter som ger vidgad möjlighet att föreskriva att nya värmeproducerande och elproducerande anläggningar skall utformas så att de kan eldas med fasta bränslen. Uppdraget omfattar i viss utsträckning även befintliga anläggningar. Utredaren bör i nämnda frågor beakta resultatet av nyssnämnda utrednings arbete.

Utformningen av energitillförselsystemet för t.ex. en region, större tätort eller ett större industriområde kan f.n. inte prövas av staten på annat sätt än genom att de enskilda anläggningarna prövas efter hand som de kommer till stånd. Det innebär att det successivt kan byggas upp ett system som vid en övergripande bedömning och med hänsyn till hela landets energiförsörjning inte är det mest lämpliga. Ett dylikt resultat kan också uppstå genom bristande samordning mellan t.ex. olika tätorter eller industriföretag. Enligt lagen om kommunal energiplanering skall kommunerna samverka sinsemellan och med berörd industri för att gemensamt lösa frågor som har betydelse för hushållningen med energi eller för energitillförseln. Utredaren bör göra en kartläggning av hur denna samverkan bedrivits och med utgångspunkt därifrån överväga om en prövning bör införas för hela system för försörjningen av energi till större regioner eller tätorter som t.ex. kan behöva basera sin energiförsörjning på flera olika typer av energiomvandlingsanläggningar. Även andra former av administrativa styrmedel för att åstadkomma den eftersträvade samordningen och få till stånd det energiförsörjningssystem som är mest lämpligt med hänsyn till hela landets intresse bör övervägas.

Utredaren bör redovisa de resursbehov och administrativa konsekvenser som blir följden av framlagda förslag. Möjligheten att genom avgifter finansiera prövning enligt en ev. energihushållningslag bör övervägas. Beträffande ev. organisatoriska konsekvenser bör samråd ske med den särskilda utredaren (I 1979:10) för översyn av myndighetsorganisationen inom energiområdet, m.m.

Arbetet bör bedrivas i nära kontakt med de myndigheter och andra organ som är direkt berörda av det. Om utredarens förslag medför krav på företag m.m. att lämna uppgifter om energianvändningsförhållanden bör samråd ske med delegationen (B 1977:09) för företagens uppgiftslämnande.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar mig

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om administrativa styrmedel för näringslivets energihushållning, m.m.,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta fjortonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Industridepartementet)

19. Försöksverksamhet för främjande av produktsökning och teknikimport

Dir 1979:86

Beslut vid regeringssammanträde 1979-07-19

T.f. departementschefen, statsrådet Tham, anför.

Teknisk förnyelse inom industrin är en förutsättning för att vårt näringsliv skall kunna bevara och stärka sin konkurrensförmåga gentemot omvärlden. Teknisk förnyelse är därmed också en förutsättning för fortsatt välståndsutveckling och hög sysselsättningsnivå. Behovet av en ökad satsning på förnyelse inom industrin motiveras också av att den ekonomiska livslängden för produkter och produktionsprocesser minskar. För att möta dessa krav har statsmakterna som ett led i industripolitiken beslutat bl.a. om kraftigt ökat stöd till teknisk forskning och utvecklingsarbete (prop. 1978/79:100, prop. 1978/79:123, NU 1978/79:59, rskr 1978/79:415).

Alternativ till produktutveckling i företagen kan vara förvärv av tillverkningsrätter till produkter och förvärv av användningsrätter till ny teknik. Det är härvid naturligt att blickarna främst riktas mot utlandet och det stora utbud av produkter och ny teknik som där finns att tillgå. Det är en allmän bedömning att den internationella licenshandeln med teknik kommer att öka i framtiden och framför allt öka i betydelse i förhållande till varuhandeln.

Insatser från samhällets sida har gjorts de senaste åren, främst på länsnivå, för att söka nya produkter till företag i regioner med sysselsättningsproblem. Norrbottendelegationen (I 1976:04) har sedan sin tillkomst hösten 1976 använt medel för detta ändamål. Även de arbetsgrupper eller delegationer som länsstyrelserna har tillsatt bl.a. på regeringens uppdrag den 1 december 1977 och den 16 november 1978 för att behandla sysselsättningsproblem i regioner med strukturproblem inom stål-, varvssamt textil- och konfektionsindustri har produktsökning som en viktig arbetsuppgift. Sådan regional verksamhet pågår nu i 14 län.

För att stödja och samordna arbetet på länsnivå har viss produktsökning organiserats centralt. Denna verksamhet leds av en arbetsgrupp inom industridepartementets delegation för etableringsfrågor. En referensgrupp med företrädare för styrelsen för teknisk utveckling (STU) och statens industriverk (SIND) följer arbetet. Riksdagen har beslutat att denna verksamhet skall fortsätta under budgetåret 1979/80 (prop. 1978/79:112, AU 1978/79:23, rksr 1978/79:435).

Den centralt organiserade produktsökning som nu pågår bedrivs i korthet enligt följande. Sökandet bygger på företagens önskemål om nya produkter. Dessa kartläggs av de nyss nämnda arbetsgrupperna i länen. Det praktiska arbetet handhas i flertalet län av utvecklingsfonden. Önskemål om nya produkter har anmälts av ca 600 företag i de 14 län som omfattas av verksamheten. På grundval av detta underlag bedrivs produktsökning främst i utlandet med anlitande av konsulter.

De produktförslag som kommer fram genom detta sökande eller genom annan kontakt stäms av mot företagens önskemål. Med ledning härav fördelas produktförslagen på länen. Arbetsgrupperna i länen har därefter tre veckor på sig för att undersöka företagens intresse för förslagen. Produktförslag som företagen bedömer sakna intresse sänds tillbaka till industridepartementet varefter de efter avstämning mot andra företags önskemål eventuellt kan sändas vidare till ett nytt län osv.

Även andra former av produktsökning pågår. För att söka alternativ produktion till varven har en särskild utredare (I 1978:05) tillkallats. Statsföretag AB har tilldelats särskilda medel för att söka nya produkter till de regioner i Norrland och Västsverige med sysselsättningsproblem inom den statliga textiloch konfektionsindustrin. Vidare har under senare år skapats en rad regionalt verksamma investmentbolag för att på olika sätt främja företagsutveckling, t.ex. Regioninvest i Norr AB (prop. 1976/77:125 bil. 12, NU 1976/77:34, rskr 1976/77:110 och prop. 1978/79:127, NU 1978/79:42, rskr 1978/79:326). Dessutom kan regionalpolitiskt stöd i form av lån utgå till företag för s.k. immateriella investeringar i form av produktanskaffning, marknadslansering osv. (prop. 1978/79:112, NU 1978/79:23, rskr 1978/79:435).

Genom de regionala utvecklingsfonderna kan lån erhållas för produktutveckling och marknadsföring. Dessa lån ger även möjlighet till visst stöd för att föra in nya produkter och ny teknik i företagen. Sedan den 1 juli 1979 är det också möjligt att lämna regionalpolitiskt stöd i form av lån för förvärv av tillverkningsrätter m.m.

Riksdagen har beslutat att denna regionalpolitiskt motiverade produktsökning skall utvidgas i industripolitiskt syfte. Den pågående försöksverksamheten skall därför utvidgas till att omfatta mera generellt inriktad import av ny teknik och nya produkter även för företag utanför de speciellt sysselsättningshotade länen (prop. 1978/79:123, NU 1978/79:59, rskr 1978/79:415).

Chefen för handelsdepartementet har tidigare denna dag fått bemyndigande att tillkalla en särskild utredare för att utreda vissa frågor i samband med teknikhandel.

Som framgår av denna redogörelse pågår eller förbereds en mängd aktiviteter som syftar till att underlätta för företag att förvärva färdiga produkter eller ny teknik från utlandet. För att bättre tillgodogöra sig sakkunskap utifrån och åstadkomma så bred utvärdering som möjligt av den utvidgade verksamheten föreslår jag efter samråd med chefen för handelsdepartementet och statsrådet Wirtén att en särskild kommitté tillkallas. Kommittén bör i samråd med den grupp inom industridepartementet som samordnar hittillsvarande försöksverksamhet utforma och bedriva den utvidgade försöksverksamheten. Därigenom uppnås en central samordning av verksamheten. Kommittén skall i sitt arbete utgå ifrån att verksamheten har såväl regionalpolitiska som industripolitiska motiv.

Samhällets möjligheter att stimulera en sådan produktsökning och teknikimport som kan sägas ha mer renodlat industripolitiska motiv, dvs. som bidrar till förnyelse av svensk industri utan att direkt ge nya arbetstillfällen i utsatta regioner, bör prövas av kommittén.

När det gäller den fortsatta produktsökningen bör kommitténs arbete avse en vidareutveckling och komplettering av den pågående verksamheten bl.a. mot bakgrund av de erfarenheter som har vunnits där. I fråga om den tillkommande verksamheten vill jag anföra följande.

Den nuvarande verksamheten bygger på en bred kartläggning av företagens önskemål i 14 län. Kommittén bör vid behov kunna utvidga kartläggningen till ytterligare ett antal län och med beaktande av hittillsvarande erfarenehter utveckla och förbättra kartläggningsmetoderna så att en klarare bild än f.n. kan erhållas av företagens önskemål. Det ligger i sakens natur att denna analys måste göras i nära samarbete med företagen. Kommittén bör också förbättra sökunderlaget genom analyser av vilka önskemål som är särskilt intressanta med hänsyn till pågående teknisk utveckling inom skilda industrisektorer, kommersiella förutsättningar m.m.

Produktförslag samlas f.n. in genom konsulter, genom etableringsdelegationens överläggningar med större företag, genom utnyttjande av internationella informationssystem för teknikförmedling och genom enskilda. Kommittén bör utvärdera de olika sökkanaler som nu används och i sin försöksverksamhet även pröva andra sökmetoder. Den utvidgade industripolitiskt motiverade försöksverksamheten bör i första hand inriktas mot sådana mindre och medelstora företag som är beredda att aktivt dokumentera sitt intresse av ny teknik och nya produkter genom att satsa egna resurser i sökandet. Medel inom ramen för det belopp som kommittén disponerar bör avsättas för ett lämpligt utformat stöd till sådana företag.

I den pågående försöksverksamheten granskas översiktligt de produktförslag som kommer in centralt. Det förutsätts att konsulterna levererar förslag som har en trolig marknad i Västeuropa och att företagen med anlitande av utvecklingsfonderna eller annan expertis gör den egentliga utvärderingen av förslagen. Kommittén bör pröva om det finns anledning att ändra på denna uppläggning i samband med att verksamheten nu utvidgas.

Den nuvarande försöksverksamheten har stor bredd både när det gäller de företag som nya produkter söks för och i fråga om de länder där nya produkter söks. Resultatet av den fortsatta verksamheten får visa om sökandet i framtiden bör ha denna bredd eller om det bör koncentreras med avseende på företag och/eller länder.

Företagens önskemål om nya produkter och de produktförslag som kommer in samlas i ADB-register. Det primära syftet med registren är att snabbt kunna sammanföra önskemål om nya produkter med lämpliga produktförslag. ADB-registreringen ger emellertid också en enkel möjlighet till sådana statistiska bearbetningar som behövs för resultatredovisningen, utvärdering och uppföljning av den pågående försöksverksamheten. Kommittén bör följa utvecklingen av det upprättade ADB-systemet, föreslå förbättringar och kompletteringar samt pröva möjligheterna att vid behov utnyttja systemet t.ex. för förmedling av legouppdrag. Kommittén bör också pröva om det är rationellt att ansluta systemet till något redan befintligt ADB-system med liknande uppgifter.

Kommittén bör ha stor frihet att allt eftersom nya resultat kommer fram modifiera inriktningen av försöksverksamheten för att bredda erfarenhetsunderlaget. Därvid bör olika typer av verksamhet kunna bedrivas parallellt.

STU utreder f.n. frågor rörande främst de mindre och medelstora företagens utnyttjande av ny teknik. Utredningen beräknas vara färdig under innevarande år och kommittén bör i tillämpliga delar utnyttja utredningens resultat.

Inom expertgruppen för forskning om regional utveckling (ERU) förbereds en analys av produktsökning som ett regionalpolitiskt instrument. Kommittén bör bedriva sin utvärdering av verksamheten i nära samverkan med ERU.

Kommittén skall hålla nära kontakt med den särskilda utredare för teknikhandel som chefen för handelsdepartementet avser tillsätta.

Av vad jag nu har sagt framgår att kommittén får det samlade ansvaret för försöksverksamhet med såväl produktsökning som teknikimport. För att utnyttja den kompetens och det kunnande som byggts upp vid den arbetsgrupp inom industridepartementet som centralt handhar den nuvarande verksamheten bör de operativa delarna av kommitténs verksamhet där så befinns lämpligt genomföras av arbetsgruppen.

Kommitténs överväganden när det gäller de organisatoriska formerna för en eventuell framtida produktsökning och teknikimport bör utgå ifrån att verksamheten skall bedrivas i så effektiva former som möjligt. Anknytningen till de regionala utvecklingsfonderna i länen är självklar. Men även länsstyrelser och länsarbetsnämnder kan mot bakgrund av de regional- och arbetsmarknadspolitiska medel som de förvaltar spela en viktig roll. Kommittén bör i nära samråd med den av chefen för handelsdepartementet utsedda särskilde utredaren pröva möjligheterna att organisatoriskt anknyta den centrala verksamheten till ett befintligt organ bl.a. för att begränsa dess storlek. Kommittén skall vidare undersöka olika möjligheter att finansiera en eventuell permanent produktsökningsverksamhet. En utgångspunkt bör därvid vara att verksamheten så långt möjligt skall finansieras genom uppdragsintäkter.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för industridepartementet

att tillkalla en kommitté med högst nio ledamöter med uppdrag att bedriva och utvärdera försöksverksamhet med produktsökning och teknikimport samt studera vissa frågor i anslutning till försöksverksamheten,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Industridepartementet)

20. Utredning om behovet av officiell kontroll m.m. av vissa larmanordningar

Dir 1979:87

Beslut vid regeringssammanträde 1979-08-02

Departementschefen, statsrådet Huss, anför.

Under senare år har den tekniska utvecklingen inom elektronikområdet tillsammans med de stigande kostnaderna för bevakning genom bevakningspersonal medfört en stor ökning av antalet larmanordningar. Detta har i sin tur medfört att uppmärksamheten alltmer riktats mot olika frågeställningar kring sådana anordningar. I riksdagen har saken bl.a. aktualiserats i motionen 1977/78:520 i vilken hemställdes att riksdagen hos regeringen skulle begära en prövning av möjligheterna att minska antalet falska larm till polisen.

Motionen remitterades av justitieutskottet till rikspolisstyrelsen, postverket, bankinspektionen, statens provningsanstalt, televerket, Sveriges köpmannaförbund, Svenska Bankföreningen, Bevaknings AB Securitas, ABAB Allmänna Bevaknings AB, FSAB Försäkringsbranschens Serviceaktiebolag och LIF Larminstallatörernas Förening.

Flertalet remissinstanser delade motionärernas uppfattning om behovet av åtgärder för att minska antalet falska larm till polisen. Remissinstansernas uppfattning om orsakerna till det stora antalet falsklarm gick dock isär. En redovisning av remissvaren finns i justitieutskottets betänkande JuU 1978/79:7.

I motionen nämndes några tänkbara åtgärder såsom angivande av specificerade krav på larmanläggningarnas tekniska funktionssäkerhet och periodvis återkommande översyner. Remissinstanserna var i allmänhet positiva till dessa förslag. Rikspolisstyrelsen anförde bl.a. att det – förutom specificerade krav på larmanläggningarnas tekniska beskaffenhet – borde inrättas en statlig instans för provning och godkännande av larmanläggningar samt utformas regler för leveransbesiktning av installerade anläggningar.

Justitieutskottet delade motionärernas uppfattning att det är angeläget att sätta in åtgärder för att minska antalet falska larm. I sitt betänkande framhöll utskottet att det f.n. saknas enhetliga regler för att godkänna larmanläggningar och för rätten att ansluta sådana anläggningar till polisen. Utskottet ansåg därför att det borde tas ett samlat grepp för att minska antalet falska larm till polisen. I enlighet med motionärernas önskemål borde en översyn göras av vilka åtgärder som kan vidtas i detta hänseende. I detta sammanhang borde prövas om det finns behov att föreskriva om provning och godkännande genom det allmännas försorg av anläggningar som förmedlar larm till polisen. Även andra metoder för att minska antalet falska larm borde övervägas, såsom utbildning av personal och kontrollbesiktning. Vid denna översyn borde även frågan om avgiftsbeläggning av larmanknytning till polisens larmcentraler prövas.

Riksdagen beslöt att som sin mening ge till känna vad utskottet anfört (JuU 1978/79:7, rskr 1978/79:18).

I betänkandet (SOU 1979:6) Polisen har 1975 års polisutredning tagit upp frågan om de falska larmen. Utredningen angav att det från något håll har föreslagits att de företag – ofta bevakningsföretag – som installerar larmanordningar också borde få svara för kontrollen när larmen utlöses. En mera generell lösning efter dessa linjer skulle dock enligt utredningens mening kunna komma i konflikt med principen att det faller på polisen att svara för den allmänna ordningen och säkerheten. Det går nämligen inte att bortse från att vart tionde eller tjugonde larm f.n. föranleds av ett allvarligt brott som kräver omedelbar polisinsats. När det gäller att stävja de falska larmen ligger det därför nära till hands att ställa upp skärpta krav på anläggningarnas funktionssäkerhet, på periodvis återkommande översyn och på en genomgång av de instruktioner som gäller för personalen. Polisutredningen erinrade härvid om den utredning som riksdagen hade begärt och tillade att det i ett längre perspektiv inte kan vara rimligt att polisen avgiftsfritt skall tillhandahålla den för samhället dyrbara servicen som anslutning av enskilda larm till polisen innebär. Utredningen förordade därför att innehavaren av ett objekt som anslutits till en larmstation åläggs att betala avgift enligt en taxa som i princip kan tänkas bygga på antalet onödiga polisutryckningar till objektet i fråga. Utredningen framhöll också att det ligger nära till hands att ställa skärpta krav på bl.a. larmanläggningarnas funktionssäkerhet liksom

krav på periodvis återkommande översyner.

Även i andra sammanhang har larmfrågor aktualiserats. Flera organisationer och företag arbetar inom larmområdet med utveckling och studier. Styrelsen för teknisk utveckling har arbetat med frågan om akuta åtgärder för att minska antalet falsklarm. Statens provningsanstalt har tillsammans med Försäkringsbranschens Service AB, Larminstallatörernas Förening och AB Telub bildat en samarbetsgrupp för att se över provningsnormer och kvalitetskrav för larmanordningar. Inom samarbetsnämnden för lokal- och utrustningsprogramkommittéerna inom högskolesektorn har nyligen gjorts en studie över behovet av säkerhetsskydd inom högskole- och museisektorn. AB Telub har utfört omfattande provningar av utrustning för teknisk övervakning inom försvaret.

De problem som jag nu har berört aktualiserar frågan om vilka krav som bör ställas på larmanordningar samt vilka regler som bör gälla för installation m.m. av sådana. Dessa frågor bör göras till föremål för en samlad översyn. För detta ändamål bör en särskild utredare tillkallas. Utredarens arbete bör i första hand begränsas till sådana larmanordningar som är avsedda att hindra vålds- och egendomsbrott eller att skydda mot obehörigt intrång. Arbetet bör ske med utgångspunkt i nu gällande bestämmelser för installation och kontroll av sådana anordningar. Utredaren bör förutsättningslöst pröva behovet av officiella normer och krav samt behovet av officiellt godkännande för larmanordningar och däri ingående komponenter samt behovet av officiellt fastställda krav på den personal som installerar sådana anläggningar. Utredaren bör om denne finner det nödvändigt redovisa ett förslag till grundläggande författningsreglering av dessa frågor. Utredaren bör vid behandlingen av frågorna kunna anknyta till det arbete som hittills har bedrivits inom området och som bl.a. redovisats vid justitieutskottets remissbehandling av motion 1977/78:520. Utredaren bör om förslag avges även avge förslag om finansieringsform och därvid utgå från att eventuell verksamhet, så långt som möjligt, skall finansieras genom avgifter.

Vid riksdagens behandling av frågan har vissa särskilt akuta problem kring falsklarm kommit fram. Sådana har också förts fram av polisutredningen. Utredaren bör därför, med utgångspunkt i vad som anförts i JuU 1978/79:7, polisutredningens betänkande och vad som ytterligare kan komma fram vid remissbehandlingen av detta, som en första etapp i sitt arbete, redovisa vilka omedelbara åtgärder som kan vidtas för att minska antalet falska larm till polisen.

Utredaren bör i erforderlig utsträckning samråda med berörda myndigheter som rikspolisstyrelsen, brottsförebyggande rådet, televerket, bankinspektionen, konsumentverket och statens provningsanstalt. Utredaren bör också kunna samverka med den tidigare nämnda samarbetsgruppen som arbetat med provningsnormer inom området.

Jag har i dessa frågor haft samråd med chefen för justitiedepartementet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för industridepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda vissa frågor rörande behovet av officiell kontroll m.m. av vissa larmanordningar,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna skall belasta fjortonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Industridepartementet)

21. Utredning om offentliga styrelseledamöter i vissa aktiebolag m.m.

Dir 1979:107

Beslut vid regeringssammanträde 1979-08-30

Departementschefen, statsrådet Huss, anför.

Riksdagen antog år 1972 (prop. 1972:116, NU 1972:62, rskr 1972:340) lag om offentliga styrelseledamöter i vissa aktiebolag och stiftelser (SFS 1972:827). Genom lagen fick staten rätt att under en försöksperiod utse en ledamot och suppleant för denne i styrelsen för samtidigt högst 30 förvaltningsaktiebolag eller allmännyttiga stiftelser. För stiftelsernas del gällde som förutsättning att de hade tillgångar som översteg 5 milj.kr. Offentlig styrelseledamot och suppleant skulle utses av regeringen. Med stöd av lagen utsåg regeringen under försöksperioden den 1 april 1973 – den 30 juni 1976 styrelseledamöter och suppleanter i 22 förvaltningsbolag och åtta stiftelser.

Efter beslut av riksdagen år 1976 (prop. 1975/76:166, NU 1975/76:68, rskr 1975/76:402) förlängdes genom lagen (1976:350) om styrelserepresentation för samhället i aktiebolag, ekonomiska föreningar och stiftelser systemet med offentlig styrelserepresentation för ytterligare en försöksperiod under tiden den 1 juli 1976 – den 30 juni 1979. Genom 1976 års lag utvidgades tillämpningsområdet för offentlig styrelserepresentation till att avse även aktiebolag med egen produktion samt ekonomiska föreningar. Enligt lagen får offentlig styrelserepresentation samtidigt omfatta högst 60 aktiebolag eller föreningar och högst tio stiftelser.

1976 års lag innebar således att kretsen av företag som omfattades av lagstiftningen om offentlig styrelserepresentation väsentligt utvidgades. Den utvidgade representationsrätten har emellertid inte utnyttjats. Den trepartiregering som tillträdde efter 1976 års riksdagsval anmälde i sin regeringsförklaring att den inte avsåg att placera statliga representanter i industriföretagens styrelser. Detta har i praktiken inneburit att under den nämnda försöksperioden offentlig styrelserepresentation har behållits i de förvaltningsbolag och stiftelser där ledamöter utsetts tidigare, medan inga ytterligare företag omfattas av sådan representation.

Riksdagen har nyligen beslutat förlänga försöksperioden med ytterligare ett år. Därvid har en utvärdering av försöksverksamheten aviserats (prop. 1978/79:184, NU 1978/79:59, rskr 1978/79:415; SFS 1979:520). Mot bakgrund av det principiella ställningstagande som gjordes av trepartiregeringen i frågan om industriföretagen har dock aktiebolag med egen produktion och ekonomiska föreningar nu förts bort från lagens tillämpningsområde.

De motiv som anfördes för offentlig styrelserepresentation i 1972 och 1976 års lagstiftningsärenden var i huvudsak följande.

Systemet med offentlig styrelserepresentation avsågs ingå i en samlad reform som syftade till att dels förbättra samarbetet och informationsutbytet

mellan företagen och samhället, dels bereda de anställda insyn och inflytande i företagen. Övriga delar av denna reform avsåg rätt till styrelserepresentation för de anställda och ett system för informationsutbyte mellan företag och samhället. I sistnämnda delar permanentades verksamheten år 1976 genom lagen (1976:351) om styrelserepresentation för de anställda i aktiebolag och ekonomiska föreningar och lagen (1976:349) om uppgiftsskyldighet i planeringsfrågor. Vad gäller informationssystemet företag-samhälle har under dess utnyttjande en rad olika uppfattningar om systemet kommit till uttryck. Regeringen har därför genom beslut i mars 1979 tillsatt en särskild utredare (dir. 1979:22) med uppgift att genomföra en förutsättningslös utvärdering av informationssystemet och presentera ett underlag för beslut om dess framtid.

Enligt uttalanden i förarbetena till lagarna om offentlig styrelserepresentation avsågs de offentliga styrelserepresentanterna i första hand fungera som kontakt och opinionsförmedlare mellan företag och företagsledning å ena sidan och de allmänna samhällsintressena å den andra. Syftet var att tillgodose samhällets behov av samarbete och informationsutbyte med företagen på central nivå. Den offentlige styrelseledamoten representerar dock inte staten på det sättet att regeringen eller någon annan får ge ledamoten bindande direktiv eller att ledamoten får inta ståndpunkter som motverkar företagets intressen. Offentlig styrelseledamot har i princip samma ställning, uppgifter och ansvar som övriga styrelseledamöter.

Jag delar uppfattningen att det finns behov av kontakter mellan staten och näringslivet. Nära samverkan och ömsesidig information mellan stat, kommun och näringsliv är förutsättningar för en balanserad tillväxt som ökar människornas sociala välfärd.

Å andra sidan kan principiella invändningar resas mot att kontakterna mellan staten och näringslivet sker i former som innebär att ansvarsfördelningen mellan enskilda och offentliga intressen blir oklar och att viktiga avgöranden riskerar att undandras allmän insyn.

Den försöksverksamhet med offentlig styrelserepresentation som har pågått sedan år 1973 har hittills utvärderats endast i mycket begränsad omfattning. Den utvärdering som gjordes i 1976 års lagstiftningsärende byggde på ett begränsat antal intervjuer och i lagstiftningsärendet gjordes knappast något försök att väga fördelarna med offentlig styrelserepresentation mot de invändningar av principiell natur som jag nu har redogjort för. Någon ytterligare utvärdering har inte gjorts.

Jag anser att en särskild utredare nu bör tillkallas för att göra en utvidgad utvärdering av den hittillsvarande försöksverksamheten.

Utvärderingen bör syfta till att belysa dels de principiella frågorna och dels praktiska för- och nackdelar med offentliga styrelseledamöter. Även frågan om syftet med representationen kan nås i andra former bör belysas. Utredaren har att föreslå åtgärder mot bakgrund av utvärderingens resultat.

Utvärderingen bör bedrivas i nära samråd med de politiska partierna, berörda aktiebolag och stiftelser samt de offentliga styrelseledamöterna. Samråd bör vidare ske med stiftelseutredningen (Ju 1975:01).

Utredaren bör lägga fram sina förslag före utgången av år 1979.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för industridepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utvärdera försöksverksamheten med offentlig styrelserepresentation och föreslå åtgärder vad

gäller sådan representation i aktiebolag och stiftelser,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna för utredningen skall belasta fjortonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Industridepartementet)

22. Utredning om effekterna av industripolitisk stödverksamhet

Dir 1979:112

Beslut vid regeringssammanträde 1979-09-06

Departementschefen, statsrådet Huss, anför

I regeringens proposition om riktlinjer för industripolitiken m.m. (prop. 1978/79:123) framhölls att den svenska ekonomin av tradition bygger på marknadshushållningens principer. Marknadssystemet har betydande fördelar. I systemet finns inbyggt en strävan till effektivt utnyttjande av resurserna och till en sådan inriktning av produktionen att konsumenternas önskemål tillgodoses. Ett marknadssystem ger dessutom möjlighet till decentralisering av beslut och ansvar. Genom marknadsmekanismerna sker en fortlöpande anpassning till ändrade efterfråge- och produktionsförhållanden. Det allmänna måste dock i vissa fall ta på sig ett ansvar i denna anpassningsprocess för att underlätta omställningen för enskilda människor, företag och orter. Sådana samhällsinsatser görs framför allt inom ramen för den allmänna ekonomiska politiken samt regional-, arbetsmarknads- och industripolitiken. Insatserna riktas i varierande grad till industrin. Ibland sker detta genom direkta industripolitiska insatser, ibland genom att t.ex. regional- eller arbetsmarknadspolitiskt stöd ställs till företagens förfogande. Formerna för de gjorda insatserna varierar. Stöd lämnas såväl i form av bidrag som lån och lånegarantier. Även åtgärder för att främja tillgången på industriell service kan räknas till den industripolitiska medelsarsenalen.

Vid riksdagsbehandlingen av propositionen togs vissa motionsyrkanden om utredning om effekterna av industripolitisk stödverksamhet upp. Motionerna i fråga hade väckts under den allmänna motionstiden.

I motionen 1978/79:1002 anfördes att det omfattande ekonomiska stöd i form av lån, garantier och bidrag som staten har lämnat till krisdrabbade branscher och företag i skilda sammanhang kritiserats för att ha haft en ogynnsam inverkan på sådana företag och branscher som inte har fått dessa stöd. Motionärerna ansåg därför att en analys borde genomföras i syfte att klarlägga industristödens effekter inom industrin. Det lokaliseringspolitiska stödet borde dock enligt motionen undantas från analysen.

I motionen 1978/79:1528 anfördes att de senaste årens ansvällning av de selektiva åtgärderna inom näringspolitiken medfört en rad icke önskvärda konsekvenser. Samtidigt påpekade motionären att de riktade insatserna hade varit motiverade under de rådande ekonomiska förhållandena.

Mångfalden av stöd och stödformer till näringslivet har emellertid gjort det svårt att få en klar överblick av stödpolitikens struktur, storleksordning och fördelning. Motionären efterlyste därför en total värdering och kartläggning av de olika näringspolitiska stödformernas omfattning, inriktning och fördelning mellan olika företagstyper.

Näringsutskottet (NU 1978/79:59 s. 23) uttalade vid sin behandling av propositionen och de båda motionerna att det är angeläget och nödvändigt att närmare kunskap vinns om hittillsvarande statliga stödåtgärder, varför en sådan utredning som föreslås i motionen 1978/79:1002 borde komma till stånd. Genom en sådan utredning kommer även flera av de önskemål som framförs i motionen 1978/79:1528 att tillgodoses. Riksdagen beslöt med bifall till motionen 1978/79:1002 och med anledning av motionen 1978/79:1528 att som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört (rskr 1978/79:415).

Jag delar uppfattningen att en utredning angående effekterna av stödåtgärderna till industrin är angelägen. En kommitté bör tillkallas för att genomföra denna utredning.

Till ledning för kommitténs arbete vill jag anföra följande. Ett omfattande arbete bedrivs fortlöpande för att utvärdera flera av stödinsatserna. Detta gäller framför allt de stöd som är av mer reguljär natur. Jag tänker på exempelvis regionalpolitiska och arbetsmarknadspolitiska stöd samt på stöd som ges inom ramen för verksamheten inom styrelsen för teknisk utveckling (STU), AB Svensk exportkredit (SEK) och de regionala utvecklingsfonderna.

Kommittén bör i huvudsak uppmärksamma de icke-permanenta stödåtgärder som riktats till enskilda företag eller branscher. Motivet för sådana statliga insatser har huvudsakligen varit att förhindra eller fördröja sysselsättningsmässigt oacceptabla neddragningar i en bransch eller ett företag eller att möjliggöra en omstrukturering som på sikt kan ge lönsamhet.

I vissa fall har stöd givits av försörjningsberedskapsskäl. Regeringen har tidigare denna dag uppdragit åt överstyrelsen för ekonomiskt försvar att genomföra en studie rörande de metoder som används för att trygga försörjningsberedskapen. Kommittén bör därför inte behandla försörjningsberedskapsstöden, men bör i sitt arbete samråda med överstyrelsen.

De icke permanenta stödinsatserna har som nämnts i allmänhet föranletts av akuta problem i olika väl definierade företag och branscher. De har därför kunnat riktas direkt till dessa. Även om stöden varit väl motiverade i varje enskilt fall kan de medföra vissa risker då omfattningen blir så stor som under de senaste åren. Exempel på sådana risker kan vara konkurrenssnedvridning, undanträngning av framtidsinriktade projekt från kapitalmarknaden. Kollision med vissa internationella åtaganden och ett minskat ansvar i företagen för finansiell planering och marknadsanalys.

Kommittén bör söka bedöma effekterna av stödinsatserna på såväl kort som lång sikt.

Resultatet av arbetet bör redovisas före utgången av år 1980.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för industridepartementet

att tillkalla en kommitté med högst fem ledamöter, med uppdrag att utreda effekterna av industripolitisk stödverksamhet,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver
att kostnaderna för utredningen skall belasta fjortonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.
(Industridepartementet)

23. Skogsindustrins virkesförsörjning

Dir 1979:124

Beslut vid regeringssammanträde 1979-09-06

Departementschefen, statsrådet Huss, anför.

Debatten om skogsindustrins framtid har under 1970-talet kretsat bl.a. kring råvarufrågorna. Särskilt har frågan om den långsiktiga virkesbalansen uppmärksammats. Den exceptionella högkonjunkturen under åren 1973 och 1974, med ett nära hundraprocentigt kapacitetsutnyttjande och med omfattande utbyggnadsplaner inom skogsindustrin, skapade oro för att den framtida virkesförbrukningen skulle överstiga skogarnas produktionsförmåga vid uthålligt skogsbruk. Mot denna bakgrund beslöt riksdagen år 1975 att tillkomsten och lokaliseringen av industriell eller liknande verksamhet skulle prövas enligt 136 a § byggnadslagen (1947:385) med utgångspunkt i hushållningen med träfiberråvara (prop. 1975/76:56, Cu 1975/76:8, rskr 1975/76:123).

Det kan nu konstateras att utvecklingen under 1970-talets andra hälft blivit annorlunda än man föreställde sig under åren 1973 och 1974. Genom lågkonjunkturen har virkesförbrukningen i skogsindustrin kommit att ligga avsevärt lägre än under åren 1973 och 1974. Enligt virkesrådens statistik uppgick skogsindustrins årliga virkesförbrukning under åren 1975-1978 till i medeltal ca 50 milj. m^3 fub jämfört med ca 60 milj. m^3 fub under åren 1973 och 1974. Bruttoavverkningen under 1970-talet kommer därmed att understiga den årliga nivå på 75 milj. m^3 sk (motsvarande ca 59 milj. m^3 fub) som enligt 1973 års skogsutredning kan anses vara möjlig att långsiktigt upprätthålla. Samtidigt har industrins utbyggnadsplaner bantats betydligt och en del projekt skjutits framåt i tiden. Enligt nuvarande planer torde tillkomsten av nya industrianläggningar och nedläggning av befintliga anläggningar komma att medföra ett i stort sett oförändrat råvarubehov.

Vid normalt kapacitetsutnyttjande i skogsindustrin kännetecknas f.n. den teoretiska virkessituationen för landet som helhet av jämvikt mellan bruttoavverkning och långsiktiga avverkningsmöjligheter. Det föreligger emellertid regionala skillnader i virkesbalansen samtidigt som balanssituationen är olika för barrvirke och lövvirke. Dessa frågor har belysts utförligt i den inom industridepartementet upprättade promemorian (Ds I 1979:5) Skogsindustrin – nuläge och utvecklingsmöjligheter. För landet som helhet råder underskott på barrvirke och överskott för lövvirke. Underskott på barrvirke råder framför allt i södra Sverige, där utbyggnaden inom såväl massa- som sågverksindustrin har varit snabb under 1970-talet. Lövvirkesöverskottet är också störst i södra Sverige. Det är oklart hur stor del av detta

överskott som är praktiskt tillgängligt för skogsindustrin som råvara. Vidare förekommer skillnader i virkesbeståndet hos olika ägarkategorier. Överskott på äldre skog finns framför allt inom det enskilda skogsbruket, dvs. i första hand bland fysiska personers och dödsbons skogsinnehav.

Variationerna i skogsindustrins kapacitetsutnyttjande kommer mot den angivna bakgrunden att vara avgörande för efterfrågan på virkesråvara under de närmaste åren. Detta ställer stora krav på anpassning av avverkningsvolymen i skogsbruket. En uppgång i utnyttjandegraden i skogsindustrin från 75 till 95 % motsvarar en ökning av bruttoavverkningen med 16-17 milj. m^3sk. Konjunkturanpassningen har traditionellt främst fallit på det enskilda skogsbruket medan domänverket och bolagen har kunnat upprätthålla jämnare avverkningsnivåer. Lagerhållning av råvara inom industrin och import av virke och flis har medverkat till en dämpning av svängningarna i avverkningsledet. Även om problem har funnits i vissa konjunkturlägen har anpassningen hittills kunnat ske relativt friktionsfritt.

När skogsindustrin nu efter en period av mycket lågt kapacitetsutnyttjande åter har gått in i en bättre konjunktur, har virkesutbudet emellertid inte ökat i takt med efterfrågan. Detta har föranlett riksdagen att besluta om tillfälliga stimulansåtgärder för att kortsiktigt öka utbudet av virke (prop. 1978/79:199, JoU 1978/79:38, SkU 1978/79:53, rskr 1978/79:427 och 428, SFS 1979:486 och 595). Dessutom har skogsindustrin genom särskilda leveranspremier försökt stimulera till ökade avverkningar.

Den bristande anpassningsförmågan på virkesmarknaden kan dock antas bara delvis vara av kortsiktig och övergående karaktär. Situationen kan visserligen antas förbättras genom den uppgång i virkespriserna som nu skett och genom de mer långsiktiga statliga åtgärder rörande skogsbruket som jag redovisar närmare i det följande. Trots höjda virkespriser och de utbudsstimulerande effekterna av hittills beslutade statliga åtgärder kvarstår emellertid av allt att döma väsentliga problem av mer strukturell natur. Hit hör bl.a. skogsindustrins bristande betalningsförmåga, förändringar i det enskilda skogsbrukets ägarstruktur och skattesystemets utformning.

Skogsindustrins betalningsförmåga och kostnadsutvecklingen inom skogsbruket är viktiga förklaringsfaktorer för prisbildningen på virkesmarknaden. Den exceptionellt starka konjunkturuppgången för skogsindustrin under åren 1973 och 1974 skapade en hög betalningsförmåga för företagen i branschen. Resultatet blev kraftigt höjda virkespriser som innebar en markant förbättring av lönsamheten i skogsbruket, vilken dessförinnan hade sjunkit trendmässigt sedan början av 1950-talet. Virkespriserna fortsatte att stiga t.o.m. år 1976 trots att skogsindustrins konjunktur redan år 1975 hade vänt nedåt. De stora förlusterna inom skogsindustrin under åren 1977 och 1978 framtvingade sänkningar av virkespriserna. Samtidigt fortsatte kostnaderna inom skogsbruket – i huvudsak löne- och maskinkostnader – att stiga. Detta har lett till förväntningar om kraftigt höjda virkespriser när skogsindustrin nu har gått in i en högkonjunktur. Många enskilda skogsägare har därför avstått från att avverka i väntan på höjda virkespriser.

Situationen är emellertid annorlunda i dag än vad den var år 1973. Skogsindustrin har nu ett behov av konsolidering efter de stora förlusterna under åren 1977 och 1978. Prisökningar på flera av skogsindustrins produkter har noterats men är inte tillräckligt stora för att både skapa den nödvändiga finansiella konsolideringen och ge utrymme för väsentligt ökade virkespriser. Samtidigt är lönsamheten f.n. låg inom delar av skogsbruket.

I viktiga konkurrentländer som Förenta Staterna och Kanada näs lönsamhet i skogsbruket vid betydligt lägre virkespriser än i Sverige. Orsaken till detta är bl.a. att skogen växer snabbare än i Sverige och att avverknings- och skogsvårdskostnaderna är lägre på grund av mer utpräglad stordrift och en lägre intensitet i skogsvården. Detta möjliggör i sin tur högre lönsamhet för skogsindustrin i dessa länder vid givna produktpriser. Vid försäljning på Västeuropa kompenseras en del av denna konkurrensnackdel för de svenska tillverkarna av lägre transportkostnader. De nordamerikanska tillverkarnas successiva intrång på den västeuropeiska marknaden under 1970-talet har emellertid utan tvivel inneburit en press nedåt på de svenska företagens försäljningspriser. Detsamma gäller det ökade utbudet av skogsindustriprodukter från tropiska länder. Härigenom påverkas våra möjligheter att med nuvarande produktsammansättning över en längre period erhålla tillfredsställande lönsamhet inom både skogsbruk och skogsindustri. Den utveckling mot mer råvarusnåla processer och ökad vidareförädling som pågår inom svensk skogsindustri minskar visserligen virkeskostnadernas betydelse. Trots detta kommer emellertid lönsamhetsproblem troligen att göra sig gällande för delar av den svenska skogsnäringen även i framtiden.

Betydelsefulla förändringar har under senare år skett i det enskilda skogsbrukets ägarstruktur. Sålunda har en ökad andel av den enskilt ägda skogsmarken övergått till personer som inte har jordbruk eller skogsbruk som sin huvudsakliga sysselsättning. Den höga inflationstakten under senare år och den allmänna tendensen att investera i realvärden torde ha bidragit till att barn och andra släktingar till lantbrukare i större utsträckning än tidigare har utnyttjat möjligheten att fritt förvärva skogsfastigheter. Möjligheter till jakt, fiske och friluftsliv utgör andra viktiga motiv bakom förvärven. Huvuddelen av dessa förvärvare har en fast inkomst vid sidan av jord- och skogsbruket. Jag vill här också peka på de problem som följer av att oskiftade dödsbon äger skogsfastigheter. Detta kan ofta innebära att det aktiva brukandet upphör. Regeringen har därför i form av tilläggsdirektiv givit utredningen (Ju 1977:07) om ställföreträdare för dödsbon i vissa fall uppdrag att se över frågor om skifte av dödsbon.

Det finns ca 230.000 enskilda företag med skog i Sverige. Genomsnittsarealen är ca 50 ha. Endast ca 40 % av dessa företag, eller ungefär 90.000 är kombinerade jordbruk/skogsbruk. Ca 140.000 företag är s.k. skogsgårdar. Av dessa ägs 75.000 av personer som bor på fastigheten medan 65.000 ägs av utbor. Ungefär 25 % av samtliga företag ägs av flera personer. Ca 10 % innehas av dödsbon. De enskilda skogsägarna har vidare en mycket hög medelålder. Endast ca en fjärdedel av alla enskilda skogsägare är yngre än 50 år.

De ekonomiska förutsättningarna är olika för skilda kategorier av enskilda skogsägare. De självverksamma kan uppnå ett någorlunda tillfredsställande resultat i skogsbruket även vid lägre prisnivåer genom den roll som den egna arbetsinsatsen spelar. Kostnaderna för anställda slår däremot igenom för andra kategorier och bidrar till att sänka förräntningen på investerat kapital.

Olika förslag har under åren presenterats i syfte att främja utbudet av virke. Bl.a. föreslog skogspolitiska utredningen i betänkandet (SOU 1973:14) Mål och medel i skogspolitiken att ett kombinerat avgifts- och bidragssystem skulle införas för att påverka virkesutbudet. I andra sammanhang har framförts förslag om selektiva statliga bidrag i syfte att ta till vara annars icke lönsamma marginalkvantiteter. Som exempel kan nämnas

stöd till avverkning i områden med långa transportavstånd till industrin, stöd till helträdsutnyttjande, stöd för att ta till vara klenvirke etc. Av intresse är också de strävanden som har förekommit att åstadkomma långsiktiga pris- och leveransuppgörelser mellan virkesmarknadens parter i syfte att minska risken för virkesbrist vid övergång från lågkonjunktur till högkonjunktur.

Avverkningstvång gentemot privata skogsägare har aktualiserats i vissa sammanhang. Ett system med avverkningstvång tillämpades i Sverige under andra världskriget för att tillgodose behovet av brännved. Erfarenheterna från den tiden visar att ett sådant system ställer krav på mycket stora administrativa resurser och även är förbundet med vissa andra problem.

Grunden för samhällets syn på råvarufrågorna ligger i utformningen av skogspolitiken. Enligt de av riksdagen i år godkända riktlinjerna för skogspolitiken (prop. 1978/79:110, JoU 1978/79:30, SkU 1978/79:49, rskr 1978/79:387 och 388) skall denna bygga på principen om hushållning med skogstillgångarna. Motivet härför är, förutom att säkra skogsindustrins råvaruförsörjning på sikt, att trygga sysselsättningen i skogsbruket och bevara handlingsfriheten och valmöjligheten när det gäller skogarna i framtiden. Samtidigt betonas att behov kan föreligga att för kortare perioder variera virkesuttaget med hänsyn till konjunkturernas växlingar. Det understryks dock att skogsindustrins nuvarande kapacitet inte får vara styrande för utformningen av en långsiktig skogspolitik. Riksdagens beslut innebar vidare att en ny skogsvårdslagstiftning antogs och att ett väsentligt ökat statligt ekonomiskt stöd till skogsbruket skall lämnas.

De tidigare nämnda stimulansåtgärderna, som syftar till att kortsiktigt öka virkesutbudet från det enskilda skogsbruket, utgår i form av ett särskilt bidrag till gallringar under år 1979. De totala gallringsbidragen kan väntas uppgå till ca 150 milj. kr. Bidragen finansieras bl.a. genom en engångsavgift som baseras på det taxerade skogsbruksvärdet.

En omständighet som har fått stor betydelse är att de stigande oljepriserna har gjort det alltmer lönsamt att använda skogsråvara för eldningsändamål. Trädrester, klenvirke etc. som i dag inte används som råvara till skogsindustrin kan på så sätt tas till vara. Statsmakterna uppmuntrar detta bl.a. genom stöd till kommunala fliseldade värmeverk. Det finns emellertid en risk att även sådan vedråvara som används av skogsindustrin kan komma att eldas upp. Därför har regeringen den 28 juni 1979 givit statens industriverk och skogsstyrelsen i uppdrag att gemensamt utreda hur en sådan utveckling kan förhindras.

Olika åtgärder har således vidtagits för att på kort och lång sikt förbättra skogsindustrins virkesförsörjning. Karaktären av de nuvarande problemen på virkesmarknaden – dvs. i hur hög grad de är konjunkturellt eller strukturellt betingade – kommer troligen inte att visa sig fullt ut förrän den nuvarande högkonjunkturen har passerats. Som jag nyss har framhållit finns det emellertid skäl att anta att betydande strukturella faktorer kommer att kvarstå.

För utbudet av virkesråvara torde – särskilt vad gäller det enskilda skogsbruket – skattereglernas utformning spela en central roll. Det är knappast meningsfullt att diskutera möjligheten att påverka avverkningarnas storlek utan att samtidigt ta upp skattefrågorna.

Utformningen av skogsbeskattningen har övervägts under lång tid. Utredningsarbetet inleddes år 1964 av särskilt tillkallade sakkunniga (skogsskattekommittén). De sakkunniga lade fram sitt förslag i betänkandet (SOU 1969:30) Skogsbeskattningen. Arbetet på att åstadkomma nya regler

fortsatte i finans- och budgetdepartementen och resulterade i promemorian (Ds B 1978:2) Beskattning av skogsbruk. Med anledning av proposition utarbetad på grundval av promemorian beslutade riksdagen i våras att lägga om skogsbeskattningen (prop. 1978/79:204, SkU 1978/79:54, rskr 1978/79:392, SFS 1979:500 och 501).

Riksdagens beslut innebar inte att det tidigare skogsskattesystemet ersattes med ett helt nytt system. Till grund för både de tidigare och de nya reglerna ligger nämligen vissa gemensamma principer. En av dessa principer är att en skogsägare skall beskattas för avverkningar som innebär ett tillgodogörande av skogens avkastning men däremot inte för avverkningar som innebär att det förvärvade skogskapitalet tas i anspråk (kapitaluttag). Tekniskt sker detta på så sätt att alla ersättningar från avverkningar tas upp som intäkt av skogsbruk medan värdeminskningsavdrag i vissa fall medges för att kompensera för kapitaluttag. En annan princip som lämnats oförändrad är att beskattningen vid försäljning av en skogsfastighet uteslutande skall ske inom ramen för realisationsvinstsystemet.

Även om den nu genomförda omläggningen av skogsbeskattningen i första hand är av teknisk karaktär kan den i vissa avseenden förväntas påverka framför allt de enskilda skogsägarnas avverkningsbenägenhet. De tidigare avdragsreglerna förutsatte uppskattningar av skogens volym, tillväxt m.m. vilka erfarenhetsmässigt gav mycket osäkra resultat. På grund av svårigheterna att styrka rätten till värdeminskningsavdrag avstod många skogsägare från att yrka avdrag som de egentligen skulle ha kunnat få. De faktiska möjligheterna till avdrag begränsades av bl.a. dessa skäl i allmänhet till de första innehavsåren. Det nya avdragssystemet, som skall tillämpas fr.o.m. 1981 års taxering, är betydligt lättare att tillämpa. Utformningen av systemet ökar möjligheterna till avdrag vid avverkningar som sker efter de första innehavsåren.

En annan ändring som kan påverka avverkningsbenägenheten avser skattereglerna vid arv. De äldre reglerna innebar bl.a. att den som ärvde en skogsfastighet fick ett nytt och ofta högre ingångsvärde på skogen än arvlåtaren haft. Enligt de nya reglerna inverkar ett dödsfall inte på de totala avdragsmöjligheterna. En arvtagare får således avdrag under samma förutsättningar som skulle ha gällt för arvlåtaren om denne alltjämt hade ägt fastigheten. Ändringen medför att det inte längre bör vara intressant att skjuta avverkningar på framtiden enbart av den anledningen att arvtagaren skall få större avdragsutrymme.

De nya avdragsreglerna torde således vara ägnade att öka utbudet av virke från det enskilda skogsbruket. Även andra skatteregler kan emellertid ha betydelse för skogsägarnas benägenhet att avverka. Jag syftar bl.a. på marginalskattens höjd och de regler som gäller vid försäljning av skogsfastigheter.

Under 1960-talet och förra delen av 1970-talet skärptes marginalskatterna för stora inkomstgrupper väsentligt. Denna utveckling har nu brutits, i första hand genom det inflationsskydd för skatteskalan som infördes år 1977. Marginaleffekterna vid en avverkning är dock fortfarande ofta betydande. En avverkning kan också medföra höjd förmögenhetsskatt. Det torde förhålla sig så att en ökad skattebelastning – normalt i kombination med betydande egenavgifter – minskar intresset för avverkningar. Om skogsägaren utnyttjar skogskonto kan i och för sig beskattningen av tillfälliga inkomsttoppar lindras. Skogskontoreglerna ger dock föga lindring om skogsägaren fortlöpande har andra stora inkomster, t.ex. på grund av anställning.

Det förhållandet att ersättning på grund av försäljning av en skogsfastighet beskattas inom ramen för realisationsvinstsystemet innebär i princip att värdeökning på skogen som endast motsvaras av inflationen inte träffas av beskattning. Vid avverkningar under innehavstiden tas däremot inte hänsyn till förändringar i penningvärdet. Den i inflationstider mer förmånliga skattemässiga behandlingen vid försäljning av skogsfastigheter gör att skogsägaren ibland kan ha intresse av att avstå från att avverka skog och i stället låta skogen gå med i fastighetsförsäljningen. Förhållandena i olika fall varierar dock kraftigt.

I det långvariga utredningsarbete som föregått vårens riksdagsbeslut har ett flertal beskattningsmodeller beskrivits som i väsentliga hänseenden avviker från de hittillsvarande reglerna. Under de senaste åren har bl.a. olika varianter av den s.k. schablonmetoden förts fram i den allmänna debatten.

Vid en schablonmässig beräkning av skogsinkomsten utgår man inte primärt från de realiserade skogsintäkterna. Till grund för beskattningen ligger i stället den uppskattade virkesavkastningen på fastigheten. Enligt den schablonmetod som skogsskattekommittén diskuterade läggs den beräknade skogsinkomsten samman med inkomster från andra verksamheter. En annan variant av schablonmetoden innebär att de årliga schablonintäkterna får avräknas mot intäkter från senare avverkningar. Schablonbeskattningen får då karaktär av en preliminär beskattning.

Mot en definitiv schablonbeskattning har invänts att metoden väsentligt avviker från allmänna skatteprinciper. Det har också framhållits att svårlösta problem uppkommer om inkomsten från skogsbruket skall beräknas enligt schablon medan inkomsten från det egentliga jordbruket skall beräknas på vanligt sätt. Beskattning av orealiserade intäkter har vidare inte ansetts förenlig med principen att det är den skattskyldiges förmåga att betala skatt (förmågeprincipen) som skall vara avgörande för tidpunkten för och storleken av skatteuttaget. I flera remissyttranden över skogsskattekommitténs betänkande har påpekats att det även med en omfattande administrativ apparat är mycket besvärligt att på ett tillförlitligt sätt bestämma de faktorer som avgör värdet av den årliga virkesavkastningen. Om ambitionsnivån sätts lägre, t.ex. om schablonintäkten anknyts till det vid fastighetstaxeringen bestämda skogsbruksvärdet, har risken för felaktiga beslut bedömts som förhållandevis stor. Det har slutligen anmärkts att en schablonbeskattning som inte kompletteras med regler av annat slag minskar möjligheterna för en nybliven fastighetsägare att finansiera sitt förvärv med medel från avverkningar.

Flera av de refererade invändningarna mot en definitiv schablonbeskattning torde också kunna riktas mot ett system där hela eller del av tillväxten beskattas löpande men avräkning senare får ske mot avverkningsintäkter. Ett sådant system måste vidare innehålla regler om vilka beskattningseffekter som skall inträda när fastigheten eller del av den säljs eller övergår till annan genom arv eller gåva.

Som påpekats i det föregående innebär den av riksdagen beslutade omläggningen av skogsbeskattningen inte någon genomgripande ändring av skogsskattesystemet. Målsättningen har i första hand varit att åstadkomma enklare och mer lättillämpade regler. Hänsyn har också tagits till önskemålet att reglerna för beskattning av skogsinkomster skall vara förenliga med allmänna principer för beskattning av näringsverksamhet.

Vid remissbehandlingen av 1978 års departementspromemoria riktades

från flera håll kritik mot att det i promemorian inte hade redovisats tillräckligt med underlag för att bedöma de skatte- och skogspolitiska verkningarna av promemoriеförslagen. Bl.a. framhölls att de föreslagna reglernas betydelse för virkesutbudet borde ha belysts närmare. Flera remissinstanser ansåg att de äldre reglerna tills vidare kunde behållas och att i stället en ny, mer allsidig utredning borde tillsättas.

I propositionen instämde chefen för budgetdepartementet i att underlaget för ett beslut om ändringar i skogsbeskattningen i vissa delar var ofullständigt. Det fanns därför enligt hans mening inte förutsättningar att införa ett helt nytt skogsskattesystem. Han ansåg det däremot både angeläget och möjligt att omgående göra avsevärda ändringar av de gällande reglerna utan att rubba grunden för systemet. Uppgiften att undersöka om det fanns förutsättningar för ett helt annorlunda skogsskattesystem borde enligt chefen för budgetdepartementet lämnas åt en utredning av det slag som flera remissinstanser hade föreslagit. Riksdagen delade denna bedömning.

Som nyss har framhållits föreligger det ett samband mellan skattereglernas utformning och utbudet av virkesråvara. Detta talar enligt min mening för att virkesutbuds- och skatteproblematiken bör utredas i ett sammanhang. Mot denna bakgrund – och efter samråd med cheferna för budget- och jordbruksdepartementen – anser jag att en kommitté bör tillkallas med uppgift att utreda behovet av ytterligare statliga åtgärder och ändringar i beskattningsreglerna för att påverka utbudet av virkesråvara.

Till närmare vägledning för den del av utredningsarbetet som inte omfattar beskattningsområdet vill jag anföra följande.

Utredningsarbetet skall bedrivas med beaktande av de riktlinjer för skogspolitiken som har antagits av riksdagen. Kommitténs arbete skall helt inriktas på avverkningsfrågor. Den ambitionsnivå vad gäller produktionen inom skogsbruket som har lagts fast av riksdagen skall således betraktas som given.

En första uppgift för kommittén är att utröna virkesutbudets karaktär, dvs. i hur hög grad det är strukturellt resp. konjunkturellt betingat. I den mån det bedöms nödvändigt bör därefter läggas fram förslag till åtgärder i syfte att möjliggöra en ökning av bruttoavverkningen till den nivå som är förenlig med ett uthålligt skogsbruk. Härvid bör speciell uppmärksamhet ägnas åt att försöka klarlägga kostnaderna för att ta till vara de marginalkvantiteter som blir aktuella vid en avverkning som i genomsnitt motsvarar skogens tillväxt. Dessa kostnader måste ställas mot skogsindustrins betalningsförmåga.

En förutsättningslös analys av tänkbara åtgärder bör genomföras. Utredningsarbetet bör inriktas på att i första hand föreslå åtgärder som bygger på ekonomiska stimulanser snarare än administrativa regleringar.

Den nuvarande situationen på virkesmarknaden är till viss del betingad av rådande konjunkturläge. De eventuella förslag till statliga åtgärder som kommittén lägger fram kan därför inte bidra till att på kort sikt öka utbudet av virke. Avsikten är i stället att kommittén skall lämna förslag till medel som gör det möjligt att i framtiden påverka avverkningsnivån inom ramen för den årliga skogstillväxten.

Även den del av utredningsarbetet som avser skogsbeskattningen skall bedrivas med beaktande av de riktlinjer för skogspolitiken som har antagits av riksdagen. I övrigt bör kommittén iaktta följande.

Skogsskattereglerna har nyligen ändrats i väsentliga avseenden. Till grund för de antaganden som i lagstiftningsarbetet har gjorts om hur olika skatteregler kan tänkas påverka virkesutbudet m.m. har legat uppgifter som i

vissa delar kan vara inaktuella eller ofullständiga. Kommittén bör därför söka få fram ett bättre underlag för att bedöma den roll som den skattemässiga behandlingen av skogsinkomster (avdragsreglerna, skogskontoreglerna etc.) spelar för virkesutbudet från främst olika kategorier av enskilda skogsägare. I det sammanhanget bör vidare skattereglernas effekter för det kommunala skatteunderlaget belysas.

Med stöd av de uppgifter som kommer fram i utredningsarbetet bör kommittén analysera hur den nyligen genomförda lagstiftningen kan komma att påverka avverkningsbenägenheten. Om denna analys ger vid handen att skattereglerna kan bidra till att avverkningar skjuts upp eller tidigareläggs på ett sätt som är olämpligt från skogspolitisk synpunkt, bör kommittén lägga fram förslag i syfte att motverka detta.

Kommittén bör sträva efter att åstadkomma lösningar som är förenliga med de principer som allmänt gäller för beskattning av näringsverksamhet. Hänsyn bör vidare tas till önskemålet att reglerna för skogsbeskattningen skall vara enkla att förstå och tillämpa. Kommittén kan här ha nytta av de skattemodeller som presenterats i skogsskattekommitténs betänkande och i budgetdepartementets promemoria och av de synpunkter som lämnats på dessa förslag. Finner kommittén att skäl talar för en ny omläggning av skogsbeskattningen, bör kommittén redovisa de problem av övergångsnatur som kan uppkomma.

Från olika håll har det finska systemet för skogsbeskattning åberopats som stöd för en schablonmässig beräkning av den skattepliktiga inkomsten av skogsbruket. Kommittén bör belysa administrativa, skatte- och skogspolitiska erfarenheter av det finska systemet och motsvarande erfarenheter från skogsbeskattningen i Norge.

Kommittén bör följa det arbete som bedrivs av realbeskattningsutredningen (B 1978:07).

För utredningsarbetet i dess helhet bör kommittén beakta följande.

De statsfinansiella konsekvenserna vid genomförandet av framlagda förslag bör redovisas utförligt. Innebär kommitténs förslag ökade kostnader eller minskade intäkter för statsverket bör kommittén ange hur dessa skall finansieras.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt.

Med hänsyn till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för industridepartementet

att tillkalla en kommitté med högst 7 ledamöter med uppdrag att utreda skogsindustrins virkesförsörjning,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver

att kostnaderna för kommittén skall belasta fjortonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Industridepartementet)

Kommundepartementet

1. Ersättning för skador på grund av naturkatastrofer m.m.

Dir 1979:36

Beslut vid regeringssammanträde 1979-03-01

Departementschefen, statsrådet Hansson, anför

I slutet av förra året beslutade regeringen om en översiktlig undersökning av de områden inom vilka risk för jordskred kan föreligga. Syftet med den översiktliga undersökningen är att de områden där skredriskerna är störst skall kunna bestämmas. Undersökningen kan i sin tur komma att visa att fortsatta geotekniska undersökningar och stabiliseringsåtgärder är nödvändiga i särskilt utsatta områden. Frågan om ansvaret för att geotekniska undersökningar görs och för att stabiliseringsåtgärder vidtas behöver klarläggas liksom de kostnadsfrågor som uppkommer i sammanhanget.

Erfarenheterna från handläggningen av frågor om ersättning för skador på grund av naturkatastrofer har också aktualiserat en översyn av ersättningsprinciperna. I det följande kommer jag att gå närmare in på de frågor som jag nu har berört. Jag kommer därvid också att ta upp bl.a. frågan om skyldighet för den som bedriver riskfylld verksamhet att ersätta statens och kommunens kostnader för räddningstjänst i anledning av verksamheten.

Ersättning för skador på grund av naturkatastrofer

Ersättning från staten för skador på grund av naturkatastrofer betalas på grundval av principer som har godkänts av 1960 och 1967 års riksdagar (prop. 1960:2, SU 1960:17, rskr 1960:59 samt prop. 1967:105, JoU 1967:16 och rskr 1967:174). Riksdagsbehandlingen gällde i båda fallen ersättning för skador vid omfattande översvämningar. Motsvarande principer tillämpas emellertid i fråga om andra naturkatastrofer, t.ex. jordskred och snöskador. Ersättningarna betalas från ett särskilt reservationsanslag under tionde huvudtiteln.

De ersättningsprinciper som har fastställts genom riksdagens beslut innebär i huvudsak följande. Som regel skall skadorna ha vållat inträng i rörelse eller yrkesverksamhet av vilken den skadelidande varit beroende för sin försörjning. Ersättning betalas inte för skador av mindre omfattning och heller inte i den mån den skadelidande har rätt till ersättning från annan än staten. Försäkringsbar skada ersätts aldrig. Normalt utgår ersättning med 50 % av skadebeloppet men i särskilt ömmande fall kan ersättning utgå med högst 90 %. Ersättning betalas efter behovsprövning. Stor restriktivitet iakttas när det gäller ersättning till bolag, föreningar och andra juridiska personer. En kommun får ersättning bara om den ekonomiska belastning som skadorna medför framstår som orimligt stor i förhållande till kommunens skatteunderlag. Om risk för t.ex. översvämning hade kunnat konsta-

teras i förväg, betalas ersättning bara om den skadelidande har vidtagit förebyggande åtgärder i rimlig omfattning.

I en del fall har – p.g.a. de särskilda omständigheterna – ersättning för skador betalats efter förmånligare ersättningsprinciper än de som tillämpas normalt. Det har då varit fråga om större naturkatastrofer, t.ex. Surte- och Tuvekatastroferna. I dessa fall har ersättning betalats på grundval av särskilda beslut av riksdagen.

På grundval av förslag i prop. 1977/78:125, bil. 12, Ersättningar och lån m.m. i samband med naturkatastrofen i Tuve, anvisade riksdagen ett reservationsanslag av 65 milj. kr. till ersättningar m.m. och ett investeringsanslag av 40 milj. kr. till lån för inlösen av fastigheter (CU 1977/78:29, rskr 1977/78:266). Föredraganden anförde i propositionen att han ansåg det angeläget att staten – i den mån ersättningsskyldighet inte ankom på försäkringsgivarna – trädde in med hjälp till de enskilda personer som hade lidit skada till följd av katastrofen. Det borde enligt föredraganden eftersträvas att de skadelidande försattes i samma ekonomiska situation som före katastrofen. Ersättning för byggnader inom skredområdet och för de byggnader inom det s.k. skredriskområdet som måste rivas betalades av försäkringsgivarna. Marken borde enligt propositionen överföras till kommunen. Ägarna till bostadsfastigheter inom skredriskområdet borde erbjudas att få sina fastigheter inlösta. Även fastigheter utanför skredriskområdet skulle kunna lösas in, när särskilt starka skäl förelåg. Den sammanlagda ersättningen för fastigheterna borde enligt föredraganden motsvara resp. fastighets marknadsvärde, beräknat som om skredet inte hade inträffat och bestämt efter vanliga expropriationsrättsliga principer. Vid bestämmandet av det belopp som staten skulle svara för borde avdrag göras för vad försäkringsgivarna betalade, alltså den del av det totala värdet som kunde hänföras till byggnaderna.

Försäkringsgivarna ersatte de skadelidande inom ramen för gällande försäkringsavtal för skada på eller förlust av lös egendom, för s.k. merkostnader och för flyttningskostnader. Staten betalar enligt regeringsbeslut ersättning för skada på eller förlust av lös egendom, när försäkring mot skadan eller förlusten inte hade kunnat tecknas. När försäkring kunnat tecknas men den skadelidande hade underlåtit att göra detta, betalas enligt regeringens beslut ersättning med hälften av det belopp till vilket skadan eller förlusten kan uppskattas. Mot bakgrund av att enskilda personer som har lidit skada genom skredet i princip skall hållas ekonomiskt skadeslösa, ansåg regeringen det motiverat att rörelseskador ersätts efter något mindre restriktiva principer än vad som tillämpas i andra fall. Full ersättning betalas sålunda för direkta skador till följd av skredet. Ersättning för minskad rörelseavkastning betalas enligt regeringens beslut inte för tiden efter år 1979, då återställningsarbetena beräknas vara avslutade.

Också när det gäller Surtekatastrofen i september 1950 innebar statens insatser att de skadelidande fick i princip full ersättning för skador och kostnader till följd av jordskredet (jfr prop. 1950:256). Skredområdet löstes in av staten.

Länsstyrelsen i Örebro län har i en skrivelse den 8 februari 1978 hemställt att regeringen föranstaltar om en översyn av de ersättningsfrågor som kan uppkomma till följd av naturkatastrofer eller liknande förlopp. Därvid bör även möjligheterna att erhålla försäkringsskydd uppmärksammas. Begränsningarna i ersättningarna för skador på grund av vårflodsöversvämningarna i Örebro län i maj 1977 hade enligt länsstyrelsen föranlett erinringar särskilt

från drabbade fritidshusägare. De regler som tillämpades innebar att ersättning av statsmedel betalades i begränsad omfattning till ägare av permanentbostadshus och i än mer begränsad omfattning till ägare av fritidshus. Länsstyrelsen anser att erinringarna har sådan tyngd att en översyn av bidragsreglerna är motiverad. Härtill kommer enligt länsstyrelsen att möjligheterna att genom försäkringsskydd trygga sig mot oförutsedda skador i samband med värflod är begränsade.

Försäkringsskyddet mot skador på grund av händelser i naturen omfattade vid tiden för Surteskredet bara åskslagsskador. Efter Surteskredet utvidgades försäkringsskyddet till att omfatta också ersättning för personlig lösegendom vid jordskred, jordras och jordbävning. I mitten av 50-talet infördes stormskadeskyddet. Efter en uppmaning från försäkringsinspektionen inkluderades skador på personlig lösegendom till följd av baktrycksvatten eller vatten från markytan vid skyfall i vattenskadeförsäkringarna. Sedan en dammkatastrof med omfattande egendomsskador hade inträffat i Sysslebäck i Värmland den 1 juli 1973, diskuterades frågan om en utvidgad naturskadeförsäkring i en för försäkringsbolagen gemensam kommitté. Denna ansåg att privatpersoners försäkringar borde obligatoriskt utvidgas till att omfatta även andra skador till följd av naturhändelser än storm- och åskslagsskador. Enligt kommitténs förslag skulle skador på byggnader genom jordskred, jordras, bergras, laviner eller jordskalv med en styrka av minst 4 enligt Richterskalan ersättas. Däremot skulle inte skador genom sättningar i marken ersättas. Undantag gjordes också för skador genom sprängning, pålning, spontning och uppläggning av jord- eller stenmassor samt gruvdrift, alltså skador på grund av mänskliga ingrepp. Försäkringsskyddet skulle omfatta också skador vid genombrott av damm för vattenmagasin, däremot inte skador som uppstår genom att invallningar genombryts. Endast skador på byggnader och lös egendom skulle ersättas, däremot inte skador på vägar, trädgårdar och liknande. I fråga om översvämningsskador föreslog kommittén inte något skydd för byggnader. Kommitténs förslag har genomförts i fråga om hem-, villaoch fritidshusförsäkringarna. Fr.o.m. den 1 januari 1979 har i allt väsentligt motsvarande åtaganden införts i fråga om företags-, affärsoch fastighetsförsäkringarna. Dessa omfattar dock inte skador genom jordskalv eller utströmning från avloppsledning till följd av regn, snösmältning eller högvatten.

Försäkringsbranschens serviceaktiebolag anför i en skrivelse den 22 december 1978 att man inom försäkringsbranschen har noga övervägt om de som drabbas av översvämningar skulle kunna skyddas genom försäkring. Man har emellertid funnit att en fullständig lösning inte kan nås inom området för frivillig försäkring. Serviceaktiebolaget ifrågasätter om inte en utredning som är gemensam för staten och försäkringsbranschen skulle kunna åstadkomma vissa lösningar.

Naturkatastrofer kan – förutom förlust av människoliv och skador av ideellt slag – medföra personskador och materiella skador. Den enskilde som har drabbats av personskada är ekonomiskt tryggad genom i första hand lagen (1962:381) om allmän försäkring och egen försäkring om sådan har tagits. Något motsvarande gäller däremot inte i fråga om materiella skador. Försäkringsskyddet är, som framgår av det föregående, inte heltäckande. Normalt betalas statligt bidrag efter behovsprövning och endast för viss del av skadan. För vissa materiella skador utgår bidrag över huvud taget inte. Staten har emellertid vid en del större katastroftillfällen genom bidrag eller

på annat sätt vidtagit särskilda åtgärder till förmån för enskilda.

Enligt min mening är det otillfredsställande att de som drabbas av naturkatastrofer ersätts efter olika principer. Omfattningen av en naturkatastrof bör givetvis inte vara avgörande för storleken på ersättningen till den enskilde drabbade. Jag anser att frågan om försäkringsskyddet och principerna för samhällets insatser vid naturkatastrofer bör ses över. Syftet med översynen bör främst vara att pröva om det är möjligt att skapa ett mera heltäckande försäkringsskydd och ett mer enhetligt ersättningssystem. För detta ändamål bör en särskild kommitté tillkallas. Kommitténs uppdrag bör omfatta också vissa ytterligare frågor som jag återkommer till i det följande.

Begreppet naturkatastrof innebär inte någon entydig bestämning. Hit kan räknas bl.a. jordskred, översvämningar samt häftiga stormar och snöfall men även vissa skador till följd av erosion o.dyl. Det bör ankomma på kommittén att söka åstadkomma en mera exakt definition. Särskilda ersättningssystem finns för vissa typer av skador, t.ex. skördeskadeskyddet och rennäringens katastrofskadeskydd. Kommittén bör söka åstadkomma en lämplig avgränsning mot sådana ersättningssystem men i övrigt inte gå närmare in på dem.

Jag anser att det är naturligt att skador som uppkommer vid naturkatastrofer, så långt det är möjligt med hänsyn till försäkringsmässiga synpunkter, ersätts inom ramen för försäkringsskyddet. Utredningsarbetet bör därför bedrivas i nära samarbete med försäkringsbranschen.

När det gäller den närmare utformningen av ersättningsprinciperna bör en utgångspunkt för kommitténs arbete vara att ersättning från samhället skall vara socialt motiverad och betalas bara till den som kan anses ha ett klart behov av sådan ersättning. Det innebär att det i första hand är enskilda skadelidande som bör tillgodoses. Till denna kategori kan räknas också personer som i en eller annan form driver smärre rörelser som de är beroende av för sin utkomst. Kommittén bör pröva hur man bör ta hänsyn till den skadelidandes inkomst- och förmögenhetsförhållanden. Vidare bör det övervägas om ersättning skall betalas oberoende av vad slags egendom som har skadats och oberoende av omfattningen av skadorna. Kommittén bör också pröva om ersättning under speciella förhållanden skall kunna betalas för åtminstone en del av skadorna, trots att den skadelidande inte har utnyttjat möjligheten att skaffa sig försäkringsskydd. En omständighet som bör kunna föranleda att ersättningen sätts ner eller faller bort är att den skadelidande har underlåtit att vidta förebyggande åtgärder i rimlig omfattning. Kommittén bör överväga också denna fråga.

Skador som drabbar företag men som inte kan sägas medföra betydande ekonomiska verkningar för företagens ägare bör enligt min mening inte ersättas. Vad jag nu har sagt utesluter inte att kommittén bör kunna pröva frågan om hur t.ex. ideella föreningar och bostadsrättsföreningar bör behandlas.

Geotekniska undersökningar och förebyggande åtgärder

På flera håll i Sverige finns områden som på grund av topografin samt jordarternas sammansättning och lagring är utsatta för risk för jordskred. Under 1900-talet har ett antal större jordskred inträffat. Dessa har i några fall medfört förluster av människoliv och skador på byggnader och anläggningar. Som exempel kan nämnas skreden i Surte år 1950, Göta år 1957 och Tuve år

1977. Samhällets kostnader under de senaste 30 åren på grund av stora skred har uppskattats till i genomsnitt 10 milj. kr. om året. Lerskred som omfattar mer än en hektar mark inträffar i genomsnitt en gång på två till tre år, i flertalet fall dock inom obebyggda områden.

Central förvaltningsmyndighet för geotekniska ärenden är statens geotekniska institut (SGI). Verksamheten vid SGI är främst inriktad på geoteknisk forskning och utveckling samt information. SGI utför också geotekniska uppdrag i en icke oväsentlig omfattning. Stabilitetsförhållandena i Götaälvdalen övervakas exempelvis sedan 15 år. SGI genomför därvid bl.a. besiktningar och mätningar samt biträder kommunala och statliga myndigheter vid planering och byggande utmed älven. Från och med budgetåret 1977/78 har SGI fått ökade medel för i huvudsak allmän rådgivning till kommuner och länsstyrelser samt remissverksamhet avseende främst bebyggda områden eller områden under planläggning för bebyggelse. Vidare bedriver SGI forskning beträffande skredfarliga områden. Regeringen uppdrog den 8 juni 1978 åt SGI att i samråd med Sveriges geologiska undersökning (SGU), institutionerna för geoteknik och geologi vid Chalmers tekniska högskola samt Göteborgs kommun utreda de geotekniska förhållanden som förelåg vid skredet i Tuve och som kan ha utlöst skredet.

Enligt de allmänna bestämmelserna om planläggning i 9 § byggnadsstadgan (1959:612) skall, där inte särskilda förhållanden föranleder annat, mark avses för det ändamål vartill den är mest lämpad med hänsyn till läge, terräng- och grundförhållanden samt övriga omständigheter. Förslag till plan skall, när det överlämnas till kommunal eller statlig myndighet för antagande eller fastställelse, vara åtföljt av bl.a. utredning om de tekniska och ekonomiska förutsättningarna för genomförandet. Därvid skall särskilt grundens beskaffenhet beaktas (16 §). Även beträffande tilltänkt bebyggelse utanför detaljplan åligger det byggnadsnämnden eller i vissa fall länsstyrelsen att pröva om grundförhållandena är lämpliga. För att mark skall få användas för bebyggelse, oavsett om denna är tät eller gles, förutsätts nämligen enligt 5 § byggnadslagen (1947:385) att marken prövats från allmän synpunkt lämpad för ändamålet. De i 9 § byggnadsstadgan upptagna allmänna bestämmelserna om vad som skall iakttas vid planläggning gäller i tillämpliga delar också för bedömningen av glesbebyggelsens detaljlokalisering (se prop. 1972:111, bil. 2, s. 322 f). Ifråga om tätbebyggelse sker lämplighetsprövningen, såsom framgår av det föregående, vid planläggningen eller vid eventuellt förekommande prövning av om undantag (dispens) kan ges från förbudet i 56 § byggnadsstadgan mot tätbebyggelse utanför detaljplan. Annan bebyggelse än tätbebyggelse prövas i samband med prövning av ansökan om byggnadslov.

Staten eller kommunen har däremot inte något fortlöpande ansvar enligt byggnadslagstiftningen för att grundförhållandena under befintlig bebyggelse är tillräckligt stabila. Det kan i detta sammanhang anmärkas att en stor del av bebyggelsen i landet har tillkommit innan noggranna överväganden om riskerna för skred blev vanliga.

Statens planverk har det centrala ansvaret för planerings- och bebyggelsefrågor. På regional nivå har länsstyrelserna motsvarande ansvar. Kommunerna och då främst byggnadsnämnden har det primära ansvaret för att geotekniska förhållanden undersöks och beaktas vid detaljplanläggning. Länsstyrelserna skall i samband med fastställelse av detaljplaner med ledning av den utredning som kommunen presenterar bedöma om kommunen har

beaktat de geotekniska förhållandena tillräckligt för att ändamålet med planen skall kunna genomföras.

Regeringen har genom ett beslut den 14 december 1978 gett SGI i uppdrag att utföra en översiktlig kartering av områden inom vilka risk för skred kan föreligga. De områden där risken för skred kan bedömas vara störst skall avgränsas. Resultatet av karteringen skall redovisas efter hand för berörda kommuner och länsstyrelser och för statens planverk. För områden där skredrisk inte kan uteslutas skall SGI redovisa vilka detaljerade undersökningar som är påkallade.

I princip ankommer det på ägaren att vidta förebyggande åtgärder för att skydda egendom från skada. Försäkringsgivarens ansvar inträder inte förrän ett försäkringsfall inträffar eller kan befaras vara omedelbart förestående. Även då är den enskilde enligt 52 § lagen (1927:77) om försäkringsavtal skyldig att efter förmåga sörja för att skadan avvärjs eller minskas. Kostnad som härvid uppkommer för den enskilde skall försäkringsgivaren ersätta (53 §).

Enligt 2 § brandlagen (1974:80) svarar varje kommun för räddningstjänst och för förebyggande åtgärder mot brand i kommunen. Med räddningstjänst avses verksamhet som syftar till att vid brand, oljeutflöde, ras, översvämning eller annat nödläge avvärja eller begränsa skada på människor eller egendom eller i miljön (1 §). En förutsättning är emellertid att det med hänsyn till behovet av ett snabbt ingripande, det hotade intressets vikt, kostnaderna för räddningsåtgärderna och omständigheterna i övrigt kan anses påkallat att staten eller kommunen svarar för att åtgärder vidtas.

I prop. 1973:185 med förslag till brandlag (s. 132) anför föredraganden att räddningsorganens uppgift skall vara att avvärja eller begränsa skada, dvs. att hindra att skada uppstår eller att redan inträffade skador förvärras. Rent förebyggnade åtgärder, dvs. åtgärder som vidtas på förhand för att förebygga att en händelse som kan leda till skador inträffar eller föranleder skador, hör alltså inte hit. Uppenbarligen är det från både effektivitetssynpunkt och kostnadssynpunkt angeläget att räddningsorganen ingriper så snabbt som möjligt. Till åtgärder för att avvärja eller begränsa skada bör enligt föredraganden därför hänföras också åtgärder som vidtas innan en händelse som kan föranleda skada har inträffat, under förutsättning att en sådan händelse kan befaras vara omedelbart förestående.

En kommun har utöver ansvaret för räddningstjänsten inte någon laglig skyldighet att vidtaga åtgärder för att skydda den enskilde eller hans egendom mot skador på grund av naturhändelser. Om förhållandena är sådana att den enskilde saknar möjlighet att själv ombesörja att åtgärder vidtas, kan kommunen dock ha anledning att ingripa. Reglerna om den kommunala kompetensen kan emellertid innebära begränsningar i kommunernas befogenhet.

Enligt min mening är det angeläget att fortsatta geotekniska undersökningar görs inom områden där det finns skäl att befara jordskred. När det gäller ny bebyggelse har kommunerna och länsstyrelserna, som framgår av det föregående, ett ansvar för att grundförhållandena undersöks. Man har emellertid anledning befara att befintlig bebyggelse i inte obetydlig utsträckning är belägen på mark där grundförhållandena inte har undersökts närmare. Staten kan självfallet inte åtaga sig eller ålägga kommunerna ett ansvar för att geotekniska undersökningar alltid görs när sådana undersökningar är motiverade i befintlig bebyggelse. Däremot har samhället både i eget intresse och med hänsyn till sitt ansvar för befolkningens säkerhet

anledning att se till att förutsättningar skapas för att sådana undersökningar kan genomföras där man kan befara att riskerna är särskilt stora.

Kommittén bör enligt min mening överväga hur sådana undersökningar kan komma till stånd. I de fall där det är motiverat att samhället svarar för uppgiften synes den lämpligaste lösningen vara att undersökningarna ombesörjs av kommunen. Kommittén bör överväga om en sådan ordning kan införas utan att kommunerna åläggs en obligatorisk skyldighet att svara för sådana undersökningar. Kommunernas befogenheter på området bör klarläggas. Kommittén bör i denna fråga samråda med Svenska kommunförbundet. Vad jag nu har anfört bör inte utgöra hinder för kommittén att pröva en ordning som innebär att en statlig myndighet, t.ex. länsstyrelsen, får till uppgift att svara för att geotekniska undersökningar kommer till stånd.

När det gäller konkreta åtgärder för att förebygga att skred inträffar måste utgångspunkten för kommitténs överväganden vara att det är den vars egendom hotas som har att svara för åtgärderna. Vid risk för jordskred bör förebyggande åtgärder som regel vidtas snabbt. Mycket omfattande och kostsamma åtgärder kan behövas. Försäkringsgivarnas ansvar för åtgärder av detta slag är, som framgår av det föregående, mycket begränsat. Jag finner det angeläget att kommittén prövar hur detta ansvar bör preciseras och om det finns förutsättningar att utvidga det. I dessa frågor bör kommittén samråda med företrädare för försäkringsbranschen.

Även med ett utvidgat försäkringsgivaransvar torde dock situationer kunna uppstå när de åtgärder som kan behöva vidtas är så brådskande och omfattande att samhället behöver ingripa. Den enskilde kan sakna både praktiska och ekonomiska möjligheter att svara för åtgärderna. Direkt skyldighet för samhället att ingripa föreligger bara i den mån åtgärderna kan hänföras till räddningstjänst i brandlagens mening. Kommittén bör överväga om det i vissa särskilda fall – när försäkringsgivaransvar inte föreligger – bör finnas en möjlighet för den enskilde att få stöd från samhället.

När den enskilde inte själv kan ombesörja att nödvändiga åtgärder vidtas, kan det vara lämpligt att kommunen svarar för att så sker. Jag anser dock att kommunerna inte bör åläggas skyldighet att vidta åtgärder för att förebygga skred. Kommittén bör däremot pröva om kommunernas befogenheter i detta hänseende behöver preciseras eller vidgas.

Kommittén bör vidare överväga hur kostnaderna för förebyggande åtgärder bör i det särskilda fallet fördelas mellan staten, kommunen och den enskilde. Utgångspunkten måste vara att det i första hand är den vars egendom hotas som har att svara för att förebyggande åtgärder vidtas. Ersättning från samhället till den enskilde bör komma i fråga bara när denne inte själv kan svara för kostnaderna. Ersättning från staten bör vidare komma i fråga bara beträffande åtgärder som verkligen har varit påkallade. I detta sammanhang bör kommittén pröva om det finns förutsättningar att närmare ange de säkerhetsfaktorer som bör användas vid bedömningen av om stabilitetsförhållandena är sådana att förebyggande åtgärder behövs.

De frågor jag har berört kan påverkas av resultatet av reformeringen av byggnadslagstiftningen. Kommittén bör vid sitt arbete beakta detta.

Kommittén bör också överväga om särskilda regler om befogenhet att ingripa i annans rätt behövs för att förebyggande åtgärder skall kunna genomföras så snabbt och effektivt som möjligt. Det ligger i sakens natur att sådana regler måste utformas så att rimlig hänsyn tas till den som utsätts för ett ingrepp. I detta sammanhang vill jag erinra om bestämmelserna i 2 kap. 18

§ regeringsformen (RF).

Där föreskrivs att varje medborgare skall vara tillförsäkrad ersättning enligt grunder som bestäms i lag för det fall att hans egendom tas i anspråk genom expropriation eller annat sådant förfogande.

Övriga frågor

Den fråga som jag nyss har berört har samband med frågan om ersättning för ingrepp enligt 11 § brandlagen. Ersättningsbestämmelserna i 19 § omfattar bara det fallet att utrustning för räddningstjänst har tagits i anspråk. En uttrycklig föreskrift om rätt till ersättning också för andra ingrepp som görs med stöd av 11 § brandlagen kan behövas med hänsyn till 2 kap. 18 § RF. En sådan föreskrift kan vara motiverad även av andra skäl.

Av det förhållandet att kommunerna enligt 2 § brandlagen är skyldiga att svara för räddningstjänsten följer att de endast med stöd av föreskrift i lag kan ta ut kostnaderna för ett räddningsingripande av den i vars intresse ingripandet har gjorts eller av den vars verksamhet eller handlande har föranlett ingripandet. Uttryckliga bestämmelser om skyldighet att svara för sådana kostnader finns bara i lagen (1973:1198) om ansvarighet för oljeskada till sjöss.

I prop. (1973:185) med förslag till brandlag m.m. berördes frågan om bestämmelser borde införas som skulle göra det möjligt för kommunerna och staten att, antingen generellt eller i särskilda fall, ta ut ersättning för kostnader för räddningsingripanden. Föredraganden ansåg att det inte borde komma i fråga att generellt föreskriva skyldighet för den i vars intresse ett räddningsingripande hade gjorts eller den vars verksamhet eller handlande hade föranlett ett räddningsingripande att ersätta kommunens eller statens kostnader (prop. s. 181). Däremot borde det övervägas om en sådan skyldighet var motiverad på vissa särskilda områden. Föredraganden fann emellertid att det vid tidpunkten för propositionen inte fanns tillräckligt underlag för en regel som innebar att riskfyllda verksamheter av visst slag skildes ut och förenades med ersättningsskyldighet för räddningskostnader.

Jag anser att tiden nu är mogen att åter ta upp frågan om regressrätt för kostnader för räddningstjänst. En sådan regressrätt framstår som motiverad särskilt i fråga om verksamheter som innebär stora risker för olyckor som kan kräva omfattande räddningsåtgärder. Det är dock inte givet att samhällets krav på ersättning för dylika kostnader skall på lika villkor konkurrera med enskildas skadeståndskrav i de fall då full ersättning inte kan utgå för alla anspråk. Vid sina överväganden bör kommittén särskilt beakta vikten av en klar och entydig avgränsning mellan de fall där regressrätt föreligger och andra fall. Vidare bör beaktas de svårigheter som kan uppkomma på vissa speciella rättsområden, t.ex. sådana områden där den svenska lagstiftningen grundas på internationella konventioner.

Kommittén bör lägga fram de författningsförslag som föranleds av kommitténs överväganden.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag efter samråd med cheferna för justitie-, ekonomi-, budget-, jordbruks- och bostadsdepartementena att regeringen bemyndigar chefen för kommundepartementet

att tillkalla en kommitté med högst fem ledamöter med uppdrag att utreda

frågan om ersättning för skador på grund av naturkatastrofer m.m.,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta femtonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Kommundepartementet)

2. Tilläggsdirektiv till kommittén (1978:02) för fortsatt utredning av frågan om medbestämmande för de anställda i kommuner och landstingskommuner

Dir 1979:54

Beslut vid regeringssammanträde 1979-06-07

Departementschefen, statsrådet Hansson, anför.

Den 20 mars 1970 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för civildepartementet att tillkalla sakkunniga för att göra en översyn av den kommunala demokratin (utredningen om den kommunala demokratin). Genom tilläggsdirektiv våren 1972 fick utredningen i uppdrag att utreda vissa frågor om personalinflytandet i den kommunala verksamheten.

I tilläggsdirektiven framhölls att en fördjupad företagsdemokrati är ett väsentligt medel när det gäller att nå bättre förhållanden för de anställda och därigenom öka arbetstillfredsställelsen och säkerställa ett gott arbetsresultat. Det är enligt direktiven ett starkt intresse både från allmän synpunkt och från arbetstagarsynpunkt att de personer som är anställda inom kommunala och landstingskommunala förvaltningar, liksom andra arbetstagare, får insyn i och inflytande över verksamheten på arbetsplatsen. Frågan om hur detta syfte skall nås erbjuder emellertid särskilda problem, som inte har någon direkt motsvarighet inom enskild verksamhet och som i viss mån skiljer sig från de svårigheter som uppkommer när det gäller att tillgodose motsvarande intresse i fråga om dem som är anställda inom statsförvaltningen.

Mot denna bakgrund har utredningen haft att överväga sådana författningsändringar som behövs, dels för att kommunala och landstingskommunala nämnder genom majoritetsbeslut skall kunna medge representanter för de anställda rätt att närvara vid resp. nämnds sammanträden och delta i överläggningarna men inte i besluten, dels för att nämndernas beslutanderätt i vissa ärenden skall kunna överföras till företagsnämnd eller annat organ med arbetstagarrepresentation.

Utredningen lämnade i augusti månad 1977 betänkandet (SOU 1977:39) Företagsdemokrati i kommuner och landstingskommuner. Utredningen föreslog dels sådana ändringar i kommunallagen (1977:179, KL) att det blir möjligt att föra över beslutanderätt i vissa ärenden från nämnd till partssammansatta organ, dels en särskild lag om närvarorätt för personalföreträdare vid sammanträde med kommunal eller landstingskommunal nämnd.

Betänkandet har remissbehandlats. Sammanlagt har 267 yttranden

kommit in. En bred majoritet av remissinstanserna är positiva till förslaget om partssammansatta organ, medan remissopinionen är splittrad i närvarorättsfrågan.

Efter bemyndigande av den dåvarande regeringen (Dir 1978:63 och 87) tillsattes hösten 1978 en expertkommitté, kommittén (Kn 1978:02) för fortsatt utredning av frågan om medbestämmande för de anställda i kommuner och landstingskommuner, för att överarbeta utredningens båda förslag.

En fortsatt beredning av vissa av de frågor som behandlas i utredningens betänkande har också ägt rum inom kommundepartementet. Den 29 mars 1979 beslutade regeringen att lägga fram prop. 1978/79:188 om fördjupad företagsdemokrati i kommuner och landstingskommuner.

I propositionen föreslås åtgärder som syftar till att utveckla och fördjupa företagsdemokratin i kommuner och landstingskommuner. Avsikten är att de anställda skall få bättre möjligheter till inflytande och insyn i frågor som rör förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare samt att de anställdas erfarenheter och kunskaper skall kunna tas till vara på ett bättre sätt än hittills. Utvecklingen av företagsdemokratin skall ske inom de ramar som har lagts fast för medbestämmandet inom den offentliga sektorn i samband med arbetsrättsreformen samt med hänsyn till den kommunala sektorns särart.

I propositionen föreslås att kommunallagen och lagen (1957:281) om kommunalförbund (omtryckt 1977:181) ändras så att det blir möjligt att inrätta partssammansatta organ i kommuner, landstingskommuner och kommunalförbund. De partssammansatta organen kan enligt förslagen i propositionen få vissa beredningsförvaltningsoch verkställighetsuppgifter i frågor som rör förhållandet mellan kommunen eller landstingskommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare. Med hänsyn till vikten av att den politiska demokratin inte kränks föreskrivs att till partssammansatta organ inte får överlämnas att avgöra frågor som rör den kommunala eller landstingskommunala verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet. I princip får de partssammansatta organen inte heller avgöra frågor som avser myndighetsutövning. Det ankommer på kommunfullmäktige resp. landstinget att i reglemente för de partssammansatta organen ange dessas uppgifter, sammansättning, mandattid och verksamhetsformer. Förslagen bygger på förutsättningen att arbetsmarknadens parter i samband med förhandlingar om medbestämmandeavtal aktualiserar frågan om partssammansatta organ. Något förslag i närvarorättsfrågan läggs inte fram i propositionen. Lagändringarna avses träda i kraft den 1 juli 1979.

Riksdagen har den 22 maj 1979 bifallit proposition (KU 1978/79:38, rskr 1978/79:362). Förutsättningarna för den tidigare nämnda expertkommitténs uppdrag ändras på ett avgörande sätt genom den lagstiftning som riksdagen har beslutat. Jag anser därför att de tidigare beslutade direktiven bör ersättas med nya. Kommitténs sammansättning bör också breddas så att företrädare för Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet, Svenska kyrkans församlingsoch pastoratsförbund, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation och Centralorganisationen SACO/SR bereds tillfälle att delta i arbetet.

Genom lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet (MBL) skapades en gemensam grund för de anställdas medbestämmande i offentlig och enskild verksamhet. De kommunalt anställdas medbestämmande måste utvecklas på arbetsrättsreformens grund. Samtidigt som detta sker måste hänsyn tas till den kommunala demokratin. Den tidigare nämnda proposi-

tionen är ett steg i den riktning som jag nu har angett. Ytterligare frågor återstår att lösa. Till dem hör bl.a. frågan om närvarorätt för företrädare för de anställda vid nämndsammanträden.

Med stöd av lagen (1972:271) om närvarorätt vid sammanträde med kommunal eller landstingskommunal nämnd har sedan år 1973 pågått en försöksverksamhet i 37 kommuner och 20 landstingskommuner. Omkring 1.900 nämndledamöter och drygt 600 personalrepresentanter har medverkat i försöksverksamheten. Enligt lagen får regeringen på framställning av en kommun eller landstingskommun medge att en viss nämnd beslutar att företrädare för de anställda hos kommunen eller landstingskommunen får närvara vid nämndens sammanträden och delta i överläggningarna men inte i besluten.

Erfarenheterna av försöksverksamheten tyder på att såväl de anställda som de förtroendevalda har funnit närvarorätten värdefull. Mot denna bakgrund anser demokratiutredningen att en mera permanent form av närvarorätt bör införas på den kommunala sektorn. Utredningen anser att närvarorätt vid nämndsammanträden för företrädare för de anställda kan vara ett värdefullt komplement till andra former av företagsdemokrati. Närvarorätten kan medföra vidgade insyns-, informations- och kontaktmöjligheter. Utredningen föreslår en ny lag om närvarorätt för personalföreträdare vid sammanträde med kommunal eller landstingskommunal nämnd. Enligt den nya lagen skall parterna på den kommunala arbetsmarknaden kunna träffa kollektivavtal om närvarorätt för personalföreträdare. I kollektivavtalet skall bestämmas i vilka nämnder närvarorätt skall förekomma. Enligt utredningens förslag skall det vara möjligt att begränsa närvarorätten till att avse bara vissa typer av ärenden. Högst tre personalföreträdare och lika många suppleanter skall få finnas för varje nämnd. Fördelningen mellan de fackliga organisationerna förutsätts bli reglerad i avtalet. Närvarorätten skall enligt förslaget ge personalföreträdarna möjlighet att närvara och yttra sig vid nämndens sammanträden. De skall också kunna få sin särskilda mening antecknad till protokollet. Utredningen anser att det inte kan komma i fråga att låta personalföreträdarna delta i nämndens beslut, eftersom en sådan ordning skulle strida mot den kommunala demokratins principer. Utredningens förslag innebär vidare att personalföreträdarna inte skall få vara närvarande, när nämnderna behandlar ärenden som rör förhandlingar mellan kommunen eller landstingskommunen och arbetstagarorganisationerna, uppsägning av kollektivavtal, arbetskonflikt m.m.

Regeringen har genom beslut den 20 november 1978 förlängt de tidigare lämnade medgivandena enligt 1972 års lag att gälla tills vidare, dock längst till utgången av juni 1980.

Remissopinionen är splittrad i närvarorättsfrågan. Omkring 100 remissinstanser tillstyrker utredningsförslaget eller lämnar det utan erinran. Ett femtiotal avstyrker förslaget. Ungefär lika många förordar en fortsatt försöksverksamhet. Till dessa instanser hör Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet. Omkring 30 remissinstanser är tveksamma till förslaget. Många av de remissinstanser som är negativa eller tveksamma menar att försöksverksamheten bör fortsätta och att en ny utvärdering bör ske, när kollektivavtal om medbestämmande har varit i praktisk tillämpning en tid.

Som jag anförde i propositionen om fördjupad företagsdemokrati i kommuner och landstingskommuner är min allmänna inställning till

närvarorätt för personalföreträdare vid nämndsammanträden positiv. Jag tillmäter därför försöksverksamheten med närvarorätt stort värde. Samtidigt kan jag konstatera att många remissinstanser är tveksamma. Åtskilliga anser att ett beslut om en permanent lagstiftning om närvarorätt bör anstå i avvaktan på ytterligare erfarenheter av MBL. I några remissyttranden anförs att det inte kan vara lämpligt att i så snabb takt besluta om reformer inom arbetslivet att den ena reformen inte i sin helhet kunnat genomföras och än mindre prövas nämnvärt, förrän kommuner och landstingskommuner skall yttra sig över förslag till nästa reform. Några remissinstanser anser också att det är oklart hur samspelet skall ske mellan MBL, närvarorätt och partssammansatta organ. Flera remissinstanser framhåller att närvarorätt för personalföreträdare kan negativt påverka den politiska demokratin. Invändningar har också framförts mot enskildheter i utredningens förslag.

Kommittén bör överväga närvarorättsfrågan mot bakgrund av vad utredningen och remissinstanserna har anfört. Den fortsatta försöksverksamheten bör följas.

Demokratiutredningens uppdrag omfattade inte de kyrkliga kommunerna. På det kyrkokommunala området har försöksverksamhet med närvarorätt för de anställdas representanter pågått sedan år 1976 med stöd av lagen (1975:364) om närvarorätt vid sammanträde med nämnd hos församling eller kyrklig samfällighet. Försöksverksamheten omfattar ett fyrtiotal församlingar och kyrkliga samfälligheter.

Förutsättningarna för de anställdas inflytande är, som jag anförde i propositionen om fördjupad företagsdemokrati i kommuner och landstingskommuner, i princip desamma på det kyrkliga området som på den kommunala sektorn i övrigt. Självfallet är det angeläget att de anställda hos kyrkliga kommuner tillförsäkras i princip samma inflytande som övriga kommunalanställda. Kommittén bör därför överväga såväl frågan om närvarorätt vid de kyrkokommunala nämndernas sammanträden som frågan om partssammansatta organ på det kyrkokommunala området.

Enligt min mening är partssammansatta organ en form för partssamverkan som i framtiden bör kunna utnyttjas på hela det kommunala området. Som demokratiutredningen har framhållit kan särskilda författningsföreskrifter om chefstjänstemäns befogenheter utgöra hinder för ett ökat personalinflytande. Kommittén bör överväga i vilken utsträckning specialförfattningarnas föreskrifter om chefstjänstemännens beslutsfunktioner kan tas bort utan att kravet på effektivitet i verksamheten sätts åsido. En sådan översyn av specialförfattningarna är angelägen inte bara från företagsdemokratisk synpunkt utan också med hänsyn till den kommunala demokratin. Det naturliga är, som jag också framhöll i propositionen om fördjupad företagsdemokrati i kommuner och landstingskommuner, att de politiska organen fortlöpande tar ställning till vilken beslutanderätt som skall delegeras till chefstjänstemän. Vidare bör kommittén överväga behovet av ytterligare ändringar i specialförfattningarna i syfte att klargöra förutsättningarna för överlämnande av förvaltnings- och verkställighetsuppgifter till partssammansatta organ på de specialreglerade områdena.

Samråd bör ske med kommittén (Kn 1977:07) för fortsatt utredning av vissa kommunaldemokratiska frågor, som överväger bl.a. frågor angående institutionsstyrelser. Vidare bör kommittén följa behandlingen av frågan om lokala ledningsorgan inom skolan (jfr prop. 1975/76:39 samt promemoriorna (Ds U 1977:20) Medinflytande i skolan och (Ds U 1978:3) Skolnämnds beslutsområde m.m.).

Verksamhet med partssammansatta organ kan ge de kommunalanställda möjligheter att delta i beredning, förvaltning och verkställighet i frågor som särskilt rör dem. Under senare år har frågan om andra former för samverkan mellan de anställda och arbetsgivarna aktualiserats i debatten. Enligt medbestämmandeavtal för det statliga arbetstagarområdet (MBA-S, SAV cirkulär A 17 1978) finns tre olika former för medbestämmande, nämligen dels förhandling före beslut (medbestämmandeform A), dels facklig vetorätt (medbestämmandeform B) och dels fackligt självbestämmande (medbestämmandeform C). Kommittén bör överväga om och i vilken utsträckning de båda sistnämnda inflytandeformerna, som regleras i förordningen (1978:592) om vissa medbestämmandefrågor i statlig tjänst m.m. (omtryckt 1979:21), kan tillämpas inom den kommunala sektorn.

Kommittén kan, om den finner det lämpligt, avge delbetänkanden.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen ger nya direktiv till kommittén för fortsatt utredning av frågan om medbestämmande för de anställda i kommuner och landstingskommuner och bemyndigar chefen för kommundepartementet att tillkalla ytterligare högst sex ledamöter att ingå i kommittén.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Kommundepartementet)

3. Tilläggsdirektiv till kommittén för utredning av frågan om ersättning på grund av naturkatastrofer m.m.

Dir 1979:57

Beslut vid regeringssammanträde 1979-06-07

Departementschefen, statsrådet Hansson, anför

Regeringen har den 1 mars 1979 bemyndigat chefen för kommundepartementet att tillkalla en kommitté med högst fem ledamöter med uppdrag att utreda frågan om ersättning för skador på grund av naturkatastrofer m.m. I utredningsuppdraget ingår vidare att klarlägga ansvaret för att geotekniska undersökningar och stabiliseringsåtgärder, som är nödvändiga för att förhindra jordskred i särskilt utsatta områden, vidtas. De kostnadsfrågor som uppkommer i detta sammanhang skall också övervägas. Enligt direktiven skall kommittén också behandla frågor som rör ersättning för ingrepp enligt 11 § brandlagen (1974:80, ändrad senast 1977:493) och regressrätt för kostnader för räddningstjänst enligt brandlagen.

Enligt min mening bör kommitténs uppdrag vidgas till att omfatta vissa ytterligare frågor som jag ämnar ta upp i det följande.

Undersökningskommission för allvarliga olyckor

Hotell- och restauranganställdas förbund har i en skrivelse den 23 oktober 1978 till regeringen föreslagit åtgärder i syfte att förhindra katastrofbränder och begränsa eventuella bränders skadeverkningar. Som ett första steg i denna riktning föreslås i skrivelsen att en permanent statlig undersöknings-

kommission tillsätts. Statens brandnämnd har i ett yttrande över skrivelsen tillstyrkt att en särskild undersökningskommission för större nödlägen av de slag där räddningstjänsten regleras av brandlagstiftningen inrättas.

Varje brand utreds sedan början av 1920-talet av polisen. Syftet med utredningen är att försöka fastställa orsaken till branden. Polisens resurser för sådana undersökningar har med åren utvecklats. Resultatet har haft stor betydelse för det fortlöpande förebyggande brandskyddsarbetet. Det kan tilläggas att en inte obetydlig del av de bränder för vilka brandorsaken har kunnat fastställas har varit orsakade av brottslig verksamhet eller straffsanktionerad underlåtenhet.

Brandnämnden har inte någon direkt uppgift i samband med utredning av bränder utöver vad som följer av att nämnden enligt 24 § brandstadgan (1962:91, omtryckt 1974:81, ändrad senast 1977:925) och 1 § instruktionen (1974:408) för statens brandnämnd (ändrad senast 1976:945) har tillsyn över brandförsvaret. Nämnden skall vidare, bl.a. genom försöks- och utvecklingsarbete, främja sådan räddningstjänst som ankommer på kommunerna. Till nämnden är knutna dels ett råd för räddningstjänst med uppgift att verka för samordning av olika grenar av samhällets räddningstjänst, dels ett utbildningsråd (8 § instruktionen).

Olyckor som inträffar i järnvägs- och vägtrafiken och som inte är av obetydlig omfattning utreds också av polisen. Sedan den 1 juli 1978 finns en central myndighet – statens haverikommission – för utredning av allvarligare civila och militära luftfartygsolyckor. I fråga om sjöolyckor kan sjöförklaring i vissa fall ersättas av utredning som utförs av en särskild undersökningskommission som har förordnats av regeringen. Luftfartygsolyckorna utreddes också tidigare av en kommission som tillsattes vid varje tillfälle.

Enligt 2 § förordningen (1978:555) med instruktion för statens haverikommission utreder kommissionen allvarlig luftfartygsolycka och tillbud till sådan enligt bestämmelser i bl.a. luftfartslagen (1957:297, ändrad senast 1978:232). Enligt 11 kap. 7 § luftfartslagen skall undersökning genomföras av olyckshändelse, som inträffar vid användning av luftfartyg och medför dödsfall eller allvarlig personskada eller betydande skada på luftfartyget eller annan egendom än luftfartygets last. Undersökningen skall också omfatta olyckshändelsens orsaker och de skador som har uppkommit. Om allvarlig fara för olyckshändelse har uppstått eller något som tyder på väsentliga fel på luftfartyget eller markorganisationen har inträffat, skall undersökning också ske. Haverikommissionen har vidare enligt instruktionen till uppgift att följa den nationella och internationella utvecklingen på området och samarbeta med berörda säkerhetsmyndigheter i deras haveriförebyggande verksamhet. Haverikommissionen består enligt 3 § instruktionen av en generaldirektör och tre haveriutredare. Generaldirektören skall vara eller ha varit innehavare av domarämbete. Av haveriutredarna skall en vara erfaren domare, en flygoperativt sakkunnig och en flygtekniskt sakkunnig. Haverikommissionen anlitar därutöver de experter och sakkunniga som behövs för utredningen (4 och 6 §§).

Enligt 314 § sjölagen (1891:35, s. 1, omtryckt 1975:1289, ändrad senast 1978:886) får regeringen förordna att en händelse som skall bli föremål för sjöförklaring och händelsens orsaker skall utredas av en särskild undersökningskommission. Detta gäller om stora förluster i liv eller egendom har uppkommit eller om utredningen av annan anledning kan väntas bli synnerligen omfattande eller invecklad. När en undersökningskommission har förordnats, behöver sjöförklaring inte ske.

I prop. 1975/76:100, bil. 8, (TU 1975/76:11, rskr 1975/76:253) behandlas frågan om åtgärder för att säkerställa behovet av utredningsresurser i personellt, administrativt och tekniskt avseende vid förordnande av särskild undersökningskommission enligt föreskrifterna i sjölagen. Regeringen har därefter beslutat att personer med juridisk, nautisk och teknisk utbildning och erfarenhet i förväg skall finnas utsedda för att ingå i sådan kommission och tillkallat sådana personer att stå till förfogande att ingå som ledamöter. Ordförande är generaldirektören i statens haverikommission.

Jag anser att starka skäl talar för att en undersökningskommission skall kunna träda i funktion också vid vissa andra allvarliga olyckor än luftfartygs- och sjöolyckor. Kommittén bör överväga hur kommissionens verksamhetsområde bör avgränsas. En lämplig utgångspunkt kan vara att verksamhetsområdet skall kunna omfatta sådana nödlägen som enligt 1 § brandlagen föranleder ingripande av samhällets räddningstjänst och som är av större omfattning.

I samband med inrättandet av statens haverikommission (prop. 1977/78:88) framhöll föredraganden att den viktigaste uppgiften vid en utredning av en allvarlig olycka måste vara att klarlägga orsakssammanhanget och eventuella brister i fråga om förebyggande åtgärder. Jag delar denna uppfattning. Ändamålet med utredningen bör sålunda vara att skapa en helhetsbild av olyckans orsaker och följder. Räddningsåtgärdernas effektivitet bör också prövas. Till kommissionens uppgifter bör också höra att föreslå åtgärder som kan hindra att likartade olyckor upprepas. Det är angeläget att kommissionen kan fullgöra sina uppgifter på ett objektivt sätt. Detta talar för att kommissionen bör vara fristående från myndigheter vilkas verksamhet kan ge anledning till en undersökning eller som svarar för tillsyn över sådan verksamhet eller har uppgifter inom räddningstjänsten. En samordning med statens haverikommission är en lösning som bör prövas. Även andra lösningar bör övervägas. Trots vad jag nyss har sagt kan sålunda praktiska skäl tala för att kommissionen knyts till statens brandnämnd.

I luftfartslagen anges när en undersökning skall genomföras. I sjölagen däremot anges att regeringen får förordna en kommission i vissa fall. Särskilt med hänsyn till att de olyckor som undersökningskommissionen skall ha att utreda kan bli av skiftande slag talar enligt min mening övervägande skäl för att en prövning måste göras i det särskilda fallet. Regeringen bör alltid kunna besluta att en undersökning skall göras. Det bör emellertid övervägas om inte kommissionen i vissa fall bör kunna påbörja en undersökning på eget initiativ. Jag vill i detta sammanhang peka på vikten av att kommissionen kan börja sin undersökning så snabbt som möjligt.

Mot bakgrund av vad jag nu har anfört bör kommittén överväga undersökningskommissionens uppgiftsområde, organisation, sammansättning och verksamhetsformer. Vid dessa överväganden bör erfarenheterna av undersökningarna av luftfartygs- och sjöolyckor beaktas. Kommittén bör vidare beräkna kostnaderna för kommissionens verksamhet och föreslå de författningsföreskrifter som föranleds av kommitténs överväganden.

Huvudmannaskapet för räddningstjänsten

Riksdagen har begärt att frågan om huvudmannaskapet för en räddningstjänst med nuvarande och möjliga nya uppgifter utreds förutsättningslöst (CU 1978/79:18, rskr 1978/79:182). Enligt vad som anförs i civilutskottets

betänkande har det visat sig att svårigheter kan uppstå beträffande samarbetet mellan olika huvudmän inom räddningstjänsten. Utredningen bör enligt utskottsbetänkandet omfatta också frågan om huvudmannaskapet för sjuktransporter och ambulansverksamhet. Den bör ha parlamentarisk förankring. Åtgärder som syftar till ökad samordning av resurserna för räddningstjänst bör enligt utskottet också övervägas.

Enligt 1 § brandlagen avses med räddningstjänst verksamhet som syftar till att vid brand, oljeutflöde, ras, översvämning eller annat nödläge avvärja eller begränsa skada på människor eller egendom eller i miljön. En förutsättning är att det kan anses påkallat att staten eller kommunen svarar för att åtgärder vidtas. Detta kan vara fallet med hänsyn till behovet av ett snabbt ingripande, det hotade intressets vikt, kostnaderna för räddningsåtgärderna och omständigheterna i övrigt. Brandlagen gäller inte skyddsåtgärder vid olyckor i atomanläggning, sjöräddning eller fjällräddning. Vidare gäller brandlagen endast i viss utsträckning i fråga om åtgärder som vidtas till havs eller i kustvattnen, Vänern eller Mälaren för att avvärja eller begränsa skada till följd av utflöde av olja eller annat som är skadligt. Uppgiften att svara för olje- och kemikaliebekämpning till havs och i kustvattnen åvilar tullverkets kustbevakning.

Varje kommun svarar enligt 2 § brandlagen för räddningstjänst och för förebyggande åtgärder mot brand i kommunen. För dessa uppgifter skall kommunen ha ett brandförsvar. I 8 § finns bestämmelser om skyldighet för andra kommuner att lämna hjälp när omfattande eller särskilda räddningsåtgärder behövs. Brandchefen har befälet när annat räddningsorgan deltar i räddningstjänsten tillsammans med kommunens brandstyrka, om inte något annat har överenskommits (9 §). Länsstyrelsen skall enligt 12 § överta ledningen av räddningstjänsten vid ett nödläge som kräver så omfattande räddningsåtgärder att ett särskilt ledningsorgan behövs för samordning av räddningstjänsten eller för samordning av räddningstjänsten med annan verksamhet. Kommunerna och länsstyrelserna är enligt 8 och 24 §§ brandstadgan skyldiga att svara för den särskilda planläggning som behövs för räddningstjänsten. Syftet med länsstyrelsens planläggning är främst att göra det möjligt för länsstyrelsen att ingripa snabbt, när en katastrof inträffar.

Enligt 3 § sjukvårdslagen (1962:242, ändrad senast 1978:669) skall landstingskommunen se till att det inom sjukvårdsområdet finns en ändamålsenlig organisation för transport av sjuka eller skadade personer till och från sjukhus eller läkare. Det anses oklart om landstingskommunen eller det kommunala brandförsvaret har ansvaret för transporten av skadade personer från en olycksplats i terrängen till farbar väg.

Kungörelsen (1969:85) om militär räddningstjänst m.m. (ändrad senast 1976:165) anger att militär hjälp skall lämnas, om den är nödvändig för att avvärja överhängande fara för liv eller hälsa, för omfattande förstörelse av egendom eller för avsevärd skada i miljön. Generaltullstyrelsen, länsstyrelsen, chef för tullregionens bevakningskontor, polischef eller kommunal brandchef kan begära hjälp. Militär hjälp skall inte lämnas om särskilda militära förhållanden hindrar det.

Enligt 2 § polisinstruktionen (1972:511, ändrad senast 1979:105) skall polisen upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Häri ingår att lämna allmänheten skydd, upplysningar och annan hjälp, den s.k. serviceverksamheten. Den omfattar av hävd bl.a. vissa särskilt organiserade verksamheter, t.ex. fjällräddningstjänst samt ambulans- och räddningsflyg.

Det finns naturligtvis en gräns för vad polisen anser sig kunna göra inom

ramen för serviceverksamheten. Vid ett nödläge kan omständigheterna vara sådana att polisen måste ingripa för att avvärja eller begränsa skador på människor eller egendom. Sedan de egentliga räddningsorganen har fått tillräckliga resurser på platsen, koncentreras polisinsatserna på avspärrning, utrymning av skadeområdet, trafikreglering och liknande åtgärder. Bl.a. vid bränder påbörjar polisen också en utredning av orsaken till händelsen. Denna utredning avbryts emellertid i allmänhet, om det kan klart konstateras att händelsen inte har föranletts av en brottslig gärning.

I katastrofsituationer kan länsstyrelsen, även om det inte är fråga om räddningstjänst, få träda in i egenskap av högsta polismyndighet i länet eller på grund av vissa bestämmelser i länsstyrelseinstruktionen (1971:460, omtryckt 1979:234). Länsstyrelsen svarar enligt länsstyrelseinstruktionen för den statliga förvaltningen i länet, om det inte är fråga om en uppgift som ankommer på en annan myndighet. Länsstyrelsen skall enligt instruktionen vidta eller hos regeringen eller annan myndighet föreslå de atgärder som är påkallade eller i övrigt lämpliga för länet. Av de uppgifter som enligt instruktionen särskilt ankommer på länsstyrelsen kan en del ha betydelse vid större olyckor. Detta gäller t.ex. i fråga om de uppgifter som rör den allmänna hälsovården, den sociala omvårdnaden samt väg- och trafikväsendet. Enligt lagen (1960:331) om skyddsåtgärder vid olyckor i atomanläggningar m.m. har länsstyrelsen ansvaret för de åtgärder som kan behövas för att skydda allmänheten från radioaktiva ämnen. Länsstyrelsen svarar också för den planläggning av olycksfallsberedskapen som behövs.

Den förutsättningslösa utredning av huvudmannaskapet för räddningstjänsten som riksdagen har begärt griper in på många områden som f.n. är under utredning. De pågående utredningar som berörs är dels sjöövervakningskommittén (H 1977:05), dels 1977 års oljeskyddskommitté (Kn 1977:03), dels kommittén (Jo 1978:05) för miljörisker vid sjötransporter, dels utredningen (K 1979:01) om transport av farligt gods, dels 1978 års försvarskommitté (Fö 1978:02), dels kommittén för översyn av lagstiftningen på atomenergiområdet (Dir 1979:18).

Sjöövervakningskommittén har enligt direktiven (Dir 1977:88) till uppgift att överväga lämpliga former för samordning och ledning i fred av övervakningen och räddningstjänsten till sjöss. Kommittén bör enligt föredraganden med utgångspunkt i ett bibehållet samordningsansvar för sjöfartsverket i fråga om sjöräddning studera vilka insatser som behövs vid olika tänkbara större olyckor och då olika slag av räddningstjänst förekommer samtidigt samt lägga fram förslag till ledningsfunktioner i sådana sammanhang.

Särskilda direktiv har inte meddelats för oljeskyddskommittén. Den har emellertid fått i uppdrag att undersöka i vad mån oljeutvinning i större skala i Nordsjön och erfarenheterna från oljeutflödet i april 1977 vid borrplattformen Bravo på Ekofiskfältet bör föranleda ändring av de riktlinjer som nu gäller för den svenska beredskapen för bekämpning av miljöfarliga utsläpp till havs samt i kustvattnen, Vänern och Mälaren. Regeringen har vidare gett kommittén i uppdrag att utvärdera erfarenheterna av bekämpningen av och saneringen efter de oljeutsläpp som har drabbat Bohusläns kust under hösten 1978 och Stockholms skärgård under våren 1979 samt att hos regeringen föreslå de åtgärder som utvärderingen kan föranleda.

Kommittén för miljörisker vid sjötransporter skall enligt direktiven (Dir 1978:64) göra en samlad översyn från miljövårdssynpunkt av de problem som hänger samman med fartygstransporter av olja och kemikalier. Översynen

bör syfta till att ge underlag för ett samlat handlingsprogram för att minska riskerna vid miljöfarliga transporter till sjöss. Föredraganden framhöll bl.a. att kommittén bör kunna ta upp också sådana frågor som behandlas i annat sammanhang. Syftet är att en bedömning från miljövärdssynpunkt skall kunna göras av behovet av alla olika slag av åtgärder för att minska riskerna vid miljöfarliga transporter till sjöss och att ett samlat handlingsprogram därmed skall kunna utarbetas.

I direktiven (Dir 1979:1) till utredningen om transporter av farligt gods framhåller föredraganden att de föreskrifter som har meddelats till skydd för människors hälsa och miljön vid transport av farligt gods är uppdelade på ett flertal regelkomplex. Också myndighetsansvaret är uppdelat. Enligt föredragandens mening finns det anledning att utvärdera den hittillsvarande ordningen och göra en samlad översyn av frågorna om en effektivare kontroll när det gäller transport av farligt gods. Härvid bör frågan om en koncentration av det samlade ansvaret till en myndighet ingående övervägas.

1978 års försvarskommitté skall enligt sina direktiv (Dir 1978:30) pröva lämpligheten av och möjligheterna att öka samordningen mellan civilförsvaret och den kommunala verksamheten. Inom civilförsvarsstyrelsen har ett arbete i denna fråga bedrivits inom två grupper, dels samordningsgruppen kommunanknutet civilförsvar, dels arbetsgruppen statligt civilförsvar. Båda grupperna har avgett rapporter. Samordningsgruppen föreslår att det allmänna lokala civilförsvaret ombildas och blir ett kommunalt verksamhetsområde med beteckningen räddningstjänst i krig samt inordnas i den kommunala beredskapen. Det regionala civilförsvaret kan enligt samordningsgruppen behållas eller fördelas på kommunerna. Arbetsgruppen å andra sidan föreslår att frågan om ett förstatligande av räddningstjänsten prövas närmare. Därvid bör man utgå från att freds- och krigsräddningstjänsten kommer att slås samman. Enligt arbetsgruppen skulle ett statligt huvudmannaskap för all räddningstjänst avgjort ge bättre möjligheter att inom givna kostnadsramar upprätthålla bästa möjliga personalberedskap. Civilförsvarsstyrelsen anför i en perspektivplan för perioden 1982-2000 att styrelsen inte är beredd att nu ta ställning till något av alternativen. Styrelsen anser dock att utredningsmaterialet visar att förutsättningar finns för ökad samordning mellan civilförsvaret och andra totalförsvarsfunktioner. Enligt styrelsen bör frågan utredas ytterligare.

Kommittén för översyn av lagstiftningen på atomenergiområdet skall enligt direktiven (Dir 1979:18) utreda möjligheterna att föra samman den nuvarande lagstiftningen på området till en lag. Det bör övervägas om de lagar som behandlar skyddsåtgärder vid atomolyckor och ersättningsfrågor vid sådana olyckor bör ingå i den nya lagen. I detta sammanhang bör enligt direktiven övervägas om dessa lagar bör ändras för att möjliggöra en effektivare planering av de åtgärder som skall vidtas i samband med olyckor i atomenergianläggningar o.d. Kommittén bör enligt föredraganden även beakta samordningen mellan atomenergilagstiftningen och lagstiftningen inom andra områden, t.ex. brandskyddet.

Jag förordar att kommittén för utredning av frågan om ersättning på grund av naturkatastrofer m.m. får i uppdrag att i enlighet med riksdagens hemställan förutsättningslöst utreda frågan om huvudmannaskapet för en räddningstjänst med nuvarande och möjliga nya uppgifter. Uppdraget bör

även omfatta frågan om huvudmannaskapet för sjuktransporter och ambulansverksamhet.

Av redovisningen i det föregående framgår att ett flertal olika samhällsorgan har uppgifter inom räddningstjänsten. Detta är särskilt påtagligt om man till begreppet räddningstjänst hänför inte bara sådan verksamhet som avses i 1 § brandlagen utan också annan verksamhet som syftar till att avvärja eller begränsa skador som kan följa av olyckor och liknande händelser. På skilda områden pågår utredningsarbete med anknytning till räddningstjänsten. Detta arbete avser både åtgärder av förebyggande art och åtgärder som – t.ex. genom att de ger bättre förutsättningar för planläggning, ledning och resursutnyttjande – kan väntas leda till en effektivare räddningstjänst. Resultatet av utredningsarbete av detta slag kan antas bli av betydelse för kommitténs överväganden i fråga om huvudmannaskapet för räddningstjänsten. Vid sina överväganden i denna fråga bör kommittén särskilt beakta att det för en effektiv räddningstjänst är av väsentlig betydelse att goda förutsättningar skapas för dels ett effektivt utnyttjande av de resurser för räddningstjänst som finns eller kan byggas upp hos statliga, kommunala, landstingskommunala och enskilda organ, dels en effektiv ledning av räddningsarbetet. Detta förutsätter i sin tur bl.a. en god planläggning och en god samordning mellan de organ som kan ha att delta i arbetet.

Oavsett ställningstagandet i huvudmannaskapsfrågan bör kommittén överväga och lämna förslag till åtgärder som, i enlighet med vad jag nyss har anfört, kan förbättra förutsättningarna för en effektiv räddningstjänst. En fråga som bör uppmärksammas särskilt är behovet av samordning av räddningsarbete som berör stora geografiska områden. Jag tänker härvid på både det fallet att en händelse föranleder räddningsinsatser såväl till lands som till sjöss och på det fallet att sådana insatser måste vidtas i t.ex. flera län.

Jag återkommer i det följande till frågan om samordning mellan kommitténs arbete och det utredningsarbete i övrigt med anknytning till räddningstjänsten som bedrivs av andra kommittéer.

Enligt min mening bör kommittén i samband med behandlingen av huvudmannaskapsfrågan ta upp frågan om en skärpning av bestämmelserna i 14 och 15 §§ brandlagen om skyldighet för bl.a. vissa industriföretag att vidta förebyggande åtgärder. Enligt 14 § är bl.a. den som äger eller innehar en byggnad eller annan anläggning skyldig att hålla brandsläckningsredskap m.m. och att vidta de åtgärder i övrigt som behövs för att förebygga och bekämpa brand. I 15 § ges föreskrifter för det fallet att verksamheten vid en anläggning medför särskild fara för att utflöde av hälsoeller miljöfarlig vara orsakar avsevärd skada på människor eller i miljön. När så är fallet, får länsstyrelsen ålägga anläggningens ägare eller innehavare att hålla den beredskap med personal och utrustning som behövs. Kommittén bör oavsett ställningstagandet i huvudmannaskapsfrågan pröva om skyldigheten att vidta förebyggande åtgärder bör, t.ex. när det gäller industrier som bedriver riskfylld verksamhet, vidgas till att omfatta andra fall än de som f.n. anges i 14 och 15 §§. Det bör också övervägas om en industri skall kunna åläggas att svara för den ökning av samhällets kostnader för beredskap m.m. som industrins verksamhet föranleder.

En fråga som har aktualiserats genom vinterns snöoväder är om bestämmelserna i brandlagstiftningen om t.ex. planläggning, ledning och ingrepp i annans rätt bör göras tillämpliga också på situationer som inte är nödlägen i brandlagens mening. En möjlighet att tillämpa bestämmelser av detta slag

kan vara av betydelse också för det saneringsarbete som vidtar efter det att själva bekämpningsarbetet, dvs. räddningstjänsten, med anledning av ett omfattande oljeutflöde har slutförts. Kommittén bör överväga även denna fråga.

Kommittén bör lägga fram de förslag till författningsföreskrifter m.m. som föranleds av kommitténs överväganden. Kostnaderna för organisatoriska förändringar som kommittén kan komma att föreslå bör också redovisas. Jag vill i detta sammanhang erinra om regeringens tilläggsdirektiv (1978:40) till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående finansiering av reformer.

Utredningsarbetet bör bedrivas i nära kontakt med de pågående utredningar som jag tidigare har berört. Kommittén för miljörisker vid sjötransporter avlämnar sitt betänkande under sommaren, medan sjöövervakningskommittén och 1977 års oljeskyddskommitté beräknas redovisa resultatet av sina överväganden något senare. Resultatet av dessa kommittéers arbete bör, som jag har framhållit tidigare, beaktas i det fortsatta utredningsarbetet. 1978 års försvarskommittés arbete är inriktat på att lägga fram ett slutligt betänkande som skall utgöra ett underlag för det försvarsbeslut som avses bli fattat år 1982. Härvid torde principiell ställning tas till civilförsvarets framtida organisation. Utredningsarbetet bör därför i huvudmannaskapsfrågan både innehålls- och tidsmässigt så långt möjligt samordnas med 1978 års försvarskommittés arbete.

Arbetet i övrigt bör med förtur ägnas åt dels frågan om geotekniska undersökningar och förebyggande åtgärder mot jordskred, dels frågan om en undersökningskommission för allvarliga olyckor. Förslag i den senare frågan bör läggas fram redan detta år.

Med hänsyn till den utvidgning av uppdraget som nu föreslås bör antalet ledamöter i kommittén enligt min mening ökas från högst fem till högst sju.

Jag hemställer att kommitténs uppdrag vidgas i enlighet med vad jag nu har anfört.

Vidare hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för kommundepartementet att tillkalla ytterligare två ledamöter att ingå i kommittén.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Kommundepartementet)

4. Tilläggsdirektiv till Kommittén (Kn 1977:07) för vissa kommunaldemokratiska frågor

Dir 1979:68

Beslut vid regeringssammanträde 1979-06-28

Departementschefen, statsrådet Hansson, anför.

Regeringen har den 4 augusti 1977 bemyndigat chefen för kommundepartementet att tillkalla en särskild kommitté för att utreda vissa kommunaldemokratiska frågor (Dir 1977:96). Enligt direktiven har kommittén bl.a. att lämna förslag eller belysa frågor som rör den kommunala demokratins lokala förankring, den gemensamma valdagen, kommunala folkomröstningar och mandatperiodens längd. Kommittén är dessutom administrativt ansvarig för en vetenskaplig utvärdering av kommunindelningsreformen.

Enligt min mening bör emellertid kommitténs uppdrag utvidgas och preciseras på några punkter.

Frågan om de förtroendevaldas arbetsvillkor har under senare år aktualiserats i olika sammanhang. Utredningen om den kommunala demokratin genomförde under år 1974 en omfattande studie av de förtroendevaldas arbetssituation i kommuner och landstingskommuner. I betänkandet (SOU 1975:18) Förtroendevalda och partier i kommuner och landsting redovisade utredningen resultaten från studien. I utredningens huvudbetänkande (SOU 1975:41) Kommunal demokrati lämnade utredningen förslag till åtgärder för att stärka de förtroendevaldas ställning i det kommunala arbetet. Kommunaldemokratiutredningen lämnade dessutom en rad rekommendationer i samma syfte. Enligt den nya kommunallagen (1977:179, KL), som grundas på utredningens förslag, finns en lagfäst rätt till ledighet från anställning vid fullgörandet av kommunala förtroendeuppdrag (prop. 1975/76:187, KU 1976/77:25, rskr 1976/77:148). Kommunerna och landstingskommunerna hade redan enligt de tidigare kommunallagarna rätt att betala arvode, reseersättning, traktamente m.m. Generellt har de numera fått möjlighet att ge ersättning också för sådana kostnader i samband med förtroendeuppdrag som kostnader för barnomsorg. De kan vidare betala ersättning till förtroendevalda när de deltar i de politiska partiernas utbildning i kommunala frågor.

Kommittén bör enligt min mening nu få i uppdrag att följa och kartlägga verkningarna av de nya reglerna i KL och demokratiutredningens rekommendationer samt att undersöka om ytterligare åtgärder behövs. Som exempel kan nämnas att det bl.a. i en riksdagsmotion (motion 1978/79:1083) har krävts att rätten till ledighet även skall omfatta uppdrag i kommunala arbetsgrupper och utredningar samt kommunala företag.

Det är, som jag ser det, av grundläggande betydelse för vår demokrati att det representativa systemet kan fungera tillfredsställande. Det politiska livet måste fungera som en naturlig del i den totala samhällsgemenskapen. Villkoren får inte vara sådana att de förtroendevalda avskärmas från samhällslivet i övrigt. Tvärtom är det nödvändigt att de har möjlighet att förena ett samhällsengagemang med bl.a. ett normalt samhällsliv, tid för familjeliv och kontakter med väljare.

Undersökningar visar att vissa grupper är underrepresenterade bland de förtroendevalda. Detta gäller kvinnor, ungdomar, föräldrar med små barn, invandrare, pensionärer och arbetare. Under senare tid har också framkom-

mit att anställda inom den offentliga sektorn alltmer börjar dominera när det gäller de kommunala uppdragen. Den ojämna representationen förefaller att bli alltmer markerad. Denna utveckling har uppmärksammats i flera riksdagsmotioner (t.ex. i motionerna 1978/79:405, 675, 813, 1105, 1690). I konstitutionsutskottets betänkande (1978/79:36) anförs att det är av största vikt att ett utredningsarbete som rör de förtroendevaldas arbetssituation kommer till stånd. Riksdagen har gett regeringen till känna vad utskottet anfört angående de förtroendevaldas arbetssituation (rskr 1978/79:361).

Jag anser att kommittén bör föreslå åtgärder som kan underlätta för kommuninvånarna att åta sig kommunala och landstingskommunala förtroendeuppdrag och som därmed kan förbättra förutsättningarna för en allsidig rekrytering till sådana uppdrag.

Intensiteten i de förtroendevaldas engagemang växlar beroende på uppdrag och uppgifter. Några olika grupper kan urskiljas, t.ex. förtroendevalda som har nämnduppdrag som de sköter i huvudsak på fritiden, nämndordförande som tar vissa delar av sin normala arbetstid i anspråk för uppdraget samt heltidsengagerade som på heltid sysslar med kommunalpolitik. Kommittén bör vid utarbetandet av rekommendationer och förslag försöka tillgodose dessa olika gruppers behov.

Vid tidigare undersökningar av de förtroendevaldas arbetssituation har det framkommit att många inte hinner sätta sig in i sammanträdesmaterialet tillräckligt. Många förtroendevalda anser sig också ha för dåliga kunskaper för att kunna bedöma frågorna på ett tillfredsställande sätt. Kommittén bör därför behandla frågan om utbildning för de förtroendevalda. Vidare bör det undersökas om sammanträdesmaterialet kan minskas till omfattningen och utformas på ett enklare sätt än vad som är fallet på många håll i dag.

Enligt undersökningarna upplever en majoritet av de förtroendevalda konflikter mellan samhällsuppdraget, hemmet, fritiden och förvärvsarbetet. Många anser också att de inte hinner delta i partiarbetet i tillräcklig utsträckning.

Frågan om kvälls- resp. dagsammanträden har diskuterats länge. Det finns för- och nackdelar med båda sammanträdestyperna. Andelen sammanträden på dagtid har ökat kraftigt. Det kan bero på att dagsammanträden för många är en förutsättning för att de skall kunna förena familjeliv med politiskt engagemang.

Vissa förtroendevalda kan å andra sidan ha svårt att ta ledigt från arbetet under dagtid. Numera håller nämnderna i lika stor utsträckning sina sammanträden på dagtid som på kvällstid.[1] Kommittén bör studera frågan om tiden för sammanträdena, eftersom denna fråga har betydelse för representativiteten och för de förtroendevaldas arbetssituation. Tidpunkten för sammanträdena har också ett direkt samband med ersättningsfrågorna.

Ett sätt att minska arbetsmängden för de förtroendevalda är att sprida uppdragen. Detta är i första hand en fråga för de politiska partierna vid nomineringsarbetet. De förtroendevaldas arbetsbelastning kan också minskas genom att fler förtroendeuppdrag tillskapas. Detta kan ske t.ex. genom att uppgifter avskiljs från någon nämnd och läggs på en ny nämnd eller genom att lokala organ inrättas. Kommittén bör belysa denna problematik i avsikt att ge underlag för diskussionerna i de politiska partierna.

Kommittén bör också undersöka om de beslutande organens arbetsformer kan förbättras, t.ex. om beslutsfattandet kan göras snabbare, om ärenden som är av särskilt intresse för kommuninvånarna kan behandlas först på

sammanträdena och om man bör utveckla s.k. temasammanträden. Kommittén bör göra motsvarande undersökningar även vad gäller nämndernas arbete. I detta sammanhang bör även undersökas hur de politiska partiernas gruppsammanträden kan underlättas och ges en förbättrad service.

De förtroendevaldas roll i det politiska arbetet har genomgått stora förändringar. Kommittén bör analysera detta. De tidigare undersökningarna har främst kartlagt de förtroendevaldas praktiska arbetssituation. Kommittén bör nu sträva efter att undersöka och beskriva vilken roll de förtroendevalda själva vill spela i det kommunalpolitiska arbetet. Hur uppfattar de sina möjligheter att styra och följa den kommunala verksamheten? Vilket behov finns av en ökad studiebesöksverksamhet för att få förbättrad kontakt med personal i förvaltningarna och dem som utnyttjar kommunal service? I några kommuner pågår försöksverksamheter på dessa områden i form av särskilda kontaktmannasystem eller projekt för ökat medborgarinflytande. Dessa bör studeras av kommittén.

Till en del hänger den ojämna rekryteringen till de kommunala förtroendeuppdragen samman med ersättningsprinciperna och ersättningens storlek. Strävan måste vara att ge alla grupper i samhället möjligheter att ha kommunala förtroendeuppdrag på samma villkor.

Rätten till ledighet från det ordinarie arbetet vid fullgörandet av kommunala uppdrag är, som jag har nämnt förut, garanterad i KL. Från flera håll har hävdats att rätten att vara ledig för att fullgöra kommunala uppdrag måste vara förenad med lämpligt utformade ersättningsprinciper om den skall få något reellt innehåll.

Nuvarande ersättningsregler innebär att arvode, pension och andra ekonomiska förmåner inte får överstiga vad som bedöms som skäligt. Arvode skall utgå med lika belopp för samma uppdrag. En differentiering måste alltså grunda sig på omfattningen av uppdragen och det arbete som är förenat med dem. Ersättning kan inte utgå i förhållande till den inkomst från annan verksamhet som den förtroendevalde går miste om på grund av uppdraget.

I den nya kommunallagen behölls alltså principen att arvodet skall bestämmas med hänsyn till omfattningen av det arbete som är förenat med uppdraget. Motiveringen var att en enhetlig bedömning skulle bli svår, om hänsyn skulle tas till förlorad arbetsförtjänst. I kommunallagspropositionen anförde emellertid föredraganden att han var beredd att ytterligare följa och eventuellt ånyo överväga ersättningsfrågan.

Det nuvarande ersättningssystemet tar inte hänsyn till att den förlorade arbetsinkomsten kan medföra så betydande ekonomiska uppoffringar för personer med t.ex. kvälls- och skiftarbeten att de i praktiken inte kan åta sig kommunala uppdrag. Kommittén bör undersöka hur ersättningsprinciperna tillämpas och lämna förslag om förbättringar. Det bör övervägas om ersättning skall kunna utgå dels med ett sammanträdesarvode, dels som ersättning för förlorad arbetsförtjänst. I sistnämnda hänseende bör ersättning utgå endast intill ett visst högsta belopp. Denna ersättningsprincip förordades av bl.a. Landsorganisationen i Sverige (LO) i remissyttrandet över betänkandet Kommunal demokrati. LO påpekade också i yttrandet att förtroendevalda som är anställda av en privat arbetsgivare kan få sin pensionsrätt urholkad vid frånvaro från arbetet t.ex. för att fullgöra kommunala uppdrag. Någon form av ersättning för hemarbetande m.fl. bör också övervägas, speciellt för de fall när dessa orsakas extra kostnader för att

kunna fullgöra sitt uppdrag.

Kommittén bör även överväga frågor som rör de förtroendevaldas sociala trygghet vid fullgörandet av sina uppdrag.

Kommittén bör också belysa effekterna av de pensionsregler som gäller för de heltidsengagerade förtroendemännen och undersöka om det finns skäl att förändra dessa regler.

Under de senaste tio åren har det blivit allt vanligare att man i kommunerna har s.k. politiska sekreterare till de heltidsengagerade förtroendevalda. Dessa sekreterare saknar vanligen anställningstrygghet. Systemet med s.k. politiska sekreterare har ännu inte prövats rättsligt. Kommittén bör kartlägga omfattningen av detta system och överväga om även dessa sekreterares ställning bör regleras.

Kommittén har enligt sina ursprungliga direktiv att lämna förslag som rör den s.k. lokala förankringen. Vissa frågor som rör kommunernas möjligheter att inrätta lokala organ har emellertid samtidigt beretts inom kommundepartementet.

I prop. 1978/79:181, som nyligen har bifallits av riksdagen, föreslogs en lag om vissa lokala organ i kommunerna (KU 1978/79:36, rskr 1978/79:361, SFS 1979:408). Lagen innebär bl.a. att ett kommundelsråd i fortsättningen kan handha förvaltnings- och verkställighetsuppgifter inom det kommunallagsreglerade området. Kommunerna ges också rätt att inrätta distriktsnämnder för sådana uppgifter. Institutionsstyrelser kan liksom hittills tillsättas för förvaltning och verkställighet i frågor som rör en eller flera anläggningar. Lagstiftningen är utformad så att kommunerna ges största möjliga frihet att själva besluta om organisation och verksamhetsformer. Lagen är av försökskaraktär och träder i kraft den 1 januari 1980.

Kommunaldemokratiska kommittén skall enligt de tidigare direktiven undersöka förutsättningarna för olika organisationsformer när det gäller lokala organ i kommuner och landstingskommuner. Uppdraget omfattar såväl kommundelsorgan som institutionsstyrelser och distriktsnämnder. Till uppgiften hör också att kartlägga och utvärdera den verksamhet med sådana organ som förekommer samt att utarbeta förslag om direktvalda kommundelsorgan.

Enligt min mening är det angeläget att praktiska förutsättningar skapas för en vidgad försöksverksamhet med lokala förvaltningsorgan. Kommittén bör därför bedriva ett utredningsarbete i syfte att underlätta för kommunerna att snabbt starta en försöksverksamhet inom ramen för den nya lagen om vissa lokala organ i kommunerna. För det praktiska arbetet i kommunerna är det av värde om olika modeller utarbetas t.ex. i samarbete med Svenska kommunförbundet. Modellerna bör belysa alternativa möjligheter. Uppgiftsfördelningen mellan de lokala organen och övriga nämnder bör belysas. Detta arbete bör resultera i ett betänkande eller en rapport i sådan tid att kommunerna så snabbt som möjligt kan starta en försöksverksamhet med lokala organ. Kommittén bör också utvärdera den försöksverksamhet som kan komma att bedrivas med stöd av den nya lagen.

Vid riksdagsbehandlingen av propositionen om lokala organ i kommunerna ansågs att försöksverksamheten även borde omfatta det specialreglerade området. Enligt konstitutionsutskottets mening (KU 1978/79:36) är det väsentligt att sådana försök påbörjas och får ingå i den utvärdering som kommunaldemokratiska kommittén har att göra. De utredningar som är nödvändiga för att kommunerna försöksvis skall kunna

inrätta lokala organ även på det specialreglerade området bör enligt utskottet bedrivas så att förslag kan läggas fram för riksdagen i en proposition som kan behandlas under hösten 1979. Riksdagen har gett regeringen till känna vad utskottet anfört angående försöksverksamhet med lokala organ inom det specialreglerade området.

Regeringen har den 7 juni 1979 gett kommunaldemokratiska kommittén i uppdrag att skyndsamt utarbeta förslag till lagstiftning som gör det möjligt för kommunerna att bedriva försöksverksamhet med lokala organ på det specialreglerade området i enlighet med riksdagens beslut.

På sikt bör möjlighet till förvaltning genom lokala organ öppnas genom permanent lagstiftning för hela den kommunala och landstingskommunala verksamheten. Kommittén bör lämna förslag på detta område i enlighet med sina tidigare direktiv. En möjlighet som särskilt bör övervägas är att inrätta lokala organ med sådana uppgifter från både det fakultativa och det specialreglerade området som har ett klart samband med varandra. Det är fallet med t.ex. kultur-, fritids-, skol- och socialområdet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen utvidgar kommitténs uppdrag i enlighet med vad jag har förordat.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Kommundepartementet)

Kommunalt förtroendevalda 1977, Svenska kommunförbundet 1978.

5. Översyn av skatteförvaltningen i Stockholms län

Dir 1979:72

Beslut vid regeringssammanträde 1979-06-28

Departementschefen, statsrådet Hansson, anför

Den 1 januari 1968 fördes överståthållarämbetet och länsstyrelsen i dåvarande Stockholms län samman till en länsstyrelse. Den nya länsstyrelsen organiserades på fem avdelningar. Skatteadministrationen hos länsstyrelsen delades upp mellan taxeringsavdelningen och kameral- och uppbördsavdelningen.

Taxeringsavdelningen är f.n. uppdelad i en taxeringsenhet, en revisionsenhet, en besvärsenhet och en mervärdeskatteenhet. Enheterna – med undantag av mervärdeskatteenheten – är indelade i sektioner. Till avdelningen hör också ett kansli. Kameral- och uppbördsavdelningen ombildas den 1 juli 1979 till administrativa avdelningen. I denna avdelning ingår bl.a. en uppbördsenhet och en dataenhet. De sistnämnda enheterna samt enheterna på taxeringsavdelningen är på övriga länsstyrelser sammanförda till en enda avdelning, skatteavdelningen. Skatteförvaltningen hos länsstyrelsen i Stockholms län sysselsätter nära 1.000 anställda – ca 700 på taxeringsavdelningen, ca 100 på uppbördsenheten och ca 150 på dataenheten.

De lokala skattemyndigheterna är inom länet tolv stycken. Antalet anställda uppgår till ca 1.200. Den största lokala skattemyndigheten har över

650 anställda och den minsta har ca 20 anställda.

I ett medelstort län uppgår antalet tjänster inom skatteförvaltningen till 250-350 varav drygt hälften återfinns på länsstyrelsen.

Länsstyrelsen är bl.a. beskattningsmyndighet för den direkta skatten och mervärdeskatten samt svarar för taxerings- och revisionsverksamheten, uppbörden av den direkta skatten och mervärdeskatten samt huvuddelen av ADB-verksamheten för folkbokföring och beskattning. Länsstyrelsen är vidare chefsmyndighet för de lokala skattemyndigheterna. De lokala skattemyndigheterna verkställer mantalsskrivning, upprättar allmän röstlängd, tar befattning med taxeringsarbete, debitering och uppbörd av skatt m.m., bestämmer pensionsgrundande inkomst samt utövar kontroll över att viss uppgiftsskyldighet inom den allmänna försäkringen fullgörs.

Både länsstyrelsens och de lokala skattemyndigheternas taxeringsarbete leds i länet av skattechefen – dvs. chefen för taxeringsavdelningen. Granskningsarbetet – årlig taxering, revision m.m. - utförs av anställda hos länsstyrelsen i fråga om mera komplicerade objekt och av anställda hos lokal skattemyndighet beträffande övriga objekt.

Beträffande debitering och uppbörd av skatt samt källskattekontroll beslutar länsstyrelsen i flertalet övergripande frågor. Ärenden av detta slag handläggs inom den administrativa avdelningens uppbördsenhet, som också har en tillsynsfunktion över indrivningsväsendet. I länet finns nio kronofogdemyndigheter.

De lokala skattemyndigheternas uppgifter inom den allmänna försäkringen och folkbokföringen leds av riksförsäkringsverket resp. riksskatteverket.

Utredningen (Kn 1976:03) med uppdrag att se över organisationen av länsstyrelsernas planeringsavdelningar och administrativa enheter m.m. föreslog i sitt betänkande (SOU 1978:58) Organisatoriska frågor inom länsstyrelserna bl.a. att uppbördsenheten borde placeras inom länsstyrelsens taxeringsavdelning. Utredningen ansåg att skatteförvaltningen i Stockholms län borde ses över och att uppbördsenhetens ändrade organisatoriska placering borde anstå tills dess resultatet av översynen föreligger. Utredningen ansåg vidare att dataenheten borde ligga kvar inom administrativa avdelningen. Motivet härför var enhetens alltmer markerade prägel av serviceenhet för hela länsstyrelsen.

Fögderiutredningen (Kn 1975:02) har i sitt betänkande (Ds Kn 1979:4) Lokal skattemyndighets organisatoriska ställning inom skatteförvaltningen föreslagit bl.a. att skatteförvaltningen i Stockholms län ses över.

Den s.k. DEMA-utredningen – decentralisering av manuella funktioner inom arbetsgivaravgiftssystemet – föreslog i fråga om debitering och uppbörd av arbetsgivaravgifter att fastställande av avgiftsunderlag och debitering skall flyttas över från riksförsäkringsverket till lokal skattemyndighet, att avgiftsrevisionen skall integreras med skatte- och taxeringsrevisionen, att uppbörden skall flyttas över från riksförsäkringsverket till länsstyrelse samt att tillsynen skall flyttas över från verket till riksskatteverket och länsstyrelse.

Skatteförvaltningen i Stockholms län sysselsätter över 2.000 anställda, varav nära 1.000 hos länsstyrelsen och ca 1.200 vid de lokala skattemyndigheterna. Den får f.n. betecknas som svåradministrerad. Flera faktorer har medverkat till detta. Bl.a. kan nämnas den stora mängden skattskyldiga och den relativt sett höga andelen svårkontrollerade deklarationer. Den bör

därför ses över. En sådan utredning aviserades också i prop. 1978/79:100 bil. 18 (s. 27).

För ändamålet bör en särskild utredare tillkallas. En huvuduppgift för utredaren blir att finna en organisation för skatteförvaltningen som medger en effektiv granskning och kontroll och som är lättare att administrera än den nuvarande. Möjligheterna att dela upp skatteförvaltningen i mindre produktionsenheter bör undersökas. I huvudsak bör nuvarande ansvarsområden för myndigheterna behållas. Ett väsentligt krav på skatteförvaltningen – förutom att den skall utöva en effektiv granskning- och revisionsverksamhet – är att den skall kunna lämna allmänheten en god service i skattefrågor och andra frågor som ankommer på förvaltningen.

Utredaren bör även undersöka hur länsstyrelsens dataverksamhet bör vara infogad i organisationen. Utredaren bör följa behandlingen av näraliggande utredningar bl.a. fögderiutredningen och DEMA-utredningen.

Personalresursfrågor behöver utredaren beröra endast i den mån de påverkas av de förslag utredaren lägger fram.

Utredaren bör komma överens med de statsanställdas huvudorganisationer om former för personalorganisationernas medverkan eller kontakter i övrigt under utredningsarbetets gång.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för kommundepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över skatteförvaltningen i Stockholms län,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna för utredningen skall belasta femtonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Kommundepartementet)

6. Jämställdhet mellan kvinnor och män som präster i svenska kyrkan, m.m.

Dir 1979:75

Beslut vid regeringssammanträde 1979-06-28

Departementschefen, statsrådet Hansson, anför.

Sedan den 1 januari 1959 har kvinnor lika behörighet som män att efter förtjänst och skicklighet befordras till prästerliga tjänster. Lagen (1958:514) om kvinnas behörighet till prästerlig tjänst har tillkommit i kyrkolagsordning. Den har alltså beslutats av regeringen och riksdagen gemensamt och med allmänt kyrkomötes samtycke.

Sedan proposition med förslag till lag om kvinnas behörighet till prästerlig tjänst hade bifallits av riksdagen (prop. 1958:A 30, 1LU 1958:A 11, rskr 1958:A 135, prop. 1958:B 19, 1LU 1958:B 5, rskr 1958:B 9), lades förslaget fram för 1958 års kyrkomöte. Förslaget behandlades av kyrkomötets särskilda utskott (SäU 1958:2). Utskottet konstaterade att det fanns

skiljaktiga meningar i huvudfrågan beroende på olikheter i bibelsyn och tolkning av kyrkans reformatoriska bekännelseskrifter. Utskottet antog att den kyrkliga gemenskapen skulle komma att utsättas för påfrestningar såväl om lagförslaget bifölls som om det avslogs. Men eftersom det för kyrkans gärning i vårt folk var av vital betydelse att undvika en kyrkosplittrande söndring fann utskottet det nödvändigt att dessa skiljaktigheter inte fick överdrivna eller tillspetsade uttrycksformer och att ingendera meningsriktningen utsattes för påverkan som kunde uppfattas som åsiktsförföljelse eller inträng på samvetets frihet. Utskottet fann det därför angeläget att hävda att ett bifall till lagförslaget inte fick medföra skyldighet för en biskop att mot sin religiöst grundade övertygelse viga en kvinna till präst. Utskottet ville som sin samfällda mening också framhålla att en präst inte borde åläggas att i tjänsten utföra sådant som uppenbarligen skulle kränka hans samvete på grund av den övertygelse som han hyste i denna fråga. Inte heller fick prästlöftena enligt utskottet tolkas så, att den som ställde sig avvisande till kvinnliga präster inte skulle kunna avlägga löftena. Utskottet konstaterade därefter att det "enligt den evangelisk-lutherska uppfattningen av bibel och ämbete, från vilken utskottet i sina överväganden har utgått," inte föreligger principiella hinder för kvinnor att inneha kyrkans ämbete. Utskottet förordade att kyrkomötet skulle samtycka till Kungl. Maj:ts förslag. Kyrkomötet biföll utskottets hemställan.

De uttalanden som gjordes av särskilda utskottet har kommit att betecknas som "samvetsklausulen".

Den som vill inträda i prästämbetet skall enligt förordningen (1884:13 s. 1) angående förändrade bestämmelser om prästexamen avlägga prästexamen i teologiska ämnen inför biskop och domkapitel. En förutsättning för tillträde till prästerlig tjänst i svenska kyrkan är enligt 19 kap. 1 § kyrkolagen att domkapitlet är berett att bereda sökanden anställning som präst i stiftet och att sökanden är av biskopen "skicklig befunnen, godkänd och vigd". Enligt 14 § 1 mom. lagen (1936:567) om domkapitel skall domkapitlet, när biskopen har förfall eller biskopsämbetet är ledigt, anlita en biskop i ett annat stift för prästvigning.

I detta sammanhang är också vissa bestämmelser i regeringsformen av intresse. Enligt det s.k. målsättningsstadgandet i 1 kap. 2 § skall det allmänna bl.a. tillförsäkra män och kvinnor lika rättigheter. Enligt 1 kap. 9 § skall domstolar, förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör uppgifter inom den offentliga förvaltningen iaktta saklighet och opartiskhet i sin verksamhet. I 2 kap. finns bestämmelser om grundläggande fri- och rättigheter. Varje medborgare är enligt 2 kap. 1 § gentemot det allmänna tillförsäkrad bl.a. religionsfrihet, dvs. frihet att ensam eller tillsammans med andra utöva sin religion. Varje medborgare är vidare gentemot det allmänna skyddad mot tvång att ge tillkänna sin åskådning i bl.a. religiöst hänseende (2 §). Vissa av de grundläggande frioch rättigheterna får enligt 12 § begränsas genom lag eller annan författning. Några sådana begränsningar får dock inte förekomma beträffande religionsfriheten. I 16 § föreskrivs slutligen att lag eller annan föreskrift inte får innebära att någon medborgare missgynnas på grund av sitt kön. Undantag görs här för föreskrifter som utgör ett led i strävandena att åstadkomma jämställdhet mellan män och kvinnor eller avser värnplikt eller motsvarande tjänsteplikt.

Vid tillsättning av statlig tjänst skall avseende fästas endast vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet (11 kap. 9 §). Enligt lagen (1957:577) om prästval skall befordringsgrunderna förtjänst och skicklighet

tillämpas också vid tillsättning av tjänst som domprost, kyrkoherde eller komminister. De regler om tjänstetillsättning m.m. som finns i lagen (1976:600) om offentlig anställning är inte tillämpliga på prästerliga tjänster.

Det är omstritt vilken närmare innebörd samvetsklausulen har och hur långt den sträcker sig. Olika meningar har förts fram i frågan om samvetsklausulen skall kunna åberopas inte bara av dem som var biskopar när 1958 års behörighetslag trädde i kraft utan även av dem som har utnämnts därefter. Åtskilliga av reformens tillskyndare trodde att samvetsklausulen skulle behöva gälla bara under en kort övergångstid. I församlingarna har stundom konflikter och oro vållats genom att skiftande och ofta mycket personliga tolkningar av samvetsklausulen gjorts gällande. Dessa tolkningar har ibland sträckt sig så långt att de inte rimligen kan anses ha stöd i samvetsklausulens ordalydelse.

Med anledning av motioner angående kvinnliga präster m.m. till 1977/78 års riksmöte har konstitutionsutskottet övervägt om utskottet borde föreslå riksdagen att ta initiativ till ytterligare lagstiftningsåtgärder för att markera att hinder inte får läggas i vägen för det fulla genomförandet av 1958 års reform. Konstitutionsutskottet anförde i sitt betänkande (KU 1977/78:48) att de uttalanden som 1958 års kyrkomöte gjorde i samband med behörighetslagens antagande har kommit att spela en stor roll i debatten om frågor som rör kvinnliga präster. Uttalandena måste enligt utskottet ses mot bakgrund av det då aktuella läget i frågan. De syftade till att undvika kyrkosplittring och värna om den för en evangelisk kyrka betydelsefulla principen att tvång inte får utövas i trosfrågor, framhöll utskottet. De önskemål som uppbar uttalandena kvarstår i princip fortfarande. Det är emellertid uppenbart, anförde utskottet, att uttalandenas tolkning och räckvidd inte kan förbli opåverkade av den allmänna utvecklingen i kyrkans liv. Läget är nu helt annorlunda än år 1958, betonade utskottet. Enligt utskottet har den ändrade situationen redan påverkat den praktiska tillämpningen av behörighetslagen och måste uppenbarligen göra detta än mer i fortsättningen. Det kan sålunda enligt utskottets mening inte komma i fråga att en nytillträdande biskop utnyttjar sina befogenheter med avseende på prästvigning på ett sätt som innebär att en prästkandidat diskrimineras på grund av sitt kön. Den som skall prästvigas måste vidare vara medveten om att prästerlig tjänst i svenska kyrkan står öppen för både män och kvinnor och att han eller hon i sin tjänsteutövning måste kunna samarbeta med en kollega utan hänsyn till kön. Det är en viktig uppgift för den svenska kyrkan att målmedvetet arbeta på att snabbt finna former som fullt ut tillgodoser de krav som 1958 års reform ställer på lika behandling av man och kvinna i kyrkans tjänst, fortsatte utskottet. Arbetet borde enligt utskottets mening fullföljas genom beslut av nästa kyrkomöte. För att säkerställa att frågan kom under kyrkomötets prövning borde regeringen för mötet lägga fram förslag som klargör konsekvenserna av 1958 års reform för tjänst inom svenska kyrkan i framtiden i enlighet med vad utskottet hade anfört. Utskottet förutsatte att förslaget utformades på ett sådant sätt att de som har en avvikande mening i ämbetsfrågan skulle kunna bevara hemortsrätt i svenska kyrkan.

Utskottet hemställde att riksdagen som sin mening skulle ge regeringen till känna vad utskottet hade anfört. Riksdagen biföll utskottets hemställan (rskr 1977/78:339).

På initiativ av Biskopsmötet tillsattes i januari 1978 en samrådskommitté i

kvinnoprästfrågan inom svenska kyrkan. Kommittén lade i slutet av året fram ett förslag till "Regler för samarbetet inom svenska kyrkan mellan företrädare för olika uppfattningar i fråga om kvinnas behörighet till prästämbetet". Som principiell huvudlinje anges i dessa regler att, där olika samvetsbestämda uppfattningar stöter mot varandra, kyrkans officiella uppfattning måste vara huvudregel och ha företräde men att den som har en annan uppfattning har rätt att träda åt sidan. Denna s.k. väjningsrätt kommer till uttryck främst på två sätt. Det slås fast att den som accepterar att bli biskop måste vara villig att vara biskop för både manliga och kvinnliga präster i stiftet. Om emellertid en biskop på grund av sin samvetsövertygelse inte anser sig kunna viga en kvinnlig prästkandidat, skall denna – sedan hon av domkapitlet antagits för tjänst i stiftet - beredas tillfälle till vigning i ett annat stift för tjänstgöring i det stift för vilket hon blivit antagen. I reglerna anges vidare att den som inte kan göra liturgisk tjänst tillsammans med en kvinnlig präst inte får hindra hennes tjänsteutövning men har rätt att själv avstå från att tjänstgöra. Regelsystemet avsågs gälla både för dem som nu är präster och för dem som framdeles inträder i prästämbetet i svenska kyrkan.

I en skrivelse till 1979 års allmänna kyrkomöte (skr 1979:2) begärde regeringen kyrkomötets yttrande över ett förslag till lag om jämställdhet mellan kvinnor och män som präster i svenska kyrkan. Förslaget innebar att 1958 års behörighetslag skulle upphöra att gälla vid den föreslagna lagens ikraftträdande. I det lagförslag som lades fram i regeringens skrivelse föreskrevs att kvinnor och män har lika rätt att vigas till präster i svenska kyrkan och att tjänstgöra som präster inom kyrkan. I motiven uttalades att en väjningsrätt av den innebörd som Biskopsmötets samrådskommitté hade förordat borde kunna godtas för att tillgodose riksdagens önskan om bevarad hemortsrätt inom svenska kyrkan för den som inte accepterar den officiella ståndpunkten i fråga om kvinnliga präster. Beträffande biskopar uttalades dock att den särskilda regeln för biskop, som av samvetsskäl inte anser sig kunna prästviga en kvinnlig kandidat, kan gälla endast för nuvarande biskopar.

Kyrkomötet antog för sin del ett lagförslag enligt vilket kvinnor och män har lika behörighet att antas till präster i svenska kyrkan och lika rätt att tjänstgöra som präster inom kyrkan (KLU 1979:8, kskr 1979:9). Kyrkomötet uttalade vidare att det förslag till regler för samarbetet inom svenska kyrkan som Biskopsmötets samrådskommitté hade lagt fram (bilaga 2 till regeringens skrivelse) t.v. bör vara vägledande för behandlingen av uppkommande problem på området. Kyrkomötet var inte enigt utan en betydande minoritet stödde ett annat alternativ av innebörd att samrådskommitténs regler skulle gälla endast för dem som prästvigts före den 1 juli 1983.

Vid politiska överläggningar efter kyrkomötets slut erfor regeringen att en majoritet i riksdagen kunde antas ha samma inställning till samrådskommitténs regler som minoriteten i kyrkomötet och att riksdagen därför kunde väntas avvisa det lagförslag som kyrkomötet hade antagit. Eftersom det är fråga om kyrkolag, vilket innebär att ett positivt beslut förutsätter enighet mellan riksdagen och kyrkomötet, måste regeringen i detta läge konstatera att förutsättningar f.n. saknas för att lösa frågan.

Jag vill nu ta upp frågan om vilka åtgärder som bör vidtas för att tillgodose riksdagens önskan om en omprövning av den s.k. samvetsklausulen.

För att lösa denna fråga krävs att ett nytt kyrkomöte inkallas. Med hänsyn

till vad som har framkommit vid frågans hittillsvarande behandling är det enligt min mening inte realistiskt att inrikta sig på en förnyad kyrkomötesbehandling före hösten 1981.

Jag är emellertid angelägen om att framhålla att utvecklingen har flera positiva inslag trots de meningsmotsättningar som föreligger. Kyrkomötet och Biskopsmötets samrådskommitté är sålunda eniga om att samvetsklausulen kan ersättas med nya regler, som innebär väsentliga steg framåt mot ett sådant fullföljande av 1958 års reform som riksdagen har uttalat sig för. Enighet råder om bl.a. den viktiga principen att den som accepterar att bli biskop måste vara villig att vara biskop för både manliga och kvinnliga präster i stiftet. Enighet råder vidare om att det regelsystem som samrådskommittén har utformat bör gälla för alla som i dag är eller senast den 30 juni 1983 vigs till präster i svenska kyrkan. Meningsskiljaktigheterna gäller dels biskops skyldighet att prästviga kvinnliga kandidater, dels om samrådskommitténs regler bör avse även dem som prästvigs efter nämnda dag. Den första av dessa tvistepunkter har i praktiken en mycket begränsad räckvidd. Den andra inrymmer det väsentliga problemet.

Utan att vilja förringa betydelsen av de motsättningar som föreligger vill jag uttala som min uppfattning att motsättningarna dock inte är så stora att det framstår som utsiktslöst att söka undvika en öppen konflikt inom svenska kyrkan eller mellan riksdagen och kyrkomötet. Det är min förhoppning att de framsteg som jag har noterat här utgör tecken på en positiv utveckling inom svenska kyrkan som kommer att fortsätta.

Det är uppenbart att den fortsatta utvecklingen inom svenska kyrkan måste följas noga. När frågan läggs fram för riksdagen, bör det finnas ett ordentligt faktamaterial som grund för ställningstagandet. Uppgiften att ta fram detta material och att utarbeta förslag till en lagteknisk lösning bör enligt min mening uppdras åt en särskild utredare.

Det bör ankomma på utredaren att fortlöpande följa utvecklingen inom svenska kyrkan. Förhållandena inom de olika stiften bör studeras. Kontinuerlig kontakt bör vidare hållas med kyrkliga organ och sammanslutningar av rikskaraktär samt med personalorganisationerna. De närmare formerna för detta arbete bör enligt min mening lämnas öppna. Det bör stå utredaren fritt att själv välja de kontaktvägar som framstår som lämpligast. Arbetet bör inriktas på att en lägesbeskrivning skall kunna redovisas före utgången av år 1980. Det är önskvärt att frågan kan läggas fram för riksdagen våren 1981 och för allmänt kyrkomöte hösten samma år.

Den lagtekniska lösningen måste naturligtvis sökas med beaktande av vad jag har anfört om meningarna inom riksdagen och kyrkomötet. Handlingsalternativen framstår som starkt begränsade. Antingen kan man ersätta 1958 års behörighetslag med en ny lag av liknande karaktär eller också kan man upphäva 1958 års lag utan att stifta någon ny lag och i stället falla tillbaka på de bestämmelser i regeringsformen som jag tidigare har redovisat och på andra allmänna principer om jämställdhet mellan kvinnor och män. I båda fallen torde vissa övergångsanordningar bli nödvändiga. Det senare alternativet är enligt min mening det mest tilltalande, men det slutliga valet av lösning måste bli beroende av bl.a. utvecklingen inom kyrkan.

Utöver den lagstiftningsfråga som jag nu har nämnt bör utredaren överväga andra åtgärder som är ägnade att föra utvecklingen framåt. Som särskilt angelägna vill jag peka på åtgärder som kan stimulera och underlätta rekryteringen av kvinnliga präster, framför allt i de stift där antalet kvinnliga präster i dag är ringa.

Utredarens arbete måste bedrivas i nära kontakt med de politiska partierna. Med hänsyn till uppgifternas art, närmast insamlingen av fakta om utvecklingen inom svenska kyrkan, har jag inte velat förorda en parlamentarisk kommitté. Jag vill i stället föreslå att till utredaren knyts en referensgrupp med företrädare för de politiska partierna. Genom denna uppläggning möjli, s. 322 f). Ifråga om tätbebyggelse sker lämplighetsprövningen, såsom framgår av det föregående, vid planläggningen eller vid eventuellt förekommande prövning av om undantag (dispens) kan ges från förbudet i 56 § byggnadsstadgan mot tätbebyggelse utanför detaljplan. Annan bebyggelse än tätbebyggelse prövas i samband med prövning av ansökan om byggnadslov.

Staten eller kommunen har däremot inte något fortlöpande ansvar enligt byggnadslagstiftningen för att grundförhållandena under befintlmets upplåtande till gudstjänst och därmed jämförlig förrättning fortfarande borde tillkomma pastor. Med anledning av en motion till 1979 års kyrkomöte anförde kyrkolagsutskottet (KLU 1979:18) att starka skäl talar för att ansvaret för kyrkorummets användning i sin helhet bör tillkomma kyrkorådet, i vilket kyrkoherden ingår. Utskottet framhöll att en ändring av nuvarande ordning kräver lagstiftning i kyrkolags form och hemställde att kyrkomötet måtte hos regeringen anhålla om utredning och förslag till lagstiftning som innebär att beslutanderätten i frågor om upplåtande av kyrkorum i princip skall tillkomma kyrkorådet. Kyrkomötet biföll utskottets hemställan (kskr 1979:17).

Enligt min mening är det angeläget att den utredning som kyrkomötet har begärt kommer till stånd. Med hänsyn till det samband som finns mellan denna fråga och den fråga som jag har behandlat i det föregående bör utredaren överväga också frågan om upplåtande av kyrkorum.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för kommundepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över frågan om jämställdhet mellan kvinnor och män som präster i svenska kyrkan samt frågan om upplåtande av kyrkorum,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta femtonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Kommundepartementet)

7. Tilläggsdirektiv till länsdemokratikommittén (Kn 1976:04)

Dir 1979:80

Beslut vid regeringssammanträde 1979-08-09

Departementschefen, statsrådet Hansson, anför.

Länsdemokratikommittén (Kn 1976:04) har tillsatts med stöd av regeringens bemyndigande den 2 december 1976. I direktiven till kommittén erinrade

min företrädare om att den regionala samhällsförvaltningen länge har stått under debatt och om att flera utredningar under 1960- och 1970-talen har behandlat länsstyrelsernas resp. landstingskommunernas ansvar för de regionala samhällsuppgifterna. Som en följd härav har också flera partiella reformer genomförts.

Enligt direktiven är det av grundläggande betydelse att beslut som rör de enskilda människorna fattas så nära dessa som möjligt och i största möjliga utsträckning av folkvalda organ. Kommittén skall huvudsakligen överväga sådana förändringar som på det regionala planet förlägger den politiska tyngdpunkten till landstingskommunerna. Medan huvudlinjen hittills har varit att satsa på de statliga länsorganen, bör den enligt vad som anförs i direktiven i framtiden vara att stärka landstingskommunerna och därmed vidga utrymmet för den kommunala självstyrelsen. I direktiven understryks vidare att det länsdemokratiska reformarbetet bör ses som en fortlöpande utvecklingsprocess. Starka skäl talar därför för en inriktning på fortsatta partiella reformer.

I ett första delbetänkande (SOU 1978:35) Regional utvecklingsplanering – länsplanering m.m. har kommittén lagt fram förslag till utformning av den framtida länsplaneringen. Enligt kommittén bör det fortsatta arbetet på detta område bedrivas dels som en fullständig länsplanering, dels som en fortlöpande översyn av planeringen med en årlig redovisning. Den fullständiga planeringsomgången bör vara inriktad på att framställa dels ett planeringsunderlag, dels ett länsprogram. Den årliga översynen bör vara åtgärdsinriktad och ges en direkt anknytning till den statliga budgetprocessen. En väsentlig punkt i kommitténs förslag är att landstinget – efter förslag av länsstyrelsen – skall anta länsprogram resp. rapport med anledning av översynen av fullständig länsplanering och att de antagna dokumenten skall redovisas för regeringen. Kommittén föreslår en särskild lag om länsplanering, eftersom föreskrifter som innebär åligganden för kommuner eller landstingskommuner enligt 8 kap. 5 § regeringsformen skall meddelas i lag. I lagförslaget ges en ingående reglering av planeringsprocessen.

Kommitténs förslag har remissbehandlats. I fråga om landstingskommunernas förstärkta medverkan i den regionala samhällsplaneringen är remissopinionen splittrad. Regeringens ställningstagande till förslaget har redovisats i prop. 1978/79:112 om regionalpolitik. Föredraganden anför i propositionen att det förslag som länsdemokratikommittén har lagt fram har betydande förtjänster. Det ger en vidgad roll åt landstingskommunerna i länsplaneringen och ökar därmed möjligheterna för en offentlig debatt i väsentliga regionala avvägningsfrågor.

Andra synpukter talar emellertid enligt föredraganden för att en partiell reform av det slag som kommittén föreslår inte bör aktualiseras f.n. En konsekvens av den föreslagna lösningen synes kunna bli att det hos landstingskommunerna växer upp en särskild förvaltningsorganisation för att bereda de beslut som landstingen enligt förslaget skall fatta. Ett annat problem utgör enligt föredraganden anknytningen till de andra planeringssystem som länsdemokratikommittén nu undersöker. I propositionen föreslås vissa förändringar i länsplaneringen som kräver jämkningar i kommitténs förslag. Föredraganden anför att det kan finnas skäl att avvakta erfarenheterna av just dessa förändringar, innan beslutssystemet utvecklas. Mot denna bakgrund konstaterar föredraganden att tiden ännu inte är mogen för ett slutgiltigt ställningstagande till det förslag som kommittén har lagt fram i sitt första delbetänkande. Riksdagen har vid behandlingen av

propositionen ställt sig bakom denna bedömning (AU 1978/79:23, rskr 1978/79:435).

Jag anser att det är angeläget att olika vägar mot en vidgad länsdemokrati undersöks, innan ställning tas till den framtida utformningen av samhällsplaneringen på regional nivå. Kommittén bör därför få i uppdrag att studera olika modeller för ett vidgat folkligt inflytande över den regionala samhällsverksamheten.

En huvudlinje i kommitténs ursprungliga direktiv är att den länsdemokratiska utvecklingen kan främjas genom att uppgifter som nu åvilar länsstyrelsen eller andra statliga organ överförs till landstingskommunerna. Även jag finner det värdefullt att möjligheten till sådana förändringar övervägs. Det kan erinras om att flera verksamheter under senare år har överförts från statligt till landstingskommunalt eller kommunalt huvudmannaskap och att ytterligare överföringar av detta slag f.n. prövas. Landstingskommunerna har sålunda övertagit ansvaret för bl.a. sjuksköterskeutbildningen och mentalsjukvården. Utvecklingsfonderna, som har staten och landstingskommunerna som huvudmän, övertog den 1 juli 1978 företagareföreningarnas uppgifter. F.n. pågår förhandlingar med landstingskommunerna och berörda kommuner om ändrat huvudmannaskap för de statliga ungdomsvårdsskolorna, statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare samt de erkända och de enskilda vårdanstalterna för alkoholmissbrukare. Utredningen om sjukvården i krig föreslår i betänkandet (SOU 1978:83) Sjukvården i krig att ledningsansvaret för den civila hälso- och sjukvården i krig förs över från länsstyrelserna till landstingskommunerna.

En annan väg mot en vidgad länsdemokrati är att stärka det regionala folkliga inflytandet över den verksamhet som bedrivs av länsstyrelsen eller andra statliga organ utan att huvudmannaskapet för verksamheten ändras. Under senare år har flera steg tagits i denna riktning. Jag vill särskilt erinra om att länsstyrelserna har försetts med förtroendevalda styrelser, vilkas samtliga ledamöter utom ordföranden numera utses av landstingen (prop. 1976/77:19, KU 1976/77:12, rskr 1976/77:27).

Kommittén bör pröva om en fortsatt utveckling i denna riktning är en ändamålsenlig väg att nå fram mot en vidgad länsdemokrati. I vissa fall kan det te sig lämpligt att låta flera ledamöter i de statliga länsorganen nomineras eller väljas av landstingen. Det finns också skäl att överväga om de förtroendevaldas inflytande bör utvidgas till vissa områden där besluten f.n. fattas av tjänstemän. Härvid måste givetvis bl.a. kraven på rättssäkerhet och enhetlig rättstillämpning beaktas liksom kravet på snabbhet och effektivitet i förvaltningen.

En undersökning av möjligheterna till ett vidgat regionalt folkligt inflytande över den statliga verksamheten kan i vissa fall aktualisera förändringar i arbetsfördelningen mellan centrala och regionala organ. Frågor av denna art har nyligen behandlats av decentraliseringsutredningen i betänkandet (SOU 1978:52) Lägg besluten närmare människorna. Kommittén bör dock vara oförhindrad att föreslå de decentraliseringsåtgärder som den från här angivna utgångspunkter kan finna motiverade. I frågor av detta slag bör kommittén hålla kontakt med den delegation för omlokaliseringsfrågor m.m. som i enlighet med ett uttalande av riksdagen med anledning av prop. 1978/79:112 kommer att knytas till regeringskansliet. Även åtgärder som syftar till en kommunalisering av statliga länsfunktioner eller en ytterligare minskning av den statliga kontrollen över landstingskommunernas och

kommunernas verksamhet bör kunna aktualiseras, när det framstår som angeläget med hänsyn till kommitténs förslag i övrigt. I sådana frågor bör kommittén samråda med statskontrollkommittén (Kn 1976:06).

En utveckling enligt den modell som jag senast har berört – ett vidgat regionalt folkligt inflytande inom ramen för ett fortsatt statligt huvudmannaskap – aktualiserar frågan om den nuvarande uppdelningen av den regionala samhällsförvaltningen är ändamålsenlig. Gränserna mellan landstingskommunerna och den statliga länsförvaltningen har med tiden kommit att bli mindre markerade. Landstingskommunernas verksamhet regleras i avsevärd utsträckning av statliga normer. I länsstyrelsernas styrelser utses numera samtliga ledamöter utom ordföranden av landstinget och regionalt valda förtroendemän har också ett betydande inflytande i andra statliga länsorgan. På längre sikt kan den historiskt betingade klyvningen i en statlig och en kommunal regional förvaltningsapparat komma att te sig konstlad. Kommunernas verksamhet kan ses som en enhetlig lokal samhällsförvaltning där vissa verksamhetsområden är mer eller mindre reglerade av staten, medan kommunerna i princip ensamma bestämmer över verksamheten på andra områden. Även på länsnivån kan utvecklingen efter hand leda fram till en enhetlig samhällsförvaltning med inslag såväl av statlig reglering som av ett vidgat regionalt självbestämmande.

Det är fullt klart att det även i framtiden kommer att behövas samhällsorgan på länsnivå som bl.a. verkställer statliga beslut eller utför statliga tillsyns- och kontrolluppgifter. För alla sådana uppgifter fordras emellertid inte obetingat en renodlat statlig förvaltningsapparat av den typ som vi nu har. På regional nivå liksom på lokal nivå bör avvägningen mellan statlig reglering och regionalt resp. lokalt självbestämmande kunna variera mellan olika förvaltningsområden. En enhetlig regional samhällsförvaltning skulle kunna omfatta både områden som är mer eller mindre fast reglerade av staten och områden där verksamhetens innehåll bestäms regionalt.

En enhetlig regional samhällsförvaltning kan uppstå genom en successiv sammansmältning av länsstyrelsen och landstingskommunen utan att huvudmannaskapet för de olika uppgifterna behöver ändras under utvecklingens gång. Det finns redan vissa förutsättningar för en sådan sammansmältning. En är att de båda organen med tiden har kommit att få en mer likartad ledningsorganisation. Detta har skett bl.a. genom det växande inslaget av förtroendevalda i den statliga länsförvaltningen och framväxten av en utbyggd förvaltningsorganisation hos landstingskommunerna. En annan sådan förutsättning är att ledamöterna i landstingets förvaltningsutskott och länsstyrelsens styrelse numera utses av samma valkorporation, nämligen landstinget.

Den tredje modell som jag här har diskuterat – en enhetlig regional samhällsförvaltning – ligger i tiden mera fjärran än de båda andra modellerna. Den kan betraktas som ett tänkbart senare utvecklingsstadium, om statsmakterna i sina länsdemokratiska strävanden väljer att prioritera ett vidgat folkligt inflytande inom ramen för den statliga länsförvaltningen. Kommittén bör som underlag för fortsatta överväganden skissera hur en sådan enhetlig regional samhällsförvaltning skulle kunna konstrueras. I detta sammanhang kan det finnas skäl att beakta de erfarenheter som har vunnits i våra nordiska grannländer.

Jag hemställer att länsdemokratikommitténs uppdrag preciseras i enlighet med vad jag nu har anfört.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Kommundepartementet)

8. Kyrkomötets ställning, befogenheter och sammansättning m.m.

Dir 1979:102

Beslut vid regeringssammanträde 1979-08-23

Departementschefen, statsrådet Hansson, anför.

Svenska kyrkan står på olika sätt i ett nära förhållande till staten. Dess verksamhet lyder under ett mycket omfattande system av offentligrättsliga regler. Församlingarna betecknas som kyrkliga kommuner. De har beskattningsrätt efter i stort sett samma regler som gäller för kommunerna. Stiftsorganen är statliga myndigheter. På riksplanet handläggs ärenden som rör den offentligrättsligt reglerade delen av verksamheten av regeringen och statliga ämbetsverk.

Den särskilda relation mellan staten och svenska kyrkan som jag nu i korthet har redogjort för har varit ställd under debatt sedan början av detta århundrade. Utredningsarbete har pågått i olika etapper sedan mitten av 1950-talet. Den senaste utredningsetappen tog sin början år 1975 genom de överläggningar i stat-kyrka-frågan som då inleddes mellan företrädare för staten och svenska kyrkan. Deltagarna i överläggningarna avlämnade gemensamt sitt förslag (SOU 1978:1) i januari 1978. Efter remissbehandling av stat-kyrka-förslaget beslöt regeringen att inhämta kyrkomötets yttrande över förslaget och remissyttrandena (skr 1979:1). Kyrkomötet sammanträdde i början av detta år. Med röstetalen 54 mot 42 uttalade sig mötet för ett bevarat samband mellan staten och kyrkan (SäU 1979:1, prot. 1979:20, kskr 1979:20). Mötet förordade samtidigt inomkyrkliga reformer och tillsatte en utredningsnämnd för att utarbeta och lägga fram förslag om kyrkans organisation på stifts- och riksplan.

Efter kyrkomötets behandling av stat-kyrka-frågan förekom överläggningar mellan de politiska partierna angående stat-kyrka-frågans fortsatta handläggning. Vid dessa erfor regeringen att en majoritet i riksdagen kunde antas ställa sig avvisande till sådana reformer inom ramen för det nuvarande statskyrkosystemet, som utredningsnämndens arbete syftar till. Enligt vad regeringen uttalade i en efter överläggningarna utfärdad kommuniké skulle stat-kyrka-frågan handläggas vidare i syfte att vinna den bredare enighet i frågan som regeringen anser önskvärd.

Jag avser inte att nu gå in på principfrågan om förhållandet mellan staten och svenska kyrkan. Genom det utredningsarbete som har pågått de senaste 20 åren och den i samband därmed förda debatten har denna övergripande fråga blivit grundligt belyst. Däremot vill jag ta upp några kompletterande frågor som i andra sammanhang och från skilda utgångspunkter har aktualiserats under senare tid och som kan behöva undersökas för att stat-kyrka-frågan skall kunna föras vidare. Det gäller främst kyrkomötets medverkan vid stiftande av kyrkolag och vissa krav på reformer i fråga om kyrkomötets befogenheter och sammansättning.

En del av de offentligrättsliga bestämmelser som reglerar svenska kyrkans

verksamhet är av grundlags natur och återfinns i övergångsbestämmelserna till regeringsformen. Andra är av kyrkolags natur. Enligt övergångsbestämmelserna innebär detta att lagreglerna beslutas av regeringen gemensamt med riksdagen och med samtycke av allmänt kyrkomöte. I regelsystemet för svenska kyrkan ingår även bestämmelser i vanlig lag, som har beslutats av riksdagen, och bestämmelser som regeringen har utfärdat inom ramen för sin normgivningskompetens.

Den nuvarande ordningen för kyrkolags stiftande tillkom i samband med representationsreformen år 1866. Dess närmare innebörd har klarlagts i 1951 års kyrkomöteskommittés betänkande (SOU 1955:47) Kyrkomötets grundlagsenliga befogenheter. Vid flera tillfällen har motioner väckts i riksdagen om upphävande av kyrkomötets lagstiftningsbefogenhet. Motioner åren 1958 och 1959 avstyrktes under hänvisning till utredningsarbetet angående förhållandet mellan stat och kyrka (Ku 1958:7, sammansatt KU och L/n1/ U 1959:2) och avslogs av riksdagen. Till 1978/79 års riksmöte har i samma ämne väckts en motion (mot. 1978/79:1675), som ännu inte är behandlad av riksdagen.

De utredningar – författningsutredningen och grundlagberedningen – som förberedde grundlagsreformen ansåg att reglerna om kyrkolagstiftning borde behållas i avvaktan på ett ställningstagande i stat-kyrka-frågan och föreslog att reglerna togs in i regeringsformens övergångsbestämmelser. Föredragande departementschefen uttalade i propositionen (prop. 1973:90) med förslag till ny regeringsform och ny riksdagsordning m.m. att frågan om hur reglerna om svenska kyrkan skulle samordnas med regelsystemet i övrigt i den nya regeringsformen krävde ytterligare överväganden. Han förordade att de gällande reglerna om kyrkolagstiftning behölls t.v. Som grundlagberedningen föreslagit skulle dessa regler enligt det till riksdagen avlämnade förslaget ha sin plats i övergångsbestämmelserna till den nya regeringsformen. Denna lösning vann riksdagens bifall (Ku 1973:26, rskr 265).

Reglerna om kyrkolagstiftning finns i punkt 9 övergångsbestämmelserna till regeringsformen. Som jag har nämnt innebär de att kyrkolag stiftas, ändras eller upphävs av regeringen gemensamt med riksdagen och med samtycke av allmänt kyrkomöte. Reglerna avviker därigenom från de regler som gäller i fråga om annan lagstiftning. Enligt 1 kap. 4 § andra stycket regeringsformen är det riksdagen som stiftar lag. Detta stadgande är ett utflöde av den för vårt statsskick grundläggande och i samma paragraf inskrivna principen att riksdagen är folkets främsta företrädare.

I punkt 9 övergångsbestämmelserna till regeringsformen finns förutom reglerna om kyrkolagstiftning flera andra från 1809 års regeringsform överförda stadganden om svenska kyrkan. Bl.a. finns bestämmelser om kyrkomötet, prästerliga befattningar och utnämningar, de kyrkliga kommunerna, konungens trosbekännelse och prästeståndets privilegier.

Huvudbestämmelserna om kyrkomötet finns i de nämnda övergångsbestämmelserna till regeringsformen. Kyrkomötets sammansättning, arbetsformer m.m. regleras i kyrkomötesförordningen (1949:174, ändrad senast 1971:601) och i den arbetsordning som kyrkomötet har antagit. Allmänt kyrkomöte består av de 13 biskoparna, 26 prästerliga ombud och 57 lekmannaombud. Frågan om kyrkomötets sammansättning togs upp i ett kyrkligt reformprogram som antogs av 1968 års kyrkomöte (SäU 1968:1, kskr 1968:31). Reformförslaget innebar bl.a. att uppdelningen av kyrkomötets ledamöter på kategorierna biskopar, präster och lekmän skulle upphöra. Ett

liknande förslag till reformering och demokratisering av kyrkomötet avgavs av de kyrkliga företrädare som deltog i stat-kyrka-överläggningarna (SOU 1978:2). Vid behandling av detta förslag uppdrog – som jag redan har nämnt – 1979 års kyrkomöte åt kyrkomötets utredningsnämnd att utarbeta och till nästföljande kyrkomöte framlägga förslag om svenska kyrkans framtida organisation på stifts- och riksplan. Målet skall bl.a. vara att inom ramen för nuvarande statskyrkosystem ge riksplanet liksom stiften en motsvarighet till den redan nu i församlingarna fungerande demokratiska ordningen. Utredningsnämndens verksamhet skall enligt regeringens beslut den 22 mars 1979 vara avslutad före utgången av september 1979.

Oavsett hur den principiella frågan om förhållandet mellan staten och svenska kyrkan kan komma att lösas finns det enligt min mening skäl att pröva i vad mån det behövs särskilda grundlagsregler om svenska kyrkan. Jag anser att det är önskvärt att så långt möjligt undvika särregler om kyrkan. Det är dessutom inte tillfredsställande att man lång tid efter grundlagsreformen har övergångsbestämmelser som i fråga om lagstiftningsmakten innebär att de nya principerna inte slår igenom fullt ut. Samtidigt som det alltså finns ett behov av förändringar bör inte de principiella ställningstagandena i stat-kyrka-frågan föregripas.

Jag förordar att en parlamentariskt sammansatt kommitté får i uppdrag att utreda de frågor om grundlagsregleringen av svenska kyrkan och om kyrkomötets ställning och befogenheter som jag här har antytt. I första hand bör kommittén undersöka om inte reglerna om kyrkolagstiftning i punkt 9 övergångsbestämmelserna till regeringsformen kan upphävas. Som jag redan har nämnt innehåller emellertid denna punkt flera andra från 1809 års regeringsform överförda stadganden om svenska kyrkan. En del av dessa bestämmelser har nära samband med kyrkomötets ställning som lagstiftande organ. Andra kan möjligen, i den mån de alls behövs, överföras till annan lagstiftning. Undersökningen bör därför inte begränsas till frågan om kyrkolagstiftningen utan omfatta hela punkt 9 övergångsbestämmelserna till regeringsformen.

Kommittén bör sålunda undersöka i vad mån de olika stadgandena kan upphävas och i vad mån de i så fall bör ersättas med annan lagstiftning. Det är i det sammanhanget en viktig uppgift för kommittén att som underlag för fortsatt behandling av stat-kyrka-frågan belysa vilka konsekvenser ändringar på dessa punkter får för svenska kyrkans – och särskilt för allmänna kyrkomötets – ställning och karaktär. Det bör t.ex. belysas vad ett genomslag av regeringsformens principer om normgivning innebär från nu angivna synpunkt.

Kommittén bör överväga även frågan om kyrkomötets sammansättning och arbetsformer. Därvid bör kommittén ta del av de förslag som 1979 års kyrkomötes utredningsnämnd avger och undersöka i vad mån dessa kan genomföras utan att man befäster statskyrkosystemet eller försvårar en framtida kyrkoreform. Kommittén bör sålunda överväga möjligheterna att i samband med ett upphävande av de övergångsbestämmelser till regeringsformen som grundlagfäster statskyrkosystemet genomföra vissa reformer i den riktning som bl.a. 1979 års kyrkomöte har uttalat sig för.

Utredningsarbetet bör bedrivas med sikte på att kommitténs förslag skall föreligga i början av hösten 1980.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag efter samråd med chefen för justitiedepartementet att regeringen bemyndigar chefen för kommundepartementet

att tillkalla en kommitté med högst sju ledamöter med uppdrag att utreda frågor om kyrkomötets ställning, befogenheter och sammansättning m.m.,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittén.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna för kommittén skall belasta femtonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Kommundepartementet)

9. Tilläggsdirektiv till ADB-beredningsgruppen (C 1973:06)

Dir 1979:103

Beslut vid regeringssammanträde 1979-08-30

T.f. departementschefen, statsrådet Wirtén, anför.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 2 november 1973 tillkallades en särskild beredningsgrupp, ADB-beredningsgruppen (C 1973:06) för att behandla frågor om utveckling och utnyttjande av automatisk databehandling (ADB) med anknytning till samhällsplaneringen inom länsstyrelserna m.m.

Beredningsgruppen har redovisat en lägesrapport och ett betänkande år 1976. Lägesrapporten, ADB i samhällsplaneringen (Ds Kn 1976:1-2), gav skilda exempel på användningen av dataunderlag och bearbetningar för planeringsverksamheten i länen. Betänkandet, ADB i den regionala samhällsplaneringen (Ds Kn 1976:7), behandlade mera långsiktiga frågor om hur informationsbehandlingen inom länsstyrelsernas planeringsavdelningar borde organiseras.

Statistiska centralbyrån (SCB) har samma år redovisat ett utvecklingsarbete för att utforma en regionalstatistisk databas (RSDB) inom centralbyrån. RSDB kan kort beskrivas som ett system för distribution och presentation av information via terminaler för bl.a. planeringen på regional och lokal nivå.

Förslagen från beredningsgruppen och SCB har remissbehandlats. De har överlag mött ett positivt gensvar beträffande ambitionerna att förbättra informationsunderlaget för samhällsplaneringen. I de fall alternativen har ställts mot varandra har beredningsgruppens förslag förordats. Detta alternativ förutsätter, som har framhållits i ADB-beredningsgruppens betänkande, att vissa delar av RSDB-systemet utnyttjas.

Kommunerna har delvis ställt sig avvaktande till beredningsgruppens förslag. Beredningsgruppen hade i enlighet med direktiven utformat sina förslag endast med tanke på länsstyrelsernas informationsbehov och därvid inte närmare beaktat behovet av motsvarande planeringsunderlag hos kommuner och landstingskommuner. Svenska kommunförbundet har i sitt yttrande pekat på behovet av samlade lösningar för den kommunala och regionala samhällsplaneringen. Datainspektionen har framhållit att regionala planeringsdatabaser är att föredra för personregister med uppgifter

om befolkningen, om detta kan bidra till att ytterligare personregister för planeringsändamål inte skapas. Datainspektionen har avstyrkt upprättande av personregister för permanent bruk i RSDB.

På grundval av statsmakternas beslut att 21 länsstyrelser skulle förses med datorer för folkbokföring och beskattning samt samhällsplanering beslutade regeringen i juli 1978 om upphandling av länsdatorer.

I prop. 1978/79:121 om användningen av automatisk databehandling (ADB) i statsförvaltningen behandlades bl.a. frågan om förutsättningarna för samverkan på ADB-området mellan stat, kommuner och landstingskommuner. Därvid konstaterades att det borde finnas möjligheter till begränsad samverkan i vissa frågor och på några verksamhetsområden av gemensamt intresse. Ett sådant område är databehandlingen för samhällsplaneringsändamål. Att förutsättningarna för ett samarbete mellan stat och kommun på detta område borde undersökas närmare hade även förordats av kommunförbundet i dess yttrande över beredningsgruppens betänkande.

Den fortsatta utredningsverksamheten bör sikta till att utarbeta ett konkret förslag till en samlad lösning för den regionala och lokala samhällsplaneringens informationsförsörjning. I detta ingår att göra en lämplig fördelning av verksamheten mellan central, regional och lokal nivå. Därvid skall särskilt beaktas fördelar som kan vinnas för statliga länsmyndigheter, landstingskommuner och kommuner i fråga om planering och ärendehandläggning inom verksamhetsfält som är gemensamma. Beredningsgruppen bör klarlägga möjligheterna att tillgodose behovet av information för regional och lokal samhällsplanering med hjälp av den bearbetningskapacitet som resp. länsdator kan ställa till förfogande sedan folkbokförings- och beskattningssystemets behov har tillgodosetts. Även möjligheterna att använda RSDB och andra resurser hos statistiska centralbyrån skall utredas. Beredningsgruppen bör konkret redovisa vilka arbetsuppgifter och arbetsmängder som är aktuella vid resp. länsstyrelse.

Beredningsgruppen bör vidare utreda hur behovet av information som inte är regionalt eller lokalt avgränsad bör tillgodoses. Härvid bör bl.a. möjligheterna att utnyttja statistiska centralbyrån belysas.

Beredningsgruppen bör i det fortsatta arbetet, liksom hittills, lägga särskild tonvikt vid utnyttjande av befintlig information från register som har skapats för olika samhälleliga administrativa ändamål. Därmed kan särskild datainsamling för samhällsplanering hållas tillbaka. Jag vill i detta sammanhang erinra om att datainspektionen i sitt yttrande över beredningsgruppens betänkande har anfört att det är angeläget att minska antalet personregister och i stället försöka få till stånd ett bredare utnyttjande av såväl befintliga register som de vilka tillskapas för samhällsplaneringsändamål. Härigenom kan ett effektivt utnyttjande av befintlig information uppnås samtidigt som integritets- och säkerhetsaspekterna bättre tillgodoses.

Beredningsgruppen bör i sitt fortsatta arbete även ägna uppmärksamhet åt frågan om hur ADB kan bidra till rationaliseringen av den administrativa verksamheten och av övrig ärendehandläggning inom länsstyrelserna utom skatteavdelningarna. Härvid bör beredningsgruppen samråda med de centrala statliga rationaliseringsorganen.

Beredningsgruppen bör vidare redovisa förslag till hur arbetet med att utveckla och underhålla system och program bör organiseras. Det är därvid

angeläget att möjligheterna till samordning tas tillvara och att dubbelarbete undviks.

Beredningsgruppen bör också utreda och lämna förslag till hur datorutnyttjandet för samhällsplaneringen skall samordnas med motsvarande ansvar för folkbokförings- och beskattningssystemet.

De register som byggs upp för här aktuella ändamål torde komma att ge en samlad bild av olika förhållanden i länen. Det är därför nödvändigt att beredningsgruppen särskilt beaktar integritetskraven samt undersöker hur registren skall kunna skyddas, undanföras eller förstöras vid krig eller krigsfara.

En utgångspunkt för beredningsgruppens arbete skall vara att kommuner och landstingskommuner som utnyttjar länsdatorerna och där uppbyggda register betalar för tjänsterna.

Som ett led i det fortsatta arbetet på att klarlägga förutsättningarna för ADB-användning i den regionala och lokala förvaltningen och effekterna av denna bör hittills bedriven försöksverksamhet utvärderas samt ytterligare försöksverksamhet med begränsade ADB-system genomföras och utvärderas. Beredningsgruppen bör initiera och följa sådan försöksverksamhet i länen. En utgångspunkt bör härvid vara att användare vid länsstyrelser och i förekommande fall kommuner och landstingskommuner deltar aktivt i förberedelsearbetet och har ett operativt ansvar för försöksverksamheten. Denna verksamhet bör utformas och planeras så att den ger erfarenhet av de praktiska problem som är förknippade med utnyttjande av ADB-teknik på olika verksamhetsområden och underlag för bedömning av de kostnader resp. rationaliseringsvinster eller kvalitetsförbättringar som kan göras inom olika delar av länsstyrelsernas verksamhet. Syftena med och ambitionsnivån för införande av ADB-teknik bör därmed närmare kunna belysas.

Beredningsgruppen bör före utgången av år 1980 göra en första redovisning av erfarenheterna av försöksverksamheten till regeringen.

Jag hemställer att kommitténs uppdrag vidgas i enlighet med vad jag nu har anfört.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Kommundepartementet)

10. Bemanning längs våra kuster

Dir 1979:110

Beslut vid regeringssammanträde 1979-09-06

Departementschefen, statsrådet Hansson, anför

Flera statliga myndigheter har personal stationerad längs kusterna. Det är i första hand försvaret, sjöfartsverket, tullverket, polisen och Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI). Försvarets personal bedriver en omfattande utbildnings- och övningsverksamhet samt övervakar och ingriper mot kränkningar av vårt sjöterritorium. Sjöfartsverket har bl.a. hand om farlederna och lotsningen och har samordningsansvaret för sjöräddningen. Tullverkets kustbevakning svarar för den reguljära civila övervakningen

längs kusterna och har bl.a. ansvaret för olje- och kemikaliebekämpningen till sjöss. Vissa uppgifter i fråga om sjöövervakningen ankommer även på polisen. SMHI utför väderrapportering utmed kusterna och har dessutom personal knuten till olika forsknings- och undersökningsuppdrag.

Även kommunala myndigheter och vissa organisationer har personal som är verksamma utmed kusterna. Som exempel på organisationer kan nämnas Svenska sällskapet för räddning af skeppsbrutne (Sjöräddningssällskapet) och Stiftelsen Stockholms skärgård. Den bofasta befolkningen längs våra kuster har också stor betydelse i det nu aktuella sammanhanget.

Under senare år har intressen med anknytning till naturvård och friluftsliv i allt större utsträckning aktualiserat övervakning längs kusterna. Statens naturvårdsverk och länsstyrelsernas naturvårdsenheter har behov av att få fortlöpande rapporter om förändringar i miljön, både i samband med olyckor som påverkar miljön och annars. Utvecklingen av det rörliga friluftslivet, framför allt båtlivet, ställer dessutom krav på en service i olika avseenden.

Utvecklingen särskilt under den senaste tioårsperioden har inneburit att antalet statligt anställda tjänstemän med stationering längs kusterna minskat. I flertalet fall har den stationära personalen ersatts av tekniska och andra hjälpmedel eller rörliga enheter. Minskningen av personalen är ett resultat av den rationalisering av verksamheten som olika myndigheter har genomfört. Myndigheterna har genomfört rationaliseringarna med beaktande i första hand av den egna verksamhetens krav. Formerna för hur man skall värdera andra samhällsintressen vid den avvägning som bör ske mellan dessa och rationaliseringsintresset har varit oklara.

Sjöövervakningskommittén (H 1977:05) har enligt sina direktiv (Dir 1977:88) till uppgift att överväga lämpliga former för samordning och ledning i fred av övervakningen och räddningstjänsten till sjöss. Kommittén arbetar bl.a. med frågan om samordning av resurserna för övervakningen. Arbetet är inte inriktat särskilt på frågan om fortsatt bemanning längs kusterna.

Sjöfartsverket har i samarbete med naturvårdsverket, försvaret och SMHI utarbetat en rapport om ett tiotal utsjöfyrplatsers bemanning. Regeringen har i ett särskilt beslut den 16 augusti 1979 godtagit en överenskommelse som har träffats mellan dessa myndigheter i fråga om bemanningen av fyra fyrplatser för en treårsperiod. Fortsatta överläggningar skall äga rum mellan myndigheterna om bemanningen av utsjöfyrplatserna på längre sikt.

Kommittén (Jo 1978:05) för miljörisker vid sjötransporter (MIST) har i sitt betänkande (SOU 1979:43) REN TUR – program för miljösäkra sjötranspor- ter föreslagit att en särskild utredare tillsätts för att snabbt inventera det totala samhällsbehovet av bemannade platser längs våra kuster. Från miljövårdssynpunkt är det enligt MIST väsentligt att bemanningen längs kusterna är så heltäckande som möjligt. MIST finner det angeläget att man snabbt kommer till klarhet om vilken bemanning utmed våra kuster som en avvägning av alla samhällsintressen ger.

Enligt min mening bör övervakning och bemanning längs kusterna utformas med hänsyn tagen till alla samhällsintressen. De möjligheter till insatser som kan erbjudas av statliga och kommunala myndigheter, organisationer – som t.ex. Sjöräddningssällskapet – samt kustbefolkningen bör därvid tas till vara. Jag betraktar det som väsentligt att olika myndigheters resurser samordnas så långt möjligt. Praktiska lösningar som medför lägsta möjliga kostnader för samhället som helhet bör eftersträvas. Självfallet måste även fortsättningsvis tekniska hjälpmedel och rörliga enheter

användas för övervakning längs kusterna. Vid övervägande av sådana frågor krävs det emellertid en övergripande syn.

Som jag tidigare har nämnt pågår inom sjöövervakningskommittén arbete som nära berör de frågor jag nu tar upp. Jag anser vidare att det arbete som sjöfartsverket och andra berörda myndigheter utför i fråga om utsjöfyrplatserna är en värdefull utgångspunkt i sammanhanget. Utöver detta arbete finns det emellertid ett behov av att närmare kartlägga frågan om bemanningen längs kusterna. En sådan kartläggning bör tjäna som underlag för att bestämma hur frågorna skall lösas i enskilda fall vid en avvägning av olika samhällsintressen. Som MIST har föreslagit bör en särskild utredare tillkallas för denna uppgift.

Uppdraget bör i första hand omfatta en inventering av de personalresurser som nu finns längs kusterna och en beskrivning av de uppgifter som personalen har att utföra. Den befintliga personalen och dennas arbetsuppgifter bör i syfte att nå ökad samordning och ett effektivt utnyttjande av resurserna relateras till de anspråk på bemanning som olika samhällsintressen ställer. Även de regionalpolitiska aspekterna vid sysselsättningsförändringar bör beaktas.

Utredaren bör lägga fram förslag till de principer som bör tillämpas vid myndigheternas handläggning av bemanningsfrågor samt ange vilka grunder som bör gälla vid avvägningen av de olika samhällsintressena och hur fördelningen av kostnaderna bör ske mellan olika intressenter. Däremot bör det inte ingå i utredningsuppdraget att i detalj behandla organisatav olika organ bör undvikas.

En andra utgångspunkt för utredningsarbetet bör vara riksdagens beslut om allmän inriktning av industripolitiken (prop. 1978/79:123, NU 1978/79:59, rskr 1978/79:415) resp. regionalpolitiken (prop. 1978/79:112, AU 1978/79:23, rskr 1978/79:435).

En tredje utgångspunkt bör vara att de förslag som utredaren för fram skall rymmas inom ramen för de medel som f.n. årligen anvisas till Norrlandsfonden.

Utredaren bör kartlägga om den utvidgade stödverksamheten bl justitie-, försvars-, kommunikations-, jordbruksoch handelsdepartementen att regeringen bemyndigar chefen för kommundepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om bemanningen längs våra kuster,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver att kostnaderna skall belasta femtonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Kommundepartementet)

11. Statsbidrag till kvinnoorganisationer

Dir 1979:137

Beslut vid regeringssammanträde 1979-11-15.

Departementschefen, statsrådet Boo, anför.

Folkrörelserna har haft stor betydelse för utvecklingen av det moderna samhället i Sverige. De växte fram i ett skede då den politiska demokratin ännu inte hade genomförts och då stora delar av befolkningen levde under svåra sociala och ekonomiska förhållanden. De byggde på de många människornas strävan efter förbättrade materiella och andliga villkor. Genom att gå samman och arbeta för gemensamma idéer fick man möjlighet att påverka samhällsutvecklingen. Stora medborgargrupper kom på detta sätt att aktivt ta del i samhällsarbete och idéutveckling. Folkrörelserna har alltid haft en ambition att få med människor som av ekonomiska skäl eller på grund av bristfällig utbildning, sociala förhållanden e. d. har haft svårt att hävda sina intressen.

Folkrörelser har med framgång verkat pådrivande på samhällsutvecklingen inom många områden. Ofta har samhällets insatser varit ett resultat av den opinionsbildning som folkrörelserna bedrivit. Genom att dessa fått många av sina krav förverkligade, har deras egna fortsatta insatser på vissa områden efter hand kommit att kännas mindre angelägna och engagerande för medlemmarna. I dagens samhälle möter också folkrörelserna stark konkurrens från andra verksamheter då det gäller att dra till sig människors intresse och aktivitet.

Det kan konstateras att förutsättningarna för folkrörelsernas arbete har förändrats i hög grad under de senaste decennierna. Fortfarande har dock folkrörelserna en viktig funktion att fylla för att vitalisera vår demokrati. Deras arbetssvårigheter har därför påkallat uppmärksamhet från samhällets sida. Deras situation och roll har diskuterats i flera sammanhang under senare år.

Inom kommundepartementet pågår en allmän översyn av folkrörelsernas arbetsvillkor i dagens samhälle och av relationerna mellan dem och samhällsorganen. Arbetet bedrivs i kontakt med en referensgrupp med företrädare för ett 40-tal organisationer. Sju särskilda problemområden har tagits upp till behandling. Ett av dessa är folkrörelserna och ekonomin, som har granskats av en särskild utredare. Denne avlämnade i augusti 1979 betänkandet (SOU 1979:60) Bidrag till folkrörelser, som f. n. remissbehandlas.

En lång rad organisationer har i dag ekonomiskt stöd av staten. I nästan alla departements huvudtitlar tas upp särskilda statsbidrag för stöd till organisationer. Dessa bidrag har mycket olika art och syfte. De kan utgå som grundbidrag, organisationsbidrag, rörligt bidrag baserat på antal medlemmar, speciella projektbidrag etc.

I betänkandet Bidrag till folkrörelser föreslås främst åtgärder för att förenkla och samordna statens stöd till folkrörelserna. Härutöver behandlas några typer av organisationer som f. n. inte har något fast stöd av staten. Utredaren föreslår att miljöorganisationer och radioorganisationer skall få ett årligt statsbidrag till sin centrala verksamhet och att frågan om ett motsvarande stöd till kvinnoorganisationer skall tas upp till särskild utredning.

Frågan om stöd till kvinnoorganisationer har aktualiserats särskilt genom att man nu i hela samhället strävar efter jämställdhet mellan kvinnor och män. Det finns inte någon vedertagen bestämning av begreppet kvinnoorganisation. Utredaren lämnar närmare uppgifter (bilaga 1 i betänkandet) om en rad organisationer som med en vid begreppsbestämning kan hänföras till detta område. Det gäller de politiska kvinnoförbunden, flera organisationer på försvarets område och en hel rad andra sammanslutningar med skiftande verksamhet och uppbyggnad. Av dessa erhåller bara de på försvarets område ett reguljärt stöd av staten. Andra kan i vissa fall få projektbidrag för speciella aktiviteter, och de politiska kvinnoorganisationerna torde indirekt få del av stödet till de politiska partierna. De stora variationerna i fråga om medlemsbegrepp, organisationens uppbyggnad regionalt och kommunalt etc. gör det omöjligt att till detta område utan vidare föra över bidragsregler som redan finns för andra organisationstyper. Det har inte legat i utredarens uppdrag att konstruera nya bidragssystem.

Genom att ställa kvinnornas problem i centrum och driva på arbetet för ökad jämställdhet mellan kvinnor och män gör åtskilliga av kvinnoorganisationerna sådana betydande insatser i samhället att de inte bör stå utanför det reguljära statliga stödet till folkrörelser. Jag finner det därför angeläget att frågan om stöd till kvinnoorganisationer nu tas upp till utredning av en särskilt tillkallad utredare.

Utredarens arbete skall ses som en fortsättning och komplettering av det arbete som redovisas i betänkandet Bidrag till folkrörelser. Det skall främst syfta till att lösa de tekniska problem som hänger samman med statsbidrag till kvinnoorganisationer. Skilda tekniska lösningar kan tänkas men syftet skall vara att ge kontinuerligt verksamhetsstöd till kvinnoorganisationernas centrala arbete.

Utredaren bör också närmare överväga vilka typer av kvinnoorganisationer som bör komma i fråga för statsbidrag. I detta sammanhang måste beaktas frågor om medlemsbegrepp och medlemsantal, om rikskspridning och organisation, stadgeenliga möjligheter för medlemmarna att påverka organisationens inriktning och verksamhet, uppbyggnad etc.

Försvarets kvinnoorganisationer bör inte omfattas av den nu föreslagna utredningen, eftersom de redan i dag får statsbidrag inom totalförsvarets anslag. Dessa bidrag övervägs dessutom inom 1978 års försvarskommitté (Fö 1978:02).

Utredaren bör även visa på kostnadskonsekvenserna av ett nytt bidragssystem. Härvid bör beaktas de statsbidrag i form av främst projektbidrag som redan i dag går ut till vissa kvinnoorganisationer.

Som bakgrund bör utredaren presentera en kartläggning av system för bidrag till kvinnoorganisationer som förekommer inom övriga nordiska länder.

Utredaren bör bedriva sitt arbete i nära samarbete med kvinnorganisationerna.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar chefen för kommundepartementet

att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om hur ett statligt stöd till kvinnoorganisationerna kan konstrueras

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt den särskilde utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen föreskriver
att kostnaderna skall belasta femtonde huvudtitelns kommittéanslag.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Kommundepartementet)

Kronologiskt register över direktiv som inte har redovisats i kommittéberättelsen tidigare

Direktiv	Direktivrubrik och kommittébeteckning	Nr del I	Nr del II
1978:98	Tilläggsdirektiv till Konsumentköpsutredningen (Ju 1977:13)	Ju 37	Ju 1
1978:99	Översyn av den statliga skoladministrationen (U 1978:17)	U 39	U 1
1978:100	Svenskundervisning för invandrare (A 1978:07)	A 18	A 1
1978:101	Verksamheten vid R2-reaktorn i Studsvik (I 1978:08)	I 24	I 1
1978:102	Kärnkraftens radioaktiva avfall – organisations- och finansieringsfrågor (I 1978:07)	I 23	I 2
1978:103	Utredning om de s. k. kronoholmarnas framtida disposition (B 1978:08)	B 20	B 1
1978:104	Utredning om vissa frågor rörande användningen av apparatur för behandling med kortvåg, mikrovåg och ultraljud m. m. (S 1978:06)	S 32	S 1
1978:105	Utredning om försäkringsbolagens och försäkringsinspektionens verksamhet m. m. (E 1979:01)	E 10	E 1
1978:106	Delegation för beredning av frågor om civilt utnyttjande av flygindustriella resurser, m. m. (I 1978:09)	I 25	I 3
1979 års direktivserie:			
1979:1	Transport av farligt gods (K 1979:01)	K 18	K 1
1979:2	Delegation för solvärme och bränslen som kan ersätta olja, m. m. (I 1979:01)	I 26	I 4
1979:3	Tilläggsdirektiv till SMHI-utredningen (K 1977:01)	K 7	K 2
1979:4	Tilläggsdirektiv till Kommittén om långväga transport av luftföroreningar (Jo 1978:03)	Jo 20	Jo 1
1979:5	Översyn av panträttsreglerna i jordabalken, sjölagen (1891:35 s. 1) och lagen (1955:227) om inskrivning av rätt till luftfartyg	Ju 53	Ju 2
1979:6	Patentprocessen (Ju 1979:03)	Ju 54	Ju 3
1979:7	Planering av alternativ produktion och sysselsättning inom de delar av försvarsmaterielindustrin som inte omfattas av den militära flygindustrin (I 1979:02)	I 27	I 5
1979:8	Utredning av organisationen för de centrala myndighetsuppgifterna avseende rationalisering och ADB (B 1979:01)	B 21	B 2
1979:9	Tilläggsdirektiv till Vägtrafikskatteutredningen (B 1977:05)	B 10	B 3
1979:10	Mönstring av sjömän (K 1979:02)	K 19	K 3
1979:11	Tilläggsdirektiv för Utredningen om ställföreträdare för dödsbo i vissa fall (Ju 1977:07)	Ju 31	Ju 4
1979:12	Översyn av handläggningen av ärenden om garantier och lån till varv och rederier (I 1979:03)	I 28	I 6
1979:13	Direktiv till utredningen om förstärkta kontakter mellan hem och skola (U 1979:01)	U 40	U 2
1979:14	Tilläggsdirektiv till Kooperationsutredningen (I 1977:01)	I 9	I 7

Direktiv	Direktivrubrik och kommittébeteckning	Nr del I	Nr del II
1979:15	Åtgärder mot strålrisker i byggnader, m. m. (Jo 1979:01)	Jo 25	Jo 2
1979:16	Utredning om kontraktsvård (S 1979:02)	S 34	S 2
1979:17	Tilläggsdirektiv till Typbesiktningsutredningen (K 1977:02)	K 8	K 4
1979:18	Översyn av lagstiftningen på atomenergiområdet (I 1979:05)	I 30	I 8
1979:19	Tilläggsdirektiv till Utredningen om vissa tjänsteorganisatoriska frågor inom högskolan m. m. (U 1977:04)	U 17	U 3
1979:20	Utredning av pensionärernas sysselsättningsförhållanden (A 1979:02)	A 20	A 2
1979:21	Kommission för de mindre och medelstora varven (I 1979:04)	I 29	I 9
1979:22	Utredningen om informationssystemet företag-samhälle (I 1979:06)	I 31	I 10
1979:23	Kommittén för uppföljning av högskolereformen (U 1979:03)	U 42	U 4
1979:24	Biblioteksverksamhet med talböcker och punktskriftsböcker (U 1979:02)	U 41	U 5
1979:25	Utredning om beskattningen av energi, m. m. (B 1979:06)	B 26	B 4
1979:26	Tilläggsdirektiv till Arrendelagskommittén (Ju 1975:04)	Ju 19	Ju 5
1979:27	Översyn av aktievinstbeskattningen m. m. (B 1979:05)	B 25	B 5
1979:28	Utredning om olika former av bruttoskatter (B 1979:04)	B 24	B 6
1979:29	Tilläggsdirektiv till Bilavgaskommittén (Jo 1977:08)	Jo 18	Jo 3
1979:30	Översyn av hemspråksträning för förskolebarn (S 1979:03)	S 35	S 3
1979:31	Göteborgs hamns internationella konkurrensförhållande (K 1979:03)	K 20	K 5
1979:32	Översyn av statsbidragssystemet för kommunal väghållning m. m. (K 1979:04)	K 21	K 6
1979:33	Tilläggsdirektiv till Förvaltningsutredningen (B 1977:01)	B 9	B 7
1979:34	Fängelse och kriminalvård i anstalt (Ju 1979:04)	Ju 55	Ju 6
1979:35	Kriminalvård i frihet m. m. (Ju 1979:05)	Ju 56	Ju 7
1979:36	Ersättning för skador på grund av naturkatastrofer m. m. (Kn 1979:01)	Kn 23	Kn 1
1979:37	Tilläggsdirektiv till vissa utredningar inom skolväsendet	S 19 U 10 U 28 U 29 U 31	U 6 U 6 U 6 U 6 U 6
1979:38	Tilläggsdirektiv till Utredningen om läromedelsmarknaden (ULÄ) (U 1976:04)	U 12	U 7
1979:39	Utredning om verksamheten vid Musikaliska akademiens bibliotek, Musikhistoriska museet och Svenskt musikhistoriskt arkiv (U 1979:04)	U 43	U 8
1979:40	Alkoholfri motellverksamhet (S 1979:05)	S 37	S 4

Direktiv	Direktivrubrik och kommittébeteckning	Nr del I	Nr del II
1979:41	Tilläggsdirektiv till Utredningen om kommunal vuxenutbildning (U 1978:04)	U 26	U 9
1979:42	Översyn av bostadsbidragen (Bo 1979:01)	Bo 13	Bo 1
1979:43	Tilläggsdirektiv till Nya utredningen om yrkesinriktad rehabilitering m. m. (NYR) (A 1978:04)	A 15	A 3
1979:44	Bilstöd till handikappade (S 1979:04)	S 36	S 5
1979:45	Utredning om minskning av statens bestånd av uthyrningsbostäder (B 1979:07)	B 27	B 8
1979:46	Översyn av lagstiftningen om häradsallmänningar och allmänningsskogar i Norrland och Dalarna	Jo 28	Jo 4
1979:47	Utredning om organisation och finansiering av djurens hälso- och sjukvård (Jo 1979:03)	Jo 27	Jo 5
1979:48	Översyn av det ekonomiska stödet till barnfamiljerna med särskild inriktning på flerbarnsfamiljerna (S 1979:06)	S 38	S 6
1979:49	Utredning om reaktorsäkerhet mot bakgrund av bl. a. haveriet vid kärnkraftverket Three Mile Island, block 2 (I 1979:07)	I 32	I 11
1979:50	Lokaliseringen av en central anläggning för behandling av miljöfarligt avfall (Jo 1979:02)	Jo 26	Jo 6
1979:51	Cancerförebyggande åtgärder (S 1979:07)	S 39	S 7
1979:52	Utredning om information rörande arbetsmiljörisker (A 1979:01)	A 19	A 4
1979:53	Utredning om utbildningsbehovet för det svenska framtida utvecklingssamarbetet (UD 1979:02)	UD 7	UD 1
1979:54	Tilläggsdirektiv till Kommittén för fortsatt utredning av frågan om medbestämmande för de anställda i kommuner och landstingskommuner (Kn 1978:02)	Kn 21	Kn 2
1979:55	Översyn av vissa radiorättsliga frågor (U 1979:05)	U 44	U 10
1979:56	Konsekvenser av en kärnkraftavveckling (I 1979:08)	I 33	I 12
1979:57	Tilläggsdirektiv till Kommittén för utredning av frågan om ersättning på grund av naturkatastrofer m. m. (Kn 1979:01)	Kn 22	Kn 3
1979:58	Jordbrukets kapitalförsörjning (E 1979:04)	E 13	E 2
1979:59	Utredning om mottagandet av visst testamentariskt förordnande till förmån för staten, m. m. (B 1979:10)	B 30	B 9
1979:60	Översyn av riksförsäkringsverkets organisation m. m. (S 1979:08)	S 40	S 8
1979:61	Tilläggsdirektiv till Delegationen för energiforskning (DFE) (I 1975:02)	I 6	I 13
1979:62	Myndighetsorganisationen inom energiområdet, m. m. (I 1979:10)	I 35	I 14
1979:63	Tilläggsdirektiv till Utredningen om den gymnasiala utbildningen (U 1976:10)	U 13	U 11
1979:64	Vissa frågor rörande den militära underrättelsetjänsten m. m. (Fö 1979:01)	Fö 15	Fö 1
1979:65	Delegation för planering och uppföljning av försöksverksamhet med s. k. kontraktsvård av narkotikamissbrukare som har begått brott (Ju 1979:06)	Ju 57	Ju 8
1979:66	Vissa frågor rörande den militära flygindustrins framtida struktur m. m. (Fö 1979:02)	Fö 16	Fö 2

Direktiv	Direktivrubrik och kommittébeteckning	Nr del I	Nr del II
1979:67	Utredningen om den långsiktiga industripolitikens informationsunderlag (I 1979:09)	I 34	I 15
1979:68	Tilläggsdirektiv till Kommittén för vissa kommunaldemokratiska frågor (Kn 1977:07)	Kn 19	Kn 4
1979:69	Utredning om Norrlandsfonden (I 1979:11)	I 36	I 16
1979:70	Översyn av sjukförsäkringens ersättningssystem vid sjukresor (S 1979:09)	S 41	S 9
1979:71	Utredning av frågor rörande samordnad anskaffning av utrustning för automatisk databehandling (ADB) i statsförvaltningen (B 1979:09)	B 29	B 10
1979:72	Översyn av skatteförvaltningen i Stockholms län (Kn 1979:03)	Kn 24	Kn 5
1979:73	Organisationskommitté med uppdrag att utreda vissa frågor om en träteknisk utvecklingsenhet i Skellefteå (I 1979:12)	I 37	I 17
1979:74	Kommitté för utbildning av högre chefer inom statsförvaltningen (B 1979:11)	B 31	B 11
1979:75	Jämställdhet mellan kvinnor och män som präster i svenska kyrkan, m. m. (Kn 1979:02)	Kn 23	Kn 6
1979:76	Utredning om tillsynen över värdepappersmarknaden (E 1979:02)	E 11	E 3
1979:77	Översyn av den statliga fondförvaltningen m. m. (E 1979:03)	E 12	E 4
1979:78	Utredning om utbildning av konservatorer m. m. (U 1979:08)	U 47	U 12
1979:79	Styrmedel för näringslivets energihushållning, m. m. (I 1979:13)	I 38	I 18
1979:80	Tilläggsdirektiv till Länsdemokratikommittén (Kn 1976:04)	Kn 9	Kn 7
1979:81	Utredning om den statliga rekreations- och turistpolitiken (Jo 1979:07)	Jo 31	Jo 7
1979:82	Utredning om den civila flyghistoriska museiverksamheten (U 1979:07)	U 46	U 13
1979:83	Utredning om förutsättningarna för tillverkning av etanol ur sockerbetor m. m. (Jo 1979:05)	Jo 29	Jo 8
1979:84	Sverigehusets framtida användning (H 1979:02)	H 14	H 1
1979:85	Utredning av den fortsatta fastighetsdataverksamheten (Ju 1979:07)	Ju 58	Ju 9
1979:86	Försöksverksamhet för främjande av produktsökning och teknikimport (I 1979:14)	I 39	I 19
1979:87	Utredning om behovet av officiell kontroll m. m. av vissa larmanordningar (I 1976:16)	I 41	I 20
1979:88	Handel med teknik (H 1979:03)	H 15	H 2
1979:89	Tilläggsdirektiv till Kommittén om integration av handikappade elever i det allmänna skolväsendet (U 1978:07)	U 29	U 14
1979:90	Forskningens och forskarutbildningens situation i den nya högskolan (U 1979:10)	U 49	U 15
1979:91	Statens stöd till hästaveln (Jo 1979:06)	Jo 30	Jo 9
1979:92	Behov av radiobiologisk forskning (U 1979:09)	U 48	U 16
1979:93	Översyn av riktlinjerna för svensk krigsmaterielexport (H 1979:01)	H 13	H 3

Direktiv	Direktivrubrik och kommittébeteckning	Nr del I	Nr del II
1979:94	Tilläggsdirektiv till Delegationen för frågor om energihushållning i befintlig bebyggelse (Bo 1973:03)	Bo 8	Bo 2
1979:95	Formerna för den medicinska utredningen i körkortsärenden (K 1979:05)	K 22	K 7
1979:96	Folkbokföringens framtida organisation (B 1979:00) [1]	B 32	B 12
1979:97	Lokalisering av institutet för metodutveckling, forskning och personalutbildning inom den yrkesinriktade rehabiliteringen (A 1979:03)	A 21	A 5
1979:98	Tilläggsdirektiv till Underhållsfondsutredningen (Bo 1978:05)	Bo 9	Bo 3
1979:99	Planmässig sanering efter industrinedläggningar (Bo 1979:02)	Bo 14	Bo 4
1979:100	Tilläggsdirektiv till Utredningen om sjukvården i krig (S 1976:05)	S 12	S 10
1979:101	Sjömanspension genom kollektivavtal (K 1979:06)	K 23	K 8
1979:102	Kyrkomötets ställning, befogenheter och sammansättning (Kn 1979:06)	Kn 27	Kn 8
1979:103	Tilläggsdirektiv till ADB-beredningsgruppen (C 1973:06)	Kn 5	Kn 9
1979:104	Marknadsanpassad arbetsersättning till intagna i kriminalvårdsanstalter m. m. (Ju 1979:08)	Ju 59	Ju 10
1979:105	Översyn av vissa konsumentpolitiska medel för producentpåverkan (H 1979:04)	H 16	H 4
1979:106	Översyn av beskattningsreglerna för familjeföretag (B 1979:00) [1]	B 33	B 13
1979:107	Utredning om offentliga styrelseeldamöter i vissa aktiebolag m. m. (I 1979:15)	I 40	I 21
1979:108	Sveriges medlemskap i den Interamerikanska utvecklingsbanken (H 1979:06)	H 18	H 5
1979:109	Delegation för bättre skolmiljö och uppföljning av reformbesluten rörande grundskolan (U 1979:11)	U 50	U 17
1979:110	Bemanning längs våra kuster (Kn 1975:05)	Kn 26	Kn 10
1979:111	Utredning om individuell mätning och debitering av kostnader för uppvärmning och tappvarmvattenberedning (Bo 1979:03)	Bo 15	Bo 5
1979:112	Utredning om effekterna av industripolitisk stödverksamhet (I 1979:17)	I 42	I 22
1979:113	Inventering av lokaler för dansteater i Stockholm (U 1979:14)	U 53	U 18
1979:114	Verksamheten vid Stiftelsen Drottningholms teatermuseum m. m. (U 1979:15)	U 54	U 19
1979:115	Kulturarbetares och uppfinnares skatter och avgifter (U 1979:00) [1]	B 34	B 14
1979:116	Utredning om rennäringens ekonomiska förhållanden (Jo 1979:08)	Jo 32	Jo 10
1979:117	Förberedelser för internationella handikappåret 1981 (S 1979:00) [1]	S 42	S 11
1979:118	Skyddet för företagshemligheter m. m. (Ju 1979:09)	Ju 60	Ju 11
1979:119	Användningen av kemiska medel i jord- och skogsbruket m. m. (Jo 1979:09)	Jo 33	Jo 11
1979:120	Den kollektiva tätortstrafiken (K 1979:07)	K 24	K 9

Direktiv	Direktivrubrik och kommittébeteckning	Nr del I	Nr del II
1979:121	Utredning om arbetsmiljöinvesteringar i mindre och medelstora företag m. m. (A 1979:04)[2]	A 22	A 6
1979:122	Översyn av vissa skolförfattningar (U 1979:12)	U 51	U 20
1979:123	Skolor med annan huvudman än stat och kommun	U 52	U 21
1979:124	Skogsindustrins virkesförsörjning (I 1979:18)	I 43	I 23
1979:125	Vissa frågor rörande försvarets materielverks uppgifter och organisation m. m. (Fö 1979:03)	Fö 17	Fö 3
1979:126	Tilläggsdirektiv till Kartutredning 78 (Bo 1977:01)	Bo 5	Bo 6
1979:127	Utredning om stadsförnyelse (Bo 1979:04)	Bo 16	Bo 7
1979:128	Tilläggsdirektiv till Dagspresskommittén (B 1978:01)	U 23	U 22
1979:129	Utredning om marknadsöversikter, varuprovningar och andra produktundersökningar (H 1979:05) [1]	H 17	H 6
1979:130	Vård av anhörig i hemmet, m. m. (S 1979:00) [1]	S 43	S 12
1979:131	Principerna för det statliga stödet till allmänna samlingslokaler (Bo 1979:05)	Bo 17	Bo 8
1979:132	Kommersiell information till utlandet (H 1979:07)	H 19	H 7
1979:133	Utredning om den statliga statistiken (E 1979:00) [1]	E 14	E 5
1979:134	Internationella faderskapsfrågor (Ju 1979:10)	Ju 61	Ju 12
1979:135	Översyn av reglerna för beskattning av statsbidrag m. m. (B 1979:00) [1]	B 35	B 15
1979:136	Utredning om vissa organisatoriska frågor med anl. av den nya vapenfrilagstiftningen (A 1979:05)	A 23	A 7
1979:137	Statsbidrag till kvinnoorganisationer (Kn 1979:00) [2]	Kn 28	Kn 11
1979:138	Översyn av reglerna om folkpensionärernas skattelättnader (B 1979:00) [1]	B 36	B 16
1979:139	Arbetsmarknadsutbildning och utbildning i företag (A 1979:00) [1]	A 24	A 8
1979:140	Samordning av taxorna för viss kollektiv persontrafik mellan olika regioner (K 1979:08)	K 25	K 10
1979:141	Ansvar för funktionärer i offentlig verksamhet (Ju 1979:13)	Ju 64	Ju 13
1979:142	Valkretsindelningen i Malmöhus län (Ju 1979:12)	Ju 63	Ju 14
1979:143	Översyn av fastighetsbildningslagstiftningen (Ju 1979:11)	Ju 62	Ju 15

[1] Ledamöter m. fl. ej utsedda.
[2] Särskild utredare ej utsedd.

Kronologiskt register i departementsvis ordning över kommittédirektiv som inte har redovisats i kommittéberättelsen tidigare

Direktiv	Direktivrubrik och kommittébeteckning	Nr del I	Nr del II
Justitiedepartementet (Ju)			
1978:98	Tilläggsdirektiv till Konsumentköpsutredningen (Ju 1977:13)	Ju 37	Ju 1
1979:5	Översyn av panträttsreglerna i jordabalken, sjölagen (1891:35 s. 1) och lagen (1955:227) om inskrivning av rätt till luftfartyg m. m. (Ju 1979:02)	Ju 53	Ju 2
1979:6	Patentprocessen (Ju 1979:03)	Ju 54	Ju 3
1979:11	Tilläggsdirektiv till Utredningen om ställföreträdare för dödsbo i vissa fall (Ju 1977:07)	Ju 31	Ju 4
1979:26	Tilläggsdirektiv till Arrendelagskommittén (Ju 1975:04)	Ju 19	Ju 5
1979:34	Fängelse och kriminalvård i anstalt (Ju 1979:04)	Ju 55	Ju 6
1979:35	Kriminalvård i frihet m. m. (Ju 1979:05)	Ju 56	Ju 7
1979:65	Delegation för planering och uppföljning av försöksverksamhet med s. k. kontraktsvård av narkotikamissbrukare som har begått brott (Ju 1979:06)	Ju 57	Ju 8
1979:85	Utredning av den fortsatta fastighetsdataverksamheten (Ju 1979:07)	Ju 58	Ju 9
1979:104	Marknadsanpassad arbetsersättning till intagna i kriminalvårdsanstalter m. m. (Ju 1979:08)	Ju 59	Ju 10
1979:118	Skyddet för företagshemligheter m. m. (Ju 1979:09)	Ju 60	Ju 11
1979:134	Internationella faderskapsfrågor (Ju 1979:10)	Ju 61	Ju 12
1979:141	Ansvar för funktionärer i offentlig verksamhet (Ju 1979:13)	Ju 64	Ju 13
1979:142	Valkretsindelningen i Malmöhus län (Ju 1979:12)	Ju 63	Ju 14
1979:143	Översyn av fastighetsbildningslagstiftningen (Ju 1979:11)	Ju 62	Ju 15
Utrikesdepartementet (UD)			
1979:53	Utredning om utbildningsbehovet för det svenska framtida utvecklingssamarbetet (UD 1979:02)	UD 7	UD 1
Försvarsdepartementet (Fö)			
1979:64	Vissa frågor rörande den militära underrättelsetjänsten m. m. (Fö 1979:01)	Fö 15	Fö 1
1979:66	Vissa frågor rörande den militära flygindustrins framtida struktur m. m. (Fö 1979:02)	Fö 16	Fö 2
1979:125	Vissa frågor rörande försvarets materielverks uppgifter och organisationer m. m. (Fö 1979:03)	Fö 17	Fö 3
Socialdepartementet (S)			
1978:104	Utredning om vissa frågor rörande användningen av apparatur för behandling med kortvåg, mikrovåg och ultraljud m. m. (S 1978:06)	S 32	S 1
1979:16	Utredning om kontraktsvård (S 1979:02)	S 34	S 2
1979:30	Översyn av hemspråksträning för förskolebarn (S 1979:03)	S 35	S 3
1979:40	Alkoholfri motellverksamhet (S 1979:05)	S 37	S 4
1979:44	Bilstöd till handikappade (S 1974:04)	S 36	S 5

Direktiv	Direktivrubrik och kommittébeteckning	Nr del I	Nr del II
1979:48	Översyn av det ekonomiska stödet till barnfamiljerna med särskild inriktning på flerbarnsfamiljerna (S 1979:06)	S 38	S 6
1979:51	Cancerförebyggande åtgärder (S 1979:07)	S 39	S 7
1979:60	Översyn av riksförsäkringsverkets organisation m. m. (S 1979:08)	S 40	S 8
1979:70	Översyn av sjukförsäkringens ersättningssystem vid sjukresor (S 1979:09)	S 41	S 9
1979:100	Utredningen om sjukvården i krig (S 1976:05)	S 12	S 10
1979:117	Förberedelser för internationella handikappåret 1981 (S 1979:00) [1]	S 42	S 11
1979:130	Vård av anhörig i hemmet, m. m. (S 1979:00) [1]	S 43	S 12
Kommunikationsdepartementet (K)			
1979:1	Transport av farligt gods (K 1979:01)	K 18	K 1
1979:3	Tilläggsdirektiv till SMHI-utredningen (K 1977:01)	K 7	K 2
1979:10	Mönstring av sjömän (K 1979:02)	K 19	K 3
1979:17	Tilläggsdirektiv till Typbesiktningsutredningen (K 1977:02)	K 8	K 4
1979:31	Göteborgs hamns internationella konkurrensförhållande (K 1979:03)	K 20	K 5
1979:32	Översyn av statsbidragssystemet för kommunal väghållning (K 1979:04)	K 21	K 6
1979:95	Formerna för den medicinska utredningen i körkortsärenden (K 1979:05)	K 22	K 7
1979:101	Sjömanspension genom kollektivavtal (K 1979:06)	K 23	K 8
1979:120	Den kollektiva tätortstrafiken (K 1979:07)	K 24	K 9
1979:140	Samordning av taxorna för viss kollektiv persontrafik mellan olika regioner (K 1979:08)	K 25	K 10
Ekonomidepartementet (E)			
1978:105	Utredning om försäkringsbolagens och försäkringsinspektionens verksamhet m. m. (E 1979:01)	E 10	E 1
1979:58	Jordbrukets kapitalförsörjning (E 1979:04) [1]	E 13	E 2
1979:76	Utredning om tillsynen över värdepappersmarknaden (E 1979:02)	E 11	E 3
1979:77	Översyn av den statliga fondförvaltningen m. m. (E 1979:03)	E 12	E 4
1979:133	Utredning om den statliga statistiken (E 1979:00) [1]	E 14	E 5
Budgetdepartementet (B)			
1978:103	Utredning om de s. k. kronoholmarnas framtida disposition (B 1978:08)	B 20	B 1
1979:8	Utredning av organisationen för de centrala myndighetsuppgifterna avseende rationalisering och ADB (B 1979:01)	B 21	B 2
1979:9	Tilläggsdirektiv till vägtrafikskatteutredningen (B 1977:05)	B 10	B 3
1979:25	Utredning om beskattningen av energi, m. m. (B 1979:06)	B 26	B 4
1979:27	Översyn av aktievinstbeskattningen m. m. (B 1979:05)	B 25	B 5

Direktiv	*Direktivrubrik och kommittébeteckning*	Nr del I	Nr del II
1979:28	Utredning om olika former av bruttoskatter (B 1979:04)	B 24	B 6
1979:33	Tilläggsdirektiv till Förvaltningsutredningen (B 1977:01)	B 9	B 7
1979:45	Utredning om minskning av statens bestånd av uthyrningsbostäder (B 1979:07)	B 27	B 8
1979:59	Utredning om mottagandet av visst testamentariskt förordnande till förmån för staten, *m. m.* (B 1979:10)	B 30	B 9
1979:71	Utredning av frågor rörande samordnad anskaffning av utrustning för automatisk databehandling (ADB) i statsförvaltningen (B 1979:09)	B 29	B 10
1979:74	*Kommitté för utbildning* av högre chefer inom statsförvaltningen (B 1979:11)	B 31	B 11
1979:96	Folkbokföringens framtida organisation (B 1979:00) [1]	B 32	B 12
1979:106	Översyn av beskattningsreglerna för familjeföretag (B 1979:00) [1]	B 33	B 13
1979:115	Kulturarbetares och uppfinnares skatter och avgifter (B 1979:00) [1]	B 34	B 14
1979:135	Översyn av reglerna för beskattning av statsbidrag m. m. (B 1979:00) [1]	B 35	B 15
1979:138	Översyn av reglerna om folkpensionärernas skattelättnader (B 1979:00) [1]	B 36	B 16
Utbildningsdepartementet (U)			
1978:99	Översyn av den statliga skoladministrationen (U 1978:17)	U 39	U 1
1979:13	Direktiv till utredning om förstärkta kontakter mellan hem och skola (U 1979:01)	U 40	U 2
1979:19	Tilläggsdirektiv till Utredningen om vissa tjänsteorganisatoriska frågor inom högskolan m. m. (U 1977:04)	U 17	U 3
1979:23	Kommittén för uppföljning av högskolereformen (U 1979:03)	U 42	U 4
1979:24	Biblioteksverksamhet med talböcker och punktskriftsböcker (U 1979:02)	U 41	U 5
1979:37	Tilläggsdirektiv till vissa utredningar inom skolväsendet		U 6
	(S 1977:12)	S 19	
	(U 1975:19)	U 10	
	(U 1978:06)	U 28	
	(U 1978:07)	U 29	
	(U 1978:09)	U 31	
1979:38	Tilläggsdirektiv till Utredningen om läromedelsmarknaden (ULÄ) (U 1976:04)	U 12	U 7
1979:39	Utredning om verksamheten vid Musikaliska akademiens bibliotek, Musikhistoriska museet och Svenskt musikhistoriskt arkiv (U 1979:04)	U 43	U 8
1979:41	Tilläggsdirektiv till Utredningen om kommunal vuxenutbildning (U 1978:04)	U 26	U 9
1979:55	Översyn av vissa radiorättsliga frågor (U 1979:05)	U 44	U 10
1979:63	Tilläggsdirektiv till Utredningen om den gymnasiala utbildningen (U 1976:10)	U 13	U 11

Direktiv	Direktivrubrik och kommittébeteckning	Nr del I	Nr del II
1979:78	Utredning om utbildning av konservatorer m. m. (U 1979:08)	U 47	U 12
1979:82	Utredning om den civila flyghistoriska museiverksamheten (U 1979:07)	U 46	U 13
1979:89	Tilläggsdirektiv till Kommittén om integration av handikappade elever i det allmänna skolväsendet (U 1978:07)	U 29	U 14
1979:90	Forskningens och forskarutbildningens situation i den nya högskolan (U 1979:10)	U 49	U 15
1979:92	Behov av radiobiologisk forskning (U 1979:09)	U 48	U 16
1979:109	Delegation för bättre skolmiljö och uppföljning av reformbesluten rörande grundskolan (U 1979:11)	U 50	U 17
1979:113	Inventering av lokaler för dansteater i Stockholm (U 1979:14)	U 53	U 18
1979:114	Verksamheten vid Stiftelsen Drottningholms teatermuseum m. m. (U 1979:15)	U 54	U 19
1979:122	Översyn av vissa skolförfattningar (U 1979:12)	U 51	U 20
1979:123	Skolor med annan huvudman än stat och kommun (U 1979:13)	U 52	U 21
1979:128	Tilläggsdirektiv till Dagspresskommittén (B 1978:01)	U 23	U 22
Jordbruksdepartementet (Jo)			
1979:4	Tilläggsdirektiv till Kommittén om långväga transport av luftföroreningar (Jo 1978:03)	Jo 20	Jo 1
1979:15	Åtgärder mot strålrisker i byggnader, m. m. (Jo 1979:01)	Jo 25	Jo 2
1979:29	Tilläggsdirektiv till Bilavgaskommitt (Jo 1977:08)	Jo 18	Jo 3
1979:46	Översyn av lagstiftningen om häradsallmänningar och allmänningsskogar i Norrland och Dalarna (Jo 1979:04)	Jo 28	Jo 4
1979:47	Utredning om organisation och finansiering av djurens hälso- och sjukvård (Jo 1979:03)	Jo 27	Jo 5
1979:50	Lokaliseringen av en central anläggning för behandling av miljöfarligt avfall (Jo 1979:02)	Jo 26	Jo 6
1979:81	Utredning om den statliga rekreations- och turistpolitiken (Jo 1979:07) [1]	Jo 31	Jo 7
1979:83	Utredning om förutsättningarna för tillverkning av etanol ur sockerbetor m. m. (Jo 1979:05)	Jo 29	Jo 8
1979:91	Statens stöd till hästaveln (Jo 1979:06)	Jo 30	Jo 9
1979:116	Utredning om rennäringens ekonomiska förhållanden (Jo 1979:08)	Jo 32	Jo 10
1979:119	Användningen av kemiska medel i jord- och skogsbruket m. m. (Jo 1979:09)	Jo 33	Jo 11
Handelsdepartementet (H)			
1979:84	Sverigehusets framtida användning (H 1979:02)	H 14	H 1
1979:88	Handel med teknik (H 1979:03)	H 15	H 2
1979:93	Översyn av riktlinjerna för svensk krigsmaterielexport (H 1979:01)	H 13	H 3
1979:105	Översyn av vissa konsumentpolitiska medel för producentpåverkan (H 1979:04)	H 16	H 4
1979:108	Sveriges medlemskap i den Interamerikanska utvecklingsbanken (H 1979:06)	H 18	H 5

Direktiv	Direktivrubrik och kommittébeteckning	Nr del I	Nr del II
1979:129	Utredning om marknadsöversikter, varuprovningar och andra produktundersökningar (H 1979:05) [1]	H 17	H 6
1979:132	Kommersiell information till utlandet (H 1979:07)	H 19	H 7
Arbetsmarknadsdepartementet (A)			
1978:100	Svenskundervisning för invandrare (A 1978:07)	A 18	A 1
1979:20	Utredning av pensionärernas sysselsättningsförhållanden (A 1979:02)	A 20	A 2
1979:43	Tilläggsdirektiv till nya utredningen om yrkesinriktad rehabilitering m. m. (NYR) (A 1978:04)	A 15	A 3
1979:52	Utredning om information rörande arbetsmiljörisker (A 1979:01)	A 19	A 4
1979:97	Lokalisering av institutet för metodutveckling, forskning och personalutbildning inom den yrkesinriktade rehabiliteringen (A 1979:03)	A 21	A 5
1979:121	Utredning om arbetsmiljöinvesteringar i mindre och medelstora företag m. m. (A 1979:04) [2]	A 22	A 6
1979:136	Utredning om vissa organisatoriska frågor med anledning av den nya vapenfrilagstiftningen (A 1979:05)	A 23	A 7
1979:139	Arbetsmarknadsutbildning och utbildning i företag (A 1979:00) [1]	A 24	A 8
Bostadsdepartementet (Bo)			
1979:42	Översyn av bostadsbidragen (Bo 1979:01)	Bo 13	Bo 1
1979:94	Tilläggsdirektiv till Delegationen för frågor om energihushållning i befintlig bebyggelse (Bo 1978:03)	Bo 8	Bo 2
1979:98	Tilläggsdirektiv till Underhållsfondsutredningen (Bo 1978:05)	Bo 9	Bo 3
1979:99	Planeringssanering efter industrinedläggningar (Bo 1979:02)	Bo 14	Bo 4
1979:111	Utredning om individuell mätning och debitering av kostnader för uppvärmning och tappvarmvattenberedning (Bo 1979:03)	Bo 15	Bo 5
1979:126	Tilläggsdirektiv till Kartutredning 78 (Bo 1977:01)	Bo 5	Bo 6
1979:127	Utredning om stadsförnyelse (Bo 1979:05)	Bo 16	Bo 7
1979:131	Principerna för det statliga stödet till allmänna samlingslokaler (Bo 1979:05)	Bo 17	Bo 8
Industridepartementet (I)			
1978:101	Verksamheten vid R2-reaktorn i Studsvik (I 1978:08)	I 24	I 1
1978:102	Kärnkraftens radioaktiva avfall – organisations- och finansieringsfrågor (I 1978:07)	I 23	I 2
1978:106	Delegation för beredning av frågor om civilt utnyttjande av flygindustriella resurser, m. m. (I 1978:09)	I 25	I 3
1979:2	Delegationen för solvärme och bränslen som kan ersätta olja, m. m. (I 1979:01)	I 26	I 4
1979:7	Planering av alternativ produktion och sysselsättning inom de delar av försvarsmaterielindustrin som inte omfattas om den militära flygindustrin (I 1979:02)	I 27	I 5

Direktiv	Direktivrubrik och kommittébeteckning	Nr del I	Nr del II
1979:12	Översyn av handläggningen av ärenden om garantier och lån till varv och rederier (I 1979:03)	I 28	I 6
1979:14	Tilläggsdirektiv till Kooperationsutredningen (I 1977:01)	I 9	I 7
1979:18	Översyn av lagstiftningen på atomenergiområdet (I 1979:05)	I 30	I 8
1979:21	Kommission för de mindre och medelstora varven (I 1979:04)	I 29	I 9
1979:22	Utredningen om informationssystemet företag–samhälle (I 1979:06)	I 31	I 10
1979:49	Utredning om reaktorsäkerhet mot bakgrund av bl. a. haveriet vid kärnkraftverket Three Mile Island, block 2 (I 1979:07)	I 32	I 11
1979:56	Konsekvenser av en kärnkraftavveckling (I 1979:08)	I 33	I 12
1979:61	Tilläggsdirektiv till Delegationen för energiforskning (I 1975:02)	I 6	I 13
1979:62	Myndighetsorganisationen inom energiområdet, m. m. (I 1979:10)	I 35	I 14
1979:67	Utredningen om den långsiktiga industripolitikens informationsunderlag (I 1979:09)	I 34	I 15
1979:69	Utredning om Norrlandsfonden (I 1979:11)	I 36	I 16
1979:73	Organisationskommitté med uppdrag att utreda vissa frågor om en träteknisk utvecklingsenhet i Skellefteå (I 1979:12)	I 37	I 17
1979:79	Styrmedel för näringslivets energihushållning, m. m. (I 1979:13)	I 38	I 18
1979:86	Försöksverksamhet för främjande av produktsökning och teknikimport (I 1979:14)	I 39	I 19
1979:87	Utredning om behovet av officiell kontroll m. m. av vissa larmanordningar (I 1979:16)	I 41	I 20
1979:107	Utredning om offentliga styrelseledamöter i vissa aktiebolag m. m. (I 1979:15)	I 40	I 21
1979:112	Utredning om effekterna av industripolitisk stödverksamhet (I 1979:17)	I 42	I 22
1979:124	Skogsindustrins virkesförsörjning (I 1979:18)	I 43	I 23
Kommundepartementet (Kn)			
1979:36	Ersättning för skador på grund av naturkatastrofer m. m. (Kn 1979:01)	Kn 22	Kn 1
1979:54	Tilläggsdirektiv till Kommittén för fortsatt utredning av frågan om medbestämmande för de anställda i kommuner och landstingskommuner (Kn 1978:02)	Kn 21	Kn 2
1979:57	Tilläggsdirektiv till Kommittén för utredning av frågan om ersättning på grund av naturkatastrofer m. m. (Kn 1979:01)	Kn 22	Kn 3
1979:68	Tilläggsdirektiv till Kommittén för vissa kommunaldemokriska frågor (Kn 1977:07)	Kn 19	Kn 4
1979:72	Översyn av skatteförvaltningen i Stockholms län (Kn 1979:03)	Kn 24	Kn 5
1979:75	Jämställdhet mellan kvinnor och män som präster i svenska kyrkan m. m. (Kn 1979:02)	Kn 23	Kn 6
1979:80	Tilläggsdirektiv till Länsdemokratikommittén (Kn 1976:04)	Kn 9	Kn 7

Direktiv	Direktivrubrik och kommittébeteckning	Nr del I	Nr del II
1979:102	Kyrkomötets ställning, befogenheter och sammansättning (Kn 1979:06)	Kn 27	Kn 8
1979:103	Tilläggsdirektiv till ADB-beredningsgruppen (C 1973:06)	Kn 5	Kn 9
1979:110	Bemanning längs våra kuster (Kn 1979:06)	Kn 26	Kn 10
1979:137	Statsbidrag till kvinnoorganisationer (Kn 1979:00) [2]	Kn 28	Kn 11

[1] Ledamöter m. fl. ej utsedda.
[2] Särskild utredare ej utsedd.

Sakregister till kommittédirektiv

(Sakregistret omfattar del II. Referenserna till kommittéberättelsens del I innehåller alltid I. Referenserna till denna del saknar motsvarande beteckning.)

A

ADB, centrala myndighetsuppgifter	B 2; I B 21
ABD-beredningsgruppen	Kn 9; I Kn 5
ABD-utrustning i statsförvaltningen	B 10; I B 29
Aktiebolag, offentliga styrelseledamöter	I 21; I I 40
Aktievinstbeskattningen	B 5; I B 25
Alkoholfri motellverksamhet	S 4; I S 37
Allmänna samlingslokaler	Bo 8; I Bo 17
Allmänna skolväsendet	U 14; I U 29
Allmänningsskogar	Jo 4; I Jo 28
Alternativ produktion	I 5; I I 27
Anhörigs vård	S 12; I S 43
Anstalt, kriminalvård	Ju 6; I Ju 55
Anställda i kommuner och landstingskommuner	Kn 2; I Kn 21
Ansvar, funktionärer i offentlig verksamhet	Ju 13; I Ju 64
Apparatur för behandling med kortvåg m. m.	S 1; I S 32
Arbetsersättning, kriminalvårdsanstalter	Ju 10; I Ju 59
Arbetsmarknadsutbildning	A 8; I A 24
Arbetsmiljöinvesteringar	A 6; I A 22
Arbetsmiljörisker	A 4; I A 19
Arkiv, musikinstitutet	U 8; I U 43
Arrendelagskommittén	Ju 5; I Ju 19
Atomlagstiftningskommittén	I 8; I I 30
Avfall, miljöfarligt	Jo 6; I Jo 26
Avfall, radioaktivt	I 2; I I 23
Avgifter, kulturarbetare och uppfinnare	B 14; I B 34

B

Barnfamiljers ekonomiska stöd	S 6; I S 38
Bebyggelse, energihushållning	Bo 2; I Bo 8
Behandling av miljöfarligt avfall	Jo 6; I Jo 26
Bemanning längs våra kuster	Kn 10; I Kn 26
Beskattning av energi	B 4; I B 26
Beskattningsregler, familjeföretag	B 13; I B 33
Biblioteksverksamhet, Musikaliska akademin	U 8; I U 43
Biblioteksverksamhet, talböcker	U 5; I U 41
Bilavgaskommittén	Jo 3; I Jo 18
Bilstöd, handikappade	S 5; I S 36
Bostadsbidragskommittén	Bo 1; I Bo 13
Brott, narkotikamissbrukare	Ju 8; I Ju 57
Bruttoskatter	B 6; I B 24
Bränslen, ersättning för olja	I 4; I I 26
Byggnader, strålrisker	Jo 2; I Jo 25

C

Cancerkommittén	S 7; I S 39
Centrala myndighetsuppgifter, ADB och rationalisering	B 2; I B 21
Centralanläggning, miljöfarligt avfall	Jo 6; I Jo 26
Chefsutbildning, statsförvaltningen	B 11; I B 31
Civila flyghistoriska museiverksamheten	U 13; I U 46
Civilt utnyttjande av flygindustriella resurser	I 3; I I 25

D

Dagspresskommittén U 22; I U 23
Dalarnas häradsallmänningar och allmänningsskogar Jo 4; I Jo 28
Dansteater i Stockholm U 18; I U 53
DFE (Delegationen för energiforskning) I 13; I I 6
DIS-utredningen (Utredningen om informationssystemet företag–samhälle) I 10; I I 31
Djurens hälso- och sjukvård Jo 5; I Jo 27
Drottningholms teatermuseum U 19; I U 54
Dödsbo, ställföreträdare Ju 4; I Ju 31

E

Ekonomiska förhållanden, rennäringen Jo 10; I Jo 32
Ekonomiskt stöd, barnfamiljer S 6; I S 38
Elever, handikappade U 6, 14; I U 29
Elevvårdskommittén U 6; I U 28
Energibeskattning B 4; I B 26
Energiforskning, Delegationen för . . (DFE) I 13; I I 6
Energihushållning, befintlig bebyggelse Bo 2; I Bo 8
Energihushållning, styrmedel för näringslivet I 18; I I 38
Energiområdet, myndighetsorganisation I 14; I I 35
Ersättning, naturkatastrofer Kn 1, 3; I Kn 22
Ersättningsbränslen för olja I 4; I I 26
Ersättningssystem vid sjukresor S 9; I S 41
Etanol, ur sockerbetor Jo 8; I Jo 29

F

Faderskapsfrågor, internationella Ju 12; I Ju 61
Familjeföretag, beskattningsregler B 13; I B 33
Farligt gods, transporter K 1; I K 18
Fastighetsbildningslagstiftningen Ju 15; I Ju 62
Fastighetsdataverksamheten Ju 9; I Ju 58
Fastighetsrättens pantregler Ju 2; I Ju 53
Flerbarnsfamiljers ekonomiska stöd S 6; I S 38
Flyghistorisk museiverksamhet, civil U 13; I U 46
Flygindustri, militär Fö 2; I Fö 16
Flygindustriella resurser, civilt utnyttjande I 3; I I 25
Folkbokföringens organisation B 12; I B 32
Folkpensionärernas skattelättnader, översyn av reglerna B 16; I B 36
Fondförvaltning, statlig E 4; I E 12
Forskning inom den yrkesinriktade rehabiliteringen A 5; I A 21
Forskning, radiobiologisk U 16; I U 48
Forskningen och den nya högskolan U 15; I U 49
Frivårdskommittén Ju 7; I Ju 56
Fängelsestraffkommittén Ju 6; I Ju 55
Företag, arbetsmiljöinvesteringar A 6; I A 22
Företag-samhälle, informationssystem I 10; I I 31
Företagshemligheter, skydd Ju 11; I Ju 60
Företagsutbildning A 8; I A 24
Författningar, skolväsendet U 20; I U 51
Förskolebarn, hemspråksträning S 3; I S 35
Försvarets materielverk, uppgifter och organisation Fö 3; I Fö 17
Försäkringsbolagens verksamhet E 1; I E 10
Försäkringsinspektionens verksamhet E 1; I E 10
Försvarsmaterielindustrin, alternativ produktion och sysselsättning I 5; I I 27
Förvaltningsutredningen B 7; I B 9

G

Garantier, varv och rederier I 6; I I 28
Godstransporter K 1; I K 18
Grundskolan, uppföljning av reformbesluten U 17; I U 50
Gymnasieutredningen U 11; I U 13
Göteborgs hamns internationella konkurransförhållanden K 5; I K 20

H

Handel med teknik H 2; I H 15
Handikappade, bilstöd S 5; I S 36
Handikappade elever, allmänna skolväsendet U 6, 14; I U 29
Handikappåret, internationella S 11; I S 42
Haveri, kärnkraftverk I 11; I I 32
Hem och skola, kontakter U 2; I U 40
Hemmet, vård av anhörig S 12; I S 43
Hemspråksträning S 3; I S 35
Huvudmannaskapsfrågor, skolväsendet U 21; I U 52
Häradsallmänningar Jo 4; I Jo 28
Hästaveln, statligt stöd Jo 9; I Jo 30
Högre chefsutbildning, statsförvaltningen B 11; I B 31
Högskolan, forskning U 15; I U 49
Högskolan, tjänsteorganisationen U 3; I U 17
Högskolereform, uppföljning U 4; I U 42

I

Individuell mätning, varmvattenberedning Bo 5; I Bo 15
Industrinedläggningar, planmässig sanering Bo 4; I Bo 14
Industripolitikens informationsunderlag, långsiktigt I 15; I I 34
Industristödsutredningen I 22; I I 42
Information om arbetsmiljörisker A 4; I A 19
Information till utlandet, kommersiell H 7; I H 19
Informationssystemet företag-samhälle I 10; I I 31
Integrationskommittén U 6, 14; II U 29
Interamerikanska utvecklingsbanken H 5; I H 18
Internationella faderskapsfrågor Ju 12; I Ju 61
Internationella handikappåret S 11; I S 42
Internationella konkurrensförhållanden, Göteborgs hamn K 5; I K 20

J

Jordabalkens panträttsregler Ju 2; I Ju 53
Jordbruk, kemiska medel Jo 11; I Jo 33
Jordbrukets kapitalförsörjning E 2; I E 13
Jämställdhet, manliga och kvinnliga präster Kn 6; I Kn 23

K

Kartutredning 78 Bo 6; I Bo 5
Kemiska medel, jord- och skogsbruk Jo 11; I Jo 33
KIPI (Kommittén för industripolitikens informationsunderlag) I 15; I I 34
Kollektiv persontrafik, samordningsfrågor K 10; I K 25
Kollektiv tätortstrafik K 9; I K 24
Kollektivavtal, sjömanspension K 8; I K 23
Kommersiell information till utlandet H 7; I H 19
Kommunaldemokratiska kommittén (KDK) Kn 4; I Kn 19
Konservatorsutbildning U 12; I U 47
Konsumentköpsutredningen Ju 1; I Ju 37
Konsumentpolitiska medel, producentpåverkan H 4; I H 16
Kontraktsvård, narkotikamissbrukare Ju 8; I Ju 57
Krig, sjukvård S 10; I S 12

Krigsmaterielexport, riktlinjer H 3; I H 13
Kriminalvårdsanstalter, arbetsersättning Ju 10; I Ju 59
Kulturarbetares skatter och avgifter B 14; I B 34
Kuster, bemanning Kn 10; I Kn 26
Kvinnliga präster, jämställdhetsfrågor Kn 6; I Kn 23
Kvinnoorganisationer, statsbidrag Kn 11; I Kn 28
Kyrkomötets ställning, befogenheter och sammansättning Kn 8; I Kn 27
Körkortsärenden, medicinsk utredning K 7; I K 22

L
Landstingsanställda, medbestämmande Kn 2; I Kn 21
Larmutredningen I 20; I I 41
Lokalisering av centralanläggning för behandling av miljöfarligt avfall Jo 6; I Jo 26
Luftföroreningar, långväga transport Jo 1; I Jo 20
Lufträttens pantregler Ju 2; I Ju 53
Länsdemokratikommittén Kn 7; I Kn 9

M
Malmöhus län, valkretsindelningen Ju 14; I Ju 63
Manliga präster, jämställdhetsfrågor Kn 6; I Kn 23
Marknadsanpassad arbetsersättning, intagna i kriminalvårdsanstalt Ju 10; I Ju 59
Marknadsöversikter H 6; I H 17
Materielverk, försvarets Fö 3; II Fö 17
Medbestämmande för anställda i kommuner och landstingskommuner Kn 2; I Kn 21
Medelstora och mindre företag, arbetsmiljöinvesteringar A 6; I A 22
Medelstora och mindre varv I 9; I I 29
Medicinsk utredning, körkortsärenden K 7; I K 22
Metodutveckling, yrkesinriktad rehabilitering A 5; I A 21
Mikrovåg, apparatur för behandling S 1; I S 32
Militär flygindustri, framtida struktur Fö 2; I Fö 16
Militära underrättelsetjänsten Fö 1; I Fö 15
Miljöfarligt avfall, centralanläggning för behandling Jo 6; I Jo 26
Mindre och medelstora företag A 6; I A 22
Mindre och medelstora varv I 9; I I 29
Motellverksamhet, alkoholfri S 4; I S 37
Museiverksamhet, civil flyghistorisk U 13; I U 46
Musikaliska akademiens bibliotek U 8; I U 43
Musikhistoriska museet U 8; I U 43
Myndighetsorganisation, energiområdet I 14; I I 35
Myndighetsuppgifter avseende rationalisering och ADB B 2; I B 21
Mätning, individuell varmvattenberedning Bo 5; I Bo 15
Mönstring av sjömän K 3; I K 19

N
Narkotikamissbrukare, kontraktsvård Ju 8; I Ju 57
Naturkatastrofer, ersättningsfrågor Kn 1, 3; I Kn 23
Norrland, häradsallmänningar och allmänningsskogar Jo 4; I Jo 28
Norrlandsfonden I 16; I I 36
NYR (Nya utredningen om yrkesinriktad rehabilitering) A 3; I A 15
Näringslivets energihushållning I 18; I I 38

O
Offentliga funktionärer Ju 13; I Ju 64
Offentliga styrelseledamöter, vissa aktiebolag I 21; I I 40

Officiell kontroll, vissa larmanordningar I 20; I I 41
Olja, ersättningsbränsle I 4; I I 26

P

Pantbrevsutredningen Ju 2; I Ju 53
Patentprocessutredningen Ju 3; I Ju 54
Pensionärernas sysselsättningsförhållanden A 2; I A 20
Personalutbildning, yrkesinriktad rehabilitering, lokalisering av institut A 5; I A 21
Persontrafik, samordning av taxor K 10; I K 25
Planmässig sanering efter industrinedläggningar Bo 4; I Bo 14
Producentpåverkan, konsumentpolitiska medel H 4; I H 16
Produktion, alternativ inom vissa delar av försvarsmaterielindustrin I 5; I I 27
Produktsökning, främjande av I 19; I I 39
Produktundersökningar H 6; I H 17
Punktskriftsböcker, biblioteksverksamhet U 5; I U 41

R

Radioaktivt avfall, kärnkraft · I 2; I 23
Radiobiologisk forskning U 16; I U 48
Radiorättsliga frågor U 10; I U 44
Rationalisering, centrala myndighetsuppgifter B 2; I B 21
Reaktorsäkerhetsutredningen I 11; I I 32
Reformbeslut, grundskolan, uppföljning U 17; I U 50
Rehabilitering, lokalisering av institut för utbildning A 5; I A 21
Rehabilitering, yrkesinriktad A 3; I A 15
Rekreations- och turistpolitik, statlig Jo 7; I Jo 31
Rennäringens ekonomiska förhållanden Jo 10; I Jo 32
RFV-översynen S 8; I S 40
Riksförsäkringsverkets organisation S 8; I S 40
Riktlinjer, svenskt krigsmaterielexport H 3; I H 13

S

Samhälle-företag, informationssystem I 10; I I 31
Samlingslokaler, allmänna, principer för statligt stöd Bo 8; I Bo 17
Samordning, kollektivtrafiken K 10; I K 25
Sjukförsäkring, ersättningssystem vid sjukresor S 9; I S 41
Sjukvård, under krig S 10; I S 12
Sjömanspension, kollektivavtal K 8; I K 23
Sjömän, mönstring K 3; I K 19
Sjörättens panträttsregler Ju 2; I Ju 53
Skadeersättning, naturkatastrofer Kn 1, 2; I Kn 22
Skatteförvaltningen, Stockholms län, översyn Kn 5; I Kn 24
Skattelättnader, folkpensionärer, översyn av regler B 16; I B 36
Skatter, kulturarbetare och uppfinnare B 14; I B 34
Skellefteå, träteknisk utvecklingsenhet I 17; I I 37
Skogsbruk, kemiska medel Jo 11; I Jo 33
Skogsindustrins virkesförsörjning I 23; I I 43
Skola, kontakter hem och U 2; I U 40
Skoladministration U 1; I U 39
Skolförfattningar, översyn U 20; I U 51
Skolmiljö, bättre U 17; I U 50
Skolväsendet, huvudmannaskapsfrågor U 21; I U 52
Skolväsendet, integration av handikappade elever U 6, 14; I U 29
Skolväsendet, tilläggsdirektiv till vissa utredningar U 6; I S 19, U 10, 28, 29, 31

Skydd för företagshemligheter Ju 11; I Ju 60
SMHI-utredningen K 2; I K 7
Sockerbetor, etanol ur Jo 8; I Jo 29
Solvärme, ersättning för olja I 4; I I 26
Staten som förmånstagare, testamentariskt förordnande B 9; I B 30
Statens uthyrningsbostäder B 8; I B 27
Statens stöd till hästaveln Jo 9; I Jo 30
Statistik, statlig E 5; I E 14
Statlig fondförvaltning, översyn E 4; I E 12
Statlig rekreations- och turistpolitik Jo 7; I Jo 31
Statlig skoladministration U 1; I U 39
Statlig statistik E 5; I E 14
Statligt stöd till allmänna samlingslokaler, principer Bo 8; I Bo 17
Statsbidrag, kvinnoorganisationer Kn 11; I Kn 28
Statsbidrag, regler för beskattning B 15; I B 35
Statsbidragssystem, kommunal väghållning K 6; I K 21
Statsförvaltnings ADB-utrustning, samordningsfrågor B 10; I B 29
Statsförvaltningens högre chefsutbildning B 11; I B 31
Stockholms läns skatteförvaltning, översyn Kn 5; I Kn 24
Strålrisker, byggnader Jo 2; I Jo 25
Studsvik, R2-reaktorn I 1; I 24
Styrelseledamöter, offentliga i vissa aktiebolag I 21; I I 40
Stöd till allmänna samlingslokaler, principer Bo 8; I Bo 17
Stöd till barnfamiljer S 6; I S 38
Stöd till hästaveln Jo 9; I Jo 30
Stödverksamhet, industripolitisk I 22; I I 42
Svenskt framtida utvecklingssamarbete UD 1; I UD 7
Svenskt musikhistoriskt arkiv U 8; I U 43
Sverigehusets framtida användning H 1; I H 14
Sveriges medlemskap i Interamerikanska utvecklingsbanken H 5; I H 18
Sysselsättning, alternativ, försvarsmaterielindustrin I 5; I I 27
Sysselsättningsförhållanden, pensionärer A 2; I A 20

T

TAK (Utredningen om tillsyn av kusterna) Kn 10; I Kn 26
Talbokskommittén U 5; I U 41
Taxor, persontrafik, samordningsfrågor K 10; I K 25
Teknik, handel med H 2; I H 15
Teknikimport, främjande av I 19; I I 39
Testamentariskt förordnande, staten som förmånstagare B 9; I B 30
Tilläggsdirektiv till vissa utredningar inom skolväsendet U 6; I S 19, U 10, 28, 29, 31
Tjänsteorganisatoriska frågor, högskolan U 3; I U 17
Three Mile Island, haveriet vid kärnkraftverket I 11; I I 32
Transport, farligt gods K 1; I K 18
Transport, luftföroreningar Jo 1; I Jo 20
Träteknisk utvecklingsenhet, Skellefteå I 17; I I 37
Turistpolitik, statlig Jo 7; I Jo 31
Typbesiktningsutredningen K 4; I K 8
Tätortstrafik, kollektiv K 9; I K 24

U

Ultraljud, apparatur för behandling S 1; I S 32
ULÄ (Kommittén om läromedelsmarknaden) U 7; I U 12
Underhållsfondsutredningen Bo 3; I Bo 9
Underrättelsetjänsten, militära Fö 1; I Fö 15

Uppfinnares skatter och avgifter B 14; I B 34
Uppföljningskommittén U 4; I U 42
Utbildning av högre chefer, statsförvaltningen B 11; I B 31
Utbildning, konservatorer U 12; I U 47
Utbildning i företag A 8; I A 24
Utbildning, gymnasial U 11; I U 13
Utbildningsbehov, svenskt utvecklingssamarbete UD 1; I UD 7
Uthyrningsbostäder, statliga B 8; I B 27
Utlandet, kommersiell information H 6; I H 19
Utrustningsfrågor, ADB, statsförvaltning B 10; I B 29
Utvecklingsbanken, Interamerikanska H 5; I H 18
Utvecklingsenhet, träteknisk i Skellefteå I 17; I I 37

V

Valkretsindelning, Malmöhus län Ju 14; I Ju 63
Vapenfrilagstiftning A 7; I A 23
Varuprovningar H 6; I H 17
Varv, garantier och lån I 6; I I 28
Varv, mindre och medelstora I 9; I I 29
Virkesförsörjning, skogsindustrins I 23; I I 43
Vuxenutbildning, kommunal U 9; I U 26
Vård av anhörig S 12; I S 43
Väghållning, kommunal, statsbidrag K 6; I K 21
Vägtrafikskatteutredningen B 3; I B 10
Värdepappersmarknaden E 3; I E 11
Värmemätningsutredningen Bo 5; I Bo 15

Y

Yrkesinriktad rehabilitering A 3; I A 15
Yrkesinriktad rehabilitering, lokalisering av institut A 5; I A 21

Ö

ÖSAB (Översyn av Stockholms läns skatteförvaltning) Kn 5; I Kn 24

Innehåll

Bilaga 2, Kommittéberättelse 1980
Justitiedepartementet (Ju) 3
Utrikesdepartementet (UD) 108
Försvarsdepartementet (Fö) 113
Socialdepartementet (S) 121
Kommunikationsdepartementet (K) 152
Ekonomidepartementet (E) 183
Budgetdepartementet (B) 210
Utbildningsdepartementet (U) 286
Jordbruksdepartementet (Jo) 346
Handelsdepartementet (H) 375
Arbetsmarknadsdepartementet (A) 400
Bostadsdepartementet (Bo) 429
Industridepartementet (I) 458
Kommundepartementet (Kn) 537
Kronologiskt register över direktiv som inte har redovisats i kommittéberättelsen tidigare 583
Kronologiskt register till kommittédirektiv i departementsvis ordning 589
Sakregister 596